

204913

NÁRODNÍ
KNIHOVNA
A ARCHIV

Katalog Główny

204913

III

ESTREICHER.

BIBLIOGRAFIA POLSKA.

Tom XXVIII: Lit. Si—Soj.

W KRAKOWIE 1930

NAKŁADEM POLSKIEJ AKADEMJI UMIEJĘTNOŚCI

SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNIACH GEBETHNERA I WOLFFA
WARSZAWA — KRAKÓW — LUBLIN — ŁÓDŹ — PARYŻ — POZNAŃ —
WILNO — ZAKOPANE

ESTREICHER KAROL. Bibliografia polska. 120.000 druków. Część I.	
Stulecie XIX. Katalog 50.000 druków polskich lub Polski dotyczących od roku 1800, ułożony abecedowo według autorów i przedmiotów, z wyrażeniem cen księgarskich. Lit. A—F (<i>wyczerpany</i>).	
— Tom II. Stulecie XIX. Lit. G—L (<i>wyczerpany</i>).	
— Tom III. Stulecie XIX. Lit. L—O (<i>wyczerpany</i>).	
— Tom IV. Stulecie XIX. Lit. R—U (<i>wyczerpany</i>).	
— Tom V. Stulecie XIX. Lit. W—Z (<i>wyczerpany</i>).	
— Tom VI. Stulecie XIX. Dopełnienia. Lit. A—O (<i>wyczerpany</i>).	
— Tom VII. Stulecie XIX. Dopełnienia. Lit. P—Z (<i>wyczerpany</i>).	
— Tom VIII. Chronologiczne zestawienie 73.000 druków polskich lub Polski dotyczących od r. 1455 do 1799 włącznie (<i>wyczerpany</i>).	
— Tom IX. Zeszyt I—II. Stulecie XVIII i dopełnienia do wieku XV—XVII, str. 1—288.	20—
— Tom IX. Zeszyt III i IV, str. 289—576.	20—
— Tom IX. Zeszyt V—VII, str. X i 577—803. Dodatek III i IV do tomu VIII i IX. Dzieła z XV do XVIII wieku, str. CCII—CCCXLIV.	20—
— Tom X. Zeszyt I—II. Stulecie XIX. 1800—1870, str. 1—296.	20—
— Tom X. Zeszyt III—IV. Stulecie XIX. 1800—1870, str. VIII i 297—489. — Dodatek, str. I—CCVII.	20—
— Tom XI. Zeszyt I—III. Stulecie XIX. 1871—1889, str. 1—372.	20—
— Tom XI. Zeszyt V—V. Stulecie XIX. 1871—1889, str. VI i 373—400. — Zmiany i sprostowania do tomów VIII—XI, str. 1—187.	20—
— Tom XII. Zeszyt 1—3. Stulecie XV—XVIII w układzie abecedowym Lit. A—Beb., str. XIX i 424.	20—
— Tom XII. Zeszyt 4. Lit. Beb.—Bez., str. 425—532. — Dodatki i sprostowania do t. XII, str. I—XII.	20—

BIBLIOGRAFIA POLSKA

CZĘŚĆ III.

(Obejmująca druki stuleci XV—XVIII
w układzie abecadłowym).

CZĘŚCI III TOM XVII: LITERA Si—Soj.

KRAKÓW.

CZCIONKAMI DRUKARNI UNIwersYTETU Jagiellońskiego
pod zarządem Józefa Filipowskiego.
1930.

BIBLIOGRAFIA POLSKA

KAROLA ESTREICHERA.

OGÓLNEGO ZBIORU TOM XXVIII.

Wydął STANISŁAW ESTREICHER.

Nakładem Polskiej Akademji Umiejętności.

Biblioteka Jagiellońska

1000646331

KRAKÓW.

CZCIONKAMI DRUKARNI UNIwersytetu Jagiellońskiego

pod zarządkiem Józefa Filipowskiego.

1930.

204918

III / 28

Katalog št. 195

Tom XXVIII Bibliografji ukazuje się w półtora roku po poprzednim, co wobec trudności połączonych z drukiem stanowi pewnego rodzaju rekord sprawności Drukarni. Doszedłem w nim do połowy litery S. Reszta tej litery zajmie dalsze dwa tomy, tak że cała litera S zawarta będzie w czterech tomach. Druk następnego tomu rozpocznie się w krótkim czasie, o ile tylko Akademia Umiejętności rozporządzać będzie w tym roku funduszami niezbędnymi dla druku tak kosztownego dzieła. Wszak należy pamiętać, że większa jego część drukowana jest *petitem*, a i korekty wobec ogromnej ilości nazwisk i liczb muszą być kosztowniejsze niż w innych dziełach. Trudność znalezienia funduszu to najważniejszy szkopał, o który się rozbijały dotąd usiłowania, aby zapewnić regularną kontynuację w latach 1916—1927.

Tom niniejszy wychodzi mniej więcej w tej samej objętości co poprzedni (str. 411), i przynosi niemniej doniosły materiał. Żadne z trzech stuleci (XVI, XVII, XVIII) objętych Bibliografją nie może się uskarżać na brak plonu. Do każdej gałęzi wiedzy i literatury znajdują się tu przyczynki. Szczególnie obfite są one dla dziejów sporów religijnych XVI i XVII stulecia. Opracowałem tu dwóch wielkich pisarzy katolickich: Skargę i Śmigleckiego. Bibliografja prac tego ostatniego, pisarza o europejskiej sławie (na którego *Logice* kształcił się w Oxfordzie Swift), — poraz pierwszy wyczerpująco zestawiona — pozwoli może komuś podjąć się obecnie jego monografji.

Z pisarzy dysydenckich wskazuję na opracowanie twórczości Simlera, Walentego Smalca oraz dwóch Socynów. Brak monografji o Fauście Socynie, centralnej postaci bujnego prądu antytrynitarskiego, jest rażącym brakiem polskiej literatury. Opracowałem zresztą nie tylko Socynów, ale i bibliografję całego socynjanizmu, który z Polski rozlał się licznymi strugami po Węgrzech, Niemczech, Francji, Holandji, Anglii i Ameryce. Od niego wywodzą się nie tylko nowe pomysły dogmatyczne jak np. wykład kapituły »Na początku było słowo«, ale i nowe idee społeczne: pacyfizm narodów, równość ludzi, humanitaryzm w prawie karnem. Wywiera on wpływ na Grocjusza i Komeniusza — a aż do połowy XVII wieku żyje w wysokiej mierze sokami polskiej myśli. Wielki to czas, aby ten wkład Polski do kultury europejskiej — znany tylko w ogólnym zarysie od czasu prac Brücknera — bliżej opracować. Może tom XXVIII do tego się przyczyni.

Do dziejów kościoła ruskiego przynosi ten tom materiały pod Sielawą, Skupieńskim (pracę tę windykuje Birkowskiemu), zwłaszcza pod Smotrzyckim, I ten pisarz pół polski a pół ruski wychodzi w świetle dat »Bibliografji« duzo konkretniej i plastyczniej niż dotychczas.

Obfite są przyczynki do dziejów nauk w Polsce. Historyk medycyny znajdzie dużo materiału, począwszy od najstarszej polskiej księgi lekarskiej z początku XVI wieku (str. 51) — poprzez prace Siennika, Simoniusa, Sixtusa, Sierpca, Sleszkowskiego. Znaczna ich część nie była dotąd nigdy opisana.

Historja nauki prawa znajdzie tu dla siebie pokłosie pod Sławieńskim (ciekawa dysertacja ingolsztacka), Mich. Słońskim, Skrobiszewskim Jakóbem, jednym z najwcześniejszych autorów dysertacji doktorskich. Do historji poglądów politycznych znajdują się materiały pod Kasprem Siemkiem (próby antykwaryczne), Stán. Skarszewskim, Szczepanem Sienickim, Jakóbem Śliwskim,

Smoguleckim Mikołajem. Ten ostatni (str. 319) przedstawia analogiczny przykład prawnika-polityka jak Jan Sierakowski (str. 59) o całe pół wieku przed nim. I on także broni programu szlacheckiej władzy, tylko na tle reakcji katolickiej.

Dla historyka politycznego przynosi ten tom ciekawe szczegóły czy to przy opisie walki stoczonej między Skyttem a Ossolińskim na dworze króla angielskiego Jakóba, czy to zwłaszcza pod nazwiskami Sobieskich. Wielkie znaczenie postaci króla Jana, górującej w całej współczesnej opinii europejskiej, wyjdzie dla każdego, kto zada sobie trud zestawienia dzieł i ulotek niemieckich, francuskich, włoskich, hiszpańskich, angielskich, poświęconych naszemu bohaterowi. Dla dziejów XV i XVI w. nie są bez znaczenia informacje bibliograficzne pod Silvius Eneas i Silvius Amatus.

Dla dziejów nauk ścisłych przedstawiają interes informacje podane pod nazwiskami obu Śniadeckich, pod Patrycym Skaradkiewiczem, a zwłaszcza pod licznymi autorami kalendarzy i prognostyków (Piotr Słowacki, Stan. Słowakowicz). Po raz pierwszy opracowano tu bibliografię Siemienowicza, słynnego polskiego teoretyka sztuki artyleryjskiej. Dla dziejów językoznawstwa ważną jest gramatyka hebrajska Słonkowica.

Z samego końca XVIII w. wybijają się tu postaci Franc. Siarczyńskiego, Wacława Sierakowskiego, Stan. Sierzeńciewicza. Każda z nich zasługuje na uwagę historyków naszej przeszłości, jako dla czasów swoich nader charakterystyczna.

Najmniej plonu przynosi tom niniejszy dla historii poezji polskiej, ale i tu wymienić można mało znaną osobistość Franc. Sitańskiego, Łukasza Słowickiego, Franciszka Śniadeckiego (typ rzemieślnika i poety zarazem); wreszcie dwóch kobiet: Siemiotkowskiej i Siebeneycherowej. Pod nazwiskiem tej ostatniej należy szukać, zdaniem mojem, jakiejś innej właściwej autorki, bliskiej dworu królowej Anny.

Jeśli dodam do tego liczne druki mające tylko znaczenie dla historii kultury — a nie nauki ani literatury — jak owe panegiryki zalewające Polskę (Ślęczkowski, Ignacy Ślachetka, Antoni J. Słowakowicz, Wawrzyniec Śmieszkowicz, jeden z protoplastów barokowego panegiryku) albo jak objawy literatury antysemitycznej (str. 238 i nast.) — to zestawim rejestr ważniejszych autorów i druków, w tomie XXVIII bliżej opisanych. Opisy bibliograficzne są, wydaje mi się, wierne, uwzględniające nie tylko zewnętrzną stronę druku, ale i wchodzące w jego treść. Zwróciłem także uwagę na zapiski świadczące o dziejach poszczególnych egzemplarzy.

Tom poprzedni wywołał kilka nader życzliwych recenzji. Autorom ich składam podziękowanie za słowa zachęcające do dalszej pracy, taksamo jak dyrekcjom bibliotek Jagiellońskiej, Muzeum nar. (Czapskich), Akademii, Warsz. Uniw., Ossolińskich, Krasieńskich, Kórnickiej, Zamojskich, Toruńskiej, Czartoryskich, Uniw. lwow. za przysłane mi na czas przygotowywania manuskryptu druki, co umożliwiło autopsję niemal każdego druku, o jakim piszę.

W roku 1928 udzieliło mi miasto Kraków nagrodę 5000 złotych za pracę naukową około »Bibliografji«. Przeznaczyłem ją w całości na prowadzenie prac przygotowawczych nad dalszemi tomami, na co żadnego funduszu nie posiadałem. Pozwalał sobie złożyć za to gorące podziękowanie zarządowi miasta Krakowa, w którego murach od lat osiemdziesięciu dwóch (1848—1930) prowadzi się praca nad dokonaniem i ogłoszeniem niemałej wytrwałości wymagającego dzieła, zbliżającego się coraz widoczniej ku swojemu końcowi.

Kraków, 31 maja 1930.

Stanisław Estreicher.

Siano z pola śmiertelności ob. Pokorski Innoc. (1690).

SIANOŻECKI Jan Kazimierz Wojnicz. Lament pasterek nad śmiercią Amorylli swej współrośniennicy z okazji wypłaconego śmiertelności długu na dniu 22. Miesiąca Kwietnia roku 1783. przez JWną Izabellę z J. O. Xiążąt Lubomirskich Potocką pisarżową W. X. Lit. w Warszawie. w 4ce, kart 4.

Faleński w Bibl. warsz. 1866 I 350.

Warsz. Uniw.

— Smutny odgłos Korpusu artylerji Koronney z okazji śmierci JW. z Potockich Graffowej Brühlowej w dniu 23 Listopada 1782 r. zdarżoney. Warszawa. 1782. w 8ce, str. nlb. 8.

Kraśniń.

— Los przewidziany Narodu Polskiego wierszem opisany. (B. m. i r.). w 4ce.

Zamoj.

SIARCZYŃSKI Antoni, sekretarz sejmowy (1753 † 1820). Dyaryusz Seymu Ordynaryinego Pod Związkiem Konfederacyi Generalney Obojga Narodow W Podwoynym Posłów Składzie Zgromadżonego W Warszawie Od Dnia 16. Grudnia, Roku 1791 (poprawiono atramentem na 0) Tom I. Część I. [Turycina Smuglewicz del. Gröll fec. przedstawiająca Wolność z czapką frygijską na włóczni depczącą postać niewieścią z pawiem i z zerwanemi kajdanami obok]. W Warszawie, w Drukarni Uprzywileiowaney Michała Gröll'a, Księgarza Nadwornego Jego Królewskiej Mości (1791). fol., k. 2 nlb., str. XII, k. 6 nlb. i str. lb. 391 (sygn. Ggggg 2).

Toż:... Tom I. Część II. [Winieta z literami S. A. R.]. fol., k. tyt., str. 410.

Ob. opis w tomie XV str. 430.

Autorem diarżusza powyższego był Siarczyński. On też jest podpisany pod dedykacją królowi. Podnosi w niej, że dopiero Stan. Aug. wrócił sejmom ład i znaczenie. Na życzenie króla marszałek sejmu powołał go na sekretarża.

Rozpoczyna uniwersał zwołujący sejm oraz uniwersał marszałków konfederacyi (z r. 1790). Potem idzie: uniwersał J. K. Mci powtórnny, oraz drugi uniwersał marszałków. Wreszcie idą spisy senatorów, ministrów i posłów.

Część I rozpoczyna sesja I z dnia 16 grudnia 1790. Kończy sesja XII z 7 stycznia 1791.

Część II obejmuje czas od sesji XIII z 10 stycznia do sesji trzydziestej z 7 lutego 1791. Resztę diarżusza niewydaną złożył autor warsz. Tow. Przyj. Nauk, skąd zabrano rękopis do Petersburga.

Diarżusz Siarczyńskiego jest prowadzony z wielką dokładnością. Możemy to ocenić porównując jego pracę z poprzedniemi diarżuszami z lat 1788—90 zarówno in folio (przez Łuszczewskiego) [Bibl. XV str. 430] jak in 8vo [Bibl. XV str. 461]. Diarżusz z r. 1790/91 in 8vo, zwany „Dziennikiem“, wychodził równolegle, w luźnych zeszytach, każda sesja osobno; ale sesje były tam inaczej numerowane. Np. sesja z dnia 1 lutego 1791 jest tam oznaczona cyfrą CCCLXXIX (379). Dziennik ten, nieco pobieżniejszy od Diarżusza Siarczyńskiego dochodzi do dnia sesji CCCCXXXV, a więc obejmuje luty, marzec i kwiecień, których Diarżusz Siarczyńskiego drukowany nie objął.

Egz. Akad. (Część I) i Czart. (Część II) ma na oprawach herb Ciołek Stan. Aug. wraz z Orłem i Pogonią.

Akad. — Branic. — Chrept. — Czartor. — Jagiell. — Kraśniń. — Ossol. — Uniw. lwow. — Zieliń.

— Zbiór Konstytucyi i Uchwał seymu pod Związkiem Konfederacyi w Warszawie Agitującego Sie... Podług Dat Oblaty Wydrukowany... (1791)... ob. Zbiór.

— wierny czynności... (1791)... ob. Zbiór.

Znaczną część konstituoyj seymu czteroletniego on oblatował w grodzie warsz., w charakterze „Comitiorum atque Confoeder. Regni secretarius“. Stąd w niektórych katalogach bibl. figurują one mylnie pod jego nazwiskiem. — Należy ich szukać w „Bibliografii“ pod tytułem danej ustawy, a więc np. pod „Zasady do poprawy“, „Sejm“, „Sejmiki“, „Ustawa rządowa“, itp. — albo też pod „Actum“. Ważniejsze druki, uzupełniające konst. 3 maja, zestawię pod „Ustawa rządowa“.

— ob. Actum (1790—92) — objaśnienie (1792) — Sejm — Sejmiki — Siarczyński Franc. — Urządzenie do urzędu i akt ziemiańsk. (1792) — Ustawa 3 maja.

O jego późniejszej działalności ob. Bibl. Estr. IV. 229. — Bentkow. II. 170. — Sobieszcz. w Encykl. pow. Org. XXIII. 381.

Porównaj niżej uwagę co do jego autorstwa książki „Dzień 3 maja“.

SIARCZYŃSKI Franciszek (1758 † 7 listop. 1829). Dzień Trzeci Maia, Roku 1791. w Warszawie, Nakładem i Drukiem M. Grölla, Księg: J. K. M. w 8ce, k. 3 nlb., str. 260.

Na k. tyt. rycina przedstawiająca kolumnę ostrosłupową z literami SAR, u spodu jej siedzi kobieta i rytuje na kamieniu napis: Aequa lance. Naokoło wieniec. Pedpis: Gröll inv. & fec.

Enc. kośc. XXV str. 260 błędnie podaje, jakoby to była ta sama rycina, co w „Diarjuszu seymu konstyt.“ (ob. wyżej).

Niektóre egzemplarze mają po tytule kartkę z cytatem: Consilium in providendo, industria in agendo, oeleritas in conficiendo. — Na końcu bywa doprawiany Katalog ksiąg Grölla (kart 8).

Ros poczyną Przedmowa, w której zapowiada, że był dziełu przytomny, a w wystawieniu rzetelny. Autor nie podpisan.

Zaczyna od wystawienia przyczyn, dla których konstytucję przyspieszono (wieść o rozbiórce kraju). Na str. 7 opis wypadków z 3 maja. Przytacza mowy i depesze odczytane w sejmie. Na str. 159 opis przysięgi króla, marszałków etc. Na str. 179 wypadki z 4 i 5 maja. Od str. 224 o uspołobieniu kraju w stosunku do Konstytucji. Kończy list Piuza VI papieża w sprawie Konstytucji.

Dzieło jest diarjuszem wypadków; podaje o nich dość szczegółów skądinąd nie znanych. Wyszło bezimiennie. Jako autor bywa podawany Franciszek Siarczyński, ale mam wątpliwość, czy nie był nim raczej Antoni Siarczyński? On bowiem prowadził diarjusz seymu i system kronikarski tu przyjęty lepiej się zgadza z jego umysłowością jak ze sposobem pisania Franciszka Siarczyńskiego.

Bentk. H. I. II 777.

Akad. — Jagiell. — Ossol. — Zamoj. — Zielińs.

— Geografia czyli opisanie naturalne, historyczne y polityczne krajow y narodow we czterech częściach świata zawieraiących się, z dołączeniem Geografii Astronomiczney. Przez X. Franciszka Siarczyńskiego K. W. P. K. Tom I. w Warszawie 1790. w Drukarni J. K. Mci i Rzeczypospolitey u XX. Scholarum Piarum. w 8ce, k. 8 nlb., str. 402 i k. 4 nlb.

Toż... Tom II. w Warszawie 1794. w Drukarni Xięży Piarow. w 8ce, k. 2 nlb., str. 539 i 1 nlb.

Tom III. k. t., str. 684 i k. 1 nlb.

Egzemplarze tomu II i III miewają nieco różne tytuły. Różnica jest drobna, bo polega tylko na tem, że w jednym jest na tytule winiętka (kula ziemska), w innych niema.

Koniec tomu III był widocznie przedrukowany. Są bowiem pewne drobne różnice między egzemplarzami w kustoszach, w uwagach marginesowych (np. na str. 561), nawet odmiany w układzie (str. 577). Różnie w treści niema jednak.

W przedmowie rozpoczynającej tom I gani dzieło Łubieńskiego, a chwali geografję X. Wyrwicza; wspomina de la Croix i Büschinga. Mówi, że geografję Polski opisał najobzerzniej. Część astronomiczną brał z Mentelle'a. Poczem idzie: Przystroga względem wymawiania obcych wyrazów — i Skrócenia.

W tomie I jest: Wstęp; Słownik geograficzny (przekład łacińskich, włoskich, hiszpańskich, franc. itp. terminów); na str. 40—48: wyrazy marynarskie używane w pismach geograficznych (jest to słownik terminów żeglarskich, zasługujący i dzisiaj na uwzględnienie). Od str. 49: Opisanie matematyczne i fizyczne. Na str. 76: Opisanie polityczne ziemi (o religii, językach, ustroju). Od str. 94: Podział ogólny powierzchni (na ląd y morza). — Od str. 116: O północnych państwach Europy (Danja, Norwegja, Szwecja, Rosja, Anglja). — Na str. 271 o Syberji. — Na str. 378—402

o ustroju i prawach Anglii. Na ostatnich 2 kartach porządek materji i spis błędów. Tom II opisuje: Niemcy, Austryę, Niderlandy, Czechy, Śląsk, Prusy, Holandję. Na końcu Rejestr rzeeczy.

Tom III zawiera: Szwajcaryę, Węgry, Francję, Hiszpanję i Portugalję, Turcję, Grecję, Włochy. Na końcu Rejestr.

Jest to więc tylko geografja Europy, a w niej brak Polski (pomimo że autor zapowiadał w przedmowie, że ją obszernie uwzględni). Dzieło widocznie nieukończzone. Zapewne przeszkodził ukończeniu rozbiór kraju.

Przy opisie każdego kraju uwzględnia autor rozległość, plody. Ludność, religję, monetę, nauki, rząd, dochody, góry, rzeki, posiadłości, podział na prowincje, miasta, historję.

Akad. — Czartor. — Dzików. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow. — Zamoj. — Zelińś.

— List Sandomierzanki do Podolanki drukowany w Krakowie (u Ig. Grebla) Roku 1784. w 8ce, k. 10 nlb. Datowany ze Szczerzyna d. 30 lipca 1784. Było przedrukowane jako „Anti-Podolanka“ przy drugim wydaniu „Podolanki“ X. Krajewskiego, o czem tom XX. 203.

Tendencja jest obrona piśmiennictwa polskiego przed zarzutami Krajewskiego (Podolanka wychowana w stanie natury). — Odpowiadał na to znowu Krajewski w dalszych trzech broszurach (Odpis męża, Djałog, List Podolanki), o czem obacz tom XX str. 202—3 oraz t. XV, 424.

Omawia tę polemikę Gubrynowicz Romans w Polsce 1904 str. 112.

Branic. — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Warsz. uniw. — Zelińś.

— List Paryżanki do Podolanki, czyli Oryginał do Kopii. 1784. w 8ce, str. 15.

Pisane z powodu plagjatu, jaki miał popełnić ks. Krzjewski, który romans franc. „Imirce“ (autora pseud. Xang-Xung) przerobił i zastosował do stosunków polskich.

List Paryżanki podpisany jest również Imirce. Datowany: 22 paźdz. 1784.

Wątpliwem jest, czy autorem jest Siarczyński, choć bywa mu przyznawane. Jego „List“ wyszedł o kilka miesięcy wcześniej. Byłby w nim poruszył sprawę plagjatu (chyba że poznał romans franc. później?). — Ob. tom XXI. 339.

Gubrynowicz l. c. str. 116.

Akad. — Krasinś. — Ossol. — Zamoj.

— Listy Moralne Do utworzenia pięknego serca stosowne z Niemieckiego na Polski język Przełożone Oryginał Angielski Tom I. The Libertine, who, lost in quilty joys Scems heavn's just

love, and shuns the préchers voice. Won by the artfull tales of gen'rous deeds, Shal fell the wish to copy wnat he eads. Rowe. W Krakowie. Kosztem y drukimi Ignacego Grebla Typ. y Bibliop. J. K. Mci Roku 1785. w 8ce, T. I. k. 1 nlb. i str. 252.

Są podobno egzemplarze z datą 1782. I są także egzemplarze oznaczone jako „Edycja Trzecia“ Tomu I: „w Drukarni Uprzywilejowanej Antoniego Grebla Roku 1792“. — Wreszcie są także egzemplarze oznaczone jako „Edyoya Czwarła“, „w drnkarni Antoniego Gröbla Roku 1800“. — Oczywiście są to tylko edycje tytułowe, bez zmian. Na odwrocie k. tyt. tomn I jest Regestr Listów Moralnych. — Na czele Przedmowa. Tłumacz powiada, iż w języku niemieckim wyszły te listy 4 razy.

Toż:... Do utworzenia cnotliwego serca stosowne... Tom II... w Krakowie 1788. Kosztem i drukimi Ignacego Grebla Typ: i Bibl. J. K. Mci. (Na końcu:) Tłomaczenie X. S. od Ro. K. B. T. P. w 8ce, k. 2 nlb., str. 305.

Również i ten tom wyszedł ze zmienioną kartą tytułową jako: „Edyeya Trzecia. w Krakowie 1793. w Drukarni Antoniego Gröbla“.

Na odwr. str. 305 zaczyna się w edycji z r. 1788: Katalog książek Polskich krajowych, które wyszły kosztem z Drukarni Greblowskiej.

Dzieło jest romansem, złożonym z listów pisanych przez osoby o imionach greekich i rzymskich (Kleon, Cyneasz, Sofron, Juniusz, Narcyz, Epicharinus, Zerim, Parmenides, Kleomenes, Fedon etc.). Ciągłości akcji w nich niema. Treść moralizująca i psychologiczna. — Nazwiska angielskiego autora nie wykryłem. Gubrynowicz Romans w Polsce (1904) dzieło to pominał.

Akad. — Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow. — Wileńś.

— Mowa przy doroczném złączeniu Szkół Warszawskich XX. Scholarum Piarum, miana przez X. Franciszka Siarczyńskiego Nauczyciela Wymowy. w Warszawie 1788. w 8ce, str. 27.

Zwalcza obojętność dla religij, pogardę kraju. Omawia różne wady młodzieży polskiej. Jocher 1751 podaje za Bielskim tytuł po łacinie. Akad. — Krasinś.

— Pochwała Stanisława Szczyńskiego Potockiego generała Artylleryi Kor. W Warszawie w drukarni XX. Sch. Piarum 1789. w 8ce, str. 43.

Wyszło bezimiennie. Dotyczy daru Szczyńskiego złożonego Rzezcyp. (12 armat i klej-

noty) po śmierci banta ukraińskiego. — Cytuje jako jego pracę Enc. kośc. XXV. 250 (za Wójcickim). To samo twierdzi notatka ręką Jana Szlachtowskiego z roku mniej więcej 1860.

Ob. tom XXV str. 170 (pod Potockim St.).
Branic. — Muzeum Narod. — Zamoj.

— Sztuka ogrodnicza czyli o ogrodnictwie; zawierająca przepisy chodzenia przyzwoitego około ogrodów kwiatowych, kuchennych, y sadów, z przydatkiem niektórych ciekawych wiadomości y sekretow. w Krakowie kosztem Ign. Grebla. 1782. w 8ce, str. 146.

Zamoj.

— Toż... chodzenia przyzwoitego około ogrodów kwiatowych, kuchennych y sadów z przydatkiem niektórych ciekawych y użytecznych wiadomości sekretnych. Edycya druga poprawiona. W Krakowie 1785 kosztem y drukiem Ignacego Grebla Typografa i Bibliopoli J. K. Mości. w 8ce, str. 144.

Na odwrotnej stronie karty tytułowej: Czytałem naukę o sztuce ogrodniczej, że być może drukowana zaświadczam. — Dan w Kollegium Teologicznem Kanonicznem. Dnia 11 Marca Roku 1782. — X. M. Jan Kanty Toryani Pisma S. y Prawa obojga Doktor, Ksiąg w Dyecezyi Cenzor. mpp. — Na drugiej karcie umieszczona: Przemowa do czytającego. W niej powiada autor, że zebrał materiał do swego dzieła „z ksiąg najwięcej niemieckich“.

Na 3 następnych kartkach (niepaginowanych) znajduje się: „Wypis rozdziałów i rzeczy w tej książce zawartych“. Jest części 4: I. o ogrodach kwiatowych, II. o ogrodach kuchennych, III. o sadach, IV. o szczególniejszych sposobach i sekretach ogrodniczych. — Na dalszych 3 kartkach znajduje się: „Registr opisanych w tej książce kwiatów, ziół, drzew, ogrodów, owoców, krzewów i innych roślin porządkiem alfabety“ (kart nlb. wraz z tytułową 8). — Zaczyna się następnie rzecz właściwa a zarazem i paginacja.

Porówn. Matawowski (Kalendarz 1784). — Wymieniane bywają edycje 1775 i Kraków 1780.

Jagiell. — Ossol. — Zamoj. — Zielińs.

— Traktaty między mocarstwami europejskimi od r. 1648... ob. Traktaty.

Siarczyński był wydawcą tomów IV, V i VI (za lata 1774—1789). Poprzednie tomy wydali Obermayer i Skrzetuski. — Tom IV rozpoczyna się od r. 1764. Tom VI kończy się przekładem Konstytucji amerykańskiej z r. 1789.

— Traktaty, konwencye handlowe y graniczne... między Polską y obcemi państwami od r. 1764—1791... zawarte.. Warszawa (1791)... ob. Traktaty.

— Uwaga na koszta pogrzebowe w Wiedniu. Wrocław [właścicielie Kraków] w 1781. w 8ce, str. 20.

Antorem jest Teleszyński (ob.). — Bywa przyznawane i J. Wybickiemu.

— Krotka fizyczna y historyczna wiadomość o soli. Humanis Nil aptius usibus usquam Est sale, diversi commoditate Cibi. Schrötter de Sal. Wielic. W Drukarni Nad: J. K. Mci: i PP. Kom: Edukacyi Narodowej Roku 1788. w 8ce, k. tyt., str. 58 (mylnie 59, gdyż str. 29 opuszczona).

Omawia traktat między Polską a Cesarzową Niemiecką (M. Teresą) z r. 1775 i odstąpienie sprzedaży soli Kompanji pruskiej. Objasnia gatunki soli, historję żup polskich, zagraniczne żupy, sól morską i warzoną, sposób bndowania warzonek, żupy ruskie w Galicji, żupy w Busku i Solcu. Kończą uwagi w sprawie naszego handlu solą ze Wschodem.

Dziełko to napisał z rozkazu króla i otrzymał za nie medal Bene Merentibus.

Akad. — Jagiell. — Ossol. — Zamoj.

— Zakus nad zaciekami Wszecznicy Krakowskiej Czyli Uwagi nad niektórymi tey Akademii dySSERTACYAMI. Il n'y a pas d'autre moyen de rendre les lettres respectables, que de faire trembler ceux, qui les outragent. Voltaire. w Warszawie w Drukarni P. Dufour Kons: Nadw: J. K. Mci, Dyrektora Drukar: Korp: Kad: (1789). w 8ce, str. 95.

Na końcu: Koniec Części I.

Omówione są tu rozprawy: Andrzeja Trzecińskiego, Marcina Fiałkowskiego i Jacka Przybylskiego (ob. Bibl. XV, str. 254, XVI, 204, XXV, 360). Jest to więc jeden z epizodów tej nader interesującej polemiki literatów warszawskich z profesorami krakowskimi, w której brali udział Śniadecki, Kołłątaj, Dmochowski, Kopezyński, Łańcucki, Siarczyński, Fijałkowski, Przybylski i Trzeciński. Cały ten spór zupełnie dotąd nie opruczony. Celem kampanji literackiej inspirowanej przez Śniadeckiego było wstrząsnąć „złym gustem“ Akademji krakowskiej i jej „gotycyzmem“ (to słowo po raz pierwszy tu użyte), oraz zmusić ją do postępu. Siarczyński nderza netylko na zacofanie naukowe, ale głównie na zły język polski (swalczą neologizmy jak:

wypadek, wszechnica, słynny, niewierny, zakus, itp. — zestawienie neologizmów świadczy, że wiele z nich szybko się przyjęło).

Jest to polemika ze strony polskiego „oświeceni-
enia”, grupującego się dokoła Stan. Angusta, przeciwko barokowi naukowemu — polemika, którą pomścił na oświeceniu (i na Śniadeckim) rychło Mickiewicz.

Części II Siarczyński nie wydał. Natomiast Bielski Vita str. 191 mówi, że część II tworzy rozprawa Dmochowskiego „moderatus scripta”. Broszurę Dmochowskiego streścił mój ojciec w tomie XV str. 253—254.

Porównaj także dwa bezimiennie pisma: „Syllen“ i „Rozbiór Zakusu nad Zaciekami”, które jest zapewne pióra Trzcńskiego, (o czem w tomie XXVI. 408).

Jagiell. — Ossol. — Zelińś.

— ob. Dmochowski Fr. — Dyalog (1784) — Echard (Dykeyon. geogr. 1782) — List (1760—1) — Obermayer Fulgenty — Raynal (Historia polit. rewol. 1783) — Traktaty.

Był także redaktorem „Gazety rządowej” w r. 1794; obacz tom XVII str. 53.

O jego późniejszej bardzo obfitej działalności (1800—1829) ob. Estreicher Bibl. IV. 230. — O pozostawionych przezeń nader licznych rękopisach ob. Katalog ręk. bibl. Ossol. (zwłaszcza tom II i III) oraz Czasopismo nauk. Ossol. 1830. III.

Encykl. kośc. XXV (ks. Dmochowski). — Encykl. Orgelb. XXIII (Sobieszczański). — Wójcicki Życiorys znakomitych ludzi. — Bielski Vita et scripta str. 192. — Krze-
miński w Sto lat myśli polskiej II. str. 324. — Smoleński Kuźnica Kołłątajowska...
oraz Publicyści anonimowi 1912. — Kor-
bat Literatura II. 275.

SIARKIEWICZ Antoni, Jezuita (1670 † 1 maja 1723). Miecz sprawiedliwości Boskiej trybunalską y chrześcijańską sprawiedliwością od zemsty przytrzymany: kaznodziejską mniej polerowaną pracą do większego od złotego Abdanku, poluru oddany Jaśnie Wielmożnemu Jaśnie Nayprzewielebniejszemu Jego Mości Xiędzu Janowi Skarbkwowi Arcybiskupowi Lwowskiemu y całej Metropolii Rnskiej, Administratorowi Opactwa Płockiego. Tudzież Wielmożney y Prześwietney Kapitulie Lwowskiej Wielkim Prałatom Panom y Dobrodzieiom od X. Antoniego Siarkiewicza Soc. Jesu Ordynaryusza Katedry Lwowskiej roku którego Pan Pokoju miecz w pochwy

chowa 1718. w Lwowie w drukarni Collegium Soc. Jesu. folio, k. 11 nlb., str. 409.

Rozpoczyną Prefacia, w której wychwała Abdanków, oraz: Do Czytelnika i aprobacje, Poczem idą dwa lwowskie kazania: kazanie na konsekracy Fel. Jana Szaniawskiego Biskupa Sufragana 1717 i kazanie na konsekracy Zofii Teofili Skarbkwowny Zakonu S. O. Benedykta Xieni. — Te oba nie są liczbowane. Poczem idzie kazanie na niedzielę 10 po świątkach — kończy kazanie na niedzielę 9 po świątkach. Przepelnione łaciną i niedorzecznymi cytatami z hitorji starożytnej. Bowiern prz-zornie unika aluzji do Polski się odnoszących. Posługuje się przykładami obcemi. Wyjątkowo na str. 90 o obrazie płaczącym Stanisława w Lublinie na słomianym rynku. Na str. 75 o jarmarku jarosławskim.

Na str. 188 kazanie przeciw obchodzeniu mięsopestu.

Jocher 4724. — Brown Bibl. 367.

Akad. (brak. k. t.) — Jagiell. — Ossol.

— Smutna Korony Polskiej postawa Jaśnie Oświeconego Trybunału apparacyą, jak jasnym słońcem wypo-
godzona przy szczęśliwey dyrekcji Łaski Marszałkowskiej Jaśnie Wielmożnego Pana P. Andrzeia Radomickiego Woiewody Kaliskiego od Ordynaryusza Piotrkowskiego Societ. Jesu, piórem y mową adumbrowana Roku od apparyciey świętey na świat sprawiedliwości 1710. dnia reassumpeyi przerwanego powietrzem Trybunału 16 marca. W Zamościu w drukarni Akademickiej. folio, 7 k. nlb.

Przypis Ant. Siarkiewicza Andrzejowi Radomickiemu Marszałkowi Trybunału kor. Kazanie na zaczęcie Trybunału w Piotrkowie. Poprzedza lista deputatów świeckich i duchownych.

Brown Bibl. 367.

Branio. — Ossol. — Warsz. Uniw.

— Pańskie y walne Korony Polskiej przydziuim w herbowney Jaśnie Wielmożnego prezydenta bramie Jmci X. Jana Pokrzywnickiego dziekana Gnieźnińskiego, proboszcza Krakowskiego etc. etc. Referendarza Koronnego na dobro popolite osadzone y pochwalone od Ordynaryusza Societatis Jesu w Kościele Piotrkowskim Roku Pańskiego 1709. w Zamościu w drukarni Akademickiej. folio, 4 ark.

Przypis do X. Jana Pokrzywnickiego Prezydenta Trybunału kor. Kazanie na zakończenie Trybunału w Piotrkowie. Poprzedza spis deputatów duchownych i świeckich. Brown Bibl. 367.

Kraśn. — Warsz. Uniw.

— Tryumf z przekonanego światła w herbowney Jáśnie Wielmożnych Ichmciov PP. Cetnerow Chorągwi, rozwinięty przy solennym do Zakonu Naświętszego Sákrámentu ingreśie Jáśnie Wielmożney Imsci Pánny Zofii Cetnerowny Wojewodzánki Śmoleńskiej &c: ogłoszony, i dedykowany Honorowi Jáśnie Wielmożnych Imściow Pánow Cetnerow, i sámeży Fundátorki Prześwietnego i Prześwietego Zakonu Wielebnych Páuien Sákrámentek Lwowskich. od X. Antoniego Siarkiewicza Soc: Jesu Ordynáryusza Káthedry Lwowskiej Roku, ktorego Zwycięscá śmierci swoy tryumf wślawił. 1717. Dnia Trzeciego Wielkánocnego. We Lwowie w Drukárni Bráckiey SSS. Troycy. fol., k. 11 nlb.

Egz. Jag. ma na tytule dedykację własnoręczną Stef. Szczanieckiemu.

Po k. tyt. 2 karty zajmuje „Prefacia“, w której autor wywodzi genealogię Cetnerów. Jan Cetner był urodzony z wnuki Stan. Żółkiewskiego.

Kazanie z tekstu: Levate signum in Sion. Brown Bibl. 367.

Jagiell. — Kraśn. — Ossol. — Zamoj.

Siarkiewicz Marcin ob. Decisio (1740).

SIATKIEWICZ Franciszek. Krasna Góra Lubaska, Cudami Bożemi w Kościele Lubaskim Nayswiętszey Panny Maryi Wślawiona, y z Rozkazania ś. p: Jáśnie Wielmożnego Jegomości Xiędz. Hieronyma Wierzbowskiego, ná ten czas Biskupa Fessenskiego, Suffragana, y Oficyała Poznanskiego, Kustosza Warszawskiego, J. K. M. S. Roku Pańskiego 1686. pierwszy raz. Teraz powtórnie za pozwoleniem Wielmożnego Jegomości Xiędz. Szczepana Skrzebowskiego, Kánoniká Káatedralnego Poznańskiego, Jáśnie Oświeconego Xiążęcia, Jegomości Biskupa Poznańskiego Audytorá, y Generalnego Sędziego, Proboszczá Bukowskiego, y Szremskiego. Przez X. Franciszka Siatkiewicza, Dzie-

kána Czarnkowskiego, Proboszczá Lubaskiego, do Druku Podana. Roku Pańskiego 1762. W Poznaniu, w Drukárni Akadémickiey. w 8ce, k. 68 nlb. (sygn. A—I₄).

Tytuł obejmuje całą 1 kartę (po obu stronach).

Jest to przedruk wydania pierwszego z r. 1686, nie znanego mi. — X. Siatkiewicz jest nie tylko wydawcą przedruku, ale redaktorem tekstu na nowo.

W „Prefacy“ opowiada o cudach Krasnej Góry Lubaskiej (z Lubasza w Kościelnickim). Kościół był założony w r. 1606 (wskutek wizji poddanego Groszka z parochji Prusinowa) przez panią Trąbceżyńską. Obraz był przywieszony z Rzymu. Osiadł przy kościele bernardyn Adam z klasztoru przemęskiego.

W r. 1664 kościółek zgożał, ale przed r. 1700 go odbudowano. X. Siatkiewicz przeniósł obraz do nowego kościoła w r. 1757. Opisuje krótko ten akt uroczysty.

Rozpoczynają się akta z lat 1683 (za biskupa Wierzbowskiego) stwierdzające cuda dokonane przez obraz M. Boskiej lubaski. Zeznają je ludzie różnych stanów; dużo materiału obyczajowego i dużo do historii wierzeń. — Od k. D list sufr. Kierskiego z r. 1738 i dalsze cuda. — Od k. I₂ modlitwy do N. M. P.

Jocher 8939 podaje błędnie Lubuski Kościół. Akad.

Sibeneicher ob. Siebeneicher.

Siberch Jerzy Alojzy ob. Elger Georgius (1683).

Siberie ob. Belcour Th. (Relation 1776) — Sybir (Syberia).

Sibilla ob. Sybilla (np. Sibilla Dorothea).

Sibilla Erythraea ob. Libanus Jerzy Lignicensis.

Ob. ka. Miaskowski w Roczn. Pozn. Tow. P. N. 1904.

SIBILSKY. Copie d'une Lettre du Général Sibilsky Baron de Wolfsberg à S. M. l'Impératrice de Russie à Varsovie ce 14 Nov. 1757. Copie eines Schreibens des Generals Sibilsky, an I. K. M. von Russland. d. d. Warschau den 14. Nov. 1757. Dantzig, 1758. w 4ce. Petersb. publ.

— ob. Sybilski.

Sibiniensis (Cibiniensis) Laurentius ob. Albertus M. (Philosophia 1516).

W tomie XII str. 97 mylnie wydrukowano Libiniensis. — Obacz Birkenmajer Ex libris VI. 29.

Sibrandus Lubbertus ob. Makowski Johannes.

Siccus Piotr ob. Sickius.

SICHARDUS Joannes. Antidotum contra diversas omnium fere seculorum haereses. Habes humaniss. lector, opus novum, nuper nostro beneficio ex altissimis tenebris in lucem prolatum et non aestimandis laboribus excusum... Basileae, excud. Henricus Petrus, mense Augusto anno M.D.XXVIII (1528). fol., kart 17 nlb., 1 czysta, lb. kart 275 i 1 nlb.

Z iniciałami Holbeina.

Dedykacja wydawcy: Sigismundo Polon. Regi... Joannes Sichardus. W niej wychwała Piotra Tomickiego, i młodzieńca Andr. Zebrzydowskiego i Andr. Krzyckiego Bisk. płockiego.

Dzieło zawiera pisma kilkunastu ojców Kościoła. Między innymi: Justinus Admonitarius adversus gentes; Athanasius. Libri II de trinitate; Marius Victorinus. De trinitate; Hilarius De patris et filii unitate; Ambrosius De resurrectione; Cyrillus itd.

Czartor. — Jagiell.

— Disciplinarym liberalivm orbis, ex P. Consentio et Magno Avrelio Cassiodoro. Cui adiecimus, adducti argumenti affinitate, libellos L. Apvleii Madaurensis de Syllogismo categorico. Censorini de Die natali. Recens à nobis publicis studijs asserti. Excudebat Basileae Joan. Bebelivs, Mense Avgvsto, Anno XXVIII (1528). Cum gratia & privilegio. w 4ce, k. lb. 79.

Dedyk. Clarissimo Adolescenti Andreae Zebridowio Polono... Io. Sichardus S. D. Panzer VI. 265 nr. 708.

O obu powyższych dziełach oraz o stosunku wydawcy ich do Polaki ob. Fijałek w Polonia Sacra 1919 oraz Kot w Ref. w Polsee 1921 I str. 76.

Czartor. — Jagiell.

Sichem C. V., rytownik ob. Krüger P. (Calend. 1626).

Sichtenius Aleks. ob. Scaliger P. (Apologia).

Sicilien ob. Borch M. J. (1785) — Sycylia.

Siciniana domus ob. Jagieliński (Valerianus a S. Hier. 1692).

Siciński ob. Sieciński.

SICKIUS Piotr z Retzburga (1530 † 26 kwiet. 1588). Oratio De Obitu

Illustrissimi Principis Ac Domini, D. Alberti Senioris Marchionis Brandenburgensis etc. Primi Ducis Borussiae etc. et Suae Celsitudinis Generosissimae Conjugis Annae Mariae, natae in laudatissima Ducum Brunsvicensium familia Recitata A. M. Petro Sickio in Academia Regiomontana die XVII. Maij, qui fuit Illustrissimi Principis et D. D. Alberti Senioris etc. natalis, Anno Christi 1568. Addita sunt et alia scripta, quae tempore exequiarum ad significandum communem luctum publice fuerunt proposita. In Monte Regio excudebat Johannes Daubmannus Anno M.D.LXVIII (1568). w 4ce, kart 4. Wrocław. miej.

— Oratio de vestigijs sapientiae et providentiae Dei, quae artibus impressa sunt. 1562. w 4ce, k. 17 nlb.

Dedyk.: Albertowi Margr. brand. ks. prus. Wspomina w niej o przywilejach Zygm. Augusta.

Czartor.

— Oratio de statu Ecclesiarum Prutenicarum, et de Confessione Illustrissimi Principis ac Domini D. Alberti Senioris Marchionis Brandenburgensis etc. Primi in Prussia Ducis, etc. Opposita Calumnijs et manifestis mendacijs Pavli Schalichii cum xx. Martij, Anno M.D.LXXII. quarta uice, Sanctissimo Heroi et Patri Patriae D. Alberto Seniori parentalia celebrarentur. Authore M. Petro Sickio Sacrae Theologiae in Academia Regiomontana Professore. Regiomonti Borussiae excudebat Johannes Daubmannus. Anno 1572. w 4ce, kart 21 (sygn. A—E).

Dedyk. Alberto Friderico Duci Prussiae.

Ob. Scalichius.

Wiersbowski II 1471.

Dzików. — Gdańsk. miej. — Krasin.

Siclo (De) ob. Grzepski Stan.

Sicorski Jan ob. Sikorski.

SICUL Christoph Ernst. Thränendes Leipzig, oder Solennia Lipsiensia, womit I. K. M. Frau Christianen Eberhardinen (żona Aug. II)... Ableben auf der Universität öffentlich bejammert worden. Leipzig 1727. w 4ce.

Siculus Amatus Joh. ob. Amatus.

Ob. o nim Morawski w Sitzungsberichte der W. Akad. (Phil. Hist. CL.) 1887.

SICULUS Math. Ungarus. Assertion-
nes meteorologicae ad D. Andr. cardina-
nalem Bathorem. episc. Varmiensem.
Brunsbürgae, Schünfels, 1598. w 4ce.
Dzików.

Siczkowski ob. Potocki Stanisław
Szczęsny.

SIDECKI Krzysztof. Hymen Na We-
sele, J. M. Pana, P. Andrzeia Cienio-
wica, z J. M. Panną, Katarzyną Sche-
dlówną Corką, J. M. Pana P. Krzysztofa
Schedla, Rayce Krakowskiego, wszel-
kiemi cnotami ozdobioną. Przez M. Krzy-
sztofa Sideckiego, w Akademii Krak.
Phil: Doct. R. P. 1640. Dnia 22. Lipca.
w 4ce, k. 8 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Pana Młodego (ryba),
na następnej stronie herb Panny Młodej
(panna); pod herbami sześciowiersze. Na
Na odwrocie cytat z Lipsiusza Ad Belg.
Epist.

Panegiryk drukowany dr. goe. a ułożony
w zgrahnych oktawach (widoczny wpływ
P. Kochanowskiego). Na k. B₃ pochwały
Krzysztofa Schedla, bardzo interesujące
dla historyka mieszczaństwa: Sławnego
Ojca daiecino kochana, Którego imię i wy-
soka cnota, Nie tylko miastu temu jeest
wydana, Ale i w krajach odległych sze-
roka, W poradę, mądrość i ludzkość
nabrana, Nie obawia się żadnego obłoka...
etc.

Juszyński Dykc. II. 179.

Jagiell. — Warsz. Uniw.

— Melos Talassii, clarissimis nouis
coniugibus, D. Andreae Cieniowic, cum
virgine pudicissima, Catharina Sched-
elia, consultiss. viri D. Christophori
Schedelii eius & consulis Cracou. filia.
A. M. Christophoro Sidecki Phil. Doct.
Obsertantiae ergò DCá. (1640). w 4ce,
k. 6 nlb.

Na odwr. k. tyt. i na następnej stronie herby
jak o „Hymenie“ i sześciowiersze łac.

Dedykacja Krzysztofowi Schedlowi. W pan-
egiryku pisanym wierszem podnosi zalety
Cieniowica. Na końcu wiersz: ad socer-
orum familiam (Priami, Orsetti, Phorcini).
Są to wszystkie rodziny włoskie osiadłe
w Krakowie.

Jagiell. — Ossol. — Zamoj.

Siderski Paulus ob. Jabłoński P.
Fortuna (1677).

Sidlovitius Paulus ob. Szydłowic-
cki — Beroaldus Phil. (1497).

Sidney Henry ob. Bona Sforza
(Amours 1682).

Sidorańce (wieś) ob. Status Causae
XX. Jezuitów.

Sidorowicz Konrad ob. Prośba.

Sidorowiczowie ob. Lipnicki Leop.
(Sprawa 1799) — Tubielowiczowie (1789).

Sidrański bór ob. Deskrypcya (1736).

Sidus ob. Alojsius a M. Dei (occi-
dientis 1705) — Ancuta (Sagittae 1711) —
Bartochowski Adal. (infulatum 1686) —
Bieliński (1726) — Bieźanowski (au-
reum 1683) — Czaplński Kar. (immort.
gloriae 1684) — Denhoff Zyg. (publ.
laetitiae 1645) — Dzielski A. J. (primae
magnit. 1694) — Girus erroticarum
(1524) — Golyński Marc. (coeli Sar-
matici 1688) — Hacki Jan (1681,
1683) — Jelski (1737) — Joachim a Nat.
(Leoniae 1672) — Kochowski Al. (olo-
rum) — Krasowski Mich. (terras super.
1696) — Łukaszkiwicz J. J. (lucidis-
simus 1668) — Marescotte G. (oloris
auspicio 1668) — Polignac M. (orient.
monarchis 1697) — Przyjemski Wł.
(supremum 1699) — Solłohub (1744) —
Załuiski A. Chr. (primae magnitud.
1693) — Zbaraski Krzyszst. (noctis 1730).

SIDUS Hiacinthus. Symbolum am-
oris. Peregrięie indolis Adolesecētibvs.
primam in Artibus et Philosophiae
Lauream in alma Acad. Crac. capessen-
tibus a Hyacintho Sido. Stud. Almae
Acad. Cracovieñ. conscriptum, Craco-
viae, in officina Matthię Andreoviensis
anno domini 1632. w 4ce, 1^{1/2} ark.

Dedic. Wład. Domin. duci in Ostrog Comiti
in Tarnów.

Są tu wiersze poświęcone tym: Sebast. Ko-
szucki, Koch. Swiatłowic, Bartł. Burka-
towic, Greg. St. Chrzastowic, Paw. Boym,
Mart. Barszc, Alb. Aleks. Kinellowic, Stan.
Szczuka, Hyac. Adamowicz, Mart. Gośliń-
ski, Joan. Olophowicz, Alb. Strazyc, Joan.
Skoczyński, Melch. Manczynio.

Jocher 1367.

Jagiell.

Siebach Daryusz Parys de ob. Dis-
putatio (1538) — Ressius.

W tomie XXIV pod Paris podano błędnie
datę 1638.

SIEBENEYCHER Jakób. Ekonomika.

Starowolski Hecaton, 1627 N. LXXXV.

— Przewodnik albo kościołów kra-
kowskich opisanie 1603... ob. Cezary
Franc.

Am. Grabowski Kraków 1844 s. 180. — Bandt. H. dr. kr. p. II 426. — Tomkowicz Przyczyńki 1912 str. 303—5.

SIEBENEYCHER Justus (Jodocus).

Modvs Accedendi, Ad Venerabile Sacrosanctae Eucharistiae Sacramentvm. Ivsti Siebeneycheri. S. Paulus I. Cor. XI. Qvotiescunq; manducabitis panem hunc, & calicem bibetis; mortem Domini annunciabitis, donec veniat. Itaq; quicunq; manducaverit panem hunc; & biberit calicem Domini indignè: reus erit corporis & sanguinis Domini. Probet autē seipsum homo: & sic de pane illo edat, & de calice bibat. qui enim manducat & bibit indignè: iudiciū sibi māducat, & bibit; non dijudicans corpus Dñi. Cracoviae, Anno Domini, M.DC.II (1602). w 4ce, k. 10 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Bernarda Maciejowskiego „Ciółek“, pod nim 14towiersz. Dedykacja temuż Maciejowskiemu. W niej wychwala wykształcenie Maciej. w filozofji, prawie i teologii oraz starania o podniesienie kleru (ut religionem orthodoxam foveat). Nazywa go swym patronem. Porównuje go do Samuela Maciejowskiego. Wspomina o jego podróży z granicą. Na marginesie liczne cytaty z pisarzy starożytnych.

Sama rzecz pisana heksametrami. Na marginesie odsyłacze do pisarzy kościelnych. W poemacie tym wysławia tajemnicę eucharystji i podnosi zawód kapłański. Całość interesująca ze względu na nastroje w okresie antyreformacyjnym. — Końcey: Ad candidum lectorem, wiersz.

Jocher 4350.

Czartor. — Jagiell. — Krasin. — Ossol. — Uniw. lwow.

— ob. Groicki B. (Obrona 1605).

O całej rodzinie drukarzy Siebeneicherów (Sybeneicherów) ob. Tomkowicz l. c. — Ptaśnik Cracovia impressorum str. 68.

SIEBENEYCHEROWA Anna. Rozmyślenia Męki Pana Naszego Jezusa Chrystusa, Z Modlitwami. Przytym y Rożany Wianek naświetszy Panny Maryi. (Tu Matka B. z Dzieciątkiem). W Krakowie w Drukarni Łazarzowey, Rokn Pańskięgo 1594. w 4ce, k. 46 nlb.

Tytuł i cały tekst w ozdobych ramkach. Na odwr. k. tyt. herby Polski i Litwy i wąż Sforzów. Dedykacja Annie Królowej pol. z r. 1594 podpisana: „Jedna z naniższych poddanych, a z sercá życzliwych sług Wászsey K. M.“ Pisze w niej, że cieszyła

się zawsze łaską królowej; ale „pokarana była tak od Boga, że przez zesłałość zdrowia nie mogła się K. M. napatrzyć ani sobie na łaski zasłużyć“; ciesząc się Panem Bogiem, napisała te oto małe książeczki i przypisuje je Królowej. Podnosi, że Królowa w swych chorobach i frasunkach wolę Bożą skromnie znosiła. Prosi jej, aby była jej dziatkom Miłościwą Panią. Następuje: Do Czytelnika (wiersz na 5 str.). Rozpoczyna się: Proszę cię bardzo pilnie czytelniku miły: Zeby te książki przez cię przeczytane były...

Od k. 6tej do 21: Rozpamiętywanie Niewinney Męki Pana Zbawiciela Naszego, y Onych dróg iego, które czynił dla zbawienia nášzego, w onęj męce swoiëy“. Od k. 22 do 46: Wianek Rozany Błogosławioney Panny Maryi. Na k. 29: Wtóra Część Rozanego Wianka. Na k. 38: Trzecia Część Rozanego Wianka. „Wstępki“ do wszystkich trzech części i „Zamknięcie, do Wczciwych Panienek“ pisane wierszem. Wszystkie wiersze mają treść dewocyjną, forma nader słaba.

Końcey: Modlitwa za tę, co książki złożyła. Rycin w tekście 31; na jednej z nich u góry (karta 20 v.) rok 1537. Przedstawiają one: mękę Chrystusa; Matkę Boską z dzieciątkiem (na tytule Wianka), sceny z życia M. Boskiej i jej wniebowzięcie.

Antorstwo Siebenejcherowej nie jest stwierdzone. Opiera się ono na tem, że podpisana ona przedmową do królowej Katarzyny Rakuszaneki w jednym z wydań następných (1612). Ale w tej przedmowie z r. 1608 ma ona mówić, że „natrafila na książeczkę od jednej szlachetnej białogłowy napisaną,“ co mogłoby świadczyć przeciw jej antorstwu. Mimo to zamieszczam do dziełko pod Siebenejcherową aż do wyświeślenia tej sprawy.

Por. tom XXVI 422, gdzie opisano znacznie wczesniejsze Rozmyślenie o umęczeniu. — Inne dziełko o podobnej treści z r. 1611 ob. pod Androcy.

Czartor. — Warsz. Uniw.(?)

— Rozmyślenia Męki niewinney Pana naszego Jezusa Chrystusa z Modlitwami. Przy tym Rożany wianek Nayswietszey Panny Maryi Przydane są teraz modlitwy przy mszy S. w Krakowie w Drukarni Jakoba Siebenejchera 1604. w 4ce.

Dedykacja do królowej Anny, jak w poprzedniej edycji. Poczem przemowa do czytelnika (wierszem).

Są i tu: Przemowa po pierwszej części wianka.... Po wtórej części wianka.... Po trzeciej części wianka.... Przemowa do uczciwych panienek. — Dodana: Pieśń starozakonna od trzech młodzieńców

w piecu ognistym śpiewana. Jest to pieśń Stan. Grohowskiego.

Jocher 5801.

— Rozmyślania męki niewinney Pana N. J. Chr. z modlitwami. Przy tym Różany wianek N. P. Maryey. Przydane są teraz Modlitwy przy mszy Sw. y Litanie. Kraków, u dziedziców Jakoba Siebeneychera, 1612. w 4ce (z rycinami).

Przypis Konstancy z Rakus królowey polsk... Anna Sybeneycherowa. Dan w Krak. 1608 lipca 30. — Uderza różnica między datą druku a przedmowy. Można by przypuścić, że istniało wydanie z r. 1608. — Mam przed sobą rękopiśmienną notatę ręką H. Juszyńskiego, w której tenże pisze: „Jest tu 26 osobnych rycin prócz powtórzonych wyobrażających tajemnicę męki Pańskiej.“ Egzemplarza dzikowskiego, który znał Juszyński, nie odszuka się już zapewne po spaleniu Dzikowa.

Wedle notaty Juszyńskiego był w dedykacji Katarzynie taki ustęp: „Abym pod ochronę i obronę znamenitę łaski W. K. M.... przyjąć mogła z dziećkami swojemi.“ „Natrąfiłam na jedną książeczkę o jednej szlachetnej i nabożnej białogłowy napisaną.“ Dzików.

— Rozmyślania męki J. Chrystusa. w 4ce (z rycinami).

Defekt obejmujący arkusze od C₂ do P₄. — Na C₂ Droga czwarta (Rozmyślan). F₂. Rozpamiętywanie boleści. G₂: Koniec rozmyślań piosenka w utraipieniu. Na G₂ Wianek Najów. M. Panny. Rozmyślań 15 prozą i wierszem. Na kar. K₂: Rozmyślanie dzieśnię. Od O₂: Modlitwy we mszy. — Na karcie K₂: Przemowa po wtorej części wianka, do N. P. Maryey (wierszem). Na N₂: Przemowa po trzeciej części wianka do N. P. Maryey. Na O₁: Przemowa do uczciwych pańienek.

Ryciny piękne, jak w wydaniu Opecia całostronicowe. Powtórzono je także w wydaniu następnem Jagiell.

— Rozmyślanie Męki niewinney Jezusa Chrystusa Pana Naszego, z modlitwami, także y Rożanego wianka Nayswięt. Panny Maryi Nabożnemi, z przydaniem modlitew Brygitty S. o Męce Panskiej, zbawienny pożytek często mówiącym sprawujących y krotkiego Nabozenstwa do B. Jana Kanteo Akademii Krakowskiej Doktora y Professora Wielkiego Męki Chrystusa Pana Kontemplanta. w Poznaniu, w druk. Akademickiej, 1714. w 4ce (z rycinami).

„Jest kartka katalogowa w Bibjotece Jagiell., ale książka satraczna.“ Tak zanotował mój ojciec w r. 1880. — Jest to dziełko, które ojciec mój opisał w tomie XII str. 454 pod Bellina Michał; ale ten był tylko wydawcą nowej edycji.

(Sieber Michael). Als... Michael Sieber... seinen... Sohn, Michael... durch den zeitlichen Tod einbüssete... wolten... Mitleiden bezeugen... des Gymnasii Rector und Professores. Thorn (1710)... folio, 2 k.

Szabó III, nr. 4735.

SIEBERG (Zyberg, Schiberg) Jan Tadeusz. Głos JW. Jana Zyberka Woiewody Brzeskiego Litt. w Materji Furi Ubiquinarii, przed zaczęciem Turni w Senacie miany, w Warszawie w drukarni Piotra Dufour Kons. Nadwor. J. K. M. (1786). fol., k. 2.

Czartor. — Jagiell. — Warsz. Uniw.

— Mowa JW.... Woiewody Brzeskiego Litewsk. przy uczynieniu relacyi o examinie kommissyi Skarbu koronnego na sessyi seymowey dnia 26 paźdz. 1786 miana. Warszawa, Dufour. fol., k. 2.

Czartor. — Jagiell.

— Odpowiedź z strony W. Jana Tadeusza à Wischling Sieberga Wwdy Brzeskiego Lit. powoda na ostatni stan sprawy z strony JW. Piotra Kurlandyi i Semigalii Xiążęcia, oraz UUr. Kon-syliarżów naywyższych tychże Xięstw przelozony. folio, sygn. E.

Inne wydanie ma tenże tytuł lecz ark. nlb sygnow. N. — Wyszło po roku 1786, około 1788.

Obacz tom XXIV str. 293 — 4.

Warsz. Uniw.

— Przelozenie powtórne sprawy Wd Jana Tadeusza à Wischling Sieberga Wwdy Brzeskiego Litewskiego powoda, przeciwko JW. Piotrowi Kurlandyi i Semigalii Xiążęciu oraz UUr. Kon-syliarżom naywyższym tychże Xięstw pozwanym. folio, ark. G₁.

— Replika z strony W. Jana Tadeusza à Wischling Sieberg Wwdy Brzeskiego Litewskiego, przeciwko JW. Xiążęciu Kurlandzkemu. v UU. Kon-syliarżom naywyższym Xięstw Kurlandyi i Semigalii. fol., kart 7 (sygn. D.).

Ob. Biron.

Czapski.

— Reponse exacte a l'exposé succinct du proces intenté a S. A. S. Mgr. le duc de Courlande par S. E. Mr. de Sieberg Palatin de Brześć en Lithuanie (Bez w. m. dr.) w 4cc, str. 31.

Rzecz o dobra szwarden i Grendshoff dane niegdyś przez Gotharda Kettlera przodkom Sieberga. Warsz. Uniw.

— Status causae pro mofco Joan. Thaddaeo a Wisling Sieberg, palatino brestensi Lithvaniae ord. aquilae albae et S. Stan. equite, possessore haereditario Schlosbergiensium, aliorumque honorum actore contra Ill^lum Petrum in Livonia Curlandiae et Semigaliae ducem, tam generosos consiliarios, tam supremos, quam regiminis eorundem ducatum citatos. folio, ark. B₂.

Sprawa o powróceniu dóbr. Gramse, czyli Grentshoff, i wolny wrąg w lasach książęcych na opał i budowlę — tudzież o powróceniu osobnych dóbr Szwarden, wraz z pożytkiem familii Zyberkowskiej dziedzicznych, przez J. W. książęcia posiadanych.

— ob. Heyking Henr. Mar. (Exposé 1788) — Powilewicz Józ. (Exercitationes 1758).

Pisma odnoszące się do jego sporn z ks. Piotrem zestawione są pod: Biron i pod: Piotr.

(Sieberg Jozafat). Kommissyja Między WW. Zyberkiem Woiewodą Inflantskim, Borchami Podkanclerstwem Koronn., Urodz. Kossakowskiemi z UU. Tyzenhauzami y innemi tudzież kredytorami zeszlego Starosty Posolskiego. folio, karta 1.

Bibl. T. P. N. w Poznaniu.

— ob. Powilewicz (1758).

Siebergowa (Zyberkowa) Ludwika ob. Bielawski Józef.

Siebergowie ob. Briccius Joannes S. J. (1697) — Powilewicz J. (Jan, Józef, Kazimierz, Magdalena Siebergowie).

SIEBERT Daniel (1616? † 1667). Betrachtung der Wunden Christi. Danzig 1660. w 4cc.

— Paulus naufragus... Danzig. 1662. w 4cc.

— Jesu Christi Leich Predigt... Predigt zur Ohra bei Danzig. 1664. w 4cc. Życie jego omawiają i prace inne wyliczają Seyler Elb. litt. 1742 i Tolukemit Elb. Lehrer 1753 str. 18.

Sieci złote... ob. Ciamer Jak. (1662).

Sieciechowski kościół ob. Bodurkiewicz Kazim. (1752) — Dębski N. A. (Klasztor 1791).

Siecińska (Sicińska) Maryanna z Zmigroda ob. Sowiński Krzysztof (Srzeniawa 1674).

SIECIŃSKI Jan Nepomucen, lektor Teologii i przeor w Kamieniu Koszerskim OO. Dominikanów. Brama niebieskiej chwały przez proces z światem świętym S. zakonu gorliwości JW. Panny Maryanny hrabianki Krasickiej Chorążanki Nadworney W. X. Lit. wstępującej do Klasztoru PP. Wizytek przy solennym akcie obłóczyn otworzona, pilną przeswietney familii strażą obwarowana, a na honor JW. Jana hr. de Ribersztein z Siecina na Krasieczynie Krasickiego Chorążego Nadw. W. X. L. godney godnego oycy córy, samym nieśmiertelności wiekom w Lublinie w Kościele tychże WW. Panien kaznodziejską pracą wystawiona przez W. X. Jana Nepomucena Sicińskiego prow. polskiej Dominikana, s. t. lektora, natenczas przeora Konwentu Kamienia Koszarskiego r. p. 1760. Z pozwoleniem Starszych do druku podawa w drukarni JKMcI Monastera Puczałowskiego Z. S. Bazylęgo W. R. P. 1760. fol. 25 k. nłb.

Na odwr. str. tyt. herb Rogala i 8 w. pol. Przepisał Chorążemu.

Kraśń. — Warsz. Uniw. — Zamoj.

Sieciński Maciej ob. Solikowski Jan Dymitr (Adjunctum 1603) — Święcicki St. H. (Pan Wyszogrodzki 1642).

Sieciński Nicolaus ob. Jagieliński (Murus 1692) — Waleryan od S. Hieronyma.

Sieciński P., wojewoda mściłowski ob. Tyzenhauz Wojewoda nowogrodz. (List winszujący 1745).

Sieciński Piotr ob. Święcicki.

Sieciński (Siciński) Stanislaus Episc. Premisl. ob. Baronius M. (Vita gesta 1610) — Bielawski Math. (Quaestio 1608) — Duracz H. (ingressus 1610) — Fredro Jakub (Gratulatio 1609) — Leopolda Jan (Rozsądek 1611) — Śliwski

Jak. (Grus 1617) — Szyszkowski Mart. (Applaus 1608).

Ob. Wielewickiego Diarium.

Sieciński Stan. (II), sędzia przemyski ob. Borkowicz J. (1680) — Olaszowski Andrzej (Fausta votivi 1675) — Sowiński Krz. (1674) — Tuszowski Wal. (Magnum 1680).

SIECINSKI Stefan. Ascia Charmesciana, lethales fati ictus excipiens, ad feralem urnam Lucae de Charmęzy Charmęski a Stephano Sieciński. Cracoviae, Frac. Caesary. 1650. w 4ce.

— In publica urbis gratulatione Vladislao IV. felicibus auspiciis electo Polon. Regi Oratio, habita in Aedibus S. Stanislai Romae a Stephano Sieciński, Can. Praemisl. Polono. Romae. 1633. w 4ce, 2 ark. Chreptow.

Sideris umbra ob. Tenczyńska Iz. (1645).

Siecle (Le) d'Or de l'Empire Romain Renaissant de ses cendres Sous Avgvste Octave: Par la Conduite & Felicite d'Auguste II Tres - Invincible Roy de Pologne, de nouveau renaissant à la Sarmatie: Apres les publiques Rejouitissances du Monde Chrestien Celebre dans un appareil Scenique Par les Illustrissimes, Fort-Illustres & Magnifiques Jeunes Seigneurs Estudians au College de Varsavie de la Compagnie de Jesus. M.DC.XCIX (1698). (Bez osobnej k. tyt.) folio, k. 2 nlb.

Jest to program przedstawienia składającego się z 2 preludjów, pięciu Protasis i 5 Apodosis. — Actores praecipui: J. Łużecki, Kaz. Sapieha, kilku Vierecków, Paweł Ben. Sanguszko, J. Tarło, Dymitr Bazylewicz Koszjanin, Ant. i Maciej Dębowscey, J. Czarnucki, Józef Lubomirski, J. Wodziński, Sołdaw, Sardi, Karol Wachschlager (szwed), Aug. Horlemes i inni.

Całość obliczona na przypodobanie się Augustowi II, stąd wzięto za temat apoteozę Augusta Oktawiana. Osoł.

Sieczkarnia ob. Schneyder Jan Gottfryd (Doskonałe opisanie 1790).

SIECZKOWSKI And. Stanislao Augusto Poloniarum regi coron. 1764.

Zamoj.

Siedlce ob. Pieśń (1788) — Przedborski — Stanisław August (Przyjęcie 1783, Opisanie).

Siedlecius Nicolaus ob. Jurgiewicz Andr. (1591, 1588).

Siedlecka ob. Ujejski.

Siedlecka Salomea ob. Decisio (1746).

SIEDLECKI Antoni, Opat Bazylianów w Owruczu. [Obrona unitów. po rusku]. Bez wyr. roku (około 1744).

Wydane bezimiennie. Janocki Lexic. I 224.

Siedlewski Wawrzeniec ob. Tutkowski Szymon (Vox plauctarum 1653, Laurea artium 1653).

Siedlicka (z Siedlca) Apolonia ob. Bodurkiewicz Kazim. (1737).

Siedliski Aleksander ob. Eutropius Flavius (1745) — Hieronim z Ferrary (1748) — Kociński Józef Ign. (Wielka chwala 1754).

Siedlnicki ob. Sedlnicki.

Siedm ob. Bellarmin R. (o głosie 1776) — Castor Ant. (M. Kuczwarewicz Psalmów 1667, 1674) — Jablonowski St. W. (tez) — Jachnowicz Jan (boleściach 1639) — Kalwarya (Koronek 1613) — Kochanowski Jan (Psalmów 1579) — Kościoły (Cezary — krakowskie 1611) — Postękański M. (Koronek 1613, 1623) — Radziwiłł Albrycht (1636) — Rywocki (cudów świata 1636) — Skarga P. (filarów 1582, 1584) — Szyszkowski M. (Kościołów 1662) — Włocki Fr. J. (słów 1736).

Siedmigródzki Mikołaj ob. Radziwiłłówna Regina (1637).

Siedmiu Mędrcech (O) historia ob. Historia — Neumarken Georg (Sieben Weisen 1650).

(Siefert Georgius). Carmina nuptialia ad G. Siefert et Annae Gretschiaee... Thorunii, Andr. Cotenius, 1589. w 4ce. Czartor.

Siefert Michał ob. Hoffmannu Fridericus (Syncharna 1647).

SIEFERT (Syfert, Seifert) Paweł, muzyk Zyg. III i organista u P. M. w Gdańsku. Triticum Syfertinum. 1643. Są to psalmy na chór.

— Anticribatio musica ad avenam Scacchianam. 1645.

Broszura polemiczna przeciw Szczecbiemu. O tej polemice, jak również o polemice Sieferta z Försterem, pisze Poliński Dzieje muzyki polskiej 1907 str. 128.

Sieg (Des Moscovitischen Adlers unvermutheter) über den Nordischen Löwen, in Pohlen und Moscau, Worinnen Vornehmlich die letztere Action mit der Moscovitischen Armee und unglücklicher Niederlage des Königs von Schweden den 27 Jun. styl. vet. 1709. ohnweit Pultawa umumständlich (sic) und mit curieusen Anmerkungen vorgestellt wird. Cölln, bey Peter Marteau (1709). w 4ce, k. 8 nlb.

Potem idzie z osobnym tytułem:

Continuatio Des Moscovitischen Adlers Siegs über den Nordischen Löwen, Darinnen dasjenige, so nach der am 27. Jun. 1709. st. vet. ohnweit Pultawva vorgefallenen Bataille Ihro Gross-Czaarischen Maj. und dem Rest der feindlichen Armee weiters vorgegangen. w 4ce, k. 2 nlb.

Dalej idzie:

Continuatio II. Des Moscovitischen Adlers Siegs über Den Nordischen Löwen, Darinnen noch ferner berichtet wird, was merkwürdiges in allen zen Actionen zwischen der Moscovitischen und Schwedischen Armee vom 27. Jun. st. vet. 1709. und weiter vorgegangen. wobey zugleich die vornehmsten Haupt Ursachen der Schwedischen Niederlage angeführet werden, nebst ein und andere umständliche Relation und Listen. Anno 1709. w 4ce, k. 2 nlb.

Z tem łączy się kustoszem:

Vollkommene Relation von der grossen Victorie... den 29 Jun. st. v. 1709.. (ob. Bibl. XXIV, str. 466 i XXVI, str. 226). w 4ce, k. 6 nlb.

Wszystkie te pisemka tworzą więc całość, opisaną niedokładnie w tomie XXIV str. 467, ponieważ wówczas nie znalazłem egzemplarza. Broszurka we wstępie opisuje politykę Karola XII i jego ambicje. Poczem idzie: opis bitwy wedle relacji świadka od 20 stycznia 1709, lista jeńców, wypadki po 27 stycznia, rozważanie o przyczynach klęski szweckiej, listy Hallarda, Bellinga, Menżykowa. Specyfikacja oddziałów szwedzkich i ich strat. Pisemko wyszło ze strony szweckiej. Akad.

Sieg ob. Adlerhold M. (gekrön. Feldzug 1687).

Sieger Christian ob. Cnorr Caspar (1645).

Siegmund ob. Amman Erazm (1515).

(**Siegmund Samuel**). Als die Gelehrten Samuel Siegmund, Smigla-Polonus, Und Gottfried Samuel Schöneck, Festenb. Sil. sich... im Monath Aprilis An. 1745. auf Hohe Schulen begaben... Wolten... Collegen... in nachfolgender Cantata... Bresslau in der Baumannis. Erben Buchd. druckts Joh. Theoph. Straubel. Factor (1745). folio, 2 karty. Wroclaw. miej.

Siegniewski Jan Chryzostom ob. Betański Antoni Venceslaus (1784).

Sieheń Tadeusz ob. Zaleski Mich. (Sprawa 1799).

SIEJKOWSKI (Sieykowski) Michał († 1762?). Dni Roczne Świętych, Błogosławionych, Wielebnych y Pobożnych Sług Boskich, Zakonu Káznodzieyskiego, S. Oycy Dominiká, z Dyáryuszá Xiędzá Márkiezegu, Bzowiuszá, y innych Autorow, Ksiąg. Z Odpustámi, Przywileiámi, Łáskámi od Maryi P. świadczeniemi, tákże z opisaniem Kościółow, y Klasztorow Prowincyi Polskiej Zebrane, A Przez W. X. S. Teologij Doktora, Michała Sieykowskiego, Dominikáná, ná ten czas w Kościele Kátedrálnym Krákovskim Kaznodzieię, y Magistra Novitorium, Professa Konwentu Krákovskiego, Do Druku z pozwoleniem Stárszych Roku Panskiego 1743. Podane. W Krakowie w Drvkarni Akademickiej. w 4ce, k. 54 nlb. (sygn. 1—4 oraz A—N₂).

Na odw. k. tyt. herb. Jezierskich, po bokach 2 czterowiersze, u dołu 3 czterowiersze, 1 dwuwiersz i 1 sześciowiersz.

Dedykacja Janowi Pawłowi Jezierskiemu, przeorowi prowincjonalnemu prowincji polskiej. W przemowie tej wysławia Jezierskiego i wylicza kilku znakomitszych jego krewnych. — Na 4 k. v. „Przemowa do łaskawego czytelnika“ i „Do Zoila.“ W przedmowie tej tłumaczy się, dlaczego kładzie nie tylko świętych i błogosł., ale i osoby niekanonizowane.

Następuje wykaz dzień za dniem, poczem: Odpusty y przywileie, Prowincye całego zakonu, Kęścioły y klasztory Dominikań-

skie. — Tu dokładny opis kościołów; między innymi w Sandomierzu, Gdańsku, Poznaniu, Lublinie, Bochni, Łucku, Warszawie, Bełzie, Gidlach, Dzikowie, Zofiborzu itp. Główną uwagę wraca na cuda i na obrazy cudowne (kompilując Pruszcza, Kownackiego, Okolskiego itp) — Od k. K₄: Łaski świadczony od N. M. P. zakonowi kazn. — Poczem: Podział godzin uczyniony na chwałę boską od Damiana Fonseki 1619. — Wreszcie: Krótkie zebranie klątw papieskich i biskupich... oraz: Przydatek odpustów nadanych zakonnym osobom. Na końcu: Facultas ordinis... (J. P. Jezierski i M. Ziętkiewicz).

W jednym egzemplarzu znajdują się dodane karty O₁, O₂ i O₃ widocznie później dodrukowane. Mają one napis: Klasztory Przewielebnych Panien Dominikanek Trzeciiego Hábitu S. O. Dominika. — Znajdują się one w egz. Czartor. oprawnym z tegoż autora Świątnicą Pańską (po pierwszych 5ciu kartach). Inne egz. i to tak drugi egz. Czartor., jak Jagiell. i Ossol. tych kart nie mają.

Opisany tu egz. Czartor. jest identyczny z egz. Jagiell. (z wyjątkiem braku 3 kart końcowych). — Drugi egz. Czartor. ma tytuł taki sam, ale na odwr. k. tyt. jest Przemowa do łaskawego czytelnika i do Zoila, a na następnych 2 kartach: Oratio in laudem Sapientiae ac Gratiarum actoria pro magisterio .. a Michaeli Sieykowski... dum ad eundem gradum promovetur cum... Raphaeli Chybiński... per... Justium Jakielski, Anno Domini 1741. Die 5ta Septembris. Znajduje się ta mowa pod zmienionym tytułem w tegoż autora Orationes gratulatoriae... 1748 (str. 44—47). Egz. ten liczy 53 k. nlb.

Egz. Ossol. ma zmianę w samym tytule, bo: Dni roczne... Bzowiusz, ksiąg, w innych Autorów. Z Odpustami... (zresztą to samo). — Na odwr. k. tyt. jest tylko Przemowa do łaskawego czytelnika, a brak „Do Zoila”. Egz. Ossol. ma tylko 51 k. nlb. Egz. Jagiell. oprawny razem ze Świątnicą. Jocher 8262. 9232.

Czartor. — Czestw. — Jagiell. — Krasinś. — Ossol.

— *Elogia Universitatis Cracoviensis, ex variis scriptoribus depremta. A. D. 1747. Typis Univer. in 4ce.*

Janoski Pol. lit. I. 76 a za nim Jocher 1312 podają jako osobny druk. — Zapewne błędnie. Janoski sfahrykował jak często ten tytuł na podstawie ustępu w „*Orationes gratulatoriae*,” o czem ob. niżej.

— *Oratio in laudem Sapientiae ac gratiarum actoria pro magisterio in praesentia magnae hospitalis coronae*

dicta, a Patre fratre Michaeli Sieykowski. Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis concionatore, dum ad eundem gradum promovetur cum admodum Reverendo patre S. T. Magistro P. Raphaeli Chybiński, Regente protunc studii gener: Crac: per admodum Reverendum ac Eximium Patrem S. Th. Magistrum Priorem Conventus Cracov. ac definitorem Capituli Generalis P. Justium Jakielski. Anno Domini 1741. Die 5ta Septembris. (Bez osobn. tyt.) w 4ce, 2 k. nlb.

Egz. Czartor. oprawny razem z tegoż autora „*Dni roczne*.” Jagiell.

— *Orationes Gratulatoriae Earumq; Impetus, pro varijs Festivitatibus Sanctorum, Quibus adjuncta sunt Elogia in Honorem & Gloriam Almae Universitatis Cracoviensis, Nec non Sententiae pro Regula Vitae & Morum, ex Anno Symbolico Collectae. Per R. P. Michaeli Sieykowski, S. Th. Magistrum Priorem Conventus Generalis Cracoviensis Sanctissimae Trinitatis, Sacri Ordinis Praedicatorum. Ac Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis Ordinarium Concionatorem. Ad Typum Porrectae. Anno Domini 1748. Die 3. Aprilis. Cracoviae Typis Unversitatis. in 4ce, k. tyt., str. 48.*

Na odwr. k. tyt. dedyk. św. Janowi Kautemu podpisana: Infimus Clienti R(everendus) P(ater) M(ichael) S(ieykowski) M(agister) P(rior) C(onventus) C(racoviensis).

Na 1 str.: *Oratio Salutatoria in laudem... Andreae Stanislai Kostka in Załuskie Załuski, episcopi Cracoviensis... 1747. Die 9 Maij. - Na str. 3: Oratio salutatoria in primo ingressu Basilicae Cracoviensis Sanctissimae Trinitatis, ejusdem celsissimi principis, pro conclusionis solennis Octavae Sancti Hyacinthi... ab eodem authore dicta tertia Septembris. Anno ut supra. — Na str. 4: Gratulatio Festi S. Andreae Apostoli, facta eidem celsissimo principi. — Od str. 5—7: Oratio in laudem Universitatis Cracoviensis ac... Stanislui Joannis Philippowic Sacrae Theol. Licentiatii et professoris... Rectoria... 1747. Die 28va Novembris. — Od str. 8 do 13: *Elogia in laudem Universitatis Crac...* W tych „*Elogia*” zestawia frazeologiczne pochwały udzielane Akademji przez różnych panegirystów — rzecz o małej wartości. — Od str. 13 do 24: *Impetus**

varii pro diversis Festivitatibus Sanctorum, pro gratulatione variis personis inservientes. — Od str. 24 do 27: Impetns a lunationibus i t. d. — Na str. 55: Sententias pro regula vitae. — Na str. 40: Anagrammata (tj. wyrazy utworzone za pomocą przestawienia liter — ważne dla ówczesnych reguł retorycznych). — Na str. 42—44: Axiomata (przysłowia). — Na str. 44: Oratio: pro collato doctoratu Raph. Chybiński 1741. — Na końcu Brevia Historia ex libello Blasii Vagittii.

Jocher 5252. Jagiell. — Ossol.

— Świętnica Pauską, To Iest Kościół Boga w Troyce SS. iedynego z Klasztorem WW. OO. Dominikanów w Krakowie, znácznemi Świętych Pańskich Relikwiámi, Káplicámi, Ołtarzámi, Obrázami, y roźnemi Appárencyámi Przyozdobiona; Wielkich w Cnotę, Świątobliwość, Náukę, Predykácyi Apostolska, w Klasztorze, w Prowincyi Polskiej, y w całym Dominikańskim Zakonie licznych Męzów Mańca, W przodkroćkim Historycznym z roźnych Autorow zebránien, do Klejnotu między Kościoły Koronnego Miásta Krakowá, á teraz zász osobliwszą Książką z pozwoleniem Zwierzchności, Przez W. X. S. Teologij Doktora Michała Sieykowskiego, ná ten czas Kaznodzieię Kościółá Katedralnego Krakowskiego. Magistra Novitiorum, tegoż Konwentu Professora, Do Druku, Roku Pańskiego 1743. Wypisana, y Podana. W Krakowie W Drukarni Akademickiej. w 4cc k. 5 nlb, str. 408 i k. 16 nlb.

Na odwr. k. tyt. Facultas Ordinis z 1 maja 1742, podpisana przez Jana Pawła Jezierskiego i Approbatio Macieja Ziętkiewicza. Niżej: Sententiae variae (z psalmów i Ojców kościoła)

Dedykacja Justynowi Jakielskiemu, przeorowi Dominikanów krak. (po łaciniel. Na ótaj k.: Do pobożnego y łaskawego czytelnika, w niej wyraża, że impuls do napisania dało mu drukowanie Kleynotów Pruszcza. Chciał do niej przydać historję Kościoła św. Trójcy, ale drukarnia nie akceptowała tego, aby nie zaprzętać miejsca innym kościołom. Dlatego wydaje ją osobno z przydatkiem różnych „historij.“ Wyjął je przeważnie z Djarzysza włoskiego. (Mowa o życiorysach Dominikanów).

Rozpoczęta rzecz historja i opis „Kościoła Przen. Troyce, Domin. w Krak.“ Wylicza uczonych i świątobliwych Domini-

kanów, opisuje kaplice, nagrobki, relikwie... Na str. 40 opis kościoła na Promniku. Dużo szczegółów do walki Dominikanów z odszczepieństwem w Polsce wieku XVII i XVIII (dotąd nie wyzyskane). Od str. 56 o inkwizytorach dominikańskich, o biskupach s zakonu wyższych, o świętych. — Na str. 69: Błogosławieni Wyznawcy..., Wielebni Bracia..., Błogoś. Siostry (od str. 79—306). — Na str. 306: Doktorowie, Skrypturalist: y historycy zak. kazn. (co do polskich Dominikanów, to czerpał z Fortecy Pruszcza, ale podaje i nowe szczegóły bio i biblio-graficzne).

Na str. 353 i nast.: Prowincjałowie prow. polskiej... Przeorowie konw. krak. — Na str. 368: Przew. OO. Doctorowie S. Teol... OO. Prezentaci, Regenci studjnm, Bakałarze, Magistrowie, Lektorowie promowani in studio gen. Crac. — Od str. 386 o misjonarzach itp. — Od str. 398: Catalogus patrum, fratrum, conversorum in conv. crac. sub prioratu J. Jakielski. — Na str. 400: Klasztoru Panien Dominikanek, Katal. Panien, Kościół na Gródku. — Wreszcie Breve Bened. XIII.

Na ostatnich 16 kartach nlb.: Registr osób i rzeczy, Protestatio autoris, wykaz abrewiacji, Poprawa Errorów. Zamyka winieta (dwa aniołki trzymające koronę).

Dzieło jego stoi więc w związku z nową edycją Pruszcza, o której obacz tom XXV str. 331. — Jocher 8901. — Chłędowski Spis str. 96.

Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Bibl. Dominikanek w Przyrowie.

— ob. Herka (Honor 1741) — Pruszc (Klejnoty 1745).

„Biblioteka znakomitszych Polski kaznodziejów drnkowała się jego staraniem w r. 1750.“ Tak twierdzi Janozki, lecz z tego druku, o ile to prawda, niema śladu. Tak samo z przytaczanych jego „Quadragesimalis sermones.“

Chłędowski Spis dzieł 96. — Chodyk. De rebus str. 332. — Barącz Dzieje Zak. kaznodz. II, 265 i 6. — Kraszewski Okrzeszyny I 218. — Sobieszcz. w Encykl. Org. XXIII. 415. cytuje jego dzieła: Monologium dominikańskie... oraz Chronicon Universitatis 1733, oba zapewne fałszywie.

Siekanka ... (przed r. 1615).

Dzisiaj nie znane.

Tegoż autora, co zbiorok pt. „Prażonka albo Nawara“ wydany po raz I w r. 1615, po raz II w r. 1640.

Ob. w Bibl. tom XXV str. 229 oraz Badecki Liter. mieszc. 1925 nr. 105 i 106. — Nadto tenże w Pam. literackim 1925 str. 676.

Tenże autor wydał także w r. 1615 „Apendix“ o czem Badecki l. c. nr. 7.

Siekanowic Sebastianus ob. Radozyczny Paulus (1617).

Ob. o nim: Kochanowski Dzieje Akad. zamoj. oraz Wadowski Wiadom. 1900 str. 319.

Siekieraeca Lucyna ob. Bodoeh An. (1615).

Siekierki ob. Kunińscy (Stan 1776).

SIEKIERSKI Jan Franciszek. Bravium philosophici honoris Laureae Secundae annuente gratia et protectione, Celsissimi, Illustrissimi et Reverendissimi Domini D. Andreae Stanislai Kostka Comitis in Załuskie Załuski, Episcopi Cracoviensis, Ducis Sevaeriae, equitis Aquilae Albae, Almae Universitatis Cracoviensis Cancellarii faventissimi XVII VV. DD. Secundae Laureae Candidatis, propositum. Dum nempe a Perillustri et Reuerendissimo Domino D. M. Mathia Zientkiewicz, Sacrae Theologiae Doctore et Professore, Collegii Majoris Seniore Patre, ecclesiarum, Cathedralis Cracoviensis Canonico, parochialis Zarnovecensis Praeposito, Contubernii Geloniani Provisore, librorum, per Dioecesim Cracoviensem Censore, Studii Generalis Universitatis Cracoviensis Pro-cancellario. Iisdem VV. DD. Candidatis Magisterii in AA. LL. et Philosophia doctoratus licentia. In publica magnorum hospitem frequentia, ritu solenni conferretur. A Joanne Francisco Siekierski, ejusdem Laureae Candidato. In documentum fraternae propensionis, metrico elogio adornatum. Cracoviae, typis Collegii Majoris anno Domini 1749 die 17 Junii. folio, kart 13 (ark. G₁).

Na odwrocie tytułu rycina scnl. Mich. Surmacki Crac. (carmen).

Dedykacja Andr. Stan. Załuski Episc. Crac. — Zaczyna D. Joanni Cantio: Ode votiva. — Mathiae Zientkiewicz carmen heroicum. Dalej Ode lyrica Mich. Czyrnicki, Joan. Przypkowski, Adal. Biegaczewicz. — Od karty D₁ idą wiersze na XVII. kandydatów (z herbami). I Thomae Jos. Olchowski. II Ant. Komorowski. III Nic. Konturkiewicz. IV Mart. Brajer. V Alb. Połackiewicz. VI Franc. Pohorecki. VII Andr. Wątrobski. VIII Math. Jos. Porębski. IX Jacobo Dzianotti. XI Carolo Marxen. XII Joan. Cegler. XIII Romualdo Fludziński. XIV Mathiae Lusiński. XV Carolo Opejdowicz. XVI Nic. Gromalski. XVII Fran-

Josepho Minoeki. — X. Joanni Fr. Siekierski Francisco Pohorecki. — Na końcu: Sub auspiciis Casimiri Pałaszowski Rectoris.

Jocher. 1662.

Jagiell. — Ossol.

— Statuae virtuti et honori XIV. VV. DD. primae laureae Candidatorum dum in alma Universitate Cracoviensi per Illustrem Clarissimum et admodum Reverendum Dominum D. Adalbertum Biegaczewicz, philosophiae Doctorem, ejusdemq; regium et Tylicianum eloquentiae professorem, Collegam majorem, ecclesiae collegiatae S. Annae Canonicum, in Chrzanow praepositum, praesente magnorum hospitem Corona. AA. LL. et Philosophiae baccalaurei, ritu solenni in divi Jagelonis archilycaeo crearentur, a Joanne Francisco Siekierski, ejusdem laureae Candidato artificio poetico, erectae. Anno Domini 1748 die 2da mensis Maji. Cracoviae typis Collegii Majoris. folio, 5 arkuszy.

Na odwr. str. tyt. herb Junosza a pod nim 6 w. Iac. Przypisał autor Józefowi Załuskiemu Refer. W. Kor. opatowi Fontanetu we Francyi. — Rozpoczyna odą na cześć Ś. Jana Kantego, poczem dziękuje profesorom jak: Janowi Przypkowskiemu filoz. Dr. i profesorowi oraz i matematyki, Michałowi Czyrnickiemu filoz. Dr. i profesorowi, Kazimierzowi Operskiemu Seniorowi Bursy Jagiellońskiej. — Nazwiska bakałarzy są: Jan de Schwartzman eques aurtus, Jakób Dzianotty krak., Karol Marxen, Jan Cegler, Romuald Fludziński, Jakób Petlerski, Maciej Lusiński, Karol Opejdowicz, Mikołaj Gromalski, Franciszek Minoeki, Józef Tarnowski, Ignacy Witkiewicz, Mteusz Włotkiewicz. — Dla Jana Siekierskiego napisał Karol Marxen. Za rektorstwa Stanisława Filipowicza Dzików — Jagiell.

SIEKIERZYŃSKI Dominik. Applausus illustrissimi ac reverendissimi Domini D. Georgii Mocki neo-consecrati abbatissae saecularis insignis collegiatae Żółkiewiensis, festiva sacri honoris apotheci sollemnis. Celsissimi, illustrissimi ac reverendissimi domini D. Nicolai in Wyżyce Wyżycy, Dei et apostolicae sedis gratia archiepiscopi metropolitani leopolitensis past-rali a consecratione solemnior. Celsissimi ac illustrissimi principis domini D. Casimiri Michaelis ducis in Nieśwież et Olyka Radziwił,

castellani Vilmensis, ducis campestris M. Duc. Lithuaniae, capitanei Cremeneensis etc. etc. gratia ac liberalissima munificentia fundatoris solemnissimus a conventu formalis Żółkiewiensi ordinis Praedicatorum provinciae Russiae, publicae universi orbis famae denuntiatus, Anno, quo Redemptrix hominum absoluta solemnitas 1743. Superiorum permissu. folio, 3 k. i ark. 4 (sygn. C₂).

Na końcu Leopoli, typis Pauli Josephi Golczewski S. R. M. typogr.

Tytuł na trzech kartkach, Dedicatio zaczyna się: Dificilem adeo literarum.

Barącz Dzieje zak. Kaznodz. II 256.

Jagiell. — Ossol.

— Jubilaeum militantis ecclesiae oraculo magnum auctum celsissimi Ill. D. D. Josepho Potocki Cast. Crac. celebratum. Cracoviae 1751. folio, kart 7. Krasin.

Siekierzyński Jan (I) ob. Sobór skrzyński (1567).

(Siekierzyński Jan II). Amphitheatrum infractae fortitudinis ex quo Siekierzynsciorum Leo spectatus et Joanni Siekierzyński demonstratus per Collegium Varsaviense juventutis Scholarum Piarum anno 1695. fol.

Nieco inaczej i z inną datą (1698) podał ten tytuł mój ojciec w tomie XII str. 139. Jest to program teatralny.

Dzików — Wolański w Rudec.

SIEKIERZYŃSKI Michał (1743 † 1814).

Kraiopisarstwo Powszechne Państw Świata Całego Terazniejszych, Y Dawnych. Gwiazdarstwa ile z Kulą Ziemią ma związku, Polityki, Prawa, Historii naturalnej niektóre części, Państw nowych powstanie, a dawnych upadek, znakomitsze kresy historyczne z odmian Familii Pannięcych idące, rząd Kraiowy, Religia, Handel zewnętrzny, y wewnętrzny; osiadłość, obyczaje Narodowe, ordery, siły lądowe, y Morskie, granice, działy, rzeki, jeziora, gory, Miasta z niektórymi osobliwościami, oraz włości w innych Kraiach, lub częściach Świata, od niektórych Państw posiadane. Wykładająca Ku pożytkowi Obojey Płci Młodzi Wydane Na Części trzy Podzielone. Przez X. Michała Siekierzyńskiego Profes. S. P. Za łaskawym Po-

zwoleniem Naywyższych Cesarsko Krolewskich Rządów Krolestw Gallicy y Lodomeryi. w Lwowie w Druk: Nakładem Łukasza Szlichtyna nprzywiliowanego Typografa. (B. w. r.) w 8ce, k. 3 nlb., str. 245 (błędnie 145) i 3 nlb.

Drnk oczywiście po pierwszym rozbiórce.

Dedykację Marcinowi Szeptyckiemu, kanonikowi płockiemu i koadjutorowi Xięstwa Sieluńskiego, podpisał Łukasz Szlichtyn.

Rozpoczyna „Przemowa wykładająca z geografii pochodzące pożytki.“ Poczem od str. 9: Część I Gwiazdarstwo czyli Geografję astron., polityki y prawa początki, różność powierzchowną mieszkańców ziemi, różność religii y języków oraz Kraiopisarstwo początkowe zawierająca.“

Wykład Astronomji rozdz. I jest osobliwy, bo przeważnie ujęty w wiersze, opatrzone notami u dołu. Wiersze tworzą eklogę tj. rozmowę pasterzów Korydona, Dafnisa, Monalki i Mopsa.

W rozdz. II (str. 74) mówi „o polityce w ogólności“. Jest to wykład teorii prawa publ. (pod silnym wpływem Monteskinsza, (czego nie uwzględnił Smoleński w swojej rozprawie o Mont. w Polsce!) Od str. 105 daty statystyczne. (Warszawa liczona w r. 1767 na 50,000 mieszk.). Poczem o handlu, o monetach, o mocach państw europejskich. Od str. 141 znowu idzie rozdział III (ale wydruk II): O prawie y onego różności... Jest to wykład prawa przyrodzonego wszystkich działów.

Od str. 175 rozdz. IV: O różności powierzchowney mieszkańców (wiadomości z antropologii).

Od str. 184 rozdz. V: O różności języków. — Od str. 186 rozdz. VI: O różności religii. — Od str. 207: O długości i szerokości geogr. miast, gradusy i minuty itp. — Od str. 222 rozdz. VIII: O geografii początkowej (terminy, podział ziemi, morza, jeziora itp.). Na końcu rejestr, poczem: Koniec Pierwszey Części. — Reszta nie ukazała się.

Żebrański Bibl. mat. nr. 3206 (z bibl. w Gorajowicach). Ossol.

— Mowa pogrzebowa w czasie odprawiającego się nabożeństwa za zmarłą JW. z Xiążąt Czartoryskich Konstancję Zamoyską Ordynatową na pochwałę iey życia powiedziana dnia 15 miesiąca Marca roku 1797. w Zamościu. w Lublinie w drukarni J. K. Mei X. X. Trynitarzów. w 8ce, 8 kart (sygn. B).

Przypisał Alexandrowi Zamojskiemu Ordynatowi (synowi zmarłej) a podpisał X. S. Bielski Vita et scripta n. 169. — Matricula piarum fol. Nr. 413.

Branic. — Dzików. — Jagiell. — Zamoj.

SIEKIERZYŃSKI Tomasz S. J. (ur. 11 grud. 1720). Arithmetyka, to jest Rachmistrska Nauka W nayprzedniejszych zabawach swoich, używanie potrzebne ułacniających, ciekawość umysłu nasycających. Przez X. Tomasza Siekierzyńskiego Societatis Jesu. Filozofii Doktora S. Teologii Licencyata. Professora Matematyki. W Akademii Lwowskiej Soc. Jesu, zebrana. Do druku podana. V RokV VtorIM Iak PoLszCze szCzęsLIVie kroLVie StanIsLaV AVgVst CzVartI nIeCh CzasI VlekVie. cIaIoCCLXVI(1766). W Drukarni J. K. M. Akademii Lwowskiej Societatis Jesu. Za dozwoleńiem Starszych. w 8ce, str. 192.

Na ostatniej str.: Koniec Części I. — Chłędowski Spis 146.

Żebrawski Bibl. matem. str. 420.

— Taryfa na monetę polską nowej redukcji w Roku P. 1767... ob. Taryfa.

Żebrawski Bibl. matem. str. 421. — Chłędowski l. c. — Załęski Jezuici III. — X. Brown Biblioteka pisarzy S. J.

(Siekierzyńska Marjanna). Żal rodziny nad śmiercią ś. p. Jaśnie Wielmożney Marianny z Charczowskich Siekierzyńskiej Starościny Horodelskiej, Rzeczyckiej itd. dnia 21. listopada roku 1783. wszystkich zasmucającą wyrażony. w Zamościu w drukarni Akademickiej (około 1783 r.). w 8ce, k. 4 nlb.

Sieluccy ob. Tołoczko (Replika 1781).

SIEKLUCKI Michał Jan († 19 kwiet. 1715). Cwiczenia duchowne na dziesięć dni kolekcji dla zakonnych Bogu poświęconych panien zażywania. Napisane y zebrane przez W. X. Michała Siekluckiego Soc. Jesu po jego śmierci do druku podane roku pańskiego 1718. Z dozwoleńiem Starszych. w Sandomierzu Collegii Societatis Jesu. w 4ce, kart 8 i ark. H₂ (kart 39).

Przypisał Annie z Lubomirskich Myszkowskiej wojewodzinie krakowskiej... obwiązany dom professorów Soc. Jesu krakowski. — Są tu szczegóły do genealogji Myszkowskich i Lubomirskich.

Obejmuje Medytacyi XXX. Wydany po śmierci autora.

Jocher 5765. — Brown Bibl. str. 367—8. Jagiell. — Ossol.

— Mariaebvrgvm Occvpatvm; Sev Mariana Vrbs Exercitvvm Et Pacis Principi, Deo-Homini, Felicissimis Conditionibvs Dedita. Et ad festivos Marianae Sodalitatis applausus Dedycta, Perorante Michaele Joanne Sieklvcki, In Congregatione Divae Virginis Annuntiatæ Assistente. Anno à proclamata in terris pace. 1664. 25. Martij. Cum permissu Perillustris ac Reuerendissimi Domini, D. Alberti Dobrzelewski, Archidiaconi Posnaniensis, Cancellarij Vladislaviensis, & Sede Vacante Episcopatus Posnaniensis Administratoris. Posnaniae, Typis Haeredum Alberti Reguli, Impimebat Albertus Młodniewicz. w 4ce, k. 4 nlb.

Mowa bez donioślejszej treści.

Dzików — Ossol.

Sielanka Alexys... ob. Woronicz J. P.

— Wyrzynek... ob. Przybylski J.

— na dzień urodzin Sangusz. ob. Sapieha K.

Sielanki Polskie z Różnych Autorów Zebrane. à teraz świeżo dla pożytku i zabawy Czytelników Przedrukowane. (Tu winieta). Nakładem Towarzystwa Litteratur w Polsce ustanowionego. w Warszawie w Drukarni Mitzlerowskiej. Korpusu Kadetów. 1770. w 8ce, k. 8 nlb., str. 424 i k. 1 nlb.

Dedykacja wierszem Adamowi Czartoryskiemu, Generałowi Ziemi Podolskich, podpisana N*** (Naruszewicz?). Kończy się zwrotem: Bierz hold tego pastuszka, co cię kocha szczyrze, Poczem „Przedmowa“ (na 4 str.) dat. 26 kwietnia 1770, z której wynika, że wydaniem zajmował się J. E. Midasowicz, Zapowiedziano też, wydanie ód Horacjusza oczyszczym rytmem. Następuje potem „O wierszu Pasterki rzezonym albo Bukoliki“ (wybrane z Historji nauk wyzwolonych pana de Carlancaas). Omawia tu sielanki Greków, Rzymian, Hiszpanów, Francuzów, Anglików, Niemców itd. Na końcu wspomnieni polscy sielankopisarze oraz różne nazwy nadawane sielankom w Polsce.

Od str. 1 do 102: Simona Simonidesa Sielanki Cum Gratia & Privilegio S. R. M. w Drukarni Akademii Zamoyjskiej Drukował Marcin Łęski Roku 1614. Poczwarte snou drukowane w Drukarni Mitalerow-

skiey Korpusu Kadetow w Warszawie R. 1769.

Od str. 103 do 232: Sielanki Nowe Ruskie Roznym Stanom dla zabawy teraz świeżo Wydane Przez Simeona Zimorowicza Lwowianina. R. 1663. Przedrukowane w Warszawie w Drukarni Mitzlerowskiej. R. P. 1769.

Od str. 233 do 304: Roxolanki To jest: Ruskie Panny, na Wesele B. Z. z K. D. Przez Simeona Zimorowicza Leopold. Roku Pańskiego, M.DC.XXIX. Dnia XXVIII. Lutego, we Lwowie wprowadzone, a teraz światu świeżo pokazane, Roku Pańskiego, 1654. w Warszawie w Drukarni Mitzlerowskiej R. P. 1770.

Od str. 305 do 327: Sielanki Jana Gawinskiego Nowo Napisane... Roku Pańskiego 1668. (zob. Bibl. XVII, str. 44) w Warszawie w Drukarni Mitzlerowskiej. 1770.

Na str. 328: Do Koryony Sielanka Bezimiennego Autora. z rękopisma pewnego wyięta. — Od str. 329 do 358: Sielanka i Rożne Nagrobki... 1650 (ob. Bibl. XVII, str. 44) w Warszawie w Drukarni Mitzlerowskiej. 1770.

Od str. 359 do 396: Bucolica Albo Pasterki P. Wirgiliusza Marona Eklog albo Wyborow dziesięć Przekładania X. Ignacego Nagurczewskiego Zakonu Towarzystwa Jezusowego. w Warszawie w Drukarni Mitzlerowskiej 1770.

Od str. 397 do 413: Jozefa Epifaniusza Minasowicza K. K. K. J. K. M. Sekr. Sielanki. Polifem. Ulysses. Orfeusz. z Zbioru Rytmow Jego Polskich Wybrane y tu do innych Przydrukowane. w Warszawie w Drukarni Mitzlerowskiej. 1770.

Na str. 414: Bionis Smyrnaei Lamentatio Veneris Super Adonin. ex Grasco. Tasequillo Fabro Interprete. — Od str. 415 do 422: Biona Smyrncyzka Lament Wenery Nad Adonisem. Przełożony Wierszem Polskim nie rytmowym. w Warszawie w Drukarni Mitzlerowskiej. 1770.

Tekst Biona drukowany synoptycznie po polsku i po łacinie. — Przekład polski jest pióra Minasowicza.

Na str. 423—4 Regestr zbioru Sielanek oraz na 1 k. Poprawa omyłek druku.

O wydaniu tem ob. Wład. Smoleński Pisma II. 32.

Czartor. — Czetwert. — Jag. — Krasinś. — Ossol. — Uniw. lwow. — Zieliń. — Zamoj.

— Sielanki Polskie Z Rożnych Autorow Zebrane, A teraz Świeżo Dla Pożytku y Zabawy Czytelnikow po trzeci raz przedrukowane y poprawione. Koperstychami ozdobione. (Tu sygnet Gröllla). za Przywileiem. w Warszawie 1778. Nakładem Księgarni Gröllowskiej Nadworney J. K. Mei w Mary-

wilu pod znakiem Poštow. (Na końcu:) W Lipsku, Drukiem Jana Gottloba Immanuela Breitkopffa. w 8ce, k. 8 nlb., str. 526 i 8 rycin.

Na czale na osobnej karcie dedykacja Adamowi Czartoryskiemu. Poczem na 2 kartach ten sam wiersz, co w poprzednim wydaniu, tylko bez litery N. — Następnie: „przedmowa Bibliopoli” Groella, datow. 17 stycznia 1778, w której edycja ta nazwana jest piątą. — Mimo to następnie powiada Groell, że kazał dorobić Kopersztychy z polecenia Czartoryskiego, a Sielanki drukuje po raz drugi. Modeli do rycin dostarczyli Eyenowi (rysownikowi) przebywający w Paryżu Polacy, przedtem uczniowie szkoły Rycerskiej. Rytował miedzioryty Longueil. W dalszym ciągu przedmowy podaje Gröll informację o zasługach Naruszewicza przy redagowaniu „Zabaw”, oraz wstęp o sielankopisarzach w Niemczech (Gessner, Haller, Kleist, Lallage, Gleim i inni).

Poczem idzie wierny przedruk poprzedniego wydania z dodaniem od str. 485 z osobnym tytułem sielanek Naruszewicza: „Sielanki X. Adama Naruszewicza S. J. Wyięte z Zabaw Przyjemnych i Pożytecznych Tomow XVI. w sobie zawierających in 8vo W Warszawie od roku 1770 do 1777 wydanych n Michała Groella. Teraz drugi raz drukowanych”.

Przedruk jest wierny, nawet ważniejsze błędy druku sprostowane w wyd. I przy końcu, tu są nieoprawione; jak np.: str. 80 w. 20 będziez zam. będzie; str. 106 w. 1 Dalekoś zabrnął, zam. Dalekośmi zabrnęli; str. 128 w. 5 Chociazże mi się sprzyja zam. Chociazże mi nie sprzyja; str. 129 w. ostat. rymowanych zam. rymowny; str. 145 w. 4 żalosnej zam. zarosłej, i t. d.

Przy sielance Biona (Lament Wenery) nie ma w tej edycji tekstu łacińskiego. Na tytule tej sielanki (str. 479) zachowano datę: w Drukarni Mitzlerowskiej 1770.

Ryciny mają podpisy: Ch. Eisen del. i De Longueil Sculp. Na pierwszej rycinie (przed kartą tyt.) są popiersia: Zimorowicza, Szymonowicza, Klonowskiego, Naruszewicza, Gawińskiego i Nagurczewskiego.

Ryciny przy sielankach Zimorowicza i Gawińskiego są cenne ze względu na polskie stroje kawalerów i dam. Stroje wieśniacze na innych kopersztychach mają charakter konwencjonalny.

Bywają egzemplarze z datą 1780 (wydanie tytułowe).

Chreptow. — Czartor. — Jag. — Krasinś. — Przeździec. — Zamoj. — Zieliń.

Sielanki Bayki Y Powiastki. (Tu winieta). w Wschowie 1779. Nakładem

y Typem Jan. Bogum. Hebolda. w 8ce, k. tyt., str. 43 i 1 nlb. (Regestr).

Zawiera szereg wierszy, jak Zban ztluczony (sielanka), Zebrak, Niedźwiedź tańczący, Pies itp. Na str. 30: Noga drewniana, sielanka szwajcarska. Zapewne więc tłumaczone z niemieckiego (z Gessnera? Gleima?).

Od str. 39: Irus powiastka (proza).

Akad. — Jagiell. — Zamoj.

— Toż... i powieści. w Schowie 1781. w 8ce.

Katal. Kaj. Jabłońskiego.

Sielanki Czyli Piesni Pasterskie Przez Wiesniaka NN. Roku 1792. Napisaane. w Przemyślu, w Drukarni Antoniego Matyaszowskiego Krol. uprz. Typ. w 8ce, k. 4 nlb., str. 88.

Na pierwszej k. nlb. przed k. tyt. tytuł: Książka. Zaś na odwr. pozwolenie na druk z datą: Dan w Przemyślu dnia 6. Lipca Roku 1792. Zieliński 1szy C. P. Kom. Tytuł w ramce i z winietką.

Dedykacja Teresie z Poniatowskich Starzyńskiej, rotmistrzowej Kawalerji Narodowej. W przedmowie „Do Czytelnika” pisze, że spędził najmiłszą część roku w odludnym siedleku z pasterzami i że nie jest autorem z profesji.

Zbiorek składa się z 40 pieśni, pisanych pod widocznym wpływem Karpińskiego. (Nie masz Glicery, pojde jej szukać pod rozłożystym jaworem...). Zwykle duet pasterka z pasterką. Motywem wszędzie strapienia miłosne. Imiona konwencjonalne, w jednej tylko pieśni (20) występują Antek, Bartek, Kuba; w innej (39) opis ustronia w stylu XVIII w. (sztuczne kaskady, grota, pustelnik itp.).

Krasińs. — Ossol.

Sielanki (Sielanka) ob. Chelchowski H. (Gwar 1623) — Cieciszowski Ad. (1783) — Działyński Ign. (1783) — Eysymont — Gawiński Jan (1668) — Gessner S. (Zbiór 1768) — Idyllia — Juszyński (Skotopaski 1787) — Karpiński Franc. — Książnin — Kochanowski Jan (Sobótka) — Koreywa Jan (1632) — Kossakowski — Krzycki Andrzej — Lubomirska Anna (1785) — Minasowicz J. E. — Musaeus (1796) — Nagurczewski — Naruszewicz Adam — Osiński (Zbiór) — Potocki W. (przy szcz. wjeździe) — Przybylski Jac. (Wyrzynek 1795) — Rostkowski Wojc. (Muza pasterska 1764) — Sacco (z baletu) — Sakowicz Fabian — Sambori-

tanus Grzeg. (Amyntas, Daphnis etc.) — Sapieha Kaz. (Mirtyl 1782) — Sarsbiewski K. (Silvuludia) — Schonaeus A. (Daphnis, Palaemon) — Sianożęcki J. (Lament pasterek 1753) — Siekierzyński Michał (Krajopisarstwo 1767) — Skotopaski — Szymonowicz Sz. (1614, 1686) — Wieszczycki Adrian (albo pieśni 1634) — Woronicz (Alexys 1782, Pieśni wiejskie 1782, Bolechowice 1784, z okazji ślubu Działyńskiego 1783, Żal pasterza 1783) — Wosiński Bruno (około 1580?) — Zabłocki Franc. — Zabawy przyj. i poz. (tu dużo sielank różnyh autorów) — Zimorowicz Sz. (1663—5) — Zuhowski (1789) — Poniatowski (t. XXV. 30) — Sierżeniewicz St. (1784, 88).

Przyszły historyk tego gatunku literackiego musi nadto uwzględnić liczne panegiryki (zwłaszcza dziewosłoby) ubrane w forę sielanki. Szkie takiej historji podaje Brückner i Chrzanowski w Enc. pol. XXI str. 243 — 6 i 317—21.

Zwracam uwagę na dziwną sielankę w dziele geogr. Siekierzyńskiego M. (ob.).

SIELAWA. Głos... dnia 23 Novembra... Sielawy Sędziego Grodzkiego Minskiego (1790?). fol. k. 1. Czapski.

Sielawa Albert ob. Threni (1594).

SIELAWA Anastazy Antoni († 1655).

Antelenchvs To Iest Odpis Ná script vszczypliwy Zakonnikow Cerkwie odstępney S. Duchá Elenchus názwany. Nápisany Przez Oyca Anastazego Sielawę Przełożonego Monástýrá Wileńskiego S. Troyce Zakonu S. Básilego. W Wilnie Roku Páńskiego 1622. w 4ce, k. tyt., str. 66.

Tytuł w ozdobnej ramce.

Winiетка na tytule przedstawia ołtarz, nad nim imię Marja.

Rozpoczyna: Do Czytelnika. Wyjaśnia, że Elenchus znaczy strofowanie. On zwalcza „jadowite a po prostu grube y karczemne łaianie”. Scommata milczeniem znieważa. Nad kartkami nadpis górą: Odpis Ná Script. Elenchus názwany. — Jest to więc odpis przeciwko Smotryckiemu (Elenchus 1622). Rzecz podzielona na dwie części. Druga idzie od str. 41. — Część I dzieli się znowu na 8 rozdziałów; II na 4.

W części I wyjaśnia, „co nas różni”. Omawia stanowisko biskupów rzymskich, broni prymatu papieży, omawia czasy Grzegorza św., uchwały cerkiewnych synodów powsz., inne różnice, ósmy sobór. — W cz. II: przymówka o życie zakonne,

o rozpędzeniu Rusi do kościołów a mianowicie w Nowogródku, o Kozakach i o buntach wywołanych wśród nich przez agitatorów prawosławnych; podaje sposób do pomiarowania się zobopólnego.

W tekście cytuje po grecku Grzeg. Nazjan, Athanazego, Chryzostoma i innych pisarzy kościelnych. Z nowszych cytuje Baroniusa. Na str. 57 omawia sprawę zwołania synodu dla zgody z szymatykami. W ciągu dziełka wspomina o Skorynie i o propagandzie arjańskiej wśród Rusi.

Jocher 9476 podaje błędnie stron 162, a Maciejowski Piśm. III, str. 62. — Katal. Ossol. notuje str. 57.

Przedruk w Archiw. jugozapadnoj Rossii VIII. — Bibl. Akad. posiada egz. faksymilowany.

Franko w Kwart. hist. 1892 str. 722. — Likowski Unia brzeska. — Grabowski w Księdze dla Orzechowicza (Ostatnie lata Smotrzyck.) 1916. — Niesiec. IV 79. — Wiszniew. VIII 332. — Kraszew. Wilno IV 165.

Czartor. — Krasinś. — Ossol. — Zamoj.

— Żywot błogosławionego Józefata Kuncewicza archiepiskopa Połockiego męczennika 1625 r.

Zapewne rękopis, nie druk?

— ob. Dubowicz (Hierarchia 1644) — Kulesza Jan (Wiara prawosławna 1704) — Kuleczyński (Specimen eccl. Ruth. 1733 str. 228) — Sakowicz K. (1644) — Smotrycki (Elenchus 1621) — Stebelski (Dwa światła 1781, Chronologia 1782) — Susza (Cursus 1665, Phenix 1684) — Wojna Gelazy (1642) — Wojsznarowicz Kaz. (Ad laetissimas 1642) — Wołkowicz (Korsak Daniel: Gemina sagitta 1642).

Stebelski mylnie twierdzi, że Sielawa Anast. (autor) i Antoni arcyb. połocki to były dwie różne osobistości.

Bartoszewicz w Świąćkim Pam. II. 440. — Sierczyński Obraz II. 178. — Theiner Monumenta III. — Akty zapadn. Rosii II. — Wiszniewski VIII. 331. — Maciej. Piśm. III. 691. — Encykl. Org. XXIII. 417. — Encykl. kośc. XXV. 283 (art. X. Jauczaka).

Sielawa Jozafat ob. Bychowiec X. Ludwik (Wizerunek życia 1747).

(**Sielce**). Pieśń śpiewana na obiedzie w Sielcach pod Łazienkami d. 7. września 1788 Roku na Notę Du mariage de Figaro. w 4ce, 2 karty.

Niech Cię nasze uczęszcza nsta Dniu radosny, dnin szczęśliwy, Któryś na Tron wniósł Augusta I z nim gałązkę oliwy.

Ossol.

Sielecki trakt ob. Deklaracya Sądu. **Sielecki Gabryel** ob. Tuczyński Kasper Paweł (Elegia 1790).

Sielecki Jakób ob. Radziwiński Victor (Laurea 1658) — Speronius Joachimus (Quaestio 1658).

Sieliccy ob. Tyszkiewicz Józef (Replika).

SIELICKI Bernardyn. Exorta pogrzebowa mowiona w kościele św. Józefa y Nikodema przy wyprov. ciała S. P. I. W. Michała hr. Rokickiego marsz. tryb. Głow. W. X. Lit. przez X. Bernardyna... Z. O. S. T. O. Wilno 1780.

Zielinś.

SIELICKI Antoni. Głos JW. JMP... kasztelanica i posła Połockiego miany d. 3 listop. 1788. Warszawa, Dufour. folio, 2 k.

Czartor.

— Przymowienie się JW... rotmistrza kawaleryi narodowej posła połockiego miane dn. 5. lutego 1789. Warszawa, Dufour. folio, 1 k.

Czartor.

(**Sielicki Antoni**). Do W. JP. Antoniego Sielickiego Regentowicza W. X. Litt: z okoliczności Imienin. Wiersz. w Wilnie d. 13. Czerwea 1780 r. (podpisał I. P. W. O.). folio, k. 1.

Sielicki Józef ob. Białkowski Mikołaj (Zbiór 1782).

Sielicki Stefan ob. Konstantynowicz Józef (Omen Jvstitiae Casimiri Tyszkiewicz) — Kossakowski Stan. (Elogium Natale) — Woroniecz Kaz. (Florilegium Cas. Kopeć).

Sielski Seweryn ob. Tarzymieński Jerzy (Certamen Pultoviae 1616).

(**Sieluń**). Proźba pokorna obywatelów szlachty czterech parafij, a szczególnie Sieluńskiej do N. Króla i Rzpltey zgromadzonych Stanów d. 21 stycznia 1791 podana. folio, 1/3 ark.

— ob. Prawa (1793) — Płoccy proboszczowie — Sprawiedliwość dla szlachty — Szeptycki (Odpow. prob. 1791).

Pisał o tym sporze Smoleński Wład. Piama hist. II. 166. — Encykl. Org. XXIII. 419.

SIEMASZKO Julian. De laudibus Joannis Comitiss Chodkiewicz Praefecti Samogitiae quum Metropolitanam illius Ducatus urbem Kosienios primum in-

grederetur Oratio Juliani Siemaszko e S. P. nomine Provinciae Lituanae. Vilnae Typis Sch. Piar. A. e. 1766. folio, 4 ark.

Notata Jochera.

— De laudibus Michaelis Comitiss Oginiski Palatini Vilnensis quum primum totius Lituaniae et sui Palatinatus urbem Metropolitanam ingrederetur Oratio Juliani Siemaszko Schol. Piar. nomine Provinciae Lituanae. Vilnae ex Typographia S. R. M. et Reipublicae Schol. Piar. MDCCLXV (1765). folio, 5 $\frac{1}{2}$ ark. (kart 11).

Zaczyna się: Si ullo unquam tempore.

Bened. Tyszkiewicz w Cz. Dw. — Krasinś.

— Oratio die qua inauguratus est Stanislaus Augustus in Orthodoxum Poloniarum Regem dicta in Sacello Sch. Piar. a Juliano Siemaszko Professore Eloquentiae in Vilnensi Nobil. Collegio. Vilnae typis Sch. Piar. 1764. w 4ce, ark. 2.

Notata Jochera.

— Propositiones philosophicas nominis et honori Illustrissimi Excellentissimi Domini D. Thaddaei Billewicz Praefecti Voinutensis Notarii ad Supremum Tribunal Magni Ducatus Lituaniae nuncupatas publice defendendas exponit Julianus Siemaszko de Cler. Regul. Scholarum Piarum Philosophiae et Matheseos Auditor facta omnibus argumentandi potestate. Vilnae Typis S. R. M. & Reipubl. PP. Scholarum Piarum. A. D. 1760. w 4ce, 14 k. nlb.

Zaczynają: Propositiones de re metaphysica.

Kończą: Ex theologia naturali.

Jagiell.

— Selectas propositiones de re theologica propugnandas suscepit Julianus Siemaszko de CC. RR. Scholarum Piarum theologiae auditor. Facta omnibus singulari oppugnandi potestate MDCCLXII (1762). Vilnae, ex typographico S. R. M. et Reipublicae PP. Scholarum Piarum. folio, k. 12 nlb.

Dedyk. Paulo Brzostowski Canon.

Tyszk. w Czerw. Dw.

— Specimen mathematicum. Vilnae 1760.

— Zdania o stanie politycznym państw europejskich przez Ich Mciow

Panow Kawalerow zostających in Collegio Nobilium Vilnensi Scholarum Piarum wyrazone w Wilnie w Drukarni J. K. Mei y Rzeczypospolitey XX. Scholarum Piarum R. P. 1769. w 8ce, k. 8 nlb., str. 176.

Dedykacja Onufremu Stanisławowi Gozdawie Gizyckiemu, skarbnikowiczowi powiatu rzczyckiego, podpisał X. Julian Siemaszko. Po 3ch kartach dedyk. idą 2 karty „Przedmowy“. Następnie 1 karta Rejestru Zdań i 1 karta Imprimatur. (Actum Vilnae Die 13. Mensis Maji 1769 Anno A. Horain Episcopus Hirenensis, R. M.D.L. A. Viln: Librorum censor.).

Rzecz podzielona na 14 zdań czyli rozdziałów. W roz. I. charakteryzuje traktaty ostatnich lat od oliwskiego do hubertsburgskiego. Potem opisuje pokolei stan państw europejskich np. Francji na str. 32—52, W. Brytanji, Turcji, Austriji, Prus, Moskwy, Polski (str. 150—157). Daje daty historyczne, wojskowe, ekonomiczne, fakta o ustroju — wszystko nader zwięźle. Na str. 70 pisze w przypisku o Ameryce. Na str. 154 uderza na polskie liberum veto. Służyło widocznie do nauczania w szkołach pijarskich i świadczy dobrze o poziomie nauki.

Chłędowski Spis 131 podaje z datą 1764, co błędne.

Czwert. — Jagiell. — Krasinś. — Muz. Narodowe.

— Toż... przez Ich Mosciow Panow Kawalerow... wyrazone. w Wilnie w Typografii J. K. M. y Rzeczypospolitey u XX. Schol: Piar: (B. w. r.). w 8ce, k. 3 nlb., str. 169 (nie 170, gdyż 133 opuszczona) i 1 nlb.

W tem wydaniu na odwr. k. tyt. znajduje się Imprimatur to samo, co w poprzednim. Brak tu dedykacji. Przedmowa ta sama i w tym samym układzie. Tekstu układ inny.

Tu Rejestr zdań idzie na końcu.

Kijow. — Ossol. — Wileńś. — Zielinś.

— ob. Cicero (Mowy 1770, 1777). Joher N. 371. — Kraszew. Wilno IV 308. — Bentsk. I 665, II 792.

SIEMASZKO Stanisław. Quaestiones ex universa theologia selectae quae in alma Universitate Vilnensi Societatis Jesu sub auspiciis illustrissimi et reverendissimi Domini D. Casimiri Pac D. G. Episcopi Samogitiae Vilnensis Geranensis praepositi etc. etc. Nobilis ac Generosus Dominus D. Stanislaus Siemaszko A. A. L. L. et Philosophiae

Magister, Sacrae Theologiae auditor.
Pro prima Laurea Theologica publicae
proposuit disputationi. Anno Salutis Re-
paratae MDCLXXII (1672) Mensis Ju-
nii, die 25. Vilnae, typis Acad. Societ.
Jesu (1672). folio, kart 14.

Zaczyna się od wyrazów: Deum esse de-
monstrabile est. — Na końcu: X Verba
consecrationis sunt pars sacramenti.

W egz. Jagiell. brak końca.

Jagiell. — Wileńś.

Siemaszkowa Katarzyna ob. Albi-
czowa.

SIEMEK Kasper († 1642). Illvstris-
simo et Reverendissimo Domino, D.
Andreae à Lipe Lipski, Dei G. Episcopo
Cracouiensi, Duci Seneriensi, &c.
Felicem in Episcopatum Cracouiensem
ingressum, Gratvatvr Casparvs Siemek.
Cracoviae, In Officina Typogr. Matthiae
Andreouiensis, Anno M. DC. XXXI
(1631). w 4ce, k. 29 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Lipskich „Grabie“
i dwuwiersz łac.

Wspomina o Cyrylu Chrzastowskim (B₁),
o Krz. Zbaraskim (C), o Tychonie Brahe (D₁),
o Janie Tarnowskim (E₁); omawia nie-
bezpieczeństwa grożące Polsce ze strony
Turcji i Moskwy (k. G₂).

Zaczyna się: Credo ego frequentes viros.

Akad. — Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— Civis Bonvs, Ad Illustriss. &
Magnificum Dñm, Dominvm Joannem
à Zebrzydowice Zebrzydowski: Regni
Poloniae Ensiferum, Lanekoronensem
Capitaneum. &c. Vbi Ciuis Boni natura,
conditio, leges, & caetera tam ad essen-
tiam, quam ad perfectionem eius per-
tinentia: Item artes Ciues Bonos, cognos-
cendi perscribuntur. Omnia historiciis,
nouis & antiquis exemplis illustrata.
Descriptvs à Gasparo Siemek. Crac.
In Officina Typ: Matthiae Andreouiën.
Anno Domini 1632. w 4ce, k. 66 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Radwan, a pod nim:

Aspice Manortis; Templi quoque Stemmata
sunt haec, Bello: discernas, an pietate
merent? — Na następnej karcie verso: Ad
Lectorem. (Tu narzeka na drukarnię). —
Następuje potem odrazu tekst „Civis Boni“
z sygnaturą B; zdawałoby się więc, że
brakuje kart A₂ i A₁, tymczasem wszystkie
znane mi B egz. niczem się nie różnią.
Widocznie więc miała być na początku
dłuższa przedmowa i dedykacja, której
potem zaniechał.

Zaczyna od niskiego pochodzenia Starowol-
skiego, który mimo to szukał towarzysztwa
znakomitych ludzi. Potem zwraca się do
wojewodzica krakow. Jana Zebrzydow-
skiego.

Książka kreśli ideał dobrego obywatela
(a zwłaszcza możnowładcy). Siemek nie
ogranicza się jednak metodą ówczesną do
przykładów czerpanych ze starożytności,
ale cytuje dużo szczegółów współczesnych
i faktów polskich. Tak np. na k. C₂ po-
daje ciekawe uwagi o Hiszpanach i Wło-
cach w stosunku do Polski. Często wspo-
mina Wenecję oraz Węgry. Na k. G₂
mówi, jak Tęczyński odmówił korony.
Na k. G₃ o Firlejach. Na k. H o posel-
stwie Krz. Szydłowieckiego do cesarza.
Na k. K₂ o Flor. Zebrzydowskim i Stan.
Leśniowskim. Na k. P₂ omawia, jak
szkoły powinny kształcić dobrych oby-
wateli. Na k. R₄ o Stef. Batorym i Zbo-
rowskim.

Tarnowski Historja liter. II str. 158. —
Janociana III 399. — Obacz też literaturę
podaną niżej pod odcyfrowaniem.

Akad. — Czartor. — Jagiell. — Kijow. —
Ossol.

— Lacon Sev De Reipublicae recte
instituendae. Arcanis, Dialogvs, Scrip-
tas à Casparo Siemek Si te deseruerit
Respublica, in qua natus es, totius mundi
Senatorem age è Stoicorum Decretis.
Cracoviae, In Officina Matthiae Andreou-
iensis, Anno Domini, 1635. w 4ce,
k. 6 nlb., str. 202 i k. 1 nlb. (Errata).

Na odwr. k. tyt. herb Tarnowskich (Leliwa)
i dwuwiersz.

Dedykacja: Michaeli Stanislao Comiti Tar-
novio. — Poczem Ad Lectorem. Na k. 6tej:
M. Joannis Cynerski Rachtanovi Coll.
Min. Ord. Eloq. Profess. In Laconem (Oda).

Dzieło składa się z dziewięciu Rozmów mię-
dzy Oktawianem Augustem a Spartańczy-
kiem Lakonem. Tytuły ich są:

- 1) Dialogus Proaemialis. — 2) De Senatu:
a quo faciendus, eius authoritas, quanti-
tas, qualitas. — 3) De aequalitate optima
publici constitutione, inaequalitate pes-
sima: unde seditionum et legum con-
temptus. Quomodo avertenda. Obiter, ea
de causa Respublicas interiisse; quae fue-
runt. — 4) Ne sit Respublica mutationi
obnoxia. Quae et quot Reipub. species:
initia cuiusque corruptae. Studia bonarum
artium qualiter intendenda. — 5) Recti
et non seditiosi populi faciendi modus:
ne praesentium taedio, aut novorum cor-
ripiatur desiderio. — 6) De militiae
arcanis. — 7) Factiones publicis rebus per-
niciosissimas praecidendi arcunum. —
8) Angendi populi et potentiae publicae
arcunum. — 9) An Princeps, ablato, et

rursus armis recuperato Principatu, haereditatem quam non habebat, usurpare possit. Na końcu Errata.

Jest to więc rozprawa polityczna, broniąca zasady równości i wolności. Stąd głównym mówcą jest Lakończyk, powołujący się ciągle na przykłady ze Sparty a przeciwstawiający im Persję. Cynerski w odzie swojej sławi jego erudycję i umiejętność krótkiego wyśłowienia się. Ze względu na zawarte tu teorie polit. rzecz zasługiwałaby na opracowanie.

Branic. — Czetwert. — Jagiell. — Ossol. — Wileńs.

— ob. Cynerski (Dolor) — Jastrzębski Wojc. — Pobokorwin (w tomie XVIII 513) (Nowy miesiąc 1641).

Juszyński II. — Chołynicki III 106. — Czacki O pr. Pols. i Lit. I 45. — Bentk. H. lp. II 73. — Raczyńs. Wspomn. Wielkop. II s. XXIV. — Janociana III 298 i 9. — Sierczyński Obraz II 178. — Rocznik Tow. Krak. I 226. — Wiszn. IX 388. — Sobieszcz. w Encykl. Org. XXIII 419. — Kronika Wiadomości 1859 N. 107. (Wzmianka Ant. Wieczora). — Bizoń w Sprawozd. gimn. Strzałkowskiej 1911.

SIEMEK Marcin. Bona Avspicia Serenissimi Wladisłai III. Dei Gratia Regis Poloniae: In gratiam Reipub. Anno Coronationis collecta: A Martino Siemek, In Acad. Crac. Studioso Nouodworsciano. Non repente res magnae fiunt, signa quae illas praecedunt, pars earum sunt. Crac. Typis Matthiae Andreeuensis, Anno Domini 1633. w 4ce, k. 4 nlb., str. 23.

Na odwr. k. tyt. herb Cieklińskich „Abdank“ wśród liter: D. C. D.(obeslaus) C.(iekliński) S.(acrae) R.(egiae) M.(aiestatis) S.(ecretarius). U dołu dwuwiersz łac.

Dedykacja Dobiesławowi Cieklińskiemu, sekretarzowi król. Tu wychwala Piotra Cieklińskiego i podnosi jego przyjaźń z Zamojskim. Wspomina udział Cieklińskiego w poselstwie do Rzymu. Kończy zwrotem: Vive Musis, Vive Republicae, Academiae, ut omnes boni operam repende.

Poczem idzie wiersz: Ad inelytam Domum Novodvorscianam (na cześć B. Now.).

Wysławia szczerp Słowian i Polaków. Podnosi ich zamilowanie do wolności. Wspomina zwycięstwa polskie nad Mołdawią i Moskwą. Kończy pochwałami Wład. IV jako obrońcy Wolności. Cała treść bardzo charakterystyczna dla pojęć politycznych polskich.

Akad. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow.

Siemek Wojc. ob. Siemkovius.

Siemia słowa Bożija na niwie serdeczeliwieczeskich siejannaho, si jest izradniejszaja na niedieli wsieho leta poucezenia, ot inokow Poczajewskaho monastija i razlicznych awtorow obnowlennaja. Po blahosłowniju Kiprijana Steckaho egzarcha metropolii kijewskija tipom izdannaja. W tipografii Poczajewskoj cz. S. W. W. 1781. fol., kart nlb. 3, liczb. 242, 233 i 4.

Kraśińs.

Siemianowska Anna z Olszowskich ob. Dunin Piotr (Kazania 1700).

Siemianowski August ob. Liszewski Andrzej (1613).

Siemianowski Kasper Teodor ob. Braun (1696).

Siemianowskich (Z) ob. Gurowski. **SIEMIATKOWSKI Antoni.** Mowa Antoniego Siemiatkowskiego pisarza ziemskiego Wwdztwa Sieradz. Ord. S. Stan. Kawal. (ob. Ordinatio iudicior. tribunalis Petricov. 3. Sept. 1789).

Siemiatycze ob. Jabłonowska księżna — Porządek (1787).

Siemicki Andrzej ob. Curio Caelius (1556).

SIEMIENOWICZ Kazimierz, generał lejtn. artyl. († po r. 1651). Artis Magnae Artilleriae Pars Prima Auctore Casimiro Siemienowicz Equite Lithuano olim Artil. Reg. Polon. Propraefecto. Amsterodami, Apud Joannem Janssonivm. A^o MDCL (1650). folio, k. 8 nlb., str. 284, k. 2 nlb. i tablic 22.

Pierwszy tytuł na karcie przed k. tyt. brzmi: Artis Magnae Artilleriae Pars Prima. Studio & operâ Casimiri Siemienowicz Equitis Lithuani, Olim Artilleriae Regni Poloniae Propraefecti.

Karta tytułowa sztychowana przedstawia portyk z tłumem ludzi; u szczytu napis: Per hanc ad Auream. U dołu napisy: Casimirus Siemienowicz inuent: et delineavit i. v. Meurs sculp.

Dedykacja autora Leopoldo Guilhelmo archiduci Austriae duci Burgundiae &c. episcopo Argentinensi, Passaviensi, Olmuseusi, S. Mariae Teutonicorum Magno Magistro &c.

Następuje przedmowa: Lectori, w której wyjaśnia treść i plan dzieła. Wysławia w niej Władysława IV, świeżo zmarłego, który mu polecił dzieło to napisać. Autor powiada, że przed tem podróżował dużo, a gdy powrócił do kraju, król — dowie-

działający się o jego pracach za pośrednictwem Jerzego Ossolińskiego, wielkiego znawcy nauki wojskowej, wysłał go jeszcze raz do Belgji. Zarówno przedmowa jak i dzieło, napisane piękną łacińską, okazują wielką znajomość literatury greckiej i łacińskiej.

Dzieło dzieli się na 5 części: De regula calibrae; De materiis in pyrotechnia usurpari solitis; De Rochetis; De globis (kule pirotechniczne, granaty etc.); De variis machinis, molibus, massis, missilibus etc. — Do dzieła są dodane w różnych miejscach tekstu 22 tablice pięknie sztychowane rycin, przedstawiających przyrządy pirotechniczne i artyleryjne. Razem mieszczą te tablice 229 figur. (Ryciny te — podobnie jak ryc. tytułowa — sam rysował, jak widać z edycji angielskiej).

W tekście są wzmianki o Polsce. Na str. 51 Polonorum liquidorum mensurae. Na str. 52 Pol. aridorum mensurae. Na str. 241 cytuje M. Kromera (o Leszku). Na str. 281 o oblężeniu Chojnic w r. 1466.

Powołuje się autor także na stosunki angielskie, belgijskie, niemieckie, włoskie, hiszpańskie, francuskie.

Przedwzrostkiem uderza jednak głębsze wykształcenie humanistyczne i znajomość starożytnej historii. Dzieło nosi wybitne piętno literatury renesansowej i powinno być przez kogoś z tego stanowiska zbadane.

Na str. 239 i n. ekskurs: De Thematismo et decore observando in machinis pyrotechnicis recreativis (o ogniach sztucznych przy zabawach, triumfach, obchodach — duża wartość dla historii obyczaju w epoce baroku).

Na str. 284 „Excusatio“ i wykaz błędów druku.

Branic. — Czartor. — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Zielińś. — Wilno.

— Grand Art D'Artillerie Par le Sieur Casimir Siemienowicz Chevalier Litvanien; Iadis Lieutenant General de l'Artillerie dans le Royaume de Pologne. Mise en François par Pierre Noizet Macerien. Amsterdam, Apud Joannem Janssonivm. A^o MDCLI (1651). folio, k. 4 nlb., 1 k. czysta, 22 tablic, str. 410 i k. 3 nlb.

Na karcie przed k. tyt. tytuł: Grand Art D'Artillerie Par le Sieur Casimir Siemienowicz Chevalier Litvanien. Lieutenant General de l'Artillerie dans le Royaume de Pologne Mise De Latin en François, par Pierre Noiset Macerien.

Karta tytułowa taka sama jak w wydaniu łac. tylko rok inny i tytuł francuski napisany na tytuł łaciński.

Dedykacja autora: Guillaume Frideric Conte de Nassau, podpisana przez Siemienowicza. W niej używa to dzieło „pierwszą częścią“. Przedmowy, która rozpoczyna edycję łacińską, tutaj niema.

Na egz. Czart. podpis na karcie tyt.: „Isabelle Czartoryska. — Maison gothique“. — Na okładce zaś podpis: J. U. Niemcewicz kupiono w Florencji 1793. Niżej ładny ex libris zagraniczny.

Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— The Great Art, Of Artillery Of Casimir Siemienowicz (sic), Formerly Lieutenant-General of the Ordonance to the King of Poland. Translated from the French, By George Shelvocke, Jun. Gent. Illustrated with Twenty Three Copper Plates. London: Printed for J. Tonson at Shakespear's Head in the Strand. MDCCXXIX (1729). fol., 1 rycina, k. tyt., str. XI i 1 czysta, k. 4 nlb., str. 404 i 22 tablic.

Przed k. tyt. znajduje się rycina z portykiem, znana z poprzednich wydań: lae., franc. i niemieck., jednak bez tytułu. Podpisani tu: Casimir Siemienowicz inv: et del: i P. Foudrinier sculp.; który też rytował i tablice, bo oznaczył je literami: P. F. sc. Tablice takie same jak i w innych wydaniach.

W przedmowie opowiada tłumacz, że do przekładu zachęcił go pułk. Armstrong. Przekład jest uzupełniony w przedmowie kilku wiadomościami o saetrze. Tłumaczył z tekstu francuskiego, bo łaciński jest rzadkością. Polacy chowają go jako skarb. Podnosi, że w Polsce sztuka pirotechniczna stoi bardzo wysoko (where the professors of this Art are very numerouz, especially in its recreative branches). Porównywał też swój przekład z niemieckim.

Na egz. Czart. notatka: Konst. Zamowski w Londynie 1820 ustąpiłem Bibliotece Paławskiej za 12 S. Czartor.

— Toż:... (przekład holenderski).

Bliższego tytułu ani daty nie znam.

— Vollkommene Geschütz-Feuerwerck- Und Büchsenmeisterey-Kunst: Hiebevor in Lateinischer Sprach beschriehen und mit Fleiss zusammen getragen Von Casimiro Siemienowicz (sic), Königl. Majest. und der Cron Pohlen General Feldzeugmeister Leutenant. Anitzo In die Hochteutsche Sprach übersetzt: Von Thoma Leonhard Beeren, Lipsiens. Mit schönen Kupffern, und einem gantzen Neuen Theil vermehret Durch Daniel Elrich, Stük-

hauptmann zu Franckfurt am Mayn. Franckfurt am Mayn, In Verlegung Johann David Zunners, Gedruckt bey Henrich Friesen, im Jahr 1676. folio, k. 8 nlb., str. 232, k. 2 nlb. i 22 tablic.

Przed główną kartą tyt. znajduje się karta tyt. szychowana taka sama jak w wydaniach łac. i franc. ale z tytułem niemieckim: Annsführliche Beschreibung Der grossen Feuerwerck- oder Artillerie-Kunst Casimiri Simienowicz itzo Mit dem Zweiten-theil vermehrt Von Daniel Elrich Stückhauptman Franckfurt am Mayn Bey Johann David Zunnern Im Jahr 1676.

Dedykacja Elricha magistratowi frankfurckiemu z 13 marca 1676. — W niej donosi tłumacz, iż Seminowicz (drugi raz Siminowicz) nie wydał drugiej części z powodu śmierci. Księgarz Zunner zamówił u niego napisanie drugiej części.

Ta druga część ma tytuł:

Der Grossen Artillerie Feuerwerck: und Büchsen- meisterey Kunst, Zweiter Theil, anietzo harauss gegeben, von Daniel Elrich Stückhauptman. Franckfurt am Maijn, in Verlegung Johann Daid Zunnern. 1676. fol., k. tyt., str. 116, k. 2 nlb. i 25 tablic.

Tytuł przedstawia Jowisza z piorunami, Wulkan i inne alegoryczne figury. Dzieli się na 7 ksiąg. (Büchsemeister, Feuerwerker, Raggeten, Wasserzeng, Schloss, Petarden etc. etc.). Układ dorywczy, treść wyłącznie techniczna, wykształcenie historyczne i klasyczne tak widoczne u Siemienowicza tu niedostrzegalne.

Wyszło także z kartą tytułową z napisem „Andere Auflage“.

Bibl. Bodlejańska — Branic. — Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Wilanow.

— ob. Braun Ernest.

Druga część dzieła pozostała w rękopisie, o której szczegółowo Janociana III str. 299. — Zaś w Przeglądzie bibliot. II 322 pisze redakcja: „Przed kilku laty p. Bronisław Gembarzewski, spostrzegł w Bibliotece Muzeum Artylerji w Petersburgu rękopis, oznaczony jako Siemienowicza, a po pierwejem przejrzaniu uznany z wartości swej za padający w obręb wojskowości. O spostrzeżeniu swem zawiadomił Akademię Umiejętności, która wszakże dotychczas żadnej pracy przygotowawczej do wydania, o ile wiemy, nie podjęła, Bentkowski pisze, że w Bibl. liceum warsz. znajdował się za jego czasów wizerunek uczonego teoretyka wojskowości, przeniesiony tam prawdopodobnie z Biblioteki Żaluskich wraz z innymi, które ją zdobiły. Na wizerunku Siemienowicz ma wstęgę orderową i gwiazdę n boku, i słusznie

domyśla się autor Hist. Literatury, że musiał order otrzywać zagranicą: dowód wielkiego uznania u cudzoziemców. My prędkośmy o nim zapomnieli“.

Chodyncki III 106. — Żebrawski Bibl. mat. 294—6. — Bentkowski II 361. — Bandtkie H. druk. K. P. III 10. — Janociana III 299. — Czacki O pr. pol. i lit. I 234. — Roczn. Tow. Warsz. P. N. T. IX 218, XVIII 150. — Łukaszewicz Hist. szkół I 441. — Sobieszcz. w Eneykl. Orgelbr. XXIII 420. — Jähns Gesch. der Kriegswissenschaft. — Korzon Dzieje wojen III 50—51. — Górski Hist. artyl. (1902) str. 148.

Siemieńska Aleksandra ob. Bykowski Aleksander (1699) — Pieniążek Henryk (1699).

Siemieńska Dorota z Niemojewskich ob. Sierakowski Wacław Nep. (Żalobna pochwała 1758).

Siemieńska Katarzyna (Dzienne godzinki o Błogosławionej Kunegundzie księżnie polskiej a potem zakonnicy S. Klary klasztoru Starosandeckiego fundatorce)... ob. Kunegunda św. (tom XX, 379).

Siemieńska Maryanna ob. Karwo-siecki Piotr (1761).

Siemieński Andrzej ob. Domaniewski (1749).

(**Siemieński Józef**). Dyaryusz Trzydniowej pogrzebowej pompy J. W. IMCi Pana Jozefa Siemienkiego Kasztelana Lwowskiego. w Kosciele Wszeńskim WW. OO. Reformatorow, pracą y wynalazkiem WW. OO. Franciszkanow Konwentu Lwowskiego odprawionej, Dnia 1. 2. y 3. Czerwca Roku 1761. (B. m. dr.) fol., k. 5 nlb.

Bez osobnej k. tyt. Ryciny na k. A₁, A₄ i B₃. Ta ostatnia wyobraża kościotrupa (mierze) złożonego z wamy instrumentów muzycznych (trąb, bębnow, klarnetów, fagotów, basetli, teorbanu, smyczka etc). Jest to jeden z najcharakterystyczniejszych opisów wystawnego pogrzebu z epoki barokowej — jakby ilustracja do powyżej wspomnianej (na str. 4) broszury Teleszyńskiego. Malowano ad hoc obrazy, ozdabiano ołtarze, układano napisy, dostosowywano herby skoligaconych rodzin, budowano piramidy itp. Ważny w tem materiał dla historyka obyczajów w Polsce XVIII w. Ossol.

Siemieński Józef ob. Hieronymus a S. Bernardo (Oratio 1748). — Karwo-

siecki Piotr (1761) — Mniszek Michael (1748).

Siemieński Ma. cin ob. Propositiones (1784) — Sokołowski Adalb. (Proloquium).

SIEMIŃSKI Mikołaj. Odpowiedź na Zarzuty Względem Przeznaczenia Boskiego. Nicolaus Sieminski w Warszawie w Drukarni Collegium Societ. Jesu. 1766. w 8ce.

Ob. Nonnot (1782).

SIEMIŃSKI Stanisław Wilhelm. Mowa J. W. IMCi Pana Stanisława Wilhelma Z Sławczyzna Siemieskiego, Stárosty Bieckiego y Trzcinnickiego Generalá Majorá J. K. MCi y Rzeczypospolitey po Jurárencie, ná toż Stárostwo przed J. W. IMCiá Pánem Alexandrem z Łętowá Łętowskim Podczászym Krákovskim Márszáłkiem Woiewodztwá Krákovskiego wykonánym, w Bieczu, podczás wiázdú 26. Sierp: 1765. (B. m. dr.). fol., k. 2 nlb.

Zawiera podziękowanie królowi, A. Łętowskiemu i Sierakowskiemu, stoln. pilzn. Akad. — Krasińs.

SIEMIŃSKI Teodor. Teodor na Siemienicach Siemieński dziekan metrop. Gnieźniński, archi-dyakon Kurzelowski, kanon. Warsz. dóbr Xstwa Łowickiego generalny Administrator. Dan w Łowiczu 3 czerwca 1777. fol., 1/2 ark.

Względem luztacji tychże dóbr.

— Mowa JW. Imci Xiędza Teodora Siemieńskiego Dziekana Arch. Katedralnego gnieźnińskiego, Kanonika Warszawskiego, Prezydenta Trybunału Koronnego Piotrkowskiego na Reasumpcyi przed obranym J. W. Marszałkiem dnia 1. Września w Izbie Trybunałskiej 1778. R. miana. fol., k. 1. Warsz. Uniw.

— ob. Ordinatio (1778).

Siemieński Wojciech († 1763) ob. Academiae marianae (1750) — Szydłowski Andrzej (Kazania 1745).

Siemieradzki ob. Siemiradzki.

SIEMIGINOWSKI Maksymilian (1760 † 26 czerw. 1822). Polska Grammatyka, dlja polzy i upotreblenja rossijskago juneszestwa izdannaja akademii Kijowskoj uczielcem istorii, geografii,

i poskago iazyka, Maksimom Siemiginowskim. w Kiewie 1791. w 8ce, str. XVI i 159.

Przedruk wyszedł 1831 (ob. Bibl. IV. 237). Gazeta liter. Warsz. 1822 nr. 32 i 33 (str. 147). — Linde Rys Grecza str. 297—9. — Jabłonowski Akad. Kij. mob. str. 239—240.

Siemikowic (Z) Piotr Okrzye ob. Mathei Piotr (Obserwacye polityczne 1640).

Jablon. Museum 1640.

Siemikowski Jan, Sirad. Thesaurus ob. Ciesielski Andrzej (Oratio de defens. 1572).

Sieminkowiczowna ob. Naruszewicz.

Siemieński ob. Siemieński.

Siemion Xze Stucki ob. Hap G. (Epiced. 1586) — Stucki.

SIEMIOTKOWSKA Katarzyna. Gospodarskie Nabozenstwo Nabożnemi Rytmami przy Gospodarskiej Sielskiej Zábawie od Jey Mości Paniey Kátarzyny Siemiotkowskiej Chodorkowskiej Radgowskiej napisane y do druku podane. Za pozwoleniem Starszych Roku 1670. Drukowano w Wilnie v Oycow Bazylianow przy Klasztorze Troycy Świętey. w 4ce, k. 32 nlb.

Na odwr. k. tyt.: Approbacya podpisana przez Mikołaja Słupskiego, biskupa graeyanopolskiego. Dedyk. Annie Potockiej z Potoka Stanisławskiej Woiewodziny Kiliowskiej; na końcu dedyk.: W Litwianach 8. dnia Septembra Roku 1670. Wmści M. M. Paniey Nánieszsz Szuáebnica Katarzyna Siemiotkowska Łukaszowa Chodorkowska Radgoska.

W dedykacji tej pisze, że za swych młodych lat bawiła na dworze X. Radziwiłłowej (siostry woj. Potockiej) i już tam zabawiła się pisaniem.

Od karty A₂ idzie: Pierwsza część albo Poranne gospodarskie nabożenstwo.

Rozpoczyna ją wierszowany Ojczę Nasz, potem Zdrowanie Marya..., Credo, Dnieścioro przykazanie (sic); potem Akty fundamentalne itd. — Wtóra część albo wieczorne gosp. nabożenstwo od k. B₂. Są to pieśni w liczbie 10; między innymi o stworzeniu świata, o żywocie Jezusa, Magnificat, o marności świata, Salve Regina itp. — Kończy: Do łaskawego czytelnika, gdzie autorka wyjaśnia, wedle jakiej nuty należy te pieśni I i II części śpiewać. Dla każdej pieśni wskazuje bądź to nutę jakiegóś ogólnie znanego psalmu bądź to jakiegóś innej dawnej pieśni. „Najdziesz je“ — pisze — „w psalterzyku zwyczaj-

nym, w którym się zamykają pieśni na uroczyste święta". (Może to ten psalterzyk, który jest opisany w t. XIII. 250?).

Wreszcie na ostatniej karcie: Omyłki albo błędy.

Brückner w Enc. pol. XXI. 235. — Niesiecki VIII. 337 nie zna Siemiotkowskich tylko Siemiątkowskich. Warsz. Univ.

(Siemiradzcy Franciszek, Felicyan i Katarzyna). Sprawa JPP. Franciszka i Felicyana Braci, Katarzyny Siostry, Siemiradzkich z WW. JPP. Mikołajem, Wincentym i Antouim Siemiradzkiemi, tudzież Michałem Łukaszewiczem Kapitanem Woysk bywszych Litt: (Wilno 1799). fol., 3 k. nlb.

Dopis: Tadeusz Odyniec (zapewne wnosił jako adwokat). Jagiell.

— ob. Odyniec Tad. — Puciłowski Ben. (Sprawa 1799).

SIEMIRADZKI Ludwik. Signatura Iustitiae R. P. D. de Gentilibus. Cracoviens. Parochialis pro Ludov. Siemiradzki contra Joseph. Jordanum facti 1710. folio.

— ob. Decisio (1710, 1713).

Siemkovius (Siemek?) Albert (Wojciech) ob. Brzeziński M. (1608) — Schonaeus Andr. (Epigrammata in laudem 1608).

Siemoński Praeclaus Vexillifer ob. Regis Joan. (1717).

Siemczycki Tomasz ob. Jaschovius (1620) — Kordecki Augustinus (1694, 1652).

Muczk. Statuta 282, 285.

SIEMUŃSKI (Siemoński) Ludwik. Mowa Pogrzebowa w czasie żałobnego obchodu śmierci JO. Xiążęcia JMCI Michała Poniatowskiego Arcy-Biskupa Gnieźnieńskiego, Prymasa Korony Polskiej, i W. Xięstwa Litewskiego &c. miana przez X. Ludwika Siemuszkowicza. Dnia 19 Miesiąca Sierpnia 1794 Roku. w Kollegiacie S. Jana. w Warszawie. w 8ce, k. 7 nlb.

Ślawi działalność Prymasa na polu oświaty ludu i oświecenia duchownych.

Akad. — Branic.

Siemuszowski Adam, podstarości lwows. ob. Samborczyk Grzeg. (Ecloga I 1566).

Siemuszowski C. ob. Siemuszowski Jan.

SIEMUSZOWSKI (Semusovius) Johannes, Starykoń. Conflictvs Ad Nevelam Polonorum Cvm Moschis. Auctore Joanne Stariconio Semusouio, Philomuso Academicum Occulto. (Tu znak drukarski „Merkury“). Bononiae, Ex Officina Mercuriana Joannis Rossij, MDLXVIII (1568). Curiae Episc. & Sanctiss. Inquisitionis concessu. w 4ce, k. 35 nlb.

Dedykacja: Sigismundo Augusto... Domino suo colendissimo (na 5 kartach, wierszem) — podpisana: Tuae Majestatis fidelissimus subditus Joannes Stariconius Semusovius. W niej wychwala zwycięstwa królewskie a potem przechodzi do związków między dawną Grecją, Włochami, Moskwą, Rusią (At quis Haliczones Phrygiae nsqat esse colonos... Certe equidem unde suum producat Halicia nomen Russiae, Haliczones ipse fuisse reor).

Sam poemat rozpoczyna się na k. B₃. Opisuje w nim — na wzorach Eneidy — walki z Moskwą. Juno sprzyja Moskalom, Wenus Polsce. Opis bitwy jest tak dokładny, iż autor musiał w niej uczestniczyć. Wspomina Tarnowskiego, Leśniowolskiego, Zamojskiego, Sieniawskiego, Secygniowskiego, Zebrzydowskiego itp. — Na końcu: Valentinus Rosarius Joanni Stariconio Semusovio (8 wiersz, zakończony: Sit mendax vates, verus at Historicus). Istotnie poemat jego jest ważnym źródłem historycznym, słabą poezją. — Poematu tego historycy nasi jednak nie wyszukali.

Wierzbows. II 1445.

Akad. — Czartor. — Ossol. — Peters. publ.

— In Legationem Polonicam, Ad Pivm Qvintvm Pont. Max. Joannis Stariconii Semvsovii Carmen. Bononiae, Typis Joannis Rossii, in via S. Mamoli. Habita licentia à RR. DD. Vic. Episc. & Inquisit. (1565?). w 4ce, k. 5 nlb.

Na k. tyt. w środku rycina przedstawiająca Merkurego pędzącego na kuli ziemskiej z napisem n góry: Collo demissus ab alto. Rok druku przypada na 1565, gdyż w tym roku odbyło się to poselstwo.

Na końcu poematu, utrzymanego w tonie humanistycznych ogólników, zwrot do Barzego udającego się do Rzymu. — W egz. Czart. poprawiono na marginesie kilka błędów drukarskich; miejsce druku wydrukowano błędnie: Bonniae.

Akad. — Czartor.

— Panaegyris Nvptiarvm Illvstrisimi Principis Lavrentii Prioli Dvcis Venetorum. Cvm Thetide Nerei Filia.

Anno Domini. MDLXIII. Die VI. Maii.
Avtore. Ioanne Stariconio Semvsovio
Polono. (Tu korona). Venia à superio-
ribus concessa. Bononiae. Apud Ale-
xandrum Benatium MDLXV (1565).
w 4ce, str. 23.

Dedyk. „Ilvstri ac magnifico Domino, D.
Petro Barzi, Castellano Praemisliensi. Ca-
pitaneo Leopoliensi“. Na końcu dedyk.
litery: T. M. A. Nazywa w niej Barzego
swoim mecenasem.

Na stronie 23: C. Stariconii Semvsovii Fra-
tris. Ad Invidiam. (Epigramat obmio-
wierszowy, w którym mówi: De Gettico
litore musa fnit).

Sam poemat o zaślubinach doży z morzem
idzie od str. 5—22. Zawiera pochwały
Wenecji i podaje pewne szczegóły ob-
chodu.

Czartor.

— Ranarum et murium Pugna Ho-
meri, a Joanne Stariconio Semusovio,
Philomuso Acad. Occulto, versu latino
donata. Bononiae (1568).

Ob. w tomie XVIII str. 25b.

Ciampi III. 53. — Wierzb. II. 1146.

Akad. — Czartor. — Petersb.

— ob. Rosarius.

Pochodził z Rusi (Halicia) jak sam twierdzi
(w Conflictus). — Jego przyjaciel Rosarius
był w r. 1564 uczniem niw. padewskiego,
a więc i on zapewne tam studjował.

Sieniawa ob. Murczyński Andrzej
(1747).

Sieniawiana felicitas ob. Kubitko-
wicz Jacob. (1645).

Sieniawscy ob. Denhoff St. (1724) —
Perspectiva (1622) — Sieniawski Mi-
kołaj (Ostatni 1726) — Weluniusz Se-
bastyan (Medicorum operum 1619).

O Sieniawskich studjujących w Strasburgu
ob. w dziełku Tobolskiego Epitaphia 1590.

Sieniawska Dorota z Niemojewskich
ob. Kowalski Jan (1758).

Sieniawska Elżbieta (Gostomska),
żona Prokopa ob. Androcy Juliusz
(1606) — Fulviusz Andrzej (1606) —
Opisanie (1612) — Susliga Wawrz.
(Żywot 1629) — Wysocki Szym. (Nauka
jako stan 1606).

Sieniawska Elżbieta z Potockich,
żona Adama Hieronima ob. Ginter B.
(Księżyce 1653) — Tomiecki A. (Apollo
1643).

**Sieniawska Elżbieta Helena z Lubo-
mirskich** ob. Dobiński Krz. (Navis
1705) — Duńczewski Stan. (Kalendarz

1728) — Felix Św. (1718) — Godziny
(1718) — Kiszka Leon (Morze łask
1712) — Łapeczyński Antoni Chryzanty
(Lustr splendorów 1732) — Naramowski
Adamus (Splendor cienia 1721) — Nie-
wieski Franc. (Kalendarz na r. 1712) —
Opaliński Stan. — Sieniawski Adam
Mikoł. (Gemma 1687, Ostatni 1726) —
Tomaszewski Alb. (Prezenta 1740) —
Wolski Jan (Dni Pańskie 1714).

Sieniawska Eufrozyna ob. Falibo-
gowski Krzysztof Fr. (Nowina lwowska
1628).

Sieniawska Jadwiga (z Tarłów),
żona Hieronima ob. Szarzyński Sęp
Mik. (1601).

Sieniawska Katarzyna z Kostków,
żona Adama Hier. ob. Alexander a Jesu
(Gniazdo 1648) — Gawath Jakób (u-
sługa codzienna 1647) — Kalendarium
(1643) — Kochanowski Andr. (1648) —
Malski Andrzej (1643) — Stanisław
a Jezu (Na pogrzeb 1620) — Tuszyn
Tomasz (Pamiętka narodzenia 1638) —
Vaglicius Basilius (Obżalowanie 1648).

Sieniawska Maria Zofia ob. Rojowski
Josephus (1750).

Sieniawska Teofila ob. Krasieński
Stanisław (Applauz 1698).

Sieniawska Zofia (I), ksieni, córka
Prokopa ob. Alwarez J. (1618) — Su-
slyga (Żywot 1629) — Szymonowicz
(Elegia 1617).

Sieniawska Zofia (II), córka het-
mana, żona Denhoffa Stanisława ob.
Denhoff Stan. (Caput 1724, Dyarjusz
wesela 1724) — Gawlikowski P. (Pu-
stynia 1715) — Jaworski Jan (Polskie
niebo 1724, Foederata 1724) — Junie-
wicz Mikoł. (Dziwostąb na ślub 1731) —
Kircheim (1731) — Leguecki Jan (1726) —
Luder Bartłomiej (Polskie 1722) — Sien-
kiewicz Bernard (Caput gentis 1724).

Sieniawski Adam Hieronim (I), pod-
czaszy koronny, starosta jaworowski,
marszałek Izby poselskiej (ur. 1573
† 1616) ob. Brzeski St. (1609) — Kar-
liński St. (Spraw. i post. 1599) — Kra-
jewski Jan (Nenia 1607) — Sieniawska
Katarzyna — Stanisław a Jesu (Na
pogrzeb 1620) — Szymonowicz Szymon

(Philaemon 1600, Ślub 1593) — Tolski (1590).

(Sieniawski Adam Hieronim II), syn Prokopa, pisarz polny koronny, star. lwowski († 1650). *Lvna Sieniaviana Crescens. Orbi Polono, Ad auspiciatum Honoris ingressum Illvstris Ac Magnifici Domini, D. Adami Hieronymi De Granow Sieniawski, Comitiss in Skłow & Mysza. Metropoleos Roxolanae Capitanei. Praesentata. E Voto Collegii Sieniaviani Leopoliensis Societatis Jesv. Anno Dei Hominis, M.DC.XLVIII (1649). Leopoli, Typis Collegij Societatis Jesv, Apud Sebastianum Nowogorski. folio, k. 22 nlb.*

Na odw. k. tyt. herb Sieniawskich „Leliwa“, pod spodem sześciowersz. Dedykacją Adamowi Hieronimowi Sieniawskiemu, podpisana przez koll. lwowskie S. J. Sławi go jako fundatora.

Na pierwszych 4 kartach: *Elogium Lunae* (napisy nakamiennie: oba wierszem łac.). Na k. D. panegiryk prozą sławiący Sieniawskich, Potockich, Chodkiewiczów. Poczem osobne pochwały dla Mikołaja Sieniawskiego i jego synów (prozą i wierszem) i dla Alex., Prokopa, Hier., Rafała, Mikołaja, J. Adama Sieniawskich. — W egz. Ossol. brak końca. Na tytule napisano współcześnie: P. Gaspar Mieliski, co może oznaczać nazwisko autora.

Ossol.

— ob. Alexander a Jesu (Gniazdo 1648) — Gasiewski J. (*Floriloquium* 1637) — Ginter B. (*Prognostyk* 1652, *Xięzyc* 1653) — Kochanowski And. (1648) — Kubitkowiez J. (*Typus* 1645) — Ossędowski Stan. (*Aurora natal.* 1638) — Romer Tomasz (*Ternus* 1638) — Sulikowski Mik. (*Laetitia* 1637) — Tomiecki Adamus (*Apollo togatus* 1643) — Tuszyn Tomasz (*Pamiętka narodzenia* 1638) — Woytowicki Albert (*Applausus* 1640) — Woysznarowicz Kaz. (*Orator* 1677).

SIENIAWSKI Adam Mikołaj, syn Mikołaja, kaszt. krak., hetman polny i hetman wielki kor., wojew. bełzki, mąż Elżb. z Lubomirskich († 1726). *Copia eines Schreibens von den Grafen Sieniawsky, Castellan von Cracan und Gross-Feld-Herrn der Polnischen Armee aus dem Feldlager zu Naklo an den Herrn Residenten von S. Gross-Czaar.*

M. zu Hamburg. B. w. m. i r. (r. 170.). w 4ce.

Petersb. publ.

— List Hetmana W. kor. do Województw.

Swada Polska Ostrowskiego 1745. f. I. 4. 22.

— List Sieniawskiego Kasztelana Krak. Hetm. W. Kor. ad latuś króla Augusta II. będącego do Jana Sapiehy starosty Brzeskiego, pisany w Toruniu 1709.

Swada Polska Ostrowskiego 1745. f. I. 4. 58.

— List Sieniawskiego Kasztelana Krakowskiego Hetmana W. Kor. do Ziemi Chełmskiej 1710.

Swada Polska Ostrowskiego 1745. f. I. 4. 48.

— Manifest Jásnie Wielmożnego Jegomości Páná Wojewody Bełzkiego Hetmana Wielkiego Koronnego (1709?). (B. w. m. dr. i r. i bez osobnego tytułu). fol., k. 2 nlb.

Przypomina ruinę swej fortuny. Pospieszają przeciw nieprzyjacielowi z wojskiem Cara Jmości. Wojsko to ręczy za rewerentię świątnic i za securitatem dworów.

Ossol.

— Respons JM. pana Wojewody Bełzkiego Hetmana wielkiego koronnego na uniwersał drukowany Jmci pana Wojewody kijowskiego (Józ. Potocki) przed batalią koniecpolską publikowany 21. listop. 1708. fol., 2 k. nlb.

Zarazem:

Respons JM. pana Wojewody Bełzkiego Hetm. Wielkiego koronnego na list wyżey położony. fol., 3 k. nlb.

Batalja była 21 listop. 1708, Józef Potocki wojew. kijow., stronnik Leszczyńskiego napadł na Jana Rybińskiego i Ludw. Pocięju podskarh. litewś.

Uniwersał Potockiego ob. w t. XXV. 147. Branic. — Ossol. — Zielina.

(Sieniawski Adam Mikołaj). *Sideri aureo, auspiciatissimis contra Cynthiam Otthomanni radijs, in illustrissimi et excellentissimi herois Nicolai a Granow Sieniawski, comitis in Skłow et Mysz, palatini terrarum Volhyniae etc. clava imperatoria, inter pretiosissimas heroicarum virtutum gemmas, fulgaranti Acroama. folio.*

Kijowś.

— *Aspectus novae felicitatis Sarmatiae in geminis siderum seu conjunctione in connubio Ill^{mi} Dom. A. N. Sieniawski... Gubernatoris Leopoliensis*

et Ill^{mae} Izabellae Lubomirska... observatus a Collegio Varsaviensi Soc. Jesu sub hymenaei ferias praesentatus 1687. Varsaviae typis Caroli Ferdinandi Schreiber. folio, ark. 4. Krasinś.

— Vastior in orbe cinis in Adamo Nicolao Sieniawski 1726 per Provinciam Pol. Soc. Jesu.

— Gemma Poloniae Ex Nativo Lubomirsiorum Srzeniava Semiannvlo Sieniavianae Lynae inserata. Sev Illustrissimo Domino D. Adamo Nicolao De Granow Sieniawski Comiti In Szklów & Mysza Leopoliensi Rohatynensi Capitaneo. Illvstrissima Domina D. Isabella Lybomirska Illvstrissimi & Excellentissimi Domini D. Stanisłai Heraclii Comitis In Wisnicz & Jarosław Lubomirski. S. R. I. Principis Supremi Mareschalci Regni Poloniae Scepusiensis Capitanei Lectissima Filia Desponsata. Ad pompam verò nuptialem panegyricè à Regio Vladislai IV. Collegio Varsavien. Schol. Piarum Praesentata. Anno Humanitatis Verbo Divino desponsatae 1687. die 6. Julij. Varsaviae, Typis Collegij Schol. Piarum (1687). folio, k. 24 nlb.

Na odwrocie k. tyt. herb Sieniawskich „Leliwa“, a pod nim czterowiersz; na następnym stronie herb Lubomirskich „Sreńniawa“ i czterowiersz. Na odwr. 2giej karty sentencje z Owidjusza, Wergiljusza i Klaudjana. Trzecią kartę zajmuje: Praefatio ad Neosponsus... Kolegium Pijarów warsz. Potem Panegyricus.

Wywodzi ród Lubomirskich z Rzymu (Drużyna = Drużyna). — Dużo wiadomości genealogicznych. Czartor. — Zamoj.

— Ostatni Splendor Herbownego Leliwy J. O. Senatorskiego, Sieniawskich Domu przy fatalnym, JO. Jego Mości Pana Adama Mikołaja z Granowa Sieniawskiego, Kasztelana Krakowskiego, Hetmana Wielkiego Koronnego, Lwowskiego, Lubaczowskiego, Rohatyńskiego etc. Starosty. Smiertelnego życia zachodzie Na Nieśmiertelność Sławy w Niebieskim Zodyaku zapalony a J. O. Jeymości Pani Elżbiecie z Lubomirskich Sieniawski Kasztelanowy Krakowskiej, Hetmanowy Wielkiej Koronnej, Lwowskiej, Lubaczow-

skiej, Rohatyńskiej etc. Staroście przy feralnych lamentów cieniach na pogrzebową kondolencją adumbrowany od żalosoey po zaćmionym fundatorskim Imieniu Prowincyi Polskiej Societatis Jesu. Roku od niestworzonego Słońca wschodu 1726. we Lwowie, w drukarni Collegium Societatis Jesu. fol., k. 14 nlb. (k. tyt., sygn. a— a_2 i A—F).

Na odwr. tyt. Szreniawa oraz 4. w. pol. Przypisała prozą prowincya Elżbiecie z Lubomirskich Sieniawskiej żonie zmarłego. Autor prawdopodobnie Ign. Polanowski S. J.; ob. tom XXIV str. 433. Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Warsz. Univ.

— Ingens umbra... vel carmen lugubrae... inscriptum ab Equite Polono (1726)... ob. Poniński Antoni.

— Xięzyc Jaśnie Oświeconego Domu Splendorem, Senátorskich Purpur Lustrem, Prác Hetmanskich Światłem, Pelny. W Sámej fatalnego Zaczemienia Lunacyi Nieśmiertelną Sławą Jaśnie Oświeconego JMóci Páná Adama Mikołai Hrabi ná Szklowie y Myszy Sieniawskiego Kasztelana Krakowskiego, Hetmana Wielkiego Koronnego; Lwowskiego Generalnego, Rohatyńskiego, Lubaczowskiego, Stryiskiego, Piaseczynskiego Starosty. Jasny. Ná wieczną Jaśnie Oświeconemu Imieniu rekompenze Z ziemi ná Sferę Niebieską Wschodzący. Przy zálach publicznych od obligowaney Prowincyi Polskiej Scholarum Piarum Obserwowany. Roku przy tak wielkiej Oweczyzny strácie, Przybyszowego 1726. w Krakowie w Drukarni Jákuaba Mátyaszkiewiczza J. K. M. Typografa. folio, k. 13 nlb.

Sygn. A₂ oznaczone są 2 karty, jedna we właściwym miejscu, druga po karcie D₂. Na odwr. k. tyt. pięć sentencji łac. ujętych winietami. Dedykacja Pijarów prowincji pols. wdowie po zmarłym (Izabeli z Lubomirskich Sieniawskiej).

Całe stylem nakamiennym; przesada w pochwałach; język makaroniczny. — Por. Lapis absque lingua.

Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Zielinś.

— Xięzyc w przeznaczonym Domu Jaśnie Wielmożnych J. MM. PP. Sieniawskich Po wielu w ták Sławney Fámiliey Antenatów Pogrzebách żadnym nieszkodny Zaczemieniem. Lecz

zawsze w Potomkach nowych Oyczy-
znie ną Pogodę pewną Odnowiony.
A Jáśnie Wielmożnemu Jego Mości
Pánu Adamowi Z Granowa Sieniaw-
skiemu, Hrábi ną Szklowie y Myszy,
Starościé Rohátynskiemu. Jáśnie Wiel-
możnego Jego Mości Páná P. Mikołáia
Sieniawskiego Márszałká Nadwornego
Koronnego, Wielkiey Nadziei Synowi.
Od Retoryckiey Młodzi Collegium Wár-
szawskiego Scholarum Piarum Pvblicz-
nym Aktem Ną znak powinney Domu
zacnego Obserwancyey wystawiony.
Rokv Pauskiego 1677. folio, kart 2.

Wolańs, w Rudce.

— ob. Anczowski (Salutatio 1680) —
Bieżanowski Stan. (1683) — Gorecki
Leonhardus (1672) — Jakubowski Lau-
rentius — Jabłonowski Józ. A. (Do-
decas 1754) — Kwiatkiewicz Jan (Sup-
plex libellus, Supplika za Bogiem
1679) — Lubomirska Izabela (Złote
rzeki 1687) — Legucki Jan (Kaz. po-
grzeb. 1726) — Owaniszewicz Jan (Na-
vigium amoris 1687) — Potocki Paweł
(Saeculum 1702) — Pułaski Fr. (1740) —
Szymanowski Mich. (Annus heroic. 1687,
Nympha polona 1687).

Bogusławski Żywoty 1788. r. str. 62. —
Bandtkie Hist. pol. 1835. II. 114. — Po-
czet pamiątek Czartorysk. 67. — Święcki
Hist. pam. II. 86. — Starowolski Moun-
menta 483. i 4. — Wójcicki w Encykl. Org.
XXIII. 424. — Korzon Dzieje woj. — Feld-
man Polska w dobie wojny późn. 1925. —
Zapiski Tow. Szewcz. 1909 (listy Piotra
W.) — Katalog rękop. Ossol. I, II, III. —
Finkel Bibl. III. str. 1854.

Sieniawski Aleksander († 1622) ob.
Brzeski Stan. (1609) — Ludzicki Pro-
copius (Luna in obitu 1622) — Ole-
wiński Szym. (Luna in obitu) — Pa-
procki Bartłomiej (1622).

Sieniawski Mikołaj (I), syn Miko-
łája, hetman polny († po r. 1582) ob.
Goretius L. (1578) — Łasicki (Historia
de ingressu in Valachiam 1578).

(Sieniawski Mikołaj II), krajczy ko-
ronny, syn Adama Hier. († 1636). Luna
Sieniaviorum pronuba errantes stellas
inerrantiaq. sidera cantu plausuq. ad
fausta omina, vota, apprecationes et fel-
lices urgens hymenaeos. Cum Illustris-

simus Dominus D. Nicolaus Sieniawski
Incisor Regni, optato sibi sociaret con-
iugio Illustrum Virginem Ursulam Kro-
toska filiam Illustris: Domini, D. An-
dreae Krotoski Castellani Calissiensis,
Interfuit astrorum choris, nobilissima,
Collegij Posnaniensis Societatis Jesu
Juuentus, et exceptos cantus, Illustris-
simis sponsis gratulata obtulit. Anno
à partu Virginis M.DC.XXIII. Posna-
niae, in officina Joannis Wolrabi. (1623).
fol., 20 kart nłb. (sygn. A—K₂).

Tytuł i cały tekst w ozdoby ramaok.
Na odwrocie tytułu wiersz polski i łaciński
pod herbem Sieniawskich, na następnej
stronie pod herbem Krotoskich. Dedykacja:
Nicolaus Sieniawski Joannes Pigłowski F.
(prozą). Poczem: Krótkie rzeczy przedsię-
wziętej zebraue. Dziewosłób. Tręć pierw-
szego dyalogu. — Czynnymi byli Łukasz
Mielżyński, Jan Nowodworski, Wł. Czarn-
kowski, Wł. Rozrażewski, Piotr Grudziński,
Jan Opaliński, Andrzej Grudziński, St.
Gembart, J. Łęcki, Jak. Kołaczkowski, St.
Szołdrski, Maciej Cielecki, St. Koszutski,
Mac. Orzelski, Andrzej Małachowski, Jan
Wilczyński. — Tańce wyprawują: Mikołaj
Obieziński, Wojciech Łopatecki, Piotr
Starkowiecki. Wiersze są kolejno do róż-
nych Sieniawskich. Na karcie I₂ v. (18ta)
po polsku: Zwierciadło cnot małżeńskich
z przezacnych pań przykładów wyjęte
(prozą). Dalej od k. K Decas heroidum;
tu wiersze łacińskie pisali: Karol Gru-
dziński, Michał Wyrzycki, Wład. Rogali-
ński, And. Swynarski, Chryzostom Pogo-
rzelski, Jak. Jastrzębski, Jan Szczytnicki,
Mik. Konarzewski, Fel. Włosinowski. Wł.
Maniecki. — Ob. Anuszewicz Petr. (Co-
rona 1623).

Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— ob. Anuszewicz (De luce 1624) —
Bojanowski J. (1622) — Conclusio
(1625) — Falibogowski K. (1625) —
Gawat J. (1619) — Kubitowicz (1625) —
Ludzicki Prok. (Perspectiva 1622) —
Sobieski Jakób (1636) — Vernulaeus
(1618) — Welunius Seb. (1619).

Sieniawski Mikołaj (III) Hieronim,
syn Hieronima i Potockiej, hetman polny
kor., marszałek nadworny († 1684) ob.
Ginter B. (1652, 1653) — Pruszcz Mik.
(Morze 1662) — Załuski And. (Ka-
zania 1696).

Sieniawski Prokop, syn Adama
Hier. († 1626) ob. Anuszewicz Pet.
(Corona mart. 1624) — Falibogowski

Krzysztof Fr. (Discurs 1625) — Gawath Jacob (1619) — Rzekiecki Cyprian (Theoremata theol. 1626) — Sieniawska Elżbieta — Sobieski Jakób (1626) — Tobolski (1590).

Sienicka Anna ob. Sienno.

Sienicka Regina z Niezabitowskich ob. Examen (1714).

Siennicki Dominik ob. Mercator Bernardinus (1713).

Sienicki Jan (I) i **Józef** ob. Keckerman (1608).

Siennicki Joannes (II) ob. Tarnowski Dyonizy (Rosa a peccati 1732).

SIENICKI Ludwik (ur. 1677). Dokument Osobliwego Miłosierdzia Boskiego Cudownie z Kalwińskiej Sekty Pewnego Sługę y Chwałę swęgo do Kościoła Chrystusowego Pociągający, Z wykładem niektórych Kontrowersyi zachodzących między nauką Kościoła Powszechnego Katolickiego a podaniem wymyślonym rozumem ludzkim Luterskiej, Kalwińskiej, Greekiej, y innych w tej Księdze wyrażonych y namienionych Sekt; Y z wspomnieniem o mniejszych naukach Moskiewskiego Państwa krajnych w pogańskich błędach jeszcze zostających, dla duchownego pożytku ludzi w różnych Sektach od jedności Powszechnego Kościoła odpadłych, częścią z uporu, częścią z niewiadomości żyjących, z druku pierwszy raz Wychożący. w Wilnie w Drukarni J. K. M. Wielebnych XX. Franciszkanow Roku Pańskiego 1754. w 4cc, k. 6 nłb., str. 393 i 3 nłb.

Na odw. k. tyt. herb „Korczak“ wśród emblematów prymasowskich, po bokach litery: A.(dam) I.(gnacy) z Z.(yweca) K.(omorowski) P.(rymas) K.(rółestwa) P.(olskiego); pod spodem sześciowiersz. Dedykację Adamowi Ignacemu Komorowskiemu arcybiskupowi gnieźnieńskiemu podpisał Ludwik z Bończe Sienicki. Tu wspomina o Krzysztofie, o Piotrze, Aleksandrze, Janie Komorowskich (w. XVI XVII), wychwalając ich usługi dla ojezyny.

Następuje: Censura Theologorum; Omyłki drukarskie; Przedmowa do Czytelnika (Tu opisuje swoje nawrócenie dokonane w Jakucku. Czytywał tam na wygnaniu księgi ruskie i łacińskie w tamtejszej bibliotece i z nich doszedł prawdy wiary katolickiej).

Na końcu na 3 str. Rejestr albo specyfikacja rozdziałów i Approbatio Horaina.

Dzieło składa się z 32 rozdziałów. Treść teologiczna. Omawia urodzenie autora, wiadomość o rodzicach (matka Konstancja Stankarówna z ks. Mantuanich), wychowanie w kalwinizmie, niepożyciwość predykantów i ministrów (skargi przeciw ojczyźnie rozszerzane przez nich za granicą), polemika dogmatyczna z Lutrami i Kalwinami, nastawy polskie o heretykach, opisanie królestw i państw, które od wiary rzymskiej odpadły itp.

W tekście dno interesujących wiadomości. Niewątpliwie najciekawszy jest opis pojmiania autora i jego brata Krzysztofa przez Moskali — i cały opis niewoli. Więzieni byli zrazem w Moskwie, potem na Sybirze. Przy podróży przez Ob zmarł ów brat. Autor przemieszczał wśród Ostjaków, Tunguzów, Samojedów, Koraków, Kamezadów. Zetknął się — pierwszy Polak — z Japończykami. Pisze wiele i bardzo zajmująco o Japonji z początku XVIII w. Informuje o ówczesnym planie Rosji, aby prowadzić wojnę z Japonją. Autor nawrócił się na katolicyzm, czytając Tomasza a Kempisa i Skargi Żywoty oraz historję Henr. IV (po łacinie). — Na k. 42 i nast. opis stosunków religijnych wśród „Ruskich“ i swoich przejęć z popami.

W liter. polsko-sybirskiej zajmje książka wybitne miejsce. O czem bliżej Janik Dzieje Polaków na Sybirze (1928) oraz: Siemieński Luc. w fejet. Czasu 1875. — Jocher III. 696. — Bartoszewicz w Księdze Świata 1857. II str. 128—130. — Enc. Org. XXIII 425. — Tygod. illustr. 1862 Nr. 322—326, oraz 1902 nr. 28. — Gazeta polska 1882 Nr. 41 i Dziennik poznański 1882 Nr. 36 (Polkowski).

Jocher 9822. — Krasz. Wilno IV.

Bartynow. — Bibl. Domin. w Przyrowie. — Birgel. — Czart. — Dzików — Jąg. — Ossol. — Polk. — Przeźdz. — Wileńs.

Sienicki Mikołaj (I), syn Jana, poseł na sejm z r. 1569 ob. Orzechowski Stan. (Quincunx).

Niemcewicz Pamiętniki II. 64—92. — Sandiav Bibl. antitru. 49. — Węgierski Slav. reform. 532. — Otwinowski Heroes Christ. — Sobieszcz. Encyklop. Org. XXIII. 425. — Kot Frycz Modrz. str. 307. — Korzeniowski Bibl. ces. petersb. 1910 nr. 98. — Sznjski Dyjarjusze (1872) strona 72—79.

SIENICKI Mikołaj (II) († 1645?). Politia Spartanorum descripta... autore Nicolao Sienicki. Dantisci Hünefeld (1609)... ob. Keckerman (tom XIX str. 219).

Był uczniem Keckermans i ogłosił pod jego kierunkiem w r. 1608 rozprawę *De polyarchia...* (obacz o tem tom XIX s. 217). Zapewne i w innych dziełach Keckermans możnaby odnaleźć ślady jego studjów.

Starowski Monum. podaje jego nagrobek.

SIENICKI Szczepan. Sposob Nowo-obmyślony Konkludowania Obrad Publicznych, dla utwierdzenia Praw Kardynałnych Wolności. *Libertatis sentiendi & Juris vetandi Z Uwagami nad publicznemi Statutis materyami do rozsądku Rzeczypltey Polskiej* Podany Przez szczerze kochającego Ojczyzny Syna Szczepana na Sienicy Piotrasach Sienickiego Burgrabiego Grodzkiego Rożańskiego. Część I. *Nihil constitui debet sine Communi Consiliariorum & Nuntiorum Terrestrium consensu. An. 1505. Vol. I. fol. 299. Alexander Rex Poloniarum. Roku Pańskiego M.D.CC.LXIV (1764). dnia 24. Miesiąca Stycznia. W Łowiczu w Drukarni J. O. Xcia Jmci Prymasa Arcybiskupa Gnieźnień. w 8ce, k. 14 nlb., str. 334 i k. 2 nlb.*

W Części I. począwszy od str. 3 idzie nad stronicami nadpis u góry: *Reflexye zbawienne nad materyami Status.*

Na odwr. k. tyt. części I herb Łubieńskiego „Pomian“ z napisami i dwuwierszem łac. Na następnej stronie ósmiowersz polski na tenże herb. Potem na 8miu stronach dedykacja Władysławowi Aleksandrowi Łubieńskiemu, arcyb. gnieźn. Zwraca się do Łubieńskiego jako do Wice Reja podczas interregnum. Chwali go jako zręcznego medjatora. Łubieński pomógł mu do wydania.

Po dedykacji idzie w I tomie aprobaty Jana Słomińskiego metrykanta koron. i Baltazara Pstrokońskiego — oraz na 1 k. omyłki druku. Poczem na kartach a—a; Przedmowa do Czytelnika. W niej wysławia życie dla Ojczyzny. Powołuje się na anonima „O skutecznym rad sposobie“. Piszę, że nie uważa pluralitatis votorum za pożyteczną. Swój projekt ułożył w r. 1762 i komunikował senatorom i posłom. Wysławia ideę równości. Co Polak to obrońca ojczyzny, co szlachcic to bohater przeciw nieprzyjacielowi wolności, co senator i minister to piastun powszechnego dobra, co król to ojciec ojczyzny.

Na końcu cz. I: *Regestr zbranych materji Pierwszej Części sposobu nowo obmyślnego (razem §§-15).*

Część II. Roku Pańskiego M.D.CC.LXIV (1764). dnia 20. Miesiąca Sierpnia w Warszawie W Drukarni

J. K. Mei y Rzeczypospolitey Soc. Jesu. w 8ce, k. 4 nlb., str. 121 (błądnie 120, gdyż 112 powtórzona) i 3 nlb. i 2 tabl.

W Części II w tytule po wyrazie wolności opuszczono: *Libertatis sentiendi et Juris vetandi*, w Części III dano.

Na odwr. tytułu tak samo jak w I cz. herb Łubieńskiego, poczem ósmiowersz polski i dedykacja Łub. W niej prosi, aby jego pracę zarekomendował Stanom.

Poczem znowu przemowa do Czytelnika (od str. 1—7). W niej znowu polemizuje z Konarskim i tłumaczy go ten, że to zakonnik. Mówi, że on sam wszystkie prawa Rzeczposp. nieskazitelnem sercem wielbi, a jeśli je krytykuje, to nie in thesi lecz in hypothesi. Od str. 8 napis: *Część II.*

Nad stronicami zrazu napis: *Obrona praw kardynał: wolności z reflex: nad publicz: Stat: mater: — Zaś od str. 54 do 63 napis nad stronicami: Projekt o konkludowaniu seymów per pluralitatem. — Poczem od str. 64 wraca: Obrona praw kardynałnych...*

Na str. 110 błąd: *Obrad publicznemi status materyami; nad str. 42—8: Obrna.*

Na 3 ostatnich stronach: *Regestr materyi drugiey części (§§ 14).*

Do części II dołączone są 2 tablice: *Series votujących na iakową Propozycyę albo Tabella in ordine konkludowania per Turnum propozycyi i Tabella ukazująca iak się przez czynienie Mutacyi odmieniają Wota.*

Część III. Roku Pańskiego M.D.CC.LXIV (1764). dnia 4. Miesiąca Grudnia. W Łowiczu w Drukarni J. O. Xcia Jmci Prymasa Arcybiskupa Gnieźnieńskiego. w 8ce, str. 15 nlb., 136 liczb., 7 nlb. i 1 tabl.

Na odwrocie tyt. części III dedykacja Stan. Augustowi (7 stron). W niej wspomina ojca i matkę St. Augusta. Mówi, że Poniatowski jest jedyną nadzieją skutecznego wsparcia upadającej ojczyzny, a autor chce być jego pomocnikiem. — Poczem na 7 stronach: *Przedmowa do czytelnika, gdzie zachwala swój pomysł wprowadzenia „neutralistów“ dla czynienia powszechnej zgody między zezwalającymi a kontradykującymi (ob. niżej).*

Od str. 1—136 idzie część III, z „Tabellą ukazującą jak się przemieniają Wota“ po str. 73 — oraz z 3 kartami Regestru na końcu (§§ 27).

Nad stronicami napis: *Zarzuty przeciw nowemu sposobowi z Odpowiedziami i reflexyami na nie.*

Na czele każdej z tych 3 części umieszczony jako motto po łacinie i polsku następujący dwuwiersz: *Prawa liberi veto uży-*

wać jak woli — Stosując wolne rady do powszechnej woli.

Książka wyszła niewątpliwie z otoczenia prymasa Łubieńskiego (w jego drukarni łowickiej), a wymierzona przeciwko dziełu Konarskiego. Autor chce zreformować, ale nie chce odrzucać liberum veto. Omawia w cz. I po kolei: obojętność obywateli wobec upadku Rzeczposp., cel liberi veta, pojęcie wolności Rzeczposp., co jest sejm, wreszcie sposoby poprawienia jego obrad. Proponuje 3 rzeczy nowe (str. 130 cz. I) tj: 1) aby trzy stany osobno wotowały; 2) aby z obliczenia wotów wyłączyć neutralistów (tj. takich, którzy oświadczyli, że ani nie zwalczają ani nie popierają przedłożonej do uchwały propozycji); 3) aby w razie założenia veta (kontrydykcji) neutraliści rozsądzi racje kontrydykcji, jeżeli te sprawiedliwe są lub nie. Kontrydykcja ma być złożona na piśmie a Vetant powinien jej sam bronić. Wydaje mu się, że jest to pomyśl godzący istnienie liberi veta z możliwością konkludowania obrad. Przez cały ciąg dzieła stara się ndowodnić pożytek swego pomysłu i wskazuje bliżej techniczne sposoby jego przeprowadzenia.

W części II przechodzi do kwestji Praw kardynalnych: co to są prawa kard. i na czym się funduje ich obrona? Wykazuje, że bez wolnego nie pozwałam niema wolnego głosu, a bez tegoż nie jest bezpieczna równość prerogatyw, a więc dusza wolności szlacheckiej. Na str. 53 przedrukowuje „Projekt anonimni na sejm konwok.“ w sprawie ubezpieczenia sejmów — i zwalca go. (Jest to projekt przyznawany Konarsk., opisany w Bibl. XX str. 9 i XXVI. 272). Poczem przechodzi do odpierniania „suppozycyi“ przeciw własnemu projektowi.

Również cała trzecia część jest poświęcona obszernemu zbijaniu wszystkich możliwych zarzutów, jakieby przeciwko jego projektowi mogły być podniesione. Na końcu, podnosi, jak łatwo przy zasadzie większości naruszyć wolność, gdy np. dla jednej przewyższającej kreski w parlamencie angielskim wiara św. katolicku poniżona około r. 1560, a potem powoli wyrugowana.

Wogóle jednak autor stosunków zagranicznych nie zna (Anglję poczytuje za monarchję absolutną). — Absolutyzm jest w jego oczach karą za odstąpienie od wiary katolickiej (str. 52). Cała książka jest przepojona argumentami religijnymi. Podobu mu się pomyśl Łubieńskiego, aby srywających sejmy spowiednik nie absolutował (str. 70). Argumentacja polityczna jest słaba. Powołuje się czasem na przykłady z dziejów polskich zwłaszcza z ostatnich dziesiątków lat (np. część I str. 17—26), ale jeszcze więcej przemawiają

do niego po staremu argumenta z dziejów Rzymu (trybunał! w § XV części I). Znajomość współczesnej zagranicznej literatury naukowej żadna (Monteskiusza np. nie zna). Książkastoś całem wąskiem ujęciem sprawy o wiele poniżej Konarskiego. Przeczuwa jednak autor bliski upadek ojczyzny nader żywo i daje temu silny wyraz (np. cz. I str. 34—46). Ale w tych następach jest wyraźnie od Konarskiego zależny np. w polemice przeciw zdaniu, że sąsiedzi nie dadzą nam upaść.

Konarski, do polemiki tak skory, nie zaszczycił tego dzieła odpowiedzią.

Prócz kwestji sejmowania porusza kilka spraw innych potrzebujących naprawy. Tak np. na str. 189 i nast. opisuje upadek wolności w Duńskiej Rzeczypospolitej. Słuzi mu to do udowodnienia tezy, że podatki trzeba równomiernie rozkładać na gmin i na wyższe stany. — Na str. 217 i nast. przedstawia sprawę aukcji wojska i reformy władzy hetmańskiej.

Hofman Historia reform politycznych (zna tylko jeden tom). — Bentk. Hlp. II. 92 (zna tylko dwa tomy) — Encykl. Org. XXIII. 425. — Kisielewski Reforma Czartor. str. 96. — Konopczyński Stan. Konarski 1926 str. 256. (Mówi, że wyszło w drugim wydaniu pt. Reflexyie zbawienne, co oczywiście błąd, wywołany napisem nad stronicami I tomu).

Akad. — Branic. — Czartor. — Czetwert. — Dzików — Jagiell. — Muzeum Nar. — Ossol. — Uniw. lwows.

SIENICKI Walerjan, Bazylijanin. Kazania Na Święta Całego Roku, Które Święta Wschodnia Cerkiew, Uroczystym święci obchodem, i Uroczystym upoważa Nabożeństwem. Napisane i Miewane Przez Xiędza Waleriana Sienickiego, Zakonu Świętego Bazylego Wielkiego na Dwie Xiążki rozdzielone, a teraz Za zezwoleniem Władzy i Zwierzchności do Druku Podane. (Tom I—II). w Poczajowie. Roku Pańskiego 1793. w 4ce, Tom I. k. 6 nlb. i str. 200; Tom II. k. tyt., k. 204 lb.

Bibl. Ossol. I tomu nie posiada. Karta druga w tomie II oznaczona mylnie cyfrą 202. Tom II zaczyna się od kazania: na Poniedzialek Wielkanocny, kończy: na Ścięcie św. Jana Chrzciciela.

W kazaniu na dzień św. Piotra broni prymatu św. Piotra. Polemiki z inowiercami niema. Żadnych aluzji do stosunków współczesnych. Język czysty.

Kijowa. — Krasińs. — Ossol.

— ob. Kazania (w tomie XIX str. 199, r. 1776).

SIENICKI Wincenty. Droga zba-
wienna do grobu Bł. Kunegundy....
przez X. Wincentego Sienickiego S. T.
lektora Zak. Kaznodz. w Krakowie
1769. w 8ce.

Sienińska Leonora ob. Boguski —
Farurey — Woynar Martinus (Epitha-
lamium 1612).

Sieniński Adam ob. Cluentius Steph.
(De somno et vigiliis 1612) — Tobolski
Adam (Phrases 1606).

(Sieniński Dominik). Sanctum ad
crucem Salvatoris tribunal praesidente
Illustrissimo et Reverendissimo Domino
D. Dominico Sieniński Decano Gnes-
nensi, Mareschalco Illustrissimo D. Paulo
Jaroszewski Vexillifero et Notario Plo-
censi, profunda veneratione a perillustri
Iuventute Collegii Wierzboviani Soc.
Jesu. Petricoviae adoratum. Anno 1718.
folio.

— ob. Dębski Jerzy (Trybunał nie-
bieski 1721) — Silski J. (1720).

Sieniński Jakób, syn Jana wojewody
podol. (1563 † 1638; przyjął arjanizm
1599) ob. Hummel (1780) — Nakielski
Sam. (1634) — Piasecki Thom. (Res-
pansio 1619) — Reuchlin Andreas
(1614) — Rzczycki M. (Epistolae
1681) — Smalcus Valentinus (O Bó-
stwie 1608, Coetus, Refutatio 1614,
Rozbieranie 1607) — Socinus Faustus
(De Jesu Christi 1588, Tractat 1623) —
Zadora (Traktat 1612).

Siarczyński Obraz II. 182. — Baliński Star.
Polska II 293. — Krzyżanowski Dawna
Polska, str. 325. — Bukowski Dzieje ro-
form. I. — Enc. kośc. XXV. — Niemcewicz
Panow. Zygm. III. T. II. 81. — Kwiat-
kowski Panow. Wład. IV. 190–2. —
Sandius Bibl. antitrinitar. 97. — Dzie-
duszycki Piotr Skarga i jego wiek II.
336. — Święcki Hist. pam. II. 91. —
Sobieszcz. w Enc. pow. Org. XXIII. 426
i 27. — Chmaj Samuel Przypkowski
1927. — Sobieski Pamiętny sejm 1912
str. 62. — Rembowski Kokosz Zebrzyd.
1893 str. 512.

Sieniński Jan (I), wojew. podolski
(† 1600), założyciel Rakowa ob. Sar-
nicki Stanisław (Descriptio 1585).

Skreślił kartę trzech ezaków Ukraińskich,
kuczmańskiego, czarnego i wołoskiego,
którymi Tatarzy wpadali do Polski i kró-

lowi Stefanowi wraz z ich opisem 1585 r.
odesłał. — Ob. Sarnicki St.

Wiszniewski VII 536, 554. — Rastawiecki
Mapografja str. 5. — Bentkowski II 633. —
Rozmaitości nankowe 1828 Krak. Nr. 1
s. 38. — Pamiętniki Niemcewicza I 140. —
Enc. Org. XXIII.

Sieniński Jan (II) ob. Guski (Goski)
Jerzy (1613) — Halicius (Oratio 1617) —
Łaskarzovius Simon (Salutatio 1639).
Było tego imienia współcześnie kilku Sie-
nińskich.

Sieniński Ignacy ob. Krzyżanowski
Andr. (Sprawa 1790).

Sieniński Krzysztof ob. Gilowski
Piotr (1609) — Starowolski Szymon
(Votum 1625).

SIENIEŃSKI Mikołaj, kasztelanie lu-
belski. Naeniae Poloniae In Fvner
Illustrissimi Herois Thomae Zamoyski
Supremi Regni Cancellarij, Generalis
Crac. Knyszyn. Sokal. Neofor. Rabstin.
&c. Capitanei Scripta Affectv Intimo
A Nicolao Sieniński Castellan. Lubli-
nense Studioso Academiae Zamoscensis.
Zamosci Imprimebat Andreas Jastręb-
ski Academ. Typographus. Anno Dni
M.DC.XXXVIII (1638). Die IX. Febr.
w 4ce, k. 8 nlb.

Na odwr. k. tyt.: Illustrissimo Adolescenti
Joanni Zamoyski Capitaneo Kałusieni.
W poemacie śławi J. Zamojskiego i Stan.
Żółkiewskiego. Osacl. — Zamoj.

— ob. Abrek And. (Applausus
1638) — Buczkowski Jan (1615) —
Ecclesia militans (1637).

SIENIEŃSKI Paweł. De alluvionibus,
dissertatio. Cracoviae 1571.

Antor mówi, że w Infantach nikt nie wątpi,
że morze ustępuje z swojego łożyska.
Utrzymuje, iż w rzekach przybytek ziemi
powinien należeć do właściciela brzegu,
lecz zostawiona ziemia od morza jest da-
rem dla państwa; wszelako mówi, że król
Zygmunt August te przyzypiska na lenne
czynsze puszczać każał.

Czacki O lit. praw. II 185 n. — Bentk. II 239.
— ob. Jemielski Marcin (1636).

Sieniński Zbigniew ob. Krzistanow-
icz Stanisław (1600, Disputatio 1601).
O Zb. Sien. (innym) wspomina Rej w Zwie-
rzyżn.

**SIENIEŃSKI Stanisław Benedykt Ne-
pomucen** († 1754). Admonicya Paster-
ska. Od Prymasa polskich świętych

Woyciecha, arcybiskupa gnieźnieńskiego, kochaney owczarni Polszcze przy świętym grobie swoim dana, Kazaniem X. Stanisława Nepomucena z Sienną Sienińskiego, Kánoniká Gnieźnieńskiego, Proboszczá Kopánickiego, y Kárgowskiego z Káthedry Metropoliy Gnieźnieńskiej Roku Páńskiego MDCCXLIV (1744); Dnia XXIII; Mieściącá Kwietniá: opowiedzianá. w Poznaniu w Drukárni Akadémickiej. fol. k. 23 nlb.

Na odwr. k. tyt. dedykacja po łac. kapitale gnieźn. Na następnej karcie: „Ecclesiao Gnesnensis praelatorum et canonicorum series. Następne 10 kart obejmuje Prophasis ad illustrissimos et reverendissimos dominos. Potem kazanie samo po polsku. W Prophasis wychwała po kolei 8 prałatów i 24 kanoników (Robertsona przybyłego ze Szkocej, Kianoura i innych).

Na k. D₁ omawia npadek Polski i cytuje skrypt p. t. „Abyriss Żarliwości przeciw wierze“.

W egz. Ossol. brak kazania. — Druk kosztował złp. 45.

Jagiell. — Ossol. — Warsz. Uniw.

— Chwała Boga W Troycy Jedy nego w Wielkim Świętym Ignacym Roku 1740. Dnia tegoż Świętego przez Xiędza Stanisława Nepomucena de Sienna Sienińskiego Pisma Sw. Doktora, Metropoliey Gnieźnienskiej Kanonika... w Poznaniu w Kościele Almae Soc. Jesu ogłoszona A potym honorowi y imieniowi... Alexandra Jozefa Sułkowskiego... Dedykowane. (Na końcu:) W Lesznie u Michała Wawrzyńca Pressera. 1740. folio, str. 20.

— Dzieło Ná Wyobrazenie y Podobienstwo Boga Seym Korony Polskiej. Ná zazdrość Europeyskim Państwom Podobney Rády od Boga nie-miájącym. Wystawione Honorowi y Imięniowi, Jáśnie Wielmożnego JMci Pána Franciszka Salezego, Ná Potoku Potockiego Belskiego, Rubieszowskiego, Ropczyckiego Starosty. Ofiarowane. Kazaniem Przcz X. Stanisława Benedykta Nepomucena Z Sienną Sienińskiego Metropolitańskiego Gnieźnienskiego Kánoniká, Prymacyálskiego Dostoięństwá Referendarzá. Proboszczá Skwierniewickiego (sic). Roku 1732. Dnia ... Mie-

ściącá w Kościele Kollegiáty Wárszawskiej Ná Solenney o Duchu Świętym Wotywie. Wyrazone. w Wárszawie w Drukárni Rzpltey Collegium Scholarum Piarum Anno 1733. fol., k. 8 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Potockich „Pilawa“.

Dedykację Franc. Sal. Potockiemu podpisał autor. — Wysławia w kazaniu Królestwo polskie jako takie, które Bóg Słowiańskich narodów sekretneim przejrzeniem prowadzi. W tym wolnym narodzie jest panowanie Boga. Wychwała Angusta II, Król, sejm i senat przypominają mu Trójcę Boską. Oto dzieło ad similitudinem Dei.

W tekście makaronicznym niema pozatem nic o sejmie prócz ogólników.

Jagiell. — Ossol. — Warsz. Uniw.

— Firmament W Iedney, Bieg Słońca W Drugiey Ręce J. O. Nayprzewielebniejszego Pana, y Naypierwszego Xiążęcia Polskiego Jego Mości Xiędzá Krzysztofa Antoniego z Słupowa Szembeka, Arcybiskupa Gnieźnienskiej, Świętey Stolicy Apostolskiej Legata; Korony Polskiej, y W. X. Litewskiego Prymasa, Kazaniem X. Stanisława Nepomucena de Sienna Sienińskiego, Metropolij Gnieźnienskiej Kanonika, Kopanickiego, Karngowskiego &c. Proboszcza. Ná drugich Tego Pana Prymicyach W Metropolii Gnieźnienskiej Rara Felicitate Odprawionych. Roku Pańskiego MDCCXLII, Dnia XVI. Mieściącá Lipcá mianym, Pokazany. A ná rózkaż wszystkich przytomnych do Druku Podany. W Poznaniu, w Drukarni Akademickiej. (1743). folio, k. 17 nlb.

Na odwr. k. tyt. zaczyna się dedykacja prymasowi Szembekowi po łacinie, obejmująca jeszcze dalsze 8 kart (brak jej w egz. Ossol.). Potem Kazanie. Na ostatniej karcie: Imprimatur J. Pawłowskiego z r. 1743. Życzy, aby szlachta na stan dnehowny łaskawa była, w poezanowaniu M. Boskiej trwała, odszczepieństwom opierała się, woluści sukcesorom nieskaleczoną z rączki do rączki podała — a wtedy całe Królestwo będzie portio regni coelestis. — W ciągu kazania wychwalani Józef Lipski i Franciszek Radzewski, podk. pozn. Ten ostatni (Radzewski) znany pod pseudon. Poklateckiego, jako autor „Kwestyi politycznych ohojętnych“ (ob tom XXVI str. 50—2 i 59). Dziełko to może więc posłużyć jako materiał do wyjaśnienia stanowiska Radzewskiego.

Jagiell. — Ossol.

— Mater Pulchrae Dilectionis Święty Wincenty à Paulo Dwoyga Świętych Zgromadzenia Missyonarzow y Siostr Miłosierdzia Fundator. W dzień Introdukcyi w Kościele S. Krzyża Kazaniem. Przez X. Stanisława Nepomucena z Sienna Sienińskiego S. Th. Doktora, Kánonika Gnieźnieńskiego Proboszcza Skierniewickiego Nazwany. A potym Honorowi y Imieniowi Jáśnie Wielmożnego Jmci P. Michała Hrabi ná Czerey, Dąbrownie y Bychowię Sapięhy Stárosty Gulbińskiego &c. &c. &c. In Perpetuum Patrocinium Ofiarowany. W Roku 1738. dnia 11. Miesiąca Páździernika. W Warszawie, w Drukárni Collegium J. K. Mçi Societatis Jesu. fol., k. 10 nlb.

Dedykacja: Do p. Starosty.

Akad. — Wrsz. Uniw.

— Mędrzec Panski, Mędrzec Polski, Błogosławiony Jan Kanty, W Przesławney Akademiy Krakowskiej S. Theologiy Doktor, Y Professor; Cały Korony Polskiej, y W. X. Litewskiego Patron, Y Protektor, Pod Zaszczystem Jáśnie Oswieconego z Nayiasniejszych Litewskich Monarchow Xiążęcia JMCI Theodora Ná Klewanie, y Zukowie Czartoryskiego, Z Bozey, y Stolicy Apostolskiej Łaski: Biskupa Poznańskiego; Przez X. Stanisława Nepomucena De Sienna Sienińskiego, Kánonika Gnieźnieńskiego, Proboszcza Kopanickiego, Karngowskiego &c. w Prześwietney Katedrze Poznańskiej, Roku Páńskiego 1741. Dnia 20. Miesiąca Páździernika, Panegyrycznym Kazaniem Ogłoszony. w Poznaniu, w Drukárni Akademickiej. (1743). fol., k. 15 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Czartoryskich „Pogoń,” pod nim dwa dwuwiersze łacińskie i sześciowiersz polski.

Dedyk. aut. Czartoryskiemu obejmuje 6 kart. Na k. 7 v. Imprimatur datow. die 12 Januarii 1743 podpisane przez Aleks. Gozeńskiego. W dedykacji chwali m. i. St. Poniatowskiego, wojew. mazow. Potem Kazanie, a na ostatniej karcie v.: Applaudit... authori operis M. Joannes Chrysostomus Sewerynowicz (wiersz po łacinie).

W kazaniu wychwala Akademię i wylicza „polskie orleńta”, które z tego gniazda wy-

leciały. Wymienia ważniejszych doktorów promowanych w ciągu w. XVII i XVIII. Jagiell. — Warsz. Uniw.

— Obraz Boży czcigodnym biskupiego charakteru dostojnictwem wydoskonalony, albo kazanie na konsekracyi Jáśnie Wielmożnego Nayprzewielebniejszego Jmci Xiędza Adama Stanisława Grabowskiego z Bozey y Stolicy Apostolskiej łaski, biskupa Nilopolitańskiego Suffragana y Officyała Poznańskiego &c. &c. w kościele Prześwietney Kollegiaty Warszawskiej miane przez Xiędza Stanisława Benedykta Nepomucena z Sienna Sienińskiego, Kánonika Gnieźnieńskiego Prymacyalnego dostojństwa Referendarza Proboszcza Skierniewickiego w Roku 1733. Dnia 16. Augusta. w Warszawie, w drukarni J. K. M. y Rpltey w Kollegium Scholarum Piarum. fol., 2 k. nlb., sygn. A—C₂.

Kazanie z tekstu: Creavit Deus hominem. Jagiell. — Krasinś. — Warsz. Uniw. — Zielinś.

— Regnavit a Signo Deus albo Kazanie X. Stanisława Benedykta Nepomucena z Sienna Sienińskiego Kánonika Gnieźnieńskiego Prymacyalnego dostojństwa Referendarza &c. &c. na przywitanie J. K. M. Pana Naszego w Kaplicy Królewskiej miane w roku 1733. W Gdańsku drukował Tomasz Jan Schreiber r. 1733. fol., str. 8.

Ossol.

— Słowo przedwieczne, w Panny y Matki wnętrznosciach poczęte; Nayiasniejszey Rzeczypospolitey na konwokacyę po śmierci krola Jmci Augusta zgromadzoney, na model prezentowane. Kazaniem przez Wielmożnego Jegomości Xiędza Stanisława Benedykta Nepomucena z Sienna Sienińskiego, Pisma S. Doktora, Prymacyalnego dostojństwa Referendarza, Kánonika Metropolitáńskiego Gnieźnieńskiego proboszcza Skwierniewieckiego, na solenney o Duchu S. wotywie, w kościele prześwietney Kollegiaty warszawskiej roku Chrystusowego MDCCXXXIII. Dnia XXVI. Kwietnia wyrażone Jáśnie Oswieconemu z Bozey łaski nayıerwszemu Królestwa polskiego y W. X. litewskiego Xiążęciu Inter-Rejowi Xią-

zęciu Jmci Theodorowi z Potoka Potockiemu z teyże Bożey łaski y świętey Stolice Apostolskiej Arcybiskupowi Gnieźnieńskiemu; Prymasowi Panu y dobrodzieiowi swoiemu ofiarowane. W Warszawie w drukarni Rzeczypospolitey w Collegium XX. Scholarum Piarum. (1733). fol., 8 kart nlb.

Są dwie edycje. Kazanie miane w uroczystość Niepokalanego Poczęcia N. M. P. — Na końcu dodane: Respons na manifest Xcia Jmci Prymasa, kart 7 (ale to jest druk osobny).

Jocher 5952.

Dzików. — Jagiell. — Ossol. — Warsz. Uniw.

— Vice-Bog Ludu Chrystusowego Piotr Święty Pod Imieniem Jasnje Wielmożnego Jmci Pana Piotra Hrabi ná Czerej, Rawiczu y Koźminie Sapięhy Stolnika W. X. L. W Łowiczu In Primateali Vice-Reya Polskiego Praesentia Kazaniem Przez X. Stanisława Nepomucena z Sienna Sienińskiego, S. Th. Doktora, Kánonika Gnieźnieńskiego, Proboszcza Skierniewickiego Ogłoszony. W Roku 1738. dnia 29 Miesiąca Czerwca. W Warszawie, w Drukarni J. K. Męi Collegium Societatis Jesu. fol., k. 8 nlb.

Dedyk. Piotrowi Sapięsze. Wspomina tu o swoim kaznodzejskim talencie. Dzisiaj uznać tego trudno; rzecz bez treści. Kazanie w dzień św. Piotra.

Akad. — Warsz. Uniw.

— ob. Respons (tom XXVI. 258). Święcki Hist. pam. II. 92. — Sobieszcz. w Encykl. Org. XXIII. 427.

Sieniszycy Thomas (Enchiridion Medicinæ. Cracov., 1537) ob. Szymon z Łowicza.

Sieniuta Abraham ob. Bogusz Joannes (1605) — Ciachowski Piotr (Nauka 1620) — Deliciae (1612).

Sieniuta Christophorus ob. Deliciae (1612) — Pastorius Joachimus (1654) — Smalcius Valentinus (De Christo 1616).

O Abrahamie, Krzysztofie i Teodorze Sieniutach obacz: Wotschke w Jahrb. für Kultur d. Slaven 1926 (Pol. Studenta in Heidelberg).

Sieniuta Petrus ob. Pastorius Joach. (Florus 1641) — Pisecius (1611) — Tacitus C. Cornelius (Iwanicki Institutio 1641) — Węgiński And. (Kaznodzieja 1646).

Ob. o nim Lewickij w Ref. w Polsce 1922 str. 217.

Sieniutowie (Sienlutowo) ob. Dobrzycki Ign. (Dokumenta) — Lauterbach Samuel Abraham (Beiträge von dissid. Kirchengesch.).

SIENKIEWICZ Bernard od Św. Antoniego (ur. 1690 w Warszawie † 1752). Angelus de Comitibus Innocentiae Doctor, sacris suo nomini Idibus Martij in publica Ord. Praedicatorum Majoris Conv. Varsav. Cathedra titulis splendoribus et Majestate sanctissimi Domini nostri Innocentij XIII Pontificis Optimi Maximi donatus, anniversario inaugurationis suae Sanctitatis Majo, Illustrissimo ac Reverendissimo D. D. Vincentio Santino Dei et Apostolicae Sedis gratia Archiepiscopo Trapezuntino ejusdemq. Sanctissimi Domini Praelato Domestico et Assistenti nec non in Regno Poloniae et M. D. Lithu. Nuntio Apostolico reditus per P. Bernardum a S. Antonio Patavino Scholarum Piarum Anno a quo Angelus testaMentIChrIstVsSaLVator adVenerat. (1722). Varsaviae typis S. R. M. in Collegio Scholarum Piarum. folio, 21 k. nlb.

Na odwr. str. tyt. jest drzeworyt herbu Innocentego XIII papieża, pod nim 6 w. łac. Dalej herb Nnncjusza Apostolskiego Wicentego Santino i pod nim także 6 w. łac. Dedykacja Wicent. Santinc. — Mieści mowę na uroczystość św. Tomasza.

Bielski S. Vita (ma datę 1712 r.)

Dzików — Krasíns. — Ossol. — Zamoj.

— Angelus Posnaniensis Ecclesiae Joannes (a) Pontificum, Comes; Optimorum, Suppar; Maximorum, Secundus. Illustrissimus Excellentimus & Reverendissimus Dominvs, Joannes Comes De Czekárzewice Tarło, Episcopus Posnaniensis Praesuleas ad Aras à Devinctissimo Pontificio Nomini & Honori Diaecesano Varsaviensi Scholarum Piarum Collegio, Panegyrico Cultu Adoratus. Anno quo terras InIIt VenIens DesVper MagnI ConsILII AngeLVs InDIVIsVs natVrae nostrae CoMes aL-LapsVs (1723). Varsaviae Typis S. R. M. Scholarum Piarum. k. 31 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Tarłów „Topór,” pod nim wiersze i objaśnienie odcznika (a) z tytułu.

Dedycacja ad Antistitem, a więc do Tarły, pełna pochwał dla różnych rodów możnowładczych. Poczem 2 karty stylem nakamiennym i panegyryk, w którym Poznań nazwany jest „Lechica Roma.” Pochwały herbu Starża. Wiersze Incińskie. Twierdzi, że pierwszym arcyb. puzn. był Toporczyk.

Konkurencyjny panegyryk wydali równocześnie Jeznici, obacz pod Tarlo J.

Ossol.

— Aries aetatis aureae significator et auspex fructum pacis in florentissimorum conjunctione animorum legens lectissimis sponsis Josaphato Szaniawski... Praefecto Checimensi et Annae Ossolińska Thesaurarii regni filiae in solemnibus nuptiarum pompa. Cracoviae 1724. fol., kart 15 nlb.

Na odwr. tyt. herb. — Bielski Vita 41.

Por. niżej: Złoty wiek. Miał bowiem zwyczaj oharowywać osobny dziewosłb panu młodemu, a osobny pannie młodej.

Krasińs.

— Caput Gentis Donhoffianae Cui nulla par in Orbe corona, Se ipso, suaeq; Stirpis Augustis Proceribus Coronatum. In Capite Honorum ac fortunarū, ac inter ipsa Sydera Felicissima Coniunctione Illvstrissimi Et Excellentissimi Domini D. Stanislai Donhoff, Sacri Romani Imperij Comititis, Palatini Polocensis, Campi Dvcis Exercituum M. D. Lithvaniae, Neo-Korczynensis, Latovic: Kościeryznen: Kałussien: &c: Capitanei, Ac Celsissimae Illvstrissimae Dominae D. Sophiae Sienjawska Principis Senatūs, Dvcis Magni Exercituum Vnigenitae Collocatvm. Inter publicos Comitiales totius gestientis Poloniae Applausus Panegyrico homagio Collegij Cracoviensis Scholarum Piarum Adoratvm. Anno Christi in Caput gentium constituti MDCCXXIV (1724). Cracoviae Typis Jacobi Matyaskiewicz, S. R. M. Typographi. fol., k. 23 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb. Denhoffów. Następuje dedycacja i sam panegyryk, wyliczający zasługi i pokrewieństwa obu rodów.

Por. niżej: Konstelacja, która jest panegyrykiem polskim wydanym równocześnie z tejsze okazji. Akad. — Jagiell.

— Consistorium Honoris Invlati, In Purpurata Hosiorvm Domo Super

Basim Gentilitiae Plantae Fvndatvm.. 1719.. (ob. t. XVIII str. 295).

Autorstwo Sienkiewicza jest wielce prawdopodobne.

Jagiell. — Krasińs. — Ossol. — Zielińs.

— Fortuna Regni a Serenissimo Rege Augusto II sub avitis crucibus Celsissimi Excellentissimi et Reverendissimi Domini D. Theodori Andreae a Potok Potocki Dei et Apostolicae Sedis gratia Archiepiscopi Gnesnensis, Legati nati, Poloniae et M. D. L. primatis primique principis Poloniae Scholarum Piarum provinciae protectoris amplissimi reperta, sub tempus felicissimi ad Archicathedram ingressus ab obligatissimo Collegio Petricoviensi, suo et totius Provinciae nomine stylo panegyrico celebrata. Anno Domini MDCCXXIV. Varsaviae typis S. R. M. Scholarum Piarum. fol. 17 kart nlb.

Na odwr. tyt. herb. Pilawa, pod nim 6 wierszy łac. Przepis prozą nowo obranemu prymasowi Teodorowi Potockiemu. — Panegyryk prozą. Krasińs. — Zamoj.

— Konstelacja Pierwszych Koronnego Nieba Płanet... MDCCXXIV (1724). fol., k. 13 nlb.. (ob. Bibliografja t. XV, str. 144).

Akad. — Jagiell. — Ossol. — Pozn. T. P. N. — Warsz. Uniw.

— Korrespondencya Złotoustego mówcy Korwina życzliwej serc relacyi konformowana, w przedwiecznych nieba wyrokach: pod herbownego sygnetu pieczęcią sekretowana, podczas aktu weselnego Wielmożney Panny Marianny Kuczyńskiej Podkomorzanki Drohickiej z Wielmożnym P. Janem Władysławem Zaleskim Stolnikiem Nurskim, Starostą Surażskim; powszechnym oyczystego świata applauzem życzliwym Apollina warszawskiego Collegium Scholarum Piarum piórem publikowana. Roku zaczętey między Bogiem y człowiekiem korespondencyi 1723. w Warszawie w drukarni J. K. M. Scholarum Piarum. fol., 5 arkuszy.

Na odwrot. str. karty tyt. herby obluhińców i pod niemi 8 w. pol. Przepis wierszem podkomorzance.

Ossol. — Warsz. Uniw.

— Oratio de immaculata Conceptione B. V. Mariae. Varsaviae

typis Collegii Scholarum Piarum 1718. folio.

Bielski Vitae 41. — Jocher N. 3730 (podaje rok 1719).

— Panegyricus Franc. Comiti Wielopolski cum senatoriam dignitatem Palatini Siradiensis obtinisset. Varsaviae 1720. fol.

— Patres Patriae Primi Poloniae Principes, Lechvs Conditor. Visimirvs Propagator. Premislavs Vindicator. Heroico theatralli actu in scenam Producti. Honori & Nomini, Illvstris & Magnifici Domini, D. Joannis Romer, Ensiferi Zydaczoviensis. Per Magnificam Juventutem Rhetoricam Lubomirsciani, Resoviensis Scholarum Piarum Collegij Militantes. Anno Patris saeculorum Christi 1718. Die ... Februarij. (B. m. dr.) fol. k. 4 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Romerów „Jelita,” pod nim dwa sześciowersze, jeden łac., drugi polski. Dedykacja do Romera. Następnie treść dialogu po polsku i po łac. Dialog składa się z kilkunastu obrazów alegorycznych i historycznych.

Akt I sławi Lecha, II Wizymira, III Przemysława, poczem intermedium i epilog, będący hołdem dla Romera (wywodzi go od przodka Sarjusza, zranionego trzema kopjami pod Płowcami!).

Na karcie tyt. Jag. zanotowano, że autorem jest Bernardus a S. Ant. in Coll. Ressor. tribunalitus in Vars. eloquentiae professor. Jagiell. — Ossol. — Warsz. Uniw.

— Pharos navigantis ecclesiae D. Thomas Aquinas, Angelicus Doctor Ecclesiae, in Varsaviensi Ordinis Praedicatorum Basilica ipsa suo Nomini sacra die 7 Martij ab exedris declaratus et declamatus, sub avitis splendoribus Illustris et Magnifici Domini D. Vladislai in Grzegorzewice Grzegorzewski Exercitium Regni Colonelli luci publicae consecratus. Per P. Bernardum à S. Antonio Patavino Scholarum Piarum. Anno Lucernae Agni 1716. (Coll: Schol: Piar:). fol., k. 15 (sygn. F₂).

Na karcie tyt. herb Grzegorzewskich.

Dedyk. Grzegorzewskiemu. Oratio obczynna się: Augustam immortalis gloriae fabricam. Jagiell.

— Plenilunium Avitae Jozofowiciorvm Cynthiae Haereditariis splendoribus Et Illustrissimi Hymenaei Facibus

Luminosum, Ad Nuptialem Actum Illvstris Magnifici Domini D. Alexandri Hlebicki Jozofowicz Capitanei Bidzensis, Cum Lectissima Ducali Heroide Illvstri Magnifica Domina D. Dominica Masalska Capitaneide Grodnensi, Ab obligatissimo Fundatrici Gratiae Jozefoviciano Szczuczynensi Scholarum Piarum Collegio Observatum. Anno Pulchrae ut Luna, plenae Gratiâ 1720. Vilnae, Typis Universitatis Societatis Jesu. fol., k. 18 nlb.

Na odwr. k. tyt. herby „Leliwa” i „Scipio,” pod niemi sześciowersz i czterowersz. Dedyk. Józefowiczowi. W tekście wysławia także Hlebickich Hlebowiczów i Sępcionów.

Por. Traktat.

Bielski Vita 41.

Warsz. Uniw.

— Zywy Portret Pierwszey z Jmieńnia, Honoru y Cnoty, Niebu upodobaney, Swiātu nigdy nie odżałowaney Pani Jasnje Oswieconey Anny Konstancy z Lubomirskich Małachowskiej; Xięzcy S. P. R., Hrabiny ná Wiśnicz, Járosłáwiu y Pieskowej Skále, Woiewodziny Poznanskiej. Zálóbnym Uniwersalney y partykulárney kondolencyi piorem Collegium Krákovskiego y całej Prowincyi Polskiej Scholarum Piarum, Z expressyâ wieczney wdzięczności Odrysowany, Dla potomney pamięci y konsulacyi publiczney Nad pogrzebowym Katafalkiem, á bardziey ná Sercách zyczliwych Wystawiony. Roku uformowaney ná podobieństwo ludzkiej śmiertelności, Nieśmiertelney Boga Náтуры 1727. dnia 10. Czerwca w Krakowie. W Drukárni, Dziedzicow Franciszka Cezárego, Jego Krolewskiej Mości Typografá Ordynáryinego. fol., k. 17 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Lubomirskich „Sreńniawa,” a pod spodem sześciowersz. Dedykacja Jerzemu Lubomirskiemu, ohożnemu koronnemu, staroście sądeckiemu, Janowi Małachowskiemu, staroście opoczyńskiemu, Józefowi Mycielskiemu, staroście kruszwickiemu i Katarzynie Karolinie z Małachowskich Mycielskiej, staroście kruszwickiej.

Całe styłem nakamiennym. Tylko na końcu wiersz: Kondolencja uad grobem. Styl niedołężny; panegiryzm o jeszcze niższym poziomie jak w panegirykach jezuitckich.

Akad. — Warsz. Uniw.

— Secunda Legatio, Cordis ad Corperantem, Post nuperrimam ad Generalia Regni Comitata in Characterem Nuntij Terrestris Functionem Libera Amoris Electione; Illvstri & Magnifico Domino D. Joanni Vladislao à Cygienberg in Zalessie Zaleski, Dapifero Terrae Nurensis Capiteo Surazensi Destinata. Penes Nuptialem Actum: Cum Illvstri Magnifica Domina D. Marianna Kuczynska, Svccameride Drogiciniensi; Inter applausus gestientis populi, apparatus gentilitio, meritorum splendores, Ingenti Colligatarum Prosapiarum Concursu, ad memoriam Saeculorum, relatione Panegyrica Per Regium Varsaviense Scholarum Piarum Collegium Transmissa. Anno Domini Legatione pro nobis fungentis 1723. Varsaviae Typis S. R. M. Scholarum Piarum, fol., k. 20 nlb.

Na odwr. k. tyt. herby nowożeńców. Poczem „Omen Lyricum“ na 2 k., podp. przez Coll. Vars. i panegiryk prozą.

Jagiell. — Ossol.

— Summa originalis gratiae Marianae.. Petricoviae 1718.

Ded.: Francisco de Ostrow et Rychłowice Rychłowski Vexilliferidae syrad., loricatae cohortis episcopi erac. vexillifero, Dedyk. podpisał B. a S. A. P.(atavino) S.(chol.) P.(iar). Zieliński.

— Thermae lustrales Ioviniano principi abolita fastus insania salutare. Gentilicij splendoribus illustrissimi Domini D. Antonii de Mycelino Mycielski vexilliferi et ad Tribunal regni iudicis deputati, Palatinatus Lanciciensis inter umbras theatrales illustrissimae ac magnificae iuventutis scholasticae Collegij Petricoviensis Scholarum Piarum illustratae, Anno fontis aquae vivae salientis in vitam 1719 die 16 mensis Februarii. Typis Clari-Montis Częstochoviensis. fol., k. 4.

Ojciec mój zamieścił to mylnie pod Mirzeński w tomie XXII str. 416. Mirzeński urodził się w r. 1726, zatem pisać nie mógł. Natomiast Sienk. pisał wówczas panegiryki i dialogi imieniem Koll. Piotrka. Obaj mieli imię Bernard i obaj od św. Antoniego, stąd pomyłka. Jagiell.

— Traktat dożywotniej przyjaźni kolligacyą Jaśnie Wielmożnych domów

przy ślubnych kontraktach zkoncertowany, kosztownym złotego Leliwy, pierścieniem Wielmożnego Jmci Pana Alexandra Hlebickiego Jozofowicza Starosty Bidzkiego a książęcym charakterem Wielmożney Jmci Panny Dominiki Masalskiej Starościanki Grodzieńskiej podpisany y zapieczetowany przez Apollina Szczucińskiego Scholarum Piarum w akta nieśmiertelności ingrossowany roku od doszłego między Bogiem y człowiekiem traktatu 1720. fol., 3 ark.

Na odwr. str. tyt. herb Masalskich a pod nim 4. w. pol. Dziewosłab wierzem.

Por. Plenilunium. Warez. Uniw.

— Victoria ante Conflictum Trivmphantis de Originalibus hostis insidijs Mariae in Anno suae Illibatae Conceptionis recursu, Ex Cathedra Seraphica RR: PP: Minorum Conventualium Ordinis Sancti Francisci Declamata. Laureato Nomine Admodum Revendi Patris P. Josephi Biernacki AA*. LL*. & Sacrae Theologiae Doctoris ejusdem Seraphici Ord. Per Majorem & Minorę Polinią (poprawiono agramentem na Polonią) partemq̄s Silesiae Ministri Provincialis, Commissarij Generalis Meritissimi Coronata. Anno VICToris praepotentis DEI hoMINis IesV ChrIsti. (1719). Varsaviae Typis S. R. M. Scholarum Piarum, fol., k. 8 nlb.

Na odwr. k. tyt. hsrb „Pomian“ i ośmiowiersz łac. Dedykację podpisał autor literami: B.(ernardus) a S.(ancto) A.(ntonio) P.(atav.) S.(cholarum) P.(iarum).

Jagiell. — Ossol.

— Złoty wiek za kluczem koronnym pod obroną niezwycięzonego Starzy depozytowany, przy zawarciu dożywotniej przyjaźni JW. Panny Anny hrabianki z Tenczyna Ossolinskiej podskarbianki nadwor. kor. Sandomirskiej itd. Starościanki z Jaśnie Wielmożnym Panem Jozafatem na Szaniawach Szaniawskim Starostą Chęcińskim y Augustowskim z nieśmiertelnym kwitnącego pokoju zaszczytem otworzony przez obligowanego Jaśnie Wielmożnym domom Apollina Collegium Krakowskiego Scholarum Piarum panegiryzowany Roku od narodzenia książęcia pokoju 1724. w Krakowie w drukarni Jakuba

Matyaszekiewicz J. K. M. typografa. fol., 5 arkuszy.

Na odw. str. tyt. herb Topór a pod nim 6 w. pol.

Por. wyżej: Aries. Ossol.

— ob. Mirzeński B. — Hadziewicz Piotr (1702).

Sienkiewicz był panegirystą niesłuchanie płodnym. Dorównywał np. Pałaszowskiemu. Pisał po łacinie i po polsku równie przesadne, groteskowe, nupuszyte, beztreściwe panegiryki. Język, układ ich i obrazowanie mogą być przykładem doprowadzonego do ostatniej konsekwencji (czyli do upadku) baroku. Był panegirystą pijarskim z przed Konarskiego, tak jak byli tacy sami jezuitcy. Wiele panegiryków wydawał anonimowo. Opisałem powyżej te, które zdołałem odszukać.

Juszyński II. 180. -- Bielski Vita Schol. piarum str. 40. — Sobieszcz. w Encykl. Org. XXIII. s. 427. — X. Horanyj Scriptores piarum II. 669—671.

Sienkiewicz Jakób, mieszczanin wileński ob. Plebiscit (1620).

SIENKIEWICZ Jan. Aurora Minoritici Poli Sanctitatis & Doctrinae Splendoribus Illustris D: Bonaventura Doctor Seraphicus S. R. E. Cardinalis Archiepiscopus Albanensis Sub Cujus Patrociniū benigno Sydere Erudita Cursus Theologici Olimpia Studium Theologicum Varsaviense M. Con: Aggreditur; Seq; & sui Laboris Fructus In aeviterni mancipii aram Dedicat Annō quō Aurora Aeterni Verbi, Generi Humano illuxit. 1739. Die 1. Septembris. Varsaviae Typis Sacrae Regiae Majestatis in Collegio Societatis Jesu. fol., k. 7 nlb.

Na odw. k. tyt. między wiankami pięć sentencji, po jednej z Owidjusza, Seneki i Manil., dwie z Klandjanna.

Dedykację podpisał autor literami: F.(rater) J.(onnes) S.(ienkiewicz) M.(inorum) C.(onventualium) S.(ancti) F.(rancisci). Na końcu: Defenduntur publice Cracoviae ad Aedes S. P. Francisci in Capitulo Provinciali à F. Joanne Sienkiewicz Sacrae Theologiae Auditore sub Assistentia Admodum R.R. PP. Magistrorum Paulini Sekowski Regentis Studij Diffinitoris Provinciae & Felicis Szyszczyński Regentis eiusdem Studij Minorum Conventualium. — Konkluzje są „menti Duns Scoti conformes.“ Jest ich 15 Ex primo Sententiarum oraz 15 Ex quarto Sententiarum.

Jagiell.

— ob. Putanowicz J. A. (Życie 1780).

SIENKIEWICZ Ignacy. Rationale pontificio-philosophicum e subtili Rationalis Philosophiae materia contextum, et ad normam veteris Aaronici Rationalis Bissenis veritatum Logicarum gemmis distinctum nec non illustrissimo ac reverendissimo Domino D. Nicolao Michaeli Geraldo Wyzycki episcopo Chelmensi, abbati Cervenensi, praeposito Mstoviensi, sacrae theologiae doctori oblatum, ac in Philosophicam disceptationem propositum Per Magnificum Dominum Ignatium Sienkiewicz Philosophiae Rationalis auditorem Praeside R. P. Christophoro Eynarowicz Soc. Jesu eiusdem Rationalis Philosophiae Ordinario professore. In Collegio Varsaviensi Societatis Jesu Anno Domini 1699. w 4ce, str. 68 i k. 4.

Dedykacja do Mikołaja Michała Geralda Wyzyckiego Biskupa Chełmskiego. — Zaczyna: Fundamentum rationali pontificio philosophici textus sacer exod. Widocznie Eynarowicz pisał to dla swego ucznia.

Czartor. — Jagiell.

SIENKIEWICZ (Sienkiewicz) Piotr. Acroama Gratulatorivm, Ad Festivam annuae celebritatis die, Divi Stanislai, Episcopi & Martyris, Regni Poloniae Patroni; Perillustri, & Admodum Reuerendo Domino, D. Stanislao Kępski, Canonico Tarnoviensi, Parocho Wierchosłaucensi, Benefactori suo Amplissimo, Exhibendi obligati pectoris, & honoris ergò, A Petro Sienkiewicz, In Alma Universitate Cracoviensi, Artium, & Philosophiae Baccalaureo: Concertu Lyrico, Dedicatvm. Anno Domini 1685. Die 8. Maji. Cracoviae, Typis Vniuersitatis. fol., k. 3 nlb.

Na odwrocie rozpoczyna się Ode tricolor.

Jagiell. — Ossol.

— Agnus Gentilitius, In Sacro Vaueli Monte, Aureo Virtutum & Meritorum Vellere, Insignis. Celsissimo, Illustrissimo & Reverendissimo Domino, D. Constantino Feliciano In Szaniawy Szaniawski, Dei & S. Sedis Apostolicae Gratiā, Episcopo Cracoviensi, Dvci Severiae, Almae Vniuersitatis Cracoviensis; Cancellario Faventissimo, Dvm Inter Solennes Publicae laetitia Applausus, Sedem Suam Episcopalem, Auspicatò Pri-

mum ingrederetur, Maximo gratulantium Plausu, Exhibitvs, Et A. M. Petro Sienkiewicz In Alma Vniuersitate Cracov. Philosophiae Doctore Decano Foraneo Vitoviensi, Praeposito Vstiensi, Officiosissimo Cultu. Praesentatvs. Cracoviae Typis Jacobi Matiaszkiewicz Anuo Agni Dei 1721 Die 4tâ Majj. fol., k. 12 nlb.

Na odw. k. tyt. herb Szaniawskich „Junosza,“ i rozmaite sentencje przeważnie z Pisma św.

Czartor. — Dzików — Jagiell. — Krasinś. — Ord. Zamoj.

— Columna Domus Oborscianae Gentilitia, Ingentibus in Ecclesia Dei laboribus fracta; Sed in Columen perennis memoriae Illustrissimo olim, et Reuerendissimo Domino, D. Nicolao Oborski Dei & Apostolicae Sedis Gratiâ Episcopo Laodicensi, Svffraganeo, Scholastico, Vicario in Spiritualibus, & Officiali Generali Cracoviensi, Dum Magni Spiritus eius exuinae, Summo omnium dolore in Cathedrali Basilica Cracoviensi, apparatu funebri tumularentur. A M. Petro Sienkiewicz, in Alma Vniuersitate Cracoviensi Philosophiae Doctore & Profess: Scholae Sanctorum Omnium Seniore, Monumento Sepulchrali Erecta. Anno Lachrymantis in carne humana Dei, 1689. Die 6. Majj. Cracoviae, Typis Nicolai Alexandri Schedel, S. R. M. Ord. Typogr. fol., k. 6 nlb.

Na odw. k. tyt. między winitami cytaty z Tertuliana, Owidjusza Tacyta i Seneki. Dedykacja autora Tobjaszowi Zaboklickiemu, kanonikowi krak., infułatowi kościoła P. M. i sekretarzowi król. i Stanisławowi Kępskiemu, kanonikowi tarnowskiemu, proboszczowi wierzchosławickiemu, egzekutorom testamentu Oborskiego.

Całe stylem nakamiennym Akad. — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Ord. Zamoj.

— Fasciculus Ex amoenissimo Hyacinthino Viridario Collectus, Et Inter Festivam Sancti Hyacinthi Solennitatem, Perillustri, & Admodum Reuerendo Domino, D. Hyacintho Bryszkiewicz, Sacri, & Candidissimi Ordinis Praemonstratensis, Canonicorum Regularium Praeposito Zwierzynecensi, Domino, Ac Benefactori Amplissimo, In argumen-

tum debitae venerationis, & Gratulatorij applausus Apollinis Cytharâ A M. Petro Sienkiewicz, In Alma Vniuersitate Cracoviensi, Philosophiae Doctore & Professore, Scholae Sanctorum Omnium Seniore, Dedicatvs. Cracoviae, Ex Officina Alberti Gorecki, S. R. M. Typogr. Anno Domini 1687. Die 17. Augusti. fol., k. 5 nlb.

Na odw. k. tyt. herb Bryszkiewicza i sześciowiersz z podpisem: Ioannes Cyrus, alumnus scholae grammaticae. Na następnej karcie dedykacja autora Bryszkiewiczowi prozą. Potem 3 karty obejmują XVIII epigramatów (o Iwonie Odr. i o św. Jacku). Jagiell. — Ossol.

— Lilivm Ex amaeno Diui Casimiri Viridario Excerptum. Ac inter fausta celebritatis eius solennia, Perillvstri & Admodvm Reverendo D. D. Casimiro Theodoro Roscicki, Ecclesiae Collegiatae SS. Omnium Canonico, Parocho Culicensi &c. Domino & Benefactori Amplissimo A M. Petro Sienkiewicz, in Alma Vniuersitate Crac: Philosophiae Doctore & Professore, Scholae SS. Omnium Seniore, Gratulatorij Cultus ergo Oblatvm. Anno Domini 1691. Die ... (dopisano 4) Martij. Cracoviae, Typis Nicolai Alexandri Schedel, S. R. M. Ord. Typ. fol., k. 4 nlb.

Na odw. k. tyt. herb Roscickiego, u dołu czterowiersz z podpisem: Ioannes Cyrus, Alumnus Scholae Rhetoric.

Jagiell. — Krasinś. — Ossol.

— Plavsvs Et Planctus Dioecesis Cracoviensis, Aeternae Memoriae, Celsissimi olim Principis, Illustrissimi, & Reverendissimi Domini, D. Stanislai In Lvbraniec Dąbski, Dei, & S. Sedis Apostolicae Gratiâ, Episcopi Cracoviensis, Dveis Severiae, Almae Vniuersitatis Cracoviensis Cancellarii Faventissimi, Dvm In Ecclesia SS. Apostolorum Petri & Pauli, Funebri apparatu, & maerentibus omnium animis, Mortales ejus Exuviae Tvmvlarentvr. A M. Petro Sienkiewicz, In Alma Vniuersitate Cracoviensi Philosophiae Doctore, Parocho Svłosoviensi, &c. Sepulchrali obsequio, Dedicatvs. Anno Domini, 1700. Die (dopisano: 16 Decem:) Cracoviae, Typis Schedelianis. fol., k. 12 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Dąbskich „Godziemba,“ u góry cytata z Danielis Cap. 4., u dołu z Martjalisa Lib. 9 i Klaudjana. Dedykacja autora Constantino Dąbski scholastico Vladislaviewsi, Alberto Dąbski capitaneo Sochaczowiensi i Martino Skawalski, mareschalco curiae.

Jagiell. — Krasiańs. — Ossol.

— Posthumvs Dolor, Ex Obitu Perillustris olim, & Admodum Reuerendi Domini, D. Joannis Pyszynski, Ecclesiarum Collegiarum Sanctorū Omnium Cracou: & Pileceusis Canonici, Vice-Procuratoris Peraugusti Capituli Cracouiensis, Parochi Rudauensis, Conceptvs; Et dum Mortales eius Exuuiæ, In Ecclesia Cathedrali Cracouiensi, Lugubri apparatu Tumulentur; A M. Petro Sienkiewic, in Alma Vniuersitate Cracouiensi Philosophiæ Doctore, & Professore, Scholae Sanctorum Omnium Seniore, aeuiternæ tanti viri memoriae [autor sam widocznie zmienił to na: ad aeuiternā tanti viri memoriā, dopisując ad i wycierając obydwa e, a dodając kreskę nad a], Maerentis calami obsequio Expressvs. Anno Domini, 1688. Die 17 (poprawione na 19). Januarij. Cracouiae, Ex Officina Francisci Cezary, S. R. M. Illustriss. ac Rádiss. Dñi Episcopi Crac: Ducis Seueriæ, Neonon Schol. Nouoduorsc. Typogr. fol., k. 3 nlb.

Całe stylem nakam.

Akad. — Jagiell. — Ossol.

— Sacrum Praesvlei Honoris Fastigium, Pvrpveo Rosarvm Ternione Coronatum. Et Ilvstrissimo, ac Reverendissimo Domino, D. Stanislao à Stypow Szembek, Dei, & Apostolicae Sedis gratiā, Episcopo Dionysiae, Suffraganeo, Canonico, Vicario in Spiritualibus, & Officiali Generali Crac: Dñm A Celsissimo, & Reverendissimo Praesvle, ac Principe, D. Joanne De Malachowice Malachowski, Episcopo Cracoviensi, Dvce Severiæ. ritu solenni Episcopvs Consecratvs, Varsaviā redux felicissimè. Inter Festas omnium acclamationes, & solennes applausus ab omnibus salutareretur Debiti cultūs, & gratulationis ergò A. M. Petro Sienkiewic, in Alma Vniuersitate Cracouiensi, Philosophiæ Doctore ac Professore, Scholae SS. Omnium

Seniore, Erectvm. Anno vncti in salutem Humanam Pontificis 1690. Die 17 Martij. Cracouiae Typis Nicolai Alexandri Schedel S. R. M. Ord. Typogr. fol., k. 7 nlb.

Na odw. k. tyt. herb Szembeków, u dołu sześciowiesz Iac. z podpisem: Ioannes Cyrus, Alumnus Scholae Póéseos.

Dedyk. autora biskupowi Szembekowi.

Jagiell. — Krasiańs. — Ossol.

— Seraphicvm Vitae Amphitheatrū, Sancti Francisci Confessoris, Sacris adumbratum Virtutibus, Inter Festiuam eius Diei Solennitatem, Stylo Póético In Lucem Publicam Productum; Ac Perillustri, & Admodum Reuerendo Domino, D. Francisco Oborski, Ecclesiae Collegiatae Sanctorum Omnium Decano, Domino ac Benefactori Amplissimo, In argumentum (ostatnie „m“ odwrócone) debitae Venerationis, A M. Petro Sienkiewic, In Alma Vniuersitate Cracouiensi Philosophiæ Doctore, & Professorae, Scholae Sanctorum Omnium Seniore, Dedicatvm. Anno Domini, 1686. Die 4. Octobr. Cracouiae, Typis Vniuersitatis. fol., k. 6 nlb.

Na odw. k. tyt. herb Oborskich „Roch II“ (Kolumua) Oh. o tym herbie niżej w objaśnieniu u tegoż autora Viridarium.

U dołu czterowiesz. Dedykacja autora Frauc. Oborskiemu.

Składa się z 29 wierszy (hexam. i pent.), z których każdy ma osobny tytuł. Razem tworzą wierszowany żywot św. Franciszka z Assyżu.

Jocher 3556, II 458. Jagiell. — Ossol.

— Solennia Secvndarvm Primitiarum, Ab Illustrissimo, & Reuerendissimo Domino, D. Nicolao Oborski, Dei, & Apostolicae Sedis Gratiā, Episcopo Laodicensi, Suffraganeo, Scholastico, Vicario in Spiritualibus, & Officiali Generali Cracouiensi, Magno Ecclesiae Dei, & Ordinum Regni applausu, Felicissimè Die 27 Januarij, in Cathedrali Basilica Cracouiensi, Celebrata; Et inter Solennes publicae laetitiae apparatus, Eidem Illustrissimo Domino, In vim obligati pectoris, A Petro Sienkiewic, In Alma Vniuersitate Cracouiensi, Artium & Philosophiæ Baccalaureo, Seniore Scholae SS. Omnium. Stylo Gratulatorio, Dedicata. Anno Salutis, 1686.

Cracoviae Typis Universitatis. folio, k. 5 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Roch III (zob. o tem objaśnienie niżej przy tegoż autora Viridarium 1684). U dołu sześciowiersz z podpisem: Ioannes Komecki, Studiosus Grammat:

Po k. tyt. następuje odrazu karta z sygnaturą B i w ega. Jagiell. i Ossol.

Branic. — Czartor. — Jagiell. — Kras. — Ossol.

— Spes Bona Dioecesis Cracoviensis, In Capite Gentilitii Bisontis Armato, Inter solennia Episcopalis Cōsecrationis Festa Concepta. Ac Illvstrissimo, Et Reverendissimo Domino, D. Casimiro De Żubna Żubienski, Dei, & Sanctae Sedis Apostolicae Gratiā, Episcopo Heraclensi, Svffraganeo, Canonico, Sede vacante Episcopatus Cracoviensis ac Ducatus Severiensis, Generali Administratori, Dum In Ecclesia Clari Montis Częstochoviensis, Patrum Ordinis Sancti Pauli Primi Eremitae, A Celsissimo Principe, Illustrissimo & Reverendissimo Domino, D. Albrachto Georgio Donhoff Nominato Episcopo Cracoviensi, Duce Severiae, Svpremo Regni Poloniae Cancellario. In Augusta Illustrissimorum Dominorum Hospitum praesentia Ritu solenni in Episcopum Consecraretur, debiti cultus, & gratulatorij Applausus ergo. Per M. Petrum Sienkiewicz In Alma Unversitate Crac: Phil: Doct: Parochū Sułowskiensē, Nomine Decanatus Scalēsis. Dedicata. Anno Domini 1701 (dopisano: Die 6ta Mar.) Cracoviae Typis Nicolai Alexandri Schedel S. R. M. Ord: Typographi. fol., k. 12 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Żubienskich „Pomian“ a pod nim cytaty a „D. Ambrosius“, „Psalmu 39“, „Lib: 8 Aene“ i „5 Aenei“.

Jagiell. — Ossol.

— Triumphus Dioecesis Cracoviensis sub gentilitio capite in sacro Vaveli monte praesuleo ducali mitra coronato celsissimo, illustrissimo et reverendissimo Domino, D. Casimiro a Żubna Żubienski, Dei & S. Sedis Apostolicae Gratiā, Episcopo Cracoviensi, Duci Severiae, Almae Universitatis Cracoviensis cancellario faventissimo dum inter solennes publicae laetitiae applausus sedem suam episcopalem auspiciatō pri-

mum ingrederetur, maximo gratulantium plausu, exhibitus, et A. M. Petro Sienkiewicz, in Alma Unversitate Cracov. philosophiae doctore, parochio Sułowskiensi officiosissimo cultu, consecratus. Anno Domini M.DCC.XI (1711). Die... Cracov. Typis Francisci Cezary. S. R. M. Illustris & Rever. Dni Episcopi Crac. Ducis Severiae, necnon Scholarum Novodvorscianarum Ordinarij Typographi. fol., k. 10 nlb. Jagiell.

— Viridarium Academicum, Ad amoenas reurescentis veris Primitias Efflorescens; VV. DD. IX. Primae Laureae Candidatis, Dum In Alma Unversitate Cracoviensi, Per Excellentissimum, ac Doctissimum Dominum, D. M. Martinum Osiński, Philosophiae Doctorem, ac Professorem, Collegam Minorem, Contubernij Jageloniani Seniore, In frequentissima Nobilissimorum Hospitum, & Academici Senatūs Corona, Artium, & Philosophiae Baccalaurei, Ritv Solenni, Renvntiantvr; Amoris, & gratulationis ergo, A Petro Sienkiewicz, eiusdem Laureae Candidato, Panegyrico applausu, Dedicatvm. Anno Salutis 1684. Die 24. Martij. Cracoviae, Typis Unversitatis. fol., k. 8 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb „Roch III“ (trzy stopnie z liżją na wierzchu) jako herb Mikołaja Oborskiego, tymczasem herbem jego był „Roch“, ale nie ten, tylko z kolumną, jak świadczy dziełko tegoż autora, pisane z powodu śmierci Oborskiego w r. 1689 p. t. Columna Domus Oborscianae; ponadto jego Seraphicum vitae amphitheatrum i Solennia secundarum primitiarum. Poniżej herbu ośmiowiersz podpisany: Ioannes de Obory Oborski, Capit: Liu: Golembien: &c. auditor Eloquentias. Dedykacja: Nicolao Oborski, episcopo Laodicensi, suffraganeo, scholastico, vicario in spiritualibus et officiali generali Crac., podpisana przez autora.

Po dedykacji wiersz na cześć św. Jana Kantego, Następnie na cześć egzaminatorów: Piotra Pracalewicza, Rafała Kazimiersa Arteńskiego i Jana Stanisława Balickiego. Od karty 5tej zaczyna się Viridarium academicum; są to wiersze na cześć kolegów: Jerzego Januszowica, Sebastjana Gdowskiego, Jana Adamowskiego, Bartłomieja Skowrońskiego, Wojciecha Macharowicza, Franciszka Borkowica, Chrystoma Rucieńskiego, Wojciecha Łytkowica i Sebastjana Sadrzyńskiego. Na k. 7v.:

Petro Sienkiewicz, primae laurae candidato, auctori operis, Albertus Macharowica, eiusdem laurae candidatus. Na ostatniej karcie: Georgio Iauszowicz, primae laurae candidato, Bartholomaeus Casimirus Skowroński, eiusdem laurae candidatus.

Jocher 1452.

Jagiell. — Krasińs. — Ossol.

— ob. Rodkiewicz Konces Sylw. (Altitudo 1686).

Sienkiewicia Diana ob. Abirerumbeus Patricius Scotus (1605).

Sienkiewiczówna ob. Arnotti.

Sienków ob. Chmara Adam.

SIENKOWICZ Adam. Avtvmvns Vin-demians In Florentissimae Academiae Cracoviensis Vineae E Qua Vberrimos XI. Adolescentum primam lauream prensantium colligens Botros. Promouente Excellente Domino Andrea Białkowski Collega Minore In nobilissimum virorum Corona Adamvs Sienkiewicz eiusdem Laureae Candidatus praelo Subijcit palam pressandos. Cracoviae, In Officina Valeriani Piątkowski A. D. 1644. w 4ce, k. 9 nlb.

Na odw. k. tyt. herb Warszawy „Syrena,” pod nim sześciowersz z pochwałą. Dedykacja autora senatowi warszawskiemu. Na karcie 3: Brene in almaln Academiam Logarion Ode dicolos Tetrastrophos; na k. 4: Fertilis, Vineae Epaenos V. D. Gallo Prędoszewicz. Następują potem wiersze na cześć Hiacynta Wójcickiego, Stefana Kalińskiego, Walentego Obrędowicza, Jana Aleksandra Maya, Wojciecha Potrzebowicza, Jana Latonowicza, Jana Rubinkowskiego, Jana Bartłomieja Ciegowskiego, Feliksa Mosakowskiego, Stanisława Rokickiego, Jana Karpińskiego. Na k. 7v.: Paranesis ad venerabiles dominos eandatos. Na karcie ostatniej: In Stemma Academiae Crac... sub felicibus auspicijs... Iacobi Vitellii... rectoris i herb uniwersytetu krak.

Muczkowski Statuta s. 316 (tu autor mylnie nazwany Siewkowicz). — Jocher 1406.

Jagiell. — Zamoj.

Sienkiewicz Martinus ob. Batory St. (Gratulat. 1579) — Epicedia (1580).

SIENKOWSKI Fabian. Oda dla Jaśnie Wielmożnego Jmci Pana Stanisława Małachowskiego Referendarza Koronnego, Marszałka Seymowego, orderu Orła białego y wielu innych Kawalera w dzień imienin dnia 8 maja 1791. od Fabiana Stanisława Krzywdy Sienkow-

skiego Chorążego Gwardyi Konney Lit. w 4ce, 2 karty.

Sienneński kościół ob. Pobożność (1772).

Siennicki Dominik, Jan, Mikołaj, Walerjan ob. Sienicki.

Pisownia nazwiska nie ustalona. Jednak częściej spotyka się Sienicki (tak ich pisze np. Niesiecki).

SIENNIK (Houwrecher, Pelczman) Marcin († około 1588). Herbarz to jest, Ziół tutecznych, postronnych, y Zamorskich opisanie: co za moc maia, á iako ich zywiać, tak ku przestrzozeniu zdrowia ludzkiego, iako ku vzdrowieniu rozmaitych chorob: Teraz nowo, wedle Herbarzow dzisieyszego wieku, y inych zacnych Medyków, poprawiony. Przydano Alexego Pedemontaná Księgi ósmiory, o táiemnych á skrytych Lekárstwiech. Przy czym dosyć misternych á tráfnych rzeczy y doświadczo-nych mieć będziesz. Co sie w tych Księgach wiecey opisuie, zarazem po Epistole znaydziesz: á gdyć czego szukać potrzebá, Registrá dostáteczne ná koncu snádnieć pokaza. [Tu drzeworyt lasu o 14 × 11 cm, w którym dwóch ludzi poszukuje ziół i korzonków. U dołu ryciny:] W Krakowie, w Drukárni Mikołaiá Szarffenbergá. [Na koncu tomu herb Szarffenberga przedstawiający 3 góry z Półkoziorożcem i 3 gwiazdami, pod nim napis:] W Krakowie, W Drukárni Mikołaja Szarffenbergá. Roku Páńskiego 1568. fol. k. tyt. i k. 5 nlb., listów (stron) 628 (mylnie, powinno być 632), k. nlb. 4 (Wyrozumienie) i k. nlb. 47 Registrów (sygn. A—M).

W liczbowaniu są błędy, bo str. 46 znaczone mylnie 50, zaś 87 mylnie 78, zamiast nieparzystych stron od 193 do 291 są 192 do 290 a zamiast parzystych 194 do 292 są 193 do 291, z tem, że zamiast 229 jest 209, potem 274 zamiast 298, następnie idzie 290 (zamiast 294) do 509 z tem, że zamiast 316 jest 306, a zamiast 361 jest 362, po str. 509 jest 511 i odtąd aż do str. 586 zamiast parzystych idą nieparzyste i odwrotnie; str. 586 występuje 2 razy, od str. 586 do 628 już dobrze. Wakutek tych błędów, jest str. 628 zamiast 632.

Na odwrocie k. tyt.: Na herb ich M. Pánow Herborthow z Fulsztyná. (Tu ich herb).

Następnie 20 wierszy zaczynających się: Gdy herby naprzód Słachcie rozdawano... a podpisanych: Andrzej Pograbiusz. (Jest to zlatynizowane nazwisko Pogorzelskiego), Na nast. karcie dedyk. Janowi Herbur-towi, datow. z Krakowa w wigilię Bożego Ciała, s podp. Mikołaj Szárffenberg Mie-szczanin Krakowski.

W dedykacji tej zajmującej 2 karty nlb., wykazuje uczonemi cytatami doniosłość nauki o ziołach i pisze, że „oto znowu wydaje Herbarz,“ ponieważ ludzie go o to prosili.: „Aczem był umyślił wydać Herbarz nowy, wybrawszy z Herbarzów dzisiejszych znacznych Doktorów, którzy rozmaite Herbarze pisali. Ale iżem człowieka tym czasem potrafić do tego nie mógł, któryby się tej pracy podjął, a choćbym snaż y kogo miał, tedyby tego nakładu moja uboga majątność nie wyniosła, a zwłaszcza gdyby figury zioł wykonterfetowane były, musiałem to przedsięwzięcie na stronę odłożyć“. Dlatego dał tylko stary Herbarz poprawić, najwięcej w tym Mathiola nanaśladować. Chwali też zainteresowanie Herburtu do medycyny. — Wiersz na herb oraz dedykację podobnie jak inne dalsze przedmowy M. S. przedrukował Rosta-fiński w rozprawie pt. Porównanie t. zw. Zielników (Pam. Ak. Um. XIV. 1888).

Potem idzie na 3 kartach: Regestr rzeczy od listu 1—477; Do Czytelnika (tu wspomniano, że M. Siennik porównywał różne „przezwiśka“ zioł ze sobą); Morhorum genera i Chorób ludzkich przezwiśka. (Jest to ważna dla hist. medycyny nomenklatura znanych wówczas w Polsce chorób).

Dalej idą strony (listy) od 1—627. Napis: Poczynają się Księgi, Herbarza Pol-skiego, w których są opisane Nátury zioł rozmaitych, ku záchowaniu Zdrowia czło-wieczego, teraz znowu przezyrane, y spil-nością Korrigowane. Poczem duża rycina, przedstawiająca ogród okopywany przez 3 kobiety i mężczyznę. — Jest to pierwsza część dzieła, zawierająca opis polskich roślin; rozpoczyna rozdz. 1 (Bylica), a kończy rozdz. 262 (Kąkol). Przy każdym ziele nazwa polska, łacińska i niemiecka — oraz rycina. Czasem rycina wyobraża jakąś scenę rodzajową, np. na str. 145 błazen trzymający rzodkiew. Niektóre ry-ciny powtarzają się, np. przy opisie czar-nuchy i kąkolu (str. 110 i 189). Napis nad stronicami w całej tej pierwszej części: Herbarz polski.

Od listu 190 idzie: Druga część... zawiera-jąca w sobie... inne rośliny cudziemskie. Napis nad stronicami: Wtóra Część Her-barza Polskiego. — Idzie ona do str. 231, a obejmuje opis 70 roślin z rycinami. Na str. 230 odzywa się „Marein Siennik do Czytelnika“, gdzie jeszcze raz zaznacza, że czerpał z „Herbarza Pierwszego“ (to

znaczy ze Spiczyńskiego). Na str. 230—231 podaje wskazówki co do zbierania roślin. Na str. 232—254: O palenin wódek y kczemu służyć. — Od str. 254—5: Jako oleyki sprawować. — Od str. 256—269: O kruszczy-nach, a o rzeczach z Ziemi kopanych z przedmową M. S. — Od str. 269—280: Księgi wtore o lekarstwach z rzeczy ży-wych z licznemi rycinami, np. trzoda bar-anów, ciołek, koza itp. — Od str. 281: O lekarstwach z wierz (sic) leśnego. — Od str. 291: O ptáństwie rozmaitym. — Od str. 305: O rybach.

Od str. 324: Księgi trzecie o kamieniach drogich.

Od str. 341: Księgi czwarte o spráwowaniu á czynieniu lekarstw... (z ryciną dużą przedstawiającą wnętrze apteki). Na od-wrocie znowu: Do Czytelnika przedmowa M. S. — W księdze tej zawartą jest far-makologia.

Od str. 346: Księgi piąte o leczeniu wszela-kich przygód tak wewnątrz iako i z wierz-chn (z przedmową Siennika i z ryciną 2 lekarzy). (Obejmuje chirurgję i terapję).

Od str. 396: Księgi szóste, które się dzielą na trzy części, Pierwsza o znakach cho-roby, Druga o czyścieniu przez purgacie y krew, Trzecia część o ukazanie czasu słusznego ktemu. (Tu na str. 398 rycina przedstawiająca badanie pulsnu, na str. 424 astrologów). — W tej to części na str. 416 jest wcielone pismo (jak w Zielniku Spiczyńskiego): Nauka barzo użyteczna y potrzebna o puszczaniu krwi ku zdro-wiu człowieczemu, a zwłaszcza ukazanie, ktorey żyły cięćie, któremu niedostatkowi pomaga. Przez mistrza Jędrzeja z Koby-lina pospolstwu podane roku Bożego 1542. Poczem na str. 417: Przedmowa Hiero-nyma (Spiczyńskiego) Doktora tego, który stary herbarz ten pisał. — Powyższa nauka o puszczaniu krwi kończy się na str. 423. — Jest więc ona pióra Glabra (ob. tom XVII str. 156), z którego rękopisów i Spiczyński i Falimierz i Siennik korzystali. Kto wie, czy Glaber nie jest właściwym autorem większej części traktatów lekarskich na-szych Herbarzy?

Od str. 424—440: o znakach i planetach niebieskich (astrologja).

Od str. 441: Księgi Siódme mające w sobie naukę, iako brzemienne panie spráwować się mają nosząc płód: Jako się też ku rodzeniu y przy rodzeniu rzadzić... (Tu rycina położnicy). Jest to nauka emhrj-ologji, ginekologji, pedjatriji. — (Tu muszę znowu zauważyć, że pierwszy podręcznik akuszerji napisał po polsku Glaber z Ko-bylina, zmarły w r. 1548. Obacz o tem tom XVII str. 156. — Jest b. możliwe, że Siennik korzystał z rękopisu tego trak-tatu, który w r. 1568 nie był jeszcze

drukowany, lecz wyszedł dopiero w r. 1589. Dziś egzemplarz nieznanym).

Od str. 475: Księgi Osme, w których nauka iest ustrzedz się powietrza zarażonego, to jest morowego. (Na str. 476 rycina zarażonego).

Od str. 489: Alexego Pedemontana Księgi Siedmiory (sic) tajemnic Rozmaite Nauki w sobie mairące z Łacińskiego na Polski ięzyk teraz nowo przełożone: Przez Marcina Siennika. — Rozpoczyna przedmowa do czytelnika, w której tłumacz przedstawia powody, jakie go skłoniły do przekładu.

Dziełko to rozpoczyna się od przedmowy Pedemontana, pisanej w 73 roku jego życia. Dzieli się na 7 ksiąg. Składają się na nie liczne przepisy zdrowotne (o włosach, o zębach, o krostach, o żołądku, o wódkach, o olejkach, o komarach, o muchach, o pchłach i pluskwach) oraz liczne rady praktyczne (o pisarskich potrzebach, o poszłacaniu, o farbowaniu, o kamieniach i perłach, o kruszeniu ognia, o wynyskach kuglarskich, o starych winach, o fortele ogrodniczym itp.). Mnóstwo tu materiału obyczajowego.

Od str. 618: Księgi osme tegoż Alexego Pedemontana (przez Jana Jakóba Wechera z włoskiego na łacińskie a przez Marcina Siennika z łacińskiego na Polskie przełożone). Siennik pisze w przedmowie, że wydał je r. 1563 drnkarz Piotr Pern w Bazylei. Siennik porównał jednak przekład łaciński z oryginałem włoskim i wiele w nim odmienił. Cała ta księga ósma poświęcona jest doglądaniu i sprawowaniu win. — Uzupełnia tę księgę ósmą: Wyrozmienie Tablice na Pedemontana (kart nlb. 4).

Poczem idzie na 26 str. nlb.: Regestr chorób tych, których Lekarstwa w tych Księgach są opisane. — Dalej na 13 stronach nlb.: Regestr ukazujący imiona albo przezwiska ziół. — Dalej na 16 stronach nlb.: Catalogus simplicium medicamentorum (po łacinie). — Dalej na 12 stronach nlb. rejestr niemiecki: Anzeigeung der namen mancherley Dingen, die in Erczneien dienen... (Tu autor podpisany niemieckim nazwiskiem: Merten Heüwrecher). — Wreszcie na 24 stronach nlb.: Wykład imion trudnych, tak ziół iako y rzeczy inych do Lekarstw należących. (Jest to rejestr z odsyłaczami do Matthiola, którego oznacza literą M.).

Poczem na 1 str. M. S. tłumaczy, dlaczego dał tak dużo rejestrów i wysławia pięknie mowę polską i ród Słowian (jeden z ciekawszych przykładów słowianofilstwa w Polsce). Vesta, żona Noego, „kołysała już Słowaka“ wedle niego. — Ustęp ten może być dowodem, że Siennik był z rodu Polakiem,

a Heüwrecher jest tylko przekładem właściwego nazwiska.

Na ostatniej karcie błędy druku oraz herb Szarffenberga i data.

Dzieło to jest więc kompilacją. Materiałem głównym był Zielnik Spiczynski (a ten znowu korzystał z Falimierza), zaś w części lekarskiej — oprócz Glabra — Matthielus i Pedemontanus, Bock i Fuchs. Korzystał także z poprzedniej swej pracy (Lekarstwa doświadczone), o czem porównaj uwagę poniżej str. 51.

O stosunku herbarza tu zawartego do t. zw. Zielnika Falimierza i Spiczynskiego obacz Rostański Porównanie t. zw. Zielników (1888) str. 132 — 151 oraz Nasza lit. botan. 1888 str. 31. Wykazał on mianowicie, że wydanie z r. 1568 nie jest dziełem samodzielnym Siennika, ale przedrukiem Unglerowskiego „ogrodu zdrowia“ — tak tę pracę Rostański nazywa — z r. 1542. (A to znowu wydanie jest przeróbką pracy Falimierza z r. 1534. — Rostański kwestionuje, czy przerabiaczem był Spiczynski, jak ogólnie sądzą). Należałoby więc właściwie wszystkie trzy wydania tj. z r. 1534, 1542 i 1568 opisać razem na jednym miejscu Bibliografji, pomimo że się od siebie różnią. Mimo to tego nie czynię: albowiem opis edycji Falimierza (1534) już jest pomieszczony w t. XVI str. 166 — 8; nadto udział Siennika w opracowaniu tekstu z r. 1568 był tak znaczny, że może on uchodzić jeśli nie za autora to za redaktora tekstu.

Drzeworyty użyte z Krescentyna, Ryffa i Spiczynskiego. Mało co nowych, ale te piękniejsze i łatwo je rozróżnić. — Obacz o tem Rostański l. c.

Niektóre drzeworyty z tego dzieła podaje Muczkowski Zbiór 1848.

Bandt. Hist. dr. krak. s. 311. — Janoc. III 301 (mylnie format 4to oznacza). — Bentkowi. II s. 393. — Wierzbows. I 302. — Kopera Spis nr. 298.

Bawor. — Bibl. Chranow. w Moroczynie. — Czartor. — Dziedusz. — Dziaków — Jag. — Kijow. — Kórnik — Krasinś. — Muzeum Nar. — Ossol. — Pawlik. — Szembek. — Warsz. Univ. — Zieliński.

— Lekarstwa doświadczone, które zebrał uczony lekarz Pana Jana Pileckiego, któremu są przydane lekarstwa końskie z ćwiczeniem tego lekarza. Przydaliśmy y figury ziół rozmaitych ku lekarstwu z ziółkami dostatecznymi sprawione. Teraz znowu na światło wydane. Roku 1564. w 4ce, k. tyt., k. 3, listów (kart) lb. 256, kart nlb. 27.

Liczbowanie kart pomyłone. Opuszczono k. 137 i 138. Cyframi od 191 — 8 liczbowane są nie karty (jak poprzednio) ale stronnice,

waktek tego kart liczbowanych jest nie 256, ale 250.

Druk Łazarza Andrysowica. On bowiem podpisał dedykację do Dębińskiego, dając ją „z Warstatu mego dnia XX Października R. P. M.D.LXiii“.

Exemplarzy kompletnych tego dzieła nie znam. Tak było zacytywane (podobnie jak Herbarz), iż każdemu coś brakuje. Egz. Jag. jest defektem, do którego dorobił brakujące karty — ale nie tytuł — Wł. Bartynowski w r. 1892 (za 30 złr.) na prośbę mego ojca. W egz. Ossol. brak również tytułu. Toż samo w egz. bibl. warsz. uniw. i Mnz. Narod. — Również koniec bywa stale zdekomputowany.

Egz. Jag. ma na marginesach nieco gloss ręką z XVI i XVII w.

Rozkład treści dzieła jest następujący:

- 1) Rozpoczyna dedyk. Walentemu Dębińskiemu kaszt. sądeckiemu (kart 2), datow. 20 paźdź. 1563 a podpisana przez Andrysowica.
- 2) Przedmowa Siennika do czytelnika (1 karta) z datą 28 paźdź. 1563.
- 3) Nauka rządzenia ciał człowieka, tudzież Sprawa wżywności ich (od listu 1—44). Składa się ona z trzech ksiąg. Na k. 42—43 dwanaście czterowierszy obejmujących rady bigieniczne na każdy miesiąc np. na grudzień: „Grudnia głowę zakrywaj — A z jej żyły krwie upuszczaj — Jedz z chranem nogi wieprzowe — Mycie częste nie jest zdrowe“. (Należałoby z tem porównać Mymera: Dobr. zdrowia rządzenia 1532, ob. tom XXII str. 660).
- 4) Od l. 45—124 idzie: Księg Czwartych przemowa. Jest to jednak osobne dzieło, o innej treści jak trzy poprzednie. Tamte były fizjologią i higieną, tu mamy terapię: o leczeniu włosów, o parchach, o leczeniu szaleństwa, niemocy wielkiej, oczu, uszu, śmierdzenia z ust, gardła, kamienia, płodu pospiesszenia, rodzenia, dny.
- 5) Od l. 124—163: Księg piątych rozdział pierwszy (powietrze morowe, postrzał, opuchlina, febra, kurcze, rany, blizny. Na str. 158 o pluskwach, mnebach, węzłach, olejkach etc.).
- 6) Od l. 164—192: Nauka lekarstw końskich (na koniec: o bydle i kurach).
- 7) Od l. 193—256: „Tn będziem mieć księgi szóste z wyobrażenim (sic) rzeczy potrzebnych kn lekarstwu“. Na czele przemowa do czytelnika, w której wspomina dzieło Schneebegera (Catalogus stirpium 1557). „Nie przystało nam Polakom się od niego uczyć“. Siennik wstydził się tego i zamierza wydać „Dykejonarz obfity, o ile mn Pan Bóg przedłuży żywota“ — a tymczasem wydaje wyrażenie figur ziół rozmaitych z ich nazwami. Są to ryciny roślin z podpisem po polsku, po łacinie i po niemiecku. — W środku tego znajduje

się kilka kart poświęconych zwierzętom (l. 243—247). Na l. 242 głowy cukru! Na k. 256 verso tłumaczy „niepośpiechem form krawacza“, że kilku ziół niedostaje mimo że są w Ukazaczu. Widocznie rejestr wydrukowano przed ukończeniem druku.

- 8) Na kartach 12 nlb.: Ukazacz porządný podług obiecadła (k. 6¹/₂ nlb.) oraz dodatek: Wilgości przyrodzonych opisanie (sygn. kart S, T, Uun).
 - 9) Ukazacz porządný Imion własnych rzeczy ku lekarstwu służących...; Wyrażenie rzeczy tych, którychcemy figurami okazać nie mogli...; Index eorum quae in hoc opere continentur...; Zeyger der Namenn: etlicher nottwendiger kreuter...; razem k. nlb. 12 (sygn. Xxx, Yyy, Zzz).
 - 10) Ukazacz Końskich chorób; Porządek y położenie tych Ksiąg, które się dzielą w siedmiory Księgi; Omyły (sic) ku poprawieniu. Kłosem 3 k. nlb (sygn. Aaaa).
- Należy wyświecić kwestję autorstwa dzieła. Należy przytem odróżnić cztery części składowe: 1) Pierwszych 5 ksiąg, mających charakter dzieła medycznego. 2) Nanke lekarstw końskich. 3) Herbarz. 4) Ukazacz. Siennik nie jest autorem, lecz tylko redaktorem całości, jak niżej wykaże. Dwie pierwsze części datują z początkn XVI w.

Kwestję autorstwa Andrysowicza objaśnia w dedyk. do Dębińskiego; pisze bowiem: „W. Miłość takowym, acz podłym, ale niepospolitym, darem gardzić nie będziesz raczył; a to dlatego, iż ty Ksyęgi, którychcch ia nie pisał ani osobiwie pisać dał, były tu w wielkiej wadze y osobliwie w skarbie chowane u sławnego potomstwa szlachetnego domu Panów Piłeckich, w którychch się oni iako w osobliwym klejnocie przez sześćdziesiąt lat kochali, co się okaznie z powieści tegoż lekarza, który ie pisał, o czym List 34 okazuje. Mnie potym ty Ksyęgi kn imprymowaniu wydane są i barzo mi ci, korym wiadome bęły, prośbami nalegali, ażebym uakładu i prace niezałował kn wydaniu takowych potrzebnych i użytecznych Ksyęg, które przed tym ludzie w lekarstwach biegli przegładali, świadcząc o nich, iż miały być kzczypospolite osobliwym użytkiem. Ya tlic hacząc... nałożyłem naprzód na to, iakoby porządnie spisane bęły tak choroby iako y lekarstwa... czego pierwey w nich nie bęło; bowiem niegdy w chorobie golenney a tamże o głównej, wnet o piersiach, alic zaś o żbiech pisano... Nadto dałem obfite ukazacze porządnie spisać y dla lekarstw figurami potrzebne zioła okazał, naprzód położywszy naukę słusznego życia... y koni iako napotrzebniejszego dobytku niechciałem opuścić, ażeby też y temu rada była w ich niedostatkach według nauki y opisania namięnionego wydawco“.

Istotnie na karcie 34 czytamy następującą wiadomość, pochodzącą od właściwego autora dzieła, którego i tu Siennik nazywa na marginesie „wydawcą“: „Przygodziło się było po koronacji Aleksandra, iż Jan trzeci Pilecki mając 22 lat... z rycerzami potykał się śmieło... z którego siłowania w niemoc był wpadł... W ten czas przyjechałem do Krakowa... i naprzemiennie radziłem wszystkim lekarzów kazałem mu do Pilce jechać... Hnet niemocy pozbył... Widać z tego, że autorem jest nieznan nam z nazwiska lekarz Pileckich.

O owym lekarzu podaje Siennik bliższe szczegóły w „Przedmowie do czytelnika“. Twierdzi — co błędne — że ów lekarz zebrał przepisy przed koronacją Aleksandra (z listu 34 wynika, że dopiero po niej). Twierdzi, że dzieło przywiózł ów lekarz „z inąd do Polski“ a powołuje się przytem na ustęp na k. 44, gdzie czytamy: „Tho iedno wiem, iżem ci chciał z Rzeczy Słowińskiej (a zwłaszcza Polak Polakom) pomoc i poradzić podług małości dowcipnego“. Oznacza to zapewne tłumaczenie z czeszczyzny, ale niekoniecznie „przywieszenie z inąd“.

O jego języku pisze Siennik: Abowiemech w jego pisaniu siła rzeczy słowiańskiej, serbskiej i grubo mazowieckiej albo staropolskiej nalażał, którejby dziesiąty przynajmniej wyrozumił nieumiał. Gani go też, że nieporządnie (tj. niesystematycznie) zbierał.

Dziełko powstało więc w jakiś czas po koronacji Aleksandra; zapewne w pierwszej jeszcze ćwierci XVI wieku. Siennik mówi o „sześćdziesięciu lutach“, ale to jego kombinacja na podstawie wzmianki o koronacji.

Siennik jest tu redaktorem ale nie autorem dzieła. Uporządkował treść systematycznie, dorobił „ukazacze“, dodał ryciny a zapewne i treść w niejdnem rozszerzył. Zmodernizował też niestety stary język, co nazywa, że „polszczyznę opatrzył“.

Nie świadczy przeciw odmówieniu Siennikowi autorstwa to, o czem wspomina w swoim „Herbarzu“ na karcie K (w końcowym: Wykładzie Imion trudnych). Piszę tam o iopie: „Ale moy wywod w Lekarstwach wydanych u Lazarza Andrisowica w Krakowie Rokn 1564“. Nie oznacza to, jakoby przysnawał się do całego dziełka, lecz tylko do „wyvodu“, który nieści się na k. 227—8 Lekarstw; pisany jest on po łacinie a świadczy o znajomości starożytności hebrajskich Siennika i oczytanu się w Pliniuszu.

Pierwotność „Nauki lekarstw końskich“ możemy odtworzyć, ponieważ była nim niewątpliwie „Sprawa a lekarstwa końskie przez Conrada Krolewskiego kowala“, wydana u Unglera 1532 (przedruk Berezow-

skiego w Bibl. pis. Ak. Um. 1905). Porównując obie prace widzimy, że Siennik uporządkował systematycznie pracę Konrada (bo „była pobłąkana“), rozszerzył i językowo ogładził — ale i trochę do niej swego dodał (kompilując zapewne z jakimś innym nieznanem mi źródłem). Przy przedruku w Bibl. pis. pol. (Berezowski) zupełnie na to nie zwrócono uwagi! Charakter kompilacyjny wynika jasno np. z porównania ustępu „jak konia ku zawodowi wprawic“ (list 188). Siennik podaje dwie rady: pierwsza zaczerpana skąd inąd, a dopiero druga (list 190) wzięta z Konrada i opatrzona nagłówkiem: Jeszcze jest drngie wyprawienie konia ku zawodowi.

Zdaje się, że Siennik nie znał Unglerowskiego druku „Sprawy“, ale korzystał tylko z rekopisu Pileckich. (Z drzeworytów „Sprawy“ nie korzysta). Wydaje mi się z porównania, że tekst Siennika musiał być poprawniejszy niż tekst edycji Unglerowskiej, co by wskazywało, że edycja Ungl. wyszła po śmierci Konrada.

Ponieważ Siennik w kilkunastu miesiącach (np. list 44, 164) zaznacza, że „wydawca“ (to jest autor) „Nauki lekarstw końskich“ i wydawca „Nauki rządzenia zdrowia“ są identyczni, przeto mamy odkrytą w ten sposób tajemnicę, kto jest autorem także i pierwszej części dzieła, czyli najstarszej księgi lekarskiej polskiej. Jest nim „kował“ królewski Konrad. Zapewne ze służby u Pileckich przeszedł potem do służby królewskiej jako weterynarz. To bowiem oznacza „kował“. Nie powinno to połączenie rzemiosła lekarza i weterynarza zadziwiać.

Autorstwo Konrada da się poprzeć jeszcze i tym argumentem, że w obu dziełach występuje skłonność do wierszyków (nader prymitywnych). I w „Sprawie a lekarstwa końskie“ i w „Nauce rządzenia zdrowia“ jest dużo takich wierszy (np. list 49, 85, najciekawsze 43).

Wreszcie należy zaznaczyć, że z dzieła tego korzystał Siennik i w następnej swej pracy. Porównaj np. tutaj list 112 (snaki ieśli pani dziewką albo synem chodzi) i list 441 w Herbarzu: Nauka poznawania po poczęciu niewiasty ieśli synem albo dziewką chodzi.

Brückner w Przegl. pol. 1912 XII str. 292 oraz w Rozpr. Akad. (filolog.) XXXIV str. 194 sądzi, że Lekarstwa są dziełem Biernata z Lublina (ob.), co zwałca Chrzanowski w Bibl. pisarzy polskich Tom 55 str. IX. Toż samo twierdzenie powtarza w Dziejach liter. (1922) I str. 86. — Brückner opiera się na tem, że Lekarstwa poprzeplatane są wierszykami, a nadto że Biernat był sekretarzem u Pileckich. (Ale nie wiemy o tem, aby

był lekarzem!). — Łoś Przegląd zab. 1915 str. 325. — Bibl. polska z r. 1825 T. IX s. 159. — Maciejowa. Polska I 364. — Czacki II 39. — Wiszniewa. IV 194—5. — Maciejowa. Piśmienn. I Dodat. 392—5, III 201. — Lelewel Ks. Bibliogr. I 160. — Ossoliński Wiadom. II 255. — Waga w Bibl. warsz. 1841. I str. 158 (opisuje dwa egz. Uniw. warsz.). — Wierzb. I. 258. — Bednarski Okulistyka ziołopisów 1917. — Koźmiński Słownik lekarski. — Giedroyć Poglądy lekarskie Reja w „Krytyce lekarz.” 1905. — Rostafiński Nasza liter. botan. 1888 str. 28 (prostaże różne bałanuctwa poprzedników).

Kyciny z tej książki zostały zużyte przy Cygańskiego Myślistwo ptasze.

Bibl. Dra Stummera w Warsz. — Chreptow. w Szczorsach. — Dzikow. — Jagiell. (defekt) — Krasinś. — Muzeum Nar. (defekt) — Ossol. (defekt) — Warsz. Uniw. (defekt) — Wilanow. (defekt).

— Sposob á porządek slusznego miedlenia, według nauki starych Veżyćielow świętych, ze dwańaście Pytania y Odpowiedzi zebrány. Teraz nowo z Niemieckiego ná Polskie przełożon, przez Marćiná Sienniká. Drukowano, W Krakowie v Máttheuszá Siebeneycherá, Roku Páńskiego: 1566. w 8ce, k. 32.

(Na końcu:) Dla wypełnienia proznych listow, są przyłożone ty trzy Psalmy, własnie a szczyrze z Hebreyskiego ná Polskie przełożone. Są to psalmy 16, 82, 127.

Osin. Skarga p. 73. — Jocher III Nr. 7123. — Wiersbow. II 1434.

Kijow. Semin. Prawosł.

— ob. Bozoła Jan Bap. (Koncylium trydenckiego 1565) — Grazer Teodor (Judicium 1572) — Historia (o Meluzynie, Magielonie, Fortunacie, Landzie) — Kobylina (z) Glaber (1563) — Ryff — Valgrisi (1563).

On był tłumaczem, który przełożył dla Mac. Szarffenberga „Historię o Meluzynie“, „Historię o Magielonie“, a prawdopodobnie i „Historię o Fortunacie“. (Na końcu przedmowy litery M. S. mogą oznaczać albo wydawcę Szarffenberga, albo tłumacza Siennika). Brückner przypisuje mu także: Historję, która się w Landzie stała.

Przekładał także na obstalunek i inne prace (np. Grazera Judicium). — Rachunki miejskie Krakowa (wydane przez Piekosińskiego w „Prawa, przyw. i statuta“ I. str. 1106) pod r. 1574 notują: „Martino Syennik inssu D. Proconsulis Erasmi Czeczotka pro versione partis libri de aedificiis e Germanico in Polonicum, Donati

vocati, mr. 1 gr. 12^{ca}. Książka taka (Donatus?) jest nieznaną, zapewne więc nie ogłoszono jej drukiem.

Wiszn. IX 282—3, IV 194, VII 212. — Bentkow. II 394. — Janoc. III 300—1. — Lelewel Bibliogr. ks. I 135—6. — Bandt. Hist. drnk. krak. 310. — Chodynicki III 107. — Maciejowski Polska I 364—372. — Muciejow. Piśmienn. III 201. Dodat. 392. — Łabęcki Górnictwo w Polsce II 517. — Arnold De monumentis hist. natur. pol. 53—8. — Sobieszcz. w Encykl. pow. Org. XXIII 429 i 30. — Ossolińs. Wiadomości II 154, 251. — Brückner w cytow. wyżej pracach; nadto Dzieje lit. I 152. — Giedroyć Źródła w Pam. lek. 1907 i osobna odbitka 1908. — Badecki Liter. mieszcz. 1925 str. 359 i 498. — Ptaszycki St. Średniowiekowyja powiesti 1902. — Rostafiński Nasza lit. botan. (1888) str. 27 podaje jego biografję. — Tenże Porównanie tak zwanych Zielników 1888. — Korbut Liter. I 299.

Sienio (a) Anna ob. Buczkowski Jan (1615).

Sieppman Alex. H. ob. Constitutions arrêtées à la diète extraordinaire de pacification tenue à Varsovie le 25 juin 1736 traduit en français par A. H. Sieppman (tom XIV str. 387).

Sieprawski Jan, prof. akad. wil. ob. Krzeczkwicz Paw. (Questiones ex logica 1670) — Woynarski Jan (Apotheos. Philos. 1646).

SIEPRCZ Albertus (I), bakałarz. Ephemerides ad annum gratiae 1537 ad meridianum Cracoviensem iuxta tabulas resolutas Magistri Alberti de Brudzow per Albertum Sieprezensem calculatum. w 8ce, 15 kart nlb.

Na odwr. str. tytułu przypisał Albertus de Sieprcz bakałarz Feliksowi Szeńskiemu z Sokolowa wojewodzie płockiemu, staroście płockiemu i malborskiemu. Dat. w Krakowie 1 Grudnia 1536 roku. (Na końcu:) Cracoviae ex officina Ungleriana. Żebrański Bibliogr. str. 111. Akad.

SIEPRCIUS (z Sieprcza) Albertus (Wojciech) (II), Prawdzic(?) (ur. 1548 † 5 lipca 1620; w r. 1577 bacc. art.). Annotationes In M. T. Ciceronis Divinationem in C. Verrem: E Jacobi Gorsci Praelectionibus, Et Aliorum Commentariis. Ab Alberto Seprcio in Academia Cracoviensi Professore, collectae. Cracoviae, Ex Officina Mathiae

Garnolinij. A. D. M.D.LXXXV (1585).
w 8ce, k. 8 nlb. i k. 88 (sygn. A—L₇).

Na odwr. tytułu sześciowiersz podp. Stan. Dobrin. — Dalej in Bathorem insignia (curm.) M. Sebast. Pilsnen. — Po dedykacji Andrzejewi Batorem sześciowiersz podp. Stan. Thar Cant. Opp.

Obacz bliższy opis pod Górski Jakób. — Użył bowiem do napisania tej pracy notat J. Górskiego, o czem ob. Morawski w Rozpr. Akad. filol. XVII (1893) str. 262.

Jocher I nr. 399. — Bandtkie Hist. druk. I 292 i Wiszn. VI 172 podają rok 1575. — Wierzb. I 485.

Dzików — Kórnik — Ossol. — Szembek —
Warsz. Uniw.

— D. O. M. A. Exhortatio M. Alberti Sepreii, Sacrae Theologiae Baccalauri, in congregatione totius Vniuersitatis Cracouien. feria quinta post Dominicam Inuocauit, habita, In aede D. Annae Anno humanae Salutis M.D.XCII. De causis malorum praesentis saeculi, et eorundem remediis.. Cracouiae. In Archity. Reg. et Ecclesi. Laz. 1592. w 4ce, kart 7.

Drugie wydanie z roku 1619 ob. niżej pod Sermones.
Wierszow. II 1754. — Jusz. II 181.

Petersb. publ.

— M. Alberti Sepreii, Sacrae Theologiae Doctoris, De Poenitentia Sermones tres. Quibus adiunctae sunt duae Orationes, Prima De Mysteriis S. Crucis. Altera, De Ieiunio Quatuor temp. Obseruando. In Congregatione totius Vniuersi: Crac: Habita. Matth: 3. Poenitentiam agite appropinquabit vobis regnum Coelorum. Cracouiae, Basilius Skalski impressit, Anno Domini, 1619. w 4ce, k. 17 nlb.

Na odwr. k. tyt.: Ad Authorem M. Martini Campii Vadouii &c. Praefatiuncula.

Sermo I obejmuje 3 karty, II dwie, III trzy, wszystkie trzy zaczynają się po polsku; od k. 10 Exortatio In Quartuali S. Crucis habita; od k. 14 do 17 Exhortatio II De Ieiunio quatuor temporum obseruando.

Pierwsza mowa obejmuje Descriptio Poenitentiae. Druga o pożytku z pokuty. Trzecia o spowiedzi. Mowy robią wrażenie dyspozycji dla kaznodziejów. Bardziej wykończone są obie exhortacje.

Na końcu: „Hortantibus amicis, addita est haec tertia oratio“. Jak z tego widać, druk ten łączy się w całość z „Exhortatio“ niżej opisaną:

Exhortatio M. Alberti Sepreii, Sa-

crac Theologiae Baccalauri, in congregatione totius Vniuersitatis Cracouien: feria quinta post Dominicam Inuocauit, habita. In aede D. Annae Anno humanae Salutis M.D.XCII (1592). De causis malorum praesentis saeculi, & eorundem remediis. D. Hieronymvs. Nulla Nobis Nocebit Adversitas: Si Nulla Nobis Dominabitur Iniquitas. (B. w. m. dr.). w 4ce, k. tyt. i kart 8.

Na odwr. k. tyt.: Ad.. Paulum Szavinski. de magna Szavini, Castellanus Lencien: Sacrae Reginalis M. Curiae Magistrum &c. Praefatio.. Cracouiae ex aedibus nostris III. Idus Martias. Anno Salutis M.D.XCII.. M. Albertus Sepreius, S. The. Bacc.

Wedle tego kazania złem są grzechy, a lekarstwem na nie pokuta. Sposób ujęcia tematu czysto teologiczny i scholastyczny (autorytety OO. Kościoła).

Na karcie 8 v: In sermones III. de poenitentia Reuerendi Patris Serpeij, Sac. Th: D. wiersz Jana Płazy. Niżej: In orationem S. Crucis czterowiersz Zygmunta Płazy i In orationem de Quatuor temporibus dwuwiersz Władysława Płazy. Na karcie 9tej: Ad Authorem R. P. Serpeium dzieściowiersz Adama Warszzyckiego i 12to wiersz Stanisława Warszzyckiego.

Właściwie nie jest to osobny druk, gdyż stanowi całość z tegoż autora De poenitentia sermones tres 1619. Wskazują na to tytuły wierszy Płazów na k. 8 i sygnatury; De poenitentia kończy sygn. D₄, a Exhortatio zaczyna wprawdzie A i A₂, ale to pomyłka, bo potem idzie E₂ i F₁, F₁₁ i F₂.

Jest to więc drugie wydanie edycji z r. 1592 (ob. wyżej); ale z pewnemi dodatkami (wiersze na końcu?), skoro w pierwszym wydaniu było kart 7 a tu 8.

Ossol. — Warsz. Uniw.

— De Horis Caonicis Libellvs. Opera & studio Alberti Sepreij S. Theologiae Doctoris Editus. 2. Esdrae 9. Cap. Legerunt in volumine legis Domini Dei sui: quater in die & quater in nocte: et adorabant Dominum Deum suum. Cracouiae, Anno Domini M.D.XC.VI (1596). w 16ce, kart nlb. 60 (ark. K₄).

Na odwr. tytułu herb Bisk. i czworowiersz. — Dedykacja ad Georg. Raduillum Cardin. Epis. Crac. (kart 6). — Na końcu 4wiersz ad lectorem i dwuwiersz ad autorem. — Po Finis idą na dwu kartkach: Corollaria huius operis ex Sanctis Patribus deprompta. Modus orandi.

Wierszow. II 1831.

Czartor. — Jagiell. — Krasinś. — Ossol.

— ob. Górski J. (1585) — Grabowski Wojc.

Siarczyński Obraz II 183. — Starowski Monumenta 194. — Muczkowski Statuta 217, 227. — Sobieszca. w Encykl. pow. Org. XXIII 444. — Baudt. Hist. druk. I 292. — Wielewicki Diarium I. — Wiśłocki Liber dilig. str. 491. — Acta rectoralia (wydał St. Estreicher) II 272.

SIEPRCIUS (Sierpski, Syeprcius) Feliks Łazarowicz († 1573). *Examen Thematvm D. Stanislai Zauacii Pici Cracovii. Anno Domini M.D.LXIII. Die XIII Novembris, In Academia Crac. Disputandi Gratia Temere Prodvctorvm. Per D. Felicem Syeprcium, in eadem alma vniuersitate Medicinæ ordinarium Professore. et interea temporis Decanum. veritatis causa indagandæ exhibitum. Veritas, qua nihil fortius uincat. Cracoviae, M.D.LXIII (1563). w 8ce, k. 5 nlb., 93 lb. i 1 nlb.*

Druk zapewne Łazarza.

Na odwr. k. tyt.: *Lectori candido. Dedicacja na 4 kartach: Petro Posnaniensi philosophiæ et medicinæ doctori, canonico Crac., praeposito S. Floriani Clepar-diae, phisico regis Poloniae Sigism. Aug. W dedykacji tej wyznaje się uczniem Piotra Pozn. i powołuje się na Annales (Metrykę) uniwersytecką. Chwali jego zdolności i czytanie (habes librorum cultissimorum copiam). Podnosi znaczenie Hippokratasa i Galena — mimo że nie znali oni astrologji. Wylicza punkty sporne między nim a Zawadzkiem (wpływ gwiazd na choroby, aromatyczne medykamenty, puszczanie krwi z żył — Zawadzki zwalczał a Sierpe bronił tych punktów). Podaje ten spór pod osąd Piotra. — Na końcu: Dat. Cracoviae, ad III Cal. Jannariæ Anno partus virginis supra sesquimillesimum sexagesimo tertio.. Discipulus obsequens D. Felix Sieprcius Lazarides praecatur.*

Książka rozpoczyna się od wstępu pt. *Examen Thematvm. De scribendi occasione, argumento operis et divisione.* Tu opowiada, jak inkorporowano Zawadzkiego do Uniwersytetu, a mianowicie do facultas medica, której był wtedy Sierpe dziekanem. Jako doktor ogłosił Zawadzki assertiones non probatas nec uti par fuerat defensas.

Książkę swą dzieli na 3 części: 1) Omawia wykroczenia Zawadzki, przeciw statutom Uniw. — 2) Zbicie jego Assertiones. — 3) Epilog.

Część I jest krótka (k. 3—4). — Na karcie 5—92: *Partes secunda trifariam diuisa.* — (Epilog zajmuje tylko 3 strony ostatnie).

Właściwe dzieło składa się przeto ze zbijania też Zawadzkiego przytaczanych w dosłownem brzmieniu: *Primo de omnino non veris.* Tu broni astrologji jako metody lekarskiej. Na k. 34 opowiada o swym krowiaku Jakubie Syeprcim, astrologu, lekarzu Bony i Zygm. Aug. Przepowiedział on Bonie przyjście na świat syna. Zwalcza też też Zawadzkiego przeciwko leczeniu gemmis, auro et aliis metallicis (k. 37). Cytuje Joach. Retika, który polemizował z Zawadzkiem. Broni alchemji (k. 43) i cytuje licznych autorów. Dalej rozbiiera kwestje: *De venenis* (k. 44), *De venae sectione, De causticis, De membrorum principio.* Na k. 50 powołuje się, że obaj razem studjowali anatomję w Padwie u Gabriela Fallopiæ. — Na k. 52: *De victus Ratione.*

Od k. 55: *Secundo de non omnino veris.* Zbija głównie tezę, jakoby medycynę należało opierać na doświadczeniu a nie na konjekturach. Na k. 61 powołuje się na Mikołaja z Szadka, astrologa i teologa i na padewczyka Antoniego z Geui. Zbija też higieniczne tezy Zawadzkiego co do potraw i wina. Na k. 82 mówi o leczeniu moru (studzienice vel morowki) i powołuje się na kilku lekarzy padewskich oraz na swoje obserwacje lekarskie w Padwie (in platea al poce de pinto).

Na k. 75 wspomina jakąś „disputatio de Hier. Cardano“ Zawadzkiego (spiera się z nim o wartość Hippokratasa).

Na k. 88: *Tertio, de dissidentibus et sibi vicissim contradicentibus.* Tu na k. 92 wspomina Marcina z Pilzna i Alberta Wedrogoviusa, którzy krytykowali błędy grammatyczne i retoryczne Zawadzkiego.

W epilogu (k. 92—3) radzi mu odwołanie błędów. Na ostatniej karcie: *Simplex est sermo veritatis..* na drugiej stronie: *Vitia Typographi.*

Tezy Zawadzkiego, dziś niedochowane, można odtworzyć z licznych cytat Sieprea. Siepre przedstawiał kierunek przestarzały (antorytet Galena, Hippokrata, Awicenny etc.). Zawadzki nowszy, postępowy. Obacz o tej polemice pod Zawacki, gdzie zestawiono całą literaturę.

Wierzbow. I 242. — Żebraws. Bibliogr. 193. — Wiszn. IX 557.

Dzików — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow. — Warsz. Uniw.

— *Quaestio an medicina varia et multiplici eruditione indigna..* Cracoviae. (Bez roku). fol., 1 str.

Notata mego ojca. Druku tego nie odzukałem. Jagiell.

— *O morowej zarazie, przestroga y nauka.* W Krakowie w drukarni Łazarzowej 1564. w 8ce.

Encykl. Orgelbr. T. 23. s. 443. — Juszyńś.
 Dykeyon. II 211. — Wiszniew. Hist. lit.
 IX 557. — Gąsiorowa. Hist. medyc. I. 249.
 — ob. Zawacki Stan.

Był nietylko uczniem Piotra Poznań. ale
 także studjował medycynę w Padwie.

St. Estreieher Acta Rectoralia II. — Bir-
 kenmajer Mik. Kopernik I 608. — Majer
 w Piśmie zbior. wileń. 1862. — Encykl.
 Org. XXIII 444. — Wizerunki i rozstrząś.
 1839 str. 139.

Sieprca (z) Gmertius Tomasz, Var-
 schoviensis medicus ob. Samboritanus G.
 (Theoresis 1561, 1569).

Ob. Wisłocki Liber dilig. 1886 str. 490.

Sieprc Gaspar ob. Białozor J. K.
 (Honor 1615).

Sieprski kościół ob. Paprocki Łu-
 kasz (1652).

SIEPRSKI Łukasz. Quaestio De
 Actione & Passione. A. M. Lvca Siepr-
 ski Collega Minore, in Alma Academia
 Crac. publice ad disputandum. Propo-
 sita, Anno Domini M.DC.XXXVIII
 (1638). Men. Oct: Die (w egz. Ossol.
 dopisano: 7) Hora XII. in Lect: DD.
 Theologorum. Permissu M. D. Rectoris.
 Cracoviae, In Officina Typographica Sta-
 nislai Bertoutic. (1638). w 4cc, k. 4 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb klasztoru tynieckiego
 (dwa klucze i miecz, pod nim sześciowiersz
 z podpisem: Christoph. Barbiewski Phil.
 & Eloquae Stud.

Dedykacja autora przeorowi i kapitule klasz-
 toru tynieckiego dat. ex Collegio Minori
 XVIII. Cal. Octob. 1638. Tu wspomina
 o życzliwym stosunku klasztoru do Aka-
 demji.

Tematem dysputy jest: Utrum agens natu-
 rale actionem transmittat in passum sibi
 simile. Tezy dotyczą filozofji przyrody
 (fizyki) i zasługują na bliższy rozbiór.

Na końcu: Sub faelicibus auspicijs... Alborti
 Borovii S. Theol: Doct: & Professoris
 Custodis S. Floriani Canonici Scalbinirien:
 & SS. Omnium, Almae Vniuersitatis Cra-
 couiensis... Rectoris. Po karcie A₂ idzie
 karta z sygn. A₂. (Widocznie tezy były
 drukowane, uim dedykacja jeszcze została
 ułożona). Jagiell. Ossol.

Sieradz ob. Twardowski S. (1636).
 O Sieradzu ob. Finkel III str. 2000.

Sieradza (z) Cyprjan ob. Bazylik.
 Por. Wierzchowski Materj. II (Litterae no-
 bilitationis).

**SIERADZA (z) Laurentius (Siradien-
 sis)**. Apologia pro Academia Cracoviensi.
 Jabłonowski Musaeum pol. str. 134.

— ob. Orzechowski St. (Dissertatio
 1563).

Ossol. Wiadom. hist. kryt. III. Cz. II 496.

Sieradza (z) (Siradius) Sebastianus
 ob. Śmieszkowicz Laurent. (Elegia 1617).

Sieradza (z) (Siradiensis) Stan. ob.
 Łaski (Manuale 1543).

Sieradziński Adam ob. Woyna Jan
 (Ode 1628).

Sieradzki wojewoda ob. Walewski
 M. (1789, 1790).

Sieradzkie województwo ob. Christo-
 phorus Joannes.

Sieracovianum gimnasium (schola)
 ob. Missalski Jan (1650) — Opaliński
 (Oratio 1650) — Porta aurea (1650).

Danyśz w Roczn. pozn. T. P. N. XXV str. 169
 oraz Studja 1921 str. 375. — Szkoła ta
 pozostała pod wpływem Komeniusza.

Sieraków ob. Obrona.

Sierakowsciorum domus ob. Sagitta
 (1706).

(**Sierakowscy**). Dowody z odpowie-
 dzia, że summa czerw. złot. 20000 czyli
 złt. pols. 360000, na dobrach Sierakow-
 skich będąca, była niewątpliwym fun-
 duszem zgasyłych Jezuitów a teraz jest
 należytością Rzpłtey, y że się od te-
 razniejszego dóbr Sierakowskich dzie-
 dzica należy J. O. Xciu Jmei Sapieże
 Generał. Artyl. W. X. Lit. jako jemu
 przez diploma disponowaną (ok. 1776).
 fol., ark. A₂.

(**Sierakowska Anna**). W dzień Imie-
 nin Jaśnie Wielmożney Anny z hrabiów
 Sierakowskich Hrabiny Sierakowski.
 Starościny Sądowej Bobrownicki ziemi
 Dobrzyńskiej, damy orderu gwiazdzi-
 stego Krzyża, oda roku 1787. (B. w. m.).
 w 8cc, kart 4. Jagiell.

(**Sierakowska Joanna**). Kastalyiskie
 zdroie herbowną podkową na weselny
 applauz Jaśnie Wielmożney JM. Panny
 Johanny na Zabecz Sierakowskiej
 Strażnikowney Wielkiej Koronnéy i W.
 JMPana Jozefa Michała na Podhorkach
 Jastrzębskiego starosty Koziańskiego
 otwarte. Lwow, w drukarni Brackiej
 Troycy Przenayswiętszey, 1739. fol.,
 kart 7.

Wierszem lichym. Jagiell. — Ossol.

Sierakowska Ludwika ob. Sawicki Karol (1716?).

(**Sierakowska Magdalena**). Kant JW. Magdalenie Sierakowskiej 1779.

(**Sierakowska Maryanna**). Kazanie przy wstąpieniu do Zakonu Mar. Sierakowskiy Chorążanki y Sędzianki Wojew. Krakowskiego... 1761. (Bez m.) w 4ce.

— ob. Ciszewski H. Wincenty (Kazanie na obłóczyny 1761).

Sierakowska Teresa ob. Sierakowski Roman.

Sierakowski, pisarz W. Kor. ob. Poniat. St. Aug. (Uniwersał 1777).

Sierakowski, chorąży ob. Ciszewski Winc. (Kazanie 1761) — Sierakowski Wacław Jan.

Sierakowski Adam ob. Wilkoszowski Ant. Fr. (Navigium 1736).

SIERAKOWSKI Andrzej (I). Conclusiones ex universa Philosophia sub auspiciis Illustrissimi D. Thomae in Zamoscie Zamoyski Terrarum Kiioviae Palatini Knysinen. Goniacen. Recicen. etc. Capitanei defendendae in Collegio Lublinensi Soc. Jesu ab Andrea Sierakowski Philosophiae auditore anno Domini MDCXXIII (1623). Zamosci in typographia acad. excudebat Simon Nizolius. w 4ce, k. 27.

Na odwr. str. tyt. herb Zamojskich. Pod nim 4 wiersze łac. Jest tu 417 konkluzji.

Nizolius jest to zlatynizowane Niziołkiewicz. Ossol. — Zamoj.

— ob. Racki Jan (Posthuma honorum 1645).

SIERAKOWSKI Andrzej (II). Theses ex physica selectae, quas sub auspiciis Celsissimi principis Andreae Stanislai Kostka Comitis in Załuskie Załuski, Episcopi Cracoviensis, Ducis Severiae, Equitis Aquilae Albae Andreas Comes de Sierakowski in Collegio Varsaviensi PP. Theatinorum Philosophiae Auditor publice tuendas exponit. Varsaviae, Typis S. R. M. & Reipublicae in Collegio Scholarum Piarum A. D. 1758. w 4ce, k. 3 nlb., sygn. A—D₂ (kart 17).

Theses idą od I do C. Jagiell.

— Odpowiedź od J. W. W. Andrzeja Sierakowskiego Strażnikowicza

koronnego Szambelana Jego Królewskiej Mości i Heleny z Pruszyńskich małżonków na illacyą z strony WW. Wąsowiczów, szambelanów J. K. Mei także małżonków do J. OO. Departamentu wniesioną następująca (ok. 1780). fol., kart 2. Bibl. XX. Miss.

SIERAKOWSKI Fabjan, Dominikanin, dr. teol. Dekret Na Trzech Łotrow, Od Mniejszego, Trybunału Duchownego Praezydentá ferowany, A Przez X. Fabiana Sierakowskiego: S. Theolog: Lectorá, Káznodzieię ná ten czas Piotrkowskiego, Zakonu Káznodziejskiego. W Kościele Oycow Fránciszkanow Piotrkowskim. Przy Wroczystości Wielkiego Pátryár. Franciszka Świętego Z Ambony publikowany. Roku Páńskiego 1664. Dniá 4. Pázdzierniká. A Do Druku zá dozwoleńiem Stárszych Podany. W Warszawie, v Wdowy y Dźiedzicow Piotrá Elertá J. K. M. Typ. (1665). w 4ce, k. 15 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Kocielkowskich „Korab“, pod nim czterowiersz. Dedykacja autora z Piotrkowa 1 marca 1665 Zgromontowi z Kocielek Kocielkowskiemu, pisarzowi ziemsk. sieradzkiemu obejmuje 2 karty. Samo kazanie zaczyna się od karty B i zajmuje 12 kart. Żaden ze znanych mi egzemplarzy nie jest kompletny; w egz. Akad. brak karty tytuł. i pierwszej karty dedykacji, w egzempl. Czartor. brak 2 kart przedostatnich, w egz. Jagiell. brak ostatniej karty. W każdym razie w egzemplarzy Akad. i Jagiell. da się całość złożyć.

W dedykacji wychwała Dominika Kocielkowskiego, kazań. farskiego krakow.

W kazaniu nawiązuje do nauk św. Franciszka. Ostatnia część kazania poświęcona „Czartowi“. Do spraw aktualnych, do obyczajów społecznych — jak zwykle w kazaniach tej epoki — żadnych aluzji.

Akad. — Branic. — Czartor. — Jagiell. — Krasińs.

— Kazanie w Niedziele świąteczną... Kraków. 1674. w 4ce.

Katal. Al. Batowskiego. Może w dacie błęd zamiast 1664?

— Obraz z Błogosławionego Stanisława Kostki. W Kościele Oycow Jezuitow Lubelskim, Przy Wroczystości tegoż B. Stanisława, przemalowany, y ná Ambonie wystawiony. Potym Jasnie Oswieconemv Panv, Jego Mści P. Stani-

sławowi z Koniecpola Koniecpolskiem w Państwą Rzymskiego Xiążęćiu, Woiewodźicowi Sandomirskiemu. &c. &c. Drukiem po Kołędzie ofiarowany. Przez X. Fabiana Sierakowskiego S. Theol. Lect: Kázn: ná ten czas Lub: Zakonu Káznodzieyskieg. Za dozwozeniem Starszych. W Lvblinie W Druk: Stanisławá Krasunskiego Roku Pańskiego, 1665. w 4ce, k. 22 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Koniecpolskich „Pobóg“. Dedykacja autora Stanisławowi Koniecpolskiemu obejmuje 3 karty. Wspomina tu jego podróże i jego niewczasy zimowe w Moskwie. — W kazaniu są szczegóły biograficzne do życia świętego. — Druk mieszany łac. z gockim i z kursywą. Ossol. — Uniw. lwow.

— Toż... w Lublinie w drukarni Stanisława Krasunskiego 1666. w 4ce, k. 19 nlb.

Przyłęcki Pamiętn. o Koniecpolskich 369.

— Prognostyk z Komety. Która się w dzień Święteczny pokazała Przez X. Fabiana Sierakowskiego Dominikaná S. Theolog: Lećtora, Kánodzieie Lubelskiego wczyniony. Y W tenże dzien kazaniem z Ambony ogłoszony Roku Pánskiego 1665. Dniá 24. Maia. Do Druku za dozwozeniem starszych podány. W Lvblinie, W Drukár: Stánisławá Krasunskiego. (1665). w 4ce, k. 18 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Tarnowskich „Leliwa“, a pod nim dwuwiersz łac.

Ded. autora Aleksandrowi Gratusowi Hrabi na Tarnowie, kasztelanowi kijow., starościé żarnowieckiemu. Na odwr. k. 4 między winietami: Na herb starożytny... Tarnowskich czterowiersz.

Na k. D obszerne przeprowadza porównanie między państwem a ciałem ludzkim. — Powołuje się na Przyłuskiego, jurystę polskiego. — Sławi ubóstwo i cytuje Franciszka św. (Domina paupertas).

Bandt. H. dr. I 367. Czartor. — Ossol.

— Trybnał Niebieski, Z Marszałka, ZPraezydenta (sic), z Depvtatów, z Laski Trybnałskiey Sławny. Pkzez (sic) X. Fabiana Sierakowskiego S. Theologiey Lectora, Kaznodzieie Lubelskiego. Zakonu Kaznodzieyskiego. We trzech Kazaniách ná różne dni, z szczegulną do pamiénioney (sic) sławy przynależytością, ogłoszony. Do Druku za dozwozeniem starszych podany. W Lvblinie,

W Druk: Stanisława Krasunskiego Roku Pańskiego 1665. w 4ce, k. 18 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Wiśniowieckich, następnie idą 3 karty dedykacji Dymitrowi Korybutowi na Zbarażu i Wiśniowcu Xiążęćiu wojewodzie bełskiemu, białoczerkiewskiemu etc. starościu.

Tu powołuje się na And. Lisieckiego, który opus o Trybunale dedykował królowi.

W Kazaniu pochwały polskich „trybunali-stów“. Podnosi ważność spraw, jakie do trybunału należą. Gani nadużycie przysięgi i świadków krzywoprzysiężnych, siedzących przed ratuszem.

Exemplarz jest źle odbity tak, że po stronie 1 idzie 6, 7, 4, 5, 2, 3, 8.

Jocher 4823. Ossol.

— Toż... ogłoszony z dozwozeniem starszych w Krakowie. W Krakowie w drukarni Balcera Smieszkowicza typogr. r. p. 1666. w 4ce, k. 42 nlb., (sygn. E₂, D₄, D₄).

Na odwr. str. tyt. herb Leliwa. Autor przypisał prozą Konstantemu Korybutowi księciu Wiśniowieckiemu. Mieści w sobie: 1) Kazanie na niedzielę 6g po W. Nocy. — 2) Kazanie na dzień podwyższenia Krzyża św. — 3) Kazanie na uroczystość W. pa-tryarchy S. Franciszka.

Przyłęcki Pamiętn. o Koniecpolskich 369. — Barącz Dzieje Zak. Kaznodz. II 256.

Warsz. Uniw.

Sierakowscy Franciszek i Jakób ob. Sojecki Hyac. (Pompa 1748).

Sierakowski Gabryel ob. Konfederacya (1733) — Polaniecki Jan Kapist. (Krótkie nabożeństwo 1746) — Włocki Jan Fr. (Grzesznik pokut. 1753).

Sierakowski Hieronim ob. Koziński Ant. Franc. (1749) — Relacya (1752) — Szyłarski Adalbertus (Sanctissimi Domini etc. 1760).

SIERAKOWSKI Hugo. Conclusiones ex universa theologia menti Divi Thomae Aquinatis... conformes in caenobio Sieciechoviensi sub... regimine... Martini Laurentii Bullharewicz abbatis... expositae per... Hugonem Sierakowski S. Th. Professorem 1759. fol.

Warsz. Uniw.

SIERAKOWSKI Jacynt, X. Dominikanin. Kawaler Renatus To jest. Odrodzony w walecznego Rycerzá. Z Walorv Krzyza Świętego Slachetny Syn Koronny. Kazaniem Ná Wroczytość Znalezienia tegoż Drzewá S. Przez X.

Jacynth'a Sierakowskiego Zakonu Kázno dzieyskiego S. Theol. Bacc. Ordynáryuszá Lubelskiego. W Kościele S. Stánisláwa Biskupá y Męczenniká v Oycow Dominikanow przy Audiencey Trybunálskiej Roku Pańskiego, 1654. Ilvstrowany. Zá dozwoleńiem Stárszych. W Lvblinie, W Drukarni Janá Wicczorkowiczá J. K. M. Typ. (1654). w 4ce, k. 18 nlb.

Na odwr. k. tyt. monstrancja, nad nią i pod nią cytata z Origen. Hom. 4. in Gen. de Abr.

Na 3ch następnych kartach dedykacja autora deputatom trybunalskim: Maksymiljanowi Jarzynie, sędziemu ziemskiemu krak., marszałkowi Trybunału; Janowi Zawadzie, burgrabiemu krak.; Piotrowi Brodeckiemu, komornikowi generalnemu ówięć; Krzysztofowi Paczanowskiemu z woj. sandom.; Mikołajowi Reyowi z wojew. kaliskiego; Albrzychowi Kretkowskiemu, wojewodzicowi brzeskiemu; Remigjanowi Jelcowi, chorążemu kijowskiemu; Stanisławowi Rzewuskiemu, pisarzowi ziemskiemu lwowskiemu; Franciszkowi Bądzińskiemu z powiatu chełmsk.; Danielowi Stepkowskiemu, staroście włodzimierskiemu; Tomaszowi Kozieka, podstolemu wołyńskiemu; Wacławowi Hulewiczowi, podsędkowi ziemsk. łuckiemu; Samuelowi Iszjowskiemu, stolnikowi wołyńskiemu; Michałowi Stepkowskiemu, pisarzowi ziemskiemu bełskiemu; Albrzychowi Wysselowi, krajczemu kor., radomskiemu, makowienskiemu, tybroczynskiemu staroście; Kazmierzowi Zaliwskiemu, stolnikowi podlaskiemu; Szczęsnemu Lajszczewskiemu, podsędkowi sochaczowskiemu; Mateuszowi Czaplackiemu, pisarzowi grodzkiemu braławskiemu; Piotrowi Czapskiemu z wojew. pomorskiego; Pawłowi Bobrownickiemu, cześnikowi rawskiemu.

Oprócz pisarzy kość. powołuje się w kazaniu na Wirgilego, Seneka, Juwenalisa itp. Na ark. C opisuje wychowanie Syna Koronnego (tj. możnego panięcia). Czartor.

— Toż... Przez X. Jacyntha Sierakowicza... Zá dozwoleńiem Wzrędu Duchownego. W Lvblinie, ... w 4ce, k. 16 nlb.

Poza kartą tytułową i dedykacją Konstantemu Opalińskiemu, wojewodzicowi poznań., na Lwowku etc. dziedzicowi, obejmującą tylko jedną kartę, ega. niczem nie różni się od poprzedniego. Ossol.

— Niebieska Kostka Karmelitanska, Ná fortunę Pańską z rąk Boskich rzucóna S. Teressa Pánná y Oblubienicá P. Christusowa. Cudownie czystopłodna, S. Matka Wielebn. Oycow bosych, y Co-

rek Zakonu Kármelitánskiego Kázaniem w dzień Festu iey Przez X. Jacyntha Sierakowskiego. Zakonu Káznodziejskiego S. Theol. Bacc. Ordináriuszá Lubelskiego. W Kościele WW. Oycow Kármelitanow bosych Roku Pánskiego 1654. Ilvminowana. Zá dozwoleńiem Wzrędu Duchownego. W Lvblinie, w Drukarni Janá Wicczorkowiczá J. K. M. Typ. (1654). w 4ce, k. 10 nlb.

Tytuł w ozdobnych ramkach, jak również i 8 kart kazania. — Druk gocki.

Na odwr. karty tyt. herb „Topór“, po nad nim i pod nim dwuwiersze. Dedykacja autora Zofji hrabiance z Tęczana Danielowiczowej Wielkiej Podskarbinie Kor., drobyckiej, ratyńskiej, błońskiej i t. d. staroście.

Jocher 4800.

Branic. — Ossol.

— Prezenta wielocnot przezacnego domu Berzewiców y Jaśnie urodzoney Panny Marianny Berzewicowney w Księstwie Pruskim na Lisnowie za żywota, nadzieja że y po śmierci w niebieskim indygenacie pewney dziedziczki w kościele Lisnowskim przy pogrzebowym akcie na wtórych obsekwiach d. 7. paździer. R. P. 1648. przez X. Jacynta Sierakowicza dominikana teologa, na tenczas kaznodzieję Chełmińskiego z ambony wysławiona y za dozwoleńiem przełożonych drukiem wystawiona (1648). w Toruńskij drukarni Michała Karnała. w 4ce, kart 4 i 20 (ark. E₂). (Druk gocki).

Na odwr. str. tyt. herb Berzewiców na blasze ryty — i na pochwałę tegoż 6 w. pol. Autor przypisał prozą Arnolfowi Kryskiemu krewnemu zmarłej. — W kazaniu samem są niektóre szczegóły do rodziny Berzewiców. Zwraca uwagę czystością języka i dobrem naturalnych wyrażań.

Maciej. Piśm. III 860.

Jagiell. — Ossol. — Raczynś.

— Wieniec różany N. Maryey Panny z piętnastu różanych kwiatów tajemnic Chrystusa Pana uwity, z historią krótką o antiphonie Salve Regina... przez X. Jacynta Sierakowskiego zak. Kaznodz. Poznan. 1644. w 4ce, z 15 fig.

Sierakowski Jan (ur. 1498 † 1539), refer. koronny ob. Bielski (Kronika: Mowa w Gdańsku 1570) — Mowy wyborne (1784) — Orzechowski (Kronika: Mowa do Zygma. Aug. 1548).

Postać J. Sierakowskiego należy do bardzo interesujących. Jego kilka mów sejmowych 1548—1552 wyraża najlepiej ówczesny program szlachecki z tej przełomowej doby. Był to zarazem wybitny prawnik, o czym świadczą: 1) Układ systematyczny prawa (z r. 1554) (*Compendium statutorum*), opisany przez Bohrzyńskiego w *Rozpr. Akad. hist. fil.* tom VI a wydany przez Ulanowskiego (i Kntrzebę) w *Arch. Kom. prawn.* VI. 1927. — 2) Konstytucje dla Elbląga z r. 1568, o których obacz w *Bibl.* tom XIV 886 i Januszowski *Statuta* (przedruk).

Mowy jego kilkakrotnie są przedrukowane — obok wyżej wskazanych dzieł — mianowicie w *Pam. sand.* II. 171—186; w *Wiszniewskiego Hist. lit.* IX. 414; najlepszy tekst mów z r. 1548 podał Szujski w *Djarjuszach sejmów 1872* (*Scriptores R. P. I*) str. 161 i 208.

Ob. o nim nadto rękopis *Bibl. Jag.* 3295. — *Kutrzeba Hist. źródeł* I. 255. — *Januszowski Statuta* 976. — *Volum. legum* II. — *Święcki Histor.* *Pam.* II. 92—3. — *Starowols. Monum.* 712, 779. — *Enc. Orgelbr.* T. 23 s. 435—6. — *Orzelski Pamiętniki* II. 230. — *Dzieduszycki Żywot Wacł. Sierak.* 3—4.

Sierakowski Jan Stanisław ob. Ostrowski X. Kazim. (1702).

Sierakowski Janusz ob. K. (oszański) G. (Nazwiska 1597).

SIERAKOWSKI Ignacy. *Congressus Septem Artium Liberalium Eruditaè Virtuti & Honori VII. VV. DD. Primæ Laureæ Candidatorum, Applaudens; Dum In Alma Universitate Cracoviensi Post præmissum Examen. Ab Illustri Clarissimo & Admodum Reverendo Domino, D. M. Joanne Rygalski, Philosophiæ Doctore & Professore, Collega Minore, Ecclesiæ Collegiatae S. Annæ Canonico, Semiarii Academico-Diœcesani Praefecto, Publico Sacra Autoritate Apostolica Notario, Praesente Magnorum Hospitum Corona, AA. LL. & Philosophiæ Baccalaurèi Ritu Solenni crearentur Per Ignatium de Sierakow Sierakowski, Artificio Poëtico In vim Fraternali affectus Praesentatus. Annò 1755. Domini Die 19. Mensis Novembris. Crœvoviæ (sic) Typis Collegii Majoris.* fol., k. 6 nb.

Na odwr. k. tyt. wizerunek kłęczącego św. Jana Kantego w stroju profesorskim, wieńczonego przez aniołka; u góry w obłokach Chrystus w cierniowej koronie, z przebi-

tego boku wytryska krew do kielicha, obok Matka Boska. Pod wizerunkiem napis: B. Joannes Cantius Polonus, SS. Thiaë, in Universitate Cracoviensi Doctor, et Professor, Presbyter Secularis, Miraculis Clarus. Paulus Iędrzeiowski sc. Zamocij. Niżej czterowiersz.

Na następnej karcie: Principali artium et scientiarum praesidi... Joanni Cantio... Ode votiva. Na Ściej karcie i 4 r.:... Examinatoribus... Joanni Rygalski, Philosophiæ Doctore et Prof.... ac interea Facultatis Artisticae Decano... Antonio Michalski, Philosophiæ Doctore, Ejusdemq; Regio Professori, Collegae Majori, Ecclesiæ Collegiatae S. Annæ Canonico... Ambrosio Buszydłowski, Philosophiæ Doctore, ejusdem et ordinario lingvæ Gallicæ Professori, Collegae minori... Ode Tricolos Tetrastrophos.

Na k. 4 v: *Congressus...* Andreae Orłowski, dialectica amore sapientiae commendat; niżej: Andreae Badurski, rhetorica majestatem Tullianae facundiae confert. Na k. 5 r.: Valentino Szylarski, arithmetica arcanum Pythagorici numeri proponit; na k. 5 v.: Martino Witkowski, geometria magnitudine animi metitur; niżej: Jacobo Dunaiewski, astronomia sui peritiam recommendat; na k. 6 r.: Josepho Korsowicz, grammatica palladium sermum dedicat; niżej: Ignatio de Sierakow Sierakowski, in vim mutui applausus et affectus Andreas Badurski cum arte Musica Apollineam Chelym dedicat. Na końcu: *Snb... regimine... Stanisłai Philippowicz, Sacrae Theol. Doctoris et Professoris, Collegii Majoris et Universitatis Senioris Patris, Ecclesiarum Collegiatarum; S. Floriani ad Cracoviam Decani, Careloviensis Scholastici, Parochialium, Premykoviensis Praepositi, in Igołomia Curati, Contubernii Starnigieliani et Alumnatus Roszczeviani Provisoris, Studii Generalis Almae Universitatis Crac. Procancellarii et Generalis Rectoris.*

Bibl. Przypkowskich. — Dzików — Ossol.

(**Sierakowski Ignacy**). *Przyspieszenie Sprawiedliwości Urodzonemu Ignacemu Sierakowskiemu Staroście Olszańskiemu w sprawie w Urodzonym Rochem Bętkowskim.* fol., k. 1.

Bibl. T. P. N. w Poznaniu.

— ob. Doroszewski Bazyli (Przybliżenie).

SIERAKOWSKI Józef. *Wiersz W Dzień Chrztu to jest: dnia 3. Maja 1794. Roku Narodzonego dnia 17. Kwietnia tegoż Roku Syna Jaśnie Wielmożnego Ignacego Wyszogotta Zakrzewskiego Prezydenta Miasta Wolnego Warszawy Od*

Jozefa Sierakowskiego Kommissyi Porządkowej Cywilno-Woyskowej Kommissarza, iako Oyca Chrzescnego. Ofiarowany. (Warszawa 1794). w 4ce, k. 2 nlb.

Akad.

SIERAKOWSKI K., pułkownik inżynierów koronnych. Najjaśniejszy królu, Panie Mój Miłościwy, y Najjaśniejsze Rzeczypospolitey skonfederowane Stany. (1790?). fol., str. 2.

Branic.

SIERAKOWSKI Kajetan. Mowa Jasnie Wielmoznego Kajetana Sierakowskiego Kasztelana Słonskiego W Stanach Skonfederowanych Rzeczypospolitey Dnia 27. Paździer: 1788. Miana. (Warszawa 1788). (Na końcu:) (W Drukarni Nadw: JKMei i P. K. E. Naro:). fol., k. 2 nlb.

W sprawie Depart. wojskowego. Jest za przyznaniem mu całkowitego rządu nad wojskiem.

Akad. — Czartor. — Zielińś.

— Toż... na Sessyi 28 Pazd. 1791.

folio.

— Toż... na Sessyi 15 Listop. 1791.

folio.

— Kajetana Sierakowskiego Kasztelana Słonskiego Mowa Ná Sessyi Seymowej R. P. 1792. dnia 24. Stycznia Miana. Względem porownania w Prerogatywach Dnehowieństwa Obrządku Greko-Unitow, z Dnehowieństwem Obrządku Łacińskiego Rzymńskiego. (1792). fol., k. 2 nlb.

Czartor.

— Do uprzędzonych względem Konstytucyi Dnia 3. Maia 1791. Roku zapadłej od Kajetana Sierakowskiego Kasztelana Słonskiego K.(awalera) O.(rderu) S.(więtego) S.(tanisława) w Drukarni Wolney. (1791). w 4ce, str. 186, dwie Tabele (wzrostu i upadku Narodu Polskiego) oraz 1 str. Omyłek.

W przedmowie powołuje się na Kołtataja. — Broni dziedziczości przeciw wolnej elekcji.

Przyczyny upadku upatruje w obieralności. Argumenty czerpie z historii polskioj. Dochodzi do Jana III. Rzecz małej wartości.

O przedruku z r. 1845 ob. Bibliogr. IV. 239.

Akad. — Branic. — Czartor. — Jagiell. — Krasieńś. — Ossol. — Zielińś.

— ob. Lenartowicz

SIERAKOWSKI Łukasz. Epicedia, In Obitvm Illvstris Et Magnifici Domini, D. Andreae à Bnin, Opalenski, Supremi

Regni Poloniae Marschalci, Maioris Poloniae Generalis, Szremeñ. Rogosneñ. Colensis, &c. &c. Capitanei. A nonnullis Studiosis, Collegij Posnaniensis Societatis Jesv, scripta. (Tu winieta). Posnaniae, Apud Viduam Joannis VVolrabi, & haeredes eius cl.Ł.XCIII (1593). w 4ce, k. 16 nlb.

Tytuł w ozdobnych ramkach.

Na odwr. k. tyt. herb Opalińskiego „Łodzia“ z odpowiedniemi napisami u góry i dołu.

Dedyk.: Andreae Opalenski, praeposito Plocensi, S. D. N. Secreto Camerario... Andreae Opalenski, Supremi Regni Poloniae Marschalci... vita functi filio Lucas Sierakowski, castellani Lendensis et capitanei Przedecensis &c. filius, Eloquentias in Collegio Posnaniensi studiosus salutem. Na końcu dedykacji: Posnaniae, XVIII Calend. Maii. cl.Ł.XCIII.

Na kartach 4 i 5 poemat pt.: Prosopopoeia, Qvator Regvm Poloniae, Illustris & Magnifici Domini, Andreae à Bnin Opalenski vmbrae alloquentium. Avthore Lvca Sierakowski. Występują tu królowie: Zygm. Aug., Henryk I, Stefan I i Zygm. III. — Od karty 5 v. do 9tej: Psychomachia, seu lis doloris et constantiae. De suscipiendo Romam itinere ad Rm Dominum, Andream Opalenski, Praepositum Plocensem, S. D. N. Secretum Camerarium, Joannis Borsk. — Na karcie 10tej: Eiusdem, Dialogismus. Angelus vrbis custos, & Posnaniae. Aetherea Virtus Hercvlem feri vetat. — Od karty 10 v. do 12tej: Manes Cognati Andreae Opalenski vmbrae salutant, Simonis Szwryżński. (Występują tu: Jacobus a Bnin palatinus Posnaniensis, Petrus a Bnin episcopus Posnaniensis, Andreas castellanus Posnaniensis, Gerardus episcopus Wladisl., Petrus capitaneus Maioris Poloniae, Nicolaus episc. Poan., Joannes palat. Posn., Andreas episc. Posn., Matthias palat. Posn., Petrus Wladisl. episc., Joannes Lubranski episc. Posn., Petrus Opalenski castellanus Gnesn.). — Od karty 12 v. do 13tej: Bartholomasi Gosnievski, Ode Tricolos Tetrastrophos. — Od karty 13 v. do 14tej: Melchioris VVissociensis. Ode Tricolos Tetrastr. — Od karty 14 v. do 15tej: Stanisłai Mierzewski. Ode. — Na karcie 15 v.: Epigramma Alberti Sertorii. — Od k. 15 v. do 16tej: Emblema Pheneus Amnis Blasii Nephelii. — Na karcie 16tej: Michaelis Ponocensis. Ode. — Na karcie 16 v.: In Navem... Andreae à Bnin Opalenski supremi Regni Marschalci, &c. &c. uita functi insigne, Joannis Craiensis.

Ob. Bibliogr. XXIII, str. 357. — Juszyński II. 416. — Wierzbow. III. 2924.

Dzików — Ossol. — Warsz. Uniw.

— ob. Gostomski Henryk (Gratulationes 1593) — K.(oszański) G. (Nazwiska 1597) — Opaleński Andreas (1593) — Zajączkowski W. (1593).

SIERAKOWSKI Mart. de Bogusławice. Oratio ad Sigism. III. nomine aliquot praecipuorum regni procerum et senatorum in campo prope Toruniam habita. Torunii, Cotenius, 1587. w 4ce. Bibl. Szemb. w Porębie.

SIERAKOWSKI Maxymilian Bruno. Mowa JW. Jmci Pana Maxymiliana Brunona Hrabiego Sierakowskiego, Orderow Orła Białego y Świętego Stanisława Kawalera Trybunału Koronnego Marszałka przy odebraniu laski od świętego ziemstwa Lubelskiego. fol., karta 1. Ossol.

— Mowa JWJP. Maxym. Sierakowskiego, podkomorzego y posła województwa płockiego, na sessyi seymowej d. 4 Octobris miesiąca 1776 miana. fol., kart 2.

Branic. — Kijows. — Krasinś.

— Mowa JWJP. Max. Sierakowskiego, podkomorzego y posła województwa płockiego, na sessyi seymowej miana, d. 4 Października 1776. w 4ce, kart 2. Kijows.

— Mowa JW. JMP. Maxymiliana Sierakowskiego Podkomorzego y Posła województwa Płockiego dnia 19 8bris miana (1776). fol., k. nlb. 2.

Branic. — Krasinś. — Ossol.

(Sierakowski Maximilian). Powinshawanie Jasnie Wielmożnemu Jmci panu M. hr. Sierakowskiemu świeżo odebranej godności podkomorstwa województwa płockiego r. 1776. Oda. w 4ce, k. 4 nlb. Zielinś.

— ob. Bogurski Jan (Kazanie o ufności 1784).

Sierakowski Michał i Radolińska Mar. ob. Ceypler Kazim. (Splendor domow 1700).

SIERAKOWSKI Michał Roman († 1808). Kazanie o Prawdziwey Człowieka Szczęśliwości. Przy dokończeniu Wielkiego Jubileuszu w Kościele Katedralnym Przemyskim Dnia IV. Grudnia Roku MDCCLXXXVI (1776). Miane. Przez Michała Romana Sierakowskiego Ka-

nonika Katedralnego i Sędziego Surrogatora Przemyskiego. w Przemyslu w Drukarni J. K. C. Młci. w 8ce, k. 28 nlb.

Na odwr. k. tyt.: Imprimatur Josephns Kierski Cancellarius Cathedralis et Officialis Generalis Premisliensis Die 22 Xbris Anno 1766.

Dedykacja autora na sześciu kartach Wacławowi Hieronimowi Sierakowskiemu, arcybiskupowi lwowsk. i Józefowi Tadeuszowi Kierskiemu, biskupowi przemyskiemu. W egz. Bibl. Jagiell. brak 20 kart. Jocher 9008. Jagiell. — Ossol.

— List pasterski Michała Romaua hr. Sierakowskiego (datowany w Winnicy d. 21 Sierpnia 1796 r.). fol., 1 ark. składany.

Rolle w Roczn. dla archeol. 1871 str. 21. Krasinś.

— List pasterski Mich. Rom. hr. Sierakowskiego (datowany w Winnicy d. 7 Decembr. 1799. fol., 1 kartka. Krasinś.

— Ordinatio ad universum clerum Mich. Rom. com. Sierakowski Episc. (Datum Cameneci Podoliae d. 25 m. Februarii 1797 an.). fol., k. 1. Krasinś.

— Ordinatio Mich. Rom. Sierakowski. (Datum in Ołyka d. 4 Martii 1797). fol., str. 1. Krasinś.

— Process Mich. Romana hr. Sierakowskiego do duchowieństwa. (Datowany w Kamieńcu Podolskim d. 22 Februarii 1797). fol. k. 1. Krasinś.

— Uniwersał Mich. Romana hr. Sierakowskiego biskupa. (Datowany w Kamieńcu Podolskim d. 3 Marca 1798 r.). 1 arkusz składany. Krasinś.

— Zalecenie do Dziekanów Foralnych Dyecezyi Kamienieckiej od Michała Romana Grafieckiego y bisk. rzymsko-katolic. Kościoła. (Datowane w Kamieńcu Podolskim d. 27 Septembra 1799 r.). w 4ce, kart 6.

Ob. o nim Święcki Hist. pam. II. 442. — Rzewuski Henryk w Teofraście pol. 1851. — Enc. Org. XXIII str. 437. — Encykl. kośc. XXV 302. — Bernacki Teatr II. 318. Krasinś.

Sierakowski Roman (i Teresa) ob. Biegaczewicz Adalb. (Jedność 1737) — Dunin Józef (1765) — Krzanowski Andr.

(Kalendarz 1736) — Krzysztof od św. Kazimierza (1744) — Lenartowicz.

Sierakowski Samuel ob. Musae (1631).

SIERAKOWSKI Sebastyan, kustosz koron., prob. katedr. krak., biskup hermopolitański (1743 † 9 sierpnia 1824). Mowa X. Sebast. Sierakowskiego kustosa koronnego miana przy limicie trybunału koron. 20 Grudn. 1782. w Lublinie. fol., k. 1.

— Summaryusz dokumentów z strony JW. J. Xdza Sebastyana Hrabi Sierakowskiego kanon. katedr. krak. ord. S. Stan. Kawal., pozwanego i powoda, przeciwko WW. Officialistom Skarbu Koron., powodom i pozwanym. fol., k. B₁.

Z czasów sejmu 4 letniego.

— ob. Januszowicz Józef (1782) — Sierakowski Waclaw (Academia).

Estreicher Bibl. IV. 239 (tu późniejsze jego prace). — Lelewel Bibl. ks. dw. I. 227. — Roczniki Tow. Warsz. P. N. X. 447. — Enc. kośc. XXV. 300. — Wiersbowski Protokoły pos. Kom. Ed. Nár. 1908. — Łętowski Katalog IV. 39—41. — Bieliński Uniw. wil. I. — Dzieje dobroca. 1824 Wilno VI. 93—5. — Enc. Org. XXIII. 438. — Brown Bibl. str. 368. — Wisłocki Katal. ręk. str. LXV oraz nr. 1065. — Tokarz Ost. lata II. str. 127.

SIERAKOWSKI Stanisław (I), opat świętokrz. Conclusiones ex universa philosophia. Sub auspiciis illmi principis Laurentii Gembiecki archiepiscopi gnesnensis, etc. etc. propugnandae Calisii in archiepiscopali collegio Karnkoviano Societ. Jesu, a Stanislawo Sierakowski Philosophiae auditore. Cracoviae, in officina Andreae Petricouij, S. R. M. typogr. anno instauratae salutis cIoIoCXIIX (1618). w 4ce, k. tyt., 1 k. dedyk. i przedm. i 22 k. nlb. tekstu.

Ded.: Illmo Rndisimo domino, D. Laurentio Gembiecki, archiepiscopo Gnesnensi. Obiejuje Conclusiones 1—300. Jagiell.

— ob. Kosiński Alb. Ant. (Petra 1687) — Piasecki Stanisław (Physiologia entis 1642) — Starowski Sz. (Patriarcha 1641) — Waleszyński Marcin Jan (Sagitta 1697).

Sierakowski Stan. (II) ob. Rybiński Jan (1593).

Sierakowski Stan. (III), archidjakon Szremski, kanonik gnieźn. ob. Bocheński Jacek (1709) — Ceypler C (1703) — Pieniążek H. (1706) — Waleszyński M. (1697) — Zakrzowski Mik. (1706).

Sierakowski Stanisław (IV), Łowczy ob. Ostrowski Kaz. (Nieomylna droga 1702).

SIERAKOWSKI Stefan. Assertiones Theologicae. De Ordinatione Ac Vocatione Ministrorum Luther. & Calvin. eorundemq; Sacramentis. Discutiendae in Collegio Posnaniensi Societatis Jesu, mense Octob. die (8) hora (19). Anno M.D.XC. Præsidi Laurentio Arturo Faunteo, ejusdem Soc. Theol. Respondente Stephano Sierakowski. (Na końcu:) Posnaniae, In Officina Typographica Joannis VVolrabi. Cum Gratia & Privilegio S. R. M. M.D.XC (1590). w 4ce, k. 8 nlb.

Karta tyt. w ozdobnych ramkach. Na odwr. k. tyt. dedykacja: ...Andreae de Bnin Opalenski Regni Poloniae supremo Marschalco, Majoris Poloniae Capitano generali, &c. L. Artvrvs Favntevs S. P. D... Posnaniae M.D.XC. 20 Septemb. (Streszczenie ob. w tomie XVI str. 178).

Rozpoczyna Pars I: Ministros Protestantium Laicos esse, vtpote nec legitima missos nec ordinatos. Powołuje się na Sadeela (obacz). — Od k. B₂ verso: Pars Secunda: Ministros... nec concionandi nec sacram. conficiendi potestatem habere. Popiera swe twierdzenia cytatami z OO. Kościoła. Wyszło także po niem. pt. Von der Ordination (1590). — Antorem jest oczywiście Fauntens.

Na egz. Warsz. Uniw. na tytule: Dono authoris me habet Guilielmus Kaal e veteribus castris Hessornm. — Istotnie Kaal bawił w Polsce w r. 1590, o czem obacz tom XIX str. 3.

Wojciechowska Z dziejów książki 1928 str. 70. — Jocher 8026. — Wierzb. I. 554. Jagiell. — Ossol. — Warsz. Uniw.

— ob. Faunteus Artur Wawrz. (Assertiones 1590) — Powodowski Jan (Ad dominos 1585) — Tarnowski J. (1604).

SIERAKOWSKI Waclaw, kanonik kat. krak. (1741 † 1806). Architektura cywilna dla młodzi narodowej przez WJX. Waclawa Hrabie Sierakowskiego kanonika i koadjutora proboszcza katedralnego krakowskiego. w Dwoch

Częściach Zawarta Pracą i Kosztem Autora w Krakowie 1796 w Drukarni Szkoły Głównéj. w 8ce. Część I k. 23 nłb. i str. 168. — Część II k. 10 nłb., str. 99 i XXVIII tablic.

Pierwszy tytuł (przed k. tyt.): O Architektury sztuce i nauce. — Po tytule obszerny cytat z Witruwiusza na 1 stronie.

We wstępie do Czytelnika rozwija szereg myśli o godności, piękności, bystrości etc. oka; tu jak i w dalszych dziełach cytuje poetów, pisarzy kościelnych, biblję, a nie daje faktów, obserwacji i przyrodniczych poglądów. Dopiero po takim teoretycznym ale raczej moralizującym wstępie przechodzi do właściwej treści dzieła.

Część I o początkach architektury, o jej zasadach, o podziale wedle stylów, o symetrii, o proporcji, o sztukaterjach, o sławnych architektach, o cudach świata.

W części II o regułach architektury, o rzędach tokańskim, doryckim, jonickim, korynckim, rzymskim etc. Na str. 23 słowniczek terminów polsko-włoski. Na str. 78 i nast. opisuje wzory architektury gockiej w Polsce (Boże Ciało, Koleg. sandom.) i rzymsko-greckiej (kościół św. Piotra). Na str. 80 ciekawa anegdota o Ang. III, który prosił Jezuitów o nieobijanie kościoła wewnątrz adamaszkami. Na str. 89 o antepedium w Katedrze krak., o kaplicy Zbaraskich, o grobie św. Jana Kantego. Na dodanych tablicach wzory kolumn, baz, bram, kapiteli, arkad itp. (szytychował Taborski).

Czerpie z dzieł włoskich (dużo z J. Barozzego Vignoli).

Wyszedł nadto dodatek do tego dzieła pt.:

Do Architektury w częściach dwóch wydanej dla powszechnego użytku, względem materiałow na budowlę, przydane potrzebne wiadomości przez WJX. Wacława hrabię Sierakowskiego proboszcza katedralnego krakowskiego. Pracą i kosztem tegoż. w Krakowie 1797, w drukarni Szkoły Głównéj. w 8ce, k. 7 nłb. i 114 str.

Stanowi część 3cią powyższego dzieła.

Dzieło to należy odróżnić od „Architektury“ wydanej in folio w r. 1812 przez jego brata Sebastjana († 1824) w dwóch tomach; ob. Bibl. IV. 239.

Żebrawski Bibl. matem. str. 489.

Akad. (defekt) — Czartor. — Dzików. — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Zielinś.

— O fabryce sukiennej krakowskiej z przydatkiem uwag ogólnych o rękodzielach względnie do rolnictwa

i handlu uważanych... ob. Dembowski J. St. (w tomie XV str. 133).

Są tu mowy i wniesienia Seb. Dembowskiego na sesjach komis. porządkowej w r. 1791 i inne artykuły.

Ob. niżej: Rękodzieła.

— Hymny Brewiarza Rzymskiego dla użytku powszechnego przez WJX. Wacława Hrabię Sierakowskiego proboszcza katedralnego krakowskiego zebrane i na polskie przełożone Nakładem Tegoż. w Krakowie w Drukarni Szkoły Głównéj Roku M.DCC.XCIX (1799). w 8ce, k. nłb. 5., str. 274.

Na pierwszej karcie przed k. tyt. tytuł: Hymny Kościelne. Na odwr. k. tyt. cytaty z Psal: 64 i S. Pańli Ep. ad Colos. Cap. 3. v. 16. Na następnych 3ch kartach: Do Czytelnika. Tu mówi, że jest to przekład jego własny. Ale są i obce przekłady (np. na str. 164 Petricyusz w tłumaczeniu JP. Kochanowskiego).

Obok Hymnów są i inne wiersze o treści religijnej z różnych autorów nowszych. Na str. 195: Sposób śpiewania mszy św. (chóry).

Na str. 218 jakieś oryginalne wiersze autora ku czci M. B. jako królowej polskiej. — Wartość poetycka zbioru nader mała.

Joher 7065. Akad. — Ossol.

— Historia kościelna... ob. Massini Karol.

Należy poprawić datę na M.DCC.XCIX (1799) i liczbę kart na: 3 k. nłb., str. IX, 1 czysta, k. 9 nłb. i str. 319.

— Jozef od Braci swoich uznany Tragedya Z Włoskiego ná Polski język Przez X. Wacława Sierakowskiego Kanonika Katedralnego Krakowskiego Przetłomaczona. grána y śpiewána od Młodzi w Sztuce Muzyczney Cwiczącey się. (Tu winieta). w Krakowie. (B. w, dr. i r.) (1780?). w 4ce, k. 2 nłb., str. XVIII (błędnie XVII, gdyż XII dwa razy odbito).

Na odwr. k. tyt.: Osoby. Na następnej karcie przedmowa. W niej powiada, iż wbrew ogólnemu zdaniu, że u nas nie można śpiewaków znaleźć, znalazł doskonałych w nauce muzycznej ludzi i młodzianów, którzy nie będąc rzezańcy, mogą przez sposobność natury czyli przyrodzenia rzezańcom wyrównać.

Tekst włoski był zapewne pióra Metastazego. Tłumaczyli go także Minasowicz i Popiel (obacz tom XXII str. 309 i 310). Zamieszczam to dziełko jednakże tutaj, gdyż mój ojciec pominął je pod Metastazym. Jagiell. — Ossol.

— Kantata w muzyce. Abigail. (B. m. dr. i r.) (Kraków około 1780?). w 8ce, k. 10 nlb.

O tym i o następnych tekstach należy zauważyć co następuje. Układ ich jest jednakoowy: Treść rzeczy, Spis osób, wreszcie sam tekst, podzielony na części a pisany prozą przepłataną wierszami (arje i chóry). Na końcu lub na początku bywa aprobata Putanowicza. Druk w Krakowie po r. 1777 (zapewne wychodziły przez dłuższy okres czasu). Teksty są zapewne zapożyczone z włoskiego, ale są i jego oryginalne (na tematy polskie jak św. Bronisława lub Michał Giedroyc).

Tylko przy „Narodzeniu Odkupiciela“ zanotowane nazwisko autora tekstu włoskiego (Terribilini).

Rymy nędzne jak zwykle u niego. Często wprowadza postacie alegoryczne. Nuty sprowadzał przeważnie z Włoch, a do niektórych kantat dorabiano muzykę na miejscu. Nuty swoje zapisał klasztorowi Franciszk. w Krakowie, gdzieby zapewne dzisiaj szukać ich należało, o ile nie uległy spaleni w r. 1850.

Na końcu swojego dzieła: Sztuka muzyki (ohacz niżej) podał spis tych kantat z nazwiskami kompozytorów i z liczbą wybitych egzemplarzy. Bił każdej kantaty od 150 do 680 egzemplarzy.

Z kompozytorów wymienia Włochów: Casali, Baranelli, Paisielli, Ciampi, Jomelli, Giuseppe de Sanctis Durante, Galuppi, Picini, Anfossi, Crispi, Tritti, Sarti, Androzzi, Feo, Digne, Magherini, Gnilhelmi, Sachini, Romano, Fenaroli, Borghi, Santini. — Z innych: comte Proskau delletante, Gollumbek Silesiano, Lang Bohemo, Chevalier Zygmuntowski delletante, Hasse maestro Augusta III.

Kilku kantat tam zanotowanych nie znalazłem nigdzie odszukać, nie wiadomo więc czy były drukowane. Razem podał 63 ich tytułów. Nie znam 8 Lamentacji Jeremiasza, Miserere itp.

O ich odgrywaniu ob. Estreicher Teatra I 174. Biblioteka Jagiell. posiada 38 tych kantat oprawnych w jednym tomie.

— Toż... Adam i Ewa. w 8ce, k. 11 nlb.

— Toż... Błogosławieństwo Jakóba. w 8ce, k. 14 nlb.

Tu podpis Cenzora: „Lectum et approbatum M. Jos. Putanowicz“.

— Toż... Boże Narodzenie. w 8ce, k. 6 nlb. Warsz. Uniw.

— Toż... Na Boże Narodzenie. w 8ce, k. 8 nlb.

— Toż... Bł. Bronisława Zakonnica Reguły S. Norberta Klasztoru Zwierzy-

nieckiego pod Krakowem. w 8ce, k. 12 nlb.

— Toż... Ester. w 8ce, k. 10 nlb. Czartor.

— Toż... Ezechiasz król. w 8ce.

— Toż... S. Filip Neryusz. w 8ce, k. 13 nlb.

— Toż... S. Helena. w 8ce, k. 11 nlb.

— Toż... Na Honor S. Cecylii P. i M. w 8ce, k. 7 nlb.

— Toż... Na honor N. M. P. w 8ce, k. 10.

— Toż... Na Honor B. Szymona z Lipnicy Zakonu Oyca S. Franciszka Reguły Scisleyszey. w 8ce, k. 13 nlb.

— Toż... Izaak. w 8ce, k. 14 nlb.

— Toż... S. Jacek Patron Kor: Pol: w 8ce, k. 11 nlb. Czartor.

— Toż... Jakob Patryarcha. w 8ce, k. 10 nlb. Ossol.

— Toż... S. Jan Kanty. w 8ce, k. 8 nlb.

— Toż... Jefe. w 8ce, k. 8 nlb.

— Toż... Jerycho Zburzone. w 8ce, k. 10 nlb.

— Toż... Joas. w 8ce, k. 16 nlb. Czartor.

— Toż... Jonas. w 8ce, k. 15.

— Toż... Jonatas. w 8ce, k. 15 nlb. i 1 czysta.

Na końcu: Lectum et approbatum M. Jos: Putanowicz Libr: Censor.

— Toż... Jozef. w 8ce, k. 13 nlb.

— Toż... Judyta Heroina. w 8ce, k. 13 nlb. Czartor.

— Toż... Trzey Krolowie. w 8ce, k. 10 nlb.

— Toż... Lamentacye to jest Narzekania Jeremiasza. w 8ce, k. 16 nlb.

Na końcu „Szkoły Muzyki“ podaje: Jeremiasza Lamentacye Wielkosrodowe I, II, III — dalej: Jer. Lamentacye Wielkoczwartkowe I, II, III — wreszcie: Jer. Lamentacye Wielkopiątkowe I, II, III. Wyszło więc pod tym tytułem 9 kantat, z tych znam jedną.

— Toż... Machabeyczykowie. w 8ce, k. 12 nlb. Czartor.

— Toż... Męka Pańska. w 8ce, k. 10 nlb.

— Toż... Bł. Michał Giedroic. w 8ce, k. 8 nlb.

— Toż:... Narodzenie Odkupiciela. w 8ce, k. 16 nlb.

Na odwr. k. tyt.: Poesja P. Terribiliniego. Muzyka P. Anfosoego Kapeli Maystra Neapolitańskiego.

— Toż:... Narodzenie Panny Maryi w wyobrażeniu Ewy. w 8ce, k. 8 nlb. Czartor.

— Toż:... Oblubienica Pańska. w 8ce, k. 8 nlb.

Ob. Bibliogr. XXIII, str. 220.

— Toż (pod tytułem): Opera w muzyce na honor Ś. Stanisława Biskupa Krakowskiego... przez X. Sierakowskiego. w 4ce, k. 12.

Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— Toż:... Ofiara Noego. w 8ce, k. 9 nlb.

Na końcu: Lectum et approbatum M. Jos: Putanowicz Libr. Censor.

— Toż:... Ruth. w 8ce, k. 8 nlb. Czartor.

— Toż:... Salomon Matce wdzięczny. w 8ce, k. 8 nlb.

— Toż:... Salomon na tronie. w 8ce, k. 13 nlb. Czartor.

— Toż:... Śmierć Abła. w 8ce, k. 12 nlb.

— Toż:... Śmierć Goliata Olbrzyma. w 8ce, k. 13 nlb. Czartor.

— Toż:... Tobiasz. w 8ce, k. 9 nlb.

— Toż:... Na Uroczystość Bożego Narodzenia. w 8ce, k. 12 nlb.

— Toż:... Na Uroczystość Narodzenia Pańskiego. w 8ce, k. 10 nlb.

Na odwr. k. tyt.: Muzyki Jana Czałego Kapeli Magistra Laterańskiego Accademico Filarmonico di Bologna.

— Toż:... Zniesienie Chananeyczyków. w 8ce, k. 8.

Czartor. — Warsz. Uniw.

— Kantata z muzyką na honor Ś. Wacława. w 8ce, k. 12 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb kapituły krak. „Trzy korony” i sześciowersz.

Dedykacja kapitule krak. z podpisem: Teodor Zygmuntowski Kawaler Złotej Ostrogi. Akad. — Czartor.

— Postać ogrodów która do dwóch zmysłów smaku w owocach i powonienia w kwiatach szczególnie ściaga się przez WJX. Wacława Hrabie Sierakowskiego proboszcza katedralnego krakowskiego w dwóch częściach wystawiona pracą i kosztem autora w Kra-

kowie 1798. w Drukarni Szkoły Głównéj. w 8ce, Część I k. 14 nlb. i str. 260. — Część II k. 8 nlb. i str. 272.

Tytuł pierwszy (przed k. tyt.): O ogrodach. Rozpoczyna, jak zwykle u niego, wstęp o zmysłach (Do Czytelnika). — Tom I składa się z XXII rozdziałów (o początkach ogrodów, porównanie ogrodów z innymi sztukami, reguły, uprawa ziemi, szpalery, szczerzenie, konserwa cytryn i pomarańcz, warzywa itp.). — Część II ma rozdz. XXII (o podziale ogrodów, o placach ogrodowych, o placach, wodach, o dzicach ogrodowych, o occie z angrestu, o maściach, o kwiatach znacności, o nawozie, o chorobach drzew, drzew zdatność itp.). Cytuje dużo poetów łac. i włoskich. — Na str. 251 tom II wspomina o Jordanowie, miasteczku rodziców dzieciznem, gdzie rozebrał kazał kościółek modrzewiowy. Na str. 270 cytuje ciekawą wierszowaną inwektywę o herczjarchach pt. Qualis vita mors est ita.

Akad. — Drohob. — Dzików — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Zielinś.

— Potyczka duchowna w której znajdują się nayspewniejsze sposoby (1799)... ob. Scupoli.

— Prospekt powodowania młodziana narodowego przez Chrześcianańsko Katolicką Edukacyą do doskonałej obyczayności w tym życiu, aby wieczney szczęśliwości nie chybił. w 4ce, k. 2.

Bez osobn. tytułu.

Jest to zaalenie swoich dzieł; z niego dowiadujemy się że wydał Kantaty w 60 tomach i słożył je u XX. Franciszkanów. — Być może, że wyszło po r. 1800.

W spisie dzieł swoich wymienia: 1) Muzyka T. III. 2) Architektura T. III. 3) Fabryka sukienna T. III. 4) Ogrody T. II. 5) Potyczka duchowna. 6) Tomasza a Kempis (1798). 7) Krasset Uwagi T. IV. 8) Królewzka droga krzyża. 9) Hymny kościelne. 10) Rolnictwo. 11) Silnie. 12) Igraszki dowcipne. 13) Hist. kościelna T. XIII. 14) Kantaty. 15) Upominek przy spadku XVIII w. 16) Baltazar Graayan czyli Maxymy dla urzędników. 17) Prawdy dla władców i dziedziców T. II. 18) Głos bndżony powinności swoich zasypiających T. III. 19) Katechizm z nutami do śpiewania Mszy św. 20) Adwokat czyacowy. Egz. Akad. oprawny razem z dziełem tegoż autora p. t. „Silnie”.

Akad. — Jagiell.

— Rękodzieło fabryki sukienney które w Krakowie 1786. dla wielu pożytkow i zatrudnienia ubogich pracą jest ustanowione. Przez WJX. Wacława

Hrabię Sierakowskiego proboszcza katedralnego krakowskiego, iako fabryki sukienney protektora w trzech częściach zawarte, pracą i kosztem autora w Krakowie 1797. w Drukarni Szkoły Głównej. w 8ce, Część I k. 20 nlb. i str. 64. — Część II k. 14 nlb., str. 43 i 3 tablice. — Część III k. 8 nlb. i str. 212.

Pierwsze tytuły brzmią: O Rękodziele Fabryki Sukienney.

W przedmowie „Do Czytelnika“ powołuje się na swoje dzieła o Muzyce i Architekturne: „Okazawszy w wydanych na widok dziełach dla zmysłu słuchania zabawę Muzyki, dla zmysłu oczów zabawę Architektury, teraz dla zmysłu czucia albo dotykania Fabrykę Sukienną, która jest jedną z nayspieszych potrzeb dla ludzi i wygodą wielce pożyteczną, zabawę przedstawiam; a to, ażeby zaraz od najmłodszych lat kwiatu, krajowa młodzież wprowadowała się do pędzenia życia swojego zabawnie, wesoło i pożytecznie“.

W części I wspomina fabrykę sukienną, która od lat 12 była jego zabawą i wylicza jej pożytki — głównie moralne. W części II we wstępie mówi o nauce Historji, co jest bez związku z resztą tomu. Potem przechodzi do prządek, czeladzi, farbierni, postrzygalni, przmiotów sukna. Pracowały w fabryce liczne siostry. Na końcu taksy płac. — Część III mówi o owcach, o wełnie, o rodzajach sukna, o technicznych szczegółach pracy. — Całość daje ciekawy obraz fabrycznych urządzeń z końca XVIII wieku. — O tejsze fabryce obacz w tomie XV str. 133 i w t. XVI str. 158 i 369.

Akad. — Jagiell. — Krasień. — Ossol.

— Rolnictwo dla włościan, dziedziców i władzy rządowej przez WJX. Wacława Hrabie Sierakowskiego proboszcza katedralnego krakowskiego. w Trzech Częściach wydane pracą i kosztem autora w Krakowie 1798. w Drukarni Szkoły Głównej. w 8ce, Część I, k. 20 nlb., 1 k. czysta i str. 369. — Część II k. 8 nlb., str. 124 i 1 k. czysta. — Część III k. 7 nlb. i str. 54.

Wszystkie trzy części mają przed k. tyt. tytny: O rolnictwie. Wszystkie trzy k. tyt. mają rycinę, przedstawiającą orkę w cztery woły.

Rozpoczyna: Do Czytelnika, gdzie mówi, że sam agrykultury nie doświadczał. Tłumaczy pracę pana de la Selle de l'Etang, wydaną w r. 1763; a ten za przykład stawia Oliwiera de Serre. (Jest to więc

tłumaczenie i należało je umieścić pod La Selle de l'Etang, ale ponieważ go w tomie XXI ojciec mój nie uwzględnił, przeto opisuję je tutaj).

Tom I mówi o stanie agrykultury w naszym kraju, o gatunkach ziemi, o oraniu, nawozach, ugorach, siejbie. Czasem w przypisach mówi o stosunkach polskich np. o Sieniawie niedaleko Tatrów leżącej (str. 365) lub o Bandosach (str. 155).

Tom II o łąkach, o szacunku, o chorobach zbóż. — Tom III o polityce agrarnej rząd. Na końcu tekst i przekład ody Horacjusza „Beatus ille“ oraz J. Kochanowskiego: Jest ktoby wzgardziwszy te doczesne rzeczy.

Katalog Bibl. Ossol. podaje T. I str. 405, T. II s. 129, T. III s. 64.

Akad. — Drohob. — Jagiell. — Krasień.

— Silnie czyli oszczędzenie zdrowia pracujących około ciężarów. Dla użytku powszechnego przez WJX. Wacława Hrabie Sierakowskiego proboszcza katedralnego krakowskiego wydane pracą i kosztem autora z figurami na miedzi rzniętymi. W Krakowie w Drukarni Szkoły Głównej Roku M.DCC.XCIX (1799). w 8ce, k. 16 nlb., str. 126, k. 1 czysta i tablic XXI.

Tytuł pierwszy (przed k. tyt.): O silniach. W przedmowie zaznacza, że sam nie posiada wykształcenia technicznego (poza Mechaniką wydaną dla młodzi szkolnej). We wstępie mówi, że naśladował dzieło Mik. Zabaglia rękodzielnika Bazyliki Watykańskiej. Jest to więc przeróbka z włoskiego.

Mówi o instrumentach, linach, spajaniu, kafarach, wiązaniach, drabinach, kopaniu marmurów, przewożeniu ich, rnsztowaniach. Uwzględnił czasami stosunki polskie (np. str. 83 o marmurach polskich) i stara się stworzyć terminologję polską. Na końcu XXI dných tablic. Na pierwszej u dołu: T. Taborzki szychował w Krakowie. Na tablicach VIII, X, XI i XII z jednej strony: C. G. P. S. R. M., z drugiej: Sculp. et excud. Adam Gie.(ryk) Podebrański w Krakowie; na tablicy IX: fc. S. K. Na tabl. XIV: P. Allmer. Tablice od XIII do XXI są widocianie odbite zagranicą (gdyż stroje, krajobraz i architektura mają charakter włoski).

O szycharzu Gieryku ob. Wspomnienia Ambr. Grabowskiego (wydał Stan. Estreicher 1908).

Akad. — Jagiell. — Ossol. — Zieliń.

— Sztuka Muzyki dla młodzieży kraiowej przez WJX. Wacława Hrabie Sierakowskiego kanonika i proboszcza koadjutora katedralnego krakowskiego

jako nad kapelą kościelną przełożonego wydana pracą i kosztem autora Tom I. (Tu rycina przedstawiająca kościół, czterech duchownych przed tablicą z nutami, u góry aniołek). w Krakowie Roku 1795. w Drukarni Szkoły Głównej Koronnej. w 8ce, k. 5 nlb., str. 231. — Tom II. w Krakowie Roku 1796. w Drukarni Szkoły Głównej. w 8ce, k. 15 nlb., str. 234 i 3 tablice z nutami (tablica II na 8 kartkach). — Tom III. k. 4 nlb. i str. 93. [Do tego dodane:] Rzecz albo Muzyki Praktyka k. tyt. i 9 tablic (zatytułowanych: Kollekcya czyli Inwentarz Kantat i do nich muzycznych należących papierów).

Tom I zawiera „Naukę o Muzyce w traktacie ogólnie a w rozdziałach szczególnie zamkniętą“. Traktat ów wystawia potrzebę ułożenia muzyki z tekstem polskim i pożytki jakie z niej wypływają (str. 1—50). Mówi tu o widowiskach w innych krajach i gani nadużycia oheych komediantów w Polsce; o granii na klawikorcie; o uprawie muzyki we Włoszech; o braku tej uprawy w Polsce. Potem sama rzecz w X rozdziałach. Ostatni „O narodowym języku“. — Od str. 157: Wykład materji podanych na sejm w roku 1792 (żądał, aby państwo zaopiekowało się muzyką i otworzyło Alumnatus Vocalistarum). — Od str. 203: Sposób słuchania kościelnej muzyki. — Od str. 215: Series Monumentorum. Tu opisuje dom kanoniczy, w którym mieszkał; przytacza napisy na tablicy na cześć Hosseina Bek Sołtana posła perskiego w Polsce w r. 1676, na cześć Stan. Augusta, św. Jacka, Mieszka, Boł. Chr., Kaz. Wielkiego.

W t. II mówi o instrumentach, wtórce, guście, tempie, kantatach, motetach, transpozycji, melodji, tabulaturze, akcencie, organach etc. Na czele odezwa do uczących się muzyki.

W t. III omawia praktykę głosów z instrumentami. Dodana na końcu „Rzecz albo Muzyki praktyka“ składa się z 9 tablic zestawiających kantaty, jakie wydał względnie przedstawił. Wylicza ich 53. Podaje tytuł, tabulaturę, ilość głosów i instrumenty, autorów muzyki, ilość książeczek wydanych (nie przy wszystkich) Obacz wyżej pod Kantata.

Estreicher Teatra I. 177. — Poliński Dzieje muzyki 1907 str. 161 wyraża się ujemnie o wartości tego dzieła. (Nie mniej ma ono wartość jako źródło dla historii kultury).

Akad. — Czartor. — Jagiell. — Krasiań. — Ossol.

— Uwiadomienie o funduszu dla żebraków i Fabryce Sukienney. Kraków 1789. 20 Sycznia. fol., k. 2 nlb.

Zachęcenie Publiczności do wspierania tej instytucji i wykaz przychodu i rozehodu. Jagiell.

— ob. Exercitatio — Massini (Histor. kościelna 1799) — Meditationes (1778) — Mostowski Paweł (Copie de la lettre 1774) — Muszyński Joz. (Kazania 1793) — Prawo (1773) — Scupuli Wawrzyniec (Potyczka duchowna 1799) — Sołtyk Kajetan Ignacy (Proces 1780) — Tagoborski Kajetan X. (O zasługach) — Tomasz a Kempis (Nauka o naśladowaniu 1798).

O wydanym przez niego w r. 1800 zbiorku: „Igraszki uczonego dowcipu“ — ob. w Bibl. IV. 239. Nie zwrócono na niego dotąd uwagi, mimo że jest bardzo charakterystyczny ze względu na polską literaturę barokową. Jest to bowiem spóźniona teoria „sztuki wiersza“ tej epoki (kierunek arka-dyjski). Przytacza różne „dowody“ czyli przykłady sztuczek poetyckich — głównie z utworów łaciń. (ale te na polskie sam tłumaczy). Przytacza także liczne anegdoty i igraszki polskie (na str. 59 nagrodek dla Sawy marsz. wyszogrodzkiego — owego legendarnego Sawy z poematu Słowackiego i z gawęd Rzewuskiego). Na str. 80 wiersz z Monitora przeciw paue-girykom. Na str. 83: Ciekawe zachwycenie (przedruk Poswarku wina a wodą?).

W Bibl. tom IV str. 239 wymienione są również inne jego dzieła wydane p r. 1800 jako to: Historia kościelna 1800, Szkoła fortepianu, Upominek przy spadku XVIII w. 1800.

Bentk. I. 594. — Pamiętu. relig. moralny 1842 III. 140—5. — Miscellanea Cracov. 1814. Fasc. I. str. 99. — Łętowski Katalog IV. 41. — Przyjaciół ludu 1845 s. 46. — Grabowski Ambr. Wspomnienia (wydał Stan. Estreicher 1908). — Grabowski Ambroży w Roczniku Tow. krak. XIX. 535—545 (i osobno). — Sobieszcz. w Encykl. pow. Org. XXIII. 437 i 38. — Enc. kośc. XXV. — Żebrawski Bibl. mat. 489. — Poliński Dzieje muzyki str. 161. — Estreicher Teatra I. — Katalog ręk. Wiskockiego nr. 1281 (zapiski z r. 1763), nr. 2734 i nast.

SIERAKOWSKI **Wacław Jan Nepomucen.** Mowa Jegomości Xiędza Wacława Jana Nepomucena Sierakowskiego, Syna Chorążego Krakowskiego Na pogrzebie ś. p. Jaśnie Wielmożney Jey Młosci Pani Doroty z Niemojewskich

Siemienskiej, Kasztelanowy Lwowskiej, Fundatorki WW. OO. Reformatorów w Wiszni, w Ich Kościele miana. Dnia 16. Stycznia, Roku Pańskiego 1758. w 4ce.

Mowy tej tylko pierwsza karta znajduje się w Bibl. Akad. Jest ona złączona kustoszem z mową pogrzebową („Żałobna Pochwała“) Jana Kowalskiego na pogrzebie tejże Siemienskiej. Ta zaś oprawna jest razem z Akademią Historji kościelnej Sierakowskiego Wacl. Hier. z r. 1756.

— ob. *Academiae Marianaee* (1757) — Sierakowski Wacl. Hier. (Akademja).

SIERAKOWSKI Waclaw Hieronim z Bogusławic, biskup kamieniecki, przemyski i arcyb. lwowski (urodz. 1699 † 1780). Akademia z Historji Kościelnej Ku Czei Matki Boskiej, Maryi Náj cztery EPOCHY, albo wydziały Czasow, Náj Wieki, przed Narodzeniem Jey, náj życia: przez pierwsze pięć wiekow od Wniebowzięcia, y późniejsze latá Podzielona. Na Applauz Krolowy Nieba y Ziemi Przez Jasnie Wielmożnego JMCI Xięzda Waclawa Hieronyma Sierakowskiego, Biskupa Przemyskiego, Prezydenta Trybunału Skarbowego Koronnego, w Cudownym Obrazie Jarosławskiego Kościoła Societatis Jesu Koronowanej Odprawiona Od Szlachetney Młodzi Szkół Przemyskich Societatis Jesu Przeswietnych JMciow Duchem y Odzieniem do Stanu Duchownego sposobiających się. Iwona Drohoiowskiego Chorążycza Zydaczewskiego Retora. Waclawa Sierakowskiego Chorążycza Krakowskiego Franciszka Łaszewskiego Podwoiewodzicza Sanockiego Kаетana Tagoborskiego Chorążycza Czerniechowskiego Póctow Każdego náj wszelką Quaestią odpowiedzieć gotowego. z Pózwoleniem Starszych. w Przemyslu w Drukarni Adámá Kleiná J. K. M. y Jáśnie Wielmożnego Jegomości X. Biskupa Przemyskiego Ordynaryjnego Typografa 1756. w 4ce, k. 3 nlb., str. 48 i 1 k. nlb.

Na odwr. k. tyt. zaczyna się dedykacja od szkół przemyskich Collegium Soc. Jesu: Ignacemu Rogali Lewickiemu deputatowi na Trybunał kor. z wojew. podlaskiego, łowczemu podlaskiemu, podstaroście mu przemyskiemu; Pawłowi z Przeczek Mie-

rzejowa Przeczkowskiemu, eseńnikowi wijskiemu, sędziemu grodzkiemu przemyskiemu i Stefanowi z Ternowa Dwernickiemu, pisarzowi grodzkiemu przemyskiemu.

Książka ułożona sposobem pytań i odpowiedzi.

Źródłami, z których autor czerpał, są dekrety Benedykta XIV, Baronius, X. Tylickowski itp. Opisuje dzieje kultu M. B. Na str. 37 o czasach nowszych (Jezuici, obrazy cudowne, kaplice). Na końcu regestr i aprobaty.

Ob. tom XII str. 81, gdzie podano biblioteki oraz XII. 18 (*Academiae Marianaee* 1756—7).

— Toż... ku Czei Matki Boskiej... koronowanej Odprawiona Od Szlachetney Młodzi Szkół Przemyskich... odpowiedzieć gotowego. w 4ce, kart 2.

Jest to program większego dziełka wydanego pod tym samym tytułem, a opisanego bezpośrednio wyżej.

Na odwrocie tytułu zaczyna się streszczenie czterech epoch i wykaz Ksiąg, z których ta zebrana Akademia.

Oprawne razem z niżej opisaną *Academia annuass...* Ossol.

— *Academia Annuas Scholae Póctóes exercitatives Complectens In Scholis Premisliensibus Societatis Jesu. Publicè Habita Annò Domini 1756 Die Julii à Selectis è quadraginta duobus ejusdem Scholae Auditoribus. Perillustribus Reverendis Magnificis ac Generosis Dominis Dominis. Venc: Sierakowski Vexill: Crac. Sebast: Sierakowski Vexill: Crac. Fran. Łaszewski Vice-Pal. Sanoc. Nicol: Hyneck Judic Leop: Cajet: Tagoborski Vexill: Czer: Dom: Drohoiowski Subd: Zydacz: Math: Wybranski Thesau: Trocen: Oaj: Broszniowski Pocill: Czer: Casim: Pakoszewski Pinc. Mielnic. Jos. Rossowski Ensif. Rożan: Jos. Sokołowski Pocill: Gostin. Ant. Sokołowski Pocill. Gostin. Ignat: Zagorski Ign: Hoffman Mart: Czmorawski Jacob. Rudzki Franc: Krowczynski Simon. Bliznicki Joan. Dołhaniewicz. (Przemysł? 1756). w 4ce, k. 2 nlb.*

Bes osobnej k. tyt.

Zawiera pytania po łacinie i polsku. Łacińskie są wzięte: ex Latinitate ligata — et soluta (dotyczą poetyki, stylistyki itp.). Polskie są wzięte z arytmetyki, geografji, chronologii. Na końcu: *Examinantur horis*

pomeridianis. — Ważne dla poznania dydaktyki w jezuickich szkołach.

W egz. Ossol. razem z tem poprawna jest: Akademia z historyi kościelnej. Ossol.

— Catalogus Confessoriorum sub tempus Jubilaei magni in Urbe Metrop. Leopoliensi et celebrandi auctoritate Archiepisc. Leopoli. 1776. fol.

— Droga do nabycia doskonałości chrześcijańskiej i do dostąpienia zbawienia wiecznego przez sposób modlitwy wewnętrznej albo medytacji codziennych. we Lwowie 1751. w 12ce.

— Toż... w Przemyślu 1758.

Opisane w tomie XII str. 467—8 z egz. bibl. Uniw. Warsz. (pod: Benedykt XIV).

Być może, że istniał także przedruk z r. 1761, skoro w następnej edycji odezwa Sierakowskiego nosi datę 1761. Jednakże przedruku takiego nie znam. Owo wydanie z r. 1773 nazwano „potrzebie przedrukowanego“, co oznaczać może cawartą edycję, jeśli „przedrukowanie“ wzięć dosłownie.

— Droga Do nabycia doskonałości Chrześcijańskiej, y do dostąpienia zbawienia wiecznego, przez sposób modlitwy wewnętrznej, albo Medytacji codziennych. Od Naywyższego Namiestnika Chrystusowego Benedykta XIV. Papieża Wiernym Chrystusowym Podana, A od J. W. JMCi Xiędza Wacława Hieronima z Bogusławic Sierakowskiego Arcybiskupa Metropolity Lwowskiego Przedtym Biskupa Przemyskiego, Owieczkom w Diecezji Przemyskiej, z przydaniem pobożnych zabaw przez Modlitwy Poranne y Wieczorne, y inne potrzebniejsze Wiary Chrześcijańskiej nauki Pokazana Y Ogłoszona Teraz zaś Owieczkom Archidiecezji Lwowskiej, do używania Zalecona y z poprawą potrzebie Przedrukowana Roku 1773. W Lwowie w Drukarni Świętej Troycy. w 12ce, str. 39 nlb. i 183 lb.

Tytuł zajmuje całą pierwszą kartę.

Rozpoczyna na 9 stronach odezwa Sierak. z pałacu Obroszyńskiego z r. 1761, poczem idzie na 7 str.: Zachęcenie od Oycy św. Benedykta XIV, wreszcie sam tekst dziełka (Nauka o modlitwie wewn., Uwagi chrześcijańskie z franc. przetłum. Cwiczenia poranne, Cwicz. wieczorne, Sposób suplikacji, Krótka nauka o chrz. powin., Zegar duchowny, Nauka dla chorych). Jest to więc kompilacja różnych pisemek dewocyjnych — i dla tego umieszczam to

dziełko pod Sierakowskim, choć on tylko kazał je drukować.

Jocher 4177.

Ossol.

— Edicta & Ordinationes Illustrissimi Excellentissimi, & Reverendissimi Domini Venceslai Hieronymi De Bogusławic Sierakowski Dei, & Apostolicae Sedis Gratiā Episcopi Camenecensis, Nominati Premisliensis. Post peractam feliciter Visitationem Generalem omnium Ecclesiarum Diocesis Camenecensis. Omnibus Jurisdictioni suae spiritali subjectis ad observandum. Praescripta & Promulgata. atq; Typis. Ad futuram rei memoriam. Tradita Impressa Annō Domini 1742. Die 20. Mensis Julij. Leopoli, in Typographia Confraternitatis SSS. Trinitatis, cum Priv. S. R. M. w 4ce, k. 81 nlb.

Rozpoczyna Praefatio pastoris ad gregem, datow. w Czarnokoziencach Die 22 Mensis Junij. Anno D. 1742. Wyraża w niej żal z powodu niedojścia synodu.

Jest to zbiór wydanych przezeń edyktów. Dotyczą podziału diecezji na parafje i dziekanaty, dziesięcin, kaplic Pryw., obowiązków kleru i zakonników, porządku procesów w sprawach małżeńskich, postów, żydów, sądn konsyst. kamienieckiego. Razem jest edyktów X, datow. 1742.

Dużo ważnych szczegółów do prawa kanon. prowinc., do geografji, do obyczajów.

Jocher 7597. — Dzieduszycki M. Żywot Sierakowskiego. — Leipziger Neue Zeitungen 1747 str. 850. — Janoc. Lexic. I. 151. Akad. — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Wileńś.

— Edykt pasterski z wyraźnej woli S. Stolicy Apostolskiej na fundamentie prawa duchownego w SS. Kanonach opisanego y oczyszczonego dla zniesienia y z gruntu wyniszczenia niegodziwych występków Żydowskich w dyecezji przemyskiej ogłoszony Roku Pańskiego 1753. we Lwowie w Druk. Brackiej SS. Troycy (1753). fol.

Jest to encyklika Benedykta XIV, wydana przeciw Żydom w Polsce. Oryginał wyszedł drukiem w Rzymie w r. 1751 (obacz Bibl. XII str. 468). Porównaj „Bullarium“ tegoż papieża, wydane w r. 1760 przez bisk. Sierakowskiego.

Jocher 7640.

— Epistola Pastoralis Celsissimi Illustrissimi & Reverendissimi Domini Venceslai Hieronymi De Bogusławic Sierakowski Dei & Apostolicae

Sedis Gratia Archiepiscopi Metropolitanani Leopoliensis Ad Clerum cum Saeculare, tum Regularem, & universum Gregem Archidioecesis Leopoliensis, Pastoralis suae Curae & jurisdictioni subiectum. Directa & Ordinata Anno Christi 1761. Ingressus Sui in Cathedra Metropolitanam Leopoliensem Anno 2do Leopoli Typis Academicis S. R. M. Coll: Societatis Jesu. fol., k. 43 nlb.

List dzieli się na 21 capita. Rozpoczyna De vita et honestate clericorum. Potem: de doctrina christiana, de praedicatione, sacramenta, sacri ordines, confessiones, causas reservati, decani, clerici, beneficia, arendae, testamenta, regulares, moniales, o pannach zakonnych (to po polsku), de capellis, de impressione librorum, bibliopolis, typographis (mówi o księgarzach krążących po miastach i wsiach), de judaeis (tu edykt papieża Ben. XIV), o żydach — wreszcie conclusio. Z tego streszczenia widać, jak dużo tu szczegółów do dziejów kościoła i obyczaju.

Akad. — Czartor. — Drohob. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow.

— De exercitio actuum episcopalis muneris propriorum ante pallii receptionem archiepiscopis denegato. Exercitatio theol. canon. ad Vencesl. Sierakowski Episc. Premisl. w 4ce, str. 50.

Ob. Serra (tom XXVII str. 397).

— Kazanie w Dzień Aktu Solenney Konsekracyi Kościoła Katedralnego Przemyskiego Ritu Solenni Dnia III. Maja Roku Pańskiego 1744. Przez J. W. J. M. X. Wacława Hieronima z Bogusławie Sierakowskiego Biskupa Przemyskiego Odprawioney, Przez samego JWJM. X: Konsekratora miane. (B. m. dr. i r.). (1744). fol., k. 13 nlb.

Przeplatane gesto łacina.

Ob. Wysocki Samuel.

Jocher 9004.

Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow.

— Kazanie w dzień Wniebowzięcia Najświętszey Maryi Panny w kościele farnym Buczaekim na summie przez Jaśnie Wielmożnego Jmci X. W. Sierakowskiego miane, za rozkazaniem Jasnie Wielmożnego Pana Mikołaja Potockiego podane do druku i temuż Jasnie Wielmożnemu fundatorowi ofiarowane. Począjów, Druk J. K. M. WW. XX. Bazylianów, 1764. fol., kart 14.

Kraśniń.

— [List pasterski, rozpoczynający się:] Wacław Hieronim z Bogusławie Hrabia Sierakowski z Bozey y Stolicy Apostolskiej łaski Arcy-Biskup Metropolita Lwowski Orderu Sw: Stefana Króla Apostolskiego Wielk. Krzyża Kawaler. fol., 1 str. Ossol.

— [List pasterski polecający odprawowanie Mszy świętej i modłów za duszę śp Ojca świętego Benedykta XIV]. Datum w pałacu naszym Biskupim Brzozowskim Dnia 10° Miesiąca Czerwca R. P. 1758. Wacław Biskup. fol., k. 2. Jagiell. — Ossol.

— [List Pasterski] ogłoszony anno 1770. w 4ce, k. nlb. 4. Ossol.

— List pasterski... 1770 dnia 29 lipca. fol. plakatowe.

Z powodu zgonu Wołłowicza, bisk. łuck. Jagiell.

— Toż:... z dnia 29 grudnia 1770. fol. O mięsopniecie Jagiell.

— Toż:... z 13 maja 1772. fol.

O Annie z Kolowratów Mniszchowej. Jagiell.

— Toż:... z 17 Decemb. 1773.

Po łac. i po polsku o umniejszeniu święt. Jagiell.

— Toż:... 27 Jan. 1776.

O cłach i komorach, o przewożeniu towarów. Jagiell.

— List pasterski do ludu Archidiecezyi Lwowskiej po zakończonym szczęśliwie jubileuszu wielkim, o wytrwanie w przedsięwzięciu dobrym... dnia 9° Grudnia roku pańskiego 1776. napisany. fol., k. nlb. 6.

O Józefie Skorpce Padlewskim. Ossol.

— Toż:... d. 24. grudnia 1777. fol. Jagiell.

— Toż:... z d. 3. marca 1778. fol.

O X. Leonie Szeptyckim Arcyb. kijows. Jagiell.

— Literae pastorales dd. Varsaviae d. 27 Novembris 1758. fol. plak., 1 str. Uznanie za swego koadjutora Konst. de Bnin Moszyńskiego Bisk. Livon. i Pilytn.

Inne jego listy past. obacz wyżej pod: Epistola, niżej pod: Proces... i pod: Rozporządzenie. Jagiell.

— Majus Szembecius, In Celsissimo Principe Illvstrissimo & Reverendissimo Domino D. Stanislao in Słupow Szembek, Dei & S. Sedis Apostolicae Gratiā Archiepiscopo Gnesnensi, Legato Nato

Regni Poloniae, & M. D. L. Primate Primoque Principe, Archiabbatiae Tinecensis Perpetuo Administratore. Fragrautissimo Ternione Rosarum in Ecclesia & Patria Amoenissimvs. Ad Annum Sui Indigetis recursum Efflorescens, Atque Eiusdem Celsissimo Nomini, Debiti obsequij & gratulatorij Applausus ergo per Devinctissimum Clientem, Venceslaum Hieronymum à Bogusławice. Sierakowski Nomine Totius Seminarij Primatialis Lovicensis, Archypraesuleo Honori Obligatissimi. Oblatus Anno Domini 1720. Die 8va Maji. (B. m. dr.) fol., k. 20 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Szembeków, pod nim sześciowiersz. Na następnej karcie dedykacja. Od karty 6tej do 10 wiersze na cześć różnych Szembeków. — Na k. 6: ...Franciscus in Słupow Szembek, Castellanus Camenecensis Koseus Genitor Tuus... — Na k. 7: ...Michael Szembek, episcopus Paphensis, suffraganeus, decanus et officialis generalis Crac., abbas Clarae Tumbae. — Na k. 7 v.: ...Christophorus Szembek, episc. Premysl. praepositus Miechoviensis. — Na k. 8: ...Joannes Szembek, supremus regni cancellarius, Lomzensis, Graudentinensis, Campinensis capitaneus. — Na k. 8 v.: ...Alexander Szembek, dapifer regni, Becensis, Radomecensis capitaneus. — Na k. 9: ...Christophorus Szembek, episc. Vladisl., — na k. 9 v.: ...Franciscus Szembek, castellanus Vislicien.; — na k. 10: ...Antonius Szembek, tribunus Oswiechm., vicepalatinus Crac. i Petrus Szemhek, burgrabius Crac. Poza tem na k. 9 v. wspomniany Konstanty Szaniawski, bisk. krak.; a na k. 14 Andrzej Trzebicki i Jan Małachowski. — Na k. 10 v. i 11 r. spotykamy nazwiska rodów spokrewnionych z Szembekami jak: Pieniżków, Wiśniowieckich, Rupniewskich, Warszcekich, Tarłów, Morskich, Wielopolskich, Tarnowskich, Jaguńtkowskich, Bidzińskich, Dembińskich, Leszczyńskich, Małachowskich, Ligęzów, Zbąskich, Opockich, Zielińskich, Czernych, Trzeińskich, Kobielskich, Walewskich, Chełmskich, Marchockich, Przerębskich, Ożarówskich, Szczepanowskich, Rąyskich, Gawrońskich, Przyjemskich, Przyłęckich, Rychłowskich, Nielepców, Pruszyńskich, Romerów i Raszewskich. Jagiell. — Krasiań. — Ossol.

— Mowa J. W. IMCi Xiędza Sierakowskiego Arcy-Biskupa Lwowskiego na Seymie Coronationis 1764. miana. (B. m. dr.) fol., 1 ark. dr.

Hranic. — Krasiań. — Ossol.

— Mowa J. W. J. X. Arcybiskupa Lwowskiego na Seymie Extraordynarynym die 6ta Octobris 1767. w Warszawie miana. (B. m. dr. i r.) fol., k. 4 nlb.

Bez osobnej karty tytułowej.

Od k. 2 do końca: Mowa Teoż J. W. J. X. Arcybiskupa miana na Radzie Senatu die 25 Maji Roku teoż.

Przeciwko dysydemtom i dyzunitom. Odwołuje się do monarchów katolickich i do Ojca świętego od żądań Rosji i Prus. Akad. — Branic. — Krasiań. — Ossol.

— Nauka pasterska w dzień popielcu w kościele metropolitalnym lwowskim przez JW. X. Wacława Hieronima hr. Sierakowskiego Arcybiskupa lwowskiego miana w roku 1774. we Lwowie w drukarni Antoniego Pillera. Hirtenslehre die an der Aschermittwoche von Ibro Hochgrädichen Excellenz dem Hochwürdigsten H. H. Venceslao Hieronimo Sierakowski von Bogusławice Erzbischof zu Lemberg daselbst in der Domkirche ist abgehalten worden im Jahre 1774. Lemberg in der Buchdruckerey Anton Piller. fol., str. 31.

Ossol.

— Obwieszczenie podane do wiadomości publiczney, do kaznodziei stołecznego miasta Lwowa przez J. W. Wacława Hieronima z Bogusławic Sierakowskiego. Anno 1764. fol., k. 1.

O parafji katedr. lwowskiej, arcyb. lwow.

Ossol.

— Ordinationes Resolutiones, et Declarationes in Congregatione Synodali per Cellmum Excell. et Revnd. Dominum Venceslaum Hieronymum de Bogusławice Sierakowski... constitutae Anno D 1768. Leopoli. Typis S. R. M. Academicis S. J. A. D. 1769. w 4ce, str. 1b. 70.

X. Szydelski Arc. Sierak. i szkoły parafjalne. Lwów 1911 str. 25. Krasiań.

— Ordo missionum sub tempus Jubilaci magni Leopoli, 1776. fol.

— Process na suplikacye przedseymowe. Wacław Hieronim z Bogusławic Sierakowski, z Bozey i stolicy Apostolskiej łaski Arcy-Biskup Metropolita Lwowski. fol. plakat. Ossol.

— Process suffragiorum za duszę ś. p. J. O. Imci Pani Anny Radziwiłłowej Wojewodziny Wileńskiej Hetma-

nowy W. Wielkiego Xięstwa Litewskiego (13 kwietnia 1771). fol., str. 1. Jagiell.

— Process gratiarum actionis za ocalenie przy życiu Nayiasniejszego Pana (d. 3. grudnia 1772). fol. plakat., str. 1. Jagiell.

— Proces Jubileuszu wielkiego do innych kościołów rozciągający. Lwów, 1776. fol.

Katal. Al. Batowskiego.

— Process suffragiorum za duszę ś. p. Jmci Pani Heleny z Morskich Hrabiny Taruowskiej (18. marca 1771). fol. plakat. Jagiell.

— Process suffragiorum za duszę ś. p. J. W. Jmci Pana Maurycego Kurdwanowskiego Starosty Baranowskiego (13. listopada 1771). fol. plakat., str. 1. Jagiell.

— Process suffragiorum za duszę ś. p. J. O. J. P. Jana Klemensa Branicznego Kasztelana Krakowskiego Hetmana W. Koronnego (14. listop. 1771). fol. plakat. Jagiell.

— Przemowa JW. Nayprzewielebniejszego Jego M. X. Waclawa Hieronima z Bogusławic Sierakowskiego Biskupa Przemyskiego Do Ludu parochialnych Kosciółow pod czas powtorney generalney wizyty pasterskiej w Roku 1753. Dnia 15. miesiaca Maja Zaczętey z nauką o Przyczynach Wizyty miewana a przez Jego Mci X. Jacka Sojeckiego Scholastyka Kolegiaty Brzozowskiej a oraz tegoz JW. Jmci Xiędza Biskupa Kapelana Do druku dla powszechnego nieustajacego w Owieczkach tey Dyecezyi pożytku w Roku Pańskim 1758. Podana. W Przemyślu w drukarni Jego Krolewskiej Mości Anno 1758. fol. k. 8 nlb.

Wykłada tu główne pobudki wizyt biskupich. Ossol.

— Rozporządzenie Waclawa Hieronima Sierakowskiego Arcybis. Lwowskiego etc. datowane d. 3 Julii 1774. fol. str. nlb. 1. Krasinś.

— Rozporządzenie Waclawa Hieronima z Bogusławic hr. Sierakowskiego Arcybis. Metropol. Lwowskiego etc. datowane d. 12 Lipca 1774. fol. plak. Krasinś,

— Sposób przeblagania Boga w uci-sku powietrza na bydło juz dawno trwającego. Lwów 1762. w 8ce.

— Uwiadomienie o śmierci Jerzego Mniszka Kasztelana Krakowskiego 1778. fol. plak.

(Sierakowski Waclaw). Aureum Orientis Christiani saeculum, Illustr. ac Rñdi DD. Venceslai Hieronymi Sierakowski Episcopi Kamenecensis, medio annulo integerrimo Orbi Sarmatico desponsatum, patriaque Sagitta propugnatum, a diocesana Societate Jesu pronissimo cultu adoratum anno 1740. Leopoli typis Coll. Soc. Jesu. fol., kart 53. Ossol.

— S. J. Polon. Min. Provinciae Illustr. Excell. et Reverend. D. D. Venc. Hier Sierakowski. Leopoli 1760.

— Opisanie koronacyi obrazu Nayświętszey Pauny w Leżajsku u OO. Barnardynów, odprawionej 1752. r. d. 8. września przez W. H. Sierakowskiego Biskupa Chełmskiego, z wymieniem okoliczności akt ten poprzedzających. fol., 10 ark.

— Pamiątka czułości pasterskiej, to iest wizyta Waclawa Sierakowskiego Biskupa Przemyskiego na 2 części rozłożona 1751.

— Celsissimi Reverendissimi domini D.. Dei et apostolicae sedis gratia Archiepiscopi Metropol. Leopoliensis, equitis aquilae Albae etc. immortalia in deum hominesque Promerita anniversario translationis divi Venceslai principis martyris die anno MDCCLXIII (1763) tertio nonas Martias celebrata in universitate Leopoliensi a poetis ejusdem. (Na końcu:) Leopoli, typis S. R. M. Academicis 1763, w 4ce, k. 2.

Elegia.

Jagiell.

— Sagitta gentilitia tertio Pontificii honoris coelo illata. Cracoviae typis Universitatis (1760). fol., 15 ark.

Powinszowanie Waclaw. Hieron. z Bogusławic Sierakowskiemu wstąpienia na Katedrę Przemyską.

Notata Jochera.

— Salutatio judicum deputatorum ad tribunal Thesauri regni praesidente illustrissimo ac reverendissimo domino,

domino Venceslao Hieronymo comite in Bogusławice Sierakowski episcopo Premisliensi &c. &c. nomine Collegii Radomiensis Scholarum Piarum, facta ac sub auspiciis illustrissimi et excellentissimi comitis D. Adami Małachowski ejusdem tribunalis mareschalei Nova honoris accessione incisoris regni sub idem tempus adaucti publicae luci data. Anno aerae vulgaris 1755. w 8ce, k. nlb. 12.

Od k. 3: Oratio quod unum ad altissimae pacis commoda. Dedykacja Marszałkowi. Jagiell. — Ossol.

— Illustrissimi Excellentissimi ac Reverendissimi Domini Domini Venceslai Hieronymi de Bogusławice Sierakowski Dei et Apostolicae sedis gratia Archiepiscopi Leopoliensis, totius Russiae Metropolitanus, Salutatio in auspiciatissimo in principem hanc Cathedram ingressus nomine provinciae Minoris Poloniae Societatis Jesu facta anno Christi MDCCLX (1760). Leopoli typis academicis S. R. M. Collegii Societatis Jesu. fol., kart nlb. 27.

Panegyricus zacznyna się: Publicae istius effusaeque lactitiae.

Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— Illustrissimus Excellentissimus et Reverendissimus Dominus D. Venceslaus de Bogusławice Sierakowski Dei et Apostolicae Sedis Gratia Episcopus Premisliensis in Primo suae Cathedrae et Dioecesis aditu a Dioecetano Resso-viensi Scholarum Piarum Collegio officioso panegyri salutatus Anno 1742. Cracoviae, Typis Dominici Siarkowski S. R. M. Typogr. 1742. fol., str. 26.

Ossol.

— Synodus dioecesana Leopoliensis sub Celsissimo ac Reverendissimo Domino Domino, Venceslao Hieronymo de Bogusławice Sierakowski Dei et Apostolicae Sedis Gratia Archiepiscopo Metropolitano Leopoliensi. Anno Domini 1765. diebus 20. 21. et 22. Maji in Ecclesia Metropolitana Leopoliensi celebrata. Leopoli Typis S. R. M. Academicis. 1765. fol., ark. 39.

Są to ustawy Synodu djecezjalnego.

Ob. Synodus.

Chłędow. Spis. — Jocher 7553.

— Sublimitas sagittae, princeps Sanctitatis, Integritatis et Majestatis in Regno, Sphaerae annuli aeternitatis, felicitatis publicae, Illustr. ac Rmi DD. Venceslai Hieronymi Sierakowski Episcopi Premisliensis in auspiciatissimo Suae Cathedrae aditu, inter patriae desideria, Civium plausus, dioecesis vota, demonstrata a dioecesanis Collegiis Premisliensi, utroque Jaroslaviensi, Krosnensi et Samboriensi Soc. Jesu anno 1741. Leopoli typis Coll. Soc. J. fol., arkuszy 19.

Ossol.

— ob. Akademia z historyi (1756) — August II (1735) — Awedyk (1759) — Benedykt XIV (1760) — Biegaczewicz Alb. (1742) — Brzyski L. (1780) — Congregatio (1763) — Ćwierzowicz Fr. (Dissert. 1766) — Drohojewski Iwon (1756) — Exercitatio — Hulewicz J. (1758) — Idzelowicz Michał (1781) — Jordan And. — Karwosiecki P. (1759, 1762) — Kaszewicz M. (1774) — Kociński Józ. (1747) — Laurentius (1756) — Majchrowicz Sz. (1764) — Małyszko (1759) — Manifestatio (1735) — Mater (1744) — Meditationes (1778, 1760, 1770) — Mostowski (1774) — Nawrotowski P. (1751) — Nereziusz (1764) — Nowakowski M. (1747) — Obwieszczenie (1770) — Ostrowski Grz. (1768) — Pobudka (1749) — Podhorodeński J. (1761) — Podziomkiewicz Kl. (1742) — Prawo (1759, 1773) — Praxis (1760) — Propositiones (1759, 1761) — Pruski J. (1755) — Putanowicz J. (1760) — Romanowicz Paweł (1761) — Rozwadowski Antoni (Dyaryusz wyjazdu 1760) — Rzuchowski F. (1755) — Saeculum aureum (1740) — Salutatio (1755) — Serra (De exercitio) — Sierakowski Michał (Kazanie) — Sołtyk K. (1780) — Synodus dioecesana Leopoliensis (1765) — Szymonowicz Szym. (Opera 1772) — Tegoborski (O zasł.) — Theses ex universa theologia (1756) — Turski F. (1780) — Ziembicki (1765).

Jauocki Excerptum polon. liter. s. 9, 58, 316. — Gazeta Warszawska 1780 r. — Teleżyński Epitaphia in Eccl. SS. Trin. in Crac. 1790, str. 3. — Siarczyński Opis Jarosławia 117 i 123. — Rzepnicki Vitae

praesul. I. 237—241. — Zacharyasiewicz Vitae Epp. Praemisl. 159—165. — Łętownski Katalog IV. 41—4. — Dzieduszycki Maurycy w Dodatku do Gazety Lwowsk. 1859, oraz Kościół katedralny str. 53. — Enc. Org. XXIII. 436 i 37. — Skibiński Polska I. 839. — Święcki Hist. pam. 1859. — Katalog ręk. Ossol. I i II. — X. Chotkowski Hist. kośc. w Galicji t. I i II. — X. Szydelski Arch. Sierakowski i szkoły 1911.

W archiwum Kapituły lwow. jest fascykuł aktów czyli sumariuszy drukow. Romae, typis Bernabo (około 1770) w sprawie arc. Sierakowskiego o zburzenie kaplicy Domagaliczów.

SIERAKOWSKI Wacław Jan Nepom.

Mowa Jmci Xiędza Wacława Jana Nepomucena Sierakowskiego, syna chorążego krakowskiego na pogrzebie ś. p. JW. Jmci Pani Doroty z Niemojewskich Siemieńskiej, Kasztelanowy Lwowskiej, fundatorki WW. OO. Reformatorów w Wiszni, w ich Kościele miana. D. 16 Stycznia 1758 r. w 4ce, ark. A₄ (kart 4).

Toż w Mowy wyborne. Lublin 1759 355—359. Branic. — Ossol.

— Propositiones ex universa philosophia in Scholis Premisliensibus S. J. propugnatae mense Iulio 1760. B. w. m w 8ce, kart nlb. 29 i tabl. ryc. 4.

Por. t. XXV str. 288, gdzie opisane inne „Propositiones“ dedykowane biskupowi Sierakowskiemu. Krasius. — Zamoj.

— ob. Akademia z historyi (1756) — Sierakowski W. (Academia annuas).

Sierakowski Wal. ob. Pirelli (1765).

Sierakowskie dobra ob. Dowody (1776) — Sierakowo.

SIERMANTOWSKI Szymon Jan Kanty.

Amphion ad petram Maioris Poloniae canens, B. Joannes Cantius regni Poloniae et ejus scholae patronus, annua suae festivitatis die recurrente, 19. Octobris Anno Domini 1713: in ecclesia sanctorum Apost: Petri et Pauli, cathedrali Posnaniensi, in praesentia peraugusti Capituli, tum illustrium et nobilissimorum hospitem a M. Simone Joanne Cantio Siermantowski, AA: LL: et philosophiae doctore, in Academia Posnaniensi professore, cultu panegyrico demonstratus. (Oratio)... (Posnaniae).

Typis Acad: Posnaniensis (1713). fol., karta tytułowa, 2 karty przedmowy, 4 karty nlb.

Na odwr. tytułu wiersz: Mich. Cebrowskiego. Oratio zaczyna się: Claccum A. A. an eloquium claugorē. Jagiell. — Ossol.

— Faedvs Crvcis cum Gladio. Dum Perillustris & Reverendissimus Dominus, D. Franciscvs Wolinski, Ecclesiae Cathedralis Posnaniensis Canonicus, Collegiatae Lanciciensis Primicerius, Praepositus Sanicensis, Stativarum hibernarium per Dioecesim Posnaniensem Generalis Commissarius, Utriusque Juris Doctor in Universitate Cracoviensi Die 20 Mensis Maj ritu solenni renuntiaretur; contra malitiam seculi Factvm. & in argumentum cultūs officiosi, ac Venerationis debitae, operâ & calamō M. Simonis Joannis Cantii Siermantowski, in eadem Vniversitate Philosophiae Doctoris, in Academia Posnaniensi, Grammatices & Poëses Professoris, per Majorem Poloniam Pvblicatvm. Annō Verbi Aeterni, cum natura humana stricto Faedere juncti 1713. Posnaniae Typis Academicis. fol. k. 9 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Wolińskiego, niżej sentencja z Tibulla i dwawiersz z podpisem: Simou Pietrewicz, Primor. Ord. Clericus, Auditor Poëses.

Na ostatniej karcie unoszący się anioł z trąbą przy ustach podtrzymwaną prawą ręką, w lewej ręce wieniec; z trąby wychodzą słowa: Auditis Musae Cracides! Na ostatniej stronie sentencje z Owidjusza i Amm. Marcel.

W egz. Jagiell. brak tej karty.

Jagiell. — Ossol.

— Floralia amoris divini, in divissimo Philippo Nerio Florentino, congregationis oratorij fundatore, in ecclesia Sanctae Margarithae V. et M. parochiali, ejusdem congregationis ad Posnaniam. Praesente nobilissimi auditoris concursu, septimo Calendas Junij, per M... Philosophiae in Alma Universitate Cracoviensi Doctorem, in academia Posnaniensi Poëses Professorem alumnatus Szoldrsciani Praefectum devoto orationis cultu observata. Anno Domini MDCCXV. Posnaniae, Typis Academicis (1715). fol., k. 7 (sygn. B₂).

Ded.: Franc. Kaźnowskiemu Eccles. Cathedr. posn. praelato. Oratio zaczyna się: Procul a conspectu.

Dzików — Jagiell. — Krasin.

Siernicki Alexander Casimirus ob. Gnyszler Bartłomiej Jacek.

SIEROŚLAWSKI Tomasz Józef Kanty. Constructio concordantiae ex obliquo orbis discordantis casu in Mercurio (a) figurata in Christo Salvatore ad planum et plenum salutis humanae sensum redneta, spectatrici illustrium ac magnorum hospitem praesentiae a generosissima nobilissimaq, juventute in academia Myszkoviano Pinczoviensi ad regulas scenici apparatus explicata, anno quo pacis aeternae constructio stetit cłołoCCXXVIII. die 23. Martii. Cracoviae typis Universitatis. (a) Ode Xma lyrici vatis. (b) Psal. 95. (1728). fol., ark. 3.

Na odw. str. tytułu herb Godziemba, pod nim 4 wiersze łac., podpisał Stanisław Wysocki Stud. Grammatyki. Przypis prozą Wawrzyńcowi z Dębina Wysockiemu Kanonikowi Chełmińskiemu podpisał Tomasz Józef Kanty Sierosławski filoz. D., grammatyki professor. — Stanisław Wysocki był synem Franciszka miecznika Sochaczewskiego. Jest to treść dialogu po łacinie, w trzech aktach z prologiem i epilogiem. Zamoja.

— Odnowa starodawnych ozdób Świętego Zjawienia N. Begarodziicy Maryi z Śś. Joachimem y Józefem w mieście Włoszczowy wślawionego. Kraków druk. Akadem. 1750. w 8ce.

Bibl. X. Polkowskiego.

— ob. Pałaszowski Krz. (Argo navis 1724).

(**Sieroszewscy**). Kommissya do rozśadzenia sprawy o Dziedzictwo (!) Wsi Kobelnik. Między Urodzonymi Sieroszewskiemu z jednej a Wielmożnym (!) Głębockiemu, Kasztelanami Kraświckiemu, Małżonkami z drugiej strony. (1773). fol., k. 1.

Bibl. T. P. N. w Poznaniu.

SIEROSZEWSKI Antoni, Generał adj. Głos Jaśnie Wielmożnego Sieroszewskiego Generała Adiutanta J. K. Mci Posła Kaliskiego. Dnia 27 Octobris r. 1780 w Izbie Poselskiej miany. 1780. fol., k. 1.

W sprawie Ministra Tyzenhauza oskarżonego o nadużycia. Broni go. Nie pozwala na wzięcie w deliberację projektów do wyznaczenia komisarzy. Jagiell.

(**Sieroszewski Antoni**). Nadgroda U. Antoniemu Sieroszewskiemu Generałowi Adiutantowi J. K. Mci. fol., k. 1.

Bibl. T. P. N. w Poznaniu.

Sieroty ob. Damhuder Justus (1605) — Groicki Bartłomiej (1605).

Sierpca (z) Albert, Felix, Tomasz ob. Siepre.

Sierpontowski Waleryan ob. Canevesi Thomas (1636).

SIERSKI Mathias. IPOIEMITICON In Discessum Illvstrivm Et Magnificorvm D. Dominorvm Alberti Et Joannis KamienieczKim (sic) a Kamieniecz et Olesko &c. Vuiteberga in Patriam proficiscentium. Dominis suis clementissimis Scriptum A Mathia Sierski Polono. Witebergae Excevdabat Johannes Crato. Anno M.D.LXV (1565). w 4ce, k. 4 nlb.

Wiersz łaciński. Na k. Aiiij opiewa Janusza Łatańskiego i Andr. Kościeleckiego (nasywa ich Koaletia proles). — Kamieniecy wracali do Wielkopolski z powodu pogrzebu Andr. Kościeleckiego († 1664) ich dziada. Studjowali w Witenberdze artes et musas. Na końcu dedykuje im przekład psalmu 133ego. Czartor.

Sierzawski Gaspar ob. Kuszewicz J. K. (Fructus).

Sierzulski Maciej ob. Winnowicz J. (Kazania 1794).

Sierzulski Jakób ob. Piskorski Seb. — Tomaszewski Albert (1698).

SIERZYCKI Szymon Erazm (1644 † 13 maja 1714). Amphitheatrum Magnificentiae Lavreatae, XXIII. Columnis, ad Ritum Prisci Aevi. Cum Symbolis, & Lemmatibus, Virtuti & Honori; XXIII. VV. DD. Secvndae Lavreae Candidatorvm. Dum Svb Felicibus Avspiciis. Illvstrissimi, & Reverendissimi Principis, Ac Domini, D. Andreae Trzebicki, Dei, & Apostolicae Sedis Gratiā, Episcopi Cracoviensis. Dvci Severiae, Almae Uniuersitatis Cracouiensis, Cancellarii Faudentissimi A Perillvstri, & Admodvm Reverendo Domino, Domino M. Andrea Kycharski, Sacrae Theologiae Doctore, & Professore, Ecclesiarum Crac: Cathedralis Canonico, & Collegiatae SS: Om-

nium Praeposito, Curato Prossouien: Scholarum Vladislauia — Nouoduorsciannarum & Contubernii Hierosolymitani Prouisore, Maioris Collegii Seniore Patre, Academiae Cracouiensis, Procancellario dignissimo. Post Certaminis Philosophici, Examinisq; rigidi Superatos Labores, Magisterii In Artibus, Et In Philosophia Doctoratus Licentiam Consequerentur, A Simone Erasmo Sierzycki, Ord: Canon: Regul: Conuentus Miechouiensis Professo, eiusdem Laureae Candidato, cum applausu Panegyrico Erectum, LuciŃ; Publicae Consecratvm. Anno Salutis, MDC.LXXIV. Mense (dopisano: Junio) Die (dopisano: 5) Casimiriae Ad Cracoviam In Officina Typographica Balthasari Smieszkwic S. R. M. Typogr: (1674). fol., k. 18 nlb.

Tytuł i cały tekst ujęte w ozdobne ramki. Na odwr. k. tyt. herb Kanoników Regulmiechowskich z napisem u góry: In Arma Ords Canon: Regvl: Ssmi: Sepvlchri Celeberrimi Conuentvs Miechoviensis; u dołu czterowiersz z podpisem: Joachimus Josephus de Pilca Koryciński Dapiferides Cracouiens: Scholae Poeseos Studiosus.

Dedykacja autora proszą: Augustino Wolski, ecclesiae cathedralis Camenecensis canonico, s. Hedvigis ad Cracoviam praeposito Ordinis Canonici... Custodi obejmuje 2 karty. — Potem wiersze: na 4 karcie: D. Joanni Cantio... Monumentum. — Na k. 4 v. i 5tej: ...Andreas Kucharski... gratiarum actio panegyrica. — Na k. 6tej: ...Examinatoribus... Nicolao Broscio... Joanni Michalski... Stanislao Biezanowski... pignus immortale. — Na następnych 10ciu kartach wiersze na cześć kolegów: Franc. Rolińskiego, Kazimierza Wacława Straszynskiego, Marcina Oślińskiego, Józefa Wiśniowskiego, Macieja Brockiego, Krzysztofa Krzykawskiego, Jana Tuczepkiego, Jana Wojciecha Żołwińskiego, Jana Zajączkowicza, Jakóba Zajączkowicza, Krzysztofa Grzybowskiego, Jana Ekarta, Grzegorza Łagowicza, Kaspra Ciechanowskiego, Stanisława Spinka, Stan. Mandeckiego, Franc. Rogożeńskiego, Marcina Gajckiego, Marcina Kazim. Słowikowskiego, Benedykta Wilczka, Dominika Maderniego i Wojciecha Krupskiego. — Na ostatnich 2 kartach wiersze na cześć autora: Kazim. Wacł. Straszynskiego, Józefa Wiśniowskiego i Macieja Brockiego. — Na ostatniej stronie herb Uniwersytetu Jagiell., a pod nim napis: Sub felicibus auspiciis... Alberti Łańcucki... rectoris. Poza tem przy każ-

dym niemal wierszu jest godło w rodzaju herbu z odpowiednim napisem. Jest ich wszystkich 24.

Żebrawski Bibl. matem. (Dodatek) 2843. — Pamiętn. relig. moral. T. XXV 248—261. — Bandt. Hist. druk. krak. 447—8.

Jagiell. — Zamoj.

Siesiccy ob. Górski Ludwik (Namiot 1670).

Siesicka Elżbieta z Chalca Chalecka ob. Kamiński X. Petronius (Kaz. po-grzeb. 1631).

Siesicki Jan Dowmunt ob. Nauka o spowiedzi (1722).

SIESICKI, wojewoda mściłowski. List wieszający Świąt Wielkanocnych Tyzenhauzowi Wojewodzie Nowogrodzkiemu.

Swada Polska Ostrowskiego 1745. f. I. 4. str. 89.

(**Siesicki Dowmunt Michał**). Sława Niesmiertelna Bolesława Krywostego (sic) Dzielnością y Pobożnością, Niezwy-ciężonego Monarchy. Taż dwoiaką Cnotą Pod zaśszytem w Najszytym Sakramencie utáionego Boga Nad Zbigniewem Tryumphiującego W Niesmiertelney Sławie Iasnie Wielmożnego Iegomosci Pana Michała Dowmanta Siesickiego Woiewody Mińskiego, Stárosty Wilkomierskiego &c. &c: Wiekująca. Aktem publicznym Temuż Iásnie Wielmożnemu Iego Mości Panu Woiewodzie A oráz y świátu Litewskiemu Reprezentowaná Od Szlachetney Młodzi w Rezydencyey Kowieńskiej naukami się bawiącey. W Wilnie w Drukárni Akadémickiey Societatis Jesv MDCXCIII (1693). fol., k. 6 nlb.

Na odwr. tytułu herb Hipocentaur i 2 wierszki. Przedmowa do woiewody mińskiego, gdzie wychwala jego przodków Kaspra, Kazimierza itd. Podpisana: rezydencja Kowieńska. Sama treść dialogu zaczerpana z Kromera. Składa się z antyprologu, prologu, 4 aktów, chórów i interludjów, epilogu. Kończy wiersz: Pean triumfalny. Jagiell.

— Theatrum perennantis Gloriae in quo Illustrissimorum Ducum Daurmandorum gloria. Magno Magnorum Ducum Sanguinis heredi Illmo D. D. Michaeli Dowmand Siesicki Palatino Minscensi... a Juventute Resid. Caunensis S. J. per Canoras Musae exci-

tatum An. 1690. Vilnae typis Acad. S. J. fol.

Herb Siesickiego z portretem, dalej portrety Romuła księcia Litewskiego, syna jego Dowmunda księcia Uciańskiego i innych Dowmundów.

Notata Joehera.

SIESICKI Seweryn. Theoremata, Problemata, Quaesita Ex Geometria & Cosmographia Quae sub Auspiciis Perillustris Magnifici Domini Joannis Eperyeszy Praefecti Meyszagoliensis, Szyrviensis &c. Patris sui carissimi Demonstranda, resolvenda, atq; definienda Suscepit Severinus Siesicki Filius Marschalli Vitkomiriensis In Aula Almae Academiae & Universitatis Vilmensis Soc: Jesu Data omnibus praeter speciatim invitatos movendarum quaestionum facultate Praeside R. P. Benedicto Dobszewicz Societatis Jesu, AA. LL. & Philosophiae Doctore, ac in eadem Alma Universitate Matheseos Professore Publico Annō Domini MDCCLVII (1757) Mense Julio Die (dopisano: 3). w 4ce, k. 6 nlb.

Dedyk. autora Janowi Eperyeszemn. — Są to tezy z geometrii i kosmografii (co to jest sfera, długość i szerokość, orbity planet, zodiac). Kandydat miał wyjaśnić system Tychona i Kopernika i wyjaśnić znaczenie pór roku. Czartor.

Siesicki Stefan ob. Kamieński Pet. (Kaz. pogrzeb. 1631).

SIESTRZENCEWICZ (Sestrencius) Petrus, prof. w Okszy. Iusta injusta augustae heroinae Catherinae a Potok Ianussi Radziwiłł Birzarum et Dubineorum Ducis coniugi persolata. Lubecae Lithuanorum 1643. fol., kart 7.

Exemplarza w r. 1929 nie odszukano w bibliotece Krasińskich. Krasińs.

— Laudatio funebris Bartholomaei Keckermanii. Dantisci, typis Martini Rhodi 1609. w 4ce. Dzików.

— Lavdatio Fvnebris Illustrissimi Fortissimiqve Herois Dōini Dōini Christophori Radziwiłł Sacri Romani Imperii Principis Birzarvm & Dvbinorvm Dvcis Palatini Vilmensis Exercituum Magni Ducatus Litvaniae Svpremi Generalis Administratoris Mohiloviensis Patris Patriae Scripta à Petro Siestrzencewicz. Excudebat Ioannes Kmita Famulus do-

lens Dominum defunctum (1641). fol., str. 1 nlb., 31 lb. i k. 1 nlb.

Sygnatury idą od str. 4 do 30, zaczyna B, kończy P.

Tytuł i cały tekst njęte w ozdobne ramki. Mowa jest zwrócona do Jausza Radziwiłła (M. D. L. archicamerarius, administrator Mohiloviensis etc.). Wspomina w niej o nadaniu Radziwiłłom książęcej godności, — o podróżach K. Radziwiłła po Niemczech, Belgji, Francji i Anglii, — o jego służbie wojsk. w Holandji pod Maurycym Nassawskim, o jego zasługach na Litwie. Na k. F wspomina o rozruchach Grotowskiego, Wolskiego, Zloczka i Tryniszewskiego (quos Megaera sublati latrocinii civilis vexillis armaverat), a które on zgniół. Mówi o zwycięstwie nad Gustawem, Szeiuen, Pozarowskim. O jego stosunku do Ludwika pałat. reńskiego i do Wład. IV. Mówi o jego życiu prywatnem, o polowaniach, o zamilowaniu w matematyce, geografji, astronomji. Kończy życzeniami do Janusza. Wspomina o jego poselstwach do Anglii, Belgji, Hiszpanji. Wychwala również Bogusława Radziwiłła.

Na ostatniej karcie: Tab: Arg. Incisvm Deo Opt: Max... zawiera długi napis nagrobkowy, z którego okazuje się, że Krzysztof Radziwiłł umarł w Świadościu 20 września 1640 r. w 56 r. życia.

Birgel. — Ossol.

— Petri Sestrenci Laudatio funebris Illustrissimi Celsissimique principis ac Domini D. Georgii Radivili Castellani Trocensis etc. etc. etc. Lubecae in typographia Petri Blasti. w 4ce, sygn. D.

Przypis Januszowi i Krzysztofowi Radziwiłłom.

Dziennik. warsz. 1851. Nr. 259.

— Laudatio funebris Andreae Volani.. Vilnae, Idib. Februar. anno 1610. w 4ce.

— Nauka o Sakramenciech świętych Nowego Testamentu... (1626) ob. tom XIX str. 72.

Jest to przekład IV księgi Jana Kalwina. Reszta dzieła miała zostać w rękopisie?

— Oratio epithalameos ad Janusium Radziyillum M. D. Lithuaniae Succamerarium Camenecensem Praefectum, etc. sponsum et Catharinam Stephaniam a Potok Potocka Palatini Braslaviensis filiam, sponsam... Lubecae ad Chronum 1638. typ. Joa. Kmitae. fol.

— ob. Schosserus Chris. Th. (Sirenum Aglaope 1611).

Parczewski Oraison funeb. 1727 s. 38. — Hoppius Sam. De scriptor. Schediasma. — Baliński Pisma his. III. 131. — Wizer. i rozstrza, nauk. 1840 T. XVII. s. 106. — Łukasiewicz Wyzn. helw. w Litw. II. 167. — Węgierski Hist. eccles. Slavon. 1652. str. 463. — Enc. pow. Org. XXIII. 447.

SIESTRZENCEWICZ Stanisław Bohusz (I) (1731 † 1 grud. 1826). Diarium congregationis synodalis utriusque Cleri Romano Catholici in Imperio Rossiaco absolutae. Mohiloviae 1793.

— Diarium congregationis synodalis utriusque Cleri Romano Catholici in Imperio Rossiaco. Mohileviae 1794.

— Gicya W Taurydzie Tragedia Przez Autora History Tauryckiey w Mohilewie nad Dnieprem. (Data dopisana:) 1783. w 8ce, k. 4 nłb. i str. 54.

Karta tyt. w egz. Akad. brzegiem, a zwłaszcza dołem silnie uszkodzona i nadklejona, wskutek tego brak daty. Na 3 pierwszych kartach osoby i argument.

Rzecz osnuta na podstawie Konst. Porfirogenety. Dzieje się w Chersonie. Występują Sarmaci i Sauromaci. Napisane wierszem (pięć aktów). Sztuka ta często była przedstawiana na prywatnym teatrze feldmarszałka księcia Czerniszewa.

Bernacki Teatr II str. 244. — Parczewski Oraison s. 40. Akad.

— Toż:.. Mohilew 1788. w 8ce.

— Histoire de la Tauride... par Stanislas Bohusz Sistrzenecwicz... à Brunswick, chez Fauché. 1780. w 8ce.

Sistrzenecwicz osobiście zwiedził Krym w towarzystwie feldmarszałka księcia Potemkina.

Wydania tego nie znam, ale musiało istnieć, skoro w r. 1788 (Gicya) zowie się autorem Historji Taurydzkiej. Znam tylko wydania z r. 1800 i 1824 oraz przekład rosyjski z r. 1806 (ob. Bibl. IV. 242). Na wydaniu z r. 1824 stoi: seconde édition, co wskazywałoby, że wyd. z r. 1780 jest wątpliwe?

— Kazanie JX. Stanisł. Bohusza Sistrzenecwicza Wileńsk. Kat. Kanon. dyec. duchownych y świeckich rządów generalnego administratora w dzień ś. Stanisława Kostki, w r. 1771 w katedrze wileńskiéy miane. fol., k. 2.

Względem porwania króla. — Obacz niżej: Predigt.

Joher 5085.

Chreptow. — Kijows. — Krasids.

— List Pasterski o Jubileuszu wielkim w r. 1776. Mohilew 1776. w 4ce.

— List Pasterski (datow. w Ptersburgu d. 17 Maii 1798 r.). w 4ce, k. 1. Krasids.

— Oda [zaczynająca się od słów: I gdzież mi to Hipokrene — Zachwycone myśli niesie].

Miała być drukowana w Wilnie 1752(?), jak wspomina w swym pamiętniku (Rocznik dla arch. 1870 str. 11).

— Stanisław Bohusz Sistrzenecwicz z Bożey Łaski Biskup Białoruski, Delegatus Apostolicus i t. d.

List Pasterski, dozwalający Jezuitom zakładać uowicjaty i przyjmować do zakonu. — Dat. w Mohilowie po S. Pietrze i Pawle r. 1779. — Przyłączona do tego Bulla Papińska, datowana 15 Augusta r. 1778.

Joher nr. 7938. — Acta hist. ecl. VI. 132.

— Predigt des Herrn Stanislaus v. Bohusz Sistrzenecwicz Canonic. der Katbedr. Kirche zu Wilna etc. welche er am Tage des H. Stanislaus Kostka Anno 1771 in der Cathedral-Kirche zu Wilna gehalten. Aus dem Polnischen ins deutsche übersetzt von T. J. fol., 1 arkusz.

Joher 5083.

Czartor.

— Providentiae divinae evidens argumentum, Consideratio historico-philosophica de summo Regis periculo, 1771. die 3 Novembris. Vilnae, 1771.

Parczewski (Oraison) wyraźnie mieni autorem Sistrzenecwicza i twierdzi, że edycja 1a wyszła w Wilnie, a przedruk w Warszawie. — Bielski str. 67 przeciwnie mówi, że on po polsku i po łacinie wydał.

— Regulamen dla kościółów i klasztorów katolickich w Imperyum rosyjskiem. Wilno 1798 r.

— O Rossyi zachodniej. Mohilew, 1793. w 8ce.

— Sermo die natali Augustissimae Principis Catherinae II. Rossiarum Omnium Imperatricis, ab Ill. Stanislawo Sistrzenecwicz Bohusz... in aede parochiali Rezitensi dictus d. 21 Aprilis v. s. 1794 anno, Mohiloviae.

Parczewski Oraison funebr. str. 41.

(Sistrzenecwicz Stanisław). Stanislaw Bohuszio Sistrzenecwiczio Illustriss. Excellentiss. Reverendiss. Polonor: Ordniun (sic) S. Stanislai. Et. Aquil. Alb.

Equiti Quod. Praesulum Omnis. Russiae. Mosc. Princeps. Iam. Des. Nunc. Pallio. Muneris Sui. Donatus. Est Societas. Jesv Patrono. Suo. Opt. B. M. Laetabunda Carmine. Hoc Gratulatur. Mohileviae In Priuileg: a Sua Imperatoria Majest: Typogr: Illmi Exc: ac Rev: D. Archi Episcopi Mohil: Romanor: An: 1784. w 4ce, k. 6 nlb.

Tytuł i tekst ujęte w ramki z winietami.
Napisane w formie sielanki (Damon i Lycidas). Osslol.

— Phaleencium carmen ad Illustrissimum ac Reverendissimum Stanislaum Bohusz Siestrzencewicz, cum in episcopum Mallensem consecraretur nomine Coll. Nobil. Vilmensis Schol. Piar. (1773). folio.

— Corona applausuum et votorum emerito capiti Ill. Stanislai Bohusz Siestrzencewicz Episcopi Mallensis Canonici Cathedr. Vilmensis etc. contexta et poeticis utriusque linguae metris ac lusibus adornata nec non in solemnini eiusdem inauguratione oblata a Collegio Academico Vilmensi S. J. Anno MDCCLXXIII (1773) 3° Nonas Octob. w 4ce, 1^{1/2} ark.
Petersb. publ.

— Illustrissimo Excellentissimo Ac Reverendissimo Domino Domino Stanislao Bohusz Siestrzencewicz Episcopo Albae Russiae Domino Clementissimo Pro Aperto Polociae Tyrocinio Societatis Jesu Eucharisticon Luce Sancto Ignatio Societatis Jesu Fundatori Sacra Oblatum. Vilnae Typis Regiis penes Academiam. (B. r. 1779?). fol., k. nlb. 5.

Tytuł i tekst ujęte ramkami, na k. tyt., u góry drugiej karty i na końcu winiety.
Tekst wierszem. Osslol.

— Kalliodor pasterka w dzień imienin J. W. J. X. Stanisława à Bohusz Siestrzencewicza, Arcy-Biskupa Mohilewskiego. Od Kollegium Dubrowienskiego. Mohilew. 1788. w 4ce.

Petersb. publ.

— Powitanie JMości X. Stanisława Bohusza Siestrzencewicza Arcy-Biskupa Mohilewskiego przez XX. Franciszkanów Prowincyi Biało-Rossyjskiej. w 4ce.

— Salutatio Illustrissimi Reverendissimi atque Excellentissimi Domini Domini Stanislai Bohusz Siestrzence-

wicz Dei et Apostolicae Sedis gratia Episcopi Albae Russiae sub tempus pastoralis Visitationis ecclesiae parochialis Schlovensis FF. Praedicatorum provinciae Russiae Sancti Hyacynthi ab addictissimis suae Illustrissimae Excellentiae eisdem fratribus Schloviae in plausus oblata anno salutis 1774. (Vilnae). fol., k. 8.

Od k. 6 wiersz polski: Stróžu błogosławiony zbawicielu trzody. — Są dwa odmienne odbicia karty tytułowej. W drugiej zamiana w zaczęciu: Salutatio illustrissimi, excellentissimi atq; reverendissimi.

Jagiell. (dwa odbicia) — Osslol.

— Wiersz w dzień imienin Jasnie Wielmożnego Nayprzewielebniejszego Jego Arcypasterskiej Mości Stanisława a Bohusz Siestrzencewicza S. K. R. Arcybiskupa Mohilewskiego, kanclerza Orderów Orła białego, S. Stanisława etc. etc. ofiarowany. Przez X. C. G. P. K. I. T. I. K. M. P. K. Roku 1796. w Mohilewie. w 4ce, k. 4.

Tyszk. w Czerw. Dworze.

— Wiersz od siestrzeńców... ob. Siestrzeńcewicz Stan. (II).

— Jaśnie W^{mu} JMci Xiędzu... w dzień imienin szkoły Mohilewskie S. J. (B. w. m.). 1775. w 4ce.

— Do JMci Xiędza Stanisł. Bohusza Siestrzencewicza, Arcy-Biskupa Mohilewskiego, w dzień imienin, od Dubrowieńskiego Xięży Piarów Collegium oda. Mohilew. (Bez wyr. roku). w 4ce.

Petersb. publ.

— Do Jasnie Wielmożnego JMci Xiędza Stanisł. Bohusza Siestrzencewicza Biskupa Białoruskiego w dzień imienin od prowincyi Biało-Ruskiej S. Jerzego zakonu Karmelitanskiego wiersz. Wilno, 1780. w 4ce.

Osslol. — Petersb. publ.

— Do Jaśnie Wielmożnego JMci X. Stanisława Bohusza Siestrzencewicza Biskupa Białoruskiego Kawalera Orderu Orła Białego i Sw. Stanisława w dzień Imienin od Prowincyi Biało-Ruskiej S. Jerzego Zakonu Karmelitanskiego. Wiersz. Roku 1781 8 maja. w 4ce, k. 4. Osslol. — Petersb. publ.

— Wiersz do JW. Xdza Stan. Siestrzencewicza w czasie solennego wstępu

na archi-katedrę, od prowincyi Karm. S. Jerzego ofiarowany. Mohilew 1784. w 4ce.

— ob. Actus (1798) — Archetti (Mowa i Oratio 1784) — Directorium divini officii Mohilov. (1785) — Ditthey Filip Henr. (1769) — Katarzyna II (Ustawy na gubernye 1777, 1795) — Książewicz (1772) — Koncewicz (1767) — Litta Laur. (Actus ad ecclesiam 1798) — Mackenzie (Sztuka zdrowia 1769) — Prośby (1780) — Seryarz — Siestrzeńcewicz Stan. (II) — Szymonowicz Szymon (Pentezylea 1778) — Tomaszewicz (Wiersz 1780, 81, 83) — Zubowski Xaw. (Węzeł 1780).

Dla jego charakterystyki jest ważnym przekład ukazów Katarzyny (ob. Katarzyna), podany przez osobę nienazwaną jako wzór do reformy wewnętrznej w Polsce, o czem w tomie XXVII pod: Seryarz projektów (1785). Ogłoszono tam ten jego przekład z dedykacją dla carowej, w której mówi, że przez to tłumaczenie uczył się narodowego języka (rosyjskiego!). Ukazy te z powyższą przedmową wyszły też i osobno z druku, o czem obacz w tomie XIX str. 176.

Inne jego dzieła, a zwłaszcza najważniejsze: Recherches sur l'origine des Sarmates (4 tomy, r. 1812) ob. Bibl. tom IV str. 242. Enc. Org. XXIII. 449 podaje następujący tytuł: „Kazania i mowy w językach pol. i łac. miewane w różnych białoruskich kościołach“. Mohilew 1794. — Zapewne mylna wiadomość. Znam tylko kazania, i listy wydawane luźno.

Pamiętnik Warsz. 1815. III. 284, 285. — Leleweł Bibl. ks. I. 53—55. — Kur. Warsz. 1825. Nr. 136 oraz 1826. Nr. 309. — Gaz. Warsz. 1827. Nr. 3. — Roczn. Tow. krak. V. 22 i 28. XVI. 166—181. — Dzienn. Wil. 1826. Now. nauk. I. 405 i 6. — Bulletin des sciences historiques, antiquites, philologie 1828. Fevrier s. 200—202. — Ocieczestwiennyja zapiski Grudzień 1826. Nr. 80 s. 372. — Encykl. pow. Org. XXIII, 447—49. — Pam. rel. moralny 1860. Serja II T. V. s. 642. — Szantyr Zbiór wiadom. 1843. — Parczewski Mowa 1827. — Łazkiewicz Mowa 1827. — Stachowski Rys życia 1839. — Darowski Młodość Stan. Bohusza w Koczn. dla archeol. 1870 str. 1—14. — Przegląd pow. 1897 II. — Godlewski M. Journal et corresp. 1913 (z lat 1797—8); Tenże De cardinalatu 1909; Tenże w Kwart. teol. 1905; Tenże Sedes primitialis. 1906. — Pierling La Russie et S. S. IV (1912). — Przegląd histor. VI. 83. — Bieliński Uniw. wil. I, II, III. — Tołstoj Catholicisme II. —

Ireneusz Łubieński 1898. — Loret Kościół katolicki 1910. — Estreicher Bibl. IV. 243. — Encykl. kość. XXV. — Korbut Literat II. 288. — Monumenta eccl. Petropol. 1906—1911. — Franczew Polsk. Sławianowiedzenie. — Wierzb. Materj. II.

SIESTRZENCEWICZ Stanisław (II)
i Jan. Wiersz JW. Xdzu Stan. Siestrzeńcewiczowi Bohuszowi wyjeżdżającemu z Mohilewa do Chersonu, od życzących szczęśliwey podróży synowców Stanisława i Jana Siestrzeńcewiczów. Mohilew 1783. w 4ce.

Petersb. publ.

Siestrzewitowski Daniel ob. Foltynowicz (Templum 1644) — Kołakowski — Zamojska Kat. (Vas aureum 1643) — Zamojski Jan (Salutatio 1646).

Siestrzewitowski Gabryel ob. Gronostajski Franc. (Sprawa).

Siestrzewitowski Jakób ob. Applausus (1638) — Ecclesia (1637) — Ramus lauri (1639) — Szamocki And. (Disputatio 1635).

SIESTRZEWITOWSKI Ludwik S. J. (1713 † 1767). Carmen in laudem Bibliothecae Zaluscianae.

— Epigrammata in laudem Sanctorum Lithuaniae.

Zapewne nie wyszły osobno. Miał też pisać panegiryki czy to w imieniu całej prowincji czy też pojedynczych kolegów z powinowazaniem znakomitszym magnatom.

Nouvelle Bibliotheque Germanique III. Cz. I. 204. — Janocki Lexicon I. 151. — Brown Bibl. pis. S. J. 368. — Bieliński Uniw. wil. III.

(Siestrzewitowski Paweł), sędzia ziemski mielnicki. Kommissya W Sprawie U. Siestrzewitowskiego. fol., k. 1.

Bibl. T. P. N. w Poznaniu.

Siestrzewitowski Stefan ob. Rybicki Bartłomiej Kostka (1739).

Siete (Las) partidas... (1491)... ob. Alfons król.

Ob. w tomie XXVII str. 8 pod Sabio.

SIEUR Piotr. [Pochwała Stan. Leśzczyńskiego]. Nancy, 1754. w 4ce.

Załugi w Bibl. hist. 84 pisze: „Sieur Pierre: Substytut parlamentu w Nancy, gdsiem ja konsyliarzem został, roku 1740, króla swego Stanisława pochwalił wydal w mowie „Siustal Dumo Kalieński“. Przez anagramma pierwsze słowo jest Stanisław. Ta mowa krasomowa praemium

w Nancejskiej akademji wzięła. Jam do niej przyjęty⁴.

Jest także w Abeille du Parnasse. IV. p. 65—85.

Sieweria (Syberja) ob. Schleissing Georg Adam (Neu entdecktes Sieweria 1692) — Sybir.

SIEWIERKIEWICZ Adalbertus a S. Theresia. Phoenix Redivivvs Religionis Matris Dei Piarum Scholarum redintegrationem & noui Praepositi Generalis electionem Adumbrans. Ex aridis Patris sui cineribus ad mystici Solis Radivs Resuscitatus ac In Comitibus Generalibus in Conspectum Eminentissimi Principis Camilli de Maximis R. E. Cardinalis Totius Capituli Generalis Praesidentis dignissimi Productvs. Per Illustribus ac Reverendissimis Praelatis Venerabilis Capitvli Loviciensis In Vim Grati Animi Oblatus. Per P. Adalbertum à S. Teressia Rectorem Louiciensem Vocalem Polonum Romae ad S. Pantaleonem 13 Maj 1671. w 4ce, str. nlb. 18.

Dedykacja Przałatom i Kanonikom kolegiaty łowickiej. A. Wolański w Rudce.

SIEVERS Jan Jakób (1731 † 10 lipca 1808). Deklaracya Jak. de Sievers Wiel. posła Imper. całej Rossyi w kwestyi rozbioru Polski. (Przytem:) Publikacya Michała Kreczetnikowa gener. gubern. nowo przyłączonych do Rossyi prowincyi polskich o przeprowadzeniu nowej linii granicznej. (Deklaracya podp. 29 Marca 1793; Publikacya d. 27/4 Marca tegoż roku). fol., 1 arkusz.

Kraśnia.

— Deklaracya w Grodnie dnia ^{29 marca} 1793 r. fol.; k. 2.

Podpisany: extraordinaryjny i pełnomocy wielki Posel Nayaśniejszey Imperatorowej Jeym. całej Rossyi. — Zawiadania o przyłączeniu do państwa rosyjskiego granicznych z niem prowincyj Rzeczypospolitey i wzywa do zgromadzenia się na sejm „końcem ułożenia się po przyjacielsku⁴.”

Zielnia.

— Nota Jacoba de Sievers do Confederacyi Generalney, względem sequestracyi Dóbr Zburchycieli Rzeczypospolitey, Dan w Grodnie 9/10 Kwietnia 1793 Roku. fol., str. 1.

Jego noty i deklaracje ob. pod Sejm grodzieński (1793) i Zbiór (1793).

Branic. — Ossol.

— Deklaracya Jakóba de Sievers, posła ross. datowana w Grodnie d. 9 Kwietnia 1793 r. fol.; str. nlb. 2.

Kraśnia.

— Nota Jakóba de Sievers, posła rossyjskiego datowana w Grodnie d. 10 Kwietnia 1793 r. fol., str. nlb. 1. Tekst francuski i polski.

Kraśnia.

— Nota Jakóba de Sievers, posła rossyjskiego datowana w Grodnie d. 20 Kwietnia 1793. fol., str. nlb. 2. Tekst francuski i polski.

Kraśnia.

— Nota (po polsku i po francusku). Grodno 1793 13/24 Czerwca. fol., str. 1. Ossol.

— Tłumaczenie Noty. Grodno 1793. 19 Czerwca. fol., str. 1.

Branic. — Ossol.

— Nota Jakóba Sievers'a datowana w Grodnie d. 19 Czerwca 1793 r. fol. Kraśnia.

— Noty podane przez JW. JP. de Sievers Wiel. Posła Rossyjskiego i JP. de Bncholtz Posła Pruskiego dnia 19 Czerwca roku 1793. fol.

— Noty odpowiednie na notę podaną od Seymujących Stanow dnia 23 Czerwca, przez JW. JP. de Sievers Wielk. Posła Rossyjsk. i JP. de Bucholtz Posła Pruskiego dnia 24 Czerwca 1793. fol.

Por. Gardiner de Toll.

— Tłumaczenie Noty po polsku i po francusku. Grodno 1793. 28 Czerwca. fol., str. 1. Ossol.

— Nota Jacoba de Sievers. Działo się w Grodnie dnia 30 Czerwca 11 Lipca 1793 Roku. fol., k. 1.

Tylko po polsku.

Branic. — Czartor. — Ossol.

— Nota Jakuba de Sievers do Seymu wydana w Grodnie dnia 4/15 Lipca Rok 1793. fol., k. 1.

Czartor. — Ossol.

— Nota Jacoba de Sievers, w Grodnie dnia 4/16 Julliet... wydana R^u 1793. Przynaglająca Stany do wydania plnipotencji dla Depntowanych do zawarcia Traktatu z Rosją.

— Nota Jacoba de Sievers w Grodnie 4/16 Lipca 1793 Roku wydana z francuskiego przetłumaczona. (Datow. 16 Sierpnia 1793). fol., k. 1.

Branic. — Kraśnia. — Ossol.

- Note. Grodno 8 Lipca 1793. fol., k. 1. Branie. — Ossol.
- Nota Jakuba de Sievers do Stanow na Sejm zkonfederowanych. Dan w Grodnie dnia 19/30 Lipca 1793. fol. Po polsku i francusku. Przynagląca Stany do zadosyuczynienia woli posła pruskiego. Ossol.
- Nota odpowiednia JW. Ambasadora Rossyjskiego. Dan w Grodnie dnia 16/27 Lipca 1793 r. Obok jest nota do Ambasadora Rossyjskiego od Stanów na Sejm zgromadzonych. Ossol.
- Nota odpowiednia 27 Lipca 1793 r. fol. Krasień. — Ossol.
- Nota Jacoba de Sievers do Stanow na Sejm zkonfederowanych. Dan w Grodnie dnia 30 Lipca 1793 Roku. fol. Popierająca żądania Ministra pruskiego i zalecenie Deputacji do zmiany Plenipotencji. Krasień. — Ossol.
- Nota odpowiednia na notę Sułkowskiego i Platera z dnia 7 Augusta 1793 Roku. fol. Ossol.
- Tłumaczenie Noty po polsku i po francusku. Grodno 1793. 13 Sierpnia. w 12ce, str. 1. Krasień. — Ossol.
- Nota... 1793. 16 Sierpnia. fol., karta 1. Ossol.
- Nota. Tłumaczenie. Grodno 17/18 sierpnia 1793. fol., str. 1. Branie. — Czartor. — Ossol.
- Odpowiedź JW. Ambasadora Rossyjskiego w Grodnie 13/24 Augusta 1793. (Względem odwołania wojska). Anno 1793. 24 Sierpnia. fol., str. 2. Krasień. — Ossol.
- Tłumaczenie Noty po polsku i po francusku. Grodno R. 1793. 29 Sierpnia. fol., str. 2. Ossol.
- Nota Jakuba de Sievers do Stanow na Sejm zkonfederowanych. Dan w Grodnie 18/20 Sierpnia R. względem Traktatu z Prusakami. Anno 1793. 29 Sierpnia. fol. k. 1. Czartor. — Krasień. — Ossol.
- Nota Jakuba de Sievers do Stanow na Sejm zkonfederowanych. Dan w Grodnie 22 Sierpnia 1793. fol., k. 1. Obwiniająca Stany o jakubinizm. Ossol.
- Note... Grodno. Anno 1793. 28 Sierpnia. fol., str. 1. Krasień. — Ossol.
- Note... Grodno. R. 1793. 30 Sierpnia. fol., k. 1. Krasień. — Ossol.
- Nota Jakóba de Sievers... w Grodnie d. 2 Września 1793 r. fol., str. nlb. 2. Krasień.
- Nota Jakuba de Sievers do Stanow na Sejm zkonfederowanych. w Grodnie dnia 7/18 września 1793. w 4ce, str. 1. Po polsku i po francusku. — Względem Banku w Polsce. Branie. — Krasień. — Ossol.
- Nota... w Grodnie 9/20 Września 1793 r. fol., k. nlb. 1. Po polsku i francusku. Krasień. — Ossol.
- Note. Tłumaczenie. Grodno 10/21 septembre 1793. fol., str. 1. Branie. — Ossol.
- Nota Jakuba de Sievers do Stanow na Sejm zkonfederowanych. Dan w Grodnie dnia 12/23 Września 1793 R. fol., str. 1. O zalecenie Deputacyi do podpisania traktatu z Królem Pruskim. Po polsku i po francusku. Branie. — Krasień. — Ossol.
- Note. Tłumaczenie. Grodno 1793 20/1 Września. fol., str. 1. Ossol.
- Note. Tłumaczenie. Grodno R. 1793 z dnia 23 Września. fol., str. 2. Ossol.
- Note. Tłumaczenie. Grodno 1793 23 Września w wieczór. fol., str. 1. Branie. — Ossol.
- Nota Jakuba de Sievers do Stanow na Sejm zkonfederowanych względem aliansu z Rosyją. Dan w Grodnie dnia 24 Września i 5 Października. fol., k. 1. Branie. — Ossol.
- Note. Tłumaczenie. Grodno 1793. 26 Września fol., str. 2. Krasień. — Ossol.
- Note. Grodno 26 Octob. (6 Novemb.) 1793. fol., str. 2. Branie. — Ossol.
- Nota. Grodno 1793. 6 Listopada. fol., str. 2. Krasień. — Ossol.
- Toż... z tą samą datą. fol., str. 1. Krasień.
- (Sievers). Uniwersał zapewniający spokojność wewnętrzną w krajach Rze-

czypospolitey z powodu Noty JW. de Sievers A. Ross. de 18 febr. 1793 podanej 1793. fol., str. 4. Branie.

— Nota de Sievers. Nota odpowiednia na notę de Sievers posła najiawniejszey Imperatorowey. Podpis: Antoni Pułaski Marsz. kor. Józef Zabiello Łowczy Lit. fol., str. 3. Branie.

— Nota odpowiednia na Notę podaną od J. P. de Sievers posła Rossyjskiego. Dan w Grodnie d. 22 czerwca 1793 roku. fol., k. 1. Caartor.

— Nota odpowiednia na notę podaną od Sieversa, datowana d. 23 Czerwca 1793. fol., str. nlb. 4. Krasinś.

— Note. Grodno 1793. 15 Lipca (podp. Ant. Sułkowski i Kaz. Plater). fol., k. 1. Ossol.

— Nota do JW. Ambassadorsa Rossyjskiego Siewersa datow. d. 7 Augnsta 1793 r.... oraz: Odpowiedź Ambassadorsa Ross. datow. d. 9 Augnsta 1793. Krasinś.

— Nota do JW. ambassadorsa Rossyjskiego. Anno 1793. ^{23 Sierpula} _{2 Septembra}. fol., str. nlb. 1. Krasinś. — Ossol.

— Nota Stanów Rzplitey podana Siewersowi względem nwlnienia 4ch areztowanych posłów, datow. w Grodnie d. 26 Września 1793. fol., str. nlb. 1. Tekst francuski i polski. Krasinś.

— Noty odpowiednie na notę podaną od JW. JP. de Sievers Wielk. Posła Rossyisk. i JP. P. de Bucholtz Posła Prnskiego z podpisem JPanow pieczętarzow dnia 23 Czerwca 1793. fol.

— ob. Buchholz — Konfederacya (1793) — Podhorski (1793) — Potocki Stanisław Szczęsny (1792) — Projekt (podług poprawy 1793; instrnkeyi; traktatu) — Projet — Rzewuski Seweryn (1793) — Stanisław August (Głos 1793) — Sułkowski Antoni (Odpowiedź 1793).

Jego „Pamiętniki“ ob. Bibl. IV. 242 oraz przedruk w Warszawie 1908. — Tokars Warszawa przed wybuchem 1794 str. 325. — Finkel Bibl III str. 1855. — Recke i Nap. IV. 191. — Korzon Wewn. dzieje VI. 383. — Blm Graf Sievers und Russland zu dessen Zeit. 1864.

Liczne jego noty są sawarte w drukach konfed. targow. np. Sejmnn grodz. nstawy (tom XXVII str. 553).

Sievert ob. Sivert.

SIEVERT Johann. Leichenpredigt...

Barbara Thielen Martin Strönners Hanssehre. Danzig 1650. w 4ce.

SIEWIERSKI Florjan. Beatyfikacya w Świątobliwym ná ziemi życiu, dostąpioney w Niebie Chwale. Błogosławionego Andrzeia de Comitibus przy Solenney Iego do Kościółá WW. Oycow Franciszkańow Irodukcyi (sic) Za Laski Jasnie Wielmoznego J. Mei Pana Jakuba Zygmunta Na Rybnie Rybinskiego. Woiewody Chełmińskiego, Generála Leytnánta Artyleryi Koronney, Kowállewskiego, Wiślickiego, Lipńskiego, Lipnickiego &c: Starosty, Tribnnału Koronnego Marszałka. Z Kátedry Káznodzieyskiej w Kościele Fárnym Piotrkowskim, licznie zgromadzonemu Audytorowi Kázaniem Panegirycznym Ogłoszona Przez W. X. Floryana Siewierskiego, Zákonu Káznodzieyskiego S. Theologij Presentáta ná ten czas Przeorá Konwentu Piotrkowskiego. Roku Wéielonego Káznodzieie Chrystnsa. 1725. Dniá 27. Stycznia. A potom zá pozwoleniem Przełożonych do Druku Podána. w Warszawie W Drukarni J. K. M. Scholarum Piarum. fol., k. nlb. 9.

Na odwr. k. tyt. herb Rybińskich „Wydra“, a pod nim 3 asterwierse. Następują 2 karty dedykacji i 6 kart kazania. Wychwala w niem sprawiedliwość Marszałka Trybunału w Piotrkowie.

Dzików — Ossol. — Zamojs. — Zielińs.

— Cud Swiatu y Niebu. Wzgárdzeniem doczesnego szczęścia Osobliwy Przy Solennych Obłoczy Ceremoniach Wielmożney Jey Mości Panny Doroty Rychłowskiej Chorażanki Sieradzkiej, Sędzianki Grodzkiej Piotrkowskiej. Z Kátedry Káznodzieyskiej W Kościele WW. Pánien Zákonnnych Domikánek (sic) Piotrkowskich Licznie zgromadzonemu Audytorowi Ogłoszony Przez W. X. Floryana Siewierskiego Zákonu Káznodzieyskiego Świętey Theologij Presentántá (sic), na ten czas w Kościele Piotrkowskim Świętey Doroty Káznodzieię Ordynárynsza. Roku Cudu

Panny, y Mátki Boga 1722. Dnia 2. Sierpnia do Druku podany Zá pozwoleniem Przełożonych. W Warszawie, w Drukárni J. K. M. Scholarum Piarum (1722). fol., k. 8 nlb.

Na odwr. k. tyt. herby Rychłowskich i Więckowskich, pod nimi dwa czterowiersze. Dedykacja Stanisławowi z Ostrowa Rychłowskiemu, chorążemu sieradzkiemu i sędziemu grodzkiemu piotrkowskiemu i żonie jego Anui z Więckowskich. — Sławi Rychłowską i twierdzi, że „na nie zabudez“ zostawiła po sobie cud. Faktów o niej nie przytacza; zdobi rzecz anegdotami czerpanymi z pisarzy kościelnych. Czartor. — Krasińs. — Ossol. — Zielińs.

— Przewodnik Doskonały, Jacek, S. Odrowąż, Korony Polskiej osobliwy Pátron. Wielmożney Jey Mości Pannie Katarzynie Rychłowskiej, Stolnikownie Sieradzkiej, Pod Járzmo Zakonne zá Chrystusem idącey Nie mylną do Niebá drogę Pokazujący, Przy doroczney Uroczystości swoiey, z Ambony Káznodziej-skiej w Kościele WW. Pánien Zakonnych, Dominikanek Piotrkowskich, Licznie zgromádzonemu Audytorowi Pokazany. Przez W. X. Floryana Siewierskiego, Świętey Teologij Praezentatá, ná ten czas w Kościele Piotrkowskim Świętey Doroty Káznodzieię Ordynáryuszá Roku Niebieskiego w Ciele ludzkim Przewodniká Chrystusa 1722. Dnia 16. Sierpnia do druku Podany. Zá pozwoleniem Stárszych. w Warszawie, w Drukárni J. K. M. Scholarum Piarum. fol., k. 10 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Rychłowskich, pod nim dwa czterowiersze. Dedykacja Michałowi z Masłowic Rychłowskiemu, miecznikowi balickiemu. Na k. C₂ przytacza dawne „prysłowie“ w Sieradzkim: do Krzeczpowa po radę.

Krasińs. — Ossol.

— ob. Birkowski Franc. (1729) — Borkoski Pius (1729) — Popiołek Reginald (Sertum 1729).

Barącz Dzieje zak. kazn. II 256—7.

(Siewierskie Księstwo). Objáśnienie pisma pod tytułem: Wiadomość o Księstwie Siewierskiem. (B. w. m.). Roku 1791. w 8ce, kart 8.

Oh. w Bibl. tom XXIII str. 216. (= Jag.). Pod tytułem „Objáśnienie“ wyszła przed r. 1786 jakaś inna broszura, dziś nieznana, z którą polemizuje autor niżej opisanej

„Wiadomości“ — dotycząca nobilitacji siewierskich.

— Uwaga Nad Xięstwem Siewierskim. Kogożby taká przeciwność nie-zbudła Gdy o Oyczyznę idzie, i o życie, I chociaż w drugim panuie mysl podlá Gotów natén czas działać zuamienicie Myszeidos Pieśń I. w Wschowie Roku 1786. w 8ce, k. 8 nlb.

Na odwr. tytułu usprawiedliwia się, dlaczego pisze („Wolnomyślny jestem“....) Broszura krytykuje nierząd wewnętrzny Księstwa, zwłaszcza sejmiki i gród. Wzywa do zniesienia odrębności. — Polackówna Szlachta na Siewierzu biskupim 1913 str. 52 rozbiiera bliżej tę broszurę i przypuszcza, że albo jest pióra Ign. Zakrzewskiego, późn. prezyd. Warszawy, pośła poznańskiego — albo przez niego inspirowana. Prędzej należałoby przyjąć to ostatnie, bo Zakrz. sam nie miał bezpośredniej znajomości spraw siewierskich, a autor broszury posiada ją.

Jocher 7894 podaje tytuł z odmianą: Uwagi. Branic. — Jagiell. — Ossol.

— Wiadomosc o Xięstwie Siewierskim. (B. m. dr. i r.) (1786?). w 4ce, k. tyt., str. 54 i k. 4 nlb.

Zaczyna się: Wiadomości o Siewierzu, i do-wody tak na stronę tego Xięstwa, iako też Udzielnych Jego Xiążąt Biskupów Krakowskich — Na ostatnich czterech kartach nlb. Regestr rzeczy.

Przechodzi historję, by udowodnić, że Siewierz był zawsze księstwem. Udowadnia jego udzielność. Powołuje się na materiał archiwalny (str. 24), na ordynacje biskupów, na dekryty, listy, konstytucje sejmowe. Siewierz rządził się wedle prawa śląskiego a nie polskiego, wedle autora. Kto mógł być tym autorem? Katalog bibl. Ossol. wymienia ks. J. Olechowskiego (za Dzieduszyckim Maur. i Gładyszewiczem). Ojciec mój w tomie XXIII. 321 wyraził przypuszczenie, że autorem był K. Meciszewski, adwokat krak.

Branic. — Czartor. — Ossol. — Zielińs

— Wiadomość o Xięstwie Siewierskiem. B. w. m. i r. (około 1790). fol., k. nlb. 4.

Inny tytuł: Wiadomości o Księstwie Siewierskim i o szlachcie tego Xięstwa.

Omawia Polackówna l. c.

Autor zbija zarzuty, jakoby Biskup nie miał prawa udzielać szlachectwa i jakoby rozdawał je za rozrzutnie. Szlachectwo siewierskie otrzymał m. i.: 1784 Józef Haboński z Krakowa, 1786 Stan. Olearski, 1787 Aug. Jankowski, 1789 Grzeg. Zacharjasiewicz, kanonik, 1789 Rakietowiec, 1789 Jan Ernest Scheffer, 1789 Kasper

Meciszewski, subdelegat grodzki (ob. wyżej), 1789 Stan. Minocki. Bran.

— ob. Komisya skarbu (1790) — Olechowski Józef (Wiadomość o Xięstw. 1786) — Skarszewski W. (Kalkulacja 1790) — Uniwersał (1790) — Warunek względem księstw Siewierskiego (1791) — Wypis z ksiąg (1793).

Finkel III. str. 2000. — Encykl. Org. XXIII. 450. — Polaczkówna Szlachta na Siewierzu 1913. — Kutrzeba Hist. źródeł II. 31.

Siewierz ob. Smoleńsk (Opisanie wzięcia Smoleńska).

Siewierzanin Bonawentura ob. Bonawentura (Zegar 1624).

SIÉYES Emanuel Józef († 1836). Duch Nieboszczki Bastylii Czyniący uwagi nad karą, więzieniem, niewoli, i nad Stanem Pospolstwa Francuzkiego w dzisiejszey odmianie Rządu, z Francuzkiego przetłumaczony przez Autora Rzepichy [Franc. Jezierskiego]. (Tu winietka: kwiatek stylizowany). W Warszawie u P. Dufour Konsyliarza Nadwornego J. K. Mci. Dyrektora Drukarni Korpusu Kadetow. M.D.CC.XC. (1790). w 8ce, k. tyt., k. nlb. 3, str 156.

Na początku: Do tego kto będzie czytacz. Tu tłumacz powołuje się na jakąś broszurę, w której meczet w Kamieńcu rozmawia z amboną kości. Dominikańskiego o rozdwojonych sejmikach. Wyjaśnia, że aby osłonić ostrość prawdy podaje ją za „uwagi uczynione przez Monadę pierwiastkową zasadę materji“. Nazwiska właściwego autora nie wymienia.

Oryginał Siéyesa wyszedł p. t. Qu'est-ce que le Tiers-E'tat? Żądał w niem autor utworzenia Zgrom. Nar. bez podziału na izby stanowe celem uchwalenia przez nie konstytucji, tak aby w Zgromadzeniu „stan trzeci“ miał przewagę. — Jezierski nie tłumaczy dosłownie. Zmienił najprzód tytuł. Podał na początku tj. na str. 2—51 własne uwagi nad „monadami“ tj. elementami ciała wedle Leybnicyusza (sic), gdzie niby w sposób dowcipny przedstawia treść dzieła jako wykład jakiejś monady. Monada dziwi się okrucieństwu rewolucji i rozbiiera kwestję kar więzienia i wygnania; na str. 47 omawia karę więzy w Polsce jako bardzo sprawiedliwą. Dopiero w połowie str. 51 łączy się z tem tekst Siéyesa (nader niezręcznie) i idzie aż do str. 139. Tłumaczenie jest niezdarne, miejscami bardzo skręcane. Opuszcza rzeczy mogące nużyć czytelnika polskiego np. polemikę z pisarzami broniącymi ustroju Stanów

generalnych (rozdz. IV ustęp 3) albo rozbiór konstytucji angielskiej (On propose d'imiter la Const. Angl.). Opuszcza także niektóre ustępy zbyt radykalne dla polskiego czytelnika jak np. cały koniec Siéyesa, w którym autor francuski zwalczał przywileje kleru i szlachty i broił zasady większości głosów. Zamiast tego następu dorobił Jezierski własne zakończenie (str. 140 - 156) brzmiące o wiele bardziej pojednawczo.

Inne wycieczki przeciw szlachcie i duchowieństwu osłabia tłumacz przypiskami, np. na str. 49, 59 („tu się niema rozumieć o stanie szlachty polskiej, która w niedostatku nie wdryga się służby i nie odwraca ramienia od pracy rolniczej“ — Siéyes zarzucał szlachcie próżniactwo), 120.

Odrzucił także Jezierski podział na rozdziały i następy, nadający książce francuskiej wielką przejrzystość układu. Wskutek czego dziełko straciło na jasności. Mimo tych różnic jest ten przekład próbą przeniesienia radykalnych teoryj francuzkich na grunt polski i z tego względu ma osobliwe znaczenie.

Bentkow. II. 804. — Starzyński Konstyt. 3 maja I str. 44. — Smoleński Kuźnica Kollat. str. 41—44.

Akad. — Czartor. — Jagiell. — Zieliński.

— Roztrząszenie Przywilejów Wyjątek z pisw (sic) Emauuela Siéyesa Obywatela Francuzkiego. (B. m. i r.). w 8ce, str. 47.

Jest to przekład broszurki Siéyesa wydanej w r. 1788 pt. Essai sur les privilèges. Przekład niewątpliwie pióra Fr. Jezierskiego, choć tłumacz niepodpisany. W przedmowie pisze, że „Siéyes jeden z filozofów tego wieku, którzy się zatrudniają losem towarzystw ludzkich. Pisma jego wydane w r. 1789 były zasadą równości obywatelskiej, przyjętej od wszystkich narodów w Europie nowe Rzeczp. składających“. (Pisane więc po Deklaracji praw człowieka). Tłumacz uderza na dumnych arystokratów. Poczem idzie tekst Siéyesa oraz od str. 44: Wyjątek z aktów szlachty z r. 1614. — Cała rozprawa uderza ostro na przywileje szlacheckie.

Dzików. — Jagiell. — Zieliński.

Sieykowski ob. Siejkowski.

Siezd w Nowogrodkiem ob. Prisiaga (1702).

Sifert ob. Siefert.

SIGAUD de la La Fond Jan René (1740 † 1810). Szkoła szczęśliwości czyli obraz cnót towarzyskich... Tłumaczenie z francuskiego przez K. K.... w Warszawie 1789. w 8ce,

Dzieło opisane przez mego ojca w tomie XX. 430, gdzie zostało mylnie pomieszczone pod Kwiatkowski Kajetan (tłumacz).

— Szkoła uszczęśliwienia. w Warszawie, 1792. w 8ce.

Ob. tom XX 430. Znajduje się także w bibl. Kijow., Wileńs. i Zielieńsk.

Sig. Jacobus ob. Polak Jakób.

Sigericus ob. Sepulchrum (1687).

Sigismund de Varsav ob. Gillet (1646).

Sigismundus Divus ob. Callimachus Philippus (1524).

Sigismundus Rex ob. Zygmunt I — Zygmunt August — Zygmunt III.

SIGISMUNDUS frater. Tabvla Omnivm Monasteriorvm Ordinis Cisterciensis, tam eorum quae nunc extant, quam illorum quae perierunt, cum suis Diaecesis, Foundationibus, Filiationibus, etc. diligenter, et acurate conscripta De Anno Domini 1614. Per Fr. Sigismundum, professum Coronouien. [Winieta]. (Na końcu:) Posnaniae, In Officina Joannis Wolrabj. Anno Domini 1614. w 4ce, kart 44.

Joher 9223. — Wojciechowska Z dziejów książki 1927 str. 174.

Czartor. — Krasinś. — Ossol.

(**Sigismundus Joannes**). Crystallenes Fern-Glass, Dadurch Des... Johannis Sigismundi, Der wahren Evangelischen nach dem Worte Gottes Reformirten Gemeine in Thoren wohl-verordneten und wohl-verdienten Predigers, Gutten Freunde und Brüder; Von der Hoch-Gräfflichen Stad Lissaw in Gross-Pohlen bis in die weithberühmte Königliche Stadt Thoren in Preussen gesehen; und wahrgenommen: Wie... Herrn Nathanael Kehlern... Tochter (Titul) Jungfraw Christinam, Bey noch anhaltender harten Kälte und Winter vermahlete. In einem Brieff durch langsame Post zugeschicket Anno 1685. den 13. Martij. Gedruckt zu Lissa durch Michael Bukken. fol. kart 2.

Wrocławś.

SIGISMUNDUS Polonus, pastor w Tiemendorff. Catechismus-Trichter (Infundibulum Catecheticum).

Joher 3135 (Noty). — Nova liter. Germ. 1703 str. 364.

Siglerus Mich. (Epithalamia in nuptiis Martini Berzevicii 1578) ob. Berzewiczy.

(**Sigmaringen Fidelis** błogosławiony) (1577 † 24 kwiet. 1622). Compendium Vitae, Gestorum & Miraculorum Venerabilis Servi Dei Fidelis à Sigmaringa, Sacerdotis, Professi Ordinis Seraphici P. S. Francisci Capuccinorum, Primi ex Missionarijs Sacrae Congregationis de Propaganda Fide ab Haereticis in odium Fidei Catholicae, Interempti. & à Sanctissimo Domino Benedicto XIII. Supremo Ecclesiae Ecclesiarum Pastore, Anno Dom. 1729. Die 24. Mensis Martij. Beatovm Fastis Annumerati. Per PP. Capuccinos Conventus Cracoviensis, Cum Licentia Superiorum Lvei Publicae Editvm. Cracoviae Typis Vniuersitatis. (B. w. r.). w 8ce, k. 20 nlh.

Ded. Deo et Virg. Mariae. Wylicza enda zdziałane przez świętego.

Enc. kość. V. 342.

Ossol.

SIGMARIUS Sebastyan. Cicadae encomium.

Dedyk. Mikoł. Leżeńickiemn, w szkołach Wiedeńsk. uczącemu się.

Niesiec. III 102.

Signa veris ob. Buchowski P. (1701). **Signacula honoris** ob. Załuski And. St. (1724).

Signacula septem ob. Łęczycki Stan. A. (1696).

Signaculum ob. Budryk Wł. (Veritatis 1690) — Horain Al. (honoris 1705) — Przybyłowski Andr. Franciszek (primos Apollinei honores 1706) — Wazgird Kazimierz (Academiae 1731).

Signal Dangers and Deliverances both by Land and Sea comprehending a short account of the Raising of the Siege of Vienna one of the most memorable in this last Age. Together with a description of a Violent Tempest, on the Forth. In two small poems by the same Hand. Reprinted in the Year 1685. w 4ce

Pierwszego wydania nie znam. Czartor.

Signator ob. Radziwiłł Kar. St. (1720).

Signatura ob. Carrara (1757) — Ravizza (1744).

Signatura justitiae ob. Quarantotti (1762) — Rembowski A. (1713) — Siemiradzki (1710).

Signa Amalia z Komesów ob. Comes.

Significatio ob. Wiśniowiecki Michał (de decreto 1671) — Załuski Jędrzej (officiosa 1759).

Signor (II) Dottore... ob. Goldoni. Bernacki Teatr II, 301

Signum Crucis Triumphale. tum inposito superati à Maximiliano Imperatore fatalis casus monumento, tum In Illustrissimae Domus Potocianae feliciter triumphantis Religionis insigni, Adoratum, Honori Et Magno Nomini Illustrissimi, Excellentissimi & Reverendissimi Domini Theodori de Potok in Podhayce Potocki, Episcopi Culmensis Et Pomesaniae, in publica Scena à Perillustri Juventute Collegii Thorunensis Societatis Jesu Exhibitum. inter solennes Corporis Christi ferias Anno Triumphantis à Crucis ligno Dei M.DCCI (1701). Thorunii, Typis Amplissimi Senatus Thorunensis. fol., k. 2 nlh.

Jest to program dialogu, osnutego na wątku z Theatrum Mundi Tomo III. — Rzecz dzieje się w r. 1493: występuje Fryderyk i Maksymiljan. Maksymiljan spada na polowaniu ze skały. Cudownie ocalony nakazuje postawić krzyż na skale. Akt trzeci poświęcony apoteozie domu Potockich. Akad. — Czartor.

— ob. Horain Alex. (ad placitum 1716) — Nieradzki J. (gratitudinis 1646) — Ochocki Nic. (coeleste 1703) — Zienkowiec Mich. Jan (crucis in crucigero sidere 1730) — Żyrowice (magnum 1732).

Sigonius Daniel (1563 † 1638) ob. Broscius Jan (Carmine precatur 1626) — Canevesius Thomas (in funere 1638) — Goliński Gregorius (Epicrotosis 1628) — Nakielski Sam. (1634) — Romer A. (1593, 1590) — Rosparcarius Ben. (1629) — Schonaeus (1589) — Sokołowski Stan. (O czci Chrystusa 1590, Na przeciw błędów) — Wężyk Laur. Sołtyk Monumenta str. 29. — Siarczyński Obraz II 183. — Łętowski. Katalog IV 44—5. — Maciejewska. Pism. III 339. — Jocher 3928.

SIGONIUS Karol (1523 † 1585), prof. w Padwie i Bononji. De huius Comitibus

et Lege Curia posterior cum Nicolao Gruchio disputatio.

Dedykowane Mikołajowi Firlejowi z Dombrowicy synowi Jana Wojewody Lubelskiego, z Bononji r. 1566. Firlej słuchał jego wykładów o starożytnościach rzymskich.

— Disp. Patavina... 1560(?).

Tu mówi o Stan. Tarnowskim (cytuje Windakiewicza Padwa 1891).

— ob. Aristoteles (1557, De arte 1577) — Cicero (Oratio w wyd. Nideckiego 1565, Consolatio 1584; Fragmenta 1559) — Krasieński J. (Polonia 1574) — Łasicki J. — Opaliński Łuk. (Rozmowa 1641) — Sturm J.

Thnanus przypisuje mu dzieło Krasieńskiego, o czym Mitzler Script. I w przedm. oraz Kot Rzeczp. 1919 str. 23. — Inui przypisują mu udział w dziele Zamojskiego De senatu, co przyjmuje też Windakiewicz Padwa 1891, a co ująobazerniej omawia Łempicki Działalność J. Zamojsk. 1922.

Wydanie zbiorowe jego pism wyszło w r. 1732—7 z biografią pióra Muratoriego. — Krebs Carl Sigonius 1840. — O stosunkach jego z Polską ob. Windakiewicz l. c. — Raczyński Bibl. klas. I LXIV. — Bibl. warsz. 1854 Tom 54 str. 374. — Łempicki Działalność 1922. — Archiw. Zamoj. I. 324. — Kazim. Morawski w Rozp. Akad. filol. XVII (1893) str. 262. — Morawski Nidecki (1893) str. 91. — Nowodworski Szkolne lata Zamoj. (Rozpr. Akad. hist. fil. tom LX, 1901 str. 159). — Popiel Jan Zam. w Padwie i Wen. 1876.

Sigrodec (?) Marya Elżbieta ob. Szercer Jan Adam (Krótka droga 1715).

Sigrovius Joannes ob. Żygrovius.

Sikorski ob. List (1760) — Rydułski Dom. Jan (1744).

SIKORSKI Andrzej S. J. Oratio ad Stephanum Czarniecki Palatinum Russiae circa suum publicum ingressum, habitus Leopoli 1657.

Ostrowski Suada lat. 1747. f. II. l. p. 61—62.

— ob. Czarniecki Stef. (Ingressus 1659).

Rękopis Akad. nr. 1752 zawiera Liber drammat. — z dodaniem jego nazwiskiem, Zapewne jego pióra? Albo też może to Sikorowicz Autoni; ob. Windakiewicz w Rozp. Akad. Um. filolog. LXI (1923).

SIKORSKI Antoni Jan. Portus Postemensas laborum, ac sudorum tempestates in Evripo Sariano à IV. VV. DD. Primae Laureae Candidatis Apprehen-

svs, Dvm Per Illustrem, Clarissimum, & Admodum Reverendum Dominum, D. M. Paulum Łusiecki, Philosophiae Doctorem, Rhetorices & Dialectices Ordinarium Professorem, in Insigni Collegiata Zamoscensi, Capellae S. Nicolai Praepositum, Praesente Magnorum Hospitum Coronā, Ritu Solenni Artium Liberalium & Philosophiae Baccalaurei renuntiarentur, Coronatvs, & ab Antonio Joanne Sikorski, ejusdem Laureae Candidato pedibūs metricis Delineatus. Annō Evectae ad Portum salutis, & Divinitatis Naturae humanae 1737. Die... Mensis... Zamoscii Typis Vniversitatis. fol., k. 9 nlb.

Na k. tyt. egz. Ossol. po Die dopisano: 15, po Mensis: Martij.

Na odw. k. tyt. herb Fabjańskiego, niżej dwa dwuwiersze, pod jednym podpisyane: Joannes de Obory Czosnowski, Capitaneides Ukanoviensis, Studiosus Scholae Analogiae; pod drugim: Felicianus in Malczow Malczewski, Pocillatorides Latitziowiensis, Studiosus S. A.

Dedykacja autora: Andreae Fabiański, Sac: Theol. Doctori et Professori... Universitatis Zamoscensis rectori...

Na k. 6tej wiersz na cześć św. Jana Kantego. — Na k. 7 i 8 wiersz na cześć egzaminatorów: Walentego Paczowskiego, Józefa Słowakowicza i Józefa Mikołajskiego. — Od k. 8 v. do 9 wiersze poświęcone: Augustynowi Styczyńskiemu, Józefowi Langiewiczowi i Kazimierzowi Krezelińskiemu, następnie wiersz Augustyna Styczyńskiego na cześć autora. Na końcu: Permissu... Alexandri Franc. Pilszecki... rectoris.

Są dwojaki egzemplarze — jeden na gorszym, drugi na lepszym papierze. Jeden ze znanych mi egzemplarzy nie ma wymienionej cenzury Pilszeckiego.

Jagiell. — Ossol. — Zamoj.

SIKORSKI Bonawentura X. Franciszkanin. Zbiór historyi, łask y cudów Przemienienia Pańskiego przez... Kraków 1767. w 8ce.

Obraz ten był umieszczony w kościele, który posiadali niedyś XX. Franciszkanie w Nowym Sączu.

— Suplement dość znaczny a zgłodniałemu światu y potrzebującym posiłku duchownego ludziom bardzo smaczny z którym na dokończenie, utwierdzenie y ugruntowanie, niedoskonałych na świecie rzeczy, przybył z nieba,

y zawitał do nas, gość obiecany to iest Duch Przenajświętszy o którym żeby też przecie y świat wiedział zaraz z ambony w Niedzielę Świąteczną przy publicznym y licznym kongressie godnego audytora w kościele Świętego Ducha, Canonicorum Regularium Sancti Spiritus de Saxia, Kaznodziejskim trybem iest w dobroczynne ręce za komplement oddany Wielmożnemu y Najprzewielebniejszemu Jegomości Xiędzu Szczepanowi Pisklewiczowi Kanonikowi Regularnemu Sancti Spiritus de Saxia, proboszczowi Kalickiemu, przez X. Bonawenturę Sikorskiego Franciszkanina, na ten czas kaznodzieię ordynaryinego Kalickiego, a za dozwoleciem Zwierzchności, do druku podany. Roku Pańskiego 1753. dnia 10. Czerwca. fol., k. 16 nlb. (ark. G₂).

Na odw. str. tyt. klejnot zakonu Kanoników i pod nim 12 w. pol. Przypisał autor prozą pol. X. kanonikowi.

Jagiell. — Warsz. Uniw.

SIKORSKI Fabian Sebastjan. Praedicatum laureati in philosophia honoris, XIII. VV. DD. secundae laureae candidatis; sub protectrice gratia celsissimi Principis, illustrissimi et reverendissimi domini, D. Joannis Alexandri in Lipe Lipski, Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopi Cracoviensis, ducis Severiae almae Universitatis Crac: cancellarij faventissimi. Singulari favore perillustris et reverendissimi domini D. M. Martini Waleszyński, S. Th. doctoris et professoris, collegii maioris senioris patris, eocl. cathedralis Crac. canonici, Montis S. Georgij in Scepusio et Praemykoviensis praepositi, contubernij Hierosolymitani provisoris, canonizationis B. Joannis Cantii procuratoris, librorum per Diaecesim Crac: ordinarij censoris, studij generalis Universitatis Crac. procancellarij meritissimi. Dum iisdem VV. DD. candidatis, magisterij in artibus liberalibus et philosophia doctoratus licentiam solenni ritu conferret. In amplissima nobilissimorum hospitem praesentia attributum; Ac in vim fraterni amoris et gratulatorij affectus a Fabiano Sebastiano Sikorski ejusdem

laureae candidato panegyrico carmine celebratum. Anno quo subjecto divinitatis praedicatum humanitatis accessit 1737 die vero 4 mensis Julij. Cracoviae, typis Universitatis. fol., k. 10 nlb. (ark. E₂).

Poświęcone S. Filipowi Nerjuszowi. Zaczyna Ode Joanni Cantio, potem Celeusma Martino Waleszyński. Examinatorom. Dalej uczczeni wierszem: (i ich herby) I Rozwadowski, II Blas. Zdunkiewicz, III Panl. Rzechowski, IV Mich. Kuderski, VI Lanr. Opeydowicz, VII Thom. Maikrzycki, VIII Cas. Bodurkiewicz, IX Thon. Witkowski, X Ant. Kocikowski, XI Math. Cant. Goszkowski, XII Jos. Barcz, XIII Pet. Lelewski, V Fabiano Seb. Sikorski Michael Kuderski. — Sub auspiciis Pet. Szymankowski Rectoris.

Joher 1586.

Czartor. — Jagiell. — Ossol.

SIKORSKI (Kopaszinius) Jan Chryzostom, bakalarz krak. Historia. S. S. Corporis Christi Miraclose Reperti Posnaniae In Polonia Anno Salvts 1399. Panis quem ego dabo vobis, caro mea est pro mundi vita. Joan: 6. Per Joan. Chrysostomvm Sikorski Art: & Phil: Bac. Permissu superiorum. Posnaniae In Officina Typographica Martini Wolrabi, Anno Christi DoMini (1604). w 4ce, k. 8 nlb.

Tytuł w ozdobnych ramkach. Na odwr. k. tyt. herb. „Grzymała“ z literami po bokach L (aurentius) G. (oślicki) E. (piscopus) P. (osnaniensis); niżej czterowiersz. Dedykacja Góślickiemu.

Po przedmowie opisuje prozą zbrodnię Żydów poznańskich, cuda jakie hostja zdziałała, wkroczenie rajców miejskich i biskupa, zawiadomienie ó tem Wład. Jagiellly, wybudowanie świątyni, spalenie Żydów oraz kobiety owjej, która hostję ukradła. Wreszcie cuda (ślazak Słepc w r. 1429, Krz. Szydłowicki, Piotr Guniecicus). Potem następuje poemat, który się kończy dyatrybą in sacramentarios (zwalcza Lutra i Kalwina). Widocznie stoi w związku z owoczesną polemiką religijną.

Tę samą historję inaczej opracowaną ob. pod Rerus (1583) oraz pod Treter (Sac. corporis 1609). Był to widocznie bardzo doniosły argument w walce z herezykami.

Czartor.

— Reverendissimo In Christo Patri Et Domino D. Christophoro Kazimirski, Dei Gratia Episcopo Kioviensi, Novi Honoris Gratvlatio. A Joanne Sikorski In Alma Academia Cracouien. Philo-

sophiae Baccalaureo scripta. I. Reg. 2. Suscitabo mihi sacerdotem fidelem, qui iuxta cor meum & animam mēam faciet, & aedificabo ei domum fidelem, & ambulabit coram Christo meo cunctis diebus. Hebraeorum 5. Nemo assumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo tanquam Aaron. Cracoviae Anno Domini, M.D.XC.IX (1599). w 4ce, k. 4 nlb.

Na odwr. k. tyt. Kazimirskiego „Bibersztein“ i czterowiersz. Rozpoczyna Podoliae Gratulatio, potem inne wiersze: Charistition, Anagrammata, Portus Kiiovia loquitnr, Acrostichon, Chronographienm. Całość nosi już charakter igraszek językowych i stylistycznych, częstych potem w epoce baroku.

Wierzbow. II 1897.

Chrept. — Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Petersb. pnb. — Zamoj.

— Gratulatio in felicissimum Ingressum Abbatiae Suleoviensis Othoni Schenning Episcopi Livoniae. Cracoviae, Kempini. w 4ce.

Drnk po r. 1610.

Juszyński Dyk. II. 179. Uniw. lwow.

SIKORSKI Jan, Soc. Jesu. Rationes quod non tantum expediat, sed etiam necesse sit Academiam Leopoli in Coll. S. J. erigere... (1661)... ob. tom XXVI str. 132.

Jest to jedna z broszur należących do zaciętej polemiki, jaka toczyła się o założenie Akademji Jezuciej w Lwowie. Sikorski odpowiada Radymińskiemu (ob. tom XXVI. 50).

Inne broszury ob. Gostomski J. — Twardowski K. (Bicz 1649). — Rationes pro Universitate... — Argumentum...

Łukaszewicz Hist. szkół I. 167. — Muczkowski Rękop. Radym. 20. — Brown 368. — Załęski Jezuciej... i Hist. zniesienia str. 13. — Finkel Hist. uniw. lwow. 1894 str. 20.

— Refutatio rationum quibus erectio Academiae Leopoliensis PP. S. J. impugnatur. (B. m. i. r.). w 4ce, k. 6.

Joher 1657 (na podstawie Sienk. Dod. do Bentk.).

— Erekcja Lwowskiej Unwersitatis (sic) 1663... ob. tom XVI str. 93.

SIKORSKI Józef Kanty, Prof. Ak. Zam. († 20 maja 1772). Dissertatio Historico-Polemica De Conciliis, Quam, Sub Gratiosa Protectione, Illustrissimi, Excellentissimi, & Reverendissimi Domini, D. Valentini Comititis ab Osiny,

Węzyk, Dei, & Apostolicae Sedis Gratiâ, Episcopi Chelmensis, Universitatis Zamoscensis Cancellarij. In eadem Zamoscensi Universitate, Studium Theologico-Polemicum Publicae Disputationis Exponit. Annô Domini MDCCLIV (1754). Mense Typis Universitatis Zamoscensis. w 4ce, k. 16 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Węzyków „Waż“, pod nim czterowiersz. Dedykacja na dwu kartach. Na następných czterech kartach: Oratio in Actu Scholastico.

Tu polemizuje z Luteranami. Następną na 8 kartach „Articuli Catholici“, to znaczy tezy w obronie katolickiego poglądu na sprawę soborów. Tezy te były przedmiotem dysputy w publ. lestorium dirigente m. Josepha Sikorski, theologiae polemicæ professore, ad objecta oppugnantibus PP. Reformatia, respondente M. Laurentio Złoba phil. theol. et juris auditore.

Na ostatniej karcie: Sub felicissimo regimine... Balthasaris Dulewski... rectoris. Ossol.

— ob. Conclusiones — List przyjacielski (1760) — Mikoszewski A. (Orator 1775?) — Rugieri Nicol. (Graves considerationes 1759) — Rydułski Dominik Jan (Citaris 1744).

Wadowski Wiadomość o prof. Akad. 1900 str. 319 i 214.

Przypisują mu błędnie „List przyjacielski“ 1760 (obacz tom XXI, 342). Autorem jego, podobnie jak „Listu powtórnego“ jest, zdaje się, J. M. Krosnowski.

SIKORSKI Kazimierz od S. Michała Pijar (1736 † 6 sierp. 1780). Arithmetica brevis et facilis ad usum studiosae iuventutis. Per quaestiones collecta. Varsoviae MDCCLXI (1761). ex typographia Sac. Reg. Maj. Mitzleriana Superiorum permissu. w 8ce, str. 5 nlb., lb. 254 (błędnie 253, gdyż str. 139 powtórzona) i 9 nlb. (Index i Errores).

Żebrawski Bibliogr. matem. str. 409 zaznacza, że w jego egz. u końcu znajdowała się Tabula Pythagorica na miedai ryta.

W przedmowie podpisanej swem nazwiskiem przynajmniej, że czerpał z różnych autorów (m. i. cytuje Wolfa.) Dzieli rzecz na 9 rozdziałów (De numeris integris, denominationis, fractis, de regulis arith., de proportionibus, de potentibus numerorum, 50 quaestiones practicae, de divinationibus — oraz Appendix ex Diophanto Alexandrino jucundas quaestiones complectens). Kwestje praktyczne są to zadania do rozwiązania. Divinationes to są zagadki matematyczne. W Appendixie są wierszowane

pytania treści rachunkowej. Książka była podręcznikiem w szkołach pijarskich.

Akad. — Warsz. Univ.

— Mowy moralne przeciwko kłamstwu y różnym rodzajom nierzetelności miane w szkołach łomżyńskich przez X. Kazimierza Sikorskiego S.(cholarum) P.(iarum) tychże Szkół Prefekta. Mendacium odit, quisquis sapiens est, & probus. Quintilianus. w Warszawie, MDCCLXXVI (1776). w Drukarni J. K. Mei y Rzeczypospolitey u XX. Scholarum Piarum. w 8ce, k. 4 nlb., str. 167 i 1 nlb. (Registr mów).

Pierwsza karta przed k. tyt. ma tytuł: Mowy moralne. Na jej odwr. Approbacya datowana w Warszawie dnia 25 lipca 1776 z podpisem: Paulus Fischer Schol: Piarum Prothonotarius Apostolicus Censor Librorum; niżej: Imprimatur Joannes Aloysius Eppus, Offic. Gen. Var.

Na Ściej karcie herb „Cielek“ w środku, u góry i dołu herby Polski i Litwy. Niżej dedykacja Michałowi Jerzemu Poniatowskiemu, biskupowi płockiemu, obejmująca 2 karty z podpisem: X. K. Sikorski Schol: Piarum Superyor y Prefekt Łomżyński. Mów jest dziesięć, każda przeciwko innemu rodzajowi kłamstwa. Często wspomina Kom. Eduk. Narod. i jej działalność (np. str. 66), X. Hołowczyca wizytatora, itp. Cytuje Senekę (str. 146), Cicerona, Augustyna św.

Tyc. Nauka moralna (1924) str. 306. — Dąbkowski Nauka prawa 1915. — Bentkowski I. 665. — Bielski Vita 142. — Sobieszcz. w Encykl. Org. XXIII. 458. — Matricula Piarum fol. Nr. 323. — Horanyj Script. Piar. II. 671.

Akad. — Jagiell. — Warsz. Univ.

SIKORSKI Marjan (Marianus a S. Stanisłao) Trynitarz († we Lwowie 1763). Compendium Antilogiarum seu Contradictionum apparenter talium Sacrae Scripturae ex diversis et selectis Authoribus collectarum rito ordine A. D. MDCCLVI dispositum. Quibus Adjunctae sunt etymologiae Nominum in Sacra Scriptura propriorum, cura & studio P. F. Mariani a S. Stanisłao, Natione Poloni, olim Concionatoris Ordinarii, Philosophiae, Sacraeq; Theologiae Professoris, Actualis pro tunc Diffinitoris Provinciae S. Joachimi, Ordinis Discalceatorum, SSS. Trinitatis, Redemptionis Captivorum, demum S. Theologiae expositivae Professoris. Opus Ecclesia-

sticis & Scholasticis utilissimum. Superiorum permissu luci publicae exhibitum. Leopoli Typis SSS. Trinitatis A. D. 1759. w 8ce, k. nrb. 8, str. 449 i k. nrb. 3¹/₂ (Index i Errata).

Po dedykacji: Mariae, idą aprobacje, imprimatur, wierszyk autora do bisk. Wężyka, praefatio oraz Quaestio praebambula, quid sit sensus Sacrae Scripturae (oświadcza, że ma ono sens podwójny: literalis i moralis). Księga I wyrównywa sprzeczności istniejące w piśmie św. Od str. 284: Księga II, która podaje etymologje wyrazów hebr., chaldejskich, greckich. (Do str. 321 nad stronicami błędny napis „Antilogiarum“).

Dzieło zasługuje na uwagę i ze stanowiska dziejów teologii i filologii w Polsce.

Jocher 2134, 2481.

Czartor. — Drohob. — Jagiell. — Ossol. — Wileńs.

— Fasces Franciae floribus floridi, frondosis floreti fraticibus floridiores famigeris factis florentissimi, ferriterio fractis ferriteris fautoris faventissimi; ferventi filiorum favore, fasciati nempe e regalibus Felicis Valesii Liliis fundatoris et patriarchae ordinis Sanctissimae Trinitatis de redemptione captivorum intra annuos applausus patriarchae pariter ejusdem ordinis Joannis de Mattha laureati doctoris Parisiensis. contexti Lechici orbis honoris illustrissimo et excellentissimo Domino, D. Joanni de Jablonow Jablonowski capitaneo Ozehrinensi etc. etc. S. R. M. et Reip. colonello mecaenati faventissimo pronos inter cultus consecrati. Ab applaudente illustrissimo nomini coll. Leopold. Ord. SSS. Trinit. Red: Capt: factis, festam ferentibus feriam 8vam februarii feris feliciter florente. FLA-MIne faVstVs fertVr faVVens fLorI-DVLVs fLos. scilicet quo spiritus Domini in flore Mariano requievit MDCCLXXXVII. Leopoli, typis confraternitatis Sanctissimae Trinitatis cum priv. Sac. Reg. Majestatis. fol., k. 24 (ark. 10).

Od k. D idzie Fmnen. Od k. G: Oratio in laudem S. Joannis de Mattha. W dedykacji genealogja Jablonowskich.

Chłędow. Spis 9t. — Jocher 5458 podaje mylnie r. 1757. Jagiell.

— Honor cum debito cultu B. Sta-

nislao Casimiriensi Polono, Sacerrimi Ordinis Canonorum Regularium Lateranensium, Sanctissimi Salvatoris, congregationis Cracoviensis, Regni Poloniae, Magni Ducatus Lithuaniae, academiae Cracoviensis, urbsque Casimiriae singulari patrono. In ecclesia ordinis sui, sub titulo Sanctissimi Corporis Christi miraculis et gratiis ab antiquo Olarissimo Carmine poetico exhibitus a P. F. Mariano a S. Stanislao olim philosophiae Sacraeque theologiae professore, ordinis Discalceatorum Sanctissimae Trinitatis redemptionis Captivorum. Ac luci publicae communicatus. Anno Domini 1761. Cui adjungitur anteriori tempore, Sanctis patriarchis nostris Joanni de Mattha et Felici Valesio panegyris sacrata. Leopoli typis Confraternitatis SSS. Trinitatis, Cum priv. Sac. Reg. Majest. fol., 6 arkuszy.

Na odw. str. tyt. na blasze ryty portret Stanisława Kazimierczyka (pod nim 4. w. łac.). Sam panegyryk częścią prozą częścią wierszem.

Jocher 5486.

Czartor. — Jagiell. — Krasinś. — Warsz. Uniw.

— Hypomnema Ordinis Discalceatorum Sanctissimae Trinitatis, Redemptionis Captivorum, in Inelytum Regnum Poloniae introducti promotione Eminentissimi Joannis Casimiri, Donhoff, S. R. E. Cardinalis, Serenissimi olim et Invictissimi Poloniarum Regis Joannis III. Post Celeberrimam ad Viennam Austriae Victoriam, Favoribus, et Protectione Plantati, Munificentia Celsissimorum, Illustrissimorum, Reverendissimorum, Perillustrium Fundatorum Propagati, Apostolico munimine Benedicti XIII. Papae in Provinciam Sancti Joachimi Redacti. Redemptionibus Captivorum Christianorum Condecorati. Opus duplici Indice Alphabetico nempè, et Chronologico illustratum, cura et labore R. F. Mariani a S. Stanislao, Natione Poloni. Olim quatuor vicibus Concionatoris Ordinarii. Philosophiae, Sacraeque Theologiae Professoris. nunc ejusdem Ordinis, et Provinciae Chronologi. Varsaviae In Typographia S. R. M. et Reipublicae Collegii Scholarum Piarum, Anno Do-

mini MDCCLIII (1753). fol., k. nlb. 6, str. 854 i k. nlb. 24 (Indeksy i Errata).

Na odwr. k. tyt. cytaty z aut. Zać. i z Załuskiego. Dedykacja Patribus Prov. S. Joachimi. (Cytuje w niej Zodiacna Palin-geniusa). Potem licencje i list bisk. Za-luskiego do Józ. Jabłonowskiego, w którym Załuski przypomina mu zasługi przodków. Wreszcie Facultas ordinis S. Benedicti i aprobacje.

Dzieło to dzieli się na cztery księgi. Księga I opisuje życie, i zgon Jana III króla Polskiego, fundatora Trynitarzów w Pol-sce; zawiera też pochwałę Jana Kazi-merza Donhoffa kardynała.

Księga II od str. 123 mówi o sprowadzeniu zakonu Trynitarzowskiego do Polski i pier-wszem jego założeniu we Lwowie.

W księdze III od str. 471 opisane są inne klasztory Trynitarzowskie w Polsce i Litwie.

W księdze IV. od str. 811: wykupywanie Polaków przez Trynitarzów polskich po-czynione w latach od r. 1688—1743.

W całym dziele dużo wierszy, epitafiów, panegiryków, listów, dokumentów. Przy-nosi wiele materiału historycznego. Z waż-niejszych osobistości, o których tu są wzmianki wymieniam: Bisk. Brzostowski, kard. Donhoff, hetm. Jabłonowski, Jan III, Karczewski Jan, bisk. Kobielski, arcyb. Lipski, chor. Łoś, bisk. Małachowski, woj. Nitosławski, Pajewski, Józef Potocki, Ra-dziejowski, Rojewski, hetm. Sapięha, bisk. Skarbak, Wielhorscy Antoni, Wacław, Jo-anna, Felix, Wyżycki arcyb., Załuski bisk., Zimorowicz poeta. — Nadto liczni Trynitarze.

Indeks alfab. zajmuje na końcu k. 12, po-czem: Index Chronologicus seu Epheme-rides (ważniejsze wypadki z życia za-konu). Wreszcie Errata.

Jocher 9393. — Załuski Anecd. Jabłon. — Muchliński w Pam. relig. i mor. tom 32 i 33. — Szajnocha w Szkicech hist. II 1857.

Branic. — Czartor. — Jagiell. — Krasin. — Ossol.

— Brevis notitia rerum Ordinis Sanctissimae Trinitatis de Redemptione Captivorum, ex varijs, cum domesticis tum potissimum Extraneis, jusque gra-vibus Authoribus, in usum Historiorum, extraneorum pro more patriae Concio-natorum, et Elogiographorum ejusdem Ordinis, collecta; atque praevis, ad quos de jure spectant, facultatibus im-pressa anno Verbi abbreviati 1754. Leo-poli Typis Collegii Societatis Jesu. w 8ce, k. 8 nlb. (dedykacja, przemowy, pozwo-lenia i rejestru rzeczy) oraz str. 224.

Janozki (Lex. II. 189) wymienia autorem Marjana Sikorskiego. Pod dedykacją kaszt. czernich. Cieszkowskiemu podpis: Reli-giosus Ord. Excalc. SS. Trinit.

Obejmuje trzy części. W Części I. od str. 39 jest rozdział 6 o wykupionych Po-lakach i Litwinach z niewoli niewiernych przez Trynitarzy aż do r. 1752. Czerpał z Baroniusa, Kwiatkiewicza i innych. Jocher 9394. Jagiell.

— Rok odkupienia. Rok dniami Męki Jezusowej wymierzony, W nie-przemierzoną żądniemi czasy wieczność nader szczęśliwey wolności dla nas wiecznych pierwey więźniów zamie-niony Biegami Kaznodziejskiej pracy podczas Piątkowej dewocyi w Kościele Lwowskim Zakonu Trojcy Przenay-świętszey od Wykupienia Niewolników uremonstrowany przez X. Maryana od Świętego Stanisława Zakonu wyżj po-mienionego, Ordynaryusza Kaznodzieię Lwowskiego na tenczas, teraz zaś S. Theologii Aktualnego Professora. Tu-dziesz Za pozwoleniem Starszych do Druku podany. Roku wyisicia naszego na wolność Synow Boskich, Łaski y nie-śmiertelney Chwały 1747. we Lwowie w Drukarni Brackiej Świętej Trojcy J. K. M. w 4ce, k. tyt. i kart 3, str. 207.

Przemowa do Ewarysta Kuropatnickiego. Dzieło obejmuje sześć kaznań na sześć piątków.

Jocher 4650, 5004.

Czartor. — Ossol. — Wileńs.

— ob. Macedo Franciscus a S. Au-gustino (1754, Vitae J. Matta, Przewod-nik 1750).

Janocki Lexicon I. 152. i 3; II. 188. i 9. — Bartosz. Kościoły warsz. 1855. — Sobieszcz. w Encykl. Org. XXIII. 458. — Jabło-nowski Museum 151. — Krzyżanowski w Pam. relig. mor. XX. XXI. — Chędows. Spis 94. 81. — Enc. Kośc. XXV.

Sikorski Stanisław, adwokat ob. Bogusławscy — Processa.

Sikorski Laurentius, Praepos. Tarno-grodensis († 4 stycz. 1715) ob. Frackie-wicz Jan (Speculum animorum 1688) — Gniński Samuel (Theses ex logica 1699) — Muto (Chełm. Decanat. 1702) — Wic-liński Ign. Marcin (Laurus 1695).

Wadowski Wisdom. o prof. 1900.

SIKRAŃSKI Albracht (Oibracht). Colloquvum Charitativum, Abo Roz-

mowa Braterska, Polaká Reformatá, z Mázurem Stárym Kátholikiem, o pewnych rzeczách w Wierze. Przez W. X. Albrachta Sikranskiego, Plebaná Suincoláckiego, szczyrze wypisáne. W Krakowie, W Drukárni Wdowy, y Dzieńców Fránciszká Cezárego, J. K. M. Typog. Roku Páńskiego, 1652. w 4ce, k. 3 nlb. i str. 272.

Na odwoocie: Cautela bonis catholicis contra haereticos. Poczem na 2 k.: Porządek quaestiy w tey książce opisanych (epis rzeczy) — i przedmowa: Do prawowiernego czytelnika.

Rozbiera w książce nast. pytania: czy wolność wiary ma być dozwolona? czy jest potrzeba reformowania wiary? o przełożeniu Ojca św., jeśli wolno czytać i wyklądać pismo św.? o ceremonjach starodawnych? o ofierze mszy, eucharystji, o Komunji pod jedną i dwiema postaciami, o spowiedzi, o postach, o celibacie, o żywocie zakonnym, o czci świętych, o obrazach i relikwjach, o pogrzebach i modlitwach za dńsze, o czyściu. Na te tematy rozmawiają ze sobą „Mazur Stary Katolik“ i „Polak Reformuat“. Obaj cytują biblię, pisarzy kościelnych, Erazma Rot., Lutra, Kalwiua, Baroniusza itp. Na str. 176 cytowane obyczaje Turków oraz Schizmatyków pobratymców pogan i samsiadów ich (o czerścach i Bazylianach) na dowód, że wszyscy znają zakony. Ostatni głos i zwycięstwo przyznaje autor zawsze Mazurowi-Katolikowi

Podnięte do napisania tej pracy dało niewątpliwie Colloquium charitativum Turonense, o którym jest w pierwszej rozprawie (str. 6 i 7) wzmianka. Tamże zabawna anegdota o pustelniku, który chciał Pana Boga pogodzić z czartem.

Jocher 3246, 9611. — Bentkowski II. 547 — Jabłonow. Mus. polon. 229. zwie go proboszczem Staniątek.

Wilder w Kat. ant. z r. 1914 cenil 10 rs. Czart. — Jagiell. — Ossol. — Krasinśa.

Silacze w Polsce ob. Fortuński W. (Kalendarz 1769).

SILBERSCHLAG. Dankpredigt beim Friedensfeste wegen des zwischen Kgl. Majest. von Preussen, der Kaiserin v. Ungarn und König von Pohlen geschlossenen Friedens 1763.

Silenus ob. Kosiński Grz. (1642).

Silesia (Śląsk, Schlesien) ob. (oprócz druków podanych pod Schlesien w tomie XXVII str. 205—206): Adams (Letters) — Agenda (1715) — Ana-

lecta Silesiaca (1793 ob. Sachs) — Baszko Godz. (1730—70) — Bielski Joach. (1579) — Böhme (Beiträge zur schles. Geschichte 1770—5) — Bukisch (Kirchenhistorie 1685) — Bzowius (Tutelarissilesiac 1606) — Confirmation (1577) — Copeyen (1620) — Copia (1695) — Corvinus (Silesiae descriptio ob. Bibl. XVI. 363) — Crusius (Krause) (Miscellanea silesiaca 1722—8) — Cunradi (togata 1706) — Curaeus (Chronica 1571, 1585, ob. tom XXVII str. 206; Rerum 1607; Annales 1585) — Deverdeck (numismatica 1711) — Dobner (Monumenta Bohemiae 1764—84) — Dogiel M. (Dissertatio) — Ehard (Kirchengeschichte Glogau 1783) — Ehrhardt (Neue Dipl. Beiträge 1773—4) — Felbinger Jan (Schulen 1774) — Feyerlin (Chronik, Ringsgeschichte) — Ferdynand II (Copey 1621) — Fuldner (Bio et Bibliographie silesiaca 1729; Sammlung zur schles. Historie 1738; Schlesische Bibliothek 1731) — Goldast (tu liczne dokumenta śląskie) — Hallman (Adlers Flügen oder Könige 1672) — Hanke (De Siles. rebus 1705; Vratislavienses. Lipsiae 1701; De Silesiis eruditus 1707; Antiquitates 1702) — Hansi Mac. (1705) — Hedwiglegende — Henel (Silesiographia 1613, 1704; Breslographia 1613) — Intercession (Wład. IV) (1636) — Kausch (1796) — Klöber (1740) — Klose (Von Breslau 1781) — Kromer Marcin (Epistola de annalibus Silesiae w Polonia 1578) — Kundman (Silesii in nummis 1738) — Leupold (Initia religionis 1758) — Lucae Fryd. (Denkwürdigkeiten 1689 czyli Chronica von Schlesien) — Ludewig (Reliquiae manuscriptorum 1720; tu dużo dokumentów śląskich) — Lünig (Codex diplom. II; tu źródła śląskie) — Mickan (Catholica religio 1740) — Mitzler (Scriptores III) — Moller (Hist. ducum Lignicensium 1621) — Nachricht (von den Schriften 1746; von der Verfassung 1741) — Nachrichten über Schlesien (1794) — Nakielski (Miechovia 1634) — Naso Ephr. (1665) — Puchaly (Versuche über Schles. Gesch. 1776—7;

Sammlung der Schriften 1790) — Peccenstein (Curaeus) — Pez (Thesaurus 1721; dokum. śląskie) — Pistorius (Genealogia) — Porsius H. (Aposmation 1592) — Privilegia (1725) — Rapold (De Silesia) — Religio (1741) — Rescriptum (1707) — Rhenius (Historia 1693) — Rimpler (Provinciale 1697) — Rolle Teod. (Honorii 1663) — Rositius (Chronicon; ob. tom XVI 363 i XXVI 370) — Runge (Miscell. literaria 1772; Notitia 1775) — Sachs v. Löwenstein (Zur Historie 1785—1790; ob. Analecta) — Schickfuss (Chronica 1625) — Schlesien (Nachrichten und Documente 1741; Das erfreute Schlesien 1745; vor 1740; Der schles. Chronica Ander Teil 1714) — Scriptum silesiacum (1620) — Schonaeus And. — Schroeter Adam (Elegiae 1550) — Schurtzfleisch (Opera 1699) — Seidel (1707) — Silvius Ae. — Sinapius (Senfft) (Silesiae conversio 1708; Curiositäten 1720—8; Olsnographia 1707) — Sommer (Regnum Vanianum ant. Siles. 1722; Silesia 1720) — Sommersberg (Silesiacarum rerum scriptores 1729—32 oraz Accessiones..... 1729) — Sthenus (Stein) (Descriptio Silesiae 1512) — Tabulae geneal. ducum (1724) — Thebesius (Lign. Jahrbücher 1733) — Walthers (Silesia diplomatica 1742) — Valturinus Pankracy — Wanderungen (1798) — Worbs (1793) — Zöllner (1792) — Zusätze (1785).

Należy nadto uwzględnić odsyłacze podane pod nazwami miast jak Wrocław, Głogów Lignica, Brzeg itp.... oraz pod nazwiskami Ślązaków—autorów.

Blizszych wskazówek bibliogr. o drukach odnoszących się do Śląska i Ślązaków w granicach w. XV—XVIII należy szukać w następujących dziełach: Thomas Literaturgesch. von Schlesien 1824. — Paritius Commentatio de Silesiis eruditiss 1816. — Grunehagen Wegweiser durch schles. G. Quellen 1889. — Markgraf Die Entw. der schles. Gesch. w. Zeit. Ver. Gesch. Schl. 1888 XXII str. 1—24. (omawia prace Curensa, Lucae, Rätela, Hanela, Schickfussa, Rapolda, Sommersberga, Klosego). — Finkel Bibl. nr. 679 i nast., 5858 i n., 10278 i nast., 20111 i nast., 23784—879 i uzupełn., 33861—892, nr. 3053 (w Dod. II), tom III str. 2007 i passim. — Węclewski Ślązacy w Polsce w Przew. nauk. i liter. 1879. — Bauch

Beiträge zur Literaturgesch. des schles. Hum. 1892—8 (oraz inne monografie Baucha).

Bibliografję druków polskich na Śląsku ciess. opracował ks. Londzin w r. 1898 i 1916 oraz: Szeruda Początki piśm. ewang. 1923.

Do dziejów języka i żywiołu polskiego na Śląsku liczne są materiały w powyżej cytowanych dziełach. Specjalnie obacz pod: Bauch (1761) — Buquoy de Vaux (1796) — Dobracki (1668—1681) — Ernesti (Handbüchlein 1689, Forystarz 1674) — Gdaciuz Adam (1640—1688) — Haakenberger (Prawda, jedzina 1761) — Heindrich (gwara Śląska 1749) — Roter Jer. (Schlüssel 1616) — Schlag (Rozmowy 1739, Gespräche 1736, Korresp.) — Tirocinium (Deutsch poln. 1794) — Vockmar (1612) — Zasadin — Müllenheim J. E. (Grammatica 1717, 1726, 1755) — Polak w Śląsku — Bieki Jerzy (Przepiski 1727) — Katechismus (1687, w tomie XIX, 187) — Abecadło (1775) — Kalendarzyk (1756) — Słabon Edm. (1773).

Mapy Śląska ob. Bertins (1600) — Helwig (1561) — Mercator — Nigrini (1724) — Scultetus J. — Sinapsus D. — Obacz o mapografii śląskiej: Heyer Die kartograph. Darstellungen Schlesiens w Zeits. der Ges. Schl. 1889. XXIII.

Silesiacum scriptum (1620) ob. Scriptum.

Silesii ob. Hankius Martinus (De eruditiss 1707; De majorib. antiq. 1702; De rebus 1705) — Hansi Mathaeus (1705) — Kromerus Martinus (1578).

Silesicae rrs ob. Cureus Joachim (1607) — Hankius M. (1705) — Peccenstein Wawrzeniec (1605) — Sommersberg Frid. Wilh. (Silesiacarum rerum 1729).

Silesius Adamus ob. Neugebauer Salomon (1620).

Silesius Angelus ob. Scheffler Jan.
Silesius Anselmus ob. Ephorinus.
Silesius Christ. Timasus ob. Fautores (1645).

Silesius Wolffius ob. Paproćki Bartłomiej (1584).

Silex et Quartz ob. Carosi J. F. (Sur génération 1781).

Silicki Alexander ob. Antonius a SS. Sacr. (Lumen 1737).

Silius Stefan, rytownik ob. Costenus Mar. (Aequilibrium 1641).

Sillsbus ob. Syllabus.

Sillsry Stefan ob. Genlis.

SILNICKI Benedykt. *Rosa florida*, Illustriss: ac Rūdis: Domino, D. Stanislao de Bużenin Pstrokoński, Dei et Apostolicae Sedis Gratia, Episcopo Chelmeusi, praeposito Plocen. &c. &c. Auspicato Tinecen: Abbatiam adeunti, officiosae salutationis ergo a Fr. Benedicto Silnicki d. eq; Cracoviae, in officina Typographica Valeriani Piątkowski, Anno Domini, 1647. w 4ce, kart 10 (ark. C₂).

Jagiell. — Ossol.

Silnicki Gabryel ob. Sleszkowski Sebastyan (Vaticinia 1611).

Silnicki Jan ob. Caulon Valen. (Sigm. III. 1615) — Sleszkowski Sebastyan (Vaticinia 1611).

Silnicki Nikodem i Jan ob. Kwiatkowska — Obodziński Sam. (Promtuarium 1665).

Silnicki Piotr ob. Sleszkowski Sebastyan (Vaticinia 1611).

Silnicki Samuel ob. Sleszkowski Sebastyan (Vaticinia 1611).

Silnicki Stanisław ob. Sleszkowski Sebastyan (Vaticinia 1611).

Wotschke Fr. Lisman. 1903 str. 276.

Silnicki Władysław ob. Candor (1683) — Dębkowski Stefan (Ver autumnale 1683).

Silnie ob. Sierakowski Waclaw (O silniach 1799).

SILSKI I. *Applausus dominicus ad Sieniński Decanum Gnesnens. natali ejusdem die. Gedani 1720. fol.*

Silvester Jan ob. Pannonius Sylvester.

Silvester II ob. Bzowski Abraham (S. Adalberti 1629).

SILVESTRE Alexander. *Grammatica gallica et latino-polonica ad usum Grandes-Mousquetaires in Regia Varsav. academia... par Alex. Silvestre. Varsaviae S. P. 1732. w 8ce.*

Załoski Progr. s. 72.

SILVESTRINI Konst. *Constantini Silvestrini Phil. et Medic. Doctoris, olim militiae Sacrae et Catholicae Maj. Hispaniar. Regis Medici, Dissertatio epistolaris de epilepsia... Doctori Medicinae et Philos. Antonio Brzyski dicata. Crac. pridie idib. Octobr. 1731. humilimus servus Constantinus Silvestrini*

Phil. et Medic. et in Florent. Excell. DD. Medicorum academia Collega. (Na końcu:) Cracoviae ex typographia Universitatis. fol., ark. 3. Ossol.

Silvestro (a) Franciscus ob. Leśniewski (1758).

Silwestrowicz ob. Sylwestrowicz.

Silvius, collega major w Akad. krak. ob. Samboritanus G. (1566).

SILVIUS Aeneas (Piccolomini Bartolomaeus, papież Pius II) (1405 † 1464). In Europam.... Memmingen, Kunne, 1485. w 4ce, k. 86.

Dzielo to, napisane przez kard. Piccolominiego w r. 1458, było wielokrotnie przedrukowywane bądź samo bądź w łączności z innymi jego historycznymi pismami. Z licznych tych wydań podaję niżej tylko: 1) krakowskie 2) oraz paryskie z r. 1534 — inne pomijam. Samo dzieło przynosi dość szczegółów do rzeczy polskich mianowicie: De Schlesia provincia... De Poloniae regione vasta... quod in ea domus luto componatur... Equi sylvestres (tj. iosie)... De Vladislao cum regno baptismum susc... De Vitoldo... De Ruthenis et quomodo principatus solet assequi... De Livonia... De Prutenis. (Caput XXIII—XXIX). — Przy przedruku w „Opera“ dodane do tego mapki Polski i Prus z nazwami niemieckimi

Ustępy powyższe są przedrukowane w *Mitlera Script. i Pistoriusa Corpus 1.* — W tłum. polskiem w *Niemcewicsa Zbiór pamiętn.* I. str. 7.

— **Pii. II. Pon. Max. Asiae Evropaepaeque Elegantissima descriptio, mira festiuitate tum veterum, tum recentium res memoratu dignas complectens, maxime quae sub Frederico III. apud Europeos Christiani cum Turcis, Prutenis, Soldano, et caeteris hostibus fidei, tum etiam inter sese vario bellorum euentu commiserunt. Accessit Henrici Glareani, Heluetij, poetae laureati compendiaria Asiae, Africae, Europaeque descriptio. Parisijs apud Claudium Cheuallonium sub Sole aureo in via Iacobae. 1534. w 8ce, k. 16 nlb., str. 522.**

Wyszło także równocześnie z innym oznaczeniem drukarskim: *Parisijs apud Galeotum a prato, ad Primam Palatii regii columnam. Obaca Wierzbowski III. 2175 i II. 1115.*

W tomie II. 1078 opisuje Wierzbowski edycje z r. 1631 z bibl. Zamoj.

Przedz. — Warsz. Uniw.

— *Epitome Europae... Situs et distinctio Asiae...* (1512, 1517, 1519)... ob. *Stobnica Jan.*

Jest to wyciąg Jana ze *Stobnicy* z dwóch dzieł *Silviusa* tj. z „*Europa*“ i „*Asia*“, pomnożony dodatkami *Stobnicy*.

— *Epistola de miseria curatorum seu plebanorum...* ob. *Epistola* (tom XVI, 73).

Wierzbowski II 1957 i 1958 opisuje dwa odbicia (oba z bibl. *petersb.*), z tych jedno ma na tytule herb *Krakowa*. Autorstwo przypisał *Aeneaszowi Silv.*

— *Epistolae in Cardinalatu editae. Argentorati 1472.* fol., k. 215.

— *Epistolae in Pontificatu editae... Mediolani, Zarotis, 1473.* fol., k. 180.

— *Familiares epistolae datae ad amicos...* Anno salutis 1477. *Lovanii.*

— *Epistolae... Argentorati 1475.* fol.

Te i inne wydania jego *Listów* opisują *Grässe Trésor* 25—26, *Brunet, Hain* i inni bibliografowie. Między tymi listami jest sporo *Poloniców*. Nie wliczam ich bliżej ze względu, że uczynił to *Lewicki* w swoim *Index actorum (Acta historica)* 1888 nr. 3226 i nast., podając regesta dotyczących nas *Listów En. Silv.*, o ile nie weszły do *Cod. Epist.* — Ale oprócz *Listów* uwzględnionych przez *Lewickiego* są także i w niektórych innych wzmianki o Polsce. Dla przykładu cytuję listy na str. 547 i 563 w zbiorze *Opera quae extant* 1551. — *Kodeks rękop.* zbioru *Listów* przez siebie pisanych przesłał *Piccolomini* *Zbig. Oleśnickiemu*, o czem *Wiszniewski II*, 325. — *Oleśnickiego* w swych pismach kilkakrotnie wychwala jako swego przyjaciela, chociaż osobiście go nie znał. — Dotyka ich *stosunku Caro* w *Dziejach pol.* V (ob. niżej).

— *De situ et origine Pruthenorum, de Livonia; eius ortu et situ; de bello Thurcorum et Hungarorum; de origine, officio et progressu Heraldorum.* (Coloniae, 1470?) w 4ce, k. 27.

Inne wydanie opisuje z bibl. *petersb.* *Wierzbowski II*, 807. Ma ono tytuł:

— *Enee siluij episcopi senensis de situ et origine Pruthenorum. Et quo pacto hec regie in religionis theutonice potestatum deuenit. ac de controuersia successu temporis inter religiosos et communitates orta et eiusdem progressu. incipit feliciter.* w 4ce, k. 24.

Wydań w w. XV było kilka.

Grässe Trésor str. 27. — *Hain Addenda* nr. 212. — *Ciampi Bibl.* nr. 9. — *Przedru-*

kowane w zbiorach *Pistoriusa (Corpus 1582)* i *Mitzlera (Scriptores I)* — Jest też drukowane w jego „*Opera*“ — Nowoczesny przedruk w *Script. Rerum Pruten.* tom IV.

— *Historia Piękna o miłości Euriala z Lukrecyą, nie tak dla iakiej roskoszy, iako dla ochronney zbytniej y niepotrzebney miłości. Przełożona z Łacińskiego ná Polskie wierszem przez Chrzysztofa Goliaana.* (B. m. i r.) w 4ce, k. 47 lb.

Pierwowzór łaciński napisany w r. 1444 wyszedł drukiem po r. 1470 pt. *De duobus amantibus.* Dołączany był do zbioru *Listów Eneusza.* — O wydaniach i tłumaczeniach na różne języki ob. *Grässe Trésor* str. 26.

Golian dokonał polskiego przekładu wierszem z prozy. *Poemat* jego liczy 2874 wierszy.

W *liczbowaniu kart* są pomyłki. — *Druk gocki*, zapewne w jednej z druk. *krak.* z drugiej poł. XVI wieku.

Przedrukował w *Bibl. pis. pol.* 1896 *Adalberg* (ob. recenzje *Brteknera* w *Kwart. hist.* 1897). — *Wisłocki Przewodnik bibl.* 1890 str. 34. — *Ptaszycki* w *Upom. dla Orzeszkowej* str. 490 i w *przedm. do Wizerunku Reja.*

Czarnecki w *Rusku (Bawor.)* — *Wrocław. miejsk.*

— ob. *Decius (De vetustatibus 1521)* — *Freher Mar.* (1717) — *Mitzler Wawrz.* (1761) — *Paduanus Hieronymus (Jesuita 1504, Poenitentiarius 1514)* — *Pistorius Jan (1582)* — *Reusner Mik.* (tom XXVI, 274) — *Stobnica Joannes (Introductio 1512)* — *Treter (De episc. Varm. 1685 str. 41).*

Zbiorowe jego dzieła pt. *Opera omnia* wyszły po raz pierwszy 1551. w *Bazyli*, a później były kilkakrotnie przedrukowywane. (Najkompletniejszym jest edycja *bazylejska 1571*, o czem *Grässe I. e.* str. 25).

Wzmianki o Polsce w innych jego dziełach (tu nieuwzględnionych) są dość częste, ale podrzędnej doniosłości; np. w *Historia Bohemica*, lub w *Comm. in libros Panormitae* o *Kaz. Wielkim* i o *bitwie pod Grunwaldem*; albo wreszcie w dziele: *De ritu, situ, moribus Germaniae* jest ustęp o *Krakowie*, o *Oleśnickim* i o *kandydaturze Piccol.* na *bisk. varm.*

Kard. Piccolomini wziął mianowicie w r. 1456 udział w sporze między *Zakodem krzyż.* a *stanami pruskimi* i *Polską*, przy czem starał się o *nzyskanie biskupstwa warmińskiego.* (*Kaz. Jag.* popierał *Jana*

Lutka). On także rozstrzygnął spór o bisk. chełmińskie w r. 1457. Stąd pochodzi jego korespondencja z Kaz. Jag. i stąd datuje się jego zainteresowanie Prusami i Polską. — (Obacz o tem Voigt Enea Silvio II. 225). — W r. 1458 jako papież pragnął wciągnąć Polskę do ligi antytureckiej, potem do ligi antyhussyckiej. Znaczną liczbą aktów i listów En. Silv. w sprawach polskich ogłoszona jest dzisiaj w Cod. Epist. np. II str. 5 i nast., III str. 116. — List do Zb. Oleśn. ogłosił Zeissberg w Zeits. für Österr. Gimm. 1871. — Por. także: Chrzanowski i Kot Humanizm i reform. 1927 str. 53 (list z r. 1453 od Oleśn. do Piccol.). — Jego Carmen de S. Adalb. wydał Kolberg 1892.

Ani stosunek Eneasa do Polski ani wpływ jego pism na rozwój humanizmu w Polsce nie są dotąd opracowane.

Voigt Enea Silvio und sein Zeitalter, 8 t. (1856—63). — Bachman in Allg. Deutsche Biogr. XXVI. — Delecluze in Revue des deux mondes 1853. — Weiss Eneas Silvio 1897. — Dzieduszycki Zbigniew Oleśnicki II. — Zeissberg Dziejopisarstwo polskie II. — Caro Dzieje Polski tom IV str. 380 (o stosunku Sylv. do Oleśnickiego) i w t. V (passim). — Wizer. i rozstr. naukowe Wilno 1841. T. 57. s. 28. — Enc. Org. T. XX (Pius II). — Eucykl. kość. (pod Pius II). — Finkel III str. 1676 i 1822 (swłaszcza nr. 6680—92 i 30589). — Wisłocki Katal. ręk. str. LIV.

SILVIUS Aeneas Piccolomini (II).

Ad Clementem XII. Oratio habita in Quirinali Sacello in funere Friderici Augusti Saxonici Poloniae Regis.

W dziele: Ragguaglio delle Solenni Esequie di Federigo Augusto re di Polonia (1768). — Obacz Ostrowskiego Suada latina 1747.

SILVIUS (Sylvius) Alexy (Gajewski?)

(ur. 1593) z Leszna. Lunae circulares periodi seu cycli quorum beneficio Novipleni-lunia cum civiliter tum astronomice facili negotio et exacte reperiuntur. Secundum intercalationem Iulianam, Gregorianam, Persicam, et Novam. Secundum magnitudinem mensis lunaris Pruthenicam, Coperniceam, Danicam, Tyhonicam, et Iudaicam. Una cum calendario judaico ad cyclos lunares reducto, et per singulos novem decim annos disposito. Accesserunt binae tabulae ex quibus aurei numeri, epactae, litterae Dominicales, Paschata, ipsorum deniq. mobilium festorum claves, secundum utriusq. Calendarij, id est, veteris et novi recensionem excerptuntur.

Adjunctum quoque est Examen quarundam propositionum quadraturae circuli R. P. Gregorij a Sto Vincentio, quarum defectus circuli in quadrum cogendi, geometricae et per numeros ostenditur. Lesnae Typis Danielis Veteri Anno 1651. w 4ce, str. 422, k. 5.

Teorya kalendarza, tabellar. wyrachowań astronomicznych i rozprawa o kwadraturze koła.

Przyp. Jakób. Hieron. Rozdrażewskiemu kszteł. Kalisk. Jagiell.

— ob. Grzegorz od Sw. Wincen-tego (1651).

Birkenmajer w Udział Polski 1917 str. 20.

Silvius Amatus (Siculus Joannes) prof. prawa rzym.(?) od r. 1500 w Krakowie, potem wychowawca Zygmunta Augusta († 1534) ob. Cicero (1531) — Coxe L. (De laudibus) — Dantyszek J. (1510) — Franconius M. (Epitome 1531) — Krzycki And. (Ad Divum 1515, In connubium 1512).

Także w rękopiśmiennych poezjach Krzyckiego są o nim wzmianki (Cricii Carmina 1888 str. 17).

Dochowała się pewna ilość jego listów i wierszy. Np. list w ręk. Czart. nr. 44. Ob. także rękopis bibl. rzym. kat. peters. Akad. opisany u Korzeniowskiego w Arch. XI. str. 851. — Tomiciiana II. 28. — Poezjs jego znajdują się w ręk. bibl. Ossol. o czem Kruczkiewicz w Kwart. hist. IV 763.

Szujski w Odrodz. i reformacji (Dzieła VIII str. 28 i 129) przypisuje mu autorstwo traktatu „De institutione regii pueri“, przesłanego król. Elżbiecie, pochodzącego z r. 1502. — Morawski Beiträge zur Gesch. des Humanismus 1889 (Sitzungsb. der Akad. Wiss. Wien tom 118 oraz Hist. niw. II 247—252. — Danyez w Rozpr. Akad. (filol.) XXXIII. 1915 str. 278—287. — Aachbach Gesch. der Univ. Wien II. — Wotschke Gesch. der Reform. 1911. — Nollac Les corresp. d'Alde Manuce 1888 (tu jego list o studjach greckich w Krakowie z r. 1506). — Tenże list w poprawniejsem tekście obacz: Chrzanowski i Kot Humanizm i reform. 1927 str. 187. — Łempicki w Pam. liter. XXII—XXIII (1925/6) w pracy pt. Manucejusze weneccy. — Kot w Sprawozd. Akad. 1927 nr. 10. — Kolankowski Zyg. Aug. 1918 str. 78 i n. — Hartleb w Kwart. hist. 1912 str. 289 (o stosunkach z hetm. Tarnowskim).

Silvius Antonianus ob. Peregrinus Lelius (1594).

SILWIUSZ Bartłomiej. Kopie Zamoyских Przyozdobione Abo Kazanie Na Pogrzebie Jásnie Wielmożnego Páná, Jego Mści Páná Thomasza Zamoykiego Kanclerza Wielkiego Koronnego, Generała Krákowskiego, Knyszeńskiego, Sokalskiego, Rabsztyńskiego, Nowotárskiego, &c. &c. Starosty. Miane W Zamościu w Kościele Fárskim, S. Thomasza Apostoła, Dnia 9. Lutego, Roku Páńskiego, M.DC.XXXVIII. Przez X. Barthłomieia Silviusza Societatis Jesv. Zá dozwozeniem Stárszych wydáné. W Zamosciu, w Drukarni Akadémiei drukował Iędrzey Iástrzębski, Roku 1638. fol., k. 15 nlb.

Tytuł w ozdobnych ramach. Na odwr. k. tyt. herb Zamoyskich „Jelita“, pod nim czterowiersz łac. Dedykacja: Joanni Zamoyski Magni Joannis Nepoti Magni Thomae Filio, Capitaneo Calusiensi; sąła po łacinie, obejmuje 2 karty. Potem 12 kart Kazania po polsku z cytatami łac. W kazaniu dużo szczegółów do życiorysu Thomasza oraz obyczajowych: o preceptorach, o znajomości tnreczczyzny, o służbie pod Zółkiewskim, o podrózach za granicą, o walce z Kozactwem, o jego pobożności.

Maciej. Piám. III 839. — Brown Bibl. 368. Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Zamoj.

SILVIUS (Sylvius) Constantinus. Commemoratio Regiae Pompae et Solennitatis Observatę, in Coronatione Serenissimę domine Domine Barbarę, Regine Polonie, Magnę ducis Lithuanie. &c. Quę Cracouię, septimo die Decembris, Anno MDL. solito more & ritu solenni, maxima omnium Regni ordinum frequentia, foeliciter auspiciatę peracta est. Autore, Constantino Sylvio. (Tu winieta). Cracoviae, per Lazarum Andę. (1550). w 4ce, k. nlb. 7.

Red.: Ornatiss. Iuveni Nicolao Hübnero amico, ex Monte Regio, 16. Decemb. 1550. Na ostatniej karcie: Nicolao Hübnero, moecenati suo Adamns Schröterns (wiersz). Wiszn. VIII 82. Jagiell.(?) — Ossol.

SILVIUS (Sylvius) Jacobus (Abel) fryzyczyk, minister pińczowski. Oratio Fvnebris In Obitvm praeclarissimi viri, et verae religionis vindicis inuictissimi, Domini Ioannis à Lasko, conscripta atque edita ab Abelo Sylvio Frisone. [Winieta]. Excvssum Pinczoviae in of-

ficina Danielis Lancicij. Anno. 1560. w 8ce, k. nlb. 12.

Na odwrocie tyt. dedykacja: Eximie et Strenuo veritatis assertori Francisko Lismanino Coreyraeo Abelus Sylvius Friso S. P. D. — Tu mówię, że wobec pochwały Statoriusza nie miał zrazu zamiaru sam pisać, ale uległ namowom Lismanina. Dat. Pinczouiae, nono Cal. Febr. 1560. Mowa aawiera szczegółową charakterystykę działalności i charakteru Łaskiego.

Wspomniane dziełko Statoriusa wyszło równocześnie w Pińczowie, dedyk. również Lismaninowi.

Wierzb. III 2341. — Bandtkie II, 41.

Czartor. — Jagiell.

— ob. Arcybiskupi (Odpowiedź 1565) — Sarnieki Stan. (Colloquium 1566) — Seklucjan (Pieśni 1559, Modlitwy 1559) — Statorius (In clarissimi 1560).

Dalton Łaski str. 562 (Dalton wydał też w r. 1898. jego protokoły synodów małop.). — Wotschke Franc. Lismanino str. 290. — Lachs w Arch. do dz. liter. XIII str. 411. — Brückner w Pam. liter. II, 64. — Lubowicz Ist. reform. 1883.

Silvula ob. Schreckius (1580).

SIMANDI Władysław, Paulin (Kroat).

Corvi Albi Eremitici Nova Musa Inconcinna, Quae In Deserto Coenobitico Sacrae Paulinae Religionis Proto-Eremiticae Studio, ac Labore R. P. F. Ladislai Simandi, Eivsdem Ordinis Provinciae Croaticae Presbyteri, Variis Distenta Figvris Artificiosis, In Lavdem & Gloriam Summi Patriarchae Nostri, Sancti Patris Pauli Primi Eremitae, Ligatis Versibus Concinnatur. Anno Salutis, M.DCC.XII (1712). Typis Clari Montis Częstochoviensis. w 4ce, k. nlb. 2, str. 68 i k. nlb. 3.

Po k. tyt.: Integer Titulus Candidissimi Meoenatis et Patroni, a verso: Programma... Comiti Emerice Esterhazy De Galanta Nato,... Olim Paulinae prov. priori Generali, jam emerito.... (następują jego tytuły).

Na nast. karcie (str. 1): Anagramma Carmnicum, ex titulo meoenatis. Są to dwunwiersze łacińskie poprzedzone kluczem cyfrowym, odnoszącym się do tytułów wliczonych na poprzedniej karcie. Każda litera oznacza inną cyfrę. Np. A = 70, B = 9. Z tego wywiązują się różne igraszki wierszowe w obn Anagrammatach. Na ich końcu „Ad benevolum Lectorem“, w którym pisze, że zajmuje się sacrae

poeseos operibus artificiosis i że wydate tę książkę dla zachęcenia tyronów. Istotnie jest to bardzo ciekawy okaz dla poznania ideału poetyckiego w chwili najgłębszego upadku literatury.

Cała książka składa się z nader sztucznych anagrammatów, pełnych sztuczek, zabawek, zagadek, ekwiwoków, rebusów (na str. 57 rysunek rebusowy, jeden z pierwszych w naszej literaturze), zwyrodnień artystycznych.

Na końcu: Index totius libri, oraz aprobaty. W jednej z nich Anioł Gorzyński stwierdza, że książkę „cum summa animi voluptate volvi et pervolvi“; w drugiej Rem. Scisłowski stwierdza jej prawowierność. Obaj podpisują się profesorami filozofii, zapewne w studjum Częstoch. Wreszcie apr. przeora Kristolowicza i Stan. Hosiusza, admin. diec. krak.

Wszystkie aprobaty datowane w czerwcu 1719, a więc książka nie mogła wyjść w r. 1712, którą to datę nosi tytuł.

Encyk. kościelna T. 18. str. 426.

Wilder w r. 1914 cenil 5 rs. (podaje k. 68).

Jag. — Kijow. — Ossol. — Uniw. lwow.

— Corvi albi eremitici nova Musa olim à R. P. Ladislao Simandi provinciae Paulino Croaticae presbytero in laudem et gloriam Divi Pauli primi Eremitae variis artificiosis figuris adornata. Nunc vero magno nomini et honori Perillustris, Magnifici Domini D. Valentini Gorski Regentis Vislicensis Mecaenatis pro ligamine dedicata. Una cum Conclusionibus theologicis menti S. Thomae Aquinatis conformib., quas Monasterio in Rupellano ad S. Stanisl. Ep. et Mart. A^o 1781 d. 14 febr. pro publ. disputat. expositas defendendas suscepit V. P. Xaverius Nowakowski s. ord. Monachor. D. Pauli P. E. theologus, sub praesid. R. P. Damiani Smoniewski ejusd. ord. S. Th. D. ac Profess. Cracoviae, typis Universitatis. w 4ce, str. 68 i k. 3.

Branic. — Ossol.

— Toż:.. nunc denuo penes publicam disputationem magno eiusd. nomini et honori dedicata; una cum Conclusionibus Theolog. quas Monasterio in Rupellano ad S. Stanisl. episc. et martyr. A^o 1782 defendendas suscepit V. P. Aegidius Edel S. Ord. Monachor. D. Pauli P. E. w 4ce, str. 68 i k. 3.

Simbaldus Joannes Benedictus ob. Mucharski Joa. Vinc. (1647).

Simbola ob. Kmita J. A. (Officium 1600—5).

Simer Ludov. ob. Lichtfus Georg. (Elegia 1630).

Simfonia ob. Simphonia.

Simillium juris ob. Dresner T. (1602).

Simler Andreas ob. Gentilis Val. (1567).

SIMLER Josias z Cappel († 1576), prof. in schola Tigurina. Assertio Orthodoxae Doctrinae De Dvabvs Natvris Christi Servatoris Nostri, Opposita blasphemijs & sophismatibus Simonis Budneji nuper ab ipso in Lituania euulgatis: auctore Josia Simlero sacrarum literarum in schola Tigurina professore. [Tu sygnet drukarza: drzewo i żaby]. Tigvri Excudebat Christophorus Froschouerus Anno M.D.LXXV (1575). w 12ce, k. tyt. i k. lb. 60 (sygn. H₄).

Dedyk. Joan. Hlebowitz Dubrownae et Slavivae haeredi, Castell. Minescensi.

W dedykacji do Hlebowicza porusza już zarzut, a potem bliżej go uzasadnia, iż Antytrynitarze zgadzają się z nauką Mahometa (który to zarzut rozwijają potem często polemiści polscy — ob. niżej pod Skarga). Dedykacja obejmuje kart 9, a datow. jest pridie Cal. Aug. 1575.

Jest to odpis na Bndnego: Libellus de duabus naturis in Christo 1574 (ob. tom XIII str. 428).

Wiszn. H. lit. IX 69. — Wotschke Chr. Thretins str. 92. Czartor. — Kórnik.

— De Aeterno Dei Filio Domino Et Servatore Nostro Jesu Christo, & de Spiritu sancto, Aduersus veteres & novos Antitrinitarios, id est Arianos, Tritheitas, Samosatenianos, & Pneumatomachos, libri quatuor Josia Simlero Tigvrino Avthore. Accessit D. Heinrychi Bvllingeri Praefatio, in qua respondetur Libello Anonymo qui inscribitur, Iudicium de censura ministrorum Tigurinatorum & Heidelbergensium de dogmate contra Adorandam Trinitatem in Polonia nuper sparso. Tigvri apvd Christophorvm Fro-scho. Anno M.D.LXVIII (1568). w 8ce, kart nlb. 36 i kart lb. 335 (sygn. t₇).

Dedykacja na odwr. tytułu: Illustribus Heroibus... amplissimi Poloniae Regni Proceribus... Stan. Miscvrio de Myrow palat. et gener. Crac.; Johanni de Dambrowiana [Firlej] pal. Lublin.; Joh. de Crotoszyn, palat. Inviolclaviensi; Georgio de Jazlo-

viecz, palat. Podol.; Petro Zborowio cast. Woinicensi; Hier. Buzinio, zuppario Vielic. et caeteris senatorii et equestris ordinis... viris, orthodoxae fidei propugnatoribus, eccl. per Poloniam, Russiam et Lithuaniam patronis.

Następuje: Ad Magn... Dominos... et universos fideles in Pol., Lith. et Russia in Hungaria quoque et Transylvania... Heinyrchū Bullingeri... Praefatio... datow.: Tiguri Anno 1668 Mense Augusto (str. 51 nłb.). Tu zbija zarzuty, jakoby Zurichianie (Kalwini) wywołali ruch antytrynitarski w Polsce. Mówi o Ochynie i jego stosunku do kościoła kalwińskiego. Na k. 5, rozpoczyna się polemika z Anonymem (Hosiuzem, ob. niżej) o zarzuty, jakie postawił kalwinom: w sprawie kościoła, posłuszeństwa królom, mszy, stosunku do Lutra, Zwinglego, palenia książek katol. w Genewie, spalenia Serweta, zwalczania szlachty (Helvetii non sunt hostes nobilitatis). — Owo dzieło pt. „Judicium de censura ministrorum Tigurinorum“, przeciw któremu zwraca się przedmowa Bullingera, jest to dzieło Stan. Hosiusza „Catholici cuiusdam et orthodox. Judicium“, wydane w Kolonji 1665 — o którym obacz tom XVIII str. 278.

Poczem idzie bezpośrednio na k. 27 v. Josiae Simleri praefatio. Tu wspomina o pobycie w Polsce Blandraty, Gentilisa, Alciata, Lismanina, Stankara, o Grz. Pawle, Kazanowkim, Statoriusie, Socynie, Franc. Davidis, Goniądzu. Opisuje początki ruchu antytr. w Polsce i na Węgrzech. Dużo o Trecym, Zanchim, Scheku, Lasickim, Gilowskim, Sarnickim. Datow. Tiguri 1668 Augusto Mense.

Poczem idzie traktat: De aeterno Dei filio, podzielony na 4 księgi. Rozpoczyna się od polemiki z Serwetem i Gentilisem. — W księdze II (k. 73) pisze: Secuti sunt hanc Ochini sententiam quidam ut audio Poloni, viri non vulgares, persvasi ita demum, cessaturas omnes controversias quae sint alioqui inexplicabiles, de personis et essentia... W ten sposób rozpoczyna się polemika z traktatem Modrzewskiego Silvae, choć Frycza nigdzie po nazwisku nie wymienia. Mówi o nim „adversarius“ „quidam vir magni nominis“. Traktat Frycza znał Simler z rękopisu, który przypadkiem doszedł do jego rąk. Frycza przygotowując potem Silvae po raz drugi do druku, dodał tam ustęp, w którym odpowiada Simlerowi.

Ka. III od k. 174 (tu awaloza Kasanowskiego). Księga IV od k. 284: De Spiritu Sancto adversus Pneumatomachos.

Joher 3486. — Wierzbow. I 303. — Wetschke Chr. Thretius str. 62 i nast. — Kot Frycz Modrz. 1919 str. 264 i n.

Czartor. — Warsz. Uniw.

— Toż... de dogmate contra adorandam Trinitatem in Polonia nuper sparso. Accessit Index locupletissimus. Tiguri apud Christophorum Froschov. 1570. w 8ce, kart 31 i 335 i 116.

Egzemplarza tego nie odszukano w r. 1929.

Wedle notaty mego ojca był zakupiony od Giejeztora za 15 ra. Jagiell.

— Responso Ad Maledicvm Francisci Stancari Mantvani Librum aduersus Tigvriae ecclesiae ministros, de Trinitate & Mediatore Domino nostro Jesu Christo, auctore Josia Simlero Tigvrino. [Tu sygnet drukarza: drzewo i żaby, inny jak w dziełku Assertio]. Tigvri Excudebat Christophorus Froschouerus M.D.LXIII (1563). w 12ce, k. tyt., k. nłb. 7, k. lb. 47 (mylnie oznaczonych 37).

Dedyk.: Ecclesiarum ministris in Polonia et Russia. W niej pisze, że uważa Stankara za złośliwego i kłótliwego, a jeśli mimo to z nim polemizuje, to dlatego „quod videam sequi ejus partes homines doctos et moderatos“ — i tych pragnie przekonać. Wysławia Kalwina i jego walkę z Serwetem i Gentilisem.

Całe to dziełko jest odpowiedzią na pracę Stankara: De trinitate et mediatore 1562. Dzieli się na 4 cztery części: 1) In qua origo huius controversiae exponitur; 2) In qua prior Tiguri. ad Polonos epistola defenditur (tu chodzi o listy polemiczne Kalwina, wystosowane z okazji Grzegorza Pawła — o których obacz w tomie XIX. 71—2); 3) In qua posterior epistola Tigurinorum ad Polonos defenditur (ob. j. w.); 4) In qua patrum testimonia a falsis interpretationibus asseruntur. — Tak więc dziełko to łączy ściśle z polemiką między Kalwinem a Grz. Pawłem i Stankarem.

Wotschke Chr. Tretius str. 10 i nast. — Tenże Fr. Stancaro str. 45. — Ossol. Wiadom. hist. IV 371. — Joher 3339. — Wierzbow. I 241. — Kot Frycz Modrz. str. 195.

Czartor. — Kijow. — Ossol. — Warsz. Uniw.

— ob. Budny — Martyr (1564) — Modrzewski Frycz.

Był zięciem Bullingera.

O zbiorze jego rękopisów w bibl. Zurychskiej ob. Labowicz Zimlerowskoje sobranie 1886. (Dużo tu materiałów do dziejów reformacji w Polsce). — Wotschke w Aus Posens kirchl. Verg. 1915 str. 44.

Simlerus Salomon ob. Acta societatis Jablonovianae (1772 i 1773).

SIMMING J. Öfwer det tiltänkta Konunga-Wordet i Polen, den 3 November 1771. Qui de coupables mains s'élevant jusqu'aux Tronnes, Sur les têtes des Rois ébranlent les couronnes: Thomas. Stockholm, Tryckt hos Wennberg och Nordström. 1772. w 4ce, 4 k. nlb.

Jagiell.

SIMMONS, Dr. medycyny. O Korze drzewa Angustury, doświadczenia Doktora Simmons, wciągnięone w Dziennik Medyczny Londyński. Tłomaczenie Antoniego Szastra, Doktora Medycyny. w Warszawie, 1791. w Drukarni Uprzywili: Michała Grölla, Księgarza Nadwornego J. K. Mci. w 8ce, str. 40.

Angustura miała zastąpić korę kinkiny (chininy). Prymas polecił Szsztrowi, aby zakupił kilkadziesiąt funtów tej kory dla Polski i w tym celu Szastra wysłał do Edymburga. Przesłano ją do wszystkich lekarzy i aptekarzy. — Podobne skutki lecznicze sprawdzono na korze pewnego gatunku wierzby w Polsce.

Jagiell. — Krasiańs. — Warsz. Uniw.

(Simolin). Copia des von dem Russ. Kays. Ministro H. von Simolin an den wirklichen geheimen Rath H. v. Mirbach abgelassenen Schreiben. Note des Kays. Russ. Ministers d. 9. Sept. 1761. — Antwort auf die eingegangene Note (vom Landboten Marschall v. Klopmann d. 11 Sept. 1761). Mitau, 1761. w 4ce.

Simon Alexander Leopold. ob. Szczerbic Paweł (Speculum saxonum 1581).

Simon B. ob. Woynar Christophorus (Mulier 1651).

SIMON C. P. Gedicht, als David Ludwig de la Motte und Heinrich Rudow nach den Hohen Schulen in Königsberg und Leipzig abreisten. Danzig 1772. fol. Gdańs. miej.

SIMON (Symon) Jan Chrystyan. Informacya praktyczna o paleniu wódek, pędzeniu dobrych alembikowych gorzałek y likworów z przyłączonemi wraz sposobami robienia różnego gatunku przednich essencyi, na pożytek gospodarzom, osobliwie zaś pisarzom ekonomicznym y browaru dozorcóm opisana y wydana przez Jana Krystyana Symona. W Warszawie y we Lwowie u Posera 1774. w 8ce, str. 73.

Krasiańs. — Wileńs.

— Informacya praktyczna o paleniu wódek pędzeniu dobrych alembikowych gorzałek y likworów z przyłączonemi wraz sposobami robienia różnego gatunku przednich essencyi. Na pożytek gospodarzom, osobliwie zaś pisarzom ekonomicznym y browaru dozorcóm. Opisana y wydana przez Jana Krystyana Symona. W Supraslu Nakładem Tomasza Kóncewicza Roku 1796. w 8ce, str. VI i 68.

Bentk. II. 429 435. — Bandt. Hist. druk. Kr. P. II 141. Jagiell. (def.) — Ossol.

— Informacya praktyczna względem gospodarstwa czyli książka ekonomiczna na pożytek wiejskim y miejskim gospodarzom (tak), tak w Polsce, iako y w Litwie. W której się praktycznie opisują nie tylko przedniejsze sposoby uprawiania roli, ogrodów Kuchennych, chowania bydła różnego gatunku, y o polepszeniu wszystkich robot Ekonomicznych &c. ale y przygotowania doświadczonych y użytecznych lekarstw tak ludziom iako y bydłu z doświadczenia własnego. Napisana y wydana przez Jana Krystiana Simona a na polski język przełożona z niemieckiego przez X. Macieja Drost S. P. w Warszawie y w Lwowie, staraniem y nakładem Jana Augusta Pozera 1775. w 8ce, k. 2 nlb., str. XX i 555.

Dedykacja autora Fryderykowi Józefowi na Wołoczyskach i Karabaszajowie s Moszyn Moszyńskiemu W. X. Lit. referendarzowi... generałowi majorowi, wobolnickiemu, lipnickiemu, królewieckiemu staroście.

Od str. 440 idzie: Morwy, Jedwabniki, Tabaka, Jabłecznik, Miód, Wino miodowe, Krochmal, Lekarstwa dla bydła.

Jagiell. — Ossol. — Warsz. Uniw. — Wileńs.

SIMON Julius Siculus. Ode in laudem imperatoris Caroli dicata a Ludovico Carrozio Hispano ad Sedem Apostolicam oratore. (Na końcu:) Jul. Simon Erasmo Vitelio episc. Plocensi et Sigis. regis. Pol. meritiss. oratori. (B. w. r. i m.). w 4ce, kart. 4.

Przedmowa podpisana Romae 1519.

Jagiell.

— Oratio de Poeticae et Musarum triumpho Romae in die Sancti Lucae in templo Divi Eustachii habita. Romae,

per Jacobum Mszochium, 1518, die sexto Februarii. w 4ce, kart 22.

Na k. 4 i 5 jest: Carmen ad Adalb. Radziwił episc. Vilnen. orat. Regis.

Simon de Lowicz ob. Łowicz Szymon (Enchiridion, Expositio, Remedia, Tabula).

SIMONETTI Cesare da Fano. Il Protheo, Canzone de felici et prosperi avvenimenti del Christianissimo Henrico III. Re di Francia, et Polonia. Padova, Pasquati, 1574. w 4ce.

Ciampi Bibl.

SIMONETTI Franciszek († 19 stycznia 1612 w Warszawie). Simonetae Nuncii Apost. in Polonia, in triumpho Sigismundi III. Poloniae Regis e Moscovia redeuntis oratio... ob. Baroffius Caesar (tom XII. 376).

— ob. Synodus dioecesana luceo-riensis (1607).

Rykaczewski Relacye nuncyuszów o Polsce II 97—109. — Turgeniew Specimen II. 141—203. — Sobieszcz. w Enc. Org. XXIII 467. — X. Fabisz Wiadomość o nancyuszach w Polsce 203. — Estreicher Bibl. IV. — Finkel III. str. 1855.

SIMONETTI Giuseppe (1705 † 4 stycz. 1767). Congregatio sacra Concilii Rmo P. D. Simonetto Secretario Leopold: Pro Celsissimo, et Rmo D. Venceslao Sierakowski, archiepiscopo Leopold: Cui Perillus: Magistratu Civitatis Leopold: G. g. Facti 28. Romae Typis Bernabo 1763. fol., str. 5.

Ossol.

— Congregatio sacra Concilii Rmo P. D. Simonetto Secretario Leopold: Pro Illmo et Rmo D. Venceslao Sierakowski archiepiscopo Leopold: Gg: Summarium 9. Romae Typis Bernabo 1763. fol., str. 21.

Ossol.

— Sacra Congregatione Rmo P. D. Simonetto Secretario Leopoldien. Matrimonii pro Illmo D. Fabiano Młocki Pincernae Zidaczowien. contra Illnum D. Franciscum Młodecki. L. Memoriale super sequestra Mulieris et super praetensa nova audientia 28. Romae 1760 typ. Bernabo. fol., str. 8. Warsz. Univ.

— Sacra Congr. Concilii R. P. D. Simonetto Secretario Leopoldien. Matrimonii pro Illmo D. Fabiano Młocki Pincernae Zidaczowien. contra Illnum

D. Franciscum Młodecki. Responsio 20. Romae 1760 typ. Bernabo. fol., str. 4. Warsz. Univ.

Simonia ob. Butio (Decisio 1747) — Propositiones (1763).

Simonides, muzyk polski ob. Scacchi Marek (Cribrum 1643).

Simonides Joannes ob. Musonius J. (Disputatio 1634).

Simonides Simon ob. Ciekliński P. (Hercules 1602) — Slachtovius Al. (Acroama 1623) — Szymonowicz Szymon.

SIMONIS Joachimus. Απόλυσις Das ist: Gründliche Widerlegung der so genannten Διαλύσεως Oder Gründlichen Auflösung des Nothwendigen und Gründlichen Berichts der Ministerialium zu Dantzig, In welcher nicht allein die Calumnien, damit M. Kluge EE Ministerium angreift, sondern auch alle dasjenige, was er wider den Bericht auf die Bahn bringt, hintertrieben und erwiesen wird, dass beygebrachte rationes, umb welcher willen E. Min. den gewesenenen Schwedischen Consistorialibus eine Praefation versaget, gut und göltig seyn und bleibē, und von Ihm nicht aufgelöset worden, dass er auch in denselben Lastern, die er den Ministerialibus aufbürden wil selbst zum tiefsten stecke. Seiner HHn. Confratrum Ehre und Existimation zu retten gestellet von M. Joachimo Simonis Pr. zu S. Cath. in Dantzig. Gedruckt im Jahr 1661. w 4ce, k. 1 str. 50.

Czartor.

— Leichenpredigt... Michael Falcken... Danzig 1676. w 4ce.

— Lucernandes In monumento viri.. Johannis Mickrelii S. S. Theol. Doctoris... Sanguine Avunculi Beneficiis Patris Etiam post obitum plus quam filiali honore et amore prosequendi Gratitude debita testanda ergo inter gemitus & lacrymas accensa a M. Joachimo Simonis... ad D. Catharinam Dantisci M. Gedani Typis Philippi Christiani Rhetii Anno M.DC.LIX (1659). fol., str. 4. Gdańs. miej.

SIMONIS Menno. Een coorte ende clare Belijdinghe ende Schriftelijcke zenuwingshe Tenyersten van der mensch-

werdinghe ons liess Heeren Jesu Christi. Ten tweerde hoe dat beide de leerraers ende de ghemeinte Christi... sullen ende moeten geacht zyn, geschreven aen den Edelen ende hochgeleerden Heeren H. Johann a Lasco met tsamen zynen medehulpern, binnen. Emden. a. 1544. w 12ce.

— ob. Łaski J. (Defensio 1545).

SIMONIUS Simon Piotr z Luki (1533 † 9 kwiet. 1602). *Commentariola Medica Et Physica Ad Aliqvot Scripta. Cuiusdam Camillomarcelli Squarcialupi Plumbinensis, nunc Medicum agentis in Transilvania. Varijs authoribus. Quae omnia pagella sequens minutius indicabit. Satius est honestè latere, quam cum infamia prodire in lucem. Vilnae Impress: per Iohannem Kartzanum Veliceñ: Anno Dñi, 1584. w 4ce, k. 75 lb. i 3 nlb.*

Na odwrocie spis rzeczy quae in hoc volumine continentur: 1) Adnotationes ad scriptum Squarcialupi de vi... — 2) Severi probatii Scannasquarcensis glossae... — 3) Panduri Merendae... de Sternutamento, de rabie canis... — 4) Bart. Brandesii Commentarii... — 5) Curatationum quatuor per serum... Historia. — 6) His adiecimus Epistolas coll. opera M. Grilli. Rozpoczyna dedyk. Paulo Julai.

Na k. 32: Coeli ardor opus Regi Poloniae Magnanimo et Clem. Dicandum. Na k. 75: Lectori S., w której donosi, że daje tylko swoją polemikę z Squarcialupim, a inne pisma wymienione na tytule musiał opuścić. Ale ogłosi je później i dołączy Tobiasza Fabri responsum.

Wreszcie idzie Index rerum.

Bandk. II. 397. — Krasz. Wilno IV. — Wierzb. II. 1609.

Dzików. — Jag. — Ossol. — Warsz. Uniw. — Zamoj.

— *Commentariorum in Ethica Aristotelis ad Nicomachum liber I Simonis Simonii Lucensis Doctoris Med. et Philos. Genevae, apud Joan. Crispinum. 1567. w 4ce.*

— In librum Aristotelis de sensuum instrumentis, et de his quae sub sensum cadunt commentarius unus. In librum Aristotelis de memoria et reminiscencia commentarius alter. Genevae apud Joannem Crispinum 1566. fol.

— *Disputatio De Putredine. Authore Simone Simonio Philosophiae Me-*

dicinaeq. Doctore, ac Inuictissimi Potentissimiq. Principis ac Domini, D. Stephani I. Regis Polonorum, & caet. personae Medico: In Qua Ordine refutando illa propè omnia, quae nuper THOMAS ERASTUS eodem de argumento scripsit: simul Aristotelis genuina sententia longè clariùs, veriùs, aptiùs, quàm ab vllò ad hunc vsque diem factum sit, explicatur: nec non, planissimè expositis Natura, Causis, Differentijs, Aristoteleae putredinis, Dissensio inter Physiologos & Medicos, euentissime declaratur. Adiectae Svnt Quadräginta septem theses eodem de argumento. Cum Indice praecipuarum rerum pertractatarum. Ex quo, quam multa etiam cùm Physiologiae tum medicinae theoremata, isti disputationi affinia, in hoc opere pertractentur, cognoscere primo aspectu lector poterit. Cracoviae, In Officina Typographica Lazari. Anno D. 1584. w 4ce, k. 7, str. 470 i 9 k. nlb.

Dedykacja Batoremu, gdzie wychwala Buccellę. Datow. Crac. Mense Julij M. D. LXXXIII. — Poczem przedmowa Candido Lectori, w której wylicza gotowe swe prace (Comm. in Hipoer., De Febribus, Centuria anim. med., De affectibus dentium, Perip. disput., Comm. in libros Arist. de spiritib., de sensibus). — Poczem wiersze Grz. Beremanna i Hier. Reusnera. — Wreszcie praefatio Laur. Jouberto, apud Mouspellienses professori, amico singulari.

Od str. 441—470: Theses, na których końcu typograf tłumaczy błędy przez nieobecność autora. Wreszcie Index rzeczowy (k. 9) z dodatkiem na końcu: Dum haec ultima folia exceduntur adfertur.. Erasti scriptum adversus Mercenarium Patavinum de putredine... (Pismo to przesłał drukarz Simoniusowi do Wilna).

Ob. Ex libris 1925 VI. 120 (o kosztach oprawy). Czartor. — Czetwert — Dzików. — Jag. — Krasz. (?) — Ossol. — Peters. Akad. med. — Petersb. pnb. — Uniw. Warsz.

— *Responsum ad Epistolam cuiusdam Georgij Chiakor Vngari, de Morte Stephani Primi, Poloniae Regis, &c. atq. ad maledicum Examen Anonymi, Epistolae eidem adiunctum. Elephas muscam magno conatu peperit. Anno M.D.LXXXVII (1587). w 4ce, k. 34 nlb. (ark. A—G).*

Chiakor jest pseudonimem Buccalli. Warsz. Uniw.

— Responsvm Ad Refvtationem Scripti De Sanitate, Vietv Medico, Aegritudine, Obity, D. Stephani Polonorvm Regis etc. Quae, sub nomine Nicolai Bvccellae Cracouiae typis Alexij Rodecij Antitrinitarij, Anno, 1588 emissa est. Avthore Simone Simonio Lv-censi Phil: ac Med. Doct. Olim quidem intimo eiusdem Stephani, nunc verò Sereniss. Princ. ac D. D. Maximiliani Elect. Reg. Polon. Archid. Austriae, Ducis Burg. etc. constituto Medico, atque Inclyti Marchionatus Moraviae Archiatro. (Na końcu:) Impressum Olo-mutij cum Facultate, Anno 1588. w 4ce, k. 120 (sygn. A - Z i Aa—Gg₄).

Druk. Milichtalera.

Dedyk. do Hier. Scotta. Przedmowa zwrócona do Buccelli.

Wierzbows. II 1692. — Ciampi I, c.

Na to wyszła odpowiedź (zapewne Buccelli), nie zanotowana jednakże w tomie XIII str. 409:

Refutatio Responsi ad Refutationem Scripti de sanitate, vita medica, aegritudine, obitu D. Stephani Polonorvm regis etc. quae sub nomine Nicolai Buccellae Cracoviae typis Alexii Rhodecij Antitrinitarii emissa est; authore Responsi Simone Simonio Lv-censi philos. medicinae doctore, olim quidem intimo ejusdem Stephani, nunc vero sereniss. Principis ac DD. Maximiliani Electi Regis Polon. Archid. Austriae, Ducis Burg. etc. constituto medico, atque inclyti Marchionatus Moraviae Archiatro.

Inne druki wydane z okazji choroby Batoro zestawia Katalog ręk. i druków polsko węg. 1928.

Czartor. — Jagiell. — Kórnik — Krasin. — Ossol. — Raczyńs. — Warsz. Uniw.

— Historia Aegritudinis, Ac Mortis, Magnifici Et Generosi Domini A Niemsta, Capitanei Varsaviensis: Ex Quotidianarum observationum Commentarijs Simonis Simonii Medicinae Doctoris: Et Serenissimi Principis, ac Domini, Dñi STEPHANI I. Regis Polonorvm personae Medici, excerpta. Impressa Cracouie, in Officina Lazari: Anno Domini, M.D.LXXXIII (1583). w 4ce, k. 8.

Dedyk. Hieronimo Filipowski incisorii Regni.

Por. niżej: Synopsis.

Wierzbow. III 2744

Czarnece.

— Interpretatio praefationis cuidam libello, seu refutatio argumentorum qui-

bus D. Scheghii ubi quitatem Carnis Christi ex physicis adstrurere conatus est. Genevae 1567. w 8ce.

Ciampi Bibliogr.

— De vera Nobilitate. Lipsiae 1572.

— Toż:... Jenae 1661.

— Toż:... Venetiis 1664.

— Artificiosa curandae pestis methodus duobus libris comprehensa. Lipsiae 1576. w 4ce.

Krasin.

— Physiologorum omnium principis Aristotelis de anima libri tres, ex versione Michaelis Sophiani recens nata: Quibus addita brevis disputatio est, ad ordinem, materiam, divisionemque totius tractationis de Anima pertinens, Autore Simone Simonio Doct. Med. & Philosophiae, eiusdemque in Academia Lipsiensi, publico professore. Lipsiae Anno M.D.LXIX. (Na końcu:) Lipsiae, In Officina Ernesti Voegolini Constantiensis. Anno M.D.LXIX (1569). w 8ce, k. 23 nlb., str. 136 i k. 1 nlb.

Dedyk. Jerzemu z Krakowa (Georgio Cracovio).

Zamieszczam tutaj ze względu na komentarz Simoniusa.

Jagiell.

— Praelectio in illud principium ex nihilo nihil fit habita Heidelbergae die 30 decembris 1567.

Ciampi Bibl. crit. I, str. 338 pisze: Il Lucchesini osserva non esser cosa certa che sia stampata.

— Questionum dialecticarum fragmentum in quo examinatur tertia pars Anatomes Scheghianae. Basileae 1572. w 8ce.

— Vera et indubitata ratio periodorum, nec non continuationis intermissionisque februm humoralium. Lipsiae 1575. w 4ce.

— D. Stephani Primi Polonorvm Regis Magnique Lithuanorum Ducis, etc. Sanitas, Vita medica, Aegritudo, Mors. A. Simone Simonio Med. Doct. atque intimo Maiestatis illius Medico. Iussu, & voluntate, Illustrissimi Domini Domini Alberti Radzivvili, Ducis in Olicka, & Niescuiecz, Magnique Ducatus Lithuaniae supremi Marscialci exposita, scriptoque comprehensa. Nyssae.

Typis Andreae Reinheckelij. Anno M.D.LXXXVII (1587). w 4ce, k. 24. Wierzbow. II 1667.

Dzików — Kórnik — Ossol. — Szembek. — Toruń. — Wileńs.

— Simonivs Svxplex. Ad Imcompa-
rabilem virum, praeclarissimisque suis
facinoribus, de vniuersa Repub. lite-
raria egregiè meritum, Marcellocamil-
lum quendam, Squarcilupum Thuscum
Plumbinensem triumphantem. Quid sub
hoc titulo contineat libellus hic, se-
quens pagella indicabit. Cum indice
breui, penè tamen omnia capita com-
plectente. Volvit: Habeat. (Na końcu:)
Cracoviae Alexius Rodecius imprime-
bat, Anno 1585. w 4ce, k. 104, str.
209—374 i k. 7 (ark. sygn. bb₆).

Jest to odpowiedź na dziełko Marcelego
Squarcialupi pt.: Commentariola medica
et physica... (Vilnae 1584), z którym Si-
monius gwałtownie polemizuje. — Na in-
wektywy Simoniusa wyszła odpowiedź Sq.:
Simonii Summa religio (1588), w której
omawia trzykrotną zmianę wiary przez
Simoniusa. — Replikę tegoż obacz niżej
(Scopae 1589).

Por. niżej: Primus triumphus (1584), stano-
wiący początek tej polemiki.

Rozpocyna: Amico Lectori, Simonius. Priore
hujus libri parte ne offendaris (obsecro)
amice lector. Dignitas et modestia illius,
cum quo agimus, a nobis per summam
vim, ut cognosces, extorsit eam. Poteris
transmissa illa, si placet, in altera: De
dignatione curationeque Peripneumoniae
nothae, De Subiecto febris, atque haud
pauca aliis duobus istis adnexis argu-
mentis ea legere, quae (ni fallor) legisse
miuime poenitebit. Habes preterea De Ster-
nutamento, De Rabie Canis, De Nuptiis
Infecundis, glossemata aliquot, non iu-
digna, ut opinor, lectu.

Część II ma tytuł:

Simonivs Svxplex. Pars Altera: In
Qva, De Peripneumoniae nothae digno-
tione curationeque in domino a Niemsta,
de subiecto febris De Rabie canis De
Sternutamento De infocundis nuptiis,
agitur. Ad Amplissimos viros, nobilitate
generis, & multiplici rerum cognitione
atque vsu Illustres dominos, Alexandrum
Kendi, & Ladislaum Sambor, Transyl-
uanie dignissimos Prasides. Plato Peri-
culosior est alicuius scientiae stulta
opinio, quam perfectae ignorantiae li-
bera confessio.

Ciampi Bibl. I, str. 398 domyśla się, że druk.
w Krakowie, gdzie Simonius leczył Barona
di Niemsta na pneumonia spuria, o csem
mówi w Epistola domini Chiacor.
Wierzbows. II 1635.

Bibl. Akad. med. Petersb. — Bibl. un.
w Pradze. — Kórnik. — Ossol. — Peters.
publ. — Uniw. lwows.

— Scopae Qvibus Verritvr Confv-
tatio, quam Aduocati Nicolai Buccellae
Itali chirurgi Anabaptistae, innumeris
Mendaciorum, Calumniarum, Errorum-
que purgamentis infartam, postremo
emiserunt. Avthore Simone Simonio
Phil. ac Med. Doct. atque incltyti Mar-
chionatus Moraviae Archiatro. Dvm
Hic De morbo atque Obitu Diui Steph.
Regis Polon. agitur, vnà breviter qui-
dem, sed non inerudite tractantur ar-
gumenta Medicae Artis aliquot: Et In-
dicatur occasio, exponunturque causae,
ob quas, Author, eiatra publicè ante
octennium circiter omni haeresi, ad
Sanctae Matris Eccl. Catholicae gre-
mium, è quo olim, mali nescio cuius
Genij ui abstractus fuerat, instinctu
benignioris numinis reuocatus vltro re-
dierit. (Na końcu:) Excusus Olomutij:
Typis Friderici Milichtaler: Recogni-
tvm à Reuer. Dom. Officiali, et facult-
tate impetrata ab Illustriss. Reueren-
dissimo Principe Episcopo Olomu-
tzensi. Anno sal. 1589. w 4ce, k. 8 i 136.

Dedyk. Mikoł. Krz. Radziwiłłowi datow. Bru-
nae Moravorum 1589.

Wierzbow. III 2862. — Placcius Theatr.
pseud. s. 207. — Niemcew. Pamięt. II
442—50. — Hoppe Sched. 44. — Ciampi
Bibl. n. 341. — Bandt. Hist. dr. Kr. P.
III 137.

Ob. wyżej: Simonius Supplex.

Kraśnińs. — Budap. — Wrocław.

— Synopsis brevissima novae Theo-
riae de humoralim februm natura,
periodis, signis, et curatione, cuius paulo
post copiosissima et accuratissima con-
sequuntur Hypomnemata; annexa ejus-
dem auctoris brevi de humorum diffe-
rentiis dissertatione. Accessit ejusdem
Simonis Examen sententiae a Brunone
Seidelio latae de iis quae Jubertus ad
explicandam februm humoralium na-
turam in Paradoxis suis disputavit.
Lipsiae 1570. w 8ce.

— Primus triumphus de Marcello Squarcialupo Plumbinensi... Capita libri praecipua in sequenti pagina sunt. Claudiopoli Transylvanorum MDXXCIV (1584). w 4ce, k. nlb. 3, lb. 104, nlb. 3.

Ded.: Alexandro Keudio, Wolfgango Kovacciocio, Ladislao Samborio. Na k. 2 ark. C. jest osobny tytuł: Historia aegritudinis ac mortis... domini a Niemsta capitanei Varsaviensis ex quotidianarum observationum commentariis Simonis Simonii Medicinae doctoris,excerpta. Impressa Cracovie in officina Lazari Auno domini MDLXXXIII. (1583).

Przypis: Hieronimo Philipowski Incisori regis Poloniae. — Por. wyżej: Historia. Dalszy ciąg tej polemiki obacz wyżej pod Simonius Supplex. Czartor.

— De vi quinque amygdalarum in ebrietate retardanda. Vilnae 1584.

Ciampi I, str. 338.

(Simonius Simon). De vita et scriptis Simonis Simonii... Dissertatio literaria... Francofurti ad Viadrum 1774. w 4ce.

Wyszło bezimiennie.

— ob. Buccella (Chiacor) (Confutatio responsi 1588) — Paprocki Bartłomiej (1578) — Squarcialupi M. (Simonii religio 1588).

Siarczyński Obraz II. 185. — Niemcewicz Pamiętn. II. 442-50. — Wiszniewski IX. 93. 558 i 9. — Gasiorowski Hist. med. I. 279-291 i 379. — Święcki Hist. pam. II. 94. — Starowolski Monumenta Sarmat. 97 i 8. — Sobieszcz. w Encykl. Org. XXIII 467-69. — Ciampi Notizie di Medici Lucca 1850. — Tenże Bibliografia Critica I, s. 334-41. — Wizerunki i rozstrząsania Wilno, 1836. IX. 108-142. — Pawiński w Tyg. illustr. 1886 str. 357. — Krausbar Czary na dworze 1889. — Giedroyc w Przegl. hist. II. str. 144. (O przyczynie zgonu Batorego; rozbiiera jego polemiczne pisma). — Paśnik w Roczn. krak. IX. str. 102. — Grabowski w Sprawozd. szkoły realnej w Krak. 1913. (Sim. Sim. jako przedstawiciel wolno-myślicielstwa). — Tenże Skarga 1913 str. 537. — Wotschke w Zeitsch. für slav. Philologie 1925 str. 101. — Tenże w Deutsche wiss. Zeitschrift für Polen Heft 6 (Blasius). — O jego bibliotece ob. Lachs w Archiwum do dziejów liter. XIII str. 335.

Był to pisarz płodny, zacięty polemista. Jego prace z przed pobytu w Polsce i po powrocie nie należą właściwie do naszej Bibliografii. Oprócz podanych już wyżej cytują nadto: 1) Anti Schegianorum liber unus... Basileae 1570 w 8ce. — Przeciw Dr. Scheghowi wydał także: Quaestionum dialect. fragmentum... Basileae 1572. w 8ce.

2) Glossae aliquot Severi Scannasquarcensis ad libellum Squarcialupi de cometa. 1590. Miał wydać inne pismka przeciw Squarc. pod pseudonimami, o czym Enc. Org. XXIII. 469. 3) De partibus animalium de prima foetus confirmatione. Lipsiae 1571. 4) Vera et indubitata ratio periodorum febrium humoralium. Lipsiae 1576. w 4ce. 5) Sobieszcz. podaje w Enc. Org. XXIII. 469 jego dziełko: Historia morbi Filipowski Cracoviae 1599, co widocznie popomyłkone z hist. choroby Niemsty.

SIMONIUS Teodor (Cosmius Filip) z Holsztyna Arjanin, Pastor w Kisielinie na Wołyniu († 1639 w Leydzie). De principiis falsis et idolatricis religionis pontificiae. Leydae 1631. w 8ce. — De statu et religione propria Papatus. Leydae 1638.

Sandius Bibl. antit. str. 143. — Encykl. Orgelb. T. 23 s. 467. — Siarczyński, Obraz II 186 — Święcki Histor. pam. II 95.

SIMONIUS Paulus. Disputatio Philosophica De Origine Fontium Et Fluminum Quam Ut omnium aliarum rerum; sic & fontium fluminumque Authore & moderatore sapientissimo. Sub Praesidio Clariss. & Doctiss. Viri Dn. D. Praeside (sic) Adriani Pauli Physic. & Metaph. PP. Publicae disquirentium velitationi in celeberrimo Gymnasio Dantiscano proponit Paulus Simonius Bistricensis Transylvanus Ad diem 8. Junij. Horis locoque consuetis. Dantisci Typis Hünfeldianis, Anno 1619. w 4ce, kart 10.

Bibl. Akad. budapeszt.

— Meteorologia generalis. Praeside Adriano Pauli... 16. Dec. Dantisci, 1617. w 4ce, kart 10.

SIMONIUS Wilhelmus. Honori taedarum jugalium Christophori Riccii cum Barbara, Matthiae Feigii filia. Dantisci, 1620. w 4ce.

SIMONNEAU Ph. Médailles de la Reine (M. Leszczyńska) [18 planches grav. p. Simonneau fils]. (Bez wyr. m. i r.). w 4ce.

Bibl. Czartor. ma z tego 12 planches. Tytuł wyłarty.

Na końcu Ph. Simonneau filius del. et sculp. 1725. Ce Vend a Paris chez Sr. Simonneau rue le Bierre. — Pod każdą ryciną czworowiersz franeuski.

Simonowicz Albertus (Wojciech) ob. Laudatio (1595).

Simonowicz Jan ob. Zehnmark (An den Hochw. 1799).

Simonowicz Tymot. (Próba 1621) ob. Symonowicz.

Symphoniae ob. Dachnowski — Januszowic B. (1622) — Racki Jan (Lilius) — Symfonie — Żabczyc.

SIMPLEX Felix. Pars secunda theologiae spiritualis fundamentalis seu scientiae salutis bene beateque vivendi in tempore, ac aeternitate, de mediis, seu actibus status vitae christianae supernaturalis seu spiritualis: ad finem supernaturalem. Tum de eorundem actuum oppositis necnon de causa obiectiva seu materiali et formali actuum vitae christianae. Authore Felice SImplici, theologo. Typis Monasterii Olivensis Sacri Ordinis Cisterciensis Imprimebat Joannes Jacobus Textor. Anno MDCLXXXVII (1687). w 4ce. Pars prima secundae partis tractatus primus str. 378. — Pars pr. sec. partis tractatus sec. str. 874. — Pars secunda secundae partis str. 42.

Zapewne istnieje i Pars I, ale tej nie znam. Bibl. sem. w Gnieźnie.

SIMPLICIAN (Prasneus, z Prasnyusza) Paweł († 1646 r. w Pułtusk). Mánelle Duchowne, Abo Porządek żywotá Chbrześciańskiego. W którym sie zamykają co nakosztowniejsze stroie duchowne dla doskonałości życia pobożnego, wszystkim Stanom á osobliwie Gospodarzom czeládnym bárzo potrzebne. Przez Księdzá Pawla SImpliciana Prásneusá wczynione. Przydáne są do tego Rozmyślánia o Śmierci rytmem, tegoż Autorá. W Krakowie, Roku Páńskiego 1601. (Na końcu:) W Krá-kowie, W Drukárniéy Jákuabá Sybeneychera, Roku 1601. w 4ce, k. 3 nłb. i 69 lb.

Liczbowanie pomyłone. Zamiast 39 jest 36, zamiast 54 jest 56, zamiast 56 jest 58. Karty liczbowane po jednej stronie.

Na k. tyt. n góry winieta, w jej środku wydrukowano: „Mánelle Duchowne“; u dołu Chrystus upadający pod krzyżem. Tytuł i cały tekst ujęte ramkami s linji.

Na odwr. k. tyt.: Zalecenie ksiąg (wierszem). Dedykacja wierszem: Sławnym Panom, Panu Burmistrzowi i Radzie miasta Pułtowska.

W dedykacji słaWi Narew ręką wielką i czystą oraz Pułtusk, który nad nią leży. Wspomina jego bractwa, kościoły, zakon jezuitowski. Studentów ma blisko tysiąca. Jest ludźmi uczonymi ozdobny. Wystawia enego Baranowskiego kapłana szacnego, Sarmatom Niemcom, Włochom w słaWi wiadomego. (Jest to Wojciech, biskup płocki). Poczem epigramy na Zoilusa.

Porządek żywota chrześc. dzieli się na 3 a właściwie 4 części. Część I (dla stanów rozmaitych) rozpoczyna Przemowa wierszem. Poczem szereg wierszy (trzynastogłoskowych) z osobnemi tytułami, w których wystawia enety a gani wady (biesiady, guśla, zbiory zbytnie). Wierszuję także na temat aktów nabożnych, Sakramentów, mszy, modlitw. Od k. 22: Budowanie duchowne. — Część II (dla panów czeladnych) zawiera przepisy moralnej treści dla gospodarzy i sług (roztropność w karaniu, wisitacia domowa, sypianie z dziećmi w powiciu szkodliwe, chorey czeladnik. wychowanie dzieciak, imion na chrzcie dawanie, zachowanie się przy stole). — Część III (dla kramarsów y rzemieślników): modlitwa w kramie, kramnie zamykanie, występkki kupieckie, frymarki, kontrakty niezbożne itp.). Szczegółów obyczajowych nie wiele, treść ogólnikowa.

Od 39: Krótki Summarins naprzedniejszych powinności ku pamiętaniu. Dla lndsi duchownych: jako rozeznáć grzechy, powinności w obec przełożonego, jako się modlić. Jest to więc część czwartá, choć tej nazwy nie nosi. — Wszystkie cztery części tworzą razem zwierciadło etyczne dla różnych stanów, ale głównie dla mieszczan (kupców i rzemieślników). Stosunki szlacheckie nie uwzględnione.

Od k. 45 z osobnym tytułem: Rozmyślanie o Śmierci. Które prowadzi człowieka do pogardzenia próżności świeckich. (Pod tem trupia główka na stole z oblematami znikomości rzeczy). Poemat ten idzie do k. 66. Treść jego: Omylności świecka. Śmierć dług nie odpuszczony. Pamiętaj na śmierć. Nad ciało człowiecze nie podlejszego. Śmierć pewna i niepewna. Miejsce i sposób śmierci. Z śmierciá potkanie. Lament człowieka. Instygacja djabelska. Dekret sędziego. Dokonanie sprawiedliwych. Modlitwa. Śmierć. (Na k. 64 rycina śmierci z kosą). Od k. 66—69: Napomnienia, pytania y modlitwy (prosz).

Poemat SImpliciana o śmierci — tak bardzo rozpowszechniony w Polsce, jak się z niżej podanych przedruków pokazuje, — zasługiwałby mimo swej lichoty na opracowanie. Jest to bowiem odróśl gałęzi literackiej średniowiecznej (Rozmowa mistrza ze śmierciá), a literatura polska XVII—XVIII posiada kilka takich odgałęzień.

Cytuję tu ważniejsze: 1) Dzieła Reszki, Kartona (1562), Mościckiego, Drużbickiego (ob. tom XVIII 477). — 2) Bellarmina Nauka umierania 1621. — 8) Wreszcie ostatnią gałęzią tego rodzaju jest tak charakterystyczne dzieło Baki.

Simplician jest pseudonimem autora, a stoi w związku z tem, że książka przeznaczona jest dla ludzi prostych, nie dla szlachty. Mimo braku poetyckiego talentu jest to dziełko oryginalnym przyczynkiem do dziejów propagandy katolickiej z początku 17 wieku.

Joehér 6946.

Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow.

— Perła droga, to jest Żywot chrześcijański duchowny każdemu Zbawienia wiecznego szukającemu potrzebny przez X. Pawła Symplicyana napisany. Podobne jest królestwo niebieskie człowiekowi kupcowi, szukającemu dobrych pereł: a znalazłszy iedną drogą perłę odszedł y poprzadł wszystko co miał y kupił ją. u Matth. 6. w. 13. (Na ostatniej karcie:) W Krakowie, V Dziejdziców Jákuha Siebeneychera, Roku Pańskiego 1611. w 8ce. Część I kart 87; Część II od k. 88 do 244, Registr k. 2 i 1 k. z miejscem druku.

Na czele drzeworyt Matki Boskiej.

Przypisał Annie z Dobrzykowa Tarnowskiej kasztelance Konarskiej i Starościein Kamienieckiej, dat. z Pułtowska d. 18 Sierpnia 1610. r. gdzie pisze że rozdził się w Przasnyszu. Poczem przemowa do czytelnika wierszem polskim.

Następnie 1 kartka z drzeworytami: (Chrystus z krzyżem — a na odwrocie: S. Maria Mater Dei). — Od listn 1—87 idzie Pierwsza Część. Składa się na nią 13 rozdziałów, w których po kolei omawia różne cnoty chrześcijańskie. — Od listn 88—224 idzie Część Druga. Zawiera ustępy o porządku, kładę się w łózkę, po ocknieniu, modlitwy poranne i wieczorne, godzinki i msza św., o osobności mieszkania (dorado życia ascetyczne na k. 182), o strażu jęzika, o czytaniu ksiąg dnehownych, nanki z życia św. Teresy Nuceryna, o spowiedzi i komunji, o umartwianiu ciała. W tej drugiej części jest nieco szczegółów do obyczajów ascetycznych XVII w.

Wiszn. IX 214—6. — Wisłocki w Roczn. dla arch. 1871 str. 284.

Bibl. Karmel. na Wesołej. — Jagiell. — Ossol.

— Środki wielce zbawienne, których kto szczyrze zażywać będzie, ten żywota pobożnego y świętobliwego, a po-

tym w niebie wiekuiatego dostapi. Wilno w drukarni Akademickiej S. J. 1645. w 12ce, str. 500.

Przed tekstem wizerunek Chrystusa niosącego krzyż; sztych piękny, pod którym podpis: Con. G8the Scul. Wilnae. — (Na końcu:) Lament człowieka chrześcijańskiego katolickiego. str. 42.

Kraszew. Wilno IV 192. — Załuski Bibl. 81. Będzie to zapewne przedruk Szafarni.

— Szafarnia obroków duchownych. Kraków 159 ..

Dedykowana Jerzemu Radziwiłłowi kardynałowi Bisk. krakows. który zmarł 1600 r. Zatem edycja ta wyszła w XVI wieku. Autor twierdzi że to jego pierwsza praca. Egzemplarza edycji I nie znam. Znane są tylko edycje dalsze, które autor nieco skrócił (ob. niżej). — Ale Bibl. Jag. ma jakies szczątki wydania o obszerniejszym tekście niż edycja II z r. 1602. Szczątki te różnią się także i tem od edycji następnych, że mają na marginesach wśród ramek cytowane teksty z psalmów Ojców kościoła, wiersze z pisma Sgo (Eccles. 14, Hebr. 9, Job 22 itd.) także intytulacje matery jak np. str. 281: Dobrodziejstwa stworzenia P. Maryey naszlachet. przeyzrenienie y obranie, — czego w edycyi 1602 nie ma; jakoteż nie ma ramek tak szerokich.

Na str. 228: Szafarnia obroków duchownych druga część. Postrzały dnszne miłości Bożej. Na str. 281: Dziękowania nabożne za wiele tajemnic żywota Pana Jezusowego. Str. 337: Modlitwa dziwnej słodkości. Część II dochodzi do str. 354.

Z części III są str. 411—412: Rozmyślanie Męki Pańskiej.

Z IV części jest str. 643 (Modlitwa do P. Maryey przed spowiedzią) do str. 758. (Modl. przed naśw. Komunią). Reszty brak. — Arkusze idą do Bbb. Stronnicowanie nie pomylone.

W edycyi 1602 Poranne Nabożeństwo jest na str. 58, a w tej edycyi na str. 72.

Nasnanwa się przypuszczenie, czy ten szątek nie jest fragmentem I edycji. Krój ozcionek nie sprzeciwia się tej hipotezie.

— Toż... Kraków, Piotrkowczyk (?) 1602. w 8ce, kart przeszło 720.

W dedykacji do Bernarda Maciejowakiego, datowanej z Pułtowska (Pułtуска) d. 3 Maja, r. 1602, podpisany: Paweł Symplician. Jest to druga edycja: Autor mówi w dedykacji i w przedm. do czytelnika, że niektóre artykuły skrócił, inne wyrzucił, nowe zaś przydał i od omyłek oczyścił. Powiada też, że księgi te w edycji pierwszej miały w sobie rzeczy niektóre długie i nieczemnym drukiem były wyrobione. Co większa, wielom omylnosciami

znacznymi, wierze katolickiej przeciwnie odmi opływały dla niepielności drukarza. Od ark. A, zaczyna się: Szafarnia pierwsza część. Rozmyślanie Pacierza (str. 7). Druga Część: Postrzały duszne miłości Bożej, od str. 171. — 3cia Część: Historia męki Pana Naszego od str. 296. Tu str. 421—445: Pozdrowienie członków Jezusowych wierszem. W Czwartej Części od str. 563—571: Napomnienie do pokuty wierszem. Wzywanie P. Jezusa, Sposób nabożeństwa od str. 617—628 wierszem. — Na str. 647—8 pieśń starozakonna tłum. Stan. Grochowski. — Piąta część: Sposób mówienia Różanego wianka P. Maryey na trzy części rozdzielonego, od str. 653. Na str. 720: Modlitwa do P. Maryey (w wielkiej potrzebie). — Reszty brak. W tekście małe drzeworyciki. Na marginesach nie ma cytat. Na dedykacji podpisał się Symplician.

Jocher 4311.

Proces o przedrki tego dzieła ob. Tomkowicz Przyczynki 1912 str. 283.

Ossol.

— Toż... w Krakowie u Wdowy Jak. Siebeneychera R. P. 1605. w 8ce, str. 959 i 9 str. nlb. rejestru.

Inż. Józef Tuleja ze Lwowa donosi mi pod datą 4 czerwca 1913: Dostała mi się do rąk książka defektowna. Brak początku do str. 12 włącznie. Na str. 13 jest jeszcze przedmowa — kończąca się na str. 15 bez podpisu, dat. z Pułtuska R. 1605 28go lutego. Następnie treść, złożona z 5 części zatytułowanych „Szafarnia Obroków duchownych Cz. I rozmyśl. pacierza. — Cz. II od str. 233: Postrzały duszne miłości Bożej. — Cz. III od str. 372: Historia Męki Pańskiej. — Cz. IV od str. 583: Nauki krótkie o spowiedzi. — Cz. V od str. 803: Sposob mówienia różanego wianka P. Maryey. — Na str. 959: Koniec Szafarni, poczem następuje 9 str. nie pag. rejestrn. Na ostatniej str.: w Krakowie u wdowy Jak. Siebeneychera R. P. 1605.

— Toż... 1610.

— Toż... duchownych. W której dusza zmordowana, a pokoiu pragnąć, zawąrzy się, mile w Panu Bogu będzie posilona. Przez księdza Pawła Sympliciana napisana, y od niegoż z pilnością znowu poprawiona zaraz z przydaniem wielu rzeczy nabożnych po roznych miejscach. Cum gratia et privilegio S. R. M. (Na końcu:) W Krakowie, w Drukarni u Dziedziców Jakuba Siebeneychera 1622. w 8ce, str. nlb. 8, lb. 742 i rej. str. 8.

Właściwie str. 632, bo na str. 176 jest przekłok na str. 277 a w innym miejscu opuszczono stron 10.

Dedykacja datowana z Pułtowska r. p. 1605 dnia 28 lutego.

Obejmuje na str. 1: Szafarnia obroków duch. Pierwsza Część Rozmyślania Pacierza. — Str. 17: Poranne nabożeństwo (z obrazkiem). — Str. 63: Sposób słuchania Mszy św. Gdy kapłan spowiedź czyta. — Str. 198: Nieszporne Nabożeństwo (198 zam. 108). — Str. 137: Szafarnia obroków duchownych. Druga część Postrzały duszne Miłości Bożej. — Str. 336: Szafarnia obroków duchownych. Część trzecia Paasye. — Str. 384: Modlitwy S. Brygidy (z obrazkiem). — Str. 447: Szafarnia obroków duchownych. Czwarta część Sposób spowiadania się. — Str. 476: Siedem psalmów pokótnych (z obrazkiem). — Str. 590: Szafarnia obroków duchownych. Piąta Część Sposób mówienia Różanego Wianka Panny Maryey, na trzy Części rozdzielona. — Str. 656—666: Modlitwa Świętego Kazimierza Królewicza Polskiego. Dnszko moja, rzecz to twoia Co dzień Maryą sławid... — Str. 708: Za króla naszego. — Str. 709: Za Hełmany y Żołnierstwo Chrzescianskie. — Str. 730: Litania za umarłe. — Str. 735: Prośba za umarłe. Dzień on, dzień gniewu Pańskiego. — Str. 737: Nabożeństwo w drogę idących. — Str. 742: Idźmy w pokoiu. W Imię Pańskie koniec Szafarni królowi wieków nieśmiertelnemu y niewidomemu, Samemu Bogu cześć y chwala na wieki wieków Amen. — Ark. Rr.: Regestr wszystkiego co się w tych księgach zamyka. Rr. na odwrocie: W Krakowie u dziedziców Jakuba Siebeneychera 1622. Józ. Przyborowski.

— Toż... Kraków, druk Marc. Filipowskiego (1634?). w 8ce, str. 893.

Liczbowanie mylne. Właściwie str. 803.

Filipowski dedykuje: Do J. Wiel. a wielce M. Paniej... (dalej brak).

Kończy się dedykacja wyrazami: „...pociech uszyca, tak się osobnie wyniosły, że Turczyn butny y pierzchliwy Tatarzyn, w potężnych woynsch doświadczyć musieli. Ale nie moja rzecz, tak wysokie cnoty wspominać, na które się potomne wieki będą zdumiewać. Tym tylko czasem proszę, aby ta za staraniem y kosztem moim, odnowiona praca, łaskę y mięysce u W. M. Pani otrzymała, wazonny sługa, Marcin Filipowski“.

Imię i nazwisko odbite naprzód czerwono, a na to wsadzono czarny podpis. Na str. odwrotnej: Kalendarz (czerwono) rocany (czarno). Przystroga (czerwono). Tylko Styczeń i Luty ocalały.

Na str. 1 Szafarnia obroków duchownych. Pierwsza część. Modlitwa barzo nabożna,

na początku każdego nabożeństwa odprawowana Ja naostateczniejszy y nagrześnieszyszy. — Str. 16 Poranne nabożeństwo. — Str. 17 Litania o naswiętyszym Imieniu Pana Jezusowego. — Str. 67 Krotki sposob słuchania Mszy S. — Str. 100 Nieszporne nabożeństwo. — Str. 128 Wieczorne nabożeństwo. — Str. 147 Szafarnia obrokow dvehownych. Druga część. Postrzały duszne Miłości Bożey (na siedm dni tygodnia). — Str. 227 O miłości Bozey Nanki niektore. — Str. 270 Rytm o miłości Bozey Bernata świętego. — Str. 277 Szafarnia obrokow duchownych. Trzecia część. Historya Męki Pana naszego Jezusa Chrystusa. — Str. 394 Pozdrawianie na Krzyżu Pana Jezusa. — Str. 407 Litania o męce Pana naszego Jez. Chr. — Str. 517 (właściwie 427) Hymu ku rozmyślaniu nadrozższy Męki Pana Chrystusowey. — Str. 522 Pozdrawianie członkow vkrzyżowanego do str. 544 (prawie wszystko wierszem). — Str. 546 Rym do Pana Jezusa. — Str. 581 Szafarnia obrokow dvehownych. Czwarta część (obrazek). Sposob spowiadania się. — Str. 640 Sposob gotowania się do stołu Bożego. — Str. 701 (Pieśń) Vslysz Jezu prośby moie Obroć na mię oczy twoie. — Str. 755 Szafarnia obrokow dvehownych. Piąta część. Sposob mowienia rozanego wianka P. Mar. (obrazek). — Str. 772 Dwanauście modlitew do Panny Maryey, abo rozmyślanie na Salve Regina. — Str. 801 Rym o Pannie Maryey (Cesarzowa, krolowa). — Str. 821 Modlitwa trzeciá do P. Maryey. — Str. 826 Litania o aniołach Świętych. — Str. 841 Modlitwa do Świętych Męczennikow y Biskupow, Woyciecha y Stanisława, Patronow Polskich. — Str. 845 Modlitwa do Świętego Jacynka Wyznawce, Patrona polskiego. — Str. 860 Za krolá nášzego. — Str. 892 (właśc. 862) Za Hetmany i żołnierstwo Chrzescianskie. — Str. 883 Litania za zmarłe. — Str. 888 Proza za zmarłe (Dzień on, dzień gniewu...). — Str. 892 Ostatnia nadzieia Grzeszonym. — Str. 899 W drogę idących Nabożeństwo. — Na końcu: Regest waszystkiego, co się w tych księgach zamyka (kart 5). — Z tem oprawne: Trzy koronki 1634 i Krótkie godzinki 1634.

Wład. IV pismem Varsaviae 20 Julii 1638 udzielił Filipowskiemu moc drukowania Szafarni. Ob. Cezary Fr. (Viridariolum). Józ. Przybor.

— Wizerunek Człowieka umierającego, Zwłaszcza tego, który bez boiaźni Bożey żyje, poządliwosci Swoich nászladuiąc. Zapisány: Przez X. Pawła Simpliciania, spow. Połtow. po czwarty raz wydány. Memento mori, Pamiętay

człowiecze ná śmierć. Hodie mihi Cras tibi. Niewie, że czas przeminie, a Śmierć się przybliża, y waszystko innym zostawi, y umrze. Eccl. 11. w Krakowie, w Drukarniey Antoniego Wosinskiego. Roku P. 1629. w 8ce.

Przypisane Braciom i Siostram Bractwa Compassionis abo Męki Panskiey w Krak. List przypisy i Przemowa od Drukarza do Braciy Compassionis Christi kart 3; dzieło same wierszem kart nłb. 20.

Tak brzmi rekop. notata Haana. W dziele Januszowskiego „Nauka umierania“ (ob. Bibl. XVII str. 476—7) kilkakrotnie przedrukowywanym, jest umieszczony Simplician „Wizerunek człowieka umierającego“. Bardzo byó przeto może, że Haan nie miał przed sobą osobnego wydania tego utworu, tylko wycinek z jednego wydań Januszowskiego. (Ale Bibliografja nie zna wydania Januszowskiego z roku 1629!).

— ob. Januszowski Jan (Nauka), Juszyński Dykcyon. II 181—2. — Siarczyński Obraz II 187. — Pruszcz Forteca 1737 str. 300. — Maciejowski Piśm. Polskie III 445. — Sobieszej. w Encykl. powsz. Org. XXIV 465. — Wiszu. Hist. lit. IX 214—6.

Simplicius Jan ob. Schlichting Jonas. Chmaj w Rozpr. Akad. Um. Wydz. filolog. (1921) t. XXXVII.

Simplon Piotr ob. Czarnoeki Franc. (1658).

Simsen Urszula ob. Prokopowicz Jakób (Złoty 1662).

Simon Piotr ob. Czarnoeki Franciscus (1657).

Simulacrum meritorum ob. Jodłowski Stan. (1647).

Simwol sw. prawosławnyja wiery, napiecz. w Kijewie w 1717. w 8ce.

Sopikow część I Nr. 102. — Karat. Nr. 1404.

Sinaksar' o presławnoj pobiedzie pod Połtawoju, napiecz. w Czernigowie w 1710. w 4ce, kart 40.

Sopikow cz. I Nr. 1081. — Tołstoj Nr. 220. — Karatajew Nr. 1815.

Należałoby porównać z innymi opisami współczesnymi tej bitwy, o których ob. tom XXIV str. 467.

Akad. Nauk Petersb. — Petersb. publ.

SINAPIUS (Senfft) Daniel. Flagellum irae divinae triplex, seu: Triga sororum funesta, belli, famis, pestis... representabitur in scena... per Scholae Bojanoviensis iuventutem, moderante

habenas Daniele Sinapio... Dreyfache Peitsche und Ruthe Göttliches Zorns... zusammengeflochten von Krieg, theurer Zeit und Pestilenz, damit der gerechte Gott die Menschen auf Erden jhrer Sünden halben peitschet, steupet und straffet. Frommen Christen zum nützlichem unterricht, bey jetzigen hoch gefährlichen Läuften in einer Comoedia vorgestellt, durch die Bojanowische Schuljugend. Moderante habenas Daniele Sinapio, ibidem rectore. Anno 1681 den 24 Febr. Lesnae, exprim. Mich. Buck (1681). fol., 2 karty.

Grali Daniel Arnoldi, Bogusław i Michał, J. Alb. Dzierżanowscy, Adam Kalkkreuther, J. Sinapius, Krye. Jaskótecki, Mich. Noskowski, Serpilius Jan, Bog. Dziembowski, Benj. Nenkirch i inni. Są to Polacy, Niemcy, Ślązacy i Węgrzy, kształcający się w szkole bojanowskiej. — Występuje w sztuce Jan III, poseł polski, poseł francuski itp.

Wotschke Prov. Gymn. zu Boj. 1909 str. 39—42. — Szabó III.

— Coelum Bojanoviense, in quo... nova atque nitida stella exorta est: nempe... Angustinus Serpilius, qui... symmysta ecclesiae Bojanoviensis... est electus... Lesnae (1682). Typis Mich. Buk. fol., 2 k.

Szabó III Nr. 3189.

— Neoforum Latino Slovenicum 1678.

Jest to prseróbka ze słownika Knapskiego, o czem ob. Brückner w Pam. lit. IX. 587. Przedruk wydał Flejhans 1908 w Pradze.

SINAPIUS Jan, rektor gimn. w Lignicy, syn Daniela (?). Schlesischer Curiositäten Erste Vorstellung, Darinnen die ansehnlichen Geschlechter Des Schlesischen Adels, Mit Erzehlung Des Ursprungs, der Wappen, Genealogien, der qualificirtesten Cavaliere, der Stammhäuser und Güter beschrieben, Und dabey viele, bisshero ermangelte Nachrichten von Edlen Rittern und löblichen Vor-Eltern, aus alten brieflichen Urkunden und bewährten MSctis zum Vorschein gebracht werden, Ausgefertiget von Johanne Sinapio, Des vereinigten Gymnasii zu Lignitz Rectore. Auf Verlag des Autoris. Zu Leipzig im Grossischen, wie auch zu Bresslau

und Lignitz im Rohrlachischen Buchladen zu finden. Leipzig, gedruckt in der Fleischerischen Druckerey, 1720. w 4ce, k. nlb 7; I Theil str. 1100 i k. 4 (Anmerkungen).

(Cz. II. pod tyt.): Des Schlesischen Adels Ander Theil, oder Fortsetzung Schlesischer Curiositäten, Darinnen Die Gräfflichen, Feyherlichen und Adelichen Geschlechter, So wohl Schlesischer Extraction, Als auch Die aus anderen Königreichen und Ländern in Schlesien kommen, Und entweder darinnen noch floriren, oder bereits ausgegangen, In völligem Abrisse dargestellt werden, Nebst einer nöthigen Vorrede und Register, ausgefertiget von Johann Sinapio. Leipzig und Bresslau, bey Michael Rohrlach. 1728. w 4ce, str. 1144.

Część I dedykowana Janowi Ant. Schaffgotschowi. W przedmowie do czytelnika pisse, że pracując nad Olsnografją dostał do rąk stare dokumenty i dwa rękopisy, jeden Jerzego Thebesiusa, drugi Jonasza Seulteta — oba treści genealogicznej. To mu dało impuls do pracy nad historją rodów śląskich. Kończy pochwałami dla Thebesiusa (wymienia dwa jego dzieła: *Annales Lignitenses* w 2 tomach — oraz *Tractatus de hortis et eorum jure*, oba w rękopisie).

W obu tomach podaje Sinapius genealogje rodzin śląskich. Zaczyna od hrabiów i baronów, potem przechodzi do wyższej szlachty. Oba tomy mają ten sam porządek. W przedmowie do części II wylicza na str. 8—11 rękopisy i druki, z jakich korzystał (z polskich druków zna Okolskiego i Paprockiego dwa czeskie dzieła). Istotnie dzieło ma charakter kompilacyjny z druków i manuskryptów a informacji źródłowych lub własnych wiadomości autor podaje mało.

Na str. 13—32 drugiej części jest Rejestr, w którym zestawiono nazwiska omówionych rodów śląskich. Rodzin o nawiskach polskich, rodzin z Polski pochodzących lub z Polską związanych jest tu wiele. Cytuję dla przykładu niektóre: Rozdrażewscy, Szydłowiccy, Turzonowie, Zarembowie, Zborowscy, Dambrowscy, Gockalkowscy, Morawiccy, Pawłowscy, Tęczyńscy, Biernaccy, Bojanewscy, Chmielikowscy, Korczaki, Dziembowscy, Goreccy, Gzodawy, Januszowscy, Kamińscy, Kaweccy, Lassotowie, Myszkowscy, Masłowscy, Nieborowscy, Niewiadomscy, Ogończyki, Piotrowscy, Radolińscy, Rogojscy, Suchodolaki, Strzemiecscy, Trzemescy, Tworkowscy, Wę-

giersey, Zwolsey. Ale to tylko cząstka rodzin pochodzenia polskiego. Co do nich korzysta dużo z Okolskiego.

Uniw. lwow.

— Olsnographia, oder Beschreibung des Oelsn. Fürstenthums in Nieder-Schlesien. Leipzig 1707.

— Stemmatographia silesiaca. Vra-tisl. 1728.

Londzin w Bibl. druków polskich 1904 s. 29.

— Silesiae conversio. Lignitii 1708. w 4ce.

(**Sinapius Joh.**). Bei dem... Seeligen Hintritt des Wohl-Edlen Gross Achtbaren und Wohlgelehrten Herrn Johannis Sinapii bei dem vereinigten Gymnasio in Lignitz Wohlverdienten Rectoris welcher den 5. Octobris 1725 Abend mit christlichen Ceremonien beerdiget wurde, suchten demselbigen die letzte Ehre in eifertigen Zeilen zuerweisen desselbigen gewesenese Auditores classis primae. Lignitz gedruckt bei Johann Christoph Watzoldt 1725. fol., kart 2.

Ossol.

— ob. Sinapius D. (1684) — Windisch J. (1640).

On to był zapewne autorem mapy Śląska, o czem Hayer w Zeit. Ges. Schles. 1889 XXIII. — Wydał także i inne drobniejsze prace Śląska dotyczące.

SINAPIUS (von Senfft) Mich. Alojzy, lekarz Dominika Radziwiłła. Absurda vera, occasione potissimarū quarundam controversiarum: quae Neoterisicis, cum Galenicis intercedunt: Orbi curioso Medicorum, in compendio denu exhibitā, authore Michaelē Aloysio Sinapio v. Senfft nob. Ungar. Phil. et Medic. D. Celsissimū Principis Radziwiliū M. D. Lithuaniae Archi-Cancellarij, personae et aulae medico. Varsaviae A. D. 1693. w 8ce, k. 8, str. 147 i k. 1.

Gedroyé Źródła bio i bibliogr. 1911 str. 721—7 podaje jako miejsce wyjęcia i datę: Genevae M.DC.XCII (1692). Wedle jego opisu dzieło składa się z 3 części. Pierwsza dedykowana jest na 2 stronach J. K. Lubomirskiemu, potem jest str. 6 przedmowy, zaś liczby kart tekstu Gedroyé nie podaje. Druga dedykowana jest P. Fatio, liczy str. 3 i str. 114 tekstu, a na końcu jej jest: Epist. apologetica ad Regem Johannem III (Sobieski). Trzecia ma dedykacji str. 4, przedm. str. 6 i tekstu str. 195. — W tekście dużo o kulturze

i nie kulturze polskiej: o kołtunie, o nad użyciu wódki i mięsa, o barszczu, o uro-kach, o łaźniach, o medycynie Kosaków i Tatarów, o domach przesiąkniętych dymem, o skłonności do tańców i zabaw. Dużo wypisów z dzieła podaje Gedroyé, ale dla etnografa wdziesięcne tu jeszcze pole do wyzyskania. Krasinś. — Zamoj.

— Absurda vera sive Paradoxa medica; quorum P. I. Theoremata et quaestiones controversas varias, quae hodie Neoterisicis, cum Galenicis intercedunt, proponit; cum dissert. nova, cap. V. de Spirituum effluviis, et animae commuuis transmigracione, juxta modernos Pitagoricos. P. II. occasione morborum certorum Septentrionalium, easdem quaestiones controversas continuat; cum dissertatione, de falso titulo, sive falsa existētia morbi gallici. P. III. continet tractatum de vanitate, falsitate et incertitudine aphorismorum Hippocratis. Genevae, sumpt. Cramer et Perachon 1697. w 8ce.

— Tractatus de remedio doloris, sive materia anodynorum, nec non opii causa criminali, in foro medico. Accessit visio Alethopili advocati, de secta et religione empyricorum panacaeistarum. Amstelaedami, apud Jansonio-Waesbergios. 1699. w 8ce.

SINCERII. Invidiologia albo rozmowa zazdrości z szczerością z których jedna jest córka Oyca niebieskiego a druga księżęcia z piekła Lucypera zlego. Prawem się oganiają: lecz szczerość bezsprzecznie Pokazuje sobie świat oddany przedwiecznie. w 4ce, kart 7.

Notatka mego ojca; w r. 1929 nie zdołano odszukać.

Drok gocki

Ossol.

SINCERO. Martyrum mors gloriosa felix, utilis ac divina viri Joann. Gottofredi Roesneri, Thorunii capite deminuti, 1725.

Birgel w Wilnie.

SINCERUS Basildes. Confutatio Libelli famosissimi, quem sub titulo Epistolae, Ad amicum Varsoviae degentem, non ita pridem dispergere, eōq; Sacrae Czarae Majestatis ad Ordines Poloniae Confoederatos Commonefactionem (Successu licet sinistro) infringere ausus est, infamis quidam Tenebrio, adscitō no-

mine Nobilis Poloni, instituta à Basiliide Sincero. Colon. Typ. Petri Durandri. Ann. MDCCIV (1704). w 4ce, str. 22.

Broszurkę „Epistola“ ob. w t. XVI str. 73 oraz pod Schreiben w tomie XXVII 267. Autor polemizuje z nią punkt za punktem w 16 paragrafach, nieszczędząc jej obelg. Powołuje się obficie na pisarzy starożytnych. W § 10 duży ekskurs (ciekawy) o naturze wolności polskiej. W § 13 wywód o pochodzeniu władzy królewskiej i o prawie obalania monarchów. Opiera się między innymi na Hugonie Grocjusza, Bodinie i Puffendorfe. Cytuje konstytucję polską 1609 i zna pisma histor. Fredry, które powołuje w poparciu swej tezy. Całe napisane w obronie Augusta II.

Autorem był mimo wszystko jakiś prawnik niemiecki, bo stosunki polskie uwzględnione są słabo a fakta znane z drugiej ręki. Cały tok argumentacji przypomina publicystów niem. XVII wieku.

Zapewne ten sam autor, co Sincerus Treumund, o którym niżej.

Branic. — Czartor. — Ossol.

Sincerus Constant. (pseudonym) ob. Riccius Christian (1638).

Sincerus Polonus ob. Alethophilis (Epistola 1674).

SINCERUS Treumund. Echo sive Justissima Responso ad detestabiles atque execrandas planè adversus Sacram Regiam Poloniarum Majestatem Electoremque Saxoniae praecipuè autem adversus Consiliarium Intimum Dominum de Patkul ab infamibus ac in desperatam malitiam induratis Balatronibus Suecicis, Libellis famosis hiuc et inde disseminatas calumnias, aliasque plus quam barbaras et inter cultiores gentes inauditas criminationes; adiecta brevi Replica pro justitia armorum Regiae Majestatis Poloniae, contra Sueciam, reddita à Veritatis amante et nulli partium studio addicto. T.(reumund) S.(incerus). (B. w. m. dr.). Anno MDCCV. (1705). w 4ce, str. 144.

Data MDCCV poprawiona na tytule egz. bibl. Jag. na MDCCXV (1715), zapewne niesłusznie, gdyż pisane za życia Patkula. — Na tymże egzemplarzu dopisek: A. Thomasio ist confiscirt.

Zbija broszury szwedzkie wydane przeciw Patkulowi, o których obacz tom XXIV str. 138—140. Na str. 29 i nast. powołuje się na prawo natury, na Grocjusza, Puffendorfa, Hobbesa itp. Na str. 79 duzo

o doktrynie Machiawela de conservacione provinciae noviter acquisitae (omawia to, zwalozając prawa Szwecji do Infant). Na str. 90 i nast. o Auguste II (r. 1669—1700). Na str. 118 elogium regis et procerum Poloniae. Na str. 119: Polonorum negligentia? (w obronie przeciw zarzutom szwedzkim).

Ob. pod Patkul (str. 139). — Wis. i roztrz. 1837 str. 109.

Być może, że autor ten sam, co Sincerus Basilides.

Chrept. — Czartor. — Jagiell.

— Echo oder Rechtmässige Beantwortung auff die von denen infamen Schwedischen Ehren-Dieben wider S. K. M. in Pohlen und Churfür. Durchl. in Sachsen, insonderheit wider den Hn. Geheimden Rath v. Patkul, ausgestreute unverschämte Pasquillen (1702)... obacz tom XXIV str. 139.

Jest to starsza redakcja niż powyżej opisana łacińska. Na końcu dodanych kilka aktów Augusta II z r. 1700 oraz „Rechtmässige Retorsion“ ze strony rosyjskiej przeciwko szwedzkim paszkwilom (datow. Moscan 1702).

Jest w bibl. Czartor.

Sincharma (Sincharisma) ob. Syncharma.

(Sinclair Jan). Observirte Ordnung des Leichen-Conducts und anderer Ceremonien des H. Johann von Sinclair Commendanten in Danzig... Danzig, gedruckt bey Thom. Schreiber (1731). w 4ce. Daików.

— ob. Schreiben (Drey 1741) — Świetlicki Paw. (Ruhmvolles Leben (1701).

Sinesius ob. Synesius.

SINGER Joannes. Declarationes aulicae super Codice civili judicario, Ab anno 1782. usque ad annum 1787. Cum decretis super eodem Codice forum militare, et cambiale concernentibus ex germanico in latinum textum translatae, et in ordinem ad concernentes paragraphos ejusdem Codicis redactae, Per Joannem Singer, a Consiliis Magistrat. Regiae Urbis Metropolit. Leopoliensis. Leopoli, typis Pillerianis. B. w. r. (1787). w 8ce, str. 221 (mlynie 121) i k. 3 nlb.

Dedyk. Joann. Venceslao Comiti a Sporeck.

Z dedykacji wynika że Sporeck był od lat 13 prezesem Trybunału w Lwowie.

Po dedykacji idą na 1 k. wyjątki z dekretów nadwornych z lat 1783—6 dotyczące wprowadzenia w życie kodeksu (od r. 1784). Jest to józeffiński kodeks procedury cywilnej, złożony z 437 paragrafów, njętych w 39 rozdziałów. Przy niektórych są dodane wyjątki z dekretów i z rezolucji nadwor. wied. z lat 1782—1788, objaśniające wątpliwości. — Na końcu spis rzeczy i Errata.

Tekst niem., wyszedł w r. 1781 w Wiedniu pt. Gerichtsordnung. — Przekład łac. wywołany był zapewne faktem, iż w Galicji tekstu niemieckiego nie rozumiano. Na str. 221 jest podana rezolucja, wedle której nie tekst łac. ale niemiecki jest autentycznym. Tekst łac. musiał być współcześnie a niem. ogłoszony, bo rezolucja ma datę 1782, ale wydania takiego nie znam. W tomie XIV str. 316 opisano dwie edycje tekstu łac. z r. 1797 i 1798 (ordyn. zach. galic. wzorowana na józeffińskiej).

Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow.

Singrenius Joan. ob. Cicero M. T. (1514).

Singularia Processus Judiciarij, Primae Instantiae, ad praxim utriusque fori, in gratiam Studiosae legum Juventutis, cum Summario & Repertorio ad finem posito, Autore Anonymo, Collecta; Anno JVDICIS, CVJV's potestas In omnes qVasVIs potestates. Can. Quae contra. dist. 8. Posnaniae, Typis Academicis. (1731). w 12ce, k. nłb. 6, str. 290 i 4 k. nłb. (Index Rerum et Vocum).

Na odwr. tyt. herb Tarłów i wiersz łac. Poczem dedyk. Jan. Joach. Tarle, bisk. pozn., w której autor — dobierając fachowych wyrażen procesowych — podnosi jego zasługi we wskrzeszeniu szkoły Lubrańskiego. Podpisani pod dedykacją: Devinctissimi Academici Posnanienses. — Na k. nast.: Prophasis ad Lectorem.

Jest to wykład procesu iuriz pontificii (czyli prawa kanon.) i instancji; ale prawo polskie (ius seculare) i miejskie jest również uwzględnione. Najprzód wyklada o prawie w ogólności, o rodzajach prawa, o źródłach prawa rzym. i kośc. Od str. 41 wykład właściwego procesu nazwany Liber Primus.

Opiera się na Joh. Andreae; z autorów polskich cytowany Zalasowski, Cervus, Zawadzki. Często cytowane dzieło Seb. Piskorskiego o procesie, znane autorowi z rękopisu. Autora trzeba szukać między prof. szkoły Lubrańskiego.

Do szkoły Lubrańskiego wysyłano kolegów z Coll. jurid., aby tam prawa uauzczali — działał tam przez pewien czas Sebastjan

Piskorski i jego uczniowie jak Andrzej Krupecki († 1725), Lukini Jan (ob. tom XXI 522) i Pałasowski Jan. Ten ostatni został członkiem Koll. iur. w r. 1729, a potem był dwukrotnie rektorem szkoły Lubrańskiego (ob. Łukasz. Hist. szkół III 506) Zdaje się więc, że to on wydał powyższą pracę.

Branic. — Jagiell. — Ossol. — Wileńs. — Zielińs.

Singularia (Quinquaginta) iuris patronatus Regum Poloniae Sereniss. ac Poten. Regi Joanni III Patrono Unico ac singulari Collatori (1695). fol., kart 9.

Ob. Justitia (tom XVIII, 691), gdzie podano streszczenie tej polemiki o prawo patronatu królów polskich.

Horodec. — Ossol.

— ob. Chwałkowski M. (quaedam polonica 1682—1698) — Kąski Mar. (in fortun. aditu 1699) — Wachschläger (quaedam polonica 1703).

Singultus doloris ob. Gostumiowski (1666).

Sinharmata ob. Rolle Teod. (1662) — Syncharmata.

Sinicum regnum ob. Chiny — Persona (promota 1716).

SINISCHALKA Liboryusz S. J. Męczeństwo serdeczne Serca Najświętszej Maryi Panny y Matki bolesney, to iest: uwagi, rozmyślenia, westchnienia, przykłady y inne ćwiczenia duchowne o Bolesciach Matki Boskiej na wszystkie Soboty całego roku rozłożone przez W. X. Liboryusza Sinischalki Soc. Jesu ięzykiem włoskim do druku podane, na polski zaś ięzyk z niektórymi przydatkami przetłumaczone przez X. Józefa Sadowskiego Soc. J. We Lwowie w drukarni Kollegium Soc. J. R. P. 1759. w 4ce, 14 i 346 stron.

X. Brown Biblioteka pisarzy S. J. str. 359. — Bieliński Uniw. wil. III.

Ossol. — Warsz. Uniw.

— Wiadomość o rzeczy zbawienia wiecznego niegdyś p. X. Liborego Sinischalki S. J. ięzykiem włoskim wyłożona teraz na polski przetłumaczona. Berdyczów. w Drukarni X. X. Karmelitów Bosych 1797. w 4ce, k. nłb. 4, str. nłb. 44³, Regestru str. 5.

Kraśnińs.

Sinod (Sinodus) ob. Synodus.

Sinogarlica ob. Owaniszewski (1735).

Sinonima ob. *Synonima*.

Sinopsis ob. *Synopsis* (1632, 1678, 1680).

— *actorum in negotio Curlandiae..* ob. *Actorum*.

Sintagmata ob. *Kazimierz W.*

Sinus Abrahae ob. *Wechner Grz.* (1639).

SJOBERG Gabriel. *Pernavia literata, breviter concinnata. Riga 1703. w 4ce.*

Sion ob. *Droga* (1745) — *Januszowski* (*Podworzecki Jan*) (*pochylony 1587*).

Siostry milosierdzia ob. *Gobillon* (1775) — *Projekt*.

Sipowicz Gabryel ob. *Konarzewski Sam. J.* (1669).

SIPOWICZ P. Michał. *Crvx Diva salvtis nostrae trophaeum vindice Heraclij dextera Persis trivmphatis Monti Calvariae restituta Sub auspicijs Perillustri Adm: Reverendi D. D. Joannis Michaelis Leonowicz Canonici Smolenscensis, Praepositi Grodnensis, Szydłowiensis, Newelensis &c. &c. Parochi, Ab illustri ac nobili Iuventute Collegij Grodnensis, Soc. Jesv in scenam data. Anno qVo profLlgaIs PersIs CRVX DIVa trIVMphat* (1685). (B. m. dr.) w 4ce, str. 6 nlb., A—A₂ (k. 2).

Program dialogu w 3. a. Na egzemp. zanotowano: *Exhibuit P. Sipowicz. Drama o Cosroesie, królu perskim.*

Tyszk. w Czerw. Dw.

— *Iason in praeda Colchica triumphans, illustrissimis Neo-Sponsis illustrissimo DD. Stephano, Nicolao in Tyczyn, Branice et Tykocin Comitum, domino in Ratin et Rusca Branicki Archidapifero Regni, Brunscensi, Bielscensi, Krosnensi, Ratinensi Capitaneo etc. etc. et Neo-Sponsae illustrissimae D. Dnae Catherinae Sapiezanka illustrissimi ac excellentissimi D. Domini Casimiri Joannis Sapieha Palatini Vilnensis supremi exercituum M. D. L. ducis filiae inter festas hymenaei ferias oblatas, et a perillustri praenobili juvenute collegii Grodnensis Societatis Jesu in scenam datus anno aVrea LeChaeVs qVo DVXIt MVnera Iason.* (1687). fol., k. 3.

Na egzemplarzu zapisano: *Exhibuit P. (ater) Michael Sipowicz. — Sztuka ma aktów trzy, argument po polsku i po łacinie.*
Tyszk. w Czerw. Dw.

Sipowski Adam ob. *Lachowicz (Musa 1668)*.

Sirach (Siracida) ob. *Syrach*.

Siracovia, Siracovius ob. *Sieraków — Sierakowski*.

Siradla (Sieradz) *traticata* ob. *Karwat Sew.* (1633).

Siradiensis (Siradius) ob. z *Sieradza Laurentius, Sebastianus*.

— *Cyprjan* ob. *Bazylik*.

SIRECTUS Antonius. *Insigne formalitatum opus de mente doctoris subtilis. Viennae Pannoniae per Hieron. Vietorem 1517. w 4ce.*

Siren ob. *Gordon Jo. Ant* (*Gentilitia 1697*).

Sirenus Simon ob. *Syreniusz (Zielnik)*.

Sirenium (Aglaope) ob. *Schoesser C. T.* (1611).

SIRI Vittorio. *Il Mercurio, ovvero storia de' correnti tempi, stampato a Casale an. 1644—1647 (T. I—II). 1652.*

W tomie II opowiedziano zatargi króla polskiego z papieżem co do odmówienia przyjęcia nominacji kardynała Visconti.

Ciampi Bibliogr. pod N. 28.

Siriclus ob. *Syricius*.

SIRICIUS Michael. *Mosskowitischer Irr-Glaube, verdeutschet ausgegeben von Lüdert Kramern, Giessen 1662. w 12ce.*

— *Religio Moscovitica.. in univers. Giessensi disput. per Michaellem Siricum Th. D. Pr. Giessae, 1661. w 4ce, str. 96.*

SIRIGATTI Lorenzo. *La pratica di prospettiva del Cavaliere Lorenzo Sirigatti al Ser^{mo} et Invittissimo Ladislao Sigismondo principe di Polonia e di Suezia. In Venetia 1625 Venetia nella stamperia di Pietro Miloco 1625. fol., cap. XXXXIII i tabl. 34. Czartor.*

SIRIN Efrem. *Efrema Sirina raznija pouczytelnyja slova... obacz Efrem* (1625, 1764).

SIRINIUS Hieronim. *Liber De Modo Acquirendae Divinae Gratiae, quomodo cognoscatur eius adeptio, ac in ea permansio, per capita ac gradus quosdam*

digestus. Autore D. Hieronymo Sirino, instituti D. Augustini Canonico Regulari. Per Matthiam Clodivm, Sedis Apostolicae Protonotarium, ac Serenissimi Regis Poloniae Secretarium, ex idioma Italico in Latinum summa cum accuracione versus: ac locis e scriptura sacra, vnde haec deprompta sunt, abundè illustratus. Cracoviae In Officiua Typographica Lazari. Anno D. M.D.LXXXIII. (1583). w 4ce, k. 110 nlb.

Na odwr. orzeł z zębami wilczemi i czworowiersz.

Dedyk. tłumacza Stephano... Domino meo clementissimo, w której powołując się na Platona (o rządzeniu państwem przez filozofów) sławi Batorego. Podnosi jego zwycięstwa, wspomina popieranie Jezuitów w nowo pozyskanych prowincjach, oraz walkę z zarzą heretycką w Siedmiogrodzie. Mówi o swoich studjach w Bononji. Datow. Cracoviae 1 Sept. 1583.

W egz Czart. własnoręczna dedykacja na k. tyt.: Stanisław Maniecki vicario et offic. crac... autor in pignus perpetui amoris dedit. — Egz. Bawor. z dedykacją Marcinowi z Pilzna (ob. Kotula Władc. rękop. 1929 nr. 325).

W jednym z egz. bibl. Un. Warsz. napisano na k. tyt. ręką tłumacza: „Venerabili dno Martino a Volhorsz vicario ecclesiae s. Annae Autor amico charissimo dedit...“.

W drugim egz. warsz. dedykacja: „Rndo Dno dno Joanni Tarnawski Vladislavien. Lanciczen. etc. Praeposito Canonico Crac. Regni Poloniae Referendario confratri ac factori suo observandissimo Auctor in pignus perpetui amoris dedit, Cracoviae, 5 Maii A. D. 1585“.

Joher 3815, 5798. — Wierzb. I. 442 (podaje kart 108). — Paprocki Herby.

Bawor. — J. Borkow. — P. Moszyńsk. — Czartor. — Dzików — Jag. — Kórnik — Krasińsk. — Mogiła — Warsz. Uniw. — Zamoj.

— Wizerunek Łaski Bożej, iako dostąpiona y zachowana być może przez pewne części y stopnie, od Hieronyma Sirina zakonu ś. Augustina kanonika, włoskim językiem wypisany: a przez ks. Macieja Kłodzińskiego Proboszcza wileńskiego, Kanonika Krakowskiego na polski język przełożony, y miejscami z Pisma Świętego wziętemi ozdobiony. Ku temuż przydane są Modlitwy, przez tegoż, nabożne, przed przyjęciem y po przyjęciu Najświętszego Sakramentu. W Krakowie z drukarni Łazarzowej

Roku Pańskiego MDLXXXVII. w 4ce, str. 207, reg. k. 3 i str. 68.

Dedykacja kurs. Tytuł w ramce, tekst w oblinjowaniu podwójnem.

Ded. przez tłumacza: Annie Jagielowniej krolowej polskiej. Na odwr. tyt. herb Polski, na tarczy w środku wąż Sforzów i 16 wier. pol. Druk goc.

Joher 5796. — Maciej. Piám. III 35.

Czartor. — Jagiell. (defekt) — Ossol. — Warsz. Uniw.

Sirisa ob. Huebner (Polens Ende) — Sadebeck Aug. (Polens Ende 1773).

SIRMONDUS Joannes. Hymenaevs Regivs, Sive, De Ladislai IV. Poloniae, Sveciaeqve Regis, Et Lvdivicae Gonzagae, Mantvanae Principis Nuptiis, Silvae Duae. Lvvetiae Parisiorvm. Anno cIo.IoCXLVI (1646). fol., k. nlb. 12.

Dedykacja królowi Władysławowi IV prozą obejmuje 2 karty. — Od k. 4 do 9: Hymenaevs Regivs Silva I; od k. 10 do 12 Silva II. Winiety na k. tyt., na kartach: 2, 3, 4, 9 i na końcu. — Na końcu podpis: Joannes Sirmondvs, Consiliarius Regis & Franciae Historiographus.

Panegiryk pisany heksametrami. Podzielony na dwie Silvae. W pierwszej opisie wjazd delegacji polskiej, pompę, uroczystości. Wylicza prowincje polskie i sławi potęgę króla. — W drugiej wychwala oblubienicę. Czartor.

SIRUĆ (Syruc) ks. Bernard Sch. P. (1731 † 1784). Arytmetyka Prostacka, czyli nowy sposób czynienia rachunków, którego nieumiejących czytać nawet łatwo nauczyć można... Wilno, w drukarni XX. Pijarów 1767. w 8ce, str. 31. Kijows.

— Toż... Jakoto gumiennych, szynkarzów, włodarzów że sobie kradą lub węglem kresując, albo na kijku nożem karbując porachować, co do nich należy będą mogli. Wynaleziona przez... Za pozwoleniem Zwierzchności. w Wilnie w drukarni J. K. M. XX. Sch. Piarum 1771. w 8ce, str. 31.

— Toż... czyli Nowy Sposób Czynienia Rachunkow ktorego Nieumiejących czytać nawet, łatwo nauczyć można, Jako to: Gumiennych, Szynkarzow, Włodarzow &c. że sobie kretą (sic) lub węglem kresując, albo na kijku nożem karbując porachować, co do nich należy będą mogli. Wynaleziona przez Bernarda Sirucia Scholarum Piarum

Matematyka. Za pozwoleniem Zwierzchności. w Wilnie w Drukarni J. K. Mci y Rzeczypospolity (sic) XX. Scholarum Piarum 1777. w 8ce, str. 31.

Rozpoczyna: Przedm. do czytelnika.

Liczby wyrażone tu są kreskami a porządek ich odznacza się znakiem X, np. 3254 tak się pisze IIIIXIIIIIIIII.

Kraszew. Wilno IV. 328. Ossol.

— Collectanea e probatis Latinae Linguae scriptoribus ad usum Scholasticæ iuventutis. Pars prima pro infima et media Classe Gramatices. Vilnae apud PP. Schol. Piar. 1761. w 8ce.

Jocher I. Nr. 763 a. — Obacz w tomie XIV str. 320. Zamoj.

— Toż... Ed. secunda. 1773. w 8ce. Warsz. Uniw.

— Toż... Editio tertia. a. 1775. [Zarazem:] Pars II. pro suprema Classe Grammaticæ (1773). w 8ce, str. 86 i 194.

Są to wyjątki z Fedra, Justina, Curtiusa, Neposa, Valer. Maxima, Cicerona a nawet Mureta i Bembusa z krótkimi przypisami objaśniającemi tekst.

Jocher I. 91. Nr. 763. — Kraszewski Wilno IV 296, 322. — Kurj. litew. 1762 nr. XI. Warsz. Uniw.

— Stary Galateusz czyli powszechnie przestrogi obyczajności z dawnego łacińskiego exemplarza wytłomaczone przez X. Bernarda Syrucia Scholar. Piar. w Wilnie w Drukarni J. K. M. y Rzeczypospolitey XX. Scholarum Piarum Roku 1772. w 8ce, k. nlb. 4, str. 90 i 1 na końcu.

Dedykacja: Barbarze z Boguszów Kamieński Sędzinie Grod. Lidzkiej y Ludowice z Boguszów Siruciowej, siostrom tłumacza; poczem Przedmowa Galatensza.

Według Kraszewa. T. IV str. 320 wyszło bez daty. — Jest to dzieło Jana Casy (obacz). — Por. Zdzieblowski F.

Jagiell. — Kijows. — Ossol. — Polkow. — Wileńs.

— Toż... Wilno 1777. w 8ce.

— O Naśladowaniu Najsświętszey Panny Maryi, przekład z łacińskiego Bernarda Sirucia. Wilno. w 12ce.

Kraszewski ma pod r. 1775. — Jocher 5986.

— Nauka dobrego pisania w języku polskim z niektórymi przestrogiami co do mowienia dla tych którzy się w szkołach nie uczyli. [Winieta: kwiat]. w Wilnie w Drukarni J. K. M. y Rzeczy-

pospolitey XX. Scholarum Piarum R. 1769. w 8ce, k. 4 i str. 32.

Na odwr. k. tyt. cytata a Felolona. Dedyk. do Szymona Sirucia kaszt. witeb., stryja autora. Pisze, że wydaje tę książeczkę z jego rozkazu, aby oszczędzić usilną jego pracę w formowaniu piszących w jego kancelarji. — Pozem przedmowa do Czytelnika, imprimatur Horaina i Rejestr.

Zawiera 5 rozdziałów: o ortografji, o uczynianiu słów od wielkich liter, o omylnych sposobach mówienia. Tu wymienia dużo prowincjonalizmów i archaizmów (niedomaga, duchem, pisałszy, ocbraź, bywezy, czađ, szędziwy, burk, czapkie, gdzie idziesz, miedźwiedz, miemiec itp.). Kraszew. Wilno IV 323 (bez wyr. r.).

Ossol.

— Propositiones ex analysi infinitorum selectas publice demonstrat Bernardus Siruć a. S. Hycintho in Collegio novo Scholarum Piarum theologiae, et Matheseos auditor themate cum nemine communicato. Romae ex typographia Joan: Zempiel 1755. w 4ce, str. 23.

Jest tu wyliczenie 52 zadań z rachunku różniczkowego i integralnego, których tu autor nie rozwiązuje, lecz tylko objaśnia uwagami w obszernych przypiskach. Żebrawski Bibl. matem. 398 i 99.

Jagiell.

— Selectae Propositiones Mathematicae Vilnae 1759. w 4ce. Dzików.

— ob. Arnay d' (Zwyczaje Rzymian 1762, 77, 74, 79) — Caraccioli (Religia poczciwego 1769) — Laval X. (Dzień zakonny 1777) — Nestesuranój (Hist. rosyjs. 1781) — Quintylian (Mowy 1769) — Rousset (1781) — Solignac (Historja polska 1763).

Żebrawski Bibljogr. mat. 399. — Jocher I. str. XX. — Enc. kośc. XXV. — Sobieszcz. w Enc. Org. XXIII. 476. — Horanyj Scriptoris Piarum II. 677 i 8. — Wizerun. i rozstrząsania 1839. T. 6. s. 42—3. — Kraszewa. Wilno IV. — Bentk. H. lit. I. 666. — Bieliński Uniw. wil. II i III.

(Siruć Jozefat). Kontrowersya produktowa sprawy W. Józefata Syrucia Sędziogo Grodzkiego Ptu Kowieńskiego z WW. JPP. Mikołajem Rotmistrzem W. Trockiego, Antonim Wiktorynem i Wincentym Stolnikowiczami Smoleńskimi Hoppenami bracią inter se rodzoną, jus pretensivum mającemi, Jakubem Siruciem Podczaszym Infant, y Aziulewiczami qua Ewiktoremami, oraz

z całym Urzędem Ziemskim Wdzwia Trockiego y Jenerałem J. K. Mei Andrzejem Nowopolskim, abusus popełniającami (1774). fol. k. 3.

— Statywa Honoru z okoliczności wzięcia łaski Marszałkowskiej przez JW. J. Pana Jozefata Sirucia Sędziego Grodzkiego Kowieńskiego a teraz Marszałka Duchownego y JW. J. Pani z Boguszow Siruciowy Marszałkowy Duchowney w obrazach imienia, cnoty, przymiotow życzliwości odmalowana. w Wilnie w drukarni Krolewskiej 1777. w 4ce, 1 ark.

Wierszem.

Notata Joehera (zapewne z bibl. wil.).

SIRUC (Syruć) Ludwik. Głos Jaśnie Wielmożnego Jmci Pana... Posła wojewodztwa Smoleńskiego, porucznika kawaleryi narodowej brygady pierwszej W. Wielkiego Xięstwa Litewskiego, na seymie Grodzieńskim 1793 r. miesiąca Junii dnia 25 miany. fol.

Jagiell. — Krasińs.

SIRUC (Syruć) Marcin. Żałoba po śmierci wysoce urodzonego Pana Jegości Pana Marcina Zaleskiego Sędziego ziemskiego Upitskiego, żalosney pozostałej małżonce Jey Mei Pani Annie Wołmińskiej Starościance Upitskiej Marcinowej Zaleskiej Sędzinie ziemskiej Upitskiej przez pokrewnego y uniozonego sługę Marcina Syrucia ofiarowana. Anno 1643. Mense Septemb. 15. die. w 4ce, 2 arkusze.

Na odwr. str. tyt. herb Zaleskich i pod nim 8 wier. pol. na pochwałę.

Przypisał prozą pol. żonie zmarłego. Następnie w trenie żalosnym oplakuje śmierć zmarłego a na końcu kreśli nadgrobek także wierszem. Warsz. Uniw.

Syruć Szymon ob. Maxymilian od N. M. P. (1765) — **Syruć Bónaw.** (Nauka 1769).

Syruciowa Ludwika z Boguszów ob. **Syruć B.** (Galateusz 1772).

Syruciowa (Syruciowa) Petronella z Wołodkiewiczów ob. Klonowski Stanisław (Żal 1779) — **Maxymilian** od N. M. P. (1765).

Sirus ob. **Syrus Publius** — **Sirin Efrem.**

Sisenius (Sisinius) Zyznowicz Maclej ob. **Zyznowicz M.** (Adjunctum 1603, Luctus 1600, Panegyricus 1624).

Siskowski Martin ob. **Szyszkowski M.**

SISLOVIUS (Sysłowski?) Stanisław. De Mvltiplicibvs Svffragiis, Qvibvs Pie Defvntoryvm Spiritvs Ivvantvr A Viventibvs, Theologica Dispytatio. Ad quam Pro Prima In Theologia Laurea, responsurus est. in celebri & Catholica Academia Herbipolensi, Eruditus Artium et Philosophiae Magister Stanislaus Sislovivs, Polonus VVanchocensis. [Tu winieta: L. H. S. w otoczeniu płomyków, a więc godło Jezuitów]. Ecclesiastici VII. Mortuo non prohibeas gratiam. VViroeburgi Typis Georgij Fleischmanni, Anno 1596. w 4ce, k. 2 nlb. i str. 56.

Tytuł w ozdobnych ramkach. — Na odwr. k. tyt.: In Insignia.. Nicolai de Podhaice Wolaki, Regni Poloniae supremi gladiferi, Krzpicensis, Rapstinensis &c. capitanei, Commendatoris Posnaniensis. W środku herb Wolskich „Półkozic“, pod nim sześciowiersz z podpisem Ad. Wolaki. — Na następnej kartce ośmiowiersz z napisem u góry: In Theses... Stanislaui Sislovii ponebat... Pruemislaus Rudnicki Nobilis Polonus. Na odwrocie cytaty z Machab. XII. Rozprawa dzieli się na 12 rozdziałów, omawiających sposoby, zapomocą których żywi mogą przychodzić w pomoc zmarłym (modlitwy, posty, jałmużny, pielgrzymki, palenie świateł). Broni tezy powagą ojców kościoła, a na końcu powołuje się nawet na Lutra. Na końcu: Purgandorum spirituum per Aristotelicas cathedras Deductio theologiae centum thesibus comprehensa. Zamyka dzieło napis: Sub praesidio Petri Thyraei Societatis Jesu Doctoris et Professoris Herbipoli.

Wobec dużej erudycji i doskonałego systematycznego rozkładu treści należy przyjąć, że Thyraeus jest właściwym autorem, a Sislovius nominalnym.

Toż samo wyszło z datą 1596?

Joher 4004. — Wierzbowski I 648.

Akad. — Csartor. — Krasińs. — Ossol. — Warsz. Uniw.

— ob. **Mirowski Andr.** (1596).

„Sislovius“ mogłoby oznaczać Szysłowskiego lnb Sysłowskiego, ale Niesiecki takiego nazwiska nie zna, tylko zna Szysłowskich.

Sistema ob. **Systema.**

Sisteme Et Conduite de la Prusse Ou Lettres D'un General Saxon A'un Gentilhomme Silesien Dans les Armées

Prussiennes; Pour servir de Réponse Aux Manifestes, Exposés, Memoires, Remonstrances, & autres Ecrits, Du Ministere Prussien. Mensuraque juris Vis erat. Luc. á Varsovie M.DCC.LVII (1757). w 4ce, str. 32 lb.

Są to listy datowane z Jenu 26 i 30 Octobre 1756. Drugi zawiera odpowiedź ministrowi proskiemu Hellenowi. Na str. 29—30 wzmianka o królu polskim. Opisuje jak Fryd. Wielki stara się sam o względy katolików, a Aug. III. mimo to zarsuca, że jest katolikiem. Po za tem rzecz ta nie dotyczy spraw polskich lecz wojny austr. pruskiej.

Czartor. — Krasinśa. — Ossol.

SITAŃSKI (Sitanius) Franciscus.

Fratris Francisci Sitanii Zamoscensis Ord. S. Francisci Regul. Obs. Sacrae Theologiae Professoris Poematvm Variorum Libri IV. Excussum Anno Dñi M.DC.XXVI (1626). w 8ce, k. 8 nlb., 75 lb. i 1 nlb. (Corrigenda).

Na 3ch kartach Epistola dedicatoria Stanisławowi Naruszewiczowi, synowi Krzysztofa Naruszewicza podskarbiego litew., podpisana: Fr. Franciscus Zamoscen. Franciscanae Obser. Professor, S. Theolo. Professor.

Tu wspomina jego studja w Lowanjum u Lipsusa (olim lux nunc funus Europae!). Mówi, że Nar. zaprosili profesorów wygnanych z Wilna zarazą do siebie. — Poczem Praefatio do czytelnika, gdzie usprawiedliwia, dla czego on teolog i zakonnik pisze poezje. — Poczem Approbatio bisk. wil. Wołowicza, z której wynika, że autor był profesorem teologii u Bernardynów w Wilnie; facultas prow. Starzewskiego i Censura defm. Woyny. — Kończy wiersz Łełchiusa Szkota ad Authorem oraz Liber ad Lectorem (wiersze).

Dzieło składa się z 4 ksiąg wierszy; dużo ascetycznych; ale też dużo poświęconych sprawom świeckim. W ks. I dłuższy poemat o św. Katarzynie i epigrammata.

W ks. II poemat De sancto Francisco stigmatibus insignito i elegja o św. Klarze; Pisces ad glaciem; Fabula (bajka o chłopczie, który chował węża w domu i przes to miał zapewnione szczęście — interesujące etnografa); De Vlad. Lokietku; In Zoilum; dużo fraszek; Ad eum qui poetices peritus illam tamen condemnat.

W ks. III: De vanitate artis chimicae (o alchemikach); Coronemus non Rosis; In Othonem avarissimum elegia satyrica; Ad Fulconem poetastrum; Votum Evae itd.

W ks. IV: Protopoeia Poloniae Vlad. IV; De infansta Osmani expeditione in Polonos; De adventu Vlad. ad Isabellam Bra-

bant. (widocznie bawił wówczas w Belgji); Ad Antwerpenses; Qualiter Vlad. publicum Colonensium evitavit; Qualiter a Spinola in castris exceptus; Elegia de commissa trium canum pugna cum vrsis domesticis. — Kończy: Gratitudo authoris... Episc. Eust. Wołowicz (tu opisuje m. i. Werki — opis szczegółowy i ciekawy).

Poeta ten franciszkański, będący zjawiskiem analogicznym do Jezuitę Sarbiewskiego, dotąd nie opracowany. Ciekawe są nici łączące go z Łełchiuszem i jego kołem w Wilnie.

Janocki Nachr. II, 357 twierdzi, że to druk zamojski, co widocznie błędne. Jest to druk albo wileński albo krakowski. — Juszyński (pisze „Carminum“). — Kraszewski Wilno IV. 167 daje błędnie datę 1624.

Bibl. Jag. ma dwa nieco różne odbicia.

Branic. — Czartor. — Dzików — Giejszt. — Jagiell. — Ossol. — Warsz. Un. — Zamoj.

— Pszczółka w Burstynie, To jest: Dorotha S. w Imieniu swoim: pokazaná Słvechaczom W Dzień iey własny, w Klastorze Zwierzynieckim przy Krakowie, v Pánien Zakonu S. Praemonstratenskiego. Przez W. O. Franciszka Zamoscena Zakonu Franciszka S. de Obseruantia S. Theol: Lektorá, y w Krakowie ná ten czas Professorá. Roku Páńskiego, 1627. dnia 6 Lut. Z dozwohleniem Stárszych. (Kraków). w 4ce, k. 24 nlb.

Na odwr. k. tyt. pozwolenie na druk Krzysztofa Naymanowicza Akadem. krak. rektora datowane: Cracoviae ex aedibus nostris, Junii 27. Anno Dni 1627 i Censura... Crac. e Collegio Maiorum 26 Junii. A. D. 1627 z podpisem: M. Joannes Augustinus Rybkowicz S. Theol. Sententiarus Canon. S. Floriani. — Na następnjej karcie herb Kąckich „Brochwic“ z literami po bokach D.(orota) K.(ącka) X.(ieni) Z.(wierzyńiecka), pod nim szesnastowiersz; u góry i u dołu cytaty z Pisma św. po łac.

Dedykacja Dorocie Kąckiej Ksieni zwierzynieckiej. W niej twierdzi, że nazwiska świętych kryją w sobie pewne głębsze znaczenie np. Abram = ojciec mnóstwa, Andreas = waleczny, Kazimiers = Kazi mir odszczepieńców. Również i w kazaniu są etymologie np. Bóg od bojaźni, Dorotha = Dona Dea. W kazaniu wysławia życie zakonne.

Chędgowski Spis 44. — Jocher Nr. 4769 i 8358.

Czartor. — Krasinśa. — Ossol. — Warsz. Un.

— Zawodnik Poczwoyny Chrzescianskiego Biegw. Wystawiony Przy po-

grzebie pobożney pamięci, Jey Mści Paniey Dorothy Gvdzieiewskiej Dawidowej Szwykowskiej. Przez Oyca Franciszka Zamoscena, Zakonu Oycow Bernardinow, S. Theologiey Lektorá, Káznodzieię Generálskiego. Z dozwozeniem Stárszych. Sic curro non quasi in incertum. I. Cor. 3. Sic currite vt comprehendatis. Ibid. W Lvblinie, W Drukárniey, v Wdowy Páwłowej Konrádowej, Roku Pańskiego, 1636. w 4ce, k. 20 nlb.

Tytuł i cały tekst w ozdobnych ramach. — Na odwr. k. tyt. herby rodziny Tyszkiewiczów, a pod niemi dwunastowiersz łac. Dedyk. Antoniemu Tyszkiewiczowi wojewodzicowi brzeskiemu. Tu sławi jego zwycięstwa w Prusiech i nad Abazą baszą w oczach wielkiego hetmana.

W kazaniu powołuje się na testament J. Zamojskiego, który kościół rzymski wierności potomka zalecał. Na k. C₂ sławi wolności szlacheckie (w takim wolności gnieździe cny orzeł polski zasiadł). Wysławia Szwykowskiego horodniczego smoleńskiego i Zym. Gudziejewskiego, posła na sejm. Sławi pobożność zmarłej i miłośdzie.

Czartor. — Jagiell. — Krasinś. — Oseol. — Warsz. Uuiw.

— Życie Ś. Magdaleny.

Wątpię czy wyszło drukiem?

Juszyński Dykc. II 357. — Wiszniews. H. lit. VI 307. — Siarcz. Obraz II 187, 340. — Freytag Analecta 567. — Janocki Nachr. II 59. — Kraszews. Wilno IV 167. — Maciejows. Piśmienn. — Jabłonows. Museum 180. — Mecberz. Hist. wym. III (mylnie zwie go Zamościński). — Chłędow. Spis 44. — Bandt. H. dr. Kr. P. I 359. — Chyliczkowski w Dzienn. Warsz. 1829. str. 186.

(Sitkowska Zuzanna). Bey dem Grabe der Hochedlen; Hoch-Ehr-Sitt- und Tugendbegabten Frauen Susanna Elisabeth Sttkoviussin geborner Vigilantiuszin, bezeitgen dem Hochehrwürdigen Hochachtbahren und Hochgelahrten Herren Christian Sitkovius, der löblichen Unität der Reformirten Kirchen in Gross-Polen und Polnisch Preussen Seniori, der Deutschen Lissnischen Reformirten Gemeine Pastori und des Gymnasii Scholarchen, ihr Schuldigtes Mittleid über den frühzeitigen Tod seiner geliebten Ehegattin, die sämmtlichen Lehrer des Lissnischen

Gymnasii 1767 den 25. Julius. Lissa, gedruckt bey Samuel Gottlieb und Michael Lorentz Pressern. fol., k. 2.

Wiersz.

Jagiell.

SITKOWSKI (Sitcovius) Chrystjan. De Persona Christi θεανθρωπου, de Baptismo, deque ritibus quibusdam non plane adiaphoris, disputabit Christianus Sitkovius Lesna Polonus. Francofurti ad Viadrum 1704. w 4ce, 10 ark.

Nova Liter. Germ. 1707 s. 49. — Jocher 2662.

— Notitia Ecclesiarum ac Scholarum Evangelico Reformatarum per regnum Poloniae et Magnum Ducatum Lithuaniae dispersarum, qui in illis S. officio defunguntur.

Tempe Helvetica T. V sect. III str. 489. — Jocher I 345. — Catal. Bibl. Bunav. I 914.

— Die Wachsamkeit des Christen gegen einen unvermuteten Tod. Lissa 1729. w 4ce.

Kazanie na pogrzebie Daniela Zugebör mieszczanina w Lesznie. — Łukaszewicz Kośc. br. Czesk. w W Polsce str. 384.

Ob. o nim: Bickerich Lissa und Herrnhut 1908. — Encykl. Org. XXIII str. 478.

Sitkowski Stan. Jan ob. Jurkiewicz Stan. Jan (Violetum 1673).

SITNIANOWICZ Piotrowski (Połocki) Symeon (1628 † 1680). Wieniec Wiery. 1670.

Rękopis „Wieńca wiary katol.“ jest w bibl. Kras. nr. 3396.

— Zezło prawlenija 1666.

To i inne jego pisma stykają się tylko o tyle z literaturą polską, ile że Połocki studjował w Polsce, był uczniem Ł. Baranowicza, pozostawał pod wpływem literatury polskiej a nawet w swoim przekładzie Psalterza naśladował Kochanowskiego (o czem pisał Głokke Rimotwornaja Psaltry 1896).

Obacz o nim Jabłonowski Akad. kij. moh. str. 133, 154 i passim. — Majkow Sym. Połockij 1875. — Popow Sim. Pol. 1856. — Tatarskij Sim. Pol. 1886.

SITŃSKI Teofil Walenty. Łowy śmiertelno nieśmiertelne na herbownego w murach nad Abdankiem Iwa J. M. Pana Alexandra z Klonowa Klonowskiego, łowczego Braclawskiego od zawistney ludzkiemu życiu łowczyni z tey świata zabranego pustyni do niebieskiego przeniesionego raju y do Kościola Klimuntowskiego WW. OO. zakonu Kaznodziejskiego sprowadzone

a przez urodzonego Teofila Walentego Sitońskiego oyczystym rytmem wystawione Roku Pańskiego 1693 dnia 12 Marca. Za dozwoleństw Starszych. w Krakowie w drukarni Franciszka Cezarego JKM. y JMX. Biskupa Krak. Xięcia Siewierskiego, także przesławney Akad. Krak. typografa. fol. 4 ark.

Na odwr. str. tyt. herb Abdank (na blasze ryty), pod nim 6 w. pol. — Przepisał autor prozą Michałowi Klonowskiemu bratu stryjcznemu; — poczem wierszem oplakuje śmierć Łowczego.

Ossol. — Warsz. Univ.

Sitsch Jan ob. Szeliha Jan (Quaestio iuridica 1608, Piis manibus 1608).

Sitten Büchlein oder Deutliche Anweisung wie sich die liebe Jugend Bey dem Aufstehen und Schlafengehen bey Tische, in der Schule, in der Kirche und sonst tberal, woblanstendig und Christ geziemend zu verhalten habe. Nebst einem täglichen Morgen- und Abend-Segen. Zum Gebrauch der beyderley Geschlecht, sonderlich auch den Schulen zum Besten zusammen getragen. Lissa, verlegts Michael Lorentz Presser. (około 1756?) w 4ce.

Omawia bliżej Smend w Evangelisches Schulwesen in Lissa, str. 14—16.

Sittenbüchlein für die Jugend in den Städten. Lemberg.

Katal. Bibl. Pijars.

Sitten Lehren ob. Fredro A. M. (1684).

Situs terrae ob. Goliński Gregorius (1625).

Situ (De) ob. Silvius Aenas (Pruthenorum 1476) — Dionisius Afer (1504 - 1530).

Sivert Daniel, rytownik ob. Seyler (Accurate Nachricht 1735).

SIVERT Johannes (I). Staurologia sive de salutari Crucis Christianae operatione ac utilitate Meditationes XXIV. Ad excitandam pietatē et devotionem Christianam pio studio concinnatae a Johanne Siverto S. Theologiae Studioso. Gedani Typis Georgi RhetI Reipublicae et Gymnasij typographi exscriptae. Anno salutiferi partus M.DC.XXXVII (1637). w 12ce, k. 6 nlb., str. 157 i k. 3 nlb.

Dedykacja Reipub. Gedanoensis Senatui.

Jagiell.

Sivert Jan (II) ob. Jarmundowicz Kazim. (Protocollon 1734) — Jędrychowski Sim. Ant. (Splendor sideris 1734).

SIVERTZ Henryk. Exercitatio historica de insignibus Prussiae quam... in Academia Regiomontana a. c. 1693. ...publico eruditorum judicio exponunt M. Michael Hoynovius Scholae Loebnic. Rector et Henricus Sivertz Philosophiae Studiosus Dantiscanus (1693). w 4ce, str. 84 (z ryciną).

Ob. tom XVIII. 301 pod Hoynovius.

Siwicki Jan Dyrmont ob. Niwicki Zygmunt Świętosław (1690, 1758).

SIWICKI Ignacy. Głos J. W. Ignacego Siwickiego Strażnika i Posła Woiewodztwa trockiego d. 28. Xbris r. 1790 na sessyi seymowey miany 1790. fol., kart 2.

Branic.

— Toż:... dnia 4. Januarii r. 1791 na sessyi seymowey miany 1791. fol., kart 2.

Branic.

— Toż:... na sessyi seymowey dnia 10. stycznia 1791 r. miany 1791. w 4ce, kart 2.

Branic.

— Toż:... na sessyi seymowey dnia 5. apryla 1791 r. miany (1791). w 4ce, k. nlb. 6.

O stanie rycerskim, przeciw mieszczanom, o przypuszczaniu ich do ziem.

Jagiell.

— Toż:... dnia 9. maja 1791 miany. w 4ce.

Dzików — Zamoj.

— Toż:... na sessyi seymowey dnia 5. grudnia r. 1791 miany. 1791. w 4ce, str. 8.

Branic.

— Toż:... 16 grudnia 1791. w 4ce.

Zamoj.

— Toż:... 2 stycznia 1792. w 4ce.

Zamoj.

— Toż:... miany na Sessyi Seymowey dnia 28. Stycznia 1792 r. w 8ce, kart 4.

Branic. — Dzików — Zamoj.

— Toż:... dnia 1 maja. Warszawa, 1792. fol.

— Toż:... dnia 15 maja. Warszawa, 1792. fol.

Ob. e nim Smoleński Ostatni rok 1897.

SIWICKI X. Mikołaj. Kazanie NÁ Pogrzeb Sławney Pamięci Jey Mości P. Anny Zawiszanki Zeszley. Je° X. Máci P. Samvela Lvbartowicza Sąguszká

z Kowla &c. &c. Małżonki. Przez X. Mikołaja Siwickiego Plebana Oboleckiego w Smolanach czynione. 1. Octobra roku 1619. (Na końcu:) W Wilnie w Drukarni Akademii Societatis Jesu (1620). w 4ce, k. 17 (ark. E₂).

Na odwrocie tyt. herb Sanguszków i sześciowersz. Dedyk. do Samuela Sanguska na 3 kartach, datowana 4 Febr. 1620. W kazaniu sławi Sanguszków (wywodząc ich od Gedymina) i Zawiszów. Podnosi zasługę Lwa Sapiehy w uzyskaniu pokoju. Ossol.

Sixtus IV ob. Pocięj Hip. (Poselstwo 1605).

SIXTUS V. Bulla Sixti Papae V. Super Rege Catholico in Polonia eligendo... (Na końcu data:) Romae apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicae Millesimo, Quingentesimo, Octuagesimo Nono. Quinto Idus Februarii. arkusz in folio.

Pod bullą podpisany: Prodatarius M. Vestirius Barbianus. We wstępie zaznaczono, że bulla wydana jest pro futuris ut lex casibus, quorum hactenus occasio non erat. Zaczyna się bulla: Pastoralis nostra sollicitudo... Powołuje się na świeżo uchwałę synodu piotrkowskiego. Zastrzega dla arcyb. gnieźn. jus renuntiandi seu publicandi regem. Grozi karami tym, co by popierali na króla heretyka. Zawiera postanowienia co do subsidium charit. Wspomina poselstwo internuncjusza Winc. de Seve.

Jocher 7452. Czartor. — Ossol.

— Bulla Sixti V. De non coronandis Regibus Haereticis... (Na końcu data jak wyżej). fol., k. 2.

Jest to przedruk bulli dokonany w Polsce. Są drobne różnice wskazujące, że przedruk nastąpił nie z powyższego przedruku, ale zapewne z jakiegoś odpisu oryginału.

Branic. — Czartor. — Gdańsk, miejs. — Ossol. — Zamej.

— Bulla Sixti Papae V. qua continetur Jus nominandi sive declarandi et coronandi Reges Poloniae soli Archiepiscopo Gnesnensi Primati Regni, et nulli alteri Episcopo competere. Romae 1733. w 4ce, kart 4.

Datow. w Rzymie 1589. Branic.

— Sanctissimi D. N. Sixti Papae Qvinti Indulgentia plenaria perpetva. Pro Festiuitatibus S. S. Francisci, Antonii de Padua, Bonauenturae, Ludonici

Episcopi & Confessoris, ac Bernardini, & Clarae. Sixtus Papa Qvintus. Universis... Cracoviae in Officina Lazari, Anno Domini M.D.LXXXVI (1586). fol.

Druk na pergaminie, 1 karta 338 × 284 mm. Indulgentie dla Zakonu Klarysek.

Archiwum państwowe we Lwowie.

— Literae Processus S. D. N. D. Sixti Papae V. Lectae die Coenae Domini, Anno, 1586. [Tu godło papieskie]. Cracoviae, In Officina Lazari, Anno Domini M.D.LXXXVI (1586). k. 12 nb.

Na k. tyt. herb w kartuszu z dwoma herbami złożonemi na krzyż i tarcz.

Rozpoczyna list papieża przeciwko heretykom, piratom, fałszerzom dokumentów, armatorom sprzedającym broń Turkom, utrudniającym pielgrzymki, sędziom świeckim naruszającym priv. fori itp. — Od k. C: Constitutio... contra exercentes astrologiae iudicialiae artem. Potępiono tutaj nie tylko astrologję, ale wszelkie czary i zabobony, które omówione są tu dokładnie i dlatego list ten stanowi bogaty materiał porównawczy dla etnografa polskiego.

Jocher 7955. — Wieszn. IX 499.

Czartor. — Kórnik — Ossol. — Un. lwow. —

— Formvla precandi ex praecepto D. D. N. Sixti V. pro Regno Galliae et praesentibus Ecclesiae necessitatibus. Iussu Reuerendis. D. Episcopi Posnaniensis edita. Posnaniae, Typis Ioannis VVolrabi. 1590. w 8ce, k. 8.

Na tytule herb biskupa Ogończyk, tytuł w ramce.

Obejmuje litanję do Wszystkich Świętych, Psalm 55 i „Oremus“. Druk antykwą. Wojciechowska Z dziejów książki 1927.

Kórnik.

— ob. Leti Greg. (1754) — Odpusty (1599) — Ordinum Regni Poloniae (1587) — Reszka Stan. (1587) — Skarga Piotr (Wtore Zawstydzenie).

Hassencamp Papst Sixtus V poln. Politik w Zeitschr. histor. Ges. Posen 1888. — Enc. kość. tom XXVI — Enc. Orgelb. tom XXV.

Sixtus Senensis Sanctus ob. Baranowicz Jan (Tryumph 1613) — Górski J. (Index errorum 1569).

Morawski w Rozpr. Akad. (filol.) XVII 267. — Grabowski Skarga 1913 str. 165.

SIXTUS (Syxtus) Erazm (właściwie: Mrzysłód) dr. med. (urodz. około 1570 † ok. 1635). O cieplicach we Skle, Książ Troie. Przez Erazma Syxta Philozophięy

y Medycyny Doktora Napisanych. Trzecią księgę czytáy zaráz opuściwszy dwie, iesli się niechcesz bawić długimi diskursami. W Zamościw; W Drukárni Akadémey, Drukował Ochrzystoph Wolbramczyk, Roku Páńskiego 1617. w 4ce, k. tyt., k. 7 nlb, str. 206 i k. 3 nlb.

Rozpoczyna dedyk. Janowi hr. z Ostroroga wojewodzie poznańskiemu, garwol. staroście. Mówi, że w filozofji trzeba zacząć naukę od Platona i Aristotelesa — a tak samo w medycynie od Hippokratesa, Galena itp. Medycy nie powinni być samemi empirykami. Powołuje się na książkę W. Oczko o wodach w Szkle, ale ta była „w kilka dni“ napisana. Dlatego chciał jego niedostatki objaśnić. Datuje: we Lwowie w kamienicy mojej 16 Jan. 1617.

Poczem idzie łac. wiersz: Simon Simonides Sixto... oraz Gasparis Solcii Zamosc. rectoris. Dalej wiersz: In thermas... Sin. Piechovius, oraz: dwa wiersze Tom. Łukaszowica ad Sixtum. Kończy: Do Łaskawego Czytelnika, gdzie niesprawiedliwia długość książki oraz tłumaczy, dlaczego źródło w Skle nazwał Cieplice a nie pojedynczkowm słowem (powołuje się na wzór czeski Teplice).

Dzieło dzieli się na trzy księgi: 1) omawia naturę wód zwłaszcza ciepłych; 2) podaje metody eksperymentowania nad wodami (w egz. Ossol. na str. 80 niema odbitej „figury piecka“ służącej do tych eksperymentów). Tu na str. 91 zbija mniemania o ciepłe przyrodzonem ziemi i wskazuje ogień podziemny jako przyczynę (wywody mogące zainteresować historyka geologii). Następują wywody o siarce i o nalcie (str. 118) i o wodach siarczanych (wspomniane Swoszowice); 3) od str. 124 idzie księga trzecia to jest ta, którą niecierpliwym głównie radzi czytać. Ta obejmuje terapię (franca, kołtn, wszy etc.). — Na ostatnich trzech kartach wiersze łacińskie Urbani Bryllii i Alberti Zelonioj, Acad. Zam. prof. i Omyłki które drukarz poczynił. Na końcu ich rycina jeżdżca abrojnego uskrzydłonego, w stylu renesansowym.

Jagiell. — Ossol. — Zamoj.

— O cieplicach w Szkle ksiąg troie. przez Erazma Syxta Philosophiey y Medycyny Doktora napisanych. Edycya druga. W Warszawie y we Lwowie u Jana Augusta Pozera R. P. 1780. w 4ce, str. 317.

Obszerne streszczenie tego dzieła na podstawie drugiego wydania podaje Giedroyé Źródła 1911 (ob. niżej).

Jagiell. — Ossol. — Zamoj.

— De Thermarum Sklanarum usu recto maloque. Varsaviae in typographia Mitzleriana 1780. w 4ce, str. 407.

Wydane kosztem Udalryka Krzysstofa Xcia Radaziwiła Marszałka Dworu w W. X. Lit. po polsku i po łacinie. Tłumaczone na łacinę przez X. J. E. Minasowicza kan. i Wawrzyńca Mizlera.

Jagiell. — Krasina.

— Commentarius Medicus in L. Annaei Senecae Opera, per D. Erasmvm Sixtum Physicvm Medicvm Leopoliensem conscriptus. Leopoli, in Officina Joannis Szeligae Archiepiscopalis Typographi, Anno Domini, 1627. w 4ce, k. 3 i str. 106, oraz k. 1 (Errata).

Na odwr. herb Zasławskich.

Ded.: Alex. Duci de Ostrog Zasławiensi Palat. Braclav. Tu mówi, że pisał to dzieło przed dwoma laty usunąwszy się ze Lwowa z powodu moru. Rady Seneki oparte są na Hippokratesie i Celsie.

Układ dzieła jest następujący: z różnych dzieł Seneki podaje pewne ustępy lekarskie i dorabia do nich własne uwagi. Cytuje gęsto wiersze łacińskie.

W tekście dzieła wspomina swą pracę zapewne rękopiśmienną: „Commentarius in librum Herclis Saxoniae de plica polonica“.

Joher 585 i noty. Ossol. — Zamoj.

— ob. Cynerski Joan. (1636) — Gratinus And. (1598) — Mimus Publ. Syrus (Sententiae 1599) — Szymonowicz Szymon (Poetarum 1771) — Wacławowicz Joannes (Assertiones 1597, Pyrotheoria 1597) — Vitellius (Parænesis 1629).

Poliński w Wizerunkach i roztrząs. 1889. T. 48 s. 150. — Juszyński II 182. — Chodynicki III 213. — Janociana II 258 i 9, III 302 i 3. — Siarczyński Obras II 246. — Wisniewski VI str. 304, IX 566—9. — Maciejowski Polska I 386. — Zubrzycki Kronika m. Lwowa 1844, 265. — Enc. Org. XXIV str. 509. — Gąsiorowski I 336. — Bentk. H. lit. II 449. — Kosiński Słownik lek. — Giedroyé Źródła do dziejów med. 1911 str. 779—781. — Łoziński Patrycjat 1892 str. 418. — Korbut Liter. I 651.

SIXTUS Tomasz. Sertvm academicy. Virtuti et labori eximij Viri Andreae Abrek Leop. Dvm in Alma Acad. Crac. à Clarissimo et Excellentissimo D. Mathia Wonieyski, Philos. et Medicinę Doct. Consule Crac. Acad. Pro-cancellario dignissimo. Artium et Philosoph. Licentiatu solenni ritu renuntia-

retur. Contextvm. A Thoma Sixto Leop. Stud. Crac. Anno Domini, 1629. Mense Aprili, Die 4. Cracoviae, Typis Mathiae Andreouiensis. w 4ce, kart 4.

Są to 3 wiersze Luc. na cześć Abreka.

Ossol.

— ob. Sulikowski Nicolaus (Corona Palladis 1629) — Vitellius (Paraenesis 1629).

Sixtus św. (I Chrystyna św.) ob. Bazanowicz Jan (Relacia 1610) — Tryumph abo opisanie (1612).

Sixtowna Zofia ob. Kośnikiel Jakób (1630).

Skael (Fulkommelige) och Orsaker (1607)... ob. Zygmunt III.

— och Ordsaker (1733) ob. Ludwik XV.

SKAŁAŃSKI Franciszek Nałęcz. [Skarga do Króla i Stanów Rzeczypospolitey o niesprawiedliwy wyrok i pobicie]. B. m. dr. (Warszawa) 1790. fol., 1 karta.

Bez tytułu. Na końcu podpisany własnoręcznie: Franciszek Nałęcz Skalański Starosta Uyski i data: w Warszawie dnia 26. Listopada R. 1790.

Przeciw trybunałowi Piotrkowskiemu o to, że go w sporze o granice obito; mianowicie Antoni Gorzeński obił go dla tego, że proces swój drukiem ogłosił.

Jagiell.

Skalawska Magdalena z Niegolewskich ob. Bagiński Franc. Salezy (Kazanie 1771).

Skalawski Stanisław ob. Rostrowski Jak (Technopaegnion 1619).

Skalka ob. Chmielewski Błaż. (Kazanie 1786) — Kiełczewski Stanisław (1751) — Stanisław św.

SKALKOWSKI. Mowa... Kraków, Seminar. Akadem. 1768.

Kat. rękopiśmienny druk. Semin.

SKALKOWSKI Jan Kanty. Dań W. Michałowi Lewartowi Lewartowskiemu Cześnikiewiczowi Nowogr. w imien. 1781 od Jana Kantego Skalkowskiego. w Krakowie. w 8ce, 4 kartki.

Wiersz.

Skalski Jan Antoni ob. Odymalski Stanisław (Annunciatio 1700).

Skalski Paulus ob. Janidło Jak. (Epiicedium 1620).

Skanderbeg (Castriota) Jerzy (1404 † 1466) ob. Barletius Mar. (Historia o żywocie 1569, tłum. Bazylik i Wolan) — Castriota — Curaeus — Kamiński Ful. (Woyny 1773) — Listy różne (1740) — Ogiński Michał Kleofas (Portraits, Powieści 1784) — Olszowski And. (publ. 1714) — Sarmatiae (1714) (obacz w tomie XIV str. 82; w tomie XXIII str. 348; w tomie XXVII str. 137) — Sobieski Jan (redivivus 1684).

Tu należy sprostować błąd w t. XXVII. 174: Scanderberg zam. Scanderbeg.

Skapcy dwaj (1782) ob. Falbaire.

Skapstwo pohańbione ob. Skepstwo.

Skapy ob. Protasowicz Jan (1597).

SKARADKIEWICZ Patrycy (1738 † 1777). Arytmetyka czyli Nauka o Rachunkach Sposobem łatwym, y do wyższej Matematyki Reguł przystosowanym z Auktorow wyborynych zebrana. [Winieta: kosz z kwiatami] w Warszawie w Drukarni J. K. Mei y Rzeczypospolitey u XX. Scholarum Piarum. MDCCLXVI (1766). w 8ce, k. nlb. 4, 235 i k. nlb. 2¹/₂.

Dedyk. do Mich. Rokickiego, regentowicza W. X. L., pod którą podpisany P. Skaradkiewicz. — Poczem przedm. do czytelnika, w której wymienia jako swój wzór X. Paulina Chelucego S. P. z Akad. rzym. i X. Dalhama z Akad. wied.

Dzieło składa się a 6 rozdziałów: O rach. liczb. całkowitych i łamanych, o wyciąganiu ścian, o regułach wyższej matematyki, o progresjach, o liczbach dziesiątkowych. — Na końcu na 5 str. nlb.: Regestr. — Każda strona otoczona obwódką. Żebrawski Bibl. str. 421 podaje błędnie liczbę str. na 240.

Akad. — Warsz. Uniw. — Zamoj.

— Toż... Warszawa MDCCLXIX (1769). w 8ce, k. 2 nlb., str. 235, str. nlb. 5. Na końcu Katalog Grella (k. 8).

Jest to tylko edycja tytułowa, z drobnymi zmianami w tytule (np. „Auktorow“ zam. „Auktorow“). Akad. — Kijow.

— Toż... przystosowanych (sic) z Auktorow wyborynych zebrana. [Winieta: Ciółek w otoczeniu herbów Polski]. Edycya Druga. w Warszawie 1771. Nakładem Michała Grella J. K. Mei Bibliopoli. w 12ce, k. tyt., str. 307 i k. nlb. 4 (Regestr).

Na końcu (od str. 287—307): Przydatek niektórych sztucznych y ciekawych rachunków. (Są to różne zagadki arytmetyczne, np. wiele kół ók w kości urzuć — albo: kilkom zgadnąć jaką liczbę umyślił). Akad.

— Toż... zebrana. przez X. Patrycego Skaradkiewicza Schol. Piar. Matematyki y Filozofii Professora. Edycya Trzecia poprawiona. Za Naylaskawszym Przywileiem. w Warszawie, 1776. Nakładem Michała Groella, J. K. M. Kommissarza y Bibliopoli w Marywlu No 19 Pod znakiem Poetów. w 8ce, k. 2 nlb., str. 235 i Regestr str. nlb. 5.

Rejestr rozpoczyna się w połowie str. 235 i idzie przez dalszych stron 5.

Rozpoczyna przedmowa Do Czytelnika (to samo co w I edycji).

Jest to wydanie zmienione i rozszerzone. Rozdział VI pierwszego wydania jest tu podany jako III. Na str. 206 są tu dodane prop. VIII, IX i X. Przybył też rozdział VII o rachunkach chronologicznych (złożony z 22 propozycji). — Brak natomiast „Przydatku“ z edycji drugiej.

Łukaszewicz Hist. szkół II 121. — Żebrawski Bibl. matem. str. 421.

Akad. — Drohob. — Jagiell. — Ossol. Uniw. lwows. — Wileńs. — Zamoj.

— Geometrya czyli Nauka o Ziemiomiernictwie Ku snadniejszemu wyższej Matematyki poznaniu służąca, z przystosowaniami do zażycia oneyże w praktyce sposobami Krotko Zebrana przez X. Patrycego Skaradkiewicza Schol. Piarum Matematyki y Filozofii profesora. W Warszawie 1774. w drukarni J. K. Mci y Rzeczypospolitey u XX. Scholarnm Piarum. w 8ce, k. tyt., k. nlb. 4, str. 180 i 5 tablic.

Akad. — Ossol. — Wilno. — Zamoj.

— Toż... w Warszawie 1776. w Drukarni J. K. Mci y Rzeczypospolitey u XX. Scholarnm Piarum. w 8ce, k. tyt., k. nlb. 3 i str. 168 oraz tablic 5.

Rozpoczyna w obu wydaniach Przemowa o potrzebie y pożytku Nauk mat., w której powołuje się na zdania pisarzy starożytnych. Wykazuje pożytki geometrii dla filozofji, nauk wojskowych, robót technicznych itp.

Na str. 1: Wstęp do ziemiomiernictwa czyli geometrii. Ks. I O linjach i węglach. Ks. II O trójkątach etc. Ks. III O kole. Ks. IV O proporcji. Ks. V O bryłach. Ks. VI O przecięciach konu i o linjach krzywych.

Figury objaśniające tekst są dodane w osobnych tablicach na końcu.

Akad. — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Zamoj.

— Jaśnie Oświeconemu Książęciu JMci Adamowi na Klewaniu Zukowie Czartoryskiemu Generałowi Ziem Poldolskich Order. Orła Białego y S. Stanisława Bisk. męczennika, Kawalerowi, Odę tę w dzień Imienin Jego Uroczysty od Szkół Wojewodzkich Międzyrzecz Koreckiego Sch. Piar. na znak najwyższej Jego w dzielnicy nank. Województw tutejszych Zwierzchności oddaie. Roku 1774. w 4ce, k. nlb. 4.

Warsz. Uniw.

— Wiersz J. O. Księżnie Lubomirskiej wojewodzicowej Krak. w dzień uroczysty Jey imienin od Kollegium Międzyrzecckiego Sch. Piar. ofiarowany. Berdyczów 1776. w 4ce, kart 4.

Krasinś.

— ob. Dnrini (1772).

Pisywał do Zabaw przyj. i pożył. np. T. XI 49 (oda Xcia Adama Czartorysk.), T. XIII 17 (oda do Xcia Czartorysk.). — Tłuma czył także jedną pieśń z wierszów Jac. Stan. Konarskiego (ob. Konarski Stan. Opera 1778).

Bentk. II 338. — Chodynicki III 109. — Bielski Vita 156. — Sobieszcz w Enc. Org. XXIII 490. — Horanj Scriptorum Piarum II 678.

Skarb koronny y W. X. Lit. z Wielkim Detrymentem Monarchow Polskich y całej Rzeczypospolitey nie zażywany, teraz publicznie y każdemu z osobna dla dobra pospolitego, y zachęcenia do potrzebnego naśladowania cudzoziemskiego, nie bez pożytku daleko więcey Królestwu Polsk. importującego, według łatwey możności wyjawiony. (Bez osob. tyt.) fol., ark. A—M₂.

Obejmuje: Intraty. Kruszcze. Pieczary metalowe. Źródła kąpielowe. Olkusz. Wieliczka.

Jest to wycinek z Kalendarza Duńczewskiego (obacz). W Bibl. Jag. i w bibl. Przędzieckich jest oprawione osobno.

Skarb (Koronny i Litewski) ob. Actum (tom XII str. 41—5; tu zwłaszcza z lat 1774—92 dużo aktów do skarbowości) — Bernowicz (Snmnarjusz 1742) — Burzyński Ig. (Głos 1786) — Butrymowicz (Relacja z egzaminu) — Celny, Cła, Cło gener. — Cikowski

Stan. (W sprawach celnych 1602) — Cygan (1792) — Czacki M. (Uwagi 1788) — Czacki Tad. (1790) — Czopowe — Deklaracja Komissyi skarbu (1791) — Delegacja — Deputacja — Dembiński (Projekt 1791) — Dembowski Seb. (O podatkowaniu 1791) — Dochód z tabaki — Dochody skarbowe — Dodatek do kwitu — Dyspartyment — Dyspozycja Dziennik handlowy (tu dużo artykułów z zakresu skarbowości) — Excerpt z rachunków (1791) — Gostkowski (Sposób, Detectio skarbu 1603) — Grabowski Piotr (Zdanie 1595) — Jezierski Jacek (Źródła skarbowe 1791, oraz liczne jego mowy) — Informacja (o weryfikacji 1777) — Instruktarz — Intrata — Komisja skarbu (tom XIX str. 468—477) — Kraszewski Jan Alex. (Głos 1786) — Królewsczyzny — Krzucki Ignacy (1778—91) — Kwit (t. XX. 435) — La Baumelle (Myśli 1781) — Łanowe — Lengnich (Dissertatio 1722) — Leżeński Marcin — Lipiewicz And. (1746) — Litterae contrib. — Loterja — Lustracja — Małachowski Jan N. (1791) — Mennica — Modrzewski And. (De emendanda 1551) — Morski (Relacja) — Morzykoni (1775) — Moszyński Fryd. (Tabella 1791) — Myśl, Myśli życzliwe, Myśli patriot. — Nosarzewski — Obmyślenie — Ofiara wieczysta — Okazanie niesprawiedliwości — Ordynacja komissyi — Osoby do kom. skarb. — Ossowski M. (O pomnożeniu 1788) — Pieniądze — Piniński Józef (1791) — Piotrowski E. (Summar. 1770) — Podatek, Podatki (tu zestawione liczne odsyłacze do spraw podatkowych) — Podskarbiowie, Podskarbstwo — Podymne — Poglówne — Polak (1791) — Polecenie — Pomnożenie dochodu (1787, 1790) — Poniński Adam (tom XXIV str. 43—6) — Ponowienie odpow. — Porównanie — Porządek traktowania, Porz. ekspensy — Porządek obrad (1606) — Postanowienie — Potocki Jerzy — Potocki Prot — Potwierdzenie układu — Powrót — Pozwolenie sum — Pożytki — Projekt (umowy, względem

król., starostw, lenności, podatków, podymnego, czopowego etc.) — Protokół czynności — Przebendowski — Przedłożenie do kom. sk. — Przyłożenie się (1790) — Przestroga — Pudłowski St. (Quaestio 1634) — Punkta od skarbu — Rachunek (1773) — Rada (1794) — Radzewski (1749) — Ratio — Reflexye — Relacja (1771) — Rembieliński (czopowe) — Remonstracja (1771) — Rozmowa Polaka (1564) — Rudnicki Józef (Kalkulacja 1788) — Rzeszotarski J. (1784) — Segnitz (Skarbiec koronny 1686) — Skarbowe sprawy (bilety, rachunki itp.) — Skóry — Sołtyk Stan. — Sposób — Starostwa — Starowolski St. (Dyskurs) — Stemple — Subsidium — Sułkowski Antoni — Summaryusz percept (1712, 1776, 1774) — Świtkowski P. — Szeleżne — Tabaka — Tabella — Tański Ignacy — Taryfa (1704 i nast.) — Taxa — Tepper P. — Thesaurus, Thesaurarii — Trybunał skarbowy — Trzeciński (Projekt) — Tyzenhaus (1780) — Uniwersał poborowy, Uniw. kom. sk. — Uprzedzeń roztrząśnienie (1790) — Urządzenie dochodów (1776), kwarty, wieczyste itp. — Uskutecznienie ofiary — Ustanowienie podatku, opłat etc. — Ustawa poboru, podatku — Ustawy — Uwagi nad dochodami (1790) — Uwagi względem (1787) — Wereszczyński Józef — Wędrychowski (Mowa) — Wessel Teodor — Wiadomość (1789) — Witosławski Józef (Uwiadom.) — Wojczyński, poseł raw. — Votum szlacheica (1572, 1596, 1606) — Wydatki koronne — Wynalazek — Wyrachowanie — Wywody o elach — Wyznaczenie deputacyi — Zabezpieczenie — Zaborowski Stan. (Tractatus de natura jur. 1504) — Zakrzewski St. (Thesaurus 1618) — Zakwitowanie — Zalecenie kom. skarb. (1791) — Zambrzycki — Zapewnienie długu — Zapytanie od kom. — Zaremba (Okulary 1624) — Zasady do proj. — Zbiór percept (litew. 1780) — Zdanie komissyi — Zlecenie — Zysk miljona.

Należy też szukać pod nazwiskami podskarbiich kor. i lit. oraz pod odsyłaczami przy nazwach podatków.

W dziele Skrzetuskiego Prawo polityczne I (1787) str. 357—415 jest obszernie przedstawienie przepisów prawa skarbowego polskiego z końca XVIII w.

Finkel nr. 16597—16721 i Dodatki nr. 32917—32935 — Korzon Wewn. dzieje passim zwłaszcza tom III (ob. tom IV str. 368, gdzie odsyłacze do kom. skarb.). — Głabiński Wykład nauki skarbowej str. 89—96 (tu omawia pisarzy skarb. pol.) — Pilat Liter. polit. Sejmu 4-letniego.

Skarb Bractwa S. Józefa, przez Ojców Karmelitów bosych zebrany. Poznań 1690. w 16ce. Zielińs.

— Drogi Darów Niebieskich pełen; Na ubogacenie Dusz pobożnych, Gorącemi Modlitwami Do Najwyższego Boga, Niepokalanie Poczętej Panny, y Świętych w niebie krolujących Wynaleziony. Za dozwoleciem Stárszych ná swiát Wydany Roku ktorego Chrystus, nieoszacowany skarb Krwie swoiey, na okup nasz, hoynie wyłożył 173.. w Kaliszu w Drukarni J. K. M. Collegii Soc: Jesu. w 4ce, k. 7 nlb., str. 561 i k. 2 nlb.

Liczba stron mylna; powinno być 558, gdyż po str. 153 idzie 159, potem 160 i t. d.; str. 341 i 405 powtórzone.

• Tytuł w osobnych ramkach, drukow. czerw. czarno; na odwrocie k. tyt. i następna karta czyste. Na karcie 3r. w ramkach Chrystus ukrayż, na odwr. 3 k. i 4r. swięta ruchome od r. 1734 począwszy do r. 1767, coby wskazywało, że druk ten powstał w r. 1733. Na następnych 6 str. nlb. Kalendarz roczny. Ryciny znajdują się na str. 116 Trójcy św., 213 Chrystus ukrayż, i modlitwa, 269 Obraz N. P. M. Jarosławskiej cudami sławny (z Chrystusem na kolanach po zdjęciu z Krzyża), 281 Matka B. w obłokach depcząca węża.

Całość podzielona na 4 części. Część I, w której się zamykają modlitwy por. sposób słuchania Mszy św., przygotowanie do spowiedzi i św. Komunii (str. 1—115). Część II, zawierająca w sobie oficja albo Godzinki... (str. 117—338). Część III, w której się znajdują nabożeństwa różne śś. Boskich (str. 334—497). Część IV, zawierająca w sobie modlitwy w różnych potrzebach... (str. 498—561). Akad.

— Toż... drogi darów niebieskich pełen... Kalisz 1736. w 4ce.

Uniw. lwows.

— duchowny przez zbawienną.... 1701. w 24ce.

Jocher 5632.

— duszny nad złoto y kamienie drogie kosztowniejszy, zamykając w so-

bie niemal wszystkie pobożne prawych Krześcianow Cwiczenia, teraz nowo z łacińskiego ięzyka na polski przełożony. 1582. w 12ce, kart 4 i str. 261. (Druk gocki).

Kotla Właściciele rękopisów 1929 pod nr. 30 i 282 notuje egzemplarz Czarneckiego, zapewne ten sam, który miał w ręku Maciejowski z bibl. Uniw. warsz. Egzemplarz ten był własnością Mik. Głowackiego a w w. XVIII konwentu Benedyktynów w Radomiu. — Maciejow. Piśm. III 30.

Bawor. — Warsz. Uniw. (?)

— duszny, Nád złoto y kamienie drogie kosztowniejszy, zamykając w sobie niemal wszystkie pobożne prawych Chrześcianow ćwiczenia. Teraz nowo z Łacińskiego ięzyka ná Polski przełożony M D.XCIII. (Na końcu:) W Krá-kowie, Cum Gratia et Priuilegio S. R. M. W Drukarni Andrzejá Piotrkow-czyká. 1594. w 12ce, k. 4, str. lb. 261, k. nlb. 3 i k. nlb. 6. (Druk gocki).

Rozpoczyna przedmowa do czytelnika (na k. 3). Dzieło dzieli się na 3 części: Część II od str. 147. Część III od str. 185.

Część I obejmuje rzecz o spowiedzi, o komunji, o mszy św., o śpiewaniu psalmów, o procesjach, o modlitwach. (Na str. 144 modlitwa Tomasza św.). — Część II: Środki ku zachowaniu wiary. — Część III: O ceremonjach kościoła (np. o święconej wodzie, o popielcu, o palm, różgach, o Agnus Dei etc.) W całej książeczce jest sporo materiału obyczajowego.

Na końcu: Krótki Sumaryusz (k. 3) oraz: List papieski, w którym sposób czynienia instrumentu około wyaniania wiary powszechnej opisuje (k. nlb. 6).

Wierab. III 2951. — Jocher 6602.

Jagiell. — Warsz. Uniw. — Zamoj.

— duszy pobożney, albo zbiór osobliwych nabożeństw z różnych approbowanych autorów wyięty, na pożytek serc bogomyślnych do druku podany. w Berdyczowie w drukarni fortecy N. P. Maryi, 1778. w 12ce, str. 443.

— Toż... Łowicz, w drukarni Arcyb. Gnieźnieńsk. 1797. w 12ce.

Ob. Bibl. IV 247 (przedruki). Ossol.

— Skarbu Karmelitańskiego części dwie o początku tego Zakonu i o Bractwie Szkaplerza, 1648.

Ob. Cypryan a S. Maria (1650) — Cesary Franc. (w klejnoty bogaty 1676) — Skarb-nica (1738).

Wszystkie te druki stoją ze sobą w związku. Wywodzą się od książki napisanej we Włoszech przez Szymona à Spiritu, o czem ob. tom XIV, 495.

— Kościoła Chrystusowego w Warszawie Parafialnym Kosciiele S. Jędrzeia apostoła otworzony albo Kongregacya Najświętszey Panny Maryi pod tytułem Zwiastowania Sodalistwem zwana Przywilejami, Łaskami y Odpustami od Stolicy Świętey wielkimi nadana. R. P. 1786 wprowadzona y założona. w Warszawie w Drukarni Nadworney J. K. M. PP. Kom. Ed. Narod. w 12ce, kart 4 i str. 76. Kraśn. — Warsz. Uniw.

— niebieskich tajemnic zbawienia naszego we mszey Sw. wyrażonych. Gdańsk 1658.

Będzie to może I edycja dzieła św. Brygidy, o którym obacz t. XIII. 383.

Catal. Jansson. — Wierzbowski Materiały II. 96. — Jocher 5868.

— niebieski. Medytacye... Kraków, Sem. Akad. r. 1767(?)

Wedle rękop. katalogu druków semin.

— niebieski w Palestyńskiej roli znalezione, w łaski Boskie zupełnie obfitujący, od trzech zaś blisko wieków w nowinie Krolestwa Polskiego pod miasteczkiem Przyrowem w wojewodztwie Krakowskim ziawiony. Łaskami, cudami y dobrodzieystwy napełniony. To iest: Anna Święta Samotrzecia, godna matka Najświętszey Panny, a według natury ludzkiej natury prawdziwa Chrystusowa Babka, Z historyą znalezienia Iey y przydatkiem różnego nabożeństwa dla wygody prawdziwych Iey klientow, inż to po raz czwarty przez prasę drukarską y staraniem się OO. Obserwantow reguły Świętego Patryarchy Franciszka Mało-Polskiej prowincyi, przy tym mieyscu cudownym mieszkających otworzony. Roku, którego nieoszacowanym życia y męki Zbawiciela skarbem od niewoli wieczney iesteśmy odkupieni. Kraków w drukarni Akademickiey Koll. Większego 1773. w 8ce, k. tyt., 5 k. nlb., str. 147.

Z przedmową do hr. z Kurozwęk Męcińskiego.

Edycja I i II nie są mi znane. Czartor.

— nowy dotąd niewiadomych łask y nieznaných dobrodzieystw Najświęt-

szego Serca Jezusowego etc. Warszawa 1705. w 8ce.

— Toż... Warszawa 1706.

— Toż... Najświętszego Serca Jezusowego w roku 1705 dnia 30 Maia. (Na końcu:) Warszawa w drukarni Sch. Piarum 1715. w 8ce, k. nlb. 78.

Kraśn.

— Toż... najświętszego Serca Jezusowego... Warszawa 1730. w 8ce.

Jocher 6898 a. — Bibl. IV. 248.

— Toż... w Roku 1705. dnia 30 Maia z wielkimi y osobliwemi Odpustami przez Naywyższego Pasterza Klemensa XI. nadauemi, do Królestwa Polskiego przysłany y naypierwey w Kościele Warszawskim XX. Pijarów w Kaplicy Ukrzyżowanego Pana Jezusa wszystkim Wiernym otworzony y ogłoszony, w Warszawie przedrukowany 1763. w 8ce.

— serdeczny dusze pragnący miłować Boga, y iemu służyć. To iest różne nabożeństwa, y akty wewnętrzne cnot chrześciańskich z przydatkiem wielu nauk, informacyi y instrukcyi do tego należących, z różnych autorow zebrane, na dwie części rozdzielone, francuzkim y polskim ięzykiem wyrażone y za dozwozeniem Zwierzchności Duchowney do druku podane. Przez Zakonnice Nawiedzenia Najświętszey Panny Maryi. w Warszawie w Drukarni J. K. M. w Collegium Scholarum Piarum. 1701. [Na 2 karcie tytuł:] *Tre-sor de la dévotion intime d'une Ame, qui desire aimer et servir Dieu c'est a dire; Diverses prieres et actes interieurs des vertus chretiennes; augmenté des plusieurs instructions et informations pour cet effet, tirées de divers auteurs: divise en deux parties, et mis en deux langues francoise et polonoise (tak) Avec permission des Supérieurs donné à imprimer par les Religieuses de la Visitation Sainte-Marie. A Varsovie, de l'imprimerie Roiales, du College des PP. Schol. Piar. 1701. w 8ce, k. 8 nlb., str. 397, k. 1, str. 220 oraz Table kart 8 nlb.*

Dedykacja: Pannie Krystynie Branickiej (po pols. i franc.). — Obejmuje modlitwy.

W Cz. II: O niewinności obyczajów (s. 91). — O spowiedzi (s. 110). — Medytacje (s. 124). — Ćwiczenia każdodziennie (s. 166). — Przygotowanie się na śmierć (s. 188).

Jocher 6638.

Bibl. Karmelitaneek w Krak. — Dzików — Jagiell. — Zamoj.

— w ziemi ukryty nieśmiertelna w śmiertelnym ciele dusza, albo szacunek duszy ludzkiej. Warszawa 1779. w 8ce.

— ob. Bernowicz (1782) — Brygitta Sw. (niebieskich tajemnic 1658) — Brzechffa St. (bogaty w klasztorze 1633) — Bzowski Hiacynt (1786) — Cezary F. (Karmelit. 1676) — Cypryan a S. Maria (Karmelitań. 1650) — Degorski Seb. (nieosz. łask. Anny 1710) — Dembiński Ign. (1790) — Elbiński L. (ukryty 1784) — Gałatowski Józ. (pochwały do Bogarodzicy 1676) — Gdowski Z. (Oblubienicy 1626) — Grajewski (1786) — Grzybowski Ant. (nieosz. Franciszkanów 1740, 1778) — Haur J. (albo skarbiec) — Judasz Tadeusz (dobrej sławy 1738) — Korowicki A. (drogi rubinami 1728) — Łuszczewski Paw. (na gruncie ewang. 1680) — Maxymy (1769) — Msza św. (nieprzebrany kleynotami 1754) — Nabożeństwo (nowy 1768) — O. J. X. (bogactw, affekty 1699) — Palma Bł. (nieprzebr. aktów 1654) — Pinamonti (w naczyniach) — Potocki Stanisław (w Zamojskich domu 1733) — Russel P. (nigdy nieprzebr. kościoła 1655) — Saurymowicz S. (nieprzebr. łask 1784) — Śtawicki Seb. (dożytniego zbioru 1659) — Steczewicz Jan (dobrodziejstw, obraz. 1672) — Tłuczyński Ign. (wielki odpuśców 1671).

Skarbek ob. Skarbkówna.

Skarbek Aleksander Franciszek ob. Chodykiewicz Klemens (1771).

Skarbek Andrzej ob. Sobieszcański Aleksander (Fortuna nieba 1734).

Skarbek Benedykt Ważyński ob. Ważyński.

Skarbek Bonawentura ob. Piechowicz Szymon (1619).

(Skarbek Christoph.) (II), kasztelan. Depositum auroi Senatoris Illustrissimi

Domini D. Christophori Skarbek Castellani Halicensis S. R. M. Colonelli etc. etc. thesauro sepulchralis glebae nullis lachrymarum gemmis satis aestimatum publico illustrissimorum filiorum ac totius Poloniae luctu. In metropolitana basilica Leopoliensi concredidum. Testante pretiosum dolorem Societate Jesu Collegii Leopoliensis. Anno ab Unione Hypostatica in Carne Humana 1706. Die 20 Mai deposita. (B. w. m. dr.) fol., k. 14.

Dedyk. Joanni, Vladisl. et Ant. Skarbek. Proza, od ark. G. wierszem. Od G., kart 2 wierszem polskim. Pieczęci kosztowne. Zabawa Piaseckich, Leliwa Ostrowskich, Abdank Skarbkom. Jagiell.

— ob. Golejowicz Stan. (Literae ad immort. 1706).

SKARBĚK Christophorus (II). Pignus obaerati amoris in tesseram obligatae gratitudinis, ad plantas Joannis Skarbek archiepisc. Leop. inter festivos Divi Indigetis applausus depositum a Christophoro Skarbek 1726. fol.

— ob. Abratowicz Antoni (1755).

Skarbek Eugeniusz ob. Koszyk (1789).

(Skarbek Franc.). Thesaurus Sarmatiae Caesarum, fortuna major, par Regno et Orbi, Illustr. Excell. Franciscus a Góra Skarbek, cum primum Castellanos sumeret curulis poloni honores, Themide ponderatus atque a Residentia Lanciencis Soc. Jesu aestimatus anno 1731. Posnaniae typis Coll. Soc. Jesu. fol., 25 kart nłb.

— Annulus aeternitatis symbolum legati Joan. Skarbek, com. de Gora, aeternam complectens gloriam, nunc vero in Pallad. Olymp. decursu sub auspicio Franc. Skarbek, vexilliferi palat. Lanciencis, Tusinensis capit. propos. Varsav. 1725. fol., k. 10.

— ob. Fludziński Romualdus (1753).

Skarbek Joannes (I), ad Henricum a Boleslao legatus ob. Poniński Ant. (Opera 1739) — Skarbek Jan III (Aurum auro 1713) — Skarbek Franc. (Annulus 1725) — Thesaurus orbis lechici (1743).

SKARBĚK Jan (II). Ευχοε Magnifico ac Excellentissimo Domino Simoni

Piechovio Philosophiae Medicinaeque doctore, dum in Rectorem Academiae Zamosc. sexto publice renuntiaretur a Joanne Skarbek Stud. poes. honoris et observantiae debitae ergo dictum Anno Dni MDCXIX (1619) die X. Mense Maji. In typographia Acad. Zamosc. w 4ce, k. nlb. 4.

Na odwr. str. tytułu berła akad. Zam. Pod nim 4 wiersze podpisał Bonawentura Skarbek Student poetyki. — Na końcu epigramat podpisał Mokrowski Andrzej. Zamojs.

SKARBK Jan (III), arcyb. lwows. († 2 grud. 1733). Zgody i pokoju życia naszego szczęśliwe korony (1724)... ob. Orłowski Ignacy (Chwała 1726, w Bibl. XXIII str. 427).

Ma to być jego kazanie wydane przez ka. Serjewicza, o czem ob. w t. XXVII str. 396. — Skarbkwowi przypisuje je mianowicie Jocher II 4701.

— Dei et Apostolicae Sedis gratia Archiepiscopus Metropolitanus Leopoliensis Abbas Commendatarius Plocensis. 1728. w 4ce.

List pasteraki.

(Skarbek Jan), arcyb. Aurum auro superadditum id est Illustrissimus et Reverendissimus Joannes Skarbek thesauro archidiecaesano Leopoliensi caelo demissus archipraesul et antistitum gemma in auspiciatissimo archipraesuleae cathedrae aditu populorum gratulatione, omnium solatio, devinctissimo suo nomini archidiecaesani collegij Leopoliensis Soc. Jesu studiis aestimatisimus. Anno appretiati in terris Dei Homini 1715. [Leopoli. 1715]. fol., k. 24 nlb. (ark. K₁).

Zaczyna się: Habemus fortunae nostrae reverentiam. Proza i wierszem.

Jagiell. — Kijowa.

— ob. Actus coronationis imaginis (1724) — Barszczewski Andrzej (1734) — Belli J. B. (1721) — Czołhański Michał (1696) — Gengel Georgius (Censura prophet. 1724) — Giżycki Andrzej (1727) — Golejowicz Stan. Alb. (1713) — Gosciecki (Poselstwo approb. 1732) — Kalendarz (1714) — Muchowski Mac. (1730) — Okolski Jan Kapistr. (1724) — Okoniowski Józef Wojciech (Ternio 1717) — Ormiński Fr. (1714) — Pia-

secki Andreas (1721) — Siarkiewicz Antoni (Miecz 1718) — Skarbek Christoph. (Pignus 1726) — Węgrzynowicz Antoni (Kazań niedzielnych księga trzecia 1714).

Rzeczniczki Vitae praes. I 234-5. — Encykl. Orgelbr. T. 23. s. 496.

SKARBK Jan (IV). Mowa J. W. JMci Pana Jana Hrabi à Gora Skarbka Kasztelana Inowłocławskiego, na Seymie Warszawskim Anno 1766. miana. (B. m. dr.). fol., 1 karta.

Doprasza się o decyzje większością głosów. Akad. — Krasinś. — Zamojs.

— Mowa J. W. JMci Pana Jana Hrabi à Gora Skarbka Kasztelana Inowłocławskiego na podziękowanie za Krzesło teyże Kasztelaniy. Miana Die 29. Octobris 1766. Anno. (B. m. dr.). fol., 1 ark. dr.

Pochlebstwa królowi. Akad. — Ossol.

SKARBK Ignacy. Mowa JWP. Ignacego Skarbka Sędziego Trybunału Gł. W. X. Lit. przy limicie tegoż Trybunału Roku 1791 dnia 15. Kwietnia miana, w 4ce, $\frac{1}{2}$ ark.

Skarbek Ignacy ob. K. G. (Wiersz) — Pilawski Ignacy (1792) — Woyczyński (Gratulatio).

Skarbek Józef ob. Maszczyński St. (Figura 1724).

SKARBK Ludwik i LUBOWIECKI Piotr. Propositiones philosophicae ex illustrioribus veterum recentiorumque Philosophorum placitis depromptae quas publice propugnandas exponunt. Ludovicus Skarbek filius dapiferi Ciechanoviensis — Petrus Lubowiecki filius pocillatoris Kijoviensis, In Collegio nobilium Varsav. Scholarum Piarum philosophiae et matheseos auditores mense Julio 1762. Varsaviae, typis S. R. M. et Reipubl. in Coll. Schol. Piarum. w 4ce, k. tyt., str. 32.

Jagiell.

Skarbek Ważyński ob. Ważyński. **Skarbiec** koronny ob. Segnitz (1686). **Skarbiec sekretów** ob. Haur J. K. (1686).

SKARBIMIERZ Mikołaj, Bernardyn († 5 marca 1654). Drogi troiakiey Spółcierpienia, Pogrzebu, y Wniebo-

wzięcia Błogosławionej Panny Maryi Nowa Pamiątka. Przydane są Rozmyślenia, Nauki, Hymny, Modlitwy przez X. Mikołaja Skarbimierza. w Krakowie w Drukarni Mącieja Andrzeiowczyka Roku P. 1633. w 8ce, k. tyt., k. nlb. 7, str. 224 i k. nlb. 4.

Dedykacja: Paniey Annie z Roścá Lvbomierskiej, kasztell. Woynickiey... datow.: Na Kalwarye dnia 17 Sept. 1633... Fr. Scarbimirius ord. min. de obseru. professus. Poczem: Auctor Czytelnikowi, gdzie tłumaczą układ swego dzieła i położenie w każdej części trzech koronek: bolesnej, wesołej i chwalebnej. Kończą Aprobata Leon. Starczewskiego z 16 junii 1633 oraz na odwrocie wiserunek M. Boskiej z podpisem Jac.

Dzieli się na 3 części: Droga spółcierpienia, pogrzebu i wniebowzięcia. Każda z tych dróg składa się z rozmyślań, modlitw, hymnów, nauk. Od str. 202: Przydatek. (Tu Stabat Mater po polsku, hymn św. Bonaw. i inne hymny kościelne, litanja lauretańska itp.).

Hymny wierszowane lichu. Szczegółów odnoszących się do Kalwarii Zebrzyd. nie ma.

Na str. 223 rozpoczyna się Summarinsz, który zajmuje k. 4; z tego pierwsza ma liczby 223 i 224, trzy inne nlb. Na końcu na osobnej karcie: w Krakowie w Drukarni Mącieja Andrzeiowczyka R. P. 1633. Nad tem sygnet drukarska (obelisk).

Jocher 8203. — Maciej. III. 760. — Encykl. Org. XXIII. 501. — Encykl. kośc. XXV. 418. — Golichowski Upominek 1896 cz. II str. 11.

Por. Postępkalski Mar. (1611).

Jagiell. — Ossol. — Warsz. Uniw. — Zamoj.

— Kalwarya abo Krotka historia o fundacye miejsca, y Oycow Bernardynow Zakonu S. Franciszka y także o drogach bolesnych Chrystusa Pana, wymienionych nakształt miejsc świętych Jerozolimskich na gruncie Zebrzydowskim pokazana. Pierwsza część ma też inne rozmaite Dyskursy według potrzeby na zalecenie miejsca tego S. Wtóra opisuie nabożeństwo drogom tym służące. Przez X. Mikołaja Skarbimierza Zakonu S. Franciszka de obseruantia diffinitora Provinciae Poloniae Gwardyana Kalwaryjskiego. Z dozwoleń Starszych. W Krakowie w drukarni Macieja Andrzeiowczyka R. P. 1632. w 8ce, str. 283.

Ded. Michałowi i Franciszkowi z Zebrzydowic Zebrzydowskim.

Jocher 8848. — Maciej. Polska IV 128.

Kraśn. — Ossol. — Warsz. Uniw.

— Viarvm Compassionis, Fvneris.

Et Assumptionis Gloriosissimę Virg. Mariae, propriis Stationibus in Montibus Calvariae Zebrzydovicensis Distinctarum Remonstratio. Conformiter ad Passionis Dominicae Vias Hierosolimitanae dimensionis in iisdem Montibus, insertis discursibus contemplativis, Hymnis, Orationibus, Coronis, peregrinorum usui accommodata. Autore R. P. F. Nicolao Scarbimirio, Ordinis Minorum de Obseruantia, Prouinciae Poloniae Diffinitore, et Theologiae Moralis Lectore. Superiorum permissu. [Na końcu:] Cracoviae, Typis Matth. Arcovień. 1630. w 12ce, k. tyt., 15 k. nlb., str. 275 i 2 k. nlb.

Na odw. tyt. herb Zebrzydowskich i 6cio wiersz. Dedyk. Joanni Zebrzydowski, Snpr. regni Pol. Ensifero. Tu wysławia Mikołaja Zebrz. Dat. in conventu Calv. Nonis Febr. 1630. — Poczem: Candido Lectori auctor, aprobata M. Hallera ministra prov. pol. z r. 1629 i rycina M. Boskiej.

Podział książki i charakter jest podobny jak w wydaniu polskiem (Drogi trojakiej spółcierpienia), ale wybór i układ modlitw, hymnów i rozmyślań inny. — Od str. 259 idzie: Corollarium. Od str. 275: Elenchus huius libri (2 k. nlb.).

Do dziejów Kalwarii Zebrz. niema tu materiału.

Podawana czasem data 1620 jest widocznie mylną.

Lepkowski Kalwarya 1850 str. 46. — Wiszn. VIII 215.

Czartor. — Jagiell. — Kraśn. — Ossol. — Warsz. Uniw. — Wileńs. — Wrocław. kapit. — Zamoj.

Skarbkowa Eleonora z Bielskich ob. Chodykiewicz X. Klemens (1771).

Skarbkówna Helena ob. Ciekankowski Stan. Kasper (1675) — Stradomski.

Skarbnica Panska Łask, Przywilejow, Odpustow, Od roznych Oycow SS. Kościoła Chrystusowego, Rzymskiego Najwyższych Pasterzow, tak Zakonowi Karmelitańskiemu, Jáko Prześwietney Archikonfraterniy Szkaplerza Świętego nádanych Pełna. Krotkim zebrána Sumáriuszem, y dla Publiczney serc y Afektow do Nayś: M. P. z Gory Kármelu

y Jey S. Szkaplerz² Sukienki nabożnych Wiadomości Za pozwoleniem Starzych Otworzona Przez wielebnych OO. Karmelitow Bossych Wileńsk: Nie oszacowanego Bostw² Skarbu w Roli Ci²ła Ludzkiego ut²ajonego. w Wilnie. w Druk. Akad: S. Jesu, R. P. 1733. w 12ce, str. 120.

Przed k. tyt. na osobnej kartce napis: Lektora Łaskawego Benefaktor tych Książek O troje Pozdrowienia Anielskiego uprasza Za Dusze w czyscu zostające.

Na odw. tyt.: Przemowa do Czytelnika. Autor wykazuje w niej powagę bractw czyli konfraterni. Rozdz. I o bractwach w pospolitości, dalsze o bractwie szkaplerza. Od str. 81: Przydatek o początku zakonu karmelit... z ziąg Jana a Jesu Maria y Auberta Mirei y z zięgi Splendory św. Teresy. — Jest to więc wyciąg z dzieła „O początku zakonu“, o którym ob. tom XVIII str. 410.

Na ost. k. Poprawa omyłek.

Na egz. Bibl. Jag. zanotowano wspólnie: Roku 1734 miesionca Decemberij 2. Ta Ksionska Darowana od Pani Marianny Liazchowiczowej Mieszczanki y Kupcowey Wileńskiej Danielowi Antoniemu Swirczewskiemu na wieczne czasy.

Jocher 9249.

Ob. wyżej: Skarbu Karmelit. Jagiell. — Wileń.

— niebieska przy obrazie Bogarodzicy Maryey w kościele Michała Sw. tłum. Kona. Sokolińska. Wilno, w druk. S. J. 1671.

Dedyk. Teod. Sapieżance. Zamoj.

Skarbnica ob. Androcy Fulvius (duchowna 1600) — Bruni W. (tajemnic 1693) — Galatowski J. (bogomatiery 1676) — Powodowski H. (bibliery 1579, 1581) — Wysocki Sz. (duchowna 1600) — Żymicyusz N. (kościola Jasney Gory 1618).

Skarbowa materya ob. Porządek — Zamojski Andrzej (Porządek 1765).

Skarbowa sprawa ob. Andrzejkiewicz W. (1778).

Skarbowe bilety ob. Antycypacya.

Skarbowe rachunki ob. Przebendowski Jan Jerzy (Summaryusz 1712).

Skarbowy Trybunał ob. Trybunał.

Skarby ob. Brygida S. (niebies. tajemnic 1698) — Łobżyński Jan (Trzy albo depozyta 1640).

Skarga Vtraponney Oyczyzny Polskiej po nieszczęsney klęsce y nieoszacowanej szkodzi, przez T²t²ary (1615)... ob. Confoederacya nowa (tom XIV. 360).

W bibl. Akad. i Ossol. znajduje się jako druk osobny, ale z sygn. Bij i Bii. — Narzeka, że synowie koronni zapomnieli męstwa i radzi, aby na ślakach murarze zbdnowali filar z napisem: Synowie moi zapominają swego powołania itp.

— [szlachty okolicy Przewłoka do Krola i Rady neustai²acyy na hetmana Ogińskiego]. (B. w. m. i r.) fol., k. 6. Siedniu szlachty, nie umiejącej pisać (na czele Andrzej Łukasiewicz) żali się, że choć są szlachtą legitymowaną, obrócono ich w chłopów. Ogiński zabiera ich do zamku Słonimskiego, każe ich bić, więzić, niemowłeta od pierzi matek odbierać, u przepłotu ćwiczyć, tak że Dmitra Ibanowicza na śmierć za²wicsono.

Jagiell.

— J. XX. Dominikanów Prowincyi Litt. na Sancitum Konfederacyi Gener. W. X. L. w r. 1793 m. Junii 14 dn. Favore, JW. Michała Kossakowskiego Wdy Witebs. wydane a na mocy Sanciti o expulsii z dóbr Miłaszun p. J. W. Kossakowskiego J. XX. Dominikanom dopełnioną. fol., kart 2.

Krasius.

— ubogiej szlachty (1759). w 4ce, kart 7.

Autorem jest albo Piotr Hadziewicz (tom XVIII str. 14) albo F. Czapski (obacz). — Odpowiedź na to ogłosił Adam Jordan (tom XVIII str. 622). — Ob. Smoleński w Przegl. hist. III str. 204.

— ekonomii grodzieńskiej (1793)... ob. Grodno.

SKARGA (Pawęski) Piotr S. J. (1536 † 1612). Appendix Scargae Jesuitae de iisdem Russorum erroribus et causis propter quas Graeci a Romana Ecclesia defecerunt.

Umieszczone w dziele Łasickiego De Russorum, Moscovitarum et Tartarorum religione... Spira, 1582 (o którym obacz tom XXI str. 75). Łasicki przerobił ten ustęp z dzieła Skargi: O jedności kościoła (część II rozdz. XII) wydanego w roku 1577. — Polemizował z tem jeszcze w sto lat później Galatowski, jak twierdzi Wiszniewski VIII 288.

Dzieduszycki I 345. — Tretiak Skarga 1912 str. 89. — Metr. Makary Istor. ruskoj cerkwi X (pisze błędnie że wyszło po polsku). —

Otwinowski Dzięła ks. Skargi, spis bibliogr. 1916 nr. 7. — W r. 1882 przedrukowane w Russk. Istoriceszkaja Biblioteka, tom VII str. 211.

— **Areopagus. To iest: Wykład słow ś. Páwła Apostoła, ktoremi w Areopagu Trybunálisty Pogáńskie w Athenách, do vznánia iednego práwego Bogá ná-mawiáá. Act: 17. Ná czworo Kazánia rozłożony. Przez X. Piotra Skarge, Societatis Iesv. W Krakowie, W Drukárni Andrzejá Piotrkowczyká, Typográphá K. I. M. Roku Páńskiego 1609. w 4ce, k. nlb. 2 i str. 48.**

Przypis Jędraejowi Boholi, datow. w Wilnie 14 sierpnia 1609. Wspomina w tym przypisie, że wypowiedział te kazania roku przeszłego (1608) w Krakowie. „O które aby nie ginęły, Król przez W. M. do mnie wskazał. I na wyjeździe z Krakowa do Wilna napisałem je... Bo mię też W. M. o nie prosił, będąc pilnym i nie próżnym ich słuchaczem...”

Poczem idzie tekst czterech Kazań nawiązujących do mowy św. Pawła w Areopagu ateńskim. Skarga stawia starożytność na wzór: W kaz. I poddaje krytyce sądownictwo polskie. W kaz. II broni zdania, że Tryb. świecki nie ma nic do duchowieństwa. W kazaniu III omawia potrzebę religij i istotę Boga. W kaz. IV o monarchji albo jedynowładztwie, o przymiotach Boga itp.

Przedrukowane w r. 1610 oraz w r. 1738 w zbiorze „Kazań przygodnych“ (o casem niżej). Dwa dalsze przedrunki wyszły w r. 1808 (jako I tom „Kazań przygodnych“) — oraz w r. 1841 w Krakowie (ob. Bibl. IV).

Joher 2516. — Otwinowski nr. 53. — Janowski Polit. diejatelnost 1907. — Windakiewicz Skarga 1926 str. 74. — Grabowski Skarga 1913 str. 586.

Czartor. — Gdańska miej. — Uniw. lwow. — Uniw. warsz. — Wileńs. — Zamojs.

— **Artes Dvodecim Sacramentariorvm Sev Zvinglocalvinistarvm quibus oppugnant, & totidem Arma Catholicorum quibus propugnant praesentiam Corporis D. N. Iesv Christi in Eucharistia, Contra Andream Volanum huius Haereticae pestis in Lituania Archiministrum Authore Petro Scarga Presbytero Societatis Iesv. [Tu winieta okrągła nakształt pieczęci z napisem „I. H. S. Ante Solem Permanet Nomen Iesvs“ — godło Jezuitów]. Vilnae Typis & sumptibus Illustrissimi D. D. Nicol: Christophori Radiuili Ducis Olycae & Niesuis M. D. L.**

Supremi Marschalci. (Na końcu:) Vilnae. Typis et sumptibus Illustrissimi Domini D. Nicolai Christophori Radiuili, Ducis Olycae et Niesuis. M. D. L. supremi Marschalci. Anno Domini 1582. k. nlb. 16, str. lb. 1—399 i 380—424 (a więc właściwie jest stron 444, gdyż str. 380—399 są podwójnie liczbowane), i k. nlb. 6 (Index). (Druk gocki).

Dzielo to wyszło także z inną kartą tytułową:

Artes Dvodecim Sacramentariorvm Seu Zvinglocalvinistarvm, Quibus oppugnant, & totidem Arma Catholicorum quibus propugnant praesentiam Corporis D. N. Iesv Christi in Eucharistia. Contra Andream Volanum huius haereticae pestis in Lituania Archiministrum. Authore Petro Scarga Presbytero Societatis Iesv. [Tu winieta podłużna tj. wąski pasek przez całą długość tytułu]. Vilnae Typis & sumptibus Illustrissimi Domini, D. Nicolai Christophori Radiuili, Ducis Olycae. & Nesuis. M. D. L. supremi Marschalci. [Pod tem znouu winietka nieco większa na wysokość ale krótsza]. (Na końcu:) Vilnae. Typis et sumptibus Illustrissimi Domini, D. Nicolai Christophori Radiuili, Ducis Olycae et Niesuis. M. D. L. supremi Marschalci. Anno Domini 1582.

Tytuł przedrukowano więc widocznie dla tego, aby opuścić godło Zakonu i zastąpić je winietą bez znaczenia.

Na odwr. tyt. herb Batorego w otoczeniu herbów polskich i dwuniesz łac. Dedykacja Stephano Regi, gdzie opisuje jego przybycie do Rygi i jego zarządzenia w Infantach. Poczem przechodzi do zaczepek Wolana i uzasadnia swój występ. Dat. Rigae ult. Octobris 1582.

Poczem: Optimo lectori salutem. Wspomina tu swoje dzieła „Pro Eucharistia“ i „Siedm filarów“ (columnae). Wreszcie wylicza 12 artes et impost. sakramentary i przeciwstawia im 12 tez katol. Kończąc 2 cytaty z św. Chryzost. i Hieron.

Od str. 1—397 idzie właściwe dzieło, podz. na 12 artes. — Od str. 398 index. — Na str. 398: „Contradictionum et antilogiarum scholae calvinisticae Andraee Volani index“.

Skarga podaje 14 tez Wolana i dowodzi ich sprzeczności. Kończąc uwaga o błędach w pagin. i spis alfabet. rzeczy, errata i powtórzone miejsce i data druku.

Na str. 382 (widać omyłka w paginacji, bo po stronie 399 idzie zamiast 400 po drugi

raz 380, 381 itd.): „Appendix de conviciis, calumniis et quibusdam digressionibus adversarii“.

Dzieło to jest trzecią z rzędu rozprawą polem. przeciw Wolanowi, który wywołał polemikę piśmie wymierzonym przeciw Skardae i Franciszkowi Turiani pod tyt.: *Defensio verae, orthodoxae veteraeque in ecclesia sententiae de Sacramento corporis et sanguinis D. N. Jesu Christi...* (1579).

O całej tej polemice ob. X. Święcki w Przegl. teolog. 1928, I i II.

Przedrukowane zostało w r. 1610 (w „Kazaniach przygodnych“), oraz 1707 i 1738.

Otwinowski Dzieła nr. 5. — Abramowski Ctery wiaki drnkarswa 1925 str. 33. — Sobieszcz. w Enc. Org. XXIII 507 podaje mylnie datę 1576. — Jocher 3916 (podaje mylnie w tytule sectae zamiast „pestis“). — Wierabowski I 420, 421. — Bandtke Hist. dr. II 268. — Berga Un prédicateur (1916) str. 206. — Grabowski Skarga 1913 str. 321. — Kotula Włśc. rękop. 1929.

Akad. — Akad. duch. petersb. — Bawor. — Branic. — Celiń. — Chrept. — Czarn. — Caart. — Czetw. — Drohob. — Dzików — Gniezn. — Jagiell. — Jeauici krak. — Kijów — Kórnik — Krasiańs. — Mogiła — Pawlik. — Praga Uniw. — Przeźda. — Raczyns. — Strahów (Norbert.) — Tow. P. N. pozan. — Uniw. lwow. — Warsa. Uniw. (dwa egz. odmienne) — Zamojs.

— Ná Artykuł O Iezuitách, Ziązdu Sędomierskiego, czytany w Wiślicy przed Krolem J. M. y Senatem y Szlachtą á Rycerstwem od Posłańcow tegoż ziązdu, trzynastego dnia, Września, Roku Pańskiego, 1606. Odpowiedź X. Piotra Skargi Societatis Jesv, Czynniona ná Kazaniu, także w Wiślicy, przed temiż stany, siedmnastego dnia tegoż Miesiącá y Roku, 18. Niedziele po Świątkach. W Krakowie, W Drukárni Andrzejá Piotrkowczyká, Roku Pańsk: 1606. w 8ce, k. tyt. i k. nlb. 20 (sygn. C₁).

Broszura ma formę kazania i zwrócona jest „słuchaczy“. Omawia zasady karności jezuickiej; obja zarzuty (między innymi) co do popierania w kazaniach absolutum dominium i co do ganienia porządków Rzeczp.; mówi o projektach co do karania Jezuitów: „Palec jest Boży Soc. Jesu“. W tem wydaniu jest „O karaniu Jezuitów“ na k. B₂ verso.

Literaturę obacz przy ostatniem wydaniu. Jagiell. — Krasiańs. — Ossol. — Wilno.

— Ná Artykuł O Jezuitách Ziązdu Sędomierskiego, czytany w Wiślicy przed Krolem J. M. y Senatem, y Szlachtą á Rycerstwem od posłańcow tegoż ziązdu,

13. dnia Września, Roku Pańskiego 1606. Odpowiedź X. Piotra Skargi Societatis Jesv, Czynniona ná Kazaniu, także w Wiślicy, przed temiż stany, siedmnastego dnia tegoż Miesiącá y Roku, 18. Niedziele po Świątkach. w Wilnie. w 8ce, 22 kart nlb. (sygn. A—C₀).

W tem (drugiem) wydaniu: O karaniu Jezuitów jest na k. B₂ recto.

Osiński Skarga 92. — Otwinowski nr. 44 (uważa to mylnie za wyd. III).

Czarn. — Czartor.

— Ná Artykuł O Iezuitách Ziązdu Sędomierskiego, czytany w Wiślicy przed Krolem J. M. y Senatem, y Szlachtą á Rycerstwem, od Posłańcow tegoż ziązdu, trzynastego dnia Września, Roku Pańskiego, 1606. Odpowiedź X. Piotra Skargi Societatis Jesv, Czynniona ná kazaniu, także w Wiślicy, przed temiż Stany, siedmnastego dnia tegoż Miesiącá y Roku, 18. Niedziele po Świątkach. W Krakowie, W Drukárni Mikołaiá Joh, Roku Pańskiego, 1606. w 8ce, k. 2 i str. lb. 47.

Na odwr. tytułu tak w tem jak i w poprzedniem wydaniu dwa teksty z ewang. jako motto. Wyd. to jest trzecim. Tekst w kilku drobnych ustępach rozszerzony, a w kilku złączony (np. pomowa bez dowodu zam. potwara, abywajcie zam. wyświecajcie).

W tem wydaniu: Wtora Częsc, O karaniu Jezuitów... na str. 26.

Przedruk w Kaz. przyg. (1610, 1738) oraz w r. 1814. — Przedruk uwzględniający wersje I i III wydania w Czubka Pisma polit. III. 94.

Uzupełnieniem tej broszury jest dziełko „Próba Zakonu“, w którym apoteozuje zakon, daje jego historję i dzieje jego przekładowań (obaca).

Otwinowski nr. 42, 43, 44. — Kot w Pam. liter. XI str. 950 (o dopiskach Brożka na egz. Bibl. Jag.). — Barycz w przedruku Gratias 1929 str. 172. — Windakiewicz Piotr Skarga 1925 str. 184. — Grabowski Skarga (1913) str. 562.

Czapsk. — Czartor. — Ossol. — Puł. — Warsa. Uniw.

— Boju (O) i żołnierstwem... ob. Kazania przygodne (1600).

— Bractwo św. Łazarza... ob. Kazania przygodne (1600).

— Bractwo Miłosierdzia W Krakowie V S. Barbary Zaczęte Roku Pańskiego, 1584. Miesiącá Oktobra. Do ktorego aby Pan Bog sercá ludzkie

wzbudzić raczył, wydane jest naprzód Kazanie o Miłosierdziu, y o zaleceniu y przedsięwzięciu Bractwa tego. K temu przydane są tegoż Bractwa powinności y porządki, y Czytania z Pismá S. z Doktorow, y z żywotow Świętych, o miłosierdziu y iálmużnie. Ná cześć Pánu Bogu y rozmnożenie miłosiernych vczynekow. [Tu godło Jezuitów: baranek otoczony płomykami], (1588). w 4ce, k. 4, k. lb. 37. (Druk gocki).

Tytuł w osobnej obwódce, odwrot biały. Na 4 kartach dedykacja Bractwa „malczkicy a powinney pracy moiey“, datowana w Krakowie 19 septem. 1588. — Na k. 1: Kazanie o miłosierdzin u św. Barbary w pierwszą niedzielę po Świątkach. — Na k. 27 v: Porządki Bractwa miłosierdzia. — Na k. 33 v: O komorze potrzebnych (Mons pietatis). — Na k. 34—37 v: potwierdzenie Bractwa przez legata papieskiego Hipolita Aldobrandiniego (późniejszy Klemens VIII) z dnia 28 września 1588, w języku łacińskim. (Oryginał znajduje się w Arch. Bractwa Miłosierdzia w Krakowie). Tu wyliczone łaski udzielone członkom Bractwa. — Na końcu: Laus Deo.

Równocześnie wyszło: Institutum abo Przedsięwzięcie Banku Miłosierdzia, w 4ce, k. 4 — o czem ob. tom XVIII, s. 584. — Jest ono może również pióra Skargi?

Z „Bractwem“ w najbliższym awiażku stoją „Czytania“ oraz „Ustanowienie“ (ob. niżej). W roku 1588 wysły równocześnie „Czytania“ (kart 62) i bywają razem z „Bractwem“ oprawiane, gdyż istotnie tworzą z niem rzeczową całość. Obacz niżej.

Wierzbowski II 1693 opisując egzemplarz Bractwa podaje liczbę jego kart 4, 37, 62, gdyż uważa oba dziełka za całość. — Otwinowski I. c. nr. 10 (przypuszcza, że to druk Piotrkowczyka). — Maciej. Pism. T. I s. 662. — Baliński Staroż. Pols. I 424. — Eneykl. Orgelbr. T. 23 s. 209. — Działosz, II 46. — Berga Un prédicateur 1916 str. 209. — Grabowski Skarga 1913 str. 352 i 454. — Windak. I. c. str. 60. Czarn. — Czartor. — Kórnik — Bibl. Posł. — Uniw. lwowa. — Warsz. Uniw. — Zamoj.

— Bractwo Miłosierdzia W Krakowie u S. Barbary, Zaczęte Roku Páńskiego, 1584. Miesiącá Octobrá: Do którego áby Pan Bóg sercá ludzkie wzbudzić raczył: wydane jest naprzód Kazanie o Miłosierdzin, y o zaleceniu y przedsięwzięciu Bractwa tego: Ktemu przydane są tegoż Bractwa powinności y porządki, y Czytania Pismá S.

z Doktorów, y z Żywotów Świętych, o miłosierdziu y iálmużnie: Ná cześć Pánu Bogu, y rozmnożenie miłosiernych vczyneków. W Krakowie, W Drukarni Lázárzowéy, Roku páńskiego 1598. w 4ce, str. 52, 34, karta 1 i str. 107. (Druk gocki).

W edycji tej układ treści jest następujący:

- 1) Bractwo miłosierdzia w Krakowie u S. Barbary X. Piotr Skarga S. J. Łaski Bożey i pokoju życzy w Krak. 19 Sept. 1588. —
- 2) Kazanie o miłosierdziu na zalecenie Bractwa miłosierdzia miane w I niedzielę po świątkach 1588 r. w Krakowie u S. Barbary. —
- 3) Powinności Bractwa miłosierdzia w Krakowie, Porządki, Komora potrzebnych i Odpusty (str. 84). Na końcu: drzeworyt (obraz płaczącego Jezusa z koroną cierniową z napisem Fraternitas misericordiae). —
- 4) Dalej: Czytania Bractwa miłosierdzia w Krakowie przy kościele św. Barbary na każdą niedzielę do roku, gdy się na kolekty sobodzą... (str. 1—107 bez osobnego tyt., ale z osobną paginacją).

Części 3) i 4) niema w poprzednim wydaniu. W r. 1610 przedrukowano to znowno przy „Kaz. przygodnych“ (obacz), przyczem dodano „Bractwo św. Łazarza“ i „Skrzynkę św. Mikołaja“.

Wierszow. II 1876 — Działosz. Skarga II 45. — Maciej. Pism. I 665 (notuje błędnie przedruk z r. 1618). — Jocher 8862 i 9061. — Otwinowski I. c. nr. 24. — Rybicka i Köhlerówna Katalog 1929. — Kotula Właśc. rękop. 1929 nr. 103, 115. Akad. — Bawor. — Bernard. lwowa. — Czapski — Czart. — Dzed. — Dzików — Coll. brnsb. — Pawlik. — Pozn. T. P. N. — Raczyńca. — Szembek — Warsz. Uniw.

— Toż... w Krakowie u S. Barbary zaczęte Roku P. 1584, miesiąca Octobra; a Roku 1592 w Warszawie, miesiąca Septembra u S. Jana przyięte... W Warszawie. Przedrukowane w drukarni Jana Rossowskiego, K. J. M. Typographa, roku P. 1628. w 4ce, k. t., str. 96 i 107.

Przedruk wydania z r. 1598. Po kazaniu o miłosierdziu idzie na str. 57 opis Bractwa w Warszawie. Podane imiona członków: Jan Tarnowski, podkanclerzy kor.; Andrzej Opaliński, marszałek wielki koronny; Piotr Tylicki, referendarz; Wawrzyniec Gębicki, arcyb. gniezn.; Jan Markowiecki, pisarz skarb.; Stan. Garwaski, starosta gostyński. Z mieszczan warszawskich: Andr. Umiecki, Tom. Lotowski, Maciej Siostrzeński. Starszym Bractwa był na rok 1629 Paweł Dingoes, rajca

warszawski. Jest również wzmianka o powietrzu i głodzie w latach 1626 i 1626 — i o usługach Bractwa w niesieniu pomocy. Na końcu powtórzono: W Warszawie, w drukarni Jana Rossowskiego, 1628. W paginowaniu błąd, bo zam. 46 jest 26, a zam. 96 jest 69.

Otwinowski nr. 69.

Bernard. lwow. — Dziedusz. — Ossol. — Uniw. wrocł. — Zamoj.

— Toż... Na cześć Pánu Bogu, y rozmnożenie miłosiernych uczynków. Teraz znowu przedrukowane. W Krakowie, w Drukarni Wdowy, y Dzieźdźców Fránciszka Cezárego J. K. M. Typog. 1653. w 4ce, k. 4, str. 192 i 2 k. nlb. (Skrzynka).

Jest to przedruk edycji z r. 1598. Na str. 9—86 idą Kazania o miłosierdziu, powinności, statuta itd., jak w wydaniu z r. 1598. Na str. 87—192: Czytania Bractwa miłosierdzia. Nie było tu pierwotnie Skrzynek św. Mikołaja. Tę „Skrzynkę św. Mikołaja“, drukowaną osobno na dwu kartkach nieliczbowanych, dokleiono dopiero później.

Joher 7781 i 8862. — Otwinowski nr. 72. Dalszy przedruk w edycji „Kazań przyg.“ z r. 1738.

Bractwo mił. krak. — Czart. — Jagiell. — Ossol. — Pawlik. — Zamoj.

— Bractwo Miłosierdzia w Krakowie u S. Barbary zaczęte Roku P. 1584, Miesiąca Octobra, a Roku 1592. w Warszawie Miesiąca Septembra u S. Jana przyjęte. Do którego aby Pan Bog serca ludzkie wzbudzić raczył, wydane iest naprzód Kazanie o Miłosierdziu y o zaleceniu y przedsięwzięciu Bractwa tego. Ktemu przydane są tegoż Bractwa powinności y porządki y czytania z Pisma S. z Doktorów y z Zywotów SS. o Miłosierdziu y Iámużnie. Na cześć P. B. y rozmnożenie Miłosiernych Uczynków. w Warszawie naprzód w r. 1628, w Drukarni Jana Kossowskiego J. K. M. Typographa. Teraz powtornie w roku 1763 (w którym to Bractwo szczęśliwie refluirit) Sumptem Imci Pana Jana Garskiego, Ławnika miasta Szlach: Starej Warszawy, w Drukarni J. K. M. Mitzlerowskiej, przedrukowane. (Na końcu:) W Warszawie, W Drukarni J. K. M. przywileiowanej Mitzlerowskiej R. P. 1763. w 4ce, str. 327.

W liczb. stron pomyłka (str. 93, 98, 94, 100, 97). Na odwrocie k. t. wymienieni protektorowie: Teodor Czartoryski; biskup Inflantski Antoni Ostrowski; oraz starzi: Ign. Nowicki i Fr. X. Witthoff, prezydent miasta Starej Warszawy. — Na str. 94, po Kazaniu o miłosierdziu rzecz o Bractwie miłosierdzia w Warszawie. — Od str. 99—150: Powinności, porządki i Mons pietatis. — Od str. 151—327: Czytania Bractwa miłosierdzia.

Otwinowski l. c. nr. 96.

Dalsze wydanie wyszło w r. 1819, o czem ob. Bibl. tom IV. Niema w niem „Kazań o miłos.“, ale dodano liczne akty do hist. Bractwa.

Ostatnie wydanie wyszło w tomie IV „Pism“ Skargi (wydał Michalski Warsz. 1926). Czartor. — Ossol. — Zamoj.

— [Toż p. t.:] Cnota miłosierdzia pobudkami serc chrześciańskich do politowania się nad nędzą ludzką, w każdoniedzielnym o teyże enocie czytaniu, zalecona y powtornie od Bractwa Miłosierdzia do druku podana. Roku 1741 w Poznaniu, w drukarni J. K. M. Soc. Jesu w 8ce, 19 k. nlb., 221.

Na odwr. tyt. herb Jastrzębiec Józefa Górczyńskiego, opata paradyżskiego, poczem dedykacja temż; dalej list Skargi zalecający bractwo miłosierdzia w Krakowie 19 Sept. 1588; Bractwo, urzędnicy, elekcja, historia, powinności etc.; wreszcie Pobudki ku enocie miłosierdzia do czytania na każdą niedzielę w roku p. X. Piotra Skargę (str. 1—221). Brak więc w tem wydaniu Kazań o miłosierdziu, a za to dołączono tu „Czytania“.

W Poznaniu założył Bractwo Adrjan Radziwiński 12 września 1599.

Joher 4260 i 6111. — Brown Bibl. 80. — Otwinowski nr. 90. Krasiańs. — Ossol.

— Conciones Pro Diebus Dominicis, Et Festis, Totius Anni, R. P. Petri Skarga, Polon. Societatis Jesu: jam olim ab ipso Authore, cum additione de septem Sacramentis, et aliarum quarundam Concionum, saepius recognitae, et editae; nunc vero in latinum idioma, translatae, et ad Fidei Doctrinaeque Christianae augmentum, a Joanne Odrowąż Pieniążek, Palatino Siradiensi, in Lucem Publicam Datae, Permissu Superiorum. Cracoviae, Typis Universitatis, 1691. fol., 7 kart nlb., str. 1—869, str. nlb. 6 (Summarium), str. 869—1261 i str. nlb. 11 (Index).

W liźbowaniu błęd, gdyż strouy 339—438 opuszczone. Jest więc o 100 stron mniej. Dedykacja Innocentemu XII (nuncjuszowi Ant. Pignatelli). Puczem przekład dedyk. Zygm. III z r. 1596. Zawiera w pierwszej części przekład Kazań na niedziel. i święta. Na czele kazań umieszczono Ewangelje; na str. 644 kazanie Tęcjusza; na końcu rejestry.

Od str. 869 idzie Część II z tytułem: *Conciones de septem Sacramentis, Ecclesiae Sanctae Catholicae, habitae et scriptae a R. Patre Skarga, Societatis Jesu, Quibus adinstructae fuerant Conciones necessariae et vtilis de variis Solennitatibus, inxta temporis opportunitatem: quae in alio Libro, vna cum quibusdam Minoribus scriptis eiusdem R. P. Skarga. Cum permissione Superiorum. [Winieta]. Cracoviae. Typis Universitatis. — Owe „minora scripta“ są to (od str. 1097): Sześć pobudek czasu wojny. Czas posuchy i głodu. Na miłościwe lato. Prsy składaniu ślubów w Częstochowie. Pięć kazań o boju i żołnierstwie chrześcijańskim. O sądzie, piekle i niebie (o śmierci — opuszczone). Upomnienie do Ewangelików i innych niekatolików.*

Na egz. bibl. Arsenalu paryskiego dopisał opat Panlmy: *Ces sermons... ont de la reputation dans leur pays, mais ils sont de bien pen de consideration en France. Jocher 4446. — Dziełusz. II 185. — Otwinowski I. c. nr. 77 i 78.*

Arsen. paryski — Czapski — Czartor. — Gdańsk. miej. — Gniez. kapit. — Jagiell. — Krak. Jez. — Ossol. — Pawlik. — Wied. Nadwor. — Warsz. Uniw. — Wilno — Wrocław. uniw. — Zamoj.

— *Contradictiones et antilogiae... ob. Artes duodecim (1582) na str. 398.*

Była błędnie cytowana jako osobne dzieło (np. Enc. Org. XXIII str. 507 za Dziełusz. I 236). Mylnem jest także aby wyszło osobno Brunsbergae 1707.

— *Czytania Bractwa Miłosierdzia W Krakowie przy Kościele S. Barbary. Na każdą Niedzielę do roku, gdy się na Kolekty schodzą. Jedno jest z pismą świętego, Drugie z Doktorów Świętych, Trzecie z przykładów historii Świętych, z pewnych y poważnych ludzi y Doktorów Kościelnych zebrane. [Tu winieta: Baranek wśród płomyków — godło Jezuitów]. Bez r. (1588). w 4ce, k. tyt. i k. lb. 62.*

Wydane jako uzupełnienia do „Bractwa“ (ob.) i dlatego razem oprawiane. Nie jest słusznem, co pisze Otwinowski nr. 11, jakoby nie „było żadnemu bibliografowi

znane“, gdyż znalazł je zarówno mój ojciec jak Wierzbowski II 1693.

Dziełko zawiera czytania stosowne na 40 niedziel. — Było później często przedrukowywane, zwykle razem z „Bractwem“ (w r. 1598, 1610, 1628, 1653, 1738, 1739, 1763, 1777, 1784, 1786, 1792) — także w XIX wieku. W synodalnej bibl. mosk. dochował się rękopiśmienny przekład białoruski.

Otwinowski I. c. — Sobieszcz. w Enc. Org. XXIII 509.

Bibl. Pułtow. — Uniw. lwow. — Warsz. uniw.

— [Toż pod tyt.:] *Pobudki ku cnocie miłosierdzia służące do czytania na każdą niedzielę w rok. Przez W. X. Piotra Skargę Soc. Jesu, wydane. Jedno jest z Pisma św., drugie z Doktorów św., z przykładów historii św. z pewnych y poważnych ludzi y Doktorów kościelnych przebrane. Przedrukowane R. P. 1739, w drukarni J. K. M. Collegium Societatis Jesu. w 8ce, k. tyt. i str. 221.*

Otwinowski nr. 89.

Przedruk z r. 1741 pt. Cnota... obacz wyżej pod „Bractwo“. Tamże obacz przedruk z r. 1763.

Przedruki z r. 1784 i 1786, dokonane z polecenia prymasa Poniatowskiego (Ustanowienie) ob. w tomie XXV str. 10 oraz niżej pod Ustanowienie (1777, 1784, 1786).

Bawor. — Drohob. — Ossol. — Warsz. uniw.

— *Czytania Bractwa Miłosierdzia na każdą niedzielę roku. Jedno z Pisma S. Drugie z Doktorów SS. Trzecie z Przykładów Historii SS. z Pewnych i Poważnych Ludzi i Doktorów Kościelnych zebrane przez Xiędza Piotra Skargę Soc. Jesu. z Woli J. O. Xięcia Masalskiego, Biskupa Wileńskiego dla pożytku swey Diecezji kosztem Jego przedrukowane. (Winietka). W Wilnie, w Drukarni J. K. M. Akademickiej. Roku 1792. w 8ce, k. 1 i str. 140.*

Jocher 7794. — Otwinowski nr. 104 (ten zestawia pod nr. 126, 135, 149, 160 i 167 dalsze edycje z XIX w.).

Akad. — Czartor. — Jezuiti w Krak. — Krasinś. — Przełdź. — Warsz. uniw. — Wilno.

— *Discvrs Na Confoederacją. [Winieta]. W Krakowie. Roku Pańskiego, 1607. w 4ce, k. nlb. 10 (sygn. Cij).*

Wydane bezimiennie. Jest przerwóbką „Procesu Konfederacyey“ (ob. niżej). Zwalczca

konfed. warsz. z r. 1573. (Wydanie z r. 1572 nie istnieje).

W związku z tą broszurą stoją:

- 1) Deklaracja konfederacji z praw koronnych 1607 (ob. tom XVI, 118).
- 2) Krótki respons na Diskurs przeciwko Konfed. 1607 (ob. XXVI str. 259).
- 3) Deklaracja nowego Confederacyey prawa 1615 (ob. tom XVI 118).
- 4) Respons na Deklaracyą 1615 (ob. tom XXVI str. 257).

Wielewicki III 145 (mówi: ex iis, quae pridem Skarga scripsit, ab uno nostrorum breviter collectum, — a więc odmawia bezpośredniego autorstwa Skardze). — Otwinowski nr. 47. — Rembowski Konfed. i rokasz. — Jecher III 588 nr. 9777. — Berga Un prédicateur 1916 str. 255.

Gdańska miejska — Ossol. — Pusłow. — Uniw. lwow. — Zamoj.

— Discurs na Confoederacyą. [Winietka]. W Krakowie Roku Pańskiego 1607. A potem przedrukowany przez Jana Stayn. w 4ce, k. 10. (Druk gocki). Branic. — Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— Discurs na Confoederacyą. W Krakowie Roku Pańskiego, 1615. w 4ce, k. 10 nlb. (Druk gocki).

Porównaj wyżej przy wydaniu I dwie broszury z r. 1615, wywołane tym przedrukiem. Otwinowski nr. 60. — Nies. III 719.

Wyszło także w r. 1610 i 1738 w „Kazaniach przygodnych“.

Przedrukował Załuski w „Dwóch mieczach“ w r. 1731, który to zbiór objął także i inne broszury odnoszące się do Konfederacji warszawskiej (obacz).

Ostatnie wydanie w r. 1926 w t. IV „Pism“ (wydał Michalski).

Czart. — Jag. — Gdańs. miej. — Ossol.

— Rocznedzieie Kościelne Od Narodzenia Pána y Bogá nášzego Iezvsa Christvsa. Wybrane z Rocznýchdzieiow Kościelnych Cesara Baronivsza, Kárdynała S. R. K. uázwaných Annales Ecclesiastici. Przez X. Piotra Skarge Societatis Jesv... (1603)... ob. Baronius Caesar (tom XII str. 377).

Jest to przeróbka pierwszych 10 tomów Baroniusza. Dwa ostatnie tomy Bar. (dochozące do r. 1598) dodał Skarga dopiero przy następnem wydaniu. — Kontynuuoję Baroniusza obacz pod Bzowski Abr. (Annalium tomus XIII—XX) w Bibl. t. XIII str. 492—4.

Joher 8124. — Otwinowski nr. 31. — Dzie dusz. II 306—7. — Grabowski Skarga str. 532.

Akad. — Chrept. — Czapa. — Czartor. — Czetw. — Jagiell. — Krasina. — Ossol. —

Pawlik. — Petersb. akad. — Petersb. publ. — Praski uniw. — Przeżdż. — Pusłowa. — Warsz. uniw. — Wilno — Wrocł. uniw. — Zamoj. — Zieliński.

— Toż:... 1607... ob. t. XII str. 377. Tu dodany list Baroniusza do Skargi z 4 września 1603. — Uzupełniono wyciągiem z dwóch ostatnich ksiąg Bar.

Joher 8124. — Otwinowski nr. 46. — Bentk. II 478. — Styczyński w Dzienn. wileńs. 1821 I 111—114. — Wiszn. VIII 184.

Akad. — Bawor. — Branic. — Czarn. — Czartor. — Jagiell. — Jez. w Krak. — Kapit. gnieźn. — Krasina. — Ossol. — Petersb. publ. — Pusłow. — Raczyńs. — Uniw. lwow. — Warsz. uniw. — Wilno — Wrocł. uniw. — Zamoj.

— Diejanija cerkownija i graždanskija... Soczynienie Baronija... Napieczat. w Moskwie w 1719. fol., k. 2, str. 6 i 1443 i 24.

Ob. pod Baronius w t. XII str. 376. —

Skarga na tytule nie wymieniony! Joher 8125. — Sopikow nr. 272. — Karatajew nr. 1417.

Akad. Nauk petersb. — Bibl. Karatajewa — Czertkow. — Petersb. publ.

— Dziekowanie Koscielne Zá zwycięstwu Multáńskie, dáne od Pána Bogá tey Koronie. Ktoré się poczęło w dzień ś. Jádwiigi 15. dnia, á skończyło się w dzień Przeniešienia ś. Woyciechá, 20. dnia Pázdzierniká ábo Octobrá Roku Páńskiego, 1600. [Winietka]. Roku Páńskiego, 1600. w 4ce, k. nlb. 12 (sygn. C₄).

Mowa ku uczczeniu zwycięstwa nad Wólachami. Dziękuje Bogu, królowi, hetmanom, młodzi koronnej „mężnym mężom i prawym Słowakom“. Do tej radości chce przymieszac trochę gorzkości, wypomina błędy i grzechy, czyni aluzje do tego, co się działo na przeszłym sejmie. — Na końcu dodany na 1 str. spis śpiewów (podczas nabożeństwa dziękczynnego odprawionych) z napisem: Cantores. Kończy się: Gloria Deo, salus patriae, honor Regi. Wielewicki III. — Joher 6780. — Wierzbowski III 3113. — Otwinowski nr. 26. — Windakiewicz Skarga 1925 str. 171 i 177. — Grabowski Skarga str. 522.

Bawor. — Czartor. — Kórnik — Ossol. — Petersb. publ. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Dziekowanie Kościelne Zá zwycięstwu nád Michálem Multáńskim, dáne od Pána Bogá tey Koronie. Zá szczęściem Krolá J. M. y sprawą nawyższego Hetmáná Koronnego, Jana Zamoyskiego. Ktore się poczęło w dzień S. Jádwiigi, á skończyło się w dzień

Przeniesienia S. Woyóiechá, 20. dnia Pázdzierniká ábo Octobrá, Roku Páńskiego, 1600. w 4ce, k. 8 (sygn. C i D) i ost. białá.

Nie jest to osobne wydanie, ale odbitka — jak wskazuje sygnatura — z dzieła „Pokłon P. Bogu“ (a więc z r. 1605; nie 1600, jakby można błędnie mniemać). Tylko tytuł dodrukowany.

Wierzb. III 3114 (podaje kart 12). — Otwinowski nr. 37, — Maciej. Piém. III 61. Inne przedruki są przy Kazaniach przygodnych 1610 i 1738. — Wyszedł też przedruk w r. 1809.

Przekład łac. ob. niżej pod Gratiae (1601). Bawor. — Czapski — Czarn. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow. — Warsz. uniw. —

— Pro Sacratissima Eucharistia Contra Haeresim Zuinglianam, Ad Andream Volanum, praesentia corporis D. N. Jesu Christi, ex eodē Sacramento auferentē Petri Scargae Societatis Jesu Libri Tres. i De conuersione substantiae panis et vini in substantiam corporis & sanguinis Christi, quam Ecclesia Transsubstantiationem vocat. ij De vera Christi corporis in eodem sacramento Altaris praesentia. iij De malorum in Ecclesia permistione, & quòd verè corpus Christi in Eucharistia manducant. Vilnae Ex Typographia. & sūptibus Illus. D. Domini Nicolai Christophori Radiuili Ducis in Olica & Niesuiss M. D. L. Marssalci. A. D. 1576. Cum facultate superiorum. w 8ce, k. nlb. 12, str. 468 i 14 k. nlb. kurs. (registr).

Na odw. tytułu herb Piława bisk. Protasewicza (Suszkowskiego). Pod herbem ósmiowiersz łaciński. Na 9^{1/2} kartach dedykacja temuż, datowana w Wilnie 12 maja 1576.

W dedykacji przedstawia stan kościoła na Litwie, i kreśli następi Radziwiłłów: Sierotki i Jerzego, gubernatora Infant a późniejszego biskupa krakowskiego oraz przytacza powody, które go skłoniły do pisania przeciw pracy Wolana: Vera et orthodoxa. Na końcu podnosi, że dziełko to jest pierwszym drukarni biskupiej: has Collegij vestri Typographiaequ primitias dedico.

Na odw. ost. k. dedykacyjnej herb Radziwiłłów a sześciowierszem łac., poczem na 1 k. wiersz: Ad librum i godło Jezuitów.

Na końcu Index rerum memorabilium. Dzieło dzieli się na 3 części. Skarga po kolei dowodzi w nich, 1) że prawdziwą jest nauka Kościoła o przeistoczeniu, 2) że ciało Chrystusa prawdziwe obecne jest

w sakramencie Ołtarza, i 3) że źli również wchodzą w skład Kościoła przez wiarę. Por. wyżej: Artes Duodecim (1582) będące dalszym ciągiem tejże polemiki; oraz Siedem Filarów (1582).

Inne odpowiedzi na toż samo dziełko Wolana ob. pod Bartsch (1589), pod Possenwina w r. 1583 (tom XXV str. 106) i pod Turrianns (1575).

Przedruk z r. 1610 ob. niżej przy „Kazaniach przygodnych“.

Katalog bibl. dzikow. (spalonej 1927) notuje także wydanie: Cracoviae, bez wym. roku, co wątpliwe.

Tyszkowski w Pam. liter. 1925 str. 372 — Sygański Działalność 1912 str. 21 — Grabowski Piotr Skarga 1913 str. 287—293 — Windakiewicz Piotr Skarga 1925 str. 194 — Dziedusz. I 217 — Berga Un prédicateur str. 192. — Święcki w Przegl. teol. 1928.

Bandtke II 265—271. — Wierzbow. I 344. — Otwinowski nr. 1. — Niesiec. III 718. — Dziedusz. M. Skarga I 234—5. — Krazzew. Wilno IV 118. — Abramowski Cztery wieki 1925 str. 33. — Wilder w Katalogu z r. 1914 nr. 223 cenit 30 rs. — Kotula Właśc. rękopisów 1929 nr. 161 i 279.

Bern. lwow. — Branic. — Celiń. — Czaps. — Czart. — Czetwert. — Daików — Bibl. nadw. w Wiedniu — Jagiell. — Kórnik — Krasinś. — Ossol. — Praga uniw. — Pustłows. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Toż... Libri tres. Reimpressum Brunsbergae. Typis Collegii Soc. Jesu. Anno MDCCVII (1707). w 4ce, k. nlb. 8 i str. 452.

Przypisało Collegium bransb. Kar. Stan. Radziwiłłowi. Tu o Mik. i Alb. Radziw. fundaterach Koll. niśw. i pińskiego.

Jest to przedruk tekstu z Kazań przygodn. 1610. — Na końcu dodano również przedruk Duodecim artes... oraz Contradictiones...

Dalszy przedruk z r. 1738 obacz pod Kazaniach przygodne.

Baliński M. Pisma Histor. III 36. — Jocher 3911 b. — Otwinowski nr. 81.

Bern. lwow. — Czartor. — Jagiell. — Jezuitci w Krak. — Warsz. uniw. — Wilno — Wrocław. uniw.

— Siedm Filarow Na których stoi Kátolicka nauka o przenieświętszym Sakramencie Ołtarzá Postawione Przeciwi nauce Zwingliáńskieji, Cálwinskiéji Iędrzeiá Wolaná, y przeciw Pedagoieji teraz po Polsku wydánéj, iednego Ciemnego Ministrá, z Ciemney Drukárniej. Przez Księdza Piotra Skargę, Kapłana Societatis Jesu, który to co po Lacinie przeciw temuż Wolanowi dwakróć pi-

sał, dla pojęcia pospolitego zebrał. Z Drukarni y nakładem Oswieconego Książęcia Mikołaja Krysztofa Radziwiła, nawyższego Marszałka W. K. L. Anno Dni, M.D.LXXXII (1582). Martinus Kazimirieñ, w 8ce, kart nlb. 2, str. 254 i 8 k. nlb.

Na odwr. k. t. i na k. nast.: Do czytelnika; tu podaje w 7 punktach streszczenie nauki która ma być uzasadnioną w 7-u działach. Poczem godło Tow. Jez.

Na ostatnich 8 k.: Index przedniejszych rzeczy wedle obiedadła. Kończąc omyłki druku. Treść każdego Filaru składa się z dwóch części: w pierwszej przytacza Skarga „ciemnego Ministra“ i Wolana; a w drugiej odpowiada na ich — jak pisze — „Klatki“ czyli zarzuty na podstawie swych dzieł łacińskich „Pro sacr. Euchar.“ i zapewne „Artes“. (Artes wyszły wprawdzie o parę miesięcy później, ale musiały równocześnie być pisane, gdy Skarga opracowywał „Siedm Filarów“).

Polemizuje nienastanie z katechizmem nieświeskim i „nowym Wileńskim“. Z „Pedagogii“ ciemnego ministra daje liczne cytaty. Dzieło takie nie jest dzisiaj znane.

Istnieje kontrowersja, czy „Siedm Filarów“ nie ukazały się przedtem po łacinie. Tak mówi Wielewicki (ale jego tradycje o Skardze bywają wątpliwe) oraz Rostowski str. 455 i Niesiecki, który podaje tytuł:

Septem Calumnae quibus fundatur Ecclesia Catholica, sen de Sacramento altaris contra Zwinglianos et Calvinistas. — Ta edycja zapewne nie istnieje, co stwierdza ponieważ Skarga słowy: „Który to, co po łacinie po dwakroć pisał przeciw Wolanowi, dla pojęcia pospolitego zebrał“. — Otwinowski nr. 4 nie odrzucza jednak możliwości, że edycja łacińska istnieje.

Marcin Kazimirski był kierownikiem drukarni Radziwiłłów; obacz o nim pod Radziwiłł Jerzy (1581).

Przedruk tego dziełka wyszedł w Połocku 1809.

Dziennsz. Skarga I 378. — Jocher 3919. — Otwinowski l. c. — Wierzbow III 2723. — Grabowski Skarga (1913) str. 820. — Berga Un prédicateur (1916) str. 202.

Czart. — Czart. — Dzików — Jagiell. — Kórnik (egz. z dedykacją Stan. Herbstowi) — Moszyn. — Ossol. — Petersb. — Szembek — Warsz. nniw.

— Von der Heuptfrag An Haereticum sit Fides servanda: Ob auch einem Ketzer trew vnd glaub zu halten sey: Eine Erschreckliche blutdürstige Jesuiter Predigt, so Petrus Scharga ein vernehmer Jesuiter Münch den 9. Septembris Anno 1601. in der Stadt Wilde

bey dem Abzuge des Polnischen Kriegsvolcks in Liefflandt, gehalten hat. Auch Ist mit hinan gethan eine Jesuitische Epistel welche Martinus ein Jesuit und Bischoff zu Segkaw selbst an einen seiner guten Freunde gen Augszpurgk hat abgehen lassen: Dessen Inhalt ist. Von der jemmerlichen Verfolgung, so inn Steiermark, Kerndten und Krain fürm Jahr im Herbst von den Jesuiten angerichtet worden: Mit einer Vorrede vnd kurtzem Bedencken Danielis Crameri D. Auff vieler guthertzigen Christen bitte in den Truck gegeben. Gedruckt im Jahre nach der heilsamen Geburt Jesv Christi M.D.CL. (1601). w 4ce, kart 42.

Jest to tekst kazania Skargi, ogłoszony w formie przekręconej. Tekst prawdziwy ogłosił Skarga p. t. „Wsiadano“, protestując przeciw falsyfikatowi dokonanemu przez jakiegoś słuchacza (ob. niżej). — Treść tego dziełka ob. bliżej opisaną przy następnym wydaniu.

Bibl. król. w Satockh.

— Von der Heuptfrage.. [itd. jak wyżej].. Gedruckt zu Leipzig, durch Jacobum Glaubisch, Typis Haeredum Berwaldi. Anno M.D.CII (1602). w 4ce, k. nlb. 44 (sygn. Liiii).

Rozpoczyna przedmowa Cramera: Dem Christi enang. Leser — poczem idzie krótki tekst Skargi. Od k. 10: Bedencken über die Predigt Schargae. — Od k. 35 v: Bischoffs Martini zu Segkaw Schreiben, datow. w Graen 1600 (tu opisane odzyskanie Styrii dla katolicyzmu, — do tego dodaje Cramer swój scholion, wykazujące gwałty nad Intrami). Na końcu: Formular des Jesuitischen Eydes.

Wobec wielkiego wrażenia, jakie publikacja Cramera wywołała, Jezuici nie zadowolili się ani ogłoszeniem prawdziwego tekstu kazania po polsku, ani nawet interwencją Zyg. III, o której obacz zaraz niżej, ale ogłosili i po niemiecku tekst kazania Skargi porównany z fałszerstwem Cramera. (Przełożył tekst Skargi Bartsch wedle świadectwa Wielewickiego III). Tytuł niemieckiej publikacji ob. niżej pod Jesuiten-spiegel — oraz w tomie XII str. 396.

Wotschke w Aus Posens kirchl. Verg. 1915 str. 71 podaje korespondencję Bartscha i Zyg. III w tej sprawie z Barnimem, księciem pomorskim. — Podany tu list Zyg. III stwierdza fakt sfalszowania tekstu. — Windak, Skarga (1925) s. 153.

Czartor. — Warsz. uniw.

— Gospodarstwo duchowne... ob. Modlitwy (1606).

Tu należy sprostować błąd popełniony w t. XVII str. 278, jakoby przedmowa przy tej edycji „Gospodarstwa“ była napisana przez Skargę.

— Gratiae Deo actae ab ecclesia pro victoria ex Michaele Multano parta. Quae incoepit die S. Hedvigis: id est 15; die vero S. Adalberti: id est 20 Octobris foelicem exitum est sortita. Anno Domini MDC. Polonico prius idiomate scriptae post a quodam alio in latinum versae. Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in aeternum misericordia eius Psal. 135. Anno Domini 1601. w 4ce, k. 12 (ark. C₄).

Są dwa odbicia różne z jednego roku.

Jest to przekład „Dziękowania“, o którym ob. wyżej.

Joher 6781. — Otwiński nr. 27.

Czartor. — Czetwert. — Gdańska miej. — Ossol. — Uniw. lwow.

— O Jedności Kościoła Bożego pod iednym Pasterzem. Y o Greckim od tey Jedności odstąpieniu. Z Przestrogą y vpomianim od Narodow Ruskich, przy Grekach stojących: Rzecz krótka ná trzy części rozdzielona. Teras przez K. Piotrá Skargę, Zebrániu Pana Jezusowego wydána. Proszę Oycze, áby byli iedno, iáko y my iedno iestesmy. Joann. 17. W Wilnie, z Drukárni Je^o Książęcy Miłości Pá. Mikołáia Chrysztophá Rádziwilá Márszáłká W. Księ. Lit. etc. Roku 1577. w 8ce, k. nlb. 14, str. 404 i k. nlb. 8. (Druk gocki).

Na odwrocie tytułu herb Radziwiłłów oraz 4 wiersz polski o tym herbie. — Poczem na 11 str. dedykacja ks. Konst. Ostroskiemu, datowana w Wilnie 7 lut. 1577.

Następuje treść książki, wylczenie zborów i spis doktorów i historyków greckich, z których się tu wywóó czyni. Ostatnia k. nlb. przedstawia godło Jez. z dewizą: Jesus sole serenior et balsamo suavior.

Dzieło składa się z trzech części. Część I. treści dogmatycznej, w 14 rozdz.: O jedności kościoła Bożego pod iednym Pasterzem. — Cz. II. (od str. 153—330) treści historycznej, w 20 rozdz.: O greckim od jedności kościoła Bożego y stolice Piotra św. odstąpieniu. (Rozdz. 12: Ktore artykuły iáko herezye y kacerstwa Grekowie na Rzymski kościół kładli, ob. w dziele Łacińskiego). — Cz. III (od str. 331—404) w 11-u rozdz.: O przestrodze y upomi-

naniu narodow Ruskich przy Grekach stojących, aby się z Kościołem świętym y z stolicą Rzymką ziednoczyli. (Rozdz. 2: Artykuły błędow tych, ktore się w Ruskim nabożeństwie nayduią... ob. w dziele Łacińskiego).

Napisane było to dzieło w r. 1574 tj. trzy lata przed drukiem.

W przedmowie do wydania z r. 1590 Skarga uskarża się, że pierwsze wyd. tego dziełka wykupiła Ruś i spaliła. Zwalała to autor rękop. Perestrohy, o czem Franko w Kwart. hist. IX. 7. Autorstwo owej „Perestrohy“ przypisuje Franko Jerzemu Rohatyńcowi.

Łaciński przekład tej pracy Skargi z tytułem: De unitate Ecclesiae sub uno Pastore, et de Graecorum ab eadem unitate discessionem, znajduje się wśród rękopisów Rzymskiej bibl. Vittorio Emmanuele pod sygnaturą 988. (Obacz Sygański: Działalność str. 26).

Odpowiedź na to dzieło napisał Socynianin Motowiło, ale ta nie ukazała się (za wpływem Kurbskiego) w druku. O tem Prohaska w Kwart. hist. 1896 str. 553. — Również odpisał na to pismo Wiszeński: Krótkosłownyj otwiet Teodula, oraz: Zaczepka mądrego łacinnika — o czem Gołubiew P. Mohiła (Dodatki) s. 67—145 — oraz Franko: Iwan Wiszeński 1895.

Przedruk I wydania i odmianek jego jest w Pam. polem. liter. II (1882).

Przyj. Ludu 1838 s. 66. — Lelewel Bibl. ks. II 167. — Siarczyn. Obraz II 187—92. — Joher II 49. — Pruszez Forteca 1737 s. 259. — Wierzbow. II 1532. — Otwiński nr. 2. — Dziedusz. I 269. — Brückner w Kwart. hist. 1896. s. 584. — Stebelski Żywot św. Enfrazji 1867. — Likowski Hist. unii 1875 oraz Unia brzeska 1896 (tu omówione wszystkie pisma polem. wywołane tem dziełem Skargi). — Janowski Polit. diejat. 1907. — Jabłoński Akademia kij. mohil. str. 59. — Tretiak Skarga 1912 str. 57 i 350. — Grabowski Skarga str. 294 i 362 (tu porównuje I i II wydanie). — Windakiewicz Skarga 1925 str. 103. — Berga Unia prédicteur 1916 str. 195 i 224. — Kotlita Właściciele rękop. 1929 nr. 103 i 115.

Czarnec. — J. Borkow. — Ossol. — Petersb. publ. — Praski uniw. — Warsz. uniw.

— [Toż, pod tyt.:] O Rządzie Y Iedności Kosciola Bozego Pod Iednym Pasterzem: Y O Greckim Y Ruskim Od Tey Iedności Odstapieniv: Pisánie X. Piotrá Skárgi, Societatis Jesv. Joan: 17: Proszę Oycze, áby byli iedno, iáko y my iedno iestesmy. W Krakowie, W Drukárniy Andrzejá Piotrkowczyká. 1590. w 8ce, k. nlb. 12, str. 363

(ale w liczb. myłka, bo stron 330—339 brak), k. nłb. 6. (Druk gocki).

Dedyk. Zygm. III na 11 kartach — inna, niż w I wyd. Tu oświadcza, że pierwsze wydanie książki wyginęło. „W Wilnie będąc z W. K. M. na Rewelskiej drodze ledwim jeden i to bez początku należeć mógł. Wykupiła je bogataza Ruś i popaliła. Godziło się abym to pisanie ożywił... i snowa na ludzkich dusz połów wypuścił“. W dalszym ciągu omawia ujemnie ustrój i obyczaje polskie. Króla Zygm. charakteryzuje nader pochlebnie, ale wzywa, aby mądrych i biegłych o radę pytał. Podaje tu obraz zadań królewskich w państwie. Datowane z Warsz. 1 junii 1590. (Ważna to przedmowa do genezy Kazań sejmowych).

Poczem: Summa rozdziałów (spis treści).

Rzecz dzieli się na trzy części (wtóra część od str. 115, trzecia od 292). Na k. ij: Odm albo dziewięć zborów (synodów powsz.); kończy wyliczenie doktorów i historyków greckich, z których czerpał (między innymi Sokrates!). Na odwrocie karty ostatniej nłb.: Godko zakonu Jez.

Między tem a poprzednim wydaniem są różnice. I tak w części I jedenaście rozdziałów (3—13) rozszerzył do szesnastu (3—18). Ostatni rozdział liczony jako 19. — bo Część II została nieknięta. — Część III: w II rozdziale z 19 błędów w ruskiem n:bożeństwie, pozostawiono 13, a trzeci rozdział z napisem: „Isz o wielkie rzeczy idzie, a isz inna wiara iest w Rusi za Greki idącemi“ został opuszczony. Na końcu: Regestr rzeczy przedniejszych (alfab.).

Jocher 3048. — Wiszniew. H. I. VIII 288. — Siarczyń. II 190. — Wierzbow. II 1731. — Otwinowski nr. 12. — Rybicka i Koshlerówna Katalog 1929 str. 74. — Nadto por. literaturę cytowaną przy I wyd.

Wydania z r. 1610 i 1738 oraz przedruk z r. 1885 (z wstępem ks. Załęskiego i z dodaniem „Synodu hrzesk.“) obacz Otwinowski ur. 159 i Bibl. XIX wieku (t. IV).

Akad. — Czapsk. (Muz. Nar.) — Czarn. — Czartor. — Dziedusz. — Dzików — Jag. — Jez. w Krak. — Kapit. gr. lwows. — Kórnik — Ossol. — Petersb. publ. — Pozn. T. P. N. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Kazania czasu wojny... ob. Kazania przyg. (1600) — Processus (1601).

— Kazania o boju i żołnierstwie... ob. Kazania przygodne (1600).

— Kazania Na Niedziele y Świętá, całego Roku X. Piotrá Skargi, Societatis Jesv. Dwa są przy nich Registry. Jeden do náuk ná zmocnienie Kátholickiey wiáry: A drugi do náprawy

obyczáiów służący. Za dozwoleńiem Stárszych: Cum Gratia & Priuilegio S. R. M. W Krakowie, W Drukárniéy Andrzejá Piotrkowczyká. Roku Pán-skiego, 1595. fol., kart nłb. 4, str. 656 i k. 6 rejestrów. (Druk gocki).

Tytuł w ramie złożonej z medaljonów, na których sceny biblijne.

Na odwrocie tyt. herb Królestwa Polsk. ze Snopkiem Wazów, a nad nim i pod nim wypisy z Biblii.

Ded. Zygm. III, dat. 1 Augusti 1595 w Krakowie (na 3 k.).

W dedykacji tej powołuje się na 32 lat swego rzemiosła kaznodziejskiego (od r. 1563). Pan posłał go do dworu królewskiego, do domu senatu i rycerstwa. I na sejmach i na zjazdach odprawował poselstwo, groził i ukazał pogański miecz. Streszcza główne swe myśli polityczne i moralne. Wyznaje, że bez skutku działał. Wspomina o urodzeniu królewicza Wład. i wzywa, by go należycie chowano.

Dzieło zawiera Kazań 94, z tego 61 niedzielnych a 33 na święta. Na czele każdego Kazania zamieszczony tekst Ewang. — Część I. zawiera Kazania od 1 niedzieli Adw. do wtorku świątecznego. Część II. od str. 273—458: od Trójcy św. do Poświęcenia kościoła. Część III. od str. 459—656: od św. Andrzeja do św. Katarzyny.

Na końcu dwa rejestry: Pierwszy (5 stron) „do náuk na zmocnienie katolickiey wiáry“; drugi (6 stron) „do náprawy obyczáiów“.

Porusza w tych Kazaniach zarówno kwestje teologiczne (walka z herezjami), jak etyczne i polityczne. Wymieniam dla przykładu niektóre z poruszonych tu kwestji. Na str. 294 i 533 walka z bogactwem a pochwałą ubóstwa. Na str. 421 starania o czeładkę. Na str. 450 jako dusze łowić. Na str. 138 o jałmużnie. Na str. 422 o dziesięcinach. Na str. 151, 321, 380, 433, 434, 567 o cnotach królewskich i o królach polskich. Na str. 622 o lichwie. Na str. 314 o mężobójstwie. Na str. 138 i 595 o miłości ku ojczyźnie. Na str. 127 niezgoda gubi królestwa. Na str. 393 o obiadach i ucztach. Na str. 215 obow. biskupów. Na str. 469 o próżnowaniu (urzędników i plebanów). Na str. 510 i 506 przeciw tyranom. Na str. 44, 420, 629 o wychowaniu dzieciak. — Daje to pojęcie o bogactwie treści tu zawartej.

Daty kazań nie są podane. Wyjątkowo na str. 137 czytamy w Kazaniu „o chlebach dusz naszych“: Na toćcie się tu zjechali o senatorowie i ziemscy posłowie, abyćcie o Indu swoim radzili (1595 Crac.). — Z tego wynika, że to Kazanie wypowiedziane przed sejmem 1595 (co należyć uwzględnić przy badaniach nad „Kaz. sejm.“).

Dziedusz. II 182. — Jocher 4445. — Wierzb. I 622. — Osiański 1812 str. 46. — Otwinowski nr. 17. — Wilder Katalog 1914 cenil 40 rs. — Windakiewicz Skarga 1925 str. 120 i nast. — Grabowski Skarga str. 584 i 417. — Rybicka i Koehler. Katalog 1929. — Berga Un prédic. str. 271 286 podaje ohszerniejszy rozbiór tych kazań i cbarakteryzuje stosunek do kazań Bellarmina. — Również rozbiór tych kazań dał Sapiński Badania źródłowe 1924.

Ciampi Bibliografja pisze pod nr. 9: Magnani Natale, Gesuita, tradusse in Italiano le Prediche del celebre predicatore polacco, gesuita, Padre Skarga.

Branic. — Czartor. — Celiń. — Dzików — Jagiell. — Jez. w Krak. — Krasinś. — Ossol. — Pozn. T. P. N. (dwa egz.) — Pusłow. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Kazania ná Niedziele y Świętá, całego Roku X. Piotra Skargi Societatis Jesv. Znowu od niego przezyrane: z przydaním kilku Kazań Seymowych; y Kazania ná pogrzebie Królowey J. M. stárey. Dwa są przy nich Regestry. Jeden do nauk ná zmocnienie Kátholickiey wiáry: A drugi do naprawy obyczáiw słuźący. Za dozwoleńiem Stárszych. Cum Gratia & Priuilegio S. R. M. W Krakowie, W Drukárniey Andrzeiá Piotrkowczyká, Roku Páńskiego, 1597. fol., k. nlb. 4, str. 716, k. nlb. 6 i str. 717—737 (sygn. Xxxx i Zzzz).

Dedykacja: Najjaśniejszemu i niezwyciężonemu monarsze Zygmntowi III.

Wydanie to „Kazań ná niedz.“ drukiem i układem wierszy zupełnie takie samo jak z r. 1595. Różnice są w przedmowie. W tej ná karcie 3ciej wierz od góry pierwsze zaczyna się od wyrazów: „broni sławę“. Zaś w edycji z r. 1597: „remi W. K. M. opatruje, broni sławę“.

Całość obejmuje tutaj nie trzy, jak w pierwszym wydaniu, ale pięć części. I tak trzy pierwsze części są przedrukiem pierwszego wydania Kazań ná niedz. i świętá z roku 1595 z drobnymi skrótami w Kazaniu ná dzień św. Bartłomieja i św. Katarzyny; kończą się ná str. 656, jak w pierwszym wydaniu.

Czwarta część od str. 657 do str. 707 mieści: Kazania sejmowe. Jest ich tu 8 (a o stosunku tego I wydania do dalszych wydań obacz níżej ná str. 150).

Na str. 708: Kazanie ná pogrzebie królowey polskiej Anny, w Krakowie r. 1596. — Na str. 715: Kazanie krotkie o męce Páńskiej W. O. Stephana Tucynsza. —

Następuje ná 6 k. nlb. Registr, jak w wydaniu pierwszym.

Część piąta od str. 717—737: Kazanie o miłosierdziu ná zalecenie Bractwa miłosierdzia, czynione w Krakowie u św. Barbary w pierw. niedz. po Świątkach 1588 r.

Jocher 4415 b. — Dzied. II 182. — Wierzb. I 649. — Otwinowski nr. 19.

Akad. — Czapski (M. N.) — Czartor. — Jagiell. — Jez. w Krak. — Kórnik — Krasinś. — Popiel. — Stud. w Ołom. — Tow. Nauk. pozn. — Warsz. uniw. — Wrocł. — Zamoj.

— Kazania ná Niedziele y Świętá całego Roku X. Piotra Skargi, Societatis Jesv. Teraz znowu trzeci raz w druk podáne; z przydaním Wykładu ná początek Ewángeliey Janá S. Dwa są przy nich Regestry. Jeden do nauk ná zmocnienie Kátholickiey wiáry: A drugi do náprawy obyczáiw słuźący. Za dozwoleńiem Stárszych. Cum Gratia & Priuilegio S. R. M. W Krakowie, W Drukárniey Andrzeiá Piotrkowczyká. Roku Páńskiego, 1602. fol., k. nlb. 4 i str. 660.

Tytuł w ramce jak popr. wyd. Herb ná odwrocie inny (orzeł Jag. z herbem Wazów). Dedykacja k. 3.

Przedrukowane z II wydania. Dodano tylko ná str. 490: Kazanie o pradku Ewang. św. Jana (z r. 1598).

Jocher 4445 c. — Dzied. II 183. — Otwinowski nr. 30.

Bibl. Norh. w Strah. — Bibl. Szersznika w Ciesz. — Chrept. — Drohob. — Jez. w Krak. — Ossol. — Uniw. lwow. — Warsz. uniw.

— Toż... Societatis Jesu. Teraz znowu czwarty raz w druk podáne y od uiego przezyrane, z przydatkiem niektórych kazań. Przyłączone są do nich kazania o Siedmi Sakramentach. Za dozwoleńiem Stárszych. Cum gratia & priuilegio S. R. M. W Krakowie, w Drukárniey Andrzeia Piotrkowczyká. Roku Páńskiego 1609. fol., k. nlb. 4, str. 846, k. 2 (Summarjusz).

Karta tyt. bez ramki nzytej przy poprzednich wydaniach.

Na odwr. herb. Jag. ze Snopkiem.

Na pierwszych 3 kartach dedyk. Zygm. III.

Część I. od str. 1—262 od 1 niedz. Adw. do wtorku Świątecznego. Część II. str. 263—470. Część III. str. 471—664. W tem wydaniu dodanych pięć kazań i przydatek, a dwa kazania prserobione. Prayhyły: Drugie kaz. ná Trójcę św. (270) czynione

r. P. 1604 przeciw niewierności aryańskie; Drugie kaz. na Boże Ciało (286); Drugie kazanie na 15 niedz. po Świątkach (389) o nieśmiertelności duszney, czynione r. P. 1607 (na polecenie biskupa Tylickiego); Drugie kaz. na 17 niedz. po Świątkach (408) o miłości kn P. Bogu, czynione r. P. 1607 w Krakowie (na rozkazanie przełożonych napisane).

Od str. 427 idzie: Przydatek do kazania na 19 niedz. po Świątkach na one słowa: Wiele wyzwaných, mało wybranych. Na str. 468: Kazanie o męce Pańskiej O. Tycyusza.

Kazanie na Ścią niedzielę po Wielkiejnocy „O płaczu i uciskach kościoła Bożego“, jest tu przerobione, a mianowicie koniec pierwszej części połączył Skarga z początkiem drugiej części, jako nową część pierwszą, a drugą część dorobił nową. Również przerobił kazanie umieszczone po Bożem Narodz. str. 501 o rozumieniu ostatka Ewangelii św. Jana z kazania poprzedniego wyd. (1602).

Od str. 665: Kazania o siedmiu sakramentach Kościoła S. Katolickiego Czynione i napisane od X. Piotra Skargi w Krakowie w drukarni A. Piotrkowczyka roku Pańskiego 1609. Na końcu: Przy ślnbie małżeńskim namowa.

Wreszcie należy zaznaczyć, że opuszczono tu Ewangelje, położone na czele kazań w wydaniach poprzednich a podwójny Regestr na końcu zastąpiono Summaryszem. Dalsze edycje są przedrukami tego wydania (aż do edycji z r. 1899 wyłączenie).

Otwinowski nr. 51. — Dziedusz. II 185 i Sohieszcz. w Enc. Org. dodają mylnie rok 1610 (idąc za Wielewickim).

Akad. — Czartor. — Jagiell. — Krasin. — Ossol. — Warsz. uniw.

— Toż:… Societatis Jesu. Teraz po śmierci jego według exemplarza od niego w Roku 1609 przeyrzanego, z przydatkiem niektórych Kazań, ostatni raz przedrukowane. Przydane są do nich Kazania o siedmi Sakramentach. Za dozwoleнием Starszych. Cum gratia & priuilegio S. R. M. W Krakowie, w drukarni Andrzeja Piotrkowczyka, typographa K. J. M. Roku Pańskiego MDCXVIII. (1618). fol., k. 4 nlb., str. 664 i 2 k.; k. tyt. i str. 665—846 oraz rejestr.

Przedruk wydania z r. 1609.

Od str. 665 nowy tytuł: Kazania o Siedmi Sakramentach Kościoła S. Katolickiego. Czynione i napisane od X. Piotra Skargi Societatis Jesu: przy których były Kazania Przygodne o rozmaitych nabożeństwach, wedle czasu: Które się w insze

księgi, wespół z inemi drobniejszymi pismy tegoż X. Piotra Skargi włożyły w oddzieliły. Za dozwoleнием Starszych. Cum gratia et Priuilegio S. R. M. w Krakowie w Drnkarni Andrzeja Piotrkowczyka. Typographa J. K. M. Roku Pańskiego 1618.

Przypisane Jędrzejowi Boboli z Piasków, Podkomorzemu Koronnemu, Staroście Pilzneńskiemu. List przypisny pisany w Warszawie w dzień Nowego ś. Lata 1609. — Kazania od str. 669 do 846. — Na końcu umieszczony Regestr Kazań o Siedmi Sakramentach.

Jocher 7445 c ma z datą MDCXVII. — Sohieszczańskie notuje datę 1619. — Niesiecki III 718. — Bentk. I 651. — Otwinowski nr. 64.

Bawor. — Czartor. — Drohob. — Jagiell. — Ossol. — Petersb. Akad. — Petersb. publ. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Kazania na niedziele y święta całego roku. W. X. Piotra Skargi, Societatis Jesu. Za dozwoleнием Starszych. Po czwarty raz (sic) do druku podane. [Winieta: godło Jez.]. W Pińsku, w drukarni Collegium Soc. Jesu. Roku P. 1734. fol., k. nlb. 4, str. 585 i 4 k. nlb.

Strona 417 podwójnie numerowana. Jest to przedruk wydania z r. 1618 z dedykacją Zygmntowi III z r. 1596.

W trzy lata później (1737) dodrukowano jako przydatek „Kazania o siedmiu sakramentach“ liczbowany od str. 586—786, o czem ob. zaraz niżej.

Jocher 4445 f. — Otwinowski nr. 83 i 84 (gdzie prostuje błąd Jochera co do rzekomego zalecenia i wiersza na początku). Czapsk. — Jagiell. — Ossol. — Wileńs.

— Toż:… Soc. Jesu. Trzy razy do druku w Krakowie podane, teraz czwarty (sic) raz, za dozwoleнием Starszych przedrukowane. w Pińsku, w drukarni Collegium Soc. Jesu. Roku P. 1735. fol., k. nlb. 4, str. 585 i 4 k. nlb.

Jest to wydanie pińskie z 1734 r. z odmienną kartą tytułową.

Otwinowski nr 84. Wileńs.

— Toż:… Societatis Jesu. Piąty raz przedrukowane za dozwoleнием Starszych. Cum gratia et priuilegio S. R. M. W Warszawie, w drukarni J. K. M. Collegium Soc. Jesu. Roku Pańskiego 1738. fol., k. 4 nlb., str. 785.

Jest to znowu wydanie pińskie z r. 1734 z przedrukowaną kartą tytułową; zaś od str. 586 idą z osobnym tytułem:

Kazania o siedmiu sakramentach Kościoła Świętego Kátolickiego czynione y napi-

sane od W. X. Piotra Skargi Societatis Jesu: przy których były Kazania przygodne o rozmaitych nabożeństwach; wedle czasu: które się w insze księgi, wspolek z innymi drobniejszymi pismy tegoż Xiędzka Piotra Skargi, włożyły y oddzieliły. Za dozwoleńiem Stárszych. Cum gratia et privilegio S. R. M. Napsód w Krakowie drukowane 1618 á potym przedrukowane w Wilnie, w drukarni Akademickiey Societatis Jesu Roku Pańskiego 1737. — Istnieje w bibl. Mus. N. karta tytułowa z datą 1738, ale z tekstem nieco odmiennym: „...Piąty raz za dozwoleńiem Zwierzchności duchowney... Roku Pańskiego przedrukowane“ Jest więc pewna różnica od opisanego powyżej wydania. Jocher 4445. — Otwinowski nr. 86 i 87. Akad. — Czwert. — Domin. w Przyrowie — Jagiell. — Raczyn. — Wileńs.

— [Toż p. t.] Kazania odświętne W. X. Piotra Skargi Tow. Jez., krolow Polskich Stefana i Zygmunta III Theologa i kaznodziei, przedrukowane. Tom pierwszy. W Sandomirzu. R. P. 1790. w 16ce, 8 k. nlb., str. 528. — Tom Wtóry. Sandomierz 1790. k. nlb. 4 i str. 480. — Tom Trzeci. Sandomierz 1792 [lub 1793]. k. nlb. 4 i str. 334.

Tom III wyszedł też z datą 1793.

Otwinowski nr. 102 i 106 pisze: Co do tych kazań panuje w naszej bibliografii największe zamieszanie; powodem tego było samo ich wydawnictwo. W r. 1790 wydano dwa tomiki „Kazań odświętnych“, następnie wychodzą w r. 1792 trzy tomiki „Kazań na niedziele“, a po nich dopiero w r. 1793 trzeci tomik „Kazań odświętnych“.

Tom II zawiera kazania od Trójcy św. do Poświęcenia kościoła. Mieści też kilka kazań z Żywotów Świętych.

Tom III zawiera kazanie od św. Andrzeja do Więz. Piotra św. (Mieści także kilka kazań z Żywotów Św. i kaz. Tuczusza). Jocher 4445 f. — Otwinowski l. c.

Bawor. — Czart. — Ciesz. Szer. — Jag. — Jez. w Krak. — Krazińs. — Ossol. — Warsz. uniwers. — Wilno.

— Kazania na niedziele całego roku Wielobnego Xiędza Piotra Skargi Towarzystwa Jezusowego Królów Polskich Stefana i Zygmunta III theologa i kaznodziei. Przedrukowane z pozwoleniem Zwierzchności. Tom pierwszy, w drukarni Sandomirskiej Roku Pańskiego 1792. w 8ce, k. nlb. 12, str. 576. — Tom wtóry 1792. k. 4, str. 400. — Tom trzeci 1792. k. 4, str. 445.

Otwinowski nr. 105 pisze: Wydanie obecne różni się tem od poprzednich, że kazania na W. Czwartek i Piątek, na Niedziele przewodnią i na wszystkie uroczystości przeniesiono do kazań odświętnych. Na czele umieszczono portret Skargi (Philipp Andreas Kilian sc. A. V.). Na 11-u k. ded. Zygmuntowi III z pierwszego wyd. 1595 r. i Summaryusz. I t. mieści w sobie kazania od 1 niedz. Adw. do 6 niedzieli wielkopostnej. — II tom mieści w sobie kazania od 2—6 niedzieli po Wielkiejnoy i od 2—10 niedzieli po Świątkach. — W tomie III kazania od 11—24 niedzieli po Świątkach.

Tworzy więc całość z wydaniem Kazań odświętnych poprzednio opisanem.

Akad. — Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— Kazania na niedziele y święta całego roku W. X. Piotra Skargi Soc. Jesu. Tom I. (Winieta). Szósty raz przedrukowane. W Wilnie, w drukarni J. K. M. przy Akademii. Roku 1793. w 16ce, k. 9 nlb., str. 279. — Tom II. Wilno 1793. k. t., str. 344. — Tom III. Wilno 1793. k. t., str. 340. — Tom IV. Wilno 1793. k. t., str. 303. — Tom V. Wilno 1793. k. t., str. 292. — Tom VI. Wilno 1793. k. t., str. 302 i 25 k. nlb.

Jest to przedruk edycji z r. 1595. Dodano na końcu t. VI Wzywanie do poknty; a zamyka ten tom 25 k. nlb. podwójnego Rejestru.

Jocher 4445 h. — Otwinowski nr. 107.

Późniejsze druki Kazań na niedz. i święta z r. 1843, 1883 i 1884, 1898 — ob. Bibl. XIX w. oraz Otwinowski nr. 122, 157, 169.

Najpoprawniejszym jest wydanie z r. 1883 ks. Marjańskiego, oparte częściowo na I, a częściowo na III edycji.

Wychodziły też w w. XIX i XX przedrunki luźnych kazań (O herozjach 1842, O Bogarodnicy 1905) oraz wybory kazań (1839).

Wyszedł także czasaki przekład kazań na święta (1822, 1882 i 4) oraz wybór kazań po niemiecku (1871), o czem bliżej Otwinowski nr. 143, 158, 155 i 113.

Czartor. — Czwert. — Jagiell. — Jez. w Krak. — Ossol. — Warsz. uniwers. — Wileńs. — Zamoj.

— Kazania czasu wojny... ob. Kazania przygodne (1600, 1738) — Processus supplicationum (1601).

— Kazania pogrzebowe... ob. Kazania na niedziele (1597) — Kazania przygodne 1610 (str. 236).

Osiński Skarga 92 przytacza: Kazanie na pogrzebie Stef. Batorego. W Krakowie w drukarni Łasarszowej 1588. w 4ce, str. 40 — dzisiaj nieznane?

Mondelski w Spraw. gimn. cieszyń. 1912 i gimn. tarnow. 1913. — Mitera w Pam. liter. (1912) XI str. 553.

— Kazania Przygodne z inemi (sic) drobniejszemi pracami, o roznych rzeczach (sic) wszelakim stanom należących. X. Piotra Skargi, Societatis Jesv. Teraz znowu przezyrzane, y w iedne Księgi dla snadniejszego wzywania zebrane. Z dozwohleniem Stárszych. Cum Gratia & Priuilegio S. R. M. W Krakowie, W Drukarni Andrzeia Piotrkowczyka Typograhá Krolá I. M. Roku Pańskiego, 1610. fol., k. nlb. 4, str. 779 i 176.

Na odwr. k. t. herb Tylickich (Lubicz). Dedykacja Piotrowi Tylickiemu, biskupowi krakowskiemu, datowana w Wilnie 22 Novemb. 1609 r. Ubolewa tu nad lenistwem w czytaniu ksiąg polskich, „na które groza żalują, a choć im darujesz, w prochu je zostawują“.

Cale to dzieło jest właściwie zbiorową edycją mniejszych dzieł Skargi. (Jest to więc II edycja zbiorowa, bo za pierwszą można uważać Kaz. o sakram. z r. 1600, o których niżej). Nowych rzeczy tu niena, po za kilku drobniejszemi ustępami dołączonemi do rzeczy przedrukowanych. Roakład dzieła jest następujący:

Część I (str. 779) mieści następujące pisma Skargi: 1) Pięć pobudek do modlitw 40 godzinnych (skrótone w porównaniu do I ich wydania, ob. niżej str. 147). — 2) Od str. 17 idą: Kazania przygodne, a mianowicie A) Czasu wojny (s. 17). Do żołnierów (s. 38). Na miłościwe lato (s. 46). Na dziękowanie (s. 51). Przy oddawaniu ślubów (s. 63).

B) Od str. 68: Kazania seymowe (ale bez kazania o monarchji!).

C) Od str. 114: O miłosierdziu. — Powinności bractwa miłosierdzia (143). Mons pietatis (153). Skrzyńka św. Mikołaja (157). Czytania (159). Bractwo św. Łazarza (206).

D) Od str. 211: O boju i żołnierstwie (pięć kazań).

E) Od str. 236: Kazania pogrzebne. Na pograebie Anny królowej (252). Na pograebie Anny z Rakuz (259).

F) O rzeczach ostatecznych: O śmierci (271). O sądzie po śmierci (276). O mekach piekielnych (282). O chwale (288).

G) Od str. 294: O jedności kościoła (nieco przerobione w stosunku do I wyd.). O przestrodze narodów ruskich (366). List Cyrylla (379). Synod brzeski (382). Upominanie do ewangelików (406). Praestroga do katolików (415). Proces na Conföderacyę (423). Discurs na Konf. (456).

H) Od str. 461: Dziękowanie kościelne za zwyc. mult. Wsiadanie na wojnę (468).

Kazanie pospoeone (474). Do Daniela Krauera (477). Modlitwa za króla (480). Pokłon za zwycięstwo Inflantskie (481).

I) Odtąd pisma omieszanej treści. Od str. 489: Żołnierskie nabożeństwo. Na artykuł o jezuitach (501). Próba zakonu (521). Zawetydzenie Aryanów (555). Wtore zawetydzenie (594). Cztery kołce żywota (660). Siedm filarów (707). Areopagus (756).

Część II obejmuje z osobną paginacją dwie rozprawy łacińskie: A) Pro sacratissima Eucharistia, contra haeresim Caluiniianam, et Andream Volanum, praesentiam corporis Domini nostri Jesu Christi ex eodem Sacramento auferentem. — B) Od str. 91: Duodecim artes et imposturas Caluiniatarum, quibus opugnant... oras: Contradictionem et antilogiarum scholae Caluiniisticae Andree Volani index.

Diedusz. II 186. — Jocher 5140 i noty. Błędnie podaje jakoby dzieło było przypisane królowi Stefanowi. W notach (na str. 657—680 tom II) rozbiera Jocher układ dzieła, wskazuje różnice od wydań poprzednich zarówno w treści jak w piśmowni i wypisuje niektóre warjanty zarówno a wydania Kazań przygodn. z r. 1600 jak z obecnego. — Otwinowski nr. 54 (w opisie zaznacza również, w czem niektóre z dzieł tu zamieszczonych różnią się od swoich pierwszych wydawnictw. Kilka drobniejszych ustępów jest w tej edycji po raz pierwszy zamieszczonych).

Bawor. — Branic. — Chrept. — Czarn. — Czartor. — Czetwert. — Jagiell. — Jez. w Krak. — Krasiań. — Ossol. — Petersb. publ. — Pusłowa. — Racayń. — Univ. lwow. — Warsz. uniw. — Wilno — Wrocł. uniw. — Zamoj. — Zieliń.

— Kazania Przygodne y inne drobniejsze Prace Wielebnego Xiędza Piotra Skargi Soc: Jesu Theologa. na dwie Części rozdzielone. Z dozwohleniem Starzych. Po czwarty raz przedrukowane. (Winieta). W Wilnie, w drukarni Akademickiej Soc: Jesu. Roku Pańskiego MDCCXXXVIII (1738). fol., k. nlb. 12, str. 388. — Część II. str. 293 oraz 218 (Pro Eucharistia i t. p.).

Rozpoczyna: Przy przedrukowaniu Xiąg... uprzejma Xiąg tychże zaleta od osoby koszt na odnowienie Druku ofiarującej... (Są to pochwały Skargi, poczem:) Muza tegoż Wielebnego Meczenasa na pochwałę Apostolskich prac Skargi. Jest to weale niezłe rymowany dłuższy wiersz (przeszło 4 str.), do którego dodano jeszcze: Przeproszenie Autora, iż się te wiersze do jego ksiąg łączą... Poczem na 1 k. przypis Skargi dla Tylickiego z roku 1609 jak w edycji poprzedniej (z r. 1610) oraz Regestr Kazań Przygodnych (k. 4).

Mecenasał, który na koszt łożył i wiersze układał, był wedle Bentkowskiego Jędrzej Chreptowicz.

Jest to przedruk wydania z roku 1610, ale z dużemi zmianami. I tak najprzód brakuje tu „Siedmiu filarów“. Rozpoczynają część I: Kazania sejmowe (w liczbie 7). Na str. 40: Dziękowanie końc. za zwycięstwo nad Mich. Multańskim. — Na str. 45: Wsiadanie na wojnę (wraz z „Kaz. poszpeconem“). — Str. 59: Pokłon Panu Bogu Zastępów za zwycięst. Inflantskie. — Str. 66: Areopagus. — Str. 87: O boju i żołnierstwie chrześcijańskim. — Str. 109: Kazania pogrzebowe. — Str. 142: Cztery kazania o śmierci, sądzie, piekle i niebie. — Str. 162: O czterech rzeczach ostatnich żywota ludzkiego. — Str. 209: Bractwo miłosierdzia. — Str. 251: Skrzynka św. Mikołaja. — Str. 253: Czytania Bractwa. — Str. 297: Bractwo św. Łazarza. — Str. 302: Pobudki do modlitwy 40 godzin. — Str. 317: Dwanaście kazań przygodnych. — Str. 365: Żołnierskie nabożeństwo.

Część II. O jedności kościoła Bożego. — Str. 84: Synod Brzeski. — Str. 105: Upominanie do Ewangelików o zbor ich Krakowski sbrzrony. — Str. 121: Proces na Konfederacyę. — Str. 151: Discurs na Konfederacyę. — Str. 156: Na artykuł o Jezuitach. — Str. 167: Proba zakouu. — Str. 198: Pierwsze zawstydzenie Aryanow. — Str. 234: Wtore zawstydzenie Aryanow.

Część III. zawiera dzieła Skargi łacińskie: Pro Sac. Eucharistia; Duodecim artes et inposturae; Contradictionum et antilogiarum scholae Calvinisticae Andreae Volani Index.

Jocber 437 i 6140b. — Otwinowski nr. 88. O wydaniach „Kazań przyg.“ z r. 1808—9 (5 tomików) oraz 1832 ob. Bibl. XIX w. i Otwinowski nr. 108, 109.

Akad. — Bawor. — Bern. Lwow. — Chrept. — Ciesz. Szersznik — Czetwert. — Dziłk. — Gnieźn. kapit. — Jagiell. — Ossol. — Raczyńs. — Warsz. uniw. — Wilno.

— Kazania O Siedmi Sakramentach Kościoła S. Katoickiego. Do których są przydane Kazania Przygodne, o rozmaitych nabożeństwach wedle czasu, których iest wypisany ná przedku Registr. Czynione y napisane od X. Piotra Skargi Societatis Iesv. Za dozwołeniem Stárszych. Cum Gratia et Priuilegio S. R. M. W Krakowie, W Drukárniy Andrzejá Piotrkowczyká. Roku Páńskiego 1600. fol., k. nlb. 6, str. 443 (ost. biała), k. nlb. 4 (Registr) i str. 444—529.

Tytuł w ramce złożonej z medalionów, w nich apostołowie i sceny ewang.

Na odwr. herby Polski ze Snpokiem Wazów. Dedyk. do Zygm. III datow. z Warszawy 1 stycznia 1600 oraz druga do Jędrzeja Boboli s Piasków sekr. król.

W dedykacji do króla wspomina o śmierci X. Bernata spowiednika król i mówi: „Starsi moi posłuszeństwem mnie przyciskają, abych do ostatniej siły, której już tylo w piersiach a głosie troche czuję, z jarzma tego dworskiego nie wyprzągał“... Mówi, że radby od dworu do dalekich krajów uciekł. Opisuje swoje trudy. Kazania o sakr. oraz kazania przygodne pisał korzystając z wyjazdu króla do Szwecji. Wspomina klęski ostatnich lat: interregna, konfederacje, seymy nieszczeniwe. Robi aluzję do Kazań sejm. jako do lekarstw „na ciężkości i doległości“. Dat. w Warsz. w dzień Nowego lata 1600.

W dedykacji do Boboli mówi, że on to poganiał Skargę „do pisania tego, czego pilnie zawždy słuchał“. Wychwala Bobolę i jako sługę królew. i jako człowieka. Możnaaby rozumieć, że Skarga pisywał kazania w pomieszkaniu Boboli (Piaski?): „spodziewając się lepszego czasu w domowym i od dworu oddalonym pomieszkaniu“... „Ja patrząc na potrzeby, które tu pomieszkanie W. M. wyciągają“... Na czwartej k. nlb.: Do Czytelnika Łaskawego, tłumaczy, że wydaje te Kazania przygodne, trudne do pisania, nie tylko dla duchownych i plebanów, ale i innym wszystkim. — Poczem Registr kazań (uwzględniający tekst tylko do str. 442) i Errata.

Jest to zbiór nietylko różnych „Kazań“ ale i kilku innych prac Skargi. Da on się rozłożyć na następujące grupy:

1) Kazania o sakramentach w pospolitości (str. 1—190). Jest takich kazań 42, po kilka o każdym sakramencie. Pierwsze ma charakter ogólny, dalsze o chrzcie, o biermowaniu itp. W druku satarło ślad, przy jakich okolicznościach poszczególne s tych kazań były mówione. (Taż sama uwaga dotyczy nismal wszystkich kazań zawartych w całym tym zbiorze).

2) Od str. 1—272 idą „Kazania przygodne“. Zaczyna się: „Na modlitwach 40 godzin o jakakolwiek potrzebe“. Jest to 9 t. sw. Pobudek (do str. 219). — Poczem: Czasu wojny do modlitwy pobudka pierwsza... Jest to siedm kazań de żołnierzy, s których dwa pierwsze wychwalają pokój i wykazują złe strony wojny. Ostatnie kazanie „w samej potrzebie“ (do str. 245). — Potem następują dalsze kazania przygodne, a mianowicie: Czasu suchości y w głodzie przy modlitwie o dekadź. — Na miłościwe lato, abo iubileusz. — Na dziękowanie za iakie pospolite wszystkiego krolestwa do-

- brodzieństwo, abo wygranie bitwy y tryumph. — Przy oddawaniu ślubow Panu Bogu obiecanych w Częstochowey, gdy się Krol I. M. ze Szwecyey wrocil (1599). — Na dziękowaniu kościelnym za wrocenie Krola I. M. ze Szwecyey, kazanie. W Warszawie w dzień św. Helżbiety. (Przedruki powyższych Kazań przyg. z r. 1610 — obacz wyżej str. 146).
- 3) Od str. 273—327 idą Kazania sejmowe (w liczbie ośmiu). Jest to ich drugie wydanie. Uwagi o tekście ich i o opracowaniach ob. niżej pod Kazania sejmowe.
- 4) Od str. 327—349: Kazania o miłosierdziu. (Ob. pod: Bractwo). Jest ich pięć.
- 5) Od str. 349—357: Do bractwa miłosierdzia i św. Łazarza ku spolnej miłości pobudka pierwsza... i wtóra...
- 6) Od str. 357—382: O boju i żołnierstwie chrześcijańskim z dusznemi nieprzyjacióły (kazań pięć).
- 7) Od str. 382—424: Pogrzebne kazanie pierwsze... Takich kazań jest sześć; z tych jedno na pogrzebie król. Anny (tu jej piękna charakterystyka), drugie na pogrzebie król. Anny z Rakus. Kończy na str. 419: Kazanie o śmierci, które się i na pogrzeby przyda.
- 8) Łączą się z tem idące od str. 425—442 trzy kazania: o sędzie po śmierci, o mękach piekielnych, o chwale niebieskiej. — Na str. 442—3: 12 karty zbywało kwoli niektórym przyjaciółom przyłożyło się... Kazanie o męce pańskiej O. Stefana Tucejusza S. J.
- 9) Poczem idzie: Regestr rzeczy przednieyszych w tych Kazaniach (4 k. sygn. Kkk) — (ale karty te bywają w niektórych egzemplarzach oprawiane na końcu). Regestr ten nie obejmuje „rzeczy przednieyszych“ z następującego dodatku do Kazań.
- 10) Dodatek ten obejmuje str. 444—529 i zawiera: a) Upominanie do Ewangelików y inych Niekatholików, z strony Zboru krakowskiego, zburzonego R. P. 1591, y przestroga do Katholików o zachowaniu się z nimi. b) Str. 468: Proces na Conföderacją. c) Na str. 504: Synod Brzeski (oraz jego obrona).
- Dodatek ten jest widocznie później dodrukowany, gdyż nie nzwzględniono go ani w pierwszym ani w drugim Regestrze.
- Jocher 3860. — Wierzb. II 1916. — Grabowski Skarga str. 509. — Otwinowski nr. 25. — Windakiewicz 1925 str. 120 i 146. — Mondelski Kazania pogrzebowe w Spr. gimn. w Cieszynie 1912 i gimn. tarnow. 1913. — Mitera Kazania pogr. w Pam. liter. 1912 (XI) str. 553. — Dobrzyńska i Koehler. Katalog 1929.
- Akad. — Bawor. — Czapsk. — Czarn. — Czartor. — Czetwert. — Darowscy w Teotyjowie — Dzedusz. — Dziaków — Gnieźn. kapit. — Jagiell. — Jea. w Krak. —
- Kijów — Mogiła — Moszyń. — Morsztyn w Krak. — Norb. w Strah. — Ołom. Studienb. — Ossol. — Pawlik. — Potockich w Raju. — Pozn. T. P. N. — Przeżdż. — Pnał. — Raczyń. — Szembek — Uniw. lwow. — Uniw. pragski — Warsz. uniw. — Wilno — Zamoj.
- Kazania o siedmi Sakrametach Kościoła Św. Katholickiego. Czynione y napisane od X. Piotra Skargi Societatis Jesu. Przy których były Kazania Przygodne o rozmaitych Nabożeństwach wedle czasu, które się w insze księgi wespolek z inemi drobnieyszymi pismy tegoż X. Piotra Skargi włożyły y oddzieliły. Za dozwoleciem Starszych. [Winieta]. Cum gratia et priuilegio S. R. M. W Krakowie, w Drukarni Andrzeia Piotrkowczyka. Roku P. 1609. fol., 2 k., str. 669—846 i 1 k. nlb. (Regestr).
- Jest to druga część „Kazań na niedziele i święta“ 1609, której bliższy opis obacz wyżej. — Otwinowski nr. 52.
- Toż... 1618. fol., str. 669—854 i 1 k. nlb.
- Stanowi drugą część „Kazań na niedziele“ 1618, o której obacz wyżej. — Otwinowski l. c.
- Toż... Societatis Jesu: Przy których były Kázania przygodne o rozmaitych Nabożeństwach; wedle czasu: które się w insze Księgi, wespolek z inemi drobnieyszymi pismy tegoż Xiędzą Piotra Skargi włożyły y oddzieliły. Za dozwoleciem Starszych. Cum Gratia et Privilegio S. R. M. Naprzod w Krakowie drukowane 1618 a potym przedrukowane w Wilnie. w Drukarni Akademickiey Societatis Jesu R. P. 1737. fol., od str. 586—786.
- Stanowi dodatek do „Kazań na niedziele“ (o csem wyżej).
- Jocher 3860 b. — Otwinowski nr. 85. — Kraszewski Wilno IV 846, podaje także przedruk Wilno 1787 ale to wątpliwe.
- Wydania Kazań o sakr. z XIX w. (1809, 1833—6, 1871, 1891 i 1900) ob. w Bibl. XIX w. oraz Otwinowski nr. 109, 142, 165, 166, 173.
- Czarn. — Czartor. — Czetwert. — Jezuitci w Krak. — Ossol. — Raczyń. — Warsz. uniw. — Wileń.
- Kazania seymowe... ob. wyżej Kazania na niedziele (1597) — Kazania

przygodne (1610, 1738) — Kazania o siedmiu sakram. (1600).

Trzy pierwsze wydania Kazań (1597, 1600, 1610) wykazują znaczne różnice stylistyczne i rzeczowe. Rosbiera te różnice Chrzanowski w Pamiętn. liter. II 412. (W wydaniu z r. 1610 zostało opuszczone Kaz. VI o monarhji a w innych kazaniach stanowisko monarchiczne złagodzone. Natomiast wstawiono silny ustęp o niedoli chłopskiej). — Ohacz również o tem Kot we wstępie do wydania w Bibl. Nar. 1926 (nr. 70) str. LXXXII.

Skróceniem i spopularyzowaniem Kazań sejmowych jest „Wzywanie do pokuty“, o którym ob. niżej.

Przedrunki z w. XIX są częste: 1831, 1857 (Turowski), 1869, 1880, 1900. Ob. o nich Bibl. XIX wieku oraz Otwinowski l. c. nr. 114, 130, 139, 148, 172. — Jedno z nich wydał Löwenfeld po niem (1890). — Przekład francuski ks. Bergi wyszedł w r. 1916.

Wydania z lat ostatnich są następujące:

1) Janika r. 1903 (wedle edycji 1600) 1904 i 1912.

2) Chrzanowski wedle edycji 1597 (porównanej z edycją 1600 i 1610) z dodaniem wstępu zestawiającego Kazania z całą współczesną literaturą.

3) Michalskiego w II tomie „Pism“ Skargi 1925, wraz z „Wzyw. do pokuty“.

4) Kota Kaz. sejm. (Bibl. narod. nr. 70, 1926). We wstępie rozbiera program polityczny Kazań, kwestję czy były istotnie wypowiedziane na sejmie (nie!), rozkład treści, stosunek do Bellarmina i do innych dzieł Skargi (ustępstwa w sprawie monarchji), język i styl itp. Wydanie Kota daje tekst z r. 1597, ale u dołu poddawane poprawki i opuszczenia.

O Kazaniach sejmowych ob. Witwicki Wiecz. pielgrz. I. — Mechers. Hist. wymowy II 179. — Mickiewicz Liter. słow. I. — Słowacki Euz. Dzieła III 109. — Dziejusz. II 244. — Tarnowski Pisarsze polit. II. — Zakrzewski w Kwart. histor. (1887) (recenzja Tarn.). — Bobrayński Kazania sejm. 1876 (przedruk w jego „Szkiecach“ 1921). — Szule Słowo o genezie i chronologii Kazań w Przegl. powz. 1898 I. — Sas w Prz. powz. 1898 I. — Załęski Jezuitci (rok 1901—2). — Janowski Političeskaja diatel. 1907 (streszczenie polskie wydał Tad. St. Grabowski 1913). — Tad. Grabowski Piotr Skarga 1913 str. 418—440. — Fijałek Skarga jako prorok w Prz. pow. 1912. — Fidiński w Prz. pow. 1912 III. — Winda-kiewicz Skarga 1925 str. 158. — Sobieski Rola jezuitów (Ateneum 1901); Nienawiść wyznaniowa 1902; Czy Skarga był turbar-torem w „Król a car“ 1912; Pamiętny sejm 1912. — Sas O Skardze wiehrycielu (w Przegl. pow. 1913). — Pawelski Z po-

wodu poglądu 1912. — Berga Un prédi-cateur de la cour 1916 (tenże wydał równo-cześnie przekład francuski poprzedzony stndjum o kazaniach) str. 226 i str. 332. — Matuszek O kość. polit. poglądach w Spra-wozdaniu gimn. św. Anny 1913. — Chrzanowski W sprawie kazań 1926 (polemika z Kotem). — Białecki Powodowski a Skarga w Prz. homilet. 1926 sesz. II. — Brückner w Pam. liter. III 142.

— Kazania seymowe X. Piotra Skargi S. J. w Obecności Zygmunta III. Miane. Podług edycji w Krakowie roku 1600. Przedrukowane. [Winieta]. W War-szawie 1792. w 8ce, str. VIII i 259.

Druk Pijarów.

Jest to pierwsze osobne wydanie Kazań sejmowych a piąty ich przedruk a koleji. Obejmuje wszystkie Kazania sejmowe. Na początku: Krótka rzecz o życiu Skargi. Otwinowski nr. 103.

Akad. — Branic. — Czarn. — Czartor. — Jez. w Krak. — Ossol. — Pawlikow. — Przeźdz. — Uniw. lwow. — Warsz. uniw. — Wileń. — Zamoj. — Zieliń.

— O czterech końcach żywota ludzkiego (1606)... ob. Costerus Franc. (w t. XIV str. 430).

Dedykacja Boholi And.

Na str. 187—219 idzie własna praca Skargi na ten sam temat: Przydatek w Summa-ryusz o tychże czterech końcach żywota ludzkiego.

W r. 1606 wyszły dwa różne odbicia. — W r. 1605 wydrukowali Jesuitci w Krakowie tekst łac. tej pracy Costera.

Toż samo jest zamieszozone w Kas. prag. (1610 i 1738).

Otwinowski nr. 38 i 39.

— Messiasz Nowych Arianow, wedle Alkoranu Tureckiego. To iest: że Pan Moskorzewski z swioemi Ariany tákiego Chrystusa wyznawa, iakiego Máhomet w Alkoranie Tureckim opisał; y ták pismá rozumie; iáko ie Máhomet rozumiał. Przez X. Piotra Skargę, Theologá Soc: Jesv. Zá dozwozeniem Stár-szych. (Wiuieta). W Krakowie, w Dru-kárni Andrzejá Piotrkowczyká, Typo-gráfhá Krolá J. M. Roku Pańsk: 1612. w 4ce, k. nlb. 4, str. 66.

Na odwr. tyt.: Do Czytelnika. Tu Skarga nazwany św. pam.: „Na końcu żywota swego Trzecie im to Zawstydzenie wysta-wił, acz nieco rózne od pierwszych“. Skarga nazwany więc wyraźnie autorem.

Na 2 k. nlb.: Przedmowa do wszystkich, chrześcijan w Koronie Polskiej. Tu mówi o bliżkości nauki Mahometa i Arjan. Mę-

skorzewski kryje się pod kaptur konfederacji. Polemizuje z Mosk. na temat inkwizycji hiszp.

Cale to bowiem dziełko jest odpowiedzią na pismo Moskorzewskiego „Zniesienie wotrego zawstydzienia“, a więc trypliką w sporze, jaki między r. 1600 a 1612 toczył się między Arjanami a Skargą. Obacz tom XXII str. 591 oraz pod Śmiglecki Marcin, Bellarmin, Wujek, Gurski, Łaszcz.

Kozdział wstępny p. t.: „Jako Mahomet uczył ewangeliiy“; poczem w 12 rozdziałach przechodzi artykuły arjańskiej i tureckiej niewierności. Autor zestawia Alkoran z pismami Moskorzewskiego i starasie wykaż 12 zasadniczych twierdzeń podobnych

Zachodzi pytanie, czy Skarga jest autorem? Styl jest dużo uboższy, również zwraca uwagę erudycja w Alkoranie. Nie może ona jednak rozstrzygnąć, gdyż nie jest wykluczone, iż Skarga w pewnej chwili obeznał się z jakimś przekładem Alkoranu. Zresztą należy pamiętać, iż już z XVI w. istnieje rękopiśmienny traktat, zestawiający naukę Socyna z Alkoranem, pióra Hier. Balińskiego (z roku 1595). Traktat ten — pozostający dotąd w rękopisie (z bibl. petersb., obecnie Uniw. warsz.) opisuje Bodniak w Reform. w Polsce 1928 nr. 20 str. 110. Kto wie czy traktat ten nie jest podstawą i niniejszej polemiki?

Także i Kalwini od r. 1575 walczyli z Arjanami, wskazując na podobieństwo ich nauki z Alkoranem (ob. str. 99 pod Simler).

Poważniej przeciwko autorstwu Skargi świadczą świadectwo Wielewickiego (Diarium III. 93). Ten pisze, iż wydał to Łaszcz, „snb nomine Skargae“. Na tój podstawie — łącznie z kryterjami językowemi — można istotnie zakwestjonować autorstwo Skargi a przyznawać je Łaszczowi. Ks. Otwinowski pod nr. 9 pisze: „Że Łaszcz podszyla się pod Skargę to nie zadziwi nikogo, jeżeli uwzględni, że Łaszcz w licznych pismach, które po sobie zostawił, nigdy nie występuje pod własnym nazwiskiem. U Wielewickiego znajdujemy sześć pseudonimów Łaszcz: Słupski, Paulinus, Skarga, Żebrowski, Tworzydło, Isiora. — Próbkę Messiasza można już znaleźć cztery lata przedtem w piśmie, hyć może samego Łaszcz, wydaniem pod zmyślonem nazwiskiem Jana Gurskiego“.

Obacz niżej: Zawstydzienie... oraz Kazania na niedz. z r. 1609, gdzie Skarga zamieścił swoje kazanie polemizujące z Arjanami.

Nies. (I wyd.) III 719 (podaje błędnie datę 1604). — Dziedusz. II 345. — Grabowski Lit. arjańska... oraz Skarga str. 625. — Joher 3522. — Otwinowski I. c.

Akad. — Czaps. (Muz. N.) — Czartor. — Dziaków — Jagiell. — Krasin. — Ossol. — Pawlik. — Warsz. uniw. — Wileń. — Zamoj.

— Miłosierdziu (O)... ob. Kazania przygodne (1600).

— Modlitwy nazwane Gospodarstwo.. (1601, 1606)... ob. Modlitwy.

Skarga jest autorem przedmowy dodanej do wydania z r. 1606. — Niesiecki (a za nim Browu) przypisują autorstwo Jędrz. Boboli. — Maciej. III 62. — Otwinowski nr. 40.

W tomie XVII str. 278 opisano wydanie I z mylną informacją, iż przedmowa Skargi znajduje się przy tem I wydaniu. W rzeczywistości jest ona dopiero przy II wydaniu, nieopisanem przez mego ojca. Egzemplarz II wydania (z r. 1606) miał niegdyś ks. Scipio; dziś on nieznany.

— Żołnierskie nabozenstwo. To jest: Nauki y Modlitwy, y Przykłady do tego stanu służące. Pisane od X. Piotra Skargi, Societatis Jesv. Z dozwoleniem Stárszych. Cum Gratia & Priuilegio S. R. M. W Krakwie, U Wdowy Jákubá Sybeneychera. Roku Panskiego, 1606. w 16cc, k. 4 nlb. i str. 131.

Kurta tyt. w ozdohnej ramce.

Dedyk. Janowi Kar. Chodkiewiczowi i Stan. Żółkiewskiemu, datow. w pierwszą niedz. postu 1606.

Część I zawiera Żołnierskie Nauki, ujęte w 15 rozdziałów (str. 1—64). Mówi o uważaniu stanu żołn., o nabożności żołnierza, na jaką wojnę może się żołnierz pisać (wykład o godziwości wojen), o pokoju pospolitym, o prawach żołnierskich, o cnotach rycerskich, o karności, o potrzebie (bitwie), o zabawach i łupiestwach. — Część Wtora (str. 65—98) zawiera Modlitwy żołnierskie (Skargi i z Psalmów). — Część III (str. 99—131): Pobudki do żołnierzów w podkaniu z pisma św. Poczem: Przykłady nabożnego męstwa (najprzód czerpane z pisma św., potem z historii chrześcijańskich).

Z tego wydania przedrukowane w Kazaniach przygodnych 1610.

Przekład caski z r. 1634 ob. pod Soldat. Wielewici II 113. — Otwinowski nr. 41. — Joher 6787 (z mylną datą 1608) — Polakowski w Sprawozd. gimn. złoczowsk. 1913 i w Księdze pamiątkowej 1913. — Windakiewicz P. Skarga 1925 str. 66. — Diedusz. II 273. — Janowski Politiceskaja diateluost 1907. — Grabowski Skarga 1913 str. 547 (zestawia to z dziełem Possewina II soldato).

Naśladował to Starowski w Prawym rycerzu, o ozen Bielak w „Studjach staropolskich“ (dla Brücknera) 1928.

Czarn. — Muz. Nar. (Czapski) — Petersh. puhl.

— Żołnierskie Nabożeństwo, To iest Nauki y Modlitwy, y Przykłady do tego stanu służące. Pisane od X. Piotra Skargi, Societatis Jesu. Teraz wtory raz przedrukowane. Za dozwoleńiem stárszych. W Krakowie, W Drukárniy Fránciszká Cezárego, Roku Páńskiego, 1618. w 16ce, k. nlb. 2, str. 104.

Paginacja jednakże błędna, bo str. 70—89 są opuszczone, tak że właściwie jest str. 84.

Rozpoczyna przedmowa: Do Czytelniká; tu powiedziano, iż Skarga przed kilku laty wydał tę książeczkę i przypisał hetmanom Chodkiewiczowi i Żółkiewskiemu. Za Żółkiewskiemu teraz będąc Kanclerzem i Hetmanem W. Kor. swoim nakładem kazał przedrukować i dodał do tego pismo podobnej treści: Bellator Christianus. (Ob. w tomie XII pod Bembus).

Żołn. Nauki idą w tym wydaniu do str. 36. — Od str. 37—64: Modlitwy. — Od str. 65—95: Pobudki.

Do niniejszego wydania poprawiane jest równocześnie wydane drugie dziełko z napisem: „Z Swazoriey Seneki, filozofa y innych niektórych authorow. Zebrał żołnierz jeden w obozie pod Tatarszyszcami, a mężnych przykłałów pobudkę do cnoty“, o czem ob. pod Seneka w t. XXVII str. 381 (jest to praca Stan. Żółkiewskiego).

Otwinowski nr. 63. — Joher 6787. — Niesiecki III 719.

Bawor. — Chrept. — Czártor. — Czetwert. — Jagiell. — Ossol. — Warsz. uniw. — Wileńa.

— [Toż pod tyt.:] Żołnierz Chrześcianański nauką z Pisma św. y Oycow św. y przykłady y modlitwy przeciw nieprzyaciółom Krzyża św. przez X. Piotra Skargę Soc. Jesu uzbroiony Roku 1618; a teraz znowu do druku podany w Poznaniu, w drukarni Woyciecha Regulusa Młodniewicza, 1677. Nakładem Jerzego Naramowskiego, herbu Łódzia, Opata Koronowskiego. w 8ce, str. 128 i k. nlb. 4.

Joher 6787. — Nies. II 719 i III 339. — Otwinowski nr. 74.

Dzików — Krasiń. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Żołnierskie Nabożeństwo: to iest, nauki y modlitwy y przykłady do tego stanu służące. Pisane od X. Skargi, Societatis Jesu. A teraz znowu sumptem Nayaśnieyszego Jana III, Krola Polskiego do druku podane. Roku P. MDCLXXXVIII. W Oliwie, Drukował

Johann Jakob Textor, Factor. w 8ce, k. t., str. 135. (Antykwa).

Na str. 119—133 dodano tu, jak w wydaniu z r. 1618: Z Swazoriey Seneki, filozofa. Na str. 133—135 Bogarodzica. I w tym roku wyszedł w Oliwie Bembusa: Bellator Christianus (obacz).

Joher 6787 d. — Otwinowski nr. 75.

Dzików — Ossol. — Pusł. — Warsz. uniw.

— Żołnierskie Nabożeństwo powołaniu woyskowych ludzi właśnie służące: dla większego zaś onychże pożytku z francuzkiego na polski ięzyk przetłumaczone, y z osobliwszym nauk y modlitw żołnierskich przydatkiem, ktore się z ksiąg W. X. Piotra Skargi, Societatis Jesu wzięły, do druku podane. Roku 1748. W Wilnie, w drukarni J. K. M. Akademickiey Soc. Jesu. w 12ce, 9 k. nlb., str. 316 i 8 k. nlb. Regestru.

Na odwrocie k. tyt. herb Radziwiłłow. Dedykacja Jauuszowi i Karolowi Radziwiłłom przez wydawcę, podpisanego M. K. S. J. czyli M. Kurzenieckiego. — Żołnierskie nabożeństwo Skargi przeplatane jest modlitwami, tłumaczonemi z francuzkiego. Na str. 176 Litania do świętych Rycerzy. Kończy Bogarodzica (bez wykładu). — Nauki Skargi ujęte w formę pytań i odpowiedzi. Janocki Pol, lit. I 61 i 67 przynosi wiadomość, że przerobiła w ten sposób i uzupełniła dziełko Skargi Fr. Uisz. Radziwiłłowa. — Obacz o tem wydaniu tom XXVI str. 109.

Joher 6921, 6930. — Otwinowski nr. 93. Ossol.

— Żołnierskie Nabożeństwo powołaniu woyskowych ludzi właśnie służące; dla większego zaś onychże pożytku z francuzkiego na polski ięzyk przetłumaczone, y z osobliwszym nauk y modlitw żołnierskich przydatkiem, ktore się z ksiąg W. X. Piotra Skargi Societatis Jesu wzięły, do druku podane. Roku 1759. W Wilnie, w drukarni J. K. M. Akademickiey Societatis Jesu. w 12ce, k. 9, str. 314 i 8 k. Regestru.

Jest to przedruk edycji Radziwiłłowej. Mój ojciec wspominał to wydanie w t. XX str. 405, a tylko przez błąd druku położono tam datę 1754 zamiast 1759.

Otwinowski nr. 94. Czarn.

— [Toż, p. t.:] Żołnierskie nauki y nabożeństwo, oraz reguły o powo-

łaniu do stanu żołnierskiego... przedrukowane. Łowicz 1763. w 12ce, str. 104.

Na str. 72—80 Litania żołnierska do świętych wojowników oraz modlitwy do spowiedzi i komunii św. Ma to być przedruk z wydania Kazań przygod. 1610.

Otwinowski nr. 95. Bibl. X. Polk.

— [Toż, p. t.:] Żołnierz Chrześcijański, czyli zabawy pobożności chrześcijańskiej dla stanu żołnierskiego na widok podane. Roku P. 1789. Z pozwoleniem Zwierzchności. (Winieta). W drukarni uprzywilejowanej Sandomierskiej. w 12ce, str. 122 i 2 k. nlb. (spisu).

Dedykacja J. K. Chodkiewiczowi i St. Żółkiewskiemu jak w wyd. I.

Na str. 106 Namowa do żołnierzy w samej potrzebie z dołączeniem pieśni Bogarodzico z wykładem (z żywota św. Wojciecha).

Otwinowski nr. 101.

W r. 1809 wyszedł przedruk Żołn. naboż. w Połocku (ob. Bibl. XIX w.).

Czartor. — Jagiell. — Pawlik. — Warsz. uniw. — Wileń. — Zamoj. — Zielni.

— [Toż (przekład czeski) pod tyt.:] Pobożny Soldát, to gest: nauczeńj, modlitby przykładowé soldátskému životu přjsslusné. W polském jazyku od cti-hodného kněze Petra Skargi, Towaryšstwa Geżissowého, sepsán: nynj w českém wydán. S dowolenjm O-swjćeného a Neywywysšenégssiho Knižete Pána, Pana Arnossta Kardynala z Harrachu, Arcybiskupa Pražského etc. Wytlačen w Praze, Léta 1634. w 12ce, k. 90 nlb.

Przypisany Zdenkowi Lwowi Libsteinskemu Hrabi Kolowratowi przez Tom. Ignacego Placalię (tłumacza).

Otwinowski nr. 70.

Norb. w Strahowie — Praski uniw.

— Napomnienie od W. O. X. Piotra Skargi S. J. Nayaśnieyszemu Władysławowi Królewiczowi, będącemu w ósmym lecie wieku.

Ob. Żywoty świętych (1603).

— Obrona Synodu... ob. Synod Brzeski (1597).

— Opisanie i oborona sobora ruskogo Berestejskogo w roku 1596. miesiecia Oktebra, pristojne od starszych ugromażonogo. [Ornament taki sam jak na drukach Pinczowskich np. Silwiusa

Oratio]. W Wilnie. Roku Bożego narozenia 1597. w 4ce, k. 3 nlb., kart znaczoonych bukwmami 60.

Tytnł w ramce. Po tytule na 2 k. przedmowa. Jest to przekład „Synodn Brzeskiego“ (ob.). Przedruk w Pam. polem. liter. III.

C. Studziński w Pam. liter. 1906 str. 510 oraz Rozpr. Akad. Um. (filol.) XXVIII str. 69. (Wedle niego tłumaczem i wydawcą był H. Pocięj). — Skarabanowicz Apokrisis Filareta. — Grabowski Skarga. — Tretiak Skarga 1912 str. 173. — Otwinowski nr. 22. Bibl. pnb. Wileń.

— Pobudek (Pięć)... ob. Kazania przygodne.

— Pobudki do modlitwy czterdziestogodzinney (1600)... ob. Kazania przygodne.

— Pobudki ku euocie... ob. Czytania.

— Pobudki do modl. czasu wojny... ob. Kazania przygodne.

— Pokłon Panv Bogv Zastępow, Zá zwycięstwo Inflanckie, nád Cáro-lusem Xiażęciem Sudermáńskim, dáue od Pána Bogá w dzień S. Stánisláwa, 27. dnia Septembra, Roku Pán: 1605. nád Rigá v Kircholmu, zá szczęściem Krolá I. M. y spráwá Hetmáua najwyższego W. X. Litewskiego, Pána Carola Chodkiewiczza. Ná ktory czynione iest Kazauie przy obecności Krolá I. M. w Niedziele, 16. dnia Octobra, w Krakowie ná Zamku, y powtorzone w drugá idącą Niedziele, od X. Piotra Skargi, Societatis Iesv. Przydáne iest Dziękowanie zá zwycięstwo Multáńskie, przed piąciá lat od Pána Bogá dane, áby się pámiatka iego y wdzięczność ku dobroci Boskiej nád tym Krolestwem wznawiała. W Krakowie. W Drukár-niej Andreża Piotrkowczyká. Roku Páńskiego, 1605. w 4ce, kart nlb. 15 (sygn. D₃).

W tem wydaniu przeważna część tytułu drukowana kursywá łacińską.

Na początku wykazuje nieszczęścia wywołane wojnami. Wspomina o przekładowaniach katolików przez Szweda. Podnosi wielkość zwycięstwa. Wypomina grzechy królestwa, niedbałstwo, zaślepienie na sejmach, upór ludzi młodych.

Od k. C: Dziękowanie kościelne za zwycięstwo multzańskie (bez osobnego tytułu). Pierwsze kazanie zajmuje więc k. 7, drugie również k. 7.

Otwinowski nr. 35 (podaje k. 7). — Grabowski Skarga str. 542.

Bawor. — Czapsk. (M. N.). — Czarzec. — Czartor. — Ossol. — Petersb. publ. — Zamoj.

— Pokłon Panu Bogu Zastępow, Za zwycięstwo Inflantskie nad Czarolusem Sudermąńskim Xiążęciem, dane w dzień S. Stanisława 27 dnia Szeptembra, Roku 1605. nad Rygą v Kircholmu, za szczęśliwą sprawą Hetmána nawyższego W. X. Litewskiego J. Mói Pana Jána Carolusa Chodkiewicza. Ná który czynione iest Kazanie przy obecności Krolá J. Mści w Niedzielę 16. dnia Octobrą w Krákovie ná Zámku, y powtorzone w drugą idącą Niedzielę, od Kaznodzieię Krolá J. M. X. Piotra Skargi Soc. Jesv. Wydane od iednego który był na tym Kazaniu. w Wilnie. Roku Páńskiego 1605. w 4ce, kart 11.

Druk tytułu przeważnie gotykem. — Tutaj brak „Dziękowania“.

Przedruki z r. 1610 i 1738 ob. pod „Kaz. przyg.“. — W r. 1809 wyszedł przedruk w Połocku.

Otwinowski nr. 36.

Bibl. król. w Sztok. — Ossol. — Wileń.

— Proba Zakonu Societatis Iesv. Pisána od X. Piotra Skargi Societatis Iesv. Z pornczenia stárszych. Probasti nos Deus, igne nos examinasti, sicut examinatur argentum. Psal: 65. Igne me examinasti, & non est inuenta in me iniquitas. Psal: 16. W Krakowie, W Drukárni Andrzeiá Piotrkowczyká, Roku Páńskiego, 1607. w 8ce, k. nlb. 5, str. 124 i k. 2.

Rozpoczyna przedmowa (5 stron): Zasmvconym synom koronnym. — Tu mówi, że jest to przeróbka dziełka „Na artykuł“ (obacz). Datowana w Krakowie w W. Środę 1607. Poczem Registr tych Książek.

Dziełko dzieli się na 4 części czyli próby. Skarga opisuje w nich rozwój Towarzystwa Jezusowego, pożytki w usłudze Kościoła i Polski, potwarze i prześladowania od nieprzyjaciół, męczeństwa doznane. Mówi o Anglii, Wenecji, Flandrji, Francji, Niemcach, ale dużo i o Polsce. Na str. 45 mówi o wpływie jezuitów: Pomnie iż w radzie Páńskiej u nas dwu katolików ledwie było znaleźć, dziś z łaski Bożej ledwie w niej kilku heretyków upatrujem. Na Litwie wiara katolicka konała, a dziś kwitnie. Kończy (str. 118): Zamknięcie z upomnieniem kapłańskim zwłaszcza do

katolików (gdzie wysławia karność, po-
bożność, szkoły zakonu).

Przedruk z r. 1610 i 1738 obacz pod „Kaz. przyg.“. — W roku 1814 przedrukowane w dziełku pt. „Obrona Jezuitów“ wraz z „Na artykuł“... (z przedm. Woronicza). Wiesz. VIII 240—1. — Jocher 9298. — Otwinowski nr. 45 i 110. — Berga Un prédicateur str. 257. — Grabowski Skarga 1913 str. 574. — Janowski Polit. Diejateljnost 1907.

Bawor. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Wrsz. uniw. — Wileń. — Zamoj.

— Proces Konfederacye. [Winieta]. Roku Páńskiego, 1595. w 4ce, kart 20 nlb. (sygn. A—Eiii). (Druk gocki).

Z drukarni Łazarza w Krakowie.

Na odw. k. t. cytat łaciński z Bezy, w którym tolerancję panującą w Polsce i Siedm. nazywa „diabolica“ i stwierdza, że poza Polską niema nigdzie tolerancji religijnej. Ustęp ten przytacza Skarga również w kazaniu na 5 niedz. po 3 Królach.

Dzieło jest dalszym ciągiem polemiki z różnowercami wywołanej piśmem Skargi: Upominanie do ewangelików 1592, o którym niżej.

Dzieli się ono na 4 części. Część 1a: o wolności na taką odmianę kościołów. Część 2a: o penowaniu (sic) albo karaniu o religiję i fałszywych prorokach. Część 3a: co za pokój jest, którym się konfederacya ta pokrywa. Część 4a: o szkodach i utratkach, które herezye Chrześcijaństwu i policynom albo rzecom posp. przynoszą. — Kończy: Zamknięcie do katolików.

Skarga zwalcza konfederację Warszawską z r. 1573, której ponowienia domagali się różnowercy. W związku z tem stoi „Podpora“ ob. w t. XXIV str. 414 — i cały szereg innych wspomnianych tam broszur (Rozmowa, Konfederacya). — Przeciw temu ogłosili ewangelicy odpowiedź: Obrona przeciw Processowi Confoederacyey... ob. tom XXIII str. 229. (Należy sprostować podaną tam datę 1574. Obrona wyszła w r. 1595, skoro mówi: „mało nie 20 lat temu Confederacya powstała“). Być może, że „Obrona“ wyszła z pod pióra Grz. z Żarnowca.

Rękopiśmienny traktat polemiczny Hier. Bałńskiego przeciw konf. warsz. z okazji zburzenia zboru, a więc analogiczny do dziełka Skargi, opisuje Bodniak w Ref. w Polsce 1928 nr. 20 str. 110.

Odpowiedź Glicznera (Apelacya którą się poprzedza Obrona 1598) ob. w t. XVII str. 166. — Por. Emporinus.

Friese III 29. — Jocher 9771. — Nies. III 719. — Maciej. III 47. — Wierzb. II 1814. — Wielew. III 200. — Grabowski Skarga 1913 str. 394. Rembowski Kon-

fed. i rokoss (1906) str. III i nast. — Dziej. II 101. — Sobieski Nienawiść tłumów str. 185 i 90. — Völker Protestant. 1910 str. 86. — Otwinowski nr. 16. — Por. też literaturę zaraz niżej podaną. Czarn. — Czartor. — Czetwert. — Dzików — Gdańska miej. — Jagiell. — Kórnik — Ossol. — Toruń. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Proces na Konfoederacją, Z poprawą i odprawą przeciwnik, który sie ozwał ganiąc wywody przeciw tey Konf: ktoremi się ona słusznie vmarza. [Winieta]. Roku Pańskiego 1596. w 4ce, k. tyt. i str. 70 (sygn. A—Iiii).

W odpowiedzi na powyżej wspomnianą „Obronę“ wydał Skarga niniejsza replikę. Jest ona powtórnym wydaniem poprzedniego dzieła. Pierwsza część i czwarta nie są przerobione. Tylko część druga i trzecia są rozszerzone.

Przeciw temu pismu wydali różnowiercy tryplikę z napisem: Obrona powtorzona Confoederacye i Processu... o czem obacz tom XXIII str. 229.

Obok tej trypliki polskiej istnieje i inna łacińska, pióra Klemensa Polusa pt. Historia Conf. Polon. Debrececi 1596 (właściwie w Wilnie). Obacz t. XXIV str. 469; egzemplarz nie jest znany.

Dalszym ciągiem tejże polemiki jest „Discursus“ Skargi, będący przeróbką Procesu, oraz wywołane nim „Responsy“ (o czem ob. tom XXVI str. 257 i 259). Cała ta polemika o Konfed. nie doczekała się wyczerpującej monografii.

Edycja z datą 1573 nie istnieje. Bywa tak cytowana, co pochodzi stąd, iż na egz. Branio. dopisano na tytule błędnie datę 1573. — Również nie istnieje edycja 1576.

Przedruki z r. 1600, 1610, 1738 obacz pod Kazania przygodne.

Friese Beiträge II 59. — Rembowski l. c. (rozdóżnia mylnie dwie edycje „Processu na konfed.“ i raz cytuje błędnie „przeciwko tey Konfed.“ zamiast „przeciw“). — Sobieski l. c. — Maciej. Piśm. III 47. — Łukaszewicz Hist. br. czesk. str. 120. — Jocher 9776 a. — Nies. (I ed.) III 719. — Wierzb. II 1832. — Otwinowski nr. 18. — Berga Un predicateur str. 237. — Sas Skarga turbatorem 1913.

Dziednss. — Gdańsk. miejsa. — Kórnik — Ossol. — Pawlik. — Synod. wileński. — Warsz. uniw.

— Processus Supplicationum, pro foelici successu belli Livonici. Ad mandatum Illustr^{mi} ac Reverend^{mi} Domini, Domini Stanislai Karnkowski, Dei gratia Archiepiscopi Gnesnensis, Legati nati, Regni Poloniae Primatis, ac primi

Principis, etc. per uniuersas Regni Pro-uinciarum Ecclesias indictus & publicandus. Anno Domini, 1601. Cracoviae, in Officina Typographica Andree Pe-tricovii. fol., kart 11.

Na k. 2giej rozpoczyna się odezwa Karnkowskiego z Łowicza 27 Apr. 1601, gdzie pisze, że rozsyła kaznodziejom na wzór exhortationes ex eujusdam pii viri libro excerptas. (Ma na myśli Kazania przyg. Skargi 1600). Potem na 2 k.: Do Żołnierzy, w samey potrzebie. (Rozpoczyna się: Idziem w imię pańskie do tej posługi...; kończy się: Błogosław wam Pan Bóg a przypraw ręce do boiu i palce wasze do wojny). — Na k. 3ciej: Odpis kazania abo pobudki do modlitwy czasu wojny, przez iednego theologa napisane, potrzebie terażnieyszey służące. — Ob. tom XXV str. 254 (gdzie podano mylnie k. 4).

Grabowski P. Skarga 1913 str. 524.

Czartor. (frag.) — Jagiell. — Ossol.

— Przedroże (O) narodowe ruskich... ob. Kazania przygodne (1600).

— Prestroga ku naprawie obyczajów... ob. Wzywianie (1688).

— Prestroga do Katolików o zachowaniu się z Heretykami... ob. Kazania przygodne (1600).

— Rzeczach (O) ostatecznych (o śmierci, o sądzie, o mękach, o chwale)... ob. Kazania przygodne (1600).

— O rządzie y iedności (1590)... ob. Jedności (O).

— Skarga wzbudzony... ob. Wzywianie do pokuty.

— Soldat (Pobożny) to gest nauczeń, modlitwy, przykładowe soldatskemu żywotu przysłuśne (1634)... ob. Nabożeństwo.

— Synod Brzeski. [Winieta]. W Krakowie: W Drukarniej Andrzeiá Piotrkowczyká, 1597. w 8ce, kart nlb. 27 (sygn. A—Giii).

Są z tego samego roku dwa rózne odbiecia. Różnice między nimi są następujące:

1) Różne ramki na tytule (w wydaniu I ramka o brzegach złożonych z drobniutkich niby listeczków, w wyd. II o brzegach z prostej linii). 2) W wydaniu I wiersz drugi tytułu: Brze, w wydaniu II: Brze-. 3) Różne winiety. 4) Układ cxcionek nieco odmienny. 5) W wyd. I sygn. Dii zam. Cii. Różnice są więc minimalne. Zapewne dziełko rozeszło się szybko i wymagało nowej edycji. Edycje te są u Czart. Na karcie 2 i 3: Przedmowa. Karta 3oia v. zaczyna się od wyrazów: Namowa Po-słów Krola J. M. do oddzielonych w Brze-

ściu, którzy Synod S. rozrywać obcieli. — Samo dzieło składa się z dwóch części. W pierwszej części opisuje przebieg synodu a kończy „listem uniej“. W części II zatytułowanej „Obrona Synodu Brzeskiego“ (sygn. C₂—G₃) w 12 rozdziałach zwalcza zarzuty czynione Synodowi przez Nikifora, Bałabana, Kopystyńskiego. Na końcu mówi o „potwarzach“.

Dziełko to stało się punktem wyjścia dla bardzo ożywionej polemiki. I tak odpowiada na nie „Ekthesis“, o którym obacz tom XVI 31. — O polemice Arjanina Brońskiego (Philuleta) po polsku i po rusku ob. tom XIII str. 360 (Apokrisis 1597). — Brońskiemu odpowiada znown Arcudiusz (Pocieja) w dziele pt. Antirrhesis (ob. tom XII 204).

O dziełku Kopystyńskiego ob. pod Zawitniewicza.

O przekładzie Pocięja ob. Studziński w Rozpr. A. U. (filol.) XLVIII — oraz wyżej pod „Opisanie i Ohorona“.

O książce Smotryckiego (Trenvs albo Lament 1610) stojącej z tem w związku ob. pod Smotrycki — a niżej obacz odpowiedź Skargi Smotryckiemu (Na treny 1610).

Książka o synodzie była kilkakrotnie przedrukowana. Obacz przedrki pod Kazania przygodne (1600, 1610, 1738).

W r. 1874 wyszedł przedruk w Poznaniu; w r. 1885 w Krakowie. Rosjanie przedrukowali w r. 1882 w t. VII Istoricz. Bibl. (ale nie wedle pierwodruku) i w r. 1903 w Pam. polem. liter. III str. 183 (wraz z przekładem białoruskim Pocięja).

Joher 7989, 7510 (ma format 8vo). — Krasz. Wilno IV (podaje jako autora Śmigleckiego i jako drnk wileński). — Niesiecki III 719. — Wiszn. VIII 292. — Wierzbowski II 1853. — Trotiak P. Skarga 1912 str. 173. — Skarabanowicz Apokrisis. — Janowski Polit. diejatelnost. — Likowski Unia 1906. — Pełesz Geschichte. — Brückner w Kwart. hist. 1896 str. 590. — Grabowski Skarga 1913. — Otwinowski nr. 19 i 20.

Czapski (M. N.) — Czarn. — Czartor. — Dzików — Glogier — Gdańs. miej. — Kórnik — Krasin. — Ossol. — Szembek — Torná. — Wileń. — Zamoj.

— Na Threny Y Lament Theophilá Orthologá, Do Ruśi Gręckiego Na:bo żeństwá, Przestroga X. Piotra Skargi Societatis Iesv. [Tu winieta: maskaron wśród splecionych dwóch rogów obfitości]. W Krakowie, w Drukárni Andrzejá Piotrkowczyká, Krolá I. M. Typográphá. 1610. w 4ce, k. nlb. 8, str. 117 (właściwie 115).

Przypis na dwu k. Benedyktowi Woynie, bisk. wileńskiemu, datowany w Wilnie

1 Septem. 1610. Tu mówi, że cerkiew w Wilnie jest rozdwojona na część stojącą przy powoz. kościół i przy cerkwi Nalewajkowskiej. Z tej ostatniej cerkwi wyszło pisanie Orthologa. Pod koniec pociesza biskupa po klęsce pożaru, który 1 lipca zniszczył miasto, katedrę i wszystkie budynki biskupie.

Na 3ej karcie: Do czytelnika pobożnego, a zwłaszcza do Rusi niezheretyczalnych greckiego y ruskiego nabożeństwa. Tutaj odesła Orthologa do swoich pism o unji, które „przeszłego rokn w druku się Krakowskim między Kazaniami przygodnemi odnowily“. Nazywa go „Krywologiem“. Wreszcie idzie Rejestr części i rozdziałów. Samo dzieło jest odpowiedzią Smotryckiemu na jego „Threnos albo Lament“. Składa się ono z 3 części. W cz. I omawia Skarga powody, które Smotryckiego skłoniły do Threnów: lament jego obłudny; miałby nad czem zawodzić śale, ale nie nad Cerkwią. Jest on wysłannikiem protestantów, a nie przedstawicielem cerkwi. Zapatrywanie jego na kościół i rządu kościelne różne od zasad Cerkiewnych. — W cz. II zbija zarzuty na papieża i na kościół katolicki. Cz. III zawiera obronę nauki kościoła katolickiego w kwestji pochodzenia Ducha św., używania chleba praśnego, przyjmowania Sakramentu pod jedną postacią, czyśca i wyzwania Świętych. W rozdz. 12 zamieszczony list Metropolity Kijowskiego Hipacego Pocięja w sprawie Krywologa i Cerkwi „Nalewajkowskiej“. W rozdz. 13 umieszczony list Cyryla Lukarisza, pośła do Polski w r. 1601 od Patrjarchów Konstantynopolskiego i Aleksandryjskiego w języku łacińskim i w tłumaczeniu polskiem Skargi. Na str. 2 powołuje się na pismo patr. Jeremiasza, „który tu wśród nas przemieszkiał“, wystosowane do Niemców herezyków. (Zapewne to pismo, o którym tom XVIII str. 533 z r. 1584?). — Na str. 17 mówi o tem „iż pod jednym najlepszym rząd“.

Na tę samą książkę (Trenos) odpowiedział Smotryckiemu Morochowski (Paregoria 1612), o czem ob. w tomis XXII str. 568. Wielow. III 27. — Joher 9461. — Wiszn. VIII str. 320. — Otwinowski nr. 57. — Brückner w Kwart. hist. 1896 str. 612. — Janowski Polit. diejat. 1907. — Studziński w Kwart. hist. 1898 str. 168 (charakteryzuje to dzieło Skargi ujemnie). — Trotiak Skarga 1912 str. 252 i 322. — Likowski Unia brzeska 1906.

Akad. — Akad. petersb. — Czapski (M. N.) — Czarn. — Czartor. — Drohob. — Jez. w Krak. — Ossol. — Ostrow. w Ujeździe — Pawlik. — Petersb. — Warsz. uniw. — Wileń. — Zamoj. — Zieliń.

— Wpominanie do Ewanyelikow y do wszystkich spolem nie Kátholikow

Iż o skązenie Zborow Krákowskiich gniewać się, y nie nowego y burzliwego zacząć niemają. [Tu winieta przedstawiająca maskaron wśród ozdób]. W Krákwie, W Architypográph: Króla J^o M. y Kościelný, Lázarzówý, Roku Pańskiego 1592. w 4ce, str. 88.

Dzielko wywołane przez zburzenie zboru przy ul. św. Jana w maju 1591. Skarga broni zdania, że Konfederacja z r. 1573 nie została przez to zburzenie naruszona, a zresztą nie przynajmniej Konfederacji znaczenia. Wykazuje, że jej „rady duchowne“ nie podpisały, tylko jeden duchowny wystraszony. Uważa ją za przeciwną policji (ustrojowi) Rzeczy, i za przeciwną rozumowi i dobremu obyczajom. Ta jego polemika z Konfederacją wywołała niechęć potrzebę uzasadnienia jej w dalszym piśmie Skargi: Proces Konfed., o którym wyżej.

Na str. 40 omawia spustoszenie kościołów katol. przez heretyki (w samym bisk. wil. mieli zabrać 600 kościołów katol.). Zwalcza zasadę, że pan może czynić z plebanem co zechce. Stara się zbagatelizować kwestię burzenia zboru wobec szkód moralnych, jakie państwo przez heretyki ponosi. — Od str. 51: Przetarg do Katolików. o zachowaniu się z heretyki. Wzywa do zniesienia Konfed. i wychwala ruchliwość różnowierców,

W tymże samym roku wyszło w Poznaniu drugie wydanie opisane poniżej (bez ważniejszych zmian?). Natomiast przedrukowując tę pracę w Kaz. o sakram. 1600 oraz w Kazaniach przyg. w r. 1610 podał Skarga dziełko to rewizji. Początek i następne końcowe pozostał; ale kiedy w wydaniu z r. 1592, nacisk położył na walkę przeciw konfederacji, to w wydaniu z r. 1600, na pierwszym planie występuje sprawa rozwalonego Brogu w Krakowie.

Dalsze wydania są w Krak. 1691 i w Wilnie 1738 (w Kaz. przyg.) — oba przynoszą tekst z r. 1600.

Replikę ze strony różnowierców obacz pod: Respons w poryczą dany... (tom XXVI str. 256), a na ten znów „respons“ dupliką jest pismo Skargi „Proces“ z r. 1595. Prawdopodobnym autorem „Responsu“ jest Broniewski.

Niesiecki III str. 718. — Bock I 555. — Jocher 9768. — Wierzb. II 1757. — Otwinowski nr. 13. — Bandtkie II 69. — Brown str. 375 (daje mylnie datę 1612). — Łukasiewicz Kośc. hr. czeskich 139, Obraz Pozn. II 38, oraz Wiadom. o dysydent. str. 107. — Windakiewicz P. Skarga 1925 str. 44, str. 181 i passim. — Berga Un prédicateur str. 231. — Grabowski Skarga

1913 str. 371. — Janowski Polit. diejałtność 1907.

Czapki — Czartor. — Gdańska miejs. — Kórnik — Krasina. — Ossol. — Synod. ew. Wil. — Szembek — Uniw. lwow. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Vpominanie do Ewangelikowv, y do wszystkich spolem nie Kátholikowv, Iż o skązenie Zborow KRákowskiich gniewać się, y nie nowego y burzliwego zacząć niemają. [Winieta z ornamentu roślinnego]. W Poznaniw, V Wdowy y Dźiedzicow Janá Wolrabá, Roku Pańskiego M.D.XCII (1592). w 4ce, str. 88 (sygn. A — L).

Jocher III 9769. — Wierzb. III 2902. — Wojciechowska Z dziejów książki 1927 nr. 84 — Otwinowski nr. 14.

Celiński — Czartor. — Kórnik — Ossol. — Szembek — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Ustanowienie Bractwa Miłosierdzia po Parafiach w Dyecezyi Płockiej. w Warszawie 1777. w drukarni Nadw. J. K. Mci. w 8ce, k. 1, str. 77 i str. 280.

Zaczyna okólnik Mich. Jerz. Poniatowskiego Bisk. do str. 77 poczem kazania Skargi od 1—274 (i Czytania) — oraz List nuncjusza Jana And. Archetti od str. 275—280. Ob. Bractwo.

Jocher 7793 b. — Otwinowski nr. 97.

Wedle notaty ręką mego ojca, ale bez podania biblioteki (może X. Polkowskiego?).

— Ustanowienie Bractwa miłosierdzia po parafiach w dyecezyi Krakowskiej. W Krakowie, drukarni Szkoły Główniej Koronnej Roku Pańskiego 1784. w 8ce, str. 63 i 243.

Z listem pasterskim księcia biskupa M. J. Poniatowskiego na str. 1—63, datowanym w Krakowie 1 lipca 1784. Poczem na str. 1—106 pięć kazań Skargi o miłosierdziu, a od str. 106—243 Czytania Bractwa Miłosierdzia.

Ob. Bractwo.

Otwinowski nr. 99. — Jocher 7793 c.

Czartor. — Jag. — Ossol. — Wileń. — Zeliń.

— Ustanowienie Bractwa miłosierdzia po parafiach w arcydyecezyi Gnieźnieńskiej. W Łowiczu w drukarni nadwornej J. O. X. Prymasa. Roku Pańskiego 1786. w 8ce, str. 310.

Z listem pasterskim księcia biskupa Krakowskiego M. J. Poniatowskiego z dnia 1 lipca 1786. Od str. 67 pięć kazań Skargi o miłosierdziu i Czytania Bractwa miłosierdzia.

Ob. Bractwo.

Dziedusz. II str. 47. — Otwinowski nr. 100.

Czartor.

— Wsiądane na Woynę Kazanie, Gdy Niezwyciężony y Bogu miły Krol Polski y Szwedzki, Zygmunt III. Pan nasz Miło: na konia swego do Iflant z woyskiem wsiadać miał. Czynione od X. Piotra Skargi Societatis Iesv, Káznodzieie tegoż Krolá I. M. w Wilnie w Niedziele po Narodzeniu przeczystey Mátki Bożey. Roku Páńskiego, 1601. [Tu winieta]. W Krakovvie, W Drukárni Andrzeia Piotrkowczyka Roku Páńskiego, 1602. w 4ce, str. 27. (Druk gocki).

Na odwrocie k. tyt. „Do czytelnika sprzyjawnego“. Tu Skarga opowiada, iż jeden minister heretycki w Szczecinie (Cramer) dostał przez swego „confoederata“ wypis sfałszowany tego kazania, przełożony na niemieckie. „Mianować się po tym może moj słuchacz i łomacz. Bo się tegoż wypis a cień mego kazania w Toruniu zjawił i tam się rozpisał a doszło się to, kto tam tuki z Torunia na ten czas w Wilnie był a słowa jego, któremi moje kazanie szpeci, śląską go polezczyzną wydają“. (Widocznie słuchał kazania, spisał tekst i przesłał go Cramerowi jakiś Ślązak, hawiący w Toruniu). Cramer zaś kazał kazanie po niem. wydrukować (ob. wyżej: Hauptfrage). Kazanie to miał Skarga w Wilnie 9 sept. 1601. Na str. 14 złącza na dowód autentyczności obecnego tekstu swego podpisy dostojników, którzy byli obecni na kazaniu. a potwierdzają prawdziwość tekstu.

Od str. 15—21 idzie „Kazanie poszpecone“ tj. tekst Cramera. Na początku jego zamieszcza Skarga łajanie owego ministra, który „aho w gospodzie abo w Toruniu pisał swoiemu nie memi słowy“. Głosy na marginesach dodane przez Skargę prostują fałsz. — Od str. 22: Do wykładowca y glossatora Kazania mego Daniela Kramera Ministra w Szczecinie. Zaczyna się: Ty de mnie po Niemiecku, a ja do ciebie po polsku. Szukaj sobie przekładowca jakom i ja szukał...

Pismo Cramera ob. wyżej pod Hauptfrags. W obronie Skargi wystąpił Fryd. Bartsch (Jesuitenspiegel 1603).

Przedrukowane w Kaz. przyg. (1610, 1738) oraz w r. 1809 w Połocku.

Kraszewski Wilno IV str. 30—2 i 58. — Wielewicki III (Contio contra Cramerum). — Otwinowski nr. 29. — Windakiewicz (1925) str. 84. — Grabowski Skarga str. 526.

Akad. petersb. — Bawor. — Bibl. w Strengnass — Czartor. — Dziednusz. — Ossol. — Toruń. — Warsz. uniw. — Wileń. — Zamoj.

— Dzieście wywodow dla których Edmundus Kampianus, z Londynu, Soc. Jesu, wszystkie heretiki, co nauczeńsze w Angliey na dysputacją około wiary wyzwał (Wilno 1584)... obacz Campianus (w tomie XIV str. 33).

— Wzywanie do Pokuty Obywatelów Korony Polskiej, y W. Księstwa Litewskiego. Przez X. Piotra Skarge Societatis Iesv. Loquar aduersus gentem, & aduersus regnum, vt eradicem, & destruam, & disperdam illud. Si poenitentiam egerit gens illa à malo suo, quod locutus sum aduersus eam, agam & ego poenitentiam super malo, quod cogitavi vt facerem ei Jeremiae 18. W Krakowie, W Drukárni Andrzeia Piotrkowczyka, Typographá Krolá I. M. Roku P. 1610. w 4ce, k. nlb. 2 i str. 32.

Rozpoczyna przedmowa dat. w kwietniu 1610.

Tu mówi, że napisał to dziełko na prośbę Fryd. Barciusa. Bartsch towarzyszył wojsku polekiemu pod Smoleńsk, i tam padł ofiarą zarazy 21 listop. 1609 r. Część listu jego pisanego z Orszy 4 września 1609 r. przytacza Skarga w przedmowie. Bartsch radzi aby „wyprasować kila tysięcy egzemplarzów, do czego pomoże starając się o jałmużnę“.

Część I składa się z 9 rozdziałów; wtóra część (od str. 16) taksamo (z godłem: „Królestwo się przenosi od narodu do narodu“).

Dziełko jest popularnem ujęciem tych polit. i obyczajowych myśli, które Skarga głosił w Kaz. sejm. i miało służyć dla propagandy. Stanowi przeto analogie do wydanego niemal równocześnie (1610) „Wzyw. do jednej zbaw. wiary“ (ob. niżej) — gdyż tam Skarga popularyzuje polemikę religijną całego swojego życia.

Dziełko to należy odróżnić od „Wzywania do pokuty“ przez X. J. L. (esiowskiego) z r. 1609, o którym ob. t. XXI, 2.

Jocher 6220. — Otwinowski nr. 55. — Janowski Polit. djateln. 1907. — Grabowski Skarga str. 589.

W r. 1925 wyszedł przedruk w II tomie „Pism“ (wyd. Michalski).

Chrept. — Czartor. — Drohob. — Dzied. — Jagiell. — Jez. w Krak. — Ossol. — Warsz. uniw. — Wileń. — Zamoj.

— [Toż, p. t.:] Skarga Wzbudzony, wzywający do Pokuty nieodwłoczney Obywatelów Korony Polskiej, y Wielkiego Xięstwa Litewskiego. Zwłaszcza pod ten czas dobytego na nas miecza Pogáńskiego Loquar aduersus gentē,

& aduersus regnum, vt eradicem, & destruam, & disperdam illud. Si poenitentia egerit gens illa à malo suo, quod locutus sum aduersus eam; agam & ego poenitentiam super malo, quod cogitavi vt facerem ei. Jer. 18. Z dozwole-
niem Starszych. W Wilnie, w Drukarni Akadémiey Societatis Iesv. (B. w. r.) [1618]. w 4ce, k. t. i str. 42 (sygn. F).

W liczbowaniu pomyłka, bo po str. 39 idzie 30, 31, 32.

Na odwołanie tyt.: Do Czytelnika. Tu powiedziano iż Barscius namówił Skargę do pisania tego traktatu, a Skarga dokończył go przed śmiercią ale nie wydał. Znacno osoby postarały się, aby Skarga wzbudzony wiódł ludzi do pokuty. Data druku niewątpliwie 1618, gdyż to oznacza w tytule: „dobytego miecza pogańskiego“.

Łączy się to wydawnictwo z przedrukiem „Zeln. naboż.“ dokonanym w tym samym roku z impulsu Żółkiewskiego.

Catal. Schol. Piarum pod nr. 173 (kładzie na rok 1615). — Jocher 6220 (b i d) oraz noty. (Kładzie na rok 1613). — Otwiniowski nr. 62.

Czarn. — Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Petersb.

— [Toż p. t.:] Skarga Wzbudzony, wzywający do Pokuty nieodwłoczney Obywatelów Korony polskiej y W. Księstwa Litewskiego. Zwłaszcza pod ten czas dobytego na nas miecza pogańskiego... Jerem. 18. Z dozwole-
niem Starszych. W Krakowie, w drukarni Macieja Jędrzejowczyka. R. P. 1620. w 4ce, k. nlb. 3 i str. 7—44.

W przedmowie powołuje się wydawca na książkę Bembsa Kometa (Kraków 1619) i nawołuje czytelników do czynienia pokuty. Kometa ta pokazała się w grudniu r. 1618. (Ob. tom XII str. 457).

Jest to przedruk wydania Wileńskiego z r. 1618.

Chłędowski Spis 143. — Otwiniowski nr. 67. Bawor. — Czarn. — Czartor. — Dziedusz. — Ossol. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Wzywanie do pokuty... Loquar aduersus... (itd. jak wyżej w r. 1610)... Jeremiae 18. W Krakowie, w drukarni Andrzeia Piotrkowczyka, typographa Krola J. M. roku P. 1610. Teraz roku 1688 toż Wzywanie do pokuty powtórzone, podczas niebezpieczeństwa w Krolestwie Polskim. Z dozwole-
niem urzędu duchownego. W Warszawie, w drukarni

Karola Ferdinanda Schreiberera, J. K. M. typographa. w 4ce, k. nlb. 24 (sygn. F₄).

Od sygn. E₃ idzie: Przestroga ku naprawie obyczaiów chrześciańskich. Jest tu mowa o początkach herezji w Polsce, z przytoczeniem dekretu konfederacji Korczyńskiej z r. 1438, konfederacji Wieluńskiej z r. 1424 i dekretu sejmu z r. 1564 przeciw herezykom.

Jocher 6220 e. — Otwiniowski nr. 76.

Czart. — Ossol. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Wzywanie do pokuty obywatelów Korony Polskiej, y W. Księstwa Litewskiego. Przez X. Piotra Skargę Societatis Iesu. [Tu tekst z Jerem. 18]. W Krakowie naprzód w Roku 1610 potym w Warszawie w Roku 1688. Teraz zaś toż wzywanie do pokuty z dozwole-
niem Zwierzchności Duchowney świeżo przedrukowane. W Wilnie w drukarni Akademickiey Societatis Iesu, Roku Pańskiego 1715. w 4ce, str. 1 nlb. i lb. 63.

Początek paginacji na odwr. k. t. Drukowane frakturą. Od str. 48: Przestroga ku naprawie obyczaiów.

Jocher 6220 f. — Krasz. Wilno IV. — Otwiniowski nr. 82.

Akad. — Czartor. — Krasinś. — Ossol. — Warsz. uniw. — Wileńś. — Zamoj.

— Toż... w Wilnie 1793. w 8ce.

Notał. S. Przyłęckiego.

Wydania późniejsze z r. 1832 (Kaz. przyg.), 1843 (Kaz. niedz.), 1858 (Kaz. sejmowe), z r. 1866 (z przedmową wyjętą z wykładów Mick.) i 1878 ob. w Bibl. XIX w. oraz Otwiniowski nr. 122, 114, 130, 136—7, i 145.

— Wzywanie do iedney zbawienney wiary. Do ktorego przykładać sie moze. Wzywanie do Pokuty. Obywatelów Korony Polskiej y W. X. Litewsk. Podane od X. Piotra Skargi Societatis Iesv. Seruate vnitate[m] Spiritus in vinculo pacis, vnus Dominus, vna fides, vnum baptisma, vnus Deus & Pater omnium. Ephes. 4. Zachowaycie iedność ducha w zwiąsku pokoju. Ieden Pan, Iedną wiarą, Ieden Chrzeszt, Ieden Bóg y Oćiec wszystkich. Ephes. 4. [Winieta]. W Wilnie Drukował Ioseph Kárcan. Roku 1611. w 4ce, nlb. k. 4 i str. 80.

Rozpoczyna „Czytelnikowi dobrej woley“; tutaj mówi, iż pismo niniejsze wyrosło z „Wzywania do pokuty“. Charakteryzuje łatwowierność szlachty wobec nowinek:

lada komu, samosłańcom i chleba chwytającym ministrom wierzą, nie radzi czytaniem się bawią, na księgi żałują i choć im darujesz w kącie porzuca. — Poczem idzie Rejestr (na 3 stronach) i omyłki.

Dziełko składa się z dwóch części. W części I wyklada naukę katolicką o wierze, Piśmie św. i o Kościele; w II cz. nagania pryncypałom protestantyzmu ich sprzeniewierzenie się wierze i wytyka im zdrożności obyczajów oraz prześladowania. Uderza na Luteranów i Kalwinistów.

O stosunku do „Wzyw. do pokuty“ ob. wyżej. Przedruk wyszedł w r. 1835.

Bandke Hist. druk. II 309. — Jocher 9465. — Nies. III 719. — Grabowski Skarga s. 609. — Łukasz. Wyan. helw. I 141. — Gadebusch Livl. Bibl. III 143. — Otwinowski nr. 58. Bawor. — Czapski (M. N.). — Czarn. — Czartor. — Ossol. — Pawlik. — Raczyń. — Warsz. uniw. — Wileń.

— Zawstydzienie Arianow, y Wzywianie do pokuty y wiary Chrześciańskiej. Przy nim Kazanie o prznachwałebnieyszey Troyce. Czynione od X. Piotra Skargi, Societatis Jesu. Induantur sicut diploide confusione sua. Psal: 108. Erubescant & conturbentur vehementer. Conuertantur & erubescant valde velociter. Psal: 6. W Krakowie, Z Drukarniey Andrzeia Piotrkowczyka. Roku Páńskiego, 1604. w 4ce, k. nlb. 4. i str. 99.

Na odwr. tyt. herb Gostomskich (Nałęcz). Dedyk. Jeronymowi Gostomskiemu z Leżenic, Wojewodzie Poznańskiemu, Staroście Sandomirskiemu, datowana 4 grud. 1604. Tu podnosi, jak bardzo cierpią mieszczańcy, rzemieślniki Rakowskie i innych miasteczek podgórskich i litewskich — z tego, że ich panowie wygnali kapłanów a przyjęli tułaczy włoskich i francuskich (Socyn i Statorins). Od str. 1 idzie „przedmowa“, w której wymienia po nazwisku obu kacer-mistrzów. Mówi, że Śmiglecki odpowiedział im uczenie a on „łacną i krotszą mową“.

Dziełko jego dzieli się na 2 części a każda na 10 rozdziałów.

W cz. I mówi, że Arjanie nie są chrześcijanami i charakteryzuje siedem „trybunałów“ powołanych do tego, aby pismo św. wykładły. W cz. II przedstawia dzieje Arjanów, niezgody, związek z Luteranizmem. Na str. 69 „Artykuły Confessiey Rakowskiey“ przesłane w r. 1604 Gostomskiemu przez sbiegłego od Arjan ministra Maciejowskiego. — Od str. 82: Kazanie o św. Trojce, czynione w Krak. 1604. (Jest ono przedr. w Kas. nieds.).

Wystąpił przeciw temu kazaniu Walenty Smalcuz tego samego roku z mową w zborze Rakowskim, którą w trzy lata później ogłosił drukiem w Rakowie 1607 pod tyt.: Rozbieranie słow Pana naszego Jezusa Chrystusa.

Smalcuzowi odpowiadał znowu Ostrowski Jakób (ob. tom XXIII str. 514) w „Obrońcie kazania“ w r. 1608.

Same „Zawstydzienie Arianow“ wywołało długoletnią polemikę z Moskorzewskim. Ten odpowiedział Skardze „Zawstydzieniem Księdza Skargi“ w r. 1606, wyd. besim., o czem obacz tom XXII str. 591. Jezuitci replikowali na to „Zawst. Nowych Arianow“ w r. 1608, o czem obacz sąraš niżej, a Skarga „Wtorem Zawstydz. Arianow“ (w r. 1608).

Dalszy ciąg tej polemiki prowadził Mik. Cichowski S. J. (a po stronie arjańskiej Schlichting), o czem obacz w tomie XIV str. 266—271. (Tu jest opisane dziełko Cichowskiego „Nowe zawstydzienie Socynistów“ 1653, którego tytuł sam wskazuje na wpływ Skargi). Polemika Cichowskiego i Schlichtinga opisana jest też bliżej w tomie XXVII str. 210.

Jocher 3664 noty i 3658. — Otwinowski nr. 33.

O całej tej polemice ob. Berga Un prédic. (1916) str. 25. — Grabowski Litor. arjańska str. 274 oraz Piotr Skarga (1913) str. 538 i 579.

Czapski — Czart. — Dzedusz. — Dzików — Jagiell. — Krasinś. — Ołomun. Studienbibl. — Ossol. — Pawlik. — Peterzb. — Warsa. uniw. — Wileń.

— Zawstydzienie Nowych Arianow y Wzywianie ich do pokuty y wiary chrześciańskiej od X. Piotra Skargi Societatis Jesu; ktore iż chciał znieść Pan Hieronim Moskorzewski, znowu je wydaie X. Jan Gurski; z pokazaniem wielkiego niewstydu Ariańskiego, ktore się tu przyłożyło. Acz też sam X. Skarga Drugie Zawstydzienie, odpowiadając P. Moskorzewskiemu wydał. [Winieta]. W Krakowie, w drukarni Mikołaja Loba Roku P. 1608. w 4ce, k. 4 i str. 209.

Przypisane H. Gostomskiemu.

Pierwsza część od str. 1—97 jest to przedruk: Zawstydzienia Arjanów z r. 1604 z kasaniem o Trójcy św. — Od str. 97 do końca mamy natomiast utwór p. t.: Wywiawienie niewstydu Ariańskiego przez X. Jana Gurskiego. (Pomiędzy 12-ma niewstydanami zasługuje na uwagę utwór drugi p. t.: Wtóry niewstydy Nowych Arianow: że oni takiego Chrystusa wyznawiają, iakiego Mahomet w Alkoranie Turkom opisał).

X. Otwinowski pod nr. 50 pisze: „Porównujcie ten ostęp z dziełem, wydanem po śmierci Skargi pod jego nazwiskiem z napisem: *Messiasz Nowych Arianów* wedle Alkoranu (ob. wyżej str. 000) przychodzimy do wniosku, iż „*Messiasz Nowych Arianów*” jest tylko rozwinięciem „*Wtorego niewstydu Nowych Arianów*”, dokonaniem przez tego samego autora, i że w Janie Gurskim należy upatrywać Marcina Łaszcza“.

Pseudonim, jakiego on tym razem użył (J. Gurski) stoi zapewne w związku z faktem, iż prof. J. Górski był autorem dawniejszej polemiki z Arjanami.

Porównaj wyżej na str. 000 gdzie wskazano na traktat Balińskiego oraz na dzieła polem. kalwińskie.

Przedruk *Zawst. Aryanów* w *Kaz. przyg.* (1610, 1638). Także w edycji: w Połocku 1808.

Jocher 3667 i 3668 (podaje str. 117). — *Wiszn.* IX 109—110 — *Enc. Org.* XI str. 43. — Otwinowski l. c.

Akad. petersb. — Chreptow. — Czarn. — Czart. — Drohob. — Jagiell. — Ossol. — Pawlik. — Raczyńs. — Uniw. lwows. — Warsz. uniw. — Wileńs. — Zamoj.

— *Wtore Zawstydzienie Arianów*, *Przeciw V. P. Jároszowi Moskorzowskiemu z Moskorzowá.* Który się ná pierwsze X. Piotra Skargi *Societatis Jesv*, zádáne, ozwał, y odpor ná nie dać chciał. Ná co mu tenże X. Skarga odpráwę tę w imie Pańskie zgotował. *Indutiantur* (.. itd. jak wyżej). Cum licentia Superiorum. W Krakowie, w Drukárniy Andrzejá Piotrkowczyká, Roku Pańskiego, 1608. w 4ce, k. nlb. 4 i str. 127.

Na odwr. k. t. ded. Piotrowi Tylickiemu, biskupowi krakowskiemu, datowana w Krakowie, w oktawę Bożego Ciała 1608.

Składa się z dwu części. I cz. rozprawia o bóstwie Chrystusowem; II cz. omawia naukę o trybunale kościoła katolickiego, o soborach, o biskupach i doktorach, o starowieczności i sukcesji.

Wtore zawstydzienie jest odpowiedzią Skargi na dzieła Moskorzowskiego pt. *Zniesienie zawstydz.* 1607 i na dzieło jakiegoś anonima pt. *Zawstydzienie ks. Skargi 1606* (o obu tych dziełach ob. tom XXII str. 591; to drugie dziełko przyznawał bowiem mój ojciec również Moskorzowskiemu, co wątpliwe).

O polemice ze Smalcusem, ob. bliżej pod Smalcus.

Nies. III 719. — Jocher 3663. — *Dziedusz. Skarga II* 331. — Otwinowski nr. 49.

Przedruk w *Kaz. przyg.* (1610, 1638) i w Połocku 1803.

Bern. lwow. — Chrept. — Czaps. — Czartor. — *Dziedusz* — Jagiell. — Krasin. — Olom. Stud. — Ossol. — Pawlik. — Petersb. — Raczyń. — Uniw. lwow. — Warsz. uniw. — Wileń. — Wrocł. — Zamoj.

— *Żołnierskie Nauki... (1763)... ob. wyżej: Nabożeństwo.*

— *Żołnierz chrześcijański (1677)... ob. wyżej: Nabożeństwo.*

— *Ná Moskiewskie zwycięstwo Kazanie y Dzieki Panu Bogu. Czynione w Wilnie 25. Iulii, w dzień S. Iákubá, 1611. ná przyjazd szczęśliwy Królá I. M. Przez X. Piotra Skargę Societatis Jesv. W Krakowie, w Drukárni Andrzejá Piotrkowczyká, K. I. M Typographá. Roku Pańskiego, 1611. w 4ce, k. tyt. i str. 14 (ost. biała).*

Opisuje po kolei: zwycięstwo w Klusonej, złożenie cara, poddanie stolicy, oblężenie Smoleńska, modlitwy odprawione. Wychwala króla i gani „niekzycliwych szemraczy“.

Dziedusz. II 536. — Grabowski *Skarga str. 612.* — Otwinowski nr. 59.

Caapski (M. N.) — Czartor. — *Dziedusz.* — Krasin. — Ossol. — Petersb. — Raczyń. — Wileń.

— *Żywot Błogosławionego Jana Kantego, Doktorá Akademiiy Krakowskiej.* Wybrány z starych pism ná Párgaminie kościoła św. Anny w Krakowie, y z *Kroniki polskiej Mácieiá Miechowity lib. IV. cap. 69.* Od Wielebnego Piotrá Skárgi, *Societatis Jesu* kapłaná napisany. Żył około Roku Pańskiego 1473. W Krakowie: w Drukárni *Dziedzicow Fránciszká Cezárego*, roku Pańskiego 1667. w 4ce, str. 1 nlb. i 11 lb. (sygn. C).

Zaczyna się paginacja na odwrocie k. tyt. Jest te przedruk z *Żywotów Skargi z r. 1619.*

Dziedusz. Skarga II 550 (mówi mylnie, jakoby ten „*Żywot*“ wyszedł około r. 1610 osobno, co prostuje Otwin. pod r. 1612 nr. 8). — Otwinowski nr. 73.

Jagiell. — Jez. Krak. — Kijow. — Wileń. —

— *Żywoty Świętych Stárego y nowego zakonu na każdy dzień przez cały rok, wybrane z poważnych pisarzow y doktorów kościelnych, których imiona wyszzy (sic) są położone. Do których przydane są niektóre Duchowne Obroki y nauki przeciw kacerstwow dzisieyszym, tam gdzie się żywot którego*

Doktora stárożytnego położył. Ktemu kazania krótkie na ty święta które pewny dzień w miesiącu maią. Przez Księdza Piotrá Skargę Societatis Jesv przebrane, vczynione y v język polski przełożone. W Wilnie, z drukarni Jo Książęcey miłości Pa Mikołaiá Chrysztofa Radziwiłá Márszáłká W. Kxię Lit. etc. Roku 1579. fol., 12 k. nlb., str. 609. — Część Wtora... (tytuł obacz poniżej)... k. nlb. 2. stron 610 - 1135 i k. nlb. 3 (Rejestr).

Paginacja I części pomyłona, bo po str. 227 idą 218, 231, 237, 235, 238, 232. — Str. 275 opuszczona.

Kartu tytułowa części I dochowana tylko w egz. Bawor. Na niej winieta, przedstawiająca herb Radz. z literami NC R.

Odwrot k. tyt. I części biały. Na 1 k. przypis Annie JagielloŃnie, datowany w Wilnie 16 sierpnia 1579.

Następuje obszerna „Przedmowa do Czytelnika”, podzielona na kilka ustępów z osobnemi podtytułami. Pierwszy z nich: o pożytkach z czytania Żywotów św. (nazywa je „żywą ewangelią”) — Drugi: iż pismo św. czytanie żywotów zaleca. — Trzeci: iż niedość na tych żywociech, które w piśmie św. mamy. — Czwarty: o pisarzach żywotów świętych. (Dzieli ich na ósm grup i omawia tych, z których czerpał, — głównie: a) Lipomana Weneta, posługującego w r 1556 do Polski, który w Polsce bawił się pisaniem żywotów; b) Metafrasta; c) Wawrz. Suryusa Chartuzjana. — Piąty: o sposobie moim y postępk w układaniu (tu omawia swoja metodę i swoje dodatki). — Szósty: o pisaniu żywotów heretyckich. — Siódmy: Nauki i przestrogi wiernym. — Kończy: Modlitwa tłumacza.

Cała ta przedmowa jest głównem źródłem do genezy tego najważniejszego z dzieł Skargi.

Poczem idzie: Pisarze Żywotów świętych, z których te księgi zebrane. (Wymienia ich 61, między nimi Socrates! Z polskich źródeł przytoczona tylko Chronica Polonorum). Na odwrotnej stronie tejsz karty: Doktorowie przy których się żywocie nauka przeciw heretykom dzisiejszym kładzie. Wreszcie Rejestr świętych... oraz odesza do Bractwa Bożego Ciąła w Wilnie (zachęcająca do czytania Żywotów, w dalszych edycjach nie powtórzona).

Tytuł części drugiej jest następujący:

Żywotow Świętych stárego y nowego zakonu z pismá świętego y z poważnych pisarzow y Doktorow kościelnych wybranych. Część Wtorá. Do

iąśnie wielmożnego Páná á Páná Mikołaiá z Mielca Woiewody Podolskiego, wielkiego Hetmana Koronnego etc. Do których zywotow przydane są niektóre Duchowne Obroki y náuki przeciw kacerstwow dzisiejszym tam gdzie sie żywot ktorego Doktora stárożytnego trefił. Przez Księdza Piotrá Skargę Societatis Jesv przebrane, vczynione y na język Polski przełożone. [Tu herb Radziwiłów z cyframi NC—R]. Z Drukárniey y nákládem Oświeconego Páná Páná Mikołaiá Christofa Radziwiłá Książęciá ná Mirze y Nieświeżu, Hrabie na Szydłowcu y Mirze. Wielkiego Księstwa Litewskiego nawyższego Marszáłká. etc. Roku P. 1579.

Na odwr. k. t. herb Mieleckich, a po jego bokach N(icol.) M(ielecki) P(alat.) P(odol.). Pod herbem 8 dytychów łacińskich, na cześć Mieleckiego, poczem przypis Mik. Mieleckiemu datowany w Wilnie 10 października 1579 (2 k. ulb.).

W tekście brakuje trzech dni, a mianowicie: 24 września, 5 października i 8 listopada.

Przydatek zawiera na str. 1121: O męczennikach heretyckich; str. 1122: O męczennikach w Anglii; str. 1127: O męczennikach Societatis Jesu, y krotkie o początku zakonu tego z pisania Laurentii Surii przypomnienie; str. 1131: O męczennikach francuskich.

Przy porównaniu tego wydania z następnemi widać różnice w układzie tekstu; nadto w wydaniach unstępnych skrócono „obroki duchowne“.

Grabowski Skarga jako hagiograf w Przegl. pow. 1912. — Tenże Skarga 1913 str. 300 i nast. — Windakiewicz Skarga 1925 str. 57, 96, 208—223. — Janowski Polit. diejatelnost 1907. — Tarnowski Hist. liter. I 359. — Berga Un prédicateur 1916 str. 261. — Dziedusz, I 300. — Brown 872. — Otwiuowski nr. 3. — Kotula Właśc. rękop. nr. 422.

Bawor. — Brau. — Krasina. — Pawlik.

— Żywoty Świętych Stárego y nowego zakonu, ná każdy dzień przez cały rok: wybrane z poważnych Pisarzy y Doktorow Kościelnych, których imioná wyzszej położone są. Do których przydane są niektóre duchowne Obroki y náuki przeciw kacerstwow dzisiejszym, tam gdzie się żywot ktorego Doktora stárożytnego położył. K temu kazania krotkie ná ty święta ktore pewny dzień w Mieśiacu máią.

Przez Księdza Piotra Skargę Societatis Iesv. przebrane, wczynione, y w język Polski przełożone. Teraz znowu przez niegoż przeglądane y rozszerzone, z dozwoleńiem Stárszych. Cum Gratia et Priuilegio S. R. M. W Krakowie, Z Drukarniey Andrzejki Piotrkowczyká. Roku Pańskiego, 1585. fol., I część k. nłb 12, str. 586; Wtóra Część... k. nłb. 2, od str. 589—1143 i 6 k. nłb.

Tytuł w medaljonach. — Druga część ma osobny tytuł, jak w popr. wydaniu, otoczony 14 medaljonami przedstawiającemi sceny biblijne.

Dedyk. części I: Annie Jagielownie. — Poczem Przedmowa do czytelnika (obacz streszczenie przy edycji I) oraz: Pisarze Żywotów Świętych z których ty księgi zebrane są... Doktorowie przy których kładzie się nauka przeciw heretykom. Wreszcie Registr świętych.

Część II ma osobną kartę tytułową i 1 k. dedykacji Annie z Lipnika Kormanickiej, kasztelanice Cachowskiej. W dedykacji tej mówi: „Mała była y iakom unimał nieudatna robota moia okolo żywotów świętych Bożych na Polski język: iednak się tak pożyteczna być ludziom katolikim pokazała, iż po pierwszym ich za szczodrobliwością oświeconego Książęcia Mikołajá Chrystofa Rádziwiłá wielkiego Márszáłká Litewskiego fundatorá Collegium nášzego Nieswieskiego wydaniu i wydrukowaniu prędko mie ludzie ze wszystkich stron królestwa tego nponinąć poczeli abych ie drugi raz drukować dał. Czegom nie mogli tak rycbło uczynić dla zabaw y drog moich z posłuszenstwá S. okolo pogránicznych fundáciy kosciołow Bożych od wielkiego Króla y zwoycięzy nieprzyjaciól nášzych mądrego y nabożnego obroncy prawowierney wiary Króla nášzego M. Stephaná który w Połocku, w Rydze, w Kiesi, w Derpcie y tám gdzie zsiągl miecz y zwyciestwo iego okrom Siedmiogrodakiey ziemi gdzie iuz wtore y trzecie Collegium ząkláda, koscioł Boży bezbożnością y kacerstwy wygnány y spuustoszony znowu wszczepił. Az gdy mie tu do Krakówá posláli stárszy moi májác w rękú drukarnię przyszedłem z pomocy Bożey do tego iżem ty żywoty S. znowu przeyrsał, rozszerzył y ostrożnie iáko słabość moia zniosła wydał y wydrukował za dozwoleńiem stárszych dopuścił. Tu będąc á znájác dobrodzieystwa y iałmżny W. M. których czynić zakonowi naszemu namnieyszemu nieprzestaięsz przypisáním W. M. tey wtorey części żywotow S. pokazaciem chciał iakákolwiek wdzięczność ku tak wielkiey szczodrobliwosci W. M. y chuci do rozumnoenia chwały Bożey

w prawdzie Kátholickiey. Bo gdy nam Król J. M. za dozwoleńiem J. M. X: Biskupá koscioł S. Bárbáry dae raczył a miescašmy przy nim ku mieszkániu niemieli, wzbudził W. M. P. Bog yzeš nam dom przyległy za niemáłą sumę pieniędzy kupiła á uciamáć ná tym dosyć żywność y podporą dobrowolnego ubostwa braciey naszej obmyslawasz y iuz szczególiwie wykonywać iáko fundatorká nášzą raczysz. Za co sobie W. M. wieczne skarby y królestwa w ziemi żywiącyeych iednasz“ itd.

Otwinowski pod nr. 9 charakteryzuje różnice między I a II wyd. w następujący sposób: Tekst drukowany w jednej kolumnie, jak w pierwszym. W I cz. ubyłó wiele „Obroków duchownych“, przybył natomiast żywot św. Macieja 24 lutego. W miesiącu marcu wyjęto żywot Jadama y Jawy z miejsca, które zajmował w pierwszym wydaniu (w dwu częściach 23 i 24 marca) i umieszczono go na wstępie marca, przez co porządek żywotów uległ przesunięciu, a na opróżnione jedno miejsce przeniesiono z 23 paźdź. św. Malcha na dzień 31 marca... Przybyły w tem wyd. oprócz wielu Obroków duchownych następane żywoty: św. Anny (26 lip.), św. Jana Kapistrana (23 paźdź.), kazanie na dzień Zaduszny (2 listop.), św. Salomei (6 listop.), św. Kingi (Kunegunda 7 listop.), Wielebno Bedy (8 listop.), Poświęcenie kościoła Laterańskiego (9 listop.), św. Ireneusza (3 grud.), św. Lidwina (21 grud.). Przydatek o miesięcznikach angielskich cokolwiek rozszerzony. Na str. 1130 wśród tekstu żywot Edm. Kampiana. Porządek dwóch ostatnich następów w Przydatku przemieniony: najprzód idą miesięcznicy francuscy, a koniec zamykają miesięcznicy Soc. Jesu y krotkie o początku zakonu tego z pisanja Laurentii Surii przypomnienie.

Przy końcu umieszczony Registr rzeczy przednieyszych kart 5.

Na końcu dzieła: W Krakowie, z drukarni Andrzeja Piotrkowczyká R. P. 1585.

Dziędusz. Skarga I 301. — Grabowski Skarga str. 341. — Wisniew. V. II 182 (mylna data 1583). — Wierzbow. II 1636. — Otwinowski nr. 9.

Jerzy Borkow. — Czartor. — Czetwert. — Jagiell. — Krasin. — Ossol. — Przedz. — Pozn. T. P. N. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Żywoty Świętych Stárego y nowego zakonu, ná każdy dzień przez cały rok: wybrane z powaznych Pisarzow y Doktorow Kościelnych, których imioná niżej są položone. Do których przydane są niektore duchowne Óbroki y náuki przeciw kácerstwom

dźisieyszym, tam gdzie się żywot kto-rego Doktorá stárożytnego położył. K temu kazánia krotkie ná ty świętá, ktore pewny dzień w Miesiącu májá. Przez Księdzá Piotrá Skargę Societatis Jesv, przebráne, vczynione y vv ięzyk Polski przełożone. Teraz znowu przez niegoż przegładáne y trzeći raz w druk podáne. Z dozwoleńiem Stárszych. Cum Gratia & Priuilegio S. R. M. W Krakowie, Z Drukárniey Andrzejá Piotr-kowczyká. Roku Páńskiego 1592. fol. 14 k. nlb. i str. 604. — Toż:.. Wtóra Częśc.. W Krakowie, Z Drukárniey Andrzejá Piotr-kowczyká. Roku Páń-skiego, 1593. fol., k. nlb. 2 i str. 605—1176 oraz Rejestru kart nlb. 6 (sygn. Hhhhhiiiiij).

Na końcu data: W Krákwie, Z Drukárniey Andrzejá Piotr-kowczyká. Rokn Páńskiego, 1592.

W tytule 2ej części jest: ktorých imioná wyzszey położone są, podczas gdy w I części jest niżej są położone.

Powtórzone tu są dedykacje poprzednich dwóch wydań, a nadto przydana i trzecia dedykacja, do Anny żony Zygmunta III, której to wydanie ofiaruje. Jest ona bardzo ciekawa i charakterystyczna. (Cała ta dedykacja jest przedrukowana w Roczniku arch. na rok 1870. Krzyżanowskiego od str. 197—203 przez Wisłockiego). Podnosi w niej Skarga, że chciał dać Królowej „większą pobudkę do zamiłowania polszczyzny“ i stawia jej na wzór postać Anny Jag oraz innych królowych polskich. „Jedno się języka ludu rychło nauczą“ (Przedrukowana także w edycji Żywotów z r. 1881). — Poczem Przedmowa do Czytelnika (o pożytkach czytania Żywotów, o sposobie pisania, o postępku moim w wykładaniu Żywotów, nanki i przestrogi, modlitwa etc.); wreszcie wykaz pi-sarzy Żywotów, z ktorých czerpał; doktorów przy ktorých kładzie się nauka przeciw heretykom — i Rejestr świętych.

Część II ma tę samą dedykację Annie Kormanickiej, kasztelance czehowskiej, jak edycja poprzednia.

Dzieduszycki Skarga I 301. — Encykl. Org. XXIII str. 508 (z datą 1591). — Otwinowski nr. 15. — Grabowski Skarga s. 384. Czartor. — Koziebrodzki — Ossol.

— Toż:.. Przez X. Piotra Skargę Societatis Jesv, przebráne, uczynione, y w ięzyk polski przełożone. Teraz znowu przez niegoż przegładáne y czwart-y raz w druk podáne. Z dozwoleńiem

Stárszych. Cum gratia & priuilegio S. R. M. W Krakowie, z drukárniey Andrzejá Piotr-kowczyká. Roku P. 1598. fol. I cz. k. 12 i str. 589; II cz. k. 2, str. 593—1148 i 6 k. nlb.

Przedruk wydania z r. 1585, drukowany w dwu kolumnach.

Otwinowski nr. 23.

Akad. petersb. — Bawor. — Ossol.

— Toż:.. Przez Xiędzá Piotrá Skargę Societatis Jesv, przebráne, vczynione, y vv ięzyk Polski przełożone. Teraz znowu przez niegoż przegładáne y piąt-y raz w druk podáne. Z dozwoleńiem Stárszych. Cum gratia & priuilegio S. R. M. W Krakowie, z Drukárniey Andrzejá Piotr-kowczyká. Roku Páńskiego 1601. fol. I cz. k. 12 i str. 604; II cz. k. 2 nlb., str. 605—1176 i k. 6 nlb.

Przedruk wyd. trzeciego z r. 1592—3. Brak dedykacji Annie Rakuszanec. Na końcu dzieła: W Krakowie, z drukarni Andrzeia Piotr-kowczyka R. P. 1601.

Część II z osobnym tytułem i z dedykacją Annie Kormanickiej (1 k.) datow. 21 junii 1585.

Dziedusz. I 298. -- Jocher 8234 a. — Otwinowski nr. 28.

Akad. — Akad. petersb. — Czartor. — Czarn. — Jagiell. — Krasin. — Ołom. Stud. — Ossol. — Pawlik. — Uniw. prag.

— Toż:.. Przez X. Piotra Skargę Societatis Jesu przebráne, uczynione, y w ięzyk polski przełożone, y teraz znowu od niego po szosty raz do druku przeyrzane, y z Rocznemi dzieymi kościelnemi Cardynała Baroniusza porow-nane, z przydatkiem niektórych żywo-tow na końcu. Z dozwoleńiem Star-szych. Cum gratia & priuilegio S. R. M. W Krakowie, z drukarniey Andrzejá Piotr-kowczyka R. P. 1603. fol. I cz. 10 k. i str. 578; II cz. k. nlb. 2, str. 579—1148 i ind. k. 23.

Karta tyt. bez ozdób. Na odwr. herb Jagielloński ze Snopkiem Wazów, w ramce owalnej, uwieńczonej wstęgami. (Taki herb jest również na odwr. karty tyt. Kazan o siedmi Sakramentach z r. 1600).

Rozpoczyna na 5 stronach dedyk. do ósm-letniego królewicza Władysława, w której zachęca go, aby uczył się czytać na Żywotach świętych i daje mu za przykład Filipa III hiszp., który się uczył czytać na żywocie“Lojeli. Wspomina „straśliwe interregna“, wychwala Zyg. III. Potem podaje spis 32 rad dla królewicza, które

razem wzięte stanowią obraz idealnego monarchy — są to rady na wzór nauk króla Ludwika francuskiego. Dat. w Krakowie w dzień W. Święt. 1603.

Potem przedmowa „do czytelnika dobrej wolej“, gdzie pisze: „Praca około pisania, którą przed lat dwadziestą y pięcią podjął“. Tu mówi Skarga, iż „już to piąty raz tu w Krakowie z prasy te księgi wychodzą“, i że w tym roku do lat już 70 przystępuje. — Resztę 9 str. zajmuje Modlitwa, Pisarze, Doktorowie i Rejestr Świętych. W żywocie św. Stanisława (8 maja) opuszczono ustęp, drukowany w poprzednich wydaniach, o bliskim karaniu Boga nad Polską.

Część II tej szóstej edycji ma również jak poprzednie dedykację Annie Kormanickiej. Począwszy od tego wydania znika w Przydatku ustęp o męczennikach heretyckich; zachowano zaś lub dodano inne ustępy: O męczennikach w Angliey, Żywot y męczeństwo Edm. Campiana, Męczeństwo Mariey królowey (Stuart), O męczennikach francuskich, Żywot hł. Ignacego Loiolle, Żywot hł. Franciszka Xawieru, Męczeństwo trzydzięci dziewięci — i dwunastu osob Soc. Jesu, Męcz. Rudolpha Aquaniwy, Męczeńs. Jakuba Sylezysza. O niektórych męczennikach tegoż zakonu Soc. Jesu.

Sobieszczański w Encykl. Orgelbr. T. 23 s. 508 podaje edycję 1604. Ta nie istnieje — Grabowski l. c. str. 528. — Otwinowski nr. 32.

Jagiell. — Jez. w Krak. — Krasinś. — Ołom. Stud. — Ossol. — Wiedeńs. nadw.

— Toż... Przez X. Piotra Skargę, Societatis Jesv, przebrane, uczynione, y w ięzyk Polski przełożone, y teraz znowu od niego po śiodmy raz do druku przeyrżane, y z Rocznemidzieymi Kościelnymi Cardynała Baroniusza porównane, z przydatkiem niektórych żywotow na końcu. Z dozwoleńiem Stárszych. Cum Gratia & Priuilegio S. R. M. W Krakowie, w Drukárni Andrzejá Piotrkowczyká Typográphá K. J. M. Roku Pańskiego, 1610. fol. Cz I 10 k. nłb., str. 578; Cz. II 2 k. nłb., str. 1183 i k. 23.

W liczb. pomyłki; zam. str. 41 jest 14, zam. 194 jest 149, zam. 327 jest 732, zam. 1071 jest 1070.

Na odwr. tytułu herb Jagielloński ze snopkiem Wazów.

Dedykacja na 5 stronach Naj. Królewicowi Polsk. i Szw. Władisławowi ośmletnemu... Jest to przedruk dedykacji z wydania z r. 1603; to też i tu Wład. nazwany ośmioletnim, a o Zygm. III powiedziano,

że wstąpił na tron przed 16 laty. Na zakończenie tej przedmowy dodał jednak Skarga dopisek liczący kilkunacie wierszy, datowany w Wilnie w dzień św. Bartłomeja 1610, w którym to donosi: „To było przed ośmią lat (a więc 1602) moje pisanie... teraz... doczekałem piętnastego roku Jas. W... Pan Bóg dał J. W. przyrodzony dowcip i duszę do mądrości... ochotę y pilność do nauk...“

Poczem idzie: Do czytelnika dobrej wolej (4 str.). Tn w egzempl. Jagiell. czytamy: „Praca około pisania i na polski język przekładania Żywotów Świętych, którą przed lat dwadziestą y pięcią podjął do tego mię czasu ochładza... Pobożni gospodarze... domy swe i stoły okrasili niemii... Co i potem znać, iż okrom wileńskiego pierwszego wydania jnż to szosty raz tu w Krakowie z prasy te księgi wychodzą. Dojrzałem tego jako już w życiu mem ostatniego wydania, bom blisko śmierci do lat już 73 przystępując...“ Widocznie pisał to Skarga w r. 1609, bo wówczas miał 73 rok. (Ale w takim razie wyrażenie: „praca którąm podjął przed 25 laty“ jest błędne — ho należało je poprawić na 32 licząc że zaczął pracować nad Żywotami w r. 1577).

Omyłkę tę spostrzeżono widocznie po ukończeniu druku. I dlatego w egz. Czapskich — zresztą identycznym — przebito tę stronę. Tutaj początek przedmowy brzmi: „Praca... którąm przed lat trzydziestą y dwiema podjął... Okrom Wileńskiego pierwszego wydania iuż to szosty raz tu w Krakowie z prasy te księgi wychodzą... a do lat iuż 77 przystępując“ itd.

Skarga urodził się w lutym r. 1536, a więc „do lat 77 przystępował“ w lutym 1612. Ponieważ zmarł we wrześniu 1612, przeto przebicie strony musiało między lutym a wrześniem 1612 na krótki czas przed jego śmiercią nastąpić.

Pozatem w egzemplarzu Jag. i Czaps. nie dostrzegłem różnic z wyjątkiem, że na str. 1183 brak w Jag. sygnatury u dołu. Po przedmowie idą: Modlitwa do świętych Bożych (1 str.), Pisarze Żywotów świętych (1 str.), Doktorowie (1 str.), Rejestr świętych (5 str.) i Epistola Paschasii (1 str.). — Razem k. tyt. i k. nłb. 9. Od str. 1—578 idzie I część Żywotów (bez osobnego tytułu) sięgająca do końca czerwca. — Od str. 579—1183 idzie z osobną kartą tytuł.: Żywotow Świętych Wtora Część... W Krakowie w Drukárni Andrzejá Piotrkowczyká Typográphá K. J. M. Roku Pańskiego, 1610. Tu po karcie tytułowej dedykacja: P. Annie z Lipni u Kormanickiej (karta 1) datowana 1585. „Przydatek niektórych żywotów“, o którym Skarga wspomina w tytule obejmuje następujące żywoty (od str. 1108): Ser-

wina, Henryka Garneta (wyjęty z Próby Zakonu), błogosł. Stanisława Kostki (od str. 1150), św. Kazimierza (str. 1158), błogosł. Jana Kantego (str. 1162) i błogosł. Franc. Borgiey, generała Soc. Jesu. Żywoty świętych Stanisława Kostki, Kazimierza i Jana Kantego są tu dane po raz pierwszy. Kończy: Registr (od sygn. Lillij verso); liczy on 28 k. nlb.

Otwinowski nr. 56. — Grabowski Skarga str. 60.

Akad. petersb. — Czarn. — Czap. (M. N.) — Jagiell. — Jez. w Krak. — Ossol. — Pawlik. — Warsz. univ. — Zamoj.

— Toż:.. Część I 1612; Część II 1613. fol., str. 1140, oprócz wstępów i rejestru na końcu.

Istnienie takiej edycji nie jest pewne, ale nie jest wykluczone. Cytują ją Jocher 8234 i Działuszycki I 297. — Przeczy jej istnieniu Otwinowski nr. 56 i nr. 10 na str. 120. Ale mam przed sobą notatkę mego ojca (z roku mniej więcej 1900), która podaje dokładny tytuł II części:

Zywotow Świętych wtora część Starrego y Nowego Zakonu, ná każdy dzień przez cały rok: Wybránych z poważnych Pisarzow y Doktorow Kościelnych, ktorých imioná niżej są położone. Do ktorých przydáne są niektóre duchowne Obroki y náuki przeciw kácerstwowm dziśieyszym, tám gdzie się zywot ktorego Doktorá stárożytnego położyl. Ktemu Kázania krotkie ná te święta ktore pewny dzień w miesiácu maia. Przez X. Piotra Skarge Societatis Jesu, przebráne, uczynione, y w ięzyk polski przełożone, y teraz znowu od niego po szosty raz do druku przeyrzane, y z Rocznemi dzieymi Kościelnemi Cardynałá Bároniuszá porownáne, z przydátkiem niektórych zywotow na końcu. Z dozwozeniem Starszych. Cum gratia & privilegio S. R. M. W Krakowie, Z drukarniey Andrzeiá Piotrkowczyká, Roku Pańskiego, 1613. fol., 1 tyt., str. 1140(?) i rejestru k. 10 (końca rejestru brakuje).

Niestety, biblioteka nie jest wskazana, co wiarygodność notaty osłabia — zwłaszcza, iż wyrażenie „po szosty raz” byłoby przy edycji z r. 1612—1613 zupełnie nieodpowiednie. (Byłaby to bowiem edycja ósma, a nie szósta). Ale wiadomo także, że przy przedrukach postępowali drukarze w tym względzie niedbale (ob. niżej wydanie z r. 1619).

Zwraca też uwagę, że z datą 1618 zgadza się rok 77 życia Skargi, podany w egzemplarzu Czapskich poprzedniej edycji (1610), o czem wyżej. Być więc może, że po śmierci Skargi (1613) puszczono w obieg egzemplarze poprzedniego wydania, ale ze zmienioną na tytule datą na 1613. Tylko w takim razie liczba stron następcza trudności, chyba że przyjmie, iż egzemplarz znany memu ojcu nie miał końca (brak str. 1141—1183 i nie kompletny registr).

— Toż:.. Przez X. Piotra Skarge Societatis Jesu przebráne, uczynione, y w ięzyk polski przełożone, y od niego po osmy raz do druku przeyrzane, y z Rocznemi dzieymi Kardynałá Baroniusza porownane, z przydátkiem niektórych zywotow na końcu. Z dozwozeniem Starszych. Cum gratia et privilegio S. R. M. W Krakowie, w drukarniey Andrzeia Piotrkowczyka K. J. M. typographa. R. P. 1615. fol. I cz. k. 10, str. 578; II cz. 2 k. i str. 578—1183 i 23 k.

Przedruk wyd. siódmego z r. 1610.

Jocher 8234b. — Otwinowski nr. 61.

Akad. — Bawor. — Czap. (M. N.) — Domin. krak. — Jagiell. — Jez. w Krak. — Morsztyn — Ossol.

— Toż:.. Przez X. Piotra Skarge, Societatis Jesu, przebráne, uczynione y w ięzyk polski przełożone, y od niego po osmy (sic) raz przed śmierciá do druku przeyrzane, y z Rocznemi dzieymi Kardynałá Baroniusza porownane, z przydátkiem niektórych zywotow na końcu. Z dozwozeniem Starszych. Cum gratia et privilegio S. R. M. W Krakowie, w drukarniey Andrzeia Piotrkowczyka, K. J. M. typographa. Roku P. 1619. fol.; I cz. 10 k. nlb., str. 578; II cz. 2 k., str. 579—1183 i 23 k. nlb.

Przedruk wydania z r. 1615. Pod koniec dedykacji w ten i w trzech następnych wydaniach wstawiono datę: terażnieyszego roku 1619. To samo w żywocie Jana Kantego, na str. 1165, w ustępie: Insuper cuda rozmaite.

Jocher 8234c. — Otwinowski nr. 66.

Akad. — Bawor. — Działuszycki. — Jagiell. — Jez. w Krak. — Kapucyni w Krak. — Krasinś. — Strah. Norbert.

— Toż:.. Przez X. Piotra Skarge Societatis Jesu przebráne, uczynione, y w ięzyk polski przełożone, y od nie-

goż po osmy (sic) raz przed śmiercią do druku przeżyżrane, y z Rocznemi dziejmi Kardynała Baroniusza porównane, z przydatkiem niektórych żywotow na końcu. Teraz nowo przydane iest Kazanie na pogrzebie tegoż authora miane, w którym żywot iego krotko iest opisany. Z dozwoleń Starszych. Cum gratia et priuilegio S. R. M. W Krakowie, w drukarniey Andrzeia Piotrkowczyka, K. J. M. typographa. Roku Panskiego 1626. fol. I cz. k. 18 i str. 578; II cz. 2 k., str. 579—1183 i 23 k. nlb.

Na czele zamieszczone: Kazanie X. Fajbana Birkowskiego na pogrzebie Skargi 1612 r. Jocher 8234d. (W notach pisze Jocher co następuje o rzekomej edycji z r. 1629: „Wydanie r. 1629 poświęcając Królewicowi ósmem wydaniem je zowie. Dziękuje w niem Skargu Panu Bogu, iż mu dał doczekać piętnastego roku Władysława, i że go uweselił nie tylko zdrowiem i wzrostem jego pięknym, ale też dobrem wychowaniem z mądrego i niepięszczonego dozoru“. Data 1629 jest zapewne pomyłką zamiast 1619). — Otwinowski nr. 68.

Branic. — Czartor. — Domin. w Krak. — Warsz. nniw. — Wileń.

— Toż:.. Przez X. Piotra Skargę, Societatis Jesu przebrane, uczynione y w ięzyk polski przełożone, y od niego po osmy (sic) raz przed śmiercią do druku przeżyżrane, y z Rocznemi dziejmi kościelnymi Kardynała Baroniusza porównane, z przydatkiem niektórych żywotow na końcu. Teraz nowo przydane iest Kazanie na pogrzebie tegoż authora miane, w którym żywot iego krotko iest opisany. Z dozwoleń Starszych. Cum gratia et priuilegio S. R. M. W Krakowie, w drukarniey Andrzeia Piotrkowczyka, K. J. M. typographa. Roku Panskiego 1644. fol. I cz. 18 k., str. 578; II cz. 2 k. nlb., str. 579—1183 i k. 23.

Przed tekstem kazanie Birkowskiego.

Część wtóra nosi na tytule datę 1610.

Akad. petersb. — Chrept. — Czartor. — Jagiell. — Jez. w Krak. — Morsztyn — Ossol. — Pnślow.

— Żywoty Świętych Starego y Nowego Zakonu, na każdy dzień przez cały rok, Wybrane z poważnych pisarzów y doktorów kościelnych, do któ-

rych przydane są niektóre duchowne obroki y nauki przeciw kacerstwom dzisiejszym. Ktemu kazania krotkie na te święta które pewny dzień w miesiącu mają. przeż... przebrane, y w ięzyk polski przełożone, z przydatkiem niektórych żywotów. Z dozwoleń starszych. w Poznaniu, w drukarni Colleg. Soc. Jesu. A. D. 1700. fol. cz. I k. nlb. 5 i str. 954; cz. II (A. D. 1702). k. nlb. 3, str. 955—1492 i 3 k. nlb.

Tytuł wśród drzeworytów w ramce. Na odwr. herb Koźmińskich tj. Poraj. Na dwu kartach ded. Wiktorji z Bułakowskich Rędzowskiej. Na 3ej k. dedykacja Annie z Koźmińskich Bułakowskiej, pod czaszynie poznańskiej. Na 4ej k.: Pisarze Żywotów i Doktorowie. W cz. I dodano żywot św. Marji Magdaleny do Pazzis (25 maj), Filipa Neryusza (26 maj) i Alojzego (21 czerw.).

Zaś w części II dodano żywot św. Teresy, a na str. 1488 w Przydtku życie W. O. Wojc. Męcińskiego, który w r. 1643 poniósł w Japonji śmierć. W tem i następnych wydaniach przeniesiono świętych kanonizowanych z Przydtku do samego tekstu, pod datę odpowiadającą ich uroczystości.

Jocher 8234. — Otwinowski nr. 79 i 80. — Bederski Kat. Rac. 1929.

Akad. — Czartor. — Jagiell. — Jezuici w Krak. — Krasin. — Ossol. — Przędz. — Raczyń. — Uniw. wrocł. — Warsz. nniw. — Wileń. — Zamoj.

— Toż:... Przez X. Piotra Skargę Societatis Jesu zebranych y na polski ięzyk przełożonych, z przydatkiem niektórych żywotow św. osobliwie Patronow krolestwa Polskiego, z dozwoleń Zwierzchności kościelney, wydana. Roku P. 1747. W Wilnie, w drukarni J. K. M. Akademickiey Soc. Jesu. fol.; I cz. 2 k. nlb., str. 486; II cz. Roku P. 1748. W Wilnie, w druk. Akad., k. tyt., str. 487—1009 i 2 k. nlb. (Druk. ant.).

Tytuł tworzy ramkę z rycin, wyobrażających sceny z Pisma św. Na odwr. k. t. portret Skargi z błędną datą urodz. 1617. Uspodn: Fr. Balcewicz sculp. Vilnae. Język zmოდernizowany. Na tem wydaniu opierają się następane, z wyjątkiem poznańskiego z r. 1866.

W cz. I dodano tutaj żywoty św. Jana Nepomucena (16 maja) i św. Jana Fr. Regisa (16 czerwca). — Zaś w części II żywoty: św. Jana de Matta, Feliksa Walezyusza,

Scholastyki i bóg. Józefa Kulasantego. W samym zaś tekście: św. Winc. a Paulo (19 lipca), bóg. Jana z Dukli (również 19 lipca), bóg. Czesława (20 lipca), bóg. Józefata Kuncewicza (27 września), trzech Męcz. Jap. Pawła, Jana i Jakóba (3 grud.) i Franciszka Salezego (29 grud.). Rejestr i niektóre przydatki są dziełem ks. J. Wieliewickiego.

Brown i Sobiesz. w Enc. pow. XXIII str. 508 mylnie datują tę edycję 1750. — Otwinowski nr. 91 i 92. — Jocher 8234 g.

Akad. — Czetwert. — Jagiell. — Krasniń. — Ossol.

— Żywoty Świętych starego y nowego Zakonu. Przez X. Piotra Skargę Soc. Jesu zebrane, na ięzyk polski przełożone y za życia autora dziewięć razy a po zeyściu jego powtórnie przedrukowane. Roku Panskiego 1780. W Wilnie, w drukarni Królewskiej przy Akademii. fol., cz. I 10 k. nlb., str. 445; cz. II str. 458 i 25 k. nlb.

Jest to przedruk edycji z r. 1747. Wyszedł za staraniem X. Dawida Pilchowskiego. Przepis drukarni: Tadeuszowi z Kozielska Ogińskiemu i Jadwidze z Załuskich Ogińskiej Wojewodom Trockim. Po dedykacji następuje: Słowo do czytelnika, a potem przedmowa Skargi: „Praca około pisania“ z pierwszych krakowskich wydań. Na końcu I części dodany żywot św. Joanny Franciszki de Chantal, a na końcu II (str. 455) Wojc. Męcinińskiego.

Joher I. c. — Dzied. I 298. — Otwinowski nr. 98. — Katalog Wildera 1914 nr. 226 (ceni 12 rs.).

Wymieniana edycja wileńska z r. 1786 nie istnieje.

Akad. — Bawor. — Bern. lwow. — Bibl. Domin. w Przyrowie — Czart. — Dzied. — Jagiell. — Jez. w Krak. — Ossol. — Przędz. — Warsz. uniw. — Wileń. — Zamoj.

— Żiwoty Swatych od Petra Skarga spisane, przełożone z polskiego skrze Sebastjana Scypiona w Praze 1640 r. Pamięt. Sandomirs. I 407. — Jelinek w Hlas Naroda 1896 nr. 153 (mówi, że Scypion jest to pseudonim Berliczki).

O przekładzie ross. — zapewne rękopiśmiennym — obacz wyżej pod Sieniicki Ludwik (1742).

Przedruki tego dzieła w w. XIX i XX były liczne. Obacz o nich Bibl. XIX wieku i Otwinowski nr. 115—186. Ważniejsze przedruki są: 1) Glücksberga z r. 1836. — 2) Wiedeński Mechit. z r. 1842. — 3) Turrowskiego z r. 1885 (wybór). — 4) Józefowicza z r. 1857 (wybór). — 5) Wied. Maniewskiego z r. 1859. — 6) Peters-

burski z r. 1862 (z żywotem Skargi Jul. Bartoszewicza). — 7) Prusinowskiego w Pozn. 1866 (wedle edycji 1615). — 8) Chełmiński 1869. — 9) Krak. Jezuitów z r. 1881 (z bibliogr. wydań i życiem Skargi ks. Załęskiego). — 10) Lwowaki z r. 1883. — 11) Mycielskiego z r. 1899. — 12) Pojawiło się też kilka „wyborów“ i drukowano odrębnie żywoty niektórych świętych (św. Eustachiusza, Katarzynę seneń, św. Stanisława).

Wydania krytycznego brakują.

(Skarga Piotr). Jesviter Spiegel: Dariñ augenscheinlich zu sehen, vvas seltzame Abentherwerliche Sachen die Jesuiter treiben. Insonderheit aber was anlanget, die Erschreckliche, Blutdürftige Jesuiterpredig, so Anno 1601. den 9. Septemb. der W. H. Petrus Skarga ein Jesuit, Kön. May. in Polen und Schweden Hoffprediger, zur Wilda, vor ihrer May. im Abzuge nach Liefland gehalten, Auff embsiges anfordern Danielis Kramerer D. dess Stettinischen Paedagogii in Pommern Hoffpredigkanten, in Druck gegeben, durch H. Fridrich Bartsch, Kön. May. in Polen und Schweden bestalten Theologum und Hoff Capellan. Was weiter in diesem Büchlein vor seltzame Tractetlein mit angedruckt, findest am folgenden Blatt verzeichnet. Cum gratia & Priuilegio S. R. M. Brvnbergae, Typis Schönfelsianis, Anno 1603. w 4ce, k. nlb. 6 i str. 297.

Na odwrocie tyt. spis treści. — Poczem na 3 k.: Epistola dedicatoria ks. Barnimbowi szczecińskiemu, datow. Krakaw den 13 Julii 1602, a podp. przez Fryd. Bartscha. Tu omawia fałszerstwo Kramera.

Następują na 2 kartach wierszyki łac. wśmiewające Kramera — oraz wiersze: „Pro Petro Skarga“, „Ad Frid. Bartschium“, „Ad librum“. Jako autor podpisany Stanislaus Skarga politoris literaturnae studiosus (a więc będzie to autor interludium Sołtysa z klechą). Zapewne wszystkie wiersze są jego pióra.

Rozpoczyna: 1) Jesuiter Spiegel... Jest to ostra polemika zraan z predykantami luterskimi, odpierająca ich napaści na Jezuitów. (Wymienia przeszwicka nadawane Jezuitom i potwarze). Łącznie z tem wspomniany traktat Kramera z r. 1597 zatytułowany „Ein Lutherisoh New Jahr“ przeciw Jezuitom — oraz jego „Hauptfrage“. Od str. 25—189 przechodzi ta polemika w gwałtowną inwektywę przeciw Kramerowi; da-

towana jest: Krakaw Mensibus Junio et Julio 1602 Jest ona niewątpliwie pióra Bartscha.

Zbija tu Bartsch różne zarzuty antyjezuickie np. na str. 114—129 o doktrynie co do mordowania tyranów, o ich podręcznikach do spowiedzi (str. 99), o ich wygnaniu z Paryża (str. 78), o niedotrzymywaniu wiary heretykom i o kazaniu Skargi (str. 47—63 oraz 141 i 183). Polskich pism antyjezuickich nie wspomina.

2) Na str. 189—225 rozpoczyna się: H. Skargen so vvol VVarhafte als verfelschte Predig, mit kurtzen Commentarien. Jest to przekład „Na Wsiadane“ Skargi, dokonany przez Bartscha.

3) Na str. 226—235: idzie przedruk notki z r. 1586, wydanej p. t.: Neue Zeytung: Wahrhaftige Erbermliche Mordliche thaten durch die Jesuwiter geschehen zu Krakaw in Polen gefangen, nach Nilo geführt, alldar jhren rechten Lohn entpfungen, mit Schwerd und Radt gerichtet worden, 1586. Gedruckt, Im Jahr Anno 1586. (Jest to jakaś relacja o zamordowaniu przez Jezuitów dziecka urodzonego z nałożnicy jezuickiej i o skazaniu ich na śmierć przez utopienie w Nilu pod Krakowem!). Zaraz potem następuje przedruk innej ulotki zaprzeczającej prawdziwości całego zdarzenia p. t.: Wahrhafte Königl. und andere beständige Zeugnisse wider die ansgebreitete erdachte Neue Zeytung... (ob opis tej notki w tomie XVIII str. 537). Ulotka ta zawiera m. j. list Stefana Batoroego z r. 1586 do Arcyb. Mogunckiego, przeczający całemu fabrykatowi. (Ani nie podobnego w Krakowie nie zaszło, ani Nil w Polsce nie jest znany). — Są też listy P. Myszkowskiego, Mik. Zebrzydowskiego, senatu miej. krak. — Fałszerstwo to omawia Bartsch w swej polemice z Kramerem na str. 118.

4) Na str. 268 i nast.: Wahrhafter Bericht vnd Zeytung ans Regensburg... von der Disputation 1601.

5) Na str. 277: Evangelische Busspredig. Wszystkie te części składowe związane są w całość przez podział na XIII capita oraz przez przedmowy objaśniające pióra Bartscha, poprzedzające każdą z tych części.

Obacz pod Bartsch w tomie XII str. 396, oraz wyżej pod „Hanptfrago“, gdzie zacytowano odnośną literaturę.

Egz. Czart. ma na tytule napis: Inscriptus catalogo libr. domns prohat. Soc. Jesu Crac. ad S. Steph. 1604.

Jocher 9296.

Czartor. — Czetwert. — Dzików — Ossol.

— Zawstydenie ks. Skargi... Raków 1606. w 4ce, str. 74.

Obacz w tomie XXII str. 591 pod Moskowskim. Ale autorstwo tegoż jest nie-

pewne, gdyż M. wydał równocześnie inne dzieło w tejże samej sprawie.

— Vita R. P. Petri Skargae (bez roku, oraz z datą 1669)... ob. Bieżanowski Jan S. J. (w tomie XIII. 97).

Bieżanowski umarł 1658, pierwsza edycja wyszła więc zapewne około 1650.

— Życie Wielebnego X. Piotra Skargi Soc. Jesu kapłana przez tychże Soc. Jes. zakonników za dozwoleńiem Zwierzchności duchowney dawniey po łacinie w Krakowie do druku podane, dopiero z łacińskiego na polski przetłumaczone, Wilno w Druk. Akademickiej S. J. r. 1753. fol., arkuszy 8 (sygn. A—H).

Na początku: Elogia libri in laudem Petri Skargae.

Będzie to zapewne przekład z Bieżanowskiego, czego, nie mogąc dotrzeć do egzemplarza, nie mogę sprawdzić. — Obacz zaraz niżej: Żywot.

Wyszło razem z dziełkiem św. Franciszka Ksawerego „Zbawienne zabawy“ — o czem obacz w t. XVI str. 288.

Chrept. — Wileń.

— Żywot świętobliwey pamięci Stan. Kostki, X. Marcina Laterny y X. Piotra Skargi... obacz Tłoczyński Ign. (1673).

Ojciec mój pomieścił to mylnie w tomie XX str. 152 pod Kostka Stan. — Antorem jest bowiem Tłoczyński (ob.), a życie Skargi przerobił z Vita Bieżanowskiego.

Jakiś „Żywot Skargi, Kraków 1694. w 12ce“ cytuje Brown str. 371. Będzie to może przedruk Tłoczyńskiego, o ile data nie jest mylnie podana.

— ob. Baronius Caesar (1603) —

Bartsch Fridericus (Jesuiten Spiegel 1603) — Bieżanowski Jan — Birkowski X. Fabian (Na pogrzebie) — Bobola

(Gospodarstwo duch. 1601, 6) — Consilium de recuperanda pace (1607; tu zarzut o ścinaniu głów szlach.) — Costera (O czterech końcach) — Danquart Balt. (1699) — Excerpta (ob. t. XVIII, 457) — Fati Jul. (Księgi o umartwieniu

1604; tu jego przedmowa) — Freher (Teatrum I. 363) — Gaedicus P. (Purgatorium 1603) — Galatowski Jan

(1683) — Gosławski Adam (Odpowiedź na obronę 1608) — Grochowski Stanisław (Toruńskie noey 1610) — Gurski Jan (1608) — Herbst B. (Periodicae

1566) — Jaroszewicz (Matka świętych 1751 str. 463) — Kampianus (Campia-

nus) (Dziesięć wywodów 1584) — Karnkowski Stan. (Epistolae 1578) — Kognatowski (Życia 1788) — Kramer Dan. (Die schreckliche Predigt) — Łasicki Jan (1582) — Magnani (Natale) — Modlitwa — Moskorzowski (Zawstydzienie X. Skargi 1606) — Obrona przeciw procesowi (1596) — Odpis — Ostrowski Jak. (Obrona 1608) — Possevinus (Defensio coenae 1579) — Powodowski Hier. (Speculum clericorum 1604; tu ukryta polemika ze Skargą) — Pruszczy (Forteca 1662 str. 201) — Pułłowski M. (Fraszki) — Radziwiłłowa Urszula (1748) — Respons w porywczą (1592) — Rostowski (Lituanicorum histor.) — Smalcus Walenty (Zawstydzienie 1606, Wtore zawstydzienie 1615, Rozbieranie 1607) — Stapleton — Tłoczyński Maciej Ignacy (Żywot 1673) — Wolan Andrzej (Defensio coenae 1579) — Zabielski X. (Kazanie).

Pewna liczba pism Skargi pozostała w rękopisach: 1) Dwa nieznane pisma Skargi („Wsiadanie na rozkaz“ oraz „Otoż tobie rozkosz“) wydał Czubek Pisma polit. z rokoszu Zembr. II.

2) Wedle Birkowskiego Skarga umarł kończąc pisać traktat „O cnotach chrześc.“.

3) Wedle Nies. III 719 napisał Skarga w r. 1604 komentarz in Cantica Cant. i Prov. Salom., co Niesiecki powtarza za Possewinem (Apparatus sacri). Zapewne były to głosy marginesowe Skargi na egzemplarz biblij.

4) O raportach Skargi z Połocka i Rygi dotąd nieogłoszonych mówi Theiner Annales.

5) O jego rękopisie Djarjusza Domu Jez. ob. Wielewicki II str. VI (Wielewicki korzysta z niego).

6) Pozostała po nim znaczna ilość listów. Z tych przeważną część (w liczbie 155 listów i dokum.) wydał ks. Sygański Jan pt. „Listy ks. Skargi“ (1912). Listy pisane są przeważnie po łacinie (osm po włosku, 12 polskich). Korespondował między innymi z Aquawiwą, Chodkiewiczem, Zamojskim. — O innych jego listach ob. Kot w Sprawozd. Akad. 1925 nr. 10 oraz Korbut Liter. I 399. — Por. nadto: Karnkowski Epistolae (w tomie XIX str. 119).

O błędnie przypisywanych mu poematach ob. ks. Pawelski w Ziarnie 1899 (Domniemane wiersze Skargi).

O przedrukach jego pism podaje informacje powyżej. Zestawia je ks. Otwinowski w „Dziełach Skargi“ aż po rok 1916. — W r. 1924 podjęto w Warszawie (pod kier. Michalskiego) wydanie krytyczne

dzieł Skargi, którego dotąd ukazał się tom I, II i IV (r. 1926).

Literatura dotycząca życia i pism Skargi jest nader liczna. Zestawiłem ją już powyżej przy poszczególnych pismach. Poniżej zestawiam jeszcze raz prace ważniejsze, odsyłając: 1) do „Pamiętnika literackiego“, gdzie kilkakrotnie zamieszczono bibliograficzne zestawienia dotyczące Skargi (np. w roczniku 1905 str. 58 i 120; w roczn. 1912 str. 515, 609, 711; w roczn. 1913 str. 127, 252, 507). — 2) do Bibl. Estr. za wiek XIX (tom IV 252 i VII 135) i za lata 1881—1900 (IV, 168). — 3) do Korbuta Literatury I (1917) str. 395 i n. — 4) Wreszcie do Fiułka Bibl. III 1856 oraz Dodatku II (1914) nr. 3220—25.

Mickiewicz Liter. słow. I — Dzieduszycki Piotr Skarga i jego wiek 1850 — Osiński O życiu i pismach 1812 — Brodziński Pisma III 1872 — Ossoliński w Dod. Gaz. lwow. 1863 — Siarczyński Obraz wieku 1828 — Życiorys pióra Bartoszewicza w I tomie Żywotów św. 1862 — Życiorys pióra X. Załęskiego w II tomie Żywotów 1882 — Polkowski Żywot 1884 — Załęski Jezuita w Polsce Tom I str. 718—745 — Łukaszewicz Wiad. o dys. — Tenże Kość. braci czeskich — Mecherzyński Hist. wymowy II s. 79—300 — Bibl. warez. 1855 tom 59 s. 1—15 — Grochowski w Tyg. ill. 1863 s. 157—174 — Wisłocki Kat. rękop. s. LXVI — Likowski Unia 1906 — Jabłonowski Akademia kij. moh. 1900 — Sienkiewicz Skarbiec I 1839 — Łoziński Patrycjat str. 226 — Bieliński Uniw. wil. I, II, III — Pelczar Zarzys kann. II 134 — Liubowicz Ist. reform. 1883 — Tenże Nacządo katol. reakcyi 1880 — Suszko Epizod z życia 1904 — Tenże Skarga w Lwowie 1903 — Stelmaszeńko Polit. działatel. 1902 — Ks. Okoniowski Pismo św. w dziełach Skargi 1911 — Bem Echo mesjaniczne w „Studja“ 1904 — Janowski Ludw. Polit. działatel. w Uniw. kijow. izwiest. 1907 (streszczenie polskie wydał T. S. Grabowski 1913). — Berga A. P. Skarga, un prđicateur 1911 — Windakiewicz St. Skarga 1912 — Mitana Religijność Skargi 1922 — Kot w przedm. do przedruku Kazań Sejm. 1925 — Sapiński Badania źródłowe nad Kazaniami 1924 — Jongau Tło homilijne 1901 — Mitera Indywidualność Skargi 1912 — Treter Duch twórcy 1912 — Mondelski Język i styl 1912 — Sozański Knezborski i Skarga pod względem językowym 1859 — Czuczynski Pochodzenie 1892 — Sygański Działalność na tle listów 1911 — Rolny w Kwart. hist. VII (Epizod z życia) — Białecki Powodowski a Skarga w Przegł. homilet. 1926 — Urbanek Chłop u Skargi w Sprawozd. gimn. w Sanoku 1916 — Grabowski Tad. w Sprawozd. Akad. 1908

luty i 1912 — Tenże Lit. arj. 1908 — Tenże Z dziejów lit. unicko-prawosł. 1922 (Prace kom. fil. T. P. N.) — Tenże Piotr Skarga na tle literatury 1913 — Tretiak P. Skarga 1912 — Sobieski Nienawisć wyznaniowa 1902 — Tenże w „Król a car“ 1912 — Sas O Skurdze wicherzycielu 1913 — Mutnszek Kośc. polit. poglądy 1913 — Siuda Piotr Skarga 1913 — Smoleński w dziele zbior. „Z wieku Reja“ 1905 — Łempicki Zamojski i Skarga 1912 — Tyszkowski Skarga i Chodkiewicz (w „Pam. liter.“ 1925) — Prohaska Obyw. działalność w Ateneum Kapł. 1912 — Enc. kośc. XXV (oparte na Dzieduszyckim).

Stosunek Skargi do Cicerona ob. Lewicki Czy Skarga był Ciceronianinem w Spr. gimn. stanisławow. 1913.

Stosunek Skargi do Bellarmina ob. Grabowski Skarga 1913 str. 430 i passim oraz Berga Un prédicateur (1916) passim i jego tłumaczenie „Kazań Sejm.“ gdzie liczne zestawiania zapożyczonych Skargi. — Wpływ Stapletona i Bellarmina na Skargę rozbiiera również ks. Sapiński w Spr. Ak. Um. 1923 czerwiec.

W r. 1913 z powodu jubileuszu Skargi wyszła pod redakcją Hahna „Księga pamiątkowa“ (2 tomy), zawierająca szereg rozpraw o Skardze (z których sprawę zdaje Brückner w Pam. liter. XIII 385 i n.). — Liczne rozprawki o Skardze mieszczą się w Sprawozdaniach gimnazjalnych za rok 1913. — Przegląd powsz. 1912, Pam. liter. 1912 i Ateneum kapł. 1912 wydały osobne zeszyty z pracami o Skardze.

Edw. Jelinek w Hlas Naroda 1896 N. 153—4. Przytacza jego przekłady na czeskie: 1) Żywoty Śś. 1640 i 2) Żołnierskie nabożeństwo, tłum. Tom. Ign. Placalia 1634.

Skarga Sebastjan Soc. Jesu ob.

Skarga Piotr (Jesuita Spiegel 1603) — Sołtys z klechą (1616, 1646).

Jest on autorem wierszy łac., o których mowa wyżej na str. 167, oraz intermedjum, drukowanego w r. 1616 i 1646 przy „Sołtysie z klechą“, jak o tem świadczą dopisek współczesny na egzemplarzu bibl. Czarn. (Obacz o tem Badecki Literatura mieszc., 1925 str. 399). Intermedjum to było grane w Pułtusk w r. 1590. Intermedjum to przedrukował także Wierzbowski w swojej edycji „Sołtysa z klechą“ (Bibl. zapomn. poetów 1892 zeszyt XVIII str. 39—45).

Skarszeviense castrum ob. Riccius Elias (1691).

Skarszewska Helena z Treterów ob. Męciński X. Joz. (Kazania 1792).

Skarszewski Jan, Canon. Cath. Crac. ob. Cynerski Jan — Nycz Joanues

(Laurea 1640) — Rosini Sim. (Planetae 1648) — Temberski Stanisław (Examinis umbra 1641) — Twardowski Samuel (Miscellanea 1681) — Tomiecki M. B. Adamus (Mausoleum 1639).

SKARSZEWSKI Kajetan. Głos Jaśnie Wielmożnego Jmci Pana Kajetana Leszczyce Skarszowskiego, skarbnika powiatu urzędzowskiego, y posła województwa lubelskiego. Na sessyi seymowej Dnia 11 września 1776. Miany. fol., kart 2.

Akad. — Branic. — Czartor. — Jagiell. — Krasinś. — Ossol.

— Zbiór krótki wiadomości szerególniejsze względem dawności założenia miasta JKM. Lublina województwa Lubelskiego, Senatorów i Starostów, niemniej zamku i w nim Ksiąg Grodzkich, w sobie zawierający Jasnie Wielmożnym Michałowi Wandalinowi z Wielkich Końcyc Mniszechowi Marszałkowi W. Kor. Staroście Lubelskiemu, orderów orła białego, S. Jędrzeia i S. Stanisława Kawalerowi i Urszuli z Zamoyskich małżonkom w dzień wiazdu na Starostwo oddany dnia 31. Sierpnia R. P. 1785. w Lublinie w drukarni JKM. u XX. Trynitarów. w 8cc, k. nlb. 18.

W przypisaniu podpisał się: Kaj. L. S. P. u. i p. G. L. co znaczy: Kajetan Leszczyce Skarszowski Podatoli urzędowski i pisarz Grodzki Lubelski.

Jagiell. — Warsz. uniw.

— ob. Męciński Józ. X. (Kazania 1792).

Skarszewski Mikołaj, kanonik krak. ob. Czarniecki Maks. (Virgulae 1644) — Skarszewski Stan. (1624).

SKARSZEWSKI Stanisław, kasztelan małog. i wojnicki, starosta samborski († r. 1685). Ternio coolorum seu Theoremata Physiologica de Coelo et Mundo per Stau. Skarszewski. Calisii 1624. w 4cc, k. nlb. 16.

Zamoj.

— Charis Skarszeviana Domino Subdapifero Sandomiriensi Nicolao Skarszewski optimo Parenti a bonis filiis Stanislaio philosophiae, Sigismundo eloquentiae, Nicolao poseos alumnis in Collegio Karnkoviano. Calisii 1624. w 4cc, str. nlb. 17.

Zamoj.

— Martinus Laterna e Societate Jesu sacerdos... (1661)... ob. Kanon And. (tom XIX str. 102).

Jest to praca Kanona, dedyk. Skarszewskiemu, a błędnie temuż przypisują niektóre katalogi autorstwo.

Porównaj: Męciński Alb. (Vita) oraz: Tłuczyński Ign. (Vita).

— ob. Albertinus Franc. (de S. Angelo 1663) — Basseus (1665) — Cichovius (Desperata 1660) — Cichovius Nic. (Triumphus 1662) — Delicje ziemi włosk. (1665) — Družbicki Gaspar (In dominicas 1678, Negotiatio 1674) — Gawiński Jan (Sielanki 1650) — Haur Jakób Kazimierz (1675) — Juglaris A. (Inscriptiones 1666) — Kanon Andrzej (Martinus Laterna 1661, Rosa 1661) — Kochowski Wesp. (Niepr. próżnowanie 1674 str. 320) — Krupecki Andrzej Grzegorz (Coronamentum 1671) — Kwiatkiewicz Jan (Orator 1680) — Lipsius Justus (J. Piotrowicz: O stałości 1649) — Męciński Albert (Vita 1661) — Nakielski (1634) — Ormiński Stanisław (Gość trójcy 1671) — Strażyc St. Stn. (Aurea messis 1673) — Tainer Ludw. Mik. (Praemium 1666) — Thesaurus Emmanuel (Elogia 1665) — Tłuczyński Ignacy (Vita 1661, Lilia 1673, Palma 1672) — Węgrzynowicz Jan (Arcus triumphalis 1666, Columnae 1668) — Vernulaeus (Utarczka albo Sporka 1642).

Miał pisać poezje łac. (i to nieprzyzwoite „in Priapum“), o czem Juszyński II.

Był zaufanym Wład. IV. Jego „Mowę na Sejmiku Chełmskim przedsejmovym s Instrukcją“ 1645... obacz: Swada polska Ostrowski-Danejk. 1745 I. 382 84. — O jego zbiorach aktów ob. Sobieszczański w Encykl. Org. XXIII 515. — Dogiel IV 489. — Nies. VIII str. 378. — Mecherzyński Hist. wym. III 189. — Tomkiewicz Przyczynki 1912 str. 382.

Skarszewski Stephanus ob. Acta (1731) — Kielarowicz Franc. Andr. (Species Thomas 1729).

SKARSZEWSKI Leszczy Wojciech, biskup chełmski, potem arcyb. warsz. (1743 † 12 czerw. 1827). Głos Jaśnie Wielmożnego J. Księdza... Biskupa Chełmskiego i Lubelskiego z dziękczynieniem Królowi Jegomości za umiesz-

czenie w krześle iego biskupstwa miany na sessyi seymowej 10 lutego r. 1791. w 4ce, 2 karty.

Streszcza Wiślocki w Roczn. dla arch. 1871 str. 283. Ossol.

— Głos Jaśnie Wielmożnego Jmci Xiędza Wojciecha Skarszewskiego Biskupa Helmskiego i Lubelskiego Miauy Na Sessyi Seymowej Dnia 17. Lutego Roku 1791. w 4ce, k. 4 nlb.

Przemawia za przyspieszeniem dzieła reformy. Akad. — Branic. — Dzików — Krasin. — Zieliń.

— Głos Jaśnie Wielmożnego Jmości Xiędza Skarszewskiego Biskupa Helmskiego i Lubelskiego Na Sessyi Seymowej Dnia 26. Maia Roku 1791 Miany. w 4ce, k. 2 nlb.

Składa projekty co do sejmu konst. i Straży. Akad. — Branic. — Zamoj. — Zieliń.

— Głos Jaśnie Wielmożnego Jmci Xiędza Wojciecha Skarszewskiego Biskupa Chełmskiego y Lubelskiego O Królewczynach, na Sessyi Seymowej dnia 14. Listopada R. 1791. Miany. w 4ce, k. 6 nlb.

Radzi, aby królewsczyzny puszcząć na 50 lat w dzierżawę, ale bez odbierania ich dotychczasowym posesorom.

Akad. — Branic. — Krasin. — Warsa. — Zamoj. — Zieliń.

— Głos JWJ. Xiędza... Biskupa Chełm. y Lubelskiego na Sessyi Seymowej dnia 21 Maja 1792 miany. w 4ce, kart 6 nlb.

Zarazem: Głos drugi na tejże sessyi.

Branic, — Warsz. nniw. — Zamoj. — Zieliń.

— Kalkulacya Pożytków Rzeczypospolitey z odebranego Funduszu Biskupstwa Krakowskiego. Bez r. (1790). w 8ce, str. 40.

Bez osobnej karty tytułowej.

Krytykuje uchwałę „obalającą* fundusz biskupstwa krakowskiego. Omawia kwestję Siewierza (ob.). Twierdzi, że intrata z dóbr mniej wyniesie niż wydatki, jakie skarb musi przejść. Omawia uposażenie innych biskupstw.

Akad. — Branic. — Czartor. — Ossol.

— Kazanie w dzień S. Stanisława Biskupa y Męczennika w kościele ś. Krzyża XX. Missionarzów przed Najjaśniejszym Krolem Jmcią miane przez JX. Wojciecha Skarszewskiego Kanonika Katedralnego Kamienieckiego,

w Warszawie, w drukarni Nadwornej J. K. Mei roku 1775. w 8ce, kart 15 (ark. B₈).

Jocher 5086.

Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow. — Wilno — Zieliń.

— List Plebana do Korrespondenta Warszawskiego (1788). w 8ce, str. 39.

Są dwa odbicia z jednego roku.

Z okazji aukcji wojska. Występuje przeciw naznaczaniu podatku na duchownych pod tyt. Subsidiim.

Ob. tom XXI str. 548, gdzie już po krótko broszurkę tę omówiono.

Stoi w związku z broszurą „Poparcie uwag nad życiem J. Zam.“ (1788) oraz z Jezierskiego: „Zgoda i niezgoda“. Z tym ostatnim polemizuje najostrezej. Broni dóbr duchownych, podnosi zasługi kapituł i klasztorów. Zwalcza myśl, aby dneh. rzymskokatol. zrównać co do ubóstwa z raskiem. Jezierski poświęcił powyższemu „Listowi“ osobną broszurę: „Respons na list plebana“ — obacz tom XVIII str. 548.

Skarszewski znowu odpowiadał Jezierskiemu w bezim. broszurze pt.: „Odpowiedź plebana“ (1789) oraz „Respons X. Plebana“.

W tejże samej sprawie wyszły także inne broszury, a mianowicie: Uwagi z powodn — oraz Rozmowa dwóch kawalerów (ob. tom XXVI str. 416). — Niewątpliwie i w innych współczesnych broszurach są wzmianki o całej polemice na ten temat.

Pod podobnym tytułem (List plebana do brata posła), wyszła w r. 1789 inna jakaś broszura, o której ob. tom XXV. 47.

Autorstwo Skarszewskiego co do „Listu“ i „Odpowiedzi“ zdradza Caroli (Odpowiedź prostaka 1801). Przynaję się do nich także i sam Skarszewski w piśmie: O władzy duch. 1820, gdzie wymienia następujące swoje prace: 1) Prawdziwy stan duchowieństwa w Polsce, 1776; 2) Uwagi polityczne imieniem stann duchownego do zbioru praw polskich podane r. 1778; 3) List plebana...; 4) Odpowiedź plebana na nowe zarzuty; 5) Kalkulacya pożytków.

W r. 1789 był Skarszewski proboszczem kujawskim.

Jocher 9155. — Wisłocki w Roczniku dla archeol. 1871 str. 283. — Smoleński Publ. anonimowi 1913.

Branic. — Czartor. — Jagiell. — Uniw. lwow. — Zieliń.

— [List pasterski zalecający modelitwy za duszę śp. Andrzeja Zamojskiego]. 1792. Zamoj.

— Miasta duchowne w krajach Rzeczypospolitej (14 Aug. 1793 ?). fol., 1 k. Projekt podpisany jego nazwiskiem.

Czartor. — Zamoj.

— Odezwa Gallicyanina do Polaków r. 1790. (B. w. m.). w 8ce, str. 45.

Obacz tom XVII str. 21. Autorstwo Skarszewskiego nie jest pewne. Jako autor jest wymieiony w egz. Akad. — W każdym razie treść piśienka zgadza się z poglądami Skarszewskiego. Przemawia za poprawą rządu, przeciw „nie pozwalam“ i bezkrólewiom. Jest przeciwko równoprawnieniu mieszczau i przeciwko wyzwoleniu chłopów z pod władzy pana. Mówi o opiece nad religją i duchowieństwem, o urządzeniu seminarjów duch., o naprawie sądów. Zwalcza księgi buntujące przeciw religji, przeciw władzy, przeciw szlachcie, jakie zaczęły się w Polsce pojawiać (aluzja zapewne do Jezierskiego). — W podobny sposób odzywa się broszurka „Skutki nowej filozofii“, o której ob. niżej. Akad. — Branic. — Czartor. — Czetwert. — Dzików — Jagiell.

— Odpowiedź Plebana na nowe zarzuty przeciwko Duchowieństwu polskiemu 1789. w 8ce, str. 135.

Ob. wyżej: List plebana. Zwraca się przeciw autorowi pisma: Poparcie uwag nad życiem Zamojskiego. Powołnje się na wydany przez siebie przed terażniejszym (1788) sejmem: List do korespondenta warszaw. z okoliczności podatków duchowieństwa. Wspomina i Respons na list Plebana pod płaszczykiem kanonika... oraz Zgoda i niezgoda (obudwu ma być jeden autor).

Katalog Bielskiego Bibl. Pijarów N. 137. — Jocher 9168.

Branic. — Czartor. — Jagiell. — Dzików — Ossol.

— Powinszowanie prymasowi X. Michałowi Poniatowskiemu... 17 kwietnia Roku 1785. Zamoj.

— Rekolekcyje dla duchowieństwa dyecezyi Chełmskiej y Lubelskiej od Jaśnie Wielmożnego Jmci Xiędza Woyciecha Leszczyca Skarszewskiego Biskupa Chełmskiego y Lubelskiego przepisane. W Warszawie w drukarni J. K. Mei y Rzpłtey Piotra Zawadzkiego roku 1792. w 8ce, str. 21, k. nlb. 6, str. 723 i reg. k. 3.

Zapewne też samo co Rekolekcyje Okęckiego i Cieciszowskiego, o których obacz tom XXVI. 200. Jagiell.

— Respons Xiędza Plebana do korespondenta Warszawskiego. B. w. m. (1789). w 8ce, k. nlb. 14 (sygn Bb).

O podatkach nowych z powodu aukcji wojska. Cytuje z jakiejś dawnej książki całe k. 12, dowodzących iż duchowni winni być wolni

od podatków. Autora książki z której cytuje nie wie, bo ją miał bez tytułu.
Branic. — Czetwert. — Jagiell. — Wileń.

— Rozporządzenie pasterskie na dyecezyą Hełmską i lubelską Roku 1792. (B. w. m. dr.) w 4ce, k. tyt., str. 69.

Zawiera: Przepisy dla konsystorzów, Taksy, Ułożenie seminarjum, Kongregacje dekanalne, Przepisy dla wizytacji, Przepisy dla plebanów, o zakonnikach i zakonnicach. Zwłaszcza wśród przepisów dla plebanów dużo historycznego materiału (o pogrzebach, ślubach, o karze kupy, o szkołach, o szpitalach o obrazach itp.). — Na końcu: Dan w Warszawie dnia 16 miesiąca Lipca Roku 1792. Pasterstwa Naszego Roku Drugiego.
Jocher 7688.

Branic. — Czetwert. — Dzików — Jagiell. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Skutki nowej filozofii (1793)...
ob. Skutki.

— Prawdziwy Stan Duchowienstwa W Polsce. Przez J. X. Woyciecha Leszczyca Skarszewskiego Kanonika Katedralnego Kamienieckiego. (Tu znak drukarni). W Warszawie, W Drukarni Nadwornej J. K. Mei. MDCCLXXVI (1776). w 8ce, str. 138 i 1 k. nlb.

Na odwr. k. tyt. cytata łac. a listu św. Pawła I. Thesal. 5. — Na końcu pozwolenie na druk z datą: w Warszawie dnia 2 lipca 1776, z podpisem: X. Jakub Dziewanowski Kan. Warsz. Ord. Xiąg Censor; następnie Imprimatur Die 8 Julii 1776 Joan: Aley: Vitoldus Alexandrowicz Episcopus Coadjutor, Officialis Generalis Varsaviensis.

Rzecz podzielona na 8 rozdziałów, w których po kolei przechodzi: fałszywe przesady przeciw duchow., potrzebę duchowienstwa (powołuje się na Monteskiusza, Voltaira, Rousseau'a), mniemane bogactwa duchowienstwa, sprawę subsidium charit.; kończy: Zamknięcie pisma.

Jocher 9163. — Smoleński Przewrót str. 296. — Ob. Bibl. Estr. tom IV str. 255 („Myśli wyjęte“ — przedruk).

Branic. — Czartor. — Drohob. — Dzików — Wileń. — Zamoj.

— Toż... W Warszawie do Druku. Podany a Za usilnym wielu żądaniem Przedrukowany w Kaliszu. J. K. M. i Rze-pltęy Roku 1777. w 8ce, str. 137 i k. 1 nlb.

Akad. — Branic. — Horodecka — Jagiell. — Ossol. — Warsz. Uniw. — Wilno — Zamoj.

— Uwagi polityczne imieniem stanu duchownego do Zbioru praw polskich podane roku 1778. w Kaliszu w Drukarni J. K. M. y Rzeczy-pltęy. w 8ce, k. 4 nlb., str. 138.

Na końcu: Imprimatur. Balthasar Poray Patrokonski, Canonic: Metropolit: et per Archi-Diac. Gnesnen: librorum censor. Die 15. Februar: 1778.

Rzecz dzieli się na szesć rozdziałów: O prawach. O ubezpieczeniu religii panującej. O utrzymaniu praw. O obwarowaniu dochodów i własności duch. O niektórych uciążliwych dawnych prawach. Zamknięcie uwag.

Cale pismo wystosowane z okazji prac nad kodyfikacją Andrzeja Zamojskiego. Żąda od niego ubezpieczenia dziesięcin, znieśienia ograniczeń majątkowych zakonów, reformy co do manus mortua, o spadkobraniu po duchownych, o stacjach, o priv. fori itp. Powołuje się na Blackstone'a; walczy z filozofją współczesną.

Jocher 7396a, 9164.

Akad. — Branic. — Czartor. — Drohob. — Dzików — Jagiell. — Uniw. lwow. — Wileń. — Zamoj. — Zieliń.

— Toż... podane roku 1778. Edycja druga. Kalisz 1783. w 8ce.

Jocher 7396.

— ob. Horwat (Applausus) — Kąjetan od P. Jezusa (1792) — Relacja delegowanych targow. (1792).

Kurjer warsz. 1827 Nr. 157. — Benth. H. lit. II 93. — X. Boniewski w Pam. rel. mor. V 117. — Sobieszcz. w Encykl. Org. XXIII 515 i 16. — Woronioz Pisma III (Kasanie z r. 1824). — X. Godlewski w Kwart. hist. 1907. — Kraszewski Polska w czasie rozb. — Tokarsk Warszawa przed wybuchem 1794 str. 326. — Kitowicz Pamiętniki II. — Smoleński Przewrót str. 296 i 307. — Encykl. kośc. XXV str. 461—4. — Kalinka Sejm I 508. — Korzon Wewu. dzieje (ob. tom VI 388). — Estreicher Bibl. IV str. 255. — Finkel Bibl. III str. 1856.

Skarszowski Jan ob. Rosini S. (Szeptem 1648).

Skarszowita Felx X. ob. Śliwski Jakób X. (Chleb duchowny 1615).

Skartabella ob. Staropolski Rom. (Skaryszew). Odpowiedź na Informacją strony, w-sprawie Miasta Skaryszewa i jego Obywatelów z Wielębną Kapitułą Płocką... od Miasta Skaryszewa uczyniona (po roku 1789). fol., k. 6.

Warsz. uniw.

— ob. Lipiński Aug. (Kościół 1776).

Skarżyński Franciszek ob. Dowód (1790).

SKARŻYŃSKI J. Na powinszowanie imienin J. O. X. Jmci Adamowi Czartoryskiemu, Generalowi Ziem Podolskich w 4ce, k. 2.

Wiersz: Zaczny z twych przodków Panie, wielki Generale. Branice.

Skarżyński Józ. ob. Mikulicz Winc. (Sprawa 1799).

Skarżyński Łukasz ob. Górski Jakób (1560).

SKARŻYŃSKI Szczęsny, ksiadz. Kazanie Na Obsegiach Zalobnych, Krolewny Iey M. Polskiej Katarzyny Jagiellowny, z łaski Bozey Królowey Szweckiey, Gotskiey, Wándalskiey. Przez Księdzã Szcześnego Skarżynskiego, Kánonikã Wárszãwskiego powiãdãné [Tu sygnet Łazarza: kolumna]. W Krákwie, W Drukárni Lázãrzowey, Roku Pãnskiego 1584. w 4ce, k. tyt. i str. 41. (Druk gocki).

Karta tyt. w ramce, stronicie wóród linji. Na k. ost. winietka.

Przypis Annie Jag., gdzie mówi, że miał kazanie z jej rozkazu.

Na str. 3 jest napis: Kazanie pogrzebne na Zamku krakowskim w kośc. św. Stanisława w r. 1583 d. 18. Grudnia czynione. Wychwala przodków, z jakich się królowa rodziła. Sławi zasługi domu Jagiellowego (przestrone i szerokie panowanie), mówi o husytyzmie i Akademji krak., o matce i ojcu zmarłej. Charakteryzuje cnoty królów i ideał króla. Przechodzi całe życie zmarłej (dużo szczegółów biogr.). O staraniach król. Anny co do nawrócenia i o mieji Jana Herbesta. Opis jej śmierci. Całe kazanie zasługuje na uwagę historyków.

Wierzb. III 2761. — Święcki Hist. pam. II 96. — Sobieszcz. w Encykl. Org. XXIII 517. — Mecherzyński Histor. wym. II 565—70. — Wiszniews. Hist. literat. IX 263—4. — Maciejowa. Piśmienn. pol. III 289—90. — Mitera w Pam. lit. 1912 XI str. 557. — Dobrzyńska i Köhlerówna Katalog druków 1929 str. 75.

Czarn. — Czartor. — Czetwert. — Dzików — Jagiell. — Kórnik — Krasiań. — Ossol. — Pozn. T. P. N. — Iniw łwow. — Wilanow.

SKARŻYŃSKI Tadeusz Szymon, skarbnik i poseł ziemi łomżyńskiej. Głos na sessyi seymowej, dnia 21 czerwca. Grodno, 1793. fol., 1 karta. Zamoj.

— Głos na sessyi seymowej, dnia 26 czerwca. Grodno, 1793. fol.

Branic. — Czartor. — Krasiań.

— Głos na sessyi seymowej, dnia 1 lipca. Grodno, 1793. fol., 1 karta.

Branic. — Czartor. — Krasiań.

— Głos na sessyi seymowej, 3 lipca. Grodno, 1793. fol., 1 k.

Zarazem:

Głos na teyże dnia tego. Grodno, 1793. fol., 1 karta. Branic. — Czartor.

— Głos na sessyi seymowej, dnia 9 lipca. Grodno, 1793. fol.

Branic. — Czartor.

— Głos na sessyi seymowej, 15 lipca. Grodno, 1793. fol., 1 karta.

Branic. — Czartor.

— Głos Tad. Szym. Bończa Skarżynskiego Skarbnika y posła ziemi łomżyńskiej na sessyi seymowej dnia 16 meca lipca 1793 w Grodnie miany. 1793. fol. Branic. — Czartor. — Krasiań.

— Głos na sessyi seymowej, 23 lipca. Grodno, 1793. fol.

Branic. — Czartor. — Zamoj.

— Głos na sessyi seymowej, 27 lipca. Grodno, 1793. fol., 1 k. Czartor.

— Głos na sessyi seymowej, 30 lipca. Grodno, 1793. fol.

Branic. — Czartor.

— Głos na sessyi seymowej, 9 sierpnia, ze Zdaniem. Grodno, 1793. fol.

Czartor. — Krasiań.

— Głos... skarbnika y posła ziemi Łomżyńskiej na sessyi seymowej dn. 13. miesiąca sierpnia 1793 roku w Grodnie miany. fol., 2 karty.

Czartor. — Jagiell. — Krasiań.

— Głos na sessyi seymowej, 17 sierpnia. Grodno, 1793. fol., 1 karta.

Czartor. — Krasiań. — Zamoj.

— Głos... 2 września 1793. fol.

Czartor.

— Projekt... Dnia 23 Augusta 1793. fol. Zamoj.

— Zdanie na sessyi seymowej, in turno, dnia 5 lipca. Grodno, 1793. fol.

Branic.

— Zdanie na sessyi seymowej, 2 września. Grodno, 1793. fol., 1 karta.

Krasiań.

— ob. Grodno (Głosy 1793).

Tokarz Deput. indag. 1929 (o jego roli w konfed. targowickiej).

SKARZYŃSKI Tomasz. Mowa Wielmożnego Imci Pana Tomasza Skarzynskiego podkomorzycy łomżyńskiego imieniem Palestry dnia 20 Grudnia 1791 roku miana. fol., k. 2.

Do sędziów po wykonaniu przysięgi. Chwali tu marszałka Filipa Ner. Olizara i Ang. Lipińskiego kanon. krak. prezydenta. Jagiell.

Skatczyński ob. Summaryusz rachunków generalnych.

SKATO Andrzej X. Bohatyrka Duchowna Przy żalonych Esequiach Zacie vrodzoney Matrony, JEy. Mosci Paniey P. Elżbiety z Niewierskich Kęssowskiey adumbrowana. y w Jey osobie repraesentowana W Oliwie Przez X. Andrzeja Skato Plebana Langenowskiego. Roku 1659. Dnia 27. Lutego. Typis Philippi-Christiani Rhetii. w 4ce, k. nib. 13.

Na odwr. tytułu cenzura L. L. Demutha, kanon. warm. — Przypis Aleks. z Bautzen-dorfu Kęssowskiemu opatowi oliwskiemu. Na nast. karcie herb Niewierskich (P. B. M. fecit) i 8 wiersz polski. Kazanie na temat: Mulierem fortem quis inveniet? Przeciwstawia zmarłą płochym i wynudnym, obmownym i uszczypliwym niewiastom. W języku kazania są pewne osobliwości np. pisownia: roznymy enotamy, były, musiemy, mowyc itp.

Obacz w t. XXVII str. 176 pod Scato.

Akad. — Ossol.

Skawina ob. Olędzki X. Adeodat (1791).

Skawiński Albert ob. Puzyna Stef. (Analemata 1647) — Wituński Stef. (Stephanoma 1646).

Wadowski Wiadomość o prof. str. 319.

Skawiński Laurenty ob. Campianus S. (Euphimia 1643).

SKAWIŃSKI Pankracy, Franciszkannin. Chwalebna bo samemu Bogu y całemu niebu podobająca się Ozdoba, Kazanie miane na Introdukcyi relikwii Piusa Ś. V. po Kanonizacyi iego od Oyca Ś. Klemensa XII w Kościele Lubelskim WW. OO. Dominikanów przy znacznym audytorze JO. natenczas Trybunału Kor. y wszelkich Stanów Rzpłtey R. P. 1713. d. 1. Maia w dzień ŚŚ. Apostołów Filipa y Jakuba, a teraz osme go roku dedykowane JW. JMP. Stanisławowi z Słupowa Szembekowi

Cześnikowi Lubelskiemu Marszałkowi Trybunału Kor. Przez X. Pankracego Skawińskiego S. Teol. bacc. naówczas lubelskiego, teraz zawichotskiego Gwardyana y patra tegoż konwentu Franciszkana, z pozwoleniem Starszych do druku podane R. P. 1721. d. 7. Lutego. W Sandomierzu w drukarni Koll. Soc. Jesu. fol., 7 arkuszy.

Na odwr. str. tyt. herb Szembeków i pod nim 18 w. pol.

Jocher 8572. Ossol. — Warsz. uniw.

Skawrońska ob. Skowrońska.

Skaza kłatwy secemskiey... ob. Jankowski J. (1616).

Skazanie o sw. Julianii. (Bez w. miejsca i roku, ale Kijów około 1700). w 4ce, str. 10.

Dopełnienia Nr. 120. — Karatajew Nr. 1137.

Karataj. — Petersb. publ.

— o Cierkwi Pieczerskiej Kijewskiej, napieczat. w Kijewie w 1701. w 4ce, kart 38.

Tołstoj Nr. 200. — Karatajew Nr. 1182.

Akad. Nauk. Petersb. — Czestkow. — Petersb. publ.

Skażeniu (o) zborów ob. Skarga P. **Skępski Bernard** ob. Nowiejski Albertus (Oratio in laudem 1642).

SKEPSKI Prokop. Carmen in Natalem Domini. [Drzeworyt ze sceną Zwiastowania]. A Procopio Skępski concinnatum. Posnaniae In Officina Ioannis Wolrabi Anno 1618. w 8ce, k. 8 (sygn. B₄).

Na odwrocie karty tytułowej herb „Nałęcz“; pod nim wiersz łaciński. Dedykacja wiersz. Jakóhowi Rostworowskiemu, kasztelanowi przemęckiemu.

Wojeichowska Z dziejów książki w Pozn. nr. 196. Czartor.

— Paramytheticon. In obitum Magnifici D. Andreae Illustris ac Magnifici Domini D. Ianvssii Grzymułtowski olim Castellani Bidgost. Capitanei Sroden. Fili. A Procopio Skępski oblatum. Posnaniae In Officina Ioannis Wolrabj. Anno 1619. w 4ce, k. nlb. 6 (sygn. B₂).

Na odwrocie k. tyt. herb „Niecznja“, pod nim sześciowiersz łaciński. Dedykacja wierszem łac. Joanni abbati Landensi Stanisl. capitaneo Srodensi et Christophoro Grzymułtowskiis fratribus germanis.

Na końcu wiersz polski: J. W. Barbarae z Grudnia (Grzymułtowskiej) wdowie.

Wojeichowska l. c. nr. 201.

Czartor. — Jagiell. — Ossol. (Bawor.).

Skepstwo pobanbione, Komedia. w Wilnie w publiczney Akademickiey Sali Societatis Jesu, wyprawiona. Roku Pańskiego 1753. Dnia (1.) Miesiąca (Sierpnia). B. m. dr. (Wilno) 1753. w 4ce, 1 karta.

Argument, treść z komedji Le Jaya.

Jagiell.

SKERLET Eliasz. Oda Czas przez J. Pana Eliasza Skerleta Sztaba Oficcyera Rossyjskiego woiażującego Kawalera wierszem w Rossyjskim Ięzyku dnia 1 września roku 1790 napisana przez JP. Manugiewicza Sekretarza J. K. M. prozą przetłomaczona a przez Franciszka Makulskiego wierszem przełożona. W Warszawie w drukarni J. K. M. Piotra Zawadzkiego na ulicy Piekarskiej N. 129 (1790). w 4ce, k. 4.

Branic. — Jagiell. — Krasińs. — Petersb. publ.

— Oda Szczęśliwość Narodu pod rządem rozumnym: na rocznicę Koronacyi J. Krolewskiej Mości przez Imci Pana... Sztaba Oficcyera Rossyjskiego woiażującego Kawalera wierszem, w Rossyjskim Ięzyku napisana, a przez Imci Pana Franciszka Makulskiego z Rossyjskiego Ięzyka na polski przetłomaczona i wierszem przełożona. Dnia 24. Mca Listopada 1790 r. w Warszawie w Drukarni J. K. M. Piotra Zawadzkiego. w 4ce, str. nlb. 1, k. 3.

Poemem: Oda Spokojność Rossyi... k. nlb. 4. Czartor. — Jagiell. — Krasińs. — Warsz. uniw. — Zamoj.

Skiagraphia ob. Grynaeus N. (theologiae 1577) — Olhafius P. (jurisprud. 1639).

Skiähl och Ordsaker (1733) ob. Ludwik XV.

SKIBICKI Andrzej S. J. (1618 † 21 kwiet. 1669). Gespräch eines Katholischen mit einem Lutheraner vom Gebrauche des heiligen Abendmahles unter einer Gestalt. Braunsberg 1669. w 4ce.

— Namiot Zacnemv Ciałv X. I. M. Karola Koreckiego, Kasztelana Wolynskiego, Ná wyprawę z Lubliną do Korca przy wyprowadzeniu roztocony przed Iasnie Wielmożnym Trybunałem Koronnym, Y Wiela Inszych Osob Zacnych. Przez X. Andrzeia Skibickiego

Societatis JEsv. W Lublinie v Páwlá Konrádą Roku P. 1633. w 4ce, k. 19 nlb.

Tytuł w ozdobnych ramkach. Na odw. k. tyt cytata z Pisma św. po łac. i po polsku. Dedykacja autora Samuelowi Koreckiemu.

Tu mówi, że był spowiednikiem zmarłego. W kazaniu mówi o pobożności zmarłego. Dostawszy się do więzienia szwedzkiego przebywał tam 5 lat. Piątego roku uczynił śluch, iż porzuci odczepieństwo greckie. Podnosi, że był słabego zdrowia.

Czartor. — Dzików — Jagiell. — Krasińs. — Ossol. — Przeźdz. — Uniw. lwow. — Zamoj.

— Rycerz Z Namiotv, Albo Kazanie. Na Pogrzebie Sławney pamięci X. I. M. Iana Karola Koreckiego Kasztelana Wolynskiego. Miáne w Korcu w Kościele farnym, Anno Domini, 1633. 7. Novembr. Przez X. Andrzeia Skibickiego Societatis Jesv. Z Dozwoleniem Stárszych. W Lublinie, v Páwlá Konrádą, R. 1634. w 4ce, k. 3 nlb, str. 46.

Tytuł w ozdobnych ramkach. Na odwrocie k. tyt. herhy rodziny Koreckich (Pogón w ąrodku), n dołu czterowiersz, u góry i po bokach litery I.(an) K.(arol) X.(iąże) K.(orecki) K.(asztelan) W.(olyński). Na następnych 2ch kartach dedykacja autora Samuelowi Koreckiemu.

W kazaniu przedstawia dzieje Koreckich na podstawie Strykowskiego. Wspomina Mikołaja Gerzego Czartoryskiego i Rom. Hryskiego. Kończą wiersze na klejnot Jana Karola Koreckiego.

Egz. Ossol. był w r. 1686 własnością Simonis Lubaszowski.

Akad. — Dzików — Krasińs. — Ossol. — Uniw. lwow. — Zamoj.

— Gründlicher Unterricht von der katholischen Verehrung der Jungfraws Maria. Braunsberg 1660. w 12ce.

Maciejowski Piśnienn. III 757. — Astrea Pamiętn. 1822 II 209. — Brown Bihl. pisarzy 380. — Dziedusz. Dzieje Lisowcz. II 214.

Skibniewski Andrzej ob. Butler Aleksander.

SKIBICKI Stanisław S. J. (1607 † 14 marca 1690). Dusze pod cieniem Drzewa Żywota ukrzyżowanego Jezusa siedzący z ranami y boleściami iego nabożna zabawa. Gdzie się to osobliwie na uwagę podaje jako Syn Boży wzięwszy na się grzechów ludzkich przewinienie y od gniewu nas Boga Oycy swojego, y od karnania sprawiedliwości

iego samym sobą zastępował. Przez X. Stan. Skibickiego S. Jesu zakonnika. W Kaliszu S. J. 1685. w 4ce, str. 189. (Druk gocki).

Wierszem i prozą. — Załuski Bibl. 81. — Juszyński II 184 podaje z tytułem: Medytacyi XXXI o męce pańskiej.

— Przygotowanie do przyjmowania Sakramentu Najświętszego przez X. Stanisława Skibickiego Societatis Jesu. Za dozwoleniem Starszych do druku podane. w Kaliszu roku 1685. (Bez wyr. drukarni). w 12ce, str. 359.

Jocher 4360.

Jagiell.

— Toż:... w Lublinie 1689. w 16ce, str. 289.

Warsz. uniw.

— Snopeczek miry to jest krótkie męki ukrzyżowanego Jezusa Chrystusa Zbawiciela zebrane przez... Soc. Jesu. W Kaliszu, w Kollegium Soc. Jesu. 1683. w 4ce, k. 4, str. 364.

Brown Bibl. s. 380.

Warsz. uniw.

SKIBIŃSKI Wawrzyniec. In nomine Dni Amen. Dissertatio de coadjutoriis beneficiorum ecclesiasticorum ex jure canonico lib. III Decretalium Gregorii IX. tit. VI. de clerico aegrotante vel debilitato desumpta. Jam vero pro more solito exercitationis academicae a M. Francisco Josepho Minocki U. J. ac protunc Institutionum Canoniarum professore, collega juridico, ecclesiarum: collegiatae SS. OO. Crae. Canonico, parochialis in Modlnica curato, Notario Apostolico, S. R. M. Secretario. Respondente ad objectiones Excel. M. Laurentio Skibiński AA. LL. et philos. Dre, pronunc actuali Arithmeticae professore; nuper vero earundem Institutionum Juris Canonici auditore, in lectorio collegii CC. DD. jure consultorum generalis regni Universitatis publice ad disputandum exposita A. D. 1769 die 31. mensis Januarii. w 4ce, k. 20 nlb.

Autor przypisał prozą Janowi Kantemu Dobrzańskiemu s. teol. Dr. i Koadjutorowi proboszczu kanoników regul. bożogrobców na całą Polskę i Litwę.

Autorem jest Minocki (obacz t. XXII str. 405), który cały szereg podobnych rozpraw ogłosił.

Dzików — Jag. — Ossol. — Warsz. uniw.

— Pożytek, który młodź Polska z nauki Niemieckiego języka odbiera

1781. pod dozorem X. Wawrzęca Skibińskiego filoz. Dra. w 4ce.

Po niem. i polsku. — Jest to wycinek z „Poisów rocznych“ 1781.

— ob. Dowód (1780) — Foltański Adalb. Joach. (Conclusiones 1769) — Fructus sapientiae — Lewalski Ignatius (Conclusiones 1776) — Minocki Franc. Jos. (1769) — Popisy (tom XXV s. 77).

SKIDZIENSKI Piotr. In Favtissimum Adventum, Illustrissimi Et Reverendissimi Domini D. Bernardi Maciejowski, Episcopi Cracoviensis, Dvciis Severiensis. &c. &c. Domini Clementissimi. Oratio Petri Skidzienski, A Skidzien. Cracoviae, In Officina Iacobi Sibeneycher, Anno Dni 1600. w 4ce, k. 9 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb „Ciołek“. Wysławia wiedzę i cnoty biskupa; mówi o powołaniu go do Wilna i Łucka.

Oratio zaczyna się: Cum multa ab ipso. Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Warsz. uniw.

Skierlet ob. Skerlet.

SKIERWIN Victorinus. Hymenaeus Leoburgicus, inter auspicata connubij foedera illustrissimorum neosponsorum D. Bonaventurae Constantii de Bełzec Bełzecki, dapiferi terrae Haliciensis etc., nec non V. Franciscae Barbarae de magna Kouczyce Mniszkowna, officiosi cultus gratia et publicae laetitiae decantatus a Victorino Skierwin Equite Lith. Aud. philos. Leopoli in typ. Jacobi Mościcki, Año Dni 1670. 31. Augusti. fol., 2 arkusze.

Na odwr. str. tytułu herb (Jastrzębiec) Bełzeckich; pod nim 8 wierszy łac. — Przypis stylem nakamiennym, gdzie wylicza imiona znamienitszych jego przodków a także z rodziny Mniszków, dalej powinnowanie wierszem; kończy odą.

(Zurazem:) Echo wesole Himeneusza Lwowskiego, przy szczęśliwym małżeńskiej przyjaźni zawarcie między JWW. oblnbieńcami Jego Mością panem Bonawenturą Konstantym z Bełzca Bełzeckim, stolnikiem ziemie halickiej, a Jey Mością panną Franciszką Barbarą z Wielkich Kończyce Mniszkówną, światu polskiemu oyczystym rymem rozesełane, z unieżonego oraz y życzliwego affektu. Lwów. 1670. fol.

Kijows. — Zamoj.

SKINDER Antoni. Dnia 28 8bris 1793 (w Grodnie). Projekt JW. Skindera

posła lidzkiego. Warunek względem wotowania na opinie deputacyi sancji-towej. w 4ce, strona 1.

Jagiell. — Zamoj.

— ob. Gorecki Wacł. (Głos).

Skinderbasza ob. Napolski Piotr (1628).

Skinderowicz Jan ob. Jurkiewicz Stan. J. (Violatum 1673).

Skinderowa ob. Zawiszowie (1783).

Skinderowie ob. Pawlikowski (1783).

Skipor Ignacy Hornost ob. Kajetan od Najśw. P. Chwała (Jezusa S. 1792) — Myśli radosne przez L. J. (1791).

Skiporowa Franciszka z Przyluskich ob. Kajetan od N. Panny (Chwała).

Skirgelonus Annibal Casimirus ob. Capua (1690).

SKIRMUNT (Skirmont) Adam. Głos W. Jmci Pana... Posła i Sędziego ziemskiego powiatu pińskiego na d. 11 apryla 1775 r. na seymie w dzień limity miany (1775). fol., kart 2.

Branic.

— Głos Jaśnie Wielmożnego... Posła Pińskiego na sessyi seymowej dnia 21. czerwca 1793 roku miany. fol., str. 1.

Jagiell. — Krasiań.

— Głos J. W. Skirmunta Posła pińskiego na sessyi seymowej dnia (24) czerwca 1793 roku miany. fol.

Branic. — Krasiań.

— Projekt... Posła Pińskiego. Wyznaczenie summy 6000 złotych dla Metrykanta Litt. 5 Octobra 1793. fol., str. 1.

Czerw. Dwór.

Skirmuntowie ob. Lubecka W. (Pamięć 1772).

(**Skirmuntowie i Orzeszkowie**). Produkt WJPP. Franciszka z Giedroyciow Skirmuntów Rottm: Pttu Piń: Małżonkowi z WW. JPP. Kazimierzem Sttą Ostryń. Józefem Michałem i Benedyktem Marszałkowiczami Pińskimi Orzeszkami Bracią Rodzonymi pretensorami a Tomaszem i Stanisławem Czyżami w sprawie o Bulhary Ewiktorami. (1775). fol., sygn. C₁.

Jagiell.

SKIRNIEWSKI Michał, Kanclerz Katedr. Łucki. Urządzenie gubernii w państwie rossyjskim dany w Moskwie d.

7. listopada 1775. r... ob. Katarzyna II (tom XIX. 176).

Gomulicki w Wędrowcu 1899 N. 38 str. 745.

SKIRON Adam. Conclusiones jurid. de cambio seu contractu cambiali 1753. w 4ce. Osoł.

Skirska Teresa z Zbierzchowskich ob. Gawłowicz X. Jan (1713).

Skirski Jan ob. Radoszowski Bogusław (Harmonia 1634).

Skirski Jan Kazimierz ob. Gawłowicz X. Jan (Ślady chwalebne 1713).

Skład apostolski ob. Wielowiejski X. (Wykład 1769).

— wszelkich towarów. fol., str. 1.

Jest to projekt wniesiony na sejm 1776.

(Dziariusz tego sejmu znajduje się w rękop.

Akad. Umiej. nr. 1157). Proponuje się

utworzenie kompanji handlowej i śpich-

lerzy dla wywożenia zboża drogami wod-

nemi. — Obacz Actum z r. 1776 (tom

XII 43), gdzie podana odnośna konstytu-

tucja. Akad. — Branic. — Czartor.

— Trybunału Koronnego w Piotrkowie r. 1718... ob. Maniecki Fr. (1718).

— Trybunału Koronnego w Lublinie r. 1718... ob. Kleczyński S. J. (Punkt honoru 1718).

— Trybunału Piotrkowskiego... ob. Starzyński S. J. (Sprawiedliwość areopagu 1724).

— Trybunału Lubelskiego... ob. Tymieniecki (Wszystko w jednym 1724).

— ob. Haur J. K. (albo skarbiec 1689).

SKLERKOWSKI Marcin. Trinckt alle daraus, das ist kurtzer Bericht, ob es wider des Herrn Geboth sey, dass man in der Catholischen Kirche das H. Sacrament nur in einer Gestalt verehret. Von Martino Sklerkowski... Erstlich in Wild durch Georgium Nigellium 1608 gedruckt. Jetzt aber aus Abgang der Exemplare... übersetzt und nachgedruckt. In Ingolstadt, durch Andream Angermeyer. 1611. w 4ce, str. 59.

Drukarz wiloński Nigellius znany jest w tych

latach jako drukarz jezuicki (por. t. XII

441). Ale autora polskiego Marcina Skler-

kowskiego nie znam i nie znam druku

polskiego lub łacińskiego, któryby odpo-

wiadał tytułem powyższemu dziełu. —

Nazwiska Sklerkowski nie zna też Nie-

siecki. Warsz. uniw.

SKŁODOWSKI Franciszek, Soc. Jesu, rektor nieświeskiego koll. Exorta przy samym złożeniu ciała J. O. Księżny Anny z XX. Sanguszków Radziwiłłowej kanclerzyny W. W. X. Lit. in castro doloris miana tegoż dnia d. 10 września 1747 r.

Umieszczone w dziele p. t.: Kazania i mowy na pogrzebie Anny z XX. Sanduszków Radziwiłłowy. Wilno 1750 (ob. XXVI, 99).

— *Veritas Peripatetica in avito Crucis Signo Perill. ac Magnif. D. D. Josephi Nakwaski Dapiferi Terrae Vis-sogrodiensis per praemissas panegyrico logicas inducta a Gener. D. Francisco Skłodowski Philos. Auditore Praeside R. P. Andrea Pawłowski Soc. Jesu in Collegio Varsaw. Ordin. Philos. Professore. A. MDCCVII (1707). w 4ce.*

Notata Jochera.

Skłonności umartwienie ob. Fati I. (1604).

Sklovden ob. Relation (1708).

Sklovia (Sclov) ob. Freudengesang (1780) — Katarzyna II (1780) — Sclov.

Skobera Józef (Gramatyka niemiecka) ob. Gottsched (1772, 1774).

Skocki Josephus Joan. Nowina († 25 września 1723) ob. Fabiański Andrzej (1715) — Kojdanikowski Jan (Chloris Zephyritis 1722) — Kuuk Paul Joan. (1708, *Immortalis vita* 1723).

Wadowski Wiad. o prof. 1900 str. 319. — Kochanowski Dzieje Akad. (passim).

Skoczniowski Michał ob. Fidecki Antoni (*Viretum* 1753).

Skoczyński Ludwik ob. Jaszczuł Placyd (1768) — Nowicki Placidus (1768).

SKOCZYŃSKI Piotr. Kapitalista w Ekonomii Niebieskiej, albo Gospodarz Główny, Plenną Cnot y Zasług Krescencją ná Głowę zbierający, Jan Kanty Błogosławiony. Przy uniwersalnym tego Błogosławionego Polskiej Korony y W. X. Litew: Patrona, Przesławney Akademii Krakowskiej Doktora niedys y Professora Fećcie, z nayniższą Główn Chrześciańskich inklinacją, w Katedralnym Kościółow wszystkich Fronćie, Prześwietney Poznańskiej Bazylice, Adorowany. y także przy Prezeneyi

Kapitulárnego Pierwszych Kościółá Bożego Główn Kongressu, Akcją Kaznodzieyską Pokazany. Przez Xiędzǎ Piotra Skoczyńskiego, Zakonu Bráći mnieyszey Ś. O. Franciszka Śćisleyszey obserwancy Reformata, Ordynaryuszǎ (ná ten czas) Kátedralnego Poznǎnskiego, na powaźną rekwizycyǎ, zá konsensem Zwierzchności, do druku Podany. Roku ktorego Ubostwioney Mądrosći Głowa Chrystus zbáwiennǎ Świátu obmyślił Ekonomią 1745. Dnia 24. Páździernikǎ. w Poznaniu, w Drukarui Akademickiey. fol., kart nlb. 72.

Na odwrocie rycina z herbem Kapituły (św. Piotr) i akrostych z 14 wierszy.

Dedykacja Kapitułe poznańskiej, gdzie wymienieni członkowie kapituły. Na jej końcu dwie cenzury i impratur.

Panegyryk na cześć świętego kończy się na k. S₁ — poczem idzie: Gospodyni Domu mądrosći z siedmi kolumn erygowanego... Przesławna Akad. Krakowska (od S₂—Hh). Jest to próba dziejów Akademii, oparta na dokumentach z jej archiwum i na kronikarsach. Po kolei mówi: 1) o erekcji krakowskiej akademii; 2) Przywileje od królów nadaue; 3) Profesorów o wiare dysputy z dyss.; 4) Świątobliwych doktorow dwudziestu siedm biogr.; 5) Doktorow znakomici na różnych urzędach; 6) Wylicza uczonych co im cześć świadczyli; 7) Opisuje fundatorów i przywileje Akad. pozn. (Lubrańskiego i Rozdrażewskiego) oraz wymienia jej rektorów (razem 38) i jej obecnych profesorów.

Na końcu czterowiersz na cześć św. Jana K. Janocki Lexicon I 153. — Załuski Bibl. hist. 169. — Mizler Warsch. Biblioth. s. 296—320 (wyjątki). — Jocher 4999, 8445. — Bentkows. II 570. — Bederski Druki pozn. 1929.

Akad. (frag.) — Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Raczyńś. — Zamoj.

— Regalizacya Dwu-koronna Czyli Podwoyna Koronacya Przy Pierwszey Kościółá Boćkowskiego Dedykacyi, záraz po trzydziennym Pogrzebie Fundatorskim złożoney, Kaznodzieyskim trybem Produkowana. To iest Oddanie Weselnego Wienca Neokonsekrowaney Oblubienicy Chrystusowey Kościółowi Śwíetemu, y oddanie Korony Chwały Wieczney á. p. Jaśnie Wielmoźnemu Fundatorowi, Jozefowi Sapiezcie, Podskarbiemu Wielkiego Xięstwa Litewskiego, Przez X. Piotra Skoczyńskiego

Zakonu Braci Mniejszych S. O. Franciszka Ścisleyszey Obserwancyi Prowincyi Wielkopolskiej Reformata, Kaznodzieie ordynaryusza (na ten czas) Katedralnego poznań: (teraz) Sekretarza Prowincyi, przy pańsko, y liczno zgromadzonym audytorze z Ambony Boćkowskiej ogłoszona. Roku ktorego przed krolewską na gorę uszedł, po cierniową na gorę zaszedł koronę, Krol Chwały Wieczney Dnia 7. września 1744. a potem na kontestacyą wiekopomney fundatorskiemu domowi obligacyi, Jasnje Wielmożney JMści Pannie Teressie Sapiezance Podskabiance Wielkiego Xięstwa Litt. Fundatoree miłościwey y dobrodziejce Naszey, Po Typograficznej zákonsensem duchowney Zwierzchności, Dywulgacyi konsekrowana. Roku ktorego Oycowskiej zádosyć uczyniwszy Obligacyi, po śmiertelnym spoczynku do własney Wiecznego Żywota pospieszył Korony Chrystus 1747. w Warszawie w drukarni J. K. M. y Rzeczypospolitey XX. Schol: Piarum. fol., k. nlb. 6 (a—d) i k. 20 (ark. L.).

Na odwr. str. tyt. herby Strzała i Gryf a potem kilkanaście czworowierszy na pochwałę. — Przypisał autor prozą Sapiezance. Poczem cenzury. Wreszcie tekst Kazania.

Na k. C, przeprowadza porównanie między Krakowem a Boćkami: „czyż z tym Krakowem emulować nie mogą Boćki?“ Całe pełne takich dziwactw.

Zański Biblioteka historyków str. 169. — Janocki Pol. liter. 77.

Branic. — Jagiell. — Krasinś. — Warsz. uniw. — Zamoj.

Skoławski Martinus ob. Siekiewicz Petrus (Plautus 1700).

Skolimowski Ignacy ob. Proceder (1791) — Sąd.

(**Skolm Michael**). Ebrengedicht auf den hochzeitl. Freudentag Michael Skolm und Gertrud Martin Winters Tochter. Danzig. w 4ce.

— Epithalamium auf den hochzeitl. Ehrentag des Michael Skolms und Jungfer Gertruden Martin Winters Tochter. Danzig 1645. w 4ce.

Skomorowski Jacek ob. Czarnocki Fr. (Idea virtutum 1658).

Skomorowski Tomasz ob. August II (1727) — Ciechanowski Adalb. Hiacynt. (1721).

SKONIECZNY Fabian. Bellator Sar-maticus, in exemplari praestantissimo Illustrissimi ac Magnifici Domini D. Sigismundi a Kazanow Kazanowski, Supremi Regiae Camerae praefecti, Kochonausen. Solecen. Głobucen. Mucharoven. Capitanei expressus, et Illustrissimo ac Magnifico Domino D. Nicolao Gizicki Castellano Czernensi, &c. &c. a P. Fabiano Skonieczny, officii et debitaе observantiae ergo anno reparatae salutis humanae, supra millesimum sexcentessimum trigesimo quarto oblatum. Cracoviae typis Francisci Caesarii Anno 1634. w 4ce, ark. 4.

Na odwr. str. herb Giżyckich a pod nim podpisał 8 w. łac. Franciszek Delpaci Stud. ak krak. Przypisał prozą Mikolajowi Giżyckiemu kaszt. czerneńskiemu. — Dalej wyrzyt herb Grzymała a pod nim 4 w. łac. podpisał Fabian Borowski.

Chrept. — Dzików — Jagiell. — Zamoj.

Skop (Scopius) ob. Tyr J. (1643).

SKOP (Tluk) Karol. Caroli à Skop aliàs Tluk, Epigrammatum Libri Quatuor. Quorum Primus continet Epigrammata Ephemeridica. Secundus, Epigr. pro singulis Urbibus Europae. Tertius, Epigrammatica Consilia. Quartus, Epigrammata Varia. Francofurti ad Viadrum, Literis Christoph. Zeitleri. (Bez roku). w 12ce, k. 2 nlb., str. 200 i k. 24 nlb.

Na czelo kartka z napisem: Sub felicissimis Auspiciis... Frederici I. Regis Borussiae..., poczem dedykacja temuż, w której nazywa swą muzę „patria exul.“ Podpis: Clienſ Carolus à Skop alias Tluk, eqv. Siles. Poczem praefatio ad Lectorem (str. 3—6), z której wynika, że jest to powtórna edycja „a mendis, quibus prior editio scatebat, purgata“. Nazywa swe wiersze „in juventute et inter sagi militaris molestias“ skomponowane.

Autorem jest niewątpliwie ten sam Skop, co i następnego zbiorku, choć tam nosi imiona Carolus Georgius, a tu samo Karol. Wskazuje na to identyczny charakter wierszy. Był on ślązakiem, a nie pochodził z Podhorzec! O Polsce w tym zbiorku mało jeszcze mowy.

Książka składa się z epigramatów, podzielonych na 5 ksiąg, pisanych na wzór poezji Owena. W księdze II w poemacie

„Urbes Europae“ (w którym charakteryzuje epigramatycznie miasta Hiszpanji, Włoch, Francji, Niemiec, Węgier etc. etc.) są na str. 99—107 epigramaty poświęcone miastom polskim: Cracovia (opiewa smoka na Wawelu!), Oswiecin, Sator, Czenstochovia, Sendomiria, Lublin, Wilna, Grodno, Leopoldis, Podoleki Kaminiec, Zamoscis, Choczim, Ploczko, Halicz, Varsavia, Marienburg, Elbinga, Culm, Gedanum, Torunium, Posnania, Meseritium, Lesna, Gnesna, Piotrkow, Kruswitz, Oliva. — Na str. 118 i nast. epigramaty dla misst śląskich: Cieszen (gaudeo polonice sign. cieszem się), Pilsko, Raczybur itd. — Na str. 147: Max. Rev. Vincentio Pniewski nunc ut audio socio provincialis Prov. Polon. (był to jego towarzysz z Wenscji, Krakowa i Salsamanki). In P. Votu Confessarium regis Poloniae. Na str. 154: Comiti de Flemming. Na str. 164: Joanni a Schultz Schuletzki (ob. o nim tom XXVII s. 288). Na str. 174: Samueli Chwałkowski. Na str. 180: Ernesto Jabłowski. Na str. 185: Hussari descriptio (ciekawy opis husarsa!).

Księga V dodrukowana widocznie później i dlatego nie paginowana. Na k. A₁: Comes de Tenezyn Cap. Duc. Teschi. — Na k. A₂: Ad Poloniam (ma ona teraz trzech królów naraz). Na k. A₃: In sortem Jacobi filii reg. Pol. et Rakocai (o jego uwiezieniu w Saksonji). In praes. statum Poloniae. Na k. A₁₁: Pestis in Polonia. In Radziejowski. Na k. B₂: Ad neolectum in Polonia (Aug. II czy Leszcz.?). Na k. B₃: Ad Trzemiecki.

Zbiorek powstał, jak widać z treści, około roku 1700, bo odnosi się do wypadków tego czasu. Zapewne też i druk z pierwszych lat XVIII w. O Szuleckim pisze jako o żywym, a zmarł on 1704.

Egz. Czart nie ma poprawionej V księgi, później dodrukowanej.

Akad. — Czartor.

— Podchorecensia Seu Fragmenta Varia composita et lecta, collecta, selecta. A Georgio, Carolo, Equite, Skop Originis prognatae in Polonia, Educato in Britania. Praefecto Equestri in Svecia. Aetatis suae Octogesimo Quarto Leopoli Typis Confraternitatis SSS. Trinit: 1754to. w 4ce, 1 ryc., kart nlb. 173.

Dedykacja Jos. Alex. Jabłonowski (wierszem). Potem idzie Genetliacon Jabłonoviorum domus (wierszem, kart I). Pars 1a Origo regum et Regni Poloniae, tum vitae eorundem (od ark. A—F₁, kart 20). Notata varia ad Jos. Jabłonowski, Illus, Sapientia Carolinae de Radzivilis Jabłonoviae filio. In Podhorce, Principi Eugenio Sabaudiae. — Quatnor partes mundi. Origo mensium. Casimirus M. amore captus puellae Ju-

deae. Epitaphion Mar. Dzieduszycka Praefectae stabuli. Joanni Cajet. Jabłonowski. In imaginem Beat. Czestochoviensis. Sociatica scientia (prozą i wierszem, od ark. R—S₃). — Pars II idzie od ark. Z: Officina Podhoreciana. Ad Jos. Jabłonowski. Polonia apex Principum. Moscovia tellus Mancipiorum. (Tak opisana każda monarchja, wierszami). — Addenda ad Regem Stanislaum, Thessera justorum crux praesuli Nic. Ign. Wyżycki dicata. Michaeli Czerlecki Praepos. Sokołoviensi. Leopoldis. Domus Zamoiecia. Genealogion Łabęcki Capitanei Rohatinensis. Panegiricus in laudem Joannis III Romae habitum (prozą i wierszem). Pharsalia Sarmatica seu bellum civile. Oratores fiunt, nascentur Poetae. — Na końcu Valedictio J. L. R. Sułkowski per Poniński Palat. Posnan. a Skop recensita.

Dzieło to mylnie przyznają niektórzy Jabłonowskiemu.

Chrept. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Warsz. uniw. — Wileńs. — Zamoj.

— Lillia Parnassi... Berolini, około 1704. w 12ce.

Ani tego zbioru ani innych tu nieopisanych nie miałem w ręce. Należałoby ich szukać w bibl. Berl.

— ob. Bibliothek (tom XIII. 50) — Jabłonowski Józef Aleksander (1754 i Tabulae Jabłonow. 1748).

Juszyński Dykcyon. II. — Mitzler Warschauer Bibliot. III 241. — Krasicki Dzieła III 251. — Sobieszcz. w Encykl. pow. Org. XXIII 533. — Janocki Lexicon II 189. — Dogiel Nr. XII.

W ostatnich czasach zajął się nim bliżej Sinko: 1) w Eos XIII (1907); 2) w Rozpr. Akad. Um. (filolog.) XLV str. 350; 3) w Encykl. pol. tom XXI str. 169. Tu pisze: „W czasie podhoreckiej spisywał swe wiersze ofycjalista ks. Józefa Aleksandra Jabłonowskiego(?) Jerzy Karol Skop. Do starszy się w młodości (prawdopodobnie jako pacholek jakiegoś paniecia) do Anglii, nauczył się tam na tyle po łacinie, że mógł pisywać wiersze, gdy po różnych życia kolejach wrócił na łaskawy chleb do Podhorseo(?). Wydane w r. 1754 we Lwowie Podhorecensia, zawierają prócz szkolnych ćwiczeń w rozprawianiu myśli luwenalisa, Persinsa i t. d., prócz konwencyonalnych panegiryków, prócz epigrammatycznych żywotów królów polskich i opisów głównych państw i miast Europy, także takie curiosa jak tłumaczony z angielskiego list arcybiskupa z Cambridge do pretendenta Jakóba III Stuarta lub miłosną korespondencyę (pisaną na wśór Heroid Owidyusza), wymienioną między francuskim delfinem, a córką Augusta III.

Własne doświadczenia wojakowe zużył Skop w „*Militis Hispani propria de sorte querela*“. Porwał się nawet na opis wojny domowej między Sasem a Leszczyńskim (*Pharsalia Sarmatica*), ale przerwał go po 167 heksametrach, by nauki polityczne na temat niezgody wewnętrznej wypowiedzieć w formie heksametrycznej tragedii, o osnowie świętej z Lukana. Jest to *Tragoedia inter Caesarem et Pompeium, Cleopatram et Ptolomeum*, stwierdzająca swem istnieniem niesłychaną popularność tragedii szkolnej w w. XVIII⁴.

Jak widać z treści znanych mi tomików Skopa, pochodził on ze Śląska; w młodości (arodz. 1770) odbył podróż do Polski i zbliżył się do Chwałkowskiego, Szuleckiego, Jabłońskiego, którzy byli Prusakami polskimi. Potem zapoznał się z Jabłonowskim i z innymi panami polskimi a i pod koniec życia (lat 84) bawił znów w Polsce. U Jabłonowskiego i Mitalera podane są o nim informacje. Zwiedził zresztą całą prawie Europę od Anglii i Szwecji po Włochy i Węgry, ale nie jako pachołek paniecia, lecz jako student, żołnierz i wojażer. Pochodzenia był polskiego i po polsku coś nie co rozumiał.

Skopowski Franciszek ob. Czarnocki (1646).

Skoraszewski ob. Skoraszewski.

SKORASZEWSKI M. Paweł y Marya Kochankowie jakich mało. *Historia Indyjska*. Tłumaczona z Angielskiego przez M. Skoraszewskiego. Tom I (i II). W Warszawie. u P. Dufour Konsyliarza Nadwornego J. K. Mci i Dyrek: Druk: Korp: Kadet: M.DCC.XCIII (1793). w 8ce, Tom I. str. oraz T. II. k. tyt., str. 147 i 1 nlb.

Mimo że to przekład z ang. zachowane są nazwiska francuskie (pani de la Tour, pan Bourdonaye). Jest to bowiem przekład „Pawła i Wirginii“, tłumaczony za pośrednictwem angielskiego. — Por. Saint Pierre (Paweł i Wirginia).

Jagiell. — Ossol.

— Pierwiastki literatury polskiej, czyli powieści moralne w języku polskim przez P. R. B. C. S. podkomorzycę parnawskiego po pierwszy raz wydane. W Warszawie w drukarni Piotra Dufour kons. nadw. J. K. M. i dyrek. druk. korp. kad. M.DCC.XCII (1792). w 8ce, k. 2, str. 204.

Obacz tom XXIV str. 253.

Jest to szereg powieści moralnych tłumaczonych z francuskiego lub angielskiego,

jakoto: Abdallah i Balsora, Niewinność uznana, Pola elizejskie, Sen Irusa, Próźność i Duma, Obraz czterech wieków, Cnota nieszczęśliwa, Nuradyn, Sąd pamiętny, Mowa Cyrusa, Małpa która świat widziała. — Gubrynowicz *Romans* w Polsce 1904 str. 165 nie omawia bliżej ani poprzedniej powieści ani tego zbiorku. (Wspomina go na str. 31).

Jagiell. — Kijows. — Ossol.

SKORAWIEC Albertus (Wojciech). *Illvstri Ac Magnifico Domino D. Ioanni Carolo Chodkiewicz Comiti De Sklow Et Mysz. Baroni in Bychovv faeliciter auspicanti Generalem capitaneatum Samogitiae &c. &c. Poema Gratvlatorivm. Albertus Skorawiec, Academicus Vilnensis officiosè offert. Vilnae, Anno Domini 1599. w 4ce, k. 4 nlb.* Wierzbows. II 1898. Petersb. publ.

— *Favsta Gratvlatio. In Exoptatissima Hieronymi Chodkiewicz Natalitia, Filii Illvstris ac Magnifici Domini, D. Ioanni Caroli Chodkiewicz Comitis Minsensis ac Sklouiensis etc. Alberti Skorawiec Academiæ Vilnensis. Vilnae. In officina Academiae Soc: Iesv. Anno Dñi 1598. w 4ce, kart 6.*

Pamiętnik Sandomierski I str. 421. — Wierzbowski III 3058. Zamoj.

— *Winszowanie. Jásnie Wielmożney Paniey Jey Mści. P. Zophiey z Mielcá, Janowey Károlowey Chodkiewiczowey, Podczászyney Wiel. X. Lit. z Nowourodzonego Syná Hieronimá. Uniżenie Woyciech Skoráwiec ofiárnie. W Wilnie Roku Páńskiego. 1598. w 4ce, k. nlb. 4.*

Egz. Ossol. ma tylko 3 karty, reszty brak. Na odwr. k. tyt. „Przedmowa“ do Chodkiewiczowey (dziesięciowiersz). Na drugiej karcie Winszowanie (tytuł powtórzony). Na 2lej k. v. „Do Jego Mści. Páná Podczászyney“ i „Do Jey Mści. Paniey Podczászyney“. Na 3ciej „Winszowanie X. Korcekich, Páná Sámuelá y Páná Károlá, Nowonrodzonemu Brátu, Hieronimowi Chodkiewiczowi“ (bez końca). Wszystko wierszem.

Maciej. Piśm. III 419.

Ossol.

Skorbut ob. Scorbutum.

SKORCZYŃSKI Dionizy. *Thema poeticum... Francofurti, 1611. w 4ce.* Zamoj.

SKÓRECKI Stanisław. *Deklamacye na dzień Wielkanocy dla ćwiczenia*

pacholąt szkolnych. W Krakowie, u Woyciecha Kobylńskiego 1591. w 4ce.

Juszyńś. II 185. — Sącz. Obr. II 192.

— ob. Hippolyt Joannes (Honori eruditae 1610).

Skórewicz ob. Skurewicz.

SKORKOWSKI *Elisaeus*. Annum Vectigal amoris in Adventu admodum Reverendi P. Martini Charzewicz Sacrae Theologiae Doctoris Dignissimi, tum per Sarmatiam et Lithuaniam, Provincialis Meritissimi. Per Frem *Elisaeum* Skorkowski A. Filiis, in Sacra Arena ad Cracoviam residentibus, solutum. Anno à partu Virginis admirabili 1669. Die... Mense... Casimiriae ad Cracoviam In officina Typographica Balthasari Smieszkowic, S. R. M. Typogr. w 4ce, kart 4.

Na odwołanie tytułu herb.

Jagiell.

SKÓRKOWSKI *Kazimierz Albin* (Saryusz). Głos J. W. Jmci Pana Kaz. Skorkowskiego Posła z wwdzwa Sandomirskiego miany przy materji rządu nad wojskiem (1788). fol., k. 1.

Branic. — Czartor.

— Głos J. W. Jmci Pana K. Saryusza Skorkowskiego Posła z wwdztwa sandomirskiego d. 22. listopada roku 1788 in turno. 1788. fol., karta 1.

Branic. — Czartor.

— Głos JW. Kazimirza Skorkowskiego Podczaszego Opoczyńskiego Posła z Wojew. Sandomirskiego dnia 9. Marca 1789. Przy materjy podatków Duchownych. w Warszawie w Drukarni J. K. Mei y Rzpety. u XX. Piarów. fol., k. 2. Czartor. — Krasinś. — Zamoj.

— Oświadczenie Jaśnie Wielmożnego JMci Pana Albina Kazimirza Skorkowskiego Posła z Woiewodztwa Sandomirskiego, Na dniu 9. Maia w Stanach Zgromadzonych Na Sessyi Seymowej Uczynione. (1791?). fol., k. 1 nłb.

Wydanie dwojakie. Nawiązuje do Głosu Rzewuskiego o przysięgę na dzień 3. Maja zapadłe. Powiada że nie przysięgnie. Nie chce on wiedzieć, jaką jest lewa strona, przez którą rozumiał kasztelan Łukowski obce poteneje.

Akad. — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Zielinś.

— Projekt JW... Posła sandomirskiego, przez Deputacyą Konstytucyjną roztrząsany. fol., karta 1.

O kupnie pałacu dla posła rosyjskiego.

Czartor. — Krasinś.

— Przymówienie się interlocutorie JW. Kazimirza Skorkowskiego Podczaszego Opoczyńskiego, Posła z Woiewództwa Sandomirskiego przy przeczytanym Raporcie d. 8. Marca 1789. miane. w Warszawie, w Drukarni J. K. Mei Rzpety u XX. Schol. Piarum. fol., kart 2.

Czartor. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Przymówienie się interlocutorie J. W. K. Skorkowskiego Podczaszego opoczyńskiego, Posła z wwdztwa sandomirskiego przy przeczytanym raporcie d. 9. marca r. 1789 miane. w Warszawie, w Drukar. Sch. Piar. 1789. fol., str. 4.

Zarazem:

Przymowienie się tegoż d. 16 Marca. — Toż d. 20 Marca. — Toż d. 23 Marca 1789.

Branic. — Czartor. — Krasinś.

— Przymówienie się interlocutorie K. Skorkowskiego posła z wwdztwa sandomirskiego na dniu 27 8bris r. 1789. w 4ce, k. 2 nłb.

Smoleński Ostatni rok 1897.

Branic. — Czartor.

Skorobohaty *Andrzej* *Kazimierz* ob. Wojniłowicz *Michał* (Drzewo 1682).

SKOROBOHATY *Woyzsko* *Joannes Felicianus*. Festus Hymenaei dies, pro sole, Sapiehanis splendoribus Pupillam aquilae Połuhinianae oblectans: sub auspiciatum Connubium Illustrissimi Domini Domini Georgii Sapieha. Comitis in Bychow, Domini in Lubecz, Łoiów, Hory et Horki, Mercensis capitanei, Palatinidae Vilmensis, nec non Illmae D. Dom. Isabellae Helenae de Łubno Połubińska Supremi M. D. L. Marechalci filiae; obsequioso stylo celebratus, a Collegio Academico Vilmensi Soc. Jesu per Illustrem ac M. Dnum Felicianum Joannem Woyzsko Skorobohaty Vice Thesauraridam M. D. L. Rhetorem Academicum. Anno a Connubio Dei cum natura humana MDCLXXXVI (1686).

Vlinae. Typis Acad. Soc. Jesu. fol., kart 17 (sygn. A—K₂).

Razem z tem wyszło i tworzy dalszą część:

Pogoda w dzień festu godowego domowemi oświecona Splendorami Jaśnie Wielmożney Pary Jego Mści Pana Jerzego Sapiehy Hrabi na Bychowcie, Pana na Lubczu, Horach y Horkach, Mereckiego Starosty etc. Woiewodzica Wileńskiego y Jey Mości Panny z Lubua Izabelli Heleny Połubińskiej, Marszałkowny W. X. L. za prezent, Przejornemu Orła herbowego oku, od Collegium, y Akademij Wilenskiej Societatis Jesu powolnym do usług piórem opisaną. Przez... Skarbnikowicza W. X. L. Rhetora Akademika uniżonym affektem ofiarowana. fol., k. 2 (sygn. L₁—L₂). Jagiell.

SKOROBHATY Stanisław S. Jesu.

O narodzonym Chrystusie y Najswiętszej Pannie rytm polski. W Wilnie, w drukarni Akademickiej 1668... ob. Woynilowicz Mich. (Drzewo Stan. Jana S. 1682).

Kraszewski Wilno IV 202. — X. Brown Bibl. str. 380. — Załuski Bibl. post. 81. — Juszyński. II 185.

SKORODYŃSKI Mikołaj, Biskup grecko katol. Głos do przezacney cesarsko krolewskiego miasta Lwowa Muncypalności. przed poświęceniem teyże Muncypalności publicznych chorągwi. Przez Jaśnie Wielmożnego Imci Xiędza Piotra Bielańskiego biskupa ruskiego lwowskiego, halickiego i kamienieckiego, Jego Cesarsko-Krolewskiej Mości aktualnego Stanów tajnego konsyliarza. Dnia 17. stycznia 1797 Roku uroczyste odprawionym w Lwowie. Miany przez Imci Xiędza Mikołajia Skorodyńskiego Wikarego i Officyala Generalnego Dyecezyi Lwowskiej Ruskiej Stey Theologii Doktora (1797). w 4ce, k. 2 nlb. Ossol.

— Kazanie na uroczystość zasnienia Najswiętszej Maryi Panny w cerkwi parochialney mieyskiej lwowskiej. Przez X. Mikołajia Skorodyńskiego teologii pastoralney w akademii lwowskiej, profesora publicznego, diecezyi lwowskiej obrządku greckiego prezbitera świec-

kiego miane 1785 roku. (B. m. dr.) w 8ce, 8 k. nlb.

Kazanie z tekstu: Marya najlepazą częstkę obraża. Jagiell. — Ossol.

— Worte an die bewaffnete Bürgerschaft der k. k. Ostgalizischen Hauptstadt Lemberg aus dem Polnischen uebersetzt von M. Kuralt (1797). w 4ce. Ossol.

— Gittschütz Franc. (Osnowa 1787) — Kuralt (Idyllion 1799) — Marewicz Wincenty (1798) — Pietruszewicz Stef. (Głos ludu 1799) — Zehmark (1798).

Skoroszewska Katarzyna z Gorayskich ob. Dunin Piotr X. (Kazanie 1695) — Komadarski Cas. Mart. (1660).

Skoroszewska Konstancya ob. Margowski Andrzej Rudolf (1686).

Skoroszewska Teresa z Mycielskich ob. Konarski Stanisław (Widok 1768) — Krall Jan (Bieg życia 1759).

Skoroszewski Jerzy ob. Zieliński Lndw. Joan (Habdank pro libero 1689).

Skoroszewski Mikołaj, kasztel. ob. Nikodejski Jan Józef (Atalanta 1718) — S. P. (1715).

Skoroszewski Petrus ob. Margowski Andr. Rudolf (Magnitudo 1686).

Skoroszewski Władysław Michał ob. Dunin Piotr X. (Kazanie na pogrzebie 1695).

Niesiecki VIII. 382—4 nazywa tą rodzinę Skoraszewski.

SKORSKI Jan Soc. J. (1691 † 27 lut. 1751). Apex aureus infularum in montibus Leonis eminens, Crux Geraldorum archipraesulea, Illustr. Excell. et Reverend. DD Nicolai Geraldini in Wyżycy Wyżycy, Archiepiscopi Leopoliensis, ad culmen gloriae accedens, applaudentibus sub ingressum Cathedrae Archidioeceseanae, Leopolitano et Stanislaopolitano Soc. Jesu. Collegiis, anno Dni 1737. Leopoli typis Coll. Soc. Jesu. fol., str. 76.

X. Brown Bibl. pisarzy S. J. 381. — Niesiecki IV 116 (odsłania autora). — Juszyński ma datę 1731 mylną.

Bibl. Ponif. (X. Polk.).

— Ex utroq; Caesar virtute et scientia. Eminentissimus Bonaventura doctor S. R. E. Cardinalis Episcopus Albanensis. Jnter Julij ferias, jn eccle-

sia Petricoviensi. A. A. R. R. P. P. Ordinis Minorum de observantia ab uno è Minima Soc: Jesu proclamatus. Annò quo Rex Regum in domo Jacob regnare coepit. 1726. Die 14. Julij. Typis Clari Montis Czesłochoviensis. fol., kart nlb. 8.

Dedyk. Antoniemu Starczewskiemu.

Panegiryk zaczyna się: Iulium agimus.

Jocher 5432. Jagiell. — Ossol.

— Fortunna Liga albo sprzysiężonych affektów wieczny obowiązek... domow Xaw. Potockiego i Elżb. Branickiej... W Lublinie w Drukarni Coll. Lub. S. J. 1723. fol., k. 8.

Ob. tom XXV. 179, gdzie podano dokładny tytuł i biblioteki. Autora odkrywa odpis zachowany między rękopisami bibl. petersb. (obecnie Uniw. warsz.), o czem ob. Kozłowska Katalog rękop. 1929 nr. 22.

— Juratus honor purpureae Potociorum Cruci in Illustrissimo Excellen-tissimo D. D. Xaverio Potocki Capitanneo Sokaliensi etc. etc. et Illustrissima D. Elisabetha Branicka Palatinide Podlachiensi etc. etc. inter Hymenaei plausus Celsissimae et Principis Nobilitatis utriq; Domui perenniter trabeatu nexu obligatus applaudente devinctissimo fundatoriis nominibus Collegio Crasnostaviensi Societatis Jesu 1723. Lublini Typis Collegii Soc. Jesu anno 1723. fol., k. 10 (I₃).

U Niesieckiego: rok 1722. Inni autorem mieniają Kotfickiego Ben.

Zaczyna wiersz: Lechia tolle caput. — Mięszane z prozą. Jagiell. — Ossol.

— Lech Polski albo wolnego y złotego narodu polskiego początki, starożytność, fortuna, y różne successów odmiany. Na wiersz oyczysty przełożone oraz z dozwoleńcem Zwierzchności do druku podane przez X. Benedykta Kotfickiego zakonu O. S. Franciszka Reg. Obs. L. T. D. A. Roku 1751. We Lwowie, w Drukarni Brackiej SSS. Trójcy. w 8ce, 4 k. i 176 (sygn. A—X₈).

Na czele: Approbatio Nic. Ig. Wyżyci Leopoli 25 Januar. 1751 i Prowincjała Fr. Kapistrana in Conventu Socaliensi 19. Martii 1751. — Tu pisze: Liber Lech polski a Ben. Kotficki compositus atque a theologie lectus.

W przedmowie wierszem mówi: „Rozumiem, że poetyczne te moje zabawij gust ci

uczynia, ... do wierszów czytania... Krotkió wiersz dają“. Zatem sam Kotficki za autora dzieła ogłasza się.

Zaśluki Bibl. hist. 26 pisze: „Skorski Jan, jezuita, Lecha panowanie i początki Królestwa wierszem swym opisał. Kotficki zaś Benedykt, choć obserwant, lecz w tym nie bardzo, że wydajęo tłumacz polskim wierszem Skorskiego dzieło, imie autora zamilczal“.

W niektórych egzemplarzach (np. Kajetana Jabłońskiego) była na czele dedykacja Mikołajowi Wyżyckiemu arcybisk. lwow. prozą — a Bielskiemu łowcz. kor. wierszem (razem kart 11).

Podawaną w katalogach bywa też edycja tytułowa z datą Lwów 1758 (kart 176).

Taką ilość kart znaczy Bentkowski 1480. Czartor. — Dzików — Jagiell. — Krasinś, — Zelińś. — Zamoj.

— Toż: ... we Lwowie 1791. w 8ce, k. 8 i ark. 22.

Wydanie odmienne. Lecz tytuł dopisany. Przepis państwu Humnickiu.

Katal. Kaj. Jabłońskiego. — Bentk. 1481.

— Lechus Carmen Heroicum, Regni Aurei & Liberi Primordia & Vetustatem Fortunamq; Variam Decantans Authore P. Joanne Skorski Societatis Jesu Leopoli Typis Collegii Societatis Jesu Anno 1745. w 8ce, k. nlb. 8, str. 333 i 3 nlb. (Errata).

Rozpoczynają trzy kartki przedtytułowe, jedna z napisem: Lechus, druga: Lechus Carmen Heroicum (znaczone 1 i 2). Potem idzie ryc. przedstawiająca Lecha w hełmie z piórami strusiem, u dołu zamek z napisem Conditor i obóz z napisem Bellator. — Po tytule: Approbatio Loci ordinarii (bisk. Wyżyckiego) i praep. prov. T. Dunina (na 2 k. nlb.). Autor nazważy tu in scholis leop. professor. Datum Leopoli 21 i 24 Apr. 1745. — Następuje dedykacja Joanni Nepom. Soc. Jesu tutelari (na 2 k. nlb.).

Następuje poemat złożony z 12 pieśni, przed każdą Argumentum tj. streszczenie (powołuje się tu na swe źródła: Sarnickiego, Kromera, Gwagnina, Orzechowsk., Dom. Rubeisa, Neugebauera, Miechowite, Kojalowicza). Najwięcej czerpie z Sarnickiego. Artystycznie jest mu wzorem — prócz Wirgilego — Ines (ob. tom XVIII str. 569).

Tromler De polon. — Pilch w Eos XXI str. 102—114. — Sinko w Enc. pol. XXI str. 171 pisze o tej epopei: „Treścią romansową jest poszukiwanie dzieci Lecha, córki Librii, porwanej przez Rossa i syna Wizimira, uniesionego na okręcie przez burzę. Losy ich splatają się z losami Winidy, Wandilli i Undala, zaginionych dzieci wandalickiej królowej Polii. Bitwy na morzu

i łądziej, zasadzki i trucicielstwa, praktyki czarodziejskie i cudowne ocalenia przeplatają się z opowiadaniem, łączącemi osoby epopei z Kolchidą i Jazonem, z Troją i Antenorem, z Rzymem i Palemonem. Liczne wyrocznie, sny wieszczce, i obrazy czy rzeźby, wyobrażające rzeczy przyszłe, łączą początki Polski z czasami późniejszymi aż do Augusta III^a. — Brückner Dzieje liter. I 371. — Chmielowski Hist. liter. II 121. — Korbut II 49.

Akad. — Bibl. Bodlej. — Bran. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Toruń. — Uniw. lwow. — Wilno — Zamoj. — Zieliń.

— Vox doloris publici. Cracoviae 1727.

Notata Joehera.

— ob. Kotficki B.

Chodynicki III 120. — Bentk. I 637. — Janocki Pol. liter. 77 oraz Lexicon I 153 i 4. — Encykl. kośc. XXV 489. — Sobieszcz. w Encykl. Org. XXIII 539. — Brown Bibl. pisarzy 381. — Catalogus personarum prov. polonae S. J. z r. 1752 str. 53.

SKORSKI Krzysztof X., Karmelita. Propugnaculum fidei christiane.

Jablónowski Musaeam polonum str. 231.

(**Skorulski Andrzej**). Problemata Ab Amaside Aegyptiorum Rege Proposita. A Magnifico ac Generoso Domino D. Andrea Skorulski Milite Ierosolymitano Marschalco [Marschale dopisane atramentem i nalepione] Cavnensi Solvta. Maestissimis filiis Magnifico Ac Generoso Domino D. Nicolao & Raphaeli Skorulscis fratribus A Studiosa Invenvte Collegii Radivil: Nesuisiensis Societ: Jesv offeruntur. Vilnae, Typis Academicis Soc: Jesv, Anno Dñi 1637. w 4cc, k. 11 nlb.

Na odwr. k. tyt. w kole herby rodziny Skorulskich, u góry: Fabula vita hominis, po bokach litery A(ndreas) S(korulski) M(iles) I(erosolymitanus) M(arschalculus) K(aunensis), u dołu czterowiersz z podpisem: Valerianvs Ivdicki. Na kartach 2 i 3: Oratio problematica in inferijs... Andrae Skorulski Militis Ierosolymitani Marschale (Marschale znou dopisane atramentem i dolepione i dodana atramentem kropka nad i) Cavnensis &c., podpisany na końcu: Christophorus Obrynski. Na karcie 4: Problema primum. Quid sit vetustissimum, na końcu ósmiowiersz z podpisem Michael Przewoski. Na k. 5: Problema secundum. Quid sit pulcherrimum, na końcu ósmiowiersz z podpisem Victorinus Mozolewski. Na k. 6: Problema

tertium & quartum. Quid sit facillimum et maximum, na końcu ósmiowiersz z podpisem Michael Rvdolina. Na k. 7: Problema quintum. Quid sit damnosissimum, na końcu dwunastowiersz z podpisem Dominicus Pac. Na k. 8 i 9: Problema sextum et septimum. Quid sit sapientissimum et vtilissimum, na końcu 24rowiersz z podpisem Ioannes Charlinski. Na k. 9 v. i 10: Problema octavum. Quid sit fortissimum, potem 32wiersz z podpisem Franciscus Skorulski. Na k. 11: Problema Nonum. Quid sit communissimum z dwunastwierszem w środku podpisał Evtachius Obrynski. Skorulski był w Jeruzolinie z Radziwiłłem. Niesiecki VIII, str. 386. Ossol.

— ob. Przeorowski (Panegyris).

SKORULSKI Antoni Adam, Soc. J. (1715 † w Wilnie 1780). Commentariolum Philosophiae, Logicae scilicet, Metaphysicae, Physicae Generalis et Particularis a P. Antonio Skorulski Societatis Jesu A. L. L. et Philosophiae Doctore, ejusdemque Facultatis Seniore, ex variis cum veterum tum recentiorum placitis collectae dictatae repetitaeque multoties certamine publica in luce Almae Academiae et Universitatis Vilmensis toto triennio propugnatae, nunc opera eiusdem conscriptum atque in publicum prolatum, praebente doctrinae specimen ultimo in certamine philosophico E. R. D. Michaeli Kolyszko Alumno Seminarii dioeceseo, AA. LL. et Philosophiae Baccalaureo, A. 1755. Vilnae Typis S. R. M. academicis, w 8cc, k. 12, str. 235 i 2 tablice figur.

Po tytule dwie tarcze z herbami Wieniawa i Lis, oraz dedykacja Georgio Monwid Białożor; następnie tablica genealogiczna Białożorów.

Treść dzieła odnosi się zarówno do metafizyki jak i nauk przyrodniczych.

Żebrawski Dodatek do Bibl. matemat. nr. 2948. — Struve Hist. logiki 1911 str. 196—7. — Brown Bibl. 580. — Bieliński Uniw. wil. II i III. — Załuski w Bibl. histor. 151 pisze: „Skorulski ksiądz Antoni jezuita, na końcu Komentarzyka swego o filozofii, ma genealogią domu Białożorów”. Kórnik — Wileń. — Zamoj.

(**Skorulski Antoni**). Processus Judiciarius in causa Perill. Adm. Rev. D. Antonii Skorulski Canonici Ecclesiae Cathedralis Vilmensis contra Ill. Adm. Rev. D. Franciscum Gzowski Canonium Smolenseensem Praepositum Cu-

ratum Borysoviensem occasione intrusivae praetensionis ad Canonicatum Ecclesiae Cathedralis Vilmensis in utraque instantia formatus, cum aliis adnexis et connexis. Anno 1775. fol., kart 8.

Jocher 7977.

Wileń.

— ob. Zubowski (Zebr. wiersz 1786 I, str. 132).

Przypisują mu błędnie panegiryk „Tropheum“ (1743), o czem obacz tom XIV 513.

Janocki Lexicon II 70. — X. Brown Bibl. pis. S. J. 380. — Bentkow. Hist. lit. II 377. — Kraszewa. Wilno IV 286. — Enc. kość. XXV 489.

Skorulski Franciszek ob. Skorulski Andrzej (Problemata 1637).

SKORULSKI Jan. Głos pochwał Świata, y wzgardy iego, Młódź w obiętnym umyśle stojącą, na swą stronę wiodący, pod Wielkim w zaszczycie sławy y honoru Imieniem, Jaśnie Wielmożnych Ichmościów Jaśnie Pana Jerzego y Elżbiety z Skarbków Wazynskich, Wołłowiczów Hrabiów na Chelmezu Starostów Pnowieńskich, ku rozeznaniu między stronami prawdy, od Damy w młodych latach niemających przymiotów Wielmożney Jey Mość Pauny Zofii Wołłowiczowney Starościanki Pnowieńskiej, przez obowiązane go Ich Imieniowi y Honorowi szczególne go Sługę y Przyziela Jana Skorulskiego dający Echo. W Wilnie w Drukarni J. K. Mci Akademickiej Societatis Jesu. Roku 1764. w 4ce, str. 16.

Bibl. Włodz. Platera (w roku 1880). — Zamoj.

— *Vox Voluptatis ac Virtutis, Juventutem, in bivio stantem, suo voto Trahens, sub Clarissimo Nominis et Honoris sono Illustrissimorum, Excellentissimorum Dominorum, Dominorum Georgii et Elisabethae De Skarbek Wazynscis, Wołłowiciorum Comitum in Chelmezu Capitaneorum Pnovinscensium, Ad Cautelam sequelamque coram magnae spei Juvenibus, Eorundem Filijs, perillustribus magnificis Dominis, Dominis Vincentio, Antonio, Stanislawo ac Benedicto Wołłowicis Capitan. Pnovin. Per devinctissimum Nomini et Honori servum, ac intimum Amicum Joannem Skorulski. Praesenti Metrô Dans Echo.*

Vilnae Typis S. R. M. Academicis Societatis Jesu, Anno 1764. w 4ce, str. 16.
Włodz. Plater. — Zamoj.

— ob. Rodkiewicz Stanisław (Szczęśliwy lot 1683).

Skorulski Michał ob. Threni (Parthenicae sodalit. 1594).

SKORULSKI Rafał. Lavrus Immortalitatis Ad Illvstrissimi D. D. Joannis Caroli Chodkiewicz Comitiss in Szklów Mysz & Bychow, Palatini Vilnae Generalis Exercituū Regni Poloniae cōn: Osmanū, Turcarū, & Iambekiereiū Tartarorum Imperatoris, & M. D. L. Ducis, Gubernatoris Lituoniae Derpaten Lubanensis Veleni Capitanei &c. Cenotaphium Positum Ab Illvstrissimo D. D. Ioanne Stanislawo Sapieha M. D. L. Archi-Marschalco Capiteano Slonim: Mscib. Ialouc: Lubsza: &c. In Ecclesia Nesvisien: Societatis Jesu A Studiosa Iuventute eiusdem Collegii Societatis Appensa Et per Raphaelem Skorulski Stvd: Poes. Descripta. (B. m. dr. i r.) (1622). w 4ce, k. 23 nłb. i 1 czysta.

Na odw. k. tyt. herby rodziny Sapiehów, umieszczone w środku jakby ołtarza z figurami świętych Jana i Stanisława po obu stronach. U dołu czterowiersz łac. Na następnych dwóch kartach dedykacja Janowi Stanisławowi Sapiesze, marszałkowi W. X. L.

Poczem zaczyna się: *Laurus Apollinea virtutibus Caroli Chodkiewicz ad stemmata celebratis consecrata.* Jest to na pół prozajiczny na pół wierszowany opis uroczystości żałobnej odprawionej w Kollegjum Nieświejskiem Jezuitów. Uroczystość zaczęła się w nocy, a wzięli w niej udział mowcy, poeci, artyści, którzy cały ozdobili kościół i wygłaszali swoje poemata. Jako pierwszy wystąpił Jerzy Pietraszewski z epitaphium, w którym życie i czyny zmarłego są wyrażone. Po nim Walerjan Staszewski z drugim epitaphium, dalej Paweł Zygmuntowicz. Potem po kolei składają się na „stemmata“ różni poeci: Stanisław Czerwiński, Benedykt Piasecki, Wojciech Dziblewski, Jakób Idzkowski, Michał Proszycki, Krzysztof Borkowski, Jan Obrayuski, Kazimierz Umierzycki, Mikołaj Nieborski, Kaz. Kamiński, Hier. Talmont, Krz. Kamiński, Jerzy Horski, Aleksander Zuk, Benedykt Protaszewicz, Adam Puzylewski, Krz. Jasiński. — Dalej następuje: *Laurus II. Capitolina ad arcus triumphales Caroli Chod. (na 4 strony świata).* Pierwszy wystąpił z epitaphium:

Mateusz Woydagiewicz, potem Andrzej Kisielnicki z odą, dalej Wawrz. Zilkiewicz, Marc. Silwiusz, Wojc. Zagurski, Sam. Leski, Wac. Młodzianowski, Jan Gąsowski, Jan Milewski, Jak. Skwarski, Romig. Służska, Jan Kulakowski, Aleks. Horski, Rafał Służska, Stan. Kruszewski. — Na końcu: Laurus III. Hymnidica, zapewne samego autora broszury, Oratio i jeszcze wiersze; poczem nastąpił grzmot dział i stypa.

Juzyń. II 186. — Sierczyń. Obraz II 192. Czapski — Zamoj.

— ob. Czaplinski Stan. (t. XIV. 514).

Skorupka Felix ob. Kopciński Ant. (Excellentia 1764) — Sokołowski Wojciech (Powitanie 1790).

SKORUPKA Jan Kanty. In Nomine Domini Amen. Oratio in laudem S. Joannis Cantii In Universitate Cracoviensi Sacrae Theologiae Doctoris, Regni Poloniae & Magni Ducatus Lithvaniae Patroni. Annuo suorum solemni die Coram Amplissima Dignissimorum Hospitum frequentia in Ecclesia Collegiata Divae Annae ore Magnifici ac Generosi Domini Joannis Cantii Korwin Skorupka, Tribunidae Cracovienis, Eloquentiae Auditoris. Sub Assistentia M. Stanislai Kruszynski, in Universitate Cracoviensi Artium Liberalium & Philosophiae Doctoris, Matheseos Professoris, Scholarum Casimiriensium Senioris. Dicta. Annō salutis 1773. Die 24. 8bris. (B. m. dr.) w 4ce, k. 14 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb „Korwin“ wóród armatury, pod spodem dwunastowiersz. — Epistola nuncupatoria ad... Josephum Korwin Skorupka Padlewski, iudicem terrestrem Leopoliensem, patrum... Stanowi odpowiednik do niżej opisanej „Oratio“ Wacł. Michała Skorupki.

Jocher 5513.

Akad. — Jagiell. — Ossol. — Zamoj.

Skorupka Maciej Kazimierz Korwin ob. Skorupka Wacław Michał (Oratio 1773) — Włyński Sigismundus Alexander (Dissertatio 1776) — Zabielski Woj. A. (Duch sprawiedl. 1752).

SKORUPKA Wacław Michał. In Nomine Domini Amen. Oratio in laudem D. Magdalenae De Pazzis Reccurrente sacro suo Nomini die In Aedibus Celeberrimi Conventus Cracoviensis, Perantiquae Observantiae Patrum Carmelitarum Coram Amplissima Dignissi-

morum Hospitum frequentia ore Magnifici ac Generosi Domini Venceslai Michaelis Korwin Skorupka, Tribunidae Cracoviensis, Eloquentiae Auditoris. Sub Assistentia M. Stanislai Kruszynski, in Universitate Cracoviensi Artium Liberalium & Philosophiae Doctoris, Matheseos Professoris, Scholarum Casimiriensium Senioris. Dicta. Annō salutis 1773. Die 30. Maji. (B. m. dr.) w 4ce, k. 14 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb „Korwin“ wóród armatury, pod spodem dwunastowiersz. — Dedykacja autora (Epistola nuncupatoria): ad... Mathiam Casimirum Korwin Skorupka snpremi Gubernii Leopoliensis iudicem, pocillatorem Drohicensem patrum... Jocher 5514.

Akad. — Jagiell. — Ossol.

— Mowa Jasnie Wielmożnego Michała Korwina Skorupki deputata na Trybunał główny Koronny z Województwa Krakowskiego delegowanego od tegoż Trybunału do Tronu dnia 11. Października 1790 roku miana w 8ce, kart 2.

Ogólniki z poehlebstwami królówi.

Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Warsz. uniw.

SKORUPSKI Józef. Biesiada Oyczyn, czyli Rzeczypospolitey Polskiej, z Austryą, Rossyą y Prussami Rozmowa. Dzieło dla przestrogi narodu przez M. Jozefa Skorupskiego, napisane. Roku Panskiego 1792. w 8ce, stron 31.

Na odwr. tyt. cytat z Cycerona i Seneki. Rozmawiają trzy mocarstwa rozbirowe.

Rosja przedkłada im plan utworzenia konfederacji „w obronie wolności“ (Targowicy). Nadchodzi na to Polska. Austrja donosi jej o gotującym się podstepie. Polska skarży się na adradę Prus, a Anstrję i Rosję wzywa, by wspólnie nagotowały Prusakom wypłatę.

Bentk. II 107. — Pilat Liter. polit. sejm str. 125.

Czartor. — Krasinś. — Zamoj.

(Skóry). Uwagi nad prawem zapadlem zaboru skór na skarb i czy przystoi zakazać wywozu skór surowych za granicę (1789). w 4ce, str. 14.

Na to wyszła broszura łajząca p. t.: Myśli nad Uwagami. — Na co odpowiedział autor: O wolności druku (1788), o czem niżej. Pilat. Lit. polit. str. 102.

Branic. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Zielń.

— Myśli nad Uwagami nad prawem zapadłem zaboru skór na Skarb. Warszawy, 1790. w 4ce.

Przez omyłkę nieopisane w tomie XXII (65. — Uchwała o zaborze skór zapadła 30 października 1790.

— O Wolności Druku y o dwóch pismach z powodu Zaboru Skór na Skarb Rzeczypospolitej niedawno wysłanych. (Bez osobu. tyt.) (1788). w 4ce. stron 15.

Potępia sejm r. 1775 za to, że cnotę uciskał a występki nagradzał. Mówi, że na początku obecnego sejmku wydano listę tych, którzy głosowali za komisją wojskową; a drugi rejestr wotujących przeciw, a jednak nikt o to nie użalił się publicznie. Broszurę „Myśli nad uwagami“ zwięskwilem. Wspomina o odłożeniu projektu Ossowskiego o sprzedaży starostw. Jest przeciwny zaborowi skór, radzi czopowe generalne, bo to mniej lud uciska.

Dalsze pismo w tejże sprawie (List) ob. w tomie XXI 341.

Korzon Wewn. Daleje III 255, 309.

Branic. — Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Zieliń.

— ob. Komisja (1790) — List (1788) — Madaliński (Mowy niekt. (1790) — Projekt (fabryki skór) — Różnowski Antoni (1789) — Sołtyk Stan. (Podatek).

Obrazy nad zaborem skór toczyły się głównie w październ. 1789. — Obacz Diariusz sejmku.

SKORYNA Franciszek (urodz. około 1490 † po r. 1535). Poczynająt się Akafisty na wsiu nedelju perwy ziwonosnomu grobu Gospodniu w nedelju. (Wilno, 1525?). w 8ce, k. nlb. 144 (z drzeworytami).

Dzieło składa się z 12 części (akafistów), noszących różne nadpisy u góry stron (Pochwała, Kanon, Radost). Na końcu pierwszego akafiatu: Dokonczou jest Akafist woskreszeni zywnosnemu grobu Gospodniu Bohu ku caci ludm pospolitym k nabożenstwu pracieju i pilnostieju Franciska Skoryny iż sławnaho Grada Połocka. (Podobnie na końcu inych Akafistów). — Tytuł w ozdobnej ramce (M. Boska, Królowa i Król). W tekacie 4 drzeworyty (Chrzest, Zwiastowanie, Chrystus nauczający, Matka Boska). — Obacz tom XIX str. 104. — Facsimile tytułu podał Wiszn tom VIII na czele tomu. Tworzy część Małaja Podorożnaja Kniżica (ob. uiszej).

Wiszn. VIII 475 (sądzi że Akafisty wyszły w Pradze nie Wilnie). — Jocher 7103. — Strojew Opisanie staropiecz.

knib. — Kraszew. Wilno IV 116. — Sacharow Ohożienie 1849 nr. 14. — Władymir Dr. Skoryna 1888.

Jagiell. — Petersh. publ. (ma 4 egzempl.).

— Poczynajet sia Knyha Dejanija i Poslanija Apostolskaja zowiemaja Apostol, zbozyju pomoszcziju sprawlenu Doktorom Franciskom Skorynoju s Połocka. [Na końcu Sobornika słowa:] Sonierszyja w domu pocztowaho muža Jakuba Babicza, najstarszego Burmistrza, sławnaho i wielikaho miesta Wilenskaho. Bez r. (1525). w 8ce, k. nlb. 351. (Druk kirylicą).

Zawiera: Dejanije kart 8; Poslanija kart 36; Apostol kart 187; Sobornik kart 48.

Na początku przed Dziejami przedmowa Skoryny. — Na końcu: Dokonana jest sija knyha, zowiemaja Apostol, jeże zamykajet w sohi: najperwyj Diejanija Apostolskaja, potom Poslaniej Swiatych Apostol sobornych sedm, także jepistol aw. Pawła 14. Lieta po narożeniu naszego Spasitela Iesusa Chrysta, syna Bożyja, tysecznuho piatsotnuho y dwadesiat piatoho miesiaca marta pry derżaniu našaskawszego hospodara Zykhyonta Kaamyrowyca, korolia polskoho i wielikoho kniazia Litowskaho i Ruskaho i Zomojtakaho i inych, wo sławnom miestie Wilenskom wyłożena i wytysnena pracouj i welykoju pilnostoju doktora Franciska Skoryny, s Połocka, Bohu wo Trojcy jedynemu i precystoj matery jeho Maryi so wsieniu swiatymi, ko caci i ljudam pospolitym ku dobromu nauczaniu.

Bandtkie Historia drukarń t. II 258 podaje trafną datę tj. rok 1525. — Jocher 2350 za Strojewa Paleograf. Tah. V i Opisanije N. 12. — Sopikow N. 72. — Kraszewski Wilno IV 115 kładzie rok 1519 i 1522, chociaż przywodzi zdanie Bandtkiego, iż to jest pierwsza znana książka drukowana w Wilnie, a Bandtkie ma rok 1525. — „Kraj“ 1893 N. 38 str. 8 pisze, że egzemplarz z r. 1500 jest w ręku kupca Silina w Moskwie.

Wszystkie powyższe daty są mylne, poza datą 1525.

O stosunku tego druku do praskiego druku Biblii Skoryny obacz szczegółowo u Władymirowa Dr. Skoryna 1888.

Wiszu. Hist. lit. VIII 407 i 470. — Enc. Org. XXIII 547. — Pamięt. warsz. 1815 III 395. — Dohrowski Just. XLV—VI. — Karataj. N. 14. — Sacharow N. 13. — Tolstoj N. 12. — Abramowicz Cztery wieki (1925) str. 14 (tu podobizna ostatniej karty). Bibl. Karatajewa — Bibl. Silina — Bibl. wileń. — Krasida, — Petersb. publ.

— Apostoł wtorem tysnieniem... 1574 (1575)... ob. Bibl. t. XII, str. 187.

Przedruk Iwana Fedorowicza.

Tamże opisane inne przedruki. — Ob. Wiszn. VIII 471 i podana w tomie XII literatura.

— Biblija ruska wyłożona Doktorom w lekarskich uaukach Franciszkom synom Skoryninym, iz sławnego groda Połocka... (Praga 1517—1519)... obacz w tomie XIII str. 36—37).

Tu opisany bliżej skład i podane biblioteki — oraz literatura przedmiotn aż po r. 1893. — Uzupełnieniem jej są dzieła podane niżej.

Wiszn. VIII 467—476, cytuje dużo wyjątków z przedmów Skoryny, rzucających światło na powstanie przekładu.

Bibliję wydawał w Pradze luźnemi księgami w latach 1518—20; razem 22 ksiąg liczących blisko 1100 arkuszy druku w 4ce. Po r. 1520 przesiedlił się do Wilna i tu wydał Apostoła 1525 (jedeny przekład z N. Testam.) oraz Małą podpor. kniznicę 1526—7, znowu luźnemi księgami.

O wchodzącej w skład Biblii księdze „Pieśń nad pieśniami“ por. pod Salomon (z egz. Czartor.).

O „Psalterzu“ ob. w Bibl. XV str. 80 pod Dawid (były przedruki w Wilnie 1575 i 1595). Przedruk z r. 1581 jest wątpliwy. (Egz. Psalterza w bibl. Krasiańs.). — W r. 1929 antykwarz londyński Ellis miał na sprzedaż wydanie z r. 1596 (?) i cenił na 105 funtów („Liturgical Psalter in Slavonic“).

— Czasosławiec imieja deunuju i noszcznuju służbu, po ustawu Jerusalskoje cerkwi i proceh wostocznych obitielej. (Na końcu dzieła:) Dokonan jest Czasosławiec imieja dennuju i noszcznuju służbu, praceju i pilnastiju Doktora Franciszka Skoryny s Połocka u welikosławnom mieście Wilenskom (około r. 1525). w 8ce.

Wiszn. VIII 474.

Por. tom XIV. 550.

Krasiańs.

— Małaja podorożnaja knizica. Wilno, po r. 1525.

Składa się z 5 części: Psaltir; Czasosławiec; Kanonnik ili Akafistnik; Szestadieniec; Swietcy i Paschalia. Każda część tworzyła osobną całość (obacz o nich pod osobnemi tytułami). Używano ich osobno i przechowywano osobno. Ostatnia część tj. Paschalia nie dochowała się.

— Kanonnik ili Akafistnik... ob. wyżej: Akafisty.

— Szestadieniec ob. Szestadieniec.

— Świetcy i Paschalia ob. Swietcy.

Wizerunek Skoryny wedle Biblii z r. 1517/9 podaje Abramowicz Cztery wieki str. 13 (ob. niżej).

Linde w Pam. warsz. 1815 III 277—297 — Wiszn. VIII 407 i 466—480 — Zbiór dyplomatów Krupowicza Wilno 1858 Nr. XXIX i XXX — Dziennik powszechny Warsz. 1864 Nr. 95 s. 841 — Kopitar Hessyckii glossograph. 1840 str. 38 — Sobieszcz, w Enc. Org. XXIII 546—548 — Głowacki Jakób Nieskolko słow o biblii S. 1865 — Wachniauin A. O doktorze Skorynie 1879 — Władymirov Doktor Skoryna Petersb. 1888 — Jabłonowski Akademia kij. mohil. 1900 str. 48—49 — Ptaszycy w Encykl. polskiej tom III (Języka tom II str. 364) — Encykl. kośc. XXV str. 490 — Zmiejew Czenje po wraszebnoj istorii Rossii, Petersb. 1896 — Windakiewicz Materjały do hist. Polaków w Padwie (w Arshiwum do dziejów lit. i ośw. T. III) oraz Padwa 1891 — Szalpin w Dzienniku Ministers. Oświec. 1892 (o bytności jego w Padwie 1512 r.) — Harecki Historia białaruskaja literatury 1920 — Abramowicz Cztery wieki drnkarstwa w Wilnie 1925 str. 14 i n. — Stankewicz Doktor F. Skoryna. Wilnja 1924 — Łowmiński w Ateneum wil. 1925 III str. 161—178 (dochodzi do rezultatu, że Skoryna był katolikiem) — Brückner w Przewodniku bibliogr. 1926 nr. 6 (o jego stosunku do księcia Albrechta) — Tenże w Zeitschr. für slav. Philologie 1927 str. 19—20 — Łastowski Hist. białoruskoj knigi 1926 — Piotuchowicz Fr. Sk. i jaho litar. dziejaść... Mińsk, 1926 (Czter. Bałaruskaha Druku) — Wojciechowska Z dziejów książki 1926 str. 66—9 oraz w Kwart. hist. XL (1926) str. 473. (Tu podaje wiadomości z aktów poznańskich). — Ogijenko w Litopys polityki... Berlin 1924 („Drukarzka Trijca“).

W wyżej cytowanym dziele Władymirywa (1888) jest na początku przegląd dawniejszej literatury dotyczącej Skoryny.

Skórzewska Ludwika z Czapskich ob. Chelstowski Karol (1799).

Skorzewski Jan, kanon. kat. ob. Bujakowicz J. (Superstes).

SKORZEWSKI Michał. Uniwersał JW. Marszał. Konfederacyi prześw. wojew. Wielkopolskich Michała Skorzewskiego.. Działo się w Kaliszu d. 30 Maja 1767 r. fol., str. nłb. 3.

Krasiańs.

— ob. Akt konfederacyi (1767) — Hulewicz And. (1788).

SKORZEWSKI Paweł. Głos na seymie dnia 24. Octobra 1786 r. miany. fol., k. 1. Czartor.

— Głos na seymie d. 3. Lutego. Warszawa 1789. fol., k. 1.

Czartor. — Zielińś.
— Toż:... 16 lutego 1789. fol., k. 1.

Czartor. — Zielińś.
— Toż:... 19 lutego 1789. fol.

Zielińś.
— Toż:... 21 listop. 1791. w 4ce, str. 4. Branic. — Ossol.

Skorzewski Stanislaus ob. Luder Bartł. (Noctes atticæ 1740).

SKOT Michał. Michała Skota Fizyka osobliwego. Pierwsza część Sekretów przyrodzonych... (obacz Albertus Magnus: O sekretach białogłowskich 1695 s. 366 i r. 1741 s. 366—564).

Oryginał łaciński będący w Bibliotece Jagiellońskiej ma tytuł Liber Phisionomie Venetiis 1500. w 4ce.

Skotnicka Elżbieta Magdalena ob. Chomętowski X. Jan (1638) — Drexeliusz Hieremiasz (Okno wieczne 1633).

Skotnicki ob. Janowski Paulin X. (1749).

SKOTNICKI Fr. Bernard. Vita gentilitiis splendoribus redimita Joannis Małachowski episcopi Crac. philosophicis coronata thesibus p. Fr. Bernardum Skotnicki Ord. Cisterc. Conv. Coprivnic. Profes. et auditor. Philos. Assisist. Bernardo Zegartowicz Ord. eiusd. Conv. Vachoc. Professo ac Professore Philosoph. in Conventu Claræ Tumbæ. 1686. Crac. fol.

Skotnicki Jarosław (Bogorya) arcybiskup gnieźn. († 16 września 1376) ob. Nakielski Sam. (1634).

Łętowski Katal. II 51—57. — Witkowski (Damałowicz) w Bibl. warsz. 1855. T. 58 s. 403—406 (Uniejow.). — Enc. Orgelbr. T. 23. s. 549—50. — Gazeta kościelna 1846 (Statuta 1357). — Hube Rom. Antiquiss. Constit. 1855. — Heleel Pomniki 1856. — Maciejowski Piśmien. I 20. — Rzepnicki Vitæ præsent. I 66—9. — Sołtykowiec O Akad. krak. 96. — Wiszn. II 242 i 295, 297, 403. — Bogusławski Żywoty str. 10. — Roczn. Tow. krak. II 101 i 5 (przez Jabczyńskiego). — Gawarecki Pamiętki Łowicza str. 19. — Raczyński Wspomnienia W. Polski II 352. —

Dzieje Dobroczyńności Wilno 1820 IV. 258. — Pam. rel. moralny (Gawarecki) X 534. — Święcki Hist. pam. I 18. — Finkel Bibl. hist. III. 1750 (Jarosław).

Skotnicki Christophorus (I) ob. Babecki And. (Oratio funebr. 1635) — Osędowski A. (Quaestio 1642) — Zdziewojski Georg. (Stephanion 1638).

SKOTNICKI Krzysztof (II), opat Koprzywnicki. Memoriał do dignitarzów, urzędników i obywatelów Wwdztwa Sandomirsk. na seymikowanie 19 sierpnia 1782. do Opatowa zgromadzonych. w 4ce, k. nlb. 6 (sygn. B₂).

Ossol. — Zielińś.

— Memoriał prześwietnym Rzeczpltey seymiącym Stanom, a mianowicie J. J. O. O. J. J. W. W. generała korczyńskiego, z województwa krakowskiego, sandomirskiego i lubelskiego obranym posłom w r. 1788 podany. (1788). fol., str. 4. Branic.

— Propositiones dogmatico theologicæ disputandæ in monasterio Claræ Provincie Ordinis Cisterciensium promovente Christophoro Bogoria Skotnicki eiusdem Monasterii abbate. 1777. w 4ce, ark. B₄.

— ob. Musiałowski Adalb. (Annuae 1769).

SKOTNICKI Onufry. Głos Jasnie Wielmożnego Onufrego Bogorya Skotnickiego Chorążycza Wislickiego Posła Województwa Sandomirskiego w Porządku Relacyi Kommissyi Skarbu W. X. Litewskiego na Sessyi Seymowej. Dnia 24. Octobris Roku 1786 Miany. (Na końcu:) W Warszawie W Starym Mieście pod Nr'em 58. W Drukarni Piotra Dufour, Konsyliarza Nadwornego J. K. Mei Dyrektora Drukarni Prześwietney Szkoły Rycerskiej, Uprzywileiowanego na Awizki, czyli Doniesienia Tygodniowe. fol., karta 1.

Składa raport od Komissyi, same ogólniki. Czartor. — Jagiell. — Warsz. uniw.

— Paraphrasis in psalms 73 w zupełnym swoim podobieństwie do zdażeń rewolucyi Francuskiej, przystosowany wierszem polskim... ob. Paraphrasis (1799).

SKOTNICKI Piotr. Politicæ Vitæ Recte Institutendi, Secvndvm Qvam

Vivere Vnvmquenq; Et Conversari Deceat, Via Et Ratio. Petri Scotnicij Bognoriani. [Tu ozdobna winieta poprzeczna] Cracoviae M.D.LXX.VI. (1576). w 4ce, kart 14 (sygn. Dj).

Ostatnie dwie karty drukowane mniejszym drukiem, niż poprzednie.

Rozpoczyna „dedicatoria Stanisłao Karnkocovskij episc. Kujav.“, datow.: In mense nostro Gymnasij Jurisconsultorum M.D.LXXVI. Tu określa pojęcie miłości ojczyzny i sławi sztukę: praesidere et parere praesidentibus. Mówi, że obecna rozprawka jest to quæstio ad decidendum posita.. nonnullis, qui tum a me prima Laurea Juris decorabantur. Byłaby to więc podstawa do dysputy bakałarskiej prawniczej, najwcześniejsza z drnkowanych, jakie znamy na fakultecie prawnym Ak. Jag. (por. niżej pod Skrobiszewski).

Z tego powodu warto jej poświęcić nieco miejsca. Składa się ona: A) z rozprawy, będącej mową profesora. Mówi o wychowywaniu przyszłych rządców Rzeczyposp. Gani „Polonorum studia“; nagania zbytek i chciwość (magno malo Polonis est avaritia). Sławi dawnych Polaków, ich pobożność. Libertas in legibus posita. Wspomina przepowiednie o upadku państwa polskiego.

B) Poczem idzie część II. tj Disputationis... dogmatica potius quam brocardica decisio... proposita XI Cal. Mart. in gymnasio Jurisconsultorum. Petro Skotnuicio Authore. — Najprzód formułuje „Quæstio“, która brzmi: Vtrum praesides in Republica dissidentibus consilio et auxilio succurrere ipsisque mutuum operam praebere neque id alicujus amore vel odio praetermittere debeant nec ne?

Aby odpowiedzieć na tę kwestję, wyjaśnia: co to są praesides i jaką mają władzę? Opiera się na cytatach z Corpus juris i z glossy. Dochodzi na tej podstawie do rezultatu, że „praesides habent imperium in omnes homines, si quod malum commiserint. Quid porro deterius quam dissidio et discordia in republica?“

Z tego wynikają „conclusiones“, których jest pięć. (Do każdej dodane są Appendixes). I Conclusio: Pacem firmiter retinendam esse (cytuje argumenty z biblij i z ustaw kość.). Obowiązek zaprowadzenia pokoju w państwie ciąży głównie na książętach (principes). Wywody na ten temat oznaczone są na marginesie jako t. zw. „notabilia“. — Conclusio II: Dissensionibus fines imponendi sunt. W „Appendix“ o upadku państw wskutek niezgody (cytuje przykład Węgier). — Conclusio III: Praesidentium incuria periculosa est. — Conclusio IIII: In re communi amor et odium medium occupant locum. — Con-

clusio Postrema: Reip. consilio et auxilio opitulatur.

Rozprawa wykazuje więc obowiązek władzy do zapobiegania niezgodom wewnętrznym (zapewne w pierwszej linii religijnym). Uzasadnia to prawem rzymskiem i kanon. Stanowi przyczynek do teorii o zakresie władzy państwowej, broniąc też przeciwnych niż wyznawano w Polsce.

Roczn. Tow. Nauk. krak. I 217, 236. — Jabłonowski Muzeum pol. 28. — Ob. o nim Acta rector. (wydał Stan. Estreicher) II 373. — Przywilej dla niego w Matric. regni (Wierzb.) IV 116 z r. 1576.

Chreptow. — Czartor. — Ossol. — ob. Karnkowski (Jure consulti decisio... w: Ad Seren. 1574).

SKOTNICKI Tomasz. Fascia Małachowsciorum Augustis Meritorum Ornamentis distincta. Orbi Polono Evoluta Atq; Illvstrissimo et Reverendissimo Domino D. Joanni de Małachowice Małachowski Episcopo Culmensi Et Pomesaniae, Abbati Mogilnensi, Procancelario Regni Oblata In primo Honoris ingressu A Thoma Bogorya Skotnicki, Sacrae Theologiae Auditore suae Illvstrissime Celsitudinis Cliente obligatissimo Ad Perpetuum Gratitudeis monumentum. Anno Fasciati naturâ humanâ Dei M.DC.LXX.IX (1679). Ponsaniae Typis Collegij Societatis Jesv. fol., kart 13.

Na odwr. herb i czterowiersz. Poczem dedyk. J. Małachowskiemu (2 k.) i panegiryk. Na k. D₂ i F₂ pochwały Sobieskiego.

Ossol.

— ob. Domągalski Józ. (Czyni 1697) — Frydrychowicz Dominik (Maipulus 1691) — Gawłowicz Jan (Socyusz 1698) — Taube Jan (Lament żalonych prałatów etc. 1700) — Tomasz z Akwinu (Maipulus theologicus 1691).

Ob. o nim Małkowski Prałaci i kanonicy chełm. 1928.

Skotopaski ob. Juszyński (1787) — Sielanki.

Skott Michał ob. Skot.

Skotyzm w Polsce ob. Scotus.

Skowieski Jan ob. Okolski Szymon (Pogłos życia 1645).

SKOWIESKI Nicolaus. Laetvs Contentvs Apollinis et Musarvm. In laudem egregii adolescentis Alberti Volski, primos philosophiae honores in Academia

Cracouien die X. Octobris consequentis. Authore Nicolao Skowieski Stud. Crac. Ad lectorem. Est procul à tenero demens iactantia versu, Nostrą; non vllus carmina fastus agit, Alterius famam quę rodet, Candide Lector, Hinc precor vt quog; sit lingua proterua procul. Cracoviae, in officina Jac. Sibeneycher, anno Dni 1602. w 4ce, kart 4 nlb.

Wiersz. Czartor. — Czetwert. — Jagiell.

SKOWOROTKA Sawicz Jerzy (Georgius, Hrehor). Xenium, Illustrissimo Domino D. Janvssio, Dvci In Ostrog, Comiti In Tarnow, Castellano Cracoviensi, Wlodimirieusi, Circassien. Białocerkieuięń. Kánouień. Bohusłauień. Peresłauień. Capitaneo, &c. &c. A Georgio Skoworotka Nobili Roxolano, Almę Acad. Cracouien. Studioso. Ispis Calend. Januarii dicatum. [Tu orzelek polski]. Cracouiae, In officina Nicolai Lobij, Anno Domini, 1613. w 4ce, k. nlb. 6 (ost. str. biała).

Na odwrocie tyt.: In Arma Illustr. Ducem Ostrogiorum. Tu herb (o czterech polach, z tych dwa zajmuje św. Jerzy i Pogoń a dwa herby Tarłów i Ostrogskich). Pod tem 10 wierszy łacińskich.

W poemacie zatytułowanym „Xenium“ heksametrem słuwi Ostrogskiego; przypomina, że już jego ojciec (również Georgius) służył Ostrogskim. Od k. A₄: Epithalamion (na ślub Ostrogskiego z Tarłówną z Melsztyna).

Bagalej Soczynienia 1894. — Zielonogorski i Efimenkowa w Woprosach filoz. 1895. — Franko w Kwart. hist. 1892 str. 725 (cytuje całą literaturę rosyjską o nim). — Tretiak Skarga 1912 str. 280. Ossol.

SKOWRONKOWICZ And. Stan. Circulus academicus decennario numero magnae spei adolescentum primum in Artibus et Philosophia honorem ab excellentissimo D. M. Stanislao Temberski, collega minore, ecele: colle: S. S. omnium canonico, S. R. M. V. S. in pereaugusto D. Jagellonis archilyceo capessentium comprehensus atque ab Andrea Stan. Skowronkowie Vidauiensis, eiusdem laureae candidato exhibitus. Cracoviae, in officina Valeriani Piątkowski A. D. 1647. w 4ce, kart 8.

Na odwrocie k. tyt. herb Wiśniowieckich i 4 wiersz łac. Dedykacja: Demetrio Georgio et Constantino Christ. Korybnt

in Wiśniowiec et Zbaraz dncibus. Następują wiersze łac. poświęcone Almae Matri, Examinatorom i Kandydatom: Adam Gronkowiec, B. Miczek, Alberto Skalski, Val. Królik, Alb. Strowski, B. Cudnikowski, B. Barankowiec, St. Liricio, Alb. Bibrowic. W ich imieniu odpowiada antorowi Wal. Królik. Na końcu herb Akademji i 6 wiersz łaciński.

Juszyński II 186. — Jocher 1413.

Dzików — Jagiell. — Ossol. — Zamoj.

Skowrońska (Skawrońska) Katarzyna ob. Calzabigi — Katarzyna I. (Skowroński Andrzej). Wiersz na cześć Jędrzeia Skowronskiego Kustosza Konwentu generalnego Michowskiego przez Siostrzeńca temuż ofiarowany. w 8ce, kart 4. Ossol.

— ob. Kobyłecki X. Chryz. Stan.

(Wiersz 1783).

SKOWROŃSKI Bartłomiej Kazimierz. Wieczna W Iesieni Wiosna, Przy Solennym Akcie Odprawowania trzeciej lat Olympji, od wprowadzenia do Farnego Kościoła Koziegłowskiego Rozanca Panny Przenaświętszey, za pobożną y świątobliwą W. X. Andrzeia Gądzinskiego, Wikáriego y Altaristę tamtecznego Kościoła, Fundacyą y Promocyą, Ku więksey Chwale Boskiej, y Fundátorki pierwszey na ziemi tegoż Rożánca Świętego Matki Bozey, tudziej y ná wzbudzenie ku niemu w sercach ludzkich gorętszego nábozeństwa, Od Bartłomieia Kazimierza Skowronskiego w Przesławney Akademji Krákowskiej, Navk y Filozofii Bakalarza, Nieudolnego Tey Archi Konfraternij Brátá, Prostym ná prędcę Rytmem Ogłoszona. Roku Páńskiego M.DC.LXXXV (1685). Dnia 30. Września. Cracoviae, Typis Universitatis. w 4ce, k. 8 nlb.

Na odwr. k. tyt. Matka Boska z Dzieciątkiem Jezus na ręce i cytaty z Eccl. c. 50. i B. Alanusá. Na 2lej karcie dedykacja autora X. Mikołajowi Jeziorkowiczowi, dziekanowi bytomskiemu, plebanowi grodziekiemu. Od k. 3 do 8 „Wieczna w Iesieni Wiosna“ wierszem.

Jusz. II 186 ma datę 1682. Czartor.

— ob. Sienkiewicz P. (1684).

Skowroński Kaz. ob. Mercier.

SKOWROŃSKI Krzysztof. In Nomine Domini Amen. Conclusiones Theologicae. De Iustificatione Impii et merito

iustorum Ex 1. 2. q. 113. Summae D. Thomae Angeliei Ecclesiae Doctoris, desumptae. Pro disputatione mense Septembri absolvenda expositae. Cracoviae in Lectorio C. DD. Theologorum, Collegii Majoris Universitatis Cracov. Defendente Conclusiones V. Christophoro Skowronski, Laureae 2dae Philosophicae Candidato, Seminarii Alumno, ejusdem tractatus auditore. Sub assistentia M. Stanislai Patelski, Sacrae theologiae professoris, Collegae Majoris, seminarii academico dioecesani Vice Praefecti, Coloniae Academicae Kantensis et Scholae ad S. Stephanum provisoris. Anno Domini 1774. die 23. Septembris. B. w. m. i dr. (Cracoviae). w 4ce, k. 4.

Jocher 3811.

Jagiell. — Ossol.

— ob. Masiorski Franc. Bruno (1771).

(Skrift). Tacksägelse-Skrift öfwer den Turkiske Belägringens uphåfwande fer staden Graan, samt dhe Christnas derpa erhaldue Seger och städen Neuheusels Eröfring. sempte dhe Christnas lyckelige framgång wid Esseker Bryggan, och des til ein Dhel ruinerande, upläsen uti församlingarne öfwer hela Sweriges Rijke och dess underliggiande Land och Härskaper uti Septem. Månad år 1685. Stockholm, tryckt hoos Niclas Wankiff (1685). w 4ce, kart 2.

Jagiell.

— Tacksägelse-Skrift öfwer den härlige Seger, hwarmed Gudh den aldrabögste har wålsignat Hans Kongl. May:tz wår allernådigste Konigs rättmåttige Wapen, emoot des fiende, konungia i Pohlen samt des Sachsiska och Pohlniska Armée. wid Cliskow i Lilla Pohlen, den 9/19 Julii sidstt. Efter Hans Kongl. May:tz nådigste befallning, upläsen uti alla församlingar, öfwer heela Sweriges Rijke och dess underliggiande Land och herrskaper uti Novembris månad år 1702. Stockholm tryckt i Kongl. boktr. hos. Sal. Wankijfs Enkia. w 4ce, k. 4 nlb.

Czartor. — Jagiell.

— Tacksägelse-Skrift öfwer H. Kongl. May. rättmåttige och tappre Wapens lyckelige framgång hwarmed

Gud, den Aldrahögste har behagat dem uti det nästförflutne Fålt-tåget wålsigna och bekröna emot Konungen i Pohlen och des Krigsfolck, igenom den seger samma Drabningen wid Pultousk den 21 Aprilis och Eröfringen af Staden Thorn den 4 Octobris sidstledne sa wål som elliest. Efter H. K. May. nådigste befallning upläsen uti alla Församlingar öfwer hela des Rijke Swerige, Stor-Furstendömet Finland, och de där underlagde Hertigdömer, Länder och Herrskaper den 12 Febr. år 1704. Cum gratia et priv. S. R. Maj. Stockholm, tryckt uti K. Boktr. hos Sal. Wankijfs Enkia af J. H. Werner. 1704. w 4ce, k. 6 nlb.

Jagiell.

— Toz... Tacksägelse-Skrift Herrskaper den 12 Febr. 1704. Götteborg, tryckt hos Zacharias Hagemann. w 4ce, kart 4.

Jagiell.

(Skrifwelse). En säker Mans i Leipzigs Skrifwelse, Til en sin gode Wån i Wittenberg, Jämte en sann och utförlig Berättelse, Om Hans Kongl. May:tz af Pohlens och Chur-Furstl. Durchl. af Sachsens, Den Durchleuchtigste Furstes och Herres Hr: Friderici Augusti, Lyckeligen aflagde Feldt-Tågh, i dhett Åhret 1704. B. m. i r. (Sthm., Kgl. tryckeriet, Februar 1705). w 4ce, k. 8 nlb.

Ob. Schreiben eines guten Freundes (w t. XXVII str. 267).

Jagiell.

(Skrifwelser). Några åttskillige Particular-Skrifwelser vthurthet swenske Fåldt-Lågret widh Kexholm, och ifrån Wiborg, 1656. Stockholm, Keyser. w 4ce, str. 4.

— Några Extract-Skrifwelser, vthur Wijborg och Ny Slott, den 9, 10. och 16 Augusti 1656. Tryckt then 1 Septem. B. m. (Stockholm, Keyser). w 4ce, str. 8.

— Particular-Skrifwelser, Daterade den 18. och 25. Augusti, 3. och 6. Septemb. An. 1656. och Tryckte den 16. Septemb. (Stockholm, Keyser). w 4ce, str. 4.

— Några Extract-Skrifwelser, vthur Reval, Riga och Narwen, Tryckt then

26 Augusti An. 1656. (Stockholm, Keyser). w 4ce, kart 4.

— Particular Skrifwelser. Af 1, 12 Sept. (1656). (Stockholm, Keyser). w 4ce, kart 2.

— Några åtskillige Particular-Skrifwelser, Vthur thet Swenske Fåldt-Lågret widh Kexholm, och Ifrån Wiborg, 1656. B. m. (Stockh., Keyser). w 4ce, str. 4.

— Particular-Skrifwelser. w 4ce, kart 4.

Dat.: Af 1, 12 Sept. 1656.

— Extract-Skrifwelser, Ifrån Reval och Wijborg den 11. och 19. September Anno 1656. Tryckt then 3. October Bez m. (Stockholm, Keyser. w 4ce, k. 2.

— Åtskillige Particular-Skrifwelser, om Thet Pohniske, Pryssiske, och Lijffländiske Tillståndet Anno 1656. Såsom ock Om hwad som ifrån Narfwen, Pernow, Refwal och Wijborgh berättas. Tryckt then 16 Octobr. (Sthm., Keyser). w 4ce, str. 4.

Dat.: 15, 23, 27 Sept. 1656.

— Några åtskillige Particvlar-Skrifwelser, Vthur Hinter Pommeren och Pryssen. Anno 1656. Tryckt then 7. October [powinno byé: November]. B. m. (Stockh. Keyser). w 4ce, str. 4.

Dat.: 18, 17, 16 Okt.

— Åtskillige Particular-Skrifwelser Om Riga Stadz Belågring och Fiendens Afstågh. Af then 29. Septembris, 2. och 11. Octobris Anno 1656. Bez m. (Sthm., Keyser). w 4ce, str. 8.

— Åtskillige Particvlar-Skrifwelser, Om Thet Pohniske, Pryssiske och Lijffländiske Tillståndet, Anno 1656. Såsom ock Om hwad som ifrån Narfwen, Pernow, Refwal och Wijborgh berättas. Tryckt then 16. Octob. B. m. (Stockh., Keyser). w 4ce, str. 4.

Dat.: 15, 23, 27 Sept.

— Particular-Skrifwelser vthur Butow, Dantzick, Graudentz, och Elbing. Anno 1657 (Januar.). w 4ce, str. 4.

— Particular-Skrifwelser Om thet Pohniske och Pryssiske Krijgzwäsendet. Tryckte then 2 Jan. 1657. (Stockh., Keyser). w 4ce, str. 4.

— Några Particular-Skrifwelser. Ankompe then 21. Februarij. Anno

1657. B. m. (Stockholm, Keyser). w 4ce, str. 4.

— Particular-Skrifwelser: Angændes thet Pohniske och Pryssiske Krijgzwäsendets Tilståndh, vthi Martio Anno 1657. w 4ce, str. 4.

— Particular-Skrifwelser: Angændes thet Pohniske och Pryssiske Krijgzwäsendets Tilståndh, vti Martio Anno 1657. w 4ce, str. 4.

— Några Particular-Skrifwelser Ifrån the Pohniske Gränssor Såsom ock Vthur Thorn, Dantzick, och Samoisk, Anno 1657 Tryckt then 13. Martij. w 4ce, str. 4.

— Particular-Skrifwelser Angændes thet Pryssiske och Pohniske Krijgzwäsendets Tilståndh. Anno 1657, Tryckte then 27 Martij. w 4ce, str. 4.

Dat.: 28 Febr.

— Particular-Skrifwelser Angående thet Pryssiske och Pohniske Krijgzwäsendets Tilståndh. Tryckte then 10. Aprilis. Anno 1657. w 4ce, str. 4.

— Particular-Skrifwelser Angående thet Pryssiske och Pohniske Krijgzwäsendets Tilståndh. Tryckte then 17. Aprilis. Anno 1657. w 4ce, str. 4.

— Några Particular-Skrifwelser, Vthur Rijga, Dantzick och Königzberg, Angændes thet Pohniske och Ryssiske Krijgzwäsendets Tilståndh. Tryckte then 22. Aprilis Anno 1657. w 4ce, str. 4.

— Particular-Skrifwelser Angående thet Pryssiske och Pohniske Krijgzwäsendets Tilståndh. Tryckte then 1. Majj. Anno 1657. w 4ce, str. 4.

— Några Particular-Skrifwelser Angående thet Pryssiske och Pohniske Krijgzwäsendets Tilståndh. Tryckte then 21. Majj. Anno 1657. w 4ce, str. 4.

— Några Particular-Skrifwelser Angændes thet Pohniske, Pryssiske och Lijffländske Wäsendet. Anno 1657. Tryckte then 1. Aug. w 4ce. str. 4.

— Några Particular-Skrifwelser vthur Lifflandh, Lübeck, Halmstadt och Götheborg. Anno 1657; tryckte then 7 Aug. w 4ce, str. 4.

Wszystkich tych „Skrifwelser“ z lat 1656—1657, zawierających dużo informacji do

wojny polsko-szwedzkiej, należy szukać w bibl. król. w Sztokholmie.

Skrobaczewski Valentinus ob. Parentalia (1595) — Threni (Parthenicae sodalitates 1594).

SKROBISZEWSKI Jakób, kan. lwow. († 1635). Disputatio de praescriptionibus. Cracoviae 1609. w 4ce.

— Ad Magnanimum Heroem, Joannem De Zamoscio, Regni Cancellarium, Et Exercituum Ducem supremum. Ob victoriam Liuonicam Gratulatio. M. Jacobi Scrobissevii, in Academia Cracoviensi Professoris. Cracoviae, In Officina Typographia Lazari. 1603. w 4ce, str. 12.

Gratulatio zaczyna się: Nullus est ordo. Całe prozą. Wspomina o życzliwości Zamojs. dla nauk i opiece nad Akademią krak. (str. 7) Wita go imieniem tej Akademji.

Na k. tyt. egz. Czartor. u dołu: Rfido Dño Martino Campio Wadowio S. Th. Baccalaureo, S. Annae Canonico, Collegae majori, suo et literarum amico et patrono autor dedit. — Na k. tyt. egz. Jagiell.: Venerabili et erudito Dño M. Alberto Borowio Collegae Minori (reszta obcięta).

Czartor. — Czetwert. — Jagiell. — Ossol.

— Panegyricus ad Ill^limum et R^limum Dominum, D. Joannem Tarnovium Archiepiscopum Gneznen: Legatum Natum, Regnique Poloniae Primatem, primumq; Principem: M. Jacobi Scrobissevii, in Academia Cracoviensi Professoris. [Tu sygnet Łazarza: Obelisk] Cracoviae, In Officina Lazari, Basilius Skalski, Anno Domini, 1604. w 4ce, str. lb. 20.

Panegyryk z ogólnikowemi pochwałami, Sławi także jego życzliwość dla Uniwersytetu krak. Aby wykazać godność urzędu prymasa przywodzi (str. 5) prawo polskie przeciwko tym, którzyby w przytomności arcybiskupa albo nieprzystojne słowa wyrzekli, albo broni dobyli i porównywa to z prawem Prudentissimi Tiberii, który tych, co bili niewolników, przy grobie Augusta śmiercią karał.

Odlicza są dwa, podobne do siebie.

Na k. tyt. egz. Jagiell. u dołu: Admodum Rfido Dño Joanni Foxio J. V. Doctori Canonico Cracoviensi. Dño et fautori suo auctor obseruantiae ergo dedit.

Branic. — Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— Piis Manibus Magni Joannis de Zamoscio. Svpremi Regni Poloniae Cancellarii. Et Exercituum Ducis Generalis:

Mvsa, Milesque, MNHMEION. Jacobvs Scrobissevius F. Cracoviae, Apud Viduam Jacobi Siebeneycher, Anno Domini M.DCV (1605). w 4ce, k. 12 nlb.

Na odwr. tyt. dedykacja wierszem łac. Miłkołajowi Zebrzydowskiemu, gdzie nazywa go przyjacielem Zamojskiego: at vero virtutum mentisque intimo herois aemulo dico haec. Następuje poemat saską strofą o Zamojskim (wspomina pobyt w Padwie, pozatem ogólnikowe pochwały).

Egz. Jag. z dedykacją własnoręczną autora Joanni Foxio, domino et patrono; egz. Czartor. z dedykacją: Fabiano Bircouio ordinis Praedicatorum amico singulari auctor dedit.

Chrept. w Szczorsach — Czart. — Jagiell. — Raczyńs. — Ossol. — Uniw. lwowa.

— Petro Tilicio episcopo Cracoviensi prosperitatis Euxy i a Iacobo Scrobissevio. Romae ap. Lepidium Focium 1607. w 4ce.

— Quaestio ex c. Canonum Statuta ext. de Constit. à M. Jacobo Scrobissevio.. Cracoviae Apud viduam Iacobi Siebeneycher. Anno Domini, 1605. w 4ce.

— Quaestio ad c. Ex Literis Ext. De Dolo Et Cont. A M. Jacobo Scrobissevio, Pro Assequenda Prima In Jvridica facultate laurea, die iiii. Jul. hora X. in Coll. DD. Iurisc. publicè ad disputandum proposita. Praesidente Clarissimo D. M. Thoma Eustachio à Piątek, J. V. Doctore et Professore. Cracoviae, Apud Viduam Jacobi Siebeneycher, Anno Domini, M.DC.VI (1606). w 4ce, k. 4 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Solikowskich „Bończa“ w ozdobnym kartaszu podtrzymwanym przez dwóch aniołów z emblematami opaczkami i czterowiersz łac.

Dedyk. Hieronimowi Solikowskiemu, Opawowi Wąchockiemu, synowcowi Jana Dymitra, Arcyb. lwow. Tu mówi, że łączyły go z J. Dym. Solik. stosunki, „et quas offerebam luctationes acceptabam“. (Dziś takich piśemek nieznamy jednak).

Rozpoczyna pytanie „utrum iudex contumacem reum, praeter rei petitae sequestrationem, in expensis, quas propter ipsius contumaciam vel dolosam exceptionem Actor fecisse dignoscitur, condemnare possit et debeat: nec ne?“

Odpowiedź dzieli się na trzy Conclusiones, po każdej pięć Corollaria. W trzeciej conclusio twierdzi, że „Contumacia et Dolus malus judicialiter patefacta, semper pu-

nienda sunt“ ponieważ „dolo malo violatur jus humane societatis“. Mimo tego, że tytuł powołuje się na Literae extravag., nie cytuje przepisów prawa pozytywnego. Tylko w dedykacji do Solikowskiego ogólnikowo powołuje się na lex naturae oraz na Justyniana.

Na końcu: Haec Quaestio, cum suis Conclusionibus et corollariis, disputabitur in Lectorio D.D. Juris. Academiae Crac. Die iij Jul. Hora X.

Skrobiszewski — pomijając odosobniony druk Skotnickiego (ob.) — był tym, który wprowadził w Krakowie w zwyczaj drukowanie tez prawnych na wzór zagranicy. Niestety jego „Questiones“ nie dochowały się! Dopiero po nim pojawiają się druki tez Bielewskiego (1608), Radgoskiego (1609), Najmanowicza (1614), Piotrkowczyka And. (1615), Pomorskiego (1618), Szobera (1618), Jannszowica B. (1620), Crosnera (1620), Rozemberskiego (1621), Gostkowskiego (1622), Górskiego Jak. (1624) i t. d. Wszystkie te druki mają dużą doniosłość wobec faktu, iż akta wydz. prawa uległy w r. 1719 spaleni; wskutek czego one są dzisiaj głównym źródłem do poznania nauczania prawa w Krakowie. Jagiell.

— ΣΥΓΧΑΡΜΟΝΗ Ad excellentem virum et amicum, D. Gabrielem Joannicivm, Philosophiae et Medicinae Doctorem, S. R. M. Professorem et Medicum, pro loco inter Doctores Medicinae, in alma Academia Cracoviensi obtinendo, disputantem. Anno Domini, MDCX (1610). die XVI. Febr. Cracoviae, In Officina Andreae Petricouij. Typographi S. R. M. (1610). w 4ce, kart nlb. 6. Wierszem.

Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— Trivm Clarissimorum Virorum, Basilii Golinii, Praep: S. Flor: Stanislai Bathoevii Ca: C. Adami Falecii, Decani S. Flor: Laureae Doctorales S. Theologiae, Quibus in Alma Academia Cracoviensi publice ornabuntur 30. Januarii, Anno Domini 1603. A M. Jacobo Scrobissevio Jambis praetextae. Cracoviae, In Officina Typographica Lazari. Anno D. 1603. w 4ce, 6 k. nlb.

Ded. ad Bernar. Maciejouim ep. Crac., Ac. Crac. cancell. Wierszem.

Chreptow. — Czartor.

— Vitae Archiepiscoporum Haliciensium Et Leopoliensium. Per Jacobum Scrobissevium Canonicum Leopoliensem Editae. Leopoli, In Officina Typographica Ioannis Szeligae, Archi-

episcopalis Typographi, A. D. 1628. w 4ce, k. 79 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb rodziny Próchnickich „Korczak“ otoczony innymi herbami wśród emblematów biskupich, nazewnątrz wieńiec; u dołu dwuwiersz.

Dedykacja autora Janowi Andrzejowi Próchnickiemu z Próchnika, arcybisk. lwowsk. datowana: Leop: die S. Joannis Chrysostomi Archiepiscopi Constantinopolitani (27 stycznia) 1628. W dedyk. omawia pobudki napisania tej pracy oraz wierszy dodanych na końcu. (Przyznaje, że nadsładował w nich Klemensa Janickiego).

Rozpoczyna dzieje metropolji od r. 1414. Cytuje dużo dokumentów, zwłaszcza bulli pap. Opiera się na Długosza, Bzowskim, Kromerze. Od k. F₄ idą biografje biskupów. (Od k. K₂: Grzegorz z Sanoka i Jan Długosz). Na k. N₂ cytuje wiersze Szymonowicza o Solikowskim. Kończy biografją Próchnickiego i aktami do niego się odnoszącami. — Ostatnie 14 kart zajmują herby arcybiskupów z czterowierszami i datami wstąpienia na stolicę i śmierci. Razem jest ich 21.

Z dzieła tego wypisywał Rzepnicki (obacz tom XXVI str. 547).

Wilder w r. 1914 ceniz 50 rs. — Jocher 9181. Chrept. — Czart. — Dzikow. — Eng. Barw. — Jagiell. — Ossol. — Przeźdz. — Toruń.

— ob. Vadovius Martinus (Quaestio 1604).

Wedle Starowolsk. (Hecatont.) miał pisywać po grecku.

Chodynicki III. — Janocki Nachr. I 101. — Benth. I 66. — Gołęb. O dziejop. 184. — Siarczyński Obraz II 192. — Wiszniewski VI 323, I 107. VIII 169. — Józefowicz Kronika Lwowa 15. — Muczkowski Statuta 243. — Sobieszcz. w Encykl. Org. XXIII 553. — Engel Ukraina Gesch. — Enc. kośc. XXV 499. — Freitag Analecta str. 840. — Fijałek w Pam. liter. VII 52. — Kot w Sprawozd. Akad. 1925 nr. 10.

SKROBISZOWSKI Walenty. Vox iucunditatis Illustrissimo et Reverendissimo Dno D. Nicolao Krosnowski. Dei et Apostolicae Sedis Gratia Archieppo Leopoliensi. Abbatiae Czerwincensis. Administratori perpetuo. Die felicitis ingressus XXXI. Octobris. Anno Dni MDC.XLV. nomine Venerabilis Capituli uti Praelato suo iucundissimo. per Valentinum Skrobiszowski. I. U. D. et Canonicum edita. Leopoli. In officina Michaelis Sloska. Archieppalis Typogr. A. D. 1645. w 4ce, ark. B₂.

Horodecka.

— ob. Kłopotcki And. (Laurea 1635).

Skrobkowiec Gregorius ob. Ostrowski Jan (1598) — Petricius Seb. (Zoilo suo).

SKROBKOWICZ Jan Ludwik († 1657). Epithalamium In Nuptias Nobilis ac Generosi Domini, D. Joannis De Stara Starski, Nobilem & Generosam virginem Annam Młodecka, in Sponsam ducentis. Ipso faustarum Nuptiarum die, qui est 3. Idus Febr. Anni M.DC.XIX gratitudinis & debitae obseruantiae ergo. A Joanne Lvdoxico Skrobkowicz, Art. & Phil. Baccal. conscriptum. Cracoviae, Ex Officina Typogr. Matthię Andreouien. Anno D. 1619. w 4ce, k. nlb. 8.

Tytuł w rance. Poczem na dwóch nast. stronach herb Starskiego i Młodeckiej. Poczem idą życzenia od autora oraz 5 wierszy (óó) łaciń. Na końcu ładny ornament drukarski. Ossol.

— Korab Na Morzvu, Jásnie Wielmożnego godney pámieci Jego Męci X. Jakvba Zadzika, Biskvpa Krakowskiego, Xiążęciá Siewierskiego, &c. Pokazány z Ambony W Kościele świętey Agnieszki, Ná Exequiách Nieboszczykowskich, Dnia 2. Máia. Roku 1642. Przez X. Lvdwika Skrobkowica, Zakonu Bráćiey Mnieyszey de Observantia. A potym w druk podány Z roskazania y zá dozwoleńiem Stárszych. W Krakowie, W Drukárniey Andrzeiá Piotrkowczyká, Typographá J. K. M. (1642). w 4ce, k. 3 nlb., str. 20.

Na odwr. k. tyt. herb Zadzików „Korab“. Na następných 2ch kartach dedykacja autora siostrze zmarłego Pannie Teresie Zadzikownie, Przełożoney Klasztoru S. Agnieszki, Zakonu S. Franciszka Regny Trzeciey, datow. 5 mája 1642.

W kazaniu wychwała pomiarkowane affekty biskupa; omawia przyczyny jego śmierci; sławi jego zamiłowanie do książek; mówi, że był doktorem iuris akad. pernskiej; wspomina, że kazał po swej śmierci spalić swe papiery; o jego walce z herezjami. Akad. — Branice. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Uniw. lwowa. — Zamoj.

— [Peregrinacya szczęśliwa na ładzie Słodkiej Pámieci Jásnie Wielmożnego J. M. X. Mikołaja Szyszkowskiego, Biskupa Warmińskiego]. 1643.

Miało wyjść osobno, o czem niżej. Dziś druk nieznaný, tylko z przedruku. Opisuje, jak restaurował kościoły, jak dawał żebrakom

jałmużny, jak dobrze traktował poddanych, jakim był mądrym senatorem.

— Peregrinacya Szczęśliwa, Dwóch Biskupow Wielkich, Krakowskiego, y Warmińskiego, Ná Ładzie iedná, po Morzu druga Dwoiem Kazaniem Pogrzebowym ogłoszona. Przez X. Ludwika Skrobkowica, Zakonu Bráćiey Mnieyszey de Observantia. Przydána iest do tego Wroźka Dvchowna Tegoż Authorá. Z dozwoleńiem Stárszych, y Urzędu Dvchownego. W Warszawie, W Drukárniey Piotra Elerta J. K. M. Typographá, Roku Páńskiego, 1644. w 4ce, k. tyt. i str. 51.

Na odwrocie tytułu: „Typograph Czytelnikowi“. Tu mówi, że prezentuje troie kazania: w roku przeszłym iako w różnych miejsacach miane tak też były różnych typografów prasą wyciánione. Pierwsze na pogrzebie Mikołaja Szyszkowskiego Bisk. Warmińskiego w kościele katedralnym Warmińskim (do str. 20). Drugie (od str. 20) przy exekwiach po Jakóbie Zadziku Biskupie Krakowskim w kościele S. Agnieszki w Krakowie. Trzecie (str. 39) na zamku Krakowskim w kościele katedral. Jednakże ani kazania na pogrzebie Szyszkowskiego ani „Wroźki“ z osobnego wydania nie znamy.

Jocher 9415.

Akad. (frag.) — Bibl. Redempt. w Tuch. — Branice. — Chrept. — Czart. — Dzików — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Zamoj.

— Śmierć Stroyna pod Wiosną, Przy wyprowadzeniu Ciałá Jásnie Wielmożney Jey Mości Pániey Konstancyey z Bobrkv Lubomierskiej, Stárościney Generálney Krákowskiej, Spiskiej, Chmielnickiej, Dopeczyckiej, &c. Z Ambony w Kościele ś. Michála ná Zámku dnia 26. Márcá wystáwiona. Przez W. O. X. Lvdwika Skrobkowica, Zakonu Bráćiey Mnieyszey de Observantia, Provinciey Polskiej Prowincyałá. W Krakowie, W Drukárni Fránciszká Cezárego, J. K. M. Typographá. Roku 1648. w 4ce, str. 20.

Na odwr. tyt. „Do Czytelnika“. Kazanie samo bez treści.

Akad. — Branice. — Czartor. — Dzików. — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Uniw. lwowa. — Zamoj.

— Spelvnea Dvplex: To iest; Iáskiniá Dwoista, Przy brániu Possessyey w nie, dwóch Zacnych Ciał, Jásnie

Wielmożnego J. M. Páná, P. Piotra Szyskowskiego, Kásztelana Woynickiego, Stárosty Wareckiego, &c. y Iáśnie Oświeconey Xięzny, Theophile Koribvtowey Wisniowieckey, Małżonkow. Wystáwioná z Ambony w Kościele Káthedrálnym Krákovskim, dnia 26. Czerwcá. Przez W. O. X. Lvdoovika Skrobkovvica, Zakonu Oycow Bernárdynow, Prowincyey Polskicy Definitorá Actuálnego. (Na końcu:) W Krakowie, W Drukárniy Andrzejá Piotrkowczyká, J. K. M. Typográfhá (1643). w 4ce, str. 35.

Rozpoczyna: Typograph Czytelnikowi. W kazaniu wspomina o poselstwach odprawionych przez zmarłego (w Konstantynopolu). Akad. — Braníc. — Chrept. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Zamoj.

— Vita Gloriosi Servi Dei B. Simonis De Lipnica Ord. Min. De Obser. Collecta Per Fr. Ludouicm Skrobkovic eisdem Ord. minimum. Cum licentia Superiorum. Brvnbergae, Typis Casparis VVeingartneri. Anno 1636. w 4ce, k. 4 nlb., str. 48.

Na odwr. k. tyt. pozwolenie na druk Mikolaja Szyskowskiego, biskupa warmińskiego z datą: Heilsbergae Cal. Aug. 1636.

Dedykacja autora Matce B. — Na k. 4tej miedzioryt, przedstawiający bł. Szymona z Lipnicy. Na odwr. k. 4: Index authorum, qui sanctitatem D. Simonis et prodigia celebrant. Tu wymienia 23 pisarzy; między niemi Bzovius, Opatovus, Przeworsczyk, Samboritanus, Jan Komorowski, Herbut, Fox, Ubiszewski, kilku nieznanych (zapewne mówi o ich rękopisach).

Rzecz dzieli się na 12 rozdziałów, zawierających krótką biografię świętego a głównie uwagi nabożnej treści. W rozdziale ostatnim o cudach przy trumnie. Na str. 32 list Hier. Baldarinusa z r. 1487 i napis na pomniku (zmarł 1482). Od str. 42: Illustriora auct. testimonia. Kończą wiersze Iac. Jak. Vitelliusa.

Wedle Jahlonow. Supplementum miał Skrobkowiec napisać życie Szymona z Lipnicy wierszem polskim. To nie jest znane. Znaniem jest natomiast dziełko polskie prozą: „Żywot Błogosławionego Oycy Szymona...” w Krakowie, Kobyliński 1611 (obacz tom XXI str. 307), ale to dziełko jest zupełnie odmienne od pracy Skrobkowiec i widocznie nie jest jego pióra. Ma inny układ, inne cuda, inny tekst napisu na pomniku (tekst widocznie starszy, podczas gdy Skrobkowiec podaje nowszy napis). Skrobkowiec w rejestrze autorów, z których

czepał, nie podaje tego dziełka polskiego, jak gdyby nie było mn znane. A przecież pisząc w 25 lat później powinien był je znać. — Obacz Golichowski Norbert: Żywot 1898.

Joher 8633 a i b (tworzy dwie edycje). — Bandt. H. dr. Kr. P. I 50 — 61. — Zański Bibl. 81. — Acta Sanctor. Bolland. Julius die 18 s. 518 (Exscript ad Acta S. Joannes Bapt. Soleria).

Czartor. — Jagiell. — Krasinś — Ossol.

— Wróżka duchowna. kazanie miane na Zamku krak. w kościele katedralnem. 1643.

Z osobnego druku nie znane, o czem wyżej.

— ob. Niewiarowski Przedaw (Kleynoty 1653) — Petrycy Jan (Palaestra 1624) — Piotrowicki Jak. (Quaestio 1623) — Praeclaus (Kazanie).

Jnszyński II 187. — Joher II 65. — Maciej. III 842. — Maczkowski Statuta 282, 285. — Astrea (Pamiętnik) 1822 II 210. — Sobieszkański w Enc. Org. XXIII 553. — Bandt. Hist druk. Kr. pols. 152. — Chłęd. Spis 29. — Przyłęcki Ukraini, sprawy VIII. — Encykl. kośc. XXV 499. — Golichowski Norb. Upominek 1896.

Skrochowski Teodor ob. Szko-chowski.

Skrocki (Skrodzki) Jerzy († 1683) ob. Kancyonał królewiecki (1708) — Herbinus Joannes (1675).

Beyträge I 169 i 373.

SKRODZKI (de Skroda Ruda) Mathias Stanislaus. Aureus Magnae Domus Krasinscianaе Annulus... Lugduni Batavorum Typis Academicis 1659. w 4ce.

Egz. nie znam.

— Aureus Magnae Domus Krasiuscianaе Annulus Ex aureo Illustrissimi ac Magnifici Domini D. Joannis Casimiri de Krasne Corvini Krasinski Supremi Regni Poloniae Thesaurarii, Lom-sensis, Prasnicensis, Svecensis &c. &c. Capitanei Nomine in aurea Musarum officina Efformatus & caeteris magnae ejusdem Prosapiae Insignibus Condecoratus à Matthia Stanislaō Skrodzki Equite Polono. Lugduni primū Bata-avorum Typis Academicis Anno 1659. Olsnae verò secunda editione apud Johannem Seyffert Anno 1662. w 4ce, k. 22 nlb. (sygn. F₂).

Na odwoicie cytat z Kromera. Poczem na 1 k. Korwin i 10 wiersz Iac. oraz dedyk.

Janowi Krasińskiemu. — Dalej „Praefatio“ datow. Lng. Batavorum Cal. Jan. 1659, w której wspomina jego podróże po Anglii, Francji, Włoszech, Niemczech, Batawji. — Dalej idą wiersze: Annulus nota verae Nobilitatis (cały ten poemat ma formę dziwnego akrostychu); Ode in ferream solem (z glossami na marginesie, między innymi odyła do Okolskiego); Annulus nota dignitatis (znown akrostych); Ode in Kras. Crucem; Annulus nota amicitiae (akr.); Ode in Kras. Corvum; Annulus nota aeternitatis (akr.); Ode in Kras. lapidem; kończy inskrypcja na chwałę Boga. — W wierszach jest nieco materjału biograficznego (wojny za J. Kazim.).

Przy odsyłaczu do Okolskiego (k. 8) dopisał ktoś w egz. Jag. ciekawą uwagę współczesną o herbarzu Okolskiego: „Orbis Poloni, quam edidit Simon Okolscius, Censura. Powiedział nieboszczyk P. Koniecpolski kaszt. krakows. y W. Het. kor.: Okolskiego Orbis Polonus, pozbierawszy wszystkie exemplarze, dignus est foco. Bo y wiersze, ktore tam położył, lada iakie, y opnszczenie wielu domów szlacheckich, bilem multis monet Sam nie był szlachcic, a domy szlacheckie opisował. W Kamieńcu Podolskiem miał rodzone siostry swoye publicas meretrices“.

Inną ręką wzdłuż tej notatki napisane: „Qui haec scripsit Osorem famae alienae se esse monstravit, quod non licet“.

Juszyński II 187.

Branic. — Dzików — Jagiell.

— Corona illustris domus Boianoviae in caelum translata, cujus forma in lugubri funere perillustris ac magnifici Domini, Domini Stephani de Vettore Boianovo Boianovski Sacrae Regiae Maiestatis Poloniae Dapiferi, Surrogatoris Posnaniensis Bonorum in Novo Boianovo, Golasino, Novavies, Dobisevo, Malcovic, Coslovo etc. hereditarii Domini Apollinis penicillo delineata a Matthia Stanislao de Skroda-Ruda Skrodzki, Equite Polono anno, quo GUSTAVUS CAROLUS SVECAE REXTRENVVS ora CLOTHUS FAMOSO CAESUS ab ense CUBAT. Olsnae Siles. typ. Joh. Seyfferti (1660). w 4ce, 2 arkusze.

Są 4 kartki wierszy łacińskich, a dalsze polskie pod tyt.: Lament pogrzebowy tegoż Macieja Skrodzkiego kart 4.

Biblioteka Jag. ma tylko ów „Lament“, pisany czterowierszami. Zaczyna się: „Mizerny ludzki y blahy żywocie, Tuczony płaczem schowany w kłopotcie, Któż tak w wybornej opływa wymowie, Ze dostatecznie nędzę twą opowie“. Wyśławia

Bojanowskiego jako rycerza w walkach ze Szwedami.

Bandtkie Hist. drnk. III 148. — Jusz. II 187 Jagiell. (frag.).

— Mors generis humani Teterrimā Vorago in luctuoso Magnificae, Nobilissimae, Piissimaeq; Matronae D. Barbarae Ossovvska Illustris, Generosi, Strenuissimiq; Herois D. Andreae Ossovvski Capitanei Schovensis, in Ossowaśieñ, Dębowałęká & Buskowa Haeredis Conjugis lectissimae funere paucis tam Romanae qvām Sarmaticae dialecti verbis Lectori exhibita à Matthia Stanislao de Skroda Ruda Skrodzki Eqvite Polono. Olsnae Silesior: Typis Johannis Seyfferti. Anno Domini M.DC.LXII (1662). w 4ce, k. 10 nlb.

Rozpoczyna akrostych łac. i nagrobek wierszem nakamiennym.

Na k. 5 v. tytuł polski: Śmierć nād wszystkie rzeczy straszne Naystraszniejsza nā pogrzebie Wielmożney Jey Mości Pániey Barbary z Lubowá Ossowskiej Stárościnney Wachowskiej &c. Wystawiona od Macieja Stanislawa Skrodzkiego Roku Pańskiego Tyśiącnego, Sześćsetnego, Sześćdziesiątego, Wtorego. Dwudziestego Trzeciego Póździerniká. w Oleszñicy drukował Jan Seyffert, wzwýż miánovánego czásu. — Odtąd idą czterowiersze polskie. Na końcu wyobrażenie mar. Krasiaña.

— Strena sub primis Novi & utinam felicissimi supra Millesimum Sexcentesium Sexagesimi Secundi Anni Auspiciis Perillustri ac Magnifico Domino, D. Andreae Ossowski Capitaneo Schovensi, bonorum in Osowaśieñ, Dębowałęká, & Buskowa Haeredi Oblata à Matthia de Skroda-Buda Skrodzki Eqvite Polono. fol. podł. (1 strona).

Pod tym napisem łaciński wiersz. U dołu: Olsnae Typis Johannis Seyfferti, Anno M.DC.LXII (1662).

Jagiell. — Wrocław. miejs.

— Vota pro Perillustri Ac Magnifico Domino D. Andrea Osowski Capitaneo Schovensi, bonorum in Osovasien, Debowałeka, & Buskowa Haerede, Natalem feliciter celebrante diem Facta à Matthia de Skroda-Ruda Skrodzki Equite Polono. Annō reparatae salutis M.DC.LX I (1661). Die ultima Novemb. Steinoviae ad Oderam, Typis Wigandi Funkii. (1661). fol., k. 2 nlb.

Są to 4 vota wierszowane w formie akrostychów, na jakie składają się pierwsze (albo i ostatnie) litery każdego wiersza. (W tekście czwartego pisze jego nazwisko Ossowski). Trzecie votum jest „quadrato comprehensum metro“. Zato treści żadnej. Jagiell.

Skromność nad chlubę szczęśliwsza, czyli powieść moralna o Alidorze i Terzandrze z francuzkiego na polski język przełożona, a dla zabawy czytających do druku podana. We Lwowie, w drukarni Wd. Joz. Pillerow C. K. G. typogr. R. 1782. w 8ce, str. 28.

Gnbrynowicz Romans w Polsce XVIII w. str. 24. Czartor. — Jagiell.

(Skronski). Skronskische Genealogia, Zu immerwährendem Ehren-Gedächtnüss, des uhralten Hoch Adelichen Geschlechts Derer von Skronsky. Brieg 1702. fol.

— ob. Thilo Gottfried (1702).

Skrupuł bez skrupułu (1741)... ob. Jabłonowski Jan Stanisław.

Skryninense Colloquium ob. Sobór Skrzyński (1567).

Skrypt (Na) wydany pod tytułem Acad. Vilmensis... ob. Burzyński Stan. — Konarski Stan.

Ob. o całym tym sporze Łukasz. Hist. szkół I 192.

Skrypt albo odmiana po zawartym pokoju Akwizgrańskim w politycznym systema Państwa Niemieckiego zasła do historyi przyszłej wielce służący. 1785. w 8ce.

Notata Jochera.

SKRZEBOWSKI Stefan. Miles in toga D. Joannes Cantius confessor, S: Theolog: doctor et professor... ore Stephani Skrzebowski philosophiae auditoris cultus. Anno victoris Christi 1735... ob. Żółdziowski Antoni.

— ob. Gembiński Petrus (Honor 1767) — Siatkiewicz Franc. (Krasna Góra Lubaska 1762).

Skrzetusecy (genealogja) ob. Elbing Ludw. (1715).

Skrzetuska Anna ob. Skrzetuski Krzysztof (Prezent 1645).

Skrzetuska Katarzyna ob. Ceypler Kazimierz (1701) — Padniewski Wojciech (1701).

Skrzetuski, husarz z pod Kircholmu ob. Śląski B. (1606).

Skrzetuski Adrjan (imię zakonne) ob. Skrzetuski Krzysztof.

Skrzetuski Aleksander ob. Morawski Joannes (Praelectiones 1677, Palaestra 1677).

Skrzetuski Erazm ob. Gliczner.

O innych Skrzetuskich różnowiercach (Jan i Marcin) mówi Wotschke w Aus Posens kirchl. Vergang. 1918 str. 1.

SKRZETUSKI Jacobus Hieronymus a Skrzetusz. Ara Pvrivs Ignibvs Ardens, D. Philippvs Nerivs confessor, Congregationis Oratorii Fvndator. Annua recurrente suae festivitatis die 26 Maij Anno Domini 1706. Intra solennem Pentecostes Octavam In Ecclesia D. Margaritae V. & M. Srodecensi ad Posnaniam, Architecta pietate Erecta; & brevi panegyrico apparatu Per Jacobum Hieronymum à Skrzetusz Skrzetuski in Academia Posnaniensi Lubranseiana Eloquentiae Auditore Adornata. (1706). w 4ce, kart 10 nlb.

Czterowierz pod herbem podpisał: Jos. Brodnicki stud. Rhetor. na odwr. tytułu.

Dedyk.: Alexandro de Gurów Gurovski Ensiferato Posnan. Mecaenati et Avnenle gratiosissimo.

Oratio zaczyna się: Procul umbrae, Jocher 5390. — Encykl. kość. XXV 509.

Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— ob. Skrzetuski Jan (Gloria 1697).

SKRZETUSKI Jan. Anatomia Moralis Verbi Incarnati Typo Visui ac vsui publico Autore Ioanne Skrzetvski, Equite Polono Impressa. Anno 1698. Typis Academiae Posnaniensis. w 8ce, kart 4 nlb., str. 316 i kart 2 nlb.

Na odwrocie k. tyt.: Approbatio datowana z Poznania 12 Februarii 1698 z podpisem: Nicolaus Zalaszowski, U. I. D. Archidiaconus Posnaniensis et librorum censor synodalis. Na 3eb następnych kartach dedykacja autora Augustowi II. królowi pol. Na 2giej k. v. portret Augusta II. (rytował Derpowicz). — W dedykacji wychwała jego przejście na katolicyzm.

Na końcu dzieła: Synopsis rerum... i Errata. Dzieło składa się z uwag moralizujących na tego rodzaju tematy, jak: Amor hostis est; Amare patriam dulce; Deus libertatem amat; In magnis viris maiora delicta; In morte voluptas; Luxuria contemnenda; Sapientia mundi stultitia; Excellentia Virginis Mariae itp. Wywody obracają się

w ogólnikach nawet truizmach, aluzji do stosunków polskich nie bywa.

Jocher 3570.

Branic. — Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— Monitorium Simplex, Ad Correcturam Vitae Humanae, Ducentis Punctulis Extraditum Authore Joanne Skrzetuski, Equite Polono. Anno Domini 1709. Die Mensis... August. Thorunii, Impressit Joannes Lud. Nicolai, Nob. Senatus Et Gymnas. Typographus. w 4ce, k. 36 nlb.

Na odwr. k. tyt. zaczyna się dedykacja autora: „Apollinarae de Smogolek Tuczynska, Gnesnensi Castellanae... Pod dedykacją podpis: Servus Devinctissimus J. S. Składa się z 200 zwięzłych sentencji, maksym, uwag, na temat pobożności, mądrości życiowej, polityki, filozofji etc.

Skrzetuski bywa często nazywany Jezuitą, co mylnie. Źródłem błędu jest zło odczytanie tekstu Niesieckiego. Ten napisał: „Jerzy Szcznka spłodził sześciu synów z których jeden był w zakonie naszym. Jan (brat Jerzego) wydał do druku Monitorium“.

Niedbałe odczytanie sprawiło, że Jana wzięto za Jezuitę, choć on nie był synem Jerzego. Pierwszy hasło do tego błędu dał w r. 1752 Jabłonowski w Musaeum polon. str. 232 który wydrknął: „Skrzetuski Joannes Soc. Jesu Monitorium 1709“. Załuski Skrzetuskiego 1709 ani nigdzie Jezuitą nie mieni, a Sommervogel daremnie szukał go między Jezuitami.

Innym błędem, jaki popełniają niektórzy (np. Brown) jest identyfikowanie Skrzetuskiego ze Szczuką. Tu znowu źródłem błędu jest Załuski. Ten bowiem w Progr. str. 55 pod N. 71 podaje: „Skrzetuski Jan Monitorium“, pod 72 Idem seu Szczuka St. „Eclipsis Poloniae“. — To rzekome identyfikowanie nie jest oparte na dowodzie, a że Niesiecki stanowczo Eclipsis przyznaje Szczuce, zatem nie można go przyznawać Skrzetuskiemu.

Świącki Hist. Pam. II 99. — Encykl. kośc. XXV 509.

Chrept. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Zamoj.

— ob. Padniewski Woje. (1701). Katalog bibl. Zamoj. przypisuje mu panegiryk: Posthuma Gloria... Joannis Poloniarum Regis... Posnaniae, 1697. fol. (ob. o tem pod Sobieski Jan). Autorstwo jego nie sprawdzone. Wymienianym też bywa jako autor Skrzetuski Jakób, o którym wyżej.

SKRZETUSKI Józef. Mowa Jaśnie Wielmożnego Jegomości Pana Józefa Skrzetuskiego, Podczaszego Przemys-

skiego, Starosty Mogilnickiego, &c. trzeci raz Deputatá, á za trzecim razem Marszałka Trybunału Koronnego. (B. w. m. dr.) fol. k. 2.

Bez osobn. tyt. Niema daty, ale wspomina 30 lat panowania Aug. III, byłby to więc rok 1763. Marszałkiem był w r. 1746.

Treść mowy o trybunale, bez znaczenia. Jagiell. — Zamoj.

— Mowa JWJmci Pana Józefa Skrzetuskiego... przy Limicie Trybunału y oddaniu do Ziemstwa Lubels. Łaski Marszałkowskiej. w Lublinie d. 20 Grud. R. P. 1747. fol., 1 ark.

Kraśniń. — Zamoj.

— ob. Status causae ex parte generosi.

SKRZETUSKI Józef Kajetan od Św. Eustachego, Pijar (1743 † 30 kwietnia 1806). Historia Polityczna Krolestwa Francuzkiego Od Założenia Monarchii Do Czasow Teraznieyszych Z Przydatkiem o Rządu odmianie; Szlachectwa, Hrabiow, Parow początku; Parlamencie; dawney Kawaleryi; dzieiopisach Krolestwa; Tudziej Wzoru Lato-pisarskiego: współżyjących: Papięzow, Cesarzow, Krolow, Xiążąt niektórych Europeyskich; y Tablic Genealogicznych panujących familii; Nakoniec szczegulnych, y osobliwszych Anekdotow, y opisanie wielkich ludzi. Dla Pozytku Szlachetney Młodzi Zebrana przez X. Kajetana Śkrzetuskiego Professora Historii in Collegio Nobilium Scholarum Piarum. Część I. w Warszawie 1773. w Drukarni J. K. Mci y Rzeczypospolitey w XX. Scholarum Piarum. w 8ce, k. tyt., kart nlb. 6, str. 202, kart nlb. 3 (spisanie i omyłki); nadto w tekście 4 tablice chronolog.

Historia Polityczna Krolestwa Francuzkiego Od Założenia Monarchii Do Czasow Teraznieyszych. Część II. Zamykająca Panowanie Domu Burbonskiego. [Winieta: róża]. w Warszawie 1773. w Drukarni J. K. Mci y Rzeczypospolitey w XX. Scholarum Piarum. w 8ce, k. tyt., str. 172, k. nlb. 2 spisanie; nadto w tekście 1 tabl. chronol. i na końcu 2 tabl. genealog. (fol.).

Część I rozpoczyna się od dedyk. Stanisławowi Augustowi (na k. 2). — Poczem

idzie: Zamierzenie autora, w którym wyrażnia swe poglądy na pożytek z historii. Powołuje się na dzieła Vertota, Rollina (tłum. Jabłonowski), biografje Karola XII i Leszczyńskiego i Dzieje król. szwedzkiego. Zapowiada, że chce napisać historję król. angielskiego. — Następują aprobaty i przestroga o omyłkach.

Część I dochodzi do Henr. III; część II od Henr. IV do Ludwika XV. Ostatni jej rozdział poświęcony rządowi odmianie w narodzie francuskim, mówi też o stanach, urządach, geogr., dziejopisach itp. Na str. 169 wymienia źródła (21 dzieł).

Książka jest jednym z podręczników, które razem wzięte miały dać całość historii powszechnej, a miały być napisane przez grono ludzi porozumiewających się ze sobą. Obacz o tem pod Skrzetuski Wincenty (Dzieje król. szwedzkiego) oraz w t. XVIII pod Historja. — Smoleński Pisma II. 48. Por. także literaturę podaną przy innych hist. dziełach Skrzetuskiego.

Akad. — Branic. — Chrept. — Czartor. — Czetwert. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwows. — Wileńs. — Zamoj.

— *Historja Polityczna Dla Szlachetney Młodzi Zawierająca Zebranie Krotkie Przepadkow znakomitych w dawnych Monarchiach w Panstwie Niemieckim, Polsce, Francyi, Anglii, Hiszpanii, Szwecyi, Moskwie, Prusach; Tudzież: Uwagi Polityczne nad zaszłemi w tychże Państwach odmianami; na koniec: wyobrażenie heroiczne, niektórych sławnych w starożytności Ludzi. Do Pojęcia Młodego Wieku Przystosowana Przez X. Kaietana Skrzetuskiego Professora Historji in Collegio Nobilium Scholarum Piarum. w Warszawie 1773. w Drukarni J. K. Mei y Rzeczypospolitey u XX. Scholarum Piarum. w 8ca, k. 4 nlb., str. 449 i str. nlb. 5.*

Historja Polityczna Dla Szlachetney Młodzi Część II. Zawierająca Zebranie Krotkie Przepadkow znakomitszych w Panstwie Carogrodzkim, Portugallii, Danii, Czechach, Węgrach, Neapolu, Hollendrow, Szwaycarow, Wenetow, y Genuencykow. Tudzież Uwagi Polityczne nad zaszłemi w tychże Państwach odmianami; o Polityce, y woienney sztuce, o utrzymaniu pokoju w Europie; na koniec: wyobrażenie heroiczne, sławnych ludzi. Do Pojęcia

Młodego Wieku Przystosowana Przez X. Kaietana Skrzetuskiego Professora Historji in Collegio Nobilium Scholarum Piarum w Warszawie 1775. w Drukarni J. K. Mei y Rzeczypospolitey u XX. Scholarum Piarum. w 8ca, k. nlb. 4, str. 432 i k. nlb. 3.

Część I dedyk. Elżbiecie z Czartor. Lubomirski (sic). Poczem idzie „Myśl autora w przedsięwzięciu dzieła tego“, gdzie przyznaje, że opierał się na Bosuecie, Rollinie, Mabym, Montesquieu, a wstęp do historii terażn. streścił z Robertsona (słuszny tom w 13 kart przełał). Tłumaczy się też, że dodał zwieźle żywoty kilkunastu wielkich ludzi. — Na ostatnich pięciu stronach registr, omyłki i imprimatur.

Część II jest dedykowana Franciszk. Rzewuskiemu i Julj. Rzewuski; poczem: Wykład rzeczy następujących, gdzie omawia plan i treść dzieła. Na 1 stronie licbowanej „Znakomitsze przypadki“ (chronologia)... Na kartach końcowych Registr i Omyłki.

Właściwa treść składa się z następujących poddziałów: A) Część I rozpoczyna się od zwieźle historii państw wymienionych w tytule. — B) Poczem od str. 227 idzie dział II (nazwany „częścią drugą“, co może bałamucić, skoro i tom drugi nazywa „częścią drugą“). Ten II dział zawiera najpierw „myśli i uwagi polityczne nad historją dawną“. Mają one charakter historjograficzny (o rządach Opatrzności, o przyczynach wzrostu i upadku państw, — tu czerpie dużo z Monteskiusza!). Od str. 272 idzie ów „Wstęp do historii terażn.“ zapożyczony z Robertsona. Od str. 298: Uwagi polityczne nad dziejami ojczystymi („o źródłach krajowego nieszczęścia“ — ważny to, bo wczesny, a mało znany przyczynek, do rozstrząsań nad przyczynami upadku Polski!). Od str. 326 analogiczne rozpamiętywania nad dziejami Anglii, Szwecji, Prus, Moskwy. — C) Wreszcie od str. 407 idzie dział III (nazwany „częścią III“) tj. Heroiczne wyobrażenie niektórych sławnych w star. ludzi (od Arystydesa do Teod. Wielkiego). Jest też życiorys Kaliguli, zapewne jako wzór odstraszący.

Podobny układ ma tom drugi: A) Od str. 3—157 idą zwieźle dzieje wymienionych w tytule państw. — B) Od str. 158—335 idzie część II tj. „Uwagi polityczne“ o charakterze historjograficznym i socjologicznym (rozważania na temat upadku demokracji, o źródłach despotyzmu, o dotrzymywaniu traktatów, o rzetelności w monarchjach). Myśl dydaktyczna występuje wszędzie na plan pierwszy. Po historii Węgier idzie na str. 201—231 „Rostrząś-

nienie krotkie praw do zabranych przez trzy sprzymierzone Dwory krajów", gdzie zbija pretensje zaborców i polemizuje z zapłaconymi przez nie autorami odpowiednich traktatów. — Najciekawsze są dołączone tutaj od str. 261—335: Uwagi generalne o polityce i wojennej umiejętności. Skrzetuski jest pacyfista, to też na str. 290—335 rozwija „Projekt czyli ułożenie nieprzerwanego w Europie pokoju“, gdzie podaje myśl stworzenia konfederacji stanów europejskich (na 150 lat przed Condembove-Calergiml). — C) Od str. 336 idzie dział III tj. biograficzny (z polskich podane życiorysy Tarnowskiego, Zamojskiego, Sobieskiego, Jabłonowskiego, Stan. Leszczyńskiego).

Są egzemplarze na lepszym drukowane papierze i na dużo gorszym (do użytku szkolnego).

Lukaszew. Hist. szkół II 123. — Bentk. H. lit. 794—5. — Smoleński Przewrót umysł. str. 265. — Chodynicki Poglądy na znaczenie historii 1916. — Karbowski O książkach element. 1893. — Mandybur Nanka historii w Muzeum 1894 X.

Branic. Chrept. — Czartor. — Czetwert. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwows. — Wileńs. — Zamoj. — Zielń.

— Toż... przez X. Kaietana Skrzetuskiego... Przedrknowana w Warszawie 1777. w Drukarni J. K. Mei y Rzeczypospolitey u XX. Scholarum Piarum. w 8ce, k. tyt., k. nlb. 2 („Myśl autora“), str. 429 i str. nlb. 5 (Registr i imprimatur).

Brak w tym przedruku dedykacji. Część II, jak się zdaje, nie była przedrknowana. Akad. — Jagiell.

— Historia Powszechna Dla Szkół Narodowych Na Klasse III. piérwszy raz wydana. Szyta bez Przypisów gr. 12. Oprawna w papier gr. 15. Roku 1781. W Marywiltu u Michała Gröllla B. J. K. Mści Nro 24. pod znakiem Poétow, y po wszystkich Szkołach w Kraiu. w 8ce, k. tyt., str. 70 i k. 1 nlb.

Na odwrocie zalecenie podpisane przez członków Tow. do xing element. — a w zaleceniu tem wymienione imię i nazwisko autora.

Rozpoczyna Wstęp, poczem Domysł o pierwiastkach ziemi, dalej część I Historji starożytniej (Assyryjczycy, Medowie, Persowie, Egipci). Na końcu Porządek dziejow (chronologia)... oraz Omyłki druku.

W następnym roku (1782) 1783 wyszły: „Przypisy do Historji powszechney“... w 8ce — o których obacz niżej. Oprawiano je zwykle razem z Historją.

Uzupełnieniem książki jest „Historja powszechna na klasse IV Dziecie greckie zawierająca“ (1786) pióra Wincentego Skrzetuskiego (obacz)

Jocher 807. — Karbowski O książkach elementarnych 1893. — Lukaszewicz Hist. szkół II 40.

Akad. — Czetwert. — Jagiell. — Zamoj.

— Toż... w Wilnie w drukarni J. K. Mei przy Akademii 1783. w 8ce.

Równocześnie wyszły:

Przypisy Do Historji Powszechney Dla Szkół Narodowych Na Klasse Trzecią Drugi Raz Wydane. w Wilnie w Drukarni J. K. Mei przy Akademii Roku 1783. w 8ce, k. tyt., str. 56 i k. 3 nlb.

„Registr zawartych rzeczy“ (na ostatnich 3 kartach) obejmuje i Historję i Przypisy. Wileńs.

— Historia powszechna dla szkół narodowych na klasse III. drugi raz wydana w Krakowie Roku 1784 w drukarni Szkoły Główny Krakowskiej. w 8ce, str. 74 i tablica w 4ce p. t. Wzór porządku i następstwa państw. Jagiell. — Kijows.

— Toż... Dla Szkół Narodowych Na Klasse III. Trzeci Raz Wydana. w Wilnie w Drukarni J. K. Mei przy Akademii Roku 1791. w 8ce, str. 61 i 1 nlb. (oraz Przypisy z r. 1783, str. 56). Akad. — Wileńs.

— Toż... trzeci raz wydana. Kraków 1792. w 8ce, str. 74 i tabl. w 4ce. Akad. — Warsz. uniw.

— Kazanie na Niedzielę piérwszą po Trzech Królach, O powolności potrzebney w młodym wieku do nabycia rozumu y cnoty miane w Kaplicy Collegium Nobilium Scholarum Piarum, przez X. Kaietana Skrzetuskiego S. P. W Warszawie R. P. 1783. w drukarni J. K. M. y Rzeczypospolitey u XX. Scholarum Piarum. w 8ce, str. 26 i k. 3. Ded. Mich. Jerz. Poniatowskiemu biskup. płock., koadj. i administ. krakows.

Kijów — Krasinś. — Warsz. uniw.

— Prawidła początkowe nauki obywatelów, do pojęcia uczący się młodzi przystosowane, przez Jozefa Kaietana Skrzetuskiego S. P. Professora Historji i Prawa w Szkole Rycerskiej. w Warszawie. (B. wyr. druk.) MDCC.XC.III (1793). w 8ce, str. 201 i 1 nlb.

Właściwie str. 191, gdyż str. 184—193 upuszczono w liczbowaniu.

Rozpocznyna: Wstęp o nauce moralnej. Rzecza podzielona na dwie części. Część I: Fundamenta nauki obyczajów (o Bogu, o człowieku i moralności). — Część II od str. 77: O rozmaitych obywatelskich powinnościach. Na str. 142: powinności obywatelskie, o patriotyzmie, o popularności, o prawach, o narodzie, o konstytucjach narodowych, o powinnościach narodów, o sprawiedliwych wojnach. Na str. 201 omyłki. Na końcu cenzura Albertrandiego i Ostaszewskiego.

Ob. Tync Nauka moralna 1922.

Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Zamoj. — Zieliń.

— Przypisy Do Historii Powszechnej Dla Szkół Narodowych Na Klasę Trzecią, Pierwszy raz wydane. Sszyta... gr. 20. Oprawna w papier... gr. 23. Roku 1782. W Marywlu u Michała Grölla Bibl. J. K. Mei, Nro 24 pod znakiem Póétów, i po wszystkich Szkołach w Kraiu. w 8ce, k. tyt., str. 64 i 3 k. rejestru.

Autor wymieniony na odwrocie w zaleceniu ze strony Tow. ksiąg elem. Mimo czego Jocher 808 a mieni autorem Wincentego Skrzetuskiego.

Wyszło łącznie z Hist. powsz. (jak wskazuje Regestr), ale bywa także i osobno oprawiane.

Przypisy te w 8 rozdziałach zawierają: Wykład przedsięwzięcia (tu o zasługach Ign. Potockiego); o pierwiastkowej historii i jej niepewności; o chronologii; o przyniotach dziejopisa; o domysłach; o sposobie użytkowania z historii; o gruntownych polityki prawdach (jest to teoria polityki); o pierwiastkach narodu ludzkiego; kończy: Regestr zawartych rzeczy. (Regestr ten obejmuje zarówno treść Hist. pow. jak i „Przypisów“).

Ob. literaturę wyżej podaną.

Branic. — Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Warsz. uniw. — Wileńs. — Zamoj.

— Toż... w Wilnie w Drukarni J. K. Mei przy Akademii Roku 1783. w 8ce, str. 56 i k. nlb. 3 (Regestr). W egz. Akad. jest włączone do wydania „Hist. powszechnej na klasę III“ z roku 1791, o czem obacz wyżej. Jocher 808 b. Akad. — Wileńs.

— Rada Prawdziwie Przyjacielska O Skutecznym Człowieku Uszczęśliwieniu Ku Pożytkowi Młodzi Dana Przez Jednego z XX. Scholarum Piarum Prowincyi Polskiej w Warszawie w Drukarni J. K. Mei y Rzeczypospolitey

u XX. Scholarum Piarum: w 12ce, k. tyt., str. 209 i nlb. str. 5.

Treść moralizatorska. Aprobata ma datę 1769 r.

Bielski Vita 164 mówi że to z francuskiego. — Przedruk wyszedł w r. 1812 (Bibl. tom IV 9).

Akad. — Czetwert. — Zamoj.

— Widok Polityczny w Terazniejszych Okolicznosciach Polski. Ulterius tecum non dissimulabo, nocerem Namque tibi, rehusque tuis... Guilelminus. Sat. w Warszawie. (Bez wyr. druk.). M.DCC.XCI (1791). w 8ce, str. 144.

Rozprawa wyszła anonimowo, ale autora zdradza Bielski Vita str. 164. Na str. 7 mówi, że lat 26 mieszka w Warszawie. Narzeka na paszkwile. Oburza się na Helwecjusza, który powiedział, iż Katarzyna „przymusiła Polaków, aby byli szczęśliwymi“. Broni zdania, że Rosja jest najgroźniejszym sąsiadem Polski. Sprzeciwia się aliansowi z Rosją. Na str. 47—95 zamieszcza: Rozbiór Deklaracyi Dworu berlińskiego z roku 1788 (zapewne jego pióra). Na str. 79 o pokoju wiecznym w Europie („o ty Janie Jak. Genewczyku, któryś z opatem Piotrem o tej prawdzie pisać odważył się“). — Wreszcie przechodzi do sprawy oddania Prusom Gdańska, polemizując z broszurą anonima Frieseego pt. „Examen“ 1791 (ob. o tej broszurze XVI, 122). Kończy wezwaniem, aby skończyła z chwili i naprawić ustrój.

Całe dziełko jest wyrazem dążeń stronnictwa patriotycznego. Przynosi doniosłą obronę jego programu zagranicznego. — Smoleński Publ. anonim. 1912 wspomina o niem krótko, inni historycy nie uwzględniają go.

Akad. — Branic. — Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwows. — Zamoj. — Zieliń.

— Wiersz Ż Okazyi Weselnych Obrządkow J. W. Jeymci Panny Jzabelli Lasocki Kasztelanki Gostynskiej, Y J. W. JMci Pana Michała Ogińskiego Woiewodzica Trockiego, 17. Maia 1789 w Brzezinach Odprawionych. (B. m. dr.). w 4ce, k. 4 nlb.

Na końcu podpisany Józef Kajetan Skrzetuski Proboszcz Wielko Xiąski.

Akad. — Branic. — Warsz. uniw.

— Zabawa tkliwego serca czyli doświadczenie czułości z francuzkiego przełożył X. Kajetan Skrzetuski. S. P. Za pozwoleniem zwierzchności. w Warszawie. (B. w. dr.). R. P. MDCCLXXXII (1782). w 8ce, k. 4 nlb., str. 183.

W przedmowie podnosi wielkie rozpowszechnienie się powieści: „Wygnowań Angielczyk Rychardson wydawszy dzieła: Pamela, Klaryssy i Grandysona. — Dorat i Arnaut (sic) zhlizając się bardziej do gustu narodu swego gatunkiem pisania takowego zostali podobnie zaszczytzeni“. —

Poczem idą Omyłki druku na 1 karcie. Samo dziełko przynosi dwie opowieści: 1) Fannia przypadek zdarzony w Anglii (będzie to zapewne przekład z Rychardsona); oraz 2) Batylda historia francuzka. (Może pióra Dorata lub Arnauda, skoro ich cytuje w przedmowie?).

Pod podobnym tytułem: Zabawka serc czułych wydała w r. 1785 zbiorek powiastek K. Czermińska (ob. XIV. 564). Tam również przekład z Arnauda. Czartor.

— ob. Beauharnais (Heroizm tklivości 1792) — Genlis (Wieczory zamkowe 1786) — Metastazio Piotr (Łaskawość Tytusa 1799) — Wolter (Brutus 1780) — Wypisy z autorów klasycznych.

Należał do Zabaw przyj. i pożył. (t. 7 str. 202 satyra z Horacego, t. 9 s. 136. Mokotów. wiersz, t. 10 s. 17, do Lubomirs. wiersz). Łukaszew. Hist. szkół II 123. — Chodynicki III 121. — Bentk. II 794—7. — Gołębiowski O dziejop. 226. — Bielski Vita Piarum 163. — Roczn. Tow. warsz. P. N. t. XIX 168. — Sobieszcz. w Encykl. Org. XXIII 559 i 560. — Matric. Piar. (rękop.) Nr. 397. — Horanyi Scriptor. II 679—80. — Wierzbowski Protokóły kom. eduk. nar. 1908 str. 117. — Bernacki Teatr za Stan. Aug. II 437. — Szyjkowski Dzieje trag. 1920 str. 419. — Enc. kość. XXV 510—513. — Bibliografja Estr. IV 272. — Korbut Liter. II 189.

SKRZETUSKI Krzysztof (I). Prezent albo hymnodya rytmowana. W Krakowie roku 1645. w 4ce.

Jest to dziewczosłab Stan. Grabskiem i Annie Skrzetuskiej.

Jaszyń. Dyke. I 188.

SKRZETUSKI Krzysztof (II) [imię zakonne Adrjan]. Theologus in patria beatorum, Deum Obiectum Praeantissimum intuitive cernens divinissimus Andreas de Comitibus, Nuper a p: m: Sanctiss. Domino Papa Innocentio XIII. Beatorum lavrea adornatus. a Viatoribus Theologis Sui Ordinis publica Theologicarum Thesium dedicatione adoratus. atq; in Coronam Scholasticorum laborum assumptus. Anno Incarnatae Sapientiae 1724 Die 11 Mensis Mai. Cra-

coviae Typis Matyaskiewicz S. R. M. Typographi. fol., k. 7 nlb.

Po wierszu nakamiennym o A. de Comitibus z podpisem E. C. S. M. C. S. F. idą z nadpisem: Conclusiones theologicae. Ad mentem Joannis Scoti, doctoris Subtilis et Mariani. Na końcu: Defenduntur Cracoviae ad aedes S. Francisci a P. Christophoro Skrzetuski theologiae auditore sub assistentia Constantini Kossowski Regentia Studii Prov. Min. Convent. S. P. Francisci. Jagiell.

— Popis Cnot Niesmiertelnych prze ciwko Śmierci Zkonfederowanych Pod Herbowną Chorągwią Wielmożney s. p. Jey Mosci Pani Barbary z Chelstowskich Bagniewskiej Sadowey Ziemskiej Chelminskiej przy Jey Pogrzebowym Akcie Roku Panskiego 1728. Dnia 14. Grudnia w Kosciele O. O. Franciszkanow w Chelmnie Odprawiony. Przez X. Krzysztofa Skrzetuskiego Franciszkaną, Świętey Teologiey Bakalarza, Filozofiey w Konwencie Chelminskim Lektora a potom Na Instancją Załosney Parenteli R. P. 1729. dnia 19. Stycznia. z pozwoleniem Starszych Do Druku Podany. w Toruniu Drukował Jan Nikolai Typographus. fol., 18 kart nlb.

Na odwrocie tyt. miedzioryt herbów Chelstowskich i Zawadzkich. Pod tem po 8 wierszyki na cześć jednych i drugich. Chwali ich za obronę Rzeczypospolitej. Ded. Konstancji z Zawadzkich Chelstowskiej, gdzie podnosi jej zdolności do ntrzymania splendorów rodn. W kasaniu genealogja Zawadzkich, Bibersztejnów, Czapskich i innych rodzin pomorskich. Na końcu: Approbatio in arce Starogrodensi 1728 Felix Episc.

Bibl. Przyppkow. — Czartor. — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Uniw. lwows. — Zamaj.

(Skrzetuski Krzysztof II). Sagittae amoris in cor paternum... R. P. N. Patris Provincialis Adriani Skrzetuski. Cracoviae typis Christophori Domański S. R. M. Typog. 1706. fol., 2 arkusze.

Podpis: FF. Carm. Disc. Coll. Crac. SS. Michaelis et Joseph Philosophiae Studiosi. Bandkie Hist. drnk. krak. str. 474. — Porównaj: Horolt.

— ob. Elbing Ludw. (Ascensus 1715, Hostia, Nidus 1715) — Horolt Stan. (Privilegium 1706).

SKRZETUSKI Michał. Mowa Jasnie Wielmożnego JMC Pana Michała Skrze-

tuskiego starosty mogilnickiego posła województwa podolskiego na seymie ordynarynym miana 26 października 1780 Roku. fol., k. 1.

Oświadcza się za podniesiem liczby wojska do 30 tysięcy, gdy teraz stan aktualny wynosi ośm tysięcy, a kosztuje przeszło ośm milionów. Jagiell.

Skrzetuski (Hofhalter) Rafał, drukarz wiedeński.

Ob. Ossol. Wiad. IV 454, gdzie wymienia jego druki wiedeńskie w latach 1566 i nast. — Wojciechowska Z dziejów książki 1926. — Wędkiewicz w Ref. w Polsce I 1921 str. 310. — Ottman w Przew. nauk. XIV. — Sobieszcz. w Enc. Org. XXIII. 559. — Meyer Wiens Baehdr. Gesch. I 1888. — Ptaśnik Cracovia impr. 1922 s. 176.

SKRZETUSKI Wincenty od S. Józefa, Pijar, ze Skrzetusza (1745 † 1791). Dzieje Królestwa Szwedzkiego Od panowania Waldemara, to jest od R. 1250. aż do niniejszego Roku według lat porządku Opisane. [Winieta z Ciółkiem]. w Warszawie 1772. w Drukarni J. K. Mei y Rzeczypospolitey u XX. Scholarum Piarum. w 8ce, kart 4 nlb., str. 392 i k. 2.

Dedyk. do gen.-insp. Mokronowskiego, podpisana przez Winc. Skrzetuskiego, pełna pochwał. Poczem Tablice chronol. królów szwedzkich. Rzecz sama ułożona po kronikarsku, panowaniami.

Na ost. kartach Regestr, aprobacje, omyłki. Por. w tomie XVIII str. 217 pod Historya (1772), gdzie podana wiadomość o genezie zarówno tej pracy, jak i innych podręczników hist., które Wyrwicz, Skrzetuscy, Naruszewicz itd. łącznie mieli zamiar wydawać. — Ob. Smoleński Pisma II 48. — Benth. II 794.

Akad. — Branic. — Czartor. — Czetwert. — Dzików — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Zamoj.

— Historya Królestwa Szwedzkiego Od panowania Waldemara, to jest od r. 1250. aż do roku 1771. według lat porządku Przez X. Wincentego Skrzetuskiego S. P. Napisana. [Winieta]. Przedrukowana. w Warszawie 1792. w Drukarni J. K. Mei i Rzeczypospolitey u XX. Scholarum Piarum. w 8ce, k. tyt., str. 392 i k. nlb. 3.

Tu opuszczono dedykację. W końcu tablica chronologiczna królów szwedzkich (2 karty) i rejestr 1 karta.

Akad. — Branic. — Dzików — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Warsz. uniw. — Wileńś. — Zamoj. — Zielinś.

— Historya Powszechna Dla Szkół Narodowych Na Klaseę IV. Dzieje Greckie Zawierająca. Pierwszy raz wydana. Nieoprawna.... gro: 18. W Krakowie 1786 w Drukarni Szkoły Głównej Koronney. w 8ce, k. 2 nlb., str. 108 (właściwie 107, gdyż 101 opuszczona) i 1 str. nlb.

Rozpoczyna Wstęp. Poczem: Opisanie jeogr. dawnej Grecyi podług kart jeografa d'Anville... i Początki Greków. Od str. 9 idą dzieje Grecji oraz jej kultury. Nad stronami błędny napis idący przez całe dzieło: Opisanie Jeograficzne dawney Grecyi, który odnosi się tylko do pierwszych 8 stron. — Jest to dalszy ciąg podręcznika Kajetana Skrzetuskiego.

Jocher 807 b. — Ob. wyżej literaturę podaną przy „Hist. pow.“ Kaj. Skrzetuskiego. Akad. — Branic. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Uniw. lwow. — Zamoj. — Zielinś.

— Toż... Przedrukowana. Wilno, 1797. w 8ce. Zamoj.

— Toż... Grodno (bez daty). w 8ce. Dalsze przedruki ob. w Bibl. XIX w.

— Mowa przy dorocznym otwarciu Szkół Woiewodzkich u XX. Piarow w Warszawie miana przez X. Wincentego Skrzetuskiego Nauczyciela Klasy VII dnia 25. Września R. 1780. w 4ce, kart 6 nlb.

Jocher 1746. Czartor. — Jagiell.

— Mowy o główniejszych materjach politycznych. Przez Wincentego Skrzetuskiego Scholarum Piarum... Alterius sic Altera poscit opem... Horatius. Tom I. w Warszawie w Drukarni J. K. Mei y Rzpltey u XX. Scholarum Piarum. MDCCLXXIII (1773). w 8ce, k. 2 nlb., str. 376 i k. 1 nlb.

Po tytule: Regestr mów tomu I. (Tom II nie wyszedł).

Na końcu aprobacja z 2 paźdź. 1772 z podpisem: Edmundus Kielczewski Praepositus Provlis i pozwolenie na druk z 2 kwietnia 1773 z podpisem: Paulus Fischer Schol: Piarum Professor S^{ae} Theologiae Censor Librorum. — Wreszcie Imprimatur bisk., And. Stanisława.

Zawiera 24 mowy. Ważniejsze są: O zachowaniu traktatów (przeciw Machiawelowi). O torturach (w duchu szkoły humanitarnej). O enocie duszy wolnych rządów (opiera się na teorii Monteskinsza). O osadach (poświęcone kwestji amerykańskiej). O rolnikach (z tendencją fizjokratyczną). O akademji języka ojczystego. O szpitalach. O nieszczęśliwościach wojny i po-

żytkach pokoju (przekład z La Harpe'a). O wychowaniu młodzi. O równi mocy między państwami. Przeciwno królobóstwu (sąpewne z okazji zamachu na Stan. Aug.). O powinnościach narodów jednych ku drugim. O następstwie królów. O pożytkach handlu. Przeciwno stanu szlach. przesądjowy (na podstawie Coyera). O miłości ojczyzny. O zbytku. O zachowaniu praw... itp.

Ponieważ wypowiedział te mowy niewątpliwie do młodzi kształcącej się w szkołach pijarskich, przeto książka rzuca światło na przygotowywaną w tych szkołach reformę polityczną, gospodarczą i obyczajową Polski. Dotąd w nauce nie wyzyskana.

Jedną z powyższych mów przedrukował Charkiewicz w 1782 (ob. XIV. 147); inną Bogusławski J. w 1801.

Chłędowski Spis 128.

Akad. — Branic. — Dzików. — Jagiell. — Ossol. — Wilno. — Zamoj.

— Podziękowanie Nayiysnieyszemu Panu Za dany Medal Portretem J. K. Mci ozdobiony. (Na końcu:) Dnia 13. Lipca R. 1773. X. Wincenty Skrzetuski S. P. (B. m. i r.) w 4ce, k. 2 nlb.

Bez osobnej k. tyt. Na początku winieta, w środku której herb „Ciołek” i herby Polski i Litwy. Podziękowanie to składa się z 13 czterowierszy. Na końcu winieta w kształcie korony. Wiersz bez wartości. Zamoj.

— Prawo Polityczne Narodu Polskiego Przez X. Wincentego Skrzetuskiego S. P. Necessarium imprimis est nōsse Rempublicam; idque latē patet: quid habeat militum; quid valeat Aerariū; qua quisque sit lege, conditione, foedere; tenere consuetudinem decernendi; nōsse exempla Majorum. Cic: Lib. 3. de Leg. Tom I. w Warszawie w Drukarni J. K. Mci i Rzeczypospolitey u XX. Scholarum Piarum. 1782. w 8ce, k. 5 nlb., str. 405 i 8 nlb. — Tom II. 1784, k. 2 nlb., str. 432 i k. 4 nlb.

Dedykacja autora Bazylemu Walickiemu, wojewodzie rawskiemu; przed dedyk. herb Walickich „Łada”. — W niej mówi, że dzieła Kromera, Chwałkowskiego, Hartnocha (sic), Żalassowskiego i Lengnichta stały się po nastąpnionych odmianach niedostateczne. Podnosi zasługi Stan. Aug. i wojewody Walickiego jako wiernej Rady. Tom I dzieli się na 19 i tom II na 19 rozdziałów. W tomie I omawia: Źródła prawa (statuty, konstyt., umowy sagr., resolucje

Rady Nieust.), prowincje, całowładność (suwerenność) narodu, prawa kardynalne, materje status, król i królowa, senat, dostojnicy, ministrowie, prerogatywy szlachty, urzędy, starosta, sejmiki i sejmy, Rada Nieustająca, konfed., skarb, wojsko. — W tomie II: stan duchowny, różnowiercy, miejski i wiejski stan, bandel, rękodzieła, edukacja, ordery, poselstwa, przymierza, o różnego rodzaju sądach i trybunałach.

Kończy tom II: O rezolucjach Rady Nieustającej (str. 425—432). W tym rozdziale usprawiedliwia się, iż obiecał wprawdzie dołączyć krótki zbiór rezolucji Rady do r. 1782 wydanych a przez sejm nieuchylonych — jednak ponieważ te resolucje odnoszą się głównie do prawa cywilnego, przeto stosowniej jest wydać je z książką o prawie cywilnem, którą przygotowuje.

Spis rzeczy podany na początku I tomu różni się nieco od rzeczywistego układu dzieła; widocznie był napisany i wydrukowany przed ogłoszeniem II tomu.

Na końcu I i II tomu są spisy treści ze szczegółowym wyliczeniem materji zawartych w każdym rozdziale.

Dzieło Skrzetuskiego jest w swojej historycznej części zależne w wysokim stopniu od pracy Lengnichta. Do źródeł Skrzetuski bezpośrednio nie sięga. Także i układ dzieła Skrzetuskiego idzie za układem Lengnichta; rozszerza on tylko treść kilku materjami (np. wywodami o stanie miejskim i wiejskim, o handlu i rękodzielnach, o edukacji, o sądach, o orderach — a więc przedmiotami, które ściśle biorąc nie należą do prawa polit.). Rozkład treści rozdziałów idzie nieraz nawet niewolniczo za Lengnichem, coż dopiero jego informacje historyczne. Główna różnica od Lengnichta polega na tem, że Skrzetuski ma na oku cele nie antykwaryczne ale praktyczne. Kładzie więc główny nacisk na rozwój prawa publ. za Stan. Augusta, który w Lengnichu nie mógł jeszcze być uwzględnionym. Szczególniej zajmuje go Rada Nieustająca i jej działalność (broni R. N. przed zarzutami). Reformę sejmowania doradza, wskazując na dzieło Konarskiego (rozdział XV tomu I), ale mówi o tej kwestji hardzo oględnie.

Przeróbkę z tego dzieła ogłosił w r. 1802 J. S. Bandtkie w jęz. niem. (ob. IV. 62). Obacz też Bibliothek (Poln.) w tomie XIII. 49 (recenzja Steinera) i str. 45.

Bentkow. II 236. — Dąbkowski Nanka prawa 1915 str. 27 (o używaniu w szkołach). — Kutrzeba Hist. źródeł I 278.

Akad. — Branic. — Eug. Barw. — Jagiell. — Ossol. — Wileńs. — Zamoj. — Zeliń.

— Toż... Tom I.. 1787. Edycya Druga Poprawna. w 8ce, k. 4 nlb.,

str. 446 i k. 4 nlb. — Tom II, k. 3 nlb., str. 470 i k. 4 nlb.

Dedykacji tu niema. — Przed kartą tyt. tytuł: Prawo Polityczne Narodu Polskiego. Akad. — Branic. — Czartor. — Czetwert. — Dzików. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwows. — Wileńs. — Zamoj.

— Traktaty między mocarstwami europejskimi od r. 1648 zasze do r. 1763 podług lat porządku z przyłączoną potrzebną historią wiadomością opisaną. Tom III. przez... w druk. Scholar. Piar. Warszawa. w 8ce, str. 307.

Ob. pod: Traktaty.

T. I i II wydał Fulg. Obermajer. Tom IV, V, VI Frauc. Siarczyński.

Bentk. II 798.

— ob. *Historia* (1772) — *Mably* (Traktat o prawod.) — *Massyion* (Kazanie 1782) — *Ramsay* (Podróże Cyrusa).

Chodynicki III 122. — Posiedzenie uniwersyteckiego 1827 r. m. Lipiec. — *Lukaszewicz* Piśm. 71. — *Wójcicki* Cmentarz powązk. II 189 i 190. — *Sobieszcz*, w Enc. Org. XXIII 560. — *Horanyj* *Scriptores Piarum* II 680—82. — *Bentk. Hist. lit.* I 661, II 794 oraz w *Progr. Uniw.* 1818—19. — *Encykl. kośc.* XXV 510—3. — *Bielski* *Vita* 1812. — *Grabski* *Zarys idej* I (1906). — *Karboviak* *O ksiągkach elem.* 1893. — *Korbut* II 189. — *Estreicher* *Bibl.* IV 272.

Skrzydłowski Adam stud. eloq. ob. *Gregerovic* *Sig.* (1621).

SKRZYŃSKI Rafał, S. Jesu (1714 † 1788). *De sex diebus quibus mundus conditus est a Deo ad Genes. Cap. I. Dissertatio habita in Collegio Posnaniensi PP. Soc. Jesu Anno 1762 mense Junio die 19. Posnaniae 1762 ex Typographia Collegii Soc. Jesu. Superiorum facultate.* w 4ce, k. 8. Ossol.

— *Dissertatio theologica de libris canonicis.* Posnaniae 1763.

— *Kazanie przy obłóczynach Zakonnic Wizytek w Lublinie dnia 17 marca 1754 roku.*

— *Spiknienie Burgofontskie samym swoim wykonaniem jawnie dowiedzione czyli prawdziwe ułożenie Jansenizmu...* w *Kaliszu* (1783) (2 tomy).. obacz: *Spiknienie*.

Jest to praca anonimowa autora francuskiego, tłumaczona przez Skrzyneckiego i dedyk. przezeń P. Radolińskiemu.

— *Wykład Wiary Katolickiej w tych częściach, w których wszczęte są spory po wydaniu swoim przed stem lat na różne języki przełożony a teraz z łacińskiego na polski język przetłumaczony przez X. Rafała Skrzyneckiego.*

Obacz pod *Bossuet* (*Bibliogr.* T. XIII s. 290), gdzie podano edycję 1781. — *Jocher* 3013 a ma z datą 1778 ale tylko według katalogu księgars. Zapewne więc jest to data błędna?

— *Żywot Wielbego* (tak) *Xiędza Woyciecha Męcinskiego Societatis Jesu Męczennika Japońskiego, z Roznych Pisarzy przez Xiędza Rafała Skrzyneckiego Zebrany Roku 1781.* W *Kaliszu* w *Drukarni J. K. Mei* i *Rzeczyplty* (tak). w 8ce, k. 2 nlb., str. 139.

W przedmowie pisze, że *Żywot Męcinskiego* opisali *Fil. Alegambe, Mac. Tanner, Jan Biezanowski* i *Kasper Drużbicki*. To życie wyszło po *łacinie* bezimiennie 1661 a potem 1672 po *polsku*. Z tych autorów czerpał. W tekście przytacza listy *Męcinskiego*. Opisuje jego misję do *Indji* i *Japonji*.

Jocher 8683. — *Bandt.* H, dr. I 128.

Akad. (?) — *Czartor.* — *Jagiell.* — *Ossol.* — *Zamoj.*

— ob. *Bossuet* X. *Jak. Benig.* (*Wykład wiary 1781*) — *Franciszek Xawery* (*Listy*) — *Wincenty Francuz Liryński* (*O dawności wiary 1780*).

Jego ręk. „*Prov. Polonae Soc. Jesu ortus*” jest w *Bibl. Ossol.*

Raczyński *Wspom.* W. *Polski* I str. XXX. — *Sobieszcz*, w *Encykl. Org.* XXIII 562. — *Brown* *Bibl. pisarzy* S. J. 382. — *Wiszn.* *Hist. lit.* VIII 244. — *Załęski* *Jezuici* I—III. — *Encykl. kośc.* XXV 513.

Skrzyński Gregorius ob. *Drużbicz Jan* (1645) — *Puzyna* *Stef.* (*Analemata* 1647).

SKRZYŃSKI Ignacy, pleban *Zieleński*. *Ad Ecclesiam Ruthenam Paraenesis autore Ignatio Skrzyński Polono Artium et Philosophiae Magistro* 1616. w 8ce.

Żył około 1620 r. na *Ukrainie* i nawracał *dyzunitów*.

Wątpliwe, czy wyszło *drukiem*?

Jocher 5527. — *Siarczyński* *Obraz.* II 193. — *Wiszn.* H. lit. VIII 404. — *Świecki* *Hist. pam.* II 99. — *Enc. Org.* XXIII 566. — *Enc. kośc.* XXV 513.

Skrzyński Teodor ob. *Wodziński* (*Przed uczynieniem ślubów 1782*).

Skrzyński Sobor ob. *Sobor*.

Skrzypki ob. Bartochowicz (O biesiadzie 1619).

Skrzyszowski Aleksander ob. Nieradzki Joseph. (1646).

Skrzyszowski Jan Bernard ob. Niwolski Cantius Vedastus (Cursus philosophicus 1770).

Skrzyszowski Stan. ob. Herburt Jan (1597).

SKRZYWKOWSKI Jan. Mowa Imci Pana Jana Skrzywkowskiego na d. 15 Marca 1792 r. do trybunału głównego W. X. L. i powszechności przed przysięgą na obronę Konstytucyi 3 Maja wykonaną, w Wilnie miana w 8ce, kart 12.

Krasińs.

Skubovius Jan ob. Scubovius.

SKUBOVIUS Krzysztof Zacharjasz Habdank. Disputatio theol. de virtute verbi. 1753.

O edycji tej dowiadujemy się z następującego przedruku:

— Disputatio Theologica De Virtute Verbi Divini Physica An Morali Qvam Praeside Viro Summe Venerabili Io. Ernesto Schvberto Sanctae Theologiae Doctore Abbate Conventvs Ad Lapidem St. Michaelis Theologiae Professore Pvblico Ordinario Et Seminarii Theologici Directore In Academia Ivlia Carolina In Ivleo Maiori Academiae Ivliae Carolinae D. IX. Apr. c1o1oCCLIII (1753). Pvblice Defendet Avctor Responsvrvs Christophorvs Zacharias Habdanc Skubovivs Elbinga-Borvsvs. S. Th. C. Et Seminarii Theologici Membrvm. Recvsa A. I. S. c1o1oCCLIX (1759). Helmstadii Excvdebat Vid. P. D. Schnorii. Acad. Typogr. w 4ce, k. tyt., str. 42 i kart 2 nlb.

Na str. 1 winieta i tytuł: Dissertatiu Theologica de Virtute Verbi Divini; na całość składa się XXXII. paragrafów.

Na 3ch stronach dwóch ostatnich kart:... S. Theologiae Candidato Christ. Zachariae Habdanc Skubowio disputationis huius auctori et respondenti doctissimo S. P. D. Praeses. Na ostatniej stronie list Jana Wojciecha Stollberga do autora i czterowiersz z podpisem: Aug. Frid. Nolte Sem. Theol. Membr. Oppon.

Jocher 2241.

Ossol.

— Dissertatio philosophica inauguralis De pugna analogorum modorum

cum unicitate determinabilitatis in Deo Quam... pro gradu doctoris D. III. Maji MDCCLIII. tuebitur auctor Christoph. Zach. Habdanc Skubovius Elbinga Borussus... Helmstadii Litteris Paul Dieter Schnorr, Acad. Typogr. (1754). w 4ce, sygn. E.

Wrocław.

SKUBOVIUS Paweł, Sensburga-Borussus i MENNICHEN Jan. Bey der erfreulichen Hochzeit Des Ehrengeschetzten Hn. Joh. Ernst Vasoldts, Bürgers, Kauff- und Handelsmannes allhier, Mit der Viel- Ehr- und Tugend- begabten Jungfrauen Benigna, Des Wohl- Ehrenvesten, Nahmhafften und Wohlweisen Hn. Johann Hemelings, Wohlverdienten Schöppenmeisters E. E. Altstadt. Gerichts, hertzlich geliebtesten Jungfrauen Tochter, Setzten Anno 1706. den 27. April. glück wünschend ihre Schuldigkeit ab Innenbenandte. Thorn, druckts Joh. Conrad Rütger E. E. E. Raths und des Gymnasii Buchdr. w 4ce, kart 2.

Tor. Kop.

Skulmowski Walerjan ob. Certamen Pultoviae (1616).

Skultetus Abraham, Aleksander, Fryderyk, Jan, Tobiasz itp. ob. Scultetus.

Skumin Aleksander ob. Tyszkiewicz.

Skuminowa Barbara ob. Dubowicz Jan (1627).

Skumin (Skuminowicz) Jan ob. Tyszkiewicz Jan (Disputatio 1592).

Skuminowicz Teodor ob. Tyszkiewicz Teod. (De iure personarum 1663, Przechyliny disuniey 1643, Epistola paschalis 1659).

SKUPIEŃSKI (Skupiński) Tomasz Kasper, pisarz ławniczy Starej Warszawy. Nowiny z Moskwy krotko y generaliter zebrane. (Na końcu:) Przez K.(aspra) T.(omasza) S.(kupieńskiego) P.(isarza) L.(awniczego) S.(tarej) W.(arszawy) Roku Pań: 1634. (Tu winiетка). W Warszawie, V Wdowy Janá Rosowskiego, K. J. M. Typographá, w 4ce, kart 8 nlb.

Ob. tom XXIII, str. 196.

Branic. — Czartor. — Petersb. — Ossol. (?)

— Nowiny z Moskwy, albo wota z traktatów y consultancy panów radnych

ziemie Moskiewskiej, w mieście stołecznym, które wota per discursum Czarowi swemu (radząc mu do pokoju z Królem JMPanem naszym miłościwym, będąc bardzo strachem przerażeni) podawali; a to pod ten czas straszny y strwożony, gdy się Seyn hetman ich generalny ze wszystkim obozem swoim, ostrożkami y woyskiem, bardzo głodem, mrozem, chorobami, niewczasem strapiony, Królowi JM. rad nie rad poddać się musiał die 1 Martii A. D. 1634. Warszawa, 1634. w 4ce, ark. 4.

Druk n wdowy Rossowskiego. Drukarnia Rossowskiego wydała około r. 1634 i inne takie „nowiny“ to jest gazetki. (Obacz pod: Wiadomość 1634; Nowina; Relatia o Wallenst. 1634). Byłoby mogło, że i te są nkladu czy przekładu Skupińskiego? Lelelew Bibl. ks. I 203. — Wiszn. VIII 54. — Maciej. III 142.

Dzików — Ossol. — Petersb. publ.

— (Z Moskwy) iako woysko wszystko Moskiewskie wedle tractatow i condytyi... wypuszczone wyszło (1634). w 4ce, kart 3.

Ob. tom XXII str. 593 i tom XXIII str. 196. Zapewne wszystkie trzy „nowiny“ są jego pióra, aczkolwiek tylko na pierwszych zamieścił swoje litery (ob. wyżej).

Maciej. III 143. Czartor.

— Rvśin álbo Rellatia Rozmowy Dwoch Rvrsinow Schismatyka z Vnittem. O rozmnożeniu Wiary Kátolickiej: O Páttryarchacie Cárogradzkim: O Schismatách: O Soborách: O Vniey, y Chrzćie Rusi: O Wolnościách Duchowienstwa Ruskiego, y insze Miscellanea. Przez Kaspra Thom: Skvpienskiego, Pisárza Lównicznego, Stárey Warszawy, z pisána y wydána. W Warszawie, V Wdowy Janá Rossowskiego, Krolá J. M. Typographá. Roku Pánskiego, 1634. w 4ce, k. tyt., k. 1 nlb. i k. 38 (sygn. A—K₂).

Na odwrocie „Do Czytelnika“, gdzie wskazuje na „Synopsis Rusi szyszmatyckiej“ z r. 1632 (obacz pod Synopsis) jako na powód wydania swej pracy: Ta Synopsis mogłaby nieświadomych obalamucić! On relacjonuje tylko, co dwaj Rusini na ten temat mówili. On sam jest bowiem innej profesyji, któremuby raczej w Zwierciadle saskiem albo chełmińskiem należało się przeglądać niż w Ruskie mowy wglądać. Dawniej ta rozmowa do druku przyjsć

nie mogła dla przeszkody śmierci drukarza (był nim Jan Rossowski). Dan w Warszawie z mieszkania mojego 8 Aug. 1634. — Poczem na insigne miasta Lwowa Lwa (czterowiesz polski).

Ded. Burmistrzowi i rajcom miasta Lwowa jako tym, którzy cerkwie obojga narodów w mieście swem mają, a do rozmaitych różnic rozjemcami bywają. — Na jej odwrocie cenzura Fab. Birkowskiego i J. Zmijewskiego (tu autor nazwany Skupiński notaryusz star. m. Warszawy). Datow. 4 maja 1633.

Rozmowę toczy Schizmatyk z Unitem na temat tego, co się działo blisko przeszłych czasów na zjazdach Stanów Kor. i W. X. L. w dyfferencjach między Rusią Schismatycką a Unicką. Schizmatyk wskazuje na Synopsis wydaną podczas konwokacji 1632. Unita zbija jej twierdzenia: 1) O rozmnożeniu cerkwie Chrystusowej i o przodkowanin św. Piotra (k. A₂). — 2) O páttryarchacie konstantynopol. — 3) O Schismatách, ich początki i rozmnożeniu. — 4) Jeśli papież który heretykiem był? (k. C). — 5) O punktach schiamatu wschodniej cerkwie (k. C₂) jako to przodkowanie św. Piotra, pochodzenie Ducha św., czyściec i sąd pojedynkowy, dusze złe idą do piekła, o eucharystyji w kwaszonym i prasnym chlebie, o kalendarzn. — 6) O soborach. — 7) O uniej i chrzćie Rnsi (k. F₂). — 8) O wolnościách duchowienstwa ruskiego (k. G₂). — 9) O przywilejach nawałności (sic) Ruskim Duchownym (tu przedruk przyw. Wład. Warn. z r. 1443). — 10) O confirmacjach praw i wolności. — 11) Miscellanea (k. I) W tym ostatnim rozdziale unita wykazuje, że z Kozaków nie obrona ale ciemiega; mówi o wojnie tureckiej, o bliskości szyszmat. i katolików, o poselstwach heretyków augsb. wyznania do patr. carogr. (tu się powołuje na Sokołowskiego Censura), o stos. szyszmatyków z Gnstawem, o Jezniztach, o popach żonatyh i ich rozpnie, jako ma być zgoda. — Na ostatniej karcie kończy się rzecz wierszykiem „Do Zoila“, w którym Zoil tłumaczy swą krytykę tem, że sam jest życia przyganego.

Rzecz napisana z okazji „Synopsis“ i z racji nadziei, jakie prawosławni z Wład. IV wzięli. Wspomina też dziełko Kleryka Ostrogskiego za prawosławiem. Odpowiada im, jak sam powiada na początku, „nie po teologiczn ale barziej po historyckn“ — istotnie historia u niego przeważa. Z historyków opiera się na dziełach Kromera, Gwagnina i Herburta, z obcych cytuje Cicallego (Vitas pontificum) a najwięcej czerpie z Baronjusza. Zapatrywaniami swemi jest najbliższy Smotryckiego (Parænesis 1628) i Ruckiego: „Ludzie to byli duchowni, żywota pobożnego, a wi-

dząc exorbitancje swojej braciej z prawdziwej nauki pisma wydawali". Na Smotryckiego (z ostatniej jego epoki) nieustannie się powołuje.

Na końcu wzywa Wład. IV, aby panował „na pomnożenie chwały bożej, na znieśnienie kacerstw, na zjednoczenie a pokinienie schismat, na obwarowanie granic koronnych, na oparcie się nieprzyjaciółom koronnym, na obronę poddanych i sierot, na opatrzenie żołnierskich ludzi, na obronę miast, na sprawiedliwości czynienie“.

Wbrow temn, co pisze Wiszn. VIII 355, że „książka pisana przez księdza ruskiego“, nie sądzi, aby książka ta wyszła z kół ruskich. Rusinizmów mało, a tam gdzie są, są umyślnie wprowadzone dla nadania rozmowie kolorytu autentycznego. Zwraca uwagę, że użytego przez autora wyrazu o „exorbitancjach“ ruskich, użył także Birkowski w tytule swych kazań przeciwko odszczepiencom prawosławnym („Exorbitancje ruskie, przytem nagrobek Gustawa Adolfa“). Między Birkowskim a Skupieńskim są i inne podobieństwa w treści, wymagające zbadania. Rodzaj wykształcenia autora odpowiada też raczej Jezucie, jak księdzu ruskiemu. Mogli się więc Jezucio posłużyć nazwiskiem pisarza St. Warsz. i wydawcy gazetek.

Lelwel Bibl. ksiąg I 303. — Maciej. III 769—770. — Jocher 9492. — Wiszn. VIII 354—360 (podaje wyjątki). — Brückner Spory w Kwart. hist. 1896 str. 628. — Jabłonowski Akad. kij. moh. str. 108. — Grabowski w Pracach Kom. fil. pozn. T. P. N. 1922 (Z dziejów lit. uicko praw.). Czartor. — Jagiell. — Gdańska miejska — Ossol.

Skupoli ob. Scupoli.

Skurewiczowie ob. Puciłowski B. (1797—9).

Skutkach (O) z poniżenia stąnu szlacheckiego. B. w. m. dr. i r. (c. 1790). w 8ce, kart 7 nlb. i 1 czysta.

Materiaj wyjęta z pism perjod. hamburskich Grudzień 1789. Autor dowodzi, że ucisk szlachty jest drogą dla despotyzmu pannaających. Jagiell.

Skutki Nowey Filozofii Spokoyności Kraiovey grozące, mogą się zmniejszyć po wielkiej Części przy Urządzeniu dobrym w Duchowieństwie. 1793. (B. m. dr.) w 8ce, str. 29.

Na odwr. cytat z Lip.(sinsa). Zaczyna od rewolucyj franc., którą przypisuje nowej filozofji. Przechodzi do ubóstwa duchownych w Polsce i ich dochodów z akcydensów (chrztów, pogrzebów, ślubów). Omawia walkę o uposażenie duchownych na sejmie 4letnim (na str. 22 o Siewierzu).

Podaje projekt, aby w każdej diecezji biskup z 2 plebanami i 2 delegatami świeckimi sejmiku ułożył potrzebne co do uposażenia duchowieństwa odmiany jako podstawę do projektu na sejm.

Na końcu przypisy. Na str. 28 zwalcza hasło „wolność“ i „równość“ dla wszystkich. To być nie może w okręgu tego świata. Autora upatrjuje w bisk. Wojciechu Skarszewskim, gdyż broszura powtarza dokładnie poglądy rozwijane w jego pismach (ob. wyżej str. 172).

Straszewski Dzieje myśli I 222.

Akad. — Branic. — Czartor. — Jagiell. — Krasińs. — Zamoj. — Zieliń.

Skutki dzieł Woltera... ob. Galicjanin. Jest egz. w Bibl. Akad.

SKUTOWICZ Dominik. Quaestio Theologica. De praedestinatione. Ex Primi Sententiarum Libri, Distinctione XLI. A. R. Patris Ioannis Dvnsii Scoti, Doctoris Subtilissimi desumpta. In Almo Cracouiensi ad S. Bernardinum Capitulo, publicae Disputationi Proposita. A P. F. Dominico Skwtowicz Vilnense, In Stradomiensi Conuentu S. Th. Auditore Svb P. F. Benigno Lasocki Eiusdem S. Th. Actuali Professore. Anno Domini 1650. Mense Iunio, Die... Cracoviae. In Officina Francisci Caesarij, S. R. M. Typographi, w 4ce, k. 8 nlb.

Tytuł i tekst w ozdobnych ramkach. Na odwr. k. tyt.: Svb felicibus auspiciis... Patris Ludovici Zbęazynii, & Reverendissimo Patre Daniele & Dongo, totius Ordinis S. P. N. Francisci Vicario Generali, ad Provinciam Poloniae Commissarii, et Visitatoris Generalis, delegati Maioris Poloniae Provincialis ministri actualis, nec non Praedicatoris generalis... Na dwóch ostatnich kartach: Ad lecoresm.

Jocher 3824 mylnie go pisze Benignns. Ossol.

Skwarciałupi ob. Squarcialupi.

Skwarczewski ob. Specimen.

Skwarczyńska Konstancya ob. Splendor z ciemnej niegdyś pustyni (1738).

SKWARSKI Wojciech Jacek. Thallassio Nvptialis, In Divite Hvgariae Coelo, Cvm Festivo Spectatissimi Convigii apparatu plaudens, Dum Illustrissimus & Magnificus Dñus, D. Vladislavs Ignativs Roxicki, Cvbievlarivs S. R. M. Illustrissimi & Generosi Dñi, D. Martini, Comitiss A Koniecpole, Roxicki, Castellani Polanecen: Regni Poloniae Amplissimi Senatoris Flivs: Et

Illustrissima atq̄ pudicissima Dña, D. Caecilia Francisca Bannffia, Illustrissimi & Generosi Dñi, D. Christophori Bannffy, Comitissae perpetui de Also & Lindua, Tauernicorum Regaliū per Hungariam Magistri, Equit: Aurati, S. C. Rq̄; M. Consil: & Cubicul: Comitatus: Saladien: & Simogien: Supr: Comit. neenon praesidiorum dicti Also & Linduae, & Nephti, Sup: Capit: Dilectissima Filia, Taedas Conivgales Inirent. Quas Albertus Hiacynthus Skvvarski, Philos: Doctor, & Artium Magister, Sac: Author: Apostolica Not: Publ. Festiui ominis, & obseruantiae ergò, Publico scripto consignauit. (B. m. dr. i r. około r. 1642). w 4ce, k. 12 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Rokszyckich „Pobóg“ i ośmiowersz; na następnych 3ch stronach dedykacja autora Władysława Ignacemu Rokszyckiemu. Na k. 3 v. herb Bannffych i ośmiowersz, na 4ej k. dedykacja autora Cecylii Franciszce Bannffy. Od k. 5 zaczyna się: *Thalassio tripudans exultat* (wierszem). W wierszu tym wspomniani Łubieńscy, Szyzkowscy, Konicpolscy, Luhomirscy — jako bliscy Rokszyckiemu. — Kończą epigramaty: *In diuite Hungariae caelo Bellaria hospitibus* (gdzie opiewa owoce, cukier, ser, wino węg.) oraz siedem „Emblematów“.

Skwarski August ob. Stanisław Aug. (Rezolucya 1786).

SKWARSKI Jakób († 1 lut. 1662). Panegyricvs, Ad Illvstrissimvm, Et Reverendissimvm Dominvm, D. Matthiam Łubiencki Episcopum Chelmensem. &c. &c. In primo sui Episcopatus ingressu: M. Jacobi Skwarski Plocensis, Philosophiae Doctoris, ejusdemq̄; in Academia Zamosceń Professoris. Zamosci, In Typographia Academiae, Anno Domini 1621. w 4ce, k. 16 nlb. (sygn. D₄).

Na odwr. str. tyt. herb Łubieńskich, pod nim heksastych.

Uniw. lwow. — Zamoj.

— Synopsis totius metaphysicae centum thesibus distincta et in Academia Zamosceń pro renovatione studiorum an. 1620 ad disputandum proposita ab Andrea Kłopotki. Praeside Jacobo Skwarski Plocensi, Philosophiae Doctore ac Professore Ordinario. Zamosci in typographia acad. A. D. 1620. w 4ce, k. nlb. 28 (ark. G₂).

Na odwr. str. tytułu herb Prochnickich, pod nim heksastych podpisał Adam Czerny St. Ak. Zam. — Przyp. Janowi Jędrzej. Prochnickiemu Arcyb. lwowski. — Na końcu rycina pegaza z rycerzem.

Zamoj.

— ob. Acroama Musarum (1623) — Appel Franc. (Primula 1648) — Fato-wicz Nicol. Ign. (1639) — Głębocki Nic. (Apollo 1620) — Kuczewski Jan Aleksander (Ramus olivae) — Łubieński Maciej (1624) — Philipides (1636) — Rodyszewski Stan. (1620) — Rndomicz Kaz. (Memoria 1663) — Skorulski R. (1622) — Wiesiołowski T. (1628).

Kochanowski Dzieje Akad. Zam. 1900. — Wadowski Wiadomość o profes. s. 319. — Chłęd. Spis 78. — Siarcz. Obraz panow. Zyg. III T. II 187 (zwie go Jerzy).

Skwierniewski Mikołaj ob. Fox Jan.

Skzydzeński Petrus ob. Applausus (1697).

Porównaj pod Skidzeński Piotr (1600). Zapewne ta sama rodzina.

SKYTTE Jan, Baron auf Dederhoff (1577 † 15 marca 1645). Oratio Darinnen aussführlich erkleret vnd dargethan wird, Wer anfeuglich vrsach geben zu dem Tumult, Zwyspalt vnd Vneinigkeith, so nun eine geraume zeit hero in dem vhralten vnd hochlöblichen Königreich der Schweden vnd Gothen geschwebt, dessgleichen auch zu dem blutdürstigen Kriege, der noch heutiges tages zwischen den Schweden vnd Polen vnentscheiden stehet. Item: Darinnen auch etwas gehandelt wird von der alten Schweden vnd Gothen Tapfferkeit, vnd Mannlichen Thaten in Kriegssachen. Gehalten den 22. Augusti An. 1603. auff der Königlichen Vestung Calmar, in gegeuwart des Durchleuchtigsten, Grossmechtigen Hochgebornen Fürsten vnd Herrn, Herrn CARLN, domahls der Schweden, Gothen vnd Wenden erkohrnen Königs, etc. Jetzt aber CAROLI des Neunden, der Schweden, Gothen, Wenden, Finnen, Carelen, Lappen in Norlanden, Cajaner vnd Ehsten in Lieffland gekrönten vnd regierenden Königs: Ihrer K. M. Gemahlin, so wol auch der jungen Herrschafft vnd Frewlein: Imgleichen des Durchleuchtigen Hochgebornen Fürsten vnd Herrn, Herrn

Friederichen Hertzogen zu Braunschweig vnd Lüneburg: Wie auch des Schwedenreichs Rathen, Ritterschafft, Praelaten vnd Gemeinden. Durch Johannem Skytte zu Elffwesiö Svecum. Aus dem Schwedischen Exemplan in Deutsche sprach versetzt. Gedruckt zu Stockholm, Anno Christi 1608. [Na końcu:] In der Königlichen Hauptstadt Stockholm, durch Andream Gutterwitz gedruckt. Anno M.DC.VIII. w 4ce, k. 24 nlb. (sygn. A—F₄).

Są egzemplarze, w których zarówno na karcie tytułowej jak i na końcu podany jest rok 1609 (M.DC.IX). Innych różnic między niemi niema. Widocznie część egzemplarzy odbito przed N. R. 1609 — i te mają datę 1608.

Na odwrocie tytułu dedyk. Augusto Pfalzgraffen bey Rhein zu... wünschung newen Jahrs.

Zaczyna opowiadanie od roku 1582 (wybór Zyg. III na króla przez stany za życia Jana). Omawia wypadki z r. 1595, polsko litewskie poselstwo, rok 1600; wychwała flotę szwedzką, bogactwa Szwecji, męstwo Szwedów. Zarzuca Polakom, że się łączą z Turkami, że są wiarołomni (pod Kochenhausen) oraz, iż „wegen ihrer stinckenden Hoffart von der gantzen Welt verachtet und gehasset seindt“. Na końcu wywodzi Szwedów od starożytności i entuzjastycznie omawia ich prawa do Skandynawji. Goci są największym ludem świata. Mowa ma widoczny charakter propagandy wojennej. Tytułu tekstu wydanego w języku szwedzkim w r. 1603 nie znam.

Akad. — Czartor. — Jagiell.

— Illvstriss. Viri Jobannis Skytte, Serenissimi Gvstavi II. Svecorum, Gothorum, Wandalorum, &c. Regis, Legati, Orationes Tres, habitae ad Sereniss. Magnae Britanniae Regem. In quorum primâ caussae ob quas Sigismvndvs ejus nominis III. ab Ordinibus Sueciae ejectus, in ejusq; locum Sereniss. Carolvs, ejus nominis IX. substitutus est, redduntur: In alterâ, gratiae pro composito Sueco-Danico & Sueco-Moscovico bello aguntur, & eorum caussae exponuntur: In tertiâ, Sueco-Polonici belli caussae recensentur; tum quantopere intersit omnium Reformatorum Principum, Polonum & Suecorum Regno arceri, ostenditur; & ad id Sereniss. Rex invitatur. Anno c160c.XIX (1619).

(B. m.). w 8ce, str. lb. 91 i str. 5 nlb.

Są egzemplarze z datą c160c.XVIII (1618). Drukowane zdaje się w Sztokholmie.

Być może, iż istnieje edycja w 4ce, str. 74 — gdyż tak znalazłem w jednym z katalogów księgars.

Obejmuje trzy mowy: 1) Pierwsza od str. 3—42, miana była w Londynie 2 lipca 1610 przed królem Karolem w imieniu Stanów szwedzkich. Na str. 12 o testamencie Gustawa. Na str. 15 o złym wpływie Joznitów na Zyg. (Franc. de Mala Spina). Na str. 22 o przenoszeniu spraw szwedzkich do trybunałów polskich. Na str. 24 wypadki z r. 1595. Powody detronizacji Zygmunta. Na str. 40 przeciw papieżowi.

2) Od str. 43 druga mowa również przed królem ang. miana dnia 10 grudnia 1617 po wstąpieniu na tron Gustawa Adolfa. Zaczyna od prastarych stosunków między Anglją a Szwecją (Olaus Skotkonung). Na str. 48 o wojnie szwedzko-duńskiej. Na str. 60 o aliansie mosk. szwedzkim, o pokoju z Moskwą i niedotrzymaniu warunków przez Moskwę.

3) Od str. 64 trzecia mowa do króla ang. bez daty, ale zapewne 1618. Na str. 68 o wymianie listów z Zygmuntem w roku 1613—5. Na str. 69 o liście Joh. Car. Kotkowitzii (Chodkiewicz), w którym Chodk. ofiarowywał Szwecji rozejm i wspólną akcję przeciw Moskwie. Na str. 74 sprawy Kurlandji (akcja Polski u miast hanzeatyckich). Na str. 84 zwraca się przeciw papieżowi i katolicyzmowi (liga katolicka). Wyjaśnia przyczyny, dla których wojna polsko szwedzka musiała wybuchnąć. Wzywa Anglję do solidarności ze światem protestanckim.

4) Ostatnich 5 ztron nlb. zajmuje Exemplan literarum ord. Snec. ad Sigism. (Stockholmiae III. Julii MDCXCIX). Tu żądają Stany, aby przyznał swego syna do Szwecji itp. — Ob. Zygmunta III.

Na mowy Skyttiego odpowiadał z polskiej strony kanonik krak. Borastus (Discussio calumniae 1610, Oratio 1618, Calumniae maledicae) o czem ob. t. XIII str. 266—7.

Pośrednią odpowiedzią była misja Jerzego Ossolińskiego do Londynu z r. 1621 i jego mowa do Jakóba I, sławiąca Polskę i broniąca polskiej polityki, o czem ob. tom XXIII str. 480—1.

ZaŹuski Bibl. hist. str. 40. — Die durchlauchtige Welt str. 87. — Sobieszczański w Encykl. Org. XXIII 572. — Recke i Napiers. IV 213—8. — Wissniew. Hist. lit. IX 384. — Katal. kijowski N. 46001 objańnia nazwisko Skytte: sen Schröder. Akad. — Kijow.

SŁABOŃ Edmund. Dwoiaki słup życia y śmierci Anny Maryi S. Rzym. Rzeszy grafowej Henklowey z Donnersmarku pani na Bytomiu grafowney Kolonowney z Opoki... przy iey pogrzebowych exekwiach w Bytomiu w Kosciele zakonu braci mniejszych S. O. F. Konwentualów d. 8 czerwca 1773 odprawionych krótką pogrzebową mową wystawiony przez X. Edmunda Słabonia Zakonu S. Cistercieńskiego w klasztorze jemielnickim professa. W Wrocławiu drukowan literami Grassowemi. w 4ce, str. 18.

Notata Żeg. Paulego.

SŁACHCINIUS (Szlachciński) Marcin. In Felicem Cracoviam Ingressum, Serenissimi Principis Ac Domini, Domini Sigismundi eius nominis Tertij, Dei gratia electi Poloniae, & Sueciae designati regis, Magni ducis Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masouiae, &c. &c. Carmen gratulatorium, Martini Słachcinni. [Obelisk]. Cracoviae, Typis Lazarianis: Anno Domini, 1587. w 4ce, k. 16 nlb. (ostatnia strona biała).

Wierzb. II 1669.

Egs. Jag. ma depisek ręką autora: Clementi Wielicic; egz. Ossol.: Martino Kunselscio (?), phiae doctori.

Czartor. — Jagiell. — Krasinś. — Ossol.

— De Felici Cracoviam Adventy, Serenissimi Principis Ac Domini, Domini Sigismundi eius nominis Tertij, Dei gratia electi Polonię et Sueciae designati regis, Magni ducis Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masouiae, Liuonie, &c. &c. Carmen gratulatorium, Martini Słachcinni. [Obelisk]. Cracoviae, Typis Lazarianis: Anno Domini, 1587. w 4ce, k. 16 nlb. (ostatnia strona zajęta przez druk).

Zmiana w tytule zapewne ze względu na brak w tytule „Livoniae“, o czym wspomniano w I wydaniu. Poza odmiennym nieco tytułem są jeszcze następujące różnice między jednym a drugim wydaniem: 1) W dedykacji Zamojskiemu w I wyd. jest: „studiorū fautorem“, w II: „literarum liberaliorumq. fautorem“. — 2) Sygnatura Aijj w inuim miejscu. — 3) Na k. 10 (Cij) pod Sigismundus Augustus ostatni wiersz w I wyd. brzmi: „His ut et unus amor, mens sit et una fides“, w II: „Quorum et Liuones addidit imperio“. — 4) Na

k. 11ej sygn. Cijj w inuim miejscu. — 5) Na k. 11 v. w 2im wierszu od góry w I wyd.: Albertvs.; w II: Albertvs (bez dwukropka). — 6) Na k. 12tej w I wyd. oba kustosze „Vla“, w II: „Wla“, jak również Vladislavs i Wladislavs (na k. 12 v. i 13 r.). — 7) Od k. 13 v. (D) zasadnicza różnica, o czem zob. niżej.

W obu dedykacja wierszem Janowi Zamojskiemu, z napisem: Musa Authoris (na k. Aijj). — Na k. Aijj: Carmen gratulatorium. Tu opisuje przybycie Zygmunta do Polski i do Krakowa. Między innymi opis Zamku na Wawelu i ciekawy ustęp o Gdańsku. — Na k. B₄: Aliud carmine elegiacum. Od k. C verso poezje: Stepb. Bathoreus, Sigis. Augustus, Sigismundus I, Alexander, Joannes Albertus, Casimirus III, Vlad. Varneusis, Vlad. Jagello.

W tem miejscu jest między obu wydaniem różnica, gdyż w wyd. II dodano na odwrocie karty D. dwa wierszyki: In Vistulam... oraz Rodaviae planetus.

Kończy w obu wydaniach ten sam wiersz: In celeberrimam coronationem ejusdem Ser. Princ. Sigism. Tertii... Carmen saphicum. W I wyd. zajmuje on kartę Dij recto i dalsze, w II wyd. kartę Dij verso i dalsze.

Na egz. Akad. ręką autora: Nicolao Dziektarski, amico charissimo D. D.

Wierzb. II 1668. — Piskarski Kat. Kórn. 1929 nr. 1364. Akad. — Kórnik.

— In Insigne Rev. et Excell. viri Domini Thomae Rhacusani epigrammata. Cracoviae, 1586. w 4ce.

Rhacusanus jest to Natalis Tomasz (obacz). Barycz w Silva Rerum 1928 zeszyt 4/5 notuje egzemplarz z bibl. Aldrovandiego (dziś bibl. uniw. w Bolonji). — Cichowski Stan. Sokołowski 1929 str. 139.

— ob. Sokołowski Stanisław (Epithalamium 1592) — Zygmunt III (Epithalamium 1592).

Juszyń. II 188. — Wiszniew. VI 321. — Siarczyński Obr. II 193. — Lempicki w Pam. liter. 1925/6 str. 178. — Katalog rękop. bibl. Jag. nr. 3263. — W ręk. Akad. Um. nr. 1476 są jego „Observationes decanū“.

SŁACHETKA Ignacy Stanisław. Ancyilia Palladis Academicae V. V. D. D. primam in Artibus, & Philosophiā lauream prensantibus. In Peravgvsta Divi Iagellonis Avla. Promouente Excellent. ac Doct: Domino, D. Ioanne Cynerski Rachtamouio, Collega Maiore, Eloquent: Profess: Tyliciano. Ab Ignatio Stanislao Słachetka Leopoliens: Eiusdem Primae Laureae Candidato, Amoris ergo Dedi-

cata. Anno Domini 1641. Mense Octob: Hora 15. Cracoviae, Typis Francisci Caesarij. w 4ce, k. 8 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Tarłów „Topór“ i ośmiowiersz. Dedykacja autora: Andreae de Szezekarzewice Tarło ecclesiae cathedralis Crac. canonico, praeposito Tarnouienſi, Decano Opatouienſi &c. zajmuje jedną kartę. Na 3iej k. wiersz poświęcony Examinatoribus. Na 4 k.: Ancyle Romanorum variis colorum adumbratam pigmentis. V. D. Joanni Vincentio Mucharski. Na 4 k. v.: Ancyle Agamemaonis... Aurelio Alnpech Leopoliem. Na k. 5: Ancyle Palladis... Joanni Wosczyzna. Na k. 5 v.: Ancyle Aliarci... Joanni Buiakowic. Na k. 6: Ancyle Magni Alexandri... Sebastianiano Machowic; następnie Ancyle Troianorum... Stephano Szumowic i Ancyle Caroli, ducis Clivensis... Iacobo Smolinski. Na k. 7: Ancyle Castoris et Pollncis... Iacobo Medonowic, Ancyle Alcibiadis... Ioanni Mucbowiecki Leopol. i Ancyle Demosthenis... Stanis. Kreszonowski Leopol. Na k. 8: Aneyle Laocaeae Matronae... Casimiro Turayk. Na ostatniej stronie herb Uniwersytetu krak. i sześciowiersz. Na końcu: Sub felicissimis auspiciis... Iacobi Naymanowic... Rectoris...

Joher 1393. — Mucz. Statuta 312.

Akad. — Daików — Jagiell. — Krasia, — Ossol.

— Applausus Gratulatorius. Quem Camoenae, & Charites Perillustri, Clarissimo & Admod: Rúdo Domino Dño. M. Andreae Kucharski Sacrae Theologiae doctori & professori, collegae maiori, S. Floriani & ecclesiae cathedralis Cracou. canonico electo, Contubernii Hierosolymitani provisorii instituerunt. Dum sub felicissimis auspiciis magnifici, clarissimi & excellentissimi Domini Dñi. M. Francisci Rolinski. Philosophiae, & Medicinae doctoris & professoris, consulis et studii almae Universitatis Cracoviensis generalis Rectoris longè vigilantissimi. Pro loco inter Sacrae Theologiae doctores in celeberrima Universitate Crac. obtinendo, quaestionē gravissimam & difficillimam de Praedestinatione in theologico Divi Vladislai Jagellonis archilyceo proponeret. A M. Stanislawo Slachetka Leopoliem. Collega Minore, ac ordinario eloquentiae professore, cultus debiti & observantiae causa Senecianis expressus metris. Anno labentis à Christo saeculi M.DC.LVIII.

Mense Januar. Die 3 Hora 15. Cracoviae, in officina viduae Lucae Kupisz S. R. M. typ. (1658). fol., kart 2.

Wierszem.

Jagiell.

— Cupressus funebris ad mausoleum illustrissimi et reuerendissimi domini, D. Jacobi Zadzik, episcopi Cracoviensis, ducis Severiae, cancellarii Almae Academiae nostrae dignissimi, et patroni munificentissimi. Ab Ignatio Stanislao Slachetka Leopoliem. Artium et Philosophiae baccalaureo, posthumae memoriae apposita. Cracoviae, in officina typographica Francisci Caesarij, anno D. 1642. w 4ce, k. 6 nlb. (ark. B₂).

Na odwr. k. tyt. herb „Topór“ i sześciowiersz. Ded. Alexandro Brzeski J. U. D. archid. Zawichost., can. Crac., S. R. M. secret. — Rzecz wierszem.

Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow.

— Cynthius laurowym wieńcem obtoczony... na weselny akt Pawła Brzeskiego z Elżbietą Ostrowską (1641)... obacz tom XXI. 185.

Obacz niżej: Phoenix.

Ossol.

— ΕΠΙΚΡΟΤΗΣΙΣ Gratulatoria Qvam Clarissimo & Adm: Rúdo Domino D. Ioanni Cynerski Rachtamovio S. Th. Baccalaureo & Professori, Ecclesiarum Collegiatarum, Omn: SS. Praeposito, & S. Floriani Decano, Contubernij Staryngeliani Prouisorii. Dvm In Theologico Diui Jagellonis Archilyceo, & Amplissimi Senatus Academici praesentiā, felicissimē explanationem librorum Petri Lombardi Magistri Sententiarum, & Theologorum Scholasticorum aggredetur. M. Stanislawo Slachetka Leopoliem. Philosophiae Doctor, & in Alma Academia Cracouiensi Professor, Contubernij Staryngeliani protunc Senior. Debiti cultus & observantiae ergo exhibuit. Anno labentis à Christo saeculi, MDCL (1650). Mense Julio, Die 7. Horā 13. Cracoviae, Typis Stanislawi Lenczewski Bertutowic. w 4ce, k. 6 nlb.

Na odwr. k. tyt. cytat z Cycerona. Dedykacja autora Janowi Cynerskiemu Rachtamowiusowi obejmuje 2ą kartę. Na 3 k. zaczyna się Epikrotesis cytatem z Marcina Kromera, potem wiersz. Na ostatniej karcie herb Uniwersytetu krakows. i dwuwiersz z podpisem: Georgius Newlinski, Stud: Almae Acad: Crac. Na ostatniej stronie:

Sub felicissimis auspiciis... Stanisłai Różycki... rectoris.

Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol. —
Warsz. uniw. — Zamoj.

— Wesola Harmonia, Ktorą Wrodziwe Iowiszá Cory Charites, wespol z ślicznemi Hesperidami, w rozkwitłym Chloridy Wirydarzu wydały. Ná wesolofortunny zwiąsku Małżeńskiego Akt, Nowym Oblubieńcom, I. M. P. Woyciechowi Sleszkowskiemu, Philosophyey y Medycyny Doktorowi. y Jey Mości Pannie Annie Zuzannie Mvcharskiej Przeznacznych Małżonkow. I. M. P. Piotra Mvcharskiego, Philosophyey y Medycyny Doktorá, á w Sławney Akad: Krák: Professorá, I. K. M. Physiká. y Jey Mości Pániey Zvzanny Schilderowny Corce vkocháney. Na oświádeczenie chęci, y posług, Od St.(anislawa) Slachetki) C.(ollegae) M.(inoris) Przyzióciela życzliwego, prostym Rythmem ogłoszona. (B. m. dr. i r.) (1654). w 4ce, k. 6 nlb.

Eqz. Jagiell. bez końca, brak 2 kart. Na odwr. k. tyt. wśród 2 winietek cytaty łac. Przemowa do przeznaczonych oblubieńców (proza) obejmuje 2 karty; podpisany na końcu St. H. Sl. C. M.

W niej podnosi, że Sebaszjan Sleszkowski, ojciec pana młodego, był medykiem bisk. Sz. Rudnickiego i J. K. M. fizykiem, a przedtem prof. Akad. Nazywa go „lutnią, którą boska ręka wdzięczną godności utemperowała melodją“. Wydał on wiele ksiąg i wielu miastom przypisał. Zaś Wojciech (nowożeńiec) kształcił się w Krakowie i Rzymie u J. Ben. Sinibalda, protomedyka i w Rzymie otrzymał doktorat.

Od k. 4 idzie wiersz zatytułowany „Poeta“ (oktawa).

Por. Bieżanowski Stan. (Rozkoszny związek (1654) i Gładysz Maciej Stan. (Gamilia 1654). Jagiell. — Zamoj.

— Hortus academicus, pulcherrimis et amoenissimis Hesperidum decoratus ornamentis. Et ingenuis ac venerabilib. XL. viris, secundae laureae in Artibus et Philosoph. candidatis. Dum in peraugusto magni academiae fundatoris, divi Jagellonis Archilyceo in frequentissima clarissimorum et nobilissimorum hospitum corona. A clarissimo, excellentissimo, et doctissimo Domino, D. Laurentio Smieszkwicze, Philosophiae et Medicinae doctore, almae Academiae Cra-

coviensis Procancellario longe dignissimo solenni ritu Artium et Philosophiae licenciati renuntiarentur. A Stanislao Slachetka Leopoliens. eiusdem secundae laureae Candidato, honoris et amoris ergo exhibitus. Cracoviae ex officina typographica Francisci Caesarii mense Mart. die 17. A. D. 1644. fol., 9 ark.

Cały panegiryk w pięknych ozdobach drzeworytowych. Na odwr. str. tyt. berła Akademji i pod niemi 8 w. łac. Podpisał Mikołaj Jacek ze Siemian Branicki, student filozofji. — Przypisał autor prozą X. Jakubowi Vitellinsowi, rektorowi akad. Poczem wierszem podziękowania dla Smieszkwicza prof. filozofji i medycyny i dla profesorów egzaminujących. — Licencjatami zostali: Szymon Zimankowicz, Bartłomiej Adamowski. Bartłomiej Lactinius, Albert Wałkowiec, Stanisław Łasicki z Uniejowa bożogroba miechowski, Jan Zieliński, Stanisław Zimnicki, Józef Szidlecki, Stanisław Rap, Jan Chrzcieciel z Bulowic Nycz, Łukasz Zegartowiec, Jędrzej Barankowiec, Jan Czechowicz, Wacław Ostrzeszowski, Jan Kopciowiec, Jan Sczechowicz, Jan Mncharski, Jan Woszczyzna, Jan Bukajkowiec, Jan Januszowicz, Tomasz Kocorkowiec bożogroba miechowski, Jan Czyrnek, Karol Zabrzezski, Dominik Kłosowicz, Albert Woźniowski, Jan Sobiński, Benedykt Więzkowski, Walenty Szymański, Mateusz Orliński, Stanisław Zyznowski, Kazimierz Papużyński, Aleksander Młodnicki, Jerzy Januszowicz, Adam Rożycki, Maciej Gładysz, Piotr Janikowski, Jan Neapolitanus, Adam Jasiński, Jędrzej Grabianowski, Albert Gladiszewicz. Dla wszystkich osobna napisał Slachetka pochwały. Na podziękowanie dla niego napisali pochwały Stanisław Zimnicki, Jan Chrzcieciel z Bulowic Nycz i Jan Woszczyzna z Jędrzejowa kanonik Kruszelowski.

Na ostatniej karcie: Votum... Virgini Mariae... et... Iohanni Cantio.

Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Hyacinthus Ob Pulchritudinem Corporis, & Animi, Chorago Musarum, ac Medicinae Parenti Apollini dilectus. Ad Auspicata Solennis Responsonis Hyacinthia Clarissimo. Excellentissimo, ac Consultissimo Domino, D. M. Hyacintho Łopacki, Philos: & Medicinae Doctori, Consvli Cracovien. Viro de Literis, & Literatis quam maximè merito. Dvni Sub Felicissimo Regimine Magnifici, Clarissimi, Excellentissimi, ac Doctissimi Dni, D. M. Francisci

Rolinski, Philos: & Medic: Doctoris, & Professoris Ordinarii, eiusdem Clarissimae Facultatis Decani, Urbis Crac: Senatoris meritissimi, ac in Almâ Acad: Crac: Studij Generalis Rectoris Dignissimi, & Vigilantissimi. Inter Clarissimos, & Excellentissimos Medicinae Doctores, In Celeberrimâ Vniuersitate Cracou: Regni Poloniae Generali Athenaeo, In frequentissimâ Illustrissimorum, & Nobilissimorum Hospitum coronâ cooptaretur, Publicè ad disputandum praemissâ Medicâ Quaestione de Epilepsia. In Peraugusto Jagellonianae Domus D. D. Theologorum Lectorio. A M. Stanislao Slachetka, Leopoli: Philos: Doctore, Collega Minore, ac Ordinario Eloquentiae Professore, inter omnium Academiae ordinum vota, & applausus, honoris & gratulationis ergò Praesentatus. Anno Coelestis tos somatos kai tes psyches Archiatri 1658. Payni (sic) 4. [Tu znaki astronomiczne]. Cracouiae, In Officina Schedeliana, S. R. M. Typogr. w 4ce, k. nlb. 4.

Rozpoczyna panegiryk na 2 k., w którym wysławia zasługi Łopackiego. Wspomina jego profesorów Mik. Sulikowskiego, Jak. Piotrowickiego, Stan. Pułłowskiego (in tota Europa celeberrimi). Medycynę uczył się w Padwie u Bened. Silvaticensa, J. Cottuninsa, J. Veslinga. Wychwała jego pracę o epilepsji. Wymienia krakowskich profesorów medycyny oraz ich rozprawy (Woniejski, Mitkowski, Petrycy, Laur. Śmieszkowic, Ochocki Gabr., Koliński, Toński, Mucharski „Roxolanus Apollo“). Razem więc było wówczas 9 profesorów medycyny z Łopackim. Wiersz końcowy wychwała ich również. Jest to więc ważny przyczynek do dziejów wydziału medycznego.

Tezy „de epilepsia“ Łopackiego są opisane w tomie XXI str. 402.

Jagiell. — Krasiańs. — Ossol.

— Trzy Lvtne Brzmiące z Hesperijskich Wirydarzow wzięte Od Hymenaeuszâ Nâ Fortunny Weselny Akt Ktore Wielkich Chwał godnym Nowym Oblubieńcom, Iego Mosci Panu, P. Alexandrowi Giszy, y Iey Mosci Pannie Caeciliey Ostrogorskiej Sławney niegdy pamięci Iego Mosci Pana Woyciecha Ostrogorskiego Corce. Ignący Stánislâw Slâchetkâ Leop. Nâuk wyzwolonych

y Philozophiey Bákâlarz w Sławney Akad. Krakowskiej ná oświâdzenie chęci y posług swoich, Hármonią głośno-brzmiącą wstrojone ofiârue. W Krakowie, W Drukarni Franciszczâ Cezârrego, Roku Pâńskiego 1642. w 4ce, k. 8.

Na odwr. k. tyt.: Solemnitas nuptiarum in insula Iaua Maiore et Chryse tali peragitur modo. Jest to opis wesela malajskiego, wyjęty z Pigafetty y Brija „Historia Indiae orientalis“.

Na k. 2—4: Do przeznaczonych oblubieńców (proza, kursywa). Wysławia Giszów, słynących nietylko w Warszawie y Krakowie, lecz i w cudzej ziemi. Jest spokrewninna z domami Pipanów, Alanców y Cromerów. Wymienia Aleksandra żupnika, Mikołaja kapitana gwardji y Jakóba podskarbiego biskupiego. Potem słaui Ostrogorskich-Schanfferbergów (sic), potomków Mikołaja, który z Niemiec do stołecznego miasta ruskiego się przeniósł. Wymienia Stanisława y Marka Szarf, oraz Marcina Kampiana, med. dra y Wojciecha Ostrogorskiego. — Wreszcie słaui dom Scholch-Wulfowskich.

Nast. wiersz. łac. „Vates“ y polski: Lutnia Amphiona, Orfensa, Ariona... na cześć nowożeńców. Kończy: Powinszowanie pokrewnym aktu.

Maciej. Piśm. III 838.

Krasiańs. — Ossol. — Uniw. lwow.

— Nexus non Gordius quia sacer in nuptiis generosi domini, D. Petri Elerti, et pudicissimae Elisabethae Piotrkowczykownae, clarissimi et excellentissimi domini, D. Andreae Petricovii, J. U. doct: et profess. consulis Crac: meritis: etc. filiae. Per Ignatium Stanisl: Slachetka Leopol: in alma Acad. Crac. Philosophiae et Juris studiosum nexus. Et ad Cytharam solutus. Anno Hominis Dei 1641. Mense April. w 4ce, k. 6 nlb. Czartor.

— Obeliscvs Apollineis Metrorum Corymbis laureatus. Et In auspiciatissimum reditum è Nationibus exteris Illvstriss: & Reverendiss: Dño, D. Andreae Szoldrski, Dei & Apostolicae Sedis gratia, Episcopo Pospnaniensi, Senatori de Ecclesiâ et Patria meritissimo. Ab Ignatio Stanislao Slachetka Leopolitano, Philosophiae et Juris in Al. Acad. Cracouien. Auditore, excitatus. Cracouiae In Officina Francisci Caesarij, Anno 1641. w 4ce, kart 8.

Na odwr. k. tyt. herb „Łodzia“ i ósmiowiersz.

Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Uniw. lwows. — Zamoj.

— Philantropion Literarium Quod Magno Hospiti, sapientissimo Divinae Theologiae Professori, Religiosissimo, Reverendiss; ac magnorum meritorum Patri P. F. Philippo a Sanctissima Trinitate, totius Sacrae Carmelitarum Dis-calceatorum religionis Praeposito generali. Sancti Montis Carmeli priori dignissimo, Sacrae Congregationis Indicis Consultori meritissimo, etc. In primo, et auspicato ad urbem Cracouiensem Regni Poloniae Principem adventu sub vernaes ferias M. Stanislaus Slachetka, Leopoliē: Philosophiae Doctor, Collega major, in alma Academia Cracouiē: Regius, ac interea ordinarius Graecarum Literarum Professor, ad S. Annam Canonicus observantiae et boni omniis ergo obtulit. Anno Hospitis inter homines Dei Hominis. Cyclo Solis XIV. Cyclo Lunae XXIV. Indictione Romana IV. Mense Junio, Die. 14. Cracoviae, in officina haeredum Francisci Caesary, S. R. M. typographi, anno Dni, 1666. fol., ark. D₂ (kart 8).

Na końcu: Ode gratulatoria.

Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— Phoebus post nubila, academico refulsit Hemisphaerio, dum in peraugusto Serenissimi Academiae fundatoris divi Vladislai Jagellonis Archilyceo, in numerosissima omnium Academiae ordinum frequentia Magnificus, Clarissimus, et Excellentissimus D. D. Franciscus Rolinski, Philosophiae et Medicinae doctor, et Professor Ordinarius, Consul Cracoviensis, concordibus omnium doctorum, et professorum suffragiis, in generalem Rectorem studii Almae Universitatis Cracoviensis laetissime renuntiaretur Consendenti augem honoris academici M. Stanislaus Slachetka Leopoli. Collega minor, et ordinarius Eloquentiae Professor, debiti cultus, et observantiae ergo metris lyricis applausum exhibuit. Cracoviae, in officina viduae et haeredum Francisci Caesarii, S. R. M. typ. (1657). fol., kart 2.

Jagiell. — Zamoj.

— Phoenix Alter. Sive oratio de S. Thoma Aquinate, Angelico et S. Ecclesiae Doctore, fulgentissimo almi ordinis Praedicatorum sidere. Quam aeternae memoriae, ac gloriae Philosophorum et Theologorum principis, inconcussi veritatis Magistri, anniversaria eius die, debiti honoris atque observantiae ergo, in Augusta Sanctissimae Trinitatis Basilica dixit dicavitque M. Stanislaus Slachetka, Leopoliē: Philosophiae Doctor et in Alma Academia Cracoviensi Professor. Anno a nata Sapiencia, 1649. Die 8a Mense Martio. Superiorum Permissu. Cracoviae, In officina Christophori Schedelij, Sacrae Regiae Maie-statis Typographi (1649). fol., kart 12.

Na odwr. str. tyt. herb Topór, a pod nim 10 wierszy podpisał Jędrzej Bełza stud. Akad. krak. — Przepisał autor prozą X. Aleksandrowi z Brzezia Brzeskiemu archidyakonowi Zawichostkiemu, kanonikowi Krak., scholastykowi Sandomirskiemu i sekretarzowi JKMci.

W dedykacji wyraża się, iż pod jego imienia zaszczytem wydał Cupressum funebrem J. Zadzik, oraz Pauli (Brzeski) fratris tui Hymenaeum poeticis metris. Na końcu: Elogia S. Thomae Aquin.

Joher 5292.

Czartor. — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Zamoj.

— Praemivm Virtuti, & Honori debitum. Quod Reuerendissimo, & Magnorum meritorum Patri P. F. Philippo A Sanctissimā Trinitate, Totius Florentissimae Carmelitarum Dis-calceatorum Congregationis S. Eliae Praeposito Generali, Sancti Montis Carmeli Priori Dignissimo. Sacrae Congregationis Indicis Consultori Sapientissimo, Viro de Ecclesia, Religione Carmelitanā, & Catholicis Academiis optimè Merito, Cracoviā in Prouincias Germaniae abeunti. M. Stanislaus Slachetka Leopoliensis, Philosophiae Doctor, Collega Maior, in Almā Vniuersitate Cracouiensi Jagiellonianā Regius, ac interea Ordinarius Graecarum Literarum Professor, Ecclesiae S. Annae Canonicus Pleno debitaē observantiae, ac deuotionis affectu Exhibuit. In Cracouiensi Conuentu SS. Trinitatis PP. Praedicatorum, sub tempus Disputationis, in praesentia Rūdis-

simi P. Generalis habitae. Anno à Natâ Sapientia, 1666. Mense Iunio. die 25. Hora 3. post meridiem. Cracoviae. (B. dr.) fol., k. 2 nlb.

Tytuł i tekst w ozdobyńch ramkach. Dedykacja autora prozą na odwr. k. tyt. zaczyna się: Reuerendissime Praeposite Generalis; na następnej kartce wiersze na jego cześć.

Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— Proshonema Syncharmaticvm, Qvod Perillustri, Clarissimo, et admodum Reuerendo Domino, D. M. Alberto Papencovio Vstiensi, Sac: Th: Doct: & Professori, S. Sedis Apostolicae Protonotario, Custodi S. Floriani, Cancellario Łanciciensi, Curato Corcinensi, Contubernij Staryngieliani Prouisori, Dum sub felicissimis Auspicijs Magnifici, Perillustris, et Adm: Rádi Dñi, D. M. Stanislai Ivrkowski, S. T. Doct: & Profess: Protonotarij Apostolici, Praepositi S. Floriani, Opatou: & S. Georgii in Arce Crac: Custodis, Scholarum Collegij Vladisl: Prouisoris, Studij Almae Vniuersit: Crac: Gen: Rectoris Vigilantissimi, & Procancellarii longè dignissimi. Pro loco, inter S. T. Doct: & Profess: in Alma Vniuers: Cracou: obtinendo, grauissimam, & difficillimam Quaestionem, De Relationibus Diuinarum Personarum. Ex I. par: D. Thomae Doct: Angelici depromptam, publicae velitationi proponeret. In Theologico D. Vladislai Jagiellonis Archiatheneo, in florentissima Nobilissimorum Hospitum corona, & Amplissimi Senatus Academici praesentia. M. Stanislau Slachetka, Phil: Doct. Collega Maior, S. Annae Canonice, Regius, et Tylicianus Eloquentiae Professor, debiti cultus, et observantiae ergò Patrono Colendissimo exhibuit. Anno Dñi, 1666. Mense Febr: Die 22. Horâ 14. Cracoviae, In Officina Christophori Schedel S. R. M. Typog. (1666). fol., k. 2 nlb.

Proza. Pisze, że otrzymał stopień Magistri AA. LL. et Philos. Doctoris za rektorstwa Wawrzyńou Smieszkwica Dokt. medycyny — i że Papenkowicz był synowcem Jacobi Ustiensis S. Theol D. et Prof. Praepositi S. Floriani, Podkancclerzego i Rektora Akademji; dalej, że, po otrzymanej w stopniach filozoficznych promocji,

był wysłany na rządzenie szkołami akademickimi do Białej Radziwiłowskiej; potem powrócił do Akademji i został Kolegą mniejszym, a dalej za pomocą swego stryja, Kolegą większym. „Non deflexisti ab orbita virtutum Patruj, Clarissime D. Doctor, laboriosam Spartam Decanatus in Philosophica Facultate promptus suscepisti, exornasti, Cursum philosophicum Białae et Cracoviae praegestisti, ex eoque Quaestiones menti D. Thomae conformes, ad disputandum publice proposuisti, Accessit tandem praecleara informatio Illustris. et Magnificor. Juvenum Demetrii Georgii et Constantini Christophori Korybut, Ducum in Wieniowiec et Zbaraz, quorum tenera ingenia, feliciter ad ornamentum Reipublicae excoluisti. Tantis in Peripato susceptis laboribus, ad Theologicam vocatus professionem; magno temporis tractu nobilissimos D. Thomae tractatus, omnesque libros Petri Lombardi, Magistri Sententiarum, clarissime explanabas ex iisque (iuxta institutum Inelytae Facultatis Theologicae) Quaestiones publicae velitationi proponebas. Quidquid difficultatum continet Theologia, sive Scholastica, sive Expositiva, sive Polemica, sive Moralis, totum id tuus intellectus lustravit et varias excussit ac penetravit materias. Ut autem virtus tua immortalia honestamenta, merito praemium, et labores exantlati insignia honorum recipeant, bonis avibus adiisti Romanam Urbem, in eaque publicum doctrinae testimonium, Lanream Doctoralem in Theologia, maxima cum nationis Poloniae laude et virorum eruditissimorum approbatione es consecutus. Gratus fuisti, Clarissime D. Doctor, Alexandro VII. Summo Pontifici, qui te ad oscula pedum et ad alloquium admisit et benedictionem apostolicam impertiit. Illustriss. et Reverendiss. Joannes Gembicki, Antistes Płocensis... Te ad suam invitabat aulam. saeviente Marte Suecico, onus singularia benevolentiae semper experiebaris argumenta, quando eruditissimas Conciones, Theologicis resertas materiis, in praesentia ipsius ad populum habebas. Tunc tua Sacra eloquentia floruit et maxima fructuum Christi fidelibus attulit incrementa“.

Jagiell. — Ossol.

— Quaestio Astronomica, De Motu Lvnae Publicae Velitationi In Alma Academia Craconiensi Regni Poloniae Generali Schola. A M. Stanislao Slachetka Leopoliensi Philosophiae Doctore. Permissu Magnifici D. Rectoris Exposita. In Peraugusto Jagellonianae Aulae DD. Theologorū Lectorio. Cyclo Solis VI. Cyclo Lunae XVI. Indictione II... Epephi 20. Hora 14. Craco-

viae, Epochâ Verbi Incarnati. 1649. w 4ce, kart 8.

Na odwrocie tyt. pod herbem (piękny miedzioryt) podpisał wiersz Andreas Belza stud.

Ded. Georg. Alexandro Comiti ab Ostrorog Principis Vladisl. Dominici Ducis in Ostróg et Zasław, Comitis iu Tarnow, Palatini Crac. Capitanei, nepoti ex fratre.

Chwali stryja za jego przywiązanie do Akademji. Mówi, że wras z Jak. Sobieskim bronił jej przed Jezuitami. Ojciec jego kształcił się w Zamościu i Krakowie i zwiedzał obce kraje. Wspomina Mikołaja Ostr. dobrodzieja Uniw. i stryja Stan. Ostroroga, który wystawił Mausoleum u Franciszk. we Wrocławiu. — Kwestja astron. zaczyna się: Utrum Coelo Lunae plures orbes distincti...

Na końcu herb Uniwersytetu krak., a pod nim: Rex Vladislaus dedit haec duo sceptragello, haec eodem rex Ioannes Casimirus adornat. Sub felicissimis auspicijs... Stanisłai Rożycki... rectoris.

Ossol. — Zamoj.

— Stephanoma Trivmphale In Amoenissimo Almae Academiae Cracouien: Helicone A Musis contextum; Et Clarissimo, ac Excellentissimo Domino, D. Ioanni Wolphowicz Philosophiae, & Medicinae Doctori, Iasoni Vigilantissimo, E Nationibus Exteris cum aureo Sapientiae vellere redeunti, Ab Ignatio Stanislao Slachetka Leopold: in Alm: Acad: Crac: Iuris, & Philos: Studioso Consecratvm Anno à Partu Virginis 1641. Mense Iun. Cracoviae, In Officina Andreae Petricouij, S. R. M. Typographi. w 4ce, kart 4 nlb.

Na odwr. k. tyt.: Applausus Apollinis, Mercurij, Stagiritae, Aesculapij, u dołu podpisany: Aurelius Ioannes Alembek Leop: Philos: & Iuris Studiosus. Na k. 2iej: Poeta; od 2 v. do końca: Ode Tric: Te-trast. Jagiell. — Ossol. — Zamoj.

— ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΠΟΛΕΜΙΚΟΣ. Sev Corona Militaris, Ex Pretiosis, & illustribus contexta vnionibus, Quam Ingenio ac Venerabili Domino, Iacobo Kravs Leopolitano, Cùm inter festos gratulationum accentus, solennesq; applausus, in Florentissimâ, ac Celebrimâ Vniuersitate Cracouiensi publicè secundâ Philosophici honoris laureâ Conferente Excellentissimo & Doctissimo Domino, D. Iacobo Svski Collega Minore, Praeposito ad Aedes S. Adal-

berti. Coronaretr. Stanislavs Slachetka Leopoldi: Artium Liberalium Magister, & Philosophiae Doctor, Amicus & Indigena dedicauit. Anno à Nata Sapientia M.DC.XL.VI (1646). (B. m. dr.). w 4ce, kart 6 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb m. Lwowa i dziesięciowiersz. Na drugiej karcie: Proloquium ad... Iacobum Kraus (prozą), od 3ciej k. ustępy zaczynające się prozą, a kończące wierszem z tytułami: Carbunculus, Iaspis, Sapphirus, Opalus, Achates, Pantarba, Eumetris, Scyrus i Synadites.

Na końcu: Sub felicibus auspicijs... Laurentii Smieszkowic... rectoris...

Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Zamoj.

— Syncharma Gratulatorium Qvod Perillustri, Clarissimo, & Admodum Reuerendo Domino, D. M. Ioachimo Speronio, Sac: Th: Doct: & Fundationis Oblancouianae Ordinario Cursus Theologici Professori, Ecclesiarum Collegatarum, Omnium SS. Praeposito, & S. Floriani Decano, Mariano in Ecclesia Cathedrali Cracouiensi Concionatori, Regalis Contubernij Iagelloniani Prouisorij, ac Inelytae Domus Collegij Maioris Seniori Patri. Dum sub auspiciato Omine, & Nomine Magnifici, Clarissimi & Excellentissimi Domini, D. M. Francisci Rolinski, Philos: & Medicinae Doct: & Profes: Ordinarii, Consulij, & Studij Almae Vniuersitatis Cracouiensis Generalis Rectoris longè Vigilantissimi. Pro loco inter S. T. Doctores, in Celeberrimâ Acad: Crac: consequendo, grauissimam Quaest. De Satisfactione Christi Domini, In Peraugusto Serenissimi ac Inuictissimi Vladislai Iagellonis olim Regis Poloniarum, & Magni Lithuaniae Ducis Archiatheneo, atq; amplissimi Senatus Academici frequentia publicae velitationi proponeret. M Stanislavs Slachetka, Leopoldien: Philosophiae Doctor, Collega Minor, ac Ordinarius Eloquentiae Professor, debiti cultus & observantiae ergò Patrono, Et Praeceptorij Colendissimo Exhibuit. Cyclo Solis XV. Cyclo Lunae XXVI. Indictione Romanâ XI. Pharmuthi XV. Hora 12. Epochâ Verbi Incarnati. 1658. Cracoviae, In Officina Schedeliana. fol., kart 2 nlb.

Na odwr. k. tyt. przedmowa do Speronowica, w której wychwala jego wykłady poświęcone św. Tomaszowi z Akwin i Piotrowi Lomb. Mówi, że uzyskał doktorat w Rzymie (magno cum nationis Italicae applausu). Wychwala też jego kazania, panegiryki i dysputacje. Na k. 2 wiersz, w którym występują nazwiska Opatowskiego, Stanisława Jurkowskiego, Andrzeja Kucharzkiego i Wojciecha Dąbrowskiego.

Jagiell. — Ossol. — Zamoj.

— Threny Żalose Przy Smutnym Pogrzebowym Akcie, Wielkich Cnot Mątrony pobożnie zmarłej Iey Mosci Paniey, Zvzanny Mvcharskey Sławney niegdy Pamięci, Przechacnych Rodzicow P. Wincentego Schildera, Y Paniey Iwstiny Temberkowej Vkochanéy Corki. Dożywotnego zaś Przyiaćielá I. M. P. Piotra Mvcharskiego Filozophiey y Medycyny Doktorá, w Sławney Akadémiey Krákovskiey Professorá, I. K. M. Phi-zyká. Od iednego z zycyliwych Przyiaćiol St.(anisława) Sl.(achetki) K.(ollegi) W.(iękzszego) ná oświádeczenie Kondolenciey prostym na pęcce wyrázone Rytmem, á Pozostałey Krwi ná vtulenie serdecznego żalu Ofiarowane. W Kościele Fárnym Krákovskim, v Pánney Máryey w Rynku. Roku Páńskiego, 1659. Dniá 10. Máia. W Krák: v Wdowy y Dźiedzic: Fránciszká Czézárego I. K. M. Typ. fol., kart 2 nlb.

Tytuł i cały tekst w ozdobnych ramkach.

Wiersze zaczynają się na odwr. k. tyt.: Threny Żalose. — Córka zmarłej była za Ślązkowskim, medykiem i radcą.

Jagiell. — Ossol.

— ob. Bardziński Wojc. Ignacy (Constellatio 1665) — Castelli Leopold Daniel (1665) — Leopoldita Ignacy Stan. (1641) — Słeczkowski Wojc.

Żebrawski Bibliogr. matemat. str. 291. — Maciejow. Piśmienn. III 838. — Muczkow. Statuta.

Ślachtowic ob. Szlachtowic.

ŚLACKI Kazimierz Kanty. Hastae Sarianae ad metam honoris in Perillustri et Reverendissimo Domino, D. Andrea de Nadole Łacki. Infulato Olycensi Gnesnen. Lovicien. Canonico, Siradien. Radomien. etc. etc. praeposito, Supremi Tribunalis Regni Vice Praesidente collimantes. Officioso plausu et calamo, Coloniae Academicae Olycensis

nomine, opera M. Casimiri Cantii Slacki Phil. Doct. Rhet. et Dialect. in eadem Colonia Professoris, Canonici Olycensis. Adumbratae. Anno militiam humanae Vitae aggressi Numinis M.DC.LXXXVIII (1688). Die... Zamosci Typis Academicis. fol., k. 6 nlb.

Na odwr. tytułu herb Jelita. Pod nim 4 wiersze podpisał Józef Franciszek Porczyński Stud. Olycki. — Jędrzej Łacki Infulat Olycki był synem Remigjusza sędziego czeskiego. Zamoj.

— Ligium obligati pectoris, faventissimo praeceptoris perillustri, et admodum Reverendo Dno D. M. Francisco Casimiro Grabowicz. Philosophiae Doctori, eiusdemque rationalis in alma Universitate Zamoscensi, ordinario professori, Canonico Zamoscensi. Dum in augustis eiusdem insignis Collegatae aedibus primum incruentum Deo immolaret sacrificium, stylo, et cultu aequae demissis, per Casimirum Cantium Slacki, Artium et Philosophiae in alma Universitate Zamoscensi Baccalaureum. Praesentatum. Anno Praesentatae Mundo Salutis. M.DC.LXXX.V (1685). Die 19. Octobris. Zamoscii Typis Academicis. Imprimebat Joannes Jarmużewski. fol., kart 5 nlb.

Na odwr. str. tytułu herb Kolegijaty zamojskiej. Niezgrabna rycina wystawia Chrystusa, w którego bok wkłada palec S. Tomasz. Pod tem 4 wiersze łac. podpisał Andrzej Trzeński chorążyc horodelski, student peetyki.

Jagiell. — Zamoj.

Ślad jedyny szkół ob. Brodensis (1640).

Ślad sławy ob. Żegocki Mik. (1690)

Śladkowska Anna ob. Dachnowski Jan Karol (1627).

Śladkowski, poseł do hetm. Żółkiewskiego ob. Poselstwo (1610).

ŚLADKOWSKI Abraham Jan. Brevis Collectio Doctrinae Christianae, desumpta ex summis & in facultate Theol. praestatis: Authoribus, cuilibet hominū statui, conditioni, nec non vniuersis Christi cultoribus apprime necessaria, vsuiq; magno futura. Studio, & labore, P. Fr. Abrahami Śladkowski Dei & Apostolicae Sedis gratiá Episc. Citreñ.

Suffragan. Chelmeń. S. Theol. Licentiati ex Ordine Praedicatorū assumpti. Zamoscii, In Typographia Academiae, Anno D. 1624. w 8ce, k. 8 nlb. i 83 lb.

Dedykacja autora Janowi Albertowi, biskupowi warmińskiemu, synowi króla Zygmunta III. obejmuje 5 kart. Na k. 7 i 8: Benevolo lectori z datą: Crasnostauiae, Calendis Januarii Anno 1624.

W snanym mi egz. Uniw. warsz. oprawiono razem na końcu: Vitae spiritualis compendium (2 karty), Exercitium matutinum z datą na końcu: Crac. in domo Clericorum Ordinandum consc: 1609. Ianuarii 2. (1 karta) i Examen conscientiae vesperinum (1 karta). Warsz. uniw.

— ob. Abrek Andr. (Epicedion 1633).

Ślady historyczne o zabobonach starożytnych narodów. Warszawa u Dufora 1794. w 4ce.

Ob. Contant d'Orville (XIV, 389).

— ob. Gwłowicz J. (Skiwskiego 1717)—Kałowski Marc. (Sławy 1701)—Kawczykiewicz M. J. (cnót 1690) —Poniński F. (przodków 1694).

ŚLĄKA Stanisław. Theoremata Metaphysica. A Stauislaō Śląka Philosophiae & Jurisprudentiae Auditore. Pro Renouatione Studiorum aestiuā, in Alma Academia Zamoscensi publicē ad disputandum Proposita. Praeside M. Nicolao Czarnosz Philosophiae Doctore & Professore, Canonico Zamoscē. Zamosci Anno Domini M.DC.LX (1640). Prid. Non. Junij. In Officina Typographica Academiae Zamoscensis. w 4ce, k. 7 nlb. (sygn. Bii).

Na odw. str. tytuł herb Komorowskich, pod nim dystych. — Przypis Adamowi Komorowskiemu Kanonikowi krak. — Tez z metafizyki stawia autor sześć na temat pojęcia „ens”. Ossol. — Zamoj.

ŚLĄNKA (z Rudki) Mikołaj. Obraz Stárożytności zasług w Oyczyźnie Przeważnego Domu, Ich Mciow P. P. Branickich, Ná szczęśliwy Akt Małżeński zacnych Małżonkow. Iego Mości Páná P. Piotra z Ruszcze Branickiego, Iey Mości Pánny, P. Anny Łyszkowskiej Wystawiony. Przez Mikołaiá Śląnkę z Rudki. W Krakowie, W Drukarni Fránciszká Cezárego, Roku Pánskiego 1648. w 4ce, k. 10 nlb. (Druk gocki).

Na odw. k. tyt. herb Branickich „Gryf” i ósmiowersz. Na 2iej k. przedmowa au-

tora. Od k. 3ciej do końca: Obraz starożytności... w 42 ósmiowerszach. Opisuje chwałę domu Branickich, wspomina biskupów i wojewodów; pełno ich na Rusi, Litwie, W. Polsce, Prusiech, Małoszu (sic) domów skoligaconych. Wspomina, że Piotr Bran. był ówiczony w Marszowej Pallady sakole. Służył w Hiszpańskim wojsku. Znają go i włoscy książęta i mieszczenie jako kawalera cnego.

Maciej. Piśm. III 862.

Ossol. — Warsz. uniw.

Śląsk ob. Schlesien, Silesia.

Ślaska Anna z Remacków ob. Odrowąż Jacek (1759).

Ślaska Janowa ob. Arnaud Fr. (Od-poczynki).

Ślaska Marjanna z Remacków ob. Odrowąż Jacek (1759).

Ślaski Adamus ob. Ceypler Kazim. (Turres 1704).

ŚLASKI Bernard. In Laudem B. Joannis Cantii, Regni Poloniae, Magni; Ducatus Lithvaniae Patroni, Principalis Studii Almae Universitatis Cracoviensis, necnon Filiae ejus Academiae Lubran-scianae Posnaniensis Patriarchae. Oratio. Redeunte suorum Majennium die, In Basilica Cathedrali Majoris Poloniae Posnaniēsi Coram Illustrissima Praelatorum et Hospitum corona. Ore facundo. M. ac Generosi Bernardi Slaski, Póseos Auditoris. Convictus Szoldrsciani Alumni. Pro-lata. Annō Domini MDCCLXV (1765). Posnaniae, Typis Academicis. w 4ce, kart 18 nlb. (ark. C₁).

Na odw. k. tys. herb Szoldrskich „Łodzia” i dwuwiersz z Sarbiewskiego Lib. I. Lyricorum.

Dedykację genealogiczną Szoldrskiemu podpisał Franc. Stan. Kostka Kolendowicz Convictus Praefectus. (On jest zapewne autorem).

Oratio od k. 10 zaczyna się słowy: Quod veteri consuetudine.

Jocher 5495. Jagiell. — Ossol.

ŚLASKI, poseł krakowski. Głos J. W. Jmci Pana Slaskiego Szambelana J. K. Mci Posła Woiewodztwa Krakowskiego Delegowanego de examinu Kommissyi Skarbu Koronnego. Na Sessyi Dnia 17. Października (1782) Miany.

— Toż... 4 Listopada 1782 Roku.

Ob. Zbiór mów różnych... (Wilno 1782).

— Głos Jasniewielmożnego Śląskiego, posła województwa sieradzkiego na sessyi seymowej dnia 13. stycznia roku 1789. miany. (Na końcu:) W Warszawie, w drukarni uprzywilejowanej Michała Grölla, księgarza nad. J. K. Mci. fol., k. 1.

Czartor. — Bibl. XX. Miss. w Krak. — Zieliń.

— Mowa J. W. Jmci Pana Śląskiego Szambelana J. K. Mci, Posła wództwa krakowskiego, jako delegowanego do roztrząśnienia czynności kommissyi edukacyjnej przy zdawaniu z nich sprawy na sessyi w Izbie senatorskiej d. 26 października miana. (18 w.) fol., k. 1.

Branic.

— Mowa J. W. Jmci Pana Śląskiego Szambelana J. K. Mci, Posła wództwa krakowskiego na sessyi seymowej w Izbie poselskiej dnia 2. maja listop. r. 1786 miana. 1786. fol., k. 1.

Branic.

— Mowa na Sessyi przed Stanami skonfederowanemi Rzeczypospolitey d. 16. października miana. Warszawa w Drukarni P. Dufour (1788?). fol., 1 arkusz.

O aukcję wojska.

Bran. — Kras. — Ossol. — Warsz. uniw.

— Mowa J. W. Jmci Pana Śląskiego Podkomorzego Nadwornego J. K. Mci, posła z województwa krakowskiego na sessyi przed Stanami skonfederowanemi Rzeczypospolitey Dnia 3. listopada 1788 R. miana. (1788). fol., k. 2 nlb.

Czartor. — Zieliń.

— Toż... dnia 22. listopada 1788. fol., kart 2 nlb.

Czartor.

— Toż... dnia 24. februarji 1789 miana. fol., kart 2.

Branic. — Czartor. — Ossol.

ŚLASKI (Szlaski) Szymon (Symon).

Y ia zprzymia weselu Krzysztofa Korsaka Stolnika połockiego y Szcześniey Rudominowny Wojszczanki braclawskiej. Wilno, u Jana Karcana 1607. w 4ce.

Maciej. Piám. III 493.

— Pamiątka Albo Colymny Nieśmiertelnosci. Wielmożnemu Pánu, Pánu Janowi Cárolowi Chotkiewiczowi, Hrabi z Szklówá, ná Bychowie. Hetmanowi

Naywyższemu Wiel. Xięst. Litew. Stároście Zmudskiemu, zc. zc. Wielkiemu. Rzeczyposp. miłośnikowi, szczęśliwemu nieprzyjaciół pogromicielowi, czuynemu Oyczyzny obrońcy y strożowi. Dobremu Hetmánowi, dobremu Żołnierzowi. Y Cnemu Rycerstwu Polskiemu y Litewskiemu. Sercem śmiałemu, prawićą dziełnemu, przewagą bystremu, dzielnością nieśmiertelnemu, zc. Z Zwycięstwa Nád Książęty Sudermánskim, y Luneburskim, z ich Hetmány, Lynderzonem y Mánseoldem, dnia 27. Septem. S. Stánisławowi dedicowanego Roku 1605. w Inflanćiech pod Kircholmem otrzymanego. Przez Symona Śląskiego Rycerstwu wszystkiemu życzliwego y powolnego sługę. Postawione. Eccles. 44. Laudemus viros gloriosos, & parentes nostros in generatione sua multam enim gloriám fecit Dominus. (B. m. dr. i r.) (1606). w 4ce, k. 6 nlb.

Na odwr. k. tyt. dedykacja autora wierszem Janowi Karolowi Chodkiewiczowi, hetmanowi W. X. L. podpisana: Symon Szlaski. Od k. 2 Colymny: I. Jego Mości Pánu Hetmánowi; II. Jego Mości Książęciu Kurlándskiemu; III. Jego Mości Pánu Láckiemu; IIII. Towarzystwu roty J. M. Pána Hetmáná; V. Roćie J. M. P. Woiewody Trock. Alexán. Chotkie.; VI. Jego Mości Pánu Janowi Sápieżni; VII. Jego Mości Pánu Dąbrowie; VIII. Jego Mości Pánu Niewiarowskiemu; IX... Kosakowskiemu; X... Boruchowskiemu; XI... Giedroyćiowi; XII... Wielánowskiemu; XIII... Gásiewskiemu; XIV... Dzikowskiemu; XV... Wilczkowskiemu; XVI... Roćie; XVII... Roćie pieszey... Niewiarowskiego; XVIII... Wincentemu Woynie, porucznikowi Roty... Hetmáná; XIX... Młodzkiemu, porucznikowi Roty... Woiewody Trock. Alex. Chot.; XX... Sołomskiemu y Repeckiemu, porucznikom rot Jego Mości Pána Láckiego; XXI... Ianowi Czndowskiemu, porucznikowi roty... Niewiarowskiego; XXII... Jánuszowi Kiszce; XXIII... Białozorowi; XXIII... Woyciechowi Mostwiłowi; XXV. Ráytarom; XXVI. Tátárom; XXVII. Rycerstwu wobec wszystkiemu; XXVIII Rycerstwu wkrwáwionemu ábo ránnemu; XXIX. Rycerstwu zbitemu na śmierć. (Tu wspomina śmierć Mickiewicza i Skrzetuskiego). — Wreszcie: Mogiła Zbitym... Folga do wszystkiego Rycerstwá i klytm zazdrości. Są to więc krótkie epigramy uwieczniające zasługi tych, co odznaczyli się w walkach inflanckich.

Na k. Aiiij użyte słowo „witezowie“ w znaczeniu rycerzy, bohaterzy.

Bentk. I 12, — Siarczyń. Obraz. II 193. — Kraszew. Wilno IV.

Czartor. — Krasiań. — Ossol.

— Satyr Wesoly z Kraiow Litewskich Na Koledę. Jego Mosci Panu Hieronimowi Chodkiewiczowi. Wielkiej czerstwości, wielkiej wkládności, y wielkiej nádzieie. Osmletnemu Synowi. Jáśnie Wielmożnego Páná, Páná Janá Cárola Chodkiewiczá, Hrábi ná Bychowie, z Szkłowá y Myszy. Zmoydzkiego y Derptskiego Stárosty, Hetmana náywyzszego W. X. Lit. y wszystkiey ziemié Inflantskiej generalnego Comisarza etc. etc. Z Winszowaniem. Láski Bożey, dobrego zdrowia, przyázni ludzkiej, w cnotách pomnożenia, y ná wszém błosławieństwa (sic) Pańskiego, w hojne, wesole, á nieśmiertelne látá, Od Symona Szlaskiego, slugi naynizszego. Napisany. W Wilnie Roku szczęśliwie zaczętego 1606. D. 3. Jan. w 4ce, k. 4 nlb.

Na odwr. k. tyt. dziesięciowiersz na cześć Hieronima Chodkiewicza. Na k. 2iej zaczyna wierszem: Satyr, potem 9 Mus, pod każdą wiersze, kończy wierszem Satyr.

W wierszu „Satyr“ sławi Karola Chodkiewicza. Małego Chodkiewicza nazywa Jaroszem. W końcowym wierszu Satyr obiecuje nieść Chodkiewiczowi upominki: „nie złoto... ale kasztany, przy nich orzech y migdały i szkarłatne poziomki, pomarańcz wspaniały, i wiśnia... i jabłko dojrzałe... pigwa, broskwinia, z tymi malony dostać“.

Wiszn. H. lit. VII 139. — Kraszew. Wilno IV 181. — Juszyń. II 189 (mylny ma tytuł). — Maciej. Piśmienn.

Krasiań. — Ossol.

Sława Kwitnącey Młodosci Dojrzała W Młodym Aragońskiego Krolewica Jakvba Ale w Pobożność i Naukę, i Męstwo, dojrzałym wieku Dawniejszych czasow Świátu pokazána. A teraz w Najśnieszym Polskim Krolewicu Jakvbie Z wielką Nadzieją i Pocięchą Sarmackiego Narodu Odnowiona A na Scenę od Szlachetney Młodzi Koleium (sic) Iaroslawskiego Soc: Jesv podana Roku Ktorego w Boskiej Swoiey dzielności dojrzały Kwiat P(ański?) Świátu zakwitnął. 1682. fol., k. 2 nlb.

Program teatralny. Trzy akty, prolog, antydium i interludia. W akcie III występują

Lech i Piast. W górnej scenie gracje aplaudują Janowi III. Ossol.

— ob. Boczyłowicz Jan (po Szreniawie 1675) — Duńczewski (Collegium warszaw. 1761) — Fama (czyli Xiążąt 1787) — Gielgud Kaz. (Sewerynowej 1638) — Głoskowski M. (Leszczyńskiego 1636) — Juniewicz (Korony 1733) — Paskiewicz Jan (Woyny 1649) — Piekoszowczyk J. (Anny S. 1610) — Potocki St. (imion 1775) — Rzetowski Er. (losu 1605) — Sapięha Jęd. (na zwycięstwo 1592) — Szuka A. (w imieniu 1711) — Siesicki Michał (nieśmiertelna Bol. Krzyw. 1693).

Ślavytyensis (ecclesia) ob. Abramowicz Jerzy (1776) — Scheidemantel Jacobus (Acta conventuum 1776).

Sławecka Regina ob. Koszucki Seb. (Repotia 1634).

SŁAWEK Antoni Franc. A. D. O. M. H. Arcana Philosophiae Rationalis, Scire Volentibus Communicata et sub felicitibus auspiciis Magnifici Perillustris ac Admodum Reuerendi Domini, M. Andreae Kvcharski, S. Th. Doctoris et Professoris Ecclesiarum Crac: Cathedr: Canonici, et Collegiatae SS. Omnium Praepositi, Curati Prossouien: Scholarum Vladislavianio - Nouodouercianorum et Contubernii Hierosolymitani Prouisoris, Canonizationis B. Jcannis Cantii Procuratoris, etc. nec non Almae Studiorum Vniuersitatis Cracouien: generalis Rectoris Vigilantissimi euulgata atq̃s Per V. Antonivm Francisevm Sławek Art. et Phiae Baccalaureum cum assistentia M. Gregorii Ochabowicz, Collegae Min: Cursus Philosophici Vladislaviani Professoris in peragusta D. Jagellonis Aula Anno reparatae Salutis M.DC.LXX (1670) Die 20. Aprilis. Horis pomeridianis publicae, Eruditorum Virorum, Clarissimorum et Doctissimorū Hospiti Crisi Exposita. (Na końcu:) Cracoviae, In Officina Haeredum Christ: Schedel S. R. M. Typogr. w 4ce, kart 8 nlb.

Nazwisko autora tak wydrukowane, że można czytać i Sławik. Na ostatniej karcie satych z herbem Uniwersytetu krak.

Jagiell. — Ossol.

— ob. Arteni Raf. C. (Triumphans 1672).

SŁAWEK Tomasz. Consecratio Sacramenti Eucharistiae Incomprehensa. Vnius Quaestionis Compendio Conclvsa. Ex Distinctione octava Libri Quarti Sententiarum, apud Scotum Subtil. Principem. Selecta. Denique A Fr. Thoma Sławek Ordinis Minorum de Observantia sub Patricinio Adm. V. Patris Fr. Hieronymi Wolstinii, Diffinitoris Actualis Maioris Poloniae, & in Conuentu Varsaviae: S. Theol. Lectoris, Publicae Disceptationi, in Ecclesia Sanctae Annae, Proposita. Anno Domini 1638. Mense Maio Die 16. w 4ce, k. 6 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Kazanowski „Grzymała“ i czterowersz. Dedykacja autora Adamowi Kazanowskiemu, kasztelanowi sandomierskiemu obejmuje 2ą kartę.

Warsz. uniw.

Slaven ob. Anton Karl Gottlob (Erste Linien 1783—89).

Slaves ob. Potocki Jean (1792, 1793).

Slavi (Slavonica lingua) ob. Acta societatis Jablonovianae (1772, 1773) — Albertrandi — Arnold (1657) — Commentationes (1779—94) — Frenzel Mich. (Idola 1692, 1691) — Gatterer (XIV. 329) — Helmold (1556) — Jablonowski Józef Aleks. — Kohl Joan. Petrus (1729) — Lech — Ludtwig Joh. Petr. (Idola 1691) — Macedonia (1530) — Orbini Maurus (II regno 1601) — Papanek Georg (1780) — Priberio Vincent. (1532, 1595) — Sammlung — Sarmati — Sarnicki St. (Annales) — Schlözer — Selavi — Slavicae — Slavicae — Slavoni — Slavonia — Slovianie — Sudetis Joach. (De origine 1615) — Veranzio (Slovini 1606).

Sławianowski Andrzej ob. Sałeki Andrzej (Łzy 1662).

Sławianowski Gaspar ob. Mazurkiewicz Mathias (Quaestio de unitate formae 1626).

Slavicae ob. Jordan J. C. (Origines 1745) — Reinhardt J. P. (Provinciae 1754) — Stritter J. G. (Memoriae populorum 1774) — Oelrichs (lingua).

SŁAWIEC Andrzej. Kolęda na Nowe Lato, Szodry Dzień na rok dzisiejszy 1611. w Krakowie R. P. 1610. w 4ce, 1 arkusz.

W dedykacji do Jerzego księcia Zbarskiego Starosty Pińskiego podpisany Andrzej Sławiec, Bakał. Nauk. w przeznaczonej Ak. krak. — Por. Grochowski St.

Sławieński naród ob. Giziel Innoc. (Sinopsis 1674).

SŁAWIENSKI Stanisław (I). Assertiones de illvtribvs ac praecipvis ivris canonici articvlis, personis, rebvs, et iudiciis. Qvas, Auspice Deo Trino & Vno, Praeside Ferdinando Waizeneggero I. V. Doctore, Serenissimi Bavariae Dvcis Maximiliani, &c. Consiliario, in celeberrima & Catholica Ingolstadtensi Academia Antecessore Iuris ordinario. Publicè discutendas proponet. Stanislavs Slavvienski. In Acroasi Iurisconsultorum die (dopisano: 29) Maij, Anno salutis M.DC.XVIII (1618). Ingolstadii, Ex Officina Typographica Ederiana, apud Elisabetham Angermariam Viduam. w 4ce, k. 4 nlb., str. 88.

Na odwr. karty tyt. rycina przedstawiająca ołtarz, w środku którego herb Gembickich „Nałęcz“ w kartoszu z krzyżem i kapeluszem, po bokach postacie dwóch biskupów w strojach pontyfikalnych (św. Piotr z wiosłem i św. Stan. z Piotrowinem). Dedykacja autora Wawrzyńcowi Gembickiemu, arcybisk. gnieźn. obejmuje 3 karty. Datowana w Ingols. Ibid. (sic) Maj 1618. Rozpoczyna Argumentum. Tu wyjaśnia, że wyjął z przepisów kanon. o osobach, rzeczach i sądach pewne tezy, służące do oświecenięcia istoty władzy papieskiej (potestas vero ecclesiastica maior ac sublimior est saeculari).

Rzecz podzielona na trzy capita: Caput I de personis; II de rebvs (od str. 26); III de iudiciis (od str. 69). Każdą część poprzedza wierszyk łaciński do autora. I tak na str. 2: Cognato suo de personis disputante applaudit Joan. Gembicki. — Na str. 25: Stephanos Krzycki (również krewny). — Na str. 68: Matthias de Varzinow Sokolowski.

Każde caput dzieli się na tezy (tych jest razem 100), a pod każdą tezą są odwołania do źródeł i do literatury. Omawia takie kwestje jak władza i wybór papieża; władza biskupów, opatów i plebanów; militum teuton. ordo (XXV), kościół i dobra kościelne, beneficja, dziesięciny, istota i rodzaje różnych umów, sądownictwo ko-

ścielne i cywilne, przestępstwa i kary kościelne. Poziom pracy, uwzględniającej w dużym stopniu także i prawo rzymskie, wyższy niż w współczesnych „quaestiones“ krakowskich. Czyni to zrozumiiałem wędrowki do katolickiego Ingolsztadu.

Na końcu cenzura i pozwolenie dziekana wydziału Kaspra Denicha.

Jocher 7301. — Benth. II 252.

Bibl. kapit. gnieźn. — Jagiell. — Ossol.

— XAPIETHPION Ob Favstym. Fortvnatvmqve Illvstrissimi Et Reverendissimi Patris Ac Domini D. Lavrentii Gembicki Dei Gratia Episcopi Cuianiensis, Regniq; Poloniae Cancellarij &c. &c. E Culmensi sede, ad Cuiaviensem Aduentum. Qvod. Stanislaus Slavvnski, Collegij Posnaniensis, Societatis Iesu, eloquentiae Studiosus, panxit. Posnaniae In Officina Ioannis Wolrabi. Anno D. MDCX. (1610). w 4ce, k. 10.

Na odwrocie k. tyt. herb Nałęcz, pod nim sześciowersz łaciński. Na k. A₂ dedykacja biskupowi Gembickiemu. — Wierszem.

Bandt. H. dr. kr. p. II 71. — Siarczyńs. Obraz II 97. — Wojciechowska Z dziejów książki nr. 146.

Jagiell. — Krasinś. — Ossol.

— Avspicatvs Ingressvs Ad Almam Metropolitanam & Primatalem Gnesnensem Ecclesiam Illvstrissimo Principi, & Reverendissimo Domino, D. Ioanni & Lipie Lipski Dei & Apostolicae sedis gratia, Archiepiscopo Gnesnensi L. N. Regni Poloniae Primati, primoq; Principi. Per Illvstrem, & Admodvm Reverendvm Dominvm Stanislavm Slavvnski, Cancellarium, Gnesn. Posnaniem: Lancicien: Canonicum, S. R. M. Secretarium, nomine Venerabilis Capituli eiusdem Ecclesiae congratulatus. Die 22. Mensis Augusti, Anno Domini MDCXXXIX (1639). Posnaniae, (Albertus Regulus Typ.). w 4ce, k. 10 nlb.

Na odwrocie k. tyt. herb kapituły gnieźn. i czterowersz. Dedykację kapit. gnieźn. podpisał: Albertus Regulus Typ: Posnan. Czartor. — Horodec. — Jagiell. — Ossol.

— Theses ex univversa Philosophia. Ingolstadtii, przed 1618.

Wspomina o nich w dedyk. do Gembickiego, zamieszczonej w Assertiones.

— ob. Rostworowski Jak. (Technopaegnon 1619).

Korytkowski III 537.

SŁAWIŃSKI Stanisław (II). Oratio In laudem Praesentationis B. V. Mariae, per Magnificum ac Generosum Dominum Stanislaum de Sławno Sławiński, Subdapiferidam Ducatum Zathoriensis & Osveimensis. Scholae Póeseos Auditorem In Capella Contubernii Hierosolymitani Ipso Praesentationis die Sub Assistentia M. Valentini Joannis Cantii Podzynski Philosophiae Doctoris, ejusdemque ac Póeseos in Classibus Vladislaviano-Novodvorscianis secundarum horarum Professoris Contubernii Hierosolymitani Senioris. Dicata. Annô Domini 1767 11 Calendas Decembris. Cracoviae Typis Seminarii Academico Dioecesanî. w 4ce, k. 8 nlb.

Ded. Antonio Krzżanowski Th. D. et Prof. Univ. Seniori.

Jocher 5504.

Jagiell. — Ossol.

Sławik Antoni Franc. ob. Sławek Ant. Fr.

Sławikowski Justyn ob. Schonaeus A. (Epigram. 1608).

SŁAWIŃSKI Augustyn, Bazylianin. Institutiones Arithmeticae Ab Augustino Sławiński Hieromonacho Basiliano AA. LL. et Philosophiae Doctore, Eiusdemque Atque Matheseos In Monasterio Zamoscensi Actuali Professore. Methodô quoad fieri potuit facillimâ: Elucubratae Usibusque Scholasticae Juventutis Accomodatae. Annô Domini MDCCLXXXII. Cum Superiorum Permissu. Zamoscii Typis Academicis (1782). w 8ce, kart nlb. 34, str. 312 i kart 5 nlb. (Collectio errorum).

Dodane są 4 tablice w 4ce, znaczone stronami 1) 181—182, 2) 193—194; 3) 205—206, 4) 219—220. Stronicowanie mylone często, jednak ogólna liczba stron jest dobra. Pomyłki w stronicowaniu: str. 135 dwukrotnie, 142 opuszczona, po 194 idą strony znnowa od 185, po str. 194 (powtórzonej) tablica III (str. 205—206); po str. 195 idzie 198, po 202 znnowa 211, tablica IV (str. 219—220) po str. 214, str. 217—218 opuszczone, 219—220 powtórzone, po 297 idzie 296, potem 297, 300, 303, 300, 301, 302, 305, 304, 305, 308, 809, 308, 311 i 312.

Na odw. k. tyt. cytaty: S. Augustinus Libro de Doctrina Christiana, Cl. P. Paulinus Scholarum Piarum in Institutionum arithmeticarum praefatione i sześciowersz podpisany: P. A. W. S. P.

Dedykacja: ...Francisco de Tranbenthal Kuczera Regnorum Galliciae ac Lodomeriae Gubernii Consiliario, obejmuje 11 kart; zaczyna się czterowierszem i ośmiowierszem. Na końcu podpisany Augustinus Hieromonachus. Potem idzie Monitum ad lectorem, Conspectus totius opusculi i Repertorium alphabeticum.

W dedykacji opowiada, że korzystał z biblijoteki Kuczery i mówi o jego życzliwości dla Akad. Zar. Sam autor wykładał w tej Akademii Mathesi unitam Philosophiam. Powołuje się na swój specimen Phil. in propugnacione 1781 habitam. Podaje wiersze łac. na cześć Rainusa, Wolfa, Gusmana, Liesganiga. (W ciągu dzieła cytuje prace Lamy, La Caille'a, Sikorskiego, P. Ramusa, Columela, Jacquiera i innych).

Rzecz wyłożona w XIV rozdz.: o liczbach, o działaniach arytm., o ułamkach, o regule złotej, o proporcjach, de regula societatis, de reg. alligationis, de reg. falsi. Benth. II 348. — Żebraw. Bibliogr. s. 468. Ossol.

— Propositiones philosophicae, metaphysicae, quas nomini Francisci Seraphici Maliński Pincernidae Volhyniensis dicatas in monasterio Luceoriensi ad aedes S. Crucis Ordinis S. Basilii M. monachi Instituti ejusd. propugnabunt. Praeside Augustino Sławiński Hieromonacho AA. LL. et Phiae Dris ejusdq; junctae Mathesi actuali Professore. A^o 1779. dieb. mens. Iulii. Leopoli typ. Antonii Piller. w 8ce, sygn. A₇.

Z herb. Malińskich. — Dedykacja 3 karty.

— ob. Hryniewiecki Met. (Assertiones 1781).

SŁAWIŃSKI Maciej Leliwa. Wieniec małżeński nowym oblubieńcom Maciejiowi Załuskiemu y Zofii Dąbskiej. W Poznaniu 1624. w 4ce.

Niesiec. IV 124. — Juszyń. II 189.

Sławiński Stan. ob. Sławiński.

SŁAWIŃSKI Teodor Zak. S. Pawła Pustelnika. Aenigramma Sacratissimum Patris Aeterni... Summa Omnium Mirabilium Unio Hypostatica... In assumptae Humanitatis compendio 1745. fol.

Warsz. uniw.

Sławkowska ob. Stypułkowski.

Sławkowski klucz ob. Kownacki Hipolit (1791) — Starożytności kopalni (1791) — Wiadomość.

Finkel III 2001.

SŁAWOCZYŃSKI Mozerka Salomon.

Giesmes Tikieimuy Katholickam pri-diarancias... Auctore Salomone Mozerka Sławoczynski, Summi Pontificis Alumno. Vilnae Typis Academicis Soc. Jesu. A. D. 1646. w 8ce, kart 4, str. 156 i 112, kart 8 nlb.

Dedyk. łacińska do Jerzego Tyszkiewicza, Biskupa Żmudzkiego.

Są tu pieśni tłumaczone z polskiego. Między niemi 47 psalmów Dawida.

Jocher 7093. Tu odsyła do „not“ ale w notach nie dał bliższego opisu. Dzików.

— Illvstrissimo Ac Reverendissimo

Domino, D. Georgio Tyszkiewicz, Dei Et Apostolicae Sedis Gratia Episcopo Samogitiae, SS. D. Nostri Praelato Domestico, ac eiusdem Pontificiae Capellae Assistenti, nec non Episcopatus Curo-nensis perpetuo Administratori, Trocensi Praeposito etc. etc. Elogium Natale Pro die XXIII. Aprilis Anno MDCXLVI. [U dołu tekstu:] Illustrissimae ac Reverendissimae Celsitudinis Tuae Deo-tissimus cliens, et Alumnus Dioecesanus Samogitiae, Salomon Mozerka Słowaczynski, Philosophiae Rationalis in Alma Academia Vilnensi Societatis Jesu Auditor. Vilnae, Typis Academicis per-missu Superiorum. (1646). arkusz fol.

Na dole współczesny dopisek: Labor Casim. Kojalowicz S. J. Bibl. T. P. N. pozn.

Sławogórski Michał ob. Bogusławski Michał J. (Icon virtutis 1693) — Brocki Mathias (Decus laurae 1685) — Decisio (1701) — Ośliński Martinus (Splendor 1685).

Slavoni ob. Acta (1773—5) — Frisch I. (lingua 1727) — Pastorius (1685) — Slavi.

Slavonia reformata ob. Węgierski Andrzej (Libri quatuor 1679).

Sławospiew ob. Dębołęcki A. (1634).

SŁAWOSZ Wojciech Gabrjel. Vox Catelli Pastoritii Penes Ovile Christi. Seu Controversia. Utrum in Polonia liceat absque periculo damnationis aeternae Magnatibus & aliis Nobilibus Polonis Catholicis in suis Oppidis vel pagis aedificare, vel aedificari concedere aut demum aedificatas fovere, tueri, Synagogas Lutheranorum & Calvinistarum & aliorum Haeticorum? Sola

ratione lucris, vel alicujus respectus Temporalis? Theologicè juxta mentem S. E. R. Decisa Ab Adalberto Gabriele Sławosz, S. T. L. & Ecclesiaste Montipolitano. Typis Monasterii Olivinsis, Sac. Ord. Cister. Anno MDCLXXIX (1679). w 8ce, k. 8 nlb., str. 221.

Dedykacja autora: Stephano de Magna Chrząstow Wierzbowski, Episcopo Posnaniensi od k. 2 do 5. Na k. 5 v. i 6: Benigno Lectori salutem. Na k. 6 v.: Approbatio in Archidioecesi Gnesnensi, datowana: Dabam Calissii die quo nata Vox clamantis in deserto Anno Domini 1678. Petrus Dunin, Soc. Jesu Theologus. Na k. 7 r.: Approbatio in Dioecesi Posnaniensi, Stephanus Moreski S. T. D. Can. Cath. D. Magdalena Praepositus Posnaniens.; powołując się na sąd Duuina pozwala drukować 18/9 1678. Na k. 7 v.: Approbatio in Dioecesi Vladislaviensi podpisuje Joachimus Pastorius, Prot. Apost. Can. Chelm. Dec. Paroch. & Official. Gedan. & Pomer. Generalis, Praepos. ad S. Albertum, S. R. M. Secretarius. Na k. 8 r.: Sententja za Synesiusa in Epl. ad Presbyteros. Na k. 8 v.: Errata. Zaczyna Praeloquium.

Antor stawia szereg tez, odpowiadających negatywnie na postawione w tytule pytanie i dowodzi ich metodą scholastyczną. Na str. 30 przytacza przyw. Zygm. Augusta z roku 1507 (1), na str. 47 i 76 przyw. tegoż z r. 1568 — przeciw heretykom.

Kilkakrotnie powołuje się na Kromera i Hozjusza. Na str. 181 przedrukowuje Hozjusza „Examen seu discussio articuli confederationis Serenissimo Henrico per haer. propositi“ (ob. tom XVIII 284). Od str. 197: Altera excussio ejusdem Confoederationis pro instructione Henrici ad Ludovicum ducem Nivernensem missa.

Janozki Nachricht II 71. — Bentk. II 551. — Jocher 9618. — Freitag Analecta str. 869 (przytacza rozbiór tego dzieła, zamieszczony przez Idziego Stranchiusa Markon und Milchpeise, Leipzig 1702 str. 1099). Akad. — Bibl. Bodlej. — Branic. — Chrept. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Un. lwow.

Słęcki Jan, drukarz ob. Warszawicki Krz. (1579—1580).

Ob. o nim Abramowicz Cztery wieki 1927 str. 37.

— ob. Śłęski.

Słęcki Wojciech ob. Constitutiones (1627).

SŁECHKÓWSKI Andrzej Jan Kanty († 1786). Agere & pati sapientis institutum dum sub regimine Perillustris & Reverendissimi domini D. M. Antonii

Zołądziewski utriusque juris, Sacrae Theologiae doctoris & professoris, Collegae majoris, Cathedralis Cracoviensis Canonici, facultatum; Theologicae decani, medicae & philosophicae Procellarii, studii generalis Universitatis Cracoviensis magnifici Rectoris. M. Andreas Cantius Słeczkowski Philosophiae doctor, ejusdemque Regius, & Tylicianus Eloquentiae in Collegio Majore Professor, Cureloviensis scholasticus, interea facultatis philosophiae decanus. Primam in artibus liberalibus & philosophia lauream, praesente distinctissimorum hospitem frequentia in Divi Jagellonis aula VII. VV. DD. ejusdem laureae candidatis; I. V. D. Thaddaeo Jordan Stojowski. II. V. D. Paulo Camelin. III. V. D. Josepho Weyss. IV. V. D. Martino Bednarski. V. V. D. Thaddaeo Stojeki. VI. V. D. Paulo Kozłowski. VII. V. D. Andreae Rozborski. Ritu solemnii conferret. Oratione academica deductum. Anno 1770. Die 10. Mensis Aprilis. Typis Collegii Majoris Universitatis Cracoviensis. w 4ce, k. nlb. 6.

Na odwrocie tytułu wiersz podpisany: Norindus Chalcedonius P. A. ad VV. Primae laureae Candidatos.

Oratio zaczyna się: Si malorum originem. Jocher 1589.

Dzików — Jagiell. — Ossol.

— Agnus Podoscianus, in Celsissimo, Illustrissimo, Excellentissimo & Reverendissimo Domino, D. Joanne Gabriele Comite in Podosie Junosza Podoski, Dei & Sedis Apostolicae Gratia Archiepiscopo Gnesnensi, Regni Poloniae & Magni Ducatus Lithuaniae Primate, Primoque Principe, Legato Nato, Tynecensi & Paradisiensi Abbate, Aquilae Albae Equite, Originis, Sanguinis, Virtutum & Meritorū aurato vellere Praefulgens, felici Ecclesiae & Patriae omine Metropolitana super Lilia Primatialis in culmen Honoris Evectus, è Voto & Plausu Cracoviensis Scientiarum Universitatis officiosissimò calamò M. Andreae Cantii Słeczkowski, Philosophiae Doctoris, ejusdemque Regii, & Tyliciani Eloquentiae Professoris, Collegae Majoris, Ecclesiarum; Colle-

giatae S. Annae Cracoviae Canonici, Archipresbiteralis Cracov: Paenitentiarum, S. R. Majestatis Secretarii, Publici Sacrae Autoritate Apostolica Notarii Celebratus Cracoviae Typis Academicis Collegii Majoris. Anno Domini 1767. fol., k. 46 nlb.

Na odwr. karty tyt. pięć czterewierszy. Na drugiej k. przedmowa. — Od k. A panegyryk stylem nakamiennym, zawierający dużo informacji do życia Podoskiego i do jego rodziny oraz do rodz. Rokitnickich.

W egz. bibl. Warsz. idzie po tytule na osobnej karcie herb Junosza w różnych emblematkach na blasze wrytych. U dołu podpis: fec. Pr. Eleuth. Stay O. S. P. F. Ref. Crac.

Akad. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. Iwów. — Warsz. Uniw.

— Chwała Boga w czci Świętych Jego, Kazaniem na Uroczystość wszystkich Świętych w Kollegiacie pod Ichże Imieniem założoney, przez X. M. Andrzeia, Kantego Sleczkowskiego, w Kollegium Większym Akadémii Krakowskiej Filozofii Doktora, Krasomowstwa Professora, Scholastyka Kurzelowskiego, S. Anny w Krakowie Kanonika, Olkuskiego Proboszcza, Ogłoszona. w Krakowie 1770. Roku. Dnia 1. Listopada. W Drukarni Akademickiej Kollegium Większego. w 8ce, k. 60 nlb. (sygn. G₈).

Na odwr. k. tyt. sentenje Jac. z Petr: Bles: ser: 33. Omn: SS. i Thom: a Kemp: de Discipl: Claustr: cap: 15. Sect: 2. Tom: 2. Dedykacja: ... Jacobo Gajewski... Canonico, Regalis Sacerdotii Annum quinquagesimum emenso... cała po łacinie obejmuje 3 k. Potem idzie Kazanie po polsku z tekstu: Laudate Dominum in Sanctis Ejus.

Jagiell. — Warsz. uniw.

— Illustrissimo & Excellentissimo Domino, D. Stanislao Kostka, in Dembiany Dembinski, Provido Nieczujarum Genere (a) in Eundem cum Ravicii Sanguinem influente, de Patria contra Bohemos, (b) Russos, (c) & in Edigam Tamerlanis Ducem, (d) de suis domi atq; foris praeclarè merito, Boleslao Krivousto, triginta annos Regnante, quadragesies septies Triumphantem, paucissimis suorum, plurimorum hostium Domitore, per Varsium Ursinum primum his Armis potito, (e) Viris pace,

bellòq; celeberrimis, (f) perennes honores suae debitos virtuti possidentibus; Vincentio Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinali, Gnesnensi Archiepiscopo, Regni Primate, Legato Nato, (g) Jacobo Regni Cancellario. (h) Sandomiriensi Palatino, (i) post haec solia honorum, Cracoviensi Castellano, (k) Valentino Procancellario Regni & Castellano Sandecensi, (l) Supremo deinde Cancellario, (m) demum Cracoviensi Castellano, (n) Govorco, (o) & Tomislao, (p) Sandomiriensibus Palatinis, Jacobo, & Varsio, (q) ac Francisco, (r) Castellanis Voynicensibus, Mathia Livoniae Palatino, (s) Stanislao Chęciniensi Praefecto, Regni Tribunalis Mareschalco, (t) Albrachto Ducatus Zathoriensis Vexillifero, pietate tam in Deum, quam in Deiparam, in homines benevolentiam Incomparabili, Stephano Cathedrali Cracoviensi Canonico, Regni Coronarum Custode, Tarnoviensi Infulato, (u) Petro Cracoviensi Canonico, tandem Coronoviensi Abbate, (u) bellante Casimiro Rege Regni Sigilli Ministro, (u) Erasmo Cathedrae Cracoviensis Decano, in Sveciam Oratore, (u) Stanislao Regni Exercituum Rotinagistro, (u) Michaele Volchiniae Venatore, Prosovicensibus in Conventibus pluries Mareschalco, sub tempus interregni Judice, (u) Stanislao Districtus Xiąznensis Tribuno, (u) Francisco Cchovensi Capiteo, (u) Stanislao, Chrystophoro, & Stephano Heroibus, (u) Thoma Cureloviensi Praeposito, (u) Bernardo Cracoviensi Vexillifero, (w) Jacobo & Andrea Filiis ejus Carrissimis, virtutum Haeredibus, Petro Castri Cracoviensis Judice, (x) Quinq; aliis S. Romanae Ecclesiae Cardinalibus, Archiepiscopis Duobus, Episcopis Quinque, Sexdecem Palatinis, Castellanis Triginta Quatuor, Supremis Mareschalcis Quinque, Regni Cancellariis Duobus, Tribus Supremis Thesaurariis; Orthodoxae Fidei Acerrimis Propugnatoribus, Caelo, Sponsis, Patriae, muneris, virtuti, naturae, Respondentibus, oris majestate, vitae integritate, sapientiam & bellandi ardore, apud Nostrates & Exteras Gen-

tes Commendatis. Dembinsciis, Oriundo. Arnolphi fortitudine, justitiâ, prudentiâ, humanitate, legibus rebellium, pacis turbatorum Repressoris, omni genere virtutum, Catholicae Religionis integritate, vitae probitate, morû felicitate Viri Optimi, Eximio Nepoti. Petri cum Lipinscia Clarissimi Herois, veterani Militis, Colonelli strenui, ardori Fidei, amori Patriae intenti, Czechoviensis Praefecti, virtutibûs nemini secundi, cari omnibus, Becensis primùm, demum Osvecimensis, Castellani, probi, prudentis, industrii, Praestantissimo Filio. Dominici & Petri cum Constantia de Xięsciis Borkowa in flore aetatis Vocatorum in Patriam Amantissimo Patri. Joannis Cehovensis Praefecti, Arnolphi, Palatinatûs Cracoviensis Pocillatoris, in Regem consiliô, in Regnum operâ & pace Virorum, Defensorum Patriae etiam post funera superstitum, Aloysii à S. Stanislao Kostka quondam Josephi, in Regulari Scholarum Piarum Instituto Professi, vitae innocentîâ, fervore spiritûs, & post funera apparitionibûs Clari, Aestimatissimo Fratri. Georgii cum Sophia de Pieglówscii, Zbigniewiensis Capitanei, Josephi in Mokrzko Praepositi, Francisci ex Bobrowniecia, Ignatii ex Axakowna, bono communi, bonorumq; usibus Natorum, otiosorum nunquam, nusquam inutilium, Dignissimo Patruo. Joanni Stadniccio Cathedrae Cracoviensis Decano protunc Belzensi Vexillifero, per Dembinsciam Joannis Filiam, Joanni S. Regiae Majestatis Cubiculario, Nepomuceno cum Wiesiówscia, Cracoviensi Pincernae, Francisco Zathoriensi Vexillifero, Cracoviensi Vicepalatino, Francisco cum Morsztynia, Volbramensi Capitaneo, Joanni Venatori Cracoviensi, Francisco cum Hedvige Borkowna, Braclaviensi Vexillifero, Francisco cum Russocia, Pieczonoviensi Capitaneo, Petro Sacrae Regiae Majestatis Cubiculario, eruditione. constantîâ, probitate, fide. Praestantibus Viris, Salubrium Consiliorum Ducibus, Auctoribus, Moderatoribûs, Amore Conjuncto & Nomine. Lipinsciis,

Stadnicciis, Lubomirsciiis, Wielopolsciiis, Xięsciis, Borkiis, Komorowsciiis, Ozarowsciiis, Konarsciiis, Dobinsciiis, Szembeciis, Slasciiis, Axakoviis, Kwiatkowsciiis, Walewsciiis, Russocciis, Orłowsciiis, Oborsciiis, Bobrownieciis, Goluchowsciiis, Korycinsciiis, Majis, Pieglówsciiis, Ujeysciiis, Paciis, Krzyzanowsciiis, Tagoborsciiis, Sierakowsciiis, Chwalibogiis, Ligezis, Tarłonibus, Krasinciiis, Kluszewsciiis, Lipsciis, Guttiteris, Łubieniis, Otfinowsciiis, Stokowsciiis, Wodzicciis, Morsztyniis, Popielis, Załęccis, Aliisq; praecelsis Nominibus. Gente Nubilissimis, Cognitione plurimis, famâ maximis, Consanguineo, Affini, Colligato. Cultori justitiae Summo, Servatori honesti Optimo, in moribus Gravi, in factis Forti, in periculis Audaci, in dicendo Libero, Amicis Commodo, omnibus Aequo, ac sinè querela Videnti, in omni aetatis suae gradu Magno, in functionibus Reipublicae Praecellenti, eruditione & Eloquentiâ summo Viro, innocentîâ liberalitate, zelô & assiduis in Ecclesias beneficiis longè Illustriori, armis, virtutibûs, ac meritis semper & ubiq; Florescenti, Castellano Voynicensi, Sancti Stanislai Episcopi & Martyris Equiti, in Exercitu Regni Loricatae Cochortis Colonello, plurimis documentis Amplissimo suo Protectori & Mecaenati, Cracoviensis Scientiarum Universitas Dissertationem Politicam de Felicitate Rerumpublicarum per M. Andream Cantium Sleczkowski, Philosophiae Doctorem, Tylicianum Eloquentiae Professorem, Collegam Majorem Vocatum, in Ecclesia Archipresbyterali Cracoviensi Paenitentiarium, Publicum Sacra Autoritate Apostolica Notarium, S. R. Majestatis Secretarium, dum pro loco in Collegio Majori obtinendo in publica Distinctorum Hospitum frequentia responderet; in solennem Senatoriae Dignitatis aggratulationem, perenneq; suorum obsequiorum testimonium, Officiosissima cum recognitione, Anno Domini 1765. Die 31. Mensis Augusti D. D. D. (Na końcu:) Permissu Magnifici & Amplissimi Rectoris. Ex Typographia Col-

legii Majoris Vniversitatis Cracoviensis.
w 4ce, kart 37 nlb.

Tytuł zajmuje 9 stron; wygląda to raczej na dedykację, a jednak wszystkie znane mi egzemplarze tak się zaczynają. Pierwsze 16 kart sygnowane a (do) d₄ (następne 21 A do F. Na 5tej k. v. odpowiedzi na odsyłacze literowe w tytule od (a) do (x); wyjaśnia w nich skąd czerpał wiadomości o rodzinie Dombińskich, — więc z Długosza, Paprockiego, Nakielskiego, Bielskiego, Okolskiego, Łaskiego, Miechowity, Przyłuskiego, Starowolskiego, Durjewskiego, Konstytucyj z roku 1576 i Andrzeja Kolendowicza (ob. Bibliografja t. XIX, str. 421). Od k. 6 do 16 dedykacja zaczynająca się: Illustrissime Castellane, Senator Excellentissime, Protector Amplissime.

Na k. 16 v.: Dissertatio politica de felicitate Rerumpublicarum. Cum ratio differendi totam vim habeat ab interrogatione, tum, hinc primo minutulam quaestionem opportune instituitur: Utrum Politica Rerumpublicarum heatidote in cultu Religionis, Principe Bono ac Sapiente, Magistratum aequitate, rerumque omnium abundantia consistat nec ne? ut ex iis, quae commode ad rem propositam adhiberi possunt; efficiamus, quae volumus. Effici vero speramus Conclusionibus, quas alia Corollariorum ampliant, alia restringunt...

Od k. 17 idą Conclusiones. — Jest ich IV, każda zaś Conclusio ma 5 Corollarjów. Po kolei broni tez, że szczególność państwa zależy od poszanowania religji; od dobrego monarchy; od sprawiedliwości urzędów; od samoności i oświaty. Dowodzenie nadzwyczaj niedolegane (cytaty z pisarzy starożytnych i z Bibliji, rzadko powoływani nowocześni np. Bodinus). Cała rozprawa świadczy ujemnie o poziomie nauczania, o ile ją porównujemy z współczesnym stanem zagranicą. Przytoczyłem tytuł w całości, bo jest równieś godnym uwagi jako signum temporis.

Akad. — Jagiell. — Krasińs. — Ossol.

— In Iustis Funebribus Perillustris olim Clarissimi et Admodum Reverendi Domini D. Michaelis Czynnicki, Sacrae Theologiae Doctoris et Professoris, Collegae Majoris, Ecclesiarum; Collegatae S. Floriani Clepardiae ad Cracoviam Custodis, Parochialium; Opatovecensis Praepositi, in Pobiedr Curati, Contubernii Starnigeliani Provisoris, Viri de Republica Literaria et Ecclesia Dei multum emeriti, maerentibus Ordinibus Academicis, in Collegata S. Annae Cracoviae

Ecclesia persolutis; M. Andreae Cantii Sleczkowski, Philosophiae Doctoris, ejusdemque Regii, ac Tyliciani Eloquentiae Professoris, Collegae Majoris, Ecclesiarum; Collegatarum; Cureloviensis Scholasticus, S. Annae Cracoviae Canonici, Collegialis Ilcussiensis Praepositi, Oratio. Anno Domini MDCCLXIX (1769) VI. Calendas Maji. Cracoviae Typis Academicis Collegii Majoris. w 4ce, kart nlb. 18 (D₄).

Na odw. k. tyt. sententja z Plutarcha in Consol: ad Apollonium. Na następnej karcie: Ad Integerrimos ultimae voluntatis vita in Domino Defuncti Doctoris et Sacerdotis Praestites epistola consolatoria z datą: in Collegio Majori Crac. 1769. Die 26 Aprilis.

W mowie są szczegóły do żywota zmarłego.

Oratio zaczyna się: Cum inevitabili humanae conditionis necessitate.

Jagiell. — Krasińs. — Ossol.

— Laudatio Theologiae circa solennem ad Doctoratum in Sacra Facultate inaugurationem Perillustrium Clarissimorum et admodum Revendorum Minorum, D. M. Josephi Antonii de Clos, Sacrae Theologiae licentiati, cursus moralis professoris, Collegae Majoris, Siradiensis cancellarii, ecclesiarum; Collegatae S. Floriani Clepardiae ad Cracoviam canonici ibidemq; festorum Salvatoris, et B. V. Mariae concionatoris, parochialis in Nasiechowie curati, Academiae Pinczoviensis, contubernii philosophorum nec non Scholarum Novodvorsianarum provisoris. D. M. Johannis Rygulski, sacrae theologiae licentiati, cursus polemicus professoris, collegae majoris, Lanciciensis cancellarii, ecclesiarum; collegatae S. Floriani Clepardiae ad Cracoviam canonici, parochialis Vetro-corcincensis curati, Vniversitatis Cracoviensis generalis procuratoris, contubernii Geloniani et academiae Neo-Corcincensis provisoris, publici sacrae auctoritate apostolica notarii. Tertio semperque auspiciatissimo sub regimine Magnifici, Perillustris et Reverendissimi Domini, D. M. Jacobi Michaelis Marciszowski, juris utriusque doctoris et professoris, ejusdemq. facultatis pro-cancellarii, collegii juridici

senioris patris, ecclesiarum, cathedralis Cracoviensis Canonici, collegiatae SS. OO. primicerii, parochialis in Koniusza curati, librorum per diaecesim Crac. censoris, ordinandorum et approbandorum examinatoris, iudicis synodalis, Contuberniorum; Regio-Jagelloniani, Jurisperitorum, necnon Academiae Tarnoviensis provisoris, Studii Almae Universitatis Cracoviensis generalis et amplissimi Rectoris. Laureas conferente doctorales Perillustri Clarissimo et admodum Reverendo Domino D. M. Antonio Nicolao Krzanowski, Sacrae Theologiae doctore et professore, eiusdemq; sacrae facultatis decano, almae universitatis Crac: seniore patre, ecclesiae S. Floriani Clepardiae ad Cracoviam praeposito, canonizationis S. Joannis Cantii procuratore, Contubernii Hierosolymitani provisoro, distinctissimis coram hospitibus senatuque academico in collegiata Sanctae Annae Cracoviensi ecclesia a M. Andrea Cantio Sleckowski, Philosophiae doctore, ejusdemque Regio, et Tyliciano eloquentiae Professore, Collega Majore, ecclesiarum; collegiatae Sanctae Annae Cracoviae Canonico, archipresbyteralis Cracoviensis Paenitentiaro S. R. Majestatis Secretario, publico Sacra autoritate Apostolica Notario dicta, ac iisdem Perillustribus Dominis, recenter Doctoribus renunciatis, patribus suis et mecaenatibus, in votivam supremi islius literarii honoris aggratulationem perenneque reverentis animi testimonium nuncupata. Anno Domini 1768. Die 9 mensis Februarii. Typis Collegii Majoris Universitatis Cracoviensis. fol., k. 12. Jagiell. — Ossol.

— Illvstrissimo excellentissimo & reverendissimo domino D. Andreae Stanislao Młodziejowski, Dei & Apostolicae sedis gratia episcopo Premysliensi. supremo regni procancellario, S. Stanislai episcopi & martyris equiti, protectori suo & amplissimo mecaenati, solemnem in cathedram pontificiam ingressum Cracoviensis scientiarum Universitas officioso sermone M. Andreae Cantii Sleckowski, Philosophiae Doctoris, ejus-

demq; Regii, & eloquentiae Tyliciani professoris, collegae majoris, ecclesiarum; collegiatae S. Annae Cracoviae canonici, archipresbyteralis B. M. V. Paenitentiarum, publici sacra autoritate Apostolica notarii, Sacrae Regiae Majestatis Secretarii gratulatur. Annō Domini MDCCLXVII. Cracoviae Typis Academicis Collegii Majoris (1767). w 4ce, k. nlb. 47.

Czart. — Czetw. — Dzików — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Zieliś.

— Miłosc Oycyzny z Sprawiedliwością Złączona, W Rewolucyi Rzymskiego Państwa pod czas Zamiány Monarchii w Arystokratyczne Rzady. Przez Nayszlachetnieyszą Młodź Krakowskiey Akadémii W Publiczney Scenie pracę M. Andrzeia Sleckowskiego Filozofii Doktora, w Szkołach Nowodworskich Poetyki pierwszych gozdzin Professora, Bursy Smieszkowskiey Seniora, J. K. Mci Sekretarza. Roku ktorego MIosC z SprawieDLIwosCią, jest zgodnle Uznáná (1761). Dniá 20. Kwietnia Pokazana. W Krakowie w Drukárni Seminá: Biskupiego Akademicznego. w 4ce, k. 4 nlb.

Tekst zaczyna się na odwrocie k. tyt. Na ostatniej karcie: Spiewanie z grániam Epilog. Osoby. (Wymienione nazwiska): Onufry Szembek, pułkownikiewicz wojsk koronnych; Jan Nepomucen Zakszeński, podczaszy podolski; Józef Mieroszewski, łowczy łęczycki; Feliks Bieliński, stolnikiewicz radomski; Wojciech Kisielowski, cześnikiewicz czerniechowski; Kasper Bieliński, stolnikiewicz radomski; Kasper Kisielowski, cześnikiewicz czerniechowski; Stanisław Dunin, stolnikiewicz zatorski; Bonawentura Twardzicki, podczaszy dobrzyński; Daniel Bleszyński, burgrabicz sieradzki, Bonawentura Psarski, stolnikiewicz chełmski; Józef Rudnicki, komornikiewicz powiatu proszowskiego, sędzie wielgorzadzki; Mikołaj Gostkowski, chorąży braclawski; Filip Luzynski, stolnikiewicz sieradzki; Wincenty Gostkowski, chorąży braclawski; Antoni Bykowski, burgrabicz łęczycki; Stanisław Badeni, cześnikiewicz winnicki).

Jest to program sztuki, której treścią są dzieje Tarkwiniusza (na podstawie Liwjusza, Orojuszsa i Owidjusza). Sztukę przeplatają śpiewy, komedje i alegorje. Na końcu podany Argument komedji, która jest arlekinadą (Contes Doroni ko-

rektor świata, Fineli, Figielzman, Pantaleon etc.).

Wójcicki Teatr star. II 333.

Jagiell. — Ossol.

— De Morte Dei Hominis Orationes Quinque Sacris Parasceves Diebtis in Collegiata S. Annae Cracoviae Ecclesia coram frequentissimo Auditoris Distinctissimi concessu a M. Andrea Cantio Sleczkowski Philosophiae Doctore, ejusdemque Regio & Tyliciano Eloquentiae in Collegio Universitatis Majori Professore, Ecclesiarum; Collegiatarum; Cureloviensis Scholastico, S. Annae Crac: Cancellario, Collegialis Ilcussiensis Praeposito Habitae, ipsa S. Joannis Cantii, Regni Poloniae & Universitates Cracoviensis Patroni, in hac Poloniarum Metropoli solemnium Canonizationis Caerimoniarum Octava Luci Publicae Porrectae. Anno Domini 1775to Die 23 Mensis Julii. Typis Collegii Majoris Universitatis Cracoviensis. w 8ce, kart nlb. 70 (ark. G₃).

Dedykacja od Florianum Amandum Janowski Tynec. Abbatem (kart 9). Dalej Ode lyrica (k. 2). — Joanni Cantio elegia (k. 2). — Od k. 15: De morte hominis Oratio prima. Kończący wiersz; Praetium salutis, naenia. Bajania autora zawarte są w pięciu częściach.

Jocher 5515.

Jagiell. — Ossol.

— In Nomine Domini Amen. Quaestio Physica, De Forma Substantiali Ex Libro 2do Physicorum Aristotelis Capite 2do Textu 26to, & Capite 3. Textu 28vo, Libro 1mo et 2do de Generatione animalium Capite 3. Ex Libro 1mo et 7mo Metaphysicorum Textu 28. 49. et aliis Desumpta, et Sub secundo semperq; secundissimo Regimie Magnifici Perillustris & Admodum Reverendi Domini, D. M. Casimiri Stęplowski, Sacrae Theologiae Doctoris & Professoris, ejusdemq; Sacrae Facultatis Procancellarii, Collegae Majoris, Ecclesiarum; Collegiatae S. Floriani Clepardiae ad Cracoviam Decani, Parochialis S. Jacobi Casimiri Praepositi, Ordinandorum & Approbandorum Examinatoris Synodalis, Librorum per Dioecesim Cracoviensem Ordinarii Censoris, Seminarii Episcopalis Academico Dioecesani, Contuberniorū; Geloniani, Sisiniiani, tum Clas-

sium Novodvorscianarum, & Alumnatus Roszczeviani Provisoris, Studii Generalis Universitatis Cracoviensis Vigilantissimi Rectoris, à M. Andrea Cantio Sleczkowski, Philosophiae Doctore, Dialectices Professore, Collega Minore Vocato, Scholarum Novodvorscianarum Praeside, Ecclesiae Parochialis B. V. M. in circulo Cracoviensi Paenitentiaro Grodzciano, Contubernii Geloniani Seniore, S. R. M. & Suae Rectoralis Magnificentiae Secretario, Publico Sacra Auctoritate Apostolica Notario, Pro loco in Collegio Minori obtinendo, publicè ad disputandum In Peraugusto Clarissimorū Dominorū Theologorū Lectorio Exposita. Annò Domini 1763. Die verò 12. Mensis Martii. Cracoviae Typis Seminarii Episcopalis Academico Dioecesani. fol., kart 2.

Jagiell.

— De Sancto Stanislao Episcopo & Martyre Orationes VI. In Cathedrali Cracoviensi Basilica VIII. Idus Maji à M. Andrea Cantio Sleczkowski, Philosophiae Doctore, ejusdemque Regio, & Tyliciano Eloquentiae in Collegio Universitatis Majori Professore; Collegiatae S. Annae Cancellario, Collegialis Ilcussiensis Praeposito. Recitatae. Cracoviae Typis Collegii Majoris MDCCLXXIII (1773). w 8ce, kart 92 nlb.

Na odwr. k. tyt. na herb biskupa Sołtyka (bez ryciny) ósmiowiersz i sześciowiersz z cytatami z Horacego i Wergilogo. — Dedykacja Kajetanowi Ignacemu Sołtykowi, biskupowi krak. obejmuje 7 kart. Pierwsza mowa o św. Stanisławie z r. 1767 zaczyna się na k. 9, druga z r. 1768 na 21, trzecia z r. 1769 na 37 v., czwarta z r. 1770 na 47 v., piąta z r. 1771 na 58, szósta z r. 1773 na 72 v.

Na karcie 80 v.: Celsissimus princeps... Cajetanus Ignatius Sołtyk... episcopus Cracoviensis... post felicissimum ad suum Gregem reditum... salutatus 11ma Aprilis, 1773tio Anno. — Na k. 81 mowa Jana Rygalskiego, rektora Uniwers. krak.; następnie mówią imieniem szkoły dialekt. Wincentius Wieruski, subdel. Castr. Crac.; retor.; Josephus Zakrzowski, Venat. Bract.; imieniem Póseos wierszem Josephus Niewieściński, Vexil. Bidgot. i Ludovicus Kiełczewski, Colonel. Exer. Reg.; imieniem Grammaticae prozą: Nepomucenus Michałowski, General. Exerc. Reg. i Franciscus Poleski, Venat. Buscen.; potem idą:

Elegia, Jambicus i Ecloga. W tej sielance, wzorowanej na Wergilium, jest Sołtyk sławiony pod imieniem Daphnis.

Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow. — Warsz. uniw. — Zieliń.

— *Serenissimo Ac Potentissimo Principi, Stanislao Augusto, Poloniarum Regi, Magno Duci Lithvaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniae, Kijoviae, Volchyniae, Podoliae, Podlachiae, Smolensciae, Severiae, Czerniechoviaeq; &c. &c. Domino, Domino Suo Clementissimo, Sacro Solenniſq; Regalis Coronationis die, Cracoviensis Scientiarum Universitas; in Dominiū & Principem Suum interprete pietatis & obsequii calamo, M. Andreae Cantii Slezckowski, Philosophiae Doctoris, Tyliciani Eloquentiae Professoris, Collegae Minoris, in Ecclesia Archipresbyterali Cracoviensi Paenitentiarii, Publici Sacrae Autoritate Apostolica Notarii, Applaudit. Annō Domini 1764. Die 25. Novembris. Cracoviae Typis Collegii Majoris. fol., kart 75 nlb.*

Na odw. k. tyt. herb Poniatowskich „Ciółek“ z herbami Polski i Litwy, pod spodem napis: Est sua Tauro vis constans, solidum robur, stabilisq; potestas. Jovianus. Dedykacja zajmuje 1 kartę; na następných kartach „Panegyricus“ proza. — Zawiera on pochwały Poniatowskich i Czartoryskich. Kończą zwroty do Stan. Augusta np. legatio ad Roxolanam Majestatem. Ciółków wywodzi od cesarza Witelinsza. Całość świadczy o upadku Akademji krak.

Akad. — Branic. — Czartor. — Czetw. — Jagiell. — Ossol. — Wileńs.

— *Summa Honoris Theologici et selectissimis Virtutum, laborum et meritum tractatibus perillustris, clarissimi et admodum reverendi Dni D. M. Adalberti, Joannis Cantii Biegaczewicz, Sacrae Theologiae licentiaty, ejusdemq; professoris, collegae majoris, ecclesiarum; collegiaty S. Annae Cracoviae decani, parochialium, Premycoviensis praepositi, in Zielonki curati, historiographi Petriciani, librorum per dioecesim Cracoviensem censoris approbandorum synodalis examinatoris, scholarum Vladislaviano-Novodvorsecianarum vice-provisoris collecta, & dum in collegiata S. Annae Cracoviensi ecclesia à perillustri & reverendissimo Domino*

D. M. Adalberto, Antonio Grzymala Sacrae Theologiae Doctore & Professore, ejusdemq; facultatis decano, ecclesiarum; cathedralis Cracoviensis canonico, collegiaty SS. OO. Cracoviae praeposito, Contubernii Hierosolymitani provisoro, collegii majoris & Universitatis seniore patre applaudente frequentissimo distinctissimorum hospitem & senatus academici consessu Sacrae Theologiae Doctor laudatissima renuntiaretur solemnitate; intimae propensionis & debitae venerationis causa publico soli per M. Andreae Cantium Slezckowski, philosophiae doctorem, dialectices professorem, collegam minorem vocatum, scholarum Novodvorsecianarum praesidem, ecclesiae B. V. Mariae in circulo Cracovien. poenitentiarium, Contubernii Geloniani seniore, S. R. Mttis secretarium, publicum Sacrae Autoritate Apostolica Notarium exposita. Annō, quo Liber gratia Conscripſtus MunDo Expansus est. Die Martis 25. Januarii. (1763). Cracoviae, Typis Seminarii Episcopalis Academico-Dioecesani. fol., k. nlb. 21 (ark. L₁).

W ateku łamigłówek są zestawione prace literackie Biegaczewicza od karty G₂.
Jagiell. — Ossol.

— *Testimoniales aeviternae gloriae, ex alto sanguine, nobilibus virtutibus, ac excellentibus meritis Perillustris olim Clarissimi et admodum Reverendi Domini M. Antonii Sarii de Wilkoszowice Wilkoszowski, utriusque juris doctoris et professoris, ecclesiarum; collegiaty SS. OO. Cracoviae canonici, parochialium; S. Nicolai Vesoloviae praepositi, in Modlnica curati, Viri de utraq; Republica et Ecclesia Dei meritissimi, excerptae. Cujus piis manibus sua praepositorali in Ecclesia Vesoloviae magno parvetustae prosapiae et ordinum academicorum dolore justa cum persolverentur parentalia: lugubri penna M. Andreae Cantii Slezckowski, Philosophiae doctoris, Dialectices professoris, Collegii Novodvorseciani praesidis, Contubernii Geloniani senioris, S. R. M. secretarii, publici S. Autoritate Apostolica notarii, perennem tanti Viri ad*

memoriam in Forma authentica transmissae. Annò, quo Testimonialis Insignatvra Cordis Christi apertae. (1762) Die 25. Junii. obiit feriâ Cordi Jesu sacrâ. Cracoviae in typographia semin: episc: academ: diaecesani. fol., kart 11.

Na odwr. str. herb Wilkoszowskiego, pod nim 2 dystychy Iacińskie.

Bibl. Przyppk. — Jagiell. — Ossol.

— *Vende Pallium, eme Librnm.*

Proverbium antiquitus Academicum. Quod Litteratis sequendum sub secundis semperque felicissimis auspiciis Magnifici Perillustris Clarissimi & Admodum Reverendi Domini D. M. Antonii Nicolai Krzanowski, Sacrae Theologiae Doctoris & Professoris, Collegiatae S. Floriani Clepardiae Praepositi, Contubernii Hierosolymitani Provisoris, Universitatis Cracoviensis Senioris Patris, ac ejusdem Studii Generalis & Amplissimi Rectoris. in publica Hospitum & Senatus Academici frequentia Primas in Artibus Liberalibus & Philosophia Laureas, XVII. Venerabilibus Dominis Candidatis, ritu solenni conferendo; M. Andreas Cantius Sleckzowski Philosophiae Doctor, ejusdemque Regius & Tyliccianus Eloquentiae in Collegio Majori Professor, Collegiatarum; Cureloviensis Scholasticus, S. Annae Cracoviae Cancellarius, Collegialis Ilcussiensis Praepositus, Oratione Suasoria proposuit. Annò Domini 1775. Die 31. Mensis Januarii. Typis Collegii Majoris Universitatis Cracoviensis. w 4ce, k. 16 nlb.

Na odwr. k. tyt.: Venerabilium Dominorum Candidatorum nomina & cognomina. I. V. D. Josephus Rulnicki Sypaiko. — II. V. D. Vincentius Szaster. — III. V. D. Antonius Szaster. — IV. V. D. Josephus Kromer. — V. D. Vincentius Karczewski. — VI. V. D. Nepomucenus Kamienski. — VII. V. D. Melchior Stawiski. — VIII. V. D. Jacobus Pawluskiewicz. — IX. V. D. Mathias Sosenkowski. — X. V. D. Antonius Gadniński. — XI. V. D. Ignatius Kornalski. — XII. V. D. Joannes Topczewski. — XIII. V. D. Adalbertus Fidowicz. — XIV. V. D. Stanislaus Stocki. — XV. V. D. Joannes Polackiewicz. — XVI. V. D. Laurentius Łoiewski. — XVII. V. D. Joannes Stanowski.

Na k. 2iej: In quorum applausum ad Universitatem M. Bonifacii Garycki, Philosophiae Doctoris, Dialecticae Professoris,

Contubernii Geloniani Senioris, Carmen. — Na k. 3 do 5: Ad... Benedictum, Nepomucenum de Falęcin Falęcki SS. Canonum Doctorem, Monasterii in Lithuania Troicensis... abbatem... (dedykacja proza). (Tu wychwala Adama Falęckiego, rektora). — Na k. 6ej wiersz: Eidem... abbatem, perennem officiosissimi cultus sui recognitionem Laureae Primae in AA. LL. & Philosophia Candidati significant. — Od k. 7mej: Oratio (proza).

Treścią mowy jest apologja książki. Na k. C cytuje nazwiska krak. bibliofilów (Hier. i And. Olszewscy, Jan Ponętkowski i Mieroszewski, Ładymiński, Brożek, Vitellius, Waleczyński itp.). Biskup Jak. Zadzik sypiał tylko z książką pod głową.

Książka to więc bibliofilska, ale najnieudbalej, z błędami wydrukowana.

Akad. — Jagiell.

— *Vita Virtute & Sapientia Perillustris olim Clarissimi & admodum Reverendi Domini, D. M. Casimiri Sęplowski, Sacrae Theologiae Doctoris & Professoris, ejusdemque; Facultatis Pro-cancellarii, Collegii Majoris Senioris Patris, Ecclesiarum; Collegiatarum S. Floriani Clepardiae ad Cracoviam Decani, in Summo Posnaniensi Cancellarii, Parochialis S. Jacobi Casimiriae Praepositi, Ordinandorum & Approbandorum Pro-Synodalis Examinatoris, Librorum per Dioecesim Cracoviensem Ordinarii Censoris, Seminarii Academico-Dioecesanii Praefecti, Contubernii Sisiniani, & Alumnatūs Roszczeviani Provisoris, post fata Superstes; dum in Aedibus Collegiatae S. Annae Academicis pientissimis Ejus manibus justa funebria solenni Ecclesiae Catholicae ritu persolverentur; parentante calamo M. Andreae Cantii Sleckzowski, Philosophiae Doctoris, ejusdemque Regii & Tyliciani Eloquentiae in Collegio Universitatis Majori Professoris, Ecclesiarum; Collegiatarum Cureloviensis Scholastici, S. Annae Crac: Custodis, Collegialis Ilcussiensis Praepositi. venturae posteritatis memoriae Transmissa. Annò Domini 1772. Die 27. Mensis Maji. Cracoviae Typis Seminarii Academico-Dioecesanii. fol., k. 9 nlb.*

Na odwr. k. tyt. przedmowa do profesorów: Antoniego Mikołaja Krzanowskiego, Jana Józefa Rygałskiego i Stanisława Patelskiego. Na k. 2iej zaczyna się: Vita post

fata superstes (stylem nakam.). Na k. 4 v. wymienia nazwiska: Jana Tarły, biskupa poznańskiego i Franciszka Kaznowskiego, sufragana pozn., zaś na k. 8 v. nazwiska: Jakóba Marciszewskiego, profesora i rektora uniwers. pozn. i Antoniego Żołędziowskiego, profesora i kanonika krak., opisując ich zasługi. — Sępłowski działał dłuższy czas w W Polsce.

Akad. — Dzików — Jagiell. — Uniw. lwow. — Zamoj.

— ob. Bednarski (Honor 1773) — Series (1769) — *Viris theologis amplissimis* (1780).

Wójcicki Teatr staroż. w Polsce II 333. — Jocher I 304. — Sobieszcz, w Encykl. Org. XXIII 576. — Muczowski Ręk. Radywińsk. 78, Statuta 408. — Encykl. kośc. XXV 516.

SLEDZIEWSKI Norbert. Arcana Theologica A D. Augustino, & Angelico Praeceptore D. Thoma Aquinate è tenebrosis eruta quondam ruderibus, Ac nouissimè in Almo Studio Bononiensi D. Dominici dissertissimo calamo explanata ab Adm. Reuer. P. Mag. Fr. Iacobo Philippo Polino Regente eiusdem Studij Sapientissimo, necnon publico in Vniuersitate Felsinea Cathedratico Theologo. E cuius potioribus Tractatibus selecta Per Fr. Norbertvm SledzieWski Polonum de Prouincia S. Hyacinthi in Russia publicè discutienda proponentur. Patrocinate sibi in acie desudanti eodem Viro integerrimo. [Tu winieta: koszyczek z kwiatami]. Bononiae M.DC.LXIII (1663). Typis Io. Baptistae Ferronij. Superiorum permissu. w 4ce, str. 23 i 1 str. nb.

Dedykację: Io. Baptistae de Marinis magistro generali Ord. Praedicatorum podpiisał: Fr. Norbertus SledzieWski Studens formalis. Na końcu: Publico exponitur certamini Bononiae ad Aedes D. Dominici, Die (dopisano: 15) Octobris, Anno 1663. Ad quod placuerit arguent omnes. Respondente Fr. Norberto SledzieWski Polono de Prouincia S. Hyacinthi in Russia. Patrocinate Admodum Reu. P. Iacobo Philippo Polino Regente meritiss. — Znamienne, że w nazwisku SledzieWskiego zawsze wielkie W; widocznie drukarnia małej czcionki w nie miała. Tezy (w liczbie 77) są tak kunstownie ułożone, iż pierwsze ich litery tworzą równie dedykację J. B. de Marinis.

Jocher 2651.

Ossol.

— ob. Polinus Jacobus (t. XXIV, str. 449).

Slegielski Wincenty X. ob. Szczuka Stanisław (*Messis theologica* 1701).

SLEIDANUS Jan (1506 † 1556). *Commentaria de statu religionis et republ. Carolo V Caesare*. 1555.

Wspomina tu i o Polsce. Wielokrotnie przedrukowywane. Obacz przekład niżej.

— Beschreibung und Verzeichniss allerley Händel so sich in Glaubens- und weltlichen Sachen bei Regierung Carls V., Ferdinads I., Maximilian u. Rudolph II. in- u. ausserhalb d. Röm. Reiches bis 1583 zugetragen haben. Strassburg, Rihel, 1589. w 8ce.

Mieści się tu: Bnch 28: der Moscovitter ward v. d. Littawischen geschlagen. Bnch 30: E. Tartar. König erobert und plündert d. Moscau; Hertzog Heinrich ward zum König in Polen gekrönet; Stephan Bathori, König in Polen; zwischen d. König in Polen u. Danzig entstand e. Krieg.

— ob. Arthus G. (succenturiatus 1620, redivivus 1628) — Reusner Mik. (1599) — Sabinus G.

Banngarten Leben und Briefwechsel 1878. — Enc. kośc. XXV 530. — Finkel Bibl. hist. (Dodatek II z r. 1914) nr. 3102.

Przedstawienie rzeczy polskich w jego dziełach nie jest dotąd opracowane.

Slepa w Spa, Komedia w jednym akcie... ob. Teatr Polski Tom XXXVIII.

Slepowroński Andrzej ob. Swieszkowski Jakób (Ode 1621).

SŁĘSKI Jan. Decora Lilieti Illmi DD: Petri Pac Palatini Trocen: Capitani: Dangel. Perillibus (sic) ac Magn. DD. Pacijs Palatinidis Trocensisibus ex optimi Parentis obitu maestis oblata. Per Joan. Słęskij Acad. Vil. Arti (sic) et Phiae Mag. STA (1642). fol., k. tyt. i kart nb. 14.

Tytuł szyćchowany w formacie nieco większym jak panegiryk. Szytych na tytule przedstawia u góry namioty; pod tem zgromadzenie (z król. Wład. na tronie), odbywające się w jakichś fantastycznych a ozdobnych murach amfiteatru. Po lewej stronie króla stoi siedmiu synów zmarłego w polskich strojach. Przed królem stoi sam Pac rozsypujący pieniądze. Po lewej stronie amfiteatru zgromadzony jest lud (szlachta, duchowni, kobiety, kalecy). Po prawej stronie oddział wojskowy konny

z chorągwią, którym dowodzi Krzysztof Pac. Na murze amfiteatru herby Polski, Litwy, rosyjski, pruski. Do amfiteatru zmierza osoba w polskim stroju z napisem: Venit. Pod tem ogród, szpalery, fontanna i wyrastające z ziemi na łągach postacie ludzkie (Pacowie?). Do ogrodu prowadzi brama z herbem Trzy trąby.

Dedykacja: Janowi, Bernard. i Feliksowi Pacom oraz Hieronimowi, Bonifac., Mich. i Kazimierzowi Pacom.

W panegiryku mówi o podróżach Piotra Paca w Hiszpanji, Francji i Włoszech i o jego zasługach wojskowych (Chocim, Kirchohm, Dorobuż). Wspomina też o Krzysztofie Pacu. Czartor. — Jagiell.

— Do Jaśnie Wielmożney Paniey Jey Mości Paniey Halszki Szemetowny Pacowey wojewodziny Trockiey Paniey moiey miłościwey. (Nadpis karty A₂): Lilia Pacowskiey familiey. (1642). fol., sygn. E₂ (kart 8).

Wierszem i prozą z okazji zgonu Piotra Paca. Cztery kolosy złożone z wyrazów: Pożegnanie z familią. Pożegnanie oyczyzny. Pożegnanie z Marsem. Ostatnie pożegnanie.

Juszyń. II 190 mylnie za Niesieckim daje datę zgonu na r. 1620.

Porówn. Dygoń-Zieniewicz.

Czartor. — Jagiell. — Ossol.

Śleszkowska Małgorzata ob. Coldiceus Christ. Seifrid (1631).

ŚLESZKOWSKI Karol. Melos Epithalamicum, Dvm In Aula, Illustr. & Celsissimae Principis ac Dominae, D. Christinae Comitissae, in Wisznicz & Iároslaw, Radziwiliay, In Olyká & Niezwiesz Ducissae, Magni Ducatus Lituaniae Cancellariae, Celsitudinis suae, Ordinarius Medicus, Clarissimus & Excellentissimus Vir, D. Joannes Vincentivs Mycharski Philos. & Medic. Doctor, S. R. M. Physicus & Secretarius, Festa Nvptialia Cum Generosa & Lectissima Virgine, Anna Szendzimierowna, Celebraret. A Carolo Śleszkowski, Minorrenni Studioso, Clariss. Neosponsi ex Sorore Nepote; Cum floridis è Parnasso Acad. Cracouiensis Donis, In Observantiae, & Votorum pignus, Dedicatvm. Chronosticvm. Musaeum Defert Craci Laetum sVa metra, IuliVs, haec itidem porrIgIt Olyclae (1664). Cracoviae, In

Officina, Alberti Siekielowic, S. R. M. Typ. w 4ce, k. 10 nlb.

Karta tyt. w ozdobnych ramkach. Na odwr. k. tyt. wśród dwóch wniestek sentencje z Libaniana Declamat. 6. i z Seneki ad Lucilium. Na drugiej karcie: Ad Clarissimum D. Neosponsum Prophasis (proza). Od k. 3 do 5 Melos Epithalamicum I.; od k. 5 v. do 8 Melos Epithalamicum II.; od k. 8 v. do 10: „Mvsa Slowianska, Nowym Oblvbiencom, Wesolo fortunnych lat, y pomyślnych poćiech, Winszwiąca (XIV ośmiowierszy).

Na końcu ozdoba drnk. z literami: B. F. W. S. M. C.

Juszy. II 190. Jagiell. — Uniw. lwow.

ŚLESZKOWSKI Sebastjan (1669 † 7 maja 1648). Jasne Dowody o Doktorach Żydowskich. Ze nie tylko duszę, ale y ciało swoje w niebezpieczeństwo zginienia wiecznego wdaią, którzy Żydów, Tatárov, y innych niewiernych, przeciwko zakazaniu Kościoła świętego Powszechnego, za Lekárzow używaią, abo ráda, perswasya, záleceniem, promocyą, abo iákimkolwiek innym sposobem do tego powodem są, aby ich drudzy używai. Od niektorego Zakonnika, Pismá świętego Doktorá, Káplaná swiátobliwoscia, y náuką wielkiego, z Pisma świętego y Kościelnego zebrane, y spisane. A przez M. Sebastjana Śleszkowskiego Doktora Roku Panskiego 1623 z Dokładem y Drukiem wydane. w 4ce, str. 24.

Druk Wojc. Gedeliusza w Kaliszu.

Streszczenie obacz przy wydaniu z r. 1649. — Chłędowski Spis. — Bałaban Dzieje Żydów I 1913 str. 288. — Kaz. Bartoszewicz Antysemityzm w literaturze polskiej XV—XVII w. 1914 str. 121.

Czartor. — Dziaków — Jagiell. — Ossol.

— Jasne Dowody, że nie tylko duszę... (1623) ob. niżej: O ustrzeżeniu y lecz. morowego powietrza (1623).

Druk ten stanowi całość a dziełem „O ustrzeżeniu“, tam bowiem kończy się na str. 115, na której u dołu znajduje się kustosz: Jasne, następna strona czysta, potem karta tytułowa „Jasne dowody“, a na niej str. 117, na str. 118 miedzioryt, tekst saczyna się od str. 119.

W porównaniu do wyd. z r. 1649 brak tu na końcu listu Grzeg. pap., a za to są tutaj 2 strony zapełnione „Omyłkami“.

— Jasne Dowody, O Doktorach Żydowskich. Ze nie tylko duszę, ale

y ciało swoje w niebezpieczeństwo zginięcia wiecznego wdają, którzy Żydów, Tatarów, y innych niewiernych, przeciwno zakazaniu Kościoła świętego Powszechnego, z Lekarzy używają, albo rada, perswazyą, zaleceniem, promocyą, albo iakimkolwiek innym sposobem do tego powodem są, aby ich drudzy używali. Od Niektorego Zakonnika, Pisma świętego Doktorą, Káplaná świątobliwością, y nauką wielkiego, z Pisma świętego y Kościelnego zebrane, y spisane. A Przez M. Sebastjana Sleszkowskiego Doktora. Roku Páńskiego, 1623. z dokładem, y Drukiem Wydane. A teraz powtore Roku Pánsk. 1649. przedrukowane. (B. m. dr.) w 4ce, str. 24.

Podaje trzynaście dowodów: Z talmudu, z historii (za Hussera De caerem. et imposturis Judaeorum), z pisma świętego, z prawa duchownego, z bulli papieskiej (Grzeg. XIII) itp. Na str. 20 i 21 cytuje jakąś pracę anonimną „Rectene faciunt Judaei... adirationes diabolorum?” oraz dzieło Jak. Hochstrasensis z r. 1512 w tej samej materji. Na str. 8 powołuje się na Wacława Hayka Kronikę w r. 1541 w Pradze językiem czeskim wydaną. Na str. 9 cytuje fakt z r. 1623 dnia 10 maja z Polski. Wyraża też nadzieję, że prymas i pasterz Sarmacji wypędzi z diecezji wilki piekielne albo przynajmniej zakazuje bezecnym żydom chodzić w szatach kapłańskich, które sobie przywłaszczyli (chałaty?). — Lekarzy żydów nazywa „imperfectus medicus, perfectus homicida“.

W trzynastym dowodzie powołuje się na Codex i na Zw. Sask. poczem mówi, że jeden zakonnik, którego nie mianuje, zebrał krótko powyższe dowody i dał mu je, aby je Sleszk. wydał przy innych swoich pracach. Ten sam zakonnik zrewidował jego scripta i to, co mu się zdało poprawił.

Na końcu powtórzona bulla Grzeg. XIII z r. 1581 po polsku.

Zc względu na podobieństwo do innych prac Sleszkowskiego wolno przyjąć, że jest on autorem a nie tylko wydawcą. Osoba „zakonnika i teologa“ ma nadać większe znaczenie dziełku. — Literaturę obacz powyżej.

W egz. Jag. brak str. 21—22.

Bran. — Czart. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Sem. plockie.

— Toż... Kraków w druk. Biskupa 1758. w 8ce, str. 36.

— Sebastiani Sleszkowski Philosophiae & Medicinae Doctoris, De Febribus Liber; In quo earum causae, signa, prognoses, curatio, iuxta doctrinam Hippocratis & Galeni Principum, aliorumq; posterioris aetatis celeberrimorum, ac etiam praxim selectam atq; singularem, quorundam huius aevi expertissimorum, Medicorum cum breuiter, tum sufficienter, traduntur. Mon (sic) solum Medicis ad curandum; verum etiam reliquo omni hominum generi ad praecauendum, apprimè vtilis, ac necessarius. Cracoviae, Typographo Stanislao Giermanski. 1616. w 8ce, kart 11 nlb. i 85 lb.

Na odwr. k. tyt. herb Komorowskich „Korczaek“ i dziesięciowiersz. Dedykacja autora „Petro Komorowski a Komorow, comiti in Liptow et Orava, capitaneo Oświecimen.“ obejmuje 7 kart, datowana: X Calendas Martij 1616. (1616).

W dedykacji tej wysławia stan lekarski: „Suasor est virtutum medicus“. Wspomina o swoich podróżach. Wysławia ród Komorowskich.

Na 9 karcie powtórzony tytuł tylko bez autora i drukarza i bez błędu. Na 10 k. Auctor Lectori. Na 11tej zaczyna się tekst, a od 12tej pierwsza karta liezbowana. Pierwsze ósm kart mają sygnatury A do A₈, dziesiąta bez sygnatury, dziesiąta Ll₁, od jedenastej karty idą karty syguowane literami Mu do Kkk, obejmującami po 4 karty. Kart liezbowanych jest nie 85, ale 84, gdyż liczby 4, 44 i 80 opuszczono, a 40 i 85 powtórzono.

Dzieło to jest odbitką ze zbioru „Opera“, o którym ob. niżej. — Stąd sygnatury rozpoczynają się od Ll₂.

Są także egzemplarze bez 8iu kart początkowych, to jest bez głównej karty tytułowej i bez dedykacji.

Na okładkach egz. Jagiell. jest wyciąnięty herb „Korczaek“, widocznie więc ten egz. należał do Komorowskich.

Jagiell. — Ossol.

— Dostateczna Genealogia Żydowska. A Zaty m Y Przeniejsze Vstavy Talmvdv Żydovvskiego; Którymi, iako własną nauką ichże sąmých Rábbinow stárszych, iásnie dowodźimy, że to wszystko cokolwiek o niewypowiedzianich złościach, y niezliczonych zbrodniach Żydowskich zdawną piszą, prawdą iest nie omylna; wszystkie się bowiem te niecnoty Żydowskie w tych ich Vstá-

wách obficie náydnią. Ták sámym Zydom, iáko y wszystkim niewiernikom, pomocnikom Zydowskim, y Zydro-Chrześcíanom, ná poznánie z nich zátwárdzenia, y slepoty swey serdeczney, bárzo potrzebne, y pozyteczne. Z sześci set y trzynaści Vstaw Talmudu Zydowskiego (tylo ich bowiem w nim maia) krotko zebrane, á teraz nowo z objaśnieniem ich sensu dostatecznym, á prawdziwym, wydane. Avctore Sebastiano Slescovio, Philosoph. & Medicinae Doctore. Cum gratia & Priuilegio S. R. M. & licentiá Superiorum loci. Brvnbergae, In Officina Typographica Georgij Schonfels, cIoIoC.XXII (1622). w 4ce, kart 13 nlb., str. 105 i 3 str. nlb.

Na odwr. k. tyt.: Stemmata celeberrimarum urbium amplissimi Ducatus Prussiae, miedzioryt z herbami Torunia, Elbląga, Gdańska i Prus. Na 2iej k.: ...Ducatus Prussiae urbibus Hypodigmaticon (dziesięciowiersz), następnie 3 dziesięciowiersze na herby miast Torunia, Elbląga i Gdanska.

Prsefatio autora do burmistrzów i radnych tych 3ch miast mieści się na 8 kartach. Na k. 5tej a 3 przedmowy zacytował autor wiersz Jana Dantyszka o Żydach. Na k. 11tej Elenchus auctorum praecipuorum, ex quibus hic liber excerptus et concinnatus est. Przytacza: Baroniusa, Gabrjela Joanniciusa, Jana Dantyszka, Jakóba Górskiego, Marcina Kromera, Marcia Bielskiego, Miechowitę, Bellarina, Sixta Sien. Rozpoczna na k. 12 i 13 przedmowa: Autor Czytelnikowi, w której podnosi znaczenie Talmudu dla Żydów.

Rzecz dzieli się na dwie części. Pierwsza od str. 1—18 jest to owa „Genalogja“, wyjaśniająca, skąd Żydowie pochodzą i mają nazwisko. — Druga część (od str. 19) ma tytuł: Przednieysze Ustawy Talmudu żydowskiego. Tu zestawia 51 przepisów Talmudu, a po kolei dodaje do każdego „objaśnienie“. Przy każdym przepisie podana liczba traktatu i karty Talmudu. Systematycznie zestawia i komentuje przepisy przeciw Chrystusowi; bluźnienia przeciw majestatowi bożemu (s. 26); przeciw świętemu St. Zakonu (str. 41); przeciw Zakonowi mojż. (str. 45); przeciw ludzkości i chrześcijanom (str. 52; tu wywód o lekarzach żydach, który w następny roku przerobił i wydał osobno pt. Jasne dowody — (obacz wyżej); wreszcie idą: superstycje i bałamuctwa żydowskie (str. 91). W objaśnieniach swoich przytacza fakta hist. i daje materiał etnograficzny.

Na odwr. str. 105 Errata wśród winiet. Na

ostatniej karcie wiersz Ad... Sebastianum Slescovium, doctorem physicum, editionem Genealogiae... meditatem z podpisem Stanislaus Olaszewski, eques Polonus. Potem Summa Privilegii.

Siarczyński II 195. — Maciej. Piśm. III 656—7. — Bartoszewicz l. c. str. 120 (nie odnalazł tej broszury).

Chreptow. — Ossol.

— Odkrycie Zdrad, Zloslivvych Ceremoniy, táimnych rad, práktyk szkodliwych Rzeczypospolitey, y straszliwych zamysłów Zydowskich. Takze Wytknienie Niektrych pomocników Zydowskich. Przytym Zdrowa Rada, Iáko zdrádom, práktykom, y przedsięwziętym zamysłem Zydowskim, iesli chcemy w cále bydz, przed czásem zábiegać mamy. Z siedmidziesiąt y ósmi nie omylnych Autorow, y z samego doświadczenia, krotko zebrane; á teraz nowo, ná przestrogę wszystkim Stanom Krolestwá Polskiego, z pilnością wydane. Avctore Sebastiano Slescovio, Doctore, Illustrissimi Principis & Reuerendissimi Domini, D. Simonis Rvdnicki, Dei & Apostolicae sedis gratiá Episcopi Varmien. Medico Physico. Cum Gratia & Priuilegio S. R. M. & licentiá Superiorum loci. Brvnbergae, In Officina Typographica Georgij Schonfels, cIoIoC.XXI (1621). w 4ce, kart 114 nlb. (sygn. 1—4, 1—4 i A—Dd₂).

Na odwr. k. tyt.: „Herby przednich a gównych miast przesławney Korony Polskiej“. Są tu herby Krakowa, Wilna, Lwowa, Poznania, Warszawy, Lublina, Kalisza i Przemysła, w środku herb Polski. Na kartach 2 i 3iej: „Hypostematicon na herby przednich á gównych Miast Korony Polskiej“; jest to ósm dwunastowierszy dla każdego miasta osobno z podpisem na końcu: Gabrielis Theophili Ostrovch, Equitis Poloni. Od k. 4 do 12 przedmowa autora poświęcona burmistrzom i radnym tych ósmiu miast, datowana: W Heilsbergu na Zamku, dnia 2. Czerwca, R. P. 1621.

W przedmowie tej pisze, że peregrinował do cudzych krajów dla nabycia wiedzy lekarskiej. Odtąd wciąż dużo czytywał, a ile razy napadł co godnego pamięci, to notował. Czytając dużo autorów zapoznał się ze zbrudniami żydowskimi, a wiadomości te zgodziły się z jego obserwacjami. Zebrał przeto swoje notaty, dał je chędogim charakterem przepisów i obecnie złożył z nich całość. Nie napisał też nie

nadzwyczajnego ani nowego, ale to, co dawno na żydy postanowiono. Podnosi na k. 11 „że za pamięci Ojców, czego i my starszy latami jesteśmy świadkami, tak się ludzie w naukach wyzwolonych kochali, że się bardzo wielu ludzi zacnych w każdym stanie namnożyło“. Teraz dopiero nastali politycy, którzy powiadają, że się uczyć nie trzeba, aby swoją nikczemność ukryć. O przekleste obyczaje tego wieku! Nie takie się jednak w mieściech obyczaje najdłuż, ale owszem przeciwnie tym politykiem. — Charakterystyczny to ustęp dla wzrastającego za Zygmunta III przedziału między mieszczaństwem a szlachcią i dla pustoszejącej Akademii krak.

Na k. B (13tej z rzędu): Elenchus Auctorum (dnów obcych; z polskich Joannicus, J. Gorski, J. Pistorius, Kromer, Bielski, M. Bembus in Cometa, Petrycy — omnis generis scientiarum peritissimus, Seb. Micyński, Syrenius). Na k. B₂ zaczyna się tekst dzieła: Odkrycie zdrad...

Rzecz dzieli się na 4 części wedle swej treści: A) Od k. B₂—D opisuje księgi żydowskie (Talmud), święta, ceremonie, modlitwy, sabobony (6 rozdz.).

B) Od k. D—M₂: Jako się z nami Chrześcijany żydowie obchodzą (rozdz. 7—22). Tu opisuje nanki żydów, ukrzyżowanie Chrystusa w Koronie Polskiej (hostja), trucie chrześcijan, lekarze żydowscy, drewniany bóg żydowski, czary, lichwa, porównanie ze złodziejami, zubożenie miast, nie dotrzymywanie wiary, tyranstwo na poddanych, dawanie upominków.

C) Od k. M₂—P₃: Wytknienie niektórych pomocników żydowskich (rozdz. 23—26). Mówi o najmowaniu żydom sklepów i kufnic, o dawaniu godności, wypożyczaniu im kapitałów dla dalszego obrotu.

D) Od k. P₄—Bb₄: Zdrowa rada, jako zdraodom., przed czasem zabiegać można (rozdz. 27—31, z tych ostatni podzielony znowu na 31 punktów). Tu mówi o wygubieniu żydów, o wypędzeniu ich, ostrych prawach antysemitkich, podaje projekty ustaw.

Kończy od k. Cc: Napomnienie, Omyłki, Auctores Elencho adscribendi (tu między innymi cytuje dodatkowo pisma Dantyszka, Skargi i Tretera), Protestatio auctoris, wiersz G. Teof. Ostroucha, wiersz drugi podp. T. i Summa priv. przeciwko przedrukowi.

Z poprzedników korzysta istotnie wiele. Kilkakrotnie cytuje wyjątki z manuskryptu Tretera (list do kardynała Batorego na k. V₄, na k. Aa: diarium manuscriptum o zbrodni w Pułtusk 1598). Na k. O₂ praedrukowuje wiersz Dantyszka O żydach. Na k. O₄, Bembusa i Deciusa. Na k. Cc₂ następ z Żywotów Skargi. Na k. T₁ wyrok w procesie lubelskim z r. 1598

(zapewne korzysta przytem z pracy Mojeckiego i Hubickiego: Żyd. okrucieństwo. gdzie po raz pierwszy w r. 1602 wyrok ten ogłoszono; ale pracę Mojeckiego, dziwna rzecz, przemilcza). Bardzo wiele wypisuje i przerabia z pracy Seb. Micyńskiego: Zwierciadło 1618, opierając na niej drugą i trzecią część swego dziełka.

Ale i własnych uwag i wywodów daje dużo. Jego własnością jest cała część IV tj. pozytywne wnioski o uregulowaniu sprawy żydowskiej (m. i. radzi osadzać żydów na roli i przemienić w chłopów). Nie brak też obserwacji z życia m. Krakowa. Cytując dla przykładu na k. P₂ barwny opis pijaka Czecha, który się włóczy po ulicach krakowskich. Nie sama to więc tylko kompilacja!

Jocher 9893. — Bentk. H. lit. II 112. — Bartoszewicz Antysemityzm w lit. pol. 1914 str. 110—120 (podaje obszernie streszczenie).

*Bran. — Czart. — Daików — Krasin. — Ossol.

— Sebastiani Sleszkowski Philosophiae & Medicinae Doctoris, Opera Medicae Dvo; Vnum, Praxis Phlebotomiae; Quā Aditus facillime aperitur ad omnes morbos, qui à sanguine ortus sui primordia ducunt, curandos. Alterum, De Febribus Liber; Non solum Medicis ad curandum; verum etiam reliquo omni hominum generi ad praecauendum apprime utilis, ac necessarius. Cracoviae, Typographo Stanislao Germanski. 1616. Cum Gratia & Privilegio S. R. M. w 8ce, k. 9 lub 12 (tyt. i dedyk.); Praxis: k. nlb. 2, k. lb. 114 i k. nlb. 12 (Index); De febribus: k. nlb. 3 i k. lb. 85.

Dedykacje bywają różne a w miarę tego zmienia się i liczba kart, jakie zajmują. W egz. Akademii na 11 kartach jest dedykacja Stan. Koniepczki dapifero regni, pełna pochwał (przytacza testament J. Zamojskiego). — W egz. Bibl. uniw. warsa. jest na 8 kartach dedykacja Hieron. Osoliński Abbati Coprivnicen. Zaś w egz. Bibl. Wilanowskiej i Jagiell. dedykacja Sigismundo Grudziński de Grudno Palat. Ravensi Capit. Inuovladiavieni.

Oba zawarte tu dzieła (Praxis, De febribus) wyszły też równocześnie w formie odbitek z nowo dodanymi dedykacjami, a także bez nich. Obacz pod Praxis i De febribus. Traktat pierwszy o puszczaniu krwi dzieli się na 2 księgi, każda z nich na rozdziały. Do niektórych rozdziałów dodane są „notae“, „obiectiones“, „cautiones“. Powołuje się często na Hipokratasa, Corn. Celsa, Galena („summus vir ac praeceptor noster“).

Dużo miejsca poświęca obserwacjom astrologicznym (karty 73 i 110) i związkowi między leczeniem a gwiazdami. Na k. 112 figura, która ma to uzasadniać.

Księga I tego traktatu ma tytuł: Praxis phleb. universalis, a kończy się na str. 91. Zaczyna od omawiania chorób, w których wskazana jest flebotomia; od rozdz. XXXII reguły, jak puszczać krew i regimen aegro. — Od 92 k.: Liber II. Praxis phleb. particularis. Kończy Index rerum memorabilium i Errata (12 k. nlb.).

Traktat o gorączkach podzieleny również na capita. Przechodzi w nich różne rodzaje febr wedle schematu: Causa, Signa, Prognosis, Curatio. Podaje recepty lecznicze. Powołuje się na Gesnera, Alex. Benedicta, Avicennę, Tralliana, G. Serena itp. — Na k. 78 cytuje stosowanie magicznej karty z napisem „Abracadabra”. Akad. — Dzików — Jagiell. — Warsz. uniw. — Wilanows.

— Toż:... Cracoviae 1617. w 8ce. Bibl. tor. Kopern.

— Toż:... Cracoviae in Chalcographia Ant. Wosiński 1618. w 8ce. Dzików.

— Oratio Panegyrica, Illustrissimo Domino, D. Ianvssio Duci In Ostrog, Comiti In Tarnow, Castellano Cracouieñ: Włodimirieñ: Cercassieñ: Białocerkieñ: Canouieñ: Bohusłau: Pereaślau: Capitano, &c. &c. dicta, dicata; a Sebastiano Sleszkowski, Artium lib: Magistro, & Phil: Doctore. VII. Cal: Octobris. Anno D. M.DC.XII (1612). [Tu winieta, która przedstawia rękę trzymającą lilję, a dookoła napis: Non leditur lilium ut spinis, sic virtus ardua]. Cracoviae, Typis Simonis Kempinij. w 4ce, k. 17 nlb.

Na odw. k. tyt. herby Ostrogskich, pod niemi sześciowiersz, Dedykacja Januszowi Ostrogskiemu, kasztelanowi krak. z datą: Crac. 7. Calend. Octob. 1612.

W dedykacji tej wspomina, że doświadczył jego życzliwości u Marc. Siłnickiego w drodze do Częstochowy. W tekście panegiryku cytaty greckie. Dotyka jego konwersji z prawosławia na katolicyzm. Wyśławia Akademię za walkę z odszczepieńcami. Akad. — Jagiell. — Ossol.

— Ad III. et Magn. D. D. Ioan. Iastrzembecium Baranowski, Palat. Sierad. de fugiendis medicis atque chirurgis Iudaeis. Epistolarum pentas. Varsaviae, typis Ioannis Rossowski, 1630. w 8ce. Janociana II 261.

— Praxis Phlebotomiae, Sev Venae sectionis, tam vniuersalis, quam particularis, libris duobus comprehensa, Quā Aditus facillimè aperitur ad omnes morbos, qui à sanguine ortus sui primordia ducunt, curandos. D. Sebastiano Sleszkowski Philosophiae, & Medicinae, auctore. Cum indice amplissimo. Cracoviae, Apud Haer. Jacobi Sybeneycher. c1610CXV (1615). w 8ce, k. nlb. 8 (z tych 8a czysta), k. 114 lb., i 12 nlb.

Na odw. k. tyt. herb Komorowskich „Korczak” i „Anagramma” na cześć Aleksandra Komorowskiego. Dedykacja autora: Alexandro Komorowski a Komorow Comiti in Liptow et Orawa z datą: Cracoviae prid. Id. Nouemb. 1615 obejmuje 5 kart. Na k. 7ej Auctor beneuolus lectori.

Opis treści ob. wyżej pod „Opera”, z czego jest odbitka. Egz. Bibl. Uniw. Warsz. poprawny w pergamin z wyciśniętym herbem „Korczak” na obu okładkach z literami A(lexander) K(omorowski) D(e) K(omorow). Jak widać z tego egz. i z egz. De febribus (Jagiell.) i Opera a także Medicorum Tetras (Akad.) awykł był Sleszkowski oprawił specjalnie egzemplarze swych dzieł dla tych osób, którym one były dedykowane.

W egz. Ossol. jest dedykacja: Petro Firley a Dąbrowica Castellano Woyniczensi. — Zaś na tytule data 1616. Jest też podobno datowane 1617.

Obacz wyżej „Opera”, z którego to jest odbitka. Ossol. — Warsz. uniw.

— Tetras Operum medicorum. De natura venenorum, de praeservatione a venenis per medicamenta, et de praeservatione universali a venenis, quae extrinsecus ab animalibus inferuntur. Ex doctissimorum medicorum assiduis vigiliis, et accurata theoriae et praxis observatione elucubrata, non solum medicis et philosophis, verum etiam omnium hominum generi, maxime vero principibus, magnatibus, divitibus, et qui iniuriosos habent, ad praecavendum utilis ac summopere necessaria. Autore Sebastiano Sleszcio M. et Phil. Doctore. Cracoviae in Chalcographia Matthiae Andreovianis MDCXVIII (1618). w 8ce, k. nlb. 21 (?), k. lb. 167 i 1.

Dedykacja: Stanisław Radziwiowski. Palat. Ravensi. — To przedrukowano pod tyt.: Incomparab. Thesaurus (obacz niżej) z dodaniem V i VI części.

— *Medicorum Tetras Operum; Ex doctissimorum Medicorum assiduis vigiliis, & accurata Theoriae & Praxis observatione, elucubrata. Nō solū Medicis, & Philosophis; verū etiam omnī hominū generi, maximē verō Principibus, magistris, diuitibus, & qui inimicos habent, ad praecauendum vtilis, ac summopere necessaria.* Auctore Sebastiano Slescovio, Philo. & Med. Doctore. Cum Gratia & Priuilegio S. R. M. Cracouiae, In Chalcographia Matth. Andreouien. M.DC.XIX (1619). w 8ce, k. 21 nlb., 167 lb. i 1 nlb.

Na odwr. k. tyt.: *Medicorum Tetradis Operum I. est, De natura venenorum Liber. II. Praecepta polyhistorica de praeservatione à venenis per victus rationem. III (sic). Alexicacus; seu, de praeservatione à venenis per medicamenta, Liber. IV. Fuga bestiarum, virus eiaculantium; seu, de praeservatione vniuersali à venenis, quae extrinsecus ab animalibus inferuntur, Liber.*

Na drugiej k. r. herb Rozrazewskich Doliwa, u góry: *Virtus intaminatis fulget Honoribus, u dołu: Virtutis radices altae.* Na 2 k. v. dawnastawiersz in arma antiquissima donus... a Rozrazow Comitum. Od k. 3 do 15 dedyk. autora... Ioanni Rozrazewski, Comiti a Rozrazow, Castellaniae Pomanien. z datą: Cracouiae 5. April. Anno à mundo redempto M.DC.XIX.

Od k. 16 do 21: Auctore Lectori.

De natura venenorum liber obejmaje karty 1—36. — W księdze tej cytuje przeważnie autorów starożytnych (Galena, Arist., Hipokratesa etc.). — Księga II: *Praecepta polyhist.* idzie od k. 37—127. Składa się na nią 47 też treści terapeutycznej; pod każdą z nich „Exempla“ tj. przykłady z pisarzy nowszych. Cytuje często: Rioulana, Mercurialis, Nicolusa, P. Bayra, Arnolda de Villan., Bacciusa, Freytaga, Migalda, Schenka itp. Rzadko cytuje przykłady z Polski (np. o Wład. Jag. na k. 75). Wogóle okazuje odczytanie i opanowanie ogromnej literatury. Na k. 100 rozpoczyna się obszerny wywód przeciwko lekarzom-żydom (obacz wyżej „Dowody“, które są przeróbką tego ekskursu). — *Alexicacus* idzie od k. 128 do 156; *Fuga bestiarum* od k. 157 do 167 i 2 str. nlb. Errata.

Ojciec mój notuje wiadomość o jakimś egzemplarzu z dedykacją Konst. Kornikowski, ale nie podaje biblioteki (zdaje mi się, że z którejs z lwowskich bibl.).

Akad.

— *Incomparabilis Thesaurus Alexitericus; In quo scilicet remedia selecta, diu & multum probata, necnon facillē*

cuius parabilia, contra omnis generis venena mortifera, tam intus sumpta, quàm extrinsecus illata, proponuntur. Non Solū Medicis Et Philosophis, verū etiam omnī hominū generi, maximē verō Principibus, Magistris, diuitibus, & qui inimicos habent. ac denique omnibus aliis, cuiuscunque fortunae, aut conditionis, hominibus, casu aliquo infelici, inscitiaūē intoxicatis, ad expugnanda venena vtilis, semperq; in manibus habendus. Auctore Sebastiano Slescovio, Doctore, Illustrissimi Principis & Reuerendis: Domini D. Simonis Rudnicki, Dei & Apostolicae sedis gratiā Episcopi Varmien. Medico Physico. Cum Gratia & Priuilegio S. R. M. Brunsbergae, In Chalcographia Georgij Schönfels, M.D.XXI (1621). w 8ce. k. 9 nlb. i 271 lb.

Na odwr. k. tyt. napis: *Insignia urbium Ducatus Prussiae i herby miast: Torunia, Elbląga, Gdańska i Królewa, a w środku między niemi herb Prus.* Na k. 2iej wśród winiet sześciowersze na herby tych miast z podpisem: *Gabriel Theophilus Ostrovch deproperabam.* — Na kartach 3 do 9: *Praefatio* autora *Proconsulibus et consulibus* tych miast poświęconu, datowana: *In arce Heilsbergensi. Anno Domini 1621. Maj 14.*

Tu mówi, że żył w Prusiech jako nadworny lekarz bisk. warmińskiego. Wychwala te 4 miasta i ich magistraty. Podnosi, że tam często medicam artem et ejus professores.

Pierwsze cztery księgi *Thesauri Alexiterici* obejmują karty od 1 do 166 i są przedrukiem jego *Medicorum tetras operum* (ob. wyżej). Księga V. *De curatione vniuersali venenorum ore sumptorum* od k. 167 do 230, Księga VI. *De curatione vniuersali venenorum ab animalibus* od k. 231 do końca.

Omawiając lekarstwa przeciw truciznom (głównie roślinne) cytuje i tutaj nazwiska powag, którzy je polecują.

Na k. przed k. tyt. w egz. Jag. notatka: *Ex libris M. Laur. Strzeżowski Praepositi Illustriens. Cantor. S. Floriani Cleparz 1650. Akad. — Jagiell. — Ossol.*

— *O Vstrzezeniv, Y Leczeniv Morowe^o Povvietrza; Takze Goraczek Iadovitich Przymiotnych z Petociami, Navku, Káždemu vviakovvi, plci, y stanovvi przysposobiona; Tak Z Navezovnych Y Slavných Medyków, iáko*

y z sáamego doświadczenia krotko zebrańa; A Teraz Nowo Z Pilnoscia, Iako Moglo bydz nawiększa, wydána. Do czego, iáko przeciwiwo drugiemu iádowi, ná który teź ludzi wiele ginie, przydáne są iásne dowody, że nie tylko duszę, ále y ciało swoje w niebezpieczeństwo zginienia wiecznego wdáią, ktorzy Zydow, Tátárow, y innych niewiernych, przeciwiwo zázakázaniu Kościelnemu, zá lekarzow vzywáią, ábo iákimkolwiek sposobem do tego są powodem, áby ich drudzy vzywali. Przez M. Sebastiana Sleszkowskiego Doktora. W Kaliszu, W Drukárnię Woyciechá Gedeliuszá, Typographá Je^o M. X. Arcybiskupá Gnieźniń. Roku Páńskiego. 1623. w 4ce, kart 9 nlb., str. 143, str. 2 nlb. (Omyłki) i 1 str. czysta.

Na odw. k. tyt.: „Herby przednieb a głownych miast przesławne Korony Polskiej“, tak, jak w „Odkrycie zrad“ (ob. wyżej); na następných 2ch kartach dwunastowiersze na część tych miast z takim samym tytułem: Hypostemmaticon ale odmienne; na końcu podpisany: Zygmunt Lavkowski. Dedykacja autora burmistrzom i radnym tych miast (odmienna od poprzedniej w „Odkryciu“), obejmuje 6 kart. Mimo, że Kraków już nie był wtedy stolicą państwa, jednak i tu i tam występuje na pierwszem miejscu jako „Stolica Królestwa Polskiego“, a Warszawa dopiero na 6tem po Wilnie, Poznaniu, Lwowie i Lublinie, jako stolica Xięstwa Mazowieckiego.

Wypowiada tu žal, że żadna osoba duchowna o żydach nie pisze. Ale i do medyka należy ten temat. Gabriel Joannicus, ilekroć co wydał drukiem, zawsze tej materiej dotykał (por. tom XVIII, 608). Miejsce in Collegiis senatoriis doktory wyczone. Dziękuje miastom za dobrodziejstwa dla nauki.

Po dedykacji 1 strona czysta, potem zaczyna się pierwsza część o ustrzeżeniu powietrza morowego (do str. 48). Od str. 49: Wtóra część o leczeniu zarazy powietrza morowego; od str. 106: O uleczeniu gorączek iádowitych przymiotnych z petociami. Od str. 111 do 115: Krotkie zebranie... nauki o leczeniu morowego powietrza.

Traktat „O ustrzeżeniu“ kończy się na s. 115, a potem od str. 117—141 idzie z osobnym tytłem dziełko: Jasne dowody że nie tylko duze ale y ciało swoje... [ob. wyżej str. 238] zebrane y opisane a teraz nowo wydane z dokładem przez M. Sebastiana Sleszkowskiego Doktora Roku Páńskiego

1623. Dwie ostatnie strony zajmują Omyłki.

Bentkowski Hist. lit. II 451. — Giedroyć Mór 1899 str. 16 i nast.

Czartor. — Ossol.

— Toż... Kalisz, 1624. w 4ce.

Czacki Dzieła III 188 (daje tytuł: Medycyna nauka. Kalisz 1623). Kijów.

— O ustrzeżeniu y leczeniu morowego powietrza... [jak w wydaniu z r. 1623] 1635. w 8ce.

— Toż... 1638. w 8ce.

Janoc. II 262.

— [Vaticinia ex natura et moribus deprompta de Anno Domini M.DC.XII. et M.DC.XIII aliisque sequentibus... Cracoviae 1611] w 4ce.

W egz. Czartor. brak karty tytnłowej i końca, zachowało się tylko 6 kart i 4 karty przepisane. Dedykację Mikołajowi Komorowskiemu na Liptowie i Orawie, starości ówczeskiemu, obejmującą 2 karty podpisał Sebastianus Sleskowski z datą: Cracoviae, Anno M.DCXI (1611). ultima Decembr.

Zaczyna karta A₁, potem bez sygnatury, następnie B₂ z napisem: De mulieribus, na odw. tej karty: Ridicula sed iucunda quaedam Vaticinia de A. D. 1612. & 1613 aliisque sequentibus. Ex Astrologia Iochimi Fortij desumpta. — Po B₂ idzie C z napisem: Vaticinia notatu digna de Nouerca, na odw. tej karty: De iudiciis & cansidiciis; potem karta C₂: De mercatoribus; następnie B₃, a potem karty przepisane. Czartor.

— Vaticinia Ex natura & moribus deprompta, de Anno Domini M.DC.XIII. & M.DC.IV (sic). aliisque sequentibus. In Zoilum. Zoile, quid mundum tentas inuertere? cur sic Commisceas albis nigra, bonisque mala? Seria que fuerant, appellas rustica: rursus Turpem, si qua fuit Musa iocosa, vocas. Si bene tu facis hoc, facies quoque non male podex Imatius linquens occupet ore locum. Cracoviae, Chalcographo Nicolao Lobio, Anno Domini 1612. w 4ce, k. 32 nlb.

Na odw. k. tyt. herb Komorowskich „Korczak“ i dwudziestowiersz. Na 2iej k. dedykacja autora: „Nicolao ó Komorow Komorowski Comiti in Liptow et Orawa, Capitaneo Oswiecimen. z datą: Cracovię Anno M.DC.XII. 7. die April.

Na k. 3iej wiersze: In Detractorem, ósmiowiersz Jana Silnickiego; Aliud, sześciowiersz Stanisława Silnickiego; czterowiersz Samuela Silnickiego; czterowiersz Gubryla Silnickiego; czterowiersz Piotra

Silnickiego; esterowierz Stanisława Siemianowskiego i dwunwierz Jana Gniewosza, Na k. 3 v.: Ad Lectorem de ratione ordinis. Tu mówi, że pierwsza część przepowiada to co przyjdzie — druga mówi o tem, co należy czynić lub unikać — trzecia przynosi „exempla non vulgaria“.

Na k. 4 r. spis rzeczy czyli: Index Titulorū in hoc libello contentorum. Na k. 4 v i 5 r.: Ratio et fundamentum vaticiniorum. Wyjaśnienia, że jego przepowiednie są z gatunku „naturalia“ oraz „ex moribus“ (a nie astrologiczne ani mistyczne). Na k. 5 v.: Commendatio operis, to jest sześciowiersze Gabrjela Czaradzkiego, Jana i Stanisława Silnickich.

Rozpoczynają rzecz „Vaticinia“ o Turkach, Scytach (Tatarach), Żydach, Chrześcijanach. Nie są to hynajmniej przepowiednie, tylko uwagi o pochodzeniu, charakterze, wadach, czerpane z erudycji książkowej. Wciąż nderza przytem na heretyków! — Na k. C₂: De Cracovia. Zarzucam mieszkańcom Krakowa skłonność do rozpustnych zabaw „debaecatatio“; nagania „Clepardiensis milites“ (dzisiejsze krowoderskie zuchy); opowiada o rozbójcach na ulicy Szewskiej; szeroko omawia przygodę jakiegoś posła ees. niem. na ulicach Krakowa. — Na k. D₁: De mulieribus... oraz Arcana susp. mulierum (twierdzi, że Straś w r. 1556 poznał ex pulsu mulierem correptam esse amore juvenis adulteri). Potem: De Noverca. De veris politieis. De veris philosophis. De pseudopoetis. (Za przykład dobrych poetów podaje Grzeg. Sambor. i Szymona Szymonowicza!). De iudicibus et causidicis. De mercatoribus (powołuje się na Śmigleckiego; mówi o jakimś żydzie ante lapideum Podbarany, którego chciał opryszek zmusić, by za drogie pieniądze kupił książkę, niasi a me depulsus fuisset). — Potem idą Vaticinia de erepitu ventris, ex Physiognomia, ex somniis, ridicula seu iucunda. (niby humorystyczne), De statu vitae. De rusticis (in ducho materialn ohyczajowego o wydawaniu za mąż chłopskich dziewcząt).

Od k. G₂: Secunda Pars. Podaje rady higieniczne: convivis (przesąd o 13 przy stole), caelibibus remedium, uxorem ducituris, melancholicis, diabolis; piscatoribus qui non habent retia quales sunt panperes „bicy“ alias rybaldi et in villis magistris. Opisuje ich biedę i cytuje przysłowie „regimen in Osiek“.

Od k. H₂: Tertia Pars. Nonnullae Historiae (razem 22 anegdot obcych). Kończą dwa wierszyki Grz. Czaradzkiego. „Finis vaticiniorum sb anno Domini 1613. 7. Mai initium smentinum...“

To drugie wydanie jest więc rozszerzone, a układ pozmieniany w stosunku do pierw-

szego. W pierwszym wydaniu zaznaczono, że Vat. ridicula sed iucunda są wzięte z Astrologji Joach. Fortii, tu źródło nie wskazane. Widocznie książeczka miała powodzenie. Zapewne i inne ustępy oparte w części na obcych źródłach, ale nzupełnione właściwemi autorowi poglądami (ortodoksja, antysemityzm).

Żebrawski Biol. 249.

Akad. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol.

— ob. Grimza (1612) — Laukowski (w t. XXI, str. 108 podano błędnie: Laszkowski) Zygmunt (Hypo-stemmaticon 1623) — Pedemontanus H. (Tajemnice 1620).

O dziele Pedemontana Tajemnice (1620, 1737, 1758, 1786) ob. tom XXIV, 177.

Maciej. Piám. pols. III 656—7. — Chodynicki III 126. — Bentk. 450—2. — Janociana II 259—63. — Siarczyński Obraz II 194. — Roczn. T. Warsz. P. N. Tom XI s. 13. — Maciej. Polska I 370—2. — Muczkowski Statuta 272. — Poliński w Wizer. i roztrząśn. nauk. 1840. Wilno T. 49 s. 150—7. — Styczyński w Dzienn. Wileń. 1822 III 138—141. — Czacki Dzieła III 188, 247. — Grabowski Amb. Starożytnicze Wiadomości 25. — Starowski Monum. 551. — Gąsiorowski Hist. med. II 132 i 419—426. — Sobieszew. w Enc. Órg. XXIII 584. — Windakiewicz Księgi nacyi polskiej w Padwie (w Archiwum do dziejów lit. VII). — Prawa i przyw. m. Krakowa II 1541. — Giedroyć Źródła do dziej. medyc. 1911.

SLESZKOWSKI (Śleszkowski) Wojciech (Albertus), doktor filoz. i med. Ars demonstrationis quinquaginta thesibus descripta et in acad. Zamosc. pro instauratione studiorum A. D. 1621 ad disputandum proposita ab Alberto Sleszkowski Phil. studioso. Zamosci in typographia Academiae 1621. w 4ce. Jagiell.

— ob. Biezanowski Stan. (Radosny związek 1654) — Gładysz A. (1654) — Nuceryn Wojciech (Flores 1651) — Ślachetka Stan. Ign. (Wesoła 1654, 1656).

Śleszyński, arjanin ob. Odpis albo wiadomość (1627).

Miał wydać „księgę bluźnierczą przeciw Bogu“, którą Trybunał Piotrkowski kazał spalić.

Śleszyński Jan ob. Wilkowski Kasp. (Przyczyny nawrócenia 1583).

Śleszyński Tomasz ob. Stryjewicz Sebastian (Festa reginalia 1646).

SLEUPNERUS Sebastjan, praepositus S. Crucis. Oratio Habita Ad Catholicum Clerum, In Synodo Quae celebrabatur in Cathedrali ecclesia Vratslaviensi. anno post natum Saluatorem M.D.LXIII. quinto Id. Maij. Avthore Sebastiano Sleupnero, Doctore et Praeposito Sanctae Crucis. Nissae, Excudebat Iohannes Cruciger. Anno M.D.LXIII (1563). w 4ce, 12 kart.

Z dedyk. Lectori.

Wierzbowski II 1409. — Kopera Spis nr. 262. — Jocher 7515.

Czapski — Kórnik — Ossol.

— De origine V. evangelii ecloga Tityrus.. Nissae, excudebat Iohannes Cruciger, Anno M.D.LXIII (1563). w 4ce.

Kórnik.

— ob. Raygoza (De urinarum).

Hosii Epistolae (Acta hist. II 1106) nr. 1908 i passim. — Zeitschr. f. Gesch. Schles. XIX 293. — Kastner Archiv I 185. — Laehs w Reform. w Polsce 1922 str. 195.

SLEWICZ Bernard, Victima Theologica In Ara Sanctissimae Trinitatis deposita, Sev Triplex, Scientiae, Potentiae, Et Virtutis Christi Opus. Ex doctrina Doctoris Angelici, D. Thomae Aquinatis, Depromptum. Per Reverendū Patrē Fr. Bernardum Slewicz, Baccalaureum Ordinarium Studij Generalis Cracoviensis. AA. RR. PP. Conuentus Sanctissimae Trinitatis Praesentatum. Anno Dni M.DC.LXIX (1669). Cracoviae in Officina Viduae & Haeredum Christ: Schedel. S. R. M. Typ. w 4ce, k. 7.

Na odwr. k. tyt. u góry: Tres sunt qui Testimonium dant in Caelo, Pater, Verbum, & Spiritus S. Et hi Tres Unum sunt; niżej wizerunek św. Trójcy w ramkach i sześciowiersz.

Na końcu: Disputabuntur publice ad aedes SS. Trinit. Argumenta resolvante Fr. Joanne Nazario Engver S. Th. Studente sub praesidentia eiusdem qui supra.

Dedykacja: Priori Cracoviensi et magistris ejusdem Conventus. Jagiell.

Slevogtius Joannes Hadrianus ob. Goldammerus Casp. Gotfr. (1698).

Śleżański Jędrzej ob. Machatar Joan. Bapt. (1636).

ŚLEŻAŃSKI Wojciech. Powinszowanie Jaśnie Wielmożnemu JMCI Xiędzu Gorzeńskiemu Referendarzowi Koron-

nemu. Imieniem Palestry, przy zagajeniu sądów referendarskich. Przez Jmei P. Woyciecha Slezanskiego Roku 1785. Dnia 2. Maia (1785). w 4ce, kart 2.

Jagiell.

Slichting (Schlichting, Szlichtyn) ob. Schlichting.

Sliozka Michał († 1667), drukarz we Lwowie ob. Apostoł (1639) — Bohorodyczniki — Bukwar (1638) — Czasosłowiec (1642) — Damascen — Ewangelion — Nomokanon (1646) — Oktoich — Służebnik (1630 i nast.) — Triod (1642) — Triodion — Tryfologion.

Wiszniewski VIII 419 i nast. — Jocher II str. 247. — Sobieszcz. Encykl. Org. XXIII 587 (tu jego życiorys).

Sliub opisanej ob. Szymonowicz Szymon.

Sliwen (de) Joanna Graffówna ob. Żaluski Andrzej (Oddawanie 1685).

ŚLIWICKI Piotr Jacek (1705 † 5 maja 1774). Kazanie na Pogrzebie Jasnie Oswieconego Xiążęcia JMCI Pawła Karola Lubartowicza Sanguszka, Marszałka Wielkiego W. X. Lit: Przez Jméi Xiędza Sliwickiego, Prowincyi Polskiej Congregationis Missionis Wizytatora, a Proboszcza Warszawskiego Świętego Krzyża, Miane. w Lublinie Dnia 25. Maja. Roku Pańskiego 1751. (B. m. dr.). fol., k. 7 nlb.

Sygnatura zaczyna się od F. Jest to bowiem odbitka ze zhioru „Bieg życia“, o którym ob. pod Giżycki (tom XVII str. 154).

Dzików — Jagiell. — Warsz. uniw.

— Kazanie miane w Kaplicy Collegij Nobilium Scholarum Piarum w Warszawie w niedzielę pierwszą po Trzech Królach Roku MDCCLVII (1757) przez Naywielebniejszego J. M. X.... Wisytatora Generalnego Congregationis Missionis Proboszcza Warszawskiego. w 4ce, kart 4.

Dzików.

— Kazanie w dzień ustanowienia orderu S. Stanisława dnia 8 Maja 1765 r. Warszawa, 1765.

— Opisanie pobożnego życia i przykładnego zgonu X. Piotra Gabryela Baudouin Missyonarza, założyciela Szpitala głównego w Warszawie p. t Dzieciątka Jezus, który d. 10 lutego 1768 r. umarł. w 4ce.

Krasińs.

— ob. Calmet (Dissert. sur les anges 1746) — Collet Piotr (Institutiones theol. 1765) — Giżycki Paweł (1751) — Jakubowski Woje. (Żal) — Noiret (Życie Winc. a Paulo 1729) — Wołowicz (List przyjaciela).

Janocki Pol. lit. 77; Lexicon I 154—8. — Jahołkowski Życiorys znakom. ludzi 1851 II 229—231 (z wizerunkiem). — Sobieszcz. w Encykl. Org. XXIII 590. — Theiner Monum. IV 849. — Konopczyński Stan. Konarski 1926 str. 111. — Smoleński Przewrót str. 82. — Encykl. kośc. XXV 530. — Pamiętn. Stan. Aug. Poniatowsk. (1915) I.

Śliwiński Alb. ob. Canevesi T. (Phtegma 1635).

ŚLIWIŃSKI Feliks X. Kazanie w dzień pogrzebu JW. JMPana Kazimierza Wołowicza Kawalera ord. S. Stanisława, Marszałka Słonimskiego przez X. Śliwińskiego Kanonika lateraneńskiego Kongregacyi Krak. professa, w Kościele XX. Kanoników lateraneńskich Słonimskim d. listopada miane. w Wilnie w drukarni JKMcI przy Akad. 1790 r. w 8cc, 3 k. nlb. i str. 41.

Antor przypisał Ludwice z Szemiótów Wołowiczowej żonie zmarłego. Wileńs.

— Kazanie w dzień pogrzebu W. Jegomości Pana Franciszka na Daremie Hrabi Weryhy Starosty Pokorszańskiego przez X. Felixa Śliwińskiego Kanonika Lateraneńskiego miane dnia 20 Mca Lipca Roku 1780 w Kościele SS. Apostołów Piotra i Pawła na Antokolu. Drukowane w Wilnie w drukarni Królewskiej przy Akademii. w 8cc. Wilno.

Śliwiński Walenty ob. Trophaeum Palladis (1644).

ŚLIWIŃSKI Wojciech Feliks. Conclusions Scholastico-Dogmaticae... Vilnae 1775. Czartor.

ŚLIWOWSKI. Wypis z Xiąg ziemstwa włodzińskiego r. 1790 17. listopada. Wyroki sądowe ziemskie włodzińskie we trzy niedziele po święcie rzymskim świętego Michała archanioła. Włodziemierz 1790. fol., ark. 3.

Zielińs.

SLIWSKI Jakób X. († 1630). Chleb Dvchovny, albo Kazanie X. Jakyba

Śliwskiego, I. V. Doctora, Xiężny Jey M. Ostrogskiey Woiewodźiney Wołyńskiej, ná Járosłáwiu, Káńczudze, Piękoszowie, zc. zc. Paniey: Kapellana P. G. Ná Anniversarzu Iasnie Oswieconego Alexandra Xiążęcia Ostrogskiego, Woiewody Wołyńskiego, Pána Małżonká niegdy Jey M. w Kościele fárnym Járosłáwskim, 1614. dnia 12. Grudnia czynione: A Przez X. Felixa Skarżyszowite, Proboszcza Leżáyskiego Conwentu Miechowskiego zebrane, w Druk podáne. Non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo, quod procedit, de ore Dei. Matth: 4. v. 4. W Krakowie, Roku Panskiego, M.DC.XV. (1615). w 4cc, k. 14 nlb.

Na odwr. k. tyt. herby rodziny Ostrogskich i dwunastowiersz z podpisem: Matthias Sliwski Conuentus Miecho. Presbyter Art. & Phil. Baccalaureus Crac: in Contubernio Hierusalem Dedykacja Konstantemu Ostrogskiemu, wojewodzie wołyńskiemu obejmując 2 karty z datą: w Leżaysku w sobotę przewodną 1615 podpisał X. Felix Skarżyszewita. Mówi, że Ostrogski wraca właśnie z krajów niem. i włoskich. Wspomina jego ojca, który przy śmierci do kośc. rzym. złote wrota otworzył. Mówi o Łuk. Opalińskim, iż wychwalał pobożność młodego Ostrogskiego: „On malować na konin, on rysować z bronią, on odlewać na blasza W. X. M. radzieł“. Prosi, aby nie był oddalony wraz z prowincją Iem Mac. Miechowitą.

Kazanie całe poświęcone śmierci i losom dusz zmarłych.

Jagiell. — Krasinś. — Ossol.

— Chwalebny Grob Panski Hierozolimski. Abo Kawalleria Dvchowna tegoż Zakonu. X. Jakyba Sliwskiego Kantora Tarnowskiego conceptem vvyrazona. A przez iednego Kánoniká y Zakonniká Konwentu Miechowskiego w druk podána. Z pozwoleniem Stárszych. Et erit sepulchrum eius gloriosum, Isaias. XI. v. 10. W Krakowie, W Drukarni Fránciszka Cezárego, Roku Pánskiego, 1626. w 4cc, k. 15 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb „Gryf“ i „Na herb stárodawny... Branickich Gryfia“ dwunastowiersz. Dedykacja Annie Lubomirskiej, kasztelanice wojnickiej (obejmując 5 stron) Ślawi ją za ufundowanie Dominikanek na Gródku, w celnym, koronnym, najprzedniejszym Krakowie oraz za hojność wobec Akademików. (Na końcu: Czy-

telnikowi (askawemu). Pod dedykacją listery: „F. S. P. R. jeden z zakonników miechowskich“ — oznaczają tego, który kazanie do druku oddał. Rozwiązuję je jako: Feliks Skarżyszewita, przeworski regens. Od k. 5tej idzie: „Kazanie w niedzielę dwudziesto czwartą i ostatnią po Świątkách, w kościele Kluoników y Zakonników Miechowskich, w Przeworsku. Przez X. Jakubá Sliwskiego Cantora Tarnowskiego odprawione 1625“. — Na końcu wychwała Mac. Lubieńskiego.

Jocher 9206.

Branic. — Dzików — Jagiell. — Krasina. — Ossol. — Warsz. univ.

— Grvs Spiritvalis, Seu Vigilantia Pastoris: Continens Literas, De vnione Schismaticorum Ruthenorum cum Catholicis optanda. (Tu winietka). Cracoviae, In Officina Francisci Caesarij, Anno Domini 1617. w 4ce, k. 9 nlb.

Odw. k. tyt. czyste, następnie dedykacja: Adamo Constantino & Paulo Ianussio Ducibus in Ostrog, Comitibus in Tharnow Iacobus Sliwski I. V. D. Cantor Tharnouien., z datą: Tarnouij 12. April. 1617, obejmje 3 strony, następná strona czysta.

Od k. 4ej Grvs spiritualis. Dilecto filio Iohanni Foelici Herbut (sic) Paulus PP. V z datą XVIII. Cal. Dec. 1615. Papież prosi go: ut Ruthenis, qui se ad unionem adiunxerunt, faueret.

Poczem odpowiedź „Herbulta Dobromilskiego“ z 5 Aug. 1616, w której zwalcza sposób przeprowadzenia unji Boi się o przyszłość Polski: Russi gens mea est, Russia patria communis, adfinitates infinitae, subditi fere omnes Russi.. Si pacatis et convenientibus modis.. unio Ruthenorum ageretur, spem habereamus, firmiorem esse. Odwołuje się do kardynała Montalto. (Widocznie godź w Jezuitów).

Następuje list Stan. Sיעińskiego, biskpa przem. dat. z Brzozowa 29 oct. 1616 do Herbulta Dobromilskiego. Przypomina mu Walent. stryja i Jana ojca jako zelantów katolicyzmu. Żonę ma on „ex dncibus Russorum catholicorum tamen“, a sam pochodzi z Fulezyna pod Olomuńcem. Wzywa go do popierania unji.

Wreszcie kończy list Pawła V do Sיעińskiego bisk., w którym zapowiada wydanie Breve w tejże sprawie i donosi, że na jego prośbę jnż napisał do Herbuta. List ten datow. jest Cal. Febr. 1616. Widać stąd, że korespondencję Pawła V z Herburtem spowodował bisknp przemyski.

Powyższy list Herbuta stanowi więc analogję do listu Lwa Sapiehy (do Kuncewicza), jaki omówiłem w t. XXVII, 115. Śliwski zapewne jest wydawcą z polecenia Herbuta.

Jocher 4280, 9468. Ossol. — Petersb.

— Kvbek Wody Na Zacznie vrodzonego Młodzieniaszká, Páná Jakubá Wierzbickiego pogrzeb zgotowany, Który 25. Nouembr. Anno 1619. w Járosláwii w Fary pochowany leży. Omnes morimur, & tanquam aquae dilabimur terram, quae non reuertitur. 2. Reg. 14. v. 14. (Tu winietka). W Krakowie, w Drukarniéy Mácieiá Jędrzeiowczyká, Roku Páńskiego, 1619. w 4ce, k. 7 nlb.

Dedykacja: Stanisławowi Lubomirskiemu, krajczemu kor., staroście sandom., spi-skiemu i dobezyckiemu, na Wińniczu i Tarnowie Hrabi, a na Ostrogu Panu. X. Jakub Sliwki Cant. Tarn.

Żywot ludzki porównuje do wody, stąd tytuł kazania. Młodzieniaszek jako czysta woda nie mając lat 16 rozlał się po ziemi. Maciej. Piém. III. Czwert. — Ossol.

— Ochrona Dvchowna Plebanow od Poborow W Niezwycięzonym Krolestwie Polskim. S. Paulus I. ad Corinth. 10. v. 4. Arma militiae nostrae Spiritualia sunt, non corporalia. W Jarosławiu, W Drukarni Iana Szeligi, Roku P. 1623. w 4ce, str. 27 i str. 1 czysta.

Tytuł w ozdobnych ramkach. Na odw. k. tyt. między winietami: Ad lectorem author S. Gregorij autoritate... (cytata). Na str. 3 do 7 dedykacja autora: Xiężnie... Ostrogskiej, Woiewodziny Wołyńskiej na Jarosławiu Paniej. Narzeka, że Królestwo jest pomieszane herezjami. Heretycy są po domach, sejmikach i sejmach. Będąc w sądzie u bisk. Wężyka, widział plebana, którego pan wsi pozwał o pobór. W tej wsi poddani płacili poprzednio ministrowi heretykowi meszne. Lepsza była kondycja ministra pod heretykiem niż plebana pod miłem katolikiem. Chwali Stan. Wapowskiego, który kapłanów przed poborami broni. Na str. 5 pisze: „napisałem ten traktacik, którym nazywał w pierwszym wydaniu Iścińskim Sevtem Clericorum, to jest Tarcza Duchowna, a teraz go nazywam pokorniejszym słowkiem. Ochrona Dvchowna“. Narzeka na konst. z r. 1620 o poborach i mówi, że najзд tatarsko turecki w 700000 wojska jest karą za tę konstytucję. Na str. 8 między dwoma winietami S. Paulus 1. Corinth. 9. v. 11. Rzecz samą ujmnje autor w dziesięć ochron. Ślawi w nich wolność polską (Rex Francorum — rex asinorum; rex Hispanorum — rex principum; rex Polonorum — rex regum!). Ale królikowie polscy świeccy nie mając nad duchownymi jurysdykcji mimo to ustanawiają nad nimi prawa. Jest to przeciw prawu bożemu. Powołuje się na

protesty bisk. M. Szyzkowskiego „My plebani ruscy nie dziesięćdziesiąt od obłopów, ale od dziesięćdziesiąt dziesięćdziesiąt tylko bierzemy (meszne), a przedsię pobory równo z chłopy na nas wymagają“. Panowie polacy miłujcie kapłany wasze!

Ob.: Sentum clericorum.

Joher III nr. 7398 i 9145. — Bandtkie Hist. druk. I 119. — Wiszniewski IX 160. — Badecki Lit. mieszc. str. 506. Gdańska miej. — Ossol.

— Otucha na pogany... (1594, 1637) ob. S. J. (tom XXVII. 2) — Dębolecki And. — Piątkowski Wal.

Edycja 1594 jest w Kórniku.

Przyznaje mu to Maciejowski Piśm. 604 i 764, ale mojem zdaniem niesłusznie.

— Na Iásnie oświeconego Adama Constantego Xiążecia Ostrogijskiego Wojewódzicá Wolynskiego, zálorny pogrzeb Kazanie. X. Iakvba Sliwskiego, Kántorá Tarnowskiego, I. V. D. W Járosłáwii ná dzień 7. Czerwca zgotowane. Si volueris mandata seruare, conseruabunt te: quia ante hominem vita & mors, bonum & malum: quod placuerit ei, dabitur illi. Eccle. 15. Plagam corporis timeant, qui de animae suae salute non cogitant. Nos enim fratres charissimi, cogitantes periculum vestrum, paterna vos sollicitudine admonemus. S. Augustinus Serm. 251. de Tempore. W Krá-kowie, W Drukárni Fránciszká Cezá-rego, Roku 1618. w 4ce, k. 14 nlb.

Dedykacja autora Annie z Stembergu Księżnie Ostrogijskiej, Wojewodzinie Wołyńskiej, na Jarosławiu, Kańczadze, Piekoszowie, Odrowążu i t. d. dziedzicznej Pani. Tu mówi, że ją już raz poczcil przypisaniem jej „O posłach japońskich“ (ob. Amatus Scipio). Zaś syny jej poczcil dwojgiem przypisania. Osiwiał na jej usługach jako Bogomodca.

Od k. 3ciej kazanie na temat: Quis est homo qui vult vitam... Psal: 33. versu 13. Na k. A₁ porównuje fizyków, metematyków i teologów jako wychowawców. Od k. C₁ życiorys zmarłego. Mówi dużo o jego pomocy zagranicą, o jego walkach pod Lwowem, o jego wczesnej śmierci. Na końcu aprobata Baz. Golińskiego rektora. Branic. — Czartor. — Krasinś. — Ossol. — Warsz univ.

— Rocznica Sielska. Zá duszę Alexandra Xiążecia Jego Máci Ostrogijskiego, Wojewody Wolynskiego, W Grodzisku po Naświetszey Pánni poczęciu, názá-

iutrz odpráwiona. w Roku 1623. (B. m. dr.). w 4ce, k. 8 nlb.

U dołu k. tyt. winieta; na odwr. k. tyt. herb Lubomirskich „Sreniawa“ i ósmio-wiersz. Na następných 3ch stronach dedykacja autora Stanisławowi Lubomirskiemu, sandomirskiemu, spiskiemu, do-brzyckiemu staroście, podczasem kor.; na końcu jej podpisany: X. Jakub Sliwski, Pleban Grodziski. Tu powołnje się na biskupa Wężyka: Rubrica de festo gratiarum actionis pro repulso a regno Poloniae Tarc. exercita die X octobris jussu Greg. XV. Na 3ciej k. v. Kazanie Sielskie (na następných kartach napisy u góry: Rocznica Sielska). W kazaniu mówi, że Ostrogijski nie był schizmatykiem, przynajmniej ojcu swemu równym. Przytacza niektóre zdania nieboszczyka i jego dyskusje z popami. Przy śmierci wołał o księdza (katol.). Opisuje jego rozmowy z X. Aniołem w Jarosławiu i ze sobą.

Krasinś. — Wars. univ.

— Sentum Clericorum, Christo in Sacerdotio per Regnum Poloniae militantium. Si non venissem, et locutus eis non fuisset, peccatum non haberent: nunc autem excusationem non habent de peccato suo. Joan. 15. v. 22. Jaroslaviae, in Officina Joannis Szeligae, 1622. w 4ce, k. 14.

Dedykacja Stanisławowi Lubomirskiemu Podczasem koronnemu, na którego herb 8 w. I. z podpisem: Petrus Mucharski, Med. Phys. Doctor. Toż samo co „Ochrona“. Siarczyń, za nim Joher 6168 mają rok 1625 zapewne mylny. — Joher 7397.

Dzików.

— ob. Amatus Scipio (Posłowie japońscy 1615) — Nuceryn Seb. (Flores).

Niesiecki IV 129 pisze o nim: Wprawdzie na Zakonnych osob honor i piorem i językiem był przyciężki, atoli w roku 1625 od S. Franciszka Xawiera, wzięwszy dobre napomnienie, którego jawne na grzbiecie jego były znaki, więcej sobie służy Boskie poważał niż przedtym. — Widocznie wojował z Jezuitami, co znalazło m. i. wyraz w ogłoszeniu listu Herburta; ob. Grus (1617).

Siarczyński Obraz II 196. — Sobieszczański w Encykl. Org. XXIII 591 i 92. — Wiszn. Hist. liter. VII 567, VIII 350. — Batows. Niekt. rękop. Ossol. 387. — Maciej. Piśm. III 604—6. — Bandt. Hist. druk. Król. Pol. I 119.

Przypisują mu dzieło „Dzieje soboru w Piotrkowie“ 1628 (np. Sobieszc. l. c.). Jest to jakieś bałamnetwo. W r. 1628 w maju odbył się synod gnieźnieński (ob.: Synodus), a akta jego były drukowane w r.

1629 u Piotrkowszyka. (Soboru piotrkowskiego nie było). Czy Śliwski był redaktorem aktów tego synodu, nie wiadomo.

Śliwski Maciej ob. Buczkowski Mat. (Uroczysta 1614) — Śliwski Jakób X. (Chleb duchowny 1615).

Ślizewicz Jędrzej ob. Margowski Andrż. Rud. (Coronamentum 1684).

Ślizień Aleksander ob. Ohilewicz (Eophonemata litur. 1671) — Ślizień Stef. (Haracz).

ŚLIZIEN Kazimierz. Mowa Na Pogrzebie Jasnie Wielmożnego Jegomosci Pana Stefana Sliznia Podkomorzego Powiatu Słonim: Generał-majora y Pułkow: Wojsk W. X. Lit: Starosty Krewskiego, Wysznowskiego Olesiejewskiego &c. &c. &c. Miana Przez Wielmożnego Jegomosci Pana Kazimierza Sliznia Generał-Adjutanta Buławy Wielkiej W. X. Litt. (Tu winietka). Roku 1777. Mca 9bra 13. Dnia.. (B. w. dr.) w 4ce, kart 4 nlb.

Żegnau imięciem zmarłego wszystkich krewnych: Ślizniów, Rdułtowskich, Zienkowieczów, Czetwertyńskich oraz hetmana, obecnych na pogrzebie. Mowa ciekawa ze względu na ceremonial pogrzebowy.

Jagiell. — Wileńs.

Ślizień Michał, pisarz litewski ob. Lubomirski Stan. (Zbawienn. środków (1728) — Szyszko Donat (Wiosna niezwiędłych pociech 1755).

Kraszew. Wilno IV 242.

ŚLIZIEN Rafał. Głos J. W. Jmci Pana R. Sliznia Stolnika starodubowskiego, pułkownika wojsk W. X. L. konsyliarza Rady nieustającej przy weyściu powtórnem do Rady d. 5. Ja nuarii 1779 miany. 1779. fol., str. 2. Branic.

ŚLIZIEN Stefan Jan. Haracz Krwią Tvrcką Tvrkom Wyplacony (Tu winieta). W Wilnie w Drukarni Akademickiej Soc: Iesv Roku Pańskiego 1674. (Na drugiej karcie:) Haracz Krwią Tvrcką Turkom Wyplacony: abo Relacya Dwuletnich Prac Wojská Koronnego y Wielkiego Xięstwa Litewskiego. to jest Roku Pańskiego 1672 w którym tylko sámo Koronne kwár-ciáne Wojsko: y Roku Pańskiego 1673. w którym y Wojsko W. X. Litew-

skiego z Woyskiem Koronnym pod Chocímem pracowáło. Przez Stephana Janá Slizniá wiecznym czasom w memoryál podána. Roku Pańskiego: MDCLXXIV (1674). Miesiáca Máia 13 Dniá. w 4ce, k. 4 nlb., str. 103.

Pierwsza k. tyt. w ozdobnych ramkach. Na odwr. drugiej k. tyt. herb Połubińskich i sześciowiersz. Dedykacja autora Aleksandrowi Hilaremu Połubińskiemu, marszałkowi wielkiemu W. X. L., wolkowskiemu, bobruyskiemu, iezierzyskiemu, wielatyeckiemu i t. d. staroście, obejmuje jedną kartę. Na 4ej k.: Do Czytelnika łaskawego (wierszem).

W wierszu tym zaręcza, że wojny powieść jest prawdziwa, nie wierszów posory. Te praee pisze, w których był sam, jako na Podolu z woj. braeł, a w Ukrainie z p. Jędrzejewskim. Na końcu (str. 103) wiersz do Zoila (gryzisławcy ludzi).

Poemat dzieli się na 4 punkty: Zaczyna się od odebrania Kamieńca i podstąpienia pod Lwów. Punkt trzeci kończy się na dotarciu wojsk polskich do Prutu. — Punkt czwarty nosi uadpis: Continatio prac wojsk Korounych y W. X. L. abo Wołoska Kampania (od str. 82) — i tworzy osobną całość.

Cały poemat pełen ciekawych szczegółów o wojsku polskiem. Na str. 72 opis darów tureckich. Na str. 83 i nast. o przyjęciu na Wołoszczyźnie (Wołochów maluje w najgorszych kolorach) — itp.

Egz. Akad. był współcześnie ofiarowany przez Aleks. Śliznia, podczaszego, Frigol. Pisaccio, kanonikowi regularnemu.

Enc. Org. XXIII 593. — Górski K. M. Pisma I 38. — Juszyński II 190. — Brückner Dzieje liter. I 302. — Wójcicki w Bibl. warsz. T. V s. 169. — Nies. IV 130. — Krasz. Wilno IV 206. — Załuski Bibl. 81 Ten ostatni pisze: „Opns gestorum heroi-corum Joannis III sub titulo: Janina, ac si editum Posuaniae 1739 allegat Suppl. Jablonoviam J. C. Rubinkowski“. — Korzon Dola i nied. III. 389 i dalsze.

Akad. — Czartor. — Krasieńs.

— ob. Węslawski Sam. (Victor et victus 1691).

Ślizień Stefan Ignacy ob. Ślizień Kazim. (Mowa 1777).

ŚLIZIEN Tadeusz, X. kanonik kat. wileński. Kazanie na pogrzebie Jaśnie Wielmożnego Jmci Pana Antoniego hrabi Paca Pisarza W. W. X. L. Kawalera Orderu Orła Białego, Pułkownika hussarskiego, pułku buławy pol. W. X. Lit. Starosty Boreciańskiego itd. przez

Wielmożnego w Bogu Nayprzewielebniejszego J. X. Tadeusza Słiznia Kani-
nika katedry wileńskiej w kościele
Jeznieńskim miane, a Jaśnie Oświeco-
ney Kżney Jeymci Teressie z Xiążąt
Radziwiłłów Pacowey pisarzowey W.
W. X. L. damie orderu krzyża gwiaź-
dzistego przez tegoż ofiarowane r. 1774
d. 5 września, w Wilnie, w drukarni
JKM. Akademickiej. w 4ce, 3 arkusze.

Przypis prozą żonie zmarłego.

Notata C. Walewskiego.

Ślizniowa Eleonora z Chłusowiczów
ob. Szyszko Donat (Wiosna niezwię-
dłych w niebie pociech 1755).

Ślizniów (z) Domasławska ob. Kar-
powicz Maks. (Kazania 1771).

ŚLIZOWICZ Adam Wojciech. Cha-
rites godowe. [Dziewosłab Krzyszt, Ko-
morowskiemu i Maryannie Przyłęckiej].
1645. w 4ce.

— ob. Niedziałkowski Andr. (De-
cas 1645).

Ślizowski Mikołaj ob. Narolski An-
drzej (Suprema 1759).

SLOANE Hans. Mittel vor Schmerzen
und Blüdigkeit der Augen, übersetzt
von... Danzig, 1745. w 8ce.

Przeczył J. F. Klein.

Slobody Ukrainne ob. Osada.

Słodkiewicz Cyryl ob. Szydłowski
Marc. Franc. (1657).

Słomiński Anastazy ob. Piskorski
Seb. (1735) — Tomaszewski Albert (An-
nulus desponsati honoris 1698).

SŁOMIŃSKI Jan. Des polnischen
Kron-Kantzley-Archivarii Herrn Sło-
minski Einleitung des Processes mit
den Beweisgründen, wider das an der
Person Sr. Maj. des Königs von Pohlen
begangene Vorbrechen vom 8. Novem-
ber 1771. Nebst einer vor den Reichs-
tags-Gerichten gehaltenen Rede des
hierz zu bestellten Anklägers: wie auch
einem Gedicht über denselben Vorfall.
Aus dem Pohnischen übersetzt. 1773.
w 4ce.

Inny niemiecki opis tegoż samego procesu
ob. w t. XXV. str. 251.

— ob. Actum (1777).

SŁOMKA Tomasz. Medytatie Na-
bożne, których prawowierny człowiek

Krzesciański, przy usłudze Sakramentu
ś. Ciała y Krwie Pana naszego Jezusa
Krystusa zażywać może. Zebrane z Pisma
ś. przez X. Tomasza Słomkę, ze wszech
sług Bożych w Kościele Krystusowym
naymniejszego, Kaznodzieie Dohudow-
skiego. Drukowano Roku Pańskiego
1649 w Lubezu: nad Niemnem. w 12ce,
k. nlb. 5, str. lb. 46 (końca brak).

Dedykacja na 3 kartach: Jaśnie Oświeconey
Kieżnie, Jey Mości Pannie Annie Maryey
Radziwiłownie Jaśnie Oświeconego Xią-
żęciu Je^o Mości Pana Janusza Radziwiła,
Kiążęcia na Birżach y Dubinkach, Sta-
rosty Generalnego Kiąstwa Zmuydzkiego,
Hetmana Polnego W. X. L., Starosty, Ci-
wuna Retowskiego Jedyney Corce, przy
błogosławieństwie Pańskim y nprzeymym
bogomodlstwie... Dat. 14 Octobr. Roku P.
1649 w Dohudowie. W. X. M. A. Mnie
Wielce Miłoseiwey Pannie Wszego Dobra
życziwy Bogomodlica y sługa uniożny.
X. Thomas Słomka K. D. — Aprobate
na 1 k. podpisał X. Thom. Chociszewski
Zborów Ewang. dist. Viln. Superior. Druga
aprobata Piotra Siostrzencewicza

Zarazem oprawne jest dziełko bez karty ty-
tułowej, dedykowane Rainie Theophili
Mirskiej Pakoszowey Z. P. S. W. Z. —
Nadpis stron: Modlitwy przy Komnniey
S. (od str. 3 do 117). Kończy się wyra-
zami: Samemu Bogu chwala, który dał
chcieć, y wykonać...

Bibl. Ewang. Synodu Wileńs.

Słomowski Stanisław ob. Herbest
Bened. (Epistolae 1561) — Samborezyk
Grzegorz (Alexis sive ecloga 1566,
Carmina 1571, Eccloga I 1566, D. Sta-
nislai Costuli Vita 1570).

Słońca wschód i zachód ob. Infor-
matio — Kalendarze.

Słońce ob. August III (1757) —
Brzostowski Krz. (moralne 1649) —
Ignacy Lejola — Janowicz Wawrz.
(w znaku byka 1670) — Jaskrowie
Jac. (w Janie Kantym 1668) — Jezus
Chrystus (sprawiedliwości 1731 -33) —
Kostowski Jerzy G. (podwojne 1710) —
Krakowa (z) Bernat (ezworgiczne
1591) — Leowicyusz Cypryan (1565) —
Marja (bez umbry 1756) — Ogiński
Józef (1721) — Ostrowski Jak. (za-
ćmienie 1632) — Sochański Fr. (mą-
drości Stradomskiego 1669) — Stani-
sław z Rawy (zaćmienie 1565) — Zgórski
Woj. (polityczne Melpomeuy 1669).

Słoneczewski Leonardus, Altipolita episc. († 1563) ob. Lubelczyk Andreas (1549) — Łowicz Stan. (Maria 1538, 1540) — Modlitwy — Modrzewski And. (Ad Regem 1546) — Panisius S. V. (Cruz 1718).

Encykl. Org. I 536. — Łukaszewicz Dz. Wyzn. Kalw. w MPolsce s. 8. — Muczkowski Statuta 195, 196. — Jocher Obraz II 579. — Rzepnicki Vitae praesul. III 171 i 2. — Niesiecki Kor. pol. IV 182. — Nakielski Miechovia 67. — Węgierski Slav. reform. 80. — Lubieniecki Hist. reform. Pol. — Mecherzyński Hist. wym. II str. 45 i 536. — Starowski Monumenta 516. — Sobieszcz. Encykl. Org. XXIII 610. — Wisłoozi Liber dilig. 495. — Wotschke Gesch. der Reform. 1911. — Wład. Abraham w Reform. w Polsce IV 121. — Hosi Epistolae I 220 i 421.

SŁONECKI Jan. Theses canonicae et civiles. Zamoscii 1777. w 4ce.

Ossol.

(**Słonecki Marcin Kazimierz**). Kotwica Wielogranista W Korabiv Starozytym Kleynocie Koroney Polskiey. Wystawiona. Przeciwno niestátiecznego świątá zámieszáníu, także śmierci popędliwey ná wánołnościom (tak). Dla ktorych godney á chwalebney pámięci, Z Słoneczyc Jego Mśc. P. Marcin Kazimierz Słonecki, Z tegoż Korabiá wypadájąc, w grob smutny wstępuie. Gwoli stánowisku ná tyż Kotwicy bespiecznemu, sławnego Domu Ich Mśc PP. z Słoneczyc Słoneckich, przez státieczność y trwałość Sławy nieśmiertelney: á Rodzicow żalonych w szędziwościcy swoiey pociesze. Od iednego Zakonnego prawdziwie zyczliwego czynioná y podána. Rokn Páńskiego, 1631. (Na końcu) W Warszawie, W Drukárni Janá Rosowskiego, Krolá J. M. Typográphá. Roku Páńskiego, 1631. w 4ce, k. 21 nlb. (sygn. F.).

Na odwr. k. tyt. herb „Korab“ i zaczyna się wiersz: „Ná Kleynot Korabia“. Karty A₁ i A₂ w egz. Ossol. brakuje; zaczynała się na nich Pierwsza Grania. — Na k. A₄: Wtóra Grania Kotwice; wszystkich grani jest 17 i tyleż wierszy na nie. Opisuje budowę korabia i żeglowanie po morzu. Porównuje korab saurumacki (tj. Polskę) z rzeosywym. Wspomina także bitwę pod Oczakowem 1669. Sławi życie i trudy marynarzy. Wychwała ogólnikami zmarłego.

Na ostatniej stronie wiersz: „Znak Stanowiska w Brzegach Niesmiertelnościey, y pámiągki wiecznotrwáley, dla Nawy lego Mści P. Marcina Słoneckiego inż zmarłego wystáwiony“. Jest to nader kunsztowny akrostych, bo składają się na niego litery na początku i w środku wierszy. Ossol.

Słoneczne zaćmienie ob. Rawy (z) Stanisław.

Słonecznik ob. Drexeliusz Jerem. (1630).

Słonikowski Marcin (Epigrammat dla Jana Zamoyskiego Sty Kałuskiego) ob. Czarnocki J. (Dexiosis 1646).

Słonimska Ekonomia ob. Sokołowskie Starostwo (Kommissya).

Słonimski teatr ob. Kondyje stánów (1781) — Marianna.

Słonimski obywatel ob. Ogiński M. (Bajki i niebajki 1788).

Słonka Mik. ob. Słáka (Obraz 1648, Theoremata 1640).

SŁONKOWIC (Niechrost) Martinus († 1658). Quaestio Physica De Anima Corpvs informante A. M. Martino Słonkowie, Colle. Minore Contub. Iagelloniani Seniore. Publicè. In Alma Academia Cracouien. permissu. Magnifici Domini Rectoris ad disputandum Proposita. Anno Domini. 1648. Mensis Ianuarij die 11. Cracoviae. Apud Lucam Kupisz, S. R. M. Typogr. w 4ce, k. 6 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb „Prawdzie“ i czterowiersz z podpisem: Adamus Ordega Phil: & Eloq; Stud: Dedykacja autora: Praemislao Domiechowski S. Ordinis Cisterciensis Professo, Clarae Tumbae Priori. Na ostatniej karcie herb Uniwersytetu krak., na drugiej stronie wśród winit: Sub felicibus auspiciis... Iacobi Vitellii... Rectoris.

Quaestio brzmi: Utrum anima in quocunque vivente sit tantum una? Wyklucza wielość dusz i udowadnia to za pomocą 5 konkluzji oraz corollariów. Wszystko ujęte w tezy do obrony. Jagiell.

— Quaestio De Quantitate Continva. A. M. Martino Słonkowie Collega Minore. Publicè ad disputandū in alma Academia Crac. in Lectorio DD. Theologorum proposita. Anno D. M.DC.XLV (1645). Men. Iul. Die... hora... Permissu M. D. Rectoris. Cracoviae, In Officinā Valeriani Piątkowski. w 4ce, k. 6 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Zamoyckich „Jelita“ i czterowiersz. Dedykacja Wacławowi Zamoyckiemu, kasztelanowi lwow.; tu wspomina Stefana Zamoyckiego, syna.

Quaestio brami: Utrum Continuum, ut sit divisibile in infinitum, debeat habere partes infinitas?... Dzieli tę tezę na 5 konkluzji, do każdej dodane Corollaria.

Żebrawski Bibl. 278. Jagiell. — Ossol.

— Synopsis Grammaticae Hebraicae, In gratiam eorum, quibus cordi est Linguae Sanctae notitia, ex praecipis generalioribus, Orthographiae, Etymologiae, Syntaxeos, & Prosodiae Deducta Per M. Martinum Slonkovic in Alma Acad. Crac. Regium & Linguae Hebraicae Professorem. Cracoviae, Apud Lvcam Kypisz S. R. M. Typographum, Anno Domini 1651. w 8ce, k. 3 nlb., str. 85 (ma być 82, gdyż strony 75 do 77 opuszczone) i k. 4 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Uniwersytetu krak. w wieńcu z napisami hebrajskimi i czterowierszem łac. Na k. 2 i 3 dedykacja Jakóbowi Górskiemu, profesorowi, kanonikowi krak. i rektorowi Uniwersytetu.

Język hebrajski nazywa w niej „mater linguarum“ i wywodzi z niego grekę i łacinę. Tak np. Zeus pochodzić ma z hebr. Broni pożytków płynących ze studjowania tego języka. Mówi, że wielu uczniów odstrasza od niego jego trudność. Cbwali wiedzę Górskiego. Poczem sentencja: Commune praecipuum Rabbiorum.

Poczem idzie wykład gram., podzielony na Ortographia, Etymologia, Sintaxis, Prosodia. Dalej na 1 k. Oratio dominica, Salutatio angelica i Symbolum apostolicum w przekł. hebrajskim (karta F₆). Kończy: Tabula (systemat. apis rzezy), a na ostatniej stronie: Impensis ex fundatione perpetua M. D. Barth. Nowodworski... excusum. Na str. 42 i 44 błędny nadpis nad stronicami (Ortographia zam. Etymologia). Jocher 612. — Schorr w Encykl. pol. III 430 (gdzie omyłką druku stoi: Hankowicz). Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol.

— Dowcipny wierszopis rzymski (1651)... ob. Persius (w t. XXIV, 197).

— ob. Lanckoroński Joan. (1649) — Persius Aulus Flaccus (Dowcipny wierszopis 1651, 1776, 1796) — Treter Maciej Kazim. (Zodiacus 1648) — Wolicki Math. Mich. (Viridarium 1645).

Chodynicki III 128. — Janociana III 306 i 7. — Siarczyński Obraz II 197. — Łukaszczyca Piśm. polsk. 48; Histor. szkół III 302. — Roczniki Tow. warsz. P. N. T. XVI 253. — Muczkowski Statuta 299,

307. — Sobieszcz. w Enc. Org. T. XXIII str. 617. — Pilat Hist. lit. III (Persius). — Korbut 1 562.

O Słonkoviczu przynosi dużo szczegółów — na podstawie ręk. Annales Radywińskiego Index lectionum Univ. Jagell. na r. 1840 (rektorat Brodowicza). Prostatuje tam (Muczkowski?) błąd Janockiego (III 306) jakoby on pierwszy wykładał język hebrajski w Uniw. Jag. Opisany tam jego zgon przedwczesny (wskutek pożaru, jaki wybuchł w jego izbie). Spłonęły tam wówczas jego książki i papiery — między innymi nakład Persiusa i Gramatyka hebrajska, a także metryki wydz. filozof. spłonęły lub opaliły się.

Słoński, can. crac. ob. Pufendorf (1695).

SŁOŃSKI Jacobus Casimirus. Meta Sagittae Dzialiniana Quam Illvstrissimvs Stanislavvs à Dzialyn Dzialinski Castellanus Cvlmensis, Capitanevs Tolkmittensis &c. &c. feliciter attigit. Fratri Moestissimo Perillustri ac Reuerendissimo D. D. Michaeli Dzialynski Episcopo Hipponensi, Abbati Mogilnensi, Suffraganeo, Administratori, Canonico Varmiensi &c. Per Jacobum Casimirum Słoński S. Theologiae in Collegio Brunsbürgensi Societatis Jesv Auditorem, Praefectum Sodalitatis Marianaе, eiusdem nomine producta et dicata. Brvnbergae, Typis Caspari Weingärtneri. Anno 1643. fol., k. 12 nlb.

Tytuł i cały paneg. w ozdobnej ramce. Na odwrocie herb Działyński i sześciowiersz. Dedyk. Mich. Działyńskiemu. Po panegiryku (proza) dwie poezje łacińskie. Na końcu winieta z napisem: Vita hominis peregrinatio (przedstawia pielgrzyma z kijem w ręku). Czartor.

— ob. Słoński Jan Gabrjel (Dolor 1702).

SŁOŃSKI Jan Gabrjel. Dolor in auge post avitae Lunae eclipsim M. D. Joannis Casimiri de Pomianowa Słoński, Pincernae Vitebscensis... exhibitus obsequio Missionis Słucensis Soc. Jesu. Anno 1702. fol., 4 ark.

Przypis Piotrowi oraz Hieron. Podczas. Oszmiań. Pancrzyńskim, krewnym smarłogo.

SŁOŃSKI Michał. Accessoria Statut Y Konstytucye z Czaradzkiego Ładowskiego y Supplementu J. O. Xcia JMci Załuskiego Biskupa Krakowskiego w Po-

spolitości A naybardziej co do Processu potrzebniejszego. Tudzież Formularze Transakcyi niektórych Przez Jmci Pana Michała Słonskiego Vicesgerenta Łukowskiego Zebrane Roku od Wcielenia Przedwieczney Prawdy 1758. w Drukarni J. Filipowicza J. K. Mci y Rzeczypospolitey uprzywilejowanego Typografa. Lwów (1758). w 8ca, kart 5 nlb., str. 616, kart 7 nlb. i 2 tablice (Arbor consanguinitatis i affinitatis między str. 608—9).

Pierwszy tytuł: Accessoria Statut Y Konstytucye. Na Ziej karcie miedziorzt przedstawiający wśród armatury orła ukoronowanego z berłem, mieczem i jabłkiem, trzymającego w szponach otwartą księgę z napisem Haec domus odit, Nequitiem, Amat, Pacem, Punit, Crimina, Conservat, Jura, Honorat, Probos. U góry w wieńcu z koroną herby saskie i waga; u dołu podpis: I. Filipowicz sc. Na Ziej k. tytuł, na 4tej przywilej Augusta III na druk Accessoriów z datą: Varsaviae die XIX. Aprilis 1758. — Na k. 5: Do Czytelnika, gdzie mówi, że korzystał z Czaradzkiego i Ładowskiego.

Książka składa się z trzech części:

I) Na karcie A tytuł: Scientia Juris Fori Controversi breviter selecta... Poczem Pars I. Rudimenta Juridica expendens... Obejmuje krótkie reguły procesowe (po łacinie) bez powoływania się na ustawy. Na końcu łac. maksymy i przysłówia prawnicze. Kończy się na str. 24.

II) Od str. 25—550 idzie Pars 2. Statuta Herburtana cum app. Constitutionis novellae nec non Const. ex Ładowio depromptas expendens. Jest to więc przeróbka alfab. zbiorów Herburtana (w skrócie Czaradzkiego) i Ładowskiego. „Inwentarz“ Ładowskiego przerabiał z edycji 1733, co zaznacza w tytule swej pracy (powołując się na Załuskiego).

Od str. 540 idzie: Excerptu Supplement z Konst. Seymu Paeficationis. Anni 1736.

III) Od str. 551—616 idzie: Pars III. Formularum variarum Transactionum et alia in jure scitu necess. expendens. Najprzód (str. 551—606) idą łacińskie formuły aktów prawnych (Sectio I) — potem od str. 607 traktat: De cognatione, consangu., affinitate et successione (ze zwykłemi tablicami Arbor cons. i Arbor. affin.). — Na str. 610: Artykuły ustaw wojskowych (bez daty).

Na końcu na 7 k. nlb. Elenchus, Errata i wierszyk do czytelnika.

Słonski nie jest więc weale autorem, tylko kompilatorem i to niedzielnym. Nie umiał nawet zmodernizować Czaradzkiego i Ła-

dowskiego. Swoj własny przyczynek dorzucił dopiero w II wydaniu (ob. niżej). Tylko wierszyk końcowy usprawiedliwiający errorry godzien przedruku: „Mądrego jest wybaczycy, gdy errorry czyta — Gdyż nie masz bez kąkolku po szpiklerzach żyta — Niewyłączy gospodarz by usiłą pracą — Nad korekturą także nieiedni wzrok tracą“.

Akad. — Branic. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwows. — Zielińs.

— Toż:... Przez JMCi Pana Michała Słonskiego Vicesgerenta Łukowskiego S. G. Zebrane Roku od Wcielenia Przedwieczney Prawdy 1760. W Lwowie w Drukarni I. Filipowicza J. K. MCI y Rzeczypospolitey uprzywilejowanego Typografa. (1760). w 8ca, k. 8 nlb., str. 666, k. 5 nlb. i 2 tablice.

Na pierwszej k. tytuł jak w r. 1758; na Ziej k. rycina taka sama; na 3iej tytuł ze zmianami tu zaznaczonemi; na 4tej przywilej z dodatkiem na końcu; na 5tej „Do Czytelnika“.

Jest to inna przedmowa jak w poprzedniem wydaniu. Dzieło swoje nazywa tutaj „idiotyczne y niekzemne“ i mówi, że przeznaczony jest dla tych, co się prawa dopiero uczyć zaczynają lub gospodarstwem się bawią.

Poczem dedyk. Adamowi Czartoryskiemu, generału (sic) ziem podolskich.. na 3 k. (z herbem i wierszem).

Dalej idzie tekst dzieła z pewnemi drobnemi zmianami. W formularzu dodano na str. 608 kilka formuł polskich, np.: interczyz ślub poprzedzająca, forma testamentu, komplunacja względem wiołencji. Na str. 629—666 dodano: Kontynuacya Accessoryów. Jest to zbiorek, napisany na podstawie praktyki (zapewne samego autora?), dotyczący różnych przypadków z prawa prywatnego i procesowego, ułożony niesystematycznie. — Wiersz usprawiedliwiający „errorry“ opuszczono w tem wydaniu.

Bentk. II 174.

Akad. — Branic. — Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwows. — Wilno.

— Toż:.. 1765. w 8ca. k. 4 nlb., str. 650, k. 5 nlb. i 2 tablice.

Dedyk. Czartor. nie zamieszczona.

Od str. 615 idzie: Kontynuacya akcessoryów. Akad. — Branic. — Drohob. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Przełda. (z datą 1763) — Uniw. lwows.

Śloska Michał ob. Śloska.

SŁOSTOWSKI Hyacynt. ЕПІКПА-ТІСІS V. D. Samveli Formankowic, Artvm Et Philosophiae Baccalavreo, Dum A Clarissimo & Magnifico, Domino, Domino Lavrentio Smieszko-

Medicinae & Philosophiae Doctore Eruditissimo, nec non Generalis Regni Poloniae Lycaeii, Procancellario, Rectoreq; Vigilantissimo, Licentiatvs sine Secundae Laureae Gradu, in Artibus & Philosophia dignus, in frequentissima Illustriss: & Amplissimorum Virorum Corona, 11. Calend. April. Anno Domini, 1646. ritu solenni renuntiaretur. Ab Hyacintho Słotowski, Eloquentiae Auditore, Honoris & amoris ergo Decantata. (Tu wiersz w 2 kolumnach, u dołu:) Crac: Typis Alexandri Dymowski. fol. w., 1 karta.

Całość ujeta w ozdobne ramki; w środku między kolumnami wiersza winieta. Przy nazwisku Formankowica dopisano: Proscriptus A. D. 1673 mense Decembri.

Juszyń. II 190. Jagiell.

— ob. Lipnicki Andrzej (1647).

Słotwiński Albert ob. Kiriakiewicz L. (1743).

Słotwiński Jan (Orator e Crucis suggestu 1737) ob. Wysocki Samuel.

Słów kilka ob. Tyzenhaus A. (1784).

Słowa polskie ob. Uwagi (1790).

Słowa Bożego pastwa... ob. Łosiewicz Mich. (1708).

— ostatnie ojca... ob. Walewska Teodora (1785).

— do króla ob. Słowo (1673).

SŁOWACKI Franciszek. Epithalamium Andreae Petricovio et lectissimae Virgini Annae, Joannis Belzae Filiae sponsis in die nuptiarum per Franc. Slovaciū. Cracoviae apud Filipowski 1622. w 4ce.

Wierszem polskim i łacińskim.

Juszyń. II 192.

— Quaestio Physica de motu coelorum à M. Francisco Slovacio, publicè in Alma Academia Cracoviē: Deo auspice disputanda; anno à partu Virginis M DC. XXIII, die mensis Augusti 19. hora 10, in lectorio clarissimorum DD. Theologorum. Permissu M. D. Rectoris. Cracoviae. Ex Officina Typographica Francisci Cesarij. (1623). w 4ce, k. 6 nlb.

Na odwr. k. tyt. zaczyna się wiersz Ad alman Crac. Acad. Na karę 2 v. wiersz Ad... Jacobum Naymanovicium I. V. D. Archidiaconem Pilocen., almae Academię

Rectorem... Na k. 3 wiersz Ad unversos Philosophias... professores.

Quaestio brzmi: Utrum corpora caelestia quibus certa est simplicitas... capite primo libri secundi Physici Aristotelei... in orbem moveantur nec ne? Dzieli rzecz na 3 konkluzje. Odpowiedź brzmi: perabsurdum est motu proprio coelum rotari. O Koperniku nie wspomina, opiera się na Arystotelesie.

Jagiell. — Ossol.

SŁOWACKI (Slovaciū, Zdacoviensis) Piotr († 1588). Almanach Auff das 1583 Jar durch M. Petrum Slovaciū der löblichen Universität zu Krakaw verordneten Astrologum... Gedruckt zu Bresslaw durch Johann Scharffenberg. w 16ce.

— Ephemerides coelestium constellationum cum electionibus temporum ad annum Dñi M.D.LXXXIII (1583) qui est tertius ab Intercalari. Per M. Petrum Slovaciū Sdacoviensem, celebris academiae Cracoviensis ordinariū Astrologum factae. Nulla eclipsis Luminarium hoc anno in finiture nostro apparebit. Cracoviae, typis Andreae Petricovii. w 12ce, k 8(?). Jagiell.

— Itéletec, Az eg forgasa szerint: ez MDLXXXII. Esztendőre. Az Krakai Fő Academicanak Astrologusa Slovaciū Peternek Irasabol: Magyarra fordítatott. Nibol Sliuonius Mathe irasabol meg elegyitetet. Ajánlja a nyomdász Mantskóut Bálint Kónvw Nyomtato Nagys. Czobor Pál es Mártonnak, Sasinba lakozóknak. Költ szent Mathe napian... 1581. esztendőbe. 1582. w 16ce.

Szabó K. Régi Magyar Könyvtár, str. 101.

— Ivdicivm, Magyar nyelven, Az Eghi czilagoknak forgasából, az időkre valo számtartásual egyetemben; Christus Wrunk születése vtán 1583. Eztendőre: Slovaciū Peter, az Krakai hires neues Academicának fő Astrologusa által, irattatot es számlaltatot fel Horára, es as Cassai Delre. Egy szal Ecclipsis sem leszen ez Esztendőben az Cassai Horizontban. Bartfan, Daud Gutges. w 16ce, k. nlb. 32.

Szabó K. Régi Magyar Könyvtár, str. 103. —

Sprawozd. z posz. na Węgrzech nr. 287. Budapeszt. Akad. N.

— Kalendarivm. Es ez mostani M.D.LXXIX. Esztendőben történendő

neminem dolgokrul: Annak fölötté, az időnek naponkent köuettezendő allapattyarul iratot Itelet. Irta Slovacivs Peter Craccai Astrologus. Magyarra fordetotta Peechi Lukach. Ez esztendőben, ide mi felénc a Napba es a holdba, semmi fogyatkozás nem leszen. Nyomatattat nagy Szombatba. 1579. w 8ce, kart 44 (sygn. A—F).

Obacz Pécsi.

Szabó K. Régi Magyar Könyvtár, str. 85.

— Kalendáriom és az Egeknék s Tsillagoknak forgásából az Időnek naponként való Itélete MDLXXXIV. Esztendőre. Magyarra forditattott Slovacivs Péter mesternek Krakкаи Astrologusnak irásiból. Nyomtatta Otmár Balint. 1584. w 16ce.

Szabó K. Régi Magyar Könyvtár, str. 107.

— Kalendarz świąt rocznych... na rok 1583. w Krakowie, druk Siebeneychera. w 16ce.

Z dedyk. J. Zamojskiemu. Zapewne i w dalszych latach (1584—7) wychodziły jego polskie kalendarze. Musiały też być wcześniejsze, skoro są węgierskie wydania z r. 1579 i 1581 i niemieckie z r. 1582.

Miało być w bibl. Świdziń.

— Kalendarz Świąt Roczných y Biegow Niebieskich, z wyborem czasow: Ná Rok Pański 1588. Przestępny. Przez Piotra Slovaciwsza ze Zdáková, w Philozophię y w Lekárzkiey Náuce Doktorá, sławney Akadémiey Krakowskiey Astrologá, z pilnością napisany... W Kra. w Druk: Já. Siebeneychera. w 16ce, kart 56.

Zawiera: Co czynić albo czego się strzedz wedle aspektów. Kalendarz (z dwuwierszami u dołu stron). Od ark. C₂: „Przestrzeżenie y obwieszczenie przypadków“. To stanowi osobną całość z k. tyt. — Na odw. tyt. karty herb Lubomirskich i sześciowiersz, poczem przypis Sebast. Lubomirskiemu. Wychwała jego łaskę dla siebie i kolegów. — Następnie „Do czytelnika łask. o Praktyce na r. 1588 bardzo strasliwy“.

W I jej części opisuje skutki zaćmienia księżycy, które było roku zeszłego; skutki tegorocznego; o początku roku; przepowiednia o urodzajach, o powietrzu, o walce i pokoju; o powodzeniu niektórych królów; o powodzeniu różnych ziem polskich; o Turkach i Tatarach; o poselstwach; o ogniach. Daje też rady pauiom brzemiennym. Kruszce i rudy.

Drugą część „Praktyki“ zajmuje się odmiennością powietrza (meteoreologią) i przebiegiem pór roku. Kończy: Nalezienie rachunku co uczynią czerwone złote; wrzście drzeworyt: którym członkom które znamię panuje (podobny ob. w dziele: Ślązskowskiego Phlebotomia).

Z niego przedrukował nieco wierszyków Bernat Krakow. — O tem Dobrowolski w „Studiach staropolskich“ 1928 str. 351.

Wierzbowski III 2814.

Czartor. — Jagiell. — X. Chodyn.

— Schreibkalender auff das Jar M.D.LXXXIII. Durch M. Petrum Slovaciium, der löblichen Universitet zu Krackaw Astrologum, gestellet auff den Meridian der Kayserlichen Stadt Breslaw. Allen Obrigkeiten, Doctorn, Advocaten, Cantzley-verwandten, Kauffleuten und Händlern zu dienstlichem brauch sonderlich zugericht. Mit Röm: Kays: May: Privilegio. Breslau bei Joh. Scharffenberger 1582. w 4ce malej, 3¹/₂ arknsza.

Zebrau. Bibl. 205—6.

Wrocławs.

— Schreibkalender, auff das Jar M.D.LXXXIII. Durch M. Petrum Slovaciium, der löblichen Universitet zu Krackaw Astrologum, gestellet auff den Meridian der Kayserlichen Stadt Breslaw. Allen Obrigkeiten, Doctorn, Advocaten, Cantzley-verwandten, Kauffleuten und Händlern, zu dienstlichem brauch sonderlich zugerichtet. Mit Röm: Kays: May: Privilegio. (Na końcu:) Gedruckt zu Bresslaw, dnreh Johann Scharffenberg. w 4ce. Wrocławs.

— New und alter Schreibkalender anf das Jahr 1585 durch D. Petrum Slovaciium der löbl. Universität zu Krakau verordneten Astrologum. Breslau bei Joh. Scharffenberger. w 4ce, 3¹/₂ ark.

— Observatio de plica.. Doctoris Słowacki Academiae Cracoviensis Professoris 1587.

— Praktyka o komecie widzianey Roku Pańskiego 1577. dnia dziesiątego Listopada... przez Mistrza Piotra Słowacyusa ze Zdakowa sławney akademiey krakowskiey Astrologa. w 8ce, kart 4 (brak końca).

Na karcie tyt. widać jeszcze resztki drzeworytu, przedstawiającego kometa. Dolnej części kartki tytułowej brak. Na odwrotnej stronie szczałek tarczy z herbem Łabędź,

nad którą w dwóch wierszach: „...M. Księża Piotra Duni...a Plockie° Kandle: Kyronne°. Następuje dedykacja: „Jego Mo...dzu Piotrowi... Wolskiemu, Bisk... y kanclersowi K...mu Mościwe° Pa...wi w... M. Piotr Słowac... w łaskę m...“. W przemowie do czytelnika pisze: „...sdało mi się nie zdrogi, gdybym nieco pierwey o tym dotknął, iako się takowe gwiazdy na niebie rodzą. O czym ieżeli kto dostatecznie zechce wiedzieć, szerzejieamy to w łacińskim scripcie napisali“.

Jagiell.

— Prognosticon ex astris ad Annum Dñi 1585. qui est primus post bisextilem, & ab initio mundi 5547. Cui addita est praedictio effectuum Eclipsis Lunae, qui in praesentem annum inciderunt. A. M. Petro Slovacio Sdacoviensi, Philosophiae & Medicinae Doctore celebris studii Cracoviensis ordinario Astrologo descriptum & editum. Venus principaliter hunc annum gubernabit, Jove & Marte particeps. w 16ce.

Na odwrocie tytułu: In Arma M. D. D. Joann.

Petri Herberth z herbem rytym na miedzi. — Dochował się tylko tytuł.

Jagiell.

— Toż:... na r. 1587. w 16ce.

Z dedykacją i herbem Jacinty Młodziejowski etc. na odwrocie.

Dochowany tytuł i 1/2 następującej karty.

Jagiell.

— Przestrzeżenie y obwieszczenie przypadków wszelakich z nauki gwiazd y Biegów niebieskich: Na Rok Pański 1584. przestępny z Przybyszem, Ktoemu przydane jest opisanie skutków zaćmienia Słonecznego, które w tym roku w dzień w Niebowstąpienia Pańskiego oglądamy. Przez M. Piotra Słowacyusza ze Zdakowa, sławney Akademiei Krakowskiej Astrologa, pilnie napisane. Mars Panem roku niniejszego, a Jovis z Mercuriusem pomocnicy jego. (1584). w 16ce.

Dochowany tytuł. „Przestrzeżenia“ były dodatkiem „Kalendarzy“, ale posiadały osobny tytuł i osobne dedykacje.

Na odwrocie tytułu dedykacja i herb Bernarda Maciejewskiego. Jagiell.

— Toż:... (lata 1585 i 1586).

— Toż:... na r. 1587. w 16ce.

Na odwrocie dedykacja i herb J. M. P. Jacyntka Młodziejewskiego Podskarbi. Nadw. Dochowany tytuł i 1/2 drugiej karty.

Jagiell.

— Przestrzeżenie y obwieszczenie przypadków wszelakich, z nauki gwiazd y biegów niebieskich: Na Rok Pański, 1588. Przestępny, á od początku świata, 5550. K temu iest przydane opisanie skutkow zaćmienia Miesiąca, które było Roku przeszłego, y tych co w tym Roku będą. Przez Piotra Słowacyusza ze Zdakowá, w Philozophiey y w Lekárskiej náuce Doktorá, Sławney Akademiei Krákowskiej Astrologá, z pilnością napisáne... w 16ce.

Na odwrocie tytułu sześciowiersz na herb Lubomirskich.

Dedykacja Seb. Lubomirskiemu.

Tworzy łączną całość z powyżej opisanym Kalendarzem na r. 1588 (obacz tam opis treści).

Wierabowski III 2814.

Chartor. — Jagiell. — X. Chodyn.

— ob. Peciś Łuk. (Kalendarium 1579—97).

Soltykowicz O Akad. str. 260. — Scheibel Geschichte der Breslausehen Stadtbuchdruckerei 1804 na k. 27. — Bentkowski II 810. — Giedroyć Źródła do dziejów 1911. — Starowski Monumenta 133. — Teleżyński Epitaphia in Eccl. SS. Trinit. Crac. 1790 str. 35. — Wiszniewski VII 368. — Muczkows Statuta 211 oraz 220. — Sobieszcz, w Enc. Org. XXIII 621. — Żebrawski Bibl. 205—6 i Dodatki. — Windakiewicz Materiały ho hist. Polaków w Padwie (w Archiw. do dziejów lit. i ośw. T. III)... oraz Padwa 1891. — Acta rectoralia T. II (wydał Stan. Estreicher) str. 373. — Lachs Kronika lekarzy (Archiw. do dziejów XII str. 159).

Słowacki Stanisław ob. Hasło (1754).

Wadowski Wiadom. str. 319.

Słowacy ob. Papanek Jerzy (1780) — Słowianie.

Słowacyński W. ob. Tomaszewicze (Prośby 1780).

Słowakowicz Antoni ob. Słowakowicz Jan Ant. (Templum 1700 i Wieża 1695).

Słowakowicz Antoni Jan ob. Słowakowicz Jan Antoni (Germen 1701).

SŁOWAKOWICZ Jan Antoni Dr. med. († 26 maja 1721). Fortunatissimum Novi Seculi Germen In Gentilitio Bisontis Capite consurgens, Decorum Domus Dei continuó intentum. Illustrissimus ac Reverendissimus Dominus, D. Casimirus à Łuhna Łuhieski, Dei & Apo-

stolicae Sedis gratiâ, Episcopus Hera-
cleensis, Suffraganeus, Canonicus, ac
Sede Vacante Episcopatus Cracoviensis,
Generalis Administrator. Dum In Per-
augusta Clari Montis Czestochoviensis
Basilica, A Celsissimo ac Illustrissimo
S. R. I. Principe, Georgio Albrachto
Comite Denhoff, Episcopo Nominato
Crac: Duce Severiae, Supremo Regni
Cancellario. In magna Illustrissimorum
Hospitum frequentia, Ritu Sollenni In
Episcopum Consecraretur. A M. Joanne
Antonio Slowakowicz, Philosophiae in
Universitate Cracov: Doctore & Pro-
fessore, Scholae B. M. V. in Circulo
Crac: Seniore. in debita submissionis
argumentum officioso calamo Celebra-
tum. Die Sexta Martij. anno quo ger-
men De Casto Corpore venit. Cracoviae,
Ex Officina Francisci Cezary, S. R. M.
Illustriss. ac Reverendiss. Dñi Episc.
Cracov. Ducis Severiae; necnon Schola-
rum Novoduorscianarum Typographi.
(1701). fol., k. nlb. 16.

Na odw. tytułu herb Pomian (Łubieńskich)
i sześciowiersz łac. z podpisem: Antonius
Joannes Slowkowicz, Póseos Auditor.
Wspomina Mikołaja Łub., prymasa Ma-
cieja, bisk. Stanisława, Zygm. Łub. (tu
o Czarneckim). Na końcu pochwały bisk.
Dąbskiego, And. Olszowskiego, Stan.
Szembeka. Dziaków — Jagiell.

— Holocavstum Ivstitiae, ex erepto
terris, ad Supremum Caelestis Parla-
menti Iudicium vocato Perillustri olim
& Reverendissimo Domino D. Gasparo
Chvdzynski Sacrae Th: Doctore Almae
Metropolitane (sic) Ecclesiae Gneznensis
Canonico & Iudice Surrogato. Dum ei
In alma Metropolitana Ecclesia Gnez-
nensi inter magnos Peraugusti Capituli
dolores ingentesq; omnium planetus,
iusta persolverentur Factum, & a M.
Joanne Antonio Slowakowic in Vni-
versitate Crac: Philosophiae Doctore in
Academia Posnaniensi Grammatices
Professore Dolenti calamo Demonstra-
tum. Anno quo Iudex Deus, legibus
naturae humanae se subiecit 1698. Ty-
pis Academiae Posnaniensis. fol., kart
nlb. 3.

Stylem nakamiennym na cześć Chudsyń-
skiego, sędzięgo i kanonika przy arcyb.

gnięzn. Wychwała też Wacł. Leszczyń-
skiego prymasa.

Dziaków — Jagiell. — Ossol.

— † In Nomine Domini Amen.
Qvaestio Medica, De Scorbuto. Sub
felicissimo Regimine, Magnifici, Peril-
lustris, & Admodum Reverend. Domini,
D. M. Martini Oslinski, Sacrae Theol:
Doct: & Professoris, Collegae Majoris,
Ecclesiae Collegiatae S. Annae Decani,
Prosovicensis Praepositi, Zielonecensis
Curati, Contubernij Hierosolymitani, &
Classium Novodvorscianarum Studij
Almae Vniuersitatis Cracoviensis, Ge-
neralis ac Vigilatissimi Rectoris. Pro
Loco Inter Clarissimos, & Excellentis-
simos DD. Inclytae Facultatis Medicae
Doctores & Professores, in Alma Vni-
versitate Studij Generalis Cracoviensis
Obtinendo. A M. Joanne Antonio Sło-
wakowicz, Philosophiae & Medicinae
Doctore, Consule Cracov: S. R. M. Se-
cretario, In florentissima Illustrium Hos-
pitem Corona, ad Disputandum In Lec-
torio Collegii Majoris CC. DD. Theo-
logorum Proposita. Anno Domini 1716.
Die (dopisane: 27) Mense (dopisane:
Aprili) Cracoviae, Typis Francisci Ce-
zary, S. R. M. Illustrissimi & Reveren-
dissimi Dñi Episcopi Crac: Ducis Se-
veriae; necnon Scholarum Novodvor-
scianarū Ord. Typographi. fol., k. 2 nlb.

Teza brzmii, iż Scorbutum curabilis est per
chirurgiam, pharmaciam et dietam. Opi-
sue w trzech początkowych konkluzjach
chorobę, dziedziczną, symptomata, przy-
czyny. Poleca jako lekarstwo herbam Thee
pro potu. Na końcu berka akad.

Ossol. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Responso Pro Loco, Inter Cae-
lestis Vniuersitatis Ordines Obtinendo,
Labore non indecoro, & Heroicis Vir-
tutum Actibus. Clarissimi Olim & Ex-
cellentissimi Domini, M. Casimiri Mu-
siałowicz, In Vniuersitate Cracoviensi
Philosophiae Doctoris & Professoris,
Meritissimi Collegae Minoris Vocati.
Institvta. Et post feralem illius fatorum
imperio è terris vocationem, Dum Ei
Iusta, in Ecclesia Collegiata Divae An-
nae. Maximo Omnium Vniuersitatis Or-
dinum luctu persoluerentur, felle mae-
roris tincto Fratris calamo. M. Joannis

Antonii Słowakowicz, In Vniversitate Cracoviensi Philosophiae Doctoris & Professoris, Scholae Beatissimae Mariae Virginis, in Circulo Cracoviensi Senioris. In vim etiam post fata videntis Fraternali affectus, Manifestata. Anno obtentae Salutis Magisterio Aeternae Sapientiae. 1701. Die 18. Augusti. Cracoviae, Typis Vniversitatis. fol., k. 4 nlb.

Dedykacja wierszem: Franc. et Stan. Szembeciis. W panegyryku pisanym stylem nakamiennym wysławia także Przeciława Szembeka i P. Pracslewica.

Czartor. — Jagiell.

— Sol nubilo sanguinis per Lechicos campos sparsi Circumdectvs, In Aquis Gentilitiis Divinissimi Thomae Aquinatis Doctoris Angelici, ab aspectibus Martis & Mercurij Reconditus; Ac Tandem coruscantibus sanctitatis & sapientiae radijs Melivs Accensvs, ipso die recurrētis Ejus solennitatis, in Basilica SS. Trinitatis, Ordinis Praedicatorum, A. M. Ioanne Antonio Słowakowicz, In Alma Vniversitate Cracoviensi Philosophiae Doctore & Professore, Seniore Scholae Beatae Mariae Virginis in Circulo Cracoviensi, Oratione Panegyrica Lveidior Demonstratvs. Anno, quo fudit MenDaCes teChnas aeternI gratIa PhaebI. Cracoviae, Typis Nicolai Alexandri Schedel S. R. M. Ord. Typ: (1703). fol., k. nlb. 8.

Na odwr. tytułu herb Rogawskich „Nałęcz“ i czterowiersz z podpisem: Josephus Rogawski ensiferides Braclav. in Univ. Crac. grammat. alumnus. — Ded: Ad Joannem de Rogaszyn Rogawski, ensiferum Braclav. Jagiell. — Krasina. — Ossol.

— Templum Gratitudinis, Gentilitio Circumfusum Szreniawa, Fortvnae Pro Reduce Sacro Templi Praeside, In Publico Craciae foro, Votis vocibusq; Populorum, Erectvm. Quod Perillustri, & Reverendissimo Domino, D. Dominico Lochman, L. V. Doctori, Ecclesiarum B. M. V. in Circulo Cracoviensi, Archipraesbytero Invlato, Collegiatarvm Sandomiriensis Decano, Opatoviensis Custodi, Hospiti ab Aperta Sancta Porta gratissimo, omnem fortunam secum vehenti, Inter mille salutantium acclamationes, M. Ioannes Antonivs Słowakowicz,

Philosophiae Doctor & Professor, Senior Scholae B. M. V. in Circulo Cracoviensi officioso cultu & salutorio applausu Reseravit. Anno reseratae Portae Gratiarum, M DCC (1700). Die 8. Septembris. Cracoviae, Typis Schedelianis. fol., kart 4 nlb.

Na odwr. k. tyt herb „Szreniawa“ i ósmiowiersz z podpisem: Antonius Słowakowicz, Alumnus Scholae Poaeos. — Pochwały Lochmana stylem nakam. Ossol.

— Wieża w tyśiąc Tarcz ná obronę Oyczynny, Vzbroiona, Niebá y Ziemie Krolowey Protekeya, Szczodrobliwá y dobroczynná ręká, Iasnie Wielmożney Jey Mosci Paniey, P. Domicilli Warszyckiey, Woiewodziney Sendomierskiey, Piotrkowskiey, Oycowskiey, &c. &c. Starosciney Wystawiona; y Przy Solenney Introdukcyey, Bráctwá Szkaplerzá Świętego, do Kościołá Pileckiego, Kánonikow Regulárnych de Poenitentia B. V. Mariae, Przez Jana Antoniego Słowakowica, w Przesławney Akadémiey Krákowskiey, Náuk Wyzwolonych, y Filozofiey Bákálarzá, Oczystym Wierszem Reprezentowana. Roku Páńskiego, 1695. Dniá 21 Listopada. W Krákowie, w Drukárni Akadémickiey. fol., kart 6 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb rodziny Wierzbowskich „Jastrzębiec“ i sześciowiersz z podpisem: Antoni Słowakowicz; na k. 2iej dedykacja wojewodzinie sandomier. (Domiceli z Wierzbowskich Warszyckiey) podpisana przez Jana Słowakowicza F. (filozofji B. (akálarza). Od k. 3iej zaczyna się: Wieża w tyśiąc Tarcz. (wiersz).

Cały ten wiersz oddaje nástrój przynębiaunia panujący w społeczeństwie i niepokój wojenny: „Już pewnie Polska innych monarchini — Narodów na tę u świata szawini — Cenzurę, iáe poszódzie obrony — potym korony“. Obrony oczekuje od Matki Boskiej. Wysławia też zasługi wojewodziny, która dopomogła do wprowadzenia Bractwa Szkaplerza.

Dzików — Kras. — Ossol. — Warsz. uniw.

— ob. Cvpler Fr. (Capitolium 1696) — Goszkowski Alb. Jos. (Remedium 1721) — Piskorski Seb. (1696).

Gąsiorowski Hist. med. pol. II 332. — Muczkowski Statuta 363, 365. — Sobieszczański w Encykl. Org. XXIII str. 626.

SŁOWAKOWICZ Józef, prof. zamojs. Gigantomachia In Perniciem Verioris

Iovis Christi A Gigantibus Iudaeis Facta. Anniversariâ Parasceves die ad Sepulchrū Christi Dñi In Insigni Collegiata Zamoscensi, Conspectui Maegni (sic) Spectatoris. Per M. Iosephvm Słowakowicz, Philosophiae Doctorem in Alma Vniversitate Zamoscensi Ordinariū Rhetorices & Dialectices Professorem. Conflictū Oratoriō Reproducta. Anno Domini 1732. Die 11 April. (Tu wiñieta). Typis Vniversitatis Zamoscensis. fol., kart 12 nlb.

Na odw. k. tyt. herb i dwa czterowiersze, jeden z podpisem: Nicolans Udrycki Capitan: Kamienobrod; drngi: Stanislaus Kamodzinski Pocill. Braclav: Dedykacja autora: Mathiae Pawłowicz S. Th: Doctori, Iuris Canonici Professori, Tarnogrodensi Praeposito, Radziecinensi Crato, Insigni Collegiatae Zamoscensis Scholastico, Vniversitatis Procellario. Od k. 3iej Oratio, w której przeprowadza porównanie Jowisza z Chrystusem.

Dzików — Jagiell. — Zamoj.

— Lavdetyr Jesvs Christvs Amen. Quaestio Logica, De Objecto. Svb Patrocinio Illustrissimi & Excellentissimi Domini, D. Michaelis Zdislai in Zamoscie Zamoyski, Haeredis Ordinati Palatini Smolencensis &c. Almae Vniversitatis Zamoscensis; Fundatoris & Mecaenatis Amplissimi, Intra decursum Annuae Festivitatissuae, Clientali plaudente affectu, Per M. Iosephum Słowakowicz, Phiae: Doctore, In Alma Vniversitate Zamoscensi Cursus Philosophici Professorem, Pro loco Inter Clarissimos Dominos Pvblicarvm Lectionvm Professores Obtinendo, In Lectorio superiori. CC. DD. Philosophorum Publicae Disputationi, Proposita. Annō Domini 1734. die... Typis Vniversitatis Zamoscensis. fol., k. 4 nlb.

Przyp. Michałowi Zdzisławowi Zamoyskiemu, Ordynatowi Wdzie Smoleńskiemu.

Na odw. tytułu cytaty z pis. staroż. Quaestio brevis: Utrum ens rationis... sit objectum logicae adaequatum nec ne? Broni zdania, że ens est a solo intellectu humano formabile, a nie od intelektu boskiego lub anielskiego. Na końcu: Sub reg. M. Pruski. Zamoj.

— Phoenix Ingeniorvm Clarissimvs ac Excellentissimvs Dominvs Dominvs M. Michael Pruski In Alma Vniversi-

tate Zamoscensi V. I. Doctor, Civilis Professor, Geometra Iuratus, Facultatum Decanus Ad Diem Festivitatiss Annuā revolutione recurrentis S. Michaelis Archangeli Tutelariss Sui, Per M. Iosephvm Słowakowicz Philosophiae Doctorem, in eadem Vniversitate Rhetorices & Dialectices Ordinariū Professorem, Gratulatoriō Plausū Lvei Publicae Demonstratvs. Annō Dñi 1732. Die 29 7bris. Zamoscii Typis Vniversitatis. fol., kart 7 nlb.

Na odw. k. tyt. herb i czterowiersz z podpisem: Andreas Kober, Anditor Rhetorices. Na końcu: sub... auspicio... Casiniri Osęcki... rectoris.

Wychwała Pruskiego, Konst. Fel. i Jana Szaniawskich oraz J. Skarbka, bisk. stylem nakamiennym. Zamoj.

— Roseum Purpurati Honoris Iter, Pulchris Capellarum gressibūs Plus ultra Petendum. Quō dum Illustrissimus et Excellentissimus Dñus D. Iosephus Petrus Comes in Słypow Szembek, Dei, & Sanctae Sedis Apostolicae Gratia, Episcopus Chelmensis, Thronum Praesuleae Dignitatis, Inter Festivas acclamationes et publicos Plausus, Solenniter Consunderet, e Voto Universitatis Zamoscensis Per M. Iosephvm Słowakowicz, Phiae Doctore, Iuris Canonici, ac interea Cursus Philosophici, in Vniversitate Zamoscensi actualiam Professorem, Canonicum Zamoscensem, Reverenti Oratorio Stylō Demonstratvm. Anno Domini 1737. Die... Mense... Leopoli. Typis Confraternitatis SSmae Trinitatis. fol., k. 27 nlb. (brak końca).

Na odw. str. tytułu herb Szembków. Pod nim dwowiersze podpisali Maciej Ciemniowski i Michał Rulikowski Stud. Akad. Zam. Przypisał prozą Szembekowi Bisk. Chelmskiemu. Podaje dużo wiadomości o rodzinie Szembków. Zamoj.

— ob. Amlerski Jakób (Flores gratiae 1739) — Podziomkiewicz Klemens Kanty (Differentia 1745) — Sikorski Ant. (1737) — Zawadzki Stan. (Argo navis 1724).

Kochanowski Dzieje Akad. Zam. — Mnczkowski Statuta 385—388. — Wadowski Wiadomość str. 319.

SŁOWAKOWICZ Stanisław (1634 † 1702). Eclipsigraphia Sev Luminaria

Magua Anno Domini 1668. Bissextili, Mensibus, Diebus, Horis, Minutis &c. vt infra, Quaternis quidem vicibus. In Deliquio ad puncta Ecliptica Calculo Astronomico Ad Praecepta Lansbergiana Reducto. Per M. Stanislavum Słowakowicz Philosophi: Doctorem, Collegam Minorem, & Ordinarium Astrologiae in Academia Cracov: Professorem, Deprehensa; sed tantum pro tribus, in Meridiano Cracoviensi conspicuis fideliter Examinata. Cracoviae, In Officina Typographica Balthasaris Smieszkwowicz, S. R. M. Typ. (1668). w 4ce, k. 7 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb rodziny Wisenbergów i ośmiowiersz. Dedykacja autora: Andreae Wisenberg haeredi in Czechowice, Czesowice, Bestwina, Komorowice & Masłomiaca, S. R. M. Cubiculario, z datą: a Coll. Min. die 1. Jau. A. D. 1668 zajmując 2ą kartę. Żoną Wisenberga była Barbara Langa. Wywodzi ród Wisenbergów z kastywa głogowskiego. Wspomina jego podróże zagraniczne. Spokrewniony był z Mich. Zbrzydowskim, woj krak. Nazywa go „oculus Joannis Casimiri“, którego był pokojowym.

Od karty 3 do 7: Plenilunium eclipticum z trzema rysunkami astronomicznymi. Jagiell. — Krasin. — Ossol.

— Horographia Abo Godzinuik, Wschody, Zachody, Południe, Północ; Wielkość Dnia y Nocy. także kiedy y iak wiele Dnia przybywa, a Nocy vbywa: & e contra, Nocy vbywa, a Dnia przybywa wskazujący. Na Meridyjan Krakowski y na insze mieyscá ná mil 30. Krakowowi przyległe do Lat circiter stu. Przez Stanisława Słowakowica, Filozofiey y Medycyny Doktora y Professorá. W Roku 1680. Przestępny Wyrachowany. Cracoviae, Typis Uniuersitatis. w 12ce podłużn., k. 28 nlb.

Rozpoczyna: Do Czytelnika. Potem idzie Kalendarz. Ostatnia jego rubryka nosi napis: Excytaz chrześciański — i zawiera cytaty z biblij i z ojców kościoła oraz wskazania, które dni są „dies Aegypt.“ (to jest feralne). Na ostatnich stronach „informacye“, jak należy korzystać z tego godzinnika.

Żebrawski Bibl. matem 318—322.

Czartor. — Jagiell.

— Icon Damnatae ad tenebras Lvnae, Qvam Calcvo Lansbergiano Anno Domini, 1673. Aprilis Expressam, Et

deinde Anno Domini Embolismali, 1674. Mensibus, Diebus, horis, min. vt infra, M. Stauislavs Słowakowicz, Philosophiae & Medicinae Doctor, Collega Minor, & Astrologiae Ordinarius in Academia Cracoviensi Professor. Orbi Sarmatico videntam Proposvit. Cracoviae. Ex Officina Schedeliana, S. R. M. Typograph. w 4ce, k. 7 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Myszkowskich i sześciowiersz. Dedykacja autora: Joanni Gonzagae Marehioni in Mirow Myszkowski, Succamerario et Commissario generali Belzensi, Tyszczeniensi, Capitaneo, S. R. M. Rothmagistro.

Opisuje plenilunium eclipticum lunae z 21 stycznia oraz z 7 lipca 1674 i podaje odpowiednie wyrachowania oraz 2 figury w tekście.

Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow. — Warsz. uniw.

— Kalendarz Świąt Rocznych, y Biegów Niebieskich, z Wyborem czasów y z Aspektami. Na Rok Pański Przybyszowy, 1661. Po Przestępny Pierwszy. Przez M. Stanisława Słowakowica, Nauk wyzwolonych y Filozofiey w Sławney Akadémiey Krak: Doktorá y Professorá z pilnością napisány. W Krakowie, V Dziećdźciow Stánisł. Lenczowskiego Bertut. w 16ce, k. 40 nlb. (sygn E).

Rozpoczynają Aspekta i Kalendarz (poprzedzany czystymi kartkami; na nich w egz. Kórń. zapiski treści gospodarskiej i osobistej). Od ark. C: Prognosticon Abo Przewroga z Obrotów Niebieskich. Składa się on z dwóch części. W I części: o chorobach, zómnieniach, o prozaju, o wojnach... itp. W II części przechodzi miesiąc za miesiącem i wróży pogodę. Na końcu: Zebranie jarmarków i ryjina całowika otoczonego figurami zodiaku. Kórnik.

— Toż... na rok 1662. w 16ce.

— Toż... na rok 1663. w 16ce.

— [Nowy y Stary Kalendarz... na rok Pański 1664]. w 4ce.

Ze Słowakowicz oprócz Kalendarza malutkiego (w 16ce) wydawał Kalendarz większy (w 4ce) świadczą szczątki tych kalendarzy, zachowane w Bibl. Jagiell. O jedynej karcie z tego kalendarza ob. pod Prognozyk z r. 1664.

— Kalendarz Świąt Rocznych. Na Rok Pański 1664. Przestępny po Przybyszowym pierwszy Według Bully Ovcá S. Sixta V. Przez M. Stanisława Słowakowica, w Sławney Akád: Krak:

Filozofiej Doktorá, Astrologiej Professorá, z pilnością wyrachowany. Tego Roku jedno zámienie Mieściá najlepiej obaczemy W Kazimierzv. W Drukárni Balcerá Smieszkwiczá, Typogr. w 16ce.

Egz. Jagiell. ma tylko 8 kart, kończy się na 19 maja.

Rozpoczynają przepowiednie i rady „co pod Aspektami, które miesiąc miewa z Planetami dobrze albo źle sprawować“. Tak np. pod „Szeany (sic) Merkuryusza“ radzi: „Księga się zabaw, dziatki na naukę oddaj, odszczepieńców argumentem dojeżdżaj“. Albo „dzień do wszystkiego niesposobny, mianowicie do lekarstw i puszczania krwi. Niegraj z ogniem, z swoim równym przestaj“.

Jagiell.

— Toż:... na rok 1665. w 16ce.

— Kalendarz Świąt Rocznych, y Biegów Niebieskich, z Wybozem czasow, y z Aspektami. Na Rok Panski, 1666. Przybyszowy, á po Przystępnym Wtóry. Przez M. Stanisława Słowakowicza, W Sławney Akadémiej Krákwoskiej, Filozofiej Doktorá Astrol. Professorá, ku dobremu pospolitemu z pilnością napisany. Tego Roku Zámienie Słoneá obaczmy. W Krakowie, W Druk. Woyciechá Siękielowicá, J. K. M. Ty. w 16ce, k. 52.

Rozpoczynają: Aspekta. Kalendarz (na białych kartkach zapiski) a pod miesiącami czterowiersze treści lekarskiej. — Od k. 17: Prognosticon Abo Przystęga z Obrótów Niebieskich... (z osobnym tytułem). Na odwrocie herb Dąbskich, poczem dedyk. Hiacyntowi Dąbskiemu, kaszt. bieckiemu. Był on uczniem Akad. krak. i dworzaniem bisk. Pstrokońskiego, a potem walcsył pod Czarnieckim.

Prognostyk składa się ze zwykłych dwóch części, poczem zebranie jawnarków, a ost. stronę zajmuje duża winieta. Kórnik.

— Toż:... na rok 1667. w 16ce.

Ossol.

— Nowy y Stary Kalendarz W Którym Oprócz Świąt Rocznych, y Biegów Niebieskich, Na Rok Panski 1668. Przystępny, Po Przybyszowym drugi. Stanom Roznym Iáko to Dnchownym, Swieckim, Rycerskim, Gospodárskim, &c. Służącym. Wydána jest Náuká o Wczesnym puszczaniu krwi. Przez M. Stanisława Słowakowicza Filozofiej Doktorá y Professorá, Astrologiej

w Akád. Krák: w Mnieyszym, Collegium Ordinárynszá. W Krakowie. W Drukárni Bálcerá Smieszkwicá. I. K. M. Typ. w 4ce, k. 26 nlb.

Tytuł drukowany czarno i czerwono a także i Kalendarz.

Układ jak awykle. Na początku jest: Co czynić, albo czego się strzedz według Aspektów z planetami. — Potem kalendarz (z radami higien. o wczesnym puszczaniu krwi i z wierszykami np. „Kto w dzień woskową świecę wypalewa, Ten na noc i olej do lampy nie miewa“. — Wytłumaczenie kolejne liter alfabetu, co pokazują celem krwi puszczania. Kończy Compendium a aforysmów Avicenny, Aetiusa, Sawonaroli i innych medyków o puszczaniu krwi.

Na k. 14 v.: Speculū Phlebotomiae (rycina okazująca na figurze ludzkiej sposoby puszczania krwi). — Od k. 15 osobna karta tytułowa: Prognostyk Abo Przystęga... na rok 1668.. przez M. Stanisława Słowakowicza... (ob. pod Prognostyk).

Kalendarze Słow. mają pewną indywidualną cechę przez uwzględnienie duże medycyny — przez pomieszenie jej z astrologją — i przez swoją ortodoksyjność. Temu zapewne zawdzięczają popularność.

Jagiell.

— Nowy y Stary Kalendarz W Którym Świątá Roczne, Biegi y Wybory Niebieskie, czas śiania, szczepienia, puszczania krwi y pnrgowánia się. Dobrym Ná Rok Páński, 1669. Przybyszowy, Po Przystępnym pierrwszy Wyrachowawszy porządkiem; Przydány jest sposób wyrozumienia complexiej, obyćzaiow szczęścia y nieszczęścia każdego człowieka: Tudziesz Opisáne są pomocy przeciwko gromom y pioronom trząskájącym Przez M. Stanisława Słowakowicza Filozofiej Doktorá y Professorá: Astrologiej w sławney Akadémiej Krakowsk: w Mnieyszym Kollegium Ordináryusza. W Krakowie, W Drukárni Bálcerá Smieszkwicá J. K. M. Typog. w 4ce, k. 21 nlb.

Tytuł i kalendarz drukowane czarno i czerwono. Obok kalendarza rady praktyczne: Pomoc przeciw pioronom (dużo przesądów, inter. etnografa).

Od k. 15 idzie Prognostyk na r. 1669.

Jagiell.

— Toż:... za r. 1670 (ob. Brosciusz).

— Toż:... za r. 1671 (ob. Jan Gostumiowski).

Zdaje się, że w tych dwóch latach, Broscius i Gostumiowski wyręczyli Słowakowicza.

— Kalendarz Świąt Rocznych. Na Rok od Narodzenia Pána y Zbawiciela Nászego. 1672. Przystępny, Po Przybyszowym, Pierwszy. Przez M. Stanisława Słowakowicza, Sławney Akadémie Krakowskiej Filozofiej, Medycyny Doktorá, Astrologiej y Mnieyszym Collegium Ordynariuszá Wyrachowany. W Krakowie, W Drukarni Woyciecha Goreckiego. w 16ce, kart 36 nlb. (sygn. A—E₄).

Po każdym miesiącu kalendarza dodany wierszyk, oparty na anagramacie z nazwy miesiąca. Wierszyk ten daje praktyczną radę stosowną do danego miesiąca.

Od k. 17tej (sygn. C): Prognozyk Abo Przystroga Z Obrotow Niebieskich, Względem przypadków wszelákich, ktorými niebo przegráza nam. Na Rok Panski M.DC.LXXII (1672). Ktory jest Przystępny, á po Przybyszowym Pierwszy. Przez M. Stanisława Słowakowicza... Prognozyk dzieli się na rozdziały: o początku roku, o wojnie, o sąmieniach, o chorobach, o potrzebie astrologji dla medyka, o paniach brzemiennych itp. Poczem przepowiednie pogody i zebranie jarmarków. — Na końcu rycina okazująca na człowieka, gdzie należy puszcząć krew.

Na k. D opowiada o swoim pobycie we Włoszech, o zetknięciu się z Drem Fortesem w Wenecji (któremu nie nowina przez jeden miesiąc 12000 dukatów zebrać), o Drze Casalim w Padwie, o przyrzadach, jakie medycy we Włoszech posiadają. Jego kalendarze są ciekawym przyczynkiem do stanu medycyny w Polsce.

Czartor. — Jagiell.

— Toż... (za lata 1673, 1674, 1675).

— Nowy y stary Kalendarz... na Rok Panski 1676 przez M. Stanisława Słowakowicza. w Krakowie w druk. Jerzego y Mikołaja Schedlow. w 4ce.

Sobiesca. w Enc. pow. Org T XIII s. 660. Ossol. — Warsz. uniwers.

— Toż... na r. 1677.

— Nowy y Stary Kalendarz świąt rocznych y biegów niebieskich, Kapłanom, dla porządku Kościoła bożego, gospodarzom dla siania, szczepienia etc. chorym dla lekarstw y puszczania krwi, zdrowym dla traktowania spraw y dzieł poważnych wielce służący na rok 1678 z pilnością uważony y wyrachowany

p. M. Stanisł. Słowakowicza Filoz. y Med. Dra. Kraków w druk. akad. w 4ce.

— Toż... na r. 1679 tamże. w 4ce.

— Toż... na r. 1680 przez M. Stan. Słowakowicza Filoz. i Med. Dr. z winietką, w Krakowie u Schedłow. w 4ce.

— Toż... na r. 1681. w 4ce.

— Toż... na r. 1682. w 4ce.

— Nowy y stary Kalendarz świąt rocznych y biegów niebieskich. Kapłanom, dla porządku Kościoła Bożego; Gospodarzom, dla siania y szczepienia; Zdrowym, dla traktowania spraw poważnych; Myśliwym, dla szczwania zwierza, wielce służący. Na Rok Panski M.DCLXXXIII (1683). Po Przybyszowym Pierwszy po Przystępnym Trzeci. Z pilnością wyrachowany przez M. Stanisława Słowakowicza, Filozofiej y Medycyny w Akad: Krakowskiej Doktorá. W Krakowie w Drukarni Schedlow, I. K. M. Typogr. w 4ce, str. F₄ (kart 21 nlb.).

Na tytule rycina rytownika P. K. (dwie siedzące niewiasty: astronomja i medycyna). Zaczyna broszurę: Co pod aspektami złe abo dobrze sprawować; dalej przy kalendarzu: Animadversaria na Abrys komety astronomicznej w r. 1681. d. 9. Marca, inconstitit Superioribus et sine approbatione M. D. Rectoris wydanej. Tu mówi, że autor suplementował error y w kalendarzu in quarto wydanym na rok 1681. Rzecz jest o tłumaczenie snu, o to jak się kometa rodzi z zasadą przeciwnych nauce Arystotelesa i wiele innych sporów. (Ob. niżej: Postliminium 1681). Ten dyskursik jak autor go swie, idzie od ark. A₂ do D₂. Poczem na E₁ Prognozyk. — Na końcu zebranie jarmarków,

Kallenbach w Tygod. ilustr. 1903 oras Kurjer warsz. 1903 N. 336, a także w książce pt.: Csa y Ludzie 1905 str. 341 i nazt. opizuje egzemplara bibl. Wilan. będący własnością Jana III (na wyprawie pod Wiedeń) i zawierający liczne jego notaty.

Jagiell. — Wilanów.

— Toż... na r. p. 1684.

Jagiell. — Wilanów.

— Toż... na r. Panski MDCLXXXV przybyszowy po przystępnym pierwszy przez... w Krakowie w drukarni Cezarego JKM. typogr. w 4ce.

Mieści: Drugą część chronologiej o monarchii tureckiej. Jagiell. — Ossol.

— Nowy y Stary Kalendarz na r. 1686 przez M. Stan. Słowakowicza

Filoz. y Med. Dr. [Z ryciną na tytule]. w Krakowie, w druk. Szedłów. w 4ce.

O przypadkach białogłowskich.

— Toż... rok p. MDCLXXXVIII .. przez... Cracoviae typis Universitatis. w 4ce.

Mieści wiadomość o mieszkańcach różnych wysp. Ossul.

— Toż... na r. p. MDCLXXXIX (1689). w 4ce.

— Toż... na r. 1690. w 4ce.

O królestwach, prognostyk.

— Toż... na r. 1691. w 4ce.

Wiadomości różne z prognostykiem.

— Toż... na rok 1692.

— Toż... na r. 1693. w 4ce.

O bałwochwalstwie, z wierszyk. prognostyk.

— Toż... na rok 1694.

— Kalendarz na r. 1695... przez M.... Kraków, druk. akad. 1694. w 4ce.

Mieści: Curiositates. Wiersze. Czartor.

— Toż... na r. 1696.

— Toż... na r. 1697.

— Toż... na r. 1698. w 4ce.

Drukow. w druk. Akadem. — Z sekretu. naukami.

— Toż... na r. 1699. w 4ce., k. 22.

Medicina. Astrologia. — Mieści rzecz o drzewach i owocach. Kórnik.

— Nowy Y Stary Kalendarz. Świąt Rocznych, y Biegów Niebieskich, Káplánom, dla porządku Kościoła Bożego, Gospodarzom, dla śiania y szczepienia. Chorym, dla porátowania zdrowia. Zdrowym, dla tráktowania spraw poważnych. Myśliwym, dla szczwania zwieżá. Wielce słuźący. Na Rok Panski M.DCC. to jest, 1700. Pospolity. Który jest po Przybyszowym Pierwszy Przez M. Stanisława Słowakowica, Filozofey y Akadémiey Krákowskiey, Doktorá y Professorá, z pilnością Wyrachowany. (Tu rycina). W Krakowie w Drukárni Akadémieckiey. w 4ce, k. 22 nlb.

Rycina na k. tyt. przedstawia dwie siedzące postacie kobiece z rozmaitemi narzędziami z napisem u góry: Nos ambae unum sumus, u dołu pod jedną: Medicina, pod drugą Astrologia i litery I. B.

Drzeworyt na rycinie jest ten sam, co i w kalendarzu Gostumiowskiego z roku 1671 i w Broscinsza z r. 1670, tylko u tego rytownik podnazony: P. K. — Porówuaj zresztą Kalendarz na r. 1683.

Zaczynają Aspekty. Te które są drnkowane czerwono, te są dobre. — te co czarno są złe.

Przy miesiącach jest Martyrologium po łacinie i sentencje wierszowane polskie. Od ark. 2 Prognostyk generalny, Prognostyk partykularny, O Krakowie, Wielko i Małopolsce, O odmianie powietrza, Zebranie jarmarków. Jagiell.

— Toż... na rok M DCCI (1701). w 4ce.

Mieści: Martyrologium. Kórnik.

— Toż... Na Rok Panski M.DCC.II (1702). Który jest po Przybyszowym Pierwszy. Przez M. Stanisława Słowakowica, W Akadémiey Krákowskiey, Filozofey Doktorá y Professorá, Bursę Jeruzalem Seniorá, z pilnością Wyrachowany. (Tu rycina, jak poprzednio). W Krakowie, w Drukárni Akadémieckiey. w 4ce, k. 20 nlb.

Mieści: Wyrozumienie charakterów. Przy kalendarz: Martyrologium w ciągu dalszym od 27 Martij do 1 Majj. Zarazem zdania i wierszyki. Od ark. E prognostyki Cz. I o rewolucyi roczney i Korony Polskiej Prowincyach. Cz. II O codzienney odmianie powietrza. Kończą jarmarki. Jagiell.

— Postliminium Cometarum, Aboráczey Niebo z Dawná á nieślušnie, Kometom, Przez Filozofow odebrane, A teraz znowu Práwem, y wymiárem Geometrycznym, z Okázycy świecácej w Roku 1680. y 1681. w Grudniu y w Styczeniu Komety, zá Stáraniem y nakładem Stanisława Słowakowica, Medicyny Doktorá y Professorá, Ráyce Krákowskiego, z Przydatkiem krotkiego ná końcu Prognostyku. Przywroczone. w Krak: Druk: Akadémieckiey. (1681). w 4ce, k. 38 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Małachowskich „Nałęcz“ i sześcioramiennego łac. Na 2iej k. dedykacja autora Janowi Małachowskiemu, biskup. krak. (po łacinie). Tu powołuje się na starszych i nowszych astronomów (Tycho, Kepler itp.). — Na k. 3iej u góry winieta i Antilogium. Cały tekst przeważnie po polsku z rysunkami (miedzioryty).

Część I opisuje różne opinie, jakie starożytność trzymała o kometach. Autor zbija różne teorie i dopiero na k. E₂ „wydaje swoje o kometach zdanie“. Na k. F₂ opisuje swoje obserwacje a lat 1680—81.

Część II prognostyczna o różnych przypadkach, które zwykły następować po kometach. Dzieli komety na bellatrices, famelicie, pestiferi. Na k. G₄ wizerunek komety widzianej w Krakowie 29 grudnia 1680 o godzinie 6. Poczem prognostyk: O chrześci.

jaństwie, o narodzie polskim, o Niemcach, o W. X. Lit., itd. itd. Na k. I₁: o sądnym dniu. Na końcu: Index summorum pontificum według prorocstwa Malachiassa. Na ostatniej stronie odzywa się „Do czytelnika”, gdzie polemizuje pro honore Scholae Regni z autorem „Abrysu komety astronomicznej”. Mówi, że indulgendo młodemu jego latom nie idę z nim na pojedynek w wierszach do Zoila. (Chodzi o dziełko Kaspra Ciekankowskiego, obacz tom XIV str. 278. Ciekankowski wydał swój Abrys inconsultis superioribus et sine aprob. rectoris).

Obacz wyżej: Kalendarz na r. 1688.

Egzemplarz Kras. oprawny ozdobił z super-exlibrisem, przedst. Należę a po boku cyfry J. M.(ałachowski) D. G. E.(pisc.) C.(rac.) D. S.(ev.) C.(ancell.) A.(cadem.). Jest to widocznie egzemplarz ofiarowany biskupowi przez autora. Potem był on własnością gener. Karwickiej.

W Enc. Org. XXIII. 626 tytuł błędny!

Akad. — Jag. — Krasin. — Warsz. uniw.

— Prognosticon Abo Przewroga z Obrótow Niebieskich. Z strony przypadków wszelakich y odmienności. Na Rok Panski Przybyszowy, M DC.LXI (1661). Po Przewrotnym Pierwszy Przez M. Stanisława Słowakowica, Nauk wyzwolonych y Filozofiej w Sławney Akad. Krak. Dokt. y Professorá z pilnością napisany. Mars obeymuie Regiment doroczny, Iupiter iego Assessor przybozny. w 16ce, kart 24 nlb.

Stanowi całość z Kalendarzem Świąt rocznych na r. 1661 zaczyna się howiem od karty C. — Obacz wyżej.

— Toż:... Względem przypadków wszelakich: ktorými nam Niebo przegraża. Na Rok Panski, M.DC.LXVI (1666). Przybyszowy, Po Przewrotnym Wtóry. Przez Stanisława Słowakowica, W Sławney Akadémiej Krákowskiy, Filozofiej Doktorá Astrologiej Professorá, z pilnością vpatrzona. w 16ce, kart 36 nlb.

Stanowi całość z Kalendarzem Świąt rocznych na r. 1666, zaczyna się od k. H, ob. wyżej.

— Prognostyk Abo Przewroga z obrótow Niebieskich względem przypadków wszelakich, ktorými Niebo przegraża nam. Na Rok Pański M.DC.LX.IV (1664). Przewrotny Po Przybyszowym Pierwszy. Przez M. Stanisława Słowakowicza, w Sławney Akadémiej Krá-

kowakiej Philozofiej Doktorá, Astrologiej Professorá, Z pilnością vpatrzona. w 4ce.

Egz. Jagiell. zdefektowany, wyjęty ze starej oprawy, ma kartę tyt. a na jej odwrocie herb Męcińskich „Poraj” i dwunastowiersz; Ziej k. z początkiem dedykacji brak, na Ziej k. (E₃) dalszy ciąg dedykacji; mowa w niej o Wojciechu Męcińskim, podkomorzym wieluńskim. Na końcu podpisany Słowakowicz. Następne karty F, F₁, G, jedna bez sygnatury zawierają zawieszony meteorologiczne na część lutego, marzec, kwiecień, maj i czerwiec. Posa tem jest jeszcze karta D₃ należąca do Kalendarza; zawiera koniec listopada (od 21) i grudnia (do 21), na jej odwrocie figura w kształcie koła, podzielona na 31 pól, oznaczonych liczbami od 1 do 30 (jedno bez liczby), drukowanymi czerwono i czarno; ten, który zachoruje w dniu oznaczonym czerwono, ozdrowieje, a jeżeli czarno, umrze. Zachowała się też karta ostatnia z wymienieniem jarmarków.

W prognostyku mowa o skutkach zaćmienia, o wojnie, o chorobach, o urodzaju, o kruscach. — Potem przewieszony pogody; na marg. kalendarza, rady; jak piew nakwałniała poprawić, jak roje pszczoł zatrzymać itp. Jak widać ze sygnatur Prognostyk ten, jak zresztą i wszystkie stanowią całość z kalendarzami z odpowiednich lat, mimo, że wiele z nich, zwłaszcza początkowo miało osobne karty tytułowe i były dedykowane rozmaitym osobom.

Jagiell.

— Toż:... na rok 1665.

— Toż:... na rok 1666.

— Toż:... na r. Panski M.DC.LX.VII przez M. Stanisława Słowakowica... upatrzona. w Krak. w Druk. Balcera Smieszkowica J. K. M. Typogr. 1666. w 4ce, 3 ark.

Jest to druga część z kalendarza. — Na odrw. str. tytułu herb Grzymała; pod nim 8 w. pol. podpisał Jakób Zarsęcki Stud. Akad. Krak. Przypis: Jędrzejowi Grudzińskiemu. Ossol.

— Toż:... ktorými nam Niebo przegraża. Na Rok Panski MDCLXVIII (1668). Przewrotny, á po Przybyszowym drugi. Przez M. Stanisława Słowakowica Nauk wyzwolonych, y Filozofiej Doktora, y Professorá, w Sławney Akadémiej Krákowskiy, Astrologiej w Mniejszy Collegium Ordynaryusza. Vpatrzona. W Krakowie W Drukárni Balcera Smieszkowica, J. K. M. Typ. Roku Pánskiego, 1667. w 4ce, k. 12 nlb.

Tytuł w ozdobnych ramach; na odwr. k. tyt. herby rodzy Myszkowskich i sześciowiersz. Następne cztery karty zajmują dedykacja autora Stanisławowi Myszkowskiemu, kasztelanowi bełżkiemu, synowi Franciszka Myszkowskiego, kasztelana bełżkiego. Układ jak zwykle w jego prognostykach. Pochwała astrologji.

Jagiell.

— Prognostyk albo przestroga z obrotów niebieskich, względem przypadków wszelákich, któremi nam niebo przegrąza. Na Rok Pański MDCLXIX (1669) przybyszowy, po przestępnym pierwszy, przez M. Stanisława Słowakowica... wpatrzona, w Krakowie, w drukarni Balcera Smieszkowica I. K. M. Typ. Roku Pańskiego 1669. w 4ce, k. 7 nlb.

Mieści Część I i II Praktyki. O urodzaju, Chorobach, Krukach, Paniach brzemiennych i na każdy miesiąc wróżby zmian powietrza.

Jagiell.

— Toż:... na r. 1680. w 4ce.

Wydawany co roku, a więc zapewne były też prognostyki z lat 1670—1679.

Ossol.

— Quaestio Medica De Paralysi Quam M. Stanislaus Słowakowicz Phil. & Medicinae Doctor, Collega Minor. Publicae Velitationi In peruetusta, & florentissima Unversitate Cracoviensi; In Lectorio DD. Theologorum Pro Loco Inter Clarissimos, & Excellentissimos, Medicae Facultatis Doctores, & Professores, possidendo; Exposvit. Permissu Superiorum Anno Domini 1675. Die (dopisane: 5 7bris) Hora (dopisane: 12) Cracoviae Typis Unversitatis. w 4ce, k. 6 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Uniwersytetu kruk. i sześciowiersz. Od k. 2iej zaczyna się Quaestio. Brzmi ona: Utrum paralis sit motus et sensus... abolitio? Autor rozkłada to pytanie — a raczej to twierdzenie — na 6 konkluzyj. Ostatnia najobszerniejsza podaje w swoich „Corolaria“ przepisy terapeutyczne przeciwko paraliżowi. Autor powołuje się na starożytnych (Avicenna) i neotericos.

Na ostatniej stronie: Sub felicibus auspiciis... Simonis Stanislai Makowski S. Th. Prof... Rectoris... Decanante interim in inclyta Medica Facultate... Hyacintho Łopacki Phil. et Medicinae Doctore et Professore... Jagiell. — Ossol. — Warsz. uniw.

— Quaestio Meteorologica De Cometis Sub Felicibus Auspicijs, Perillutris, Magnifici, & Adm. Reuerendi

Domini, D. Stanislai Ivrkowski, Sac. Theol. Doctoris, & Professoris; Ecclesiae Collegiatae S. Floriani Praepositi; Prothonotarij Apostolici Custodis Opacouiensis; Scholarum Vladislavianarum Prouisoris; Almae Vniuersitatis Cracoviensis Procancellarij. Ac interea eiusdem Generalis Rectoris. Publicè ad disputandum In Collegio Maiori, Lectorio DD. Theologorum. Per M. Stanislaum Słowakowicz, Philosophiae Doctorem & Professore Proposita. Anno Dni 1665. Julij. Die (dopisano: 21) Hora... Cracoviae, Apud Albertum Siekielowicz, S. R. M. Typogr. w 4ce, k. 6 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Zebrzydowskich „Radwan“ i czterowiersz. Dedykacja autora: Michaeli a Zebrzydowice Zebrzydowski, supremo Regni ensifero, Cracoviensi, Lancoronensi, Sciatinensi capitaneo.

W przedmowie wspominia Beresteczko, Piławca, Zborów, hunt Kostki w Czorsztynie i zasługi Zebrzydowskiego.

Quaestio dotyczy istoty komet (na podstawie Aryztotelesa). Dzieli się na 4 konkluzje i corolaria. W tekście 2 rysunki. Na odwr. 5ej karty piękna winieta. Na k. 6ej zdanie o kometach z Seneki, poczem Permissu... Rectoris.

Na egz. bibl. Jagiell. dopisek (na ostatniej stronie czystej): Actum in Coll. Vlad. die 21 Jul. cum summo applausu.

Jagiell. — Ossol. — Warsz. uniw.

— ob. Biezanowski Stan. Józ. (Scazon amicus 1675, Coronae 1674) — Buchowski A. (Genmeum 1668) — Łukaszkiwicz Jan (1690) — Piskorski Sebast. 1696) — Podgórski Sam. (Anatome virtutis 1701) — Robertson Wilh. (Vivat aeternum 1701) — Rucieński Jan (1691) — Tesznowicz Zach. (Wesoły himeneus 1674, Melos gratul. 1675).

Batowski Niektóre rękop. ks. Ossol. 247. — Muczkowski Statuta 324, 329. — Gąsiorowski Hist. med. pol. II 318. — Sobieszczański w Enc. Org. T. XXIII s. 625 i 26 oraz tom XIII s. 660. — Żebrawski Bibliogr. piém. z dnia 12 mat. i sz. 318—322.

O tłum. jego kalendarzy na język rosyjski ob. Jabłonowski Akad. kij. mohyl. s. 272.

SŁOWAKOWICZ Stanisław Józef. Autumnales Lavreati Honoris Fructus Ob Virtutis & eruditionis meritum. In X. VV. DD. Primae Laureae Candidatis Representati Dumq; In Alma

Vniversitate Cracouiensi Per Excellen-
tissimum ac Doctissimum Dominum D.
M. Gregorij Kawalczewski Philo-
sophiae Doctorem & Professorem, Con-
tubernij Sisiniiani Seniore in Publica
Nobilissimorum Hospitum & Senatūs
Academici frequentia, Artium & Philo-
sophiae Baccalaurei Rity Solenni Crea-
rentur In vim fraterni Amoris & gratu-
lationis ergō A Stanislaō Josepho Słowakowicz Cracouiensi eiusdem Laureae
Candidato Oblati Anno salutis 1693.
Die Mensis Octobris XXII. Cracoviae
Typis Nicolai Alexandri Schedel S. R.
M. Ord. Typ. fol., k. 7 nlb.

Całą odwrotną stronę karty tyt. zajmuje
okazały miedzioryt z herbem Warszuckich
„Abdank“ w środku. Cyfry rytownika
w egz. Jag. obcięte (T. S ?). Na Śiej
karcie dedykacja autora Michałowi War-
szuckiemu, wojewodzie sandomierskiemu,
staroście piotrkowskiemu. Na Śiej karcie
wiersz na cześć św. Jana Kantego; na
3 k. v.: ...examinatoribus... Gabrieli Pro-
fecki, Andreae Wawrzynkowie i Martino
Węgrzynowie; pot-m idą wiersze na cześć:
Andrzeja Kucukowskiego, Kazimierza Cey-
plera, Stanisława Łackiego, Mikołaja Kran-
zowskiego, Kazimierza Gaiowskiego, An-
drzeja Franciszka Krzewińskiego, Stefana
Wierzbickiego, Jana Woleńskiego, Stani-
sława Pęcherzyńskiego i wreszcie wiersz
Mikołaja Krauzowskiego na cześć autora.
Na końcu: Permissu... Rectoris.

Czartor. — Jagiell.

— Corona Doctoralis, Excellētia
Virtutū. & Magnitudine sapientis animi
Promerita. Perillustri, Clarissimo, &
Amodūm (sic) Reverendo Domino (sic),
D. M. Petro Praczelewic, Sacrae Theo-
logiae Licentiato, Collegae majori, Ec-
clesiarum Collegiatarum Pilecensis De-
cano, S. Floriani ad Cracoviam Cano-
nico, Festorum Salvatoris Christi Do-
mini, & Beatissimae Virginis Mariae
in Cathedrali Ecclesia Crac. Conciona-
tori, & Contubernij Hierosolimitani Pro-
visori. In florētissimo Nobilissimorum
hospitum consensu Per Perillustrem &
Reverendissimum Dominum, D. M. Mar-
tinum Winkler, Sacrae Theologiae Doc-
torem & Professorem, Collegij Majoris
Seniorem Patrem, Canonicum Cathedralem Cracoviensem, Praepositum Sandomiriensem, Scholasticum Kielcensem,

Rity Solenni Collata. & a M. Stanislaō
Josepho Słowakowicz, In Alma Vni-
versitate Cracoviensi. Philosophiae Doc-
tore, Collegij Novoduorsciani Gramma-
tices Professore, Scholae B. V. M. in
circulo Cracoviensi Seniore. Cultu Pane-
gyrico Celebrata. Anno Salutis humanae
1698. Die 19. Novembris. Cracoviae,
Ex Officina Francisci Cezary, S. R. M.
Illustriss. ac Reverendiss. Dñi Episcopi
Cracov: Ducis Severiae; necnon Scho-
larum Novoduorscianarum Typographi.
fol., k. 4 nlb.

Jest to panegyryk stylem nakamiennym,
w którym wymienia nazwiska: Joannes
Hieronymus a Kiercherstein Kryszpin,
episcopus Samogitiae; Casimirus Lubinski,
canonicus Crac.; Stanislaus Warszycki,
ensifer Regni; Georgius Warszycki, Petri-
coviensis capitaneus i Michael a War-
szyce Warszycki, pulatinus Sandomiriensis.
Głównie chwali Praczelewica. — Na końcu:
Sub felicissimis auspiciis... Sebastiani Pis-
korski... rectoris (z herłami akad.).

Jagiell. — Zamoj.

Słownik polski ob. Kondratowicz
Cyrjak (1775).

Słowniki sławne wszystkie języ-
ków (Petersburg 1789)... ob. Pallas P. S.

Słowiańska mowa ob. Anton (1787) —
Bohritz (1584) — Bukwar (1798) —
Gelenius (Lexicon 1537) — Gramatyka
(t. XVII str. 328—330) — Megiserus
(1744) — Obotriten — Oelrichs (1794) —
Sabinus (1558) — Sclavonica lingua
(1537) — Serbski język — Siennik M. —
Slavi — Slowacy — Słowianie — Spi-
czyński Hier. — Warycki (1709).

— msza ob. Słuchanie (1786).

Słowiańskie ewangelie ob. Ferre-
ryusz W. (Anieł, str 514—570).

SŁOWICKI Łukasz Stanisław, Roxo-
lanus (1649 † 4 maja 1717). Aeternvm
Foedvs Ingentvm Virtvtvm, Procervm,
Dvevm, Principvm, Regnorvm, Connv-
biali Nexv Illvstrissimorvm Ioannis In
Iablonov Iablonowski Vexilliferi Regni,
Sverensis, Białocerkiewicenis, &c. Capi-
tanei Ac Ioanne Marchionis De Bethvnae
Filiae Colligatvm atque inter Geniales
plausus A Devinctissimo Magnis Spon-
sorvm Nominibus, Sanguiniqz Collegio
Leopoliensi Soc: Iesv epithalamica pa-
negyri Celebratvm. Anno Domini 1693.

Lublina, Typis Collegii Soc: Jesu. fol., kart 19 nlb.

Na odwr. k. tyt. siedmnastowersz między dwiema winietami p. t.: *Enthusiasms*. Od k. A zaczyna się tekst prozą p. t.: *Illvtriasimi Conivges*. Obszeranie omawia pokrewieństwa Jabłonowickich.

Jagiell. — Ossol. — Przeźdz.

— *Vaticanvs Honor In Domo Honorvm Eminentissimi Ac Celsissimi Principis Michaelis Radziejowski S. R. E. Cardinalis Episcopi Varmiensis Pro-cancellarii Regni prono Apolline Salv-tatvs à Societate Jesv Polona. Typis Clari Collegij Posnaniensis Societatis Jesv Anno 1686. fol., k. 11 nlb.*

Na odwr. tytułu miedzioryt, aniołki i baran chodzący po ziemi. Tego miedziorytu niema jednak w egz. bibl. Ossol.

Na egz. Ossol. napisał autor: *Generoso Dno Joanni Winkler servus in Christo L. Słowicki*. Na egz. Jag. przypis autora J. Domagalskiemu.

Dedykacja prozą, cały panegyryk wierszem. Przynosi dno szczegółów do życia kardynała.

Przedruk w Ostrowskiego: *Snada poet. 1747. T. II s. 135—145.*

W egz. Jag. brak ostatniej karty.

Jagiell. — Ossol.

— *Laurus secundus Joanni Bor-kum. 1702.*

Będzie to zapewne ten sam poemat, który zamieszczono w „*Heroica poesis*”. Nie wiem, czy wyszedł rzeczywiście osobno?

— *Panegyres Sacrae Regi seculo-rum immortalis Jesv Christo, Reginae Caelorum Virgini Mariae. nec non Sanctiori Aulae Divis Dicatae. à P. Lvca Stanislao Słowicki Soc: Jesv. Cracoviae. Typis Nicolai Alexandri Schedel S. R. M. Ordinar: Typogr: 1705. w 8ce, k. 8 nlb., str. 204. — Pars secunda k. 2 nlb., str. 344 (właściwie 244).*

Na odwr. k. tyt. pozwolenie na druk wydane w Lublinie 27 września 1703 przez prowinęjała Stanisława Wdziemborskiego.

Dedykacja autora: *Alexandro Comiti in Pieskowa Skała Wielopolski...* obejmuje k. 6 nlb. i zawiera szczegóły genealogiczne. Na karcie 8: *Parz Prima*, a na jej odwr. *Orationum Syllabus*. Od str. 195: *Index rerum*. Taksamo przed II częścią: *Orationum Syllabus* (na 1 k.), a od str. 333: *Index*.

Część I zawiera 13 kassń, część II 16. Między innymi o św. Stanisł. biskupie, o Janie Chryz., o Igu. Loj., Franc. Xaw.,

Stan. Kosteć (4 kazania), Fr. Borgia, o trzech jezuitach męczen. japońskich. W części II pomyłona numeracja, bo po str. 229 idzie 330.

Brown. Bibl. str. 382—3.

Jagiell. — Kraśnia. — Ossol.

— *Heroica Poesis Auctore P. Lvca Stanislao Słowicki Societatis Iesv. (Tu winieta). Lvbliini Typis Collegij Soc: Iesv. (1704). w 8ce, k. 16 nlb, str. 194 i index.*

Na odwr. k. tyt. pozwolenie na druk datowane: *Sandomiriae 4. Septembris, Anno Domini 1704* z podpisem: *Stanislaus Wdziemborski Soc. Iesv. Dedykacja autora Janowi Stanisławowi Kątskiemu, staroście kamienieckiemu, kasztelanowi krak. obejmuje 15 kart.*

Od str. 1 do 137 dziewięć pieśni z argumentami na początkn na tematy podane niżej przy wydaniu z r. 1726, w którym jednak niektóre z nich idą w innym porzadku.

Od str. 138 do 178: *Monnmenta gloriae... Ioannis Casimiri S. R. E. Tituli S. Ioannis ante portam Latinam, Presbyteri Cardinalis Denhoff Arohibospitalis S. Spiritus in Saxia de Urbe Commendatoris et eiusdem Ordinis Magistri Generalis* (cały tekst prozą). — Od str. 179 do 186: *Siradia Trabesta, dum... Stanislaus a Koniecpole Koniecpolski supremus ac generalis exercituum dnx Cracoviensem castellana-tum... adiret; proposita sub aspiciis... Stanislai Lubieński, episcopi Plocensis; aliorumque Siradianae gentis luminum a P. Severino Karwat e Soc. Jesu (ob. XIX. 161).* — Od str. 186 do 194: *Triumphalis Exercituū Polonorum Imperator tandem post victorias de Turcis, Cosacis, Seythis, multoies relatas, Serenissimus & Invictissimus Rex Poloniae Ioannes III. Decantatus à P. Andrea Kanon à Societate Jesu.*

W egz. Ossol. brak indeksu.

Bandtkie III. 171.

Ossol.

— *Toż... Posnaniae, typis Soc. Jesu 1725. w 8ce.*

— *Heroica Poesis Auctore P. Luca Stanislao Słowicki Polono Societatis Jesu. Cum Permissu Superiorum. Pra-gae, Typis Universitatis Carolo-Ferdinand. in Collegio Soc. Jesu, ad S. Clementem. Anno 1726. w 8ce, k. 14 nlb., str. 237 lb., 4 nlb. i 1 str. czysta.*

Na odwr. k. tyt. miedzioryt, zajmujący całą stronę, z herbami rodziny Gajewskich, n dołu podpis: *Fischer sc. Pragae.*

Dedykacja od wydawcy: *...Antonio, Esphaeli, Andreae, Gajewscis Athenaci Posnaniensis Soc. Jesu Palaestrillis... Francisci Comitiss*

in Czace de Blociszewo Gajewski Capitanei Kostensis... filius obejmuje 13 kart, z podpisem na końcu F. K. S. J. — (Nie umiem wyjaśnić, kogo F. K. oznacza?). — Tu wystawia Gajewskich, Leszczyńskich, Kuczborskich, Jaraczewskich, Sokolnickich, Ponińskich (Adama, Frznc. i Karola). — Na k. 14 v. pozwolenie na druk Marcina Tramczyńskiego Posenaniae 23 Octobris 1725.

Całość dzieli się na dwie części; część pierwsza obejmuje 9 pieśni poprzedzonych argumentami prozą, część druga 8 (zaczyna się od str. 145).

Pieśni te w części 1 są na następujące tematy: 1) Obscura Dei Hominis Nativitas prodigiis illustrata. — 2) Infantia Dei Hominis a Regibus adorata. — 3) Universitas rerum Mortuo Auctori suo parentans — 4) Novus in latere Christi Cruci affixi Hymettus. — 5) Dies Marianns... — 6)... D. Stanislaus episcopus Crac. — 7)... S. Franciscus Xaverius... — 8)... B. Stanislaus Kostka... — 9) Primitiae Martyrum Japonensium...

Pars secunda continens poemata heronum et virorum illustrium. 1) Carmen triumphale Augusto II. Poloniarum Regi &c. &c. post receptum Camenecum, Podoliam, Ukrainam. — 2) Sacra purpura... Michaelis Kadzieiowski. — 3)... Andreae Trzebicki episcopo Crac... — 4) Orbita felicitatis fascia... Joannis de Malachowice Malachowski, antistitis Crae... — 5) Dies..., quo... Joannes Casimirus Bokum Premisliensem Cathedralam adivit. — 6) Palatium honoris. — 7) Thalassio... Joannis in Jablonow Jablonowski vexilliferi Regni nunc palatini Russiae &c. &c. ac Joannae Marehionis de Bsthune filiae. — 8) Taedae geniales perillustribus sponsis Andreae Mycielski tunc ensifero Calisiensi post Posenaniensi vexillifero ac Mariaunae Tuczynska castellani Gnesnensi accensae. Na końcu: Elenchus Poematum.

Sinko w Enc. pol. XXI. 167 charakteryzuje ten zbiór w nast. sposób: Ze względu na bujność fantazji i niepowściągliwość w pomysłach musimy — mimo daty publikacji — jeszczé do wieku XVII zaliczyć Jezuitę Łukasza Stanisława Słowickiego, który p. t.: Heroica poesis wydał zbiór heksametrycznych utworów o narodzeniu Chrystusa i adoracji magów, o naturze współczującej z umierającym Chrystusem, o opiewanym przez Baldego ulu w otwartym boku ukrzyżowanego, o oczyszczeniu Matki Boskiej w świątyni, dalej o św. Stanisławie Szczepanowskim, Franciszku Ksawerym, Stanisławie Kostce i jezuitkich męczennikach japońskich, wreszcie sześć utworów okolicznościowych. Pierwsze wśród nich miejsce zajmuje dedykowane

Augustowi II Carmen triumphale s. powodu odzyskania Kamieńca Podolskiego. — Sommervogel VII 1297. — Jablonowski Museum s. 232—3.

Akad. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Uniw. lwow. — Wileń.

— Prospere procere et regna. Serenissimo ac potentissimo Augusto II Poloniarum regi etc., per castrenses laureas ad triumphalem in antemurali christianitatis coronam augustale sarmaticum scandenti, applaudit Societas Iesu Polona. 1697. fol. Kijowa.

— Venatio amoris in apro et leaena, connubiali nexu foederatis, nobili ac generoso domino Thoma Gordon et nobili virgine Constantia Kudliczowna... Leopoli (1669). fol. Kijowa.

— ob. Radziejowski M. (Purpura pietatis).

Weteran poz. s. 432. — Załęski Jezuita III.

Słowik. Powieść z Francuzkiego na Polski język przełożona. (B. w. m. i r.) w 8ce, str. 16.

Błędnie zamieścił mój ojciec tę powiastkę w tomie IV. 287, bo to druk z końca XVIII w. Treść, mocno pornograficzna, zlokalizowana w Polsce. Autor zwraca się wciąż do jakiegoś Adama i opowiada mu, jak Kasia z Longnem słuchali po nocy słowika. „Niechaj wam słowik śpiewa bez ustanku”. Wierszowanie bez talentu i łyche, ale sama rzecz w guście Węgierskiego. Akad. — Jagiell.

SŁOWIKOWSKI Franciszek. Vota Zyczliwego Z Mvzami Apollina Przy poważnym Akcie Weselnym Nowych Oblvbienców. Jego Mosci Pana Franciszka Rolinskiego, Filozofey, y Prawá Oboygá Doktorá. Y Iey Mosci Panny Maryanny Bellonki, Vkochaney Cory. Jego Mosci Pana Andrzeia Bellego, Ráyce Krákovskiego I. K. M. Sekr: Przez Franciszka Słowikowskiego, Náuk wyzwolonych, y Filozofey, w Przesławney Akadémiey Krakowskiej Bákalarza. z Vprzeymym powinšowaniem Ogłoszone. Roku Páńskiego, 1682. Dniá 5. Lutego. w Krák: w Drukárni Franciszka Cezarego, I. K. M. y I. M. X. Biskupá Krákovskiego Typogr. w 4ce, k. 6 nlb.

Na odwr. k. tyt. i na następnej stronie herby nowożeńców z ósmiowierszami. Na

k. 2 v. 2 winiety, a między niemi sentencja z Cassiodora. Na Szej k. dedykacja autora Franciszkowi Rolińskiemu. Na k. 4: „Vota zycziwe Apollina z Muzami. Wdzięcznym Pallady wzbudzone Affektem“. Wspomina, że Rol. doktoryzował się w Padwie (laurem Temidy). Kończąc oktawy śpiewane przez Muzy.

Terpsychora wspomina, że Bellouie wywodzą się z Wenecji. Jagiell. — Ossol.

SŁOWIKOWSKI Just (I) († 1654). Salutaris Christianae pietatis Ros Contrā Vehementem Purgatorij aestum Siue Confraternitas, Pro eliberandis Animabus è Purgatorio, & Peccatoribus ad Poenitentiam reuocandis. A S. D. N. Urbano VIII. Pont. Rom. impetrata. Per Illustriss: & Reuerendiss: D. D. Petrum Gembicki, Episcopum Cracouien: Ducem Seueriae, admissa. Studio & operā A. R. D. Ivsti Slowikowski, Canonici & Archipresbyteri Cracouiensis, eiusq; Cleri ad Eccles: B. M. V. in Circulo, instituta. Anno Domini, M.DC.XLIII. (Na końcu:) Cracoviae. In Officina Andreae Petricouij, S. R. M. Typogr. Anno Domini, M.DC.XLIII (1643). w 4ce, k. 36 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Gembickich „Należcz“ i sześciowersz z podpisem M. Ioan: Cynerski Rachtamovins. Dedykacja Piotrowi Gembickiemu, biskupowi krak., obejmuje 3 strony, następnie idzie „Pto Lectori“ (2 str.) i „Approbatio“ z podpisem Jacobus Vstiensis (1 str.).

W części I rozwija nanke kościoła o duszach czyśćcowych, zbija nauki heretyków, omawia sposoby pomagania im. Na k. F o założeniu sodalicii przy kość. M. P. na Rynku. Obowiązki sodalistów. Zarząd bractwa. — W części II indulgencje papieskie (Urbsna VIII) oraz Praxis.

Jocher 887b.

Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Uniw. lwow. — Warsz. uniw.

— Exemplar Munificentiae, Perillustris olim, & Reverendissimi Domini, Ivsti Slowikowski, Testamento hocce expressae. (Kraków, 1654). fol., k. 2 nlb.

Testament datow. w Bodzentynie 18 października 652; jako świadkowie występują kanonicy krak.: Maciej Poniatowski i Stanisław Brudziński. Między inuemi są tu zapisy na msze zaduszone, na chór muzyków w kość. P. M., na studentów filozofji, prawa i medycyny, etc. Jednego ze studentów na kapitała wysłać do Baymu lub wogóle za granicę. 7500 dukatów miał słokonych in aerario seu in

cecca Reipubl. Venetae (na 7 procent). Wykonanie powierza bisk. P. Gembickiemu oraz kanonikom krak. i jednemu z krewnych. Jagiell. — Ossol.

— ob. Caelesta Joan. (Merces laboris 1646) — Epigrammata (1608) — Lepiecki Florjan (Martinus Victor 1644) — Mata Jan (Triumphus 1632) — Myszyński Zacharjusz (1643) — Ostrowski J. (1632) — Przetocki X. Jac. (Milsierdzie 1650) — Puteanus Ericus (De morte 1629) — Słowikowski Mikołaj (Vindiciae 1638) — Wolicki M. M. (Trzy gracye 1650).

Lętowski Katalog IV 60. — Muczkowski Statuta 273. — Starowski Monum. 106.

SŁOWIKOWSKI Just (II). Fax Ignea, In Divinissimo Sacrosanctae Evcharistiae Sacramento, Diuini erga genus humanum Amoris, perpetuis Flammis Accensa, Ac In Aquinatico Candelabro Theologicis Theorematis, Lvei Pvblicae Exposita, Admodum Rñdo. ac Dignissimo Patri, S. Theol. Doctori, P. Martino Borovio, Provinciae Poloniae iterum Reelecto Provinciali Vigilantissimo, Ordinis Praedicatorum. Per R. A. P. Sacre Theologie Presentatum Friñ. Ivstvm Slowikowski, Studij Generalis Cracouiensis Ordiuarium Theologiae Professore, eiusdem Ordinis. Oblata. Anno Domini MDC.LXXIX (1679). Mese (dopisane: Majo) Die (dopisane: 23). Cracoviae, Typis Vniuersitatis. fol., k. 4 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Dominikanów (z cyfrą ryt. F. M. B.) i sześciowersz. Na Szej k. dedykacja autora prowincjałowi. Na Szej i 4tej k.: Theoremata Theologica ex tertia parte Summae Angelici Doctoris. Są to tezy wyjęte ze św. Tom. z powołaniem się na breve Urbana VIII z r. 1625. — Konkluzji nie podaje.

Na końcu 2 winiety, jedna szersza, druga węższa, drngą przzerwana w środku literami S. Z.; niżej: Disputabuntor Cracoviae in Conuentu Sanctissimae Trinitatis, PP. Praedicatorum: Respondente P. F. Thoma Grvnberg, Studente Formali. Sub assentia eiusdem vt supra A. 1679. Die (dopisano: 16, które poprawiono na 23) Mense (dopisano: Majo) horis pomeridianis.

Jagiell. — Krasinś.

— Scholasticae Theologiae Parens Sev Divvs Thomas De Aquino Ecclesiae Doctor Angelicus, Religiosis è ro-

stris in Aede S. Mariae snper Mineruam anniuersario die ac more laudatus A Discipulo P. F. Ivsto Slovnikovski Polono, Ord. Praed. Assidente Eminent.^{rum} DD. Cardinalium Sacro Collegio. Romae, Typis Angeli Bernabò MDCLXIX (1669). w 4ce, str. 15 i 1 czysta.

Na odwr. k. tyt. piękny barokowy miedzioryt herbu Ostrogskich, podtrzymywanego przez aniołki, u dołu czterowiersz. Dedykacja: ...Alexandro Iuvessio Principi in Ostrog, Duci in Zaslauu & Maffouicze, Comiti in Tarnouu, Palatinidi Craconiensi, Monarcharum Roesiae vltimo nominis & sanguinis Haeredi... Podpisano. J. Slouickouski ord Prae. (widocznie drukarnia nie miała czcionki w). Na odwr. str. imprimatur. — Cała mowa napisana wyszukaną łaciną. Jagiell.

(Słowikowski 'ust. II). Avreum Iunctae Virtuti Sapientiae Tributvm Dum Admodvm Reverendvs Pater. P. Iustus Słowikowski, Sacrae Theologiae Praesentatus, Conuentus Cracouiensis SS. Trinitatis Ord: Praedic: Prior Vigilantissimus. Ab Admodvm Reverendo Patre, P. Thoma Schmith, Sacrae Theologiae Doctore, Prouinciae Poloniae Ordinis Praedicatorum, Priore Prouinciali Dignissimo. Spectante nobilissimâ Hospitum coronâ Doctor In Sacra Theologia. Renuntiaretur Persolvvm. Votiuo Elogio A Theologico Generali Studio eiusdem Ordinis & Conuentus Anno Incarnatae Aeterni Patris Sapientiae M.DC.LXXXIII (1683). Cracoviae, Typis Universitatis. fol., k. 2 nlb.

Stylem nakamiennym. Są szczegóły do jego życia. Jagiell. — Krasin.

— ob. Ormiński T. (Tuba in funere 1689).

SŁOWIKOWSKI Marcin Kazimierz. † In Nomine Domini Amen. Quaestio Iuridica, De Decimis. Pro Loco In Collegio Clarissimorum DD. V. I. Doctorum, & Professorum Almae Universitatis Studij Generalis Cracouiensis. Per M. Martinvm Casimirvm Słowikowski, Philosophiae Doctorem & Profess: Collegam Minorem, SS. Omnium, & S. Michaelis in Arce Crac: Canonium. In Lectorio Iuridico Publicae Disputationi Proposita. Anno Dñi. 1693. Die 19.

Mensis Febrnarij. Cracoviae, Ex Officina Francisci Czary, S. R. M. Illustr. ac Rndiss. Dñi Episcopi Crac. Ducis Seueriae & Scholaru Nouoduorsc. Typogr. w 4ce, k 11 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Małachowskich „Nałęcz” i ósmiowiersz. Dedykacja autora Janowi Małachowskiemu, biskupowi krak. obejmuje 3 karty. To odnosi ustanowienie dziesięcin do Bol. Chrobr. (za Długoszem).

Na końcu herb Uniwersytetu krak. i napis: Sub felicissimi auspicio... Christophori Sowiński... rectoris.

Quaestio brzmi: Vtrum decima... in manipulis debita, vigore transactionis ad pccnariarum reducta, posthac ob extennatam monetae valorum, suormi ecclesiae laesione, in pristinum statum redintegrari possit, nec ne?

Dzieli rzecz na 4 konkluzje, do każdej dodane Corollaria. Opiera się na prawie kanon., na Piaseckim, na decyzjach Roty, na Engla De decimis, na Riccius Praxi aurea. Odpowiada na pytanie potwierdzające.

Akad. — Branic. — Jagiell. — Ossol.

— † In Nomine Domini, Amen. Quaestio Iuridica, De Legatis, Ex c. Tua nobis 17. de Testam: & vltim: Volunt. Iuncta Auth: de Ecclesiasticis tit: & Privileg: §. Si quis autam (sic) pro redemptione Coll. IX. Sub Felicissimo Regimine, Magnifici, Perillustris, & Reverendissimi Domini, D. M. Sebastiani Piskorski, I. V. Doctoris & Professoris, Ecclesiarum, Cathedralis Cracoviensis & Vielunensis Canonici, SS. OO. Archidiaconi, Scholarum Novoduorscianarum Provisoris, Studij Almae Universitatis Cracoviensis Praeaeccellarii, Generalis ac Vigilantissimi Rectoris: Per M. Martinvm Casimirvm Słowikowski, V. I. Doctorem Romanum & Professorem, DD. Jureconsultorum Collegam, Ecclesiarum Collegiarum S. Michaelis in Arce Crac: & SS. Omnium Canonicum, Curatum Raclavicensem; Pro Loco, Inter Clarissimos ac Consultissimos Viros, Inelytae Facultatis Iuridicae Doctores & Professores, obtinendo, Publicae Disputationi, In Collegio Iuridico, Proposita. Anno Domini 1699 Die 26. Mensis Februarij. Cracoviae, Typis Universitatis., fol. k. 4 nlb.

Dzieli rzecz na 4 konkluzje, każda poparta przez Corollaria. Zaczepnięte są one z Cor-

pus Juris, ale cytuje Aul. Gel. Noctes atticae, Sigoniusa, legem mosaicam, konst. polskie z lat 1562 i 1565, Herburt, Baldw. Saliceta Consilia, uchwały soboru tryd. Broni m. i. zdania, że legaty ad pias causas nawet w razie nieważności testamentu mogą być przez ord. loci egzekwowane (a do nich należą też legaty dla uniwersytetów). Gani pod tym względem praktykę i ustawy polskie.

Jagiell. (?) — Ossol. — Uniw. lwow.

— In Nomine Domini, Amen. Quaestio Meteorologica De Fluxu Et Refluxu Maris Ex Secundo Libro Meteororum Aristotelis Desumpta Et Sub Felicissimis Auspiciis, Magnifici, Perillustris. & Reuerendissimi Domini, D. M. Jacobi Baltazarowic, S. Th: Doctoris, Et Professoris, Collegij Maioris Senioris Patrie, Ecclesiarū, Cathedralis Crac: Canonici, Collegiatae SS: Omnium Praepositi, Curati Prossociensis, Contubernij Staringeliani Provisoris, Studij Almae Vniuersitatis Cracouiensis, Generalis. & Vigilantissimi Rectoris, A. M. Martino Casimiro Słowikowski Philosophiae Doctore & Professore, Ecclesiae Collegiatae S. Michaelis in Arce Cracouiensi Canonico, Syndico Vniuersitatis, Causarum Officij Rectoralis Notario, Contubernij Hierosolymitani Seniore Pro Loco iu Collegio Minori. In Peraugusto DD. Theologorum Lectorio, Pvblicè ad Disputandum Proposita. Anno Domini 1684. Die 15. Mensis Julij Hora 10. Cracouiae, Typis Vniuersitatis. fol., k. 2 nlb.

Tytuł i cały tekst, zaczynający się na odwr. k. tyt. w ozdobnych ramkach. Na końcu herb Uniwersytetu Jagiell. i „Pernissu Magnifici Rectoris“.

Stawia pytanie, czy przyplwy i odpływy morza zależne są od księżyc. Odpowiada, że księżyc jest ich causa efficiens. Zwalcza zdania Stoików, jakoby świat nasz był „animal quoddam“. Konkluzyj jest pięć, każda z 5 corollariami. Jagiell.

— ob. Frackiewicz Jan Stanisław (1688) — Jurkiewicz S. J. (Violatum 1673) — Sierzycki E. S. (Amphiteatrum 1674) — Słowikowski Justus — Szumowic M. S. (Eximius speculator 1703) — Zrzodlinski Casim. (Semita 1699).

SŁOWIKOWSKI Mikołaj. Vindiciae Pro Cornelio Tacito, A. M. Nicolao Sło-

wikowski, Artium & Philosophiae Doctore, Publicè in frequenti auditorio Acad: Cracouiens: importunis Conuitiatoribus oppositae. Anno D. 1638. Die 18. Octobris. Cracouiae, In Officina Andreae Petricouij S. R. M. Typogr. Anno D. M DC. XXXVIII (1638). w 4ce. kart 18 nlb.

Na odwr. k. tyt. zdanie o Tacycie Ant. Mureta. Dedykacja autora stryjowi Justusowi Słowikowskiemu, doktorowi praw i teol., kanonikowi krak., dat. 7 novemb.

Podnosi, że dzieła Tacyta doszły do nas w złym tekście (libri Annalium corruptissimi) i że z tego powodu zarzuty stawiane Tacytowi są niesłuszne. Chodzi głównie o jego stanowisko wobec Chrześcijan. Zbija zarzut, że dzieła Tacyta demoralizują młodzież, gdyż kreśli on sepsute czasy. Jako nieprzyjaciela Tacyta cytuje głównie Tertuljana. Charakteryzuje nimiam breuitatem Tacyta.

Egz. Jag. ma na tytule napis (autora): Jego Mści Panu Dziurdzemu.

Wiesz. VI 172. — Jocher 468. — Łętowski Katal. IV 61. — Muczkow. Statuta 302, 307. — Pilch De Taciti notitia 192b.

Przedruk z r. 1838 ob. Bibl. IV. 287.

Branic. — Czartor. — Dzików — Jagiell. —

Kraśniń. — Ossol. — Zieliń.

— ob. Fatowicz N. (Icon virtutis 1638) — Formankowicz Joan. Stan. (Geographia 1671) — Serafinowicz J. (1635) — Spinek Stanisław (Varii 1671, 1674) — Szalewicz Ambroży (Clypeus 1669).

Słowikowski Simon ob. Jankiewicz Jan Cantius (Daphnon 1733).

Słowiński Stan. ob. Prechac (Historia Walewskiego 1754) — Morsztyn Jan Andrzej (Psyche 1752).

Słownik ob. Artomius — Dasypodius — Dictionarium — Dictionaire — Dykcjonarz — Henisch (1616) — Knapski (1644) — Lexicon — Nomenclator — Piotrowski Łuk. (Gramm. inst. 1660) — Sammlung der Wörter — Słowa — Viagiatore (moderne) — Vocabularium — Wokabularz — Wörterbuch.

— polski dawny czyli zebranie słów dawnych zaniedbanych polskich z ich tłumaczeniem... ob. Włodek Ig.

— farmaceutyczny i lekarstw ob. Guldemus P. (Onomasticon 1641).

— kuźniacki ob. Osiński Józef (1782).

— litewski ob. Szyrwid Konstanty (Dictionarz).

— łacińsko-polski ob. Mączyński Jan (1553).

— lotewski ob. Depkin L. (1705).

— mytologiczny ob. Chompre (1784).

— polsko-francuski ob. Piotrowski X. Mar. Kaz. (1779),

— polsko-łaciński ob. Solikowski Jan Dymitr (Wiersze 1564) — Woronowski X. Benedykt (1769).

— rozańcowy ob. Dębiński Jan (1710).

Słownik narodowy w pięciu językach... ob. Prospekt przy Gazecie warszawskiej (na rok 1792 dnia 15 września, L. 74).

Słowo dla Krola. Aby widział ktorzy to są ci co wszystkich ludzi czezą, y Brá-terstwo miłują, ktorzy się Bogá boją á Krolá szánują, jáko napisano jest w pismach prawdy, pátrż I Piort. (tak) 2:17. Co jest miódá do wszystkich grzechow y złości umięóienia, ktore Krolá y kráinę sromocá. Ahowiem ci ktorzy żyją we wszelákim sposobie grzechu y złości, Piaństwa, Przysiág, Nieczystości, y Niezbożności, tacy żyją bez bojaźni Bożey; y dla tego nie mogą czcić Krolá. Ale ktorzy odstepują od wszelákiego kształtu Grzechu, Niezbożności, Niesprawiedliwosci, Nieczystości, Sprosnosci y Przysięgáńia, są ci co się Bogá boją y Krolá czezą. Tákże też Christus ktory Zakon Zydowski konczy, według ktorego powinni byli zabijác tych ktorzy kolo nabożeństwa inaczey rozumieli, niedal od tego czasu żadnego práwá áby ták czynić, ále áby nieprzyjaóioły miłowác: Lecz wszystkie práwá, przez ktore teraz Chrześciance przesládują, nastály w odstápieniu po czásiech Apostolskich. A chodząc Zydzi y Pogáńie nieprzyjaóioł powinni byli nienawidzić, y zabijác; przecie możecie widzić że Christusowe rozkazánie y nauká bylá nieprzyjaóioły miłowác; á ci co ták czynią, są prawdziwi Chrześciance. Muże też to być hardzo użyteczno kn czytáńiu wszelkim Rządzcám wszędzie; ábowiem jáko to jest ku pożytkowi Krolá Angielskiego, tákże też to jest ku pożytkowi wszystkich Rząd-

cow [ná całym Swiecie] wysokich y niskich, pokázując co to jest co ich kráinę zdońi, ábo háńbi. A jest to godno ku czytániu wszystkim ludziom, pokazując co ich powinność jest, á w czym ich cześć y háńba zależy. Drukowano w Amsterodámie u Krzysztofa Kunradá, Roku Páńskiego M.DC.LXXVIII (1678). w 4ce, str. 11.

Jak z tytułu widać rozprawka bylá pisana dla krolá angielskiego, a przetłumaczonea przez Polaka, ktory na koniec podpisał się literami G. F.

Miejsce druku może być fikcyjne, gdyż są czacionki ł, ś, ó, ą, ę. Jednak naderza dnoż błędów drukarskich, oras pisownia Christa, konczył, chociaz.

Antor głosi potrzebę tolerancji. Wysłała ta rozprawka z kól socynjańskich.

Akad. — Branice. — Csartor.

— k narodu katoliczeskomu, czrez monachow czina Sw. Wasilija Welikaho w prowienicii Polskiej zwaniju katichistiecznom przyłazaszczich, w powiecie Kremeneckom roku Słowa Bożija w plóti k nam przisedszaho 1755 propowiedanoje. Tszczanijem i izdiweuijem monachow Sw. czudotw. Ławry Poczajewskija w tojeunźde tipom izdanoje. Ot sozdanija mira po greczeskim chronografom 7273, ot rozdestwa że Christowa 1765. w 4ce, k. nłb. 10, lb. 263.

Por. Słásiebnik (1765).

Krasiná.

— pochwalnoje w czest' sławnych dzieł Swietlejszawo Kniazia A. D. Mien-szikowa, napiecz. w Kijewie w 1709. fol., kart 8.

Sopikow Cz. I Nr. 1105. — Tolstoj Nr. 217. — Karatajew Nr. 1304. Petersburg, publ.

— Woskresienie Christowo napiecz. W Nowgorodie Siewierskim w 1675 druk Symeona Jalińskiego. w 4ce, k. 9.

Karatajew Nr. 815.

Bibl. druk. Dworu w Moskwie.

— ob. Baranowicz L. (na uspienije 1680, na trajku 1674) — Ciszewski Winc. (w Kaznodziejach 1767) — Dowoyno J. (1754) — Efrem (na prze-obraz. 1625) — Grek Aleks. (na latinow 1618) — (Hasło 1754) — Marczyński Jędrz. (1750).

SŁOXOIN Jonas. Festam triumphantis coeli pompam ob proscriptum in Comitibus Generalibus a Serenissimo ac

Potentissimo Vladislao IV. Poloniarum et Sueciae Rege ex Principe Lithuaniae Urbe Delabrum Calvinistarum Ill^o D^o D^o Leoni Casimiro Sapieha Mareschalco Curiae M. D. Lith. etc. tanquam Singulari Patrono Monasterii S. Michaelis Ordinis S. Francisci nuper per Haereticos Calvinistas Vilnae violati apparatus Cylleanides Catholicus enarrat. Anno a proscripto Vilna Calviniano Delabro immediate sequenti MDCXXXXI (1641). fol. 4 ark.

W dedykacji podpisał się: Jonas Sloxoin in Kutsiens Baro. — Rzecz wierszem.

Notata ręką Jocheza (zapewne z bibl. wil.).

Słub modny komedyja w 5 aktach z Francuzkiego (1783)... ob. Teatr Polski (Tom 29).

— ob. Betański Antoni Venceslaus (1783) — Bogusławski Wojc. (1780) — Łopacki Jac. (Z okoliczności 1641) — Ordynacya — Starowolski Szymon (Arka testamentu 1648) — Szymonowicz S. (opisany 1593).

Słubicka Rozalia z Mińskich chorąż. bydgos. ob. Synakiewicz Feliks (Obraz 1770).

Słubicki Michał, cborąży bydgoski ob. Synakiewicz Feliks (Obraz Pana 1770).

Słuby ob. Mowy (1759) — Ostrowski (Swada).

Słuccy książeta ob. Strykowski Maciej (Na herb książąt).

Słucensis ob. Słucki.

Słuchanie Mszy Nabożne Duchem i Obrządkiem Kościoła Ufundowanego od tego, który tę offiarę ustanowił, y sam iest pierwszym offiarującym y offiarą. To iest: Chrystusa Jezusa Boga i Człowieka. [Winieta]. w Warszawie R. 1786. w Drukarni Nadwornej J. K. Mei i PP. Kommissyi Edukacyi Narodowej. w 8ce, k. tyt., k. 3 nlb., str. 35 i 178 i 1 k. Regestru.

Stron jest właściwie 179, gdyż strona 154 powtarza się.

Wedle cenzury X. Dziewanowskiego jest to przedkład (zapewne z franc.?). — Po „Prześrodek“ idzie rzecz: O intencyi... z X. L. Bourdaloue. (Może więc i całe dzieło z niego tłumaczone). — Samo dzieło obejmuje modlitwy do mszy przy różnych świę-

tach odprawiane; zaś część druga (od str. 99) obejmuje modlitwy na uroczystości N. M. P. oras na dni sobotnie i adwentowe. — Kończą: Modlitwy mszy greckiey i słowiańskiej (od str. 134).

Dzieło to tworzy całość z dziełem „Tydzień Wielki“ wydanem równocześnie, ale posiadającym osobny tytuł i odrębną paginację. Cenzura S. Wolińskiego zamieszczona na końcu „Tygodnia“ mówi, iż drugie dzieło jest dopełnieniem pierwszego. — Obacz: Tydzień (1786).

Czartor.

(**Słuck**). Inscriptio ad iconem Słucensem B. Mariae Virginis.

Ostrowski Swada lat. 1747 II 58—59.

— ob. Decisio (parochia 1710) —

Kłokocki Hier. (Objaśnienie) — Kołakowski S. J. (księstwo 1593) — Przywrócenie praesidii (miasto) — Racentio (Kollegium 1754) — Roztrząśnienie (sprzysiężenie 1767).

Finkel III str. 2002.

Słucka Anna z Dąbskich ob. Słucki Tomasz Józef (Fortunny depozyt 1732) —

Słucki Aleksander ob. Aristoteles (Ethicorum 1582) — Asaricius (1584) — Gregorius de Valentia (Disput. 1580) — Kołakowski S. J. (Cathemerina na śmierć 1593) — Rotmar (1571) — Sturm Jan (Epistola 1581, Speculi 1600).

Kot Helmstedt i Zamość 1929 str. 11.

Słucki Jerzy ob. Calagius (1580) — Kołakowski S. J. (1593) — Koszucki (Loricichius) — Rotmar (1571).

Słucki Jan Slemion (Szymon?) ob. Hap (1586) — Kołakowski S. J. (1593) — Loricichius Reinh. (Księgi 1558) — Rotmar (1571).

SŁUCKI Tomasz Józef, Bernardyn. Fortunny depozyt w Najświętszym Sercu Jezusowym, to iest wprowadzona Konfraternia do Kościoła WW. OO. Bernardynow Konwentu Torunskiego Wielmożney JM. Pani Annie z Dąbskich Słuckiey Starościney Gniewkowskiey... oddany R. 1732. w 8ce, ark. 11.

Dedykację podpisał X. Józef Tomasz Słucki Bernardyn. Druk w Toruniu.

Jochez 7789.

Słucz rzeka ob. Steiner Christ. Theoph. (1787).

Słuczynski ob. Przypowieść (1794).
Sługa Pani, Opera we dwóch aktach z francuzkiego przetłumaczona y na

Teatrum Warszawskim reprezentowana. w Warszawie. w Drukarni P. Dufour, Drukarza J. K. Mei y Rzeczy-Pospolitey M.DCC.LXXX (1780). w 12ce, str. 43.

Autorem jest Baurans (ob. tom XII. 416).

Występują trzy osoby: Pandolf, starsec — Zerbina służąca — i Skapin, który nie nie mówi. Aktów jest dwa. Rzecz przeplatana śpiewami i recitativami. Zerbina doprowadza Pandolfa do ożenienia się z nią, a pomocnym jej jest Skapin, przebrany za kapitana, rzekomego męża Zerbiny.

Wchodzi w skład Teatru polskiego T. 56.

Ob. Bernacki Teatr II 300. — Bentk. I 573.

Czartor. — Dzików — Jagiell. — Kijów,

— albo uczeń (1608) ob. Śmiadecki (Śniadecki) Franc.

— Pobożna. [To w owalnej winiecie].

(Na drugiej karcie:) Sługa Pobożna czyli Sposób Rozmyślenia Męki Pańskiej przy codzienney pracy i domowych zatrudnieniach. (B. m. i r.). w 8ce, k. nlb. 6.

Zawiera 22 myśli pobożnych przy zatrudnieniach codziennych.

Bibl. Tow. nauk. w Płocku.

— (stateczny) ob. Privat.

— wierny ob. Fidelis.

Sługi ob. Gruszczyński J. (Powinność 1581) — Służący.

SŁUGOCKA Katarzyna z Czar. Nota do Najjaśniejszego Pana i Prześwientnych Stanów d. 4. Października 1778 r. Katarzyny z Czar. Sługockiey. (Warszawa) w druk. P. Dufour. fol., str. nlb. 3. Krasinś.

SŁUGOCKI Dionizy. Olympia Cvrsvs Philosophici Ex priuato Carmeli Arenarij Lycaeo, in Publicum patentis Janinae Campum Dedveta. Post emensa Triennalis in Pastoralis Officio Cursus Laboriosa Certamina Victorioso Zelatori, Sarmatici Carmeli Praesidi, Admodum Reverendo In Christo Patri, P. Nicolao Stoinski, Sacrae Theologiae Magistro, Ordinis Fratrum B. V. Mariae de Monte Carmelo Ant: Reg: Obser. per Regnum Poloniae & M. D. Lithuanae Provinciali Dignissimo, Votivae gratitudinis ac Obseruantiae ergo Consecrata, Et in Stadio Arenensi Studij Formalis Cracouieñ Ord: eiusdem Eruditae Velitationi Aperta. Respondebit Fr. Dionysius Sługocki Philosophiae

Alumnus. Assistente sibi R. P. F. Martino Behm, S. Theologiae Lectore, ac in eodem Studio Philosophiae Regents. Anno Currentis ab Orbe Redempto saeculi 1677. Mense (dopisane: Junio) Die (dopisane: 13) horis pomeridianis. Cracoviae. Typis Alberti Gorecki S. R. M. Typogr. fol., k. 6 nlb.

Na odwr. k. tyt. piękny miedzioryt, zajmujący całą stronę, a przedstawiający zabudowania klasztorne; nad niemi herb Stoiańskiego, podtrzymywany przez aniołków z wstążkami z napisami: Protegit, illustrat. U góry z jednej strony orzeł z wieńcem laurowym w dziobie, z drugiej księżyc w kształcie twarzy ludzkiej z promieniami. U dołu dwunwiersz. Na następnej karcie dedykacja Marcina Behma Mikołajowi Stoiańskiemu. Na dalszych dwu kartach: Resoluciones ex philosophia rationali, a na ostatnich 2ch: Ex philosophia naturali. Rezolucyj z filoz. racjonalnej jest 14 (co to jest logika, ens, universale, substancja etc.) — zaś z fil. uatnr. 10 (fizyka, materja, causa, creatio, elevatio itp.). W każdej rezolucji zawarta definicja odpowiedniego pojęcia. Ossl.

(Sługocki Józef). Votum Connubialibus Hymenaei votis Annexvm Artifice Varesensis Mercurii industriã Elaboratum Gentilitiis Illustrissimarũ Prospiarũ decoribus Exornatum Inter festa sponsaliorum solennia Illustri ac Magnifico Domino D. Iosepho Sługocki Vexilliferidae Chelmensi nec non Illustri ac Magnificae Dominae D. Catharinae Radecka Vexilliferidi Horodlensi à Collegio Matczyniano Varesensi Scholarum Piarum Dicatvm Anno Domini 1719. Die... Februarii Leopoli Typis Confraternitatis SSS. Trinitatis. fol., k. 9 nlb.

Bibl. nauk. tow. w Płocku (Zieliński).

— ob. Rosolecki Łuk. (1732).

Słup solny ob. Borawski J. (1613).

Słupeccy ob. Bertius (1600) — Voss (1690).

O całym rodzie i o roli jaką odegrał w ruchu reform. XVI i XVII w. ob. Kot w Reform. w Polsce IV 181. — Sobieski tamże I (19*1) str. 134. — Kot Grocjusa a Polska 1926 str. 5, 26, 30 i n. — Wotschke w Jahrb. für Kultur u. Gesch. d. Slaven 1926 str. 56. — Zalewski Bibl. semin. w Lubl. 1926 str. 215 i passim.

Słupecka Anna Wyliamowna ob. Słupecki Jerzy (1640).

Słupecka Barbara ob. Turnowski J. (1618) — Węgierski Andrzej (Discipulus 1625. Kazanie o wyznaniu 1641). Zalewski Bibl. sem. w Lublinie 1926 str. 220. (**Słupecka Izabella**). Status causae Imię Panny Izabelli Słupeckiej. fol., 2 ark. Ossol.

Słupecka Zofja ob. Krasiński (Dziennik 1603).

Słupecki Aleks. Grot ob. Cichocki (Alloquia 1615) — Czaplac (De virtute morali 1599) — Piperellus V. (Theses 1601).

Kot Grocjusz a Polska 1926 str. 30.

Słupecki Krzysztof ob. Barlaeus (1630) — Szlachtowie Al. (Quaestio) — Voss (1690).

Słupecki Feliks (Szczęsny), kaszt. lubelski ob. Birkowski Fabjan (Syn korony 1613) — Bockstadius Joan. (Axiomata 1591) — Cichocki (Alloquia) — Junius (1596) — Kruszyński Jan (1617) — Ruszel (Triumf 1641) — Sarnicki Stan. (Dębno) — Szaniawski Dom. (Kazanie 1617).

W dziele Melch. Juniusa Orationes Argentinensi in Acad. recitatae III 1696 na str. 25—9 jest jego mowa O podejmowaniu wojny.

Kot Grocjusz a Polska 1926 s. 28. — Zalewski Bibl. sem. w Lubl. 1926 s. 215—8.

SŁUPECKI Jakób. [Wiersze i listy]. Juszyński Dykc. II z powołaniem się na Starowolskiego wymienia jego wiersze i listy. Zapewne nie drukowane.

(**Słupecki Jerzy**). Monile, Qvo Par Coniugum lectissimum, Generosum & Magnificum Dominum, Georgivm De Konar Słupecki, Capitanevm Pilsnensem, cum Generosâ atq. pudicissimâ Virgine, Domina Anna de Kaliszan Wyliamowna, Auspice, & pronubo Christo, circa 25. Novemb. A. 1640. soleniter copulandum, debiti honoris, & observantiae ergo, donat, & beat. Gymnazium (tak) Belzycianm. (1640). (B. w. m.). w 4ce, kart 6.

Na odwr. k. tyt. wyjątek a Psalmu CXXIIX. Pisali tu wiersze: Jacobus Mylius Ecclesiastes Belzyc. — Stephanus Swietlicki Rector gymn. — Christophorus Gutternus. — Paulus Broscius. — Martinus Raducki. — Ernestus a Bodek. — Joannes Kraus. — Stephanus Bidsiński. — Michael Kalat. — Adamus Kuszecko, gymn. stud. Jagiell.

— ob. Gorayski Zbigniew — Jonston Jan (1634, 1632) — Orzechowski Paweł (1646, 47) — Węgierski And. (1641) — Vossius G. J.

Kot Grocjusz a Polska 1626 oraz w Reform. w Polsce 1928 str. 155.

Słupecki Mikołaj ob. Barlaeus (1630).

Słupecki Stan. ob. Rej (Zwierzyniec 1562) — Scheidemantel (Acta 1776).

Kot Grocjusz a Polska 1926 str. 26 i w Reform. w Polsce IV 181.

Słupia (ze) Grzegorz ob. Jezierski Fr. (Wypis 1790) — Witykind.

Słupska, kasztelanka słupecka ob. Kraiński Krzysztof (1605).

Słupska Dorota ob. Snieżnic Jan (Łzy smutne 1627).

SŁUPSKI Andrzej. EPIKROTOS Admodum Reuerendo Dno. D. Christophoro Trzcieski Archipraesbyteratum Ad Aedes Divae Mariae in circo Cracouieñ: faelicibus anspectis faelicissimè capienti, obseruantiae & amoris ergò. Ab Andrea Słupski Eqvite Polono, Ex Terra Sandomirien: S. T. Alumno. Dicitvs. Cracoviae, In Officina, Nicolai Lobii, Anno MDC.XIV. (1614). Prid. Cal: Decemb. w 4ce, k. 6 nlb.

Tytuł w ramach ozdobnych, reszta njeita ramkami z linji z winietkami n góry. Na odwrocie k. t. herb Krzysztofa Trzcieskiego i ósmiowiersz. Na następej karcie „Dedicatorium“ złożone z 13tu dwuwierszy. Potem: Exo; Gratulatorium. Kończy: In Christophorum. Wysławia Zygm. III. — Cały poemaciek szablonowy wedle wsorów klasycznych. Ossol.

SŁUPSKI Franciszek Salezy. Longimetria Theorico-Practica. seu Ex universa Geometria Selectiora Partis primae Theoremata & Problemata, operâ & studio, M. Francisci Salesii Słupski, Artium Liberalium, & Philosophiae Doctoris, Matheseos Professoris, Geometrae Jurati. In Universitate Zamoscana Tradita; necnon Ab ejusdem Scientiae Alumnis In publico gravissimorum Virorum conspectu, Demonstrata & Resoluta. Annò post Christum natum M.D.CCLXXXIII (1773). Intra dies Martii. (Tu winietki). Zamoscii. Typis Academicis. w 4ce, k. 8 nlb.

Na odwr. k. tyt. sentencje wzięte z: Alcinousa de Doctr: Plat. Cap: 7 i Platona

7 de Rep: Na drugiej kartce dedykacja autora Rafałowi Kollatajowi, staroście trzebińskiemu. Podnosi jego dobrodziejstwa sobie wyświadczone

Zaczynają: Theoremata (XVI), kończą Problemata (XXXVIII). — Poziom szkolny (Euclides). — Na końcu Permissu Rectoris i winieta. Ossol

— Planimetria Theorico-Practica. seu Ex universa Geometria selectiora Partis secundae Theoremata & Problemata, operâ & studiô, M. Francisci Salesii Słupski, Artium Liberalium, & Philosophiae Doctoris, Matheos Professoris, Geometrae Jurati, In Universitate Zamoscana Tradita; necnon Ab ejusdem Scientiae Alumnis In publico, distinctissimorum Hospitum conspectu Demonstrata & Resoluta. Anno post Christum natum M.D.CCLXXV (1775). Intra dies Februarii. Zamoscii. Typis Academicis. w 4ce, k. 10 nlb.

Na odw. k. tyt. dwie sentencje o matematyce (pisarwa z Plutarcha). Dedykacja autora M. Lehjorowi Janowi Kochowskiemu, doktorowi praw, archidjakonowi chełmskiemu, kustoszowi zamojskiemu, kancierzowi akad. obejmuje 2 k. (Dziękuje jemu i jego bratu za opiekę). Od k. 4ej Theoremata, od k. 7 v. Problemata (w liczbie 57). Są to zadania do rozwiązywania przez uczniów. Ossol

— Solidometria Theorico-Practica Seu Ex universa Geometria selectiora Partis tertiae Theoremata & Problemata, operâ & studiô M. Francisci Salesii Słupski Artium liberalium & Philosophiae Doctoris, Matheseos Professoris, Geometrae Jurati; In Universitate Zamoscana Tradita; necnon Ab ejusdem Scientiae Alumnis in publico distinctissimorum Hospitum conspectae (sic) Demonstrata & Resoluta Anno post Christum Natum M.D.C.C.LXXV (1775). Intra Dies Maji. Zamoscii Typis Academicis. w 4ce, k. 6 nlb.

Na odw. k. tyt. sentencje s Hipokratesa ad Tessalum Filium i Grinaeusa in Praef: Geom:

Podaje najprzód Theoremata, a po nich Problemata z Geometrii i Trygonometrii. Ułożone dla popisów szkolnych.

Muczkw. Statuta 420, 425. — Żebrawski Bibl. mat. 436. — Wadowski Wiadomość 1900. Ossol. — Zamoj.

Słupski Jerzy ob. Orzechowski Paw. (Manuale 1647).

Słupski Marcin ob. Tuczyński Piotr (In obitum 1591).

Słupski Mikołaj ob. Elger G. (Evangelia 1672) — Gawath Jak. (Usługa 1691) — Kojalowicz Kazim. (1609) — Mikołajewski Daniel (1609) — Szamotulski Benedykt (Testament 1678).

Słupski Pielgrzym ob. Snieżnic Jan (Łzy smutne 1627).

SŁUPSKI Stanisław. Krotofile wierszem... 1618 w 8ce.

Słarczyński Obraz pan. Zygm. II 198. — Maciej. Piśm. pol. III 627. — Badecki w Pam. liter. 1925 str. 663.

— Zabawy Orackie, Gospodarza Dobrego, wczciwé, wczesné, y pożyteczné: A Rola Skarb nieprzebrány. Przez Stanisława Słupskiego z Rogowá, A. K. krótko podług wiadomości opisane. Inxta illud Horatii Ode 2. Beatus ille qui procal negocijs Vt prisca gens mortalium Paterna rura bobus exercet suis, Solutus omni foenore. Approbacya. Ja X. Sebástian Nuceryn Pisma S. Doktor, kościoła Kathedralnego Krakowskiego Kaznodzieia Ordinaris, Ksiąg do druku idących w Biskupstwie Krakowskim Censor: te Książki o Zabawach Orackich przezyrzawszy, y uznawszy że prawdziwie y chędogo są napisane, pozwalam aby były drukowane. W Krakowie, w Drukarni Mácieia Jędrzeiowczyka, Roku P. 1618. w 4ce, kart 14.

Na odwrocie k. tyt. wiersz: Na sacny klejnot starożytny Radwan. Wymienia Zebrazdowskich, Cikowskich, Uchańskich (k. A₁ i A₂).

Na odwrocie k. A₂ drzeworyt przedstawiający człowieka z lutnią, na tle krajobrazu i miasta, z podpisem: His Artibus Muss Fave. A. Z.

Poczem następuje dedykacja prozą (k. A₂ i A₁) Stanisławowi z Wojśławic Cikowskiemu. Wspomina jego ojca, który był w legacjach w Anglii, Szwecji, Danii i Niemczech. Miał „czworo starostw“. Wspomina też Mikołaja Cik., wójta bocheńskiego i kasztelana sanockiego, który w Piotrkowie kazął ściąć posła tureckiego, dla tego, że „zabił praysława polskiego sobie przydanego“. Poczem poślował do Turek. Wychwala także innych Cikowskich. Całe dziełko wierszem 11 zgłoskowym. Opiekuje zabawy orackie, osam wionny zabawa, lata wesołego zabawa, jesienna zabawa, w simie zabawa. Pod koniec gani sbytki

we stroju, w koniach, wozach, jedzeniu.
Kończy czterowiersz do Zoila.

Dzielko to przerobił, rozszerzył, przerwier-
szował na 13 zgłoskowy wiersz Wład.
Stan. Jeżowski w r. 1636 (ob. w t. XVIII
str. 552).

Przedruk z r. 1859 ob. Bibl. polska tom IV
str. 290. — Przedrukował w roku 1891
Rostański w Bibl. pis. pol. (Akad. Um.). —
Kantor w Sprawozd. gimn. Jarosławsk.
1906. — Jarecki w Pamiętn. liter. 1906
str. 356. — Juszyński Dykc. poet. pol. II. —
Sobieszca, w Encykl. Org. XXIII 698. —
Załuski Bibljot. 82 — Korbut I 485. —
Wiązniewski IX 581 i VI 102, gdzie po-
prawia Juszyńskiego, u którego mylnie
r. 1610 podany.

Wierszy jego 76 umieścił wydawca Fr. Ce-
sary w dziełku Łochowskiego (Emblemata
Horatiana) i stał Juszyński napisał, iż
Słuski przekładał Horacjusza. Ob. o tem
tom XVIII str. 268.

Czartor. — Jagiell.
Słuski Wojciech (pseudonim Łasz-
cza) ob. Biskupski Jakób (1610) —
Łaszcz M. (Crisis 1611, Odprawa 1610,
Summariusz 1607) — Mikołajewski
Daniel (1609) — Przewodowski Hiero-
nim (Judasz 1611) — Rosentreter
M. (1611).

Siarczyński Obraz II. 198. — Wiewicki
Diarium III. — Święcki Hist. pam. II
105. — Encykl. pow. Org. XXIII 698. —
Encykl. kośc. XXV str. 607. — Brückner
w Reform. w Polsce I 1921 str. 275. —
Grabowski Tad. Skarga 1913 str. 624.

Słuszcanka Elżbieta ob. Grudziński
Mikołaj Wiktoryn (1634) — Piotrowicz
Benedykt (1634) — Wysocki Aleks.
Waler. (Niebo 1634).

SŁUSZKA Aleksander, kaszt. miński
(† 1651). Epicedium Na Pogrzeb Je-
mości P. Pańa Mikołaja Paca Podko-
morzege Brzeskiego, Stryiá swego. Pi-
sane przez Alexandra Słuszcze Studentá
Académiey Wileńskiej. W Wilnie,
Roku Pańskiego, 1596. w 4ce, kart 4.

Dedyk. Janowi Pacowi, ciwinowi wileńsk.
Maciej. Piám. III 386. — Wiersz. III 3014.
Kraśna.

— ob. Adryanowicz Wal. (Kazania
1631) — Boczkowski Franc. Adam
(1647) — Chodkiewicz Georgius (Pa-
rentalia 1595) — Gosławski Joan. Dama-
scenus (1639) — Pac Bonifacy (1642) —
Piekarski Adam (Kazanie pogrzebowe
1615) — Rodakowski Ad. Franc. (Splendor
1647) — Rutkowski (1648) — Threni

in obitum (1596) — Wysocki Aleks.
Waler. (Niebo 1634).

Kwiatkowski Panew. Wład. IV 296, 326,
326. — Niesiecki wyd. Bobrowicza T. VIII
414. — Kondratowicz Wędrówki po moich
okolicach Wilno 1854. s. 200. — Święcki
Hist. pam. II 105. — Starowolski Mou-
menta 780. — Wisłocki Katalog rękop.
bibl. Jag. nr. 224.

SŁUSZKA Bogusław, podskarbi li-
tewski († 1657). Campvs Martis & Pal-
ladis In quo ille Perillystri Sponso D.
D. Ioanni Casimiro Chodkiewicz Regij
Stabuli M. D. Lith. Praefecto Illustriss:
Dni D. Christophori Chodkiewicz Ca-
stellani Vlnensis &c. &c. Filio Caris-
simo Imagines Heroum Auorum: Ista
Perillystri Sponsae Dnae D. Sophiae
Paciae Illvstrissimi Domini D. Stephani
Pac Vicecancellarii M. D. L. &c. &c.
Et Illustrissimae Dominae Annae Ma-
riancillae Rvdominae Dvsiatciae Paciae
Vicecancellar &c. &c. Filiae Carissimae.
Florilegium Ad festum nuptiale pro-
ponit & offert. Per Boguslavm Słuszcza
Palatinid: Minsc: Auditorem Poeseos
Academiae Vlnensis Societatis Iesv. Vil-
nae. Typis Academicis eiusdem Societa-
tis Iesv, Anno Domini M.DC.XXXVI
(1636). fol., k. 13 nlb.

Tytuł i cały tekst ujęte w ozdobne ramki.
Na odwr. k. tyt. miedzioryb na całą stronę
z herbami Chodkiewiczów, Paców, Rudo-
minów i t. d., u góry wstążka szeroka
z czterowierszem, u dołu wąska z napi-
sem: Anno Ad Exemplum 1636. Zaraz
po k. tyt. idzie karta B z Encomium
prozą, które obejmuje 5 kart (sygn. B
do D); potem Florilegium na 5 kartach
(E do G).

Jest to poemat na cześć Chodkiewicza i spo-
krewnionych rodzin. — Dalej idą wiersze:
Epigramma, Ad... Sponsum, Ode, Ad eun-
dem i De Sagitta Chodkiewicza. Ostatnia
strona czysta. Sygnatury A, D i G mają
po 1 karcie. Karty A, B, B₂, E do G
mają papier biały, inne żółty.

Jagiell. — Ossol. — Warsz. uniw.
— ob. Adrjanowicz Wal. (1630).
Siarczyński Obraz II 198. — Niemcewicz
Zbiór pamiętników IV 224, 235, 241. —
Wójcicki Pamiętn. do Zyg. III T. II 207
i Encykl. Org. XXIII 698. — Radziwiłł
Alb. Stau. Pamiętniki.

Słuszcza Dadzibóg Władysław ob.
Adrjanowicz Wal. (Kazanie na pogrze-
bie 1630).

Słuszka Dominik ob. Poniatowski Pet. Joan. (Plenilunium 1677) — Rembert Aleks. Piotr (Parnassus Novodvorsce. 1676) — Zenowicz Krzysztof. (Applauz).

Jeden Dominik Słuszka † 1676, inny 1700 (województwo).

SŁUSZKA Józef Bogusław (syn Bogusława Jerzego), kasztelan wileński, hetman polny W. X. L. († 1701). Dziekowanie od P. Konstantego kniazia Szujskiego chorążego brzeskiego starosty jałowskiego a potem pisarza W. X. Litewsk. za Pannę Ludwikę Sapieżankę pisarzównę polską koronną, przez P. Józefa Bogusława Słuszkę kasztelana wileński. hetm. poln. kor.

Swada polska Ostrowskiego 1745 f. l. 2. 104—106.

— Hebdomadaria devotio ad Sanctum Josephum (1689, 1716, 1740) ob. Józef św.

(**Słuszka Józ. B.**). Synopsis albo Krotkie Zebranie życia i śmierci Józefa Bogusława Słuszki (1702)... ob. Jaworski Balt.

— ob. Aleksander (ab immac. 1684, 1688) — Jabłonowski Stanisł. (1697) — Rutka Teof. (1696) — Treter Maciej Kazim. (1677) — Tyszkiewicz Jerzy (Luna castris 1677) — Węslawski Sam. (Victor 1691).

Zaślanski Epist. III 187. — Wolf Senatorem 193.

Słuszka Krzysztof ob. Bartoszewski Wal. (Dowody 1618).

Słuszka Rafał ob. Skorulski Rafał (Laurus 1622).

Słuszka Remigjusz ob. Skorulski Rafał (Laurus 1622)

Słuszka Zygmunt ob. Jakszan J. St. (Dafne 1646) — Wolicki Mat. Mich. (Viridarium 1645).

Słuszków (Ze) ob. Denhoffowa — Kazanowska.

Słuszkowa Aleksandra z Zlenowiczów ob. Adryanowicz X. Waleryan (1630).

Słuszkowa Konstancja z Zlenowiczów ob. Adryanowicz X. Waleryan (1630) — Denhoff Stanisław (1723).

Słuszczyzna Zofja Zlenowiczówna ob. Daroszewski Konrad (Poważna se-

natorka 1642) — Wysocki Aleks. Waler. (Zamek).

Służący ob. Ordnung (wtejski 1783) — Warunek względem służących (1790).

Służba i Żitie sw. Joanna Rylska wo. Napiecz. w Kijewie w 1671. w 4ce, kart 4 i 40.

Sopikow Cz. I Nr. 1232. — Karatajew Nr. 790. Akad. Nauk. Petersb.

— na dzień Preswiatyja Bogorodicy Kazanskoj. Napieczat. w Czernigowie w 1677. w 4ce, kart 17.

Sopikow Cz. I Nr. 1264. — Sokołow Katalog Akademii Nauk (1832) Nr. 128. — Karatajew Nr. 837.

Akad. Nauk. Petersb. — Petersb. publ.

— jawlenuju ikony Bogomateri Kazanskoj. Napiecz. w 1679. (Kijów): w 4ce, kart 20.

Sopikow Cz. V Nr. 12925. — Karatajew Nr. 857.

Akad. Nauk. Petersb. — Karataj. — Petersb. publ.

— blahodarstwennaja o pobiedie pod Poltawoju. Moskwa 1709. w 4ce, str. 38.

— blahodarstwennaja. Paki. nowo w tipografii Sw. Troickoj Ilinskoj Czernichowskoj roku 1710 izdadesia. w 4ce, kart nłb. 40.

Jest to nabożeństwo z powodu zwycięstwa odniesionego przez cara Piotra.

Kraśiń.

— za caria i ludy we wremia brany. Lwów 1778. fol.

— i żitie sw. Nikołajja Marlikijskawo, napiecz. w Kijewie w 1680. w 4ce, kart 116.

Karatajew Nr. 875. Petersb. publ.

— Toż... napiecz. w Kijewie 1700. w 4ce.

Karatajew Nr. 1164. Petersb. publ.

— obozowa ob. Branicki Fr. (1775).

— wojenna ob. Rakowski Wojciech (1620) — Stroński Józef (Prośba).

— otcem peczerskim. Napieczatasia wo Swiaty Kijewo Peczerskoj Ławre, pri archimandrytie Zosimie, w leto ot sotworenija mira 7293. ot roźdestwa że po płoći Boha Słowa 1785. indikta 3, miesiaca awhusta... fol., k. nłb. 2, lb. 151.

Kraśiń.

Służebne zawisne, drama żartobliwe, dla teatru warszawskiego Le

serue Rivali, dramma giocoso per musica, da rappresentarsi nel teatro di Varsavia. (B. m. dr.). Roku 1774. w 8ce, str. 151.

Po polsku i po włosku.

Jest to tekst do opery, ale nie wierszowany.

Musyka sławnego Tomazza Traietto Neapolitańczyka. Rzecz w trzech aktach.

Oh. Bernacki teatr II 301.

Czartor. — Kijów — Krasiań.

Służebnik... (Bez m. i r., ale zapewne w Wilnie? z końca w. XVI). w 4ce, kart nlb. 244

Undolskij Katal. Sław.-Russ. Knig Kasterina Nr. 25. — Karatajew Nr. 196.

Akad. Nauk Petersb. — Karataj.

— napieczat. w Wilnie w Typografii Mamoniczej w 1583 g. w 4ce, kart 4 i 297.

Z dzieł Basylego W., Grzegorza i Jana Złotoustego przełożony z greckiego.

Karatajew Nr. 86. — Dopelnienie Nr. 7. —

Kraszew. Wilno II 116. — Joher 7106. —

Abramowicz Cztery wieki drukarstwa 1925 str. 26 Karataj. — Petersb. publ.

— napiecz. w typogr. Feodora Juriewicza Bołohana w 1604 g. w 4ce, str. 2, 11 i 570.

Tolstoj Nr. 46. — Sacharow Nr. 123. —

Karatajew Nr. 144.

Akad. Nauk. Petersb. — Karatajew — Muz. Rumiancowa.

— napiecz. w Wilnie w typograf.

L. Mamoniczej w 1607. w 4ce.

Sopikow Cz. I Nr. 1334. — Tolstoj Nr. 53? —

Karatajew Nr. 157. — Joher 7106 b.

Nowograd. Sofijs. Sobor.

— napiecz. w Mohilewie w 1616. w 4ce.

Bakmejster Opyt o bibliot. St. Peters. 1779

str. 73. — Sopikow Nr. 1337. — Karatajew Nr. 188.

— napiecz. w Wilnie w typograf.

Wilenskawo Bratstwa Sw. Duchu w 1617. w 4ce, kart 28 i str. 461.

Wydane nakładem Lwa Sapijy, kancelerza.

Sacharow Nr. 166. — Karatajew Nr. 194. —

Krasz. Wilno IV. — Joher 7106 c.

Moskiew druk Dworu. — Petersb. publ.

— napiecz. w Wilnie w typograf.

Lwa Kozmicza Mamonicza w 1617. w 4ce, kart 26, 26 i str. 473.

Sopikow Nr. 165 — Dopelnienia Nr. 19. —

Karatajew Nr. 193. — Joher 7106 c.

Akad. Nauk Petersb. — Petersb. publ.

— napiecz. w Kijewie w typograf

Kijewo Pieczerskoj Ławry w 1620. w 4ce, str. 16, 56 i 521.

Wydania „Służebnika“ drukowane w Ławrze Peczerskiej w w. XVII i XVIII zestawia i omawia Titow Typografia Kiewo Peck. Ławry. Kijew. 1918.

Sacharow Nr. 184 (liczba stron mylnie podana). — Karatajew Nr. 213.

Akad. Nauk. — Karataj. — Peterab. publ.

— Toż... w Wilnie 1624. w 4ce.

Joher 7106 d.

— Służebnik (1629)... ob. Leiturgiarion.

— napiecz. w Wilnie w 1634. w 4ce.

Sopikow Cz. I Nr. 1349. — Sacharow Nr. 305. — Karatajew Nr. 533.

— napiecz. wo Lwowie w typograf.

Stawripigialnawo bratstwa pri Ochrámie Uspenija Michailom Moskoju w 1637. w 4ce, kart 8 i 241.

Sacharow Nr. 346. — Karatajew Nr. 398.

Ob. tom XXI 154.

Krasiań. — Petersb. publ.

— napiecz. w Wilnie w 1638. w 4ce.

Sopikow Cz. I Nr. 1352. — Sacharow Nr. 365. — Karatajew Nr. 421.

— napiecz. w Kijewie w 1638. w 8ce.

Sopikow Cz. I Nr. 1353. — Karatajew Nr. 418.

— napiecz. w Kijewie w typogr.

Kijewo-Pieczerskoj Ławry w 1639. w 4ce, str. 16, 720 i 128.

Tolstoj Nr. 93. — Sacharow Nr. 375 (n obu liczba stronie fałszywie podana). — Karatajew Nr. 433

Akad. Nauk. — Karataj. — Petersb. publ.

— napiecz. w Wilnie w 1640. w 8ce.

Sacharow Nr. 392. — Karatajew Nr. 455.

— napiecz. w Wilnie w 1641. w 8ce.

Sopikow Cz. I Nr. 1357. — Karat. Nr. 469.

— Toż... [Na końcu książki, na ostatniej stronie:] Napieczana byst sija kniha blaholemaja Służebnik pri derżawie korola Jeho Miłosti Władysława Czetwertaho, za blahostowenijem i powelenijem bohohubeznijszaho Arsenija Żeliborskocho episkopa lwowskocho, halickocho i Kamenea Podolskocho, w bohospasajemom hradie Lwowie, w typografii Michaila Sliozki, w leto ot sozdanija mira 7154, a ot woploszczenija Boha Słowa 1646 miesiaca awhusta 5 dnia. w 4ce, k. nlb. 6, lb. 304 i 2.

W odezwie Żeliborskiego na początku książki znajduje się data 1646 sierpnia 23 dnia.

Sacharow Nr. 464. — Karatajew Nr. 535. —

Ob. tom XXI. 154, gdzie podano cały tytuł.

Karat. — Krasiań. — Petersb. publ.

— napiecz. w Kijewie w tipogr. Kijewo-Pieczerskoj Ławry w 1653. w 4ce, kart 4, 359 i 64.

Karatajew Nr. 640. — Dopełnienia Nr. 87. — Sacharow Nr. 562.

Akad. Nauk. Pet. — Karat. — Pet. publ.

— od liturhij S. S. Wasylia Welyk., Joan. Złotoust. i przedeswiaszczenych. Lwów, 1666. w 4ce.

Ob. tom XXI. 154.

Maksimowicz Wremiennik ks. 4 od. 3, s. 4. — Karatajew Nr. 742. Krasinś.

— napiecz. wo Lwowie w 1680. fol.

Zabrickij Zurnal Minist. narod. proswieszczenija 1838 Nr. 9 str. 571. — Karatajew Nr. 878.

— Toż:... (1681)... ob. t. XXI. 154.

— napiecz. wo Lwowie w tipogr. Bratskoj Smieonom Stawnickim w 1691. fol., kart 4, 228 i 44.

Ob. tom XXI. 155.

Sopik. Cz. I Nr. 372. — Karat. Nr. 1013. Bibl. Akad. Nauk. — Czartor. — Karataj. — Krasinś. — Muz. Rumian. — Uniw. lwow.

— napiecz. w Wilnie w tipog. Monastyria Św. Trojcy w 1692. fol., k. 16, 259 i 64.

Próca tego kart 22 z rozmaitemi wizerunkami rytymi na miedzi.

Dedykow. Karol. Radawiłłowi przez Cypr. Żochowskiego (obacz).

Sopik. Cz. I Nr. 1374. — Karat. Nr. 1018. Obacz tom XXI. 155.

Akad. Nauk. Pet. — Czartor. — Uniw. lwow.

— liturgii w błosław. Melija Bujachiewicza, napiecz. w Kijewie w 1692. w 8ce, kart 12 i 120.

Sopik. Cz. I Nr. 1373. — Karat. Nr. 1022.

Akad. Nauk. Pet. — Moskiew. druk Dworu — Petersb. publ.

— bożestwennych liturgij w swiatych otec naszich Wasilija Welikoho i Joanna Złotoustaho z procziimi molitwami. Błogosławenijem wszecznego hospodina otea Meletija Bujachiewicza archimandryta sw. wel. cudotow. Ławry Pezerskija-Kijewskaja. Tipow w tożże sw. obiteli, leta od rozdestwa Christowa 1692 obnowlenni: w 8ce, k. nlb. 12, lb. 159 (brak końca). Krasinś.

— napiecz. w Suprasle w 1695. fol. Karatajew Nr. 1070. Petersb. publ.

— napiecz. w Czernigowie w 1697 Monast. Troickij. w 8ce.

Sopik. Cz. I Nr. 1375. — Karat. Nr. 1099. Moskiew. druk Dworu — Petersb. publ.

— napiecz. wo Lwowie w tipograf. Bratskoj w 1702. w 4ce, k. 4, 350, 60 i 3. Z drzeworytami.

Ob. tom XXI. 155.

Zabrickij Zurnal Minist. Narod. Pros. 1838 Nr. 9 str. 572. — Karatajew Nr. 1205.

Karataj. — Krasinś. — Petersb. publ.

— napiecz. w Czernigowie w 1704. w 8ce, kart 1 i 207.

Ob. tom XXI. 155.

Karatajew Nr. 1228.

Akad. Nauk. Pet. — Karataj. — Krasinś. — Petersb. publ.

— napiecz. w Kijewie w 1708. fol., kart 8 i 350.

Z drzeworytem Ukrzyżowania Chrystusa oraz trzech Swiatitielej.

Karatajew Nr. 1297. Akad. N. Pet.

— napiecz. wo Lwowie w tipogr. Bratskoj w 1712. fol., k. 4, 288 i 44.

Z drzeworytami.

Zabrickij w Zurnal Minist. Narod. Prosw. 1838 Nr. 9 str. 574. — Karat. Nr. 1344.

Karataj.

— napiecz. w Suprasle w 1727. fol. Karatajew Nr. 1548. Petersb. publ.

— Toż:... (1735)... ob. tom XXI. 155. Czartor. — Krasinś.

— Toż:... (1740)... ob. tom XXI. 156. Czartor. — Krasinś. — Ossol.

— Toż:... (1744)... ob. tom XXI. 156. Uniw. lwow.

— ili Liturgion... w Poczajowie (1755)... ob. tom XXI. 155.

Druk przytoczony przez Bandtkiego II 56 z bibl. Ossol. z datą w 1655 r. w Poczajowie, jest, jak to wykazał Zubryckij l. e. str. 35—6 datowany 1755. O tem pisze także Tichowski J. w Ruskim Wiestniku 1895 T. I str. 255.

Czartor. — Krasinś. — Ossol.

— w nemże Liturgia iże w swiatych Otea naszego Joanna Złotoustago, Archiepiskopa Konstantyna Grada, z Służbami woperwije Prazdnikom Hospodskim, po riadu raspołożennymi, po sem' Bohorodycznym; także Naroczytym Swiatym wseho hoda i s procziimi razlicznymi; soderżyt sia. W udobnjejszeje upotreblenie Jerejem, izriadniejeże nadjedynie bez pienija liturgisajuszczym i w putszestwiach suszczym. Typom izdasia w Ławrie obszczeżytelnao monastyra Supraslskago. W ljetu ot Woploszczenija Boha Słowa 1758. fol., k. nlb. 88.

Druk kirylicą, tytuł w obwódkach.

Jest to mszał z liturgią S. Jana Chryzostoma — dla kościołów rusko-unickich, drukowany w Supraślu 1758. Jagiell.

— Toż:... (1759) ob. tom XXI. 156. Czartor.

— Toż:... (1763) ob. tom XXI. 155. Jagiell. — Krasinś.

— Leitourgiarion ili Służebnik sodierzaszcz w siebie po czynu swiatyja wostocznyja Cerkwie liturgii, iże w swiatych otiec naszych: Joanna Zlatoustago, Wasilija Wielikago i Grigorija Dwojesłowa Papy Rymaskago. So wsiemi służbami niedielnymi, prazdnicznimi i obsczymi. Za dzierzawy Jego Milosti wielikago korola Stanisława Augusta, błagosłowieniem jego preoswiaszczenstwa kir Silwestra Łubienieckago Rudnieckago Egzarcha Mitropoliji Kiewskija, Galickija i wsieja Rossiji, Łuckaho i Ostrogskaho episkopa, proizwohlenjem preczestniejszago gospodina otca jeronacha Ipatija Bielenskago czyna swiatago Basilija Wielikago Protoarchimandryta, tszczaniem że i iżdiwieniem monachow tojegożdnie czyna, w swiatoy czudotwornoy Ławre Poczajowskoj, typom izdan. Lieta ot sotworeniuja mira po greckeskim chronografom 7273, ot rozdiestwa że po Płoti Boga Słowa 1765. fol., k. 3 nlb. i 296 lb.

Na k. tyt. wizerunki 8 Ojcw kościoła w postaci siedzącej, w strojach pontyfikalnych z księgami otwartymi w rękach. — Obacz tom XXI, str. 154 do 156.

Akad. — Uniw. lwow.

— sodierzaszcz w siebie Liturgiju iże w swiatych otca naszego Joanna Zlatoustago archiepiskopa Konstantinia Grada taze służbie duze, siriecz swiatiej i ziwotworiaszczej Trojcie i za usopszich udowniejszago radi wsiakomu jerewi upotrzebleniuja, błagosłowieniem jego preoswiaszczenstwa kir Feliciana Filippa Wołodkowicza mitropolity Wsieja Rossii tipom izdan. w Wilnie, w tipografii Jego K. W. w obiteli monarchow czyna swiatago Wasilija Weligago. Lieta ot rozdiestwa Christowa 1773. fol., k. 3 i str. 38.

Czartor.

— Toż:... (1783) ob. tom XXI. 155. Uniw. lwow.

— Toż:... (1788) ob. tom XXI. 155. Czartor. — Krasinś.

— ili Liturgiariion... Poczajow 1791. fol., k. 3 i 347.

Ob. tom XXI. 156.

Czapaki.

— ob. Jan Chryzostom — Liturgiariion (1666, 1692) — Żochowski Cypr. (1692).

Służewski (ze Służewa) Jan ob. Kwiatkowski M. (1569) — Methodius — Stawicki Jan (Prorocstwo Methodiusa).

SŁUŻEWSKI Józef, poseł sandom. Głos Jasnie Wielmoznego Służewskiego Posła z Wdztwa Sandomirskiego Rotmistrza Kawaleryi Narodowej, Na Sessyi Seymowej dnia 26. Czerwca (1793) Miany. fol., k. 2 nlb.

Podnosi, że sąsiedzi sztucznie zniszczyli utworzone przez nas siły. Broni całości ojczyzny. Uderza na marszałka stanu ryckiego: „Zastanów się i zdrzyj”. Wola: niepozwalam. Jagiell.

— Kopia Listu J. W. Jozefa Służewskiego, Posła Woiewodztwa Sandomierskiego, Do Wgo Onufrego Gosławskiego Woyskiego Wyższego Powiatu Chęcińskiego, Za powrotem z Grodna pisanego. (Na końcu: Dn. 18 lipca 1793 z Brzezin). fol., k. 1 nlb.

Ogólnikowo tłumaczy się, że nie przykładal ręki do zniesienia ojczyzny, bo nie był obecny haniebnem dziełu.

— Przymowienie Się JW. Służewskiego Posła Woiewodztwa Sandomirskiego, Rotmistrza Kawaleryi Narodowej, na Sessyi Seymowej Semotis Arbitris dnia 21. czerwca (1793). fol., k. 1 nlb.

W sprawie not dworn petersb. i herlińsk. Podnosi srogość zemsty obcych.

Jagiell.

Służewski Remigjan ob. Wołucki Sebastyan (Sphinx Samsonica 1628).

Służewski Tomasz ob. Lesikiewicz ks. Józ. (1779).

Slychać (Co) ob. Co... (Warszawa 1791).

SMACZNINSKI Vincentius. Dissertatio de corporum naturalium figura sub exoptatissimo regimine Magnifici Perillustris et Reverendissimi Domini D. M. Antonii Zołędziowski, U. J. et S. Theologiae Doctoris et Professoris, Cathedralis Cracoviensis Canonici, Vislicensis Scholastici, Facultatum; Theo-

logicae, Medicinae et Philosophicae Pro-cancellarii Universitatis Cracoviensis Amplissimi Rectoris. à M. Vincentio Smaczynski Philosophiae Doctore et Professore pro loco in Minori Collegio Universitatis Cracoviensis obtinendo. Annò 1777. Mense Decembri in lucem, Emissa. Cracoviae, Typis Semin: Episcop: Aca: w 8ce, k. 2, str. 60.

Dedykacja ad Casim. Ząbkowski Livon. Canonice Curatum. Jagiell. — Ossol.

— In nomine Domini Amen. Placita quaedam Philosophorum Ex Lectione Controversistica Desumpta. Ac pro duplici Actu Lunari à M. Vincentio Smaczynski Philosophiae Doctore, Controversiarum Professore, Ad Disputandum Annò 1770. Die 27. Mensis Martii Submissa. w 4ce, kart 2. Ossol.

— Propositiones Ex Classe quarta Mathematicarum Scientiarum Depromptae. Per M. Adamum Stephanum Jagielski Philosophiae Doctorem, ejusdem ac Coursus Mathematici Professore, Collegam Majorem Vocatum, Ecclesiarum: Collegiatae S. Annae Canoniceum, S. Adalberti in Circulo Cracoviensi Praepositum, S. R. M. Secretarium, Privilegium Mathematicum, Geometram Iuratum. Publicae Disceptationi Expositae. Annò Domini 1767. Die 4. Mensis Xbris. Ex Geographia I.. II.. III.. IV.. V.. VI.. Ex Hydrographia I.. II.. III.. Ex Chronologia I.. II.. III.. IV.. V.. VI.. VII.. Ex Gnomonica I.. II.. III.. IV.. (Na końcu:) Defendunt publicè objectis satisfaciante M. Vincentio Smaczynski Phiae Doctore et Professore ejusdem cursus mathematici auditore. w 4ce, kart 4. Ossol.

— ob. Jagielski Ad. Szczep. (1767) — Kopeński Antoni (Excellentiae 1764).

SMALCIUS Walenty Gothanus (pseud. Theoph. Nicolaides, Andreas Reuchlin, Butyrus) (1572 † 4 grudnia 1622). Kurtze auslegung Vber den Anfang des Evangelii des Heiligen Johannis. Durch eine Vnterredung Gestellet, fur vier Jahren in Polnicher (sic) sprache, nu aber auch in Deutscher, Durch Valentinum Smalcium Gothanum Lehrer der Gemeine zu Rakaw in klein Polen.

Gedruckt zu Rakaw, Im Jahr Christi, 1611. w 8ce, str. 32.

Tytuł w ozdobnych ramkach. Stronicowanie przy zewnętrznym marginesie.

Rozpoczyna na odwr. tytułu: Vorrede an den Leser, datow. 25 Dec. 1611, w której zasuacza ogromną trudność wyłożenia tego ustępu i twierdzi, że czytelnicy go nierozumieją. — Poczem idzie jego przekład samego tekstu (In Anfang war die Rede) i jego komentarz, podzielony na drobne rozdziałki. Wychodzi z założenia, że „die Rede“ oznacza Jezusa Chrystusa.

Bock I 848. — Miało pierwotnie wyjść po polsku pt. „Krótki Wykład“ (ob. użej) w r. 1607.

Ob. Śmigleckiego Verbum caro factum 1613, który ostro tam polemizuje z powyższem dziełem Smalciosa. Smalcios odpowiedział na ten atak Śmigleckiego, ogłaszając w r. 1614 „Refutatio libelli Smigleccii“ (obacz użej); a nadto w r. 1615 obszernem dziełem „Homiliae“, poświęconem w ostateczności sprawie wykładu ewang. św. Jana.

Bibl. bodlej. — Czartor. — Zieliński.

— O Bostwie Pana Jezvsa Christvsa, Księgá napisána, Przez Walentego Smalcivsa, Zboru Rákowskiego Ministrá. Y przezeń, z Łácińskiego ięzyká ná Polski, przelożona. Drukowano w Rákowie, od Sebastiana Sternackiego Roku 1608. w 4ce, k. 3 nlb. i str. 202.

Stronicowanie przy marginesie wewnętrznym. Tytuł w ozdobnych ramkach (z postaci zbrojnych). Na k. 2 i 3 dedykacja Zygmutowi III. z datą: W Rakowie, 1. dnia Września, Roku Pańskiego 1608, a podpisem: Jakvb Sieniński z Sienna, Woiewodzie Podolski. W niej chwali Smalciosa jako człowieka pobożnego i czczonego, pastera swego. Prosi, aby król książęcekie przeczytał i obaczył „jako my od bluźnienia Chr. dalecy jesteśmy“.

Jest to przekład z dzieła łacińskiego „De divinitate“, ale są różnice w tekście.

Na k. A: Przedmowa (tu używa stale nazwy Chrystyanie). Dzieło dzieli się na 25 rozdziałów taksamo jak tekst łaciński (De divinitate). Rozdz. I: O przeyrzeniu Chrystusa. Na str. 106 polemika z Fr. Junimsem (obacz). Przeciwników nazywa Trojeszakami (str. 122). Na str. 149: O Królestwie Chr. na ziemi. — Na str. 157: O zniesieniu zakonu ceremonjalnego i sądowego (obrzezanie, sabat, stosunek Chrystjaństwa do urzędów — pod nowym zakonem najwięcej miejsca ma łaskawość i zmiłowanie). Na str. 166 polemika w sprawie tolerancji. Na str. 169 o żydach i tatarach. Kończy: Napominanie do pob. sztylnika (ob. tekst łac.).

Egz. Jagiell. ma u dołu wiasnoręcą notatkę Sienińskiego: Ex libris Jacobi Sienińskiego Palatinidis Podol. in Rakow haereditis. W egz. Jagiell. brak ostat. karty. Działusz. Skarga II 336. — Jocher 3819. — Siarcz. Obraz II 183.

Jagiell. — Ossol.

— Catechesis Ecclesiarum, quae in Regno Poloniae... affirmant neminem... (1609, 1651, 1659, 1680, 1684) ob. w tomie XIV str. 92—93 (oraz niżej pod Socynjanie).

Miał on być współautorem tego katechizmu, dedyk. Jakóbowi król. W. Bryt. — Był też tłumaczem na język niemiecki, w którym to języku wyszedł pod tytułem:

— Catechismus, Der Gemeine derer Leute, die da im Königreich-Poln, vnd im Grosfürstenthumb Littawen, vnd in andern Herrschaften zu der Kron Poln gehörig, affirmiren vnd bekennen, das niemand anders, den nur allein der Vatter vnsers Herrn Jesu Christi, der einige Gott Israel sey; vnd das der mensch Jesus von Nazareth, der von der Jungfrauen geboren ist, vnd kein ander ausser oder vor ihm, der eingeborne Sohn Gottes sey. Aus der Polnischen sprach verdeutschet. Rackaw 1612... ob. tom XIV l. c.

10. Die wege des Herren sind richtig, vnd die gerechten werden darinnen wandeln, aber die vbertretter werden fallen drinnen. Zu Rackaw, Im Jahre nach Christi geburt, 1608. w 12ce, k. 6 nlb., str. 358 i k. 1 czysta (z obramowaniem).

Stronicowanie znaczone przy marginesie wewnętrznym.

Tytuł w ramkach. Na następnych po k. tyt. 5iu stronach: Vorrede, An die Hochloebliche Vniuersitet zu Wittemberg; na jej końcu: Datum zu Rackaw den 1. Maij, 1608. Valentinus Smalcus, Gothanus, Lehrer der Gemeine zu Rackaw. Potem 5 stron zajmuje Vorrede An den Leser. Smalcus był więc zarówno współautorem jak i tłumaczem (i przerabiaczem) tekstu na język niemiecki. W przedmowie do czytelnika mówi, że wielu ludzi domagało się od niego, aby ogłosił wykład artykułów wiary — nie wiedząc, że takie pisma już są ogłoszone. Ale ponieważ te pisma omawiają „besondere Materien“, przeto ogłasza teraz ogólny wykład: hat es uns notwendig gedaucht diesen Catechismus schriftlich zu verfassen und ans licht kommen zu lassen. Tłumaczy, dlaczego w Katechizmie tak wiele miejsca zajęła

nauka o naturze Chrystusa. (Z powodu tej nauki gminy soc. najwięcej są zwalczane). — Ob. bliższy opis (i bibl.) w t. XIV. 96.

Fakultet teol. w Witenberdze wydał obszerną polemikę z tym katechizmem, o której obacz pod Balduinus (Widerlegung 1619, Refutatio 1620). Walce fakultetu wittenb. z socynjanizmem poświęcił świeżo osobną pracę Wotschke, o czem ob. niżej.

— Catechismus, Der Gemeine derer Leute, die da im Königreich Poln, vnd im Grosfürstenthumb Littawen, vnd in andern Herrschaften zu der Kron Poln gehörig, affirmiren vnd bekennen, das niemand anders, den nur allein der Vater vnsers Herrn Jesu Christi, der einige Gott Israel sey: vnd das der mensch Jesus von Nazareth, der von der Jungfrauen geboren ist, vnd kein ander ausser oder vor ihm, der eingeborne Sohn Gottes sey. Aus der Polnischen sprach verdeutschet. Rackaw 1612... ob. tom XIV l. c.

Lilienthal Theol. Bibliothec I. 971. — Baumgarten w Hall. Bibl. III. 223.

— De Christo, Vero Et Natvrali Dei Filio, Liber unus. Oppositus ei, quem sub eodem titulo Martinus Smiglecius Jesuita edidit, Et, Refutatio Libelli ejusdem Smigleicii, quem de Satisfactione Christi pro peccatis nostris inscripsit. Autore Valentino Smalcio Coetus Racoviensis Ministro. Racoviae, Typis Sternacianis, Anno 1616. w 4ce, k. 12 nlb., str. 314 i k. 12 nlb. (Index).

Stronice przy marginesie wewnętrznym.

Dedykacja autora Krzysztofowi Sienińczi z Lachowice obejmuje 2 karty, datowana: Racoviae 1. April: Anno 1616. Na następnych 6iu kartach: Praefatio Ad Lectorem, in qua duae nostrae praefationes, altera ad inclytas Vrbes Prussiae, altera ad Lectorem edita, a variis Smigleicii insultibus vindicantur. Potem na 3ch kartach: Errores ex his duobus Libris collecti.

O obu dziełach Śmigł. z któremi polemizuje ob. pod Śmiglecki (De Christo 1616, De satisfactione Christi pro peccatis nostris). — W tych pracach zaatakował Śmiglecki poprzednie dzieła Smalcusa.

Smalcus zestawia nspród na 3 kartach 180 błędów teologicznych, popełnionych przez Śmigleckiego. Potem polemizuje osobno z dziełem „De Christo“ (str. 1—151); a osobno z dziełem „De satisfactione“ (str. 153—314).

Między innymi zwalcza Śmiglekiego powagą innych Jezuitów (Maldonatus Jan). Kończy: Index rerum (alfabet.). — W egz. Czart. brak końca rejestru. Jocher 3529. — Streszczenie podaje Bock I 873—5.

Czartor. — Czetw. — Krasiań. — Ossol.

— *Defensio Brevis Anonymi Cuiusdam, de Ecclesia & missione ministrorum tractatus, adversus responsionem Andreae Miedziboz, a Theophilo Nicolaide ante annos quinque conscripta, nunc antem edita. Racoviae, Anno 1612.* w 8ce, k. tyt., str. 184.

Właściwie 183, gdyż str. 177 dwa razy występuje. — Stronice znaczone przy marginesie wewnętrznym.

Autorem traktatu *De ecclesia* był Soeyn (ob.). Autorem odpowiedzi „Międzyboża“ (r. 1607) był Rościszewski Wojc., który posłużył się nazwiskiem swego ucznia jako pseudonimem. Nazwisko istotnego autora podał Wielewicki III, str. 44.

Smalcus przechodził rozdział za rozdziałem pracę Międzyboża i wykazuje mu jego audacia, imprudentia, tergiversatio, temeritas itp. Chodzi głównie o rozumienie pisma św. Rzecz cała podzielona na 2 części: *De ecol.*, oraz *De missione ministrorum*.

Na końcu: Anno 1607. Rzecz leżała więc pięć lat w rękopisie.

Smalcusowi odpowiedział powtórnie Rościszewski tym razem pod pseud. Alb. Borkowskiego (r. 1614 — ob. t. XXVI, 361). Potem spór podjął ze strony Kalwinów Jan Zaborowski (ob.), a Rościszewski wydał w odpowiedzi dalsze pismo w tej sprawie (r. 1616: *Defensio missionis sacerdotum*).

W egz. Jag. dodane na końcu 2 k. (*Index locorum S. Script.*) a jako właściciel zanotowany współcześnie: Michaelis Bożyc-kij(?) Dantiscani.

Bock I 850. — Jocher 3844.

Akad. — Czartor. — Dziaków — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow.

— *De Divinitate Jesu Christi, Liber editus, a Valentino Smalcio Gothano, Coetus Racoviensis Ministro. Col: 2. 9. In Christo inhabitat omnis plenitudo Divinitatis corporaliter. Racovię, Typis Sebastiani Sternacii, 1608.* w 4ce, k. 3 nlb., str. 153 i 1 str. czysta.

Tytuł w ramkach ozdobnych. Strony 1 i 2 znaczone przy marginesie zewnętrznym, reszta przy wewnętrznym. Na k. 2 i 3 dedykacja Zygmunтови III z podpisem: Jacobus Sieniński a Sienno Palatinides Podoliae, datowana: Racoviae, 20 Novembr: Anno Christi, 1608. W przedmowie tej

nazywa Smalcusa swoim pastorem. Do Zyg. III zwraca się z prośbą o przeczytanie i życzy mu jak największej chwały (ob. tekst w wyd. polskim 1608).

Praca Smalcusa dzieli się na 25 rozdziałów. I: *De praedestinatione Christi*. W rozdz. XX: *De abrogatione legis judicialis*. Na str. 127: *Modus Christi in reformandis Christianis, in Judeos et Tartaros*. — Rozdział XXV: *De causis exaltationis*. Poczem: *Paraenesis ad pium lectorem* (rodzaj modlitwy pro omnibus, ut Dominum agnoscant et cum nobis colant).

Wyszło po polsku: *O hoście...* (obaca) oraz po niem. (*Gotttheit* 1627) i po holend. (*Tractaat van de Goddel*. 1628).

Odpowiadali na to pismo 1) Felwinger Solida demonstratio 1663. — 2) Cloppenburg Anti Smalcus 1652. — Tekst łac. przedrunkowany w r. 1708 w *Opera Cloppenburga*.

Jocher 3518. — Bock I. 843 oraz 399 (list Gittioba w tej sprawie).

Akad. — Czartor. — Czetw. — Dziaków — Jagiell. — Krasiań. — Ossol.

— *Warhafftige erklerung, auf Grundt der Heiligen Schrift, von des Herrn Jesu Christi Gottheit. Philipp. 2. Gott hat Jesum... [ob. w tomie XXVI str. 27—8]. Gedruckt zu Rackaw, 1593.* w 8ce, k. 30 (sygn. G₆).

Maciej. Piśm. III 507. — Wierab. II 1770. Jagiell. — Synod ewang. wil.

— *Warhafftige Erklerung auf grundt der Heiligen schrift, von des Herren Jesu Christi Gottheit. Philip. 2. Gott hat Jesum seinen Sohn wegen seines gehorsames hoch erhaben, vnd ihm geschencket einen namen vher alle namen, das sich in dem namen Jesu beuget aller knie, der himlischen, vnd der jrdischen, vnd derer so vnter der erden seindt, vnd eine jede zunge bekenne das Jesus Christus sey der Herr, zu der ehre Gottes des Vaters. I. Thes. 5. v. 20. 21. Die geister leschet nicht aus, die prophezeiungen achtet nicht vor nichts, probieret alles, vnd das gute behaltet.* w 12ce, k. nlb. 48 (sygn. D₁₂).

Na odwr. k. tyt.: *Die Gemeine vnaers Herren Jesu Christi wuenschet dem Leser heil. Rospozczyna: Bekentnis der Gemeine Jesu Christi von des Herrn Christi Gottheit. Od karty B₁ odpiera zarzuty: Der erste unnd vornembste Kegenwurf. — M. i. zarzuca przeciwnikom judaizm. — Na k. D₁₀: Folgen die Zeugnisse, das der Mensch Jesus Christus Gottes Sohn sey.*

Pisane widocznie imieniem gminy Rakowskiej. — Bock I 20 między pismami anonimowymi.

Smalca jako autora wskazuje Sandius s. 100. Dotąd nikt kwestji autorstwa ostatecznie nie ubadał. W tomie XXVI, 22 wyraziłem wątpliwość co do tego, ale teraz po zapoznaniu się z wszystkimi pismami Smalcjusa, sądzę że wątpliwość była niesłuszna. Jest to bowiem pierwszy zarys późniejszej książki Smalcjusa, wydanej w r. 1608 po polsku i po łacinie (De divinitate), a w r. 1627 po niemiecku (Göttl. Hoheit).

Ossol.

— *Examinatio Centum Errorum, Quos Martinus Smiglecius Jesuita Ex duabus Libri nostri. nuper adversus monstra ipsius editi, partibus collegit. Autore Valentino Smalcio. Coetus Racoviensis Ministro. (Tu winietka). Racoviae Typis Sternacianis. Anno 1615. w 4ce, str. 40.*

Stronice znaczone przy marginesie zewnętrznym.

Kończy paru wierszami: Ad Lectorem.

Praca Śmigleckiego, na którą tutaj Smalcjusz odpowiada, nosi tytuł: *De erroribus novorum Arianorum* (1615).

Na powyższą rozprawę Smalcjusa Śmiglecki odpowiedział w r. 1615 dalszą pracą polemiczną pt. „*De Christo vero... Responso ad examinationem*“ (ob. pod Śmiglecki).

Egz. Ossol. pochodzi z bibl. Sienińskiego. Bock I 870. — Jocher 3392.

Akad. — Bibl. bodlej. — Czartor. — Jagiell. — Krasińs. — Ossol.

— *Examinatio centum quinquaginta septem reliquorum errorum, quos Martinus Smiglecius Jesuita, ex reliquis duabus libri nostri, nuper adversus monstra ab ipso confictu editi, partibus collegit; una cum refutatione eorum quae examinationi centum priorum errorum opposuit. Autore Valent. Smalcio. 1616. w 4ce, str. 60.*

Jocher 3393. — Bock I 879 (z tytułem: *Refutatio*). Dzików.

— *Von der Gottlichen Hoheit Jesu Christi gründlicher Bericht... von Valentino Smalcio... Gedruckt im Jahr 1627. w 8ce, str. 480 (sygn. Ggs).*

Tekst łac. ma tytuł: *De divinitate* (1608); tekst polski: *O bóstwie* (1608); o przekładzie holend. obacz zaraz niżej.

Warsz. uniw.

— *Toż... (po holend.) pt.: V. S. v G. Tractaet Van de Goddelijckheydt des Heeren Jesu Christi. Col. 2. 9. In Christo*

vvoont de gheheele volheyt der Goddelijckheydt lichamelijck. Wt de latijnsche sprake getrouwelijck vertaelt. In't Jaer ons Heeren 1623. w 4ce, str. 212.

Akad. — Warsz. uniw.

— *Kurtzer Inhalt der christlichen Religion für die Kinder und Einfältigen gestellet 1633. w 12ce.*

Jocher 3325.

Obacz w Bibl. tom XVIII, str. 578. — Tekst łac. miał tytuł: *Institutio brevis relig. Christianae* (1629).

Zamieszczam to także i w tem miejscu, choć jest wątpliwe, aby to było dziełko Smalcjusa. — Ale bywa mu przypisywane (ze względu na podobieństwo do „*Der kleine Katechismus*“ 1605).

— *Ad Isaacum Casaubonum Parenensis. Cujus occasione praebuit ipsius ad Epistolam Cardinalis Perrousi responsio autore Andrea Reuchlinio. Anno Salutis, 1614. w 4ce, str. 11.*

Druk Racoviae. Rzecz o spaleniu w Anglii pisma Vorsta: *De Deo* i listy do kardynała Perronista. Dziełko Vorstiusa (obacz) było napisanem pod wpływem Casaubona. Jocher 9846. — Bock I 868.

Dzików — Krasińs. — Warsz. uniw.

— *Homiliae Decem, Supra Initium Cap: I. Evangelii D. Ioannis, Habitaee & scriptae Anno 1605. Quibus addita est Paraphrasis super idem initium Evangelii. Autore Valentino Smalcio Gothano, Caetus Racoviensis Ministro. Editae Racoviae, Anno 1615. Typis Sternacianis. w 4ce, k. 2 nlb., str. 113 i str. 1 nlb. (Errata).*

Stronice znaczone przy marg. zewnętrznym. Dedykacja autora: „*Caspari Iaruzelis Breznicio... datowana: Racoviae, Idus Iulii, Anni 1615 zajmuje 2ą kartę.*

W dedykacji wyjaśnia, że w odpowiedzi Śmigleckiemu na jego „*Verbum caro*“ ograniczył się do polemiki z nim — a tu prostuje aliorum errores, quos Smigl. non tractat.

Homilij jest dziesięć — a kończy dzieło: *Paraphrasis in initium primi Capituli Evang. D. Johannis* (str. 107).

Porównaj wyżej: *Auslegung...*, Bock I 871 (przytacza list do Kaspra Jarnz, Brzesnickiego w sprawie tych Homilij).

— Jocher 5200 podaje z datą 1625. Jeśli to nie omyłka, to chodzi tylko o wyd. tytuł. Akad. — Chrept. — Czartor. — Jagiell. — Krasińs. — Ossol.

— *Toż... (po holend. pod tyt.): 't Woordt is Vleysch geweest: Dat Is:*

Thien Predication Over'tbegin van't Eerste Capittel des Euangeliums Joannis Door Valentium Smaltium. Vertaelt door D. R. C. Tot Rakow By Sebastiaen Sternatzki. Anno 1631. w 4ce, k. t., str. 161, k. 1 nlb., str. od 163 do 209, k. 1 nlb. i str. od 211 do 228.

Tłumaczem tego dzieła był R. Camphuy-sius. — Na końcu są dwie inne rozprawy z osobnymi tytułami:

Van den Stant der Dooden, en Straffe der Uerdoemden, nae dit Leven. Verscheyden Tractaten. Gedruckt int Jaer ons Heeren Anuo 1631 (od str. 163).

Extract uyt D. R. C. Brieff. Inhoudende Dat het gevoelen vande Uernietingh ende Eyndelijcke Straffe der Onrechtvaerdighen, etc. niet soo schadelijck nocte gevaerlijck is; Ende dien volghens wel mach ontdeckt ende ter stichtinghe voor ghehouden ende verbreydt worden. Gedruckt int Jaer ons Heeren 1631 (od str. 211 do końca).

Book I 871. — Jocher 5201 (daje tytuł skrócony). Akad.

— Der Kleine Katechismus zur Uebung der Kinder in dem Christlichen Gottesdienst. Zu Rakaw bey Seb. Sternatzki 1605. w 12ce.

Przypis. Akad. wittenb. (?).

Obacz w tomie XIX, str. 179.

Jocher II 256, 3318, 3332 i noty.

Przekładem tego katechizmu na język łaciński jest zapewne „Catechesis minor juvenuti religione christiana inbuendae conscripta“ (1612)... obacz tom XIV. 94. Stwierdzić tego na pewne nie mogę, bo tekst niem. nie jest mi znany. Czy wyszedł także tekst polski (Katechizm mały) jest wątpliwe?

Obacz o tekście polskim tom XIX str. 179 (s Acta histor. eccl. 1754). — Polemizował z nim Rostius (1613), a odpowiadał mu Smalcus (Responsio 1614).

Ob. o tym Katechizmie Fock Socin. str. 188.

— Notae In Libellum Martini (sic) Smigleicii Iesuitae, quem Refutationem vanae dissolutionis Nodi sui Gordii appellat. (Tu winietka). Anno 1614. Racoviae, Typis Sternacianis. w 4ce, k. 2 nlb., str. 70 i k. 1 nlb.

Stronicowanie znaczone przy marginosie zewnętrzny.

Dedykacja: Iacobo a Sienne Sienienski, Patrinidae Podoliae, Dño & haeredi in Rakow... z datą: Cal: Novemb: 1614 z podpisem: A. R., zajmuje 2ą kartę.

Cyfy A. R. mają oznaczyć jego pseudonim: A. Renchlinus, którego to pseudonimu

użył równocześnie w „Paraenesis ad Casaubonum“.

Mówi w przemowie, że na „Nodus“ Śmigleckiego odpowiadał Volkel (ob.). Śmiglecki wydał przeciw niemu replikę, a ponieważ Volkel jest „occupatione gravissima distentus“, przeto on za niego odpowiada. Zwykłą sobie metodą przechodzi XX capita Śmigleckiego i rozberra niemal zdanie za zdaniem. W końcu powołuje się na jakieś pismo Fontona Ducaesa.

Jocher 4091. — Book I 867.

Czartor. — Dzików — Jagiell.

— Odpis Na Dwa Pasquillve, Ktore niedawno wyszły przeciwko tym, ktorych niesłusznie Ariany zowają, od Ewangelikow. Napisány Od Iednego z Starszych Tego To Zborv, przeciwko ktoremu napisáne są. (Tu winietka). w Rakowie, Anno 1619. w 4ce, str. 44.

Na odwr. k. tyt Do czytelnika. Tutaj mówi autor, że to nie ma być odpowiedź na wszystko, co napisano przeciw „Rozmowie“ Chrzęstowskiego, bo nie on był wydawcą Rozmowy. On odpowiada tylko na ustępy skierowane przeciw t. zw. Arjanom.

Na str. 3: Odpis Na Pierwszy Pasquillve, Który się náyduie w Odpowiedzi Ministrow Districtu Lubelskiego, ná rozmowę, którą był wydał Je^o M. P. Andrzej Chrzęstowski (do str. 26).

Jest to odpis na pismo Jana Grzybowskiego (oh. t. XVII, 450), a ten znowu zwalczał „Rozmowę“ And. Chrzęstowskiego z r. 1618 (obacz tom XIV). Chrzęstowski miał również odpisać Grzybowskiemu, ale jego odpowiedź nie jest znana. (Liczyła ona podobno ark. 16, a więc nie jest identyczna z odpisem Smalcusa). Obacz o tej polemice Bock I str. 99.

Smalcus ujmuje zarzuty Grzybowskiego w 31 punktów i na nie odpowiada. — Na str. 22 o zakazie grywania w szachy przez ministrów, o wielkiej wiedzy teolog. Socyna, o dysputach toczonych i polemikach z Wujkiem, Śmigleckim, Bellarminem. Mówi o skromnych strojach Arjan (czyli jak się chętniej wyraża: Socynistów). O Salinarjuszcu mówi, że nie głupszego nie wyszło nigdy na świat.

Od str. 27 do 44: „Odpis Na Wtóry Pasquillve, Który przez sposob Diálogu ná nas wydał, ktoś z Ewangelikow“. Jest to odpis na jakiś „Diálog“, którego autora nie nmiem wskazać (Zaborowski?).

Wspomina Zaborowskiego (str. 30), o „uczonym“ Makowskim i pani Bonarowej, o X. Pabianowiczu, o Krs. Lubienieckim, o Gorajskim, Moskorzewskim, Gosławskim, (który miał w Niemczech religionem dissimulować), o pani Orzechowskiej, o Pareusie. Przyznaje, że „niektórzy z naszych“

przebiegają miarę. Wspomina o szkołach, tańcach, pokutach u Arjan itp. (str. 28). Na k. tyt. egz. Ossol. ręką Sienińskiego: Ex libris Jacobi Sieniński Palatinidis Podoliae. W kilku miejscach głosy na marginesie zdaje się ręką J. Sien., ho zamieszczono je tam gdzie mowa o „pa-tronie Rakowskim“.

Bock I 882 (przeczy słusznie, jakoby to miało być wymierzone przeciw Satorju-szowi). — Ossol. Wiad. I 247. — Jocher 3999. Ossol.

— Odpowiedź Ná Książkę X. Já kubá Zaborowskiego, ktorey dał tytuł, Ogień z Wodą. Uczyniona Przez Wa-lentego Smalciusa, Zboru Rákowskiego Ministrá. (Tu winietka). w Rakowie, Roku Páńskiego 1619. w 4ce, str. 139 lb. i 7 nlb.

Strony 3 do 8 znaczone przy marginesach zewnętrznych, reszta przy wewnętrznych.

Dedykacja autora (od str. 3—9): Romanowi z Hosaczezy Hosiakiemu, podkomorzemu włódzimierskiemu z datą: w Rakowie, 1 Aug: anno 1619. Narzeka na rozewanie tych szorów, które odstąpiły ko-ściola raymskiego. Pracę tę wydał kwoli temu, aby każdy z ewangelików to pisanie przyjął jak od brata. Podpisał: Zboru Rakowskiego dozorca. — Poczem prze-mowa do Czytelnika, gdzie mówi, iż Ewang. nie postępują wedle ducha Chryst.

Rozpoczyna od uwag o tytule książki Zabor. Żali się, że ich Socynistami zowie. A prze-cieć Ewangelicy nie chcą, aby ich zwano Kalwinistami (powołuje się na epist. re-latio de disp. Lublinensi 1615).

Rzecz składa się z 25 rozdz. Po kolei prze-ehodai: Nieśluszne zarzuty. Różnice bez dowodu. Różnice istotne. O usprawiedli-wieniu. O grzechu. O żywocie wiecznym. Zmarłychwstanie. Krzest. Wieczerna. O tem, czy zgody być nie może, jak twierdzi Zab. O pożytkach jedności. O od-prawie naszych na synodzie lubelskim 1612 (str. 121). Toż na synodzie bełżyckim 1617. Toż na terażn. lubelskim (str. 135). Przy-toczzone pisma Ewang. (Niszczycki, Pszonka, Grzybowski, Cluentius).

Napisane czytają polszczyzną. Na końcu na 5 stronach nlb. jest „Odpowiedź ná list do Je^o Mói P. Páwła Orzechowskiego“. (Tu znowu się żali na zaciętość X. Zabor). Na ostatniej karcie „Appendix do rozdziałn dwudziestego“.

Ob. Zaborowski (Ogień).

Na egz. Czart. są współczesne dopiski. Na tytule: „Accepi dono a Gen. D. Adamo G. die nltima 8bris 1619“. (Jest to zapewne Adam Gosławski z Bebelna). — Poczem jakiś katolik dodał uwagi nieoficyalne książce (np. Timeo Danaos et dona fe-

rentes. Vergil.), a w kilku miejscach np. w rozdz. 13 ostro polemika współczesna na marginesach.

Bock I 879. — Oloff Poln. Liederg. str. 226—7. — Jocher 9802. — Beiträge I 206. — Friese III 282.

Czartor. — Czetwert.

— Refutatio Disputationis De Per-sona Christi, Quam Albertus Grawe-rus SS. Theol: D., & in Academia Ie-nensi Professor publicus, ibidem habuit Anno 1612. Autore Valentino Smalcio Gothano Coetus Racoviensis Ministro. (Tu winietka). Racoviae, Typis Ster-nacianis, Anno 1615. w 4ce, str. 23 i 1 str. czysta.

Stronicowanie przy marg. zewnętrznych.

Zwalcza 61 tez Grawera. Powołuje się na swoję odpowiedź Smigleckiemu ná tegoż rozprawę: Verbum Caro. Zapowiada dalszą polemikę „donec Deus efficiat ut omnes agnoscant Jesum non creatorem sed filium creatoris esse“. Cytuje Banotiusa „De poli-tia civitatis Dei“. — Na to wydał Grawer odpowiedź (ob.).

Bock I 876. — Jocher 3592.

Czartor. — Czetw. — Jagiell. — Ossol. — Warsz. uniw.

— Refutatio Disputationis De Spi-ritu Sancto, Quae hoc anno in Aca-demia Ienensi habita est, praeside Al-berto Gravero, Theologiae ibidem Doc-tore & professore, scripta à Valentino Smalcio Gothano. (Tu winietka). Raco-viae, Anno 1613. w 4ce, str. 25 i 1 str. czysta.

Stronicowanie znaczone przy marginesach zewnętrznych.

W przedmowie pisze, iż odpowiada Grawe-rowi, zanim ukaże się jego odpowiedź na Franza. — Pismo Grawera ob. w tomie XVII 343 (Examen 1613). Krytykował w niem Socyna, Blandratę, Osteroda, Da-vidisa i Smalcinsa. Zapewne to jest ta „Di-sputatio“, z którą Smalcius walczy.

Bock I 855. — Jocher 3596.

Akad. — Czartor. — Czetw. — Dzików — Jagiell — Krasinś. — Uniw. lwow.

— Refutatio Libelli Martini Smig-lecii Iesuitae, Cui titulum fecit, Ver-bum Caro factum: Autore Valentino Smalcio. (Tu winietka). Racoviae, Typis Sternacianis, Anno 1614. w 4ce, k. 4 nlb., str. 172.

Stronice 1 i 2 nmieszczzone przy marginesie zewnętrznym, dalsze przy wewnętrznym. Dedykacja autora, obejmująca 2ą kartę: Ja-cobo de Sienna Sieniński, Palatinidae

Podoliae z datą: Racoviae 1 Septemb: 1614.

Na kartach 3 i 4 Praefatio ad lectorem. Tu wspomina trzy dzieła Śmigleckiego: 1) Nodus gordius, 2) Nova monstra, 3) Verbum caro. Na marginesie dodaje głosę: „y Słowo pty (po naszymu plęią) było“. Język polski nazywa więc „po naszymu“, choć był Niemcem. Mówi, że Selavonica vel Ruthenica versio są najmniej podejrzane. Jeden z wcześniejszych to przykłądów zbliżenia się Arjan do cerkwi wschodniej. Zaczepia też w tej przedmowie Hożnisa i Wujka.

Rozpoczyna podobnie, jak jego przeciwnik, od ustalenia tekstu początku ewangelji, poprawiając tekst łac. wedle greckiego. — Poczem idzie polemika podzielona na 28 capita. Końcysy: Ad Pontificios i Errata. Bock 1 861—2. — Jocher 3525.

Akad. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Uniw. lwow.

— Refutatio Duorum Martini Smigleccii Iesuitae Librorum. Quos de erroribus Novorum Arianorum inscripsit. Autore Valentino Smalcio Coetus Racoviensis Ministro. (Tu winietka). Racoviae, Typis Sternacianis, Anno 1616. w 4ce, k. 6 nlb., str. 333, str. 1 czysta i k. 8 nlb. (Index).

Stronicowanie znaczone przy marginesach wewnętrzných.

Dedykacja: Martino Czaplic Szpanowski, Domino in Hluponin et D. Georgio Czaplic Szpanowski, Domino in Kisielin, fratribus germanis... obejmuje 2 karty, datowana: Racoviae, Cal: Mar. 1616. Na następnych 3ch str. nlb.: Errores ex his duobus Smigleccii libris collecti; potem 2 str. nlb. obejmujące Index capitum, ostatnia str. nlb. czysta.

Jest to odpowiedź na pracę Śmigleckiego pt.: De erroribus... 1615.

Smalcion odpowiada, jak zawsze, trzymając się rozkłądu dzieła przeciwnika. Stąd i jego praca dzieli się na 2 księgi (1 do str. 178).

I tutaj, jak w innych, pracach żali się, że Śmiglecki wprowadził nazwę „Arjan“, podczas gdy oni nazywają się sami veri Christiani (str. 3). Broni zdania, że Ojcowie kość. co innego mówili, jak teraz „Pontificii“. Powołuje się na polemikę Moskorz. ze Skargą; wspomina Bellarmina (np. s. 145).

Na końcu Index alf. oraz Index locorum S. Script., wreszcie Errata.

Na karcie tytułowej jednego z egzemplarzy Czartor. napis: Ex libris Jacobi Sienienski a Sienno Palatinidis Podoliae, Sienienski, był jak wiadomo właścicielem Rakowa i protektorem Smalciusa.

Boek I 876—878. — Jocher 3394. — Wotschke w Archiv für Ref. Gesch. 1917 str. 131.

Czartor. — Czetw. — Dzików — Jagiell. — Ossol.

— Refytatio Orationvm, Iohannis Vogelii, Et Joachimi Peuschelii, quibus Photinismus se hoc anno Altorfii retractasse gloriatur. Scripta a Valentino Smalcio Coetus Racoviensis Ministro. (Tu winietka). Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, Anno 1617. w 4ce, str. 34.

Stronicowanie zaczyna się od 5 str. przy marginesie zewnętrznym.

Na odw. karty tyt. i na karcie następnej (uiestronicowanej) Praefatiuncula.

Twierdzi, że Kalwini wszystko robią, aby sprzymierzyć się z Luteranami, ale bezskutecznie. Odrzuca nazwę Arjan, a co do nazwy Focynjan mówi, że nadawana jest captiose. Narzeka na prześladowania ze strony Kalwinów (senatus Argentiniensis, Palatinus regni Ungariae). Szlachetni Polacy wstawiali się do tego ostatniego za ministrem arj. uwigizonym na Węgrzech. Również senat Norymberski prześladowuje jego współwyznawców. Już Bóg ukarał Palatyna węg. śmiercią rychłą. Powołuje się na jakąś pracę wydaną przeciwko wrogom Arjan, a na str. 33 cytuje jej tytuł: Casciollaris.

Rewokacja Vogela nosiła tytuł: Oratio de vera et aeterna Jesu Christi divinitate. — Dziełko Joach. Peuschela: De sanctissima Christi satisfactione. — Porównaj: Vogel (Photinismus).

Bock 1 872. — Jocher 9847.

Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— Refutatio Thesium D. Wolfgangi Frantzii, Theologiae Doctoris & Professoris publici in Academia Witebergensi, Quas ibidem De Praecipuis Christianae Religionis Capitibus Anno 1609, & 1610 disputandas proposuit. Scripta à Valentino Smalcio Gothano, Coetus Racoviensis in Polonia minoris Ministro. Edita verò Anno 1614. Racoviae, Typis Sternacianis. w 4ce, k. 5 nlb., str. 462 i k. 8 nlb.

Stronice znaczone przy marg. wewnętrznym. Dedykacja autora: Academiae Witebergensi obejmuje 1 kartę; Praefatio ad lectorem 5 str. nlb. (Tu wyraża się bardzo ostro o Frantzju, wyliczając jego kalamuje). Na k. 5: Catalogus disputationum, quae in hoc libro continentur.

Jest tych dysputacji 22 (de Trinitate, de peccato originis, de persona Christi, de

baptismo, de coena, de sacramentis etc.). Słowem jest to wykład całej nauki Socyna. Na str. 387 mówi: De rebus civilibus. Tu wykłada naukę o zakazie miecza, o tem jak karać przestępstwa, o mężobójstwie, o unikaniu wojen, o przysięganiu. Często powołuje się na Osteroda i broni go przed Franzem. Na str. 78 o nawracaniu żydów. Na str. 233, 262, 262, 271, 282, 291—3, 332, 345 zwalcza naukę luterską.

Na str. 298 o socynjan. w Siedmiogrodzie. Na ost. kartach: Index rerum (alfab.), Index locorum S. Scripturae, Errata.

Są dwa różne odbicia.

Walce akademji witenb. z socynjanizmem poświęcił osobną pracę Wotschke w Archiv für Ref. Gesch. 1917 i 1918. Brali w niej udział prócz Smalcjus: Franz, Meisner, Martini, Fickler, Kessler itp., potem Schlichtyng.

Bock I 868. — Joher 3202.

Akad. — Bibl. bodlej. — Czartor. — Czetwert. — Dzików — Ossol. — Zieliń.

— Refutatio Thesium Alberti Graveri SS. Theolog: D., & in Academia Salana Professoris publici, Quibus Incarnationem Aeterni Dei Filii ab impugnationibus nostrarum Ecclesiarum vindicare voluit. Autore Valentino Smalcio Gothano, Coetus Racoviensis Ministro. (Tu winietka). Racoviae, Typis Sternacianis, Anni 1615. w 4ce, str. 29 i 1 str. czysta.

Strony znaczone przy marg. zewnątrznych. Grawer postawił 81 tez, które Smalcio pokolei zbija. Chodzi o interpretacje odnośnych miejsc pisma św. (listy do Koryntjan, Galatów, Rzymian, ewang. św. Jana itp.). — Z obroną Grawera wystąpił Legdanus (1622) i Felwinger (1634).

Bock I 859. — Joher 3533. — Chmaj Samuel Przyrkowski 1928 str. 77.

Czartor. — Czetw. — Dzików — Jagiell.

— Refutatio Thesium, De Sacrosancta unitate Divinae essentiae, & in eadem Sacrosancta personarum Trinitate, a Iacobo Schoppero SS. Theologiae Doctore & Professore primario Altorffii anno 1613. propositarum. Cui addita est responsio ad ea, quae Hermannus Ravenspergerus S. Th: Doctor, in Gymnasio Steinfurtensis praeter haec attulit, in scripto, cui titulum fecit: SS. Mysterium unitatis essentiae divinae in personarum Trinitate, duabus sectionibus per Theses & exegeses explicatum, &c. scripta a Valentino Smalcio. Coetus Racoviensis Ministro. (Tu winietka). Ra-

coviae, Typis Sternacianis, Anno 1614. w 4ce, str. 65 i 1 str. czysta.

Stronicowanie znaczone przy marginesie zewnętrzny.

Na początku odrzuca powagę Fil. Melanctona, potem zwalcza pokolei argumenta Schoppera. — Na str. 42 zamieszcza list „Ad Demitrovitium Lituanum“, który zaopatrzył tezy Schoppera swoją oratiuncula. W niej twierdził, że Serveta słusznie spalono. Atakował Franc. Davidis, obu Socynów (Lelinsza uważał za ojca Fausta!), Stankara, Statoriusa, Osteroda, Licinius i Smalcjus („monstrosa capita“). O Demitroviczau ob. tom XV, 135.

Od str. 43 zaczyna się Refutatio Ravensperga, prof. in schola Benthemensi.

W obronie Schoppera wystąpił Saubert w dziele: Anti-Smalcius (1615).

Joher 3422, 3677. — Bock I 858.

Obacz tom XIV 271 pod Cichowski (1654).

Cichowski niemal we wszystkich swoich pismach polemizuje ze Smalcjusem (mimo wpływu pół wieku).

Czartor. — Czetw. — Dzików — Jagiell. — Krasień.

— Responsio Ad Librum Martini Smigleckii Jesvitae, Theologiae Doctoris, cui titulum fecit, Nova Monstra Novi Arianismi, Autore Valentino Smalcio Gothano Coetus Racoviensis Ministro. (Tu winietka). Racoviae, Typis Sternacianis. Anno 1613. w 4ce, k. 5 nlb., str. 307 i 1 str. nlb. (Errata).

Stronice znaczone przy marg. wewnątrznych.

Na odwr. k. tyt. cytaty a Tertuliana i Jakóba Acontiusa. Na następnych pięciu stronach nlb. „Praefatio“ autora, poświęcone senatorom miast Torunia, Elbląga i Gdańska, datowana: Racoviae 13. Calend: Decembr. 1613. Tu wychwala Lutra, a kościół katolicki nazywa „corrupta Christi ecclesia Pontificia“. Mówi do senatorów miast pruskie: vos reipublicae, in qua batenus sacrosancta veritas publice annuntiat, pars estis necn postrema. (Tę przedmowę skrytykował niebawem Śmiglecki w De Christo 1615).

Następuje Praefatio ad lectorem, która zajmuje 3 str. nlb.

Na końcu data: Racoviae 18 Decembr. 1612.

Na ost. str. Errata.

Jest to odpowiedź na dzieło Śmigleckiego: Nova Monstra. — Podzielone na 33 rozdz. W egz. Czartor. dużo współczesnych głos marginesowych, bardzo krytycznych.

Joher 3521. — Wotschke w Archiv für Ref. Gesch. 1917 str. 137. — Bock I 854.

Akad. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Krasień. — Ossol. — Uniw. lwow. — Zieliń.

— Responso Ad scriptum Hermanni Ravenspergeri S. Theologiae Doct: Ecclesiasticis & Professoris Steinfurtenensis, cui titulum fecit: Par unum Sophismatum Socinianorum, ad amussim Veritatis examinatum. Cui addita est Refutatio eorum, quae ad hos locos spectantia scripserunt Jacobus ad Portum SS. Theologiae in Academia Lausanensi professore, in defensione Orthodoxae fidei, & Georgius Rostius SS. Theol. C. in refutatione Catheseos nostrae Germanicae. conscripta a Valentino Smalcio Gothano Coetus Racoviensis Ministro. Racoviae, Typis Sternacianis, Anno 1614. w 4ce, str. 58.

Na odwr. str. tyt. przedmowa do czytelnika, w której pisze, iż zaledwie zdołał odpisać Smigleckiemu Jezucie, już musiał wziąć za pióro, aby odpisać Ravenspergerowi. Ravensperger odpisał na to w r. 1614 (Vindiciae SS. Trinitatis).

Jocher 3889 podaje str. 65 na podstawie opisu Ludwika Sobolewskiego, ten zaś miał w rękach egz. Czartor., w którym brak ostatniej karty (str. 57—58); zastąpił ją ostatnią kartą (str. 65) z Refutatio thesin de Sacrosancta unitate Divinae essentiae tegoż autora, by egz. robił wrażenie całości. — Bock I 857.

Akad. — Czartor. — Jagiell.

— Rozbieranie Słów Pana Naszego Jezusa Christusa, Ktore są napisane v Mattheuszá w 28. rozdz. od v. 18. aż do końca. W Ktorem się Zamyka Refvtacia Kazania, Ktore o tychże słowach vezynił X. Skárgá Iezuitá, Roku 1604. w Krakowie w dzień, iáko zowá, S. Troyce. Vezynione w Rakowie, Przez Valentínsa Smalcívsá z Gothy, Zboru támtęgo Ministrá, w Roku 1606. (Tu winietka). W Rakowie, Drukowano roku Páńskiego, 1607. w 4ce, k. 4 nlb., str. 118.

Dedykacja autora Jakóbowi Sienieńskiemu z Sienna, wojewodzieciowi podolskiemu, panu i dziedzicowi na Rakowie, obejmuje 2ą kartę; datowana: w Rakowie 26 Martij 1607. Piszę tu, że gdyby Bóg serc zwierzchności nie zatrzymał, dawnoby ludzie uwiedzeni przez Jezuitów ręce w naszej krwi umoczyli. — Poczem na 2 k. „Przedmowa“. Tu się skarży, że przed 2 luty jeden nędzny eszowiek chciał ich odsądzić tytułn Chreścójjańskiego abo Christjańskiego i za gorzej niżeli są Żydowie i Turcy policzyć. Skarga używa nazwy Arjan, w czem niedogodził powadze swojej.

Jest to polemika z kasaniem Skargi o św. Trójcy (ob.), bo na inne dzieła Skargi odpisali już inni. Zaczyna od egzegazy słów Chrystusa z ewang. Mat. — Potem dzieli rzecz na 3 części: 1) O przyczynie dla której Jezus włożył urząd swój na niecznie (albo o mocy Pana Chr., do str. 36). 2) O własności urzędu apost. (do str. 93). 3) O przytomności Chr. Wszędzie polemizuje ze Skargą, zbijając go punkt za punktem. — Dzieło napisane śliczną polszczyzną.

Na to odpisał w obronie Skargi J. Ostrowski. Dalszy ciąg polemiki ob. Gosławski Adam (XVII, 274) i Przewodowski And. (XXV, 376). Jocher 3662. — Bock I 847.

Czartor. — Czetwert.

— Tractaet van de Goddelijkheydt des Heeren Jesu Christi (1623)... ob. wyżej pod: Goddelijkheydt.

— Tractatus De Ecclesia Et Missione Ministrorum R. D. Alberti Borkovvski, Quo Socinum cum Theophilo impugnare, & Miedzibozium defendere conatur: Brevis Refutatio. Scripta ab eodem Theophilo Nicolaide, mense Martio, anni 1614. (Tu winietka). Racoviae, Typis Sternacianis. w 4ce, str. 128 i k. 1 nlb. (errata).

Stronice 3 do 8 przy marginesie zewnętrzny, reszta przy wewnętrzym.

Na odwr. k. tyt. Ad lectorem.

Tu wysławia Socyna i mówi, że napisał swój traktat (wydany ipso defuncto) „nervose ut solet“. Opowiada, że Socyna zaatakował Miedziboz — a na replikę Smalcinsa odpowiedział znowu Borkowski. (Nie wie, że i Miedziboz i Borkowski — to pseudonimy Rościszewskiego!). Żali się, że oni obaj wywodzą zwolenników Socyna od Arjan, a Socyna nazywają rabinem arjańskim. Przechodzi rozdział za rozdziałem Borkowskiego i polemizuje szczegółowo.

Bock I 851. — Weteran Pozn. 1825 s. 424. — Jocher 3846. — Wilder Kat. ant. 1914 (cenik 7 rs. 50).

Akad. — Czartor. — Czetw. — Dąków — Jagiell. — Krasin. — Ossol.

— Krotki Wykład na poczontek Ewanieliey Jana Świętego W Rakowie 1607. w 4ce.

— Toż... 1613. w 4ce.

Ob. wyżej: Auslegung. — Bock I 848 podaje tytuł po polsku, twierdząc, że tekst niemiecki z r. 1611 jest przekładem. Co wątpliwe, gdyż Smiglecki (1613) byłby w takim razie odpowiadał na tekst polski, a nie na tekst niemiecki.

— ob. Adelt (Historia de arianismo 1745) — Appendix (1615) — Borkowski

Olbracht (1614) — Becmanus Ch. (Exerc. 1644) — Catechesis minor (1612) — Catechismus der Gemeyne (1609, 1612) — Cichowski M. (1659) — Cloppenburg J. (1608) — Coccejus (1654) — Examen (1613) — Fickler J. G. (1620) — Franconius Daniel (1612) — Franzius W. (1620, 1621, 1622) — Gittich -- Kesler (1621) — Legdaeus W (Examen 1621) — Lubieniecki Stan. (1610, 1635) — Moskorzewski Hier. — Ostrowski Jakób (1608) — Owenus (1655) — Radecke Mateusz — Ravensperg Herm. (1621) — Reuchlinus Andr. — Ruarus M. (Epistolae 1681) — Saubert Joh. (1615) — Schmidt J. (1707) — Smiglecius Martinus — Socinus Faustus (Commentarius 1614, Brevis discursus, Refutacya 1593 i inne pisma) — Talayi (1634) — Testament nowy (1620) — Vorstius (1610) — Vossius (1618) — Zeltner Gust. Georg. (Historia 1729).

Przypisują mu (Bock I 847 i 883) dzieła:

- 1) Zawstyżenie ks. Skargi (1606)... oraz
 - 2) Wtore Zawstyżenie ks. Skargi (1615).
- Oba te dzieła są jednak pióra Moskorzewskiego (który sam przyznaje się do nich) i pod tym autorem są opisane w Bibliografii (ob. tom XXII str. 59 i t. XXVIII str. 159).

Sandius str. 174 oraz Bock I 846 i n. cytują liczne jego rękopisy polskie, łac. i niem. a między innymi: Mowę na pogrzeb Statoriusa (po pol.). — Annotations in N. Test. — List do Menonitów gdańskich — Synod nowogrodzki (1601) — Diarium vitae — Acta Racoviensia sive hist. utriusque coll. Racov. (1601—1602) — Coll. habitum Gorliciensis (1617) cum P. Lombardo — Sermon pogrzebny na Jana Glińskiego (1620).

Brał udział w tłumaczeniu a raczej w poprawianiu przekładu Nowego Testamentu (1606, 1620, 1686), o czem ob. w t. XIII, str. 32 i 33. — Po polsku musiał umieć, na co wskazuje fakt, że ogłosił nieco pism po polsku, a także był żonaty z Polką Anną Wotowską z Blechowa. On ma być autorem wedle Sand. (a za nim Ołoffa) znacznej części pieśni w zbiorze „Pieśni nabożne“ 1610 i 1625) (obacz tom XXIV str. 264).

Maciej. Piśm. (za Jochemem II 535) cytuje jego kazanie „O mocy Chrystusowej“, co zapewne jest hałamuetwem.

O jego dzienniku ob. Zeltner Cryptosoc. 1729 str. 338—345 (Zeltner otrzymał go przez T. Creanusa).

Jego list do Guiperta przedrukował Bock, podobnie jak list do Vorstiusa z r. 1614 (Bock I 885) z dzieła Praest. virorum Epistolae 1660.

Obfitą jego korespondencję z Socynem (listy Socyna) obacz w dziełach Socyna a zwłaszcza w tegoż: Epistolae.

Bock I 846 przypisuje mu pracę w obrotie Socyna pt. Defensio brevis et simplex ad libellum Ch. Polargi (1593), co wątpliwe. Wreszcie dodają, że bibl. Kórnicka posiada liczny szereg jego pism (16), i o tyle trzeba uzupełnić wykaz bibliotek powyżej uwzględnionych.

Chodynioki III 135. — Sandius Bibl. Autitr. p. 99—105. — Lauterbach Poln. Socinism. s. 282. — Bentkowski I 253—9. — Ringeltaube s. 165. — Placcius Theatr. anonym. 89 i 90. — Wiszuiowski VI 529, 596 i n., IX 100. — Oloff Poln. Liedergesch. 175. — Dzieduszycki Piotr Skarga i jego wiek II 336. — Maciej. Piśm. pol. III 506—9. — Sobieszcz. w Enc. Org. XXIII 703—5. — Zeltner Hist. Cript. p. 1158—1218. — Siarczyń. Obraz. II 199. — Kromayer Scrutin. relig. disp. 7. Part. 1. thes. 7 (pag. 162). — Wielewicki Diarium. — Mnemon w Przegl. hist. XX 271. — Grabowski Liter. arjań. 1908 str. 104 i n. — Wotschke w Hist. Monatsbl. 1909 str. 103 oraz w Archiv. für Reform. Gesch. 1917. — Bieliński Uniw. wil. III. — Chmaj w Rozpr. Akad. filol. 1921. — Łopaciński w Enc. kość. XXVI str. 1—4. — Brückner Dzieje liter. I 208. — Korbut Liter. I str. 684 (indeks).

SMALER Wit. Die Erste Leich und Klagpredigt: Auch von Ursprung und Ankunfft, des Löblichen Uralten Schulenberger Geschlechts: Bey der Christlichen Funerischen Deduction und Procession, Des Edlen, Gestrengen, und Erntvhesten Herrn Ioachim von der Schulenburgs, R. S. S. etc. etc. Bey grosser versamlung in der Kirchen zu Penckhun, den 27. Octob. gehalten. Durch M. Vitum Smalerum Pastorem Der Kirchen Gottes zu Penckhun. Gedruckt zu Alten Stettin, durch Andreas Kelners seligen Erben. Anno Christi 1594. w 4ce, sygn. Gij.

Zanotował jako polskie Bol. Erzepkl.

Wrocł. miej.

SMARDOWSKI Adryan X. Mowa Żalobna Przy oddawaniu Ciała ś. p. W. J. P. Maxymy z Szembeków Pstrokoński, Chorażyny Piotrkowskiej. w Kościele Wartskim OO. Bernardynów przez X. Adryana Smardowskiego Zakonu Kazno-

dziejskiego Roku Pańskiego 1786. D...
Września miane, W. J. Panu Bogumiłowi
Pstrokonskiemu, Chorążycowi Piotrkowskiemu przez tegoż Ofiarowana.
w Kaliszu w Drukarni I. O. Xcia Imci
Primasa Arcy-Biskupa Gnieźnien; R.
1787. w 8ce, sygn. A—D (k. nlb. 31).

Jagiell.

Swardzewice ob. Anna św. (Opisanie 1756).

SMARZEWSKI Aleksander. Nowy Adam w Rozumnym Raju Serca ludzkiego to jest, Bóg Człowiek Przy Narodzeniu Swoim Od wieku pożądanym Nabożnemi Afektami Powitany. Przez Kapłana Jednego Societ: Jesu, Roku odnowionego Narodu ludzkiego, przez Nowego Adama wciiele (tak) ludzkim 1715. W Kaliszu w Drukarni Collegium Societatis Jesu. w 4ce, ark. L₄ (kart 44).

Na odwr. k. tyt. pozwolenie na druk Rafaela Taczanowskiego prowincjała Jezuitów z datą: Terunij 23 Januarij Anno 1713, jest tu wymieniony autor.

Joher 6871 (ma ark. 5). — Brown Bibl. 383. — Chłędow. Spis 91.

Czartor. — Krasińa. — Ossol.

— Hercules Sarmaticus triumphaligentilitiae soleae vestigio non plus ultra imprimens Orienti. Seu Illustrissimus Dominus Dominus Joannes in Koniecpole et Jazłowiec Koniecpolski. Nuper dislimitationis cum Porta Ottomanica magnus Commissarius, mox Braclaviensis, hodie Siradziensis Palatinus festivo plausu omnium in Suae provinciae faustissimo aditu adoratus. & inprimis a devincta beneficentissimo Suo nomini Polona Societate Jesu Anno Clausi Humanae Carnis limite Domini Exercituum 1711. Posnaniae Typis Collegij Societatis Jesu. fol., 33 kart nlb. (ark. Q₁).

Prozą z wierszem. Zaczyna się: Fines Poloniae. Jagiell. — Ossol.

Smarzewski klasztor ob. Chybiński Ludwik (1731).

Smaydziński Jakób ob. Applausus (1778).

Smera Jan (List 1567)... ob. Węgierski And. (Slavonia reformata 1679).

Jest to apokryf, z połowy XVII wieku, dokonany zapewne przez jakiegoś arjanina;

stara się bowiem udowodnić, jakoby Arjanie najbliżsi byli starej religii chrześcij. Smera z rodu Połowiec pisze o tem do księcia Włodzim. sily z Aleksandrji, dokąd udał się dla badania wiary.

Brückner Różnowiercy str. 141.

Śmiadecki Andreas ob. Śniadecki.

ŚMIADECKI (Sznladecki, Śniadecki) Franciszek († po r. 1609). Vanitas Vanitatum. [Poniżej całostronicowa rycina: rycerz w pełnej zbroji z buzdycanem, hełmem w rękę, z mieczem — w postaci siedzącej]. (B. m. i r. dr.) w 4ce, k. 20 (sygn. A—Eiiij).

Stronice w obramowaniu. Na odwr. tytułu rozpoczyna się wierszowana „Krociuchna Przedmowa“, która idzie przez stron trzy. Na jej końcu podpis: Fráuáiszek Śmiádecki.

Narzeka w niej na krzywdy, napaady i gwałty. Sami się pładrujecie. Narzeka na wykrety i obmowy. Niemasz sprawiedliwości. Gdyśm czytał Salomona znalazłem lekarstwo na frasnnek i przełożył capitul dwanaście. Nazywa się prostym człowiekiem.

Na karcie Aiii jest drobny tytułek: Ecclesiastes Albo Kázuodóciá. Cokolwiek jest ná świecie wszystko prózne y nie trwałe. Tekst podzielony na rozdz. 12, wierszem. W tekście 14 rycin widocznie zapożyczonych z innego dzieła (z biblii Leopolicy), bo na ten format za wielkich. Przedstawiają sceny biblijne (król na sądzie, zwierzęta w raję oraz Adam i Ewa, Jósef i Putyfara, Ruth itp.).

Tłumaczenie nader swobodne, raczej przeróbka.

Na końcu: Do tego co przeczytał (k. 19ta v.). Tu nagania zbyteń obzarstwo (ciekawe szczegóły z ohyzajów kulinarnych) i opisuje skutki pijaństwa. Wreszcie cytat łac. z św. Augustyna i rycina Noego upitego i śpiącego.

Skoro wzięto ryciny z biblii Leopolicy, więc to niewątpliwie druk krakowski (zapewne Wierzbiety?), pochodzący z pierwszych lat XVII wieku.

Wiszn. H. I. p. VII 187 (podaje nazwisko Śniadecki) — Joher 2425. — Badecki Lit. mieszc. str. 533. — Ossol.

— Słwa Abo Vezen. Co Powinien Panv Swemv W Rzemiesle. [Pod tem dwie głowy, jedna mówiącego majstra, druga słuchającego pilnie sługij]. fol., arkusz.

Druk w dwie kolnmny. Rozpoczyna cytat z Kochanowskiego (Od Boga poczynamy), poczem wierszem nauki moralne dla uczniów rzemieślniczych. Kończy zwrotem de mistrza, aby i on ucznia szanował.

ktzec drukowana zapewne w r. 1606, bo w tym roku Śmiałdecki był cechmistrzem malarzkim i jako taki zapewne powyższe prawidła ułożył.

Przedrukował Korotyński w Wiśle XI 1897 str. 225—235 z egz. Dra J. Peszkego. (Podana też reprodukcja ryciny). — Bąkowski Cechy krak. (Bibl. krak. nr. 22).

Utwór ten naśladowano później, o czym ob. pod Krzywołębski (tom XX str. 340) oraz pod Chłopiec (tom XVI str. 168). — Bański Lit. mieszc. nr. 22 i str. 372 (o parodji w Sowizdrzale).

W tomie XX, 340 należy poprawić nazwisko Krzywołębski na Krzywołębski (co jest oczywiście pseudonimem).

O autorze obacz: Rastawiecki Słownik malarzy II 197. — Grabowski Staroż. I 419. — Gąsiorowski Cechy str. 81. — Tomkowicz Przyzoynki 1912 str. 167.

Śmiałdecki Laurentius ob. Świczkowicz Wawrzenc (Liston agon 1627, Oratio 1626).

ŚMIAROWSKI Remigjan, Dominikanin († 1757). Fontanna Mistyczna z Obrazu Najsław: Panny Maryey, Od Roku 1684. Cudownymi Łaskami w Kościele Wileńskim Łukiskim SS: Apostołów Filipa y Jakuba Zakonu Kaznodziejskiego Prowincyi Litewskiej słynącego. Wytryskająca Duktum Pasterskiej Łąski J. W. JMéi X. Bogusława Korwina Gosiewskiego Smoleńskiego, Siewierskiego, y Czerniechowskiego Biskupa, Dziekana Práłata prześwíetney Kápituły Wileńskiej, Proboszczá Oszmiańskiego &c. &c. Całemu W. X. L. od Marsowych Pożarów, Pálemońskiej Metropolij od Zagęszczoney Konflagracyi, za pewną obronę y Ochronę na Świętą oschłych Serc Ludzkich ku pomienionemu Obrázowi w Dewocyą odwilż, z pod Drukarskiej Prasy Wywiedziona Roku Ziawionego na Świećie Zrzodła Wody Wytryskającej na Zywoť Wieczny 1737. W Wilnie w Drukarni Akademickiej, Soc: Jesu. w 4ce, k. 17 nlb., 1 ryc., str. 302 i k. 3 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Gosiewskich „Ślep-wron“. Na następnej karcie dwa sześciowiersze i dwa czterowiersze „Na herbowny zaszczyt J. W. J. X. Biskupa Smoleńskiego“. K. 2a v. czysta. Od k. Siej do 16ej dedykacja biskupowi smoleńskiemu z podpisem: X. Remigjan Śmiarowski S. T. Doktor Prseor Łukiski Z.(akonu) K.(asnodajskiego). Na k. 16 v. Facultas Michała

Jana Zienkowicza, bisk. wil., datowana z Wilna 20 marca 1737; na k. 17 Licentia Reginalda Ryneewicza, prowincjała prowincji litewskiej Zakonu kaznodziej-skiego, na końcu podpis: Fr. Remigjan Zahorowski. Na osobnej karcie obraz Matki Boskiej.

Na dzieło składają się relacje cudów. Opisanych ich jest blisko dwieście: cudowne wskreszenia zmarłych, uleczenia konnających, ślepych, chorych na niemoce, opętanych, wybawienie zagrożonych od nieprzyjaciół etc. Przy każdym cudzie podane nazwisko i data (1684—1727). — Na str. 292: Zawarcie mist. fontanny (tu wzmianka o chrztach mahometanów, dokonanych w kościele Inkiśkim). — Na str. 303 wiersz: „Odgłos Rozlewającej się z impetem ná Śwíat Mistycznej Fontanny. Jáśnie Wielmożnem Fundátorskiemu I-mieniowi, Tákże Jáśnie Wielmożnym, Wielmożnym Łukiskiego Kościoła Kollátorom Applauduiący“. Kończy: Prestroga Iconoklastom.

W egz. Jagiell. brak 13 kart nlb., ryciny, str. 14 i 3 końcowych k. nlb.

Czartor. — Jagiell. — Wileńs.

— Wonność mistycznej róży.

Porówn. Jurkowski Gabryel (tom XVIII. 679). — Autorem tego dziełka (analogicznego do „Fontanny“) będzie raczej Jurkowski, a tylko omyłką bywa ono przypisywane autorowi „Fontanny“. Pamiętn. relig. mor. T. XXXI str. 146.

Smidellnus ob. Bredebachius Andreas (Antiperaspistes 1568).

Smidłowna Jadwiga ob. Arnold Zyg. (Wirydarze 1624).

Śmiech nad śmiechami czyli zbiór głupestwa, komedia we trzech aktach (B. m. i r.). w 8ce, k. nlb. 24.

Występują Arlekin, Poliszynel i Dorin. Bernacki Teatr za Stau. Ang. II. 302 (nie podaje źródła, skąd zna?).

— ob. Nowiny.

Smiechlinius ob. Risinius Petrus (1523).

Śmierć. (Warszawa 1790?). fol.

Wierszem.

Katal Kaj. Jabłońskiego.

— Cezara tragedia. W Warszawie 1755. w 8ce.

Ob. Teatr polski. — Jest to ntwór Woltera (ob.), tłumaczony przez Mokronowskiego.

— dobra przy pierwszej introdukcji Kongregacyi y Nabożeństwa dobrej śmierci wprowadzona do Kościoła SS. Apostołów Piotra y Pawła przy Kole-

gium krak. Soc. Jesu. Roku P. 1690 dnia 1. Grudnia. w 4ce, kart 2.

Obejmuje program dialogu. Jagiell.

— dobra uszczęśliwia z enot, zasług i dokładnego przygotowania na W. Macieju Budziszewskim widoczna, kazaniem pogrzebowém d. 30. Paźdz. 1769. r. w kościele Ponieckim opowiedziana. Poznań. w 4ce.

W katalogu Józ. Cypcera figuruje pod Stan. Konarskim, sarówno jak i Widok z widoków boskich 1768 w Poznaniu. Widocznie to omyłka.

— Z Grobów. Hominem mortuum in Urbe ne sepelito, neve urito, Solon. Cic. Lib. 2. de Legibus. w Lwowie w Druk. Kazimierza Szlichtyna J. K. A. M. uprzywil. Typ. Roku 1781. w 8ce, kart 21.

Dowodzi szkodliwości chowania umarłych w grobach kościelnych po miastach. Por. Teleszyński W. (Uwaga na kosztą). Czartor. — Drohob. — Krasiań. — Zieliń.

— świątobliwa człowieka chrześcijańskiego książeczka wszelkiego stanu ludziom dziwnie potrzebna y pożyteczna Przez iednego kapłana Societatis Jesu. za pozwoleniem starszych wydana. A potem z łacinskiego na polski ęzyk, od iednego katolika prawdziwego, a na ostatni koniec dobrze oglądającego się przetłumaczona y do druku nowo podana. Roku 1685. W Wilnie w drukarni Akademickiej Societatis Jesu. w 8ce, 1 k. tyt., str. 155, i 3 str. nłb. Aprobata cenzury w Wilnie 1678 roku. Zapewne była to pierwsza edycja.

Dedyk. J. Korajskiemu w niektórych egzemplarzach.

Część I. Co czynić na początku choroby. Część II. str. 43: Co czynić gdy choroba górę bierze. Część III. str. 81: Co czynić gdy następnje godzina śmierci. Od str. 106 Akty na 7 słów.

Czartor. — Jagiell. — Wileń.

— ob. Artomiusz P. (Thanatomachi 1600) — Baka Józef X. S. J. (Uwagi 1766) — Bellarmin (Nauka 1621) — Boczkowski A. F. (Kiszki 1655) — Chwałkowski (Stefana kr. 1587) — Cooper W. (Tryumf 1653) — Crasset W. X. (1693, Słodka i 1751) — Cyryl od S. Franc. (Praktyka dobrej 1640, 1696) — Drelincourt Kar. (Pociecha dusz 1730) — Družbicki Kasper (1669) —

Euthanasius (1648) — Fantazia (XVI. 170) — Folytyński Joan. Stan. (1679) — Fryczkiewicz X. M. M. (przygotowanie 1758) — Gołębiowski Chryz. (niedoleżna 1681) — Januszowski J. (Nauka) — Juniewicz (Refleksye duch. 1753) — Karten Jan (1562) — Kaźmierski (Kara) — Kojalowicz Woj. (P. Wołłowicza 1652) — Kubaui Antyoch (1780) — Kurdwanowski M. (Na) — Łabacewicz (Kaz. 1788) — Lekarstwo (1749) — Minasowicz Izydor (1780) — Młodzianowski Tomasz (1685) — Morawski Jan (droga 1698) — Nabożeństwo (dobra 1741) — Nauka (1630) — Nowakowski Marcin Józef (1747) — Niesius — Oświadczenie (1631) — Pauli G. (O prawdziwej) — Poniński Fr. (A. Bułakowskiego 1699) — Proces duchowny (poemat z XVIII w.) — Przewodnik (1747) — Przygotowanie się (1630) — Rader Mateusz (1604, 1739) — Reszka Stanisław (1675) — Rhegius Urban (Lekarstwo duszne 1551 — 4) — Rubczyński Marcin (Śmierć żyjącym ludziom 1778) — Seklucyan Jan (Przygotowanie 1558) — Sierakowski Wacł. (Abla, Goljata) — Simplicjan Paweł (Wizerunek, Manelle dobrej 1601, 1608) — Skrobkowie Lud. (K. Lubomirskiej 1646) — Soszyński Ign. (Żywa 1654) — Szembek Fr. (P. Tylickiego 1616) — Tupik St. (P. J. Sapiehi 1667) — Tworkowski Rajmund (Ostatnia umierającego człowieka dyspozycya 1754) — Tylkowski Wojciech (Przygotowanie 1693) — Uwagi nad procesem (kara śmierci 1792) — Wanzelius (Proces duchowny) — Warszewicki K. (króla Stefana 1587) — Wereszczyński Józef (Wizerunek 1585) — Włyński Zygm. — Żabeczyc J. (Krwawa Tylickiego 1616).

O śmierci jako o wątku dla utworów literackich (średniowieczna „Rozmowa mistrza ze śmiercią“ i „Skarga umierającego“) — porównaj uwagę pod Simplicjanem (tom XXVIII str. 107). W powyższych odsyłaczach zestawiono ważniejsze utwory 16—18 w. oparte na motywie śmierci.

Śmierci (O prawdziwej) ob. Pauli (Ukazanie 1568).

SMIERZA Mikołaj X. Franciszkanin. Vita triplex compassionis Christi et

Assumpt. B. Virg. Mariae et ejus
funeris.

Jabłonowski Musaeum Polonum str. 283.

SMIESZKOWIC X. Anzelm. Hexakontalitos Seu incredibilis Pulchritudinis, et incomparabilis Praeij Valorisque, Gemma scilicet eestaticae Virgo Diva Maria Magdalena De Pazziz Ord. Carmelitarum antiquae Regularis observantiae in triumphali suae Canonizationis festivitate celebrata sub tempus Augustissimae Coronationis Serenissimi Michaelis I. Dei Gratia Regis Poloniae, frequentissimo Auditorum conspectui panegyrica Demonstratione Fr. Anselmi Smieszkowic, eiusdem Ordinis Professi. S. Theol. auditoris praesentata TeMpore, quo reddIt, Carmeli splendida verteX, In Xenium sumo rite (sic) metalla Ioui. Casimiriae ad Cracoviam in officina typographica Balthasaris Smieszkowic. Ś. R. M. typogr. (1672). fol., ark. D₂ (kart. 8).

Dedyk. Casimiro Pac Episc. Samog. et Mich. Casim. Pac Palatino Vilo. Oratio zaczyna się: Si quis antea exactio.

Dzików. — Jagiell. — Ossol.

(**Smieszkowic Baltazar**). Votum conubiale D. Balt. Smieszkowic typographo... et D. Magdalenae Porębiae ab Alumnis Artis typogr. dedicatum. Cracoviae 1664. w 4ce, str. 8.

Po łac. Dalej wiersz polski. Zieliń.

— ob. Vileta J. (Praxis 1664).

SMIESZKOWICZ (Gelonianus, Gelasinus) Laurentus (1590 † 1646). De clamatio Qva Suadetur Bohemis, vt Sereniss. Ferdinandvm, Armis positis, Regem recognoscant: A. M. Lavrentio Smieszkowicz, in Concursu Candidatorum ad Professionem Tylicianam conscripta, & publicè in Acad. Crac. Lec-torio DD. Theologorum Habita I. Die Octobris, Anno Domini 1619. Cracoviae, Ex Officina Matthiae Andreouiensis. w 4ce, k. 23 nlb

Na odwr. k. tyt. herb kapituły katedr. krak. i dwuwiersz. Na następnej karcie dedykacja autora kapitule krak. — Od k. A₂: Declamatio; tu wychwala Ferdynanda „regem optimum“; gani, że jaeyś Turcy (pene Caucasum educati) mieszają się do spraw czeskich; oburza się na rokosze przeciw królom. Powołuje się na Xenofonta i Ta-

cyta, na Biblię. Wspemina Husa (Tartareus filius) i Wład. Jagiełłę (wypadki z lat 1409 i 1420), Żyżkę, Kerybuta. Opłakuje wojnę domową w Czechach. Wyszławią piękność prowincji czeskiej. Wzywają Czechów do opamiętania się.

Jaką mogła być przyeczyna ogłoszenia tej politycznej broszury? W dedykacji czytamy: Meletesin hanc themate per M. D. Rectorem Jac. Janidlovium publice evulgato intra tempus praefinitum ortu an abortu natam tanquam ejusdem professionis fautoribus... D. D. D. — W r. 1619 przygotowywała się sprawa pomocy ze strony Zyg. III przeciw Czechom (ob. o tem t. XXVII str. 372 i XXVI. 1). Wówczas Uniwersytet szedł na rękę polityce królewskiej.

Wiszniewski IX 412.

Branic. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow.

— Elegia, In Fvnerem Adm: Reverendi in Christo Patris D. Sebastiani Siradii, Sac. Th: Sēntentiarij & Professoris publici, ad S. Floriani Praepositi, &c. viri de Academia optime meriti. Conscrip-ta à M. Lavren: Smieszkowic. Cracoviae, In Typographia Matthiae Andreouien. Anno D. 1617. w 4ce, k. 4 nlb.

Na odwr. k. tyt. zaczyna się Elegia. Druk ozdobną kursywą.

Egz. Jagiell. ma tylko 1ą kartę.

Chrept. — Czartor. — Jagiell. (fragm.) — Ossol. — Zieliń.

— Epithalamium Nà Wesele Ich M. Je^o M. Pana Sebastiana Wilczogorskiego, Y Iey M. Panny Zophiey Kazanowskiej, Corki, Iego M. Páná Hieronyma Kazanowskiego W Kazanowie, Pisárzá Grodzkiego Krakowskiego, zc. napisáne Przez Wawrzyńca Smieszkowica Náuk wyzwoionych Mistrzá, y Philozophiej Doktorá. W Krakowie, Bázyli Skalski drukował, Roku Pańskiego, 1616. w 4ce, k. 4 nlb.

Tytuł w ozdobnych rękach (4 figurki świętych). Na odwr. k. tyt. wiersz do... Sebastiana Wilczogorskiego. — Samo Epithal. jest dialogiem Poety, Ymaeusa, Wenus, Pallady, Junony.

Podnosi, że Wilczogórskiego „szlachcicem sławne włoskie kraje urodził“ (wiadomo że Wilczog. = Montelupi). Juno życzy mu niejednej dzieciny (ona to dziatkom urodzonym oczka wywięzują).

Maciej. Piśm. polskie III 610. Jagiell.

— Dwie Fvndacie Jego Mci P Barłomieia Nowodworskiego, Káwálerá

Máltáńskiego, Krolá J. M. Sekretárzá, &c. &c. W Sławney Akad: Krakowskiej, Y W Tveholskiej Szkole; Zá żywotá szczodrobliwie wczynione y opisáne. Z Lációńskiego ná Polskie przetłumáczone: Przez M. Wawrzynca Smieszkwica Roku P. 1619. Przez W. Basilego Golinivsa W Akademiei S. Pismá Doktorá, Kánoniká Krákovskiego, y wtorego Prowizorá Nowodworskiego, ná świat podáne. Sumptem teyże Fundaciey. W Krakowie, W Druk: Andrzeiá Piotrk: Typogr: J. K. M. Roku P. 1622. w 4ce, k. 24 nlb.

W ega. Jagiell. przy tytułach Nowodworskiego zamiast „Krola I. M. Sekretarzá“ jest „Dwornániná“, wydrukowane na skrawku papieru i nalepione na wyraz Sekretarza. Na odwr. karty tyt.: Pierwszey Fundacyei Approbatia, I. M. P. Rectora Akademiei Krak. z datá: Z Coll: Juristow; 18. Kwietnia, Roku 1619; podpisany: M. Iacobus Ianidlo, I. V. D. Can: Sandec. Acad: Crac: Procanc. & Generalis Rector.

Dedykacja Smieszkwicza plebanowi, urzędnikom ziemskim, obywatelom powiatu tucholskiego, raycom y ławnikom miastá Tuchole, datowana: W Krakowie, s Collegium małego 9. Kwietnia 1619, obejmuje 1 kartę. (Tu mówi, że fundacja stanęła kwoli powiatu tucholskiego; on sam tam uczył dialektyki).

Poczem tekst aktu fundacyjnego Nowodworskiego z r. 1617, przetłumaczony y łaciny przez Smieszkwicza pt. „Pierwsza Fundacya“. Dalej zapis z ksiąg konsyst. i Execucya albo szyszczenie (portraktacje rektorá Janidly s Kawalerem). Wrescnie wiersz Śmieszkw. do Nowodw. na 3 stronach.

Od k. 18—24: Wtora Fvndacia Jego Mci P. Bartłomieia Nowodworskiego... Przez W. Basilego Golinivsa... 1622 (ob. Bibliografja XVII, str. 223). Jest ona słączona z poprsednią tytułem „Dwie Fundacie“, sygnatury jednak zaczynają się od A. Na odwr. k. tyt. Wtorey Fvndacyei Approbatia przez I. M. P. Rectora Acad: Krakowskiej y przy tym Prowizorá wtorego Nowodworskiego z datá: y Collegium Inristarum, Crac. 3. Febr. 1622; podpisani: M. Iacobus Naymanowic, I. V. D. et Professor, arohidiaconus Pilecen. etc. Acad: Crac: Generalis Rector i M. Basiline Golinins, S. T. D. et Professor, Theol: Facnl: Decanus, Canonicens Cracouien, et Prouisor Nowodworec. — Na drugiej karcie (14ej): B. Nowodworski Káwáler Máltáński; Akad: Krakowskiej, y Tucholskiej Szkole... dat. w Warszawie, w dzień 4. Bartłomieiá Pátroná mego. Roku P. 1621. — Na k. 3ciej (15ej) Do Czytelnika.

Pod tem podpisany: Akadémik prawdziwy, Miłóńnik Akademiei. (Tu obrona Akademiei, że jest to szkoła „catholicissima“ — zapewne s aluzją do zarzutów Jezuitów — i że powinna uczyć wszystkie stany).

Następuje „Wtora fundacia“ (s roku 1619). W niej omawia fundusz na druk ksiąg akademickich, wspomina sławnych profesorów Akademiei, stosunek do szkoły tucholskiej, grywanie tragedij i komedij, obowiązki mistrza tucholskiego, szdania prowizora nowodw. — Poczem: Zapis i Consens dobr. akademików.

Wrescnie: Wsi powiatu tucholskiego Szlacheckie. Przez mię Michala Lewalta. Ieżnierskiego, Sędzię Ziemskiego Tucholskiego; Ná żądanie I. M. Pana Bartłomieia Nowodworskiego... do sławney Akademiei Krákovskiej podáne. Dnia 29. Octobra. Roku 1619. — Na k. 12tej (24): Ad Patrum Nepos Geor: Nowodworski i dwuwiarsa Iac.

W ega. Czartor. jest razem oprawna:

Trzecia Fvndacia Jego Mci P. Bartłomieia Nowodworskiego z Nowodworu, Káwálera Máltáńskiego, Zakonu S. Iana Krzcíciela z Ieruzalem, K. I. M. Dwornániná, y Kápitaná Hárcerskiego. W Kościele Oycow Dominikanow Wárszawskich, w Bráctwie Rozanego Wianka Pány Mariey, Zá żywotá szczodrobliwie wczyniona. Przez Wielebnego X. Fabiana Birkowskiego w Zakonie Dominikańskiem S. Pismá Doctorá, Káznodzieię Krolewicá Ie^o Mci Władysława Zygmwnta wydana. Ná co Pánie Boże day szczęście. W Zamościw (1622). w 4ce, k. 4 nlb.

Na odwr. k. tyt.: List własny P. Bartłomieia Nowodworskiego Káwálera Máltáńskiego Do WW. Oycow Dominikanow posłány. Ná który P. Boże day szczęście. List ten ma datę 1622.

Na kartach 3 i 4: Zapis Wyderkáfowy od Oycow Dominikanow Káwálerowi Nowodworskiemu seanány. Ná który Pánie Boże day szczęście. — Ob. Bibliografja XXIII, str. 198.

Bespośrednim powodem do ogłoszenia pierwszych dwóch „Fundacyi“ była rywalizacja Akademiei z Jezuitami. Jesuita Prusinowski czynił bowiem wyrzuty Nowodworskiemu, że pieniądze wydane są na marne. (Obacz o tem Łkaszewicz Hist. szkół III. 438). Broszury te stały się też powodem do dłuższej polemiki ze strony Jezuitów (ob. pod Fabricius-Zakrawski-Nowodworski). W r. 1623 został Nowodworski skazany na więz. za obrazę Jezuitów. Jego „Trzecia Fundacya“ niezyniona na rzecz Domini-

kanów jest również objawem jego walki z Jezuiciami. — Obacz Leniek w Książka pamiątkowa gimn. św. Anny 1888 str. LVIII.

Jocher 1597. — Maciej. Piśmien. — Program liceum św. Anny 1841. — Leniek Książka pamiątkowa gimn. św. Anny 1888, cz. II str. 10—26 (tu częściowy przedruk). — Muczkowski Wiad. o Wład. Now. Kolleg. W r. 1822 wyszedł przedruk „Dwóch fundacyi“.

Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Zieliń.

— In Fynere Admodū Reverendi in Christo Patris, D. Stanislai Bątkovii, S. Th. Doct. & supremi in Alma Academia Professoris, Vicecancellarij vniuersitatis, Canonici Cracou. &c. Viri de Academia quā maximè meriti Ode. A. M. Lavrentio Smieszkovic Gratitudinis ergò conscripta. Cracoviae, In Officina Lazari, apud Matth: Andreouien. Anno D. 1617. w 4ce, k. 4 nlb.

Na odwr. k. tyt.: D. Augustinus de doctrina Christiana. Non potest male mori, qui bene vixerit. Na następnych 3ch k.: Ode Tric. Tetr. Czartor. — Zieliń.

— In Funere Illustrissimi ac Reuerendissimi Domini, D. Petri Tylicki, Episcopi Cracoviensis, Dvcsis Severien. &c. &c. Cancellarij Almae Acad: dignissimi fautorisq; maximi Ode. conscripta à M. Laur. Smieszkovic. Cracoviae, In Officina Andreae Petricouij, S. R. M. Typographi. Anno Domini, 1616. w 4ce, k. 10 nlb.

Na odwr. k. tyt. wiersz ad... Nicolaum Zebraydowski a Zebraydowice, palatinum et generalem Crac., capitaneum Suiatin. etc. Tu podnosi jego zasługi wobec Kalwarji i Akad. Cały utwór złożony z nader kunstownych strof, antistrof, epodów. Wskłania biskupa za zwalczanie herezji.

Na k. tyt. u dołu (egz. Jagiell.) autograf autora: Reverendo Patri Laurentio Ord. S. Spiritus... amico. Zaś w egz. Czartor. przypis: Alberto Stępczicensi.

Chrept. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol.

— FAMHLION, Clarissimo ac Excellentissimo viro, Domino Ioanni Mitkowski, Artivm Magistro, Philosophiae Et Medicinae Doctori, istiusque in Alma Acad: Crac: Professori ac Decano dignissimo: &c. Lectissimam Virginem Annam, Spectatissimi olim viri, Domini Georgii Wienckowic Filiam, In Spon-

sam Dvcenti; ipso faustarum Nuptiarum die, qui est XV. Cal. Octob. Anni M.DC.XVII. amoris & observantiae suae testem, M. Laur. Smieszkovic D. D. Cracoviae, In Officina Andreae Petricouij, S. R. M. Typographi. Anno Domini 1617. w 4ce, k. 4 nlb.

Wiersz bez treści.

Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— Hercvles Theologicvs: Sive SYN-XAPMONH Admodum Reuerendo in Christo Patri D. Martino Campio Vadovio. S. Theolog. Doctori: Pro loco inter Doctores S. Theolog: obtinendo publicè disputanti, A M. Lavrentio Smieszkovic, Observantiae ergò conscripta. Idibus ipsis Martij. Cracoviae. Ex Officina Typ: Francisci Cesarij. Anno Domini, 1617. w 4ce, k. 6 nlb.

Wierszem.

Wspomina jego pobyt w Rzymie na studjach.

Sławi go jako pogromcę herezji. Coelum in Academia est Theologin.

Chrept. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow. — Zieliń.

— Honori XVII. Iuvenvm, primos Philosophicos honores in Alma Academia Cracovien: obtinentium applausus, per Lavrentivm Smieszkovicz eiusdem Laureae candidatum: (Tu winieta). Cracoviae, In Officina Bazillii Skalski, Anno Domini 1611. w 4ce, k. 6 nlb.

Ded.: Iacebo Woienkowski canon. Opatow. plebano in Niegardow na odwr. k. tyt. proza; reszta wierszem.

Czartor. — Ossol.

— Laeta Lechia; & Vox Iagellonia Ad Serenissimvm Et Invictiss: Recens inauguratum Poloniae Regem, Dominvm Ac Dominvm, Vladislavm Sigismvndvm: Regem Sveciae, Et Electum Magnum Ducem Moschouiae &c. &c. &c. Dominum Clementissimum. M. Lavrentii Smieszkovic, Medicinae Doct: & Professoris. Anno Domini, 1633. VI. Febr. Cracoviae, In Officina Andreae Petricouij, S. R. M. Typ. w 4ce, k. 8 nlb.

Na odwrocie herby Polski i Litwy z lwami i ze snopkiem Wazów. Całe na cześć Wład.; prosi o pomoc dla Akademji i sławi jej znaczenie. Podnosi, że papież Juljusz II vetuit edicto collegium excitari Vratislaviae, ut Acad. Crac. perstet majestas,

Wakazuje na upadek Akad. wiedeńskiej. Jest to więc epizod w walce z Jesuitami. Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— Lilla Sev Aegloga, In qua Daphnis obitum suae Lillae deplorat. (Bez osobn. tytułu) w 4ce, k. 8 nlb. (A₄).

Opłakuje tu stratę swej żony pod imieniem Lilli. Wiersz na wskróć konwencjonalny. Wyszło równocześnie dwukrotnie: w Padwie (w Rzymio?) i w Krakowie r. 1624.

Przedruk ogłosił w Antwerpji w r. 1632 jako dodatek do poematu o Urbanie VIII (ob. niżej: Ad Urbanum). Zajmuje tam kart 4, a na końcu stoi: Antverpiae ex officina Plantiniana Balthasarri Moreti Anno MDCXXXII (1632). — Przedrukowane też zostało przez Jana Böhmina w Poetarum Polonorum carmina pastoralia (Altenburgi 1779) od str. 67—80.

W egzempl. Bibl. Jag. zauważano: Aeglogam haec composuit Romae M. Laurentius Smieszkovic, eum iuauitissot suam uxorem eni mense tantum unico cohabitabat vita functam Cracoviae, Dedicavitque eam Urbano VIII. pontifici, et ob eam ipso mirifice fuit probatus laudatus que.

Czterwert. Jagiell. — Ossol.

— Illmo & Rnd^{mo} Domino, D. Andree Lipski, Faustum ac felicem in suum Episcopatum Crac: ingressum; M. Lavrentivs Smieszkovic, Philosophiae et Medicinae Doctor et Prof. Veteri suo Patrono; magno affectu, venâ licet impari (ut inter Medicinae operosa negotia) lubens ac meritò apprecatur. B. w. m. i r. (1630). w 4ce, sygn. B, (kart 6).

Wierszem oda. Jagiell. — Ossol.

— ...Medicinae doctor et professor, Almae Universitatis Studii Cracoviensis procancellarius ac interea generalis Rector. Mandat prout a legibus et sancitis Academiae seuere ad id obstringuntur... Die 6. Maij 1645. fol. plakat. 1 strona. Jagiell.

— MNHMA Facti, Generosi ac Magnifici Domini D. Bartholomaei Nowodworski, Eqvitis Militiae Ordinis S. Ioannis Hierosolymitani, S. R. M. Secretarij, &c. qui studia Academica nouis impensis adauxit: Ipsis ferijs sancto Casimiro dicatis, Anno Domini, 1617. A. M. Lavren: Smieszkovic Conscriptum gratitudinis ergò. Cracoviae (sic), In Officina Francisci Cesarij, Anno Domini, 1617. w 4ce, k. 6 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Nowodworskiego „Nalecz” i ósmiowersz. Od następnej karty (Bij zamiast Aij) zaczyna się wiersz pt.: Ode Monoc. Wapomina o pochodzeniu Now. z Tucholi. Caartor. — Ossol.

— Nosce Teipsvm (sic), Seu De Cognitione Svi Oratio A M. Lavrentio Smieszkovic, Medicinae Doctore Et Profess. Almae Acad: Crac. Rectore Et Procancellario, Cum VV. DD. Laureae Secundae Candidatis Licentiam obtinendi Magisterium in Artibus, et Doctoratum in Philosophiâ conferret, Habita. In Lectorio DD. Theologorum, Anno Domini, 1646. Martij 22. Cracoviae, In Officinâ Typographica Francisci Caesarij, w 4ce, k. 8 nlb.

Druk kursywą.

Na odwr. karty tyt. sentencje z Seneki in Consol: ad Marciam i Cicerona lib: I. Tusc: Quaesit.

Po pełnej ogólników mowie następują: Parerga Tria De oognitione sui. Są to cytaty z Talea, Platona, Biblij, Horacego, Pliniusza, Val. Max., Cicerona, Juvenalisa, Persiusa — na temat „snaj siebie samego”. Na końcu krótka „Ode”, której każda strofa kończy się: gnothi seauton. Akad. — Czartor. — Jagiell. — Krasina. — Ossol.

— Ode In funere incomparabilis Viri, Admodum Reuerendi Domini Martini Plocii, Sacrae Theol: Baccal. Et Professoris Dignissimi, Ad S. Floriani Canonici, Archidiaconi Curelouien. &c. &c. Viri de Academia meritissimi. Conscripta A M. Lavrentio Smieszkovic, Professore Nonoduorsciano. Cracoviae, Ex Officina Andreae Petr: S. R. M. Typogr. A. D. 1618. w 4ce, k. 4 nlb.

Czartor. — Jagiell.

— Ode In Fvner Admodum Rndi & Clarissimi Viri, D. Iacobi Iandlovii, I. V. D. & Professoris Celeberrimi: Canon. Sandec. Protonotarij Apostolici, Almae Acad. Procancellarij, de ipsa multò meritissimi. A M. Lavrentio Smieszkovic, Coll. Min. Tyliciano Eloquētia Professore conscripta. Cracoviae, Ex Officina Typogr. Matthiae Andreouiensis. Anno Domini, 1620. w 4ce, k. 8 nlb.

Na odwr. k. tyt. sentencje z Seneki Edistola 77 i Lipsiusa Epist. 80. Cent. 4. Miscell.

Wspomina jego pobyt w Rzymie i Florencji (gdzie był regis nomen in sese gestans — a więc posłował od króla?). Wspomina jego przyjaciół Płockiego, Bątkowskiego i Schonensa.

Czartor. — Czestw. — Dzików — Krasinś. — Ossol. — Zielin.

— Ode Tricolos Tetrastrophos: Quam Illust^{mo} ac Rnd^{mo} Domino, D. Andreae Lipski, Episcopo Lvceor. nunc Amplissimo Regni Cancellario; Heroi incomparabili, Virtutum excelsarum literarumq; miraculo: M. Lavrentius Smieszkowic, Tylicianus Eloquentiae Professor, aliàs aliud praestiturus; nunc festinè sub auspiciis anni exorientis, laetus honore Patroni sui clementissimi, testem suae perpetuae obseruantiae, in Xenium libens meritò D. D. D. (Na końcu:) Cracoviae, Ex Officina Andreae Petricouij, S. R. M. Typographi. Anno Domini, M.DC.XXI (1621). w 4ce, k. 4 nlb.

Tytuł zajmuje obie pierwsze strony.

Czartor. — Dzików — Krasinś. — Ossol. — Wileńs.

— Ode Ad Excellentissimum ac Eruditissimum virum, D. Sebastianum Petricivm, Philosophiae & Medicinae veteranum, ac de vtraque multò meritiſsimum Doctorem; Qui cùm omnes vitae superioris partes bene agendo, & bene merendo transegisset; in extremam inclinans, ad memoriam suae posteritatis, Academiae atq; adeò suis in Academia popularibus, & Canonicorum ad S. Annae Collegio, raram liberalitatem contestatus est: A M. Lavrentio Smieszkovic, Tyliciano Eloquentiae Professore, in testimoniũ simulq; mnemosynon debitaē obseruantiae cuius nuper significatio praetermissa, inter inaugurationem Baccalaureorum, valde quàm praeter voluntatem acciderat; conscripta eidemq; dicata. (Na końcu:) Crac. Ex Offic: Andreae Petric. S. R. M. Typ. A. D. 1621. w 4ce, k. 1 czysta, 4 nlb. i 1 czysta.

Tytuł zajmuje całą kartę. Potem 3 karty z Ode Trio: Tetr. — Tu pisze, że Petrycy uczył się we Włoszech i nad Renem. Był nadwornym lekarzem biskupa Maciejowskiego. Towarzyszył Dymitrowi do Moskwy. Zapisał Akademji krak. 6000 zło-

tych, przeznaczając je na pisanie dziejów ojczyſtych.

Na pierwszej exyſtującej karcie w egz. Jagiell. autograf autora: Illustrissimo ac Reverendissimo Domino, Domino Thomae Oborski episcopo Laodiceo. suffraganeo Cracoenien. optimo et vigilantissimo etc. etc. Domino et Patrono nuncie obseruando author libens offert.

Jag. — Ossol. — Uniw. lwow. — Zielin.

— Ode Ad Ornatissimum Virum D. Andreae Kazmierz, Illustrissimi ac Reuerendiss. Dñi, Domini Lavrentii Gębicki, Archiepiscopi Gnesnen. Legati Nati Ac Regni Primatis, Primiq; Principis, Moecenatis Clementissimi; Pharmacopaeum celebrem, Suum verò amicissimum: A M. Lavren. Smieszkowic, Tyliciano Eloquentiae Professore; Cùm Venerabilem D. Licentiatum Nicolavm Kazmierz Eivsdem Filium, Svm Verò Discipulum Artium Magistrum & Philosophiae Doctorem renunciaret: Symbolum cōstantis amicitiae, muemosynonque communis laetitiae, cum debita Gratulatione conscripta; atque ab amico amicè Dicata. (Na końcu:) In Officina Matth. Andr. Anno 1622. w 4ce, k. 4 nlb.

Tytuł zajmuje całą pierwszą kartę. Ojczyznę ich nazywa Łowica. — Druk piękną kursywą. Ob. tom XIX. 208.

Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol.

— Ode Illustrissimo ac Reuerendiss. Domino Domino Stanislao Lvbinski In Episcopatum Lvceoriensem Ex Abbatia Tynecensi cum omnium candidis Votis & Ominibus ingredienti: à M. Lavren. Smieschowic Nuper in alma Acad. Crac. Tyliciano Eloq. Professore, in bonorum literatorumq; publicae laetitiae testimonium, suique perennaturae affectus & cultus maximi argumentum: libenter ac meritò D. D. D. (Na końcu:) Patauij; Typis Martinianis. Permissu Vtriusq; Fori Anno MDCXXIII (1623). w 4ce, k. 6 nlb.

Tytuł zajmuje całą kartę.

W odzie wysławia również Lipskiego i Zadzika. — Na karcie tyt. notatka: „Collectanea haec donata sibi a Peril. et Cl. D. Ni. Simone Wacławski Praeposito Ilcusien. donavit Bibliothecae Coll: Maioris M. Raphael Casim. Artenski Coll: Maior. Tylicianus Professor S. Floriani Canonicus protunc Bibliothecarius A. D. 1684“.

Bandtkie Hist. dr. III 161. Jagiell.

— Ode Ad Illustrissimum ac Reverendiss. Dom. D. Nicolavm Pacivm Samogitiae Episcopum Cùm Excellentiss. Dominus Ioannes Broscivs Philosophiae Doctor Publicus in Academia Cracov. Matheseos Professor; In celeberrimo Patauino Gymnasio Ad aedem Cathedralē, ritu solenni, Doctor Medicinae renunciaretur: à M. Lavrentio Smieschovvic Tyliciano nuper in Academia Crac. Eloquentiae Professore; In Symbolum amicitiae & argumentum observantiae conscripta. (Na końcu:) Patauij, Typis Martinianis. Superiorum Permissu. 1623. w 4ce, k. 5 nlb.

Na k. tyt. egz. Jagiell. notata ręką Brosciusa, że Broscius był promowany w r. 1623, 11 sierpnia o godz. 13; przebywał w Fawdzie 4 lata i 4 dni od 10 czerwca 1620 do 15 czerwca 1624; przybył do Krakowa 13 lipca.

Oprawne razem z notatami Brozka oraz z dziełami: 1) Franc. Porta „Medica decas“ (1611), 2) z drukiem Brosc. „Carmen in honorem Adr. Spigelii“ (1623), 3) z drukiem „Ayali Opularia epigr. medica“ (1562), 4) z Lygaeusa De humani corporis harmonia (1555). (Rękopis nr. 3441). Bandtkie H. dr. III 161 ma mylny rok 1613. Dzików. — Jagiell.

— Ode ad Leopolim... ob. Leopolda Jan (Quaestio de poenitentia 1619).

— ΠΑΙΑΝ III^{mo} ac Reverend^{mo} Dño, D. Martino Szyszkowski, In Episcopatum Crac: feliciter ingredientis. Dicitur à M: Lavrent: Smieszkowic. Cracoviae, In Officina Typogr. Lazari, apud Matth: Andreouieff. Anno D. 1617. w 4ce, k. 12 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Szyszkowskich „Ostoja“ i esterwiersz.

Zawiera po 11 strof, antystrof i epod. Wspomina o pobycie w Kzynie; o Murecie (ore Mureti rotundo) i jego stosunkach z Batorym; o Myszkowskim; o Płocku i Pułtsku itp.

Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Zieliń.

— Panegyricvs Serenissimo Poloniae Sveciaeque Principi Wladislao, Post confectum bellum Turcicum, Cracoviam votorum persoluentium ergò venienti: A M. Lavrentio Smieszkowic Professore Eloquentiae Tyliciano dicatus. Cracoviae, Ex Officina Andreae Petricovij, S. R. M. Typogr. Anno Domini, M. DC. XXI (1621). w 4ce, k. 12 nlb.

Na odwr. k. tyt.: orzeł polski ukoronowany ze Snopkiem Wazów na piersiach z napisem u góry: Renatur Aquila, u dołu: Manipulus reuirescit. Następnie idzie Panegyricvs prozą. — Wspomina tu Cosmusa de Torres, Bartłomieja Nowodworskiego, zwycięstwa Władysława; prosi go o szczeniwość dla Akademii.

Chrept. — Dzików — Krasinś. — Ossol.

— Questio De Scorbyto Pro loco inter Medicinae Doctores, In Alma Academia Cracovien: Obtinendo: A M Lavrentio Smieszkowic, Philosophiae et Medicinae Doctore; Publicè ad disputandum Proposita. In Lectorio DD Theologorum, Anno Dñi, M. DC. XXIX (1629). Die 8. Febr. Hora 14. Cracoviae, In Officina Andreae Petricovij, S. R. M. Typogr. w 4ce, k. 8 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Wężyków „Wąż“ i sześciowiersz.

Ded.: Ioanni Wężyk archiep. Gnesn.

Jagiell. — Ossol.

— Salutatio Academica Illvstriss: Ac Reverendiss: Domini, D. Ioannis De Torres Romani, Archiepiscopi Adrianopolitani, Ad Sereniss: Poloniarvm Et Sveciae Regem, Vladislavm IV. Nvncii Apostolici, Et Legati De Latere; A M. Lavrentio Smieszkowic, M. D. Almae Academiae Rectore & Procancellario habita, Die 23. Augusti, 1645. w 4ce, k. 4 nlb.

Bez osobnej k. tyt. — Praypomina pobyt jego stryja w Akad. Mówi o ortodoksjii Uniw. Jag. (tempestates heret. perversitatis dispellat). Powołuje się na św. Jana Kantego.

Akad. — Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— Trivmphvs Thaumaturgae Virginis S. Teresiae à Iesv, Fvndatricis Ordinis Discalceatorum Carmelitarvm: cùm accepto nuncio, de eius felici inter Diuos & cōmemorabili adscriptione, Cracoviae, Primvm Eivs Solenne Integram Edvrans Hebdomadā Incomparabili Cvm Celebritate, & incredibili cum humanorum affectuum ardore, sub finem Iulij, Anno D. 1622, celebraretur: à M. Lavren. Smieszkowic, Tylic. Eloquentiae Professore, debitae pietatis ergò, ad imaginem olim triumphantium Romae, conscriptus; Eidemq. Virgini Persanctae ac eius sacratae soboli dicatus. (Na końcu kolumna i:) Cracoviae, ex-

cudebat Matthias Andreouiensis: Sump-
tibus Generosi ac M. Domini, D. Bar-
tholomaei Nowodworski, Equitis Meli-
tensis, &c. Anno D. 1622. w 4ce, kart
20 nlb.

Tytuł zajmuje 2 strony.

Rozpoczyna wiersz: Prosp. dedicatoria. Po-
czem kilka poezji na cześć św. Terezy,
ale — rzecz daiwaczna — nawiązujących
do Herklesa. Każdy bohaterski czyn
Herk. znajduje swój odpowiednik w życiu
św. Terezy. Od ark. C₂ idą wiersze ezyceto
religijne, np. Sponsa Diva Teresia snum
alloquitur Sponsum (pierwsza to glosa do
poezji św. Terezy w naszej litaturze:
Langueo amore... fortior quam mors tua
charitas est). Kończy wiersz: Turmae suam
ductricem sequuntur.

Czartor. — Dreźnień. król. — Dzików —
Jagiell. — Krasin. — Ossol. — Uniw.
lwow.

— Lavrenti Smiescovicl Poloni Ad
Urbanvm VIII Pont. Opt. Max. ETO-
KAINIA. Eiusdem Lilla, seu Aegloga,
in qua Daphnis obitum suae Lillae de-
plorat. (Na końcu:) Antverpiae, Ex Of-
ficina Plantianiana Balthasaris Moreti.
M.DC.XXXII (1632). w 8ce, str. 13 lb.,
2 str. nlb. i 1 czysta.

Na odwr. k. tyt. Imprimatur: Zegerus van
Houtsum Canonieus et Paenit. Antverpiae
Librorum Censor. Od str. 3: Etokaiunia.
Jest to wiersz entusjastyczny o Urba-
nie VIII i o papieństwie.

Od k. A₄: Lilla seu Aegloga, in qua Daphnis
obitum suae Lillae deplorat (ob. wyżej
pod Lilla).

Na ost. karcie syguet drukrzca Plautina
(ręka z cyrklem, górą palmy i gwiazda,
po bokach mężczyzna i kobieta).

Ossol.

— Toż... Ad Urbanum... Laurentio
Smiechowic Polono academico Cracov.
(Na końcu:) Patauij, ad Kal: Ian: Anno
D. M.DC.XXIV (1624) apud Laur.
Pasquatam. Superiorum permissu. w 4ce,
kart nlb. 3.

Ossol.

— Προσφωνήεις, ad Urbanum P. VIII.
de Annalium Ecclesiasticorum post mag-
num Cardinalem Baronium, Bzoviana
continuazione... ob. tom XIII. 493.

Ciampi Bibliogr.

— Victoriae Primi Biennij Serenis-
simi Ac Potentissimi Domini Domini
Vladislai IV, Polonorvm Et Suecorvm
Regis, &c. &c. &c. Domini Clementis-
simi; A Lavrentio Smieszkowicz Madi-

cinæ Doctore & Professore adumbratae.
Anno Domini M.DC.XXXV (1635).
Crac. In Officina Andreae Petricouij,
S. R. M. Typogr. w 4ce, kart 8 nlb.

Wiersz.

Czartor. — Ossol.

— Wiersz na śmierć Zophiey Turo-
boyskiej. Kraków, w drukarni Bazy-
lego Skalskiego 1616.

X. Jan Turoboyski przypisał Dorocie z Miń-
ska Tęczyńskiej Podczaszyney Koron.
Maciejowa. Piśmienn.

— Wiersz na śmierć Fabiana Bir-
kowskiego.

Jaszyński II 196.

— Virtuti ac meritis civis optimi
et incomparabilis DDD. (B. w. m. i r.).
w 4ce, kart 4.

Na drugiej karcie: Stanis. Lubomirski ana-
gramma. — Na k. 3ciej także wiersz
z podpisem: Georgius se robustus (tj. Gre-
gor. Borastus). Dalej IV anagr. przez
Daphneusa Gelasinusa czyli Smieszkowica
na cześć Lubomirskiego a okazji pobicia
Turków.

Stan. Lubom. zwyciężył Turków pod Choci-
mem 1621 i 1630. Jagiell.

— † Votvm In Diem Natalem Ill^{mi}
Ac Rnd^{mi} Domini, D. Martini Szysz-
kowski, Episcopi Crac: Dvcis Severien.
Academiae Cracouien: Cancellarij, Me-
coenatisque praedicandi: Quod M. Lavr:
Smieszkowic Professor Eloquentiae Ty-
licianvs, suo & Academiae nomine A.
D. M.DC.XXI (1621). Cūm celeberrim-
um et Sanctissimum omnibusq̄s lae-
titijs maximè laetū solenne, verè diuini
Episcopi, S. Martini, (quem noster no-
mine et officio referens tutelarem suum
reuerenter agnoscit) anniuersariâ pe-
riodo, auspiciatò recurrit; publicis tot
causis vociferantibus, volens atq; libens
ita nuncupat: (B. m. dr.) (1621). w 4ce,
kart 4 nlb.

Całe stylem nakamieunym. Wychwała jego
wykształcenie i podnosi, że był uczniem
Akad. Jag. Dzików — Ossol.

— Xenivm Votivvm Regi Potentis-
simo Vladislao IV. Moschorum per-
duellium, Vindici Felicissimo, &c. &c.
&c. Domino suo Clementissimo; D. D.
D. M. Lavrentivs Smieszkowic, Medi-
cinæ Doctor et Professor, sub exor-
dium Anni Domini 1634. (Na końcu:)
Cracoviae, In Officina Andreae Petri-

couij, S. R. M. Typogr. Anno Domini, M.DCXXXIV (1634). w 4ce, k. 8 nlb.

Na odwr. k. tyt. herby Polski, Litwy, Szwecji i „Snopek“ Wazów. Od k. 2iej „Xenium Votivum“ wierszem. — Opiewa zwycięstwa nad Moskwą i poleca mu Akademię. Jezuici nie są wymienieni, ale widoczne są aluzje do ich usiłowań o stwornienie drugiej Akademji (sociare noli Academiae adversariae neque scholam scholae opponere... eripe litibus Academicam).

Czartor. — Daikow — Krasin. — Ossol.

(Smieszkwic Laurentius). Clarissimo et excellentissimo Domino Laurentio Smieszkwic M. D. Procancellario; Lycaei Regni dignissimo Laureati fascos Academiae Cracoviensis Concorditus omnium doctorum et professorum suffragiis in Universitatis Rectorem electo. A quinque clarissimis atque doctissimis viris oblato. Anno, mense, die et hora, quibus infra. (Na końcu:) Cracoviae in officina typographica Martini Philipowski. (B. w. r.) fol., kart 2.

Na ostatniej stronie: In signum observantiae memoratu reliquit M. D. et Prof. Joannes Toński. Całe w cyfrach astronoma i astrologa.

Ob. Toński (1645).

Jagiell.

— ob. Acta synodi Gnesn. (1621) — Aristoteles (1618) — Biezanowski Stan. (Amor 1646, Orpheus Sarmatic. 1646) — Birkowski X. Fabian (1622) — Boehmius J. (Poetarum 1779) — Broscius J. (Aritmet. 1620) — Bzovius Abr. (1627) — Carmina (1632) — Goliński Bazyli (1622, 1623) — Jodłowski Stanisław (1646) — Leopolda Joannes (1619) — Makowski Sim. Stan. (Luctuosus occasus 1646) — Niedziałkowski Andr. (Decas 1645) — Nigra Valle (Geneal. 1619) — Nowodworski Bartłomiej (1619, Bogarodzica 1624) — Petrykowski Andr. (Quaestio 1618) — Politowicz Dionysius (Laurus 1645) — Pruszcz (Forteca) — Pukalius Paulus (1619) — Rybkowicz Jan Aug. (1621) — Slachetka Stanisław (Hortus 1644, Steph. 1646, Hyac. 1658) — Słonkiewicz M. (1645) — Stortowski J. (1646) — Synodus archidioecesana Gnesn. (1621) — Tomaszowicz Hyacynth (Melos mysticus 1646) — Toński Jan (Clarissimo et excellentissimo 1645) — Ubaldini D. (Monile 1646) — Wojnarski

Jan (Apotheosis 1646) — Zieleński Jan (Vindiciae 1644).

Wawrzyniec Smieszkwic jest podpisany pod wierszami na herb Nałęcz Wawrzyńca Gębickiego areybiskupa przy dedykacji Seb. Petrycego Etyki Arystotelesowej (1618). Także przy Wtórych księgach Etyki tegoż Smieszkwica 12 wierszy na herb Korcsak Pruchnickiego. — Przy 3 księg. Etyki na herb Lewart Henryka Firleja, biskupa płock. 12 wierszy. — Dalej przy 4 księg. Etyki na tenże herb Piotra Firleja. — Wreszcie przy piątych księgach Etyki na herb Lewart Mikołaja Firleja kaszt. bieckiego (12 w. p.).

Jego wiersz obacz na czele dzieła Fabjana Birkowsk. Orationes ecclesiasticae (1622). Sołtykowicz O Akad. krak. 548. — Starowski Monum. 190. — Siarcszyński II 200. — Juszyński Dykcjon. II. — Wieszniowski VI 307, IX 412. — Majer Wiadom. o profes. str. 46 (tu jego testament). — Muczkowski Mieszko. necn. krak. 36 i Liber prom. 272. — Łukaszewicz Hist. sakół III 286. — Gąsiorowski II 31, 200. — Sobieszca. Encykl. Org. XXIII 710. — Program liceum św. Anny. Kraków 1841. str. 31—43 (Fundacja). — Wiślocki Katalog ręk. LXVI i n. 236 (zawiera „Orationulae a mgro L. S.“). — Giedroyć Źródła 1911 str. 788.

Smieszkwic Kasper i Mikołaj ob. Gelasinus (t. XVII. str. 79—80).

Smietanka Christoph. ob. Woszczyna Casimirus (Cynosura 1690).

SMIETANKA Faustyn. Tentamen publicum ex Historia ecclesiastica quod ex Praelectionibus A. R. ac Clar. Domini Ioannis. Bapt. Finsiger SS. Theol. Doct. Historiae Ecclesiasticae Professoris P. O. nec non Facult. Theol. Decani in Universitate Leopoliensi Die Novembris M.DCC.LXXXIV (1784). subibit R. Fr. Faustus Smietanka, Ord. S. Bened. Professus Monast. Tynecensis SS. Theologiae auditor. w 8ce, k. nlb. 14.

Ded.: Josepho comiti Brigido comiss. regio Gallic. et Lodomeriae.

Joher 8106. — Finkel Hist. Univ. lwow. 1894 str. 140.

Jagiell. — Ossol. — Univ. lwow.

— ob. Rodkiewicz (1784).

Smietanka Hieronim ob. Konfederacya (1648).

Smietanka Stanislaus ob. Lipski Jan. **Śmigiel** (śmigielska gmina arjańska) ob. Adelt (Historia 1741) — Ostorodt — Ostrowski Stan. 1588) — Powodowski

Hieronim (1592, Werifk. 1594) — Schlichting Wolfg. (Antwort 1693) — Śmiglecki M. — Szamotulski Sebast. (Dysputacya) — Szmigiel (Ostrod 1598)

Ob. Mnemon w Przegl. hist. XX. 262 i n.

ŚMIGIELSKI Ludwik. Kazanie do Nayiaśniejszego Trybunału głównego W. X. L. przy reasumpcyi onego w Wilnie za Laski JW. JP. Mikołaja Łopacińskiego Pisarza W. W. X. L. kawalera ord. S. Stanisława miane w niedzielę 21. po Świątkach w kościele Św. Ducha JXX. Dominikanów przez... S. T. L. predykatora generalnego, kaznodzieię ordynaryinego tegoż kościoła r. 1776. w 12ce.

Katalog wileński ma datę: Wilno 1774.

Wilno — Zieliń.

Śmiglelski Stan. ob. Zaleski (Honos 1663).

Śmiglecki Antoni ob. Zajączkowski Wojciech (Opisanie 1594).

ŚMIGLECKI Marcin S. J. (urodzony około 1560 † 1619). Absvrda Synody Toruńskiego: Który mieli Ewangelicy w Toruniu Roku Pańskiego 1595. Mense Augusto, y teraz do druku podáli. Roku Pańskiego 1596. w 4ce, str. 44.

Tytuł w ozdobnej ramce. Stronicowanie pomysłone: zamiast str. 22 jest drugi raz 21, zam. 37 jest 38, zam. 40 jest 41, str. 42 brak, zamiast niej jest 43, a potem 44 i 1 str. nlb.; jest kart 22, więc str. 44. Na odwrócie cytaty ze św. Augustyna.

Jest to polemika z dziełem: Acta et conclusiones synodi... Zaczniesz (ob. tom XII, str. 29).

Polemizuje z nazwaniem zjazdu „synodem“. Synody są tylko katolickie, a to jest absynod. Krytykuje legację, nabożeństwa, rzekomą zgodę kalwinistów z luteranami. Zgoda do skutku nie doszła. Zwalcza skargi na rzekome kraywyd heretyków. Tu ustęp o konfederacyi z r. 1572. Wyśmiewa pociechy ministrów i Canony synodu: „Te canony obowiązują każdego, jeśli chce, a kto niechce niech lepszych u papieżników szuka“.

Na końcu: Teophil Kosmopolski do Ministrów. Jest to sztycherzy wiersz, który pomawia ministrów, iż podburzają szlachtę przeciw królowi: Wy królów swoich zawsze szanujecie, lecz ten jaszczurczy naród was zawodzi, i w szaranki z waszym królem was przywodzi, i wszystkich buntów sztuki wyprawuje.

Kończą dwa wierszyki: Na ministry, iż źle mówią, żeby Confederacya wszystko królestwo przyjęło... i: Na fałsze ministrowskie. Tu wspomina Equesa, Chrsąstowskiego i z Żarnowca Grzeńka.

Śmiglecki nie położył na tytule ze względu na ton pisma swego nazwiska.

Wierzbowa, II 1833. — Jocher 9539.

Chrept. — Czartor. — Czapak. — Dzików — Gdańsk. miejs. — Jagiell. — Kórnik — Krasin. — Ossol.

— De Baptismo aduersus Hieronymum Moscorouium Arianum, Liber Vnvs. Authore R. P. Martino Smigleccio Societatis Iesv, Sacrae Theol. Doctore. Cracoviae, In Officina Andreae Petricouij, S. R. M. Typographi Anno Domini, M.DC.XV (1615). w 4ce, str. 121 i 1 nlb.

Dedykacja autora Piotrowi Tylickiemu, hiskupowi krak. z datą: Calissii ex Collegio Karacouiano Soc. J. 2. Iulii 1615. Tutaj mówi, że również i Moskorzewski ofiarował swe dzieło Tylickiemu (ob. t. XXII, str. 591), a Śmiglecki przez swą dedykację pragnie to expiare. Podnosi religijność i zelotyzm biskupa. — Rozpoczyna wyliczenie Errorum Moscorouii (popelnili ich 27 De Deo, a 19 De baptismo et Sacramentis). Poczem: Index Capitum.

Omawia po kolei: formę chrztu, chrzest w imię Trójcy, boskość Ducha św., chrzest odpuszcza grzechy, potrzeba chrztu w wieku dzieciennym, arjanie nie są chrześcijanami, trzy osoby tworzą jedną istotę, „boskość“ Chrystusa.

Porów. Moskorsewskiego odpowiedź pt. Refutatio z r. 1617 (XXII, 591).

Jocher II 3895.

Chrept. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow.

— O Bostwie Przedwiecznym Syna Bozego. Świádecstwá Pismá świętego, do trzech przedniejszych Artykułów zebrańe. Przeciwwko wszystkim Páná Jezusá Chrystusa nieprzyaciéłom. Gdzie się też odpowiada ná Refutacyą od Refutatarzá (sic) iákiegoś Nowokrzeńcá przeciw X. D. Jákułowi Wuykowi wydáńá. Przez X. D. Marciná Smigleckiego Societatis Iesv. W Wilnie, W Drukárni Académiey Societatis Iesv. Roku Pańskiego. 1595. Superiorum permissu. w 4ce, k. nlb. 4, str. 508 i k. nlb. 5. Druk gotycki kursywá i antykwą.

Tytuł w ozdobnych ramkach. Dedykacja autora Lwowi Sapiesze, kancelarsowi W. X. L. obejmuje 3 karty. — Tu powołuje się na św. Hieronima in Dialogo contra

Luciferianos. Wychwała summa merita Sapiely wobec katolicyzmu i Jezuitów. Dat. 1 Jan. 1595 w Wilnie.

Rozpoczyna Przedmowa o P. Chr. nieprzyjaciela i ich chytrościach (str. 1—29). Wylicza „przewiska Nowokrzęzczeńców” np. Samosatany. Omawia dzieł się „chytrości”, jakich oni używają przeciw Chrystusowi (jest to krytyka ich zbyt słownego wykładu pisma. Wykład własny za wykład Ducha św. podają). — Na str. 30 zwięzły spis treści.

Dzieło to jest polemiką z pracą Socyna (Refutacya 1590) wydaną anonimowo przeciw Wujkowi. Socyna nazywa tu „Refntarzem”, widocznie nazwiska nie zna.

Samo dzieło dzieli się na trzy artykuły: 1) że sam Bóg przedw. stał się Mesjaszem naszym; 2) że Chrystus jest onym Bogiem; 3) że Chrystus jest apłistny z ojcem.

Na str. 63 i dalszych o wykładzie początku ewang. św. Jana (zwalcza Czechowicza, Budang, Socyna — powołuje się na Wujka). „Słowo” to słowo: Stań się. Jest to najohszejniejsza w polskim języku polemika z Socynistami na ten temat. Na str. 200 i nast. atakuje ostro Socyna „zbiega włoskiego, bo sztok ze świata do tych ludzi się ścieka”.

Na str. 225 walczy ze Socynem (Refutacym), że dwóch Chrystusów wprowadza: żydowski i chrześc., a imię swoje zataił, boby się takich bajek musiał wstydić. Na ost. nlb. kartach: Poznaczenie rzeczy glówniejszych (indeks matorji). Na końcu cytata z Tertuljana.

Dzieło to dało pochop do dalszej polemiki ze Smalcusem, o której obacz wyżej na str. 286 oraz przy opisie dzieła „De Christo” (z r. 1615). — Śmigleckiemu odpowiadał P. Statorius (Odpowiedź na xiegi, bez r.). Argumenty w sprawie wykładu „Słowa-ciała” rozwinał Śmiglecki później w piśmie: Verbo caro factum (1613).

Jocher 3503 ma mylnie r. 1594. — Osiński Skarga s. 90. — Wierzbowski I 623.

Branic. — Celiń. — Chrept. — Czartor. — Drohob. — Dzied. — Dzików — Jag. — Kórnik — Krasin. — Mogiła — Moszyn. — Antoni — Moszyn. — Piotr — Ossol. — Pozn. T. P. N. — Raczyn. — Szembek — Warsz. uniw.

— De Christo Vero Et Natrali Dei Filio, Eiusdemque pro peccatis nostris satisfactio, Libri Dvo. Aduersus impia dogmata Valentini Smalcij, Arianæ sectæ Ministri. Accessit Responsio ad examinationem centum errorum Smalcio obiectorum, ab eodem Smalcio editam. Auctore Martino Smigleccio Societatis Iesv, Sacrae Theologiae

Doctore. Cracoviae, In Officina Andreae Petricouij S. R. M. Typographi. Anno Domini, M.DC.XV (1615). w 4ce, str. 312.

Dedykacja autora Nicolao Danilowicz de Zurworo, Castellano Leopoliensi, Thesaurario Curiae Regni, Capitaneo Chelmenis, Samborieni, Droicensi, &c. z datą 11. Iunii 1615. Tu nazywa arjanizm hydrą lernejską, której głowy odrastają. Wspomina jego poselstwo do Turcji.

Rozpoczyna Praefatio de novis revelationibus Smalcio Racoviae factis ad reformandos Lutheranos et Calvinistas. Powołuje się na to, że Smalcius, nawołując do zjednoczenia heretyków trzech obozów, mówił o „Objawieniach” swoich. Nie miał ich jednak.

Poczem zestawia na 2 k. 157 błędów teol. Smalciusa.

Na str. 15 i 16: Index capitum libri I oraz II... a na str. 17—177: Liber Primus. De Christo vero et naturali Dei filio... (rozdziałów 15). — Od str. 177—297: Liber secundus. De Satisfactione Christi (rozdz. 12). Tu polemizuje glównie ze Smalcusem, ale także i z Socynem (hujus novi Arianismi princeps).

Na str. 298: Ad lectorem, a na str. 300—312: Responsio ad examinationem centum errorum ab eodem Smalcio editam. Jest to polemika z dziełem Smalciusa (ob. wyżej), zakończona wylczeniem nowych jego błędów (Novi errores Smalcij w liczbie 16). Smalcius odpowiedział Śmigleckiemu w r. 1616 w swoim dziele „De Christo” (str. 158—314).

Pod podobnym tytułem, jak Śmiglecki, a mianowicie: De satisfactioe Christi pro peccatis nostris miał wydać pracę w r. 1607 w odpowiedzi Smalciusowi Grzegorz z Żarnowca (ob. tom XVII, 446)? Praca ta znajduje się podobno w bibl. frankfurckiej.

Jocher 3528.

Chrept. — Czartor. — Czetw. — Jagiell. — Ossol.

— Dysputacya Wileńska, którą miał X. MARCIN ŚMIGLECKI SOCIETATIS IESV Z MINISTRAMI Ewangelickimi 2. Junij. w Roku 1599. O iedney Widomey Głowie Kościoła Bożego. WYDANA PRZEZ PAWŁA WOLłowicza. W Wilnie. M.D.XC.IX (1599). w 4ce, k. 22 nlb. (sygn. F₂).

Na odwr. str. tyt. przypisał wydawca księciu Mikołajowi Krzysztofowi Radziwiłłowi wojew. trock., poczem następuje przedmowa do czytelnika.

Od k. B: Dysputacya Wileńska o widomey głowie kościoła Bożego.

Jest to edycja I. W tem wydaniu słowa obu dysputantów drukowane dr. gockim, podczas gdy w następnem słowa X. Sm. drukiem gockim, a ministra kursywą łac. Na k. F: Zamknięcie.

Pozem: Już krótko wiesz czytelniku... (10 argumentów heret. i 10 odpowiedzi); wreszcie: Artykuły ministrom podane.

Tytułu i pierwszych 3 kart w egz. Czart. brakuje.

Joher II 4042 i 43. Akad. — Czartor.

— Dysputacya Wilenska Którą miał X. Marcin Smiglecki Societatis Iesv, z ministrami Ewanieliekimi 2. Iunij, w Roku 1599. O iednéy Widoméy Głowie Kościoła Bożego. Wydána przez Je^o M. Pána Pávla Wołowiczá, ná ten czas Deputatá Tribunálskiego, y znowu przedrukowána, z Responsem ná Protestáciá przeciwko niey wydána. (Tu winietka). W Krákovie w Drukárni Lázárzowey 1599. w 4ce, kart 32 nlb. (sygn. H.).

Na odwr. k. tyt. dedykacja Pawła Wołowicza Mikołajowi Krzysztofowi Radziwiłłowi, wojewodzie trockiemu. Pisz, że zebrał i w druk podał wiadomości „bo swojej do pisania wyprawnej ręki nie mam“. Dat. 25 iunii 99.

Rozpoczyna przedmowa „Do czytelnika“, pióra X. Śmigł. — ale autor nienaswany. Przedstawia przeszkoje jakie ministrowie stawiali dysputacji; podaje regnłamin dysputacji; chwali pokój i skromność z obu stron zachowane; ministrowie niesłusznie przechwalają się, jakoby w dysputacji awyciężyli. Po pierwszym dniu przerwali dysputę pokonani. Artykuły na dysp. podał X. Śmiglecki. Moderatorami byli: ze strony katolickiej Sapieha kanclerz, ciwon litew., ze strony ewangelików: Marszałek Jerzy Radziwiłł.

Od k. B przebieg dysputy: O widomej głowie kościoła bożego, na co Śmiglecki dostarczył 8 argumentów. Na k. Eijj verso: Zamknięcie. — „Ministrami“ ewang. byli Mikołajewski i Janicius.

Od k. E₄: Respons na protestacyę od Marcina Gracyana przeciwko Disputacyi Wileńskiey czynioną.

W przedmowie czytamy, że po wydaniu tej dysputy drukiem, wielki Synód wileński ewang. nakazał jakiemuś Marcinowi Gracyanowi (Gertich, t. XVII, 115) protestować, gdyż synód widział, że i na ewangelików przebieg tej dysputy podzielał. Gracyan wydał pismo, ale zamiast popierać dalej argumenta Mikołajewskiego (który w dyspucie ustał) zastąpił je swojemi argumentami „jako znać że w tych rzeczach niebywały“.

Śmiglecki obszernie zbija owe nowe argumenty Gracyana. Omawia jego błędne twierdzenia o przebiegu dysputy. Na k. F o nagłej śmierci Luboszczyńskiego heretyka, wywołanej tem, że targnął się na sakrament. Zbija też „gadki Grac. przeciwko Piotru S.“ i o prymacie oraz o sukcesji papieskiej. Wreszcie: „Kwiatki Gracyanowe“.

Na ost. karocie zestawionych zwyciężych 10 argumentów heretyckich i 10 odpowiedzi, aby czytelnik wiedział jak odpowiedzieć ewangelikom, gdy go o dysputę zaczepią. — Kończą: Artykuły ministrom na dysputacyę podane (jest ich cztery).

Ton całego dziełka, a zwłaszcza II części, rubaszny i pamphletowy. Widocznie przeznaczone dla propagandy w szerszych kołach szlacheckich.

Po wydaniu I edycji tej dysputy (druk. w Wilnie) wydał przeciwnik Smigleckiego Daniel Mikołajewski opis tejże dysputy w swoim przedstawieniu. — (Ob. t. XXII str. 378). — Tytuł skopjował z tytułu Śmigleckiego. — W przedmowie do swego streszczenia protestuje Mikołajewski, iż tekst Śmigł. jest tendencyjny: wiele replik moich i excepcyj pominął, wiele broni w kąć skrył, niektóre stepsił, itp. Tymaczy też, dlaczego dysputa drugiego dnia do skutku nie doszła. — Na dysputacji było obecnych pięciu wojewodów i dużo szlachty. Pisarzowie obu stron porządnie treść mów spisywali, a on to wiernie z swemi argumentami wydawa. — Ze strony ewangelików brał udział X. Tarnowski Szymon i on sam. Istotnie relacja Mikołajewskiego jest szczegółowa.

Nie porównano dotąd obu tych relacji, jak wogóle nie opracowano w nauca naszej tematu dysput religijnych XVI i XVII stulecia. A przedmiot się o to prosi.

Maciejowa. III 138, 442—3 myli się, iż była edycja z r. 1594, bo tamtą była dysput. nowogrodzka. — Joher 4042, 4043. — Wierzbows. III 3089. — Brown Bibl. S. J. 383—5.

Bibl. Barw. — Czartor. — Jag. — Krasinś. — Ossol. — Uniw. lwow. — Zamoj.

— O Dziesięcinach Z Pisma Świętego Zebranie krótkie. Jesliż ie dawać. Z czego ie dawać. Komu ie dawać. Co zá pożytek z niedawania. Y iesli ie okupić może. Matth. 22. v. 21. Oddaycież tedy co iest Cesárskiego Cesárzowi: A co iest Bożego Bogu. W Krakowie. W Drukárni Lázárzowey. Roku Páńskiego, 1604. (Na końcu:) Cum gratia & Priuilegio S. R. M. Et licentia Superiorum. W Krakowie. W Drukárni Lázárzowey. Roku Páńskiego, 1604.

w 4ce, k. tyt., str. 35, 1 str. nlb. i 2 karty czyste.

Dowodzi, że podług prawa przyrodzonego, boskiego i pisanego koronnego potrzeba dawać dziesięciny, że od początku świata je dawano, że Adam i Ewa, Kain i Abel, dziesięciny dawali Panu Bogu. Argumentuje jednak samemi eytatami z Pisma św. Za niedawaniem dziesięciny wszystko ginie (str. 25). Dziesięcina oknpić się nie może (str. 32). Przedstawia krzywdy kapłanów płynące z okupu (kompozycji). Jest to wojna a P. Bogiem, a zatem kto wygra? Jocher 7405. Dzików — Jagiell.

— Toż:... w Krakowie, w Drukarni Łukasza Kupiszá I. K. M. Typ: Roku Pańskiego, 1648. w 4ce, k. 2 nlb., str. 23.

Tn dodana przemowa do czytelnika.

Jocher 7405 b.

Branic. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Krasiańs. — Ossol. — Warsz. uniw.

— Toż:... W Sandomierzu, w drukarni J. K. M. Koll. Soc. Jesu roku pańskiego 1728. w 4ce, str. 28.

Od str. 22 dodano: Troisty promień od prawdy słońca, na oświecenie interesem zaśmionego rozumu. — W egzempl. Bibl. Uniw. warsz. jest także odezwa Małachowskiego do duchowieństwa.

Maciej. Piám. III 64.

Branic. — Jagiell. — Warsz. uniw.

— Toż:... Oddaycież tedy co iest Cesárskiego Cesárzowi: A co iest Bożego Bogu. Matth. 22. vers. 21. W Krakowie. w Drukarni Seminarjum Biskupiego Akad. 1765. w 4ce, k. nlb. 2, str. 30.

Właściwie str. 31, gdyż str. 14 podwójna.

Branic. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Zielińs.

— Toż:... Dawniej to iest roku 1765 w Krakowie a teraz na nowo przedrukowane w Warszawie. w 8ce, str. 48.

Drukowane prawdopodobnie w czasie sejmu czteroletniego. Jagiell.

— De Erroribvs Nouorum Ariarorum Libri Dvo. Aduersus responsum Valentini Smalcij, quod dedit pro nouis Ariarorum suorum monstrib. Auctore Martino Smiglecio Societatis Iesv, S. Theologiae Doctore. Cracoviae, In Officina Andreae Petricouij. S. R. M. Typographi. Anno D. 1615. w 4ce, kart 6 nlb., str. 301, 1 str. nlb. i 1 k. czysta.

Dedykacja autora Foelici a Drobnin Kryski, supremo Regni Cancellario, Predecensi, Kowelensi capitaneo z datą: Calissii in

Collegio Karnkouiano Societatis Jesu, 13 Decemb. 1614. obejmuje 3 strony.

Na następnym trzech stronach: Errores Ariarorum centum, ex libro Smalcii excerpti, qui in his duobus libris confutantur. Ujmuje je w cztery grupy: De Deo, De Christo, De Sanctis, Errores caeteri.

Na nast. karcie: Index capitum libri I (18 rozdz.)... i II (17 rozdz.).

Na str. 1 i nast. odmawia Arjanom nazwy Chrześcijan. Zbija nazwę „Pontificii“. Broni bóstwa Chrystusa, czci świętych, pełnej władzy Chrystusa, jego władzy sądzenia i kapłaństwa Chrystusa, jego władzy królewskiej. Concluditur Arrianos multis modis indigne de Christi Divinitate sentire.

Całe to dzieło jest polemiką z pracą Smalcusa pt. „Responso ad Nova Monstra Arianismi“ (r. 1613).

Replika Smalcusa z r. 1616 ma tytuł: Refutatio (ob.).

Jocher 3390.

Chrept. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Krasiańs. — Ossol. — Uniw. lwow.

— O Iedney Widomey Głowie Kościoła Bożego. To iest Ze po Chrystusie ná ziemi iest ieden nawyzszy Pásterz Kościoła wszytkiego. Ná przeciw błędom terázniejszy, y Scriptom niektórych Ministrow Ewángelickich. Pisanie X. D. Marciná Smigleckiego Societatis Iesv. W Wilnie W Drukarniey Akademickiey Societatis Iesv Roku Pańskiego 1600. w 4ce, k. 4 nlb., str. 144.

Tytuł w ozdobnych ramkach. Na odwr. k. tyt.: Augustinus contra Epistolam nichaei Cap. III. Dedykacja autora Janowi Pacowi, wojewodzie mińskiemu, ciwouowi wileńskiemu, staroście kamienieckiemu i t. d. Tu podnosi, że Pac jest zelantem wiary i że wybiera się ad limina Apost. Dat. 10 czerwca 1600 z Wilna. — Na dalszych 2 k. nlb. Do Czytelnika. Podnosi absurd, że w Anglii niewiastę głową kościoła mają. Krytykuje nową ewang., brak spowiedzi i postów i sakramentów (prócz chrztu). Kończy zwigniem ujęciem 6 dowodów, że jest jedna widoma głowa w kościele oraz 12, że tę widomą głowę ustanowił Chrystus.

Od str. 1 idzie tekst podzielony na 22 rozdziałów. Pierwsze XXI polemizują z jakimiś nienazwanymi „mistrzami“ ewang. (Prosper Gracjan?) w sprawie prymatu. Ostatni omawia inne kwestje sporne: O odpuszczeniu grzechów, o obrazach, o uchwaleniu obrazów, o ustawach kościelnych, o wzywaniu świętych, o test, i sakramencie pańskim, o obrzydliwościach ewang. nabożeństwa (Luter i Kalwin).

Ob. wyżej: Dysputacja... (1599). Pismo niniejsze jest widocznie dalszym ciągiem tej Dysputacji.

Egz. Czart. ma przypis własnoręczny autora: Author amoris ergo Andreae Ossowski. — Drugi napis z r. 1629 świadczy, iż pani Ossowska darowała tę książkę „mnie Stanisławowi Jabłońskiemu“. — Dalej trzeci napis z XVIII w. (na odwr. k. tyt.): Pro bibl. Słonimensi Can. reg. — Na koniec pieczętka bibl. Czart. Rzadko można tak odtworzyć dzieje egzemplarza.

Wierzbows. I 691. — Jocher 4051.

Chrept. — Czartor. — Kórnik — Ossol. — Toruń. — Warsz. Uniw.

— O Lichwie Y Trzech przedniejszych Kontraktach: Wyderkowym, Czyszowym, y Towarzystwá Kupieckiego, Nauka krotka. Pisana Przez X. D. Marciná Śmigleckiego, Societatis Iesv, Theologiey Professorá w Akadémiey Wileńskiey. W Wilnie. W Drukárni Akademiey Wileńskiey Societ: Iesv, Christophorvs Patro. Roku Pańskie^o, 1596. Permissu Superiorum. w 4ce, k. 2 nlb., str. 69 i 1 czysta.

Tytuł dr. goekim w ozdobnych ramkach.

Na odwr. k. tyt. między winietami: „Pożyczaycie nie się zá to niespodźwiáiąc. Lucae 6 v. 36“. Na drugiej karcie: „Author do Czytelniká Iáskáwego“.

Tekst w całym dziełku obwiedsiony linijkami. — Na egz. Jag. przypis własnoręczny autora: Ftri Augustino in manna grato animo susc. orat pro me.

Wiszn. IX str. 328.

Jagiell. — Pozn. T. P. N.

— O Lichwie Y Trzech przedniejszych Kontraktach: Wyderkowym, Czyszowym, y Towarzystwá Kupieckiego, Nauka krotka. Pisana Przez X. D. Marciná Śmigleckiego Societatis Iesv, Theologiey Professorá, w Akadémiey Wileńskiey. y powtore wydána. W Wilnie W Drukárniey Akadémiey Wileńskiey Societ. Iesv, Christophorvs Patro. Roku Pańskiego, 1596. Permissu Superiorum. w 4ce, str. 74.

Wierzb. II 632.

Kórnik — Ossol. — Warsz. uniw. — Włocł.

— O Lichwie Y Trzech przedniejszych Kontraktach: Wyderkowym, Czyszowym, Y Towarzystwa kupieckiego, Nauka krotka. Pisana Przez X. D. Marciná Śmigleckiego Societatis Iesv, Theologiey Professorá w Akadémiey Wileńskiey. W Krakowie, W Drukárni

Lázárowey, Roku Pańskiego 1596. Permissu Superiorum. w 4ce, str. 71.

Tytuł antykwá.

Na odwr. k. tyt. między dwiema winietkami: „Pożyczaycie, Nic się zá to nie spodaiewáiąc. Lucae 6. v. 36“. Na str. 3—4: „Autor de Czytelniká Iáskáwego“. Marginesy duże, niema linijek dookoła stron. Umieszczam dwa wydania wileńskie jako pierwsze odbicia, a krakowskie na trzeciem miejscu — ze względu, że Śmiglecki mieszkał w Wilnie i zapewne najprzód drukował w oficynie miejscowej. Ale to tylko hipoteza. Różnic w treści między 3 odbiciami nie dostrzegłem. Krak. drnk wytworniejszy i staranniejszy od wileńskich.

W przedmowie do Czytelnika pisze, że nie było dotąd instrukcji i nauki w sprawie targów i kontraktów pieniężnych. A one są niebezpieczne, bo łatwiej lina mięgsza przejdzie przez ncho igielne, jak bogaty do nieba. Aby jego praca była pożyteczna, pisze po polsku i krótko.

Dziełko składa się z 12 rozdz. i dodatku. Po kolei omawia: I). Istota lichwy (przykłady, zysk bez lichwy, pożyczka nie będąca lichwą, bractwo mił., wiano na majątności). — II). Lichwy zakazuje prawo (dekalog, kanony, zdania autorów pogańskich i kośc.). — III). Wymówki lichwiarzów. — IV). O płaceniu z chęci od pieniędzy (procentu). — V). Jeśli dać pieniądze na majątność jest lichwa (mówi, że kłopotanie wyderków jest szluzne; czyja szkoda gdy pogore majątność?). — VI). Jako poznać kontrakt wyderkowy (nie wolno upominać się sumy). — VII). O sprawiedliwym kontrakcie wyd. (czas do odkupienia itp., prawo wyderkowe w statutach). — VIII). Jeśli dawać pieniądze na czynsz jest lichwą (nie jest, ale powinien być czynsz z rzeczy dającej dochód i szluzny). — IX). Co za cena ma być czynszu każdego (tu mówi, że czynsz wyderkowy w Polsce i Litwie jest drogi, bo wynosi 7 za 100). — W rozdz. X mówi: O kontraktach towarzystwa kupieckiego, to jest jeśli się godzi dawać kupcom pieniądze zyskiem się dzieląc (contr. societatis). — Rozdz. XI: Jeśli godzi się dać pieniądze na kupiectwo z ubezp. amny i zysku (tu omawia m. i. bractwa wileńskie i nagania ich operacje pieniężne — należy pamiętać, że to były bractwa prawosławne). — W rozdz. XII: Z których przyczyn godzi się brać od pieniędzy (kto dla drugiego szkodzi, może się domagać zapłaty).

Dodatek zawiera: Przetargę z strony samokupstwa albo monopolium (chodzi o zmywy kupieckie na niekorzyść konsumentów i inne chytrności — podaje „sposoby“

przeciw nim). Nagania nawet monopole rozdawane przez króla.

Tendencja książki jest więc pojedyncza wobec procent, kupna renty gruntowej i zysków kupieckich. Toteż Smiglecki różni się od średniowiecznych prac o tym przedmiocie, — z pomiędzy których ogłoszono u nas w XVI wieku traktat Kalwa: *Repetitio capitali de emptione et venditione*, a kilka polskich pozostaje dotąd w rękop.

Bardziej średniowieczne (tomistyczne) stanowisko sąają w tej sprawie dominikanin Samuel Lubelczyk (*Summa casuum* 1636).

Dzielo Smigleckiego, który nie powołuje się na żadną literaturę przedmiotu, a stara się uwzględnić stosunki polskie, nie jest mimo pozorów oryginalnem. Stoi ono pod wpływem jezuickiej literatury kanenistycznej z wieku XVI, poświęconej sprawie renty i czynszów, a wywołanej bullami papieża Piusa V (1568) i Grzegorza XIII (1572). Literatura ta zajmuje w obu kwestjach łagodniejsze stanowisko niż traktaty średniowieczne ohe (H. de Hasia, Jan Gerson, H. de Oyta, Bern. Sien.) i nasze. Również i Smiglecki przedstawia się jako zwolennik kompromisu, zapewne pod wpływem Dom. Sotusa lub jezuitę Moliny (*De iusticia et jure* 1593). Stosunek jego do pisarzy zagranicznych nie jest dotknięty ani przez Gargasa ani Szelągowskiego.

Wierzb. I 633. — Maciej. Polska str. 372 i Piém. III 442. — Bentk. II 239. — Czacki O lit. i pol. II 163. — Helcel Dawne prawo pryw, 1874 s. 205—226. — Gargas w Przewodn. nauk. i lit. 1897 XXV. str. 641—660: Traktat o lichwie (ale ani nie porównał wydań ze sobą, ani nie zna ówczesnej literatury zagranicznej, toteż mylnie ocenia książkę jako „stojącą pod wpływem średn.“). — Tenże *Poglądy ekon.* 1897 oraz 1902. — Tenże *Volks-wirtschaftliche Ansichten* 1905. — Tenże *Geschichte der N. Ökon.* 1923. — Głabiński *Ekonomia społ.* I (1906) s. 226. — Szelągowski *Pieniądz i przewrót cen* 1902 str. 25.

Chrept. — Czartor. — Jagiell. — Kórnik — Kras. (?) — Uniw. lwow. — Warsz. niw.

— Toż... pisana przez X. Marc. Smigleckiego S. J. teologa profesora w akad. wileń. y powtórę wydana. W Krakowie w drukarni Symona Kempiniusa roku pańskiego 1604. w 4ce, str. 74.

Także podają: W Krakowie u Piotrkowczyka 1604. w 4ce.

Czacki II 163. — Bentk. II 240.

Branic. — Jagiell. — Toruń.

— O Lichwie Y Wyderkach, Czynszach, Spólnych zarobkach, Naymach, Arendach, y o Samokupstwie, Krotka Navka: Pisana Przez X. Marcina Smigleckiego Societatis Iesv, S. Theologiey Doktorá. Znouw wydana y rozszerzona. Permissu Superiorum. W Krakowie, W Drukarni Andrzeiá Piotrkowczyká. Roku Pańskiego, 1607. w 4ce, kart 2, str. 110 i kart nlb. 2 (Poznaczenie rzeczy przednieyszych).

Jest to wydanie mocno rozszerzone, głównie przez wprowadzenie kwestii chłopskiej. W niektórych rozdziałach zmieniono nieco nagłówki nie zmieniając treści. Niektóre rozdziały poprzedzawiano. Niektóre są dodane na nowo.

I tak przedstawionym jest rozdział V: Z których przyczyn godzi się brać od pieniędzy (poprzednio był rozdziałem XII). — Przybyły: 1) Rozdział XIII: *Quaestio* rozmaite o lichwie (są to casusy praktyczne np. płat niemiecki 5 od sta, płat od posagu itp.). — 2) Rozdział XIV: *Inse quaestio* o odmienniu pieniędzy (tu ciekawe informacje o transakcjach kupieckich np. między Norymbergą a Poznaniem; chodzi oczywiście o weksle jarmarczne). — 3) Rozdział XV: *Inse wątpliwości* o lichwie. — 4) Rozdział XVI: O najmach y arendach (najmy nie są lichwą, najem domu, niesłuszne najmy, najem bydła). — 5) Rozdział XVII: O sługach (sługom powinna zapłata, niewola sług bywa gorsza niż niewola tatarska, sługa poddany). — 6) Rozdział XVIII: O powinnościach kmiecych w Polsce y w Litwie (str. 93—104). Jest to bardzo doniosły dla charakterystyki autora rozdział. Píše „nie żeby kogo urażać zechciał, ale aby czym i hogo-bojnym panom do rzeżenia podał“. Zakłada zaś dwie rzeczy: a) iż poddani więcej nie są niewolnikami panów; b) poddani nie powinni nic nad umowę.

Mimo to w osądzeniu doli chłopskiej jest bardzo oględny. Poddanemu nie wolno w regule odejść od pana. Poddany nie ma nic swojego ale wszystko pańskie. Roboty powinni pełnić przez kilka dni w tygodniu. Nawet sześć półdniówek poczytuje za służbę. Odknpywać się od pana nie mogą. Wszystkiego tego dowodzi nie argumentami moralizującymi, ale stając na gruncie konstytucyj obowiązujących, które są oczywiście dla chłopia nieprzychylnie. Olizawski, również prof. wil., ujął tę kwestję inaczej. W zakończeniu tego rozdziału tłumaczy, aby się na niego za „poznana prawdę“ nie gniewano. — Kończy dzieło i w tem wydaniu: *Przestroga* z strony samokupstwa (tu tworzy rozdział XIX).

W wydaniu tem w kwestji procentów powo-
 żuje się kilkakrotnie na moralistów je-
 zuickich: Sotus, Cajetanus, Sylvester, Co-
 varnias, Sa, Medina, Gabriel, Antoninus,
 Valentia. (Z tych najbardziej znani Cov-
 rnavias i Dom. Soto).

Na egzempl. Jag. opisano współczesnie
 u dołu: Ad facultatem P. Andreae Guthe-
 ter... (zapewne dar autora).

W roku 1789 przedrukował X. Pilchowski
 w swojej „Odpowiedzi“ parę zdań o kwestji
 chłopskiej. Z drugiej ręki (z Pilchowskiego)
 cytuje Śmigleckiego Świętochowski w Hist.
 chłopów I 219 (daje też fałszywą datę
 druku).

Bibl. OO. Redempt. Tuchów — Branic. —
 Jagiell. — Warsz. uniw.

— Toż... Pisana Przez X. Marcina
 Smigleckiego Societatis Iesv S. Theologie
 Doktorá. Y poczwarty (sic) raz do
 druku przeżyżrzána y rozszerzona. Per-
 missu Superiorum. W Krakowie, W Dru-
 kárni Andrzeiá Piotrkowczyká, Typo-
 gráphá Krolá J. M. Roku Páńskiego
 1613. w 4ce, k. 3, str. 132 i k. 3.

Już tu są wprowadzone zmiany, które opi-
 sują przy edycji 1621.

Dzienn. wileń. 1818 II 196.

Bibl. Ostrow. w Ujeździe (z datą 1618?) —
 Chreptow. — Ossol.

— Toż... pisana przez X. Marcina
 Smigleckiego Societatis Iesv, S. Theologie
 Doktorá. Y popiáty raz do druku
 przeżyżrzána y rozszerzona. Permissu
 Superiorum. W Krakowie, W Drukárni
 Andrzeiá Piotrkowczyká, Typográphá
 Krolá J. M. Roku Páńskiego, 1619.
 w 4ce, k. 3, str. 124 i k. 3.

Osiński Skarga str. 90.

Jagiell. — Ossol.

— Toż... Przez X. Marcina Smi-
 gleckiego Societatis Iesv, S. Theologie
 Doktorá. Y poszosty raz do druku
 przeżyżrzána y rozszerzona. Permissu
 Superiorum. W Krakowie, W Drukárni
 Andrzeiá Piotrkowczyká, Typográphá
 Krolá J. M. Roku Páńskiego, 1621.
 w 4ce, k. tyt., k. 2 (przedmowa i Sum-
 marjusz), str. 132 i k. 3 (Poznaczenie
 rzeczy przedniejszych).

Jest tu znouu inny układ, jak w edycji
 z r. 1607. A mianowicie: Rozdział VII:
 Jeśli się godzi brać vadium abo zakład,
 kiedy kto na czas naznaczony nie odda
 sumy (dowodzi, że zastaw ma być mierny). —
 VIII: Jeśli się godzi co brać względem
 trudności i niebezpiecz. w które się kto po-
 życzając wdaje. — W rozdz. XI (który

odpowiada dawniejszemu VIII) włożony
 następ: Wyderki wielgopskie (to znaczy
 takie, w których obn stronem wolno awi-
 zować drugą). — Rozdz. XII: Jeśli się
 godzi dać pieniądze na kamienicę i dotąd
 jej używać, aż oddadzą pieniądze (tu po-
 wołuje się na przepis Mik. W wydaniu dla
 Regnum Sicilliae). — XV: Pytania nie-
 które o czynszach. — XVIII: Co się w tej
 książce zamyka, aby tym lepiej zrosu-
 miano było, przytoczę niektóre kwestie
 abo pytania, z których objaśniania ob-
 iaśni się, co lichwa, co nie. — XIX: Insze
 kwestie o odmienianiu pieniędzy. — XX:
 Inne wątpliwości o lichwie. — XXI: Spo-
 soby rozmaite spraw. z pien. pożyczku (tu
 broni się przed zarzutem, że nie pokazuje
 sposobn sprawiedl. pożyczku z pieniędzy). —
 XXII: Jeśli się godzi brać od lichwiarza
 rzeczy przez lichwę nabytych. — XXIII:
 Jeśli i jako lichw. powinien restytucję
 czynić. — XXIV: O najmach i arendach
 itd. (jak w edycji z r. 1607).

Na k. ostatniej verso: Facultas provinc.
 Jez. Argentusa z roku 1621 na przedruk
 tego dzieła przez Piotrkowczyka (mówi,
 iż Zygm. III w r. 1619 zakazał biblijo-
 polom, ne libros a patribus S. J. compo-
 sitos absque Sup. perm. imprimant).

Knotosze idą: A₂ pod a, B pod ał, C
 pod a, D pod ac, E pod ko, F pod e,
 G pod a.

Czaki II 163 i Bentk. II 239 wymieniają
 edycję z r. 1635. Tej nie spotkałem.

Dzików — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. —
 Uniw. lwow.

— O Lichwie Y O Wyderkách,
 Czynszách, Spólnych Zarobkách, Nay-
 mách, Arendách, y o Sámokupstwie,
 Krotka Navka. Pisána Przez X. Mar-
 cina Smigleckiego Societatis Iesv, S.
 Theologiey Doktorá. Y po síodmy raz
 do druku przeżyżrzána y rozszerzoná.
 Cum gratia & Priuilegio S. R. M.
 W Krakowie. W Drukárni Andrzeiá
 Piotrkowczyká, Typográphá Krolá J.
 M. Roku Páńskiego, 1640. w 4ce, k.
 3 nłb., str. 132 i k. 3 nłb.

Na odwr. 2 cytaty łac. (drugi z Homilii
 św. Grzeg.). Poczem autor do czyt. (jak
 w wyd. z r. 1596) i Summariusz (1 karta).

Kończy: Poznaczenie rzeczy przedniejszych.
 Zaś na ost. str.: Facultas Provincialis S. J.
 Jana Argentusa. Datow. 14 Julii 1621.
 Sygnatury idą: A₂ pod nieb, B pod mi, C
 pod r, D pod ac, E pod is. Tem się różni
 od edycji z r. 1621 napozór podobnej.

Akad. — Branic. — Czetw. — Krasinś. —
 Ossol. — Warsz. uniw.

— Toż... Krótka Nauka pisana
 przez X. Marcina Smigleckiego Soc.

Jesu S. Teolog. Doktora y po siodmy raz do Druku przejrzana y rozszerzona. Permissu Superiorum. w Wilnie R. P. 1641. w 4ce, k. 3, str. 132 i k. 3.

Kustosze idą: A, pod ani, B pod m, C pod ra, D pod ma, E pod ko, F pod n. Branic. — Ossol. — Uniw. lwow.

— Nauka Krotka O Lichwie, y o Wyderkach, Czyńszach, Spólnych Zarobkach, Naymach, Arendach, y Samokupstwie, w Książce przez X. Marcina Smigleckiego Societatis Jesu, S. Teologii Doktora Pisaney, Y już przeszlego wieku po siedm razy Przedrukowaney, tudzież O Powinnościach Rodziców, Panow, y Gospodarzow względem Dzieatek, Poddanych, y Czeladzi, y o święceniu świąt w Listach dwoch Pasterskich Zawarta, Y dla instrukcyi Dyecezanow swoich od kochającego ich Pasterza do Druku Podana. W Wilnie W Drukarni J. K. M. Akademickiey Societatis Jesu, Roku 1753. w 4ce, k. 6 nlb., str. 166 i k. 16 nlb.

Na czele list Jerzego Hylzena bisk. smoleńskiego. Jest to przedruk edycji 1640, a tylko do rozdz. VIII (o procencie ze względu na trudności i niebezp.) dodaje biskup w przedmowie „annotacja“ to jest zastrzeżenia. Dan w Dagdenie 14 grudnia 1752.

Na końcu: 1) List past. o powinności rodziców, panów i gosp. względem dzieatek, poddanych i czeladzi (podnosi m. i. niedbałość parochów na Rusi). — 2) List past. o wielkości oblię. dni święte święcić. — 3) Poznaczenie rzeczy przedniejszych (spis). — 4) Przestroga dla czytelnika (tu powołuje się na konst. Sykstusa V w sprawie dawania pieniędzy na kupiectwo).

Benk. II 239. — Kraszew. Wilno IV.

Czetwert. — Jagiell. — Ossol. — Wileń.

— Logica Martini Smigleccii Societatis Jesu, S. Theologiae Doctoris. Selectis Disputationibus & quaestionibus illustrata, Et in duos Tomos distributa, In qua Quidquid In Aristotelico Organo Vel Cognitiv Necessarium, vel obscuritate perplexum, tam clarè & perspicuè, quàm solidè ac neruôsè pertractatur. Cum indice Rerum copioso. Ad Perillustrem ac Magnificum Dominum, Dnm Thomam Zamoyseivm, &c. Cum gratia & priuilegio sacrae Caesareae Maiestatis. Ingolstadii, Ex Typographeo

Ederiano apud Elisabetham Angermariam, viduam. Anno Domini M.DC.XVIII (1618). w 4ce. Część I. k. 10 nlb., str. 890, 1 k. czysta — Część II. k. tyt., str. 668 i k. 21 nlb. (Index rerum praecipuarum).

Dedykacja autora Tomaszowi Zamoyskiemu, staroście knyszyńskiemu z datą: Calissij in Collegio Carnoconiano Societatis Jesu, XV. Augusti M.DC.XVI. obejmuje 3 karty. Tu wystawia Jana Zamoyskiego. — Pod dedykacją Approbatio R. P. Provincialis z datą Calissij die 24. Iunij, Anni M.DC.XVI. i podpisem: Stanislaus Gavvronskij. Na dalszych 6ciu kartach indeksy do obydwu części.

Tytuł drugiej części brzmi: Logicae Martini Smigleccii, Societatis Iesv Pars altera. Ea omnia, quae ad Secundam & Tertiam operationem intellectus pertinent comprehendens. (Tu winieta). Ingolstadii, Ex Typographeo Ederiano, apud Elisabetham Angermariam, Viduam. Anno Domini M.DC.XVIII (1618).

Część I składa się z 11, część II z 7 dysputacyj. Traktują one w cz. I: De ente rationis, de logica in communi, de prima operatione intellectus, de naturis univ., de 5 nniv., de aequivocis etc., de praedicamentis, de substantia, de quantitate, de relatione, de qualitate. — W cz. II: De secunda operatione, de tertia oper., de demonstratione, de speciebus demonstr., de scientia, de scientia totali, de definitione. Każda dysputacja podzielona na szereg „kwestyj“.

Często powołuje się na Arystotelesa Topicor. i Mataph., św. Tomasza, Ockama i Pika Mirandolę, Suarezza, Ruviusa, Fonsekę, Toletusa, Grzeg. Durandusa, Sotusa; oświadcza się za św. Tomaszem przeciw Skotystom w sporze o nominalizm. Przedewszystkiem uwzględnia więc z nowszych logistów pisarzy jezuitckich i zapewne z nich wiele korzysta.

Waszkiewicz Pocz. logiki 1830 str. 115. — Jankowski Rys logiki str. 191. — Tatar-kiewicz w Archiwum Komisji do hadania hist. fil. tom II cz. II (1926). — Bayle Thes. Philosoph. (w tomie IV jego dzieł, str. 132). — Rapin Reflexions sur la logique (Les Oeuvres 1709). — Hallam Introduction to the literature (1881) III Rozdz. 3. — Mechers. Hist. wymowy II 821—3. — Struve Hist. logiki 1911 str. 182 (bliżej omawia). Na str. 186 mówi o rozpowszechnieniu tego dzieła i o uznaniu dla niego zagranicą. — Tenże w Archiv für Philosophie 1894 I str. 98. — Bie-liński Uniw. wil. II 893.

Czartor. — Jagiell. — Ossol. (pars II) — Warsz. uniw.

— Toż... Societatis Jesv, S. Theologiae Doctoris, Selectis Dispytationibus & quaestionibus illustrata, Et in duos Tomos distributa: In qua Qvicquid In Aristotelico Organo Vel Cognitv Necessarium, vel obscuritate perplexum, tam clarè & perspicuè, quam solidè ac nervosè pertractatur. Cum Indice Rerum copioso. Ad Perillustrem ac Magnificum Dominum Dm Thomam Zamoyscium, &c. Oxonii, Exceudebat J. L. Impensis H. Crypps, E. Forrest, & H. Curteyne. An. Dom. 1634. Cum privilegio. w 4ce, k. 8, str. 761 i 17 k. nlb. (Index).

Dedykacja autora Zamoyskiemu i approbatio jak przy wyd. z r. 1618 obejmuje 2 k. Indeksy 5 kart. Tytuł drugiej części jak w wyd. z r. 1618 (ale bez miejsca druku i drukarni). Anno Domini M.DC.XXXIV (1634). Wydanie to ozdobione wielu pięknymi winiętami i inicjałami.

Taine Hist. lit. angl. III 76 podaje, że Swiftowi w r. 1685 przy egzaminie kazano objaśniać Logikę Śmigleckiego.

Bibl. Muzeum bryt. — Czartor.

— Logica disputationibus et quaestionibus illustrata. Oxonii 1638. w 4ce. Miał na sprzedaż Rosenthal 1886 (ale może to omyłka zam. 1658?).

— Logica... Oxonii 1658. w 4ce. Bibl. Muzeum bryt.

— Lvpieze Mártwo, Scryptu Márcina Gratiána Ministrá, teras swiežo nazwanego Protestacya, gdzie szczypie Dysputacyą wydaną X. Márcina Śmigleckiego D. Theologá Societatis Iesv. Gwoli Ministrowi i tym którzy Ministrá znáć chcą. Pokázane. Przez Iana Bialvskiego Auditora Theologiey w Academiey Wileńskiey Societatis Iesu. Iudas Apost: in Epist: Cath: ver. 16. Hi sunt murmuratores querulosi, secundum desideria sua ambulantes, et os eorum loquitur superbiam. v. 17. Hi sunt qui segregant semetipsos, animales, Spiritum non habentes. Drukował Dániel Łęcycki. W Wilnie, Roku 1599. w 4ce, k. 24 nlb.

Na odwr. tytułu dwa wierszyki In Gratianum. Poczem: Lvpieze. Z iednego scripty teras swiežo nazwanego Protestacya. Do Czytelnika. (Tu barwny obraz przeciwnika: stąpa jako kur w ostrogach, odrapany knecht z wojny co tu i owdzie goliżną błyska, gracjan to wenecki co go z dzwonekami rysują). — O Protestacyi

Gerticha (bo tak nazywał się Gratian) ob. w tomie XVII 115.

Na k. Aiiij: Do Katolika. Poczem tekst podzielony na dwie części. W pierwszej zwalcza przedmowę do Protestacji; w drugiej podaje „Mirzwę albo wiecheć zebrańia ministrowego“. Wykazuje mu 19 błędów. Polemika pełna inwektyw i obelg, ale oparta na dużej erudycji i prowadzona wedle formalnej logiki. Kończy: Zamknięcie do katolika, do ministra, wierszyki łacińskie (obelżywe).

Z powodu dosadnego, obelżywego tonu nie położył Śm. własnego nazwiska, lecz wydał ją pod imieniem ucznia. Jest to jednak niewątpliwie jego praca. — Ojciec mój zamieścił ją pod Białuskim w t. XIII str. 11 i tu podał pewne szczegóły (których nie powtarzam) oraz literaturę i biblioteki.

— Nova Monstra Novi Arianismi. Sev Absvrdae Haereses à Nouis Arianis in Poloniam importatae. I. Duos Deos Christianis colendos esse. II. Christvm Semideum & Semidominum tota vita sua fuisse. III. Christvm esse Filium Dei Metaphoricum. IIII. Christvm pro peccatis nostris non satisfacisse, nec satisfacere potuisse. Refvtatae à P. Martino Smiglecio Societatis Iesv. S. Theologiae Doctore. Permissu Superiorum. Nissae Imprimebat Crispinus Scharffenberg. Anno M.DC.XII (1612). w 4ce, k. 4 nlb., str. 191 i k. 4 nlb.

Tytuł w ramkach. Dedykacja autora Piotrowi Tylickiemu, biskupowi krak. obejmuje 2 karty. — Tu podnosi jego gorliwość przeciw Arjanom. Na samą wzmiankę o Rakowie biskup wdryga się. Datuje: Crac. ad S. Barbaram.

Na k. 4: Candido lectori. Wymienia tu Socyna, J. Statoriusa, Smalciusa, Moskorzewskiego, których prace chce zbić.

Dzieło obejmuje 5 części i Appendix. W rozdziale wstępnym udowadnia, że Arjanie nie są chrześcijanami. Od str. 5 Pars I: De duobus Diis colendis. — Od str. 35: II. De Christo Semideo. — Od str. 85: III. De Filio Dei secundum Carnem et Metaphorico (całe wypełnione polemiką z dziełem Socyna Refutatio Wujeki). — Od str. 137: IV. De Satisfactione Christi (jest to również drobniągowa polemika z Socynem). Po str. 171 następuje 1 str. czysta, a następnie od str. 172 do 191: Appendix, in qua obiecta Moscorovii Arianis, refelluntur. Jest to polemika głównie w sprawie chrztu.

Na końcu: Index locorum S. Scrip... oraz Index rerum praecipuarum.

W odpowiedzi wydał Moskorzewski „Refutatio appendix“ 1613 oraz Smalcus „Responsio“ w r. 1613. — Na to replikował Śmiglecki „De Erroribus“ (1615) oraz „De Christo“. Na to odpowiadał Smalcus w „Refutatio“ oraz dziełem „De Christo“ (1616).
Jocher 3520.

Chrept. — Czartor. — Czetw. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow.

— *Nodus Gordius Sev De Vocatione Ministrorum Disputatio*. In qua decem demonstrationibus ostenditur Ministros Evangelicos non esse veros verbi Dei & Sacramentorum ministros. A P. Martino Smigleccio Societatis Iesv, S. Theologiae Doctore. Superiorum permissu. Cracoviae, In Officina Andreae Petricouij Typographi Regij. Anno Domini, M.DC.IX (1609). w 4ce, k. 2 nlb., str. 77 i str. 3 nlb.

Na k. A, streszczenie dziesięciu demonstracyj udowadniającego, że ministrowie ewangeliccy nie są legitymi ani też veri Christi ministri. Na str. 8 i dalszych polemizuje z Fil. Mornaensa traktatem de Ecclesia. — Na str. 63 zwalcza Lutra sermone foedissimum de matrimonio i inne jego prace. — Na str. 71 pisze, że podczas druku wpadła mu do rąk broszura anonimowa, in qua demonstrare nititur, ministris evang. ministerii controversiam rite moveri non posse. Z tą polemizuje na str. 71—7. (Jest to praca Socyna, ale Śmiglecki autora nie zna). Końców: Ad Candidum lectorem... oras Index rerum na 3 str.

Dziełko to wywołało wrażenie. Świadczy o tem przedruki w Ingelstadsie, Kolonji i Hildesheim oraz polemika, jaka się rozwinęła. Znam odpowiedzi: 1) pastora Bissendorfa z r. 1614 (Nodi Gordii resolutio); 2) Smalcusa (Notae), o czym wyżej str. 287; 3) Zaborowskiego z r. 1614, któremu odpowiadał niebawem Śmiglecki obszernem dziełem pt. De notis ministrorum libri duo (ob. niżej); 4) Volkeliusa (Nodi dissolutio). I temu odpisał Śmiglecki broszurę: Refutatio (1614); — 5) wreszcie Zygrowinza, o czym saraz niżej pod „Vana sine vir. ira“.

Jocher 4087 a.

Czartor. — Dzików — Jagiell. — Krasina. — Ossol. — Uniw. lwow.

— *Toż... et sacramentorum ministros*. A P. Martino Smigleccio Societatis Jesu, S. Theologiae Doctore. Permissu Superiorum. Ingolstadii, excudebat Andreas Angermarius Anno M.DC.XIII (1613). w 4ce, k. 1, str. 117.

Jocher 4087 b. Jagiell. — Warsz. uniw.

— *Toż... et Sacramentorum ministros* A P. Martino Smigleccio, Soc. Iesv, S. Theologiae Doctore. Hildesheimii Excudebat Ioannes Blanckenberg. Anno 1622. w 8ce, k. 2, str. 120. Ossol.

— *Toż... Coloniae apud Antonium Boetzerum* 1622. w 8ce.

— *De Notis Ministrorum Libri Dvo. Oppositi Iacobi Zaborouii, in coetu Caluinistico Ministri, responsioni futili ad Nodum Gordium*. Avctore Martino Smigleccio Soc: Iesv, SS. Theologiae Doctore. Cum gratia & privilegio S. R. M. & facultate Maiorum. Cracoviae, Excudit Franciscus Cesarius impensa propria. Anno Domini, M.DC.XVII (1617). w 4ce, k. 6 nlb., str. 404.

Dedykacja autora Wawrzyńcowi Gębickiemu, arcybisk. gnieźn. Pisze, że po powrocie z Włoch otrzymał dziełko Zaborowskiego przeciw sobie wymierzono. Autor przepisał cytaty z Ojców Kości. z Mornaensa, a już ten był famosus plagiarius. Mornaensa szbił kardynał Peronius, jak to usuali komisarze Henr. IV, między którymi zasiadał Casaubonus. Dat. in Collegio tuo (Gemb.) archidieoc. pridie Cal. Maii 1617. Poczem: Decem verorum Christi et eccl. ministrorum notae. Wymienia takich 10 prawdziwych oznak, po których można poznać ministrów bożych (missio, ordinatio, potestas remitt. peccata, offer. sacr., euchar. confic., sacr. administratio, in vera eccl. ministerium, verbi Dei integr., evang. fructif., miraculorum gloria).

Książka jest więc drugiem, wielce zwiększonym opracowaniem tego samego tematu co „Nodus Gordius“ z r. 1609. Dzieli się na księgę I (18 rozdz.) i II (26 rozdz.). Ciągłe zwalcza Zaborowskiego (względnie naukę Lutra), wykazując mu niezajomość logiki oraz fałszywość w cytatach (te fałsze oznaczone na marg. literą F). Sam okazuje ogromną erudycję teologiczną i formalno-logiczną, zwiększoną zapewne przez studia włoskie.

Od str. 287 rzecz o tradycji i o niemożliwości opierania się na samem piśmie św. Na str. 384: Miracula domestica in Poloniae Regno (o M. B. Częstochowskiej, o cudach w Lublinie, o Stan. Kostki eudach). Na str. 393—404 przedrukowuje ustęp z Civitas Dei św. Augustyna.

Egz. Bibl. Jag. był własnością Domus prof. Craeov. S. J. ad S. Barb.

Dopełnieniem tej pracy jest dalsza polemika z Zabor. pt. De ordinatione (ob. niżej).
Jocher 4096.

Branic. — Chrept. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow.

— Opisanie Disputacyi Nowogrodzkiej. Którą miał X. Marcin Smiglecki Societatis Iesv, z Janem Licyniuszem Ministrem Nowokrzczeńskim: o Przedwiecznym Bóstwie Syna Bożego. 24 y 25 Ianuarij. W Roku 1594. Wydane Przez X. Woyciechą Zaiączkowskiego. W Wilnie, MDXCIII (1594). w 4ce, k. 4 nlb., str. 56.

Rozpoczyna: Do Czytelnika (niby od wydawcy). Píše, że wydaje pismo drukiem na prośbę wielu zacnych ludzi, do czego przystąpiły pochwały adwersarzow. Opisanie tej dysputy zniósł (porównał) z piśmie przeciwnej strony. X. Smiglecki zaraz po dyspucie npominał się, „aby wedle condicij obu stron pisanie zniezione było, co adwersarze ochotnie spełnili“. Licyniusz acz z trudnością swój skrypt z naszym pospołu czytał. Narzeka na sztuki i fortele przy disputacjach i wylicza te sztuki (ważne dla techniki dysput XVI w.). Taki robili w Poznaniu Krotnusz; w Lublinie Czechowicz, Niemoj, Statorjusz; w Lewartowie Calisius; w Połocku Bnduy z Domanowakim; w Nowogrodku Licyniusz. Moderatorami byli ze strony Jez.: J. Pac i And. Zawisza — ze strony Licyniusa Baz. Zienkiewicz i Mokłok. (Mokłowski?).

Od k. A: Opisanie disputacyi... z dnia 24 y 25 Jan. 1594. Zaczyna ją Smiglecki u przedw. Bóstwie Chrystusa. Posłał przeciwnikowi poprzednio 8 argumenty, około których dyskusja się toczy. — Po tej dyspucie posłał mu drugiego dnia (25 Jan.) artykuł na dysputację przysłą, a znowu Licyniusz przedstawia 3 argumenty. „Po dysputacyi wielu dziękowało X. Marcinowi przyznając mu zwycięstwo“. Chwała Bogu w Trójcy jedynemu.

Wydawca X. Zajączkowski opat węgrow. nie może uchodzić za autora, bo niewątpliwie spisał dysputę sam Smiglecki.

Licyniusz odbył później jakąś drugą dysputę z Jezuitami, o której mówi Węgierski Slav. str. 147. — Porównaj pod Mikołajewski (XXII s. 378) opis dysputy tegoż z r. 1599. Może to Węgierski pomieszał z dysputą Mikołajewskiego?

Ob. Statorius (Odpowiedź na xięgi) oraz nżej: Verbum caro factum (1613).

Maciej. III 364. — Wizerunki, Poczet nowy T. II. — Jocher 3508 a. — Wierzbowski II 1793.

Chrept. — Czaps. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Kórnik — Krasin. — Warsz. nniw. — Wileń. synod.

— De Ordinatione Sacerdotum in Ecclesia Romana. Adversus Iacobi Zaborouij Calviniani Ministri Disserta-

tionem. Avetore R. P. Martino Smiglecio Societatis Iesv, Sacrae Theologiae Doctore. Cracoviae In Officina Typographica Francisci Cesarij. Anno Domini M.DC.XVII (1617). w 4ce, str. 48.

Dedykacja autora Wacławowi Leszczyńskiemu, kasztelanowi kaliskiemu, datow. Calisij ex coll. Carnoviano 1 Junij 1617.

Przechodzi kolejno ośm argumentów przeciwnika. Poczem od str. 24: Argumenta contra primatum Petri. Contra primatum Papae (10 arg.). Fabula de velo ab Epiphania conscisso in quo pictura Christi... continebatur. Fabula de foemina Papa. Wreszcie powołuje się na swą pracę De notis.

Na str. 43 broni Bellarmina.

Pismo Zaborowskiego nosi tytuł: De missione sacerdotum (1615).

Wiszn. IX 105. — Jocher 7320.

Dzikow. katalog z datą 1616.

Branic. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol.

— Polityka boża (przedr. 1645?).

Takie jego dzieło wymienia przywilej drukarski z r. 1645 — ob. Wierzbowski Mater. II str. 75. — Najbliższym tej daty jest przedruk „O lichwie“ z r. 1641. Ale może to chodzi o „Przestrogi“?

— Przestrogi Do Svmnienia Należące Od iednego Miłośnika Oyczyzny wydane, Dla informacyi potrzebney P. P. Kátholikom ná Elekeyą zgromádzonym, y drugim ktorzy liberam vocem máia, na Trybunałach Seymikách, y Seymách. Zá Pozwoleniem Vrzędá Duchownego Roku Páńskiego 1632. w 4ce, k. 38 nlb.

Na końcu: Index Przestrog.

Jest ich osiem. I. broni sądownictwa duchownego. — II. De iudicio composito na Tribunałach. — III. O darowiznach ad pias causas. — IV. O pożytku Rzecz. z dóbr które duchowni trzymają (w Polsce w większem poszanowaniu są nierządnicę niż duchowni, a również zbory mogą dobra nabywać). — V. O niepotrzebnej bojaźni, aby duchowni dóbr szlach. nie posiadli. — VI. O powinności tych którzy vocem liberam mają, na ten czas kiedy się o mowy albo stanowi, co się bez grzechu stanowić nie może. — VII. O opatrzeniu duchownych. — VIII. O szkołach S. J. w Krakowie. (Tu walczy z Akad. krak. o monopol szkolny. Akademicy nie chcą konkordji. Padł w Rzymie dekret przeciw nim. Legat przyjechawszy z r. 1630 kazał to z ambon publikować).

Na k. E₁ wychwała Jana Zamoj., H. Gosstomskiego, K. Chodkiewicza, L. Sapiehy,

Al. Gosiewskiego, Kra. Radziwiłła, jako miłośników ojezyny, co ją majątnością swą wspierali.

Dziełko to ma być pióra Śmigleckiego, jak podaje Wielewiczki? Ale autor niepodpisany. Całe oparte na odcytnaniu w literaturze średniowiecznej, w glosatorach, w pisarzach jezuitckich (Felinus, Maynerius, Covaruvias, Zabarella). Mało kto z ówczesnych polskich jezuitów rozporządzał takim skarbcem erudycji. Z tego względu autorstwo Śm. jest prawdopodobne. Ale są także względy przemawiające przeciw. Śmiglecki umarł r. 1619, a dzieło wydano r. 1632. Co więcej, są w nim ustępy — jak np. cały VIII rozdział — tak wybitnie związane z r. 1630 (walka Akademji), że ich Śmiglecki nie mógł pisać. Na k. E pisze o Krz. Radz. jako o teraźniejszym hetmanie polnym lit., co zgadza się z datą 1632, ale nie z autorstwem Śmigł. Gdyby więc nawet przyjął jego autorstwo, to trzeba by dodać, że manuskrypt pozostawiony przez niego uległ przeróbkom w r. 1632.

Podobną tendencję okazuje w niemal współczesnej swej pracy M. Smogulecki (ob.).

Maciej. Piśm. III 138 powiada, że wyszło trzy razy w jednym roku, eo błędne. — Mówi, że je oglądał w Medyce i Bibl. okręg. nauk. Warsz. Nazwiska autora nie znał.

Jocher 4331. — Siarcz. II 202.

Branic. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Warsz. uniw. — Wileńs. — Zelińs.

— Toż:... Roku Pańskiego 1632. w 8ce, k. nb. 59 (sygn. H₃) i k. 1 czysta.

Chociaż pozostawiono datę 1632, jest to przedruk XVIII wieku (1762 r.). Ma być też inne odbicie liczące 60 k., ale go nie znam, widocznie policzono ostatnią kartę czystą jako 60ą. W tym przedruku opuszczono jednak przestrożę ósmą (o szkołach S. J.) jako już wtedy nieaktualną. Przynajmniej przedruku należy zapewne szukać w walkach z dysyd. z r. 1761.

Akad. — Warsz. uniw. — Zeliń.

— [Toż p. t.:] Uwagi Potrzebne do przestrogi Sumnienia Wiernym Chrystusowym wszelakiego dostojenstwa, Urzędu y Stanu zwłaszcza do rad publicznych y do sądów należącym. [Na końcu:] w Wilnie w Drukarni J. K. M. y Rzeczypospolitey Scholarum Piarum. R. P. 1766. w 8ce, str. 53, 1 str. nb. i 1 str. (Errata).

Bez osobn. tytułu. — Jest to przeróbka skrócona.

Maciej III 158 — Jocher 4330.

Jagiell.

— Refvtatio Vanae Dissolutionis Nodi Gordii De Vocatione Ministrorum, A Ioanne Volkelio Ministro Arriano tentatae. Authore R. P. Martino Smigleccio Societatis Iesu, S. Th. Doctore. Cracoviae, In Officina Andreae Petricouij, S. R. M. Typogr. Anno Domini, 1614. w 4ce, str. 126.

Dedykacja autora Joanni Kuchorski, nominato episcopo Culmensi et Pomesaniae z datą 19 April. 1614. Tu pisze, że sami jedni Arjanie pozbawiają swoich kapłanów odznak et sic despectos reddunt. Na czele: Index Capitum (na str. 5—6). Rzecz dzieli się na XXI rozdz. (ale w tekście rozdział X powtarza się przez omyłkę).

Polemika z Volkelem (a więc z Arjanami) idzie do str. 45. Od str. 45 (w rozdz. IX—XX) przeprowadza na nowo dowód, iż jego „demonstrationes decem“ były słuszne. Rozdział XX (XXI) o mniemanych cudach, zdziałanych przez ministrów. Na str. 125 Ad Lectorem, gdzie przytacza list króla franc. Henryka IV z r. 1600 ad ducem Espernon de successu disputationis cum Plessaeo.

Był to kalwinista. Został przekonany o 50 fałszywych cytacyj, przytoczonych w swoich dziełach.

Jocher 4088.

Branie. — Czartor. — Czerw. — Dzików — Jagiell. — Ossol.

— Vana Sine Viribus Ira Ministrorum Evangelicorum, Sev, Refvtatio Vani Cvivadam Epichirematis Missionem Ministrorum Euangelicorum propugnantis. Authore, P. Martino Smigleccio, Societatis Iesu. S. Theologiae Doctore. Opus nunc primum in lucem editum. (Tu godło Jezuitów: IHS). Coloniae, Apud Antonium Boëtzerum 1611. Permissu Superiorum. w 12ce, str. 235.

Jest to polemika z dziełem Zygmuntowskiego Epichirama abo Dowód (1609).

Bywa też podawane z datą 1612.

Na czele przedmowa: Candido Lectori, poczem: Summa Capitum. Rzecz dzieli się na 15 rozdziałów.

Rozpoczyna od wykazania, iż Luter i Zwingli mieli misję od diabła. Nie mieli misji nadzwyczajnej od Boga, hoby taką musiały potwierdzać cuda. Zwalcza zarzut poganizmu kościoła katol., taksamo judaizmu (str. 186). Wreszcie hroni instytucji papieństwa. Z pisma ministra cytując ciągłe ustępy. Nazwisko przeciwnika nie wymienione.

Na str. 139 porusza słynną sprawę utopienia w Nilu w r. 1586, o czem obacz wyżej

pod Skarga (str. 168). Pozatem niema do spraw polskich aluzyj.

Egz. bibl. Jag. był poprzednio własnością domu prof. apud S. Barb.

Jocher II 3200 i 4057 (z tytułem „Refutatio“). Jagiell. — Ossol.

— *Verbvm Caro Factvm Sev De Diuina Verbi incarnati Natvra. Ex primo Euangelij S. Ioannis Capite Aduersus nouorum Arianorum errores Disputatio. P. Martini Smigleciij Societatis Iesv S. Theologiae Doctoris. Permissu Superiorum. Cracoviae, In Officina Andree Petricouij, S. R. M. Typ. Anno Domini, 1613. w 4ce, k. 4 nlb. i str. 142.*

Dedykacja autora Janewi z Górki Roszkowskiemu, kasztelanowi pczańskiemu z datą: In Collegio Karnkuczno Calissiensis Societatis Iesv 19. Maij. 1613.

Rozpoczyna tekst laciński pierwszych 14 wersetów ewang. św. Jana. — Sama rzecz podzielona na 28 rozdziałów.

Na str. 4 polemika z Moskerzewskim. Na str. 10 powołuje się na Merc. Trismegista i Platona. Na str. 33 i nast. atakuje Socyna. (Głównie cytuje jego Réfutationem Wujeci et Bellarmini). Na str. 55 i nast. polemika ze Statoriumem. Na str. 118 o wykładni Jana Liciniusa in disputatione nostra Novogrodensi. Smaleciusa nie wymienia; widocznie nie zna jego pisma: Auslegung (1611). Na str. 142: Ad Arianos, gdzie wzywa ich aby się nawrócili.

Jocher 3524.

Akad. — Chrept. — Czartor. — Dzików — Jag. — Krasinś. — Ossol. — Uniw. lwow.

— *Zachariae Prophetae Pro Chisti Divinitate Illustre Testimonivm Adversvs Favsti Socini Anabaptistae cauillationes propugnatum. Auctore R. P. Martino Smiglecio Societatis Iesv S. Theologiae Doctore & Professore in Academia Vilmensi S. J. Vilnae In Officina Academica Societatis Iesv Christophorus Patro, Anno Domini M.D.XCVI (1596). w 4ce, k. tyt., str. 35, str. 2 nlb. i 1 czysta.*

Tytuł w ramce.

Na odwr. k. tyt. Zachariae vaticinium de Ecclesiae amplitudine.

Jest to polemika z Socyna zapatrywaniem wyrażonem w Refutacie Wujeki str. 193. Przeciwwstawia mu katolicką interpretację tekstu. Na 2 ostatnich stronach: Ad Lectorem, w której zapowiada dalszą polemikę z Socynem i uważa go za godnego klątwy. Tę dalszą polemikę jest dzieło: „Nova Monstra“.

Ob. Smalecius (De Christi 1616), który na to odpowiada.

W egz. Kórnickim przypis ręką autora Stan. Ostrowski, abb. przemet.

Jocher II 3510. — Wierzb. I 634.

Czartor. — Jagiell. — Kórnik — Ossol. — Warsz. uniw.

— ob. Bal (1617) — Białuski Jan (Łupieze martwe 1599) — Bissendorf Johann (1614) — Donnerus Johannes (1614) — Gracyan Marcin (1599) — Mikołajewski Daniel (1599) — Moskorzowski Hieronim (1613) — Opisanie (1594) — Reuchlin Andreas (1614) — Ruar (Epistolae) — Smalecius Valentinus (De Christi vero 1616, Examinatio centum errorum 1615, Notae in libellum 1614, Refutatio libelli 1614, Refutatio duorum librorum 1616 i Responso ad librum 1613) — Statorius Piotr (Odpowiedź) — Volkelius Jan — Wołłowicz Paweł (Dysputacya wileńska 1599) — Vossius (Resp. 1618) — Zaborowski Jakób (De Missione 1615) — Zagiel (Censura 1600) — Zajączkowski Wojciech — Zygrowiusz (1609).

Kraszewski Wilno IV 148 i 142 przypisuje mu błędnie dziełka: 1) Proca na ministery 1600 (ob. Marcin z Klocka) oraz 2) Synod Brzeski 1597 (ob. Skarga). — Za Kraszewskim poszli inni (Jocher, Wiszniewski).

Chodynicki III 134 i nast. — Chłędowski Spiż 70. — Siarczyński Obraz II 201. — Pruszczy Forteca 1737. 243. — Wiąz. VI str. 90 i IX 102—105, 328. — Łukaszewicz Piśm. str. 33; Kośc. br. Czes. w W. P. 181 i 2; Histor. szkół IV 82. — Kraszewski Wilno IV 34, 58, 148. — Brown Bibl. pis. — Przyjacieli Indu 1834. R. I 120. — Maciejowski Polska I 372—6; Piśmien. pols. III 138, 442. — Biernacki w Bibl. warsz. 1857. T. 68 str. 420. — Rzepnicki Vitae praesul. I 153. — Chodyński Adam w Enc. Org. XXIII 712. — Ka. Zaremba w Enc. kośc. XXVI s. 24. — Załęski Jezuici I. — Archiwum Zamoj. II (o Marcynie i Mikołaju Śmigł.). — Grabowski Liter. arj. 1908 str. 169, 290. — Tenże Skarga str. 646 i 618. — Bieliński Uniw. wil. II i III. — Wielewicki Diarium III 241 (wylicza jego dzieła). — Kempicki Działalność J. Zamojsk. 1922 str. 63. — Struve I. c. str. 185 (tu o jego życiu). — Korbut I 224.

Smigurzt Na wesołe zmartwychwstanie Pańskie przez Baż. D. Nauk y phil. Bak. napisana na r. p. 1624. w 4ce, ark. 1.

Przypis Łukaszowi Szukowi mieszczaninowi i kupcowi krak. — Zaczyna się: Dzień to jest przenajświętszy, po wszem świecie sławny...

Maciej. Piśm. pol. III str. 116 (nie podaje biblioteki).

Ob. Brückner Mitologia 1917.

— ob. Grochowski Stanisław (1607, 1609) — Mijakowski Jacynt (1638) — Rakowski Stan. (1643).

Smiscovius ob. Śmieszkowic.

SMITH Tomasz (I). Voyage and Entertainment in Russia. With the tragicall ends of two Emperors, and one Empresse, within one Moneth during his there. And the miraculous preservation of the now reigning Emperor, esteemed dead for 18 years. Printed in London, Nathanyell Butter, 1605. w 4ce.

— ob. Stow Jon (1615).

SMITH Tomasz (II). Collectanea de Cyrillo Lucaris, patriarcha Constantinopol. Quibus accessere de veteris graecae ecclesiae hymnis commentationes duae. Londini 1707. w 8ce.

— De graecae ecclesiae hodierno statu epistola. Oxonii 1676. w 8ce.

— Toż:... Londini 1678. w 8ce.

— Toż:... Trajecti ad Rhenum 1698. w 8ce.

— Miscellanea de graeca ecclesia. Londini impensis Sam. Smith. (T. I—II). 1686—90. w 8ce, str. 198.

Jest tu o Unji 1596.

— Opuscula ex itinere ipsius turcico praecipue enata, sive septem Asiae ecclesiarum notitia. Epistola de statu hodierno ecclesiae graecae nec non inscriptiones graecae Palmyrenorum. Rotterdami 1716. w 8ce.

— Vitae quorundam eruditissimorum et illustrium virorum. Londini apud Dawid Mortier 1707. w 4ce, str. 102.

Tu o czarunksięzniku Dee.

SMOGIUS Franciszek z Bodzęcina. Commendatio lectionis in Pharsaliam Lucani... (Crac., M. Scharffenberg, 1546). w 8ce, 1 kartka.

Jest to wierszyk Smogiusa, który brzmi: Franciscvs Smo. Ma. ad ingenvvv avditorem. Qui onpis Emathias ingentes noscere clades, Fatalis Romę noxia damna

simul Lucani doctum Qęstoris volue poema, Nobile quo possis nomen habere tuum, Id tibi si pinguis vetuit didicisse Minerua, Eruct obscurum Smogius ipse cito. Proderit hoc olim tibi si versabere summis In rebus, siquidem te deos omne manet. Et tua fama breui toto volitabit in orbe Virtutis referet signa stupenda tuę. Idem prelecturus Lucani Pharsalia™ in lectorio Socratis hora...

Piekarski w Silva Rerum 1927 nr. 1 pisze o tej karcie: „Zachowała się w Bibliotece Jagiellońskiej, naklejona na ostatniej karcie verso paryskiego wydania Farzalji Lukana (Paris, Jodocus Badius Ascensius imp. Io. Petit, 1506). Egzemplarz, oprawiony w deski obciążnięte do połowy skórą tłoczoną radełkiem o znanych motywach: popiersi czterech ewangelistów (z datą 1540) i postaci kobiecych (Fortitudo, Iustitia, Lucretia), opatrzone na przedniej okładce wycięniętym napisem, który zdradza właściciela, datę oprawy i, dodajmy, miejsce jej wykonania: Kraków: Lucani Pharsalia IDXLVI Franciscus Bodzacinię. Mamy przeto przed sobą podrożny egzemplarz Smogiusa“.

Piekarski przytacza z tegoż egz. kilka gloss polskich oraz początek wykładu Smogiusa — i pisze: „Nie był nowością sposób ogłoszenia prelekcji. Wierszowane i prozaiczne zapowiedzi wykładów o charakterze reklamowym bywały i przedtem na krakowskim Uniwersytecie w nżyciu. Coprawda zachowało się ich nazbyt mało. Znany na razie tylko dwie Konrada Dosłesa: jedną wierszem, niedatowaną, doszła nas wśród epigramatów poety (Lib. I. 18); drugą prozą, z 1489 r., zachowaną w rękopisie Bibl. Publ. w Petersburgu (por. X. J. Fijałek Wykład K. Celtisa w Rospr. Wyzd. Filolog. Akad. Um. 1898. XXIX i K. Morawski Historia Uniw. Jagiellońskiego. 1900. II. 187—188). Nowość istotną stanowi chyba tylko fakt wytlóczenia zapowiedzi wykładu. Sposób ten stosowano szczególnie często w XV stul. na Uniwersytecie w Lipsku. Drukowane ogłoszenia prelekcji miały tam wszakże równocześnie charakter księgarskiej reklamy dzieł, które stanowiły przedmiot zapowiedzianego wykładu“.

Jagiell.

Smogorzewski Jan Władysław ob. Fasciszewski Stan. Franc. (1670).

SMOGORZEWSKI Jason Junosza, arcybiskup połocki i metropol. († 1789). List Pastorski J. W. Arcybiskupa Połockiego Do Caley Jego Dyecezyi Przeciwno Króloboczey szkaradzie Wydany dnia 27. Mca List. w R. 1771. (B. w. m. dr.). w 8ce, k. tyt., str. 47.

Opisuje zamach i nawiązuje do tego uwagi o poszanowaniu monarchy. Potępia naukę o zabijaniu tyranów, powołując się na sobór w Konstancji (sessia 51). — Na końcu kontrasygnata M. Słodkiewicza, sędziwego arcyb. Akad. — Kijów.

— List Jasona Junoszy Smogorzewskiego arcyb. Kijow.... datowany d. 18 Stycznia 1783. 1 ark. rozł. Krasin.

— List Pasterski Jasona Junoszy Smogorzewskiego arcyb. Kijows.... datowany w Radomyślu 20 Augusta 1785 r. fol., 1 ark. rozł. Krasin.

— Przełożenie Sprawy Jaśnie Wielmożnego Imci Xiędza Smogorzewskiego Arcybiskupa Metropolity Kiiowskiego i C. R. z Pozostającą Wdową y Sukcesorami niegdy W. Gałęckiego Sędziwego Ziemskiego Owruckiego w czasie Seymu Roku 1782 okazane. fol., str. 11.

Bez osobnego tytułu.

Ob. tom XVII 17.

A. Wolański.

(Smogorzewski Jason Junosza). Carmen, quo... domino Iasoni Iunosza Smogorzewski... archiepiscopo Polocensi... gratum animum clerici suae diaeceseos in collegio pontificio Vilnensi ad diem festam divinissimi indigetis sui probaverunt. (Bez wyr. m.) 1777. w 4ce, kart 4. Wilno.

— Ode... domino Iasoni Iunosza Smogorzewski Archiepiscopo Polocensi... Basiliano Vilnensi decantata. Vilnae 1780. w 4ce, str. 8.

Po łacinie i po polsku.

Wileń.

— ob. Annexa do relacji o buntach (1790) — Gałęcka Agata (1782) — Gałęcki (Projekt 1782) — Koronczewski (Teologia 1779) — Relacja deputacyi (1790) — Ritus (1781) — Saint Real (1782) — Szczurowski (Hasło 1780).

J. Bartoszewicz Szkic dziejów kości. 1880. —

Stebelski Chronologia 1782. — Trudy Komiteta dla ist. podolskiej ep. III (1887). —

Likowski Dzieje unii oraz Rokowania poprz. nią 1886. — Enc. kości. XXVI. 27.

SMOGORZEWSKI Petrus, Franciszkanin. Tesseræ Prima Sacerdotis Magni, Tetragrammaton Svb Qvo, velut Sub Typo et Symbolo Proprio singularia sacratissimi ac gloriosissimi nominis Jesv Sacerdotis ac Pontificis supremi mysteria et encomia lucidissimè et luculentissimè reserantur. Authore, A. V.

P. Petro Smogorzewski, Ordinis Seraphici S. Francisci, Fr. Min. de Observantia, eiusdem instituti S. T. Professore. Cum permissu Superiorum. Cracoviae, In Officina Typographica Francisci Cesarij, Anno Domini, M.DC.XXII (1622). w 4ce, k. 4, str. 32.

Ded. Jerzemu Zebrzydowskiemu Supremo Ensifero. Proza; przytoczone wiersze po grecku i po łacinie.

Jagiell. — Warsz. uniw.

— ob. Bernardinus Samboriensis (Assertiones 1611).

Smogorzewski Vladislaus ob. Fasciszewski Stan. Franc. (1670).

Smogulecka (Smogolecka) Anna ob. Lisicki X. Mateusz (1662).

Smogulecka Ewa ob. Pigłowski Wojc. (1650).

Smogulecka Teresa Constantia ob. Haryszewski Stan. Ig. (1648).

Smogulecki (Smogolecki) Andreas ob. Grzymułtowski Krzysztof (Disputatio 1638) — Szoldrski Andr. (Gratulationes 1636) — Zabiński Stan. (Gratulationes 1636).

Smogulecki Jan Olbracht ob. Pigłowski Wojc. (Kaz. pogrzeb. 1650) — Rudnicki Szymon (1621).

SMOGULECKI (Smogolecki) Jan Mikołaj († 1656), syn Macieja. Sol Illustratus Ac Propugnatus Ab Illustri ac Generoso Domino, Domino Joanne Nicolao A Smogvlecz Smogvlecki, &c. Maioris Congregationis Academiae Friburgi Brisgoiae Praefecto, Mathematicarum Scientiarum, atque Philosophiae Studioso. In Catholica Et Archiepicali Academia Friburgo-Brisgoiâ. Praeside Georgio Schönberger, Societatis Iesv, Matheseos Professore Ordinario. In Sole posuit Tabernaculum suum. Ps. 18. Friburgi Brisgoiae, Excebat Theodorus Meyer. Anno à Christo nato M.DC.XXVI (1626). w 4ce, k. 3 nlb., str. 125, str. 1 nlb. i k. 3 nlb.

Na odwr. k. tyt.: Frater Imperatoris Ferdinandi I. Patrvs Archiepvcis Caroli, Patrvs Magnvs Leopoldi, Carolus V. Catholicos Catholicis Exercitibvs Insecvtus, Magnvs Avstriacae Gentis Iosve solem stitit, pvgnavit, vicit.

Dedykacja autora Leopoldo, archiduci Austriacae, ducei Burgundiae etc., datow. z Fry-

burga. Poczem: Disp. astr. de sole planetarum principe (z licznymi rysunkami astronom.). Tez swoich broni powagę głównie teologów, a mniej astronomów. Na str. 74 wspomina Kopernika i Tychoa Brahego. — Na str. 126: Errata. Poczem na ostatnich trzech kartach wiersze z tytułem: Aqvila Ocvlata Ex Qva Illvstri Ac Generoso Domino, D. Ioanni Nicolao A Smogvlecz Smogvlecki, Praefecto Svo Vigilantissimo, Benefactori Mvsnificentissimo, Sodali Longe Amantissimo, Certaminis De Sole Felix Avspicivm Svmpsit Maior Congregatio Academica B. Virginis Mariae, Fribvrgi Brisgoiae. Pod wierszami podpisani Nicolaus i Ioannes Tarlo à Szczekarzewcive Castellanides Lublinden. i Valentinus German à Witten, Can. Gulstadien. ejusdemq̄s Director.

Żebrawski Bibl. mat. str. 256.

Miał na sprzedaż antykw. Iгла w r. 1929 i ceniał 120 zł. Akad. — Kórnik.

— ob. Jonini (XVIII, 611) — Kanon (1643) — Rozdrażewski Hyacinthus (1623) — Rudnicki Szymon (1621) — Sarbiewski.

Jnszyński II 194. — Siarczyński Obraz II 203. — Święcki Hist. pam. II 112. — X. Brown Bibl. pisarzy S. J. 385. — Sobieszczański w Encykl. pow. Org. XXIII 721 i 22. — Zubowski Zebrany wiersz 1786 I s. 16—44. — Niesiec. IV 142. — Korbut Lit. I 164.

O jego „Mappa mundi elliptica“ ob. Couplet Filip Catalogus patrum S. J. (1686). Tn nazwany jest Smogulecki. — Czasop. Ossol. 1830. II. str. 72.

O jego odach wydanych w Rzymie 1629 ob. pod Jonini Gilbert (1629) — Kanon Andreas (1643) — Sarbiewski M. K. (wyd. Bohomolec 1769). — Bohomolec nieślusnie przyznał je Sarbiewskiemu, a Syrokomla je przetłumaczył.

W r. 1646, jako Jezuita, udał się w charakterze misjonarza do Chin. O jego działalności misyjnej pisze ks. Edward Kosibowicz w „Przeglądzie powsz.“ za luty 1929. Działalność jego w latach 1646—1656 obejmowała Nanking, Fukien, Pekin, Kanton, wyspę Hai-Nan. Od czasów jezuitów O. Ricci, twórcy nowej metody apostołskiej w Chinach, kładziono wielki nacisk na to, by każdy misjonarz tamtejszy posiadał wykształcenie w zakresie nauk ścisłych, gdyż na terenie naukowych dysput następował najłatwiejszy kontakt misjonarza z wykształconą klasą chińskiego społeczeństwa. Smogulecki celował w matematyce i w astronomii. W czasie pobytu w Nankingu wykładał też chińczykom matematykę i zaprzyjaźnił się między innymi z uczonym Lie Fongt-Su, który, korzystając z wykładów polskiego misjonarza

i przyswoiwszy sobie zasadnicze problemy europejskiej matematyki i astronomii, ogłosił następnie w języku chińskim pod nazwiskiem swego mistrza dwa dzieła astronomiczne, z których pierwsze jest krótkim traktatem o obliczaniu zaćmień według metody europejskiej. Zastosowano w tem dziele po raz pierwszy w Chinach rachunek logarytmowy. Użycie nazwiska polskiego misjonarza miało służyć do podniesienia powagi wydanej przez Chińczyka rozprawy. Echa uczoności Mikołaja Smoguleckiego dotarły do Pekinu i spowodowały wezwanie go do stolicy przez cesarza Szi-Ten, mandżura, któremu uległa ostatecznie dawna dynastia Ming i jej stronnicy. Otrzymałszy żelazny list od cesarza, ruszył w podróż do Mandżurji. Przewędrował cały szereg prowincyj. Mandaryni otaczali go specjalną opieką, a składając mu wizyty, oddawali cześć obrazowi Chrystusa, który wisiał w mieszkaniu misjonarza. O. Smogulecki zmarł wskutek nagłej choroby, w domu pewnego mandaryna w Czankingu d. 17. września 1656 r. — Należy zauważyć, że równocześnie bawił w Chinach inny misjonarz polski Michał Boym (ob.).

Smogulecki kościół ob. Marczewski Jan (1770).

SMOGOLECKI (Smogulecki) Maciej, starosta bydgoski († 1617). O Exorbitanciach Stanv Dvchownego, Ktore W Tym Wiekv Niektorzy Ich Mosc PP. Świeccy, Stanowi Duchownemu ządaią. Zdanie zacney pamięci Jego Mości Páná Mácieiá Smogólekiego, Stárosty Bydgoskiego, ieszcze zá żywotá, do rękú Jego Mości X. Arcybiskupá Gnieźnienskiego Wawrzyncá Gembickiego podáne. W Kaliszv, W Drukárniw Woyciechá Gedeliuszá. Drukárzá I. M. X. Arcybiskupá G. Roku Páńskiego 1619. W 4ce, k. t., str. 116.

W przedmowie „Drukarza do Czytelnika“ (2 k.) drukarz (a raczej wydawca jakiś duchowny) chwala autora, że był biegły w prawie koron., cesarskism (ryzm.) i kośc. oraz w teologii. Broni kościoła-matki. Poddał książkę pod cenzurę Wawrz. Gembickiego, a ten kazał ją drukować mimo wcześniejszego zgonu autora. — Na odwr. Rejestr rzeczy.

Dzieli się na 14 rozdziałów: O annatach (do str. 35), o łączeniu biskupstw z opactwami, o forum duch., o darowiznach dóbr duch., o kupowaniu dóbr przez duch., o pensjach, o elekcjach, o chowaniu dzieci szlach. w klasztorach, o ekskomunikacjach i juryzd. duch., o ważności konst. 1607, o preskrypcjach, o dziesięcinach, o sołty-

sach. Stara się więc objąć całość żalów podnoszonych przez oraz na duchowieństwo. Uderza brak „stacy“, które niebawem staną się tak poplarnym tematem. Cała książka jest istotnie przesycona erudycją prawniczą i historyczną. Autor uzasadnia każdy swój pogląd z konstytucji polskich lub z kanonów. Cytuje konst. XVI wieku — oraz średniowieczne przywileje (str. 110). Cytuje uchwały konciljów (str. 14) i synody polskie (str. 46). Zna prawo rzymskie (Ulpian). Powołuje się często na Dingosza (str. 5), Kromera (str. 39), statut Łaskiego (str. 101), Przyłuskiego (str. 114), Herburt. Zna i cytuje z literatury obcej Molinaeus (str. 26), a z naszej Modrzewskiego („ewangelika sławnego“ str. 24).

Na str. 104 przytacza anegdotę o przybyciu Commendoniego. — Na str. 35 broni X. arc. lwowskiego dzisiejszego i bisk. wendeńskiego w sprawie opactw. — Na str. 50 kreśli niedostatki sądownictwa świeckiego a wychwala szybkość i porządek sądów duchownych. — Na str. 51 o łatwości wyjazdu do Włoch i o bezp. jakie tam panuje. — Na str. 74 rozbiiera skargi na to, że opaci szkół nie trzymają i tłumaczy tego przyczyny (klaszatory stoją pustką, mnisi z Niemiec nie przybywają). — Na str. 90 o różnych herezykach a zwłaszcza Anabaptistach, u których wedle leges Platonis żony et omnia communia. (Mówi, że najbardziej opanowała herezja miasta). — Na str. 86 ciekawa informacja o komisji powołanej dla interpretacji wyrażenia „res more saecularis“ (Niemojewski, Maciejowski itd.). — Na str. 109 broni zdania, że duchowni są wolni od wysyłania soltysów na wojnę, a Przył. dzieło uważa za zarządzone jadem herezyckim. — Konst. z r. 1607 nważa za nieobowiązującą, bo się na nią duchowieństwo nie godzi, a obowiązuje zasada „nic bez o nas“ (temu poświęca dłuższy wywód). Dziełko ma więc znaczenie jako okaz literatury prawniczo-politycznej w sprawie stos. państwa i kościoła z tendencją kościelną.

Maciej. Piśmien. oraz Polska I 376.

Czartor. — Dzików — Eug. Barwińs. — Krasieńs. — Ossol.

-- O Exorbitanciach Ktore W Tym Wieku Niektorzy Ich Mośc PP. Swieccy Nowi Politycy Stanowi Dvchownemv Żadają. Zdanie śláchóicá Stárożytnego. W Kaliszv, W Drukárniety Woyciechá Gedeliuszá. Druk. I. M. Arcybiskupá Gn. Rokn 1619. w 4ce, k. 2 nlb., str. 116.

Tytuł podobnie jak i w poprzednim wydaniu w ozdobnych ramkach.

Na odwr. k. tyt. herb Gembickiego „Nałęcz“ otoczony ozdobnymi ramkami. Na drugiej

karcie dedykacja Gedeliusza Wawrzyńcowi Gembickiemu, arcybisknpowi gnieźnieńskiemu, Pisze w niej Gedelinsz: „Rozzerwano exemplarze wszystkie w krótkim czasie, y pilno się o drugich, których inż nie stawało, pytano. Za czym ia ktorym do pierwszego druku boynością Wm. mego M. P. y dobrodźciá rátowany był, ábym słusznemu ludźi grzecznych żądaniu wedle siły swey wygodził, znowum też książkę nową pilnością do druku podał“. Poza tytułem i dedykacją wszystko to samo, co w wydaniu pierwszym. Czartor.

— O Exorbitanciach Ktore vv tym vvieku niektorzy Ich Mośc Panovvie Svvietcy, zádają. Pismo Zacney pámięci Jego Mści Páná Mácieiá Smoguleckiego, Stárosty Bydgoskiego. Teraz nowo przedrukowane. W Kaliszu, W Drukárniety Woyciechá Gedeliuszá, Typográphá J. M. X. Arcybiskupá Gnieźnien. Roku Pańského 1622. w 4ce, str. 116.

Czartor. — Ossol.

— O Exorbitancyach. Ktore w tym wieku, niektorzy Ich Mośc PP. Swieccy, Nowi Politycy, Stánowi Dvchownemv, zádają. Zdanie zácney pámięci Jego Mci Páná, Macieia Smogoleckiego, Stárosty Bydgoskiego: Jeszcze zá żywotá, do ręku Jego Mości X. Arcybiskupá Gnieźnieńskiego, Wáwrzyńca Gembickiego, podáne. W Krakowie, w Drukárni Andrzeiá Piotrkowczyká, I. K. M. Typogr. Roku Pańského, 1632. w 4ce, k. tyt., str. 99 i 1 str. czysta.

Na odwr. k. tyt. Regestr rzeczy w tey książce zawartych. — Przedmowy drukarza tu niema. — Nawet błędy druku pozostały.

Przedrnek ten jest charakterystyczny. Wyszło bowiem to piśmko łącznie z całym szeregiem innych o pokrewnej treści (a mianowicie: 1) Sokołowski, 2) Lipski, 3) Anonim, 4) Smogulecki, 5) Dobrocieski, 6) Djalóg plebana, 7) Tulibowskiego Deklaracja, 8) Birkowski Kazania o exorb.). — Wydał zbiorok tych piśm Stephanides pod tyt.: Opuscula. Są to wszystkie materiały zebrane ze strony duchowieństwa do rokowań ze szlachtą. Obacz pod Stephanides.

W przedmowie podaje tu Stephanides nieco uwag o pracy Smoguleckiego.

Ostatni przedrnek wyszedł przy dziełku D. Fr. Koli: Obserwacja dla objaśnienia kontrowersji (1753). Tu w części II: List sędziwego domatora, jest przedrukiem tekstu dziełka Smoguleckiego. Por. t. XIX a. 407 i t. XXI, 336.

Ob. Smoleński Przewrót umysłowy str. 284. Maciej. Polaka III 755. — Jocher 7376. — Kał. Wildera 1914 (cenil 5 ra.).

Akad. — Branic. — Dzików — Engen. Barwińa. — Jagiell. — Krasid. — Ossol. — Wileń.

— [Respons na egzorbitancje ewangelików]. Kalisz, 1606 (?).

Miało być drukowane wedle nwagi w ręk. Czart. 102; obacz Czubek Pisma rokoszowe II (1918) str. 232.

Ala może być, że autor dopisku miał na myśli Exorbitancje wydane w r. 1917?

Czubek l. c. tom II w przedmowie oraz II 257 i III 210 przypisuje mu autorstwo i innych traktatów rokoszowych. Smogulecki (szczę Zebrydowski) odegrał w rokoshu wybitną rolę.

— Nuncius, Avspiciis Ser^{mi} Et Potent^{mi} Sigismundi III Poloniae Et Sveciae Regis, Magni Lithuaniae Ducis &c. &c. A Carolo Chotkievicio, Praeside Lithuaniae, & Praefecto Samogitiaae, atq; Supremo Magni Duc: Lith: Generali, cum Carolo Duce Sudermaniae S. R. M. Perduelli, immissi praelij, partęq; Victoriae V. Calend: Septemb: Anno Dni M.DC.V. Cracoviae. In Officina Nicolai Scharffenbergeri, Anno Dni 1605. w 4ce, kart 5.

Bespimienne. Autora wymieniono pismem współczesnem na egzemplarzu Bibl. Jag. Także Wielewicki jemu autorstwo przyznaje. Jagiell. — Ossol. — Raczyńa.

— ob. Gemma J. Bap. (1600) — Kola Dymitr Franc. (1753) — Łubieński (Opera postum. str. 41 i nast.) — Rozdrażewski Hyacinthus (1623) — Sokół Joannes (Momus 1603) — Stephanides Melchior (Opuscula 1632) — Talassio in solennem (1623).

Wiszniew. Hist. lit. IX 158—9. — Bentk. II 254. — Jnszyński II 194 (wspomina o Mikołaju herbu Grzymała i przypuszcza, że to jedna osoba). — Osiniński Życie Czackiego 177. — Siarczyński Obraz II 223. — Niemcewicz Panowanie Zyg. III. II 111, 123, 161. — Maciejowski Polska I 376. — Świecki Hist. pam. II 112. — Sobieszcz. w Enc. Org. XXIII 721. — Wiudakiewicz Padwa 1891. — Sobieski Pam. sejm. 1912 str. 45.

Smogulecki Marcin (zaprasza na pogrzeb swego rodzica) obacz: Mowca polski Pisarsk. 1676 II 304—305. — Toż w Mowy wyborne Lublin (1759).

SMOLA Petrus. Typus philosophiae naturalis, duodecim assertionibus illustratus (atramentem dopisano: Per Petrum Smola — a wyżej jeszcze napisano: Banthus). Jest to arkusz drugi B, pierwszego brak. (Na karcie 3ciej napis:) Typus librorum de anima. (Na końcu dziełka stoi:) Disputabuntur publice ad Aedes Sanct. Trinitatis sub praesid. R. P. F. Thomae Smith Philos. Prof. et novitiorum Magistri (ok. 1680). w 4ce, kart 4. Jagiell.

SMOLENIEC Bazyl. Wiersze do patriotycznie myślących Galicyjskich Obywateli przez I. P. Basylego Smolencza w Lwowskiej Akademii Medycyny Auditora napisany. w Lwowie 1796. Drukiem Pillerowskim. w 4ce, kart 2. Ossol.

Smolenscensis canonicus ob. Urban VIII (Praefatio 1643).

Smoleńscy exulanci ob. Potocki Ign. (Odpowiedź ze strony).

(Smoleńscy). Rozsądzenie Sprawy Sukcessorów Smoleńskich. fol., k. 1. Bibl. T. P. N. w Poznaniu.

(Smoleńsk). Krótkie á prawdziwe opisanie wzięcia Smoleską, przedniejszego zamku Pánstwa Siewierskiego. (1634). w 4ce, k. 2 nlb.

Krótki lecz bardzo szczegółowy opis. — Komendant fortecy Szehin nazwany tu jest Seyn.

Porów. Krajewski Jan.

Branic. — Jagiell. — Krasid. — Ossol.

— Relation von Smalentsky und Caroli IX jetzigen Zustand. Wilden, 1610. w 4ce.

— ob. Bericht (1634) — Chlebowski (1611) — Cynerski J. (Omen 1633) — Krajewski Jan (1611) — Lepiecki Fr. — Loeaechius And. (1611) — Łubieński Stan. (1611) — Montelupi Val. (Gratulationes 1611) — Niewiarowski Stan. (Corona 1634) — Nowiny (1634) — Olearius Ad. (1647) — Olszewski Jakób (1634) — Opisanie — Ozimiński Baltazar (szturm 1611) — Piotr III (Danckrede 1762) — Pleitner Józef (Hondius) (Smolenscium urbs 1636) — Poselstwo (1610) — Prodromus (Smol. Arx 1611) — Relation (1633, 1610) — Relationes (1611) — Relazione — Schmi-

dius (Mappa gubernii 1773) — Schoenfeld Jęd. (Tryumf 1635) — Sejmie (Po) nowiniarz (ekspedycya 1611) — Stobaeus Georg. (1758) — Tryumf monarsze (1611) — Uffan Diego (Archelia 1643) — Vitellius Jacobus (In solemnii sacrificio 1633) — Woniejski M. Mat. (Panegyricus 1610) — Witkowski Stan. (Sapho 1641) — Zilieto Aleks. (1642) — Zygmunt III (Prodromus 1611, Relatione 1611).

Finkel III 2002. — Korzon Dzieje wojen III 452. — Enc. kośc. XXVI 33 (smoleńskie biskupstwa) — Słownik geogr. X. Smolenscium urbs, mapa (1634) ob. Pleitner. — Przerys około 1850 ob. Bibl. IV 294.

Smoleński ob. Smoleńscy.

SMOLEŃSKI Franciszek. Kommend. Rzeżycki. Zal Wielmożnych J. M. Panow Łabunskich Mostowniczych Wilkomirskich. Z przyczyny śmierci Córki swey W. Jmć. Panny w Bogu zeszyłej S. P. Jozefy Łabunskiej Mostowniczanki Wilkomierskiej w Kościele Rzeżyckim. Podczas Aktu pogrzebowego R. 1764. d. 13. Mieś: Kwiet. żalonym Wierszem Przez J. X. Franciszka Smolenskiego Kommend: Rzeżyckiego Ogłoszony. w Wilnie w Drukarni J. K. M. u XX. Bazyljanow R. P. 1764. w 4ce, k. 4 nlb. Krasinś.

SMOLEŃSKI Jacobus. Clavis praeclearae virtutis et eruditionis nobili et excellentiss; viro D. Andreae Grabianowski, Philosophiae doctori et professori. Notario Apostolico dum in clariss. ordinem professorum Minoris Collegii reciperetur Consistoriū; Actuarius inauguraretur per Jacobum Smolenski, secundae laureae candidatum et notarium publicum, in vicē gratitudinis et observantiae praesenti scripto affertur et offertur. Cracoviae, in officina Valeriani Piątkowski. 1648. w 4ce, kart 5 nlb.

Na odw. k. tyt. herb Grabianowskich i ośmiowiersz. Dedykacja autora Andrzejowi Grabianowskiemu, profesor. Kolegium mniejszego obejmuje jedną kartę. Potem wiersze. Czartor.

Smolicki Piotr Stanisław ob. Cichovius Nic. (Epistola 1655).

Smolik Jan (1555 † po 1613) ob. Owidiusz.

Miał przekładać Owidjusza i Horacego. Poezje jego częste po rękop. (np. w bibl. Skórzewskich w Lubostroni lub w Ossol. nr. 237, 233) nie były współcześnie drukowane.

Obacz o nim: Nowakowski Franciszek Jocoeria 1840. — Skulski w Pam. liter. 1924 str. 32. — Jaworski: Jan Smolik 1903 (na podstawie ręk. Skórzewskich). — Abicht w Arch. do dziejów X 30. — Pilat Liter. II 2. str. 188. — Trembeckiego Wirydarz 1910 i 1911 (wydał Brückner). — Trzaska w Pam. lit. 1916 str. 237. — Brückner w Pam. lit. 1907 str. 261. — Hahn Lit. dram. 1906 str. 46. — Korbut Liter. I 446.

SMOLIŃSKI Jan. Antitheses Natalitiae. Admiranda, Christi Iesv recens nati, experimentes Amoris indicia, pro faelici exortu Anni ineuntis 1609. Dicatae Admodum Reuerendo Domino, D. Erasmo Dembinski, Ecclesiae Cathedralis Cracouien. Decano, Scholastico Lenciciensi, &c. &c. Domino et Maecenati Amplissimo. A Ioanne Smolinski, Artium & Philosophiae Baccalaureo. Cracoviae, In Officina Andreae Petricovij. Anno Domini M.DC.IX (1609). w 4ce, kart nlb. 4.

Wiersz.

Na karcie tyt. egz. Ossol. własnoręczna dedykacja autora: V. Dño Mathiae Bonikowsky Artium et Philosophiae Baccalaureo amico author in pignus amoris dedit. Juszyński II str. 198. — Siarczyński Obraz II str. 204. — Wissn. VI str. 311.

Ossol.

— Diagraphi Victoriae Auspiciis Serenissimi et Potentissimi Sigismundi III. a Joanne Carolo Chodkievicio... 1608 partae. Cracoviae in Officina Petricovij 1606. w 4ce.

Przypisał Hieronimowi synowi Karola. Juszyński II.

— Gratulatio, Virtute, eruditione, morumq; praestantia, excellenti viro, D. Ioanni Bonicovio, Magisterij, & Philosophiae Doctoratus insignia, in Alma Academia Cracouiensi feliciter accipienti. A Ioanne Smolinski, Almae Academiae Cracouiensis studioso conscripta. Anno à Christo nato 1605. die 7. Martij. Cracoviae, In Officina Typographica Andreae Petricovij. (1605). w 4ce, kart 4 nlb.

Wierszem. Czart. — Jagiell. — Ossol.

Smoliński Stephanus ob. Łoniewski Krzysztof (1618).

SMOLIUS Venceslaus. Hymenaeus Graecolatinus In Honorem Nuptiarum Honestiss: Virtute Et Doctrina Ornaticissimi Iuvenis Melchioris Swinkowitz Cruciburg. Sponsi: Et Honestissimae Virtute Et Pudicitia Ornatissimae Virginis Catharinae, Amplissimi, singulari prudentia, eruditione et autoritate excellentis Viri Dn. Friderici Prokot, Strelicensium Ciuitatis Praefecti filiae, Sponsae, 23. Novembr. celebrandarum, quem conscripsit *εὐφημας ἔνεκα* Wenceslaus Smolius Pastor Cruciburg. (Pod tym nagłówkiem wiersze grecki i łaciński, poniżej:) Wratislaviae in Officina Typographica Georgii Baumanni. Anno M.D.XC.III (1593). fol., arkusz. Wrocław.

Smollet T. (Historja Roderica Randa ma 1785) ob. tom XVI, 212.

Gubrynowicz Romans str. 69. — Wydane u nas błędnie pod nazwiskiem Fieldinga.

SMOŁUKOWSKI Franciszek, sekr. m. Krakowa. Krótkie Opisanie Praw, Przywilegiów, Wolności, Śwobod, Przerogaty, Od Nayaśnieyszych y Niezwycięzonych Królów, Monarchów, Xiążąt Polskich, Y Caley Nayaśnieyszey Rzeczypospolitey, Miastu Krakowowi I. K. M. Stołecznemu, Łaskawie wiecznymi czasy nadanych, częścią ex Volumine Legum Constitutionum Regni, Częścią ex Codice Privilegiorum Miasta Zebranych. (B. m. dr. i r.) (Kraków 1718). w 4ce, k. 14 nlb. (sygn. D₂).

Na końcu: Collectum ex Volumine Legum, et Codice Privilegiorum Vrbi Cracoviensi Metropolitanae Regni Polouiae seruentium (L. S. Francisce Smolvkowski, Vrbsi Metropolitanae Cracoviensis Secretarius.

Po kolei streszcza najważniejsze przywileje, pierwsze (Bol. Pudyka) pobieżnie, późniejsze nieco dokładniej. Ontatni z r. 1717 na sejmie extraord. po zakończeniu Konfederalnogrodzkiej (Reasumując wszelkie przywileje miastu Krak. i Wilnu służące...).

Porównaj tom XX str. 211 pod Kraków (Summajusz przyw. 1790, Zebranie 1754).
Notuje Ambr. Grabowski, że wyszły dwa późniejsze wydania z odmianą w tytule: Zbiór.

Akad. — Branic. — Czartor. — Dzików — Jagiell.

SMOŁUKOWSKI Jan Jakób. Census virtutis et sapientiae theologicus honor, ad merita perillustris clarissimi et admodum Reverendi Domini D. M. Matthaei Kolendowic, S. Theologiae licentiatii et professoris, Collegae Majoris, Ecclesiarum Collegiatae S. Floriani Clepardiae Custodis, parochialis Zebrzydoviensis praepositi, Contubernij philosophorum provisoris, aestimatissimus, dum a Perillustri et Reverendissimo Domino D. M. Martino Waleszynski, S. Theologiae Doctore et professore ejusdem facultatis decano, Collegii Majoris Seniore Patre, ecclesiarum Cathedralis Cracoviensis Canonico, Montis S. Georgii in Scepusio et Praemykoviensis praeposito, Contubernij Hierozolymitani provisoro, Canonizationis B. Ioannis Cantij Procuratore, librorum per dioecesim Cracoviensem ordinario censore, Studii Generalis Universitatis Cracoviensis procancellario. Sacrae Theologiae Doctor, praesente magnorum hospitum, ac Senatus Academici Corona, in ecclesia Collegiata S. Annae ritu solenni renuntiaretur, applaudentis calami obsequio, M. Ioannis Iacobi Smolvkowski, Philosophiae Doctoris et Professoris, Collegae Minoris Vocati, Contubernij Philosophorum Senioris, luci publicae praesentatus. Anno Domini 1732. Die 30. mensis Septembris. Cracoviae Typis Vniversitatis. fol., kart 8 nlb.

Panegyryk stylem nakamiennym.

Czartor. — Jagiell. — Zamojs.

— Cynosura diviniior virtutis et sapientiae splendore tenebrioni mundo allucens, D. Catharina Virgo et Martyr, redeunte annua solennitatis die, in Basilica Casimiriensi ad Cracoviam Ordinis S. Augustini FF. Eremitarum, panegyrico cultu in publica Illustrium Hospitum corona, A. M. Ioanne Iacobo Smolukowski in Alma Vniversitate Crac: Philosophiae Doctore et Professore; demonstrata. Anno quo Virginis in arcto luxit Cynosura Redemptor. 1725. Die vero 25. 9bris. Cracoviae Typis Academicis Collegij Majoris. fol., 7 ark. (14 k.).

Na odw. str. tytułu herb (Rawicz) Ożarów-
skich dokoła armaturą otoczony i na
blasze robiony. Pod nim 4 wiersze łac.
i poniżej napis: Henrich Czech sc. Cra-
covie. Przypisał prozą Jerzemu Marci-
nowi Ożarowskiemu Stolnikowi krak., Ge-
nerałowi Wojsk JKM. i Rzpłtej, posłowi
na sejm z wdztwa krak. — Dalej mowa
miana w dzień uroczystości S. Katarzyny
w kościele Augustjanów na Kazimierz
pod Krakowem. — Podpis rytownika Cze-
cha nie na każdym egzemplarzu się znaj-
duje. Czartor. — Ossol.

— Horoscopus laureatae gloriae,
natis ad literas, Laureasq. mentibus XIII
VV. DD. primae laureae Candidatorum
Signis laudum allucens: ac dum post
rigidum examen in publica orbis Aca-
demici facie per Clarissimum, ac Ex-
cellentissimum Dominum D. M. Iose-
phum Cantium Swiradowski, Philoso-
phiae Doctorem, et Professorem, Colle-
gam Minorem; praesente Illuſtri Mag-
norum Hospitum corona, ritu consveto,
artium liberalium et philosophiae Bac-
calauri declarentur. In vim gratula-
torij plausus opera Ioannis Iacobi Smo-
lukowski Crac: ejusdem Laureae Can-
didati erectus. Anno Astrorum Condi-
toris a summo caelo descendentis 1722.
Die 31. Octobris. Cracoviae Typis Uni-
versitatis. fol. k. 11 (ark. E₂).

Wierze do autora podpisał Kanty Sowiński.
Dedykacja: Consulibus Urbis Crac. — W niej
wymienieni są po nazwisku: Fryzner, Ło-
packi, Soldadini, Zeyfert, Tuater, Awe-
dyk. — Poczem: Ode Joanni Cantio. —
Examinatoribus i kandydatom wiersze.
II. Cant. Sowiński. III. Jos. Siwertt.
IV. Th. Wodziankiewicz, V. Joan. Do-
brzański VI. Paul. Gorczycki. VII. And.
Siemiński. VIII. Stan. Dawaszowski. IX.
Cant. Mikowski. X. Seb. Pawlikowski.
XI. Jos. Gorski. XII. Laur. Sołtysiewicz,
XIII. Mich. Kroczewski.

Jocher 1518.

Jagiell. — Krasinś. — Ossol.

— ob. Niklewicz Jac. (1738) —
Seredy (1736).

SMONIEWSKI Damianus. Assertiones
ex universa theologia ad mentem Doc-
toris Angelici D. Thomae Aquinatis
quas sub gratiosissimis auspiciis illu-
strissimi Domini, Domini Antonii e Co-
mitibus Berchtold, L. Baronis ab Un-
schicz, Sacrae-Caesareo-Regiae, & Apo-
stolicae Majestatis Ordinis Equestris

Vice-Colonelli, &c. &c. patroni sui gra-
tiosissimi. Tyrnaviae in Aedibus D. Jo-
sepho Sacris Anno 1763. Mense Martio
die... publice propugnavit, V. P. Da-
mianus Smoniewski, Ordinis S. Pauli
primi Eremitae Provinciae Poloniae pro-
fessus SS. Theologiae in 4tūm Annum
Auditor. Praeside R. P. Ladislao Nagy,
ejusdem Ordinis SS. Theologiae Pro-
fessore Ordinario.

Assertiones te, obejmujące 2 karty, znaj-
dują się po karcie tytułowej dzieła:

Palatini regni Hungariae bello pa-
ceque clarissimi, e diversis scriptoribus
patriis, exteris, diplomatibus, aliisque
instrumentis literariis eruti, ac perbre-
vi narratione a primis temporibus Sancti
Stephani Hungarorum regis, ad nostram
usque aetatem cum accurata chrono-
logia deducti. Editio tertia. Tyrnaviae,
typis Academicis Societatis Jesu, anno
MDCCLX (1760). fol., kart 4, str. 220
i kart 2.

Czartor.

— ob. Rudnicki B. (Assert. 1776) —
Simandi (Corvi albi).

Kazanie jego znajduje się w dziele: Pamiętka
wprowadzenia obrazu N. Panny z Belz-
kiego zamku na Jasną Górę w Często-
chowie 1784. w 4ce, od str. 141.

Smoniewski Józef ob. Lipnicki L.
J. (Sprawa 1799).

Smorzewska Juljanna ob. Caroli
Teofil (Exhorta 1796).

Smoszewscy ob. Ceypler K. J. (Mau-
zoleum 1701) — Padniewski Wojciech
(1701).

Smoszewski Jan (Na pogrzebowy
list odpowiada).. ob. Mowca polski Pi-
sarsk. 1676 II 310—311. — Mowy wy-
borne Lublin 1759.

— ob. Ceypler K. J. (Mauzoleum
1701).

Smoszewski Piotr ob. Ceypler K.
J. (Mauzoleum 1701) — Sanner Sta-
niślaw (Analogia 1686).

Smoszewski Stanisław ob. Stecze-
wicz Joa. Casim. (Ascia 1653).

SMOTRYCKI (Daniłowicz) Erazm
(Harasym, Gierazim), rektor szkoły
ostrogskiej. Klucz carstwa niebieskiego.
Przedrukował Gołbiew w Archiw jugoz.
Rossii VII. 1882—1883.

— Kalendar rymski nowy (Lwów, Staurop.?). 1587... w 4ce. (Druk kirylica).

Na końcu książki: Napisano u Akademii Ostrozskiej etc. — Poczem: Jikcirtoms czywolnad misareG. kirylicą z dodaniem, iż kto umie po arabsku łatwo to zrozumie. A to jest czytając od prawej do lewej Gerasim Daniłowicz Smotrickij. Jest to więc inię i nazwisko autora tej rozprawy o kalendarzu gregorjańskim.

Dobrowski Instit. ling. slav. str. LV z bibliadw, wiedeńskiej, dokąd tę książkę z bibli. lwowskiej posłano, podaje jako wydawcę Harasyma Daniłowicza Smotrzyckiego, rok druku 1587, a miejsce Ostrog. — Zuzbrzycki w dziełku „O drukarn. sław.“ s. 15 podaje jako druk stanropigiański lwowski z r. 1586. — Sacharow Obozrenii sławianoruskich bibl. str. 24 poszedł jednak za Dobrowskim.

Przedrukował Gołubiew l. c.

— ob. Biblia ostrogska (1580—1581) — Kisiel (Antopologia 1631; tu mówi o obu Smotryckich).

Pisywał także wierze, o których wspomina Zach. Kopystyński w Palinodji (obacz tom XX 81).

Siarcz. II 208. — Karatajew 94. — Rozmait. lwowskie 1833 str. 6. — Łukaszewicz Wyzn. helw. I 81—2. — Wiszn. VII 373 i VIII 452—8. (Tu o jego udziale w Biblii ostr.). — Encykl. Orgelbr. XXIII 733. — Małyszewski Alexandryj. patr. M. Pigas 1872. — Charłampowicz Ostrożsk. szkoła w Kij. Starinie 1897. — Jabłonowski Akad. Kij. mohil. 1900. — Tretiak Skarga 1912 str. 100 i 348. — Grabowski Skarga str. 646. — Brückner w Kwart. hist. 1896 str. 506. — Franko w Kwart. hist. 1892 str. 104 i nast.

SMOTRZYCKI Melecjusz (Maxym), (pseudonim Teofil Ortolog) od 1618 jermomonach, od 1620 archim. i arc. połocki († 1633). Antigrafe abo Odpowiedź na script uszczypliwy... któremu tytuł Heresiae, Ignoranciae... Tak też y na książkę... Harmonią... W Wilnie 1608. w 4ce, k. 9 i 83.

Dzieło to zamieścić mój ojciec pod Kopystenskim Zach. (tom XX, 80). Jest to jednak, jak twierdzi słusznie Studnyckij (w Zapiskach tow. Szewczenki 1926 tom 141—3) praca Smotryckiego. — Obacz Tretiak Skarga 1912 str. 290.

O Harmonii ob. tom XVIII 45.

— Apokryzis albo odpowiedź na Knyżki o sobori Beresteckom imieniem ludej starożytnoj religii grezeskoj

czerez Chryst. Filaleta... (1597) ob. Broński (Broniewski) Krzysztof.

Por. także tom XII 184 (Apocrisis 1598).

— Apologia Peregrinathey do KráioW Wschodnych, Przez mię Meletivsza Smotrzyskie^o, M. D. Archiepiscopá Połockiego, Episkopá Witepskiego y Mściśławskiego, Archimándrytę Wileńskiego y Dermáńskiego. Roku P. 1623. y 24. obchodzoney, przez faszywą (sic) Bráciá, słownie y ná piśmie spotwarzoney, do przezacnego Narodu Ruskie^o, oboiego stanu, Ducbowne^o y Swietskie^o sporządzona y podána. A. 1628. Augusti, Die 25. w Monásteru Dermaniu. Ecce quám bonum, & quám iucundum, habitare fratres in vnum Psal. 132. Pater Sancte, serua eos in nomine tuo quos dedisti mihi, vt sint Vnum, sicut & nos Vnum sumus Joan. 17. Meae vitae vnica Spes, Jesus Christns. Cum Licentia Superiorum. (Na końcu:) We Lwowie, W Drukárniey Ianá Szeligi, I. M. X. Arcybiskvpa Lwowsk. Typographá, R. P. 1628. w 4ce, k. 4 nlb., str. 201 i str. 3 nlb.

Tytuł w ozdobnej ramce.

Na odw. k. tyt. herb „Jelita“ i dwuwiers. Dedykacja autora Tomaszowi Zamoy-skiemu, podkanclerzemu koronnemu, staroście krak., knyzyńskiemu itd. z datą: Z Monásterá Dermaniá, Dnia 25. Sierpnia Anno Dñi, 1628, obejmuje 2 karty. Czytamy w niej, że Krz. Filalet (Broński Apocrisis 1597) rzucił się na cerkiew wschodnią i na Jana Zamojskiego. Nazywa go „zmyślonym Rusinem a własnym heretykiem“, cerkiew miała go za podrzutka. Ten Filalet, a przed nim Zy-zani, a po nim Ortolog (to jest Smotrycki) naród ruski z drogi nauki katolickiej awodzą. Prosi Zamojskiego, aby bronił cerkwi. — W egzemplarzu Ossol. wlepiona jest w tem miejscu druga dedykacja (na 4 k. nlb.): Aleksandrowi z Ostroga Zasławskiemu, wojewodzie kijowsk., pióra niewątpliwie Smotryckiego. W dedykacji tej ubolewa, że naród ruski jest niewolnikiem i nienkiem. W czem przodek odnosi naród moskiewski, acz bądź to świebodny nieuk jednak rzeczy tej wszelako nie wiadomy. Gdyby wydać katechizm językiem greckim, słowiańskim, ruskim i wołoskim, łączoby te narody do poznania prawdy przywieść. Wspomina alumnat w Rzymie dla Greków i Coll. w Konstantynopolu na Galacie S. J., gdzie się uczy dzianki greckie po łacinie bez żadnej płace

i nagród. Wspomina zasługi Urbana VIII i założenie zakonu Bazylianów, którzy mają działać wśród Rusi. Przypomina swe rozmowy z Zaslawskim na temat zjednoczenia obu cerkwi. Datowane A. D. 1628 Ang. 25, również z monastyrza Dermania.

Poczem idzie w obu egz. 1 k. nlb.: Czytelnikowi iaskawemu Iaski Bozey. Tu autor mówi, że dodał „Consideracyą“ za wysoce uczonych panów swoich, ojca i braci, błogosławieństwem i rozkazaniem.

Apologia rozpoczyna się od ark. A i liczy str. 129. O podróży samej prawie nie mówi, tylko o religijnych swych przeżyciach. O szkodliwości herezji. O bliźnierstwach ruskich studentów. Wylicza i zbija błędy Zyzaniego, Philaleta, Ortologa. O sądzie pojedyńkowym (nad zmarłymi). O błog. dusz zeszyłych. Piekło. Djabli. Przaśnik jest chlebem. Prymat biskupa rzymskiego. Na str. 70 o błędach Ortologa. Na str. 76 o kleryku ostr. Na str. 82 o soborze florenckim. Twierdzi, iż Ortolog był lutrów zwolennik, który w Akad. lipskiej i wirtemberskiej od skwarów heret. dymem okopciał. Zyzani był nieuk. Filaleł był kalwinista. Na str. 102 o cerkwi powszechnej. Na str. 105 o książce „Rozmowa Brześcianina z Bratczykiem“. Na str. 106 o swoich stosunkach z Melecejuszem patr. aleksandr. i o jego 4 księgach o wiary dogmatach (które sam Melecejusz kazał popalić). Dalej o katechizmie Zacharjasza Gergana Greka drukow. 1622. O swoich rokowaniach z patr. konstant. co do katechizmu przez siebie (Smotryckiego) napisanego. — Na str. 108: Exhortacja do Duchownych wszelkiego stanu. Na str. 122: Exh. do stanu szlacheckiego.

Od k. 130: Consideratae: Abo Vwazania Szesciu Roznic, między Cerkwią Wschodnią y Zachodnią, strony Wiary za złych. — Jest tu rozdziałów sześć (pochođenje Ducho św., życie, przaśny chleb, dusze w piekle, prymat, eucharistia). — Na k. 183: Przykład uniey swietskiej dwo roznych panstw pod jednym krolew z unią duchowną dwu narodow pod jednym pasterszem. (Głównie polemizuje z zarzutem, że Unia oznacza odstąpienie od patr. konst.).

Na str. 202: Iz karta ostatnia od druku proza zostawała, umyśliłem ją tym ostatnim nważeniem wypełnić, i ruskiemu memu narodowi w krotce ukazać, iż bliższa nam zgoda z Rzymiany niśli z heretykami., Wreszcie na str. 204: Omyłki tak poprawisz... oraz: We Lwowie, w druk. J. Śneligi... 1628. — W egz. Ossol. nie jest miejsce druku na końcu oznaczone, a zamiast tego stoi: W Dermaniu; w tytule zamiast faszywą jest fałszywą; na początku 8 k. nlb. (4 karty zajmują dedykacja Zaslawskiemu). Poza tem oba egzem-

plarze się nie różnią, są nawet te same myłki w stronicowanin jak str. 21 i 24 powtórzone, 23 i 131 opuszczone, a 101 zamiast 110.

Dzieło pełne oryginalnych wyrazów i wyrażań: udołost, sercowiedca, bogosławic, sanowite ludzie, środkownie, habie kaski, łzebracia i łzelubcy, darzkie ręce, liszyé się, pierwoprzestolnik (str. 99), ubojać się strachu, świeciciele, podzór, teźstwo (identyczność), wszystkie, sierkiznica i małlanica, łapikułflowie (str. 195), słowackie narody a słowieński język (str. 198), ożuwcy, ubiedziony itp.

Pełno w książce informacji o ówczesnym ruchu umysłowym i religijnym w cerkwi wschodniej. Na str. 120 wspomina swój pobyt w Konstantynopolu i kazanie hieromonscha Benedykta, archim. Watopedskiego; ua str. 43 o pobycie w Jeruzalem, gdzie czytał skrypt Leontego metrop. ruskiego (?); na str. 63 mówi o „Cenzurze“ Jeremiasza (ob. Sokołowski) i o Gabrijela arch. „O zbaw. siedmi tajemnicach syntagma“; na str. 96 i 101 o ponurzeńskich diduskałach i o ich stosunkach z cerkwią ruską (był ten czas, że niemal wszystek świat był zaryzania!); na str. 186 o liście patr. konstant. do Dem. Solikowskiego z r. 1601 januar. 24 własną ręką we Lwowie pisanym; na str. 187 o patr. Cyryllu, który nie uważał różnic między cerkwiemi za doniosłe.

W egz. Akad. liczne dopiski współczesne, formy drastycznej. Np. na str. 118 gdzie mowa o katechizmie Zach. Gergana dopisano: Tego złodzieja Gergana trzeba było tak karać jak owego żyda, którego opisano w książce Swawola Zydowska.

Odpisał mu na to Kisiel (Gizel) Ostafi (Antapologia 1629) i Mużyłowski And. (Antidotum 1629). Nadto w odpowiedzi na to najważniejsze z dzieł Smotryckiego wyszła po rusku: „Apolleja Apologii, książki dialektom ruskim napisanej polskim zaś drukowanej“ (bez m. druku, rok 7136 (t. j. 1628). Obacz o tej Apollei niżej.

Mimo tego, co podaje w tytule Apoleja, błędem byłoby sądzić, że Apologia wyszła po rusku. Miała być niszczonea przez prawosławnych.

Apologję tę Smotrycki odwołał w r. 1628 na synodzie w Kijowie; obacz niżej o tem. Przeciw temu wymuszonemu odwołaniu założył potem „Protestacyą“ (Lwów 1628), a w obronie swego stanowiska wydał „Parraenesia“ i „Exetesis“.

Jocher 9479. — Bandt. Hist. druk. I 72. — Dziedaszycki M. Skarga II 584. — Jabłonowski Akad. kij. moh. 1900 str. 75. — Brückner w Kwart. hist. 1896 s. 621. — Grabowski Tad. w Ka. dla Orzech. (Ostatnie lata) 1916 str. 318, oraz w Pracach Pozn.

T. P. N. 1922 (Z dziejów liter. unick.) — Makarow Istorija rusk. cerkwi X.

Por. też literaturę na końcu jego bibliografji podaną.

Akad. — Dziaków — Jagiell. — Krasieńs. — Ossol.

— Appendix na Examen Obrony Veryficacy. (1621)... ob. niżej Elenchus.

— Elenchvs. pism vszczypliwych: Przez Zakonniki Zgromádenia Wileńskiego świętej Trojce wydanych. Napisany. Przez Zakonniki Monastera Bratstwa Cerkiewnego Wileńskiego, Cerkwie. Zeyścia S. Dwcha. (Tu winietka). w Wilnie Roku Pańskiego, 1622. Salomon Prouerb. Cap. 18. Cum obseruationibus loquitur pauper, & diues effabitor rigidè. Vbogi pokornie mowi, á Bogacz przykro odpowiada. w 4ce, k. 50 lb.

Na odwr. k. tyt. sentencje z Plutarcha, św. Ambrozego i Salom. Prover. Cap. 12.

Rozpoczyna się na k. 2: Miłosciwy y Laskawy Czytelniku. Tu mówi, że świeżo zostały wydane scripta przez zakonniki zgr. wileń. św. Trojcy. Żołądkują się one, lżą, bezecnia, grożą. Są one odpowiedzią na „Weryfikację“ i „Obronę“ i podają te pisma za criminały. Mówią, że Smot. prowadzi do sedycyi i tumultów. — Elenchus jest więc dalszym ciągiem polemiki wywołanej Weryfikacją. Mówi o patr. jerozol. Teofanie, o apostatatach, o patr. Jeremiaszu i o liście do wojska zaporoskiego. — Od karty 16: O przyczynach zajęcia. — Od k. 17: O szbizmie. — Od k. 19: O nazwisku: powsechny biskup. — Od k. 21: O apostasiey (apostatowie nasi są apostatami od wiary, od posłuszeństwa, od religji zakonniczej, od skromności i niewinności). Na k. 30 atakuje Symonowicza albo raczej apostatę Steckowicza.

Od k. 37 rozpoczyna się od nowej strony: Appendix Na Examen Obrony Veryficacy. Polemistuje tu z owym Examenem (obacz t. XVI, 121). Polemika ta ujęta w trzy rozdziały, stosownie do Examenu. Na k. 47 o braniu przykładu z biskupa Sienieńskiego (Sienieńskiemu szło o księstwo niewierkie i o insze dobra bisk. krakowsk.).

Na końcu podpis: z Wilna Febr. 4. die (1622)... sędzay y bogomodcy zakonicy Monastera Bratstwa Wileńskiego cerkwie zejścia świętego Duchu.

I w tem pisemku ma Smotrzycki swe własne słownictwo, np. nacelić na kogoś, czepać, poczostka, w słuch publikować, podżoga, barwiane listy, okraj święta, postronkowanie, pomiestne synody, skurat na ogniu wyprawować, nieporuszenie, zмога, gajdy na miedzie i loźnia w ulach itp.

Druga strona karty 36 tylko obramkowana, a nie zadrukowana.

W egz. Ossol. brak k. 2 i 3, w egz. Krasień. pierwsze cztery i dwie ostatnie karty faksymilowane.

Por. niżej Obrona.

Na to pismo wydał odpowiedź Sielawa pt. Antelenchus (1622), o której obacz tom XXVIII, 30.

Jocher 947b. — Brückner w Quart. hist. 1896 str. 619. — Grabowski w Ks. dla Orzechow. 1916 str. 311. — Archiw Jugo Zap. Rossii VII. Krasieńs. — Ossol.

— Exęthesis Abo Expostvlatia To Iest, Rosprawa Miedzy Apologią y Antidotem o Ostáneku błędow Haereziy y kłamstw Zyzániowych, Philáletowych, Orthologowych, y Klerykowych: vczyniona. Przez w Bogv Wielebnego Meletivsza Smotrzyskiego, Rzeczonego Archiepiskopá Połockie^o, Episkopá Witępskiego y Mścisławskie^o: Archimándrytę Wileńskiego y Dermáńskiego: do oboiey Strony Narodu Ruskiego. Anno Domini 1629, Aprilis 3. W Monásteru Dermaniu. Cum Licentia Superiorum. Mego żywota iedyna nádzieiá Iezvs ChristuS. We Lwowie w Druk: Ianá Szeligi I. M. X. Arcybiskvpa Typ: (1629). w 4ce, k. 6 nlb., 102 lb. i 1 nlb.

Dedykacja autora Aleksandrowi Zasławskiemu, wojewodzie kijowskiemu (3 k. nlb.). Powołuje się w niej na wydaną poprzednio Apologję y Paraenesis. Mówi, że był przed 5 laty (1624) w Konstantynopolu i mieszkał kilkanaście niedziel u patr. Cyrilla. Czytał tam jego Katechizm. Wyrozumiał, że jest heretyk. Widział u niego kat. luterskie i kalwińskie. Słyszał dydaskala publice z ambony herezji nczącego. Przychodzili do niego hieromonachowie pobożni, którzy na to stękali, ale począć nie mogli. Chciał to wszystko sobornie komunikować, ale przez dwa lata starał się o to napróżno. Na trzeci rok wydał Apologję. Wydano przeciw temu Antidotum, a on „za pozwoleniem starszych“ wydaje na to Exetesis. Wielu ludzi stanu szlach. i miejskiego prosiło króla o złożenie synodu obojej stronie spólnego, na którymby jedność z kościołem rzym. się zawarła. Na tym synodzie Zasławski powinien być Moderatorsem i Mediatorem, jako krew książąt ruskich. Wychwała jego religijność. Datow. z monasteru Dermania, 3 Aprilis 1269 (sic).

Następuje przedmowa do prawosławnego czytelnika narodu ruskiego (3 strony, poczem 1 biała). Tu wymienia scripta nie Unit-

skie i Unitakie: Apocrisis i Antirresis; Lament i Parigoria albo Przeostoga; Kleryka i Obronę synodu; Elench. i Antelench; Antidotum i Apologję. Nad słowa próżne i nad goły papier nic z tych sporów nie zostaje. Narzeką, że go w Antidotum spotwarzono.

Od k. Aijj (to jest od k. 1) następuje: Do Rusi Graeckiego Nabożeństwa Na rozdział Antidotu schizmatyckiego, I.. Expostulatia I. Takich expostulacji obejmuje dziełko trzynastcie. Po kolei polemizuje w nich z zarzutami Antidotysty (Muzylowskiego). Na k. 4 wspomina niewinnie rozlaną krew Hipacjusza Pocioja i inne zbrodnie schizmatyckie. Na k. 6 broni swej pielgrzymki do Jeruzalem. Schizmatycy nie mieli i nie mają mężów uczonych. Od czasu jak Lament pisał, przekonał się, że obecna wiara na Rusi nie jest prawowierna. Schizmatycy sami nie wiedzą w co wierzą (k. 13). O pozbawieniu go jerejstwa (k. 15). O cudzie w r. 1629, jak pachole (dziecię ojca Boreckiego) przeważło kazanie w cerkwi wymierzone na niego. Kazanie to głosił Taras (Turbator). Cerkiew od heretyków obrony nabywa (k. 20). Następuje drobniągowa polemika z Zyzaniego poglądami na piekło, osąd pojedyncowy, pośrednictwo Chrystusa, o sukcesji Piotra i papieżu, o czyściu, o Duchu św., synodzie florenckim itp. Na k. 48 powołuje ustępy z Cyrilla, patr. konst. Adversus Judeos (po grecku) i mówi, że to nauka heretyka. Zarzuca mu, że w swoim Katechizmie naśladuje błędy zborów Anglii i Holandji, z którymi chce cerkiew jednoczyć. Na k. 69 o liście Cyrilla do Solikowskiego w sprawie Ortologa. Coby zacytował Ortolog, nikt nie wiedział (k. 70). Wyjaśnią (k. 78) czemu pism swych, które w schizmie pisał nie retraktował, ale je zganił i pudeptał. Na k. 92 o liście Rusi do Syxta IV (jest to list prawdziwy). Na k. 93 o przyw. Wład. IV dla Rusi. Domaga się synodu (k. 96) dla rozprawy o 5 dogmatów zasadniczych. Wkońcu przedstawia skutki przekłetej schizmy (monastery posarabajociały, szkoły upadły, narody chwiei, sturczwały, niema dżaków ni kaznodziei, szlachty mało, paniać niema, duchownych bojarowie w Moskwie knuczą, trzoda pasie pasterców). Tylko jedność może podnieść stan cerkwi.

Na k. 102 verso Joach. Morochowski, episcop włodz. i brzeski za zleceniem arch. kij. Welamina Rudskiego te skrypta aprobuje jako z wiary prawosław. nauką zgodne. Z Włodzimierza 10 Junij 1629. — Wreszcie 1 k. nlb. Omyłek.

I w tem piśmie dużo oryginalnego słownictwa: ociągne oburstwo, omacne rzeczy, ostanki, ożywca, bluźniercz, bratonbija, wychelzać się, korzystować, chupawy, pre-

mudry, hereziosiewca, naszczenie, napielo, żytnice itp.

Joher 9485. — Brückner l. c. str. 623. — Makarow Ist. ruskoj cerkwi X. — Grabowski w Ks. dla Orzech. (Ost. lata) 1916 str. 322. — Archiw Jugo zap. Rossii cz. I. t. VII i VIII (1887).

Branic. — Czarn. — Jagiell. — Krasin. — Ossol.

— Grammatika sławianskaja Meletija Smotrickaho napeczatana w tipografii Wilenskaho bratstwa. w Jewiu 1618 goda. w 8ce, kart 1 i 247.

Wydanie nie jest pewnem, bo dziś nie znane. Bandtkie Hist. druk. krak. str. 152 (idąc zresztą za Dobrowskim!) wymienia edycję z r. 1591. w 8ce (Iwowską). Będzie to jednak omyłka, gdyż widocznie zaszło pominięcie z Adelfotes (1591), o czem obacz tom XII str. 61 oraz tom XVII str. 329 (Laskarys i Arseniusz).

Innem znowu dziełem jest Hramotika z r. 1586, o której obacz tom XVIII str. 302.

— Grammatiki Sławanskiia prawilnoe Sintagma potszczaniem mnogogriesznaho mnicha Meletiiia Smotriskoho w Koinowii Bratstwa Cerkownaho Wilenskaho, pri chramie soczestwiia prostaho i żywotworiaszczaho Duchu, na izdanno straitswyinszczaho spiska noe i prizitoe: Lieta od wopłoszczenia Bobo Słowa... (1619). Prawiaszczu Apostolskii prestoł welikiia Boziia Konstantinopolskiia Cerkwe wiilenskomu Patriarsie H. Otcu Timofeiu, Wilenskomu że Koinowiiu predstaetelstwuiuszczu H. Otcu Leontiiu Karpowiczu Archimandrytu w Jewiu. W Tipografii Wilenskaho Bractwa S. Duchu (1619). w 8ce, k. nlb. 4 (tytuł i przedm.), ark. nlb. 30 (k. 1, str. 248 ?).

Na odw. str. tyt. herb Ogińskich z literami B. O. P. T. (może Bogdan Ogiński Podkomorzy Trocki).

Barącz w Warcie 1889 podaje liczbę stron 502 i z tych Przedmowa Uczcieliom kart 3. — Joher 3063 (za Bandtkiem Hist. druk. I 121). — Tolstoj nr. 65. — Sacharow nr. 177. — Karatajew nr. 206. — Kopitar Glagolita Clozianus s. XVIII. — Sopikow I 221. — Siarczyński Obraz II 204. — Maciej. III 469. — Żyteckij w Kij. Stariie 1888. — Zagórski w Muzeum 1893. — Zasadkiewicz Smotr. kak filolog. w Izw. Univ. 1875 oraz osobno Odesa 1883.

Maciej. III 469 (a za nim Pełers Gesch. der Union II 393) podają: Institutiones linguae

graece Coloniae 1615. Ale tego nikt nigdzie nie widział, zapewne więc bajka.

Bibl. Karataj. — Krasiań. — Muzeum Rumiancowa — Ossol. — Petersb. publ.

— Grammatika Sławienskaja, soczin. Meletija Smotrickawo, napieczatan w Wilnie w 1629. w 8ce.

Sacharow nr. 257. — Sopikow I 222. — Karatajew nr. 291.

Bywa wymieniana też edycja w Wilnie 1621. w 8ce, dziś nie znana. Również nie udowodnione: Warszawa 1651. w 4ce(?).

— Toż:... napieczat. w Kremience w 1638. w 8ce, kart 104.

Sacharow nr. 366. — Karatajew nr. 420. Akad. Nauk Petersb.

— Grammatika słowienskaja umnożennaja. (Wydał Maxym Grek). Napieczat. w Moskwie 1648. w 4ce, k. 388.

Wydanie w formie odmiennej od edycji pierwotnej z r. 1619. Wydawca nanał przedmowę autora, dorobił własna i posłowie. Ten plagiat niechodził za dzieło Greka.

Tołstoj nr. 109. — Sacharow nr. 501. — Karatajew nr. 574.

Akad. Nauk. Petersb. — Bibl. Karataj. — Muzeum Rumiancowa — Petersb. publ. — Tow. histor. rosyj.

— Grammatika słowienskaja. Moskwa 1721. w 8ce, str. 2, 5 i 283.

Wydanie z rozkazu cara Piotra.

— Toż:... w Rymniku na Wołoszczyźnie, 1755.

— Toż:... Moskwa, 1782. w 8ce.

Łomonosow r. 1775 pisząc rosyjską gramatykę przepisywał Smotryckiego.

Joher 3053. — Encykl. Orgelbr. T. V s. 75.

— Istorja o lotryjskom to jest rozbojniczeskom Ferarskom albo Florentskom Synodie w korotci prawdywie spisanaia w Ostrogu 1601 r. w 4ce, kart 25.

Osobno nie wyszło, było tylko wydane przy odpowiedzi na list Pocięja przez „Kleryka Ostr. cerkwi“ (obacz w t. XIX, 295 i w t. XXIII str. 504). Wątpliwe czy jego pióra? Przynaję mu to Studnycki (Pam. polem. piśm. I), wątpi Brückner. — Porównaj pod Otpis (niżej).

Wisn. VIII str. 313 i 14.

— Iwstificacia Niewiuności: Do najwyższej y pierwszēy po Pánu Bogu swēy Zwierzchności: Zrządzona Od Nowo legitimē podniešionej Hierárchiej S. Cerkwie Ruskiej: S. Apostol: Konstantinopolskiej stolice Patriárchom posłusznej. David Psal: 102. Niechay cię koronuie P. Bog litością y miłosier-

dziem: y niech nápełni w dobrách porządanie twoie. Roku Páńskiego 1623. w 4ce, k. lb. 22.

Tytuł w środku sztychu, wykonanego na sposób ruski. Na odwr. k. tyt. sentencje z Ksenofonta lib. 8 de Paedia Cyri i Arystotelesa lib. 8. Ethicorum (ta po łacinie i po polsku).

Na k. Ziej:... „Zygmuntowi III... laski, poškoia... Starożytney Religiey Graeckiey S. Cerkwie Ruskiej Hierarchia od P. Boga zyczy y winszuie“.

Całe dziełko ułożone w kształcie memorjału do Zygm. III. Wspomina przyjęcie chrześc. przez Ruś przed saeścią set lat; przywilejami stwierdzoną wolność, którą naród nabył (str. 5); przyjazd Teofana patr. jer. w r. 1620; zarazy przeciw niemu o zdradę rozszerzane; kwestję prezentacji biskupów ruskich; misję Józefa Kuncewicza na sejm przesyły; powołuje się na „Weryfikację“ Smotryckiego (obacz niżej); omawia wybór M. Rahozy; kończy zapewnieniem pokuszeństwa.

Na końcu: „Z Kiiewa: Monásterá S. Michaślá Archániolá. Roku 1622. Dezembris 6. Dnia. Wászēy Krol: M. Páná swē^o M. wierny Poddány, wstawiczy Bogomódcá: y Sługá nanižszy. Iow Borecky Metropolit Ze wesytkiemi Episkopámi Ruskiemi, nizko czołem biie“.

Napisal to Smotrycki, jak świadczy styl, erudycja historyczna i zgodność z Weryfikacją — ale wydał pod nazwiskiem Boreckiego (ob. tom XIII, 272).

Przedruk. w Archiw jugo zap. Ros. VII. — Brückner w Kwart. hist. 1896 str. 621. Krasiań.

— Kazanie na czestnyj pohreb przestnoho i przewielebnoho muža hospodina i otca, hospodina otca Leontija Karpowicza, nominata Episkopa woldimierskoho i brestakoho archimandryta wilenskoho. Prez Meletija Smotrickoho... otprawowanajo w Wilni, roku ot wopłoszczenija Boha Słowa 1620 Noemwrija 2 dnia. w 4ce, k. nlb. 28.

Tytuł otoczony ryciną z figurami. Dedykacja Jowowi Boreckiemu, metropolicie kijowskiemu, halickiemu i całej Rusi, datowana z Wilna 8 listopada 1620.

Karataj. nr. 214. — Sopikow I 117, 508. — Joher 9469. — Kraszew. Wilno IV 163. Krasiań.

— Obrona Verificaciey Od Obrazy Maiestatv Krola Ie^o Milosci Czystey: Honor y Reputację ludzi zacnych, Duchownych y Swietskich zachowuiącey: Przez Script Sowita Wina. Nazwany: Od Zgromádenia Cerkwie S. Troyce

wydány: o obrazę Máiestatu Krolá Je^o M. Honoru y Reputaciei ludzi zacnych Duchownych y Swietskich pomowionej. Wydána przez Zakonnikí Monásterá Brátstwá Wileńskiego Cerkwie S. Duchá. w Wilnie: Roku Páńskiego. 1621. w 4ce, str. 127 i 1 czysta.

Tytuł w ozdobnej ramce. Na odwr. k. tyt.: Młóściwy y laskawy czytelniku.

Jest to odpowiedź Kreuzie. Rozpoczyna przedmowa do czytelnika, poczem przechodzi pokolei rozdziały „redargutowe“ (to jest Sowitej Winy) i zbija zawarte tam twierdzenia. Pierwszych sześć rozdziałów zbija obszernie, dalsze 7—12 pobieżnie; zaś na str. 107 podaje: Przyczyny dla których się w Disputacie na ten czas wdawać niemożemy. Od str. 119: Apostrophe do Narodu Ruskiego, że dobry starożytności jego postępek a zły postępek Unitów. Na końcu podpisani: Zakonnicy Monasteru Bratskiego... itd.

O Smotryckim ciągle się tu mówi i jego działalności broni, np. na str. 117. On też to pisał niewątpliwie, a zresztą tok myśli i styl ten sam, co w Weryfikacji.

W tomie XXVI str. 121 przez omyłkę zamieściliśmy to dzieło pod Ruskim, przeciw któremu jest ono wymierzone.

W odpowiedzi na to Unici Bazyljanie wydali: Examen obrony, o którym to dziełku ob. tom XVI, 121.

Mac. III 684. — Joher 9473 i 9474 noty. — Brückner l. c. str. 617. — Grabowski Ostatnie lata Sm. w Księdze dla Orzech. 1916 str. 309. — Por. także literaturę zestawioną na końcu bibliografii Smotryckiego.

Gdańska miej. — Krasina. — Ossol.

— Otpis na list.. Ipatija Wołodim. i Berest. Episkopa (Pocieja) (1598)... obacz tom XIX str. 295—6 (pod Kleryk) oraz tom XXIII str. 504 (Ostrogski).

Jemu przyznaje Studnicki w Pam. polem. pyśm. I. 1906. — Brückner w Pam. liter. 1906 str. 511 powątpiewa o tem.

— Paraenesis, Abo Napomnienie, Od W Bogv Wielebnego Meletivsza Smotryckiego, Rzeczonego Archiepiskopá Połockiego, Episkopá Witepskiego y Mścisławskiego, Archimándrytę Wileńskiego y Dermáńskiego: Do Przewacznego Bráctwá Wileńskiego, Cerkwie S. Duchá; A w osobie iego, do wszystkiego tey strony Narodu Ruskiego wczynione; Anno 1628. Decembr: 12. Cum licentia Superiorum. W Krakowie, W Druk: Andrż: Piotrk: Typogr: J.

K. M. Roku 1629. w 4ce, k. 2 nlb., str. 96 i k. 1 nlb.

Na odwr. k. tyt. herby rodziny Zasławskich i czternastowiersz z podpisem: M. Greg. Golinski, Coll: Minor. Na drugiej karcie pozwolenie na druk Józefa Velamina Rutskiego, metropolity kijewskiego (po łacinie), a niżej pozwolenie na druk Sebastjana Nuceryna, cenzora krak. z dnia 10 stycznia 1629. Na odwr. k. 2iej cytat z D. Augustinus contra Manichaeos. Dedykacja Alexandrowi z Ostroga Zasławskiemu, wojew. kijowskiemu (str. 1—2).

Od str. 3—62 Część pierwsza: Napomnienie do Narodu Ruskiego. (Taki jest mianowicie napis u góry nad stronicami). Smotrycki mówi, że odpisuje Braciei Bractwa cerk. wileń. na list z 13 Aug. 1628. W tym liście prosili go, aby uprzętnął tę o sobie suspicją, iż go udają za unita. Krytykuje swój własny „Skrypt Lamentowy“ (ob. wyżej), cytując zdanie O. Damjana Nalewajki, Polemizuje z Zyzaniam i Klerykiem oraz z jakąś „Pohibelą“ stanu duch. schizmatycznego. Broni swej Apologii. Przez odstąpienie swoich poprzednich pism wiary prawosławnej nie odstąpił. Póki był z Rusią szczyt., póty nie wiedział, w co wierzył. Z posłuszeństwa patryarsze konst. naród ruski nie odnosił pożytku. Broni „Rzymian“ — oni nie są heretykami. Powaga cerkwi zachodniej. Ukazuje się sposób zjednoczenia. Znaczenie jedności Rusi. Na str. 61 podpis Smotryckiego z datą: Z Dermania Roku P. 1628.

Od str. 63 idzie druga część dziełka tj.: Kopja listu pisanego od Mel. Sm. do oycy Cyryla patr. konstant. (przekład a łaciny na polskie). Wspomina swe spotkanie z Cyrylem u Dym. Solikowskiego r. 1601. Gani swój własny „Lament“ jako technyż luteranizm i kalwinizm. Cyryl sprzyja zjednoczeniu ewang. z kościołem rzymskim. Wspomina swoją podróż do Jeroz. i do Konstant. Prosi Cyryla o przesłanie katechizmu Cyrylowego. Opisuje swą rozmowę z Teofanem w Jerozol. i w Multańskiej ziemi oraz z Teodojuszem. Odwołuje się na Melecjusza antecessora Cyrylowego. Twierdzi, że tylko przez zjednoczenie religijne naród ruski ochroni się od upadku, otworzą mu się drzwi do urzędów ziemskich i senatu, mieszczanom do ratusza itp. List datow. Anno 1627 aug. 21 z Dermania. Cyryl, gdy się upominał o odpis, dał mu znać, że „z rozmysłem na to odpisać trzeba“ i drugi rok się namyśla (calendae graecae).

Na ostatniej karcie nlb. wiersz grecki stud. filozof. Mikołaja Zorawiusza (Zórawski) na cześć Melecjusza Smotryckiego pt. Mai-storos.

Grabowski Ost. lata (w Ks. dla Orzech.) 1916 str. 321. — Makarow l. c. — Osinski Mel. Smotr. 1912. — Brückner l. c. str. 623. — Sopikow cz. I 813. — Sacharow 258 oraz Karatajew nr. 292 podają, że wyszło w Krakowie w języku białoruskim, co oczywiście mylnie, bo drukarnie krakowskie nie miały odpowiednich czcionek.

Branic. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Krasinś. — Ossol.

— Protestatia Przeciwno Suborowi w tym Roku 1628. we dni Augusta Mieściacá, w Kiowie Monásteru Pieczerskim obchodzonemu, wczyniona przez wkrzywzonego ná nim Meletivsa Smotrzyckiego, Nuncupowanego Archiepiskopá Połockiego, Épiskopa Witepskiego y Mścisławskiego, Archimándrytę Wileńskiego y Dermańskiego: do Przeważnego Narodu Ruskiego. Rom. Cap. 14. ver. 4. Tu quis es, qui iudicas alienum serum? Domino suo stat aut cadit: stabit autem: potens est enim Deus statuere illum. Matth: c. 26. Et egressus foras, fleuit amarè. Meę vitę vnica & sola spes, Iesvs Christvs: Cum Licentia Superiorum. We Lwowie, W Drukárnicy Ianá Szeligi I. M. X. Arcybiskvpa Lwowsk. Typograph. Roku Pańskiego 1628. w 4ce, k. 16 nlb. (sygn. D₄).

Na karcie drugiej napis: Meletivs Smotrziśi (sic) Nuncupatus Archiepiskop Połocki... Przeważnemu Narodowi Ruskemu posłuszeństwa Wschodniego, Obojogo Stanu, Łaski Pokoia y Miłości od Pana Boga żyćzy y wiesznie.

Opowiada o soborze kijow. z r. 1627, na którym Jow Borecki oraz Archim. Pieczerski, na on czas człowiek świecki, prosili go, aby swój katechizm (z którym dla korektury do wschodnich krajów jeździł), poddał pod cenzurę soboru. Potem spotkał się na Wołyniu z biskupami prawosławn. i uchwalili tam zwołanie soboru z obu stanów (szlach. i miejsk.). Wystosował list w tej sprawie do Boreckiego i list do archimandryty, tu przedrukowane. Podaje i dalszą koresp. z Boreckim w tej sprawie. Opisuje swoje spory na tle powyższego synodu. Borecki obwiniał go, że herezję papieską przez swą Apologję do cerkwi ruskiej wprowadza. Na zwołanym do Kijowa synodzie rzucono na tę Apologję Anatemę ze zgaznieniem świec i rozszarpaniem jej, co obszernie opisuje. Ale episkopowie sami tej Apologji nie czytali. Uderza na Zyżaniego i Mużyłowskiego, którzy byli podnięti. Bojąc się rozlewu

krwi i przymuszony podpisał wówczas kartelus z odwołaniem Apologji. Teraz protestuje. Odwołuje się do króla, aby mu umożliwił publiczną obronę (na dysputacji) w tej sprawie. Potępia swój „Lament”, jako kubek zatruty herezją luter. i kalw. — Na końcu data: W Dermaniu Roku Borego 1628. Sept: 7 Dnia.

Jest to też samo, co przytacza Maciejowski Piśmniem, pols. III 456—69 p. t. Listy do Ojca Jakóba Boreckiego i innych.

Przedrukował Gołubiew Przyłożenia 1883.

Por. wyżej: Apologia i Apoleja.

Czartor. — Dzików — Ossol.

— ΘPHNOΣ To iest Láment iedyney ś. Powszechny Apostolskiej Wschodniej Cerkwie, z obiaśnieniem Dogmat Wiary. Pierwey z Greckiego ná Słowiński, á teraz z Słowińskiego ná Polski przełożony. Przez Theophilá Orthologá, Teyże świętey Wschodniej Cerkwie Syná. W Wilnie Roku Pańskiego 1610. w 4ce, k. 16 nlb., 218 lb. i 1 nlb. (Errata).

Na odwr. a. tyt. herby Wiśniowieckich z literami u góry: Michał K(orybut), u dołu: X(iąże) W(isniowiecki) i dziesięciowiersz. Przedmowa do Michała Korybuta Wiśniowieckiego obejmuje 5 kart. Pisze, że tu Cerkwie wschodnia o zazywaniu ceremonii nauce gruntowną sprawę zdaje. Książkę tę on na polski język przełożył dla snadniejszego wszecch ludzi pojęcia. — W przedmowie do Czytelnika (8¹/₂ kart) ubolewa nad oszkalowaniem cerkwi wschodniej. Pragnie odmalować wizerunek prawdziwej cerkwie jako we zwierciadle. Żadne nabożeństwo, żadna ceremonia nie zacznie się ani dokończy bez próśby za zwycięstwo i pomożenie Króla. A ty niewstydlivy języku obrażasz króla i nieprzepuszczasz sędziom głównym trybunalskim. Skrypt wydałeś za barwą, by cię nikt nie mógł poznać. Wreszcie tłumaczy, że wiele terminów z słowiańskiego, które się na polski przełożyły nie dało, przytacza po łacinie. Poczem: Auctorowie których się świadectwa tu w tej książce citowały (2 strony). Przytacza 143 autorów dawnych i nowszych, z których korzystał.

Rozkład treści jest następujący: Od k. 1—21 idzie rozdział I pt. Lament. — R. II: Napomnienie cerkwie do synów co ją opuścili. — R. III (k. 30): Przeciw zwierzchności Biskupa rzymskiego. — R. IV (k. 68): O rzymskim kościele. — R. V. (k. 91): O pochodzeniu Ducha Ś. — VI (k. 130): O Przaśniku i kwaśnym sakramentu Wieczery chlebie. — R. VII (k. 153): O czyśc. — R. VIII: Przeciw zwierzchności Pap. — R. IX (k. 188): O odrzuceniu kielicha przez kościół rzymski. — R. X

(k. 197): O wzywaniu Świętych. — R. XI (karta 208): Catechizm to jest Sumariusz albo krotkie zebranie wiary y ceremoniy Cerkwie wschodniej.

Na k. 15 obszerny ustęp o ksiągach i szlachcie „narodu rosieykiego domach“ (wymienieni po nazwisku), którzy porucili prawosławie. — Na k. 27 polomika z Sacranusem, Skarga, listem anonima do Chytrensza (zapewne Oderboru i Meletina, XXIII str. 252). Tu wylicza różne kalnynie na „Rosieyską cerkiew“. — Na k. 57 o zmyślonem poselstwie ksiąząt i panów ruskich do Sykstusa IV, wydanem r. 1605 (ob. Bibl. XXIV, 381). — Na k. 69 cytuje Petrarkę po łac. i w przekładzie polskim, oraz Bapt. Mantuanczyka. — Na k. 76 o śmierci odstępników. — Na k. 84 wspomina jakiegoś Szizmografusa (Sacrana?).

W języku jego tak tu jak w innych pismach dużo ruskich lub dawnych zwrotów i słów np. swędra (k. 19), rodziczka (17), do żelaznej ściany puszczają słowa (16), przeteblina morska (20), mózgować (50), jedynactwo (56), istnostny (104) i istnostina (211), złotosłowny (148), samowiarowanie (152), odkaz (163), wtórozeniec (216) itp.

Bywa przytaczane (Sopikow i Jocher) z ruskim tytułem: Trion to jest płacz wostocznoj cerkwi na odstąpieniu niektórych od drewniawo greckieskawo ispowidaniuja i ot powinowienia patriarchu konstantynopolitanskomu soczynienie Ieromonacha Meletia Smotrickaho. Wilno 1610. w 4ce.

Ale jest to błąd. Po rusku nie wyszło, a na tytule umyślnie błędnie podano, jakby to był przekład z greckiego i słowiańskiego. Książkę odrazu napisano po polsku.

Odpis Skargi ob. tom XXVIII str. 155 pt.: „Na treny i Lament“ (1610). — Skarga nazywa go Krzywologiem.

Innym jest odpis Morochowskiego Eljasza pt. Paregoria 1612, o czem obacz tom XXII str. 563. — Ten zuowu nasywa go Pornologiem.

Na egz. bibl. petersb. zanotowano współczesnie, iż książkę wydali Mazyx Łohwin i Pawełek czerniec. — Obacz Brückner w Kwart. hist. 1896 str. 608.

Podobno Zygmunt III nakazał niszczyć tę książkę Smotryckiego?

Jocher 9459 (odszyła do not, ale noty zabrana cenzura). — Kraszowski Wilno IV 141, 154—5. — Wiszn, VIII 319—20. — Karatajew Opisanije s. 260. — Barącz Warta 1869 s. 480. — Sopikow I 270. — Stebelski Dwa światła 1866. — Dzieudasz, Skarga II 524—33. — Likowski Unja brzeska, str. 223. — Tretiak Skarga 1912 str. 302 (przypuszcza wpływ Lukarysa). — Osinakij l. c.

Dziaków — Jagiell. — Krasiński. — Ossol. — Petersburg. — Stanopłgja lwow.

— Verificatia Niewinności y omylnych po wszystkiey Litwie y Białey Rusi rozsianych, żywot y uczciwe enego Narodu Ruskiego o upad przyprawic zrzadzonych Nowin... B. m. i r. (Wilno, 1620). w 4ce, str. 90 (sygn. M₁).

Jest to wydanie I, bez tych dodatków i wkładków, jakie są w następnem (obacz niżej).
Bibl. miej. gdańska.

— Verificatia Niewinności: y omylnych po wszystkiey Litwie y Białey Rusi rozsianych, żywot y uczciwe enego Narodu Ruskiego o vpad przyprawic zrzadzonych Nowin, pod Młściwą Pańską y Oycowską nawyższej y pierwszej po Pánu Bogu Narodu tego zacne^a Zwierzchności, y brzegu wszelkiej Spráwiedliwości obronę, poddáne Chrześciańskie Vprzatnienie. Lipsivs. Nihil quidquam tam probè aut prouidè dici potest, quod non vellicare malignitas possit. Nic nigdy tak ostrożnie y cále wyrzec się niemoże, częgoby złość sczypać niemogła. B. m. i r. (Wilno, 1620). w 4ce, k. tyt., k. nlb. 6, k. lb. 2—28, k. nlb. 6 (sygn. G_v—G_x), k. lb. 29—73 [razem przeto kart 85, sygn. T].

Jest to wydanie drugie, w którym dodrukowano w środku po karcie 28 wkładkę o zseciu kartach.

Tytuł w ozdobnych ramkach. Na odwr. k. tyt. cytaty z Leuit. cap. 19, Hierem: cap. 22 i D. Chrysost. Hom. 43. in Matth. po łacinie i polsku. Na następnej karcie w ramce u góry: Verificatia niewinności. Powtore wydana. Następnie dedykacja: Iawszowi Skvminowi Tieszkiewiczowi, pisarzowi W. X. L., staroście brasławskiemu, iurborskiemu i nowowolskiemu, Adamowi Chreptowiczowi, Mikołajowi Triznie, podkomorzemu słonimskiemu i Jersemu Miesleszkowi, chorążemu słonimskiemu, obejmje 6 kart. Na końcu dedyk.: Zakonnicy Monastera Bratskiego Wileńskiego, Cerkwie ześcia Świętego Ducha.

Tu usprawiedliwia potrzebę II wydania. Zaszła potrzeba ogłoszenia listów, których przez odległość miejsca mieć nie mogli. Listy te jaśniej pokazują, jak niesłusznymi są głosy magistratu wileńskiego i apostatów i protestacje po grodach. Narzeka na uciak wolności ruskiej, na potwarze i podjudsania, wylicza dawnych prawosławnych senatorów i magnatów, których już dziś przy boku króla nie widać. Waywa do naprawy. Rzecz napisana piękną polszczyzną. Dużo przysłów i słów ruskich

(pociąg prawny, bez dzielno, stosek, mataczynka, powarcholić, hruby itp.).

Od k. 2: Czytelniku miłośnicy i łaskawy. Broni Boreckiego i Smotrzińskiego, jakoby przez patr. Jeroz, potozumiewali się z ces. tureckim. Przedstawia przesładowanie rzemieślników wileńskich. Omawia listy króla, przyjazd Teofana, listy patr. konst. Timoteusza. — Od k. 8 listy Żółkiewskiego z r. 1620 do mieszczan kijowskich o przyjeździe patriarchy Jeroz. Teofana i listy króla; list Krz. Zbarskiego do patriarchy; ohmowa (odpowiedź) Melecjusza, listy Timoteusza. (Karta 8—16 są drukowane większym drukiem niż reszta tekstu, widocznie wkład). — Od k. 18 dalszy ciąg tekstu: O dostojestwach i beneficjach cerkiewnych (k. 18 v.). — Od k. 25 v: Krótka przereczonych objectii recollectia (tu znów listy króla i bisk. krak. M. Szysak. do Zaporozców, oraz list Teofana z r. 1621). — Od k. 29: Prawa Duchowne które nam odstępcy Metropolita i Władyk (sic) nie pozwalają mieć za duchowne. — Od k. 33: Prawa świeckie. (Konstyt. 1585—1620 i Decreta tribunalskie w sprawie degradacji odst. metrop.). — Od k. 41: Krzywdy i dolegliwości od odstępców. — Od k. 44: Tragedia wileńska na instancją Apostatów (prześladowanie rzemieślników prawosł.). — Poczem idą: Krótkie do swoich napomnienie, Uciecha niewinności narodu ruskiego, Epilog do potwarzy, O szczyrey życzliwości Patriarchow wschodnich ku zacnemu narodowi polskiemu (cytuje Baroniusza), Ze się ludziom star. religii greckiej od odstępców nieznośnie dzieje.

Na końcu (k. 68 v.) data: w Wilnie Roku 1621 czerwca dnia 16... Zakonnicy Monastera Bratskiego wileńskiego Ześcia świętego Ducha. (Tu cytat grecki).

Na k. 69—72: Przysięga odstępców, wyjęta z Baroniusza pod r. 1601 (Hipacego Pocięja). Kończy zwrot do Czytelnika polemizujący ze Skargą.

Całe dziełko ma więc charakter wybitnie polemiczny przeciwko uciskowi cerkwi prawosławnej i przeciw najl. Niewymienionym nigdzie po nazwisku przeciwnikiem, apostatą i „potwarcą” jest bądź Kreuza? bądź J. Wel. Rutski (ob. tom XXVI, 501)?

Dzieło to wywołało dalszą polemikę, o której obacz wyżej pod Justifikacją... i Ohrona... oraz pod: Simonowicz T. (Próba weryf. 1621) — Tyszkiewicz S. J. (List 1621, Wina 1621) — Kreuza (Sowita wina 1621).

Ob. też Susza (Saulus et Paulus), który stwierdza autorstwo Smotr.

Przedruk w Archiw jngozap. Rosyji VII. Krasz. Wilno IV. — Jocher 9470 a i b. (tu podaje tytuł fałszywie). — Brückner

w Kwart. hist. 1896 str. 616. — Grabowski l. c. 1916 str. 305. — Osinski Mel. Sm. 1912. — Makarow l. c. — Tretiak Hist. wojny chec. 1921 str. 52. Ossol. — Wilna.

(Smotrycki Melecjusz). Apolleja Apologii książki dialektem ruskim napisanoj, polskim zaś we Lwowie drukowanoj, w korotce a prawdziwie zsumowanaja prez stan duchownyj wostocznao prawosławija, pod posluszenstwom swiatiejszaho Patriarcha Konstantinopolskaho, zwykłocho w Rossii hospodina, ota i pastyra stale i nieotmiennie aż i po weś czas znajdujuczysia, i do druku na żądanie mnohih podanaja. Za pozwoleniem Starszych w tojże cerkwi Rosijskoj. Roku od sożdanija mira 7136, a ot roždstwa Hospoda naszeho Jizusa Christa 1628 miesiaca awhusta 30 dnia. w 4ce, ark. 2.

Przedmowa do Jeremiasza Tysorowskiego biskupa lwowskiego, egzarchy tronu konstantynopolskiego.

W środku książeczki jako miejsca napisania wskazano Kijów i podano podpisy protestujących władcyków i Smotryckiego. Miejsca druku nie wyrażono.

Są tu dwa listy Smotryckiego.

Wydawcą był Borecki Job (obacz o nim tom XIII. 272).

Sacharow nr. 242. — Karatajew nr. 276. — Brückner l. c. str. 622. — Jabłonowski Akademia kij. mohil. str. 72. — Osinski Mel. Sm. 1912.

Bibl. Kijowa. Ławry — Krasinś. — Ross. Minist. Spraw Zagr. — Mosk. archiw.

— ob. Broński (Filalet 1597) — Jozafat Sw. (1663) — Karpowicz L. (1620) — Kisiel Ostafi (1631) — Kleryk ostr. cerkwi — Kopystyński (Antigrife) — Kortiscusz Wojciech (Widok potyczki 1634) — Kreuza (1617) — Krupski — Morochowski Elj. (Par. 1612, Lament cerkwi 1612) — Mużyłowski And. (1629) — Ostrogski książę — Paraenesis (1629) — Rutski — Sielawa Anastazy (Antelenchus 1622) — Skarga Piotr (Na treny 1610) — Susza Jakób (Saulus et Paulus 1661; tu jego biografja) — Symonowicz — Tyszkiewicz Janusz (List) — Zasławski Aleksander (List) — Żyzani.

„Vita Melecii Smotrycki” wydał Martynow w Brukseli w r. 1864.

Kraszewski Wilno IV 167, 169 cytuje jakąś jego pracę „O wierze“ 1625 — zapewne bałamuctwo. — Siarczyński przyznaje mu: List patriarchy Melecycusa 1605. — Barącz w Warcie 1889 i Wiszn. H. lit. VIII 333: Fundamenta na których jedność Rusi. To ostatnie wydał Galatowski r. 1683.

Jego księgozbiór jeszcze w r. 1900 był w Kij. akad. duch. o czem Jabłonowski Akad. kij. moh. 1900 s. 74.

Bandt. Hist. druk. krak. 152 i Hist. dr. Król. Pol. I 72, 121. — Chodyncki III 237 i nast. — Czacki o praw. I 84. — Janocki Nachrich. III 28. — Engel Ukrainas Geschichte. — Łukaszewicz Wyzn. helw. w Litwie I 167. — Wiszniewski VIII 319 i 446. — Święcki Hist. pam. II 114 (Bartoszewicz). — Rzepnicki Vitae praesul. II 376 i 7. — Przyjacieli ludu Poznań Rok V 257 i 8. — Sobieszcz. w Enc. Org. XXIII 733 i 34. — Siarcz. Obraz II 404, 308. — Dziedusz, Skarga II. — Wielewicki Diarium. — Bartos. w Hist. liter. I 208. — Barącz w Czasop. Warta 1889. Nr. 755 i nast. — Enc. kośc. XXV. — Brückner w Kwart. hist. 1896. — Franko w Kwart. hist. 1892. — Kirpicznikow w Eucykl. Słowar. Petersb. t. XIX. 1896. — Theiner Monum. III 381 (breve Urb. VIII) i 383 (tu jego relacja do pap. 1630). — Załęski Jeznici II. — Jabłonowski Akad. kij. moh. 1900. — Pam. ukraiń. V. 1905. — Tad. Grahowski Skarga 1913 str. 595, 603, 605. — Tenże: Z dziejów liter, unickiej (Prace pozn. kom. filolog. tom I zeszyt 3, 1922). — Tenże: Ostatnie lata 1916 (w Księdze dla Orzechowicza). — Tretiak Skarga 1912 str. 288. — Arch. kom. hist. I 274. — Likowski Unia 1890 i 1906. — Kojatowicz Ist. cerk. unii. — Makary Ist. rusk. cerkwi X i XI (1882). — Specimen eccl. ruthenicae. — Guepin S. Josephat 1871. — Pełesz Geschichte der Union II. — Ogonowski Ist. liter. ruskoj I (1887). — Gołubiew Ist. kij. duch. Akad. 1880. — Osinski Meleiej Smotr. Kiew 1912. — Zasadkiewicz Smotr. kak filolog. Odessa, 1883. — Charłampowicz Polski wpływ 1924. — Korbut Liter. I 380—2. — Finkel Bibl. str. 1858 oraz Dod. II nr. 3259.

SMUGLEWICZ (Szmuglewicz) Franc.

Prospekt Maiącego wydał sie Dzieła Historji krajowej w Dwochset kopersztychach pracy i wynalazku Imć. Pana Franciszka Szmuglewicza. 1787. (B. w. m. dr.) w 8ce, k. 7 nlb.

Ojciec mój zanotował tytuł nieco inaczej (nie podając biblioteki): Prospekt z poprawą maiącego się wydać dzieła Historji krajowej w 100 kopersztychach pracy i wynalazku JMCP. Szmuglewicza

1787. w 8ce, str. 16. — Może to edycja druga („z poprawą“).

Wedle tego prospektu Smuglewicz, człowiek w sztuce malarskiej gruntownie biegły, przygotował kopersztychy z dziejów polskich. Całe dzieło zawierał w sobie będzie kopersztychów 200. wielkością arkusza Hollenderskiego. A że dzisiaj jest dopiero w rubocie, przeto liczba kopersztychów powiększoną być może. Obrachowawszy koszt na szychowanie, papier i wyciskanie kopersztychów, jeden kopersztych na arkusza Hollenderskim nie może przyjść taniej, jak po zł. 6, a zatem całe dzieło z dwócliset kopersztychów złożone, kosztować będzie Czerwon. zł. 66 zł. 12, jeżeli sto osób będzie prenumerujących. Prenumerata w Warszawie odhierać się będzie u J. W. Czackiego Starosty Nowogrodzkiego; w Dubnie u J. W. Prota Potockiego; w Krakowie u J. W. J. X. Sebstyana Sierakowskiego Kanonika Krakowskiego; w Wilnie i w Grodnie u J. W. Ogińskiego Kommissarza Skarbowego; w Lublinie u J. X. Tręfiera Rektora Małopolskiego; w Poznaniu u J. X. Przyłuskiego Kanonika Poznańskiego, Rektora Wielkopolskiego. Tom I miał obejmować czasy do Ludwika I. — Tom II do Zyg. I. — Tom III do r. 1782. Autor opierał się na Historji Naruszewicza, względnie na dawnych kronikach tam gdzie Nar. się kończy.

Badecki w Przegl. bibl. 1909 II str. 59, Inne prace Smuglewicza ob. w Bibl. IV 296. — Rastawiecki Słownik mal. I. 171.

Ossol.

Smuglewicz Łukasz († 1780) ob. Jelski Franc. — Kopczyński Onufry (1792) — Marewicz M. (Zabawki 1788) — Markward J. (ad quosdam 1792).

SMUKALSKI Idzi (Aegidius), Bernardyn. Veritas Christianae Religionis E Supremi Numinis existentia, naturali ratione Deducta. Posnaniae, Anno Servatoris nostri 1782. w 8ce, k. 4 nlb. i str. 206.

Ded. Provinciali Augustino Motulski. Poczem Facultas ordinis (podp. F. Dobrowicz) i Appr. dioecessana (J. Paprocki).

Podzielone na IX artykułów, w których udowadnia byt Istoty Najwyższej. Zwalcza Spinozę i Hobbessa (str. 31, 160, 165), powołuje się na Lactantiusa, Augustyna itp. Na str. 92 o nieśmiertelności duszy. Na str. 111 powołuje się na Łuk. Opaleńskiego (patriae fidelissimus!). Na str. 152 zwalcza religję naturalną (deizm) — powołując się przytem na Anglika Tindata i podróże Dampiera (str. 179). Kończy apologją chrystjanizmu.

Nazwisko autora wymienione w „Facultas Ordinisi“ Jagiell.

— Toż:... Posnaniae. 1788. w 8ce, k. nlb. 4 i str. 206.

Ed. Franc. Zaremba Pincernae Petric. Approbata in conv. Posnan. 1782. — Edycja taż sama co z r. 1782 tylko kartę tytułową i dedykację zmienione.

Akad. — Jagiell. — Warsz. niw.

Smulski Franciszek (Epistola) ob. Franciszek Salezy (1777).

Ta podano mylnie kart 35 zamiast 25.

SMURAVIUS Jacobus. Pancarpiae Veris Philosophici seu Serta ex Florilegio Stagiritae trienni labore contexta. Sub Auspiciis Illustris ac Magnifici Domini D. Stephani a Grudna Grudziński Palatinidae Ravensis etc. a Iacobo Smuravio academico Parthenic. In aula collegii Karnkoviani Soc. Iesu proposita A^o 1624 Die... hora. (Na końcu:) Callissii. Ex officina Alberti Gedelii. w 4ce, kart 16 (sygn. D₄).

Dedyk. Stef. Grudzińskiemu. Są to toż: E lillito Ethicae, E rosetis Politiae, E hortis Oeconomiae, E pratis Physiologiae, E amoenis Vranicia, E violario utriusque Misticionis, E viridario Animastico, E paesto Transnaturalis scientiae, E apricis Logicae.

Razem jest też 51. Starają się ogarnąć całą filozofję, łącznie z nauką o państwie i ekonomji. Autor powołuje się na Platona i Aristotelesa.

W egz. Ossol. brak tytułu. Ossol.

SMUSZEWICZ Eljasz X. Karmelita. Pharrago diversarum materiarum.

Jabłonowski Musaeum polonnm str. 235.

Smuszewski Adam, Andrzej i Jan ob. Rostworowski Jak. (Technopaegion 1619).

SMUTNICKI. Tłumacz seymu z prozbą do Stanów. (B. w. m. i r.). fol., k. 2. O chwale stu tysięcy wojska. Ankeją tę chwali, ale nie wiadomo czego chce, tak jego styl zawily. Widocznie endoziemiec pisał. Jagiell.

Smutnorym ob. C. S. (Humnicka Konstancya 1798).

Smygielski ob. Śmigiełski.

Smyrna ob. Wernsdorf Gottlieb (Denkmale).

(**Snacki Mikołaj**). Głos w sprawie JPP. Mikołaja i Izabelli z Tarnowskich Rodziców Jerzego i Nikodema Synów Snackich przeciwko W. JPP. Maciejowi i Elżbiecie z Alexandrowiczów Rodziców i Ignacemu Synowi Wier-

cińskim Komor: i Komorn: Lidzkim. (Bez m.). Wilno (1795). fol., k. 5 nlb.

Spór sąsiedzki o gwałty. Jagiell.

(**Snarska Anna**). Wiadomość o interesie JPanii Anny z Szostakowskich Snarskiej i iey potomstwa małoletniego z dokładem Opiekunów z JXX. Franciszkanami Konwentu Grodzień: oraz WW. Wołowiczem Marszałkiem Grodzień: Jeleńskim Pisarzem Gr. Mozyr. JP. Ludwikiem Kolesińskim i dalszemi pomocnikami Ichmciów (1776). fol., 1 karta. Jagiell.

— Usprawiedliwienia JXX. Franciszkanów Grodzieńskich i Ludwika Kolesińskiego od zarzutów JP. Snarskiej y dalszych. fol., 1 karta.

Jagiell.

Snarski Ambroży ob. Opoczno Alb. (De spiritu 1637) — Strzała Fr. Chr. (1633).

Snarski Augustinus ob. Threni in obitum (1596).

SNARSKI Józef. Maxymy Człowiekowi y w Społeczności żyjącemu służące X. Józefa Snarskiego kanonika Infantskiego. Roku 1798. w Wilnie w Drukarni XX. Bazylianow. w 8ce, k. 4, str. 102 i k. 1.

Dedyk. Mar. z Smietanków Zarembiney, podkom. Dworn Polskiego. — Poczem: Do Czytelnika, gdzie tłumaczy się, dla czego przytacza pogańskie przykłady.

Maksymy są ujęte w XXI rozdziałów: O społeczeństwie, o przyjaźni, o cnocie, o mądrości, o gniewie itp. — Treść moralizująca. Cytuje Senekę, Marcialisa, Plutarcha. Znajomości współczesnych maksym i refleksji z literatury XVIII w. nie dostrzegłem. Na końcu wiadomienie, że autor mieszka przy kościele lueyńskim a cena księżeczki kop: 50.

Horod. — Jagiell. — Wileń. — Zieliń.

Snarski Konst. ob. Białozor J. K. (Honor 1615).

Snephius Teodor ob. Responsio (1583).

Sniadanie schysmatykom bratskim wileńskim póki się z wszystkich ich złości i niezbożności obiad im nagotuie. 1630. w 4ce.

Notata bez podania biblioteki.

Brückner w Kwart. hist. 1896 str. 625.

— Duchowne y podwieczorek dla dzieci matych na katechizm rano y po-

południu zchodzących się, to jest nowe a bardzo łatwe sposoby do prędkiego, y doskonałego nauczania dzieci nauki Chrześcianskiej żeby zrana i podwieczór to jest w młodości y starości swojej po chrześciansku żyły y na niebo sobie zarobiły. Przez pewnego X. Starego Plebana Dyecezyi Przemyskiej wynalezione przez Niego Samego szczęśliwie w Parochii swojej przy pomocy Boskiej zpraktykowane, na większą chwałę pomoc dającego Boga 1758 do druku podane. W Krakowie w drukarni Sebastyana Hebanowskiego I. K. M. typ. w 16ce, kart nlb. 69.

Ossol.

(Sniadecki Andrzej Bodzanta) (I). Lacrymae, In Fynere Dvorvm Academiae Crac: Professorum Minorum Collegarum M. Andreae Bossantini Sniadecki Decembris XVII. et M. Sebastiani Lvbinii Decemb. XXII. Anno Dni M.DC.IV. Morte subito consequenti raptorum, Juuentutis Scholarum Academiae Crac. priuatarum. Craconiae, Anno Domini 1604. w 4ce, k. 6 (sygn. B₂).

Pisali tu wiersze: Hier. Chocimowski, Marek Rudnicki, Stan. Hosius, Stef. Swieciński, Chris. Bidziński, Georg Kantski (in mortem Seb. Lubinii), Stan. Dimitrowski, Sigis. Dimitrowski, Jak. Jabłoński, Cipr. Gieran (Apostrophe Coll. Minoris).

Czartor. — Jagiell.

— ob. Bidziński Krzysztof (1604) — Olevnicus Albertus (1605).

Śniadecki Andrzej (II) ob. Śniadecki Jędrzej.

Sniadecki Joannes de Gniazdów, Sandecen. Decanus ob. Bambus M. (Promptuarium 1606).

ŚNIADDECKI Jan Chrzyciel Władysław (1756 † 1830). Kalendarz polski y ruski na Rok 1776. Przez M. Jana Chrz. Wład. Sniadeckiego Filozofii Doktora matematyki profesora. w Krakowie. w 4ce.

— Toż:... na Rok 1777... przez Jana Chrzyciela Władysława Sniadeckiego... Filozofii Doktora... wyrachowany. w Krakowie w Drukarni Akademickiej. w 4ce. Smoleński Pisma II 83. Warsz. nniw.

— Toż:... na Rok Pański 1778. Według Rachunku Rzymskiego po Przy-

byszowym pierwszy a po Przestępnym drugi. Święta roczne ruchome i nieruchome, Bieg Planet, Powietrza Odmię, Wschod i Zachod Słońca, Przybycie i ubycie dnia, i inne rzeczy ciekawe w sobie Zawierający... Przez M. Jana Chrzyciela, Władysława Sniadeckiego, w Przesławnej Akademii Krakowskiej Nauk Wyzwolonych Filozofii Doktora, Matematyki Profesora, z należytą pilnością Wyrachowany. w Krakowie w Drukarni Akademickiej Kollegium Wielkiego. w 4ce, k. 10 nlb.

Mieści: O wodach mineralnych (n doIn stron pod kalendarzem). Poczem: Domysł astrolog. z siedmiu gwiazd błąkających się skutkowania, i dwunastn znaków zwierzęcych ułożenia na r. p. 1778. — Jest to prognostyk, niegodzien uczonego, jakim niebawem okazał się Śniadecki. Widocznie pisane dla zarobku. — Pomimo to prognostyk ten wywołał burzę w kołach Akademii za to tylko, że nazwano go — lekceważąc tradycję — „domysłem“. O tej burzy opowiada Baliński w I tomie „Dzieł“ Sniadeckiego (str. 14). Na tle tej burzy wychodzi dopiero jasno zasługa reformy Kollątaja.

Na końcu wyrachowanie wschodu i zachodu. Jagiell. — Ossol.

— Przesławnej Kommissy Nad Edukacją Narodową za wprowadzoną do Szkół Władysławskich Publiczną Nauk Reformę Młodzi Akademii Krakowskiej w tychże Szkołach Ucząca się Uroczyste Podziękowanie Pełnym wdzięczności y ukontentowania sercem przez M. Jana Śniadeckiego Klasy VI. Professora Składa. Hoc opus, hoc Studium parvi properemus et ampli, Si Patriae volumus si nobis vivere cari. Horatius L. I. E. 3. (1777). w 4ce, k. 6 nlb.

Jest to wiersz, w którym wystawia Stan. Augusta: „Tam gdzie się Neptun w Wisły nrtach kryje, Jagiełło w Muzach, Krakus w Murach żyje...“ Poczem charakteryzuje różne nauki, żyjące w mursch Krakowa: historję uniwersalną i naturalną, geografję, matematykę, nauki moralne, prawo etc. Na k. 5tej: Jasnje Wielmożnemu Imci Xięzdu Kollątajowi Kanonikowi Katedralnemu Krakowskiemu od Przew. Kommissy Edukacyney Delegowanemu do Akademii Krakowskiej Wizytatorowi. Nowy Publiczney Instrukcyi Układ Roku 1777. Dnia

26. Czerwca do Sokoł Władysławskich Wprowadzającemu. Są to 2 wiersze: Młódź do ojczyzny... i Musy do potymności. Zapewne jedyne to wiersze polskie sławnego matematyka.

Baliński w Dzielach Śniad. I. 13.

Jagiell. — Ossol.

— In Laudem Divi Stanislai Casimiritani Primo, in Regia Scientiarum Universitate Cracoviensi Sacrae Theologiae Professoris, tandem Amplissimi Canonice Lateranensium S. Augustini Caetus Professi ac Presbyteri. Oratio. Quae suae recurrenti annuae celebritati In Peraugustis Sacratissimi Corporis Casimiri ad Cracoviam Aedibus. M. Joannes Baptista Vladislaus Sniadecki AA. LL. Philosophiae Doctor, Matheseos Professor, Pro more Academico Anno Aerae vulgaris 1776. Die 3tia Maji publice Prolusit. Typis Collegii Majoris Universitatis Cracoviensis. w 4ce, k. 18 nlb.

Dedykacja Janowi Kantemu Donatowi Dobrzańskiemu, doktorowi teologii, przełożonemu Kanoników Regularnych na Małopolską i Litwę. Pocsem: Ode Jambica do kapituły kanon. later. Wreszcie: Nuncupatoria, pod którą podpisany A.(ntor) O.(peris); zajmuje 4 karty (bez treści).

Sama „Oratio“ ma 12 kart. Wysławia bóg. Stan. Kasim. i również pozbawiona jest jakiejkolwiek treści, poza bombastycznymi frazesami. Racca to światło, czem byłby pozostał Sniadecki, gdyby nie wyjazd za granicę i rozszerzenie umysłowego horyzontu w latach 1777—81.

Na końcu: Perm. Rect.

Joher 5517.

Jag. — Kras. — Ossol. — Uniw. lwow.

— Mowa Przy Otwarcu Nowo Rozporządzonych Od P. Kommiss: Edukacy: Matematycznych Nauk, Mianą w Krakowie D. 9. Listopada R. 1781. Przez Jmć Pana Sniadeckiego Matematyki Wyższej i Astronomii Professora. w 8ce, k. 11 nlb. i 1 czysta.

Rozpoczyna od wysławiania wolności (w duchu Rousseau'a). Naród wolny musi cznie prawdę, czyli poznać związki między światem fizycznym i moralnym. Podnosi znaczenie fizyki i matematyki. Powołuje się na Newtona (Astronomja fizyczna). Zwalcza metafizyków „subtelnych“. Wspomina zasługi Descarta, Leibnica, d'Alemberta itp. Natomiast dzieło moralnej edukacji jest jeszcze przed nami zakryte. Wychwala metody uczenia moralności przyjęte przez

Kom. edukacyjną. Cała mowa zawiera już in nuce przysługę filozofję Śniadeckiego. Akad. — Branic. — Czartor. — Dziaków — Jagiell. — Ossol. — Zielińs.

— Propositiones controversae ex Philosophia. Defenduntur in Collegio Majori Universitatis Cracoviensis Anno Domini 1775. die 31. mensis Martii. Objectis satisfaciente V. D. Ioanne Sniadecki AA. LL. et Philosophiae Secundae Laureae Candidato. 1775. fol.

— Prospekt Dzieła pod tytułem: Rachunku Algebraicznego Theorya z Przystosowaniem do Geometrii Linii Krzywych we dwóch Tomach przez J. P. Śniadeckiego w Szkole Głównej Krakowskiej Matematyki wyższej y Astronomii Professora (1782). w 12ce, k. 6 nlb.

Wskazuje, że po Dekarcie i Newtonie matematyka się odmieniła. Przedstawia plan dzieła. Zapowiada, że będzie pisane językiem prostym. Chwali teorię Bulera jako najdokładniejszą. Na końcu data: w Krakowie, dnia 1 czerwca 1782. Akad.

— Rachunku Algebraicznego Theorya Przystosowana do linii krzywych Przez Iana Sniadeckiego w Szkole Głównej Koronnej Matematyki wyższej y Astronomii Professora, téżycy Szkoły Sekretarza. Tom I. Zawierający Algebrę na dwie części podzieloną. (Tu winieta). w Krakowie w Drukarni Szkoły Głównej Koronnej. Roku 1783. w 4ce, k. t., str. IV i 312, k. 4 nlb. i 1 tabl.

Tom II.. w którym się przez zrównania nieoznaczone tłumacza własności Linii i Powierzchni Krzywych; Zamyka siedm tablic z Figurami. w 4ce, k. t., str. 192, k. 3 nlb. i 7 tablic.

W órodn obydwu kart tytułowych wydrukowano: Cena dwóch Tomów... zł. 11. Znajdnią się do praedania w Krakowie w Drukarni Szkoły Głównej Koronnej. w Warszawie u J.J. XX. Piarów. W tomie I po pierwszej karcie tytułowej jest druga z nieudolnym medziorytem, przedstawiającym siedzącą postać kłobiecą (Pallas) z szyszakiem na głowie, wspartą lewą ręką na włóczni, w wyciągniętej prawej ręce trzyma wieniec laurowy; u jej stóp dwoje dzieci dźwiga owalną tarczę.

Część I obejmuje wykład natury i własności funkcji oraz zrównań algebr., działania w odmiannach funkcji i sposoby w rozwiązywaniu zrównań sachedsze. — Na końcu tomu: Wypis materji oraz 1 tablica.

Tom II, podzielony na 6 rozdz., omawia linje geometryczne (sic), własności krzywych, odnogi nieskończone, przecięcia linii krzywych, własności linii przestępnych itp. Na końcu Wypis Materji i 7 tablic.

Bibl. Jagiell. posiada egzemplarze s dwoma odmiennie tłoczonymi tytułami.

Chrept. — Jag. — Ossol. — Uniw. lwow. — Wileńs. — Zelińs.

— ob. Dmochowski Fr. — Institutum (1774) — Janowski Jakób (1775) — Jaskiewicz Jan — Popisy (1771) — Przybylski Jacek — Scheidt Franciszek (O elektryczności 1786) — Siarczyński Fr. (1789) — Sterne.

Prace Jana Śniadeckiego były pomieszczone w ostatnich latach XVIII w. (aż po rok 1805) w „Ephemerides Viennenses“.

Dalszych jego pism i bibliografji do niego się odnoszącej należy szukać w poprzednich tomach „Bibliogr.“ (wiek XIX), gdyż główna jego działalność przypada na wiek następnny.

Tu tylko wymieniam z nowszych: Sto lat myśli II 377. — Struve Hist. logiki 1911 str. 212 oraz Wstęp do filozofji 1903. — Bieliński Stan nauk matem. 1890; Uniw. wil. I, II, III. — Wrzosek Jędrzej Śniad. 1910 (2 tomy). — Janik Kółtąj 1913. — Tokarz Ostatnie lata (1905) tom II 259. — Smoleński Przewrót umysł. str. 257. — Straszewski Dzieje filoz. myśli I 1912. — Wiersbowski Materjały II. — Birkenmajer Udział Polski 1917 s. 27. — Bartoszewicz Szkice i portrety I (1929) str. 239 (o jego zatargach z Oraczeswskim). — Leniek Książka pam. 1888 str. 157 i str. 89 (tu program wykładanych przez niego nauk w szkole Nowodw. w r. 1771). — Korbut Liter. II 307—310 (tu obszerna bibliogr.).

Leniek l. c. nie uwzględnił ciekawej wiadomości, podanej przez Balińskiego (Dzieła I 12), wedle której Śniadecki pierwszy w Polsce wykładał „Ekonomię polityczną“, a to na podstawie dzieł fizjokratów, dostarczonych mu przez Kółtąja.

Nieznaną mowę Śniad. z r. 1784 (z rękop. na cześć Żołędziowskiego ogłosił L. Kamykowski w „Pracach nauk. oddz. warsz. Komisji do badania dziejów wych.“ z r. 1925/6.

Liczne rękopisy do śniadeckiego się odnoszące są w bibl. Jagiell.

ŚNIADECKI Jędrzej († 1838). Mowa o Niepewności Zdań i Nauk, na doświadczeniu fundowanych, przy otwarciu Nauk w Szkole Głównej Litewskiej z Ru 1799. na rok 1800. Czytana przez Jędrzeia Śniadeckiego Medycyny Doktora, Chemii y Farmacyi

w tężże Szkole Głównej zwyczajnego Professora (1799). w 4ce, str. 22.

Na str. 5 mówi o czuciu zmysłowem. Przedstawia niedostatki chemji. I fizyka opiera się na czuciach. Stąd błędy Stala, Meyera, Des Cartesa (str. 19). Wspomina z podziwem „Filozofję czystego rozumu“, ale podnosi także potrzebę krytyki doświadczenia.

Przedruk w III tomie „Pism“. — Wrzosek Jędrzej Śniad. 1910 t. I.

Czartor. — Dzików — Jagiell. — Warsz. uniw.

— Początki Chemii stosownie do terażniejszego tej umiejętności stanu dla pożytku uczniów i słuchaczów ułożone y za wzor lekeyi akademickich służyć mające. Przez Jędrzeia Śniadeckiego Filozofji i Medycyny Doktora, Chemii i Farmacyi w Szkole Głównej Litewskiej Zwyczajnego Publicznego Professora. Tom pierwszy. W Wilnie w Drukarni Akademickiej Roku 1800. w 8ce, k. 7 nlb. str. 401 (powinno być 400, bo str. 90 opuszcz.). — Tom drugi. w 8ce, 2 k. tyt., str. 326 i k. 19.

Obacz Bibl. XIX wieku (tom IV, 300), gdyż dzieło to tam należy.

— ob. Porządek materji (1787).

I jego również bibliografji trzeba szukać w tomach poświęconych XIX w. — Z nowszych prac wymieniam: Wrzosek Jędrzej Śniadecki 1910 (w t. II zestawiona bibliografja). — Trzebiński w Arch. hist. medyo. V (jako o lekarzu). — Sto lat myśli I 411. — Bieliński Uniw. wil. I—III. — Struve Wstęp kryt. 1903 oraz Historia logiki 1911 str. 223. — Straszewski Dzieje myśli I 1912. — Korbut Liter. II 310—314. W bibl. Jag. są liczne rękopisy do niego się odnoszące.

Śniatowski (Guliński) Jan ob. Guliński (tom XVII str. 465) — Schott And. (Analecta 1757).

Uczył jęz. polsk. w gimn. gdańs.

ŚNIECZYŃSKI P. Princeps Dignitas in Sacra Civilique Republica primatibus Regni Poloniae amplissima, Celsissimo Principi Illustrissimo & Reverendissimo Domino D. Christophoro Antonio in Słupów Szembek, Dei et Apostolicae Sedis gratia Archiepiscopo Gnesnensi, legato nato Regni Poloniae et M. D. L. Primati Primoq; Principi Abbati Tinecensi ob auctoritatem et

sanctitatem aptissima inter Metropolitanæ Cathedralis auspiciis à Primatiali Karnkovicano Collegio Societatis Jesu cultu panegyrico recognita. Anno Principis Saeculorum MDCCXL. 1740. (Ponaniae. Typ. Coll. S. J.) fol., k. nlb. 21.

Na egzemplarzu współcześnie dopisano: Auctore P. Śnieczyński.

Ob. Szembek.

Jagiell.

Śnieg, ogień ob. Wojniłowicz Mich. (1680).

Śnieżek Michał ob. Niklewicz Jac. Phil. (Arboretum 1758).

ŚNIEZNIC Jan. Łzy smvtne po zesciv Nieboszczyká zacney Pámieci Ięgo Msci Pana Pielgrzyma Słupskiego Pisány Przez Iana Śnieznica. W Poznaniw. W Drukárny Ianá Wolrábá, Roku P. 1627. w 4ce, k.-10 (sygn. C₂).

Na tytule trupia główka, tytuł w ramkach.

Na odwr. tyt. „Brog”. Pod herbem: Stáro-żytnych Leszycow ze cney krwi spłodzony W domn przeczonym Słupskich jesteś urodzony... Ded. Dorocie Słupskiej. Wojciechowska Z dziejów książki 1928 str. 309. — Maciej III 714.

Bawor. — Czartor. — Jagiell.

Snobeck Paulus ob. Gnapheus (Prima 1541).

SNOCK Łukasz. Trostbüchlein die Krancken damit zu besuchen. Oder, Christliche Betrachtungen, Gebett vnd Trostsprüche, wie sich ein Mensch zu einem seligen Sterbstündlein, vnd Abschiedt auss diesem leben Christlich vorbereiten, vnd wider alle Anfechtungen des bösen Geists heilsamlich verwaren sol. Auss der heiligen Schrifft dess H. Göttlichen Worts, vnd Schrifften der reinen alten Kirchenlehren zusammengezogen: Vnd der Christlichen Euangelischen Gemein zu Santen, zum glückseligen newen jahr verehrt. Durch Lucas Snock, Burgern zu Crakaw. Gedruckt, zu Franckfurt am Mayn, bey Anthoni Hummen. 1618. w 8ce, str. 63.

Na odwr. k. tyt. mówi autor, że był wychowany na młodych lat w Santen. Poczem Vorrede an die evang. Gemein zu Santen. Na dziełko składają się wyjątki z psalmów, z ewang. i z pisarzy kościelnych.

Podają to dziełko, ale z zastrzeżeniem, gdyż „Crakaw” wymieniony w tytule nie oznacza zapewne Krakowa polskiego.

Czartor.

Snopeczek mirry ob. Skibicki Stan. (1683).

Snopek mirry z Ogrodu Getsemańskiego albo żalose gorzkiej męki syna Bożego podczas Postu Wielkiego na passyach około godzin niespornych po południu Rozpamiętywanie, dla zapalenia miłością, serc ludzkich ku niewinney męce Pana Zbawiciela naszego Jezusa Chrystusa, oraz ku Przenajświętszey Maryi Pannie Bolesney. w Kaliszu 1646. w 12ce.

Hauenst. Catal. 38.

Zaciężki zbiorok, z którego edycja polska jest przeróbką, uosił tytuł: Fasciculus myrrhae. W ciągu w. XVII—XVIII miał dużą ilość wydań, począćci nie dochowanych. — Obacz tom XVI str. 173.

Polską edycję z r. 1683 ob. pod Skibicki Stan. — Edycję z r. 1687 obacz pod Charzewicz. — Edycje liczone z w. XIX (1827 do 1870) ob. w Bibl. IV str. 301.

— **Gorzkiej Miry, Albo Krotkie Nabozenstwo Do Nayświętszych Pięciu Rąn Chrystusowych.** To iest, Koronka Seraficka, Z Krwawionych Męki Chrystusowey uwita kwiátkow. Ktorą O. S. Franciszek Zywy SS. V. Rąn Chrystusowych Uczestnik. Swięzey niepamiętnego światá podáie pamięci y nabozeństwu. ZÁ Dozwoleniem Stárszych. w Warszawie. w Druk. OO. Schol. Piar. w 12ce, k. 24 nlb.

Na odwr. facultas Stef. Wierzbowskiego z r. 1705. Zawiera: modlitwy, exortacyk do pobożności (k. B₁), litanje, koronki etc. Ossol.

— Toż... Warszawa, 1707. w 12ce. Edycję z r. 1712 ob. pod: Rakiewicz.

— Toż... w Warsz., S. J. 1741.

— **Mirowy Nayślodszezo Drzewa Krzyza Zbawiennego Pana Jezusa, Wdziecznym y Rozlicznym Nabozeństwem Zakwitaiący.** W Sprawiedliwym Polu, Trybunału Koronnego, Nayiasnieyszey Rzeczypospolitey Polskiej, w Mieście Lubelskim, w Bazylice Królewskiej Fundacyi, Wielkiego Kazimierza Krola Polskiego, u WW. OO. Braci Zakonu Kaznodziejskiego, Synow Świętego Patryárchy Dominika. Pilynych Strożow z Herbownym czułym Pieskiem Fundatorskiemi Dobrodziejstwami do Pasterskiego Serca Przykrę-

powany. Przeświewnymi Promieniami Herbownego Leliwy Zobligowany J. W. Naprzewielebniejszemu JMci Xiędzu Antoniemu Hrabi na Łohoyску, y Berdyczowie, Tyszkiewiczowi, z Bożey y Apostolskiej Stolicy łaski Biskupowi Zmudzkiemu, Kanonikowi Katedralnemu, y Proboszczowi Kaplicy Krolewskiej Jagiellonskiej Wilenskiej &c. &c. Roku, ktorego Snopek Mirrowy Zbawiciel, na Krzyżu w życiu usychając swoim, nam Zbawiennym Zyciem w Krzyżu drzewie żywota rozkwitł 1744. Z pozwoleniem y potwierdzeniem Starszych. (1744). w 8ce, k. nlb. 12.

Na odwrocie tytułu staloryt: herby Tyszkiewiczów i insygnja biskupie.

Po dedykacji (k. 4) idzie przedmowa do Czytelnika, Facultas ordinis (z daty 1748), appr. censoris, powinności brackie oraz na 4 k. „Pobożny wierszopis z Parnasu Katolik do kijowskiego biskupa Jędrzeja dominikana wiążącego (sic zam. wiążącego) krzyża partykulę znaczną z Kiowa“ — oraz „Muza Pobożna“. Jest to historia wierszem o cudownem słoeniu enastki krzyża w lubelskim kościele przez bisk. Jędrzeja, darowanej sobie przez XX. kijowskich ze skarbu 1420 r. Ossol.

— Mirry z ogrodu Getsemańskiego, albo żalność gorzkiej męki Syna Bożego co Piątek a mianowicie podczas Passyi w Niedzielę Postu Wielkiego po południu około godzin nieszpornych rozpamiętywanie, za staraniem y kosztem Ichmościów Panów Braci y Siostr Konfraternij Rocha S. przy kościele Farnym S. Krzyża w Warszawie założony, zebrany y do druku podany. Roku P. 1753. Za dozwoleciem Starszych w Warszawie w Drukarni J. K. M. Soc. Jesu. w 8ce, ark. B.

Warsz. uniw.

— Toż ... S. Krzyża w Warszawie założoney, zebrany, y do druku po trzy-naste podany Roku Pańskiego 1755. Za dozwoleciem Starszych. W Warszawie w Drukarni J. K. M. Collegium Soc: Jesu.

Zarazem:

Formularz nabożeństwa codziennego... i Sposób jak nabożnie obchodzić groby na Wielki Piątek. w 8ce, k. nlb. 12.

Warsz. uniw.

— Toż... rozpamiętywanie... Kraków. w Drukar. Michała Dyaszewskiego 1757. w 8ce, kart nlb. 10.

Kraśniń.

— Toż... Bożego podczas Postu wielkiego na passyach około godzin nieszpornych po południu. Rozpamiętywania dla rozpalenia miłością serc ludzkich ku niewinney Męce Pana y Zbawiciela naszego Jezusa Chrystusa, Iako też y napół Boleiącey Przenajświętsz. Maryi Panny. Roku Panskiego 1758. Za dozwoleciem Starszych do druku podany. W Krakowie w drukarni Sebastjana Hebanowskiego IKM. Typ. 1758. w 8ce, k. 16 nlb. Ossol.

— Toż... rozpamiętywania. poszosty raz do druku podany. Cum permissu Superiorum. we Lwowie w Drukarni Iana Filipowicza I. K. Mci S. y Typographa roku 1762 dnia 12 stycznia. w 8ce, kart 8.

— mirry gorzkiego rozpamiętywania męki Jezusowey, na passyach dyscyplin postnych w kościele Wisniowieckim WW. OO. Karmelitów Bosych, przy licznyim zgromadzeniu, zebrany... Poczajów. 1770. w 8ce.

Edycje z w. XIX ob. Estr. Bibl. IV. 301. Kijowa.

— [Toż po litewsku pt.:] Pedelis miros saldziansi medi Krisians I. P. sawinyo-turis... Snopek mirry naysłodsze drzewo Krzyża w sobie maiaący. Napisany r. 1750 w Wilnie.

Dedykacja A. D. Tyszkiewicza Biskupa Żmudzkiego.

Dzien. Wil. 1824 I 284. — Joher 6750. Ob. Pedelis.. (w Dopelnieniach).

— ob. Caraffa Winc. (1646, 1757) — Fasciculus mirrae — Grzybowski Ambr. (1674) — Niestojewski (1712) — Odgłos (1745) — Rakiewicz X. Aug. (1712) — Skibicki St. — Snopeczek. — modlitw przez zakonników św. Ducha Bazyl.

Druk gocki.

Przeździec.

— nabożeństwa Kongreg. N. P. Maryi ob. Kozłowski P. (1646, 1657, 1660, 1662, 1666).

— w kawalkacie ob. Krzyszkiewicz Ign. (1673).

— z ziarnem ob. Cerenowicz Zyg-
munt (1760).

— Zygmunta III ob. Olszewski J.
(1632).

Snopkowska Joanna ob. Bonawen-
tura od S. Stanisława (1671).

Sny ob. Daniel (Agricola 1533) —
Duńczewski St. (Kalendarz na r. 1737) —
Głogowczyk (1501) — Interpretatio
somniaurum (1721) — Poklatelyki Stan-
isław (dobrych obrona 1594) — Sen-
nik — Somnia — Wykład (snów 1792
i 1793)

SOAREZ Cyprian S. J. (Suarez)
(1547 † 1617). De Arte Rhetorica Libri
Tres, Ex Aristotele, Cicerone, Et Qvincti-
liano Praecipve Deprompti. Auctore Cy-
priano Soarez Sacerdote Societatis Jesv.
Additae Svnt Tabvlae Rhetorices, Per
Lvdovicvm Carbonem Selectae. Dan-
tisci, Sumptibus Georgii Förster Anno
M.DC.XLV (1645) Cumpermissu (sic)
Superiorum. w 8ce, k. 4 nlb., str. 182
i k. 1 nlb.

Na odw. tytułu dwa wierszyki łac.: 1) Em.
Alvaresa S. J. ad lectorem. 2) Mich. Ve-
neyasa S. J. ad eundem. Poczem przed-
mowa Soareza do czytelnika oraz Autoris
prooemium. W niej wychwala studjum
retoryki i djalektyki, jako podstawy wy-
kształcenia, zwłaszcza zaś niezbędne
chrześcijanom.

Podręcznik dzieli się na 3 części: Liber I.
Quid zít rhetorica (do str. 39). — Liber II.
zawiera: Recepta, quae oratori perutilia
sunt (do str. 63). — Liber III: Elocu-
tionis ratio (do str. 126).

Jak z tego wynika część I jest ogólną i teo-
retyczną, dwie dalsze mają charakter prak-
tyczny. W cz. I podaje definicje różnych
pojęć zasadniczych np. co to jest argu-
ment, notatio, conjngata, repugnantia,
amplificatio itp. — W cz. II mówi o roz-
kładzie mowy, o używaniu argumentów,
ratiotinatío, entytemat, epieheremat, exem-
plum, peroratio itp. — W cz. III de or-
natu, de verbis simplicibus, ũe metaphora,
de meronymia, de catharesi, de ironia,
de origine orationis, de periodis, de arti-
ficio memoriae, de gestis.

Jako dalszy ciąg idzie od str. 127—184
a osobnym tytułem: Tabulae Rhetoricae
Cypriani Soarii Sacerdotis e Societate Jesv.
Sive totius artis Rhetoricae absolutissimum
Compendium. A Ludovico Carbone Con-
staciaro, Sacrae Theologiae in almo Gym-
nasio Perusino olim publico professore,

singulari iudicio, et industria selectum.
In gratiam studiosae iuventutis.
Jest to schematyczne ale bardzo obszerne
streszczenie podręcznika Soareza, mające
ułatwić opanowanie przedmiotu.

Jagiell.

— De Arte Rhetorica Libri Tres,
Ex Aristotele, Cicerone, Et Qvinctiliano
Praecipve Deprompti. Auctore Cypriano
Soarez, Sacerdote Societatis Jesv. Ad-
ditae Svnt Tabvlae Rhetorices, Per
Lvdovicvm Carbonem Selectae. Dan-
tisci, Sumptibus Georgii Försteri, Anno
cIoIocLi (1651). Cumpermissu (tak)
Superiorum. w 8ce, k. 4 nlb., str. 184.

Na odwrocie tytułu te same wierszyki, co
w poprz. edycji — oraz na 3 k. tesame
przedmowy. — Od str. 127: Tabulae Rhetoricae... a Ludovico Carbone A Costa-
ciario Sacrae Theologiae... prof. — Jest to
więc przedruk poprzedniego wydania.

Jagiell.

— Cypriani Soarii Societatis Jesv
De Arte Rhetorica Libri Tres, Ex Ari-
stotele, Cicerone, Qvinctiliano, Praecipve
deprompti. Huic Editioni Accedvnt Ta-
bvlae, seu Artis Rhetoricae absolutis-
simum compendium Lud: Carbonis
à Constaciaro S. Th. Professoris in
gymnasio Patavino. Calissii, Typis Col-
legii Societatis Jesv. Anno Domini 1678.
w 8ce, k. tyt., str. 240.

Od str. 161 idą: Tabulae... Rhetoricae.

Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— Toż:... 1682. w 8ce, k. t., str. 240.

Od str. 161: Tabulae... Rhetoricae.

Jagiell. — Ossol. — Wileńs.

— Toż:... 1685. w 8ce, k. t., str. 254.

Od str. 176: Tabulae... Rhetoricae.

Czartor.

— Toż:... deprompti. Huic editioni
accedunt Tabulae seu Artis Rhetoricae
absolutissimum compendium Lud: Car-
bonis Constanciaro S. Th: Professoris
in gymnasio Patavino. Calissii, Typis
Collegii Societatis Jesu Anno Domini
1696. w 8ce, str. 254.

Wilder w r. 1911 cenil 3 rs.

Jagiell. — Zielińs.

— Toż:... Lnblini 1691. w 8ce,
str. 238.

Czartor. — Wileńs.

— Toż:... Dantisci 1696. w 8ce.

— Toż:... deprompti. Huic editioni
accedunt Tabulae, seu Artis Rhetoricae
absolutissimum compendium Lud. Car-

bonis a Constantiario S. Th. professoris in Gymnasio Patavino. Calissii, typis Collegii Societatis Jesu, anno Domini 1706. w 8ce, str. 254. Jagiell.

— Toż:... Calissii typis Collegii S. Jesu 1734. w 12ce.

— Toż:... Coloniae Gedyminae. Vilnae. (Bez roku). w 8ce.

— Compendium Rhetoricae... seu Tabulae ejusdem, tribus libris comprehensae. Posnaniae, S. I. 1703. w 12ce, str. 82.

— Compendium Rhetoricae, P. Cypriani Soarii Societatis Jesu Seu Tabulae Ejusdem, tribus libris comprehensae Editae. Posnaniae Typis Collegii Societatis Jesu Anno Domini 1713. w 12ce, k. t., str. 110. Jagiell.

— Toż:... comprehensae editae. Posnaniae Typis Collegii S. J. 1719. w 12ce, str. 115, nlb. 3.

Cbłędow. Dodat.

Zielińś.

— Toż:... Sandomiriae 1721. w 12ce, str. 107.

— Toż:... Sandomiriae 1725. w 12ce, str. 84.

— Toż:... Calissi 1726.

Katal. Bielsk. Sch. P.

— Toż:... Posnaniae typis Collegii Societatis Jesu anno Domini 1727. w 12ce, str. 98. Jagiell.

— Toż:... Calissii Typis Collegii S. R. M. Societatis Jesu Anno Domini 1734. w 12ce, str. 87.

Jagiell. — Ossol.

— Toż:... Varsaviae A. D. 1742. w 4ce, str. 88.

— Toż:... typ. Soc. Jesu. w 12ce, str. 118.

Ossol.

— Toż:... Lublini, typis Collegii Societatis Jesu anno Domini 1743. w 12ce, k. 1, str. 136.

Jagiell. — Kazim. Dolna.

— Toż:... Vilnae typ. Akad. S. Jesu 1748. w 8ce.

— Toż:... Vilnae 1762. w 8ce.

— Rhetoricae Cypriani Soarii è Societate Jesu. Explauatio Item Orationes Ciceronis majores Et ex classicis Authoribus selecta Quae in Gymnasiis Societatis Jesu praelegi solent In Schola Rhetoricae Nesvisii Typis Radivilianis

Coll: Soc: Jesu. Anno 1764. w 8ce, k. 214 nlb., 1 karta czysta i 48 nlb. (sygn. Kk₈).

Na karcie przed k. tyt. między winietami Errata. — Na odw. k. tyt. zaczynają się Notae in librum I. Rhetoricae Cypriani Soarii.

Dzielnko to jest komentarzem do pracy Suareza, nłożonem w formie pytań i odpowiedzi. Komentarz ten bywa czasem obśarniejszy jak tekst odpowiednicb rozdziałków Suareza. Widocznie tekst Suareza był dla młodzieży szkolnej za trudny i starało się go sformułować przystępniej i praktyczniej.

Od k. M₆: Appendix De Oratione Sacra Sen Inventione Concinatoria. Dotyczy specjalnie kazań, od Soareza jest niezależne.

Od k. P idzie wybór tekstów pt. Authores in schola rhetoricae praelegi soliti. M. Tulli Ciceronis Orationes selectae. Oratio I. Pro T. Annio Milone. — Na k. 132 v. Pro Lege Manilia seu de imperatore Pompeio deligendo. Oratio II. — Na k. 148 v. Pro Marcello Oratio III. — Na k. 155 v. Philippica Secunda Oratio IV. — Na k. 182 Corneliae Nepotis Vitae Excellentium Imperatorum. Pars posterior. — Na 48 kartach następujących po k. czystej znajdują się: P. Virgillii Maronis Aeneidos Liber III. i IV. i Q. Horatii Flacci Odae Selectae. Wszystkie teksty opatrzone komentarzem i notami.

Dzięków — Jagiell. — Warsz. uniw.

— Tabulae Rhetoricae sive totius artis Rhetoricae absolutissimum Compendium à Ludovico Carbone Acostaciario selectum. Lublini Typis Societatis Jesu Anno Domini 1714. w 12ce, str. 139.

Bibl. klaszt. w Kazim. Dol.

— Cypriani Soarii Societatis Jesu Tabulae Rhetoricae Sive Totius Artis Rhetoricae Absolutissimum Compendium Reimpressum Leopoli Typis Coll: Soc: Jesu A: D: 1717. w 8ce, k. t., str. 111. Jagiell.

— Toż:... Compendium a Ludovico Carbone Acostaciario sacrae theologiae in Alma Gymnasio Perusino, olim publico professore, singulari judicio et industria selectum. In gratiam studiosae iuventutis. Lublini, Typis Societatis Jesu. Anno Domini 1722. w 12ce, str. 137.

Drohob. — Jagiell. — Wileńś.

— Toż: Vilnae 1723. w 8ce.

Wileńś.

— Toż:... Calissii 1726. w 12ce.

Wileńś.

— Toż:.. Compendium a Lud. Carbone Acostaciario S. Th. in almo Gymn. Perusino olim publ. Prof. singulari iudicio et industria selectum, in gratiam studiosae iuventutis. Lublini 1730. w 12ce, str. 131.

— Rhetoricæ sive totius artis rhetoricæ absolutissimum compendium reimpressum. Leopoli, typis Collegii Societatis Jesu A. D. 1741. w 8ce, str. 91.

— Toż:.. Vilnae 1742. w 8ce. Jagiell.

— Toż:.. Vilnae 1748. w 8ce. Wileńs.

Kraszewski Wilno IV 271.

— Toż:.. Ludov. Carbone Constaciario Th. Prof. in gymn. Patavino in gratiam stud. iuvent. Vilnae S. J. 1762. w 8ce.

Dziekoński Hist. retoryki w Polsce str. 19 i 49. — Brown Bibl. pis. S. J. 492 i 3.

Soarez Franc. ob. Suarez.

SOAREZ (de) Jozé Joachim, baron. Vita de Augusto (II) rey de Polonia. Londini, 1739. w 8ce.

Soarez Karol ob. Suarez.

SOBAŃSKI Bernard. Odpowiedź ze strony JWW. Jana Kazimierza Kawalera Orderow Polsk. y Eleonory z Piotrowiczow Makowieckich Kasztelaństwa Słonimskich przeciwko JW. Ogińskiemu Hetmanowi Lit. dłużnikowi, a JWW. Mierzejewskiemu Strażnikowstwu Polnym Koronnym Współwierzycielom i innym (1799). fol., sygn. F₁.

Dodane na 1 k.: Od Kredytorów przeciwko JWW. Makowieckim względem zażądanego łączenia ich Aktoratu ad principale decisionem zasuspendowanego (1799). —

Dopisano: Bernard Sobański Regent i adwokat Sąd. Gł. (wnosił). Jagiell.

— Prośby zawierające w sobie Kategorie WW. JPP. Tytusa Krassowskiego Kapitana Pułku 2go byłych Woysk Litt., Jana Millera Burmistrza miasta Wilna, Kala i Webera Uczestników handlu z JWW. Morawskimi i Rozwadowskimi. Wilno (1799). fol., kart 4.

Pułk. ross. Morawski zabierał pieniądze pułkowe przeznaczone na mundury i na gałę i te trwonil, ufny w poparcie ojca generała ros. — Krassowski pokrywał te nadużycia ze swoich fundusów. Morawski

zobowiązał się go zaspokoić, lecz nie dotrzymał. — Dopisek: Bernard Sobański Regent i adwok. Sądu Gł. Litt. Jagiell.

— Replika JW. JP. Michała Grzegorza z Konopnice Hrabi Grabowskiego Generał-Lieutenanta byłych Woysk Litewskich Orderu S. Aleksandra Newskiego Kawalera przeciwko JW. JP. Pawłowi Grabowskiemu Generał-Lieutenantowi i Sądowemu Wólkow: Staroście Orderow Polskich Kawalerowi Dłużnikowi a JWW. i WW. Jelskiemu Podkomorzemu Starodubowskiemu, Sołtanowi Marszałkowi Litt. Woyniłowiczowi ex Sędziemu, Korbutowi Czesznikowi Nowogrodzkim, Puzynie, Jabłońskim i dalszym Kredytorom (1799). fol., kart 7.

Dopisek: Bernard Sobański Regent.

Jagiell.

— Sprawa W. Pani Teresy z Kulikowskich Lubańskiej Obożney Powiatu Pińskiego z WW. JPP. Klemensem Oycem Mikołaiem Synem Orzeszkami Strażnikiem i Strażnikowiczem Pińskimi, W. Piotrem Borkowskim Pomocnikiem oraz z WW. JPPanami Józefem Orzeszką Prezydującym, Ignacym Szczepanowskim, Janem Suzinem Sędzią Grodz: Kobryńskim. O wyznaczenie z WW. Orzeszkami i Borkowskim obojętnego grodzkiego Sądu. (Wilno 1799). fol., sygn. C₂.

Zarzuca Mik. Orzeskowi, iż zabił Alexego Sachwona poddanego Lubańskiej i naszedł kary. Jest opis napadu zbrojnego (zajazdu). — Dopisek: Bernard Sobański Ex Regent Sąd. Gł. i adwok. Jagiell.

— Sprawa WW. IPP. Leona Rybińskiego Podpołkownika Woysk byłych Litewskich, Felicyana Mackiewicz Regenta Granicznego Nowogródz: z WIP. Jozefem Jeśmanem Woyskim Parnawskim. Po Appellacyi od dekretu oczewistego Ziem: Nowogrodz. w Ru 1797 9bra 11. V. S. zapadłego pod ostateczne rozpoznanie przychodząca (1799). fol., 5 k. nlb.

Dopisek: Bernard Sobański Regent był. Sądu Gł. Litt. indukował. Jagiell.

— Sprawa WWP. Nikodema i Anny z Odachowskich Tubielewiczow Strażników Derpskich, Antoniego i Konstancyi z Szewkowskich Sidorowiczow

z WW. IPP. Karolem i Eleonorą Las-kowiczami Prezydentami Ziemstwa Lidz. pretensorami udzielnie z WW. IPP. Ignacym Pisarzem Ziemskim, Adamem Stolnikiem, Antonim Miecznym Urzęd-nikiem Słonimskimi, Stanisławem Puł-kownikiem, Michałem, Alexandrem i Jó-zefem Porucznikami Woysk byłych Litt. Szukiewiczami (1799). fol., sygn. G₂.

Dopisek: Bernard Sobański Regent Sądu Gł.
Litt. był. Jagiell.

— Sprawa JW. Ignacego Wendorfa Rotmistrza Kawaleryi byłych Woysk Litew: Orderow Poll. i Maltańskiego Kawalera JW. JX. Marcina Poczobuta Rektora, Orderow Poll. Kawalera, WW. Kazimierza Ruszczyca Pułkownika, Do-minika Ablamowicza Komornika Troc: Antoniego Zaremby Szamb., Petronelli Eysmontowey i dalszych Wierzycieli w Stopniu X. Bawera Rektora Szkół Nowogrodz: osobno W. IP. Dominika Ablamowicza Komornika Trockiego tu-dzież Starozakonnego Józefa Rubino-wicza Kupca i Obywatela Miasta Grodna z JW. Karolem Morawskim Generałem Maiorem Woysk Ross. Debitorem, JWW. Janem względem Starszeństwa Mażeń-skiego, Teofila z JOO. Xiążąt Radzi-willów wrzód Morawską teraz Rozwa-dowskiemi Rotmistrzowskiem Kawaleryi Woysk byłych Litewskich Naostatęk z JW. Anną z Jundziłłów Morawską Generałową Ross. do złożenia fundu-szów majątku dłużnika pociągnionemi. B. w. m. (1799?). fol., ark. W₂.

Dopisno: Bernard Sobański Regent i adwo-kat Sądu.

Por. wyżej: Prośby. Jagiell.

— Krótka Refutacya ze strony WIP. Wygonowskiego Chor: byłych Woysk Litt. przeciwko Maciejowi Ru-steyce Woytowi i dalszey Włosci Sta-rostwa Borciań: Akcyą Kryminalną podpału Gumna dopełniającym (1799). fol., k. 3 nlb.

Zarazem:

Dodatkowe Obiaśnienie sprawy WW. WP. Wincentego y Maryanny z Prze-smyckich Wygonowskich Chorążych byłych Woysk Polskich z Włością Sta-rostwa Borciańskiego i z opey woytami

i Plenipotentami czyli wszelkich Ak-cyów naczelnikami Macieiem Rusteyką, Symonem Tolłoczka, Macieiem Cybul-skim i Macieiem Kuczyńskim ku osta-tecznemu Sądu Gł. Litt. zdefiniowaniu idącey. fol., k. 2 nlb. (bez końca).

Dopisek: Bernard Sobański Regent i adwokat
Sądu Gł. Litt. Jagiell.

— ob. Kuncewicz S. (Sprawa).

Zapewne i wiele innych pism, pomieszczo-nych w Bibl. pod nazwiskami klientów było wnoszonych przez niego.

SOBAŃSKI Hugo. Propositiones Theo-logicae Scholastico-Dogmaticae Menti S. R. E. Conciliorum, atq; SS. Patrum Conformes. Amplissimo Nomini Illu-strissimi Reverendissimi Domini Flor-iani Amandi de Janowek Janowski Divina Vocatione Archi-Caenobii Ty-necensis Abbatis, S. Theologiae Doctoris, Canonici Cathedralis Cracoviensis Nun-cupatas [poprawiono atramentem na: nuncupatae], Quas pro publicis Dispu-tationibus Expositas defendendas susce-perunt RR. FF. Hugo Sobański Profes-sus Lubinensis, & Maurus Łacki Professus Tynecensis, O. S. P. Bened-icti. In assistentia AA. RR. PP. Cae-lestini Dydzinski Professi Tynecensis, & Ildephonsi Konopka Professi Lubi-nensis Actualium in Archi-Caenobio Tynecensi S. Theologiae Professorum Annō MDCCLXXV (1775). Diebūs ul-timis Junii. (Na końcu: Pro Missu Su-periorum. Typis Collegii Majoris Uni-versitatis Cracoviensis. w 8ce, k. 10 nlb.

Po dedykacji idzie 11 tez ex tractatu de Sacra Scriptura i 12 ex tractatu de incarnatione. Ossol.

— Propositiones Theologicae Dog-matico-Critico Scholasticae. Ad Mentem Sacrae Scripturae, Conciliorum, atque Sanctorum Patrum Expositae. à RR. PP. Hugone Sobanski Professo Lubi-nensi, & Mauro Łacki Professo Tyne-censi Theologis consummatis Assisten-tibus AA. RR. PP. Majolo Konopka, & Ildephonso Konopka, Sacrae Theo-logiae Licentiatis, ac Ejusdem actua-libus in Archi Cenobio Tynecensi Pro-fessoribus, Professibus Lubinensibus, Con-gregationis Benedictino-Poloniae. Sub tempus Capituli Generalis in Monasterio

Lubinensi. Propugnatae. Annō Aerae Vulgaris 1780. Diebus Medijs Septembris. Cracoviae Typis Seminarii Episc: Acade: Dioecesa. w 12ce, k. nlb. 15 (sygn. B₆).

Są to tezy: De sacramentis, De Baptismo, De confirmatione, De Eucharistia etc.
Warsz. uniw.

SOBAŃSKI Izidor, paulin. Ray Nowy Najswiętsza Marya Przy Wniebowzięciu swoim w Kościele Práskim, Przez Jásnie Wielmożną Imość Pánią Zofią z Pocietów Węzykową Kasztelanową Ziemi Wielvnskiej Założony. Albo Rozaniec Wolnym głosem, przez W. Oycá Izydora Sobanskiego, Zakonu S. Pawła. Pierwszego Pustelnika, ná ten czas Professora Theologij Moralney ná Iásney Gorze Częstochowskiej, y Penitencyárnyuszá Apostolskiego przy Konkluzyi ogłoszony. Roku Pańskiego 1719 dnia 15. Sierpniá. z Dozwoleniem Stárszych. w Drukárni Jásney-Gory Częstochowskiej. R. P. 1720. w 4ce, k. nlb. 4 i 10 (sygn. C₂).

Na odw. snych. herb Pocietów i ósmiowiersz. Dedyk. Zofji Węzykowej. Tu wychwała Węzyków Michała, Jana, Maksym. i Pocietów. — Facultas podp. Bruno Janicki i Baz. Płaszczewski. — W kasaniu pełno pseudo erudycji (Hugo card., Jakób de Voragine, Rich. a S. Laur., Majolus etc.). Na k. B₂: „tak zginęła Anglia... że nie mął ale niewiasta przeklętym Kalwiua błędem awikłana rządy prowadzi“. Zapewne na się to odnieści do król. Elábiety? choć użyto czasu teraźniejszego.

Jocher 4907, 8804 (podaje ark. 9¹/₂).

Kraśń. — Ossol.

SOBAŃSKI Stanisław X. Palpebra Orbis D. Thomas Aquinus Oratorijs coloribus ad vivum Expressa & Perillustri et Reverendissimo Domino Josepho Porębski Canonorum Regularium Lateranensium Praeposito Calisiensi S. Nicolai oblata Per Stanislaum Sobański Canonicum Regularem Lateranensem, Monasterii Cervenensis Ordinarium Concionatorem Post publicam declamationem in Basilica Plocensi ordinis Praedicatorum factam ipsa Die Angelorum Doctori Sacra 1691. w 4ce, kart 14.

Na odw. str. tyt. herb Porębskich a pod nim 4 w. lac. Praypis X. Porębskiemu.

Kazanie ma tytuł Oculus Mundi.

Warsz. uniw.

SOBCZYŃSKI Sobek Antoni. Gemmae Philosophici Honoris, Eruditae In Pretium Virtuti X. V. V. D. D. Primae Laureae Candidatoaum (sic) Oblatae. Et Dum In Alma Universitate Cracoviensi Post Rigidum Examen. Ab Illustri Clarissimo & Admod: Reverendo Domino D. M. Ambrosio Buszydłowski, Philosophiae Doctore, ejusdemq; Regi ac Linguae Gallicae Ordinario Professore, Collega Majore, Ecclesiae Collegatae Sanctae Annae Cracoviae Scholastico. Praesente Magnorum Hospitum Concursu, Artium Liberalium & Philosophiae Baccalaurei publicè ex Cathedra ritu solenni crearentur, Ab Antonio Sobek Sobczyński, Ejudem Primae Laureae Candidato Metricis instrumentis Probatae. Annō quò Salvator Mundum Gemmis Salutis appetiavit. 1759. Die 27. Mensis Junii. Cracoviae. In Typographia Seminarii Episcopalis Academici. fol., kart 11 nlb.

Na odw. k. tyt. wóród armatury herb Staniszwskich „Pobóg“ i dwa esterowiersze. Dedykacja autora: Martino in Staniszwskie Staniszwski Terrae Nurscensis Pocillatori, Hastatae Cohertis Exercituum Regni Equiti, obejmuje 3 karty. Następuje: oda do S. Jans Kantego i podniętkowanie egzaminatorom Ambrożemu Buszydłowskiemu, Janowi Rygalskiemu i Antoniemu Czerchowskiemu. Bakałarzami zostali: Tomasz Karaniewicz, Józef Piotrowski Krak., Fabjan Jędrzej Gajewski, Tomasz Felkier, Grzegorz Zubrowski, Wejciech Kochański, Józef Snylarski, Kasper Nowacki, Jędrzej Znackeski. — Dla Sobczyńskiego napisał pochwałę Fabjan Gajewski. — Za rektorstwa Stanisława Mamczyńskiego.

Egz. Jag. ma tylkc 4 karty.

Jagiell. — Zamojs.

SOBECKI Jan Kazimierz, wikary Katedry w Frauenburgu († 6 maja 1712 r.). Virtus Regia S. Casimiri Principis Poloniae Magni Ducis Litvaniae In Ecclesia S. Stanislai Nationis Poloniae a Joanne Casimiro Sobeki panegyrica oratione celebrata. An. Sal. 1674 4 die Martij Romae Ex typographia Varesij MDCLXXIV. w 4ce, str. 14.

Praypis: Tomasz. Uieyskiemu Białupowi Kijewskiemu i Czernichow.

Jocher 5326.

Sobek Carolus ob. Gołowka Seb. (Opus 1777).

Sobeslavis Venceslaus ob. Erazm Rotterd. (De duplici 1525) — Varinus Camers (Apophtegmatata 1522, 1538).

Sobestyńska Z. ob. Brygida S. (Skarby 1698).

Sobie-Rad. Drugim Rad. [Poczem drugi tytuł:] Sobie-Rad. Drugim Rad. Czyli Powieść Moralna o Bliźniętach: Faryzynie i Azysie, z których pierwszy, sobą zaprzatniony, o innych nie dbał; drugi iedyną na tym założył szczęśliwość, aby był innym pożytecznym. Z Francuzkiego na Polski Ięzyk przełożona, a dla zabawy ciekawego czytelnika do druku podana. We Lwowie, w Drukarni Wd. Jozefy Pillerowy C. K. G. Typogr. R. 1782. w 4ce, str. 42 i k. 2 (Regestr Rozdziałów).

Zawiera 9 rozdziałów. Oprócz wymienionych w tytule bohaterów występuje Seima, Zelia, Ortogut. — Rzecz tłumaczona z fraucuskiego. Wrótki opiekujące się bliźniętami nazywają się bowiem Biefezantą i Narceysyną. Cała tendencja moralizująca.

Gubrynowicz Romans str. 24.

Branic. — Jagiell. — Krasinś. — Zielinś.

Sobiecka Wer. ob. Płochocki J. (1776).

SOBIENIOWSKI (Laureum Stanisl. et aureum lauretum Stanislao Żółkiewski 1640) ob. tom XXII, str. 100 (Malski And.).

Bywa i jemu przyznawane, ale Malski podisał dedykację.

— Pietas Academiae Zamoscensis erga illustr. patronum Thomam Zamojski (1638)... ob. Abrek And. (tom XII, 13).

— Adamantinus Sapientiae... ob. Arnold G. (1644).

SOBIENIOWSKI Józef. Resolutiones Dubiorum per Regulas Juris Canonici & Civilis ad disputandum In Collegio Juridico Universitatis Cracoviensis Propositae. Annō Domini 1777. Die 17. Aprilis. w 4ce, k. 6 nlb.

Dedykacja autora ojeu Józefowi Sobieniowskiemu, obywatelowi i kupcowi krak.

Na końcu: Defendatur publice in assistentia M. Francisci Matawowski U. J. Professoris, Ecclesiae Collegiatae SS. OO. Canonici, Contubernii Jurisperitorum Senioris. Ob-

jectis satisfaciante V. D. Josepho Sobieniowski, AA. LL. et Philosophiae Baccalaureo. Cum permissu... Rectoris.

Autor przedstawia 5 wypadków praktycznych, z tych trzy rozstrzyga wedle Jus civile, a dwa wedle prawa kanonicznego. — Powołuje się na jurystów: Dynus, Vivianus, Reiffenstuet. Jagiell. — Ossol.

Sobieraj Jan Adam ob. Perschkius Jakób (1712).

Sobieraj Mathias ob. Perschkius Jakob (1712).

SOBIERAY Michael, Mariaeb. Pruss. Cum Vir Nobilissimus, Amplissimus et Consultissimus Dominus Samuel Wilhelm, Prae-Consul Regiae Civitatis Mariaeburgensis meritissimus, D. XXV. Januarii 1690ccXIV. Fasces regiminis civici Solenni ritu Patribus civibusque applaudentibus iterum susciperet Felices eos faustosque precatur... Impressit Joann. Nicolai, Nobil. Senatus et Gymnasii Typogr. (1714). fol., kart 2.

Toruń. Koper.

Sobieraj Samuel ob. Perschkius Jakób (1712).

Sobiesciados ob. Ustrzycki A. Wincenty (seu de laudibus 1686).

Sobiesciana domus ob. Załuski Andrzej (Epistolae).

Sobiesciana nuptiae ob. Hacki Mich. A.

Sobiescy ob. Kozłowski Sz. J. (Tron pana 1751).

O rodzie Sob. ob. Kossakowski Monografje III.

Sobieska Anna, ksieni ob. Jan a Jesu (1641) — Łopeski Jan (1638, 1641).

Sobieska Jadwiga Elżb., żona Jakóba ob. Müller J. J. (1714) — Sobieski Jakób (Connubium 1691).

Fiukel III str. 1746.

Sobieska Katarzyna ob. Janicki Jan Wojciech (Luna 1650).

Sobieska Marja Teresa ob. Buchnowski And. S. (Panegyris).

Sobieska Marja Józefa z Wessłów ob. Franciszek Salezyusz (1751) — Madejski Idzi (Kazanie T. II 1755) — Osiecki Bruno (Primicye pracy 1738) — Rostkowski Maur. (1731) — Włocki Jan Franciszek (Przykłady 1750).

Finkel III, 1859.

Sobieska Marja Kazimiera (d'Arquien) żona Jana III... ob. Marja Kaz. (tom XXI, str. 168).

(Sobieska Marja Klementyna) (ur. 1702 † 1735), żona Jakóba III Stuarta. De' Costumi E Della Morte Di Maria Clementina Regina d'Inghilterra, di Francia, e d'Irlanda. In Roma Ed In Bologna Nella Stamperia di Lelio dalla Volpe. MDCCXXXVII (1737). Con licenza de' Superiori. w 8cc, portret, str. 60 i 1 rycina.

Na rycinie (portrecik zmarłej) podpis: Cor. Piseri fecit. Rozpoczyna przedmowa drukarza: Lelio della Volpe a chi legge. Poczem imprimatur Hier. Gazoni i Piusa Clerici.

Druk synoptyczny łac. i włoski.

Opisuje głównie pobożność i śmierć zmarłej. Na końcu 3 str. po włosku o jej stosunku do papieża Klem. XII i na 1 str. rycina z herbami (Polski i W. Bryt.).

Autorem jest zapewne jej spowiednik, może Paoli? Czartor.

— Toż:... Roma 1744 w 8cc.

— Solenne esequie (1735)... ob. Paoli.

— Academia funebre (Roma 1737)...

ob. Fabri.

— ob. Azon Philippus (Parentalia 1736) — Casabianca Fr. (Epicidium 1738) — Fabri Filip Ortensio (Academia 1737) — Paoli Seb. (Solenni Esequie 1735) — Saccarelli Carl (Vita 1734) — Saint George (Memorial) — Stuart — Wogan Ch. (Temide fortitude 1722).

Ob. t. XXII str. 167 (pod Maria Klementyna). Szajnocha Szkice I str. 347 (Wnuka). —

Katalog ręk. Ossol. nr. 441 i nast. — Finkel III str. 1800.

Sobieska Marja (księżna de Bouillon) ob. Legucki Jan (1740) — Mowy wyborne (1759).

Ob. tom XXII. 167.

Sobieska Teresa Kunegunda, żona Maksym. Emanuela bawar. ob. Amor (1694) — Bychowski And. — Chwałkowski Mikołaj (1686) — Dowmont Fr. (1694) — Lubomirski Teodor (1694) — Margowski Andrzej Rudolf (1694) — Maksymilian (tom XXII, 249) — Mielżyński Franciszek Walenty (1694) — Sartorius Joannes — Schultz Joan. — Żałuski Andreas Chrys. (Kazania 1696).

O wierszu napisanym dla niej przez Jana Sob., a będącym pióra prawdopodobnie W. Chrościńskiego (1694) obacz niżej pod Sobieski Jan.

Finkel III. str. 1860.

Sobieska Zofja ob. Sobieski Jakób (1676).

Sobleskich (z) ob. Ostrogska — Radziwiłłowa.

Sobleski Adam ob. Niewiarowski Stan. (Quaestio 1635).

SOBIESKI Aleksander (1677 † 1714). Manifest Naiśniejszego Krolewica Jego Mości Alexandra, Polskiego y W. X. L. Xcia, do Stánow Rzpłey Korony Polskiej y W. X. L. de raptu Naiás: Krolewiczow Ich Mościow Jakvba i Konstantyna. (Warszawa 1704). fol., k. 6 nlb.

Na pierwszej karcie jest: Actum in curia regia Varsaviensi feria sexta post dominicam Jubilatae proxima, anno Domini, millesimo septingentesimo quarto. (Obacz Bibliogr. t. XII, str. 38).

Jest to protestacja przeciw uwięzieniu krolewicza Jakóba i Konst. przez Sasów. Zaś na końcu Aleksander zaręcza, że nie wstępuje przeciw wolnej elekcji. W tekście Karol XII dołącza oświadczenie datowane w Heilsbergu 23 Decembra roku 1703, w którym zaręcza, iż wybór Jakóba na tron polski wszelkiemi siłami popierać jest gotów. Oblatował Wyhowski Daniel. Wizer. i roztrz. nauk. 1837 T. XIX s. 108. Egz. Ossol. oprawny z innymi współczesnymi ulotnymi drukami.

Czartor. — Dsików — Jagiell. — Kijów — Ossol. — Zielińs.

— Manifestum Serenissimi Alexandri Principis Regij, Poloniae et M. D. Lithuaniae, ad Status Reipublicae Polonae et M. D. L. de raptu Serenissimorum Principum Jacobi et Constantini Fratrum suorum factum, et ad Acta Curiae Regiae Varsaviensi Feria Sexta post Dominicam Iubilatae proxima Anno 1704. per Magnificum Danielem Wyhowski Capitaneum Niechoroviensem oblatum, demum ex Polonico Idiomate, Exterorum gratiâ, in Latinum vera et genuina interpretatione transpositum. Varsaviae die 19 Mensis Aprilis, Anno Domini 1704. fol., k. 4 nlb.

Treść jak wyżej.

Branic. — Czartor. — Dsików — Jagiell. — Kijów — Raczyńs. — Warsz. uniw. — Zielińs.

— Epistola Serenissimorum Alexandri et Constantini Principum ad Eminentissimum Primate[m] (Cardinalem Radziejewski).

W Śwładnie epistol. lat. Ostrowskiego 1747. fol. II, 47.

(**Sobieski Aleksander**). Głossá ná Manifest Krolewicá Iego Mości Aleksandra (1704). fol., k. 4 nlb.

Bez osobnego tytułu.

Jest to odpowiedź ze strony zwolenników Augusta II. Zarzca Sobieskim, że gwałcą Pacta conventa Jana III i konst. z r. 1631. Występuje z zarzutami przeciw wdowie (iż intryguje przeciw Francji). Broni wojsk saskich przed zarzutami łupieństwa (Aleksander był aresztą generałem saskim). Wysławia Augusta. August nfunduje się na żarliwych szlacheckich piersiach. — Antorem jest niewątpliwie Polak, sądząc po stylu i po tokn myśli. Jagiell. — Ossol. — Zielińs.

— Fortuna słowem Janowym przywrócona po zwycięstwach wiecznie obowiązana Polsce. Nayiaśnieyszemu Królewiczowi Alexandrowi Nayiaśnieyszego y Niewyucyżonego Jana IIIgo Polskiego Króla Synowi Imię iemusz dostoięstwa niesmiertelne niosąca w uroczystość S, Jana Przypisana od Młodzi Collegium Wierzbowskich Scholarum Piarum w Zwierzeńcu Gorskim scenami wyrażona, Roku szczęśliwszego wieku 1684. Z Pozwoleniem Starszych. w Warszawie. w Druk. Coll. OO. Piarów.

Takiá tytuł w języku łacińskim na pierwszej stronie:

Fortuna verbo Joannis revocata post victorias aeternum obligata Poloniae Serenissimo Principi Alexandro Serenissimi et Invictissimi Joannis III Poloniae Regis filio, nomen illi immortale honoris ferens, in Festo Sti Joannis Baptistae dedicata per Scholasticam Juventutum Collegii Wierzboviensis Scholarum Piarum in Viuario Gorensi scenice repraesentata. Anno felicioris aetatis 1684. Superiorum permissu. fol., kart 4. Warsz. uniw.

— ob. Actum (1704) — Boczyłowicz Jakób (1696) — Bogusz Georg. (In obitum) — Borowski Piotr (Monumentum 1697) — Chwałkowski Mikołaj (1690) — Crescimbeni G. M. (1711) — Fouzior Zeddel — Janicki Jan A. (Vota

Poloniae 1683) — Kochowski Wespazyan (Dzieło boskie 1684) — Oraculum (1697) — Poradowski Hip. (1689) — Suszycy Rem. (Pieśni Część II 1697).

Otwinowski E. Pamiętniki 69. — Bartosz. w Enc. Org. I 406—8. — Załuski Epist. V 99; 71 i 85. — Żychliński Złota księga XXVIII (tu opis choroby i śmierci). — Finkel Bibl. hist. III str. 1859.

Sobieski Benedykt, syn Jana III ob. Chwałkowski Mikołaj.

SOBIESKI Jakób (I) syn Marka, wojew. lubelski, kasztel. krak. († 1646). Commentariorvm Chotinensis Belli Libri Tres. Auctore Iacobo Sobieski, In eá Expeditione ex Ordine Equestri Comissario, post vero Castellano Cracoviensi. Opus Posthumum. Dantiasi Sumptibus Georgii Försteri. M.DC.XXXXVI (1646). Cum Privilegio S. R. M. Poloniae et Suec: etc. w 4ce, k. t., k. 5 nlb., str. 198.

Karta tytułowa sztychowana (z podpisem C. V. D. sculp.) przedstawia n góry siedzącą postać kobietę wśród armatury, trzymającą w obu wyciągniętych rękach wieniec wawrzynowy, nad jej głową napis: victoria; niżej z jednej strony tytułu stoi król Zygmunt III w koronie, z berłem w ręku i orderem złotego runa na piersiach, prawą nogą przyciska głowę turecką; z drugiej strony rycarz w pełnej zbroi przyciskający mieczem i prawą nogą głowę turecką; u dołu wjazd tryumfalny. Na pięciu kartach nlb. dedykacja Jerzego Förstera Jerzemu Ossolińskiemu, kancelarzowi kor., datowana 15 Nov. 1646. Wydawca krytykuje w niej poprzedników Sobieskiego. Rękopis jego dzieła otrzymał po jego śmierci. Wychwała Ossolińskiego.

Rzecz dzieli się na 3 księgi. Ks. II od str. 55; ks. III od str. 145. Na str. 144 piękna winieta. Druk duży i staranny, margines szeroki.

Na str. 7 o Koreckim. Na str. 12 Cęcora. Na str. 28 i 53 o poselstwie Szenberga. Na str. 35 Konaszewicz. Na str. 41 Doroszeńko i poselstwo Jak. Sob. do Władysława. Na str. 49 i n.: Latrocinia Moldavorum. Na str. 55 przybycie Ommana i opis armji tureckiej. Na str. 61 mowa Chodkiewicza. Na str. 70 przybycie Władysł. Na str. 82: Insolentia gregarii militis. Następują opisy walk. Na str. 109: Origo et mores Cosacorum Zaporohensium. Na str. 119 i 151 o Jak. Zielińskim. Na str. 145 Lithnanorum tergiversatio. Na str. 166 opis obozu tureckiego. Na str. 166 rozmowa z Radulanem. Na str. 170 Constantinus Vevelius. Na str. 175 o Jakóbie Sobieskim. Poczem rekowania pokojowe,

Na str. 189 recessus Turcarum. Na str. 198 powrót wojska polskiego. Na str. 196 napad Tatarów.

Katal. wileńsk. duplikatów osobno znaczący edycje: Dantisci 1636 i Dantisci 1646. Lecz pierwsza nie istniała.

Rękopis pols. dzieła jest w Bibl. Uniwersytetu lwowskiego.

Hoppe Schediasma s. 30. — Gołębiowski O dziejop. 131. — Braun De script. 128. — Bibl. warsz. 1842 Tom XLVI s. 154. — Mienicki w Przegl. histor. XVI 51. — Tretiak Hist. wojny choc. 1921. — Finkel Bibl. nr. 7906—7912.

Wilder w r. 1911 cenil 12 rs. — Na egz. bibl. Jag. zanotowano współcześnie: Empetue Lublini florenis duobus die 12 Maji 1647.

Branic. — Chrept. — Czartor. — Dzików — Eugen. Barwiń. — Krasin. — Ossol. — Raczyn. — Tor. Koper. — Uniw. lwow. — Warsz. uniw. — Zieliń.

— Instrukcja Jakuba Sobieskiego Kasztelana Krakowskiego Oyca Krola Jana III Dana Panu Orchowskiemu z Strony Synow. z Manuskryptu przedrukowana W Warszawie w Drukarni Nadworney J. K. Mei Roku 1784. w 8ce, k. t., str. 68.

Obejmuje: I. Nabożeństwo. — II. Zdrowie. — III. Obyczajze. — IV. Ochędóstwo. — V. Miłość braterska. — VI. Konwersacja. — VII. Nauka. — VIII. Języki. — IX. Listy do domu. — X. Powinności tych eo przy nich będą. — XI. Stół. — XII. Piwnica. — XIII. Praczkaz. — XIV. Kamienica. — XVI. (sic) Kupoy.

Mrówka pozan. 1821 IV. — Kluczycki Pisma do wieku I (przedr.). — Danysz Studja 1921 str. 210. — Dąbrowski w Przegl. pedag. zeszyt I (zestawia z pogl. Petrycego).

Branic. — Chrept. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Wileń. — Zieliń.

— Rzecz J. M. Pana Iakvba Sobieskiego, Starosty Krasnostawskiego. Ná Pogrzebie Sławney pamięci Wielkiego Káwálerá, w Wárszawie v S. Janá w Káplicy Świętokrzyskiej, Proboszczá Wárszawskiego názwaney pochowanego pod czas Seymowy. W Roku Páńskim, 1625 Dnia 18. Lutego. W Warszawie, W Drukárni Janá Rossowskiego, Krolá I. M. Typogrąphá, Roku Páńskiego, 1625. w 4ce, k. 4 nlb.

Na odw. k. tyt. herb Nowodworskiego „Należcz“, a pod nim dwuwiersz „Do Żołnierzá Polskiego oraz dwa dwuwiersze łacińskie zatytułowane: „Ad Patrum Nepos“ i „Ad Nepotem Patrus“.

W mowie wspomina jego młodość, udział w wojach Batorego, we Francji, Sabaudji, na morzu egejskiem „gdzie rzadko noga polska postała“. Mówi o fundacji Kollegium, milczy o jego procesie z Jezuitami i uwięzieniu. Kończy dziękując obecnym imieniem Nowodworskiego i zapewnia, że chce zostać „superstes zachowaniem między ludźmi stryja swego“.

Przedruk w Mówcy polskim Pisarskiego (1668) I str. 61—65.

Branic. — Jagiell. — Krasin. — Ossol.

— ob. Abrek Andrzej (Pietas 1638) — Arnold Georg. (Adamantinus 1644) — Birkowski X. Fabjan (J. K. Chodkiewicz 1627) — Chodkiewiczze (Imagines 1766) — Cynerski Joan. (1642) — Czerniakowski Franc. — Goliński Grzeg. (Phiála 1628) — Komorowski Zygm. (Deklaracya 1632) — Malski Andrzej (Laureum 1640) — Opatovius Adam (tractatum 1644) — Potocki (Saeculum 1702) — Rozdrażewski Krzysztof Aleks. (Plausus 1637) — Ślachtetka (Quaestio) — Sobieniowski (Adamantinus 1644, Deklaracya 1632, Laureum Stanislaetum 1640, Pietas 1638) — Szymonowicz Szymon (Elegia 1613) — Witański Aug. (Kamień 1637) — Wodyński Andrzej (Epiphonema 1624) — Wuda Mich. (Hendecasyllabi 1641) — Ziarnko J. (Vie d. S. Jacques 1615).

Jego „Dyarjusz konwokacyj“ ob. w Sprawy wojenne Krz. Radz. (wyd. Akad. Um.). — Djarjusz jego z podróży wydał Raczynski 1833. — Reszty pamiętnika z podróży ob. Kraushar w „Ognisku“ 1902 III.

Był uczniem Casaubona, z którym w roku 1607—8 korespondował. Obacz Kallenbach Czasy i ludzie (1906) str. 383 oraz Les humanistes polonais 1891 str. 39—40.

Jego liczne miáne uchodziły za klasyczne, zwłaszcza pogrzebowe. — „Mówca polski“ Pisarskiego (1668 i 1683) zamieszcza następujące jego mowy: Na pogrzebie Stanisława Żółkiewskiego — Jana Żółkiewskiego — Reginy Herburtonny Żółkiewskiej — Samuela Ossiniego Oboźnego W. X. L. — Prokopa Sieniawskiego Chorąż. Kor. — X. Zbarskiego Koniuszego Koron. — Xiążęcia Jerzego Zbarskiego Kaszt. Krak. — Mikołaja Sieniawskiego Podczasz. Kor. — W tejże Materji na pogrzebie N. N. — Jana Karola Chodkiewicza Wojewody Wileńsk. — Tomasza Zamoyskiego Kanclerza Kor. — Bohole s Piaskow Podkomorzego Kor. — Bartłomieja Nowodworskiego Kawalera Maltańskiego. — Jako Krzyczy Koronny

Marsz. Poselski wita K. I. M. — Jako Krzyżcy Koronny przy przysiędze Władysława po Elekeyey. — Przy exorbitancyach. — Na seymiku Lubelskim czasu Konfederacyey. — Idąc na zasiadanie stołka Woiewodstwa Bełskiego ąegna Izbę Poselską (1688).

Też same mowy przedrukowuje Suada Ostrowskiego Danejk. (1745), a nadto zamieszczone tam i inne jego mowy a mianowicie: In colloquio de senatu — Zofję Sobieską, Marka wojewody lubelskiego córkę, oddając Janowi Wodyńskiemu wojewodzie podlaskiemu — Do wojewody ruskiego (Stan. Lnbomirskiego) — Do kasztelana N. — Do I. M. P. krakowskiego — Oddawanie Panny Konstancyi Herbutownej kasztelanki kamienieckiej Janowi na Kodniu Sapięde — Oddawanie Xżny Heleny Wiśniowieckiej Pann Warszawskiemu staroście czerkaskiemu — Oddawanie Panny Gryzeldy Zamojskiej kasztelanki koronnej Xciu Jeremiowi Wiśniowieckiemu wojewodzie rusk. (1639) — Dziękowanie po wiktoryi chocimskiej (1623).

Oratio Iacobi Sobieski palatini Russiae ad Marium Filonardi archiepiscopum Avenionensem et nuntium in Polonia apostol. qua ipsi Vladislai IV et Reip. nomine indicat, ut depositio nuntii charactero, quo se quibndam in Regem et Rempubl. mendaciis ac malefactis reddiderat indignum, confestim ex aula discedat (1643) — jest w Lüniga Oratt. II. 7 oraz Swada polska Ostrowskiego 1745 II. str. 15—17.

Mowy jego z lat 1623—38 i listy w ręk. petersb., ob. Korzen. w Arch. XI. nr. 315 i nast., nr. 363 itd.

Listy jego są w zbiorach Akad. ręk. nr. 978, 981. — Obacz ręk. Jag. 1152. — Kat. ręk. Ossol. tom I—III.

Ob. o jego mowach Mecherzyński Hist. wymowy III 121—131.

O życiu jego i działalności — oprócz wyżej wymienionych — obacz: Wiszniewski I 84—92, VII 456—8 i 567. — Święcki Hist. pam. II 116. — Przyjaciel Ludu 1844 XI 124—131. — Vol. legum III 775. — Wójcicki w Encykl. Org. XXIII 756. — Siarczyński Obraz II 209. — Bogusławski Żywoty 1788. 157. — Poezet pamiątek Czartoryskiej 100. — Niemcew. Panow. Zygm. III T. III. — Podgórski Pomm. do dziejów I 1—4. — Estreicher Bibl. IV 302. — Finkel Bibl. III s. 1859.

SOBIESKI Jakób Ludwik (1667 † 19 grudnia 1737 w Żółkwi). Proposicye Ktore Najaśnieyszy Krolewicz Imśc Polski Jakub, Pro Bono & commodo in commune Najaśnieyszey Rzeczyptej Polskiej według intymacyey Xcia Imci Posła Cesarzǎ Jegomości Chrześcijan-

skiego praelo exprimi obiecane, iako Konkurrent do Korony, ofiaruie, y sacrosancte & inviolabiliter dotrzymać vovet. (1696). fol., k. 1.

Jest tych obietnic 10 punktów.

Stanow. część zbiórku pt. Proposicye od Kandydatów, opisanego w t. XXV str. 286.

Branic. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Zielius.

— Regestr dokumentów produkowanych y publice czytanych, na walney Radzie w Krakowie roku 1704... ob. Regestr (tom XXVI, 157).

Tu jego instrukcja i list.

(**Sobieski Jakób Ludw.**) Alcides Thebarum column Jacobo Joannis III filio per Juventut. S. P. Varsav. inter theatral. aparat. dicatus (1683)... ob. Alcides (tom XII str. 106).

— Ultimus Cinis Domus Regiae Sobiescorum In Serenissimo Jacobo Principe Joannis III. Poloniarum Regis Filio In funebri pompa & luctu a Polona Societate Jesu Comploratus Annó Domini 1743. fol., k. 34 nb.

Na odwr. k. tyt. orzeł Polski z herbem Sobieskich „Janina“ na piersiach. Dedykacja Jeżnitów Michałowi Kazimierzowi Radziwiłłowi, kasztelanowi wileńskiemu.

Panegiryk prozą, ale rozpoczyna go wiersz na cześć tarczy Sobieskich. Chwali cnoty Jakóba, skromność, udział w koronacji M. Boskiej w Jarosławiu, w wyprawie wiedeńskiej, miłosierdzie itd. Opisuje pokrewieństwa między Soh. a Radz.

Branic. — Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Zamojs.

— Connviviũ Triumphale Serenissimorum Principum Jacobi, Serenissimi, Invictissimi, ac Potentissimi Joannis III. Regis Poloniarum, Magni Ducis Lithvaniae, Russiae, Prussiae, Mazoviae, Samogitiae, Livoniae, Kiioviae, Podoliae, Podlachiae, Smolensciae, Severiae, Ozernehoviae, &c. &c. &c. Filii. Serenissimi Poloniarum Principis Ac Serenissimae Hedvigis Elisabethae Amaliae Serenissimi, Clementissimae memoriae, Principis, D. D. Philippi Gvilielmi, Comitiss Palatini Rheni, & Archithesaurarij: S. R. I. ac Electoris, Bavariae, Iuliae, Oliviae, & Montium Ducis, Veldenzij, Sponhemii, Marchiae, Ravensbergae, & Moersae Comitiss, Domini in Ravenstein &c. Filiae. Inter plusus Poloniae, ac

foederatae Europae. Celebratum. Ap-
plaudente Polona Societate Jesv. Anno
1691. fol. k. 20 nlb.

Karta tytułowa większa od reszty kart, na
jej odwrocie znajduje się niedołączony sztych
z napisem u góry: *Connvbio Trivmphali*;
pod napisem pałac z dwoma obeliskami
ozdobiony armaturą, niżej kolumny, niewię-
czone armaturami, między niemi unoszące
się aniołki, u dołu rycerstwo uzbrojone
i dwie postacie niewieście w koronach na
głowie, siedzące na rydwanach, z których
jeden ciągną 4 orły, a drugi 4 lwy.

Rozpoczyna przedmowa do nowożeńców; po-
czem idzie: 1) *Appia Neosponsae*. 2) *Regia
Neo Sponsi*. 3) *Trabea scutulata*. 4) *An-
nuli corona*. 5) *Arrha nuptialis*. — Dużo
cytatów z *Sarbiewskiego*.

Ob. *Krueger Zygm.* (*Enropa foederata 1691*).
Jagiell. — Ossol.

— *Jacobus Diversicolor, Orbi Sar-
matico praesentatus à Cive Habitante
Poloniam Beatam Liberamq; Anno 1697.*
(B. wyr. m. dr.) w 4ce, k. 4 nlb.

Na odwr. k. tyt.: *O Polonia! Polonia! Quanta
tibi Libertas in Eligendo Rege. Elige ergo
Regem Patriae & moribus comparem, Non
poteris Gentis alterius hominem regem
facere qui non sit frater tuus. Denteron.
Cap. XVII. — Gallum habes amicum,
non vicinum, non Regem.*

Zwalcza powoływanie obcych na tron i za-
chwala Jakóba, przyrównując go do patr.
Jakóba. Na końcu ustęp: *Rex inebriantis-
simus* (przeciw królowi franc.).

Hoppe 65. Czartor. — Ossol.

— *Lectori benevolo cum honoris
praefatione cultum, studia, salutem.*
[Pod tem:] *De gemino splendore Scuti
Sobiesciani e dotibus sponsorum Jac.
Lud. Sobieski et Hedw. Elis. Amaliae
Principis Palatino Neoburgicae.* (U dołu):
*P. P. Thor. Dominica Laetare A. O. R.
M.DC.XCI. Rector, Professores ac Vi-
sitatores Gymnasii.* fol., karta 1.

Wrocław.

— *Oratio Ad Serenissimum Polo-
niarum Principem Jacobum in eadem
actu responsionis pro loco ab autore
operis habita praesentibus in gratiarum
actione infra specificatis.* w 4ce, k. 8.

Widocznie urywek z większej całości.

Ossol.

— *Relation des Zusammenkunfts und
Beilagers* (1691)... ob. tom XXVI. 222.

— *Relacya funeris Serenissimi Ja-
cobi... Posnaniae, Academia 1746.*

Wedle rachunków Druk. sem. za ark. 16 $\frac{1}{2}$
druku zapłacono 73 złotych; od blaszek
wybicia 8 złotych.

— *Rex cordium* (1691)... ob. Za-
wadzki Ign.

— *Serenissimus Jacobus Ludovicus
Sobieski, Poloniarum & M. D. Litth-
vaniae Regius Princeps Semper Comite
& in Vivis & in Morte, Jam verò circa
Solennem, ac verò Regium funeris ap-
paratum Piò affectu Duce Celsissimi
Illustrissimi et Excellentissimi Domini
In Ołyka et Nieswież Ducis, In Mir,
Kroże, Sztydlowiec, et Biała Comitis
D. Michaelis Casimiri Radziwił, Castel-
lani Vilmensis, Ducis Campestris M.
D. L. Premislii: Człuchovien: Brac-
ławien: Camenec: Ostrcen: &c. &c. Ca-
pitanei, In Divorum Patria Collocatus,
Oratione lugubri Perennem Polonae
Provinciae Scholarum Piarum obliga-
tionem testante, à suae Foundationis
Domo Złoczowiensi Deploratus Żółkie-
viae die 19. Decembris 1743. Leopoli,
Typis Pauli Josephi Golezenski Sacrae
Regiae Majestatis Typographi.* fol., k.
14 nlb.

Ded. Mich. Kaz. Radziwiłłowi. Jest to pe-
wien materiał do życia Jakóba, ale uto-
piony wśród frazeologii.

Akad. — Jagiell. — Ossol.

— *Tron Pana zastępów Boga
w Troycy świętej Iedynego na Tronie
Najśńniejszych Sobieskich* (1751)...
ob. *Kozłowski Szym. Józef.*

On jest autorem jak wynika a dedykacji.

— ob. *Alcides* (1683) — *Amor per
goder* (1691) — *August II* (1704) —
Bartholdus M. Gottfr. (*Discursus 1697*) —
Bąkowski Jan Jakób (1675) — *Bie-
liński Franc.* (1737) — *Boczyłowicz
Jakób* (*Wymowny Polityk 1696*) —
Bouillon de (z *Sobieskich*) *Marya* (1737) —
Buchowski Andr. Stan. (*Praesidium fe-
licitatis 1691*) — *Caesar Julius* (*In
nuptiis 1691*) — *Chreptowicz Michał*
(*Universitas 1691*) — *Chrościński Stan.*
Wojc. (*Clypeus Joannis III 1717*) —
Chwałkowski Mik. (*Jus publicum 1676*) —
Discursus politicus (1697) — *Diskurs
pol.* (1699) — *Dyskurs 1696* — *Duń-
czewski Stan.* (*Kalendarz 1737*) — *Go-
stumiowski* (*primogenitus filius 1673*) —

Hacki M. A. (Meta votorum 1696, Abrys żywota 1676) — Janicki Jan Wojciech (Io triumphale 1684) — Kochowski Melchior (Regia tumba 1745) — Kochowski Wespazyan (Lyrica 1684, Commentarius 1684) — Konradzki (Triumphale vestigium 1684) — Krüger Zygmunt (Europa foederata 1691) — Lamberg (1697) — Leszczyński Kaz. (Ver aetatis 1681) — Lubomirski Stanisł. Herakl. — Mocki Georgius (1744, Thronus regius 1723, 1746) — Neudeck J. H. (1722) — Ośliński Martinus (Augusta magnificentia 1691) — Owidyusz (1695) — Pastorius J. (De vita 1680) — Pater Paulus (Als auf dem Königlichen Schloss 1691) — Patkul (Berichte; tu jego list z r. 1704) — Perigaud J. (Polonia 1675) — Piskorski Sebastyan (Oratio ad 1683) — Poniński Stefan (Król nieba 1725) — Popiołek Jos. G. (1734) — Potocki Mikołaj (Succesya ksiąząt 1731) — Potocki Waclaw (Poczet herbów 1696) — Praetorius Matthaeus (1691) — Pułaski Franc. (1740) — Registr. (1703) — Relation (1691) — Reprezentacya (Jadw. Elżb. Neiburg 1691) — Rubinkowski Jak. (Gemma coronae 1746) — Sartorius Jan (Scutum Sobiescianum 1691) — Schmieden Joannes Ernest (Carmen) — Scriptum (1697) — Skrzetuski Jan (Posthuma gloria 1697) — Sława kwitnącej młodości (1682) — Sobieski Aleksander (1704) — Szemioth Jan (Mariana conceptionis 1677) — Treug Johannes (Disputatio 1685) — Waschlager Georg. (Carmen gratulatorium 1676, In nuptias 1691) — Wąsowski Bart (Callitectorum 1678) — Werther (Expositio rationum) — Załuski Franc. (Horoscopus 1680) — Zawadzki Ign. (Rex cordium 1691).

Listy Jakóba z r. 1690 (o małżeństwie swoim), z r. 1696 (o śmierci ojca), sub interregnum 1733... ob. Ostrows. Danejk. Swada I 27, 28 i 71.

Katalog ręk. Ossol. tom I—III (liczne ręk. do niego się odnoszące). — Otwinowski Pamiętniki 2, 3, 63—69, 127. — Niemcewicz Pamiętniki IV 393 i nast. — Grabowski Ambr. Star. hist. pol. I 359—361. — Święcki II 118 i 444 (Bartosz.). — Gazeta

warsz. 1860. nr. 93 i nast. — Załuski Epistolae II 65 i 6, V 89, 94, 105. — Nordberg II 134. — Jarochowski Opowiadania. — Feit w Zeits. des Ver. f. Gesch. Schl. XXVI. — Finkel Bibliogr. III str. 1859.

SOBIESKI Jan III król (1629 † 10 czerwca 1696). Approbatio Ordinationis iudiciorum Burgrabialium Cracoviae observari solitorum. fol., str. 1.

Ossol.

— Capitoli della pace e lega diffensiuia tra la Maestà del Rè di Polonia e delli Czarii di Moscovia conclusa li 25. IV. 1686. Venetia 1686. w 4ce, k. 2. Kat. Rosenthala 1910.

— Capitoli della lega fra S. M. Caes. il Re di Polonia, e la rep. di Venezia (1684)... ob. tom XIV. 50.

Tu opisanych kilka wydań.

— Copia listu Króla Imści do Królowey Ieymści pisanego z namiotów wezyrowskich w obozie pod Wiedniem die 13 septembris 1683 anno. fol., k. 2. Por. niżej teksty niem., ang., włoskie tego listu. Jagiell.

— Copia litterarum Seren. Regis Poloniae ad Sanctiss. Papam. (Datow. in arce Stryensi die 27 Oct. 1686). w 4ce, k. 4.

Po łac. i po holendersku — Katal. ant. Nijhoffa w Hadze nr. 488.

O koresp. Jana III z Rzymem ob. literaturę u Finkla pod nr. 1080 (Ciampi).

— Copia della lettera scritta dal Re di Polonia alla Santità di N. S. Innocenzo XI. Datum lavorovae hac die 15 Augusti 1684. [Na str. 2ej:] Diario di quanto è sequito dalla mossa del re di Polonia che fu li 15 Agosto, sino al primo di settembre 1684. In Bologna, et in Lucca, per i Marescandoli. Con licenza de' superiori 1684. w 4ce, k. 2. Csartor.

— Copia des Königs von Polen Missive an den Grossfürsten in Moscovien aus Lemberg 20 Dec. 1676. 1677. w 4ce.

Ob. tom XIV 401, oraz niżej pod Schreiben.

— Copia di lettera scritta dalla Maesta del re di Polonia al Padre Marco d'Aviano Capuccino. Tradotta fedelmente dalla lingua latina nel nostro idioma. (Data li 31. Ottobre 1683). In

Venetia, Milano et in Genova, per il Bottari. Con licenza de' superiori. w 4ce, k. 2 nlb.

Czartor.

— Copia di lettera scritta dalla Maesta del Re di Polonia al Padre Marco d'Aviano Cappucino tradotta fedelmente dalla lingua latina nel nostro idioma. Venetia, Bologna et in Lucca, per i Marescandoli. Con licenza de' Sup. 1684. w 4ce, k. 2 nlb.

Czartor.

— Copia mandati regii de data Varsaviae 7. Julii anno 1674. oder Copey des Königl. Befelis, datiret in Warschau den 7. Julii 1674. Dantzig, gedruckt durch Simon Reiniger. w 4ce, k. 4 nlb.

Po łacinie i niemiecku.

Czartor.

— Copia Mandati Regii... Iavoroviae 22 Junij Anno 1675. Oder Copey der Königl. Befehlis dattiret in Iavorow den 22 Junij 1675. Dantzig Gedruckt durch David Friedrich Rheten. w 4ce, kart 3.

Ossol.

— Copia Mandati Regii... 16 August Anno 1675. Oder die Copey des Königl. Befehles datiret in Königl. Feldlager unter Lemberg den 16 August 1675. Dantzig Gedruckt durch Simon Reniger 1675. w 4ce, k. 3.

Czartor. — Ossol.

— Copia Mandati Regii... Grodno die 23. Decembr. 1678 Anno. Oder Copey des Königl. Befehlis dattiret in Grodno 23. Xbris 1678. Dantzig gedruckt durch Simon Reniger 1679. w 4ce, k. 4.

Ossol.

— Copia Mandati Regii dat. Javoroviae die 3. Octobris Anno 1679. Oder Copey des Königl. Befehles datiret in Jaworow den 3. October Anno 1679. Dantzig drukts David Friedrich Rheten 1679. w 4ce, k. 4.

Branic. — Ossol.

— Copia Rescripti Regii d. data... Warschau 7. Septemb. 1674. w 4ce.

— Copia Rescripti Regii, De data Varsaviae die 2. Aprilis Anno 1680. Oder Copey des Königl. Rescripts, Datiret in Warschau den 2. April. 1680. Dantzig, Druckts David Friderich Rhet. w 4ce, k. 4.

Tekst łaciński i niemiecki.

Jest to reskrypt Jana III do rady miejskiej. Nakazuje miastu wypłacić 5000 fl. jako kompozycję za zniszczenie kościoła Franc. przez tłum rzemieślników gdańskich przed dwoma laty. Podp. Krz. Taranowski sek. król.

Ossol.

— Toż... De data Varsaviae die 11 Apr. Anno 1680. Danzig, Gedruckt durch David-Friedrich Rheten. w 4ce, kart 4.

Tekst łaciński i niemiecki.

O roakładzie ciężarów na mieszczan i na przybyszów. O sprowadzaniu potunm transmarinorum, Podp. K. Taranowski.

Czartor. — Ossol.

— Toż... De data Varsaviae die 27. April. Anno 1680... w 4ce, k. 4. Tekst łaciński i niemiecki.

O uspokojenie tumultów. O deputacji cechów, której zakazuje, zarówno jak wszystkich conventicula. Podp. K. Taranowski. Krasinś. — Ossol.

— Toż... den 29. April. 1680. w 4ce.

— Copia Rescripti Regii, De data Varsaviae die 6. Julii Anno 1680. Oder Copey des Königl. Rescripts, datiret in Warschau den 6. Julii, Anno 1680. Dantzig, Gedruckt durch David-Friedrich Rheten. w 4ce, k. 4 nlb.

Tekst po łacinie i niemiecku.

Przypomina ordynacje z roku 1416 i 1526 w sprawie przyjmowania obcych do cechów. Mówi o sprofanowaniu kościoła. Podp. Krz. Taranowski.

Czartor. — Ossol.

— Copia des Ihro Königl. Maiestät in Polen Schreibens geschrieben aus des Gross-Veziers Gezelt im Lager unter Wien, den 13. September Anno 1683. w 4ce, k. 4.

Raczynś.

— Copia eines Schreibens, welches Ihre Mayestät der König in Pohlen, an Ihro Mayestät die Königin auss dem Lager vor Wien unterm dato des 13. September. Anno 1683. hat abgehen lassen. Bresslau, Bey Gottfried Ionischen, Buchhändlern und Privilegirten Zeitung Schreibern zu bekommen. w 4ce, 2 karty.

Wrocławś.

— Copia eines Schreibens, welches Ihre Majestät der König in Pohlen an Ihro Mayestät die Königin auss dem Lager in Wien hat abgehen lassen. w 4ce.

Bibl. w Dreznie.

— Copia Schreibens so die Königl. Maj. in Pohlen an dero am Hof zu

Wien befindlichen extraord. Envoyé Grafen Prosky vom 4 November 1674 abgelassen. (B. m.) w 4ce, k. 2.

Ob. Proski (tom XXV, 306).

— Copiae literarum trium. 1) Ser. regis Poloniae ad Petrum Dorozenkoniem generalem exercitus Zaporoviensis. 2) Dorozenkoni ad Ser. Regiam Maj. 3) Ejusdem ad magnific. gubernator. Grabovicensem. (B. w. m.). 1675. w 4ce.

Ob. Dorozenko.

Petersb. publ.

— A copy of a letter of the King of Poland to his Holiness. London 1683. w 4ce.

Po łacinie i po angielsku.

— Declaratia na puncta woiewody Witepskiego od ziazdu Łowickiego d. 12 Februarii 1673. fol.

W woj. witebskim był J. Ant. Chrapowicki. Czartor.

— Decretum Serenissimi, Potentissimi Principis ac Domini, Dni Joannis III. Regis Poloniae etc. in causa Braseatorum Gedanensium contra magistratum, datum Gedani 1678 die 12. Febr. w 4ce, str. 93.

Od str. 46 toż samo po niemiecku: Decret des Aller Duchl. Joh. der III. Podpisani Joan. Wielopolski, Steph. Hankiewicz. Sześciowiersz podpisał Paul. Both (po niem.) i Io. Schlawitz. (po łacinie). Bez osobn. tytułu. Między stroną 45 a 46 jest nlb.: Oratio eucharistica scripta per I. S. B.

Jest to in causa Instigatoris Regni ejusque delatoris Confraternitatem Brasatorum Gedanensium poenas contraventionis decretorum sibi indebite impositas vindicantis.

Do tego sporu należą wydane osobno: Decretum Vladislai IV Gedani 1636—38, J. Casimiri 1658—1665, Joannis III 1676 str. 116; Contractus inter magistr. Gedanensem a. 1592. w 4ce, str. 20. — Obacz tom XVII str. 74.

Wszystko to zapewne wyszło jednocześnie po r. 1678. Czartor. — Jagiell.

— Regis Poloniae Defensio pro abate Olivensi. Varsoviae 1696. w 4ce. Tor. Kop.

— Denuntiatio regis coronati Ioannis III (1676). fol. Branic.

— Erllass an Danzig d. 11 Apr. 1680. w 4ce. Tor. Kop.

— Lettera scritta dalla Sacra Maestà del Re' di Polonia alla Regina sua consorte, colla quale le dà parte delli più

distinti, e curiosi secreti, e successi accaduti nel combattimento. Scritta sotto il padiglione del primo Visir, tradotta dal Polacco in Italiano. In Bologna et in Genova, nella stamperia d'Anton Giorgio Franchelli, Con licenza de superiori, 1683. w 4ce, k. 2 nlb.

Ob. Copia (wyżej).

Czartor.

— Relacion extraordinaria del martes veinte y tres de Nouiembre de 1638. Carta, que el Señor Rey de Polonia escriuió á la Señora Reyna su Esposa. á 13. de Setiembre 1683 de la Fienda del Gran Visir, cerca de Viena. (Na końcu:) En la Imprenta de Bernardo de Villa-Diego, Impresor de Su Magestad, Con Privilegio. w 4ce, k. 4.

Bibl. uar. madr.

— Relacya potrzeby, która trwała godzin 14, y wiktoryey otrzymaney Die 12 Septebri nad nieprzyacielem pod Widniem przez woyska Naiśnieszego y Niezwyciężonego Króla Iego Mości Polskiego Wielkiego Monarchy Iana trzeciego z pod namiotów wezryskich z obozu wysłana, tudziesz excerpta z listu tegoż Naiśnieszego Króla Iego Mości do Królowey Iey Mości pisanego, sub Die 13 Septembris anno Domini 1683. w 4ce, k. 14.

Jagiell. — Ossol.

— Sacrae Regiae Maj. Poloniae Nominis, ad Dom. Legati Suetici valedictoriam Orationem Domini Regni Polon. Supremi Cancellarii Responsum. Anno M.DC.LXXX (1680). w 4ce, k. 4.

Kancelerzem był Denhoff J. A. lub też Jan Wielopolski.

Ob. Oratio Legati w t. XXII oraz pod Lilienhöck Andrzej (w tomie XXI, 275).

Dzików.

— Wici [1671].

Druk. — Ob. Korzon Dola i niedola III 15.

— Der Königl. Maj. in Polen an den Gross-Fürsten in der Moskau (Fiedor III Alexiewicz), aus Lemberg abgegangenes Schreiben (1677). w 4ce.

Ob. wyżej: Copia.

Petersb.

— Curieuses und recht merckwürdiges Schreiben, welches Ibro Königl.liche Majestät in Polen, an dero Königl.liche Gemahlin, bey jüngster hochstglucklichen Entsetzung der kayserli-

chen Residenz Stadt Wienn, und gantzlichen Verjagung der in mehr als 150.000 Mann bestandnen Türkischen Armee, abgehen lassen. Wegen vieler rarer Umstände nunmehr zum Druck befördert. Im Jahr Christi 1683. w 4ce, k. nlb. 4.

Czartor.

— Schreiben von Ihr Königl. Majestät in Pohlen an Ihr Churfürstl. Durchlaucht zu Brandenburg wegen Eroberung der gewaltigen Festung Gran. In lateinischer und deutscher Sprache. An. 1683. Dat. in arce Strigonii 27 Octobr. Joannes III Rex Poloniae. [Zarazem:] a) Extract-Schreiben aus den Polnischen Feld-Lager vor Gran den 27 Octobr. 1683. — b) Extract-Schreiben aus Lintz den 31/21 Octob. 1683. w 4ce, k. 6.

Ob. Gran.

Branic.

— Litterae responsoriae Regis Poloniae ad Republicam Venetam. (B. w. m.) w 4ce. k. 2.

— Litterae regis Poloniae ad Persarum & Medorum regem. (Dabantur in Arce Nostra Cracoviensi die X. Feb. 1684.) w 4ce, kart 4.

Katal. A. Cohna w Berlinie 1883.

— [Litterae]. Joannes III Dei Gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lituaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Kijoviae, Volhyniae, Podoliae, Podlachiae, Livoniae, Smolensciae, Severiae, Czernichoviae. (Na końcu:) Zamoscii Typis Academicis A. D. 1688. fol., k. 2.

Ossol.

— Oracion exortatoria, que el serenissimo Rey de Polonia pronunció en la Trente de su Armada, autes de emperar la Batalla con los Turcos á vista de Viena. En la qual se hallan Altos Conceptos, y profundas Sentencias, conque el Invicto Rey, esforçó, y persuadió á suo Valientes Esquadrones a entrar en la sangrienta Lid, pouieudoles por vnico Objeto de tan Honrosa Empresa la Libertad Preciosa del Christiano Pueblo, y el Eterno Premio, que à todos los que alli muriesen estava prevenido. Publicada Lunes 13. de Diciembre de 1683. Con Licencia. En Madrid: Por Lucas Antonio de

Bedmar, Impressor del Reyno. Vendese en su Imprenta, en la Calle del Carmen, y en Palacio. w 4ce, kart 4. Madryc. narod.

— Oration welche von dem Durchleuchtigsten und Grossmächtigsten Herrn Hn. Johannes dem III. König in Pohlen, Gross Herzogen in Litthauen etc. nach geschehener Wahl in der General Reichs Versammlung gehalten werden. Aus dem Lateinischen ins Deutsche übersetzt. Gedruckt im Jahr 1674. w 4ce.

Tekst po polsku w Korzona Dola i niedola III 509 z egz. bibl. raperswyl. — Tyg. ilustr. 1883 II 127 podaje również tłumaczenie tej mowy na język polski.

Oryginał łaciński i tekst polski nie jest znany?

(Sobieski Jan). Acta interregni post mortem Joh. (1696)... ob. Acta (tom XII. 32) — Konfederacja.

— Armamenta gloriae Invictissimi, Victoriosissimi, Gloriosissimi, Principis Ioannis III Dei gratia Regis Poloniae, Magni Ducis Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Kijoviae, Volhyniae, Podoliae, Podlachiae, Livoniae, Smolensciae, Severiae, Czernichoviaeque dum More et Instituto Regum Poloniae Divi Stanislai Episcopi Cracoviensis et Martyris Basilicam in Rupella Casimiriae ad Cracoviam suae Coronationis pridie Hospes ingrederetur, A Conventu Rupellano Fratrum Ordinis S. Pauli Primi Eremitae erecta atque ad perenne Debiti Honoris Tributum in titulos distribyta. Anno Cantatae in excelsis Deo Gloriae MDCLXXVI (1676). Cracoviae, in Officina Typographica Schedeliana S. R. M. Typogr. fol., kart 13.

Na odwr. str. tytułu jest tekst pieśni ułożonej dla muzyki w chwili kiedy Jan III na Skalkę wstępował. — Przypis prozą królowi Janowi III. Sam panegiryk stylem nakamiennym podzielony na tytnły, z których pierwszy wysławia obrońcę religji, drugi stróża ojczyzny, trzeci zasługę obywateli, czwarty zwyciężę Turków, piąty pogromcę hantowników, szósty rozszerzyciela religji, siódmy rozmnożyciela kraju, ósmy założyciela pokoju.

Jagiell. — Ossol. — Zamojs.

— Antwort, welche der Landboten Marchal beim Reichstage zu Warschau

aus die Koenigl. Proposition gegen S. Majestät im Namen saemptl. Staende am 26. Decemb. 1688. Jahres abgelegt. w 4ce, kart 4.

Rzecz przeciw królowi i jego polityce.

Zdaje się, że jest to mowa Szczuki (ob.).

— Articuli pacis.. ob. Articuli (pacis 1676, foederis 1686).

— Artykuły sądów marszałk. (1676, 1678)... ob. Artykuły (tom XII, 244).

— Die Weitberühmte Und Wohl-
ausgebauete Türkische Bad-Stube, So
vor Wien 1683 ist geheitzt worden.
Gedruckt im selben Jahr. w 4ce, k. 2.

Djalog, w którym występują także „König
in Pohlen“ i „Fürst Lubomirsky“.

Por. niżej: Kalte Schale.

Wrocław. miejs.

— Die Türkische Vor der Stadt
Wien Gehaltene Bade-Stube. Im Monat
September. dess 1683. Jahres. w 4ce,
kart 4.

Wrocław. miejs.

— Die grausame Belagerung Der
Kayserl. Residentz Stadt Wien. Durch
Achmet II jetzt regierenden Kayser.
Geschehen im Jahr 1683. Worin eigent-
lich beschrieben wird, alles was in
solcher Belagerung Merckwürdiges so
wol in der Stadt, als auch im feindlichen
Lager sich begeben und zuge-
tragen; Biss selbige durch Göttlichen
Beystandt von den König in Pohlen
die Churfürsten von Bayern und Sachsen,
wie auch andern hohen Allirten
und Reichs Fürsten, am 2/12 September
victoriosus ist entsetzet worden. Nebenst
einem eigentlichen Abriess solcher Belagerung
und hoher Personnen, welche
dem Entsatz persönlich mit beyge-
wohnet. Hamburg Gedrucket bey Thomas
von Wiering, bey der Börse in
gulden A. B. C Anno 1684. w 8ce,
str. 32.

Ob. Belagerung. Bibl. państw. Monach.

— Kurtze Doch gründliche Be-
schreibung Alter und Neuer Wiener-
Belagerung, Welche so wol Anno 1529.
als Anno 1683. von dem Türkischen
Erb-Feinde jedesmahl vergeblich ge-
than, und durch Gottes Gnade von den
Christen glücklich entsetzet worden.
Sampt der Römisch. Kayserl. Residentz-
Stadt Wien Eigentlicher Abriss und

Fortification, Wie auch des Türkischen
Feld-Lagers, Lauffgräben, Battereyen
und Verwüsterung zu ersehen. Gedruckt
im Jahr 1684. w 4ce, sygn. B₃.

Ob. t. XII, 516.

Wrocław. W.

— Ausführliche Beschreibung, was
sich bei der Wahl des neuen poln.
Königes Johannes III in Warschau
zugetragen. w 4ce.

Przew. bibl. 1907 str. 162. — Korzon Dola
i niedola III. 497. Bibl. rapersw.

— Eigentliche Beschreibung. I Des
Durchl. erwählten Königs Joan. III
Einzugs in Cracau. II Des Leichen...
Joan. Casimir. III Kön. Besuchung d.
H. Stanislai. IV. Krönung Joan. III.
V Der Huldigung. VI Die Emblemata.
VII Leichen Process d. D. Hertzogs
in Schlesien. Lissa, M. Burken (1676).
w 4ce, k. 12. Czaps. (Muz. Narod.).

— Beschreibung des hochansehn-
lichen Actus, bey welchem dem Durchl.
Grossmächt. Fürsten und Herrn, Herrn
Johann III. Könige von Pohlen, Gross
Fürsten in Littauen etc. der Königliche
Ritterorden des Heil. Geistes, im Nah-
men Sr. Allerchristlichsten Majest. von
Frankreich durch dero Ambassadeur,
Se Excell. den Hn. Marquis de Bethune
ist conferiret worden. Geschehen zu
Zolkiew in der Pfarckirchen den 30
November dieses 1676 Jahres. (B. w.
m. dr.) w 4ce, k. 2 nlb.

Por. Beschreibung w t. XII. Czartor.

— Canzone a. S. D. M. in ringra-
ziamiento per la liberazione di Vienna
assediata da Maometto IV. toccandosi
il valore di Gio. III. Re di Polonia.
Firenze 1683. w 4ce.

Ciampi Bibl. I 59. — Ob. Kantata w t. X.

— Concorso de victorias (1685)...
ob. tom XIV. 353.

— De conditionibus in futuro rege
Poloniae eligendo requisitis. 1673. w 4ce.

Kop. Toruń.

— Constantinus Magnus Clypeus
(program sztuki)... ob. Constantinus
(XIV, 275 r. 1686).

— Continuation Und fernere Nach-
richt auss Wien, Wass nach glücklicher
Entsetzung der Stad Wien, In
Türkischen Lager bekommen, und in

die Zeug-Häuser allhier eingebracht worden. Im Monath September. Anno 1683. Bresslau, Bey Gottfried Ionischen, Buchhändlern und Privilegirten Zeitung-Schreibern zu bekommen. w 4ce, 2 karty. Wroclaws.

— Continuation des Königs von Polen Marsches nach Wien nebst Relation dessen Entsatzung. 1683. w 4ce.

— Copia eines Schreibens des Zapor. Feldhaupt. (1675)... ob. Copia — Kunicki.

— Copia de capitoli della lege (1686)... ob. Copia (tom XIV. 403).

— Copia der Königl. Missive (1677)... ob. Copia (tom XIV. 401).

— Corona animorum eloquentio... in Johanne (1716)... ob. Corona.

— Coraggio al valore del Re Polacco Giovanni III. mentre il Gran Turco gli manda a dire che debba aspettarlo in poco tempo in Polonia a toccargli la muno il 20 aprile 1689. Milano e Reggio per Prospero Vedrotti 1689.

Ciampi I 166.

— Le Couronnement du Roy et de la Reyne de Pologne avec les particularitez de l'Entrée de Leurs Majestez Polonoises à Cracovie. Paris, Bureau d'Adresse, 1676. w 4ce, k. 6.

— Cracouiae, primâ, Exorientis Anni Millesimi sexcentissimi octuagesimi quarti die. (Na końcu:) Cracouiae, In Officina Alberti Gorecki S. R. M. Typogr. (1684). fol., k. 4 nlb.

Jest to pismo dotyczące stosunków polsko-kozacko-tureckich. Nowiny od Knniekiego, który wtargnął do Tatarji. O Bessarabji. Opisanje ludy tatarskie, zamieszkujące latus lacus Ovidiani (?). Może to relacja jakiegoś endzoziemca? takie przynajmniej wrażenie robi tekst.

Egz. Ossol. oprawny razem z Dedicatio operis (ob. niżej). Ossol.

— Dank Gebeth, welches gesprochen nachdem Johann III zum Könige in Pohlen erwählet worden. Danzig 1674. w 4ce. Gdańs. miejs.

— A Declaration, Or Letters Patents of the Election of this present King of Poland John the Third, Elected on the 22^d of May last past, Anno Dom. 1674. Containing the Reasons of this Election, the great Vertues and

Merits of the said Serene Elect, His eminent Services in War, especially in his last great Victory against the Turks and Tartars, whereof many Particulars are here related, not published before. Now faithfully translated from the Latin Copy. London, Printed for Brabaron Aylmer, at the Three Pigeans in Cornhil, 1674. w 4ce, str. 12.

W egzemplarzu Czart, dopisano współcześnie na egzemplarzu nazwisko tłumacza: translated from the Latin Copy. By John Milton. Zapewne to wielki poeta!

Jest to manifest bisk. And. Trzebickiego, St. Warszyskiego, Aleks. Lubomirskiego, Krz. Grzymułtowskiego, Aleks. Tarnowskiego, Hil. Połubińskiego, Krz. Paca. — Datow. 24 maja 1674.

Por. niżej: Diploma.

Czartor.

— Dedicatio Operis Triumphalis. Joanni III. A Deo Dato, Regi Poloniarvm Orthodoxo. Magno Duci Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Mazouiae, Samogiciae, Liouoniae, Smolensciae, Kiouoniae, Volhyniae, Podoliae, Podlachiae, Seueriae, Pomeraniae, Czerniechouiaed, etc. etc. Quod instinctu Diuinitatis, Mentis Magnitudine, Maximum Orbis Christiani Hostem Eiusq; potentiam ac fastum ad Viennam & Strygonium Ivstis Prostraverit Armis Regi svo Fortissimo, Patri Patriae Fortvnatissimo, Pvblicae Qvietis Fvndatori Optimo, S. P. Q; Cracouiensis Votis Omnium dedicavit. In prima Corona Laurea, sub pedibus Serenissimi Inuictissimi, ac Victoriosissimi Regis. Defensori. In secunda Corona Laurea, Trivmphatori. (Na końcu:) Typis Schedelianis, S. R. M. Typ: Anno Domini 1683, Die XXVII. Decembris. fol., k. 2 nlb.

Zawiera napisy na obeliskach, statnach, smokach etc. Ossol.

— Descriptio ingressus Joannis III Gedanum, additis nonnullis... Gedani 1677. w 4ce.

Ob. Titius. — Hoppe 62.

— Diaric di quanto è seguito dalla mossa del re' di Polonia (Jan III Sobieski), che fu li 15. agosto, sino al primo di settembre 1684. Bologna (1684). w 4ce, k. 2.

Opowiada o walkach pod Kamieńcem, Żwanćcem, Jazłowcem.

— Diario del seguito di giorno in giorno durante l'assedio di Vienna fra gli assediati ed il nemico, descritto e fatto stampare in Vienna da uno della Cancellaria della Corte, e che si trovò presente. (1683?).

Ob. Diario. — Ciampi Bibl. N. 37.

— Glaubwürdiges Diarium und Beschreibung dessen was Zeit wehrender Türkischen Belagerung der... Stadt Wien vorgegangen... Wobei eine warhaffte Erzählung, welcher... Franz Kolttschitzky, ein gebohrner Pohl aus Sambor sich aus Wien durch das Türkische Lager gewagt und wieder in Wien angekommen (1683). w 4ce, str. 40.

Ob. Kulczycki (tom XVI. 568). — Tu wymienione inne współczesne relacje o śmiałym czynie Kulczyckiego.

— Glaubwürdiges Diarium und Beschreibung dessen was Zeit währender Türkischen Belagerung der... Stadt Wien vorgegangen. Von einem Kays. Officier... zusammengetragen. Erstlich gedruckt zu Regensburg 1683. w 4ce, str. 12.

— Diarium oder Tag-Verzeichniss alles dessen, Was sich in der grausamen Turkckischen Belagerung der Kayserl. Residentz-Stadt Wien zuge tragen etc. etc. Von einem Kayserl. Officier, so sich vom Anfang biss zum Ende darinnen befunden, warhafftig verzeichnet und zusammengetragen. Hamburg, Bey Thomas von Wiering im gulden A. B. C. bey der Börse, im Jahr 1683. w 8ce, sygn. B₅.

Por. „Diarium“ Fischera w tomie XVI, 232. Wrocław. miejs.

— Diploma über die ergangene gluckliche Wahl der königlichen Majestät von Pohlen. Anno 1674. w 4ce.

O wyborze Jana III. Dzików.

— Diploma Electionis S. R. M. Poloniae (1674). w 4ce, str. nlb. 11.

Po łacinie i po niemiecku.

Hoppe 102. Ossol.

— Diploma Electionis S. R. M. Poloniae. Le Decret de l'Election du Roy de Pologne Jean III. Paris, le 7 Aoust 1674. w 4ce, k. 12.

Po francusku i łacinie.

— Disegno dello Stendardo Regio levato al primo Visir sotto a Vienna dall'invittiss. Re di Polonia Giovanni III. con l'autentica interpretazione di tutte le parole arabiche, che in detto stendardo si contengono... Venezia 1683. presso Demenico Milocco. w 8ce.

Na czele: Sonetto in lode di Giovanni III. Re di Polonia. — Ob. Komarek Giac. w tomie XIX. 435, gdzie opisane inne wydanie.

Ciampi Bibliogr.

— Dolentus Europae societas Regi Polon. Joanni III deducente cum lacrymis Lubliui 1697. Ossol.

— Dyaryusz całego obleżenia wiedeńskiego (1683)... obacz tom XVI, str. 425.

Przedruk w Pam. warsz. 1809.

— Dyaryusz wyjazdu z Krakowa pod Wiedeń (r. 1784)... ob. tom XVI, str. 431.

Na str. odwr. Ign. Grebel oświadcza, iż z dawnego współczesnego rękopisu ten djarjusz wydrukował, ku osłodzeniu czasów okropnych (1784) szczęśliwszych opianiem.

Tom II. stanowi Djarjusz wyprawy na Turka pod Wiedeń, o czem bliżej t. XVI, 431.

Katalog J. Cypcera ma datę Kraków, 1794 może omyłkę.

— Dzieło teatralne na dzień uroczystości w szkołach 1783 z okazji wieku skończonego po zwycięstwie pod Wiedniem Jana III. w Wilnie, 1784. w 8ce, ark. D₁.

— Epigramma in Statuam Sobiescianam. w 4ce, str. 4.

Po polsku i po łacinie. Ossol.

— Erklärung der Sinnbilder, so an den Feuerwerk zu sehen gewesen, an dem Krönungstage Joh. III 1676. 2 Febr. in Danzig.

Hoppe 60.

— J. N. D. Ausführl. und gründliche Erzählung dessen was sich vor würccklicher Belagerung der Kayserlichen Haupt- und Residenz Stadt Wienn in Oesterreich Im Jahr Christi M.DC.LXXXIII zu getragen. w 4ce, str. 80.

Początek: „Sobald in dem Kayserlichem Lager vor Neuhäusel sichere...“

— Wahrhaffte Erzählung Welcher Gestalt In der ängstlichen Türkischen

Belagerung Der Kaiserlichen Haupt- und Residentz-Stadt Wien in Oesterreich, Durch das feindliche Lager gedungen, und die erste Kundschaft zur Kaiserlichen Haupt-Armada, wie auch von der glücklich wieder zurtick gebracht worden. Mit beygefügter Kupfer-Abbildung, In wärender Belagerungs-Zeit beschrieben, und an Tag gegeben Durch J. M. L. Cum Licentia Superiorum. Gedruckt nach dem Wienerischen Exemplar, im Jahr 1683. w 4ce, 4 karty tekstu i 2 tabl. miedziorocy.

Gdańsk. — Wrocławsk.

— Extract Schreibens (1674—1692) ob. tom XVI, 137.

— Fama veridica de la grandiosa vitoria, obtenida contra las Armas Otomanas sobre la Ciudad de Viena, á 12 de Setiembre de 1683. Nuevas expediciones de los vitoriosos contra los Infieles en su proprio Pais. I Vitoria insigne, y mas reciente de las Armas Cesareas, conseguida junto á Barracam, sobre el Danubio, y ocupation de esta Plaza oportuna para el Assedio de la Strigonia. Con privilegio. En Madrid: Por Sebastian de Armendarir, Librero de Camara de su Magestad (1683). w 4ce, k. 8. Bibl. narod. madyrcka.

— Formular de Intimatio der Königl. Krönung 1676. w 4ce.

Ob. Intimatio.

Tor. Kop.

— Fortuna verbo Joannis revocata (1684)... ob. Sobieski Aleks.

— Fulmen Orientis Ioannes III. Rex Poloniarum in laudem Schol. Piarum (1714)... ob. Bartochowski Wojc. (1684, 1737).

— Ein Christlich Gebet, welches nach tödlichem Abgang Joannis III. Königes in Pohlen etc. unsers weyland allergnädigsten Königs und Herren, in der Gemeine Gottes der königlichen Stadt Dantzig öffentlich vorgelesen, und andächtig gesprochen worden. Dantzig, gedruckt durch E. E. Raths und des Gymnasii Buchdruckern, Joh. Zacharias Stollen. Anno 1696. w 4ce, k. 4 nlb.

Czartor.

— Geheimschriften van Polen, of secrete Memorien van de regering van

Koning Joannes Sobiesky III; benevens een verhaal van sijne befaamde marsch tot onset van Weenen. 's Gravenhage. 1700. w 8ce.

Drugi tom nie wyszedł.

Jest to praca Daleraca (ob. tom XV str. 17).

— Der Geist Johannis III. verstorbenen Königs in Polen nebst andern Traum-Gesichtern der Ratio Status als die II. Continuation der Polnischen Begebenheiten vorgestellet durch Cassandern. Breslau (1697). w 4ce, k. 16.

Ob. Cassander (1697) w tomie XIV str. 000).

— Posthuma gloria Magni Ioannis Poloniarum Regis invictissimi immortalis memoriae ac posterorum gratitudini, Anno viventis in Carne verbi 1697 exposita. Typis Aeademiae Posnaniensis 1697. fol., str. 10.

Brown s. 381 mieści to pod jezuitą Janem Skrzetuskim, a tego znów uznaje za Stan. Szczukę; jedno i drugie mylnie. — Obacz: Skrzetuski Jan (wyżej str. 202).

Zamojs.

— Inhalt der denkwürd. Sachen (Erzählung, Diarium, Standarte) (1683)... ob. Inhalt (tom XVIII, 587).

— Imago Victoriae a Serenissimo ac invictissimo Ioanne III Rege Poloniae de Turcis relatae in Godifredo Bullonio primo Rege Hierosolymarum adumbrata, atq. eidem Serenissimo ac Invictissimo Regi in publico theatro comitorium tempore scenice repraesentata ac dicata a devotissima Sacrae Regiae Majestati Studiosa Juventute Collegii Varsaviensis Societatis Jesu. Anno Christi 1685. Varsaviae excudebat Carolus Schreiber. fol., kart 5.

Przypisała prozą Janowi III młodzieź w Kolegium warsz. OO. Jezuitów. Dalej treść djalogu po polsku i po łacinie.

Krasień. — Ossol. — Zamojs. — Zielina.

— Sanctissimo Domino Nostro Innocentio XI. Pont. Opt. Max. Post. transmissum sibi A gloriosissimo heroe Ioanne III. Poloniae Rege, Summum Imperii Othomanni Vexillum. Pro obtenta in Turcas victoria Apud S. Mariam Maiorem Deo ac Deiparae Virgini Grates pié referenti. Elegia ad evmdem Poloniae Regem Tanti Triumphii auspiciem et authorem. Matriti. Ex Typo-

graphia Regia. MDCLXXXIII (1683). w 4ce, kart 8.

Ob. Backer w tomie XII, 324.

Madryc. Bibl. Narod. — Uniw. lwow.

— Sanctissimo Domino nostro Innocentio XI. Pont. Optimo Max. Post. Transmissum Sibi a gloriosissimo Heroe Ioanne III. Polon. Rege summum Imperij Othomanni Vexillum pro obtenta in Turcas victoria apud S. Mariam Maiorem Deo ac Deiparae virgini Grates piè referenti. Elegia Ad Eundem Poloniae Regem tanti Triumphii auspiciem et authorem. Matriti ex Typogr. Regia. Anno 1683. Deinde Cracoviae In officina Alberti Gorecki S. R. M. Typogr. Anno 1684. w 4ce, kart 8.

Autorem jest Jodocus Backer (ob. tom XII, 324—5). — Pierwsze wydanie wyszło w Madrycie.

Czartor. — Czestw. — Dzików — Jagiell. — Krasina. — Ossol. — Sem. sandom.

— Intimation wegen des tödlichen Hintritts Königlichen Majestät zu Pohlen Joannis III von allen Cantzeln abgesehen den 24 Junii 1696. Dantzig. Gedruckt durch E. Edl. Raths und... Johann Zacharias Stollen 1696. w 4ce, kart 4.

Ob. wyżej Formular.

W tomie XVIII str. 596 podano: Intim. wegen... Eintritts, co błędne.

Czartor. — Krasina. — Przeźdz.

— Joannes III. Felicitate Secundus gloria primus Poloniae corona, Coronarum et Coronatarum apex, Imperatorum Miraculum, imperiorum Clypeus, occasus Orientis, Oriens Occidentis Historiarum Coronis, Saeculorum Historia. Non quaesitis apud Antiquitatem Exemplis, Sed propriis actionibus Ipse ad posteros Grande Exemplum; ex Regio Arcis Varsaviensis Theatro inter scenicas Representationes, A Regio Vladislai IV Varsaviensi Scholarum Piarum Collegio per... ejusdem Collegii alumnam literarum Iuventutem adoratus. Anno Regio Regum 1695. Die 6 Februarii. Typis S. R. M. Reipublicae Collegii Varsaviensis Schol. Piarum. fol., 1 ark.

Program przedstawienia w 6 aktach. Ślawi zwycięstwa Jana III Wiedeńskie i Chociński. — Po łacinie i po polsku.

— Een uthförligh Journal eller Anteckning hwadksig så wäl in som uthom staden Wien i warandde dhesswära och härda Belagring olag från dag tildragit, förelupit och passerat år, opteknat och skrifvit aff een dhertill förordnat Hoff Cantzelie Betient. (B. m. i r. dr., Stockholm, 1683). w 8ce, k. 8.

Bez osobnego tytułu. — Nie tu niema o polskiej armji. Jagiell.

— Journal: or a most particular Account off all that passed in the late siege of Vienna. Written by a principal officer, who was in the town during the whole time of the siege. London 1684. w 12ce, str. 91.

— Istoria della sacra lega conclusa tra S. M. C. Polacca, e la Republica Veneta nell' a. 1684 contro il Turco. Venet. 1685. w 12ce, str. 140.

Kat. Rosenthala 1910 (cenił 18 m.).

— Istoria dove si contiene la liberazione della di Vienna e presa della città di Strigonia con la morte che fece il gran visire. In Luca, Con licenza (1684?). w 8ce, str. 12.

Czartor.

— Istoria dove si contiene la liberazione di Vienna e presa della città di Strigonia, con la morte che ha fatto il gran visir (1684?). In Venezia, per Giuseppe Veronesi. w 8ce, str. 12.

Czartor.

— Kantata w dzień inauguracyi statui krola Jana III dnia 14 wrzes. 1788 r. i Program baletu heroicznego Pisanego w dzień inaug. statuy krola Jana Sobieskiego. w 4ce, str. 16.

Ob. Kantata... oraz: Opisanie (niżej).

Zielina.

— Nella Liberazione dell' imperial citta di Vienna dall' armi Turchesch-Oda. I Lucca et in Genova per Ane tonio Cassmara, in piazza Cicala 1683. w 4ce, k. 4 nlb.

Czartor.

— List uwiadamiący jakim obzrądkiem ma być obchodzona uroczystość pamiątki stuletniej zwycięstwa pod Wiedniem przez Jana III z Turków odniesionego. Kraków d. 1. Października 1783. fol., k. 1.

Warsz. uniw.

— List Jana Sobieskiego do Zygmunta III w 4ce, k. 2.

Wierszem. — Na końcu: Z Łazienek dnia 29 paźd. 1788. — Przy tem: Respons Zygmunta. Warszawa w druk. Wolney (k. 2). Bran. — Jag. — Kras. — Warsz. uniw.

— Polish Manuscripts or the seret History of J. Sob. (1700)... ob. Manuscripts (tom XXII oraz tom XV, 17).

Jest to praca Daleraca (kawalera de Beaujeu), tłum. z francuskiego.

— Majestas Honoris Vaticani Regijs Caroli VI. Romanorū Imperatoris trophaeis Exornata Augusta Serenissimi ac Invictissimi Joannis III. Regis Poloniarum Orthodoxi Majestati & praesentiā coronata Atq; Eminentissimo S. R. E. Cardinali Henrico de la Grange Argyvan Serenissimae Mariae Casimirae Poloniarum Reginae Genitori Gloriosissimo Purpurato Vaticani Senatūs Coetni ab Innocentio XII. Summo Pontifice, adscito Proposita A Celsissima, Illustrissima, Perillustri, Magnifica Collegij Varsaviensis Societatis Jesv Invenute. Anno Dñi 1696. fol., k. 3.

Bez osobnego tytułu. — Po polsku i po łacinie — ze spsem występujących aktorów. Wolański A. w Rudce.

— Dero Königl. Majestät, Herrn Herrn Iohann des Dritten, Königs zu Polen, etc. Beschützers des Vaterlandes, Höchst-Traurigen, Dem gantzen Königreiche und zugehörigen Landen Höchst-zubeklagenden Todes-Fall Solte Am 2. Tage Augusti A. 1696. Durch aufführende gewisse Trauer Personen Bey einem mässigen Castro Doloris Wehmütigst beklagen Die bey dem Gymnasio in Thorn Studirende Iugend. Thorn, Druckts Iohann Balthasar Bressler, E. E. Rahts und Gymnasii Buchdr. fol., kart 2.

Wrocław, miejs.

— Manes coronati... ob. Zawadzki Wact. (1697).

— Mars Polonus è terris inter astra relatvs. Serenissimvs nuper ac Invictissimvs Joannes III. Poloniarvm Rex. Magnus Dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniae &c. Dùm post Scythicos Tauricanosq; Triumphos post Viennenses, Bucovienses &c, palmas Oriente Byzantino ad calcem

depresso, victorem spiritum Invida terris fata eriperent: Ad solennes Exequialis Pompae ritus In Cathedrali Ecclesia Posnaniensi institutos In dolentissimo Peraugusti Capituli pro tunc Generalis conspectus parentali luctu ac vectigali lacrymarum censu Ab Illustri Academiae Posnaniensis Iuventute celebratus. Anno Regis Regum 1696. Typis Academiae Posnaniensis fol.

Dedyk. Alberto Constantino a Goray Breza, Palatino Posnaniensi. — Miał w r. 1880 Achilles Breza.

— Joannis III electi regis Poloniae merita erga R. P. civibus explicata, 1675. w 4ce.

Po łacinie i niemiecku. Hoppe 60.

— Monarcha duorum Imperiorum, unius seuerissimus vindex, alterius verissimus vindicator debellatorum et bellatorum primicerius Dominus dominantinus Orientis; terror Tyrannorum; amor et amator civium. Serenissimus ac Invictissimus Ioannes III Dei Gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Mazoviae, Samogitiae, Kiioviae, Volhyniae, Podlachiae, Podoliae, Livoniae, Smolensciae, Severiae, Czerniechoviae. Dum primum auspicate post Viennae eliberationem: Strigonii expugnationem; Turcarum delictorum et pulsorum ex Austria Victoriam: nec non nuperrimam ad Camencum et Tyrannos contra Turcas ac Tartaros felicem expeditionem, Varsaviam Triumphator veniret, a subiectissima Maiestati suae Scholarum Piarum provincia Polona Salutatus. Et eo nomine ita suae virtuti ac fortunae debito atq. ab obligatissimis Regali beneficentiae clientibus collecto in pennam, profuso in paginam, dum frequens Senatus et eques polonus ad generalia Regni Comitata anno 1685. conveniret acclamatus. Anno Domini formam servi accipientis 1685. Varsaviae, typis Collegij Scholarum Piarum (1685). fol., kart 27 (ark. E₁).

Zaczyna się Panegyricus: Edormivisti saltem aliquando. Jagiell. — Ossol.

— Nachricht wie es in dem Trefen bey Entsetzung der Stadt Wien abgelauffen. Anno 1683. Bresslau, Bey

Gottfried Ionischen, Buchhändlern und Privilegirten Zeitung Schreibern, zu bekommen. w 4ce, k. 2. Wroclaws.

— Ode auf die Einweihung der Statue Johann III in Łazienki 1788. Warschau, Gröll. w 8ce, kart 2.

Muzyka: Dressler I. G. — Porównaj Kantata.

— Olea vulneribus hosticis inserta post multiplices de Basis ac Tauricanis a Serenissimo ac Potentissimo Poloniae rege Ioanne III. magno duce Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Lituoniae, Volhiniae, Seueriae, Smolensciae, Podoliae, Podlachiae, Czerniechouiaeque reportatas victorias ad Zorawno plantata ac in anniuersaria Die felicissimae coronationis tam senatus quam equestris ordinis ad publica regni comitia confluentis totiusque populi Poloni solatio a subjectissimo utriusque Sacrae Regiae et Reginalis Majestatis Varsaviensi Collegio Scholarum Piarum exposita. Anno: sarMatICae eX-orta est hoDie LVX prospera terrae. (1677). fol., kart 16.

Na odwołanie k. tyt. cytaty z Dawida, Claud., Tacyta i Liwiusza. Poczem dedykacja Janowi III, pod którą podpisano: Hoc votet nomini tuo submissimum Colleg. Varsavien. Piatum Schol. Panegyricus zaczyna się od wyrazów: Triumphales tuos. Jagiell.

— Operationi dell' Armata del Rè di Polonia sino all' acquisto della Moldavia con la Cerimonia seguita nell' ingresso di Jassi... Bologna 1686. w 4ce, kart 4.

— Opisanie istotne publiczney ekspozycyi i depozycyi dignissimorum lipsanorum Jana III y Maryey Kazimiery... w Warszawie na dzień 27 Kwietnia 1733... ob. Opisanie.

— Opisanie festynu danego w Łazienkach, rezydencyi letniej J. K. M. z okoliczności inauguracji Statui Króla Jana III. Warszawa dnia 14 Września r. 1788. w 4ce, k. 8 (ark. B₄).

Od karty 3ciej jest kantata w dzień inauguracji Statui króla Jana III (obejm. k. 4). Poczem: Program Baletu heroiczn. (k. 2).

Akad. — Branic. — Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Warsz. uniw. — X. Polkow. — Zielińs.

— Opisanie obchodu stoletniej pamiątki zwycięstwa Jana III nad Turkami pod Wiedniem. (Wilno 1783). w 8ce, k. 4 nlb. i 2 tablice rycin pomnika (foljo).

Pod ryciną: Knakfuss Capit. inven. et delin. Jest to druga część z dzieła Poczobuta Pamiątki, o którym ob. XXIV, 390.

Jagiell.

— Oratio ad Serenissimum Potentissimumq; Ioannem III regem Poloniae &c Habita A legato regis Sveciae. Anno M.DC.LXXIV (1674). Typis Monasterii Olivensis. w 4ce, k. 4.

Hoppe 60. — Posłem szwedzkim w Polsce był w latach 1674—1680 Andrzej Lilienhöck. — W tomie XXI. 275—6 podane są jego mowy, memorjały i listy wystosowane do Jana III.

— Ad Sacram Regiam Majestatem Poloniae Legati Svetici... Valedictoria Oratio. Anno M.DC.LXXX (1680). fol., kart 2.

— Ad Sacram Regiam Majest. Poloniae, Illustriss. & Excellentiss. Domini Legati Svetici Valedictoria Oratio, Et Ad Eam Illustriss. & Excellentiss. Domini Supremi Regni Poloniae Cancellarii Responsum. Anno M.DC.LXXX (1680). w 4ce, k. 6.

Ob. tom XXII, 890 i XXI 275 (pod Lilienhöck).

Kanclerzem był Jan Wielopolski.

Czartor. — Jagiell.

— Oratio jussu praefectorum publicae institutioni in memoriam victoriae de Turcis ad Viennam Austriae a Ioanne III Pol. Regi etc. Vilnae Typ. S. R. M. penes Academiam. w 8ce, str. 49 i 2 tablice.

Karta tytułowa w 4ce.

Kraśnińs.

— Oratio in Funere Johannis III. Regis Poloniae etc. habita in Sacello Pontificio (1696).

Ciampi Bibliogr.

— Pacta inter Leopoldum Romanorum Imperatorem et Joannem III Regem Poloniae d. 24 mensis Aprilis 1677 renovata. Varsaviae Typis Eler-tianis 1677. fol., kart nlb. 4.

Ob. Pacta.

— Pamiątka stuletnia zwycięstwa pod Wiedniem przez Jana III. 1683. z woli Komis. eduk. przez szkołę główną

Litewską 1783. obchodzona. w Wilnie...
ob. Poczobut.

— Panegyrico Al Rey de Polonia, Compuesto per la Admiracion. Enmendado, y añadido en esta segunda impresion. Sacale á lvr Don Juan de Velasco, Despensero mayor del Rey nuestro Señor, y Secretario del Excelentissimo Señor Conde de los Arcos (1683). w 4ce, k. 4 nlb.

Madrycka Bibl. nacional.

-- Plan de la bataille de Vienne (1683). w 32ce.

Daików.

— Poematto all' occasione (1788) ob. Poniatowski St. Aug. — Capizuchi (1788?).

— Polonia Poloniae redditā, effusa in recursum reduci e bello ad Zoranium gesto conservatori et pacificatori suo Serenissimo, ac Potentissimo principi ac domino Joanni III, Dei gratia, Poloniarum regi, M. D. Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Kiioviae, Severiae, Smolensciae, Czernichoviae, Volhyniae, Podoliae, Podlachiae, Ukrainae etc. eidemque nomine omnium statuum, ordinumque regni, sarta et coronas pacis, in xenium et eucharisticon offert, quas in unum calamo revinxit, Serenissimae Regiae Maiestati, devotissima et obsequentissima iuventus studiosa Collegii Varsaviensis Soc. Jesu anno compositae per orbem universum pacis 1667. fol., ark. D₂.

Wierszom.

Branic.

— Abgefertigter Post-Reuter aus Wien, Das ist: Gründliche Beschreibung, Was bey in und nach Aufhebung der Türkischen Belägerung der Kayserl. Residentz-Stadt Wien vorgegangen. Worbey 2. Auffmunterungs-Schreiben: deren das erste des Herrn Commendanten, Grafen von Starenberg an sein Volck, das andere des Gross-Verziers an seine Türcken; Benebst der Lista was in der Belägerung Wien vor Volck geblieben, zu lesen. Alles auf wahrhaftige Relation zum öffentlichen Druck befördert. In diesem 1683sten Jahr. w 4ce, sygn. B₃. Wroclaws.

— Presagio della Imminente rovina e caduta dell' Imperio Ottomanno delle

future Vittorie e prosperi successi della Cristianità cavato da diverse profezie, oracoli, vaticinii e pronostici antichi e moderni. Dato in luce sotto gli Auspicii della Santa Lega stabilita tra Leopoldo I. Imperatore de' Romani, il Re di Polonia Giovanni III. e la Repubblica Veneta. Venetia 1686.

Ciampi Bibl. N. 81.

— Programma baletu heroicznego danego w dzień inauguracyi statuy króla Jana Sobieskiego (14 wrześ. 1788). w 4ce.

Ob. Opisanie (t. XXIII, 375). Zielińs.

— Programme du ballet héroïque donné le jour de l'inauguration de la statue de Jean Sobieski. Bez w. m. (Warszawa, Dufour, 1788). w 8ce, k. 2.

Trość wzięta z Marmontela (Samnitki). —

Bernacki sądzi, że autorem programu był St. Aug. Poniatowski (gdź doshował się jego autograf w bibl. Czart.). Przekładał na polskie Naruszewicz.

Bernacki Teatr za St. Aug. II. 333.

— Prototyp istotney słusznosci, na electoralnym polu, po załosnym ześciu Wielkiego krola Jana III swobodnym korony polskiey stanom. Do uwagi podany. Roku P. 1697. w 4ce.

— Raggvaglio Dell' Elezione del Serenissimo Rè di Polonia Giovanni III. Seguita nella Persona dell' Illustriss. & Excellentiss. Sig. Sobieski Gran Marsciale, e Gran Generale del Regno. Li 21. Maggio 1674. Con vna distinta Relatione di quanto è successo in detta Dieta. Al Nome Immortale Dell' Eminentiss.^{mo} e Reuerendiss.^{mo} Sig. Card. Virginio Orsino Protettore della Corona di Polonia. In Roma, per Michel' Ercole. MDCLXXIV (1674). Con Licenza de' Superiori. w 4ce, k. 4 nlb.

Dodana knrta z planem pola elekcyjnego pod Warszawą, z napisem Giovanni III Sobieski Re di Polonia. Varsavia et Svo Teritorio doue die fatta del nuoco Re di Polonia 21. Maggio 1674.

Na ost. karcie opisuje, co zasło w Rzymie na wiadomość o wyborze Sobieskiego.

Czartor.

— Vero e distinto Ragvaglio, di tutto quello, ch'è seguito di giorno in giorno nel famosissimo Assedio della Città di Vienna. Combattur'a dalle formidabile forze delle Armi Ottomanne

L'Anno 1683. Con la Vittoria gloriosamente ottenuta delle Armi Imperiali e Polache. Con vna Aggiunta de sua Progressi nel fine. Dedicato al Molto illustr. Sig. Patron. Collend. il Sig. Tomaso Vilgicus. In Venetia 1683. Appresso Francesco Busetto. Con. Licenza de' Superiori, e Priuileg. Si vende a S. Guilian. da Giacomo Zini a l'Insegna di S. Filippo Netè. w 8ce, str. 44.

Bibl. państw. monarch.

— Ragguglio historico di quanto e accaduto nell' assedio di Vienna, intra preso dall' armi Ottomane, a di 14. Luglio 1683 e nello scioglimento del medesim, Seguito sotto gli auspicij degli eserciti imperiale e polacco e di quanto è successo nel proseguimento della guerra in Ungheria per tutto l'anno audetto 1683. In Modena, nella stamperia di Demetrio Degni 1684. w 4ce, k. 2, str. 48 i 1 nlb. (z portretem cesarza Leopolda I).

Dedicato all Domen. Cattanei. Czartor.

— Ragguglio historico della guerra trà l'armi Cesaree e Ottomane dal principio de la ribellione degl' Ungari sino l'anno corrente 1683, e principalmente dell' assedio di Vienna e sua liberazione, con gl' incominciati progressi della dette armi cesaree e confederate, all' illustriss. et excel. sig. Giulio Giustiniano cavaliere. Venetia, presso Giacomo Hertz, Con lic. de' superiori e privilegio 1683. w 12ce, k. 6, str. 189 i 2 ryciny (portret Staremberga i chorag. Proroka).

Czartor.

— Distinti Raggugli di quello e seguito nel levare l'assedio à Vienna, con l'avviso dello stendardo guadagnato da' Christiani e mandato a sua Santità. In Firenze et in Genova, per Anton Giorgio Frauchelli 1683. w 4ce, k. 2 nlb.

Czartor.

— Ragguglio distinto Di quanto occorre nella Campagna passata tra l'Armi Christiane e Turchesche della Marchia (sic) Tenuta dal Primo Visire, sua mostra generale, con la nota delle Truppe radunate ne' vasti dominij de Gran Signore Dell' Assedio di Vienna. Descritto giornalmente con li successi

tanto dentro nella Città, come fuori nel Campo assediante Del Modo E Combattimento Con cui fu soccorsa, e fuggato il Nemico E Di Ciò Segvi Sino alla Battaglia di Barcan, acquisto di quel luogho, e della Piazza di Strigonia Arcinesconato Metropolitano del Regno d'Vngheria con cui termino la Campagna. Aggiuntavi La Pianta della Città di Vienna, ce' Borghi notati, e con li Monti siti, e marchia (sic) del soccorso per scorgere visibile il combattimento, la fuga de Turchi e la Vittoria dell' Essercito Christiano. In Venetia MDCLXXXIV Presso Nicolo Pezzano Con Licenza de Sveriori, E Privileggio. w 4ce, kart 3, str. 70.

Na str. 1: Relatione dell' Assedio di Vienna. Bibl. Civica w Trieście.

— Ragguglio historico della guerra (1684)... ob. Magnavici (t. XXII, 33).

— Relacya potrzeby (1683)... ob. tom XXVI, 204.

— Relacya o szczęśliwym powodzeniu (1683)... ob. XXVI, 204.

— Relacya rzetelna (1686)... ob. XXVI, 205.

— Relacya walnego od Turków obleżenia Wiednia 1683. w 4ce, 1 ark.

— Relacya Pogrzebowa Deponowanego Ciała S. P. Króla I. M. Jana III. do OO. Kapucynów w Warszawie z Zanku 23. Decembris 1697. fol., k. 1. Branic. — Ossol.

— Relation der Victorie Trembowla (1675)... ob. tom XXVI, 221.

— Relation des glückl. Progresses (1674)... ob. XXVI, 221.

— Relation wie in Krakau gekrönet (1676)... ob. XXVI, 221.

— Relation vom Einzug in Danzig (1677)... ob. XXVI, 221.

— Relation de la siege (1683)... ob. XXVI, 221.

Tamże i inne relacje z lat 1683—6.

— Relation von der Victoria der Christen, so sie bey Entsatz der Stadt Wien gegen die Türken erhalten 1683. w 4ce, str. nlb. 7.

Ob. Relation. Krasińs. — Zielińs.

— Ausführlichen Relation und Nachricht, Von glücklichem Entsatz

Der Kaiserlichen Residentz-Stadt Wien, Und wie solche von der Türkischen Belägerung liberiret, und die Türcken davor weggeschlagen worden. Bresslau, Bey Gottfried Ionischen. Buchhändlern und Zeitung-Schreibern zu bekommen. w 4ce, kart 4. Wroclaws.

— Kurtz verfassete Relation Über die Belägerung Der Kayserlichen Residentz-Stadt Wien. Bresslau, Bey Gottfried Ionischen, Buchhändlern und Privilegirten Zeitung-Schreibern zu bekommen. w 4ce, kart 4. Wroclaws.

— Relation, was bey der Wahl Johann des III vorgegangen. Warschau, 15 May 1674. w 4ce.
Hoppe 58.

— Ausführliche Relation von beiderseits Königl. Majestäten glücl. Kröhnung in Krakau den 2. Febr. anno 1676. w 4ce. Dzików.

— Relation welcher gestalt beyde Kön. Maj. zu Pohlen Johannes III und Maria Casimira d. 2. Febr. 1676 in grosser Versammlung der Reichs-Magnaten und Ritterschaft in Crakau gekröhnt worden. Nebst Huldigung d. Stadt Krakau 1676. w 4ce.

Ob. tom XXVI, 221.

— Ausführliche Relation von den (sic) zwischen den Christen und Türken den 2./12. September Anno 1683 unter der hohen Direktion Seiner Majest. dess Königs in Pohlen... gehaltener Schlacht. w 4ce. Bibl. król. w Dreznie.

— Relation of the Expedition in Hungaria in the year 1684. Wherein in contained an impartial and full Account of the Siege a defence of the City of Buda, als also the most remarkable Actions from day to day of the Elector of Bavaria. Lond. 1685. w 4ce, str. 44.

Z planem Budy.

Nazwisko Sobieskiego, nie wspomniane tu ani razu. Zawsze tylko wymieniani „polacy”.

— Relatione della comparsa de Turchi e Tattari attorno Leopoli, per bloccare il campo regio e aspettare iui la venuta d'Ibrahim Bassa con tutto l'essercito turchesco. E della vittoria,

che la maesta di Giovanni III. re di Polonia ha ottenuto sopra di loro il giorno di S. Bartol. 24 ag. 1675. Bologna 1675. w 4ce, k. 4.

— Relazione della breve a gloriosa campagna di Giovanni III re di Polonia, contro li Turchi e li Tartari. Scritta dal Campo regio di Zourauo in Pocutia sul Nistro li 21. di Ottobre 1676. (Na końcu:) Di Cracovia. w 4ce, kart 7 nlb.

Por. Zórawno oraz tom XXVI, 229.

Czartor.

— Sincera relatione della segnalata Vittoria ottenuta da Cosacchi di Zaporouia li 4. Dec. 1683. Sotto la protezione dell'armi sempre inuite d. S. R. M. Giovanni III. re di Polonia. Con una succinta descrizione dell'Ukraina e della Tartaria. Bologna, 1684. w 4ce, kart 4.

— Relatione della vittoria (1674), della bataglia (1675), della camp. di Zurawno (1676), diario (1683) itp... ob. XXVI, 229—233.

— Sincera Relatione, Della segnalata Vittoria ottenuta da Cosacchi di Zaporouali 4. Dicembre 1683. Sotto la Protezione dell'Armi di Giovanni Terzo Rè di Polonia Scritta a Bologna dalla Real Corte a Giouan Carlo Matesilani Residente di S. M. il di 15. Gennaro 1684. Con vna succinta descriptione dell'Ukraina, e della Tartaria. Bologna 1684. w 4ce, kart 4.

— Relatione dell'ultimo combattimento, E. Vittorie hauute da S. M. Cesarea contro i Turchi, come per Auuisi hauuti di Lintz, e di Cracouia li 16. Gennaro 1684. Bologna. w 4ce, k. 2.

Ob. Relatione.

— Relatione della pompa funebre, colla quale si sono celebrate l'esequie per l'anima della Real Maestà di Giovanni III. Rè di Polonia, nella chiesa di S. Stanislao della natione Polacca in Roma dall'eminentissimo e reverendiss. signor card. Carlo Barberini protettore di quel Regno. In Roma, nella stamperia della Rev. Cam. Apost. 1696. w 4ce, kart 6 nlb. Czartor.

— *Renovatio et confirmatio foederum et pactorum quae inter Sac. Caes. Majestatem Domumque Austriacam et Serenissimos praedecessores antiquitus intercesserunt. Varsaviae typis Eler-tianis 1677. fol.*

— *Salutatio prima Serenissimi Ioannis III Regis Poloniae, Magni Ducis Lithuaniae & etc. cum Anno Domini 1673 die 16 Mensis Decembris post victoriam Chotinensem Supremus Regni Marschalcus & exercituum dux, Leopolum rediisset (1673). fol., 2 ark.*

Na pierwszym ark. tekst łaciński na drugim polski; Pierwsze witanie Jego Królewskiej Mości P. Naszego miłościwego. Jagiell.

— *Salutatio Joannis III. post reditum ex castris Zorownensibus... ob. tom XII str. 143.*

— *Salutatio Joannis III. ingredientis Leopolum. 1678... ob. tom XII str. 143.*

— *Scanderbeg Redivivus. An Historical Account of the Life & Actions of the most Victorious Prince John III K. of Poland: containing an Exact and Succinet Series of Affairs from his Cradle, to this Present Day; with a particular Account of the many Great and Signal Victories obtained by Him against the Turks, from the time he was first made Crown General, and afterwards Elected King of Poland. Dedicated to the Lord Landsdowne, count of the Holy Empire London, printed by H. C. for Tho. Malthus at the Sun in the Poultrey 1684. w 12ce, k. 6, str. 155 i 2 ryc. (portret króla Jana III i wizerunek chorągwi Mahometa).*

Ob. Lowndes, tom V str. 1213—4. — *Treściak And. w Przeglądzie pol. 1909 II.*

Książka ta natchnęła Tylora (ob.) do poematu na cześć Jana III. Czartor. — Jagiell.

— *Die Wohlzugerichtete Kalte Schaale, Welche dem Gross-Vezier, Als er Auss der von denen Kayserl. Pohlen, Chur-Sächs. ihme vor Wien zubereiteten Bad-Stube Nach der Ottomanischen Pforte wieder zurücke kam, Von Des Sultan Mathomets Acha zu Adrianopel überbracht wurde. Im Jahr 1684. w 4ce, 4 karty.*

Działog, występuje w nim także Polak.

Wrocławsk. miejsk.

— *Schreiben an S. Kön. Maj. in Polen von dem schwedischen Gesandten, in welchem dargethan wird wie einige gegen Schweden übelgesindte den Polen etwas aufbinden 1675. w 4ce.*

Posłem szwedzkim w r. 1675 był Andrzej Lilienhök (obacz). W tomie XXI str. 275—6 zestawiono inne jego listy i mowy z lat 1674—8. W latach tych toczyły się rokowania (nie doszły do skutku) o przymierze polsko-szwedzkie przeciw kurfirstowi brandenb.

— *Teatro della guerra contro il Turco, dove le piante et le vedute delle principali Città e Fortezze della Ungheria, Morea ed altre provincie colli assedii, e le conquiste fatte dalle armi Christiane sotto il felice Pontificato di N. S. Papa Innocenzio XI. Roma presso Giacomo de' Rossi 1687. (in forma di Atlante).*

Ciampi Bibliogr.

— *Traduction Libre de La cantate executée en langue Polonoise a Pin-auguration de la Statue du Roi Jean Sobieski. Varsovie chez P. Dufour Cons. aul. de S. M. et Direc. de l'Imp. du Corps Royal des Cadets (1788). w 8ce, str. 10.*

Ob. Kantata.

Kraśnińsk. — Ossol. — Uniw. lwow.

— *Umbra luctus publici sub clypeata Romanorum arbore terris excisa fulmine, ex fatalissimo fato Sermi Joannis III Poloniarum Regis, lugubri scenae apparatu projecta in theatrum orbitati Patriae dolori poloniae honori Illustr. Ser. nominis et Sanguinis haereditis Joannis Sobieski pincernae Regni principis Excubiarum, Duboviensis Capitanei, etc. a nobili Collegii Premysliensis Soc. Jesu juventute repraesentata anno 1696. Leopoli typis Coll. Soc. Jesu. fol., 4 ark.*

Ossol.

— *Augenscheinl. Wahrzeichen von der Christen Waffen. Fahne dem Grossvezier von Johanni III abgenommen. Nürnberg, Georg. Scheurer 1683. w 4ce.*

— *Wiedeń Rakuski od Turków obleżony, a od woysk chrześcijańskich zbawiony. Kraków, R. 1683. w 4ce.*

Por. Wiedeń.

— Das Ruhmwürdige und Frohlockende Wien. Über die Glorieuſe Victorie, Bey Erſatz dieſer Kaiſerlichen Reſidentz-Stadt und Wegſchlagung deſſ Erb-Feindes, deſſ Türcken. Gefertiget Im Monat September. Anno 1683. Breſſlau, Bey Gottfried Ionischen zu bekommen. w 4ce, k. 2.

Wierſze niemieckie, pomiędzy nimi: An den König von Polen. Wroclawa. miejs.

— Viennae Pro ſoluto Germano-Polonicis Armis Othomanico obſidio Miscellometrici Plavſvs. Genovae MDCLXXXIV. Typis Antonij Caſamarav. In Platea Cicala. Superiorvm permiſſv. fol., ſtr. 103. Bibl. narod. w Madrycie.

— Viena ſitiada, I ſocorrída. Año 1683. Primera relation. w 4ce, k. 8. Madr. narod.

— Viena ſitiada, I ſocorrída. año 1683. w 4ce, k. 8. Madr. narod.

— Relacion ſegonda. Viena ſitiada, I ſocorrída año 1683. w 4ce, k. 4 i 1 ryc. Madr. narod.

— Ausführliche Vorſtellung Deſ wahrhaftigen Verlauffſ die biſſhero ſcharffe Belagerung der Welt-berühmten Kayſerl. Reſidenz-Stadt Wien, Samt deſſelben höchſt erfreulich Glücklichen Entſatz betreffend. Im Jahr 1683. Erſtlich Gedruckt zu Nürnberg. w 4ce, 4 karty. Wroclawa. miejs.

— ob. Abrek Andr. (Xma 8bris 1644) — Abriss (des Standarts 1683) — Account (1702, 1683, ob. Tende) — Acquatici (1684) — d'Alerac (Anecdotes de Pologne 1698, 1699 oraz Memoires de Beaujeu 1700) — Aletofilus Germ. (1674) — Almanach (1684) — Amadoris Antonius (Panegyricus 1684) — Anczowski M. (Campus 1676 i 1678, Salutatio 1676) — Antisari (Vienna liberata poema 1693) — Antonowicz Julian (1783) — Aquino (Oratio 1697) — Arce (Comedia de el sitio 1683) — Armi (Presagio 1684) — Arquien (Marja Caſim. w t. XII, 229) — Arrhenius (1690) — Arteński R. (Clypeus Sarmatiae Joa. III. 1676 i 1678) — Articoli — Articuli — Attentati dei difensori (Buda 1686) — August II (Beſchr. des Leichenprocess 1733) — Au-

gustus divus (1685) — Awizy (1685) — Barberini C. (1696) — Backer Iodocus (Innocentis XI 1684) — Bartochowski Wojciech (Fulmen Orientis, Europa defenſa 1684) — Bar (Ode) — Bauman (1683) — Beaujeu (ob. Dalerac) — Beaulieu Kazim. (1662) — Begebenheit (1683) — Behr Krzysztof (1676, 1696) — Belagerung — Benigni (1684) — Berengani Nicolo 1698) — Berneri (1695) — Bericht (Andruszow 1684) — Beſchreibung (1684) — Beſprache (1732) — Beverini Bartol. (1683) — Biezanowski Stan. Józef (Juſta 1681, Jubar 1681, Oriens Byzantinus 1683, Incoronat. hecatombe 1676, 1681) — Biragus Franciscus (1687) — Bizardiè (1700) — Bliretis (Poln. Wahl-Schoppen 1698) — Boczyłowicz Jak. (Oſtatnie Vale ſynom koron. Jana III) — Boerger Jak. (1677) — Bogascini (1686) — Bolestka (Conclusiones) — Borovius Piotr (Monumentum 1697) — Boschius Ant. (1676) — Broscius J. (Kalendarz 1669) — Brun W. (1693) — Brunettus Cosimus (1676) — Bubulius Dymitr (1683) — Buchowski (Prodigia scuti regalis 1697) — Bütner (1683) — Bulifon Antonio (Lettere 1685, L'assedio 1684) — Caesius Innoc. (Elogium 1684) — Camentius (1684) — Camerinus (1684) — Cancion (1683) — Canelmus Jacobus (1689) — Capizuchi (Poematto 1788) — Carmichel Ant. (1674) — Carolus de Aquino (1697) — Carrara (In victoriam carm. 1668) — Cassander (Der Gest Joh. III 1697) — Ceremonie (1676) — Chassepol (1679, 1687) — Chabielski (1670) — Chiarello (1688) — Chocim (Pieśń, Victoria — i odsyłacze w t. XIV, 176) — Choisy Fr. T. (Memoires 1727) — Chreptowicz (1688) — Chróścikowski Stan. Adalb. (1684, 1717) — Chróściński Wojc. (Trąba wiekopomney ſławy 1684, 1693, 1717; Clypeus Joannis III 1717; Farsalia Lukana 1690; Gentilitium deus 1717) — Chwałkowski M. (1690) — Ciboni Christ. Joannes (Panegyricus 1684) — Copia (1686, aus Moscov 1672) — Copey ende translaet van

een Missive (1686) — Corelle Samuel (1677) — Cosnowsky Andr. Matth. (Ritus caerem. 1676, Beschreib. b. Krönung 1689) — Coyer Gabr. Franc. (Hist. de J. Sobieski, Lipsk 1761—8) — Curti (1688) — Cuspinianus (1683) — Cyboni Krzyszt. Jan. (Ciboni) (Paneegyricus 1684) — Cynerski Joan. (Dilectus discipulus 1642) — Czechucki Fr. Jos. Kant. (Applausus triumphalis 1683) — Dąbrowski Fr. (1690) — Dalerac — Damascen (1717) — Danejkowicz (Swada) — Dębiński Jan (1727) — Denhof (1683) — Descrizione (dell apparato 1683, dello standarto 1684) — Diario (Vienna 1683—4) — Diarium (Wien 1683) — Diarium Europeum (tom XX str. 184—198 z lat 1670—83) — Długosz Michał Ernest (1684) — Draszkievicz Stan. (1677) — Druszkiewicz (1677) — Dunin Piotr (Tarcze się świecą 1695) — Dyaryusz obłężenia (1683) — Dyaryusz wyprawy (1684) — Dyaryusz wyjazdu (1683) — Działyński Tomasz (1690) — Ecclisse (1683) — Ecclipsis (1683) — Eichornius (1683) — Europa defensa (1686) — Europa (gegenw. 1684) — Extrakt (1688) — Faber Ant. (Europäische Staats-Cantzley 1697) — Feigius (1685) — Felle Wilhelm 1685, 1672) — Fischer (Diar. 1683) — Filicaja (1684) — Foedus (1683) — Fontana (1684) — Francisci Erasmus (Adlerblitz) — Francii Petri (1686) — Fredro A. Max. (1677) — Friedens Courier (1675) — Frisichius J. (1677) — Frison Leonardus (1675) — Fryderyk Wilhelm (Copia 1684) — Garbowiecki Stan. Ignacy (1684) — Georgius Wilhelmus (1747) — Ghelen (1683—1684) — Ghirlandi (1683) — Giornale (1687) — Girs Aeg. (1745) — Gleiditsch (Geschichts-Calender) — Gniński Jan (Oratio pro elect. 1674) — Golański Fil. (Mowa 1783) — Golembowski Chryz. (Głos Szyrmy 1757) — Gorecki Wojciech (Szlachcic 1674; ob. Kunicki) — Gostumiowski (1693) — Gotfried (Wien 1683) — Govea Franc. (1690) — Gowoni Pier. Francisco (Origine 1685) — Grabowicz Franc. (Se-

cura Regni felic. in inaug. reg. 1676) — Grandius Jacobus (In Viennam liberatam 1684, 1717) — Gerrero y Solano Francis. (Symbolos 1683) — Hacki M. A. (Heroi 1689, Apollo 1692) — Hauteville (Tende) (Relation 1685—1698) — Happel E. G. (Thesaurus 1684) — Hartnacijs (1687) — Haur Jak. (Skład sekretów 1693) — Herzog M. (1683) — Hevelius Joannes (1690) — Hiamarietz (1674) — Historia (Venetia 1687; ob. tom XVIII, 206) — Hocke (1685) — Horst (1676) — Hosius Stan. (1697) — Huhn (1683) — Jabłonowski Jan Stan. — Jacobus (1743) — Janicki Jo. (Vota Poloniae 1683, Bellaria triumphale) — Janozki J. D. — Jansenius Joannes (1676) — Jaruntowski Ad. Wład. (Theses 1668) — Im Hof (1684) — Inhalt der Sachen (1683) — Innocentius XI (Breve, Epistola 1683, 1684) — Instruktarz celny z r. 1676 (1704) — Jolli (Histoire 1698) — Jonsac (Jablon. 1774) — Josephowicz J. T. (Asylum ecclesia 1692) — Jouvaney J. (Munera 1687) — Kałaj X. Daniel (Idea regis 1674) — Kaliński Jan Damascen 1689, 1717) — Kanon Andrzej (1764) — Kantata (1788) — Kara Mustafa — Karpiński Franc. (Zabawki IV, mowa na J. III) — Karpowicz Michał (Kazanie na obchód 1783) — Ketteler (1683) — Karwowski (1746) — Kobielski Fr. (Mowa na pogrzebie 1734) — Kochowski Wesp. (Annalium 1683, Comment. belli 1684, Dzieło boskie 1684, Lyricorum 1674, Tribut 1695) — Koleczycki Waler. (Honor 1675) — Kollacz (1783) — Komarek Giacomo (1683) — Konstytucje sejmu (1677—94) — Korona Marek (Directorium 1644) — Krasicki Jerzy (scutata Sarmatia 1676) — Krieg Jan. (Elegia) — Kriegnachrichten — Krupecki Andreas (Quaestio juridica 1692) — Krystyna (1684) — Kuczankowicz Mat. (Salutationes 1677) — Kulczycki Franc. Jerzy (1683) — Kuligowski (Dźwięk Marsa 1675) — Kunicki (Szlachcic polski chroniony 1674) — Kurdwanowski Jan Franc. — Kwiatkiewicz Jan (Prodromus

ad coronam 1674, Mars Poloniae 1676, 1680, 1711) — Lasocki Ad. (triumphalis echo 1685) — Lasor a Varea (1713) — Laudinus (1683) — Leonardi (1683) — Leopold (Litterae ad regem Pol. 1689, Handschreiben 1698, Histoire 1739, oraz odsyłacze w t. XXI, 179) — Lerch (1683) — Leszczyński Samuel (Classicum sławy 1674) — Leszczyński Rafał (1680) — Lettera (scritta 1683, senatore 1686, ragag. 1687, famil. 1697) — Lettres sur l'etat (1696) — Lilienhoeck Andreas (Schreiben 1675, Memoriale) — Linde (Leven 1685) — List (1783) — Litterae de pace (1676) — Lochman Aug. (Żywot Jana Bożego 1690) — Lotti (1685) — Lubomirski Stan. (Lettre 1683, Muza polska 1676) — Lucanus (1693) — Ludolf Job. (De bello turcico 1686) — Łukasz od św. Edmunda — Lysimachus (1684) — Mackiewicz Tad. (1784) — Mahomet IV — Magnavini (Ragag. 1684) — Majoli G. B. (Intreccio 1683) — Małachowski Adam Wojciech (1675) — Malagonelli Antonio (Panegyric. 1684) — Maracci Lodovico (1683) — Margowski And. Rud. (Porta triumph. 1694) — Marquardus Christoph. (Ode votiva 1683, oratio gratulat. 1683) — Marja Kazimiera (List do P. Sapielhy, Sere-nissimis, Relazione 1699, Relacya egzekwii 1717, Vaggio 1699 — oraz od-lacze w t. XXII str. 168—9 i w t. XII, 229) — Massuet Piotr (1733) — Mattesilani G. (lo scudo 1683) — Mediobabba Franciscus (1687) — Me-lsander Joh. (1685) — Menzini Be-nedetto — Merita — Mignonius Ubaldus (1751) — Młodzianowski Tom. (1681) — Mocki Georgius (1744) — Mogilnicki J. (1701) [Tu portret jego i synów] — Montani (1683) — Myśli z okazji ob-chodu (1783) — Myszkowski Stan. (Florentina cordis 1675) — Nersesowicz Deodat (Pierwsze miejsce 1684) — Niesiatowski Kaz. (1745) — Nieszpor-kowicz Amb. (Analecta musae 1681, Triumphales coronae 1682) — Nie-wieski Stan. (1688) — Nigrelli Sigis-mundus (1686) — Notizias veridicas

(1683) — Nowodworski (1676) — Nycz Andr. (proloquia 1692) — Observa-tiones (1773) — O'Caill Baron (1784) — Observaciones (1773) — Ode — Ogiński Aleksander (Palma J. Cantius 1682) — Oliva Joan. (Paneg. St. Kostka (1676) — Olszowski Andrzej (1675) — Ośliński Martinus (1684) — Ostrowski (Suada) — Ottieri (1728) — Owaniszewicz Jan (1676) — Paean (1683) — Pacta inter Leop. (1677) — ~~Parnassus (1676)~~ — Par-ticular-Schreiben (1683) — Paschacy (Plausus in triumph. reditum Joan. III. 1683) — Pastorius (Aegis Palladia Joan. III. 1676, Florus polon. 1679) — Patina Carola (1683) — Pax (1677) — Penci (1683) — Piccinardi G. (Numi 1684) — Pignatelli (Trionfi 1683) — Pierellio Giuniano (1700) — Pieśń (1783) — Pieśń o zwycięstwie (1673) — Piotrowski Józef (Ancile libertatis 1696) — Pisarski (Mowca 1668 i nast.) — Piselli (1690) — Poczobut M. (Pamiętka 1783) — Podgórski Samuel Jan (1695) — Polack (nach franc. Pfeife 1688) — Polen (wie so kaltsinning 1685, das von den Franzosen 1692) — Ponia-towski Stan. (Rocznica 1783, Głos 1788) — Popiołek Józef Grzegorz (Scutum Sobiescianum 1734) — Porządek (na sejmie 1674) — Potocki Wacław (Pełna) — Praetorius Matthaes (Orbis gothicus 1685, 1686, 1688) — Privi-legia typographiae — Przybylski Jacek (Mowa 1783, 1784) — Przywileje i kon-stytucje (1676) — Puciłowski (1684) — Puncti (1683) — Racconto (od roku 1682—86) — Radziejowski Mich. (Uni-versał o śmierci 1697) — Raguaglio — Redwitz Joannes (1674) — Reflexio (1674) — Relacya oblężenia (1683) — Relacya wiktoryi (1684) — Relacion (1683—1691) — Relation (1685) — Relatione (1683) [Tu sonet na jego cześć] — Relationi (1683) — Relations Gesänge (1683) — Rembert Aleks. Piotr (Parnassus Novodvors. 1676) — Reso-lution (1668) — Rezik Johannes (Mag-nas exuvias 1697) — Ristretto (1683) — Rocolos J. B. de (1684) — Rubinkowski Jakób Kazimierz (Janina 1739 i nast.) —

Rudolski M. (*Dolentis Europae* 1696) — Rutka Bog. (*Gladius, Miecz* 1679) — Sanctacrucius And. (1690) — Santo Tomasz (1684) — Sandrart Jakób (D. Königreichs Polen 1687) — Sapieha Franciszek (Mowa 1687) — Sartorius (Leonis Bavarici 1694, Mem. 1683) — Schaur Petrus (Memorial 1683) — Schelwig Samuel (Klag 1696) — Schlacht der Türken (1677) — Schmieden Joan. (*Umbra* 1676) — Schmieden Karol (*Disticha* 1676) — Schriften (Geheim-1700) — Schulz Jan (*Serenissimo Panegyris* 1694, *Rebus human. exempto* 1696) — Schütz Konstanty (*Die abgefalleene Crone* 1696, *Leichenrede* 1696) — Signal Dangers (1683) — Sikorski Marjan (*Hypomnema* 1753) — Sinapius (*absurda* 1692) — *Singularia quinquaginta* (1695, ob. Olszowski) — Skriff (1685) — Skrzetuski Joan. (*Posthuma gloria* Joan. 1697) — Ślizień (Haracz 1674, Chocim) — Słowicki Łukasz (*Heroica poesis* 1704) — Sobieski Aleks. (*Fortuna* 1684) — *Societas Regi Polon.* (1697) — Solski Stanisław (*Prognostyk* 1683, 1684) — Sołtyk (*Monumenta str.* 125) — Spinola (1683) — Stator (1683, 1725) — *Staats-Perspective* (1684) — *Staats- und Zeitbeschreibung* (Polen 1687) — Steinbach (1683) — Stephanus Jan (*De victoria* 1686) — Stora (Wiedeń) — Stratman Henricus Johannes Franciscus (1684) — Strauch Aegidius (*Als d. durchlauchtige* 1674, *Insignia Janinorum* 1676) — Strigonia (1683—4) — Sucharzewski (*Kalendarz* 1754: *Dyjarjusz z r.* 1683) — Suffragia województw i ziem (1674) — Susza Jakób (*Phoenix tertiatio redivivus* 1682) — Suszycki Remigian (*Świat górny* 1702) — Synodus posnaniensis (1689) — Szymiot Jan Hieronymus (*Marianae conceptionis etc.* 1677, *Regalis Sarmatiae clypeus* 1676) — Tende (*Relation*) — *Theatrum* (1688) — Thilo (1683) — Tinassi Francesco Ant. (*Applausus poetici* 1684) — Titius Joan. Petrus (*Carmen* 1676, *Ingressus* 1677, *Oratio* 1684, *Palmae* 1684) — *Traduction* (*Libre de la cantate*) — Trionfi (1683) — Trem-

bowla — Turcy — Turcya — Tylor Al. (*Memoires of the life* 1685) — Uhlich (1784) — *Ukraina vindicata* (1675) — *Umbra laetus publici* — Unicki Leon (Pieśń) — *Unterricht* (1674) — Ustrzycki A. Winc. (*Sobiesciados* 1686) — Waelckeron (1684) — Wagner (*Delineatio* 1684) — Vanel (*Histoire de troubles* 1686) — Waschlager Georg. (*Carmen gratulatorium* 1676) — Vega (*Los triumphos* 1683) — Verch Sam. (1684) — *Viaggio* (1685) — Vidanio (1683) — Wielopolski Ian. (*Majestas* 1678) — Villifranchi Gior. (*Raccolta di opusculi* 1737) — Winkler Marcin (*Panegyricus* 1674, 1676, *In solemnī actu promotionis* 1684) — Witwicki J. Stanisław (*Prima, felix, fausta ac fortunata* 1684, *Nauka powołania* 1684, *electio* 1676) — Wude Mich. (*Hendecasyllabi* 1641) — Wojeński (Wójcicki?) (*Relat.* 1685) — *Vorstellung* (1683) — Zabarella Andrea (*Trionfi* 1693) — Zajazkowski Joan. (*Quaestio medica* 1695) — Załuski Andr. Chryz. (*Epistoliarum* 1710) — Załuski Franc. (1680) — Zawadzki Benedykt (*Lyricorum* 1694) — Zawadzki Kazimierz (*Tractus* 1676, *Speculum anomalium* 1690) — Zawadzki Wacł. (*Manes coronati* 1697) — Zawisza Joannes (*Lacrymae* 1676, *Seutum* 1717) — Zeti Alessandro (*Ode* 1683) — Zierowski (*Oratio* 1682) — Żochowski Cyprian ks. (*Colloquium* 1680, *Narodzony* 1693) — Żórawno.

Inne odcyłacze ob. pod Chocim, Kamieniec, Żórawno, Trembowla, Bar, Żwaniec, Gran, Parkany, Strigonia — a zwłaszcza pod Wiedeń.

Ob. także spis chronologiczny (Bibl. t. VIII).

W dziele Ostrowskiego Suada lat. epistol. (1747) są liczne listy Jana Sobieskiego. Mianowicie: Ad Ludovicum XIV. — Ad Szach Soliman Persarum Regni. — Ad Joannem Georgium Saxoniae Electorem (1683). — Ad Georgium Vilhelmum Ducem Brunswie. — Ad Cardinalem Altierium. — Ad Joannem Georgium Saxoniae Electorem. — Ad Nuntium Pontificem D. Pallavicini. — Ad Caesarem Majestatem in materia matrimonii Regii Principis Jacobi. — Ad Serenissimam Imperatricem. — Ad matrem Electricem. — Ad Regem

Christianissimum. — Ad Electorem Palatinum Rheni. — Ad Zierowski legatum caesareum. — Ad Principem Anhaltinum (1686). — Respondit Imperatori Leopoldo. — Ad Innocentium Papam XII. — Ad Fridericum III Electorem Brandenburg.

Również i w „Swadzie polskiej“ są listy jego, a mianowicie: List przedseymowy alias deliberatoria (Dan w obozie w ziemi Wołoskiej nad rzeką Mołdawą 20 paźdź. 1691). — List do Senatorów w Warszawie 20 Septembra 1694. — List z Warszawy 4 Augusta 1693. — List dan w Żółkwi 26 paźdź. 1689. — List do Senatorów donosząc o zkonkludowanych kontraktach małżeńskich królewica Imści Jakóba (Dan w Żółkwi, 14 grnd. 1690). — List zapraszający Senatorów na akt weselny królowej Bawarskiej, dan we Lwowie 22 Junii 1694. — List do Kazimierza Sapiehy Podskarbiego nadwornego W. X. Lit. ultimate Wojewody Trockiego, dan we Lwowie d. V. Decembra 1686. — List do tegoż. Dan w Brodach, 17 paździer. 1689. — List do tegoż. Dan w Zamku naszym Żółkiewskim, 4 kwiet. 1687. — List do Senatorów donosząc konkurencyą Elektora Imści Bawarskiego o królowę Jeyność, dan w Żółkwi roku 1694. — List do Xiędza Biskupa Poznańskiego. Dat. w Jaworowie 17 Aprilis 1692.

W dziele mów są w temże dziele zamieszczone następujące jego mowy: Mowa gdy konkludował Senatus Consilium postcomitale w Grodnie. — Mowa in Senatus Consilio, po zerwanym Seymie w Warszawie, die 1 maji 1681. — Mowa na Senatus Consilium po niedoszłym Seymie Warszawskim 1695. — Responsum a supremo regni Mareschaloo data Joan. Małachowski (1672).

Są również jego mowy w dziele Lüniga Orat. II. 470 i III. 44, 50: Oratio ad Proceres Epubl. post rupta Varsaviae comitia 1681. — Oratio ad utrinque Ord. Proceres Comitia ob causas valde inanes rupta esse conquerens 1688. — Oratio ad utrinque Ord. Proceres in Generali Concilio Grodzensi 1688.

Ob. również w tomie XXV str. 317 pod Pisanski J. St. (Mowca polski, Mowy staropolskie 1756).

Jego uniwersał z 12 grudnia 1693 jest w Ostrowskiego Swadzie polskiej I. 3 str. 8—9. — Ordynacja jego dla sądów asesorskich z r. 1680 tamże str. 66—9.

W Ostrowskiego Snada są również listy pisane do niego (Collegii Card. z r. 1689) oraz epitafja, mowy i panegyryki odnoszące się do niego, np. Epitaphium w Snada inser. II. 93. — Elogia parent. ibidem str. 48. — Elogium str. 39. — Mowa na jego pogrzebie ob. Suada lat. II, I. str.

62—7. — Mowa posłów wojskowych z r. 1681 ob. Suada Polska I. 27.

Wreszcie w Lüniga Orat. III są: Oratio deputati exercitus Lith. ut militi Lithuano residua stipendia solventur. 1683. — Oratio Mareschalci Nuntiorum ad Joannem III post finitis e voto comitibus.

Wiersze napisane na obrazku przez Sobieskiego dla córki (1694) — a zapewne będące utworem W. Chrościńskiego — ob.: Owidjusz (Rozmowy 1695, 1733, w tomie XXIII str. 537). — Ostrowski Snada (Inscript. II. 121). — Rubinkowski (Janina str. 1739, tom XXVI str. 440). Piese o nich Gomulicki w Mies. Kurj. pol. 1901 oraz w „Kłosach z polskiej niwy“ 1912. — Górski Pisma I. 1913. — Bersohn Modlitewnik. M. Kaz. 1896. — Korbut Lit. I. 609. Por. pod Zawadzki Ben. (Lyricorum).

Z ważniejszych dzieł XVII i XVIII wieku opiewających dzieje Sobieskiego wymieniam: Bizardière (w t. XIII 157) — Chrościński (Decus 1717 w t. XIV) — Chwałkowski (w t. XIV 235) — Connor (w t. XIV 364) — Coyer (w t. XIV 434) — Daneykowicz-Ostrowski (w t. XXIII 516) — Diarium Europeum (w t. XV 189) — Dalerac (Beaujeu) (w t. XV 17) — Jolli (tom XVIII 609) — Jonsak (tom XVIII 612) — Kochowski W. (tom XIX 377) — La Croix (Guerres 1689; tom XXI 20) — Lengnich (Poln. Gesch. 1741; tom XXI 170) — Linde (Leven, 3 tomy 1685) — Rubinkowski Jak. (Janina 1739, 44, 54, 59; w tomie XXVI 440) — Sandrart (tom XXVII 48) — Solignac (Hist. de Pologne 1740) — Tende (Hauteville) — Scanderbeg (wyżej str. 124) — Tylor (1685) — Załuski (Epistolarium 1710) — Zawadzki. Literatura z XIX w. ob. Estreicher Bihl. tom IV i nast.

Finkel I nr. 4075—4261, 8480—8680 i Dodatki 26660—26851, 29856—29887, 34207—214, oraz III str. 1859. — Kertbny Bibliogr. der Türken Belagerung 1876. — Literaturę poetycką opiewającą cayny Sobieskiego zebrał i omówił Górski Konst.: Pisma (1913) str. 89 i nast.

SOBIESKI Józef. Mowa W.... Iego

Mości Pana... podkomorzego I. K. Mości, iako delegowanego od generała Xstwa mazowieckiego na powitanie I. K. Mści y powinszowanie powrotu szczęśliwego d. 22. meca lipca roku 1787 miana. (1787). fol., str. 2. Branic.

Sobieski Konstanty. († 1726) ob. August II (List in vim manifesti 1704) — Chwałkowski Mikołaj (1690) — Ostrorog X. Anioł (Ogród liljowy 1719) — Sobieski Aleksander (1704).

Finkel III str. 1859.

Sobieski Marcin ob. Czarnosz Mik. (Positiones 1639).

Sobieski Marek (I), dziad Jana ob. Żebrowski Szcz. (Recepta 1597).

Finkel nr. 26682.

SOBIESKI Marek (II), brat Jana († 1652). Oratio Gratiarvm Actoria Serenissimo et Inuictissimo Dño, D. Vladislao IV. Poloniae & Sueciae Regi, &c. &c. Pro Collegio Vladislaviano Regulariter Studiosae Nobilitati in Academia Crac. recens extracto. Habita in Collegio Vladislaviano frequentissimo Auditorio, in praesentia Illustrissimorum et Reuerendissimorum Antistitvm Illustrissimi Dni, D. Petri Gembicki, Episcopi Crac. & Acad. Crac. Cancellarij, & Illustriss. D. Andreae Gembicki, Luceorieñ. Episc. & Amplissimi Capituli Crac. Ab Illustri et Heroica Indole Iuvene, D. Marco Sobieski Palatinida Russiae, in Academia Cracouieñ. Eloquentiae & Philosophiae Studioso. Anno Domini, 1643. Die 2. Iun. Cracoviae, In Offic: Christophori Schedelij, S. R. M. Typ. w 4ce, k. 9 nlb.

Na odwr. k. tyt. herby Polski, Litwy, województwa ruskiego, kapituły krakowskiej i „Snopak“ Wazów.

Dziękuje królowi za opiekę nad Akademią. Król dał koll. Władysł. uposażenie z salin. Porównywa króla do Aleksandra, a jego nauczyciela Gabrijela Władysławskiego do Aristotelesa.

Jeher 1602. — Leniek Książka pam. gimn. św. Anny 1888 str. 29—34 (przedruk) oraz str. LXXX. — Zaś na str. 185 mówi o dziele Cynerskiego Dilectus Christi discipulus 1642, które wiąże się ze studjami obu Sobieskich Marka i Jana w szkole św. Anny. Nie cytuje pracy Wudego (Hendecasyllabi 1641).

Czartor. — Jagiell. — Krasina. — Ossol. — Uniw. lwows.

(Sobieski Marek). Leo fortis D. Marci Evangelistae, principis Patroni Venetiarum tutaturus accurrit magnae expectationis in iuventute nomen Illustriss: Domini D. Marci Sobieski palatinidae Belzen: laboroviensis etc. etc., capitanei, stud: Almae Acad. Cracov. Cui honoris et amoris ergo die S. Marci Evangel. generosa iuventus Scholae Novod: poseos. Leonis fortis epigraphen apponit, Pax tibi Marce. Craco-

viae. Typ. Valeriani Piątkowski, A. D. 1641. w 4ce, sygn. B₂.

Na odwr. tytułu wiersz Flor. Lipińskiego. Na końcu umieścili wiersze: Pretorius i Pakosław Lancorończy, kaszt. Wiśliccy, Jan Wenda, Gabr. Breehffa, Mik. Studnicki, Aleks. Pisarski, Marc. Mierzejewski, Stan. Linczowski, Stef. Mierzejewski. Górski Konst. Pisma I 21. Jagiell.

— ob. Abrek Andr. (Xma Octobris 1621) — Chrościński Jan (1638) — Jakielski Franc. Nicol (1713) — Jakszan Jak. (Helicon 1643) — Korona Marek (Directorium 1644) — Wude M. (Hendecasyllabi 1641).

Finkel Bibl. III str. 1859.

Sobieski Stefan Bonifacy ob. Starowski Szymon (Scriptorum polonicorum Hekatontas 1627).

Sobieslaviensis Venceslaus ob. Sobeslavensis.

SOBIESZCZAŃSKI Aleksander S. J. (1698 † 1765). Apostoł Piński Żarliwoscia zbawienia dusz ludzkich. Pałaię. to iest Zycie y Smierć Swiętobliwey Pamięci. W. X. Jędrzeia Boboli Societatis Jesu. Dla wiary Kátolickiey w Jánowie od Schyzmatykw Roku Pańskiego 1657. Dnia 16. Miesiäca Máia, zäbitego, ä po śmierci Jego Łaskämi wsläwionego. Przez W. X. Alexandra Sobieszczańskiego, Soc: Jesu. Collegium Przemyskiego Rektora. Z Processow Apostolskich drukowanych w Rzymie. Zebrane Roku Pańskiego 1745. w Sandomierzu w Drukarni J. K. M. Societat: Jesu. w 8ce, k. 8 nlb., str. 218 i 2 str. nlb.

Stron powinno być 217, gdyż str. 33 opuszczona.

Na odwr. k. tyt. herb Sanguszków „Pogoñ“ i czterowiersz. Dedykacja autora Pawłowi Sanguszcze marszałkowi wielkiemu W. X. I. obejmuje 7 kart.

Poczem aprobacja Andr. Pruskiego sufrag. przem. i Tom. Eunioa — oraz przedmowa do czytelnika.

Składa się z dwóch części: I. Życie i śmierć (do str. 88); II. Cudowny Bog w sładze swoim po śmierci jego (do str. 218). Tn opis stu kilkudziesięciu cudów, wyjętych z procesów Apostoła Pińskiego. (Między innymi, jak jeden Dominikanin odgrzył palec z ciała świętego, jak heretycy się nawracali np. Kazimierz Putkamer, jak czartów wypędzal, jak wskrzeszal umar-

łych itp.). Wyleczył nawet króla Augusta II (str. 104). Na ost. 2 stronach uwaga od autora. Dziaków. — Ossol.

— Toż... Przez W. X. Alexandra Sobieszczańskiego. Soc. Jesu. Z Procesow Apostolskich drukowanych w Rzymie Zebrane y wydrukowane w Sandomirzu Roku 1745. á teraz znowu Zá Dozwoleniem Starszych Przedrukowane Roku Pańskiego 1750. w Toruniu. w 8ce, k. 4 nlb. i str. 216 i 2 nlb.

Dodane przed tekstem modlitwy ku czci św. Ignacego.

Chrept. — Czetw. — Dziaków — Jag. (def.) — Ossol. — Uniw. lwow.

— Droga do wszelkiego dobra introdukcją Kongregacyi najsłodszej imienia Maryi, dyskursem kaznodzijskim w kościele... Prześwietney kolegiaty Lubelskiej przez X.... pokazana. 1739. Lublin, S. Jesu. fol.

Ossol. — Uniw. lwow. — Zielińska.

— Najyasniejsza Królowa Nieba y Ziemie przy obrazie swoim Lubelskim w kościele szpitalnym Ducha Sw. łaskami y dobrodzieystwy wsławiona Nays. Marya Panna. w 4ce, ark. D₄ oraz F₄.

Brak tytułu. Dedykacja i historia cudów idąca od roku 1642 do 1732, druk po r. 1732.

Wspomina tu o pożarze drukarni w Częstochowie, w którym i jego praca o tym obrazie zgorzała.

Cudów doznali między innemi Jan Lenczowski (1642), Gabrijel Dobrogoszcz komendant w Lublinie (1655—1674), Szezęny Potocki wojew. Sieradzki (1676), Ant. Boniecki podstoli Chełm. (1725), Wikt. Niemierzanka (1670), Karol Woźniowski archidiał, Stefau Czarniecki pisarz polny (1676), Marja Knolowa (1671), Konst. Kzapecka (1693), Tomasz Frydrychowicz, Ludw. Rudlicki, Franc. Starzewski, Lubowiecki, Maniecki i inni. Po przedmowie i cudach idzie kazanie: Ingressus ad eam... od A do F₈.

W kazaniu przytacza druk; Marya imię najsłodsze, nieprzebrane słodkości łaski i pociech morze — gdzie opisano originem bractwa imienia Maryi. Jagiell.

— Okrąg Fortunny w Herbownym Nałęczu Wielmożnych Ichmosciow Panow Moszynskich. ná Centrum Najsłodszej Serca Jezusowego Ufundowany. to iest Kazanie w Niedzielę szostą po Świątkach Opatrzności Bożkiej Ná

záiutrz po Solennym wprowadzeniu Kongregacyi Serca Jezusowego W Kościele Sandomirskim Soc: Jesv Przez X. Alexandra Sobieszczańskiego. S. J. Káznodzieię Ordynarynego Miane Roku Pańskiego 1738. Z Dozwoleniem Starszych. fol., k. 15 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Moszyńskich „Nałęcz“ i dwa czterowiersze. Dedykacja autora Stanisławowi Moszyńskiemu, cześnikowi urzędowskiemu, pisarzowi grodzkiemu sandomierskiemu obejmuje 2 karty.

W kazaniu — po wywodach moralizujących — pochwały fundatorki kongregacyi Franciszki z Moszyńskich Czerwińskiej, starościny garwolińskiej. Na k. G „konkluzya“: przysługuj się sercu Jezusowemu. Ka. Wiśniowski Dekanat iłżecki 1910 s. 154. Jagiell. — Ossol. — Warsz. uniw.

— Fortuna nieba w pierwszej JMci X. Andrzeia Skarbka prymicyanta ofierze Depozytowana Godnemu zaś imieniowi Wielmożnego y Nayprzewielebniejszego JMci X. Jana Herkulana z Dowmont Matuszewica. S. Theologii Doktora Kanoników Regularnych Laterańskich przez Małą Polskę y Wielkie Xięstwo Litewskie proboszcza Generalnego dedykowana. A panegirycznym Kazaniem w Kościele Sandomirskim pod tytułem Świętych Apostołów Piotra y Pawła w niedzielę pierwszą po trzech Królach przez X. Alexandra Sobieszczańskiego Soc. Jesu. Káznodzieię Ordynaryusza ná ten czas Kościoła Sandomirskiego tegosz Zakonu ná prymicyach ogłoszona. Roku Pańskiego 1734. z dozwoleniem Starszych. w Sandomierzu J. K. M. Collegium Soc. Jesu. fol., kart 12 nlb. (E₂).

Dedykacja łacińska do Jana Herk. Matuszewica (kart 3). Od ark. B kazanie: Post tridnum inveniunt illum. Lucas 2.

Jocher 9427.

Bibl. Przypp. — Czartor. — Horodoc. — Jagiell. — Krasins. — Ossol.

— Jubileusz Dwuniedzielny Od Benedykta XIV. Nadauy Kazaniem Publicznym Dla Pospolitego Wrozumienia y pożytku: przy Otwieraniu Tegoż Odpustu Zupelnego; w Kościele pod Tytułem S. Michała Archaniola Prześwietney Kolegiaty Lubelskiej, w Niedzielę pierwszą postu. Wytlumaczony. á Pod Przeswietnym Imieniem Dążącego

w Hrrbowney (tak) Podkowie Do Nieśmiertelney Sławy Jasnie Wielmoznego Jegomci Pana Michała Łosia Kasztelana Kamienieckiego Ná Publiczne Swiatło Przez X. Alexandra Sobieszczańskiego Soc. Jesu. Kaznodzieię Ordynaryinego Kolegiaty Lubelskiej. Ogłoszony. Roku Pańskiego. 1741. z Dozwoleniem Starzych. w Lublinie w Drukarni Collegii Soc. Jesu. fol., k. 20 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Łosów „Dąbrowa“ i czterowiersz. Dedykacja autora Michałowi Łosiowi, kasztelanowi kamienieckiemu obejmuje 3 karty.

Na k. D₂ o zachowywaniu postów w Polsce. — Ouroczystościach w roku jubileuszowym. — Na k. F₁: o nawróceniu jednego predykanta luterskiego Polaka w Rzymie (1576) podczas jubileuszu. — Na k. G₂ o odпустach dla umarłych. Jest tu więc nieco materiału do dziejów dewocyjnych Polski XVIII w.

Czartor. — Krasinś. — Ossol. — Warsz. uniw. — Zielinś.

— Szczęśliwość z świętym tytułem Jana Franciszka Regisa Wyznawcy Soc. Jesu przy solennej Introdukcyi do Kościoła SS. Apostołów Piotra y Pawła Collegii Societatis Jesu w mieście J. K. M. Sandomierzu Wprowadzona á panegirycznym Kazaniem ná przywitaniu dnia 23 miesiąca Májá przez X. Alexandra Sobieszczańskiego Soc. Jesu Káznodzieię ordynaryinego wywiedziona Roku pańskiego 1738. fol., kart 14 (sygn. G₂).

Ded. Janowi Kosowskiemu stolnikowi podlaskiemu, gdzie genealogię jego domu przywodzi. — Na odwrocie str. tyt. herb Ciołek i pod nim 6 w. polskich.

Jocher 8385. — Chłędowski Spis 53. — X. Brown Bibl. pis. S. J. 385 i 6. — Ks. Wiśniowski I. c.

Czartor. — Ossol. — Warsz. uniw.

SOBIESZCZAŃSKI Jan Nepomucen.

Mowa przez Wielmożnego Jmci Pana Iana Nepomucena Sobieszczańskiego, Burgrabiego Grodzkiego Gostyńskiego na powitanie J. O. Trybunału Koronnego, przy Reasumpcyi onego w Prowinicy Małopolskiej, Dnia 30 Kwietnia 1778. roku w Lublinie miana. fol., k. 2.

Są tu czcze pochwały Stan. Augusta i inne ogólniki bez treści. Jagiell. — Ossol.

Sobieszczański Remigjusz ob. Putanowicz Józef Alojzy (Życie i cuda 1780).

Sobieszczański Stanisław ob. Manifest (1790) — Rzewuski Józ. (1790).

Sobieszyna (z) Katarzyna ob. Łącki Kasper (Wieszczek 1651).

Sobiński Joannes ob. Lang Mich. (Ens 1643) — Ressius Godofredus (1647).

SOBIŃSKI Michał. Specimen charakterów polskich i niemieckich J. C. K. M. w stołecznum mieście Krakowie znajdujących się w drukarni Anny Dziedzickiej Kraków 1796. w 8ce, kart 5 nlb.

SOBKIEWICZ Bazyli. Kazanie w dzień 7 Kwietnia 1792 przez przewielebnego I. X. Bazylego Sobkiewicza O. G. U. Dziekana Kochmanowskiego prob. miane. Począjów 1793. w 4ce, kart 5.

Krasinś.

Sobocka Agnieszka ob. Barzyna Dorota (1614).

Sobocka Barbara ob. Caffarelli (1761).

SOBOCKI Baltazar, Pijar (25 stycz. 1697 † 18 grud. 1760 w Złoczowie). Dzień Niezgásłych Tytułów i Honorow Od Jásnieiącego ná Polskim Niebie Herbownego Jásnie Wielmożnych Potockich Pilawy Z nieomylnym nowego szczęścia y Fortuny Prognostykiem Jásnie Wielmożney Jey Mości Pánnie P. Teresie Potockiej Woiewodzance Czarniechowskiej &c. &c. Tudzież Jásnie Wielmożnemu Jego Mości Pánu, P. Maciejowi z Kozmina Kozmińskiemu, Kasztelanowi Kaliskiemu &c. &c. Do Weselnych świetnego Himeneuszá Ogniw Przyswiecaiący, Od Applaudiącego Imieniom Pańskim Łowickiego Scholarum Piarum Kollegium Apollina. Ogłoszony. Roku Mistycznie obiaśnionego 1731. W Warszawie, w Drukárni J. K. M. y Rzeczypospolitey Scholarum Piarum. fol., k. 12 nlb.

Na odwr. k. tyt. herby Potockich i Koźmińskich „Pilawa“ i „Poraj“, u dołu czterowiersz. Dedykacja prozą obejmuje jedną kartę, na następnych kartach poemat oktawaми.

W poemacie tym przechodzi dzieje Pilawitów. Potem wychwała ich koneksje, między innymi z Sołtykami: „Sołtyków w państwie co rossyjskim słyń, Którzy z carami mają związek ściśly, Jakże przepomnieć? Wreszcie parę strof na pochwałę „Kawalera“. Wiersz płynny. Akad. — Warsz. uniw.

— Kazania odświętne. Warszawa w drukarni Kollegium XX. Pijarów 1756 r.

Horanyj Scriptores piarum II str. 688. — Bielski Vita s. 73.

SOBOCKI Florjan. Conclusio con-summati cursus Philosophici ex prae-missis evidentibus nominis et honoris M. Silvestri Jandecki (1760)... ob. Las-kiewicz Jan Kanty.

— Propositiones scholasticae ex Uni-versa Philosophia in templo S. Hedvigis per Florianum Sobocki P. P. Cracoviae, 1770. w 4ce, ark. F_g.

Sobocki Stanisław ob. Konarski St. Jan S. J. (Kazania pogrzeb. 1590).

Sobocki (Sobotius) Tomasz ob. Mo-drzewski Frycz Andr. (1544).

Ob. Kot Frycz str. 307. — Wotschke Gesch. der Reform. 1911.

Sobocki Valentinus ob. Caffarelli (1761).

SOBOL Urbanus. Oratio de tutelari praesidio Sanctorum Angelorum recitata ad diem Michaelis Archangeli hora 1. post meridiem in templo Mariano scholae Thoruniensi contiguo, in solenni conventu Amplissimi Senatus civium ecclesiae doctorum omniumque scholasticorum a M. Urbano Sobolo ibidem pro-rectore. Thorunii, typis Cotenianis, anno 1600. w 4ce, k. 23 nlb.

Dedic. Henrico Moehingero. Czartor

(Sobolewscy). Sprawa o Wieś Li-chowa czyli Wasutyńce Nazwaną. fol, karta 1.

Sprawa toczy się między Sobolewskimi a Wasutyńskimi.

Bibl. T. P. N. w Poznaniu.

SOBOLEWSKI Grzegorz, doktor medycyny. De politiore ductu naturae ad medicinam rationalem, sive qua disquiritur, an medicos natura potius ad rationem quam ad empiricam ducat praxim. Leydae, 1775. w 4ce.

Giedroyé Źródła biogr. bibl. 1913 str. 711 podaje (za Czystowiczem) daty z jego życia.

SOBOLEWSKI Maciej, kaszt. warszawski (umarł po r. 1790). Odpis ze strony W. Sobolewskiego Kaszt. Warsz. na pismo pod tytułem Odpowiedź z strony W. Ożarowskiego na Explikacyą inte-

ressu JW. Sobolewskiego etc. w Sądzie Komisji Skarbu Kor. dedykowanego, sporządzony (1788). fol., kart 2.

Dzików — Krasinś.

(Sobolewski Maciej). Epicedion ś. p. JW. Macieji Sobolewskiemu. w 4ce. Wiersz.

— Nayiasniewszy Krolu... Prze-swieтна Nieustaiąca Rado. Troskliwy Magistrat Warszawski o Prawa swoje... (Odparcie zarzutów w nocie magistratu warszawskiego). B. r. (1782?). fol.

Dzików.

— Nayiasniewszy Krolu... Prze-swieтна Nieustaiąca Rado. Na Zapytanie od Prześwieonego Departamentu Sprawiedliwości... Dan w Warszawie d. m. II. 1783. (Usprawiedliwienie się w wyrażonych punktach). 1783. fol.

Ob. t. XXIII, 541.

Dzików.

— Uwagi nad pismem którego tytuł Odpis z Strony JW. Sobolewskiego Kasztelana Warszawskiego w sprawie Ur. Ożarowskim z iedney a JW. niegdy Ossolińskim Wojewodą Podlaskim w Sądzie Komisji Skarbu Koronnego od R. 1780. toczoney, a w Nayiasniejszych Stanach Seymujących o uciążliwość Dekretu w R. 1788. udzielanego zaskarżony. fol., str. 8.

Józef Ossoliński wojew. podlaski umarł r. 1789, zatem ten akt może być z r. 1789.

Dzików — Warsz. uniw.

— ob. Ożarowski Stan. (w tomie XXIII str. 541).

SOBOLEWSKI Stanisław. Memoryał Łaski, Opieki, y życia Świętych Do Rekompensy podziękowania za łaski, wdzięczności za opiekę wzajemności za przykład życia, y pracy Prawowier-nym Chrześcianom Roku 1758 z druku podany to iest: Kazania na niektóre Święta rożnemi czasy po Kościołach Wileńskich miane. Wilno w Drukarni I. K. Mei WW. XX. Franciszkanów (1758). w 4ce, kart nlb. 36.

Kazanie dedyk. Bisk. J. Zienkowi-czowi i członkom kapituły. Kazanie na św. Antoni na ark. H jest z r. 1756. Inne z lat 1753, 4, 5; trasy są na św. Kazimierz. Na początku na trzech kartach spisani członkowie kapituły wileńskiej. — Pierwsze kazanie: Na pierwszy marcowy piątek. Jagiell. — Ossol.

— Pamiątka konsekracji w Bogu nayprzewielebniejszey Imci panny Anny Wołowiczowney, Wilno, w Druk. XX. Bazyljanów, 1760. w 4ce. Wileńs.

— Toż... Wołowiczowney Xieni klasztoru Wileń. Zak. S. Benedykta kazaniem w r. 1760 mianym ogłoszona teraz zaś w r. 1762 ponowiona. w Wilnie w Druk. XX. Bazyljanow. w 4ce, kart 30 nlb.

W przypis. do Xieni, podpis: X. Stanisław Sobolewski Regens Semin. diecez. wileńs. Krasińs. — Wileńs.

— Potop Krwawy na zalanie grzechow Swiata całego dobrowolnie podjęty czyli nowy Jonasz Jezus Chrystus Zbawiciel Swiata w morzu niezgruntowanych rozumem mąk boleści za grzechy ludu zatoniony.. niegdyś w medytacyach Kaznodziejskich z Ambony Kollegiaty Warszaw. w R. P. 1744 w czterdziestodniowym Kwadragezymy pokutnym łez wylaniu ogłoszoney teraz... w R. P. 1758... na publiczny widok wystawiony. w Wilnie w Drukarni XX. Franciszkanow. w 8ce, k. 14 i str. 121.

Przypis Adamowi Brzostowskiemu Kasztelanowi Połockiemu.

Jocher 6253. Warsz. uniw. — Wileń.

— ob. Holzhauser Bartłomiej (Port 1758) — Memoryał (1762, 1763).

SOBOLEWSKI Walenty. Kommissyja z Seymu wyznaczona Powiatu Warszawskiego. (Ogłoszenie względem lustracyj interesów prywatnych w mieście Warszawie i przyległościach; podpisany Walenty Sobolewski Podkomorzy i Kommissarz Powiatu Warszawskiego, 20. Iulii 1789 roku). fol., ark. 1.

Warsz. uniw.

— .Nayiaśniejszy Królu, Panie moy Miłościwy! Nayiaśniejsze rzeczy-popolitey skonfederowane Stany! (Dan w Warszawie dnia 2go Jul. 1789 r.). fol., kart 2.

W sprawie taryf podatkovania (prośba komisarzy powiatu warsz.),

Bibl. XX. Miss. w Krak.

— Zbiór akcyów obrażających powagę i bezpieczeństwo sądu trybunalnego, których się dopuścił JW. Tyzenhauz, podskarbi nadworny W. Xstwa

Lit. A których dowodzi: tak instygator sądowy, iako też co do osoby swoiey stosowanych JW. Walenty Sobolewski, ziemi warszawskiej i nadworny J. K. Mei Podkomorzy. (Bez osobn. tyt.). fol., ark. A—C₂ (kart 6).

Rzecz za pobytu króla w Grodnie. Skarży także Jeleńskiego. Działo się to w r. 1764 podczas sądów trybunalskich w Auguście przeciwko Trybunałowi. Żaloba główna o to, że gdy Marszałek trybunalski wraz z Sobolewskim i Kossakowskim gromadą szli na sądy, żołnierze trybunalscy nie dopuścili na zamek Podskarbiego.

Kościółkowski w Ateneum wil. 1928 zeszyt XV str. 63.

Tyszkiew. w Czerw. Dworze.

— ob. Tyzenhaus Ant. (1780—4).

Sobolius Casparus ob. Loeaechius Andr. (Eudoxia 1604).

Soboniowski Aleksander († 1674) ob. Piskorski Seb. (Kwiecie 1691).

Juszyń. II 189. — Grabowski Ambr. Kraków 1830 s. 257.

Sobor w bohospasajemom hradie Wilni bywuszij 1509 goda. w 4ce, str. 1, 24.

Bez miejsca druku. Jedyną wskazówką że znacznie później było drukowane, niż data uchwał, jest to, że drukowano go ze staroego dokumentu: „Sej sobor na pargamencie pismom starodawnym jako że zde słowo w słowo imaszi, jest pisan. U niego że peczatyj zawieszonych osm, mitropolitowa i episkopskije“.

Józef metropolita kijowski zwołał synod do Wilna, na którym znajdowali się wszyscy biskupi wymienieni tutaj po imienin.

Jocher 7987. — Sopikow I 234.

Krasińs.

— na jeretika Martina, napiecz. w Czernigowie w 1720. w 4ce, k. 39. Sopikow cz. I nr. 1398. — Dopełnienia nr. 142. — Karatajew nr. 1437.

Petersb. publ. — Towarz. histor. rosyja.

— (Święty á Powszechny) We Florencyey Odprawiony... W Krak: w Drukarni Mikołajia Lobá, Roku Pańskiego. 1609. w 4ce, str. 416.

Ob. Pętkowski Gaspar (wt. XXIV, 202—3). — Jocher 3052.

Jest także w bibl. Czartor. — Jagiell. — Krasińs. — Ossol.

— florencki ob. Broński Krzysztof (1599).

— Kiiowski Schismaticcki, Prez (sic) Oycá Piotra Mohile, Złożony, y odprawowany Roku 1640. Począwszy od

dnia 8. Septemb: aż do dnia 18... Czulością Pasterską y staraniem Iasnie Wielmoznego Jego Mści X. Andrzeia Gembickiego, Biskvpa Lvckiego... z Ruskiego ná Polski język przez... Kassiana Sakowicza przelożony... W Krakowie (1642).

Obacz opis w tomie XXVIII str. 29—30 pod Sakowicz K., oraz w t. XXII str. 507 pod Mohiła. — Por. także t. XVII, 83. Jocher III, 355. — Bibl. Uniw. warsz. ma oba wydania.

— Skrzyński r. 1567.

Łożył na druk Stanisław Cikowski z Wojśławic, podkomorzy krakowski. Należeli do rozpraw ze strony Arjanów: Jerzy Schoman, Grzegorz Panli, Jan Siekierzynski, Maciej Bielski (Albinus), Jan Litwin, Marcin Krowicki, Szymon Budny, Jakób Kalinowski. Sekretarzami byli: Jakób Kościński i Stanisław Budzynski. Z ewang. strony: Jan Kazanowski, Stanisław Turnowski, Jan Niemojewski, Mikołaj Żytno, Jan Sokolowski (Falconius), Mare. Czechowicz, Dan. Bliński. — Druk nieznan. Pisze o nim Siarczyński, ale źródło to niekrytyczne.

Wiszniewski IX 51 podaje tytuł po łacinie: Acta synodi colloquiiue Skryninensis A. 1567. celebrati, cnm omnibus responsionibus eorum, qui negabant: Verbum seu Filium Dei mundum hunc visibilem cum Deo creasse; sed asserebant, initium suum habuisse tempore Joannis Baptistae et Joannis Evangelistae; ad objectiones advereac partis.

Ale i on nie miał tego w ręk, lecz opiera się zapewne na Bocku I 102. Chodzi widocznie o jakiś nieznaną dzisiaj rękopis. Jocher 8016. — Siarczyński I 78. — Górski Grzegorz Paweł 1929 str. 197. — O samym synodzie podaje wiadomość Lubieniecki Hist. ref., a za nim Sandius.

— ob. Concilium — Jan Złotousty (O swiaszczestwie 1614) — Morochowski Joachim (1622) — Smotrzycki Melecjusz (Protestacya 1628) — Ustawy Zamojs. (1749).

Sobornik XII. Miesiacem syrycz Kalendar Rvskyi Na Lito Hospodne 1718... ob. Kostkowski Jerzy (Kalendarz).

Rozpoczyna się od ark. C, a więc nie tworzy osobnej całości, choć w bibl. Ossol. jest osobno oprawna (nr. 15, 953). Na k. C, wraca zresztą tekst polski.

Także i w innych kalendarzach tegoż autora jest Kalendarz ruski (1708—19).

Sobory ob. Skupieński Kasper Tomasz (Rusia 1634).

Sobótka ob. Instantia (1724) — Propozycya (1791).

SOBOTKOWICZ Andrzej. Aqvila Aqvilonis Deplorandam Reipvblicae Polonae Conditionem Defens. In Conventu Solenni Omnium Ordinum Crac. 1608. Ab Andrea Sobothkovicz Artivm & Philosophiae Baccalaureo modulata. Cracoviae, Typis Alberti Kobylinij. Anno Domini. 1608. w 4ce, k. 6 nlb.

Na odwrocie: Cathirosia... D. Joanni Zamoyksi... archicop. Leopoliensi, abbati Plocensi... Domino et Moecenati amplissimo. (Jest to 16 wierszowa strofa łac.).

Utwór heksametrowy ubolewa nad walkami bratobójczemi w Polsce: polluere agnatos fraterno sanguine fines parcite... Wspomina jakiegoś Pomasky. Wychwała Zamojkskich. Wszystko zatopione w retorycznych beztreściwych zwrotach; brak jakichkolwiek szczegółów histor. — Na końcu czterowiersz: Arehilocho (tj. Zoilowi). Komu się niepodoba, niech zrobi lepsze wiersze. Ossol.

— Hymenaevs Secvndis Nuptiis Nobilis Ac Generosi Viri Domini D. Ioannis Baptistae Czeky Sponsi. Nec Non Lectissimae Pvdicissimaeq; Virginis Annae Spectabilis ac Honorati viri Domini Antonij Frankowice, viri Consularis Cracouiensis Filiae, Sponsae, &c. Honoris ergò scriptus, ab Andrea Sobothkovic, Almae Academiae Cracouiensis Studioso. Cracoviae An. Dom. 1604. w 4ce, k. 4 nlb.

Na karcie tytułowej egz. Czartor. zapiska: Cathalogo librorum Authoris ipsius inscribitur.

Na końcu dwuwiersz: Epigramma Critico Momo. Czartor. — Ossol.

Sobranie iz raznych bożestwiennych knjig, nspieczat. w Uniewskom Monastyrie w 1694. w 8ce, kart 110.

Tolstoj nr. 183. — Karatajew 1145.

— nauki o artykułach wiery. Napiecz. w Kijewie w 1645. w 8ce, kart 40, 102.

Dopełnienia nr. 67. — Sacharow nr. 457. — Karatajew nr. 527.

Ob. Mohyła (tom XXII, str. 508), gdzie opisano tekst polski.

Karatajew — Petersb. publ.

— korotkoj nauki o artykułach wiry prawosławno-kaftolyczyskoj, chrystyjanskoj, jako cerkow wschodniaja apostolskaja uczyt; a dla ćwiczenyja ludyi

mołodych do druku podanoje. we Lwowi pry cerkwi stołecznoj swiat. welyko mucz. Christowa Grigorija Roku spasytelnaho wopłoszczenyja hospodnia 1646. misiacja maja 20. dnia. Drukował Andrej Skolskij. w 4ce, kart 4 i 90.

Na odwr. tytułu herb Żeliborskich i 26 wierszy. Przedmowa Arsena Żeliborskiego Biskupa Lwowskiego. Pierwsze wydanie w Kijowie r. 1646.

Strojow nr. 105. — Sopikow nr. 401. — Jocher 3037—3042. — Bandtke I 135. — Tolstoj nr. 105. — Sacharow nr. 465. — Karatajew nr. 536.

Ob. Mohyla (w tomie XXII, str. 508). Tu podany opis, literatura i biblijoteki.

Bibl. petersb. — Kijów — Krasiańs. — Petersb. publ.

— Kratkija nauki o artykułach wiery. Początek 1783. w 8ce.

Undolski nr. 2783. Czapski.

— Toż... w Suprasli 1788. w 8ce. Wydane przez rozkolników.

Sopikow nr. 1406. — Jocher 3042 b.

— przypadkow kratkoje i duchownym osobom potreboje i miejszejeje w siebie nauku o Sakramentach, o desiaty Bozyich Prykazaniach, o przykazaniach Cerkownych i o nanci Christianskoj s wykładom mołytwy Otcze nasz, i Bohorodyce Djewo ily ispowidanyja Wiry prawosławnyja katolicyczyskija. Typom Monasterja Supraslskaho Czynu S. Wasylia Welykaho Roku (1722) Mcia Genwarja dnia 18. Supraśl (1722). w 4ce, k. nlb. 6, k. lb. 152 i k. nlb. 2.

Ostatnie 4 arknsze O nauce chrześcijańskiej po polsku i po rusku.

Dodany do tego:

Lexikon sirjecz Słownik sławenskij.. W typografii monastera Supraslskaho. 1722. w 4ce, kart nlb. 32 i 1.

Jocher 3033. — Sopikow Cz. I nr. 1407. —

Tolstoj nr. 287. — Karatajew nr. 1484.

Akad. Nauk Petersb. — Jagiell. — Karat. — Petersb. publ.

— prepadków imuszczych nauku o sakramentach i 10 przykazaniach. Uniów 1732. w 4ce. Bniw. lwows.

— Słowies ot Bożestwennawo Pisania, napieczat. w Uhorcach (u Bazyljanów) derownie Samborskawo okruga w 1618. w 4ce, kart 48.

Sacharow nr. 170. — Karatajew nr. 199.

Petersb. publ.

SOBUCKI Aegidius. Conclusiones philosophicae menti Sancti Thomae Aquinatis Angelici Quinti Ecclesiae Doctoris conformes in aedibus S. Trinit. Ord. Praedic. crac. assistente Eudoxio Felkier Metaph. Prof. respondente Aegidio Sobucki subdiac. Infra solenne ejusdem angelici Doctoris Octavarium publicae disputationi expositae. Anno Domini 1773. die Mensis Martij (1773). w 4ce, k. 3 nlb.

Socaliensis ob. Sokal.

Sochacki Jan ob. Franciszek Salezy (Rozmowy 1676).

Sochaczewski wojski ob. Powinności (1779).

Sochaczewski Stanisław ob. Bzowski Abrah. (1606).

Sochaczewskie starostwo ob. Szaniawski Kons. F. (Dolor 1732) — Szaniawski Fab. (Powodowie).

Sochaczewskim (O) wymęczonym, a wypalonym na żydzie Bogu, y o fałszywych jego cudach. Męzoboystwem a nieprawdą broni Antykryst Krolestwa swego, czego go jego piekielny Cesarz nauczył (1557?). w 8ce, kart 11.

Druk w Królewcu u Daubmana.

Stoi to w związku z listem Lipomana, opisującym mniemany cud, o czem obacz w tomie XXI. 310.

Za autora uchedził Rej albo Vergerius, obaj zdaje się niesłusznie. — Tadeusz Grabowski w Literat. luter. 1920 str. 143 przypuszcza autorstwo Trepki lub Trzecińskiego. — O całej tej sprawie obacz Hesii Epistolae II (w Acta hist.) pod r. 1557. — Chrzanowski w dziele zbior. Z wieku Reja 1905. Krasiańs.

— ob. Vergerius (O żydzie 1557).

SOCHAŃSKI Fretter Bartłomiej Franciszek (de Schalkerderf). Oratio in solenni festo salutatae ab Angelo Virginiae in pientissimo Almae Academiae Cracoviensis oratorio habita a... in artibus et philosophia primae laureae candidato. Anno vagientis inter fascias verbi M.DC.LXVII. 25 Marcij. Cracoviae apud haeredes et successores Lucae Kupisz S. R. M. typogr. (1667). w 4ce, kart 6.

Dedykacja Francisco de Gaudencis Contini Conanli Crac. Oratio zaczyna się: Lagetioni culticae ex diuturno. Jagiell.

— *Novus Phaenix gloriosissimo paterno cinere illustrissimi Domini D. Achacii a Bobrek Ligeza Castellani Czechoviensis etc. magni in patria a genere virtutibus, meritis, cinis et viri. redivivus Illustris ac Magnificus Dominus D. Casimirus ab eodem Bobrek Ligeza, Castellanides Czechouien. S. R. M. aulicus, paternae virtutis, gloriae et fortunae, non vano omine haeres, auspiciato a terris exoticis redux exili inter publicos gratulantium applausus suada, per Bartholomaeum Franciscum Freter Sochański, proni affectus et venerationis ergo salutatus. Anno soluti e fascijs verbi M.DC.LXXII (1672) Crac. in officina Schedeliana, S. R. M. typogr. fol., k. 12 (sygn. F₂).*

Zaczyna się: *Fecissent utinam desuper faventes. Jagiell. — Krasinś.*

— *Słońce mądrości przedwieczny w cieniu śmiertelności utaione na pierwszym roku 1669 wstępuje, w horyzont lana z Stradomi Stradomskiego wschodzącego. W Krakowie, w druk. Schedla. w 4cc, ark. C.*

Pod dedyk. podp. Franc. Sochański.

Sochański Jędrzej Stanisław ob. Arzeński Raf. C. (Triumphans 1672).

SOCHIUS Paul. *Naenia Musarum piis manibus Reverendi et Doctiss. Viri Domini Martini Schimbarsky Pastoris A Baronatus Plesnensis Superattendentis dignissimi, IV. d. Septemb. Anni eIo.cI.XCVIII. pie denati, Scripta a Paulo Sochio Glogoviense Sil. Francofurti Typis Nicolai Voltzii exscripta (1598). w 4cc, k. 4. Wrocław. miejs.*

(**Sochocin**). *Sprawa o starostwo Sochocińskie z zaległym prowentem i o kary ewokacyjne. fol. Branice.*

SOCHOWIC Grzegorz. *Epithalamium na wesele Jana z Pigłowie Manieckiego y Heleny z Lesniewa Lesniewskiej. W Poznaniu u Jana Wolraba 1618 r. w 4cc.*

Wiersz.

Warsz. uniw.

— *Smutna Kamoena na żalosny dzień pogrzebu wielkich cnót męża, Ięgo Mości P. Jana z Grilewa Grilewskiego. Przez Grzegorza Sochowicza*

napisana. W Poznaniu, w drukarni Jana Rossowskiego, R. P. 1620. w 4cc, k. 8 nlb. Maciej. Piśm. III 641. Czartor.

— *Propositiones theologicae de Iustitia publice ad disputandum propositae a Georgio Sochowice S. theol. Auditore Anno 1621... Posnaniae Exceudebat Ioannes Rossowski 1621. w 4cc, kart C₄.*

Warsz. uniw.

Societas ob. **Kretkowski F.** (iustitiae 1728) — **Olizarovius Aaron Aleksander** (1651) — **Protestatia** (1760) — **Sobieski Jan III** (Enropae 1697) — **Sodalitas.**

— *Sanctę Annę per Poloniam, Lithuaniam, Russiam et alias S. Regis Poloniae ditiones instituta. Fructus, Charitas, Salus. Cracoviae in officina Lazari. Anno Domini 1590. fol., str. 18.*

Obacz opis w tomie XII. 165. — *Łempieki Działalność J. Zamoj. 1922 str. 161 (ana tylko druk krak.). — Wierzb. I. 555.*

Jagiell. — Warsz. uniw.

— **S. Annę fundata (Visliciae)** (1590)... ob. t. XII. 165.

— **S. Annae...** **Samosci 1599...** ob. tom XII. str. 165.

Por. **Mislan (XXII, 421)** — **Hagenovius** (tom XVIII).

Dzieła polskie dotyczące tego bractwa ob. pod Bractwo (1594 i nast.) oras odsyłacze pod Anna św. w t. XII. — Nadto: Artykuły.

Societas Arii doctrinae et Trideitarum qui Val. Gentilis dogma disseminant... (1565) ob. **Gliczner Erazm.**

Societas literaria ob. **Institutum** (1765) — **Mizlerus Laurentius** (1765).

Societatis Jesu (Initia 1600, Apologia 1618, Primum saeculum 1640)... ob. **Jezuici.**

SOCYN (Sozzino) Faustus, Senensis (1539 † 3 marca 1604), synowiec **Lehusa Socyna** (pseudonimy: **Dominicus Lopez Soc. Jesu, Prosper Dysidaeus, Felix Turpis v. Turpilio, Gratianus Turpio Gerapolensis**). *Het ampt (1630)... ob. niżej: De officio.*

— *Argumenti pro trino et uno Deo, omnium potissimi aut certe usitatissimi Examinatio una cum responsione perbreui, ad quasdam Theses. 1591. w 8cc.*

O wyjściu pisse Socinus w liście do Morstyna z r. 1596 (Epistolae, str. 497). Egzemplarz dziś nieznan.

Porównaj: „Defensio animadv.“, przedrukowane po śmierci Socyna w r. 1618. (Ob. niżej).

Przedrukowane w Opera I. 811.

Przeciw temu pisali:

1) Ostrowski: Refutatio (1594).

2) Pelargus: Arianorum recent. libello... opposita brevis responsio (1593).

3) Pelargowi odpowiadał Smalczius w traktacie pt. Responsio brevis... 4) A na to znowu replikował Pelargus (Antapokrisis).

5) Bluminus Tyrocinium de misterio SS. Trinitatis. Jenae, 1614.

Bock II. 797.

— Toż... pt.: Tractatus De Deo, Christo, Et Spiritu Sancto, Fausti Socini Senensis. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, 1611. w 8ce, str. 23.

Na odwr. k. t. Auctor ad Lectorem, gdsie tłumaczy, dlaczego daje to małe piśmiśko, quando uberiora scripta communicare nondum possumus. Zawiera tylko dwa piśmiśka: 1) Argumenti pro trino et uno Deo... Examinatio. — 2) Theses de Christo a vera divinitate excludendo, nisi sit creator caeli et terrae.

Obacz o tem wydaniu niżej pod Tractatus (równocześnie wyszły w r. 1611 dwa piśmiśka pod tytułem Tractatus).

Czartor.

— Assertiones Theologicae (1581)... ob. tom XII. 253.

W związku z tem stoi polemika Sadecińska Eutropiusza Gabrjela, o której obacz w tomie XXVII str. 18. (Egzemplarz jest w Kórniku).

— Assertiones Theologicae De Trino et Vno Deo Adversus novos Samosatenicos. Ex Praelectionibus Collegii Poseniensis excerptae, Vnà cum Animadversionibus Fausti Socini Senensis. Quae plenae responsionis loco esse possunt. Editio Secunda. Racoviae, typis Sebastiani Sternacii, 1611. w 8ce, k. 2 i od str. 29—133.

Na str. 30 powołuje: Budnego Demonstratio i tegoż przedmowę polską do Apologii. Od str. 95: Thesis adversariorum. Każdą tezę Jezuitów abija z osobna.

Tworzy dalszy ciąg dzieła: Tractatus de Deo... (1611).

Por.: Argumenti... oraz Brevis Discursus. Przedruk w Opera II str. 423.

Bibl. XII, 250 i 253. — Sandius str. 70. — Bock II. 831. — Fock der Socinianismus 1847 str. 169.

Jagiell. — Ossol. — Uniw. w Koloszw.

— Toż... Editio tertia. Racoviae typis Sebastiani Sternacii, 1618. w 8ce, k. 2 i od str. 29—94 i karta 1.

Tekst ten sam, co w edycji poprzedniej. Tylko brak w egz. Jag. końca od str. 95 tj. Thesis adversariorum. Za to dodano na jednej karcie: Loca scripturae explicata vel ex parte illustr. Jagiell.

— De Baptismo Aquae Disputatio Fausti Socini Senensis. Cui Accesserunt Ejusdem Fausti Socini. I. Responsiones ad priores & posteriores notas A. D. in Disputat. de Baptismo. II. Responsio ad M. C. Notas in Appendice libri ipsius de Paedobaptismo. III. Epistolae duae de baptismi negotio ad quosdam. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii. 1613. w 8ce, k. t., str. 246 i 1 k. czysta.

De str. 148 stronicowanie przy marginesie wewnętrznym, od str. 149 przy zewnętrznym. Rozpoczyna tekst dysputy, której tytuł brami: An homini christ. aquae baptismi carere liceat. — W przedmowie wyjaśnia genezę dysputy (zwraca się przeciw sacepkom Jezuitów). Ręcz ujęta w formę traktatu dzieli się na XVII rozdziałów. Na str. 147: Cracoviae, 15 Aprilis 1580.

Od str. 149 do 201: Ad priores notas A. D. (uditii?) in Disp. de Baptismo Responsiones. — Od str. 202 do 228: Ad Mart. Czechovitii notas, quae in appendice libri ejus de Paedobaptismo habentur, Responsio. — Od str. 229: Epistola de Baptismo, ad Virum quendam Nobilem; oras od str. 237—246: Alia ad quendam Epistola.

O dysputacji tej mówi Socyn w liście do Mat. Radeckiego z r. 1586 (Ad amicos epistolae). Wedle tego listu miał mu na to odpowiadać Vitrelinus (ob.). Ta odpowiedź nie była drukowana.

Odpowiadał na to Deutsch Exercitationes Theolog. pars IV (1706).

Przedruk w Opera 1656. I.

Joher 3893. — Bock II. 782.

Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— Toż... (po holend. pod tyt.:) Van de Water-Doop. Disputatie, Oft Een Christen Mensche de selve mach ontbeeren. (Tu winietka). Int Jaer ons Heeren. M.DC.XXXII (1632). w 4ce, k. 4 nlb., str. 100. Akad.

— Begryp (Het Kort 1664)... ob. niżej: Defensio disputationis.

— t'Boeck van de Authoriteyt... (1623) ob. niżej: De S. Scripturae.

— *Fausti Socini Breves Quidam de diversis materiis ad Christianam religionem pertinentibus tractatus. Quorum seriem sequens pagina monstrabit. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, Anno 1618. w 8ce, str. 97 i 1 str. nlb.*

Na odwr. k. tyt.: *Series tractatum qui in hoc opusculo continentur. 1. Themata de officio Christi. — 2. Discursus brevis de ratione salutis nostrae, ex Fausti Socini sermonibus exceptus ac concinnatus. — 3. De officio hominis Christiani. — 4. De libero hominis arbitrio, deq; aeterna Dei praedestinatione, scriptum Iohanni Iacobo Grynaeo oblatum. — 5. De convenientia & differentia veteris & novi Testamenti (ob. pod Paweł Grz.). — 6. Animadversiones quaedam extemporales in D. Iohannis Niemojevii scriptum, adversus partem quandam Disputationis de Iesu Christo Servatore (ob. tom XXIII. 123). — 7. Notae in scriptum N. N. polonicum de Christi regno in terra. (Zapewne chodzi o pismo Stan. Budzińskiego, ale autora Socyn nie wymienia). — 8. Notae in Eberhardi Spangenbergii scriptum de duabus bestiis Apocalypsis. — 9. Objectiones seu articuli Iohannis Cutteni Ministri Evangelici & ad eos Fausti Socini responsio.*

Jest jeszcze traktat 10ty (str. 90), którego tu nie wymieniono p. t.: *Brevis discursus de causa, ob quam creditur aut non creditur Evangelio Jesu Christi; & de eo, quod, qui credit praemio, qui non credit, poena a Deo afficiatur.*

Sandius *Bibl. antitrinitar. 64—81. — Jocher 2615 (z datą 1619). — Bock II 786—794. Przedruk w Opera tom I i II. Czartor. — Czetw. — Dzików — Jagiell. — Ossol.*

— *Breves de diversis materiis ad religionem Christianam pertinentibus tractatus. Racoviae, 1618. w 8ce.*

Jest to inny zbiór — mimo podobieństwa tytułu — niż poprzedni.

Obejmuje: 1) *Locorum ad Sp. S... explanatione.* (Tego niema w poprzednim zbiorze). — 2) *Animadversiones in Niemojevii scriptum adv. partem de Servatore.* — 3) *Notae in scriptum de regno Chr...* — 4) *Notae in Spang. scriptum...* — 5) *Objectiones Cutteni...* — 6) *Brevis discursus de causis...* — 7) *Contra Chiliaetas de regno Christi terreno.* (Tego niema w poprzednim zbiorze). — 8) *De Christi carne adv. Mennonitas...* (Niema w poprzednim zbiorze). — 9) *De sacr. et inv. Christi epist. J. Niemojevii cum responsione duplici F. Soc. (z dnia 20 marca i 20 maja 1587).* (Tego niema w poprzednim zbiorze).

Niektóre z powyższych traktów Socyna zamieszczone są w trzecim poprzednio już

ogłoszonym zbiorze jego pisemek, zatytułowanym „*Miscellanea hoc est Scripta*“ (1611). Ob. niżej.

Przedruk w *Opera II. s. 438—488. Bock II 789.*

— *Fausti Socini Senensis De Coena Domini Tractatus brevis. unā Cum ejusdem adversus scriptum Domini Iohannis Niemojevii Defensione. Adjecta sunt praeterea alia quaedam ejusdem auctoris de hoc argumento. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, Anno 1618. w 8ce, str. 118.*

Rozpocyna: Ad Coenae Domini... Brevis Introductio. — Na str. 15: Ex articulis Synodi Lublinensis generalis Ann. 1593... articulus octavus.

Od str. 17: *Ad epistolam J. Niemojevii ad Georginum Schomanum, ab ipso polonice scriptam, ubi de Fausti Socini scripto agitur... Responsio. — Jest to obszerna polemika a Niemojewskim. List tegoż (datowany Lublini Mar. 2 a. 1588) jest tu przytoczony po łac. a Socyn odpowiada na następ za ustępem. Na końcu podaje następę z Zwinglego (str. 72—80).*

Od str. 81: *Selectiores quaedam notae ex animadv. F. Socini in librum Johan. Niemojevii contra Vegam polonice scriptum in quo de Coena Dom. disputatur quarum supra facta est mentio. — Tego dzieła Niem. nie znamy, o czem ob. tom XXIII str. 124. Ale tutaj są z niego wyciągi, przełożone z polskiego na łacinę.*

Znamy natomiast tytuły dwóch dzieł Vegi wydanych w sprawie sakr. euch. a mianowicie: 1) *Assertiones theologicae* (1585), 2) *Disput. de distributione* (1585). Niemojewski wystąpił zapewne przeciwko pierwszemu z nich.

Od str. 103: *Hominis Pontificii argumenta pro sua de Euch. sententia. — Wreszcie od str. 110: Ex Socini cum aliis colloquendis ore excerpta (a więc wyciąg z jakichś rozmów Socyna).*

Na egz. Akad. współczesna zapiska: *Demetrio Illyefalui fratres Racovienses dono dabant. — Dopisano ręką późn.: Successit Ioanni Bernitz.*

Przedruk w *Opera 1656. I.*

Bibl. bodlej. — Czartor. — Czetwert. — Dzików — Ossol. — Wilan. — Zieliń.

— *Commentarius In Epistolam Iohannis Apostoli Primam Fausti Socini Senensis. (Tu winietka). Racoviae, Typis Sternacianis Anno 1614. w 8ce, k. 4 nlb., str. 523, str. 1 czysta i k. 1 nlb. (Errata).*

Dedykacja Walentego Smalcinsa Reipublicae Argentoratensis Senatoribus z datą: Racoviae Polonorum, 20 Novembr. 1614

obejmuje 3 karty. W niej podnosi wartość Socyna oraz wysławia miasto Strassburg. Datow. Racoviae Polonorum 20 Nov. 1614. — Poczem następuje kurejwą przedmowa „Ad lectorem pium”. Z niej wynika, iż traktat napisany (podyktowany) był dla jakiegoś nobilibus Germanus, który z Paryża przybył do Polski dla poznania prawdy bożej. Mógłby to być Bernaud, ale ten był Francuz?

Dedykacja senatorowi strassb. wywołała oburzenie Artusiusa w Mercurius Gallo-belgicus, tom X, o czem obacz u Bocka. Przedruk w Opera 1656 I.

Por. niżej: Wykład.

Na karcie tyt. egz. Czartor.: Ex libris Jacobi Sieniński a Sienno Palatinidis Podoliae.

Jocher 2517 a. — Bock II 737—743.

Bibl. Bodlej. — Bibl. koll. reform. w Kołoszarze. — Czartor. — Czetwert. — Jagiell. — Ossol.

— Toż... Racoviae, Sternacki 1628.

w 8ce, str. 523.

Tak podaje Jocher, ale wątpię, aby ta edycja istniała.

Jocher 2517 b.

— Concionis Christi, Quae habetur capite quinto, sexto, et septimo apud Matthaeum Evangelistam, explicatio. Dictata a Fausto Socino Senensi, Opus ad finem non perductum. Racoviae Typis Sebastiani Sternacii, Anno 1616. w 8ce, k. 3 nlb., str. 373, str. 4 nlb. (Errata) i 1 str. czysta.

Rozpoczyna Praefatio ad Lectorem. Tu zaznaczono, że Socyn rozpoczął dyktować, ale potem pismo zlekceważył (imo ab ipso sprta). Rzecz ta była dyktowana przez Socyna w r. 1602, jak wynika z jego Epistolae.

Wedle Bocka (II 726) wydawcą był H. Moskorzewski?

Przedruk w Opera 1656, I.

Jocher 2509. — Fock Der Socin. 1847 str. 170. — Bock II 726.

Bran. — Dzików — Jag. — Warsz. uniw.

— Toż... Anno 1618. w 8ce, k. 3., str. 373, str. 4 i 1 czysta.

Bock l. c. — Baran w Spraw. z poszuk. na Węgrzech 1916.

Bibl. koll. reform. w Kołoszw. — Czartor.

— Defensio Animadversionvm Fausti Socini Senensis, in Assertiones Theologicas Collegii Posnaniensis de Trino & uno Deo; Adversus Gabrielem Evtropivm Canonicum Posnaniensem, ab eodem Fausto Socino conscripta. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, Anno

Christi 1618. w 8ce, k. 4 nlb., str. 462 i k. 11 nlb.

Stronicowanie przy marginesie wewnątrz. Na 3ch kartach po karcie tyt.: Hieronymus a Moskorow Moscorovinus Christiano et erudito lectori; na końcu tej przedmowy: Racoviae 20 Maii Anno Christi 1618.

Moskorzewski chwali Socyna: vir iudicio peracri, ingenio admirabili, pietate insignis... etc. Taksamo Laelius Socyna. Żali się na ich przesławiania.

Socyn zmarł w trakcie pisania książki i nie mógł jej wykończyć. (O tem, że zaczął ją pisać, donosi w swoich Epistolae pod datą 1585 — ob. str. 550 i 672).

Rzecz dzieli się na 20 rozdziałów.

Twierdzi, że autorem „Assertiones”, jakie zbija, jest Alfons Pisannus (str. 173).

Ogromna erudycja teologiczna. Cytowani Lactantius, św. Atanazy, Dionizy Areop. (str. 354), Tertullian, Genebrardus teolog paryski, L. Socinus (str. 265), Samosatenus, tekst hebrajski Ewang. (str. 84, 139, 456), wierze Sybilli (twierdzi że nieautentyczne) itd.

Na końcu: Index rerum... oraz Index locorum S. Scripturae i Errata (k. 11).

O „Animadversiones” Socyna obacz tom XII, str. 253. — O rozprawie Sadeciusa Entr. ob. tom XII str. 253 oraz tom XXVII str. 18. — Polemikę wywołaną i wydaniem tego piśmka ob. wyżej pod: Argumenti.

Przedruk w Opera II.

Bock II 838. — Jocher 3680. — Ossol. I 278.

Akad. — Branic. — Czartor. — Dzików.

— Fausti Socini Senensis Defensio disputationis suae de loco septimi Capituli Epistolae, ad Romanos, sub nomine Prosperi Dysidacii, ante 12 annos ab se editae. Adversus Reprehensiones N. N. Ministri (ut vocant) Evangelici nuper scriptas, et ab amico ad se missas. Anno a Christo nato 1595. w 8ce. Obacz niżej: De loco Pauli (1582).

Kwestje te poruszono na synodach soc. z r. 1584 w Węgrowie i 1589 w Lublinie. Przedruk w Opera 1656. I. str. 115.

Wiszn. IX 59 (za Sandusem 74). — Bock II 736.

— Toż... ad se missas. Anno a Christo nato. 1595. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, Anno 1618. w 8ce, str. 118 i k. nlb. 1 (Errata).

Na str. 3: Faustus Socinus ad Nicolaam Bernardum, medicum et philosophum eximium etc. — Pisze, że ogłasza swe pismo na próbę Bernarda, który przesłał mu skrypt owego ministra (zapewne nie drukowany?). Sąd ministra był naogół przychylny. Socyn chwali Jana Niemojew-

skiego, z którym na ten sam temat polemizował. Na końcu dziełka: Cracoviae. Absoluta est haec defensio die 14 Novembris 1595.

Bernaud był tłumaczem jednego z dzieł Socyna na język franc. (ob. niżej: Livre de l'authorité 1592).

Bock II 703. — Joher 2508.

— Toż:.. (po holend.). 1664.

Na końcu dołączono: Het Kort begryp van de Christelyke Religie (jest to przekład: Summa relig.). Por. jednak: Het ampt (1630).

— Discursus de ratione salutis nostrae.. ob. Socinus (Breves quidam tractatus 1618).

— Brevis discursus de causa, ob quam creditur aut non creditur Evangelio Jesu Christi, et de eo, quod quid credit proemio, qui non credit poena a Deo afficiatur. Fausti Socini Senensio ex italico in latinum translatus per Valentinum Smalcium Gothanum. Racoviae typis Stemacianus 1614. w 8ce, str. 11.

Pisemko to zostało przedrukowane w „Opera“ Socyna II, 455 w r. 1656. — Również jest przedrukowane w zbiorku „Breves Tractatus“, o którym wyżej. — Sandius str. 70 podaje datę 1612, zamiast 1614, co mylnie.

Freytag Analecta liter. str. 877.

Bibl. uniw. w Koloszwazze.

— Toż:.. (po holend.) 1649. w 4ce. Cytuje Sandius str. 70.

— Dispytatio De Adoratione Christi, Habita inter Faustum Socinum & Christianum Francken nec non Fragmenta Responsionis fusioris, quam F. Socinus parabat, ad Francisci Davidis de Christo non invocando scriptum: aliaque nonnulla ad hoc argumentum pertinentia. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, Anno 1618. w 8ce, str. 245 lb. i 2 nlb.

Na str. 3 tytuł obszerniejszy: Dispytatio inter Faustum Socinum, & Christianum Francken, de honore Christi, id est, utrum Christus, cum ipsa perfectissima ratione Deus non sit, religiosa tamen adoratione colendus sit nec ne: habita 14 Martii Anno 1584. In aula Christophori Paulicovii. Sed quae ab ipso Francken descripta fuit, prout illi visum est, non autem ut verè fuit habita. Passus est enim ipse Chmielniciae coram Domino Georgio Schomanno, Domino Simone Romenbergio, et aliis, se in ea describenda non tam spectasse, quid Socinus dixerit,

quam quid suis principiis consentaneum dicere debnerit. Cui additae sunt notae non paucae & responsiones ad ea, quae Francken dicit, nec non correctiones quaedam eorum, quae idem Socinum dicentem facit. — Należy zauważyć, że Paulicovius oznacza Morsztyna.

Przedmiotem dysputy jest kwestja: De adoratione Christi. Urywa się ona na str. 160, gdzie podano: Caetera perierunt. Pismo Franckena, o którym w tytule wspomniano, obacz pod Francken.

Od str. 160 idzie: Fragmentum quoddam Animadversionum Fausti Socini in scriptum enjusdam de differentia Veteris et Novi Testamenti. — Na str. 168: Quaestiones nonnullae Franc. Davidis et ad eas F. Socini responsio. — Na str. 171: Antithesis ex disputatione de Invocatione Christi, inter F. S. et Fr. Davidis habita, ab ipso Socino collectae (druk synoptyczny). — Na str. 183: Theses quibus Fr. Dav. sententia de Christi munere explicatur una cum antithesibus Ecclesiae... Chr. Bathoraeo oblatis (znowu druk synopt.). — Na str. 193: Quaedam in disputatione de invocatione Christi observanda. — Urywki powyższe są pierwszym zarysem polemiki z Davidisem, opracowanej potem przez Socyna w dziele De J. Chr.... disputatio 1595.

Na str. 195: De libro Apocalipseos. — Na str. 197: Adversus Semijudaizantes (tj. M. Seidel). — Na str. 208: Martini Seidelii epistolae ad costum Cracoviensem, dictum minorem, cujus nomine Soc. respondit. (Są to 3 listy Seidela i 3 odpow. Socyna, niedatowane). — Na str. 246 i nast. Errata.

Jak z tego widać jest to zbiór pośmiertnych pisemek Socyna.

Por. Fausti Socini Miscellanea (1611), gdzie niektóre z pism tu zawartych przedrukowano.

Przedruk w Opera II.

Wiszu. H. lit. VIII 224. — Bock II 845—9. — Joher 3534 i T. II s. 280, 561. — Fock Der Socinian. 1847 str. 159.

Czartor. — Krasifs. — Ossol.

— Elenchi Sophistici a Fausto Socino Senensi in gratiam amicorum explicati, & exemplis Theologicis illustrati. Explicatio duplex est: altera brevior, altera fusior: quam posteriorem auctor sine scripto amicis dictavit: verum nec absolvit, nec recognovit. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, anno Christi 1625. w 8ce, str. 118 i k. 1 nlb.

Dzieli się na dwie części: Explicatio brevior i Expl. fusior (str. 13). — Na końcu na 1 str. Errata graviora.

Polemizował z tem Felwinger w dziele *Pa-laestra rationis* (IX Disput. Altorfina) 1672. Przedruk w *Opera* 1656, 1. Bock II 770. — Jocher 3100. Akad. — Bibl. bodlej. — Jag. — Zieliń.

— *Fausti Socini Senensis ad Amicos Epistolae*. In quibus variae de rebus divinis quaestiones expediuntur, multaque sacrarum litterarum loca explanantur. Additae sunt paucae aliorum ad Socinum Epistolae, ad quas ipse respondet. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, Anno 1618. w 4ce, str. lb. 695 i str. nlb. 7.

Umieszczona tu wymiana listów z nast. osobami: Marcelli Squarcialupi, Filip B., Math. Radeeke, Franc. Davidis, do Synodu Chmielnikowskiego (2 listy), od Joh. Niemojewium (wraz z listami Niem.), Mart. Czechovicus, Job. Baleerovicus, Szymona Ronenberga list, ad Ronenbergium, Sophia Siemichovia, Petrus Statorius, Anton. Ewonymus (prof. z Witembergi), Erasmus Johannis (list i odpow.), Elias Arcissevius, Christ. Osterodus, Joh. Volkelius, Christ. Morstinus, Hier. Moscorovius, Val. Smalcus, Christ. Lubieniecus, Andr. Wojdovius, Mart. Wadowita, Everard Spangenberg, Georg. Enjedinus, Synodus Węgrovionensis, Valent Radeke, Mich. Fabricius, Mart. Borzevicius, Georg. Blandrata. Wreszcie list Radeckiego do Wojdowiusa.

Wydawcą był zapewne Smalcus.

Listy te w liczbie 95 są niewyczerpaną kopalnią wiadomości zarówno o dziełach Socyna (prawie wszystkie swe prace w nich wspomina) — jak i o całym ruchu religijnym socyn. w Polsce i w Niemczech w latach 1580—90. — Dotąd nie wzy-skane należycie.

Na str. 691 uwaga: *Alias Fausti Socini Epistolae, quae partim apud amicos adhuc latent, partim Italicè ab ipso scriptae, in Latinum nondum sunt conversae, praesertim ad Illustrem Virum Dn. Andream Dudithium, in quibus de argumentis gravissimis agit, alio, si Deus voluerit, tempore separatim dabimus.* — Jednakże listy do Dudycza wyszły dopiero w r. 1635.

O listach Socyna inuych, których sam Smalcus miał w rękę przeszło 200, obacz uwagę na końcu opisu jego dzieł po odsyłaczach.

Na kartach końcowych: *Catalogus eorum, ad quos superiores epistolae scriptae sunt...* oraz *Errata* (5 stron).

Na k. tyt. egz. Czartor. autograf Sienieńskiego: *Ex libris Jacobi Sienienski a Sienuo Palatinidis Podoliae...* oraz napis: *Libellus iste qui mihi sorte in manus inciderat florentissimae bibliothecae Czaccianae dictatus sit libenter. Subscribo M. H. Przy-*

bylski. Na pierwszej i ostatniej karcie oprawy dopisane ręką z końca XVIII w. uwagi nad tymi listami.

Ob. Wotschke w *Aus Posens Kirchl. Verg.* 1918 str. 24. — Bock I 749—764 podaje streszczenie wszystkich listów.

Przedruk w *Opera* 1656. I.

Bibl. bodlej. — Czartor. — Czetwert. — Dzików — Jagiell. — Zieliń.

— *Toż...* (po holend. pt.): *Brieven aan zijn Vrienden geschreeven*. In welchen van meest alle Hooftstukken der Christelijke Religie word gehandelt, en voor een van zijn voornaamste werken worden geacht. Nooit in het Nederlands voor deezen gedrukt. Hier is bygevoegt: 1. Das zelfs Theologische lessen, meer als een darde deel vermeerder en ogeloeffelijk verbeetert. 2. N. N. Verklaring over het 53ste Kap. van Esaias. 3. De Skriftuurlijke lessen van de geloofwaardigheyt der H. Schriftuurlijke meede voor deezen nooit gedrukt. 4. Tractaat van de geloofwaardigheyt der H. Schriftuur, meede zeer verbeetert, en van ontalijke groove futen gesuyvert. 5. By jeder van welke Tractaten van nieuws gewoegt is een Register van de verklaarde Schriftuurplaatzen. 6. Als meede een van de voornaamste zaaken in deere werken verhandelt. Na het Jaar onzes Heeren 1666. w 4ce, 1 k. tyt., str. 456 i k. 3 nlb.

Z egzempl. Bibl. Jag. są razem oprawne: Socinus: *Teolog. Lessen.* — Eleutherius Theoflus: *Verklarning.* — Socinus: *Van der Geloofwerdigheyt.* — *Verklarning* (Waarachtige).

Ob. niżej: *Lessen.* Jagiell.

— *Fausti Socini Senensis Ad Andream Dudithium Epistolae Ex Italico in Latinum conversae a M. R. H. Racoviae Ex Officinâ Sternacianâ Anno Christi 1635.* w 8ce, str. 82, k. nlb. 1 (errata).

Rozpoczyna przedmowa wydawcy „*Ad Lectorem*”. Tłumaczy, dlaczego listy wydano nie po włosku lecz w tłumaczeniu (shodźi o szersze rozpowszechnienie). — Tłumaczem był zapewne M. R (uar) H. (olsatus). Listów jest 4. Pierwszy z Krakowa z r. 1580 (nie 1630, jak mylnie wydrukowano). Ostatni z r. 1583. Wszystkie dotyczą wykładu pisma sw. i kwestji teolog.

Przedruk w *Opera* II, z dodaniem listów Dudycza do Jana Łasickiego, do J. Wolfa, do Bezy, do Meliusa, do Simlera, do P.

Carolina. Jest tu też „Confessio Christiana“ ułożona przez Dudycza.

Jocher 9845 (z datą 1638). — Bock II. 764—6.

Egz. Czart. pochodzi z Bibl. Colberta.

Bibl. bodlej. — Bran. — Czart. — Kras.

— Toż... (po holend.) 1666. w 4cc Egzemplarza nie znam.

— Explicatio Primae partis primi capituli Iohannis Scripta a Fausto Socino Senense Adjectae sunt cap: 9. Epist: ad Rom: & aliorum quorundam S scripturae locorum, ejusdem auctoris explanationes. Racoviae Typis Sebastiani Sternacii, Anno 1618. w 8cc, k. 2 nlb., str. 124 i 1 str. nlb.

Właściwie jest stron 125, gdyż str. 112 powtórzona.

Na Ziej k. nlb.: Hieronymus a Moscorow Moscorovius, Christiano Lectori Salutem. Tu wychwala pracowitość Socyna.

Na str. 1—4 przedmowa autora: Lectori Pio, zakończona: Vale. Tu podaje nalegania przyjaciół jako powód swojego pisma.

Sam traktat rozpoczyna się od słów: Quoniam ut in epistola ad lectorem monimus... Rozbiera tekst św. Jana począwszy od słów: In principio erat verbum... aż do słów: Plenum gratiae et veritatis (s. 48).

Poczem: Martinus Czechovicus (excipiente Jobanne Voidovio dum Czechovicus suum scriptum recitaret) offensus explicatione fratrum in illa verba... (tu 9 zarzutów Czechowicza). Następuje odpowiedź Socyna na te zarzuty (str. 48—50).

Następuje: Brevis explicatio et quasi paraphrastica IX cap: epistolae ad Rom: (od str. 51—64).

Od str. 65—124: Sequuntur aliorum locorum Sacrae scripturae explicationes... (Łącznie z tem stoi polemika Socyna z semijudaizantes, którzy inaczej jeden z ustępów z Ezajasza interpretują). Objasnia tu Socyn różne ustępy z pisma Starego i Nowego Zakonu. Na str. 113: Paraphrasis in finem tertii cap: epistolę prioris Petri apostoli.

Kończą na ost. stronie: Errata insigniora. Z tych kilku pisemek Socyna tutaj zawartych najważniejszym jest niewątpliwie wykład początku ewang. św. Jana. Zrozumienie tego początku było pytaniem zasadniczym dla dogmatyki socyniańskiej, gdyż od niego zależało zaprzeczenie przedwieczności i bóstwa Chrystusa. Jakąś pracę na ten sam temat dziś nieznana napisał już Lelius Socyn. Dowiadujemy się o jej istnieniu 1) od Fausta Socyna, który w swoich „Fragmenta“ (obacz) wydanych 1619 przyznaje, że z niej korzystał i że stamtąd dużo zaczerpał. 2) Z jej streszczenia przekazanego w dziele Blan-

draty Brevis enarratio disputationis Albanae (Albae Juliae 1568). Jest to protokół dysputy odbytej między Antytrynitarjuszami siedm. a Kalwinami (Melius).

Ale autentycznego tekstu pracy Leliusa nie znamy. Natomiast praca Fausta Socyna, napisana w r. 1561, doszła do nas w czterech wersjach:

A) Pierwsza wersja ogłoszona została pierwotnie drukiem w dziele Blandraty: Ministrorum Transsylvaniae et Sarmatiae consentientium... (1562) (obacz o tem Bock II. 650).

B) Inną wersję dostał w rękopisie do rąk Grzegorz Paweł, przerobił na język polski i ogłosił w r. 1568 pt.: Wykład na pierwszą kapitułę — o czem obacz niżej.

C) Jakąś inną wersję rękopiśmienną dostał do swoich rąk polemista Franc. Junius i ogłosił jako materiał polemiczny w r. 1590 (ob. tom XVIII str. 669).

D) Wreszcie w r. 1618 Moskorzewski wydrukował tekst autentyczny (?) w Rakowie i z tego druku przejęto go do I tomu „Opera“ 1656, a zapewne stał się on także podstawą do przekładu holenderskiego (ob. niżej).

Kwestja pocz. ewang. św. Jana zatrudnia też nie tylko Socyna, ale wszystkich teologów tego obozu oraz zwalczających go. Ze strony katolickiej atakował najostrzej wykład Socyna X. Śmiglecki w kilku swoich dziełach, a zwłaszcza w Verbum caro factum (1613) na str. 33 i nast.

Znane mi rozprawy specjalne poświęcone tej kwestji (nie kusząc się o wyciszenie ustępów, zawartych w dziełach ogólnych dotyczących dogmatów socyniańskich), są następujące: Clericus J. (1695) — Coccejus (1659) — Crellinus J. — Crusinus Flor. — Czechowicz M. — Enjedini — Junius Franc. (Defensio 1591 i 1638) — Licinius — Schlichting J. (Notae 1639) — Salmcius (Refutatio 1614, Auslegung 1611, Homiliae 1615) — Śmiglecki M. (Verbum caro factum 1614 i inne pisma) — Socinus Lelius — Socinus Faustus (1562—1618) — Vechner — Vitrelinus (1586) — Zanchius (De tribus Elobim) — Brentius (1588).

Sandius str. 44—66. — Bock II str. 728—732 obszerniej streszcza tę pracę Socyna. — Jocher 2610.

Czartor. — Dzików. — Warsz. uniw.

— Toż... (po holend.): Verklaringhe over het eerste deel van't eerste cap. Joa. tot het 15. vers. 1664. w 8cc.

— Explicatio Matthei... ob. Concionis.

— Explicationes variorum Sacrae Scripturae locorum... ob. wyżej: Explicatio (str. 65).

Bock II 737. — Ossol. I s. 278.

Przedruk w Opera I (1656).

— *Fragmenta Duorum scriptorum Faustini Socini Senensis, In quorum priore sententiam eorum, qui Iesum Christum Dei filium unum illum & altissimum Deum esse, vel saltem antequam ex Maria nasceretur, reipsa exituisse affirmant, argumentis allatis refellere; in posteriore ad rationes adversariorum, quibus tres in unica Dei essentia personas adstruere conantur, respondere instituerat. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, Anno 1619. w 8ce, str. 99 i 1 str. nlb.*

Na str. 3—41: Initium scripti F. S. in quo sententiam eorum... itd. — Na str. 41: Sequitur Initium scripti... in quo ad argumenta quibus tres in unica Dei essentia...

Od str. 95: In theses de Trinitate Clandii Alberti Triuncuriani, Notae, F. Socini Senensis, scriptae in gratiam N. N. regis Galliarum ad principes Germaniae legati. — Na str. 98 dodana uwaga o ustępie z ewang. św. Marka. Poczem Errata. Przedruk w Opera I 781—799.

Jocher 3537. — Bock II 794—796. — Wilder w Katal. z r. 1914 podaje str. 94 (ceni 3 rs.).

Na karcie tyt. egz. Czartor. pieczętka: I. A. Zalski, n góry dwie gwiazdki jego ręką zrobione.

Bibl. bodlej. — Czartor. — Czetwert. — Krasiańs. — Ossol.

— *Van de Geloofwaertigheit (1666)... ob. De S. Scripturae.*

— *Ad Georgium Blandratam Stephani Regis Polon. Archiatrum et Consiliarium intimum. w 8ce.*

List z r. 1583 przedrukowany w Socini Epistolae Racoviae 1618.

Jocher II 275, nr. 3381. — Wątpię, czy twierdzenie Jochera, iż list ten ukazał się osobno, można nważać za słuszne?

— *Gesafide Heyland (1654)... ob. niżej: De Jesu Christo servatore.*

— *Ad Iac. Paleologi librum, cui titulus est. Defensio verae sententiae de magistratu politico etc. pro Racoviensibus Responsio. Ex Typographia Theophili Adamidis M.D.XXCI (1581). w 4ce, k. 4 i str. 371.*

Druk w Rakowie n Sternackiego. — Wydane anonimowo.

Pismo Socyna jest obroną Grzegorza Pawła, jednego z 3 autorów memoriału imieniem Rakowian, z którym polemizował Paleolog w dziele „Defensio“, wydanem w r. 1579, chociaż spór toczył się jeszcze w r. 1572. Prócz Grz. P. byli współautorami Scho-

man i Niemojewski, ale tych Paleolog nie wymienił.

Rozpoczyna na 3 kartach: Anctoris praefatio ad ipsam Palaeologum. Tu usprawiedliwia, dlaczego on odpowiada Paleologowi, a nie Rakowianie. Zbór rakowski jest rozbity albo bardzo zmieniony i w inną postać przekształcony. Grz. Paweł nie może odpowiedzieć z powodu choroby oczu. Obrzuca się na gwałtowność tonu Paleologa przeciw Grz. P. Zarzuca mu, że wymienił swego przeciwnika po nazwisku, choć wie, jak bardzo władze świeckie są takim adnionem, jakich on bronił, przeciwnie — zwłaszcza co do urzędu miecza. (Non ignoras quam necesse sit, nt ipsi reges, in quorum manu vitae aequitates nostrae imperium Deus posuit, illi sententiae sint infensi).

W cz. I Socyn wykazuje pomyłki (lapsus), nieściśłości i sprzeczności Paleologa w interpretowaniu pisma św. i w zapatorywaniach na różnice między St. a N. Testam. Często odwołuje się do tekstu hebrajskiego St. Test. (np. str. 78, 139), aby nchwycić właściwy sens jego. Nowy Test. interpretuje a tekstn greckiego (str. 195). Dochodzi do rezultatu, iż błędem jest sądzić na podstawie pisma św., aby Dei mandato bella gerere licere. Używa o swym przeciwniku słów: praestigiator, ridiculus, calumniator, imprudens etc. Zbija zwłaszcza jego wykład kazania na górze, w którym Paleolog bronił zdania, iż Chrystus nie sprzeciwia się Mojżeszowi i na tej podstawie uzasadniał możliwość miecza i wojny ze Star. Testam.

W cz. II (od str. 171) wyklada Socyn właściwą myśl Rakowian o sprawowaniu urzędu, przekreślą przez Paleologa. Nie chcą oni wykluczyć chrystiana a civili magistratu gerendo (str. 232), tylko mówią „non licere homini christiano civilem magistratum gerere inter non christianos“. (Trzeba pamiętać, że n Socyna chrystjanie, to tylko antytrynitarze!).

W cz. III (od str. 238) zajmuje się dwiema kwestjami: 1) Najpierw problemem wojny. Zbija zdanie, jakoby Chrystus wojen nie zakazał. Za jego czasów nie było w Judei wojen, więc nie miał powodu zakazywać w nich udziału. — 2) Potem pytaniem, czy wolno chrystjanom per magistratum injurias suas necisci et poenas ab adversario expetere?

W cz. IV (od str. 297) zwalcza religijno-dogmatyczne błędy Paleologa.

Na str. 370 przyznaje, że atakował Paleologa nader ostro, ale to uczynił umyślnie, aby pokazać, że on nie ma z Rakowianami wespólnego. Na ostatniej str. errata.

W kilkun miejscach „Epistolae“ Socyna jest mowa o tem dziele: W liście do Squarcialupiego z r. 1581 d. 15 Sept. ora w liście do Moskorzewskiego z r. 1596.

W obu Socyn mieni się autorem, tłumaczy powód wydania bez nazwiska i broni przed zarzutem, jakoby za ostro awalczył Paleologa. — O stanowisku Strudycza w tej sprawie ob. Epistolae str. 35.

Do kwestji godziwości wojny powraca także Socyn w liście do Smalciusa z r. 1599 (Epistolae) wykładając z Pawła św., iż *christiano homini non licet cum hominibus pugnare*.

Po stronie Paleologa stanął w roku 1583 Budny (O urzędzie miecza).

Przedruk w Opera II.

Jocher 3364a. — Wierzbow. II 1567. — Wisniewski IX 57. — Górski Grz. Paweł 1929 str. 266. — Brückner Różnowiercy str. 209—213. — Bock II 799—804 oraz 681. — Hoornbeck Appar. Socin. str. 30 i 57. — Placcius Theatr. pseud. 529.

Czartor. — Dzików — Jagiell. — Kórnik — Pawlikow.

— Toż... *Conscripta: Antehac suppresso auctoris nomine edita. Paulus 2. ad Corinth. 5. Vetera transierunt et ecce sunt facta omnia nova. Racoviae, typis Sebastiani Sternacii. Anno Christi 1627. w 8ce, str. 591 i kart 2.*

Podawana edycja z datą 1617. mylna. Tak samo 1635.

Jocher 3364b. — Bock II 799.

Bibl. bodlej. — Dzików — Jagiell. — Ki-jowska bibl. — Warsz. uniwers.

— *De Iesu Christo Servatore, Hoc Est, Cur & qua ratione Iesus Christus noster servator sit, Favsti Socini Senensis Disputatio. Quam annos ab hinc circiter decem et septem scripsit, respondens Iacobo Coveto Parisiensi, Evangelico, vt vocant, Ministro; cuius scriptum ordine, suis locis, per partes digestum, in ea habetur. In qua multa, quae apud Evangelicos, & partim etiam apud alios, salutaria Christianae religionis axiomata creduntur, perniciosi errores esse demonstrantur; & tota saluti nostrae per Christum ratio copiosè ac dilucidè explicatur. Nunc primum edita. Ose. 14. v 10. Quis sapiens, et intelliget ista: intelligens, et sciet ea. Quia rectae viae Iehovae; et iusti ambulabunt in eis: Praevanicatores verò corruent in eis. Typis Alexii Rodecii, Anno M.C.XCIV (1594). w 4ce, k. 13 nlb., k. 1 czysta, str. 427.*

Na czterech kartach po k. tyt.: *Elias Arctisevius Iesv Christi Servvs omnibus pijs et salutis aeternae propagandae studiosis.*

Arctiszewski pisze, że pragnął wydać dzieło to po polsku „*quo meis Polonis adjumento essent*“, ale przedkład wymagałby dłuższego czasu. Zresztą Covetus „*ut veri simile est, linguam polonicam ignorat*“, a więc nie rozumiałby polskiego tekstu.

Poczem przedmowa Socyna: *Christiano lectori, dat. Calendis Octobris 1594 na 6 stronach*. Tu opowiada o swoim stosunku względem Laeliusa Socyna; z Hier. Marlianem; z Janem Bapt. Rota z Padwy, ministrem w Genewie, w r. 1577; z Manfredem Balbanem z Luki, przyjacielem Socyna; z Jak. Covetem; z J. Fr. Castillione w Bazylei; o swojej działalności pod pseud. Prospera Dysidaensa; o Eljaszu Arctiszewskim. Ważna to przedmowa dla biografji Socyna.

Następuje na 5 k. *Index partium et capitum* oraz *Errata*.

Układ jak zwykle u Socyna: przytacza dosłownie słowa przeciwnika, zdanie za zdaniem, poczem obszernie je zbija. Dzieli rzecz na 4 części. Cała rzecz oparta na odmiennej interpretacji świadectw z pisma świętego.

Sam Socyn idzie za Ochinem, co przynajmniej w liście do Wadowity 1598 (Epistolae).

W ostatnim rozdziale wymiana uprzejmych listów między Covetem a Socynem: *Gratiae aguntur adversario pro ipsius benevolentia et humanitate. List Coveta datowany Franeofurti ad Moenum calendis Aprilis 1577, list Socyna Basileae 12 Julii 1578. Odbijają te listy swoim tonem od współczesnych swykich lajajów polemicznych. Dzieło to wywarło ogromne wrażenie. — Sprzedawano je po taniej cenie, po 24 groszy, jak pisze Socyn (Epistolae str. 580).*

Excerpt z tej książki pojawił się w r. 1592 pt. *Quaenam sit ea fides, o czem obacz niżej. — Porównaj także pismo Socyna „Justificationis“, o którym niżej.*

Przedruk w Opera Socyna I.

Wywołały oba te dzieła liczne odpowiedzi. Najprzód zagranicą: 1) Jakób Covet wydał odpowiedź pt. *Apologia de justificatione nostris coram Deo. Tiguri, 1594. w 8ce. — 2) Vorstius: Notae in F. Socini Disputationem de Servatore. 1610 (?)*. — 3) Graver: *De novo et horrendo errore... Jenae 1613. — 4) Höffner De satisfactione Christi... contra Photinianos et in primis contra Socini... de Servatore. Lipsiae 1616. — 5) Grotius: Defensio fidei catholicae de Satisfactione Christi. 1617 (kilka razy przedrukowywane).*

Także i w innych dziełach polemizujących z całą nauką Socyna spotykamy odwoływanie się do tego jego głównego (o ile chodzi o dogmatyczną stronę) dzieła. Ob.: Casmanus Anti Socinica (1612). — Lucius Synopsis antisociniana (I. De Christo servatore. II. De Justif.) Basileae 1612. —

Polemizował z niem także Lubbertus Si-
brandus (Franequerae 1611. w 4ce) —
a z późniejszych Semler (Instit. breves
erud. Theol. II. 155—169). Obacz o tem
Bock II 812.

W Polsce wystąpił przeciw niemu: 1) Grze-
gorz z Żarnowca „Apocataztasis“..., którą
w r. 1607 pastor gdański Naber przetłu-
maczył na łacinę i wydał w Gdańsku.
Grzegorzowi z Żarn. replikował znowu
Statorius J. — 2) Także Jan Niemojewski
polemizował z Socynem: Contra excerptum
ex Disputatione F. S. de Servatore (XXIII,
123). Zaś Niemojewskiemu replikował
Socinus (ob. Breves de diversis materiis
1618). — 3) Ze strony kalwińskiej pole-
mizuje Dan. Clementinus w roku 1623
(w cz. III Antilogiae et absurda) — ob.
tom XIV. 299. — 4) Ze strony ewange-
lickiej Salinarius w swojej „Cenzura“
w r. 1615.

Siarczyński I 10 mylnie podaje edycję: Ba-
sileae 1595. — Jocher 3509 a. — Wierzb.
I 607. — Bock II 804—815. — Fock
Der Socinianismus 1847 str. 163.

Bibl. koll. koloszw. ma 2 egz. z tych jeden
a bibl. Lachoviusa (Baran w Spr. z po-
szukiwań na Węgrzech 1919).

Branic. — Czartor. — Jagiell. — Kórnik —
Kraśń. — Uniw. lwow. — Warsz. uniw.

— Toż... (po holend. pt.): Van de
Gesafide Heyland. 1654. w 4ce.

— De Iesv Christi Filii Dei Natvra
Sive Essentia. Nec Non De peccatorum
per ipsum expiatione Dispytatio, ad-
uersus Andream Volanvm. In qua &
prior ad Paraenesim eiusdem Volani,
& ad ea, quae ipse huic obiecit, plenior
altera responsio habetur. Ante annos
quidam plures conscripta, sed nunc
primum edita. Paulus 2. ad Cor. 5.
Deus erat in Christo, mundum recon-
cilians sibi, non reputans illis peccata
ipsorum, Anno Domini 1588. Mense
Ivniio. w 8ce, k. 4 nlb., str. 272.

Może to druk Rodeckiego?

Przypis Jauowi Kiszce z Ciechanowca, star.
żmudzkiemu dat. 14 Junii 1588. Tu mówi
o powodach przedruku tej polemiki, pi-
sanej przed 5 laty. Pod tem cyfr F. S.
Poczem na 1 str. Errata. — Od str. 1—10:
Auctor ad lectorem. Tu bliżej omawia
stosunek Wolana do jego polskich sym-
mistae oraz do Socynianów i wyjaśnia,
dlaczego mu odpowiada w dwóch osob-
nych pisemkach.

Dziełko składa się z 2 pisemek. Pierwsze
sięga do str. 53 i jest przedrukiem pracy
z r. 1583 (opisanej pod „Responsio“ —
obacz niżej). Jest ono odpowiedzią na

Paraenesis Wolana, pisaną w r. 1581—2 —
Drugie pisemko odpowiada Wolanowi na
jego „Ad nova Ebionitarum“ i było pi-
sane we wrześniu 1583. Mimo cyfr F. S.
po dedykacji, Socyn nazywa się na tytule
obu pisemek anonimem.

W listach Socyna do Dudycza i w jego Epi-
stolae (do Balcerowica, str. 344) jest dużo
informacji o powyższej polemice z Wo-
lanem. — Pisał też w tej sprawie do So-
cyna Jak. Niemojewski.

Przedruk w Opera 1656. I.

Sandius Bibl. 69. — Wierzbow. I 535. —
Jocher 3382 a — Bock II 825—831. —
Fock Der Socin. 1847 str. 168. — Ossol.
I 299.

Na karcie tyt. egz. Czartor. własnoręczna
notatka Sienińskiego: Ex libris Jacobi
Sieniński Palatinidis Podoliae in Rakow
haeredis. Wyżej notatka Tad. Czackiego
(Rarissimum etc.). — W egz. Czart. brak
str. 225—240.

Czartor. — Kórnik. — Warsz. uniw.

— Toż... plenior altera responsio
habetur: Secunda editio. Paulus 2. ad
Cor. 5. Deus erat in Christo, mundum
reconcilians sibi, non reputans illis pec-
cata ipsorum. Racoviae typis Sebastiani
Sternacii 1627. w 8ce, k. 4 nlb., str. 272,
i spisów k. 3 nlb.

Przypis Kiszce z datą 1588.

Na końcu Index locorum i Errata.

Bock II 825—831. — Wisłocki w Roczniku
dla archeol. Krzyżan. na rok 1870 str. 203.
Jagiell. — Ossol. — Warsz. uniw.

— De Iesv Christi Invocatione Dis-
putatio, Quam Favstvs Socinvs per
scripta habuit cum Francisco Davidis
anuo 1578, & 1579, paullo ante ipsius
Francisci obitum. In qua habetur Res-
ponsio ad Defensionem Francisci Da-
uidis suarum Thesium de Iesu Christo
non inuocando antehac non edita. Prae-
fixa est toti operi epistola Socini, qua
& tarditatem suae huic edendae Res-
pensionis excusat, & calumnias aduer-
sum se, quibus scriptum, quod sub
nomine fratrum Transiluanorum ad N.
N. iamdiu editum fuit, eiusq; quoddam
quasi proaemium respersum est accu-
rate refellit. Iob. 14 v. 14. Iesus Christus
ait: Si quid petieritis in nomine meo,
ego faciam. Typis Valentini Radekii.
Anno cIo.Io.XCV (1595). w 8ce, kart
12 nlb., str. 275.

Dedykacja autora Omnibus Verbi Dei Mi-
nistriis, qui in Transilvania... docent z datą

Cracoviae die 14 Iulii 1595, obejmuje 10 kart.

W dedykacji tej wspomina o swej dyspacie z Franckenem Albae Juliae 1579 i o poglądach judaizantów Paleologa, Sommera, Gliriusa; odpowiedział na nie i ukazał swój rękopis Adamo Litterato (?). Ale to było pismo za długie i przyjaciele nakazali je skrócić. (Istotnie Socyn, bardzo bystry i pełen erudycji, grzeszy we wszystkich swych pismach niesłychaną rozwlekłością!). Po wydaniu pism judaizantów zwracał się do Blandraty, aby on postarał się o przeciwstawienie im jakiejś odpowiedzi. Mówi, że podobno wydano po węgiersku jego odpowiedź na tezy Davidisa, ale jest to responsio mutilata, błędami zeszpecona. Skoro judaizanci polemizują z jego pismem, dał swoją dysputację pod prasę. Wreszcie zbija różne kłamstwa o sobie rozszerzane co do swego pobytu w r. 1578 w Siedm. i swoich stosunków z Blandratą, Demetriuszem, Eppeliusem. Dużo o okolicznościach, w jakich przybył z Bazyleji do Siedmiogrodu. Dużo też o stosunku księcia Batorego do walk relig. w Siedmiogrodzie. W końcu data oraz Errata, a na karcie 12 verso: Faustus Socinus Ad lectorem.

Rozpoczynają tezy Davidisa przedstawione w Alba Julia Socynowi (w r. 1578) i odpowiedź Socyna. Od str. 17 list Blandraty do Socyna z odpowiedzią.

Na str. 23—275 idzie właściwy traktat (bez osobnego tytułu), podzielony na 28 rozdziałów. Zwykłym u Socyna obyczajem zamieszcza on najprzód następny tekst przeciwnika (Davidisa), a pod każdym swoją wyczerpną „Responsio“ na ustęp za ustępem. Na str. 275: Absoluta est haec de Jesu Christi innocencie Disputatio... 1579 mense maio Claudiopoli in Transylvania.

Por. Epistolae Socyna str. 143, 198, 481, 578, gdzie koresponduje w sprawie tej polemiki z przyjaciółmi.

W bliskim związku z tą pracą Socyna pozostaje jego polemika z Franckenem.

Przedruk w Opera II.

Bock II 843—4. — Wierzbows. I 624. — Fock Der Socyn. 1847 str. 158.

Czartor. — Dzików — Kórnik — Ossol. — Warsz. uniw.

— De Jesu Christi invocatione disputatio, quam F. Socinus per scripta habuit cum Francisco Davidis a 1578 et 1579, paulo ante ipsius Francisci obitum. Editio Secunda. Racoviae, 1626. k. nlb. 12, str. 275 i 3 nlb.

Druk Sternackiego. — Wedyk. Kiszce. Katalog Wildera 1914 (coni 5 rs.).

Krasíns.

— Christianae Religionis brevissima Institutio, Per Interrogationes & responsiones, quam Catechismum vulgò vocant. Scripta a Fausto Socino Senensi. Opus imperfectum. Racoviae. Typis Sebastiani Sternacii. Anno 1618. w 8ce, str. 180 i k. 1 nlb. (Erratorum).

Wydawcą był zdaje się Smalcus.

Jest to katechizm, ujęty w pytania i odpowiedzi. Rozpoczął nad nim Socyn pracę w r. 1593, potem przerwał, aby w r. 1603 do niej z pomocą Statoriusa powrócić (ob. jego Epistolae). Jednakże pracy nie ukończył, lecz napisał tylko 13 jej rozdziałów tutaj ogłoszonych.

Dołączono do tego od str. 137—180: Fragmentum Catechismi proris F. Socini Senensis, qui periit in Cracoviensi rerum ipsius direptione. Jest to fragment z rozdziału II (Qualis sit Christiana religio), a mianowicie obejmuje jego część I: Pars prima De Dei essentiae cognitione. Jest ujęta w formę rozmowy między Magistrem a Discipulusem.

Przeciwko temu katechizmowi napisał traktat J. Makowski, ogłoszony po jego śmierci: Joannes Maccovius redivivus. 1659 (ob.). Stosunek pracy Socyna do katech. rakowskiego z r. 1608 nie jest wyjaśniony.

Przedruk w Opera I 1656.

Bock II 771—777. — Fock der Socyn. 1847 s. 171. — Jocher 3323. — Wiszniew. H. lit. IX 176.

Akad. — Czartor. — Czetwert. — Dzików — Ossol.

— Religionis Christianae brevis institutio. Anno Christi 1629. (B. m. ale Racoviae). w 8ce, str. 76.

Na tytule znak oficyny Sternackiego w Rakowie.

Jocher 3324. — Obacz t. XIV. 96.

Bibl. miej. gdańska.

— Toż... (B. m. ale Racoviae), Anno Christi 1634. w 12ce, str. 72.

Czartor.

— Toż... (po niem. :) Kurtzer Inhalt der Christl. Religion (1629)... ob. w tomie XIV. 96. Bibl. miej. gdańska.

— Instrumentum Doctrinarum Aristotelicum in usum Christianarum Scholarum, exemplis theologicis illustratum per Prosperum Gratianum. Losci Anno 1586. w 8ce.

Socyn używał pseudonimu Prosper Dysidæus (np. De loco Pauli 1582), oraz używał pseudonimu Gratianus (obacz zaraz niżej); ale niewiadomo, aby używał pseud. Prosper Gratianus? Zdaje się więc, że autorem tego podręcznika jest kto inny,

Może Licinius? o czem ob. w tomie XXI. 266. Egzemplarz nie jest znany, więc trudno rozstrzygnąć.

Lukasz. Hist. szkół I 369. — Hoffman str. 33. — Bock II 771.

— *Justificationis nostrae per Christum synopsis. Ubi potissimum de ipsius Christi mortis vi et effectis agitur, auctore Gratiano Turpiano Gerapolensi, Ejusdem, de fide et operibus quod attinet ad justificationem nostram ex Italicis litteris ad clarissimum virum N. N. quatuor explicata quaestionibus disputatio. Veritas temporis filia. Gerapoli MDXCI (1591). w 4ce, k. 10 nlb.*

Jest ta rozprawka ogłoszona powtórnie w zbiorcu pt. „Tractatus de justif.“ (rok 1611), o czem niżej.

Z tem dziełkiem polemizował Teod. Beza w piśmie pt.: *Apologia de justificatione per unico Christi...* adversus Anonymi tractatum clam nuper sparsum. Genevae, 1592. w 8ce. — O tem też mówi (zapewne) Ruarus Epist. Centuria I str. 128.

O stosunku tej rozprawki Socyna do głównego jego dzieła: *De Jesu Christi servatore (1594)* oraz do ekscerptu pt. *Quenam (1592)* — obacz w odnośnych miejscach.

Przedruk w Opera 1656 I.

Sandius Bibl. ant. str. 72. — Bock II s. 770.

— Van de Kercke.. (1639).. ob.

Tractatus de ecclesia

— *Lectiones Sacrae Fausti Socini Senensis, Quibus auctoritas Sacrarum literarum praesertim Novi Foederis asseritur. Opus imperfectum. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, Anno 1618. w 8ce, str. 194 i k. 2 nlb. (Errata).*

Na odwr. k. tyt. *Lectori Christiano*. Tu wydawca usprawiedliwia ogłoszenie dzieła fragmentarycznego. Wydał zapewne Moskoraewski, bo ten w tym czasie przygotowywał do druku inne pisma Socyna. Rzecz dyktowana przez Socyna w ostatnich latach życia i nieukończona.

Przedruk w Opera 1656 I.

Bock II 748. — Joher 2229.

Bibl. bodlej. — Czartor. — Dzików — Ossol. — Zielieńs.

— Toż... (po holendersku, pod tyt.):

Faustus Socinus van Siena. Schriftuurlijke Lessen, Waen in de geloofwaerdigheyt der Heylige Schrifture, vornaemelijk des Nieuwen Testaments, staende ghouden word. Door D. R. Kamphuysen uyt het Latijn vertaelt, en met aentpkeningen op de Kant

verrijkt. Noyt voor dezen in het Nederduyts gedrukt. Anno 1666. w 4ce, str. 104 i Register kart 3.

Wyszło razem z przekładem „De S. Scr. auctoritate“, o czem obacz niżej.

Jagiell.

— *Lessen (Theol.) ob. Praelectiones.*

— *Livre de l'authorité (1592).. ob. niżej: De S. Scripturae.*

— *De Loco Pavli Apostoli In Epistola Ad Rom. Cap. Septimo Prosperi Dysidai cum nobiliss. quodam viro Disputatio. In qua id praecipue quaeritur, Utrum Apostolus illic sub sua ipsius persona de seipso iam per Christi spiritum regenerato, necne loquatur. Habes hic, lector, vniuersam ferè de renatis, et non renatis hominibus quaestionem explicatam, et, quid potissimum inter vtrosque intersit, accuratè expositum. Craeuiae Alexius Rodocius. Anno cIo.Io.XXCIII (1583). w 8ce, str. 134 i 1 k. nlb.*

Na odwr. tyt. spis rzeczy: *Hoc libello haec continentur... 1) Prosperi Dysidai ad epistola lectorem (sic!). — 2) Ejusdem Dysidai scriptum... — 3) Ad eundem de superiore scripto epistola. (Jest to list do Socyna, dat. 12 Febr. 1583, podpisany I. N. — oczywiście Niemojewski). — 4) Ad superiorem Epistolam Dysidaeus respondit (str. 28—134), z datą 24 marca 1581. — Wreszcie: Erratorum (1 str.).*

Wydał tę edycję własnym kosztem, o czem pisze w liście do Macieja Radeckiego. W r. 1583 korespondował w sprawie tego dzieła z Dudyczem. Są też listy Niemojewskiego w tej sprawie z r. 1581 (w Epistolae).

Porównaj niżej: *De peccato et peccatorum remissione (1591)*, będące streszczeniem tej jego pracy — oraz „*Defensio disputationis*“ z roku 1595.

Przedruk w Opera I.

Bock II 732—6. — Joher 2507 a. —

Wierzbow. III 2745. — Kotula str. 137.

Są podobno egzemplarze z datą 1582?

Czarneck. — Czartor. — Warsz. uniw. — Zamojs.

— *De Loco Pavli Apostoli In Epistola Ad Rom. Cap. Septimo. Fausti Socini cum nobiliss. quodam Viro Disputatio. Ante annos triginta, sub nomine Prosperi Dysidai edita, nunc verò denuò excusa. In qua id praecipue quaeritur, Vtrum Apostolus illic sub sua ipsius persona de seipso iam*

per Christi Spiritum regenerato, nece loquatur. Editio Secvnda. Habes hic, Lector universam ferè de renatis, et non renatis hominibus quaestionem explicatam, et, quid potissimum inter utrosque intersit, accuratè expositum. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii. Anno 1612. w 8ce, str. 129 (właściwie 130, gdyż str. 78 powtórzona) i k. 1 nlb.

Na odw. tytułu spis: 1) Fausti Socini epistola ad Lectorem... — 2) Ejusdem F. Socini scriptum, in quo brevier ostenditur Paulum Apost... — 3) Ad eundem de superiori scripto epistola die 12 Febr. 1581 ab J. N.[niemojewski]. — 4) Ejusdem responsio scripta a Socino die 24 Martii a. 1581.

Bock II 722. — Jocher 2507 b. — Feyerlin II 271. — Bywa cytowane z datą 1611. Bibl. bodlej. — Branic. — Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Warsz. uniw.

— Fausti Socini Miscellanea: Hoc est, Scripta Theologica, seu Tractatus breves de diversis materiis, Quorum seriem sequens pagina monstrat. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, Anno 1611. w 8ce, str. 293 i 3 str. czyste.

Na odw. ktyt.: Hoc opusculo continentur hi tractatus. 1. Adversus semijudaizantes. — 2. Epistolae tres Martini Seidelii de Messia, & ad eas F. Socini responsio. — 3. Contra Chiliastas, de regno Christi terreno per annos mille. — 4. Disputatio brevissima de Christi carne adversus Menonitas. — 5. Ad objectiones Catteni responsio. — 6. Ioannis Niemojevii epistolae duae, De Sacrificio & Invocatione Christi. Et ad eas Fausti Socini responsio. — 7. De Ecclesia & Invocatione Christi ex epistolis F. Socini ad quemdam.

Kilka z zawartych w tym zbioru pism przedrukowano w dziele: Disputatio de ador. Christi Christi (1618). — O stosunku tego zbioru do Breves tractatus z r. 1618 — obacz wyżej str. 381.

Przedruk traktatów powyższych w Opera II, ale w innym porządku.

Jocher 2613. — Bock II 847.

Bibl. bodlej. — Chreptow. — Czartor. — Dzików — Jagiell.

— De officio hominis Christiani in hodiernis istis de religione controversiis: hoc est... (jak niżej)... Cum gratia et privilegio Summi Pontificis et Regis Catholici excusus. Irenopoli typis Theophili Adamidis. 1610. w 8ce, ark. 6.

Miejsce druku może oznaczać albo Amst., albo Franekerę. — Na początku przedm. H. Welsinga. (Ma to być pseudonim

Vorstiusa, ale on temu zaprzeczał). Wydanie to zostało w Holandji zakazane, stąd egzemplarze są rzadkie, o czem ob. Bock II 781.

Powołanie się na przywilej Papieża i króla katolickiego ma na celu zbałamucenie czytelnika.

Polemizował z tem Meisner w Brevis Consideratio Theol. Photinianorum, wydanem w r. 1619 i 1623.

Bock zwraca uwagę, że traktat „De officio“ zawarty w Socyna Breves Tractatus theolog. z r. 1618 (ob. wyżej) jest inny, jak powyższa praca o podobnym tytule.

— De Officio hominis Christiani in hodiernis istis de religione controversiis: h. e. cui potissimum coetui inter omnes in religione dissidentes homo christianus adhaerere debeat Libellus hoc tempore utilissimus ab anonymo quodam veritatis patrono scriptus. Cum gratia et Privil. Summi Pontificis et Regis Catholici excusus. Racoviae typis Sebastiani Sternacii. 1611. w 8ce.

Jest to, jak się zdaje, zbliżone lub toż samo, co dziełko: „Quod Regni Poloniae“ 1611, będące przeróbką „Okazania“ 1600 (obacz). Jocher 3386.

— Toż... (po holend. p. t.): Het Ampt van een Christen Mensch. Door F. S. van Siena. Hebr. 6. Daerom vullen vvy de Leere van't begin des Christelijcken vvesens varen laten, ende na de volkomenheyt stroven. (Tu winietka). Int Jaer ons Heeren, Anno 1630. w 4ce, str. 80.

Stronicowanie zaczyna się od str. 9; na str. 61: Finis, potem 1 str. czysta; na następnej karcie oznaczonej cyframi 1 i 2 tytułu góry: Cort-Begryp Van de leere der Socianen, Van Godt, ende Jesu Christo, ende van den Heylighen Ghæest; od następnej karty drukowanej odmiennymi czcionkami idzie stronicowanie w dalszym ciągu od str. 65.

Traktat „Cort-Begryp“ jest to albo wyciąg z Lubienieckiego, dokonany przez Vorstiusa; albo może jest to identyczne z „Cort-Begryp“ w przekładzie Defensionis z r. 1664 (obacz str. 383?).

Wedle Bocka II 782 (który idzie za Sandiusem i Hornbeckiem) miał ten przekład wyjść po raz pierwszy już w r. 1610, co watpliwe. (Egzemplarza nikt nie zna). — Edycję drugą datuje Bock 1603, co oczywiście myłka druku. Akad.

— Okazanie Tego, Iż ci ludzie, ktorzy w Krolestwie Polskim, y w Wielkim Xięstwie Litewskim pospoliście

Ewanielikami nazywani są, którzyby skuteczney pobożności naśladowani być chcieli, powinni by się do Zboru tych ludzi przyłączyć, którzy w tychże narodziech fałszywie y niesłusznie Ariany y Ebionitami nazywani bywają. Hebr. 6. v. I. Opuściwszy początek mowy Chrystusowej, miemy się do doskonałości. W Rakowie, Roku od narodzenia Syna Bożego, 1600. w 4ce, k. 3 nlb., str. 62.

Na odw. tyt. zachwała zgodę między obiema zborami, co się od papieżstwa odłączyły. Ewangielicy muszą przedtem odmienić niektórych nauk i sposobów rządzenia zborów.

Rozpoczyna: List Authora do czytelnika (2 karty). Tu tłumaczy, co są Arjanowie i Ebionitowie. Wyznawali oni „obłądliwe rozumienia“ i potwarz jest stosować te nazwy do braci.

Od k. 1 właściwy tekst, z przedmową na czele. W przedmowie podaje treść pisma. Poczem w 5 rozdziałach przechodzi potem po kolei ważniejsze kwestje różniące go od Ewanielików (błędne nabożeństwa, obłądliwości w nauce, na str. 36 o Kalwinie, o niewiadomościach). — Od str. 55: Przydatek. (O niedostatku karności zborowej w zborze Ewang. i o przyczynach, dla których tego zboru co dzień ubywa, a Ariańskiego, iako go pospolicie zową, przybywa).

Pisane było w r. 1599 w Lusławicach, jak wynika z porównania z tekstem łaciń.

Por. „De officio hominis“ (1610) oraz „Quod regni Poloniae“ (z r. 1611). Stosunek tych trzech wersji nie jest bliżej ustalony.

Na k. tyt. egz. Czartor. ręk. Sienińskiego: Ex libris Jakobi Sieniński a Sienno Palatinidis Podoliae (z r. 1611).

Wierzb. III 3104. — Obacz Bibl. XXIII, str. 305. Czartor. — Zamojs.

— Fausti Socini Senensis Opera Omnia iu Duos Tomos distincta. Quorum prior continet ejus Opera Exegetica & didactica posterior Opera ejusdem Polemica comprehendit Accesserunt quaedam hactenus inedita. Quorum Catalogum versa pagina exhibit. [Tu sygnet drukarni z cyframi B. H.]. Irenopoli Post annum Domini 1656. fol., (Tom I) k. nlb. 9 i str. 814 (nadto przed każdym z traktatów jedna karta tyt. nie numerowana).

Tom II ma osobny tytuł:

Fausti Socini Seuensis Operum Tomus Alter Continens ejusdem Scripta Polemica. Quorum Catalogum versa

pagina exhibit. [Sygnet]. Irenopoli Post annum Domini 1656. fol., str. 812 i k. nlb. 5 (nadto przed każdym traktatem jedna karta tytułowa nlb.).

Przed tytułem tomu I portret Socyna w o-walu, pod nim sześciowiersz łac. „In effigiem Fausti Socini Senensis“. Brak cyfr rytownika.

Rozpoczyna tom I na 4 k.: Dissertatio super hisce operibus. Niepodpisana, ale oczywiście od wydawcy And. Wiszowatego. Tu wychwala Religionem Christianam (tj. socyniańską). Trzyma się ona najściślej słów pisma świętego. W końcu wysławia Socyna.

Poczem: Vita auctoris conscripta ab Equite Polono (Przypkowski). Zajmuje kart 4 (ob. o niej t. XXIV, s. 381). — Na ost. nlb. karcie u dołu: Lectori Pio salutem. Jest to już przedmowa do traktatu „Concio Christi“, rozpoczynającego tom.

Na odw. tyt. I tomu Catalogus Operum Exegeticorum et didacticorum. Jest to spis rzeczy, ale niedokładny. A to dlatego, ponieważ pod poniższymi tytułami kryje się nieraz kilka drobniejszych prac Socyna, które początkowo tworzyły osobne całości. Catalogus mianowicie wylicza: Explic. Matthiae (to jest: Concionis Chr.) — Initii Cap. Joh. explic. — In cap. ad Roman. — Defensio istius expl. — Variorum SS. loc. — In epist. Joh. — De aut. SS. — Lectiones Sacrae — De eccl. varii tract. — Epist. ad amicos — Praelect. theolog. — De Justificatione — Elen. sophistici — Institut. Relig. — Quod homines — De bapt. — Coena — De Deo, Chr. et Spir. S. — Fragm. duorum script.

I w tomie II na odwrocie k. tyt. również podany spis rzeczy pt. Catalogus Operum Polemicorum..., a mianowicie: Contra Palaelogum de Magistratu. — De Christo Servatore contra Covetum. — De statu primi hominis ante lapsum. — De natura Christi. — Contra Assertiones Theologicas Collegii Posnaniensis. — Miscellanea Sacra. — Contra Erasmus Johannis. — Contra Walekum. — Breves Tractatus. — Contra Eutropium. — Contra Christianam Francken. — Contra Franciscum Davidis.

I w tym tomie pod powyższymi zbiorowymi tytułami zebranych była razem po kilka drobniejszych prac Socyna, odnoszących się do tej samej kwestji.

Dla ułatwienia poszukiwań podaje przeto inny spis rzeczy, lepiej uzgodniony z rzeczywistą zawartością obu tomów, bo dostosowany do tytułów osobnych druków. A mianowicie w tomie I idą po sobie następująco traktaty: 1) Concionis Christi. — 2) De loco Pauli. — 3) Defensio disput. —

- 4) Comm. in epist. Joh. — 5) De SS. autoritate. — 6) Summa relig. — 7) Theses de Chr. — 8) Lecturae sacrae. — 9) Tractatus de eccl. — 10) Epistolae. — 11) Epist. Dud. — 12) Prae lect. theol. — 13) Tractatus de justif. — 14) Elenchus soph. — 15) Chr. relig. instit. in Fragn. Cat. — 16) Quod Regni. — 17) De bapt. aquae. — 18) De coena. — 19) Discursus de ratione salutis ex F. S. — 20) Scriptum in quo. — 21) In theses Claudii Triunc. — 22) Animadv. in loca. — 23) Explic. cap. Esaias. — 24) Argumenta pro trino.

W tomie II zamieszono: 1) Ad J. Paleol. — 2) De Chr. Servat. — 3) De statu. — 4) De natura Christi. — 5) Assertioniones una cum animadv. — 6) Breves tractatus (Locorum expl., An. Niemoj., Notae etc.). — 7) De unigeniti. — 8) Resp. ad Wnieki. — 9) Defensio anim. adv. Entropium. — 10) De non invoc. — 11) Disput. Francken. — 12) Fragn. an. in scriptum. — 13) Quaest. Fr. Dav. — 14) Antitheses. — 15) Theses. — 16) Quaedam... — 17) De Apoc. — 18) Adv. Semijudaiz. — 19) Seydelli epistola.

Zawarte tu pisma Socyna są więc przeważnie przedrukami z poprzednich wydań. Dodano jednak kilka, których nie odeszukałem w poprzednich edycjach, a mianowicie:

- 1) Theses de Christo (tom I str. 285).
- 2) Discursus de ratione salutis (t. I str. 778).
- 3) Animadversio N. N. (zapewne pióra Franckena?) (tom I str. 801).

4) Explicatio cap. Esaias (tom II str. 805).
Być może, że są i inne drobniejsze uzupełnienia, których nie dostrzegłem porównując te 1600 stron in folio!

Na ost. kartach II tomu: Index partium et capitum Disputationis de Jesu Christo Servatore (a więc do drugiej z rzędu w tym tomie pracy) karta 1. — Index Rerum et Verborum, Phrasiumque S. Scripturae memorabilium (str. 5). — Index alter locorum S. Script. oraz Errata (3 strony).

Porównaj pod Bibliotheca (tom XIII str. 45); tworzy bowiem część powyższego zbioru, a mianowicie jego tom IV i V. W t. XIII podano, w jakich bibliotekach cały ten zbiór się znajduje.

Akad. — Bran. — British Mus. — Czart. — Jagiell. — Warsz. uniw.

— De paedobaptistarum (1575)..
ob. Czechowic M. (tom XIV, 555).

— De Peccato et Peccatorum remissione. Item Scopus septimi capituli ad Romanos. Transcripta partim ex incertis, partim ex certis auctoribus. Ex suis fructibus cognoscetis eos. Matth. 7. Luc. 6. 1591. w 4ce, k. 17.

Tu zawarte: 1) De peccato et pecc. rem. 2) Scopus septimi capituli ad Romanos. 3) De eodem ex Sebast. Castellionis defensione suae translationis N. Foederis. 4) Ex annotationibus Erasmi. 5) Prosperi Daaydaei scriptum in quo breviter ostenditur Paulum apost. de ipso tu renato non loqui. — Tylko ostatnie pismo jest dziełem Socyna to znaczy streszczeniem jego obszernej pracy „De loco“.

Bock II 733—5.

— Pontificios sua dogmata et ritus Ecclesiae... Et Evangelicis... verbi Dei Ministros... ob. niżej: Tractatus de Ecclesia (1611).

Jocher 2943 cytuje to wprawdzie jako druk osobny, ale sam dodaje, że jest to „wydanie z większej czułości“. Miał więc widocznie w ręku fragment z traktatu de Ecclesia.

Niemniej mały ten traktacik musiał wyjść osobno a to w latach 1605—1607, choć egzemplarza takiego druku nie udało mi się odszukać (wyszło staraniem Smalcjusza anonimowo). Wywołało bowiem już w r. 1607 ciągłą polemikę między Smalcjusem a Jezuitami. Najpierw w r. 1607 wystąpił z ostrą krytyką Rościszewski (pod pseud. Międzyboża). — Rościszewskiemu odpowiadał Smalcjus w r. 1612 (pod pseud. Nicolaides Teofil). Odpowiedź Smalcjusza ma tytuł: Defensio brevis ejuadam de Ecclesia et missione Ministrorum traetatus ob. wyżej str. 285). Broszurę swą napisał w r. 1607, ale wydał ją dopiero w r. 1612. Przynajmniej w niej autorstwo Socyna, który pracę swą napisał „nervose“ i stwierdza, że wydano ją po śmierci Socyna.

Przeciwko tej odpowiedzi Smalcjusza ukazała się w r. 1614 duplika Rościszewskiego (pod pseud. Borkowskiego). Zaś na to znowu tryplikował Smalcjus (1614). — Obacz o tej polemice w odpowiednich miejscach Bibliografii.

Por. też pod Zaborewski.

Wreszcie należy dodać, że sam Socyn w liście do Volkeliusa (Epistolae) z r. 1593 wzmiankuje jakiś traktat: De missione ministrorum coetus. Nie jest wykluczonem, że to jest powyższy traktat Socyna, który wywołał taką polemikę z Jezuitami. W takim razie napisany byłby przed r. 1593.

— Praelectiones Theologicae Favisti Socini Senensis. (Tu winiетка). I. Thess. 5. 19. Prophetias nolite spernere. Omnia probantes, (quod) bonum (est), tenete. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, Anno 1609. w 4ce, k. 4 nlb., str. 192.
Stronicowanie przy marginesach wewnętrznych.

Praefatio Illvstri Academiae Heidelbergensi, sajmuje 8 karty, datowana: Racoviae Po-

lonorum, Calend: Septemb: 1609. Podpisał ją: Valentinus Smalciois Gothanus. Ecclesiae Racoviensis Minister. Tu polemizuje a dziełem Paraeusa (obacz), prof. heidelb., w którym tenże zwalczał Socyna.

Dzieło Socyna jest nieskończone. Składa się z 29 rozdziałów. Z tych I: Homo ante lapsum... Zaś XXIX: Quod Christus non pro nobis tantum obtulerit.

W r. 1633 wydał J. Junius: Refutatio Praelectionum Socini (ob. tom XVIII, 669). — Zaś w r. 1609 polemizował z tem Fransius Wolfg.: Augustanae confess. articuli priores... 1609 — oraz Aug. conf. articuli posteriores 1610.

Na k. tyt. egz. Czartor. autograf Sienińskiego: Ex libris Jacobi Sieniński Palatinidis Podol: in Rakow haeredit.

Przedruk w Opera 1656. I str. 535—600. Wotschke Wittenberg und die Unitarier Polesna in Archiv für Ref. Gesch. 1917. — Bock II 755 zna egzempl. ofiarowany Panschelowi prof. w Altorfie przez Gitcha. — Joher 2588 a. — Fock Der Socin. 1847 str. 170.

Akad. — Bibl. bodlej. — Czart. — Czetw. — Jagiell. — Ossol. — Zieliński.

— Toż... 1625.

Tak podaje Bock II 766, ale egzemplarza z tą datą nie znam.

— Toż... Editio secunda. I. Thess: 5. 19. Prophetias nolite spernere. Omnia probantes, (quod) bonum (est), tenete. (Tu winietka). Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, Anno 1627. w 4ce, k. 4 nlb., str. 192.

Na egz. Czartor. na karcie tytułowej pieczętka: I. A. Zalwski, n samej góry dwie gwiazdki, przez co Zalwski znaczył, że egzemplarze nie są wielką rzadkością.

Joher 2588 b. — Katalog Wildera 1914. Czartor. — Dzików.

— Teologische Lessen. Uyt het Latijn vertaelt. De tweede Druk; Van seer veel en groove fouten gesuywert, en met byvoeging van negen kapitellen in d' eerste druk uytgelaten; als mede met twee Registers, het een van de voornaemste zaken, het ander van de Schriftuur-plaetzen, dewelken in dit werk verklaert worden, vermeerdert. Gedruckt na de Kopye tot Rakou, By Sabastiaen Sternatzki, Anno 1627. w 4ce, k. 6 nlb., str. 198 i 9 k. registeru.

Przedmowę podpisał Wal. Smalciois van Gotha, Rakow den 1 September 1609. Sandius str. 75. Jagiell.

— Fausti Socini Van Siena Theologische Lessen. Waer in ghehandelt wort I. Van den stant des eersten Menschens voor den val. II. Van het gene dat van Natuyren in den Mensche is aengaende de Religie. III. Van de oorspronckelijcke gerechticheyt. IV. Van de Erff-zonde. V. Van der Vryen Wille. VI. Van de Voorwetenheyt Godts. VII. Van de Predestinatie. VIII. Van de Voldoeninghe Christi. (Tu winietka). Tot Rakow, by Sebastian Sternatzki. w 4ce, k. 2 nlb., str. 151.

Zaczyna się: Het eerste Capittel. Dat de eerste Menschse voor den val van natuyren al sterftelijck zy gheweest. — Na końcu winietka: głowa kobieca w otoczeniu liści palmowych. — Spisu rzeczy niema. — Data wydania nieoznaczona (około 1630).

Egz. Akad. oprawny z innymi piśmami socynjan wydanymi po holendersku w latach 1623—1632. Wyszły zapewne staraniem Camphuyssena i Smalca.

Stosunek przekładu pierwszego i drugiego niewyjaśniony. Akad.

— Quod Regni Poloniae Et Magni Ducatus Lithvaniae homines, vulgò Evangelici dicti, qui; solidae pietatis sunt studiosi, omnino deberent se illorum coetui adjungere, qui in iisdem locis falsò atq; immeritò Arriani atq; Ebionitae vocantur. Ex scriptis Fausti Socini Senensis. Heb: 6. 1. Omisso inchoationis Christi sermone, ad perfectionem feramur. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, 1611. w 3ce, k. t., str. 78.

Na końcu: Anno 1599. mense Julio. In Agro Luclaviciane Abrahami Blonscii.

Rozpoczyna Praefatio, w której wyjaśnia cel tej rozprawy. — O powstaniu jej pisze także w liście do Ostoroda z roku 1599. (Epist. str. 454).

Rzecz składa się z 5 rozdziałów, tworzących polemikę z Ewangelikami. Rozumie przez to Socyn także Kalwinów (Helvetica confessio).

Jest to podobne pismo, co „Okazanie“ oraz co „De officio hominis Christiani“ wydane w r. 1610 (obacz). Porównaj także „Het ampt“ (1638).

Zwalczał ten traktat ze strony protestanckiej Balt. Meisner (Brevis consideratio 1619).

Przedruk w Opera I.

Joher 9842. — Bock II 778. — Fock Der Socinianismus 1847 str. 168.

Bibl. bodlej. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Warsz. uniw.

— Quenam sit ea in Christum qua justificamur, ex Disputatione Prosperi Desidæi habita cum quodam viro docto, in qua quaeritur, quomodo quae ratione Jesus Christus noster Servator sit. Anno Domini M.D.XCII (1592). w 8ce, ark. Eij.

Jest to ekscerpt z dzieła Socyna pt.: De Jesu Christo Servatore (1594), ogłoszonego dopiero w dwa lata później. — Z tym ekscerptem polemizował Niemojewski J. (ob.), a Niemojewskiemu odpowiadał znowu Socyn.

O tem to pisemku pismo Socyn w piśmie do Balcerowicza pod 19 gruduia 1592 (Epistolae): „Mitto ad te 4 exemplaria cujndam scripti excerpti ex libro ac disputatione mea de Christo Servatore, quod amicus meus me inscio exendere curavit procul hinc quodam in loco ubi id palam facere non licebat“. Druk zapewne w Polsce?

Nie mam egzemplarsza pod ręką (katalogi polskich bibl. nie notują tego pod Socynem — należałoby szukać w bibl. zagr.). — Nie mogę przeto wyjaśnić, jaki stosunek zachodzi między tym ekscerptem a 1) dziełkiem Socyna o podobnej treści, wydanem w r. 1591 pt. Justificationis nostrae synopsis (pod pseud. Gracjana Turpiona) — obacz wyżej str. 390 — oraz 2) zbiorkiem pt. Tractatus de justificatione (1611).

— Refvtacya wiązek, ktore X. Iakvb Wiek Jezuitá wydał, roku Pańskiego, 1590, O Bostwie syná Bożego, y ducha ś. W ktorey zarazem sie zbiia to wszystko, co Robertvs Bellarminvs, także Jezuitá, Tomo primo swoich Dysputáciy o teyże rzeczy nápiisał. Przed rokiem nápiisaná, á teraz dopiero wydána, dla tych ludzi, ktorzy w Polskim Krolestwie, y w wielkim Xiestwie Litewskim twierdzą y wyznawáią, że nikt inszy, iedno óciec Pana naszego Jezusa Christusá, iest onym iedynym Bogiem Isráelskim, á on człowiek Jezus Názáráński, ktory sie z panny národził, á nie żaden inszy oprócz niego, ábo przed nim, iest iednorodzoným synem Bożym. Ephes. 4. v 6. Jeden Bog, y Óciec wszystkich. 1. Ian. 4. v 3. z Greckiego. Každy duch, ktory nie wyznawa Jezusá Christusa, co w óciele przyszedł, z Bogá nie iest. Roku od národzenia syná Bożego M.D.XCIII (1593). (Na końcu:) Drukował Sobestyan Sternácki. w 4ce, k. t., str. 363 i 1 czysta.

Rozpoczyna: Autor... do czytelników. Tu pisze, iż bracia sgotowali odpowiedź na Edropiussa (sic) Sadeciussa i tam zbili dużo takich samych twierdzeń Wujka. Mimo to synod „prawie mu rozkazał“, aby i on wydał odpowiedź. Tłumaczy, dlaczego nie położył tu swego imienia (imię nie pomaga lecz przeszkadza czytelnikowi w bezstronnej ocenie). Dziwi się, dlaczego katolicy tak uajeżdżają na pisma bezimiennne. Naśladował odpowiednio porządek Wujka, nwzględując też argumenty Bellarmina. Datuje 6 września 1592. — Ppr. przedmowę w tekście łacińskim.

Na str. 5—25 odpowiada na przedmowę X. Wujka, potem przechodzi rozdziałami dzieło, polemizuje i odiera zarant za zarzutem. Odpowiedź na Część I Wujka idzie do str. 107. — Na Część II do str. 146. — Na Część III do str. 263. — Na Część IV do str. 297. — Na Część V do str. 329. — Na Część VI do str. 342. — Na Część VII do str. 345. — Na Część VIII do str. 350. — Na Część IX str. 351—2. — Ostatni rozdział (str. 353—363) jest odpowiedzią na 15 i 16 rozdział Wujka.

Na str. 28 i nast. mówi o Serwecie i o poprzednikach swoich. Na str. 31 o Dawidowiczu i Paleologu. Na str. 36 broni swoich pism. Cała polemika obraca się około interpretowania różnych miejsc z pisma św.

Autorem jest Socyn, który napisał to dzieło po łacinie (ob. tekst łac. zaraz niżej). Nazwisko tłumacza nie jest stwierdzone; może był nim Statorjusz młody, jak twierdzi Sandins (str. 73). Ale nie jest wykluczony i Smalcins (tak twierdzi Maciejowski III 262). — Onizki Skarga 81. — Jocher 3504. — Wierzb. III 2925. Odpowiedział na to Śmiglecki M., o czem obacz wyżej str. 304.

Na egz. Bibl. kórn. zanotowano: Monasterii Obrensis, oraz: Liber prohibitus 1mae classis.

Caartor. — Kórnik — Pozn. T. P. N. (def.).

— Refvtatio Libelli, quem Iac. Vviekvs Iesuita anno 1590 Polonicè edidit, De Diuinitate Filii Dei, & Spiritus sancti. Vbi eadem operá refellit quidquid Rob. Bellarminvs itidem Iesuita, Disputationum suarum Tomo primo, secundae Controversiae generalis libro primo, de eadem re scripsit. Ante biennium pro iis conscripta, qui in Regno Poloniae, & Magno Ducatu Lithuaniae, patrem tātum Domini nostri Iesu Christi, illum vnum Deum Israelis esse affirmant, hominem autem illum Iesum Nazarenum, qui ex virgine natus

est, nec alium praeter aut ante ipsum, Dei filium vnigenitum & agnoscunt, & confitentur. Anno quidem superiore Polonicè, nunc verò etiam Latine edita, & ab ipso auctore recognita. Ephes. 4. v. 6. Vnus Deus & pater omnium I. Ioh. 4. v. 3. ex graeco: Omnis spiritus, qui non confitetur Iesum Christum, qui in carne vènit, ex Deo non est. Anno M.D.XCIV (1594). w 8ce, str. 501 i str. 11 nlb.

Wspomina w przedmowie o odpowiedzi Sadediusowi na jego Apologję (ob.). Tymaczy dlaczego tak późno występuje z odpowiedzią Wujkowi a raczej Bellarminowi, za którym Wujek posiadał. Mówi, że wżwał go do tego Synod „ne Wuiokus diutius gloriari posset“.

Rzecz podzielona jest na 10 rozdziałów. Ob. streszczenie przy opisie tekstu polskiego. Po str. 501 na 3 stronach Errata, poczem na końcowych 4 kartach odpowiedź na dzieło Śmigleckiego De divinitate, datow. 17 marca 1593. Odpowiedź ta nosi tytuł: Ad lectorem. (Tego w polskiej edycji niema). Tu mówi, iż Śmiglecki wydał tymczasem pismo De divinitate, pełne błędów i kalumnji. Musi mu więc odpowiedzieć. Przytacza polskie zwroty i polemizuje z ich wykładem.

O edycji Iać. wspomina często w swoich Epistolae (np. w liście do Morsztyna, Wajdowskiego, Balcerowicza, Arciszewskiego). W r. 1624 wyszedł przedruk pt. Responsio. Odpowiadali na to dzieło: Śmiglecki M.: Liber de aeterna filii deitate. 1595. — Tarnowski Paweł, prof. w Rostocku: De SS. Trinitate. 1625. — Junius Jan: Examen responsionis. 1628.

Egz. Kórnicki ofiarowany: Stan. Bornbachio civi gedanensi.

Przedruk w Opera II.

Boek II 835 utrzymuje, że musiały być wydania z r. 1597, 1611 i 1614, ale ich nie opisuje. Zapewne przeto wiadomość mylna. — Wiersbow. II 1795. — Jocher 3505 a.

Akad. — Caartor. — Czetw. — Kórnik — Ossol. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Fausti Socini Senensis Responsio Ad libellum Jacobi Wuieki Jesuitae Polonicè editum De Divinitate Filii Dei, & Spiritus sancti. Vbi eadem operà refellit quicquid Rob: Bellarminus itidem Iesuita, Disputationum suarum Tomo primo secundae Controversiae generalis libro primo, de eadem re scripsit. Antehac supresso auctoris nomine publicata, & nunc denuo in lucem

edita. Ephes: 4. 6. Vnus Deus & Pater omnium. I. Ioh: 4. 3. ex Graeco: Omnis Spiritus, qui non confitetur Iesum Christum, qui in carne vènit, ex Deo non est. Typis Sternacianis Anno M.DC.XXIV (1624). w 8ce, str. lb. 467 i 21 nlb.

Rozpoczyna na str. 3: Auctor Responsionis... ad lectores, dat. 6 die Septemb. anno 1592. (To samo co w tekście polskim powyżej opisanym pt. Refutacya). Poczem do str. 467 idzie tekst, a na kartach nieliczbowanych dodano: 1) Ad lectorem. — 2) Elenchus locorum S. Scrip. (2 k.). — 3) Index rerum i errata (6 k.).

Jocher 3505 b. — Bock II 834.

Bibl. bodlej. — Branice. — Caartor. — Jag.

— Responsio Fratrum qui in Polonia et Lithuania de Uno Deo Patre, Unoque Dei Filio consentiunt, quos Volanus Samsatenianos vel Ebionitas appellat, de J. C. natura peccatorumque per ipsos expiatione. (B. m. i. r.) (1583?). w 4ce.

Z dedykacją J. Blandricz?

Jest to odpowiedź na pracę Wolana, znaną Socynowi jeszcze z rękopisu, pt.: Paranesis ad omnes in regno Poloniae... Spirae, 1581 (albo 1582).

Na odpowiedź Socyna replikował Wolan dziełem: Ad nova Ebionitarum contra Paranesin objecta (dedyk. Ostrorogowi). Socyn nie pozostał dłużnym odpowiedzi Wolanowi i wygotował pisemko, o którym obacz wyżej pod: De Jesu Christi filii Dei natura. Wydał je w r. 1588 łącznie z pierwszą swą odpowiedzią.

Hoornebeck Soc. confutatus str. 57. — Placius Theatr. pseudonym. str. 516. — Bock II str. 826. — Baliński w Bibl. warsz. 1841^e marzeo. — Jocher 8379.

— Toż... (po holend.) 1664.

Sandius str. 70.

— De S. Scripturae auctoritate. Opusculum temporibus his nostris vtillissimum. Quemadmodum intelligi potest ex praecipuis capitibus rerum, quae in ipso continentur. Ea autem notata sequenti inuenies pagella. Per R. P. Dominicum Lopez Societatis Jesu. Hispani apud Lazarum Ferrerium 1588. Cum privilegio Superiorum. w 12ce, str. 6 (przedm.) i 80.

— Toż... 1589. w 12ce.

Treść obacz przy opisie wydania rakowsk. (niżej). — Dzieło to — wedle Sandiusa str. 66 — napisane było najpierw po włosku. Miejsce druku zmyślone. Druk zapewne w Amsterdamie. — Tak samo nawiasko

rskegomego Jezuity Lopeza. — Z książki tej korzystał wiele Hugo Grotius. Przedruk w Opera 1656 I 265 (ale bez przedmowy Lopeza). Bock II 745.

— De sacrae Scripturae Auctoritate Libellus Fausti Socini Senensis. Cui addita est Summa Religionis Christianae, ejusdem Socini. Vtrumque ex Italico in Latinum conversum. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii. 1611. w 8ce, str. 87.

Na odwoście tyt. podana treść dzieła, ujęta w sześć punktów. — Rozpocyna przedmowa: Lectori benevolo, w której wydawca donosi, iż autor napisał tę książkę przed 40 laty (1571?), a wydano ją przed 23 laty (1588) pod imieniem Lopeza. Lecz wydawca dodał do niej przedmowę wprost przeciwną temu, co pisał w książce autor. Dlatego wydaje się ją powtórnice. Dat. w Rakowie Cal. Ap. 1611.

Rzecz podzielona na 6 rozdziałów. Przekonuje tych co wierzą i tych co nie wierzą o prawdziwości wiary i powadze pisma. Niema twierdzenia słusznego, jeśli się go nie da udowodnić z pisma św. (r. III). W ostatnim rozdziale confirmantur quae supra dicta sunt auctoritate Dantis Aligeri (ta duża cytata z Com. Div. po włosku i po łacinie). Na str. 84: Summa Religionis Christianae Ex Italico in Latinum conversa (zajmuje 3 strony).

Jocher 2228 (t. II str. 4).

Czartor. — Jagiell.

— Toż... in latinum conversum. Ex-cudit Theopil Caesar anno 1611. w 12ce, str. 27 (przedm.) i str. 127.

Wydął Vorstius. Na końcu dodane jego noty.

— Toż... (po franc. pod tyt.) Livre de l'Autorité de la S. Ecriture traduit par Nicolas Bernaud, Gentilhomme Dauphinois. Avec l'Avertissement des Mess. les Theologiens de Basle, sur quelques Endroits du dit Escrit. 1592. w 8ce.

Bock II 748 i I 579?

— Toż... (po holend. pod tyt.) Tractaet Van de Auctoriteyt der H. Schrif-ture. Eerst in't Italiens beschreven, door Favstus Socinus van Siena. Naderhant in't Latijn ende Francois getranslateert. Mitsgaders Het Boeck van de Goddelijkheyt onses Heeren Iesu Christi. In't Latijn uytgelesen, door Valentinus Smalcus van Gotha, Leeraer der Gemeeynte tot Rakaw in Polen. Beyde getrouwelijck verduytscht, uytde Jongste

Latijnsche Editie Gedruckt Tot Rakavv By Sebastiaē Sternatzki. (1623). w 4ce, k. 2 nlb., str. 72.

Dedykacja Zygmuntowi III podpisana przez palatijn van Podolien, datow. Rakon 20 Nov. 1608.

W egz. Akad. brak tej dedykacji. Jest zato na 1 k. „Nota eenighe grave Errata“, której to „Noty“ niema w egz. Czartor. Datą druku jest zapewne rok 1623, gdyż wyszło równocześnie z pismem Smalcusa: Tractaet van de Goddelijkheyt, a ten druk nosi datę 1623. Obu te druki bywają też razem opraviane (ob. wyżej str. 226). — Stąd weszła tu na początek dedykacja do Zyg. III. — Tłumacz dodał do przekładu swoje uwagi. Druk oczywiście nie jest rakowski, ale amsterdamski.

Na karcie tytułowej egz. Czartor. u dołu napis: Praestantissimo doctissimoque Viro Javeni Dn. Paulo Sperlingo in debita benevolentiae gratique animi testificationem donat V. (alentinus) G. (otanns); niżej: Samuel Meinisch Vrat.

Bock II 746 daje datę 1622. — Jocher 2227 podaje mylnie str. 212.

Akad. — Czartor.

— Toż... (pod tytułem:) t'Boeck van F. Socinus van de Authoriteyt der H. Schriftuur, door Dirr Raphaells Kamp-huysen, uyt tet Latyn vertaalt en met geleerde Aanteekningen vercieret. Daarvoor gesteld is de Opraght van Iac. Sieninski van Sigismund III. Koning van Poolen. Rakau 1623. w 4ce.

Tłumaczem jest więc tu nazwany Kamp-huysen.

— Toż... (pod tytułem:) Faustus Socinus van Siena. Van de Geloofwaerdigheyt der H. Schriftuur. De tweede Druk: van veel groove fouten gesnyvert, en met Koenraad Vorstius verantwoordelijke Voor-reden, als mede met een wijdloopig Register verrijkt. Mitsgaders Faustus Socinus van Siena Schriftuurlyke Lessen, in welken de geloofwaerdigheyt der H. Schrift, en voornamelijk des Nieuwen Testaments ward bevestigd, insgelijks met een wijdloopigh Register verrijkt. Beyde door Dirk Rafelsz Kamphuyzen uyt het latijn vertaelt, en met geleerde aanteekeningen vercieret. In't Jaar 1666. w 4ce, str. 62 i k. 5.

Dedykacja królówi Zygmuntowi przez Jaka-ba Sienieńskiego wojaw. podol. 20 Nov. 1608. — Z przedmową Vorstiusa.

Obacz wyżej str. 390 pod *Lectiones Sacrae*.
Bock II 747. Jagiell.

— *De statu primi hominis ante lapsum disputatio adversus Franciscum Puccium. Racoviae 1590. w 4ce.*

Edycja wątpliwa. Branic. (?).

— *De Statu primi hominis ante lapsum disputatio. Quam Faustus Socinus Senensis per scripta habuit cum Francisco Puccio Florentino, anno 1578. In qua habetur Responsio, ad Defensionem Francisci Puccii suorum argumentorum, De immortalitate hominis & omnium rerum ante lapsum. (Tu winietka). 1. Cor. 15. 22. Sicut Adam omnes moriuntur, ita in Christo omnes vivificabuntur. 2. Tim. 1. 10. Christus destruxit mortem, illuminavit autem vitam & incorruptionem per Evangelium. Racoviae, Typis Sternacianis, Anno MDCX (1610). w 4ce, k. 6 nlb., str. 335 i 1 str. nlb.*

Stronicowanie do str. 57 przy marginesie zewnętrznym, od str. 58 przy wewnętrznym. Praefatio ad... Mauritium Landgravium Hassiae, Comitum in Kassenelenbogen, Dietz, Ziegenhain, Nidda etc. obejmuje 5 kart z datą: E praedio meo Czarkoviano, Kalendis Martii. Anno 1610 i podpisem: Hieronymus Moscorovius a Moscorow. — Tu wydawca zapowiada wydanie innych pism socyniańskich. Wyraża się tak, jakby to była edycja pierwsza, Wychwała Landgrafa.

Spór Socyna i Pucciusa toczy się na temat: de immortalitate rerum et hominis in prima creatione. Socyn zwalcza tą tezę.

Rozpoczyna list Pucciusa do Socyna, pisany Basileae 4 Julii 1577, w którym tenże po pozdrowieniu podaje 10 tez. — Na str. 4 odpowiedź listowna Socyna dat. Basileae 11 junii 1577. — Na str. 23 Defensio Puccii, dat. Cal. Quint. 1577. — Na str. 47 Refutatio Socyna. Jest to obszerny traktat, idący do końca dzieła, a datowany Tiguri 27 Januar. 1578.

Ale na tem się ich polemika nie zakończyła. Puccius (Poggi) przybył niebawem za Socynem do Polski. Socyn wspomina o nim w listach do Dudyca (ob. wyżej) a także w liście do Radekego (Epist. str. 103). Wedle informacji podanych tam odbyła się w Polsce dysputa między Socynem a Pucciussem (Poggi). Puccius brał także udział w synodzie Chmielnickim w r. 1584. Potem przez Szym. Ronemburga przesłał Socynistom swoje tezy. Socynowi doręczył pismo (po włosku): *De bibliis oclusis*. W r. 1585 opuścił Polskę w towarzystwie

dwóch Anglików (przysłanych przez J. Łaskiego), z których jeden zajmował się magją. Udał się z nimi do Pragi i tu powrócił do katolicyzmu. Tu też miał umrzeć.

Głównie dzieło Pucciusa ma tytuł: *Assertio catholica de Christi efficacitate (1592)*, a więc nie odnosi się do kwestji poruszonej między nim a Socynem.

Z dziełkiem Socyna polemizował później Derschow (*De immortalitate primi hominis ante lapsum... Regiomonti 1620*).

Przedruk w Opera II.

Jocher 3751. — Bock II 815—825.

Akad. — Czetwert. — Dzików — Ossol. — Uniw. lwowa.

— *Summa Religionis Christianae (1654)... ob. Tractatus... oraz: De Sacrae Scripturae (1611).*

Bursche w Reform. w Polsce 1928 nr. 20 str. 147—148.

Przedruk w Opera II.

Bock II 736 i 777, 782.

— *Toż... (po holend., pod tyt.): t'Kort begryp... ob. wyżej: Defensio disput. de loco.*

— *Theses de Christo... ob. Argumenti (1611)... oraz: Tractatus (1611).*

— *Tractaet van de Auctoriteyt (1623)... ob. wyżej: De S. Scripturae.*

— *Tractatus De Deo, Christo, Et Spiritu Sancto, Fausti Socini Senensis. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, 1611. w 8ce, str. 23.*

Na odwołanie tyt.: *Aliquid ad Lectorem*. Zawiera dwa pismka: 1) *Argumenti pro trino et uno Deo omnium potissimi, ant certe usitatissimi, Examinatio (do str. 18)*. — 2) *Theses de Christo a vera divinitate excludendo*. Tu zestawia 7 tez i na każdą daje osobną odpowiedź.

Należy odróżnić to wydanie (o 23 stronach) od następnego z tymże tytułem i z tą datą, które jest pomnożone przydatkiem i liczy str. 133.

Obacz pod: *Argumenti... oraz Examinatio*. Czartor.

— *Tractatus de Deo, Christo Et Spiritu Sancto. Racoviae typis Sebastiani Sternacii 1611. w 8ce, str. 133.*

Tu umieszczono:

1) *Tractatus de Deo Christo et Spiritu Sancto Fausti Socini Senensis str. 1—23.*

2) *Assertiones Theologicae de trino et uno Deo adversus novos Samosatonicos ex praelectionibus collegii posnaniensis excerptae. Una cum animadversionibus Fausti Socini. Quae plenae responsionis loco esse possunt. Editio secunda. Racoviae typis*

Sebastiani Sternacii 1611. w 8ce, od str. 24—133.

Przedruk w Opera 1656 II.
Bock II 797 i 831.

Czart. — Jag. — Ossol. — Warsz. uniwers.

— *Tractatus de Ecclesia Fausti Socini Senensis. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, 1611. w 8ce, str. 112.*

Jest to zbiór kilku traktatów, a mianowicie:

- 1) Pontificios sua dogmata et ritus Ecclesiae auctoritate minime tntari posse, et Quaestionem de Ecclesia, quaenam sive apud quos sit, non esse necessariam;
- 2) Od str. 13: Evangelicis (ut vocant) Verbi Dei Ministeria, ministerii controversiam, iure moueri non posse Brevis Demonstratio (ob. wyżej);
- 3) Od str. 19: Scrupuli ab excellenti viro propositi... oras Socini responsio;
- 4) str. 57: Explicatio verborum tu es Petrus;
- 5) De ecclesia excerpta;
- 6) Adversus eos qui... rerum cognitionem... non inquirant...

O polemice, jaką wywołał I i II z tych traktatów obacz wyżej pod „Pontificios”. Przedruk w Opera 1656 I, przyczem dołączono kilka ekscerptów a listów Socyna Jocher 3842. — Bock II 748. — Wisłocki w Roczn. Krzyżanowskiego na 1870 r. str. 203.

Akad. — Bibl. bodlej. — Czart. — Dzików — Jagiell. — Ossol.

— *Toż:... (po holend. pod tyt.): Van de Kereke off Ghemeynte, verscheyden Tractaten. (B. m., ale Amsterdam J. Az. Colom.). 1639. w 4ce.*

— *Tractatus De Ivstificatione, Fausti Socini Senensis. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii. 1611. w 8ce, str. 143.*

Na odwr. k. tyt.: In hoc opusculo continentur ista. I. Ivstificationis nostrae per Christum synopsis duae. II. Theses de Ivstificatione. III. Notae in Dialogum N; N: de Ivstificatione. IV. Fragmenta quaedam de eadem Ivstificatione. V. De Fide & operibus, &c. VI. Theses de causa & fundamento fidei iustificantis in ipso homine, &c.

Ob. wyżej pt. Ivstificationis (1591), który to traktacik tworzy pierwszą część tego zbiorku. Poza tem jest tu dodanych pięć innych drobnych rozprawek na ten sam temat niesprawiedliwienia.

Z doktryną Socyna tu wyrażoną polemizował Grawer: De novo et horrendo errore Jenae 1609 i 1613 — oras Winter Refutatio sententiae Socini 1616.

Przedruk w Opera I.

Bock II 769.

Bibl. bodlej. — Czartor. — Jagiell. — Warsz. uniwers.

— *Tractatus De Ivstificatione, Fausti Socini Senensis. (Tu winieta). Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii. Anno 1616. w 4ce, str. 64.*

Na odwrocie tytułu spis rzeczy: In hoc opusculo continentur ista...

Jocher 3803. Czartor. — Warsz. uniwers.

— *Fansti, & Laelii Socini, Item Ernesti Sonneri Tractatus aliquot Theologici, nunquam antehac in lucem editi. Quorum Catalogum sequens pagina indicabit. Eleuteropoli. Typis Godfridi Philadelphi, Anno 1654. w 12ce, kart 2 nlb., str. 100.*

Na drugiej k. nlb. spis rzeczy. Książeczka obejmuje: 1) Fausti Socini brevis Discursus, de Causa ob quam creditur aut non creditur Evangelio Jesu Christi; et de eo, quod qui credit, praemio, qui non credit, poena a Deo afficiatur. — 2) Eiusdem Summa Religionis Christianae. — 3) Laelii Socini de Sacramentis Dissertatio, ad Tigrinos et Genevenses. — 4) Ernesti Sonneri Demonstratio Theologica, et Philosophica, quod aeterna impiorum supplicia non arguant Dei Iustitiam, sed injustitiam? — 5) An Doctrina Trinitatis sit Mysterium? — Na ostatniej (100) stronie cytat z postylli Lutra.

W rzeczywistości treść jest nieco inna, jak na karcie początkowej wymieniono. Po Brevis Discursus Fausta idzie od str. 30—35: Descriptum ex D. Curcalaei excerptis, quae et ipso Laelii Socini autographo haec descriperat. De Resurrectione eiusdem Auctoris. Są to więc króciutkie wyciągi z pism Leliusza, poczem notatka Fausta o Laeliuszu. — Od str. 36—69: Demonstratio Sonueri. — Od str. 71—99: An doctrina Trinitatis sit mysterium (utwór, z datą MDCV. Rozpoczyna go dedykacja Martino Pisecio a Martowie Philos. et Medic. Doctori Nobili Silesio fratri suo S., podpisana T:(omasz) Pis:(eckki). Tu pisze, że papież jest Antychrystem i broni się przed zarzutem herezji. Jest to trzecia edycja utworu Piseckiego, o czem obacz tom XXIV, 318.

Na oprawie ega. Warez. dopisek z XVIII w., zestawiający dawniejszych bibliografów, którzy o tej książce wspominają. Wreszcie wniosek: libellus inter rariores rarissimus. Bock II 647 opisuje egzemplara będący niegdyś własnością J. Crelliusa (z jego dopiskami). — Fock Der Socinianismus 1847 str. 236. Warsz. uniwers.

— *De Vnigeniti Filii Dei Existentia, Inter Erasmvm Iobannis, et Faustvm Socinvm Disputatio, A Socino iam ante decennium ex ipsius Erasmi scripto*

et sua ad illud responsione composita et conscripta: Nunc tamen primùm typis excusa. Gal. 4. v. 8. Vbi venit plenitudo temporis, misit Deus filium suum factum ex muliere, factum sub Lege. Anno cId. Id. XCV (1595). mense Junio. w 8ce, k. 8 nlb., str. 191.

Dedykacja autora Hieronimowi Moskorzewskiemu z 16 czerwca 1595 obejmuje 7 kart. Wspomina w niej pobyt Erazma w Krakowie przed laty jedenastu. Dysputa odbyła się 30 Nov. 1584, jak wskazuje data na str. 187. Erazm Johannis przybył wówczas do Krakowa po raz pierwszy. Obecnie bawi Claudiopoli. Spisał dysputę Erazm, poprawił Socyn i skrypt przez Dudyca przesłał przeciwnikowi.

Dysputa podzielona jest na 5 części a kodeczy się na str. 187. Od str. 188—191: odpowiedź Socyna na pytania Erazma de personalitate et relatione inter Christum et Spiritum Sanctum.

Przedruk w Opera II.

Jocher 3507. — Bock I 126 i II 831. — Wierzbowski I 625.

Bran. — Czartor. — Ossol. — Pawlik. — Warsz. uniw.

— De Vnigeniti Filii Dei Existentia, Inter Erasum Iohannis, et Faustum Socinum Disputatio, nunc secundò edita. Gal: 4. v. 8. Vbi venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum factum ex muliere, factum sub Lege. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, 1626. w 8ce, k. nlb. 8, str. lb. 191 oraz k. 2 (Index i Errata).

Dedykacja ta sama, co w poprzednim wydaniu.

Akad. — Bibl. bodlej. — Jagiell. — Warsz. uniw.

— Van de Water-doop (1632)... ob. wyżej: De baptismo.

— Verklaaringe (1664)... ob. Explicatio.

— Wykład ná Pirwszą Kápitułę Janá Świętego Ewángeliey, wedle pismá Świętego Nowego Testhámentu. A przy tym przydan iest ná końcu drugi wykład Rzymskiego Zboru, który wczynili Philozophowie Szkolni, Z wielkim záwikłáním, prostoty Ewángeliey Świętey, Abyś dwie rzeczy przeciwne wedle siebie położone wważáiac mogli rozsądzić, á lepszą obráć. Matth. xi. Versu xij. xij Zakon y Prorocy, trwáli aż do Janá Krzćicielá. Matthei iij, Versu

xvij... Lucae xvi. Ver. xvi. A od tego czásu iuż Poczęto opowiedác Krolestwo Boże. Ioan. v. Versu xiiij. Jamci przyszedł imieniem Oycá mego, á nieprzyjmiecie mię: Przydzieć my imieniem swym, A przymiećcie go (1568?). w 4ce, k. 7 nlb., listów (tj. stron) LXIII.

Rozpoczyna na odwr. tyt.: Do Pobożnego a Bogobojnego Czytelnika. Mówi, że prosili go jego przyjaciele, aby o Bogu i jego pomazańcu napisał. Zgodził się na to widząc, jak zwolennicy rzymskiej wiary, która jest przeciwnikiem Chrystusowej, Królestwo psują i targają. Jego sposób wierzenia odejmuje Żydom i Tatarom powód do obrażenia i podaje drogę ku wyrozumieniu. Bierze za przedmiot początek ewang. św. Jana, bo na nim najłatwiej okazać, w czym tkwi błąd wiary rzymskiej. Niektórych rzeczy ledwo dotknął, a subtylnością gadania wzgardził.

Karta siódma widocznie później dodrukowana (i stąd niesygnowana) podaje krótką przedmowę: Ku czytelnikowi (w której nazywa swą pracę „krótką a skwapliwą“ i przełożoną z tekstu łacińskiego). Na odwrocie: Niektóre omyłności.

Od k. B₂ (list 1) idzie rzecz właściwa pt. Na początku było słowo: Abo była mowa. — Na k. D: A Mowa abo Słowo było u Boga. — I tak dalej komentuje wyraz za wyrazem, zwrot za zwrotem, aż do słów: Który był pełen łaski i prawdy.

Na liście LXI—LXIII: Rzymskiego Kościoła y drugich jemu w thym wyrozumieniu rownych: przeciwny wykład... Tu streszcza stanowisko teologów katolickich.

Tłumaczył a raczej przerabiał tekst łac. na polskie Grzegorz Paweł. Jest to bowiem przeróbka, jak już wyżej, na str. 385 zaanaczyłem.

Górski Grz. Paweł (1929) str. 248—255 podaje obszernie streszczenie tego pisma oraz omawia stosunek jego do tekstu łac. z r. 1618. Tą samą kwestją zajmuje się w „Reformacyi w Polsce“ (1926) IV. 23.

Z bronionem przez niego zapatrywaniem, iż Grz. Paweł tłumaczył pracę Fausta Socyna, nie godzi się Wajsbłum w „Reformacyi w Polsce“ 1928 str. 141. Autorstwo tej redakcyj łac. którą miał przed sobą Paweł (a więc i tej, którą ogłosił Blandrata) przypisuje Wajsbłum Leluszowi Socynowi († 1562). Wedle Wajsbłuma Faust dostawszy ten traktat do rąk ogłosił go drnkim bezimiennie, wygładziwszy stylistycznie (stąd jest współautorem), a drugi raz ją przeredagował po r. 1574. Tekst ogłoszony przez Juniusa pocaytuje Wajsbłum bądź za pierwszą rzut Lelusza bądź za jakąś niedoleżną przeróbkę. Jest to jednak niesłuszne, gdyż Faust Socyn

w listach do Dudycza i Morsztyna (1596) uznaje tekst Grz. Pawła za swój własny (ob. Epistolae).

Odpowiedź ze strony luterskiej ob. w t. XIII, 331 (Brentius i Agrippa 1588).

Sandius str. 44—66. — Jocher 2504 i 3344 oraz Tom II str. 259 i 538. — Bandtkie Hist. druk. II 108. — Maciej. III 184. — Brückner Różnowiercy str. 151 i 257.

Czartor.

(Socinus Faustus). Anti-Socinus; hoc est solida confutatio errorum quos olim Ariani, Ebionitae, Samosateniani, Pelagiani et Tritheitae horribili audacia propugnarunt, et nuper Seruetus, Ochinus, Blandrata, Franciscus Davidis, Socinus, Christophorus Ostorodus, aliique ab Inferis revocarunt; cum assertione deitatis Jesu Christi et Spiritus Sancti, et imputationis meriti Christi pro nostris peccatis, etc. cum innumeris aliis; omnia ex Doctorum aevi nostri Theologorum scriptis nunc primum eruta et edita. Francofurti, Biermannus. 1612. w 8ce.

Umieścił go później w Jaus Makowskiego: Maccovius redivivus 1654.

Jest to co innego, jak dziełko Casmana: Anti Socinus (również z r. 1612), o którym obacz pod Casmanus Otto.

Jocher 3387.

— Animadversiones cujusdam N. N. in loca quaedam F. Socini... ob. Socini Opera (I. 801—814).

Wedle Bocka II. 796 autorem może być Crusius.

— Dissertatio de Socino... ob. Ashwell G. (1680).

— Dissertatio de vita... ob. Pisarski Alb. (1788).

— Vita (1634, 1636)... ob. Przypkowski S. (t. XXV, 381).

— Leben und Wandel (1637)... ob. Przypkowski S. (I. c.).

— Memoirs of the Life, Character, Sentiments and Writings of Faustus Socinus (London 1777)... ob. Toulmin Josua.

— ob. Adelt (Hist. de Arian.) — Arnold (Ketzer Hist.) — Bibliotheca Fratrum Pol. (1656—6) — Birkowski F. (De Turpitudine 1622, str. 445—460) — Blandrata — Bock (ob. niżej str. 394) — Cichovius (1659) — Coelius Curio (1554) — Crellius — Crenius

(Animadv. IV) — Ozechowicz (Paedobaptistae 1575) — Dudycz A. (1613) — Grotius Hug. (1617) — Hoornbeck — Hurter M. (1701) — Jameson (Roma) — Junius J. (1628) — Kesler And. (1621) — Komeniusz (1660) — Lauterbach (Ariano Socin.) — Moskorzewski H. — Neomarius (1613) — Okazanie (1600) — Ostrowski Stan. (1594) — Pisarski Alb. (Dissertatio de vita 1788) — Pisarski Jerzy (1796) — Pisecki Th. (Responsio 1619) — Proläus (Mahometologia 1625) — Przypkowski S. (Vita) — Radecke (Epistola 1699) — Radziwiński (Pogrom Lewart. 1592, tu opis Socyna) — Rambach J. (Einleitung in die Rel. Streit. 1745) — Rościszewski W. — Salinarius (1615) — Sandius (Bibl. Antitr. i inne pisma) — Schlichting J. — Smalcus Wal. — Schwarz Fryd. (Dissertatio de celeri propagatione religionis soc. 1784) — Smiglecki M. (1596) — Statorius — Talyai — Węgierski (Slovakia) — Węgierski And. (Libri de Deo 1566) — Volkel (De vera relig. 1645) — Vorstius (Harm. 1613) — Voss (1618) — Zarnowca (z) Grzeg. (1598) — Zeltner (Hist. 1729).

Socyn pisał dużo listów. Smalcus po jego śmierci zgromadził ich przeszło 200, potem przeszły one do rąk M. Ruara. Część ich ogłoszono drukiem w r. 1618 i 1635 (ob. wyżej). — Inne ogłosił dopiero Sandius oraz Bibl. Fr. Polon. I. 510—534. Jeden wydrukował Bock I. 703 (do Moskorzewskiego z r. 1603). — Ob. także Bock II. 750. — List do Jana Krzesza z r. 1599 ogłosił Crenius w Animadv. Philologicae, część VII str. 217. — Jeden z jego listów do Moskorzewa. z r. 1603 ob. Altpruss. Monatschrift 1886. — Listy Socyna do Wojdowskiego (z r. 1593), do Scurcialupiego (1681) i Radeckiego (1602) obacz w Sprawozd. z posz. na Węgrzech 1919.

Obfity zbiór jego prac (25) jest w Kórn. bibliotece oraz w bibl. w Koloszwazze (o czem Spraw. z posz. na Węg. 1919). Traktat polemiczny Hier. Balińskiego przeciw Socynowi (nie drukowany) pt. „Symfonia albo wjednostrzał nauki nowokraczeńskiej“ (ob. Korzen. w Arch. XI nr. 395) — opisuje Bodniak w Reform. w Polsce 1928 nr. 20 str. 108.

Względnie najlepszą monografią jest praca Bocka w dziele Historia Antitryn. (1784) tom II, dzisiaj oczywiście zupełnie nie wystarczająca. Może opracowana przeze-

mie wyczerpująca bibliografja pism Socyna zachęci kogoś do podjęcia monografji o Socynie, będącym centralną postacią naszego ruchu antytrynitarskiego. Freitag *Analecta* str. 121 i 877. — Wielowicki *Diarium* — Beiträge II 89 (Lebensumstände) — Sjarczyński *Obraz* II 211. — Działuszycki *Piotr Skarga* I 406, II 324. — Wiszn. IX 57—62. — Baliński *Pisma hist.* III 47. — Burmeister *Comment. de Soc. dogmate* 1830. — Ks. Bukowski *Hist. reform.* — Prechsel *Die protest. Antitrin.* (2 tomy) 1844. — Lubowicz *Naczelo* 1890; *Istoria Reform.* 1883. — Morawski *Arjanie.* — Wallace *Antitrinit. Biography* 1850. — Sygański *Z życia szlachty* 1910 str. 129. — Wotschke *Gesch. der Reform.* 1911. — Tenże: *Der Briefwechsel* 1908. — Grabowski *Lit. Arj.* 1908 (*passim*). — Chmaj i Kot w *Reform.* w Polsce IV 78 i 120 (O polemice Grocjusza). — Tenże: *Sam. Przypk.* 1927. — Chmaj w *Rozpr. Akad. filolog.* 1921 t. XXXVII. — Płokarz w *Reform.* w Polsce II 99. — Budka w *Reform.* w Polsce 1928 nr. 20 str. 120 (O pobytcie w Krakowie) i 1925 str. 292. — Wilbur *Our Unit. Heritage.* Boston 1925. — Burlin F. *Socin* (po ros.) 1887. — Encykl. Org. XXV. — Encykl. kośc. — Korbut *Liter. I.* — Finkel *Bibl. hist.* III str. 1860.

SOCINUS (Sozzini) Lellus († 1562).

Confessio de Deo (1555)... ob. Hottinger (*Hist. eccl.* tom IX).

— *Dissertatio de Sacramentis ad Tigurinos et Genevenses scripta.* 1560.

Obacz wyżej na str. 398 przy dziele: *Fausti et Laelii Soc...* *Tractatus theologici* (1654).

— *Dissertatio de resur. corporum.*

Obacz w temże dziele.

— *Paraphrasis in initium Evang.*

S. Joannis.

Porównaj Blandrata w „*Brevis enarratio disp. Albanæ*“ (1568), gdzie pracę Laeliusa w ciągu dysputy streszczono. Wspomina też o tej precy Simler *De aeterno Dei filio* (1568) cz. IV.

Zdaje się że ta praca Laeliusa zaginęła, a tylko korzystał z niej Faustus w swoim komentarzu do początku ewangelji św. Jana. — Ob. wyżej str. 385 pod Socyn *Faustus* (*Explicatio*).

Sandius str. 44. — Bock II 649.

— *Præcipuarum enumeratio causarum cur Christiani... in Trinitatis retinendo dogmate sunt constantissimi...* obacz: Junius *Franc.* (*Defensio catholicae doctrinae* 1590).

Ob. tom XVII str. 669.

Sandius l. c. sądzi, że to praca Laeliusa a nie Fausta Socyna, Ale bywa też przypisywane Chr. Franckenowi.

— *Theses de Deo Trino et Uno...* ob. Paruta *Mik.*

Bock I str. 588 i II 658.

— *Voces ambiguae in S. Scriptura...*

ob. Blandrata (*Ministorum Transylvaniae* 1562).

Tłumacz Grzegorz Paweł?

Bock I str. 58.

— ob. Beza (*Hist. Gentilis*) — Bullinger (*Epist.* z r. 1555) — Calvin *Opera* (listy z r. 1555) — Curio w t. XIII. 471 (list do Zbąskiego) — Hottinger (*Hist. eccl.* tom IX; tu jego listy) — Lubieniecki *Hist.* — Melancton Filip (w pismach jego i w listach dużo wzmianek o L. S. z czasu jego pobytu w Witteub., zwłaszcza w listach do C. S. Curiona) — Moskorzewski (*Defensio*) — Ochinus (*Dialogi*) — Socinus *Faustus* (*Responsio altera, Coll. cum Erasmo Joan.* 1626).

Pisma jego rozszerzał w Polsce Stan. Koszka (ob.).

O jego pobytcie w Polsce ob. *Archiv f. Ref. G.* 1926 (list do Czerwienki z r. 1559).

Miał wydać: *Contra libellum Calvin.* 1554.

(W r. 1612 wyszło II wydanie. Wyszło równocześnie po łac. i po holend.). Jest to polemika ze zdaniem Kalwina, jakoby heretyków należało mieczem karać. — *Bock* II 636 przeczy jednak, aby Lelius Socyn był autorem. *Bock* rozbiiera także kwestję autentyczności innych pism jemu przypisywanych.

Miał też być wydawcą *DIALOGÓW* Ochina, co niepewne (ob. tom XXIII str. 241). O stosunku hlickim między Lael. Soc. a Ochinem obacz *Bock* tom II (*passim*, pod Ochinem).

Zaginęły liczne jego prace rękop., o których wspomina często *Faustus Soc.* — Obacz o nich *Sandius* str. 21 i *Bock* II 652 i n. Genealogję Socynów podał Oederus (*Catech.* 1729) i *Bock* II przy str. 686. Ten ostatni opisuje dzieje całej rodziny.

Socynianizm i Socynianie (Ariani, Antitrinitarii, Chrystjanie, Veri Christiani, Irenici, Ebionitae, Photiniani, Neophotiniani, Unitarii, Samosatensiani, Ubiquitarii, Nurkowie, Ponurzeńcy, Bracia polscy, Fratres Poloni) obacz: *Account* (1739) — Albinus P. (1576) — Alciatus J. P. (1564) — Almasius (*Disput.* 1640) — Antitrinitarii — Appendix — Arciszewski — Aretius (*Gentilis* 1567) — Argentus (*Transsylvania* 1620) — Arianie — Arminius (Gry-

- naeus 1583) — Arnold Nic. (Religio 1654 i inne jego pisma) — Artomius (Twardochleb?) — Ashwell (Dissertatio de Socino 1680) — Assertiones (1581, 1583, 1611, 1618) — Bad de Felso Piotr (Hist. unitar. 1776) — Baier J. W. (De monarchianis 1695) — Baldwinus Fr. (liczne pisma 1613—1655) — Baumgarten Wal. (Antitritheia) — Bekiesz K. (1579) — Becman (1644) — Behm (1607) — Bekesi M. (1654) — Benthem — Bervodius (1650) — Bernat Jac. (1613) — Berzevidius — Beza T. — Białobrzęski M. (Ortod. confessio 1577) — Biblia (socyniańska) — Bibliotheca fratrum polonorum (1656—92) — Biesiekierski J. (1615) — Birkowski Fab. (Orationes 1622) — Bisterfeld (1659) — Blanck Th. (1718) — Blandrata (1567 i nast.) — Blossius (1619) — Blumius (1614) — Bock (Historia 1774 i inne pisma) — Bolestraszycki Sam. (Moulin 1627) — Borkowski (Rościszewski W.) — Botsacus (1633) — Bovius — Brenciusz (1588) — Brenius (Tractatus 1657 i inne pisma) — Brevoivius (1650) — Buccella — Brutus (Crelius 1650) — Buddeus (De origine 1725 i inne pisma) — Budny Sz. (O urządzie 1583, O przedniej artyk. 1576) — Bullinger H. — Caelius Secundus Curio (De amplitudine 1554) — Calorius Abr. (1648—84) — Campuysen — Carolinus Petrus (Explicatio 1571) — Casmanus (Antisocinus 1612) — Castallio (tom XIV, str. 81) — Catechesis, Catechismus (1574, 1605, 1608, 1659, 1739) — Cattenburgh (1728) — Celestinus (1569) — Censura refut. — Chelmski Remigjusz — Chemnitius (1653) — Chrzęstowski And. (1618) — Ciapiński B. — Cichocki (Alloquia osiec. 1615, ob. Sawicki K.) — Cichowski Mik. (1649—1659) — Cikowski Stan. — Clementinus D. (1630) — Clericus Jan (1695) — Cloppenbergh (Comp. 1652, Antismalcus 1649) — Coccejus (1654, 1649—56) — Coetus Racov. (ob. Pauli 1573) — Comenius (ob. Komeniusz) — Confessia (1570) — Cordemoy (1697) — Covetus J. (1594) — Crellius Fortunat (1590), Jan (1636), Krzysztof, Paweł, Samuel — Crusius Florjan — Cuttenus J. — Cyprianus (Tabularium 1743) — Czaplicowie — Czartoryski (Disputatio 1617) — Czechowicz M. (Paedopabt. 1575) — Dawid (Psalmy 1626) — Davidis Franc. — Deak (1635) — Debreczeni Jan i Michał (1651, 1659) — Dissertatio (1636) — Domaniewski J. (1589, 1623) — Dowody (Krótkie, chrzest) — Dreier — Dreilingius (1644) — Dudycz (1592) — Duerr (1673) — Edwards (1693—1703) — Eleutherius Theof. (Verkl. 1627) — Engelke (1706) — Enjedin (Explicationes) — Epitome Sacrae Script. (1647) — Estenins (1665) — Esser (1739) — Eszeki (1666) — Etlinger (1705) — Eutropius (ob. Sadecius) — Exemplum literarum Poñer. (1681) — Fabricius — Falconius Tom. i Jan — Farnovius Stan. (O znajomości 1573 i inne pisma) — Faustius J. (1670) — Felbinger Jer. (1672) — Felgenbawer (1656) — Felwinger Jan Paweł (1637—1671) — Fende (1732) — Feuerbornius (1631) — Fewerlinus (1739) — Fickler (1620) — Filipowski Hieronim — Foerster (1606) — Francus Adam — Francken Chr. (1579—1618) — Frank Krz. (1705) — Franconius Daniel (Omina 1612) — Frantz Wolfg. (1614, 1620, 1621, 1622) — Fries (Vindiciae) — Frydrychowicz D. (Sacros. 1700) — Gabriel (Apol. 1583) — Galatowski J. (Mądrość 1686 i inne pisma) — Geisteranus J. — Gentilis (1567) — Gerhard — Gilowski P. (Odprawa 1579) — Gittich M. (1612) — Gleinig (1639) — Gliczner (De trinitate 1565, Societas 1565) — Glirius (Glivius) Maciej — Głoskowski M. — Goniądza (z) Piotr — Górski Jac. (Praelectiones, Mercurius) — Górski Jan — Gosławski Adam (1613) — Grabiecki (Błąd 1660) — Grawer A. (1613) — Grotius (Defensio 1617 i inne pisma) — Grodzicki Stan. (1589) — Gruszczyński J. (Powinności 1589) — Grzybowski J. (1619) — Gurski J. — Hacki J. (1690) — Hacksman (1645, 1664) — Halesius (1724) — Harwood (1773) — Heidanus (De orig.

- 1678) — Heidelbergenses — Heinsius Daniel (1621) — Herbst B. (Odpowiedź 1567, Epistolae 1561) — Herhusius (Propositiones 1575, Comment. 1586) — Heuman (Parerga 1712) — Heyseus Abr. (1644, 1648) — Hoornbeck (1650, 1690) — Hortius J. H. (1671) — Hoerneius (1654) — Hosius Stau. (Censura 1569 i inne pisma) — Humius Stef. (1685) — Hurter M. (1700) — Jaenichius (Stricturae 1717) — Jameson (Roma Racov. 1702) — Janidlovius Jac. 1608) — Jasz-Berenyi (Examen 1662) — Johannis Erasmus (1585) — Jonston — Judaisantes — Jungius Adr. (Epistolae Capri 1593, Rozwiązanie 1599) — Junius Franc. (Socinus Laelius i Faust 1591) — Junius Jan (Refut. praelect. Socini 1633, 1628) — Jurgiewicz A. (1592) — Kalinowski Jakób — Kalisza (z) Wojciech — Katechizm (1605) — Kazanowski Jan — Kazimierski Mikołaj — Kerckhoben Jan (1643) — Kesler An. (Modus disp. 1621) — Kettner — Kiesling (1776) — Kisvardeinus (1627) — Kiszka Jan — Klecka (z) Marcin (Proca 1607) — Kochowski (Annales 1683) — Komeniusz (Speculum 1661, De iterato 1661) — Koniecpolski Stan. — Kotowiecki (Relator cap. V) — Kozielski Jan (por. Caper) — Kromeyer (1612) — Krowicki M. — Krzyszkowski W. (Rozmowa 1564) — Krzyżanowski Hier. (1567) — Kwiatkiewicz J. (1674) — Lamy (1723) — Lardner N. (1759) — Łaski J. — Lasocki Stan. — Łaszcz (Tworzydło 1592) — Lauterbach S. (1725) — Legdaeus (1621) — Lewartowska szkoła, dysputa — Lettres (1738) — Licinius (Namysł?) — Lilia P. (1582) — Lismanin (Explicatio doct. 1565) — Liszewski And. (Łódka 1613) — Lubbert (1611) — Lubieniecki Stan. (1596) — Lubienieccy Andrzej, Krzyszt., Stanisław — Lucius L. (Synopsis 1614) — Lusławicka szkoła — Lutomirski St. — Mączyński Jan — Maimbourg (Hist. 1682, 1686) — Major J. (Disput. 1618, 1646) — Makowski Jan (liczne pisma polem.) — Maræus Corn. (1651—62) — Markos (1787) — Martini C. — Maschius And. (1752) — Mathiae (1619, 1620) — Maukisch (1686, 1668) — Mauritius (Exerc. 1669) — Meisner B. (1619) — Melanchton (Responsio 1599) — Mesnard (Essai 1709) — Micraelius (1699) — Miedziboż (Rościszewski) — Mierzyński — Mislerus (Demist. 1668) — Modrzewski Frycz And. — Mosheim — Mościcki (Epist. ad Ochinum 1573) — Morscovius (Politia, Agenda 1745) — Morsztynowie — Moskorzewski (1610, 13, 17) — Müllman (1612) — Musaeus (1701) — Naborowski (Ronenberg) — Namowa (1654) — Nawara — Neomarus (1613) — Neothebel (Raphaeli 1581) — Neubauer (1731) — Neuman (1692) — Nicolai Henr. (1648) — Nieman (1638) — Niemeier (1668) — Niemirycz Jerzy — Niemojewski J. (1566) — Novicampianus (Apologia 1559) — Nixdorf (1679) — Ochinus B. — Odpis (na pasquilluse 1619) — Oederus (1739) — Okazanie (1600) — Olearius (Synopsis 1710) — Omina (1612) — Orzechowski Paweł — Orzechowski Stan. (Chimaera) — Ostens J. (1665) — Osterode (1600, 1612, 1625) — Ostrowski (De trinitate 1591) — Otwinowski Er. (1679) — Outramus (1688) — Owen (Vindiciae 1655, 58) — Pac Mikołaj (1566) — Paedobaptistae (1575) — Paleolog (1580, 1582) — Pape (1717) — Paraeus D. — Parallele (1687) — Paruta Mikołaj (1562, 1578) — Paschalis (ad Lubien. 1638) — Pastor Adam (1552) — Pastorius J. (liczne pisma) — Paulus V (ad Ochinum) — Pawłowski Krz. (1607) — Paxillus (1616) — Paweł (Pauli) Grzegorz — Pelargus (Arianorum 1593) — Peltzius (Harmonia 1635) — Peri T. (1647) — Petrycjusz J. (Zwierciadło 1607) — Pezelius (1584) — Pfeiffer (1709) — Phipot (Les justes bornes) — Photiniani — Pieterzoon (1664) — Pikelius S. (1643) — Pinczowska szkoła — Pisański (1797) — Pisecki T. (1619) — Pistorius — Poirot (Postuma 1721) — Polanus (1613) — Polyander (1640) — Possewin Ant. — Potocki Wacław — Pouchenius (1637) —

Powodowski H. (1582) — Preuss J. (1645, 1662, Glauben 1682, 1684) — Prideaux (1672) — Pristley Józef (1782, 1784) — Proditiones Arian. (1657) — Proläus (Mateologia 1624, Mahometologia 1625) — Prosper Gratian (Instrum. Arist. 1586) — Przasnysz (Niezgoda) W. (1560) — Przechacki Krz. (1582) — Przedmowa (1657) — Przypkowski Samuel — Przysługa arjańska (1657) — Puccio (Poggio) Franc. — Radecius (1699) — Radecke Mat. i Radecke Val. (1612) — Radoszycki A. (1643) — Radziwiński (Pogrom lewartowski 1592) — Raków — Rakowski (Katechizm, szkoła) — Rambach (1731, 1734, 1737, 1745) — Rappolt (1668) — Rechtenbach (1612) — Reuchlinius (1614) — Refutacya — Reiman — Reinhard (1703, 1737) — Remigius (1559) — Remond (1614) — Reuchlin — Rhaw Mat. — Rimastombati (1666) — Ritter Rafał (1575) — Ronenberg Szym. — Rościszewski Wojc. (Międzyboż, Borkowski Alb.) — Rostius (1613) — Ruarus M. — Russanowski Krz. — Rzeczycki M. i P. (1681) — Sabellius — Sadecius G. (1583) — Salinarius Wojciech (1615) — Sandius (1684) — Saner, prof. Altorf. — Sarnicki Stan. (1566) — Saubert (Antismalcus 1615) — Sawicki K. (Cichocki) — Scalichius — Schäffer M. (1637) — Schegkius J. (1564) — Scherzer J. A. (1672, 1702) — Schlichting Jan i Jonasz — Schlichting Zym. (1592) i Wolfgang — Schlüsselburg (1597—99) — Schmid (Cat 1724) — Schmidius J. (1630) — Schoman Jerzy — Schomeras (1682, 1705, 1706) — Schramm (1709) — Schreiber (1613) — Schwartz Fr. (1784) — Schwartzenu (1720) — Scriptum (1649) — Seidel Mar. — Serwet i Servetiani — Siekierzynski — Sienicki Mik. i Jak. — Sieniński Jakób — Simler (Assertio 1575, De Jesu 1568) — Simonides (Cosmius Filip) — Simonius Simon — Skarga Piotr (liczne pisma) — Słowo dla króla (1678) — Śleszyński (1627?) — Słupski W. (1607) — Smalcus Val. (liczne pisma) — Smera (list do Wło-

dzim.) — Smigielska gmina — Smiglecki Marcin (liczne pisma) — Sobór skrzyński (1567) — Socinus Faustus (liczne pisma) i Laelius — Sommer Jan — Soner Ernest (1654) — Spangenberg E. — Speronius J. (Quaestio) — Squarcialupi — Stankar — Starowski (Prawdz. objaśnienie 1646) — Statorius (Thionville) Jan — Statorius (Stojeński) Piotr — Steger (Olearius) Wolfg. (Synopsis) — Stegman Joachim (ojciec i syn) — Stegman Krz. — Steinberg (Sylloge) — Steiner (Hackspan) J. — Sternacki Seb. (drukarz rakowski) — Sternberg — Stisser (ob. Titius 1664) — Stoiński P. (1618) — Storning H. (1678) — Strasz Odrowąż (1658) — Stryewicz (1679) — Stuckey Nat. — Summa theol. (1787) — Susanna — Sylvanus J. — Szafraniec (1579) — Szamotulski Seb. (Dysp.) — Szentivani Daniel — Tabula de Trinitate (1562) — Talayi (1634) — Tarlowie Aleks., Jan, Stefan — Tarnovius Paweł (1625) — Taszycki Stan. (Oratio 1585) — Tertullianus (De causis 1661) — Testimonia (1678) — Thörmerus (Theses 1615) — Tigurini ministri — Titius G. (De divinitate 1664) — Toulmin (Memoirs 1778) — Tombeau (1687) — Torunense colloquium (1644—5) — Tractaet van Brief (1639) — Tradel Jerzy (1596) — Treyc Krz. — Trinitas SS. — Triuncurianus (ob. Socinus Fragm. 1619) — Trzycieski And. — Tsengeri (1654) — Turski (1607) — Twardochleb Mac. — Uchański J. (contra Stanc.) — Unitarii — Untersuchung (1700) — Ursinus Z. (1561, 1574, 1612) — Wadowita M. (Quaestio do hipostasi 1616) — Walch (Vigilius) Bartł. — Valdes — Valentia G. (Libri 1586) — Walpurg (Theses 1612) — Walter M. (1668, 91, 96, 1708) — Vechner (1639) — Wędrogowski Mikoł. — Węgierski (Regenwolscius) — Weissehorn (1725) — Welch (Neueste Rel. Gesch.) — Venator Adolf — Verklaering (1655) — Vermilius (Martyr) — Whiston With. (1739) — Wiecki (O bóstwie 1599) — Wiederlegung — Wielopolski Jan — Wietrowski (1723) —

Wigand (De Servetianismo 1575, De Deo 1566) — Wilkowski Stan. Jakób i Wilk. Samuel — Winckelman J. (1612) — Winter J. (1614) — Viro-rum omina (1642) — Wiśniowski St. — Wiszowaty Andrzej i Benedykt — Vitrelinnus (1579) — Witte (1655) — Wojdowski A. (Apologia) — Vogel (1617) — Vogler Izak — Voigtius G. (1675) — Voisin (De S. Trinitate 1647) — Wolan — Wolf J. — Wolferde (1654) — Völkel Jan (Responsio 1618 i inne pisma) — Volland (Matthiae) — Wolski P. — Wolzogen (1656) — Vorstius K. (Harmonia 1613 i inne pisma) — Vos-sius (1618) — Wren M. (1659) — Wujek Jakób (O bóstwie 1590 i inne pisma) — Zaborowski (Ogień z wodą) — Zaczuszc S. (Akta 1559) — Zadora (De offensivo bello 1612) — Zakrzewski Filip (Odpowiedź 1581) — Zanchi Hier. (Ad Ariani libellum 1586, Epistolarum 1609) — Żarnowca (z) Grzegorz (1598, 1618) — Zdrady arjańskie (1657) — Zebrzydowski And. (Krótka odp. 1556) — Zebrzydowski Bartłomiej (De persona 1583) — Zeltner (Historia 1729) — Zierold (Synopsis 1786) — Zimmer-man M. (1666) — Zwicker D. (1649—1675) — Żyto — Żywoty.

Zgrupowałem odesyłać i literaturę odnoszącą się do całego ruchu pod Socynianizmem, aczkolwiek rozpoczął się on o wiele przed Socynami Lelinsiem i Faustem — a nazwa ta jest za ciasną. Ale niema innej nazwy, któraby ze wszelkich względów odpowiadała temu ruchowi religijnemu. Nazwy Arjan, Fotinianów, Norków, Samosatenianów są to przezwiska nadawane im od przeciwników, których oni nie uznali i wyjątkowo się tylko posługiwali. (Nazwę Arjan narzucił im Jakób Niemojewski w r. 1566 i Sarnicki — za nimi Jezuiti). — Nazwa Samosatenianów (Samoszatanów!) i Ebonitów oznacza tylko część ruchu tj. Dwójbożan, których przedstawicielami był Goniądz i Łarnowski. — Nazwa „Braci polskich“ oznacza jeszcze u Budnego zbory małopolskie w przeciwstawieniu do litewskich, a dopiero potem zaczynają jej używać w znaczeniu ogólnem. Oni sami nazywali się najchętniej zrasu Chrystjanami lub Veri Christiani.

W Anglii przyjęła się nazwa Unitarjan i do dziś dnia przetwała w Ameryce.

Termin „socynjanie“ należy też tutaj rozumieć jako nazwę dla całego ruchu od

najwybitniejszego (choć nie najwcześniejszego) teoretyka urobioną.

Socynianizm na Rusi ob. Broński (Broniowski) Krz. — Budny (O prawie 1562) — Czaplucowie — Filalet — Galatowski (Alfabet 1681) — Katechizis — Kisiel (Gizel) Ostafi (Antapologia) — Morzkowski Piotr — Niemi-ryczowie — Otwinowski E. (Przypowieści) — Sielawa (1622) — Simonides (Cosmius Filip) — Smotrycki (Apologia 1623 i inne pisma) — Trębicki Jan — Twardochleb M. (Artemiusz?) — Wiszowaty Andrzej — Zebrowski Szcz. 1597).

Literaturę odnoszącą się do tego ob. niżej (Brückner, Lewickij).

Socynianizm na Węgrzech i w Siedmiogrodzie ob. Argentus J. — Behm (1607) — Bekesi — Blandrata (1567—83) — Bod de Felsö (Hist. unit. in Transsylvania 1776) — Carolinus (1571) — Davidis Franc. — Deak (1635) — Debreczeni (1656) — Dreilingius (1644) — Dudycz (1573) — Enjedinus — Eszeki (1666) — Franconius D. — Frank Adam — Glirius (a nie Glivius!) — Huniadi Dymitr — Hunius Stefan — Hunter (1701) — Kesler (1621) — Kisvradainus J. (Zeteticus 1627) — Legdeus (1621) — Lombard M. (Summa 1787) — Markus Jerzy (Summa theologiae christianae 1787) — Paleologus (1582) — Possewin (Atheismi 1586) — Radecke Val. (1612) — Rakoczy J. (1639) — Rimaszombati (1666) — Ruarus (Centuria altera 1681 str. 316) — Schlichting J. (Fulmen) — Seleienus (1632) — Smalc W. — Socinus F. — Sommer Jan — Spangenberg — Squarcialupi — Szent Abraham (Summa theologiae 1787, ob. Markus J.) — Szentivani — Talayi M. (1634) — Tarnovius (1625) — Tsengeri (1654) — Walch (Neueste Rel. Gesch. tom V i VII) — Vitrelinus (1579).

Por. Fock Der Socinianismus str. 258.

Socynianizm w Niemczech, Austrii (na Śląsku) i w Prusiech ob. Alciatus Paweł — Altorfina Academia — Balduin — Bock (Soc. in Preussen) — Ca-

lovius Abraham (Scripta antisoc. 1684) — Crellius Jan i Sam. — Lubieniecki — Maresius J. — Moskorzewski — Przypkowski Sam. — Sandius Krz. — Scalicus — Scherzer — Schlichting J. — Schomer — Sommer — Soner Ernest — Stegmanowie — Sylvanus — Winand (1575) — Wiszowaty And. i B. — Witttembergensis Acad. — Vogel — Zeltner.

Por. Fock Der Socin. str. 235 i n., 251 i n. — Liczba polemicznych pism przeciwko Socynistom (Unitarjanom) wydanych w Niemczech w ciągu w. XVII i XVIII jest nader znaczna. Najważniejsze z nich uwzględniłem w Bibliografji; ale większą część pominąłem jako zbyt luźnie związaną z Polską. Tytuły ich obficie podaje Bock (Tom I i II), notując je przy tych autorach socyniańskich, z którymi bezpośrednio polemizowały.

Socynianizm w Holandji ob. Arciszewski Arnold Mik. — Benthem — Bibliotheca Fr. Pol. — Brederode — Brenius Dawid — Camphuysen (tłumacz Socyna i Smalca) — Cattenburg — Cocejus — Crellius (Antwort, van de Apost.) — Crenius (1696) — Crusius Florjan — Felbinger Jer. — Felgenhauer — Geisteranus J. — Groejusz H. — Heidanus (1678) — Hoornbeck — Johannis Erazm — Junius J. — Komeniusz — Lubbert — Lubieniecki — Makowski Jan (1654) — Maresius — Montanus — Naeranus — Ostorodt — Polyander — Przypkowski Sam. — Ruarus (Cent.) — Sandius Krz. — Saulus P. — Schlichting Jon. — Smalcus W. (Woords 1633) — Socinus F. — Stegmanowie ojciec i syn — Stoński (Statorius) Jan — Wiszowaty And. i B. — Witte P. — Wojdowski — Volkel — Wolzogen — Vorstius — Zwickel D.

Literaturę do tej kwestji ob. niżej (Kühler 1912, Slee 1914).

Socynianizm we Francji ob. Bernaud (tłumacz Socyna 1592) — Bertius — Blanc (Principes 1718) — Cordemoy (1697) — Joannis Erazm (Discours) — La Cène (Biblia socyn. 1741) — Lamy (Histoire du socin. 1733) — Lettres (1738) — Maimbourg (Histoire des socin. 1682) — Mesnard (Essai 1709) — Philipol (Les justes bornes 1691) —

Poiret (Posthuma 1721) — Prideaux (Opera 1672) — Ruarus — Tombeau (1687) — Triuncurians Claudius Albertus — Wiszowaty — Voisin (De Trinitate 1647).

Rozpowszechnienie się socyn. we Francji (poza pracą Lamy z r. 1733) nie jest opracowane, o ile wiem. — Fock w swoim zarysie o tem milczy.

Nie znam pracy Amphoux z r. 1850, o której niżej.

Socynianizm (Unitarjanizm) w Anglii ob. Account (1739) — Ashwell (1680) — Biddele (Bidelius) (1653) — Catechismus (przekł. ang. Kat. rakow.) — Crellius Jan (The books 1664) — Crellius Sam. (Fides 1697) — Edwards Jan (Preservative 1693—1703) — Emlynus (The works 1764) — Francken (Conference 1580) — Haarwood (1773) — Hunter (1700) — Jameson (Roma Racov. 1702) — Jasz Berenyi — Lardner (1759) — Owen (1635) — Priestley Jos. — Ritter (1575) — Stuckey (Catech. Bideli 1664) — Toulmin (1777) — Unitarjanie — Whiston (1739) — Wolferde (1654) — Wren (Increpatio 1659).

Por. Fock Der Socin. 1847 str. 263 i n. — O rozpowszechnieniu się socynianizmu w Anglii (i Ameryce) por. też literaturę niżej podaną (Wilbur, Cooke, Wallace).

Socyniańskie przekłady Biblii ob. w t. XIII str. 29 (Buduy 1574), str. 30 (Nowy test. 1577 Czechowic), str. 32 i 33 (Nowy test. 1606, 1620, 1686, tłum. Smalcusa, Moskorzewskiego, Licinusa). Zdaje się, że udział trzeci ostatnich polegał na poprawieniu dawnych arjańskich przekładów tj. Budnego i Czechowica. — Edycja amster. z r. 1686 jest ostateczną przeróbką.

Kancelonał socyn. ob. pod Pieśni — Dawid (Psalmy).

Agenda socyn. ob. Morskowski (Politia).

Wyznania wiary i sumy antytrynitarskie (socyniańskie) obacz:

- 1) Confessia z r. 1570 ob. tom XIII, 354. (Nie jest pewnem, czy to wyznania antytrynitarskiego?).
- 2) Summa Rel. Chr. (Fausta Socyna) ob. pod Socyn (De Sacrae Scripturae, Tractatus),

- 3) Konfesję pióra Ostoroda ob. w t. XXIII str. 495 (Unterrichtung von den vorn. Hauptpunkten 1604, 1612, 1625).
- 4) Konfesję pióra Smalca ob. wyżej str. 285.
- 5) Schlichtinga Jon. Wyznanie wiary (1646), Confessio i Confession, Bekentniss (1653) ob. w tomie XXVII str. 208—214.
- 6) Kurter Unterricht von dem christ. Gottes Dienst (1630) ob. t. XIV. 96.
- 7) Confessio fidei exulum Christi elect. Brandeb. dedicata... ob. Bock (Hist. autitr.).
- 8) Confessio fidei Christianae secundum Unitarios Transsylvaniae... ob. Fock (Der Socinianismus 1847 str. 261).

Katechizmy antytrynitarskie (socyniańskie) obacz:

- 1) Katicizis to jest nauka starod. chrystj. (1562). Jest to praca Kawieczyańskiego, Budnego i Krzyszkowskiego. — Obacz tom XIX, str. 189 i XX, 335.
- 2) Catechismus ecclesiarum Dei in natione hungarica per Transsylvaniae Claudio-poli 1566.
- 3) Catechesis et confessio fidei... 1574 (tom XIV. 92).

Autorem ma być Jerzy Schoman i Grzegorz Paweł. Zwalczali ten katechizm: 1) Ursinus Zachar. Refutatio catechismi Anabapt. et Samosat. Crac. editi (w Opera 1612). — 2) Müller De unitariorum catechisi omnium prima (w Fortg. Nützliche Anmerkungen XXI). — 3) Mosheim Instit. hist. christ. saeculi XVI (c. IV. § 8). — Obacz o tym katechizmie Górski Grzegorz Paweł 1929 str. 270—5, który podaje jego rozbiór.

- 4) Katechizm Czechowica pelski pt. Rozmowy Christianskie (1575), ob. tom XIV str. 555. — Tekst łaciński się nie dochował. — Polemikę z tym kat. ob. pod Neothebel.
- 5) Dwa katechizmy F. Socyna, z których jeden nosi tytuł Chr. relig. Institutio (druk. 1618, ale pisany w r. 1593—1603 i ukończony z pomocą Statoriusa). — Obacz o nich wyżej str. 386.
- 6) Smalcusia Der kleine Katechismus (1605) oraz: Catechesis minor Juventuti relig. christ. (1612) ob. pod Smalcus.
- 7) Jakiś nieznan kat. arjański: Cat. christianae fidei — ob. tom XIV str. 95.
- 8) Katechizm rakowski, będący dziełem Statoriusa, Smalca, Moskorzewskiego i Völkela. Wyszedł w tekstach polskim, niemieckim, łacińskim, angielskim i holenderskim. Istnieje kilka jego tekstów, mianowicie:
 - a) Tekst polski z r. 1605 ob. pod Moskorzewski H. (tom XXII str. 590) oraz z r. 1619 (obacz tom XIX str. 184).
 - b) Tekst niemiecki (Catech. der Gemeine derer Leute) w przekładzie Smalcusia

wyszedł w Rakowie 1608 i 1612; obacz tom XIII. 96 oraz pod Smalcus (str. 284 i 287).

- c) Tekst angielski z r. 1652 ob. w tomie XIII. 96 (Porównaj: Rees The Rac. Catech. 1818). Był podobno spalony za Kromwela w r. 1653.
- d) Tekst łaciński wyszedł w r. 1609 w Rakowie z dedykacją Jakóbowi I ang. (ob. XIII, 92). Tłumaczył Moskorzewski z polskiego (dużo zmieniając). — Przedruk z tą dedykacją wyszedł w r. 1661 nibyto w Rakowie, o czym tom XIII, 93.

Nadto wyszły jego następujące przeróbki:

- I) Irenopoli 1659, wydali And. Wiszowaty i Stegman, podobno druk. 1668 (z poprawkami Crelliusa, Schlichtynga i Ruara) — obacz tom XIII, 93.
- II) Stauropoli (1680) z dodatkami B.(en.) W.(isz.) i F.(lor.) C(relliusa), ob. XIII. 94.
- III) Stauropoli (1684) ob. tom XIII. 94.

Tekst względnie krytyczny wersji łacińskiej z r. 1609 wraz z polemiką (o 1046 str.) ogłosił Oederus w r. 1739 (ob. tom XXIII str. 266).

- e) Tekst holenderski wyszedł z druku trzykrotnie: 1) w r. 1652 (wydanie Altsteda) — ob. XIII. 96. — 2) wydanie Crelliusa z r. 1659 — ob. tom XIII str. 96 i 446 (z dodatkami Schlichtynga i Ruara, ale także z pewnymi charakterystycznymi opuszczeniami). — 3) wydanie Ruara z r. 1666 i 1667 ob. tom XIII str. 446 (Rnar nie uznał poprzedniego wydania jako niekompletnego).

Katechizm rakowski był przez dwa stulecia przedmiotem zaciętej polemiki. Zawarta jest ona we wszystkich dziełach zbijających antytrynitarizm; szczególnie obacz pod: Arnold (Religio 1654) — Baldwinus (Wiederlegung 1619, Refutatio 1620) — Cichowski — Franzius — Grawer w Jenie (1613) — Hoffman J. Dan. (1609) — Jaenichius (1717) — Jameson (1732) — Mosheim (Institut. histor.) — Müller (Der unitar. Cat.) — Oederus (najobszerniejsze dzieło w tej kwestji 1739) — Owen — Rostius (Bericht 1613) — Salarinus (Censura 1615) — Schmidt Joh. (Progr. 1707) — Ursinus (Refut. 1612) — Wreu (Bar Jesu 1660).

Obronę jego ob. pod Schlichting J. i Smalcus (w licznych jego dziełach, o czym wyżej).

Literaturę do katechizmów socyniańskich ob.: Bock Hist. Autitr. I. 42, 57, 192, 352, 613, 655, 975, 1029 — Weissman Introductio in memorab. — Oeder (1739) — Walch Religionsstreitigkeiten I — Rees (The Racovian Cat. 1818). — Ossol. Wiadom. I. 271—7.

Włersze Arjan w Trembeckiego Wirydarzu poetyckim (wydał Brückner, 2 tomy, 1910).

Zbiór epigramatów (album) na cześć polskich socynian z r. 1612 ob. pod Franconius D. (tom XVI. 294).

Paszkwile przeciw Arjanom ob. Appendix — Bekiesz (Napis 1587) — Co nowego (1650) — Nawara (1615) — Peregrynacja dzieł. (1612) — Żebrowski (Recepta 1597).

O szkolnictwie socyn. ob. prace Kota (Szkoła lewart. i inne) oraz Łukaszewicz Hist. szkół I. 355 i n.

Zestawione powyżej odsyłacze do ruchu antytrynitarskiego (socyniańskiego) dają w przybliżeniu obraz wielkości i długo-trwałości tego ruchu. Mogą być też podstawą do dokładniejszego opracowania jego bibliografji, której od czasów Sandiusa i Bocka (oraz niedokładnie Jochera) nikt nie zestawiał.

Dawniejsze dzieła ogóln. poświęcone socynianizmowi (arjanizmowi, unitarjanizmowi) obacz:

Adelt Historia de Arianismo (1741).

Antioacius h. e. Confutatio (1612).

Arnold Mikołaj Religio Sociniana 1654. Jest to praca zbiorowa uczniów (Sykst. Rabelskiego, Sam. Reczyńskiego, Jana Arnolda, Krzyszt. Potockiego, Jana Branseka) pod kier. Mik. Arnolda — o czem Bursche w Reform. w Polsce 1928 nr. 20 str. 143. Bibliotheca fratrum Polonorum (11 części) 1656—92.

Bock Hist. Antitrinitariorum (1784) (Tom I życiorysy i bibliografje, będące wielkiem ulepszeniem Sandiusa; Tom II zawiera rozprawy o Socynianizmie przed Socynami; o pierwszych antytrynitarzach; o obu-Socynach).

Tenże: Dissertatio memorabilia Unitar. in Prussia exhibens, 1753.

Buddens Joh. Fr. Isagoge... i Commentatio (1725).

Hoornbeck Socinianismus confutatus (3 t.) 1660.

Lamy Histoire du socinianisme (1723).

Lauterbach Arianismus Socinianismus in Polonia 1725.

Luhieniecki Historia reformationis Poloniae 1685 (oraz Poloneutichia wydana w r. 1843).

Maimburg Hist. de l'arianisme (1682) i po włosku.

Rambach, J. J. Historische und theologische Einleitung in die Religionsstreitigkeiten der evangel.-lutherischen Kirche mit den Socinianern, Cobnrg und Leipzig, Otto, 1745. w 4ce (jest w Bibl. tor. Kopern.).

Reiman Bibliotheca Theologica (2 cz.). Hildesiae 1731.

Remond Hist. der Ketzereyen. 1614.

Sandius Bibl. Antitrinitariorum (1684); Appendix (1678); Nucleus Historiae (1676). Schlüsselburg Haereticorum catalogus (13 tomów). (1597—9).

Węgierski (Regenvolsicus) Systema histor. chron. eccles. Slavonicarum. — Tenże: Slavonia reformata (1679).

Zeltner Historia Crypto Socinianismi, Altorfinae acad. infesti (1729).

Schoenwald Teod. (ob.) pozostawił po sobie niewydaną pracę Schriften derer in Polen bekannten Socinianer, o czem mówi Bock w przedm. do I tomu Hist. antitr.

Z prac nowszych (w. XIX i XX) poświęconych socynianizmowi obacz:

Jocher nr. 3303—3428 zestawia systematycznie literaturę socyniańską; zaś od nr. 3440—3600 zestawia literaturę polemiczną, skierowaną głównie przeciw Socynianom, w zasadniczych kwestjach dogmatycznych, jak Bóg Ojciec, Jezus syn boży, Trójca Święta, Duch św., Słowo Boże, grzech i naprawa jego, odkupienie, misja kościoła i duchownych, sakramenta, chrzest dzieci, komunja. — Krzyżanowski Adrjan Dawna Polska II str. 300—425 (Tn uniwersał Zygm. Aug. z roku 1564 przeciw Arjanom). — Burmeister Joh. Phil. Commentatio de systemate Socinianorum dogmatico. Rostochi 1830. w 4ce. — Amphoux Henr. Essai sur la doctrine socinienne Strasburg 1850. w 8ce. — Krański Hist. Sketch 1838 (i przekłady). — Fock O. Der Socinianismus nach s. Stellung in der Entwickel. des Geistes. Kiel 1847. — Wallace Antitrinitary Biography 1851 (oparte głównie na Bocku). — Trechsel Die protest. Antitrinitarier (2 tomy) 1844. — Bonnet Maury Origines du christianisme unitaire Paris 1881. — Ferencz Unitarierspiegel. Wien 1879. — Harnack Lehrbuch der Dogmengeschichte Band III (1894). — Kühler Het Socinianisme in Nederland. 1912. — Wilbur Our Unitarian Heritage Boston 1925. — Van Blee De Geschiedenis van het Socinianisme. 1914. — Cooke Unitarianism in America 1902. — Wotschke Der Briefwechsel 1908. — Teżoż liczne prace o antytrynitarzach, awłaszcz: Zur Gesch. des Antitrinitar. w Archiv für Ref. Gesch. 1926. — Sembrzycki Die poln. Reform. und die Unitarier 1893. — Lubowicz Istoria reformacji i Nacsało kat. reakcji 1890. — Tenże Ltbl. wolnodumcy 1904. — Völker Tolerans und Intolerans 1912. — Luckfiel Der Socin. in G. Polen w Zeit. hist. Ges. Posen 1892. VII. — Lewicki Orest w Catenija Nestora 1888 i w Kijow. Starina 1882 (o Socynianach

na Rusi). — Tenże w Reform. w Polsce 1927. — Brückner Różnowierey 1905 (głównie o Czechowiczu, ale i o całym ruchu antytytnit. dawniejszym). — Tenże: Dzieje lit. I. 112—8 i 207—211. — Biegeleisen w Krytyce 1908. — Morawski Arjanie. 1906. — Mnemon w Przegł. hist. XX. — Grabowski Literatura arjańska 1908 (przegląd całej literatury antytr.). — Merczyng Zbory i senatorowie. — Chmaj Sam. Przytkowski 1927. — Tenże Marcin Ruar. — Tenże Wolzogen przeciw Descartesowi w Arch. kom. do badań hist. fil. I. 1916. — Kormanowa Bracia polscy (1660—70) 1929. — Wajablum, Dyteišci małopolscy. — Konrad Górski Paweł Grz. 1929 (najlepsza obecnie praca o socynizmie polskim przed przybyciem Socyusa). — Burecha w Reform. w Polsce 1928 nr. 20 str. 129.

O walce Komeniusza przeciwko Socynianom ob. Kwaśala Marja Habs. i walka Kom. 1928. — O stosunku Grocjusza do Socynianizmu i socynistów obacz Kot Grocjusz a Polska 1926 str. 18 i n.

Finkel Bibl. hist. — Korbut Liter. I. — Zibr Bibliog. česke hist. V (tu obfita literatura).

Socyus viatorum ob. Kleczewski Stan. (1755).

Socyus Kaznodziei odświętnego. w Sandomierzu 1726.

Druk bliżej nieznan.

Socyusz albo towarzysz Jezusa ob. Gawłowicz J. E. (1698)

Sodalis, Sodales, Sodalitas ob. Barbara Ś. (1745) — Denhoff Stan (1716) — Dies sodalis (1704) — Kmity (parthenicae) — Ługowski M. (1724) — Morawski Jan (Maryański 1685) — Phoenicjus St. (Mariae Mancipium 1632) — Wiśniowiecki Michał Korybut (Sancita siderum 1720).

Sodalstwo ob. Skarb kościoła Chrystusowego (1786).

Sodalitas Mariana ob. Argentus J. (Excellentiae 1614) — Cerasinus J. (de passivae 1601) — Libri (1583) — Łosiejowski Marcin (Juventus 1738) — Wolski M. (et S. Barbarae 1585).

Sodalitium dulce ob. Dachnowski Jan K. (1651).

Sodalitius Angelicus ob. Biedrzychowski Gasparus (1628).

SOEHNER Adrian Gottlieb. Ode bey seiner feyerlichen Wahl zu einem Mitgliede des Gerichts. Dantzig. fol.

SOEHNER Fridericus. Andencken Göttlicher Barinhertzigkeit bey letztem Andencken des Gesellen Mathei Beckers 1659 durch... Dantzig, gedr. bey Phil. Christ. Rheten. w 4ce. Czartor.

— **Epicedia in obitum Elisabethae Dalmeriae**. Dantisci 1651. w 4ce.

— **Affectus posthumus super funus Johannis Rossoven**. Dantisci 1653. w 4ce.

(**Soehner Fryderyk**). **Epicedia** auf Fridericum Söbnerum. Dantisci 1687. fol.

SOEMMERING I. L. Kurzgefasste Gedanken von der Begebenheit welche sich in Thorn wegen einiger vermeint in Blut verwandelten Fischen 1748 zugetragen (1749). w 4ce.

— Die vernunftmässige Untersuchung von der grassirenden Hornviehseuche bey Thorn im Jahr 1751. w 8ce.

SOERGELE A. Ueber die Annemung der polnischen Krone. Von einem Patrioten. Teutschland 1791. w 8ce, str. 45. Druk w Pilźnie.

Soermann H. ob. Schmidt Ernst (Reden 1790).

Sofer Sabbatai (Hamedakdek). Druk hebrajski w Polsce, o którym obacz Schorr w Enc. pol. III. 429.

Sofokles ob. Jakubowski Wal. (Antigone 1574).

Miał on naśladowcę Sofoklesa. Oprócz literatury podanej w tomie XVIII. 396 ob. Maciejowski Piśm. II. 163.

Pozatem Sofokles literaturze polskiej dawniejszej nie był znany. — W r. 1636 wydał w Gdańsku przekład niemiecki M. Opitz i dedykował Dönhoffowi, o czem Schmid Nekrolog deutscher Dichter I (1785).

O „Antigone“ odprawionej na teatrze tartakowskim w r. 1763 obacz rękop. Ossol. nr. 579 i 691.

O Sofoklesie w Polsce ob. Estreicher Bibl. IV. 307 oraz Szykowski Dzieje tragedji 1920 str. 419.

Sophonias ob. Sophonias.

Sofrona, tragedja.. obacz Pamela (w tomie XXIV str. 39).

Fragment z tej tragedji ogłosił Badocki w księdze ku czci Balzera 1925. — Obacz Hahn Lit. dramatyczna str. 58.

SOFRONIJ Patryarcha. Limonar si-recz Cwietnik, iż wo swiatych otca

naszego Sofronija patriarchi jerosolimskoho, sostawlewie Joannom, jeromonachom w leto szestsotnoje, nyní ze izdan tipom w dwore Jowa Boreckoho mitropolita k. w hradie Kijewie Spiridonom Sobolem tipografom w roku ot roždstwa Christowa 1628. w 4ce, k. 8 i lb. 183.

Tytuł w obwódce z ozdób drukarskich. Na odwrotnej jego stronie zaczyna się odezwa do Iaskawoho czytателя, apostrofa Jonna Swirata i spis rzeczy.

Krasinś. — Ossol.

Sohor. Żółkiew 1657.

Druk hebr., o którym obacz Korzon w Kwart. hist. 1898 str. 424.

Tłum. łac. wyszło w Frankf. 1684.

SOHNER Jan Jerzy. Ad amicos popularesque aliquot religiosos discipulos ordinum epistolae. Cracoviae 1730. w 8ce.

Sohowiański Aleksander ob. Piskorski Sebastjan (1691).

SOJECKI Jacek. Baltassaris Regis Babyloniae Splendida, Post magnos

luxus, in luctum fatalem Mvtata; Illustrissimae Hospitum Coronae, In Oratorio Novodvorseiano Comico-Tragicę Per Nobilissimam Scholae Grammatices Ivventytem Demonstrata. Anno Domini 1748. Die 20. Februarii. Cracoviae Typis Collegii Majoris Universitatis. fol., k. 8 nlb. (sygn. d).

Na odwr. str. karty tyt. herb Sierakowskich a poniżej cytaty z Sarbiewskiego. Claudiana, Neoterika, Owidiussa, Statiusa i Seneki. — Dedykowane: Illustr. ac Magnif. Dominis, DD. Francisco & Jacobo de Bogusławice Sierakowscii, Castellandis Osviecimensibus etc. — Podpisany M. Hyacinthus Soiecki, Philosophiae Doctor, Grammatices Professor, Author Operis. Obejmuje argument trzech aktów ze śpiewami po polsku i łacinie.

Jagiell. — Ossol.

— ob. Golański Jan B. (Archivum 1741) — Idziellowicz (Wspaniałość 1780) — Sierakowski Wacław Hier. (Przemowa 1758).

Sojecki Jakób ob. Rotkiewicz Sylwester (1699).

Nr 694692

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

— Tom XIII. Zeszyt 1—2. Lit. B1.—B2	
— Tom XIII. Zeszyt 3—4. Lit. B3.—E	
— Dodatki i sprostowania do tomów X	
— Tom XIV. Zeszyt 1—3. Lit. C—Con	
— Tom XIV. Zeszyt 4—5. Lit. Con.—C	
— Dopelnienia i sprostowania, str. I—D	
— Tom XV. Zeszyt 1—4. Lit. D, str. VIII i 460. — Dopelnienia	
— i sprostowania, str. I—V.	40—
— Tom XVI. Lit. E—F, str. 377. — Dopelnienia i sprostowania,	
— str. I—XXXIV.	40—
— Tom XVII. Lit. G, str. 491. — Dopelnienia i sprostowania,	
— str. I—V.	40—
— Tom XVIII. Zeszyt 1—3. Lit. H, str. 1—331.	20—
— Tom XVIII. Część II. Lit. I—J, str. 333—705. — Dopelnienia	
— i sprostowania, str. I—VI.	20—
— Tom XIX. Zeszyt 1—4. Lit. K—Kom., str. 487.	40—
— Tom XX. Zeszyt 1—4. Lit. Kon.—Ky., str. 436. — Dopelnienia	
— i sprostowania, str. I—XXIII.	40—
— Tom XXI. Zeszyt 1—5. Lit. L—Lz., str. IX i 1—550. — Dopel-	
— nienia i sprostowania, str. I—IX.	40—
— Tom XXII. Zeszyt 1—2. Lit. M, str. 1—272.	20—
— Tom XXII. Zeszyt 3—5. Lit. M—My, str. 273—673. — Dopel-	
— nienia i sprostowania, str. I—XVII.	20—
— Tom XXIII. Zeszyt I. Lit. N—Ok., str. 1—312.	20—
— Tom XXIII. Zeszyt II. Lit. Ok.—Oz., str. VIII i 313—545. —	
— Dopelnienia i sprostowania, str. I—XLIII.	20—
— Tom XXIV. Lit. P—Pom., str. VI i 1—479. — Dopelnienia	
— i sprostowania, str. I—LVI.	40—
— XXV. Lit. Pon.—O, str. 1—443. — Dopelnienia i sprostowania,	
— str. I—XXXVII.	40—
— Tom XXVI. Lit. R, str. 1—574. — Dopelnienia i sprostowania	
— do litery P, Q i R, str. I—XX.	40—
— Tom XXVII. Lit. S—Sh., str. 1—421. — Dopelnienia i sprosto-	
— wania, str. I—IX.	50—
— Tom XXVIII. Lit. Si—Soj., str. 1—411.	60—

Podręczniki:

Serja I.

Benni T., Łoś J., Nitsch K., Rozwadowski J., Ułaszyn H. Gramatyka języka polskiego	12—
Gawroński A. † Gramatyka sanskrycka <i>(w druku)</i> .	
Łoś J. Pisownia polska. Przepisy. Słowniczek. Wydanie VIII, poprawione i rozszerzone	2—
Morawski K. Zarys literatury rymackiej	6—
Moszyński K. Kultura Słowian. Cz. I. Kultura materialna	50—
Witkowski St. Historjografja grecka i nauki pokrewne. Tom I.	9—
— Historjografja grecka i nauki pokrewne. Tom II.	8—
— Historjografja grecka i nauki pokrewne. Tom III.	20—
Zieliński T. Tragodumenon libri tres	10—

Serja II.

Adametz L. Hodowla ogólna zwierząt domowych, z niemieckiego rękopisu przełożył Zdz. Zabielski	12—
Anatomja człowieka. Tom I — opracował A. Bochenek, broszurowany	12—
oprawny	14—
Anatomja człowieka. Tom II — opracowali A. Bochenek i St. Ciechanowski	20—
Anatomja człowieka. Tom III — opracowali A. Bochenek i St. Ciechanowski	12—
Anatomja człowieka. Tom IV, część II (Nerwy obwodowe — Oko — Powłoki zewnętrzne) — opracowali E. Loth, Fr. Krzyżastolowicz i K. Majewski	12—
Anatomja człowieka. Tom IV, część III (Ucho) — opracował J. Markowski	7—
Hoyer H. Anatomja porównawcza zwierząt domowych (z licznymi rycinami)	16—
Klecki K. Patologia ogólna, tom I.	30—
Kozak J. i Orzelski T. Ćwiczenia z zakresu chemji ogólnej (z rycinami)	7—
Marchlewski L. Podręcznik do badań fizjologiczno-chemicznych	12—
Maziarski St. Podręcznik do ćwiczeń histologicznych	9—
Oszański A. Choroby przemiany materji i energii u człowieka. Podstawy nauki o metabolizmie. Fizjopatologia tycia i chudnięcia. Kliniczne postaci otyłości i chudości	15—
Pisarski Tadeusz. Kamienie moczowe. Ich budowa i mechanizm powstawania.	6—
Rosenblatt A. Geometria analityczna na płaszczyźnie (z rycinami)	12—

